С Благословом
Његовог Преосвештенства
Епископа шабачко-ваљевског
Господина Л а в р е н т и ј а

Издаје
ГЛАСЦРКВЕ - Шабац

Уредник издања
Протођакон Љубомир Ранковић

Технички уредник
Александар Ранковић

Штампа: БИГЗ
Београд

П Р Е Д Г О В О Р

*Откако је Српског рода, није било мудрије, и богомудрије, српске књиге од **Охридског пролога** Владике Николаја. И зато: ни бесмртније, ни важније српске књиге. И кроза све то: ни корисније, јер је од вечне користи за српскога човека и његова обадва живота у обадва света.*

***Охридски пролог** је Српско Еванђеље, вечно Српско Еванђеље. У њему је све што увек треба српској души у обадва света, све што надживљује наше земаљске смрти, све што савлађује и умртвљује наше грехе, и страсти. Рој за ројем, свети ројеви благих вести за тебе у васцелом животу твом, који почиње на земљи и продужује се кроза сву вечност у ономе свету. Ето, то је **Охридски пролог,** то Српско Еванђеље.*

Српско Еванђеље? — Да, јер те учи и научи вечној Истини.

Српско Еванђеље? — Да, јер те учи и научи вечној Правди.

Српско Еванђеље? — Да, јер те учи и научи вечној Доброти, вечној Љубави, вечној Мудрости, вечној Лепоти, вечној Радости.

Српско Еванђеље? — Да, јер те учи и научи вечном Животу. Да, јер те учи и научи како се светим тајнама еванђелским и светим врлинама еванђелским савлађује и побеђује: обмана, лаж, сребролубље, гордост, гњев, похота, пакост, злоба, завист, мржња, злоћудност, блуд, лакомство, очајање, неверје, безверје, маловерје, полуверје; једном речју: сваки грех, свака страст, свако зло, свака смрт, сваки ђаво; и тиме — сав пакао земаљски и сва искушења земаљска.

Еванђелист међу Еванђелистима, ето то је свети писац овог Српског Еванђеља. Апостол међу Апостолима, ето то је свети писац овог Српског Еванђеља.

Мученик међу Мученицима, ето то је свети писац овог Српског Еванђеља.

Исповедник међу Исповедницима, ето то је свети писац овог Српског Еванђеља.

Светитељ међу Светитељима, ето то је свети писац овог Српског Еванђеља.

Ваистину Еванђелист, ваистину Апостол, ваистину Мученик, ваистину Исповедник, ваистину Светитељ — свети Владика Николај, ваистину највидовитије српско око: види невидљиво; најслуховитије српско ухо: чује нечујно; најпробуђенија српска савест: херу-

вимски ревнује за све што је Божије. Вођен и руковођен њим, његовим ***Охридским прологом*** *нећеш залутати, него ћеш увек ићи путем што несумњиво води у само небо и небеса над небесима.*

Заиста: речи његове — дух су и живот за нас Србе. И право силазе у твој гроб, у твоју смрт, и подижу те из гроба, васкрсавају из мртвих. Савест моја? Гроб је мој савест моја, ако није освећена и преображена небесном истином Христовом, и овечњена њеном вечношћу. Гроб је и срце моје, гроб је и душа моја, гроб је и разум мој. А кад у гробове наше сићу христомоћне речи нашег српског Еванђелиста, — сви наши мртваци устају из гробова наших, васкрсавају на живот вечни кроз Истину вечну, Истшу Христову. Јер је само христова Истина вечна. И ми истинујући њоме, прелазимо из временског у вечни живот још овде на земљи, и никаква смрт нема власти над нама.

Свети Владика Николај? — Васкрситељ каквог Српство имало није, од Светог Саве до данас. Васкрситељ српских душа — у живот вечни, у истину вечну, у љубав вечну, у радост вечну. Чиме? — Христом, само Грсподом Христом. Јер без Господа Христа — све је гроб и смрт. Земља је гроб и смрт; сунце је гроб и смрт; човек је гроб и смрт; разум човеков је гроб и смрт; савест човекова је гроб и смрт; све човеково је гроб и смрт; тело му је гроб и смрт; душа му је гроб и смрт. Па и само небо је гроб и смрт; и васиона је гроб и смрт; и све васионе су само језиви гробови и одвратне смрти. А ти? а ја? а ми? Гроб до гроба, и роб до роба; робље смрти. Све само робље и гробље: беспомоћно робље и црвљиво гробље...

Охридски пролог *најнужнији приручник — свети приручник, најнужнији требник — свети требник свакој српској души, и души васцеле земаљске Србије која насељује и небеску Србију. Јер исто Еванђеље важи и за њих горе и за нас доле, пошто је Господ Христос исти и јуче и данас и вавек (Јевр. 13, 8). У свакој невољи отвори овај свети приручник и наћи ћеш што ти треба. Нема муке која те може посетити, а да ти овај свети требник неће дати силе да своју муку савладаш Христом Богом. Нема страсти која ти може острастити душу, а да јој у* ***Охридском прологу*** *не нађеш опробаног и сигурног лека. Нема греха који те може снаћи и осмртити душу, а да у светом* ***Прологу Охридском*** *не нађеш спасење од њега, и његових страшних пратиоца: смрти и ђавола.*

Ако си горд, — а то је болест на смрт — ***Охридски пролог*** *има опробани лек за тебе: свето смирење.*

Ако си лењ, — а то је болест на смрт — ***Охридски пролог*** *има опробани лек за тебе: свето бдење.*

Ако си среброољубив, — а то је болест на смрт — ***Охридски пролог*** *има опробани лек за тебе: свето сиротовање Христа ради.*

Ако си гневљив, — а то је болест на смрт — ***Охридски пролог*** *има опробани лек за тебе: света самоосуда.*

Ако си похотљив, — а то је болест на смрт — ***Охридски пролог*** *има опробани лек за тебе: света молитва, свети пост.*

Ако си пакостан, или злобан, или завидљив, или груб, или напрасит, или насилник, или силеџија, или разбојник, или убица, или блудник, или прељубочинац, или свађалица, или опадач — а све су то греси на смрт — ***Охридски пролог*** *има одговарајући лек за сваки од ових грехова, за сваку од ових бољки, и то сигурно свети лек који неће обманути.*

Уопште, ако патиш од ма кога греха или од ма које страсти, — а сваки грех је болест на смрт, и свака страст је болест на смрт — Охридски пролог ти пружа по свети лек за сваки твој грех, по свету врлину за сваку твоју страст. А од тебе се тражи једно: да хоћеш и пожелиш лек за свој грех.

Очигледна је истина за човека који испитује себе: грех, сваки грех је на првом месту болест ума нашег. Тако исто и страст. И грех и страст оболешћују наш ум и онеспособљују га за здраво, правилно мишљење и расуђивање и суђење и вршење свог богоданог посла у бићу човековом. Огреховљени, острашћени ум, а то значи — оболели ум, заводи човека на сваковрсне заблуде. Па му чак заблуде прислужују као истине. Зато је прва дужност човекова: излечити ум свој од његових бољки. И на тај начин осигурати себи здраво расуђивање, здраво суђење, здраво схватање и себе и света, и ближњега и даљњега.

Што важи за ум човеков важи и за срце његово, и за свест, и за вољу, и за сву душу његову. И за њих је сваки грех — болест, и свака страст — болест. Излечити их од греха и страсти и јесте оздрављење њихово: да би здраво, правилно, богоугодно вршили своје природне, Богом им одређене дужности. Срце — очишћено од страсти и греха: хоће Бога, осећа Бога, види Бога, стреми ка Богу, води човека свему узвишеном, бесмртном, вечном. Тако и савест, исцељена и оздрављена — избавља од сваке заблуде, води из добра у добро, из врлине у врлину. А воља? И она, исцељена од греховне раслабљености и пометености, хоће оно што је честито, поштено, истинито, небесно, Божанско, Вечно.

Најглавнија и најстрашнија болест рода људског јесте грех. Уствари, то је свеболест из које се роје све остале болести. Исцељење од те свеболести — оздрављује човека, чини га правим истинитим човеком. И човек који се бори са грехом као са својим најопаснијим непријатељем, и лечи себе од греха као од своје најстрашније болести, осећа да је човек небоземно биће: протегнуто у два света истовремено, у небески и земаљски свет. И то биће: увек више невидљиво него видљиво. Такав човек осећа још и то, да /е

човек богочовечно биће: све што је човечје, у ствари је човечје Богом и Божјим; и што човек има више Бога у себи, све је више човек прави човек, истинити човек. А човек сав испуњен Богом, и јесте савршени човек, завршени и довршени човек, То је Вечни Човек, онај за којим сви жуде, кога сви траже: идеални човек.

Све то можемо лако проверити и постићи и ти и ја, и ми сви. Како? ***Охридским прологом.*** *Пробајмо: живимо по њему из дана у дан, из ноћи у ноћ; нека нас он води и руководи кроз све наше дане и ноћи, па ћемо и осетити у себи, и градити у себи, и на крају изградити у себи Вечнога Човека. И тако пронаћи себе правог, себе бесмртног, себе вечног, себе Богочовечног. И остварити себе вечног, излечити себе од људске свеболести — греха, и испунити себе Христом Богом. По заповести вечног Еванђеља Божјег: „ Испуните себе сваком пуноћом Божјом; обуците се -у Господа нашег Исуса Христа, јер у Њему живи свака пуноћа Божанства" (Ефес. 3, 19; Рим. 13, 14; Кол. 2, 9).*

А свети писац ***Охридског пролога?*** *— Светосавски Свесрбин и Светосавски Свечовек: свети Свесрбин и свети Свечовек.*

Хвала ти, Господе — у њему имамо новог Апостола!

Хвала ти, Господе — у њему имамо новог Еванђелиста!

Хвала ти, Господе — у њему имамо новог Исповедника!

Хвала ти, Господе — у њему имамо новог Мученика!

Хвала ти, Господе — у њему имамо новог Светитеља!

Вођени њиме, првим после Светога Саве свесрпским Патријархом, ми ћемо сигурно стићи к Теби, Господе, кроз Истину вечну у Живот вечни.

Архимандрит Јустин Поповић (1962)

1. ЈАНУАР

1. **Обрезање Господа и Бога и Спаса нашега Исуса Христа.** У осми дан по рођењу би Младенац божански донесен у храм и обрезан сходно закону постојећем у Израиљу још од времена Аврамова. Том приликом надедоше му име Исус како је и благовестио архангел Гаврил Пресветој Деви. Старозаветно обрезање предображава новозаветно крштење. Обрезање Господа показује да је Он примио на себе истинско тело људско а не привидно, како су доцније учили о Њему јеретици. Још је Господ обрезан и зато што је хтео да испуни сав закон који је Он сам дао кроз пророке и праоце. Испунивши тај пропис законски, Он га је заменио крштењем у цркви Својој. *„Јер у Христу Исусу нити што помаже обрезање ни необрезање, него нова твар"* (Гал. 6, 15), објављује апостол. (У црквеној служби овај Господњи празник нема ни предпразниства ни попразниства.).

2. **Св. Василије Велики, архиеп. кесаријски.** Рођен у време цара Константина. Још као некрштен учио се 15 година у Атини философији, реторици, астрономији и свима осталим светским наукама тога времена. Школски другови су му били Григорије Богослов и Јулијан, доцнији цар одступник. У зрелим годинама крстио се на реци Јордану заједно са својим бившим учитељем Евулом. Био епископ Кесарије Кападокијске близу 10 година, а завршио свој земни живот напунив 50 година од рођења. Велики поборник Православља, велика луча моралне чистоте и ревности верске, велики богословски ум, велики стројитељ и стуб цркве Божје — Василије се пунозаслужно назива Великим. У црквеној служби назива се *пчелом цркве Христове,* која носи мед вернима и жаоком својом боде јеретике. Сачувана су многобројна дела овога Оца Цркве,.богословска, апологетска, подвижничка и канонска; исто тако и служба, названа по његовом имену. Ова служба служи се 10 пута у години и то: 1. јануара, уочи Божића, уочи Богојављења, у све недеље Часног поста осим Цветне, на Велики Четвртак и на Велику Суботу. Мирно се упокоји св. Василије 1. јануара 379. год. и пресели у царство Христово.

Ти што закон свету и човеку даде, Ти, Законодавче, сам под закон стаде, Друге силом — Себе драговољно — веза, Зато осмог дана телом се обреза. Испунивши закон Ти га смени новим:

Обрезање плотско замени духовним. Да нечисте страсти режемо од себе И у духу чистом да гледамо Тебе. Вољу тела духом сећи и теснити, Вољу Твоју, Спасе, духом испунити — Том се обрезању свеци научише, Свој пламени пример нама оставнше. Василије дивни, сличан сјајној лучи. Таквом обрезању поколења учи. Слава Василију, Твом великом слузи, Велик, јер због Тебе смири се и сузи. Зато већи поста, и Велики оста.

РАСУЂИВАЊЕ

Зашто треба слушати цркву а не једнога човека који мисли против цркве, ма он био назват и највећим мислиоцем? Зато што је цркву основао Господ Исус Христос, и зато што цркву надахњујући руководи Дух Божји Свети. Зато још што црква означава државу светих, градину питомих воћака. Ако један устаје против државе светих, значи да је он несвети, те зашто њега слушати? „Црква је ограда/' говори премудри Златоуст; „ако си унутра, вук не улази; ако ли изађеш, зверови ће те ухватити... Не удаљуј се од цркве: ништа силније од цркве нема. Црква ти је нада, црква спасење. Од небеса је она виша, од камена тврђа, од земље шира; никад не стари, увек се подмлађује."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам обрезање Господа Исуса и то:

1. Његову славу у небесном царству где му херувими служе са страхом и трепетом,
2. Његово понижење и смирење у чину обрезања, намењеном за грешнике,
3. да созерцавам срце своје: колико сам га обрезао од грешних помисли, порока и страсти.

БЕСЕДА

о томе како се треба уклањати од зла и чинити добро

Уклони се од зла и унини добро (Пс. 33, 15)

Овим речима исказан је сав труд наш којим треба да се трудимо овде на земљи и у земљи, то јест на овој земљи материјалној и у овоме телу материјалном. Шта треба, дакле, да буде труд наш? Да стекнемо две навике: једну — уклањати се од зла, и другу — чинити добро. А о томе шта је добро а шта зло, казује нам наша савест непотпуно и нејасно, јер је грехом помрачена, а наука Христова потпуно и јасно.

Шта тражи од нас Господ наш, браћо? Тражи да као што су олтари наши увек окренути Истоку, тако и душе наше да буду увек

окренуте ка добру. Да остављамо зло иза леђа, у сенци, у понору заборава, у тами бившега, а ми из године у годину, из дана у дан, да се пружамо ка добру: да мислимо о добру, да чезнемо за добром, да говоримо о добру, да чинимо добро. Господ тражи зидаре а не рушиоце. Јер ко зида добро, самим тим руши зло. Ко се пак окрене да руши зло, брзо заборави зидати добро и претвара се у злочинца.

Мрзећи на зло, држите се добра (Рим. 12, 9), учи нас апостол Христов. Мрзи на зло, но не мрзи на човека који чини зло, јер је болесник. Ако можеш, лечи болесника, но не убијај га мржњом твојом. Држи се добра, и само добра, јер је добро од Бога, и јер је Бог ризница свих добара.

О Господе добри и сведобри, научи нас уклањати се од зла и чинити добро ради славе Твоје и ради спасења нашег. Теби слава и хвала вавек. Амин.

2. ЈАНУАР

1. **Св, Силвестар, епископ римски.** Рођен у Риму и од младости изучен светској мудрости и вери Христовој. Свој живот је увек управљао према заповестима јеванђелским. Много се користио поукама свештеника Тимотеја, чијем је погубљењу за веру и сам присуствовао, па гледајући пример јуначког пожртвовања свога учитеља, и сам се запојио таквим духом за цео живот свој. У 30. години постао је епископом римским. Поправљао је обичаје хришћана. Тако, на пример, укинуо је пост сваке суботе, како се то дотле држало код неких хришћана, и одредио, да се пости само Велика Субота као и оне суботе које падну уз постове. Својим молитвама и чудесима помагао је, да се цар Константин и мајка му Јелена обрате у веру праву и крсте. Садејствовао царици Јелени да пронађе Часни крст. Управљао је црквом Божјом 20 година и чесно је скончао свој земски живот преселивши се у Царство небеско.

2. **Преп. Серафим Саровски.** Један од највећих руских подвижника, прозорљиваца и чудотвораца. Рођен 1759. а преставио се 1833. год. Одликовао се великом смерношћу. Када га је сав свет славио, он је себе називао „убоги Серафим".

3. **Св.** Теодота, мајка свете браће Козме и Дамјана, бесребреника и чудотвораца. Живела је животом богоугодним и у такав живот упутила и синове своје.

4. **Преп. Амон.** Велики подвижник V столећа. Био настојатељ манастира Тавенисиотског у горњем Мисиру. Под његовим руководством подвизавало се око 3000 монаха. Имао благодатни дар чудотворства и прозорљивости. Кад га је један монах питао за савет, он му рекне: „Буди сличан преступнику у тамници, и као што он непрестано пита: кад ће доћи судија?, тако се и ти питај са страхом."

Господе предивни, у светим си диван,
Кроз свеце се јављаш моћан, милостиван,
Ко сунце кроз звезде Ти кроз свеце сијаш,
Смерним силу дајеш, у РаЈ их узвијаш.
Простим мудрост делиш, кроз њих знаље срамиш,
Бедне благом блажиш, гладне небом храниш.
Ти од сваке врсте светитеља имаш,
Од сваког узраста Ти у свеце примаш,
Од сваког узраста, и од сваке крви,
Без касте, без марке: последњи ил' први.
Чисте од грехова, и у добру родне,
Душе благородне, Твоме Христу сродне
Ти свецима зовеш. И сваког призиваш
Да светитељ буде. Одзване омиваш,
Омиваш од греха, да с' ко вуна беле,
Сва небеса с Тобом таквим се веселе.
Силвестар би такав, њему се веселиш,
Због њега и нама ти благослов делиш.

РАСУЂИВАЊЕ

Како да одговориш онима који говоре: не може Христос Чудотворац да стане у нашу логику. Одговори просто: станите ви у Његову. У Његову логику стаје сва вечност и све благородство времена па ће се, ако желите, наћи места и за вас. Ако не може буре у напрстак, може напрстак у буре. Блажени Климент Александријски вели: „Филозофи су деца све док не постану људи кроз Христа... јер истина никад није само мишљење." Христос је дошао да поправи људе па, дакле, и логику људску. Он је наш Логос и наша Логика. Зато ми морамо управљати наш разум према Њему а не Њега према нашем разуму. Он је коректив нашег разума. Не равна се сунце према нашем сату него наш сат према сунцу.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса Христа као божанско Слово (Логоса) и то:

1. како је троједини Бог све саздао Словом Својим, тј. Христом Господом,
2. како је бесловесан сваки човек који се удаљава од Христа, Слова Божјега, и у коме нема Христа.

БЕСЕДА
о охолости

Охолост долази пред погибао, и поносит дух пред пропаст (Приче Сол. 16, 18)

Од свега што постоји на четири стране света шта нас, људе смртне, може учинити охолим осим глупости и демонске обмане? Нисмо ли голи и јадни дошли у овај свет, и нећемо ли такви из њега изаћи? Све што имамо, нисмо ли позајмили и нећемо ли смрћу

све морати повратити? Ах, колико је пута ово речено и — пречувено! *Ништа не донесосмо у овај свијет, дакле не можемо ништа ни однијети* (I Тим. 6, 7), говори премудри апостол. И кад Богу жртву приносимо, прост хлеб и просто вино, ми говоримо: *Твоја од Твојих Теби приносимо!,* јер ништа у свету ми немамо своје: ни мрву хлеба, ни кап вина — ништа што од Бога није. Ваистину, охолост је кћи глупости, кћи ума помрачена, рођена из зле везе с демонима.

Охолост је широк прозор кроз који брзо изветравају све наше заслуге и сва добра дела. Ништа нас не чини пред људима тако празним ни пред Богом тако недостојним као охолост. Кад Господ није охол, како ми то да будемо? Ко би имао више права да буде охол од Господа, који свет створи и који га својом силом држи? И гле, Он се понизи до слуге, слуге целом свету; до смрти, смрти на крсту!

О Господе смерни, сагори у срцу нашем ђаволски усев охолости огњем Духа Твог Светог, и усади у њ благородни усев смерности и кротости. Теби слава и хвала вавек. Амин.

3. ЈАНУАР

1. **Пророк Малахија.** Последњи од пророка по времену. Родио се после повратка Јевреја из ропства вавилонског. Био је лицем необично леп. По предању, народ га је називао ангелом, можда због његове спољашње лепоте или због душевне чистоте, или пак због дру-
жбе с ангелом Божјим. Често је говорио с ангелом лицем у лице.
Када се то дешавало, и други су неки чули глас ангелски, али се нису удостојили да виде лице ангелско. Оно што му је ангел јављао, млади пророк је и прорицао. Викао је на неблагодарни Израиљ и на безаконе свештенике. На 500 година пре Христа прорекао је јасно
појаву и службу Јована Крститеља. Но у главном он је пророк дана
Страшнога Суда. Преставио се Богу у младости и после њега није
више било пророка у Израиљу до Јована Крститеља.

2. **Св. муч. Гордије.** Рођен у Кесарији Кападокијској. Био је офи-
цир у римској војсци у време цара Ликинија. Но када наста страшно гоњење хришћана, он напусти војску и свој чин и удаљи се у пустињу Синајску. Усамљен на планини Хориву Гордије провођаше време у молитви и размишљању о тајнама неба и земље. Нарочито пак размишљаше о сујети и ништавности свега онога око чега се људи толико муче и боре на земљи, па најзад пожели да умре и пресели се
у живот непролазни и нетрулежни. С том жељом он сиђе у град у
време неких незнабожачких трка и игара. Пријави се градоначелнику као хришћанин. Узалуд га овај одвраћаше од вере, с ласкама и
претњама. Гордије оста непоколебљив и тврд као дијамант и говораше: „Није ли очито безумље куповати овим кратковременим животом вечну муку и погибао душевну?" На смрт осуђен он радосно хи-
таше губилишту и успут говораше целатима о дивној и слаткој науци Христовој. И с именом Исусовим на уснама он предаде своје младо тело мачу а праведну душу Богу 320. год.

3. **Св. Геновева,** заштитница града Париза. Постом, молитвом и милостињом удостојила се Царства Божијег и упокојила се 3. јану-

ара 512. год. у 89. години свога живота.

Малахија јавља што му ангел збори:
— Дан, дан, о дан иде! дан што ко пећ гори.
Ко ће га поднети? ко се *одржати?*
Ко са својом правдом пред Судију стати?
Сви безбожни биће ко суха стрњика,
Храна гладном огњу. Плач, уздах и цика!
Прелива се огањ, и ко река тече,
шта ту може језик грешника да рече?
Свештеници моји, беславници МОЈИ,
Што вам језик славу Господњу не поји?
Презрени постасте код народа свуда,
Јер суд мој презресте, и закон, и чуда.
Ја Господ говорим, Господ над војскама,
О да тешка суда мрским врачарама!
Кад огањ појури, дим, и страшна хука,
Тад Господња више не милује рука.
Покајте се, људи, док још има дана,
Вратите се к мени, па ћу и ја к вама.
Ја Господ говорим, Господ над војскама:
Вратите се к мени, па ћу и ја к вама.
малахија јавља што му ангел збори:
Дан, дан, о дан иде! дан што ко пећ гори!

РАСУЂИВАЊЕ

Понижење и пропаст попушта Бог на охола човека, када овај мисли да је његова сила за навек осигурана. Када зли римски епарх Тарквиније посече блаженог Тимотија, призва он светога Силвестра и запрети му смрћу ако му не прокаже заоставштину Тимотијеву и ако још уз то одмах не принесе жртву идолима. Без страха и трепета одговори му прозорљиви светац јеванђелским речима: *безумни, ове ноћи узећу душу твоју од тебе,* а оно што се хвалиш да ћеш нанети мени (тј. смрт), десиће се теби. Охоли епарх окова Силвестра у окове и врже га у тамницу с намером да га ускоро погуби. Учинивши то он седе да руча. Но рибља кост застаде му у грлу. Од подне до поноћи мучише се лекари да му живот спасу, али све узалуд. У поноћи Тарквиније испусти своју охолу душу у највећим мукама. И тако се обистини пророчанство св. Силвестера, а и реч библијска: *охолост долази пред погибао* (Приче Сол. 16, 18).

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам анђела хранитеља и то:

1. како ми он стоји с десне стране подржавајући ме све док ја не оставим закон Божји,
2. како сам га ја много пута увредио и од себе одагнао, грешећи се о закон Божји.

БЕСЕДА
о томе како се срцем задобија Царство Божје а не језиком

Неће сваки који ми говори: Господе! Господе; ући у царство небеско (Мат. 7, 21)

Језиком се, браћо, не осваја царство Божје него срцем. Срце је ризница онога блага којим се царство купује, срце а не језик. Ако је ризница пуна блага Божјега, то јест јаке вере, добре наде, светле љубави и добрих дела, онда је и весник тога блага, језик, веран и мио; ако ли је ризница празна од свега тога блага, онда је и весник њен лажан и дрзак. Какво срце, онакве и речи. Какво срце, онаква и дела. Све, све зависи од срца.

Притворство је немоћно и пред људима, још немоћније пред Богом. *Ако сам ја отац,* говори Господ кроз пророка Малахију, *ако сам ја отац, где је част моја? И ако сам господар, где је страх мој? То јест:* чујем да ме зовете оцем, али не видим да ме чествујете срцем. Чујем да ме зовете господарем, али не видим страха према мени у срцима вашим.

Наша молитва: Господе! Господе! красна је и корисна само онда када извире из молитвеног срца. Сам је Господ наредио да се молимо непрестано, али не само језиком, да би нас људи чули, него затворени у клијет срца, да би нас Господ чуо и видео.

Господе величанствени и дивни, избави нас од лицемерства и улиј страх Твој у срца наша, да би срце наше стајало непрестано усправно на молитви пред Тобом. Теби слава и хвала вавек. Амин.

4. ЈАНУАР

1. **Сабор св. Седамдесет апостола.** Осим 12 великих апостола Господ је изабрао још и 70 других, малих апостола, и послао их на проповед Јеванђеља, и то све *два и два пред лицем својијем у сваки град и мјесто говорећи: ево ја вас шаљем као јагањце међу вукове* (Лк. 10, 1—5). Но као што је један од Дванаесторице, Јуда, отпао од Господа, тако су неки од ових Седамдесет одустали Господа не с намером издајства него по немоћи људској и маловерности (Јов. 6, 66). И као што је Јудино место било попуњено другим апостолом, тако су и места ових била попуњена другим изабраницима. Ови апостоли трудили су се на истом послу као и дванаест великих апостола, били су помоћници Дванаесторици у ширењу и утврђивању цркве Божје у свету. Многе муке и пакости претрпели су они од људи и демона, но њихова тврда вера и жарка љубав према васкрслом Господу учинила их је победиоцима света и наследницима царства небескога.

2. **Јевстатије, архиеп. српски.** Рођен у Будимљанској жупи од родитеља богобојажљивих. Као младић замонашио се у Зети па је прешао на виши подвиг у Хилендар. Временом постане игуманом хилен-

дарским. И као игуман буде изабран за епископа зетског, а после извесног времена и за архиепископа српског. Био је муж високо добродетељан и управљао је стадом Христовим с ревношћу и љубављу. Упокојио се мирно 1279. год. у старости, узвикнувши пред смрт: **„Вт* руки Твои, Господи предд** д\с^ **л\ои!"** Мошти му почивају под спудом у храму Пећке патријаршије.

3. **Евнух** царице Кандакије. Апостол Филип крстио је овога црнца и евнуха (Дела Ап. 8, 26—40). По крштењу евнух се вратио дома и почео проповедати Христа. Он је био првим апостолом вере међу црнцима у Етиопији. Скончао је мученички и удостојио се царства Божјег.

4. **Преп муч. Онуфрије Хилендарац.** У младости наљути се на родитеље и пред Турцима изјави да ће се потурчити. Одмах за тим покаја се за те речи, оде у Хилендар где се замонаши. Мучен савешћу он се реши на мучeништво. Зато, с благословом духовника свога, оде у Трново, где се јави Турцима, објави себе хришћанином, наруга се Мухамеду, због чега би посечен 4. јануара 1818. год. у 32. години свога живота. Тело овог духовног витеза није сачувано, јер га Турци бацише у море.

О витези крста, синови светлости, Ви још нисте прошли, децо будућности, Јер ви нисте мртви, ка' што Христос није, Но живи животом што никад не гније. Венцедавац Господ увенча вас красно Што му име свето објависте гласно Пред цари и књази, пред страшни џелати. Ви служисте Богу — свет вам муком платњ Ходисте за Христом, о Христове пчеле! Свет налисте медом, напунисте зделе! Ублажисте душе, умиристе страсти, Христовим мирисом земљу окадисте, Со и светлост свету и тамјан му бисте. Седамдесет друга, сви с љубављу истом, Ко гране са стаблом сви сљубљени с Христом; Седамдесет звезда око Сунца — Христа, И ангели ту су, и Дева Пречиста, Ту сласт несказана, радост невиђена, Победника славних пролазног времена. Апостоли свети, слава вам и хвала, Из ваше је крви правда процветала.

РАСУЂИВАЊЕ

Бог слуша молитве праведника. То се јасно види из живота Мојсеја и Илије и осталих старозаветних праведника и пророка, као и из живота апостола и светитеља. Када се св. Геновева као калуђерица подвизавала у Паризу, догоди се да Атила са својим дивљим Хунима опколи Париз. Страх и ужас обузме све житеље Париза који су свакога часа очекивали заузеће града од непријатеља. Тада св. Геновева позове народ да пости и Богу се моли па ће се несрећа отклонити. Мноштво људи и жена одазову се позиву ове светитељке и почну постити и молити се. Сама пак Геновева највише је постила и најуср-

дније се Богу молила. После кратког времена непријатељ се окрене од Париза, без икаквих видљивих узрока, и оде на другу страну. Оно што не може учинити мач многих грешника, може молитва једног праведника.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам богатство Божје силе, мудрости и љубави и то:

1. богатство те силе, мудрости и љубави, показане у створеној природи,
2. богатство те силе, мудрости и љубави, откривене свету кроз Господа Исуса Христа.

БЕСЕДА

о грађанима онога света

Од свијета нијесу, као ни ја шШо нијесам од свијета (Јов. 17. 16)

Христос Господ није од овога света него само у оделу овога света. То је војвода, преобучен у одело сужња, да спасе сужње, заробљене грехом, материјом и сатаном. Па какав је војвода, такви су и војници његови. И они по духу нису од овога света: нису сужњи но слободни, нису робови но господари, нису трулежни но бесмртни, нису пропали но спасени. Такви су сви они које Христос регрутова и који, окусивши бесмртни живот, драговољно се одрекоше света и присташе уз Њега, и осташе му верни до краја живота на земљи. Рекао је Авва Мојсеј: „Нико не може ступити у војску Христову, ако не буде сав као огањ, и не презре почасти и покој, и ако не одсече све жеље телесне, и не ушчува све заповести Божје." Регрутован би и Јуда, но он отпаде и заволе тамницу више него царски двор, и ропство више него слободу, и трулеж више него бесмрће, и пропаст више него спасење. Но остали апостолски регрути велики и мали осташе му верни до краја, и извојеваше победу, која их прослави на земљи међу људима и на небу међу ангелима. Зато се славе и благосиљају и на земљи и на небу. Сви који се светом прославише, са светом и пропадоше, а који се Христом прославише, Христом се и спасоше. Слава света је смрт, а слава Христова је живот, живот вечни и никад умрли.

Господе бесмртни, иако смо и ми од света по телу и греху, регрутуј нас у Твоју војску, која није од света по духу, по сили, по мудрости и љубави. Да и ми кад умремо свету, живимо у бесмртном царству Твоме, с ангелима, апостолима и светитељима. Због љубави и молитава светих апостола Твојих. Теби слава и хвала вавек. Амин.

5. *ЈАНУАР*

1. Свешт. муч. **Теопемт и Теона.** Када Диоклецијан објави гоњење хришћана, епископ никомидијски Теопемт беше први који пострада за Христа. Он беше изведен пред цара, и цар му запрети смртном казном, ако се не одрече Христа. На ту претњу храбри епископ одговори цару: „Стоји написано: не бојте се оних који убијају тело, а душу не могу убити. Ти, царе, имаш власт кад мојим телом, чини с њим што ти драго." Би много бијен, глађу мучен и истјазаван на разне начине. Најзад цар дозва неког мађионичара, Теону, да Божјем човеку некако мађијама доскочи. Теона раствори у води најјачи отров и даде Теопемту да испије. Теопемт прекрсти чашу и испи отров. Видев Теона, да његов отров ништа не нашкоди Теопемту, он се окрете к цару и узвикну: „И ја сам хришћанин, и клањам се Распетоме." Обојица бише на смрт осуђени: Теопемта мачем посекоше, а Теону жива у земљу затрпаше, 298 год. Чесно пострадаше и грађани Царства Христовога постадоше.

2. **Св. пророк Михеј I.** Савременик пророка Илије. Прорекао опаком цару Ахаву погибао у рату с Асирцима (I цар. 22; II Днев. 18). Прорицао је све усмено и није писао ништа. Други је пак био онај Михеј који је прорекао рођење Господа у Витлејему, и књигу пророчанства написао.

3. **Преп. мати Синклитикија.** Пореклом из Македоније. Васпитана у Александрији. Као богата и угледна девојка имала је много просаца, но она их све одбије и одбегне из родитељске куће у манастир. У највећој уздржљивости, бдењу и молитви поживи до 80 година. Њене поуке монахињама одувек су сматране правим духовним бисером, јер ова праведница није дошла до високе мудрости кроз књиге него кроз страдање, муку, данонoћно размишљање и духовно општење с вишим божанским светом. Преселила се душом у тај виши свет 350. год. Св. Синклитикија између осталога говорила је: „Ако је време поста, немој се отказивати поста тобож због болести, јер гле и они који не посте, падају у исте болести." Још је говорила: „Као што се открито благо брзо разграби, тако и добродетељ, када се разглашава, помрачује се и губи."

4. **Преп. Аполинарија.** Кћи Антимија, намесника малолетног цара Теодосија Млађег. То му беше старија кћи, док му млађа беше луда. Не хтеде се Аполинарија удавати, него се у срцу обручи Христу и удаљи у пустињу Мисирску. У мушком оделу и под мушким именом Доротеј она ступи у мушки манастир где се подвизавала узносећи дух свој непрестано к Богу и горећи љубављу према Творцу своме. Царском намеснику Антимију посаветује неко да пошаље своју луду кћи пустињацима, да јој читају молитву. И по промислу Божјем догоди се да своју луду сестру исцели старија сестра силном молитвом. Тек када се Аполинарија упокоји, објави се тајна да она није била мушко но женско. Мужествена храброст ове свете девице остала је

примером и подстреком кроз векове многима, који мисле о своме спасењу. Упокојила се 470. год.

Због Бога и душе невине девице
Постадоше Христу верне следбенице.
Насладе и раскош и смех оставише
Ангелскоме свету душе узвисише; У
телима слабим луче запаљене, Духом
Светим душе дивно осветљене
Вековима светле и пут указују, С
ангелима светим на небу ликују.
Аполинарија и Синклитикија, У
срцима вашим Цух Свети засија, Он
вас и утврди, Он вас веде, учи, Он
вас уневести и Христу обручи,
Молите'се за нас, чудне испоснице,
Јунакиње храбре, бесмртне девице.

РАСУЂИВАЊЕ

Плод, плод, и само плод тражи Господ од сваког живог дрвета што се човек зове. Добар плод је богољубиво срце, а зао плод је самољубиво срце. Све остало што човек има и ужива, као: положај, власт, част, здравље, новац, ученост — све је то само лишће на дрвету. „Свако дрво које не рађа добра рода, сијече се и у огањ баца" (Мат. 3, 10). Чак и нехришћански народи ценили су добра дела више него лепе речи. Кудикамо више то мора бити правило за следбенике Христове. На једном сабору Атињана, на коме беху и изасланици шпартански, неки старац хођаше од клупе до клупе тражећи места да седне. Атињани му се подсмеваху и места му не уступаху. Када старац приђе Шпартанцима, сви скочише на ноге и понудише му место. Видећи то Атињани похвалише Шпартанце красноречивим похвалама. На то им Шпартанци одговорише: „Атињани знају шта је добро, но не творе добро." Ко твори добро, тај личи на дрво које доноси добар плод домаћину своме. А извор добра у човеку јесте добро, богољубиво срце.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам савршенство првога човека, Адама и то:
1. његову близину Богу,
2. његову силу, мудрост и красоту од Бога,
3. драговољно покоравање целе природе власти безгрешног Адама.

БЕСЕДА
о нсмоћи нашој без Христа Господа

Без мене не можете чинити ништа (Јов. 15, 5)

Господ наш није имао обичај да говори преувеличано. Ничије речи у свету нису одмерније од Његових. Па кад Он каже, да ми без

Њега не можемо чинити ништа, онда то тако треба буквално разумети и примити. Он говори овде о добру а не о злу; никакво добро ми не можемо чинити без Христа, мимо Христа и насупрот Христа. Он је власник, давалац и надахнитељ свеколиког добра. Никакво добро не стоји ван Њега, као што никакво зло не стоји у Њему. *Ја сам чокот, а ви лозе,* рекао је Он. Шта могу лозе без чокота? Могу ли расти и плод донети? Ништа, осим постати горивом.

Може човек мислити колико хоће, но не може никада замислити једно истинско добро које није у Христу, и које не истиче из Христа. Ако неко рекне, да он чини добра и човечна дела мимо Христа, знајте, да су та његова дела кварна у језгру и разједена, било од сујете, било од скривеног себичлука. Јер човек без Христа исто је што и лоза без чокота. То нам је сам Он казао. Чокот је скривен и не види се, а лоза се види. Ипак и грожђе на лози и сама лоза зависе од чокота. Чокот свеколиког добра расте из срца Бога Оца и налева се слашћу Духа Светога.

Господе Боже Троједини, помилуј нас и спаси! Теби слава и хвала вавек. Амин.

6. ЈАНУАР

Богојављење. Када Господ Исус беше навршио 30 година од Свог телесног рођења Он отпоче Свој учитељски и спаситељски посао. И сам ,почетак почетка ознаменова крштењем на Јордану. Св. Кирил Јерусалимски вели: „Почетак света вода, почетак Јеванђеља Јордан." При крштењу Господа у води објавила се свету она тајна која се у Ст. Завету наговештавала, о којој се у старом Мисиру и Индији само баснословило, тј. тајна божанске Свете Тројице. Отац се јавио чувству слуха, Дух се јавио чувству вида, а Син се јавио уз то још и чувству додира. Отац је изрекао Своје сведочанство о Сину. Син се крстио у води а Дух Свети у виду голуба лебдео је над водом. А када Јован Крститељ засведочи и рече о Христу: *Ово је јагње Божије које узе на се гријехе света* (Јов. I 29) и када он погрузи и крсти Господа у Јордану, тиме се показа и мисија Христова у свету и пут нашега спасења. Наиме: Господ узе на се грехе рода човечјег и под њима умре (погружење) и оживе (излазак из воде); и ми морамо умрети као стари греховни човек и оживети као очишћени, обновљени и препорођени. Ово је Спаситељ, и ово је пут спасења. Празник Богојављења (Теофанија, грчки) просвећује показујући нам Бога као Тројицу једнобитну и неразделну. То је једно. И друго: јер се свак од нас крштењем у води просвећује тиме што постаје усиновљен од Оца Светлости, заслугом Сина и силом Духа Светога.

О Господе свети, свети у стварању, Све што
Речју стварaш, Духом освештаваш. О Господе
крепки, крепки у страдању, За свет у смрт
ходпш, за свет васкрсаваш.

Господе бесмртни, певамо Ти у глас: Оче, Сине, Душе — Боже, помилуј нас! Оче што се јави гласом над Јорданом, Душе што ко голуб млечни летијаше, Син што се крсти пророком Јованом, Три зрака светлости, Једна светлост сјаше, Тројице јављена, певамо Ти у глас: (Јче, Сине, Душе — Боже, помилуј нас!

РАСУЂИВАЊЕ

Некад су басне јеретичке досађивале Цркви Божјој, а сада јој досађују басне богоодступничке. Истрајношћу у вери, приљежном молитвом, исповедништвом па чак и мучеништвом побеђена је она досада. Само тим начинима биће побеђена и ова нова досада. И Црква Божја, сасуд Истине божанске, на крају ће тријумфовати, јер ће *врагу на крају нестати оружја* (Пс. 9, 7). Блажени Климент Александријски рекао је о јеретицима који напустише цркву: „Онај ко је пао у јерес, путује кроз суху пустињу, напуштајући јединога истинога Бога; одвојен од Бога он тражи безводну воду, скупља рукама бесплодност, улази у ненасељену и жедну земљу." То исто се данас може рећи о многим научним хипотетичарима и теоретичарима који се руководе маштом својом а не истином Божјом.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам догађај крштења Господа и то:

1. Његов скромни долазак на Јордан, непознат свима осим Јовану,
2. Његово погружење у воду; лепршање голуба над Њим и глас с висине.

БЕСЕДА

о тајанственом божанском Тројству

Јер је троје што свједони на небу: Отац, Ријен и Свети Дух; и ово је троје једно. И троје је што свјеоочи на земљи: дух, и вода, и крв; и троје је заједно. (1 *Јов. 5, 7—8)*

Кад читамо Свето Писмо треба будно да мотримо на сваку реч. Брзом читаоцу, нпр., неће пасти у очи разлика коју Јеванђелист повлачи између небеског тројства и земаљског тројства. За небеско тројство он каже: и ово је троје једно, а за земаљско: и троје је заједно. Огромна је разлика између бити једно и бити заједно. Отац, Син и Дух Свети су једно, док су дух и вода и крв само заједно, а не једно. Јер и непријатељи могу бити заједно али не и једно. Сви су људи на земљи заједно али нису једно. Вода и крв чине тело, а дух је дух. *Тијело* пак *жели* против духа а *дух против тијела* (Гал. 5, 17); нису, дакле, једно, али су пак заједно. И кад човек умре, заједница се кида и престаје: крв и вода иду на једну страну, а дух на

другу. Дочим је божанско тројство на небесима не само заједно него и једно.

Но има једно тројство у унутрашњем небу човековом, које треба да буде не заједница него јединство, да би човек блажен био и овога и онога света. То је јединство ума, срца и воље. Докле је ово троје само у заједници, дотле је човек у рату и са самим собом и са небеским Тројством. Када пак ово троје постане једно, тако да ниједно не влада и ниједно не робује, онда човек бива испуњен једним *миром који превазилази сваки ум* (Фил. 4, 7), сваку реч, свако објашњење, сваки страх и сваку жалост. Тада мало небо у човеку почиње личити на велико небо Божје, и *образ и подобије* Божје би-ва тада јасно у човеку.

Господе троједини, помози нам личити бар на оне који личе на Тебе. Теби слава и хвала вавек. Амин.

7. ЈАНУАР

1. **Св. Јован Крститељ.** Због тога што је Јованова главна улога у животу одиграна на дан Бојогављења, црква је од старине посветила дан по Богојављењу спомену његовом. За овај дан везује је још и догађај са руком Претечином. Јеванђелист Лука пожелео је да пренесе тело Јованово из Севастије где је велики пророк и посечен био од Ирода, у Антиохију, своје родно место. Но успео је само да добије и пренесе једну руку која се у Антиохији чувала до десетог века па је после пренета у Цариград, одакле је и нестала у време Турака.

Св. Јован прославља се неколико пута у години, но највише свечара има овога дана, 7. јан. Међу личностима јеванђелским, које окружавају Спаситеља, личност Јована Крститеља заузима сасвим засебно место, како по начину свога доласка у свет, тако и по начину живота у свету, и по улози крштавања људи за покајање и крштења Месије, и тако најзад по своме трагичном изласку из овог живота. Он је био такве моралне чистоте да се, ваистину, пре могао назвати ангелом, како га Св. Писмо и назива, него ли смртним човеком. Од свих осталих пророка св. Јован се разликује нарочито тиме што је он имао ту срећу да је могао и руком показати свету Онога кога је пророковао.

За руку св. Јована прича се да ју је сваке године на дан светитељев архијереј износио пред народ. Понекад се та рука јављала раширена а понекад и згрчена. У првом случају означавала је родну и обилну годину, а у другом неродну и гладну.

2. **Св. муч Атанасије.** Овај мученик Христов беше прост и сиромашан човек, али богат вером и мудар Духом Божјим. Једном нехотично ступи у препирку о вери с неким Турчином. Турчин беше школован и вешт на речи, но Атанасије се трођаше свим силама да истакне и утврди истинитост и преимућство хришћанске вере над мухамеданском. У том се растану. Другог дана Атанасије би позван

пред суд. Овај Турчин стајаше ту као његов тужитељ. Када судија позва Атанасија да се одрекне вере Христове и потурчи, као што је тобож и изјавио пред својим сапутником дан раније, узвикну Атанасије: „Пре ћу примити хиљаду смрти него што ћу се одрећи вере Христове!" Зато би на смрт осуђен и обезглављен 1700. год. у Смирни. Тело му је сахрањено у цркви св. Параскеве у истом граду.

Тридесет година поста и молчања!
То ни горске звери не могу поднети.
Лав глад своју блажи музиком рикања,
И дрво зашуми кад ветар налети,
А ти не зашуми, нит рикну, нит јекну,
Пустињом ни плач ти ни песма одјекну!
Човек ли си, реци? Како ти је име?
Да л' ћеш икад хтети проговорит' с киме?

— „Глас, глас, глас, ја сам глас, а Он Реч Божја,
Послат сам да вичем деци Израиља:
Покајте се, људи, ево Он долази,
Добар плод творите свак по својој снази.
Ево, ево иде, о чудо чудеса,
Усред воде скривсн огањ са небеса!
Ево јагње Божје сред вукова ходи;
Вукови, перите ћуд вучју у води!

Тридесст година молчања и поста, Шта
од твога тела сем гласа преоста? Твоје
сухо тело, сенка гласа твога, Што вест
јсдну гласи: ево к нама Бога! Твојс сухо
тсло, трску, Ирод скршн. Но глас оде,
оде, — нико да г' угуши. Чиј' је глас то?
од ког векови трспере? Лава гладног?
не, не — човека од вере.

РАСУТЉИВАЊЕ

„Човек није нешто видљиво", рекао је св. Василије Велики. Као што кућа личи на кућу тако спољашњи човек на спољашњег човека. Но кући се одаје част према ономе ко станује у њој, тако и човеку према духу који станује у њему. И телесном виду јасно је да кућа није домаћин но само кућа у којој станује домаћин; али само духовном виду јасно је да тело није човек но само кућа у којој станује човек.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам одлазак Господа на гору искушења и то:

1. како се Он после крштења одмах упућује на пост и молитву,
2. како крштеном човеку ђаво прави сплетке нарочито у време поста и молитве,
3. како Он кротко као јагње но одлучно као господар одби сва искушења ђаволска.

БЕСЕДА
о покорности вољи Божјој

Нека буде воља твоја и на земљи као на небу (Мат. 6, 10)

Благо Јовану Крститељу, јер испуни Јеванђеље пре Јеванђеља! Отишавши у пустињу, он се предао беше потпуно вољи Божјој, и телом и душом. И воља Божја вршила се и на земљи његовог тела као и на небу његове душе. Ни глад, ни звер не повреди му тело у пустињи кроз многе године, нити му душу повреди очајање због самоће, нити гордост због небесних виђења. Он не потражи од људи ни хлеба ни знања. Све му Бог даде што му беше од потребе, јер се беше потпуно предао вољи Божјој.

Нити он управљаше своје кораке у пустињу ни из пустиње. Невидљива крма свише крманила је животом његовим. Јер када требаше да изађе из пустиње и пође у сусрет Господу, вели се: „Бкктк глдголт* БожУи Голмну" (Ј1к. 3, 2). Као невини младенац тако просто прича Јован своје општење са силама небеским: и *ја га не знадох* (тј. Христа); *него онај који ме посла да крстим водом, он ми рече: на кога видиш да силази Дух и стоји на њему, то је онај који ће крстити Духом светијем. И ја видјех и засвједочих да је овај син Божји* (Јов. 1, 33—34). Како нежно и просто говори он о небеским предметима! А како је страшан, као лав, кад говори против неправде људи, против Ирода и Иродијаде! Јагње и лав у њему живе заједно. Њему је небо блиско као детету мајка. И воља Божја њему је тако приступачна и јасна као и ангелима на небу.

Господе премудри, управи према Твојој вољи живот и нас грешних у пустињи овог живота као што си управио живот св. Јована Крститеља. Теби слава и хвала вавек. Амин.

8. ЈАНУАР

1. Св. муч. Јулијан и Василиса. Обоје од племенитих и богатих родитеља. Венчани у брак заветовали се живети девствено као брат и сестра. Раздаду све своје имање сиротињи, а они се замонаше, и то Јулијан оснује мушки а Василиса женски манастир. Јулијан је имао до 10.000 монаха, а Василиса до 1000 монахиња. Када наста љуто мучење хришћана под Диоклецијаном, Василиса Бога мољаше да се ниједна од њених монахиња не устраши од мука и не одступи од вере православне. Услиши Господ молитву достојне слушкиње Своје и у току 6 месеци узе к Себи све монахиње, редом, па напослетку и њихову игуманију Василису. Пред смрт Василиса имала виђење својих сестара из онога света: све јој се јавише светле и радосне као анђели Божји и призиваху своју духовну мајку да им што

пре дође. Јулијанов манастир пак буде огњем сажежен од мучитеља, а Јулијан бешчовечно мучен и уморен најтежим мукама. У мукама Господ га је бодрио и крепио, те је све јуначки издржао, веру одржао, и име Христово прославио. Заједно с Јулијаном посечени су: син и жена мучитеља Маркијана; Келасије и Марионила, који видевши Јулијаново јунаштво у трпљењу мука, обратише се и сами у веру Христову; 20 војника римских; седам браће из тога места; презвитер Антоније, и неки Анастасије, кога Јулијан у време мучења молитвом васкрсе из мртвих. Сви чесно за Христа пострадаше и грађани Царства небескога постадоше око 313. год.

2. Преп. Георгије Хозевит. Подвизавао се у VII столећу у обитељи Хозевитској, на путу из Јерусалима у Јерихон где се прво подвизавао преп. Јован Хозевит.

3. Св. Домника. У време цара Теодосија дошла као некрштена из Картагене у Цариград са још четири девојке незнабошке. Патријарх Макарије крсти их и благослови им да живт: као инокиње. Св. Домника преда се подвигу са великом ревношћу и у тој ревности није слабила до саме смрти у дубокој старости. Упокојила се у Господу око 474. год. Просветљена Духом Светим она је могла прозирати догађаје у будућности и молитвом чудеса творити.

4. Св. Григорије, еп. охридски. Благочестив учитељ и пастир стада Христова. Упокојио се 1012. год. У натпису једном у цркви Св. Софије у Охриду назива се „Григоријем премудрим."

Браком везани, Христом везанији,
Савез духовни — савез је трајнији. У
књигу Живих Дух их уписа:
„Братац Јулијан, сестра Василиса".
Све оставише, за Христом пођоше,
И час кад куцну животе дадоше За
љубав Божју, љубав трисунчану,
Славу презреше, сву славу земљану;
Љубављу к Богу себе прославише И
пример диван нама оставише.
Богатство цркви, и украс и дика:
Крв чудотворна чудних мученика.

РАСУЂИВАЊЕ

На једној плочи у цркви Свете Софије биле су урезане ове речи: „Умиј грехе своје а не само лице". Ко год је улазио у ту славну цркву, читао је овај натпис и сећао се да хришћанска вера захтева од њега чистоту моралну: чистоту душе, срца и ума. Но како је у срцу усредсређен сав духовни човек, то је и Господ рекао: Блджени чисти сердцемт*. Сва спољашња чистота не помаже ништа у задобијању царства небеског. О кад бисмо ми улагали онолики труд око умивања себе од греха колико труда улажемо посведневно око умивања лица свога! У срцу би се нашем тада, ваистину, видео Бог као у огледалу.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам три искушења којим сатана кушаше Господа Исуса и то:
1. сластољубље (искушење хлебом),
2. славољубље (уздизање изнад храма),
3. сребролубље (нуђење у посед васцелог света).

БЕСЕДА
о потребној опрезности оних који мисле да су сигурни

Кот лшсли да стоји нека се чува да не падне (I Кор. 10, 12)

Апостол, који даје овакав савет, правасходно је познавао природу људску и сву немоћ њену. Дан за даном потврђује то искуство, да тек што се човек усправио из блата греховног, а већ поново гиба се и пада. Тек што се излечио од порока сребролубља, а већ пада у порок славољубља. Или, тек што је отворио руку да помогне бедна човека, а гордост га обара на другу страну. Или, тек што се мало привикао молитви, а он отвара широм уста своја да ружи оне који се још нису молитви привикли. Или, тек што је осетио да га Дух Божји руководи на пут спасења, а он се одмах намеће за учитеља васцелом свету, док, авај, тиме сасвим не отера Духа од себе.

Када је Господ предсказивао ученицима да ће Га се сви они одрећи и разбећи, тада је Петар, самоуверен у постојанство своје, узвикнуо: *Ако се и сви саблазне али ја нећу.* Прозирући му само срце, и видећи га већ пала у самомњење и гордост, Господ му одговори: *Ноћас док пијетао не запјш ме се одрећи!* Па кад се овакав пад десио с апостолом, у непосредној близини Господа, како с нама да се не деси? Зато, браћо, кад се дигнемо и повратимо он неког греха, и станемо усправно, треба то да приписујемо сили и милости Божјој а не себи; и треба да се добро обазиремо, и чувамо, и Богу молимо, да опет не паднемо, било на једну страну, било на другу, но да ходимо право путем Господњим.

Господе свевидећи, помози нам да се усправимо Духом к Теби; и кад се усправимо, подржи нас, да више не падамо. Теби слава и хвала вавек. Амин.

9. ЈАНУАР

1. **Св. муч. Полиевкт.** Град Мелитина јерменска много је наквашена крвљу хришћанском као и сва земља Јерменска. Но прва крв за Христа у овоме граду беше крв св. Полиевкта, просута око 259. год. у време царовања Валеријанова. Беху у том граду два пријатеља официра: Неарх и Полиевкт. Неарх крштен, Полиевкт некрштен.

Када изађе заповест царева о гоњењу Хришћана, Неарх се припремаше за смрт но беше у великој тузи што није успео да свога друга Полиевкта преведе у праву веру. Када Полиевкт сазна узрок туге Неархове, он обећа прећи у веру. Сутрадан исприча он Неарху свој сан; јавио му се беше сам Господ у светлости, скинуо с њега старо одело и обукао га у ново, пресјајно, и поставио га у седло крилатоме коњу. Затим Полиевкт оде у град, исцепа цареву заповест о мучењу хришћана и полупа многе идолске кипове. Би мучен и на смрт осуђен. Кад је изведен на губилиште, угледа он Неарха у гомили света и радосно му викне: „Спасавај се, драги мој друже! Сети се завета љубави, међу нама утврђенога!" И Неарх свети доцније сконча као мученик за Христа у огњу. Празнични му је спомен 22. априла.

2. **Преподобни Евстратије.** Од Тарса. Велики испосник и молитвеник. За 75 год. у манастиру није легао на леву страну да спава но увек на десну. За време службе Божје од почетка до краја у себи говорио: *Господи помилуј!* Умро у својој 95. год.

3. **Св. Филип, митрополит московски.** Рођен 11. фебр. 1507. год. Стојећи једном као младић у цркви чу где свештеник чита из Јеванђеља: *Нико не може два господара служити,* и уплаши се од тих речи као да се то искључиво њему говори и просвети се у исто време па се удаљи у Соловецки манастир где се после дугог и тешког искушеништва замонаши. Поставши временом игуман, просија као сунце, и сва руска земља чу за њега. Зато га цар Иван Грозни доведе на упражњено место митрополита московског 1566. год. Но не могаше свети човек гледати равнодушно грозоте грознога цара, него га саветоваше и неустрашиво изобличаваше. Цар нађе лажне сведоке против Филипа, збаци овога и нареди те га обуку у просту одрпану монашку расу, па га затвори у Тверу. Године 1569, 23. дец. Маљута Скуратов. један повереник царев, дође у ћелију Филипову и удави га јастуком. Но ускоро злом смрћу свршише сви они који беху против Филипа. А после неколико година тело светитеља нађе се читаво, и неиструлело, и мирисно, и би пренето у Соловецки манастир.

Неарх и Полиевкт, војници Кесара,
Посташе војници Небескога Цара, Један
крштен водом, други СВОЈОМ крви, Други
првог мину н постадс први. О блажено нек
/е ово надметање И Христовом царству
јуначко хитање! Полиевкт одбаци све чим
земља мази, Све што као ветар долази,
пролази, И за хитне муке купи царство
трајно: Трговина ова испаде му сјајно: За
бесмртан живот — нек се коси трава! За
пролазне муке — непролазна слава!
Помоли се за нас, о Христов воине, Да
ниједна душа од нас не погине!

РАСУЂИВАЊЕ

Православна Црква учећи људе савршеној љубави, учи их у исто време и савршеној послушности из које проистиче ред и благострој-

ност међу вернима. Епископи дугују послушност Господу, свештеници епископима, верни једним и другим. О томе пише св. Игњатије: „Ви сте дужни повиновати се без сваког лицемерства: онај ко би обмануо свог видљивог епископа, насмејао би се над Невидљивим... Молим вас, старајте се све извршивати у једнодушности Божјој под председништвом епископа, који заузимају место Бога, и презвитера, који састављају сабор апостола... не мислећи да би ма шта било правилно, што ви чините сами, оделито."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам све добродетељи у личности Господа Исуса Христа и то:

1. како је свака добродетељ у Њему потпуна и савршена као ни у коме другом у историји света,
2. како се све дивно допуњују, једна у другу залежући, и једна другу чинећи сјајнијом.

БЕСЕДА

о бризи за спасење наших ближњих

Нико ба не гледа што је његово, него сваки да гледа што је другога (\ Кор. 10, 28)

То је начело светитеља Божјих, и сада и некада, од увек и довека. То је начело назидно и друштвено. На том начелу може се основати најсавршеније, најбогоугодније и најсрећније друштво људско. Спасоносно начело за сваки врсту тешкоћа, са којима се савремени људи боре, боре без победе и без наде. Света душа брине се о суседима својим, ближњим и даљним; брине се где ће бездомни преноћити, како ће се гладни нахранити, чиме ли наги оденути. Брине се и моли се Богу, да се суседи њени спасу; да срце своје испуне љубављу према Богу; да ум свој управе к Богу; да се неваљали врате с пута неваљалства; да се колебљиви у вери утврде; да се утврђени одрже; да упокојени виде лице Божје; да живи буду уписани у Књигу Живих у царству светлости.

Но пазите, браћо, како исто тако од речи до речи може да гласи и начело ђаволско, разорно и недруштвено: нико да не гледа своје тело како да га очува у чистоти од греха, него свак да гледа туђе тело како да га оскврни и уништи. Нико да не гледа своју душу како да је спасе, него свак да гледа на туђу душу како да је оцрни, оклевета, осиромаши, упропасти. Нико да не гледа свој дом како да га сазида и обнови, него свак да гледа на дом туђи како да га спали и поруши. Нико да не гледа своје житнице како да их напуни, него свак да гледа туђе житнице како да их покраде и испразни. Видите ли, браћо, како ово начело може да буде начело добра и начело зла; мач оштар с обе стране; ангел или сатана. Погледајте како је

ово начело, у сатанском духу и облику, данас узело маха на све стране!

О Господе Душе Свети, који си ове свете речи пустио у свет кроз језик апостола Божјег, као светле зраке сунчане, да нас обасјају а не да нас сагоре, помози нам, да их испунимо у правом смислу небесном, на славу Бога Тројединога а на спасење душа наших. Теби слава и хвала вавек. Амин.

10. ЈАНУАР

1. **Св. Григорије** еп. **ниски.** Брат Василија Великог. Био је најпре само презвитер, пошто беше жењен, а када му умре жена, блажена Теозва, изабраше га и посветише за епископа у Ниси. Одликовао се огромном светском ученошћу и духовним опитом. Учествовао на II Васељенском сабору. Мисли 'се да је он саставио други део Символа Вере. Велики беседник, тумач Св. Писма, и богослов. Због свога пораза аријевци се беху нарочито на њега окомили као на свог страшног противника, те у време цара Валента, њиховог једномишљеника, успеше да збаце с епископске столице и отерају у изгнанство. Осам година проведе овај Свети Отац у изгнанству трпељиво сносећи све беде и сва понижења. Најзад сконча у дубокој старости концем IV столећа преселивши се у Царство Божје и оставши кроз све векове на земљи као велико светило цркве.

2. **Преп. Амон.** Подвижник мисирски. Четрнаест година трудио се и Богу молио само да победи гнев у себи. Достигао толико савршенство доброте да није био више свестан да постоји зло у свету. Особит зналац Светог Писма. Упокојио се прочетком V века.

3. **Св. Маркијан.** Рођен у Риму, но као презвитер проживео до краја свој век у Цариграду, већим делом у време царовања Маркијана и Пулхерије. Наследивши велико богатство од родитеља, он га је нештедице истрошио на две сврхе: на зидање или обнављање храмова и на милостињу сиромасима. Сазидао је две нове цркве у Цариграду, знамените по својој лепоти и светињи: светој Анастасији и светој Ирини. Кад су га питали зашто тако много троши на цркве, он одговори: „Кад бих ја имао ћерку, и хтео је удати за некога племића, зар ја не бих потрошио много злата да је украсим као достојну невесту? А овде ја украшавам цркву, невесту Христову." Колико је пак овај дивни муж био издашан према црквама и сиромасима, толико је био тврд, и веома тврд, према самом себи, следујући савету апостолском: а *кад имамо храну и одећу, будимо задовољни* (I Тим. 6, 8). Пише се о њему: „Сав би у Богу и Бог у њему, и престави се Богу испуњен годинама и добрим делима", 471. год.

Дух дарове држи, Дух дарове дели, Неком милост благу, неком разум смели, Некоме изрјадну девичку чистоту, Неком љубав живу, ил' ума правоту.

По јачини вере Дух дар нов домеће: Порасте ли вера што брда покреће, Ризница /е Духа, отворена тада И дар на дар, ко дажд, на вернога пада. Због велике вере Григорије свети Висини духовној ко оро узлети. Због велике вере и свети Маркијан Милошћу небеском беше обасијан: Григор'ју се даде светлост богословља. маркијану милост — јелеј славословља. О небесни Душе, Господе и Царе, Ни нам не ускрати твоје чудне даре, Но молитвом Твојих избраних сасуда Спаси нас осуде у дан Страшног Суда.

РАСУТЗИВАЊЕ

Сујетљивост због одела нарочито узима маха у наше време. Ко нема чим другим да се горди, тај се горди оделом. А онај ко би имао чим другим, драгоценијим од одела, да се горди, тај се и не горди. Као што злато што не излази на површину земље, тако се ни духовне вредности једнога човека не показују споља. Прича се како је неки знаменити филозоф видео једнога младића, како се горди својим оделом, па му приђе и шапну на ухо: „То исто руно носио је пре тебе ован, па ипак је био само ован!" — Бити хришћанин и гордити се оделом још је луђе него бити цар и гордити се прашином под ногама својим. Док је св. Арсеније носио златоткано одело у царском двору, нико га није називао Великим. Великим је назват онда када се безобзирно сав предао служби Богу и обукао у дроње.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам нишчету Господа Исуса и то:
1. нишчету цара који се роди у пећини,
2. нишчету најбогатијега који гладова и жеђова,
3. нишчету Свемоћнога у општењу с нишчим на земљи.

БЕСЕДА

о задовољењу с оним што нам је најнужније

А кад имамо храну и одећу, будимо задовољни (\ Тим, 6, 8)

Апостоли Божји учили су друге оном што су они сами животом својим испунили. Кад су имали храну и одећу, они су били задовољни. Чак и кад се дешавало да нису имали ни храну ни одећу, они су били задовољни. Јер њихово задовољство није притицало споља него је извирало изнутра. Њихово задовољство није било тако јевтино као задовољство животињско, него скупље, много скупље и ређе. Задовољство унутрашње, задовољство од мира и љубави Божје у срцу, то је задовољство виших људи, то је било задовољство апос-

толско. У великим борбама генерали се одевају и хране као и прости војници, и не траже задовољства у храни и оделу него у победи. Победа је главно задовољство оних који се боре. А хришћани су, браћо, у борби непрестаној, у борби за победу духа над материјом, у борби за преодолење вишег над нижим, човека над скотом. Није ли, дакле, више него смешно водити борбу а не бринути о победи него о спољним украсима и накитима? Није ли глупо давати знаке распознавања своме непријатељу? Наш невидљиви непријатељ радује се сујетљивости нашој, и подржава нас у свакој сујетној помисли, и запошљава нас свим могућим неурачунљивим ситницама и дангубицама, само да би навалио на наш ум тешки заборав односно онога због чега смо ми на земљи. Он нам представља ништавно важним, и споредно главним, и погубно корисним, само да би однео победу над нама и срушио нас заувек.

Господе свети, крепки и бесмртни, који си нас од блата сазидао, и у блато душу живу удахнуо, не дај, Господе, да блато надвлада! Помози духу нашем да увек буде јачи од земље. Теби слава и хвала вавек. Амин.

11. ЈАНУАР

1. **Преп. Теодосије Велики.** Први установитељ и устројитељ општежића монашког. Рођен у области Кападокије, у селу Могариаси, од благочестивих родитеља. Као младић посетио Симеона Столпника који га благослови и прорече му велику славу духовну. С кадионицом, у коју стави хладно угљевље и тамјан, тражаше Теодосије место где би се настанио и основао манастир, и заустави се онде где се угљевље разгори само од себе. Ту се настани и отпоче подвизавати. Ускоро се сабра око њега много монаха разних језика. Зато он сагради по једну цркву за сваки језик, те се тако истовремено служило и појала слава Божја на грчком, јерменском, грузијском итд. Но у дан причешћа сва братија сабирала се у велику цркву у којој се служило на грчком језику. Трпеза је била заједничка за све, заједничка и сва имовина, заједнички труд, заједничко трпљење а неретко и — гладовање. Теодосије беше узвишени пример живота свима монасима, пример у труду, молитви, посту, бдењу и у свима хришћанским добродетељима. И Бог га обдари даром чудотворства, те могаше болне целити, на даљину се јављати и помагати, зверове укрћавати, будућност прозирати, хлеб и пшеницу умножавати. Беше му молитва на уснама дању и ноћу. Упокоји се мирно у Господу када му беше 105. година од рођења (529. год.).

2. **Блажени Михаил,** Христа ради јуродиви. Рус, од рода кнежевског. Прављаше се сулуд да би тако скрио од света врлину своју, и да га људи не би хвалили. Тако припреми себи похвалу пред Богом. Сконча 1453. год. у манастиру Клопском, близу Новгорада где му и мошти почивају.

Они што са страхом пред Господом стоје,
Они што се само живог Бога боје, Они,
само они, посведочит могу Да праведник
прима што се моли Богу. По молитви правој
Бог људима твори — Оном светли зора, ко
с' окрене зори. Тодосије свети својим
молитвама Поможе многима, помаже и нама.
Јер он и сад живи као и некада И чудеса
чини, ко некад, и сада — Моћ му Господ
даде, због његове вере, И љубави к Богу,
љубави без мере, Тодосије дивни, истине
ревнитељ, Монашког живота чудни
устројитељ, Нек се од нас слави, слављени
од Бога, Сад грађанин славни царства
Христовога.

РАСУЂИВАЊЕ

Бити поткупљив, значи не бити хришћанин. Православни Оци Цркве никад се нису дали ни поткупити, ни застрашити. Поткупљивање у стварима вере равна се Јудином издајству Христа за новац; такво поткупљивање било је својствено само неким јеретицима. Када цар Анастасије паде у Евтихијеву јерес, он устаде против опредељења IV Васељенског сабора у Халкидону и хтеде та опредељења обеснажити. Да би придобио знаменитије представнике цркве за себе, он им поче разашиљати разне дарове. Св. Теодосије беше по знаменитости први у свој Палестини. Њему цар посла 30 литара злата на дар, као тобож на потребе манастирске. Разумеде одмах Теодосије да га цар хоћаше тиме поткупити. И како мудро поступи светитељ Божји! Не хте задржати новац за манастир, премда беше у великој нужди, нити га хтеде вратити цару, да не би цара још више озлобио против Православља, него одмах раздаде све то злато у име царево сиромасима, да би том милостињом поткрепио своју молитву Богу за исправку цара и повратак на прави пут.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созорцевам плач Господа Исуса и то:

1. плач и тугу над мртвим Лазаром, као и над судбом Јерусалима,
2. плач и тугу у врту Гетсиманском због људског робовања греху, демону и смрти.

БЕСЕДА
о постепености у духовном развићу

Тврда је храна савршенијех, који сшају осјећања дугијем учењем обучена за разликовање добра и зла (Јевр. 5, 13—14)

Они који се хране млечном храном чулног расуђивања не могу лако разликовати добро од зла. Они обично долазе до закључка да

су све вере од подЈеднаке вредности; да је грех неопходна сенка врлине; да је зло уопште неминован пратилац добра. До овакви погрешних закључака не може доћи прави хришћанин. Јер прави је хришћанин зрео човек, који се не храни млечном храном, који је неповерљив према чулима, који много финије расуђује и прави финије разлике међу вредностима свега онога што јесте и што бива. Хришћанину су, истина, дати јасни упути Откровењем Божјим за разликовање добра и зла, но њему је ипак потребно дуго и трудно учење, да би као савршен могао у сваком даном случају знати шта је добро а шта зло. То његово знање треба да пређе у осећање, да би било поуздано и непогрешно. И добро и зло желе да се косну срца човечјег. Зато човек треба да је извежбан, да осећањем у срцу одмах позна шта му се приближује, онако исто као што се језиком одмах осети слано и неслано, слатко и горко.

Трудимо се, браћо, сваки дан и сваки час, да изоштримо срце своје да би могло разликовати увек добро и зло. Све оно што нам се догађа, ставља нам питање: шта је добро, а шта зло? Управо све што нам се догађа, догађа нам се само зато да бисмо ми могли уочити шта је добро, и определити се за добро. И по сто пута на дан стављамо се ми на таква кушања. Ко има очи да види, нека ви-ди.

О Господе човекољубиви, загреј срце наше добром које је од Тебе. И умудри нас, Господе, за разликовање добра од зла. И укрепи нас, Владико, да увек можемо пригрлити добро а одбацити зло, ради славе Твоје, човекољупче, и ради спасења нашег. Теби слава и хвала вавек. Амин.

12. ЈАНУАР

1. **Св. муч. Татијана.** Римљанка, од великоименитих родитеља. Хришћанка и ђакониса при цркви. По смрти цара Хелиогабала цароваше у Риму цар Александар, чија мајка Мамеја беше хришћанка. Сам цар беше колебљив и неодлучан у вери, због чега држаше у свом двору кип Христов и Аполонов, и Аврамов и Орфејев. Доглавници његови гоњаху хришћане и без наредбе цареве. Када изведоше Татијану девицу на мучење, она се мољаше Богу за своје мучитеље. И гле, њима се очи отворише, и они видеше четири ангела около мученице. Видећи то, осам њих повероваше у Христа, због чега бише и они мучени и убијени. Свету Татијану продужише мучити: шибаху је, одсецаху јој месо, стругаху је железом, и тако сву изнакарађену и искрвављену бацаху је увече у тамницу да би је сутрадан опет ударали на нове муке. Но Бог пошиљаше ангеле Своје у тамницу те је храбраху и ране јој исцељиваху, тако да се Татијана свако јутро јављаше пред мучитељима потпуно здрава. Бацише је пред лава, но лав се умиљаваше око ње и не нашкоди јој ништа. Остригоше јој косу мислећи, по свом незнабожачком уму, да јој је у коси

скривена нека враџбина, нека сила волшебна. Најзад, изведоше је, заједно са оцем њеним, и посекоше обоје мачем. Тако сконча свој земни живот око 225. год. и би увенчана бесмртним венцем славе ова јуначна девица, која имаше слабо женско тело но дух мушки и војводски.

2. **Св. муч. Петар Авесаламит.** Родом из Елевтерополја у Палестини. У младим годинама пострадао за веру Христову у време цара Максимина, 311. год. После многих мука буде на смрт осуђен. Саслушавши смртну пресуду, он радосно узвикне: „То је једина жеља моја, да умрем за Бога мојега!" Буде на крст распет, као и сам Господ, и на крсту издахне.

3. Млекопитателница. Тако се зове икона Пресвете Богородице, коју је донео Св. Сава Српски из манастира Св. Саве Освештаног код Јерусалима, и положио је у својој Посницу на Кареји у Св. Гори. И тако се испунило пророчанство Св. Саве Освештаног, изречено на 800 година пре тога, да ће доћи неки свештеник српски Сава и да му се има предати та икона и жезал његов. Кад је Сава Српски посетио обитељ Св. Саве Освештаног, монаси се сете пророчанства оснивача своје обитељи и предаду Сави Српском икону и жезал. Та икона постављена је с десне стране царских двери у Посници, а жезал у једној келији, званој „Патерица", на Кареји.

4. **Преп. Мати Теодора.** Славна монахиња и наставница монахиња из Александрије. „Као што је дрвећу потребна зима и снег, да би доносило рода, тако су муке и напасти потребне животу нашем", говорила је ова света жена. Упокојила се мирно почетком V века.

Младост тела жалиш, о разуман буди! Младост што пролази вреди л' жалит, судн! Има једна младост, младост у вечности, То је права младост, младост без старости, Ову вреди искат, за њом сузе лити, Ако треба смрћу телесном платити. Татијана купи скупо за јевтино, За пеп'о и воду божанствено вино; За тело што стари — бесамртну младост И за мало суза — херувимску радост. Обручена Христу, Цару бесмртноме, Она оста верна Обручнику своме; Силом чистог духа сатре искушења И поднесе храбро страхотна мучења. Око ње се чуше ангелски кораци: Ко згужвано платно она тело баци, Па слободна душом од земаљских уза Диже се на свадбу у Царство без суза.

РАСУЂИВАЊЕ

На земљи нема веће части ни већег звања него бити хришћанин. Кад је судија мучитељ Севир упитао младога Петра Авесаламита: „Од кога си рода?" одговори Петар: „Хришћанин сам." Упита га даље судија: „У каквом си чину?" На то Петар: „Нема ни већега ни бољега чина него бити хришћанин." А отац Јован Кронштатски пи-

ше: „Сав је свет паучина у сравњењу са душом човека хришћанина." Хришћанин је земљан суд у који се налила божанска сила и светлост. Да ли ће се тај суд ставити на златни престо царски или ће се спустити у тамну избу просјачку, вредност његова тиме нити се увеличава, нити умањује. Није ли злату иста вредност, завили га у свилену мараму или у лист од купуса?

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам кротост Господа Исуса и то:

1. кротост Његову у нечујном животу у Назарету све до 30 година,
2. кротост Његову у опхођењу с болесницима и грешницима,
3. кротост Његову у опхођењу с Јудом издајником и с неправедним судијама.

БЕСЕДА **о томе како је Богу најмилији човек и човеку Бог**

Не тражим што је ваше него вас (II *Кор. 12, 14)*

Овим речима, које је могла изрећи само пламена апостолска љубав према ближњим, исказана је суштина односа хришћанина према Богу и Бога према хришћанину. Љубав Божја могла би да каже:

Ти хришћанине, постиш мене ради; мене ради милостињу делиш; мене ради усрдне молитве уздижеш; мене ради цркве зидаш; мене ради жртве приносиш и многа друга добра дела чиниш. Све је то добро, и све је то мени угодно, но ти си ми дражи од свега тога; на крају крајева ја не тражим ништа од свега тога него тебе тражим, само тебе.

Љубав хришћанина пак могла би да каже:

Ти ми, Господе, здравље дајеш, и то је добро. Ти светлост палиш, дажд пушташ, громом ваздух освежаваш, и то је добро. Ти дајеш богатство, и мудрост, и многолетност, и пород, и безброј других добара Ти обилно постављаш на трпезу овога живота. И све је то добро, и предобро. И све то примам с благодарношћу. Но на крају крајева то је само ивица скута Твога; на крају крајева ја не тражим ништа од свега тога но Тебе, Господе, Тебе јединога тражим.

О браћо моја, није оно Бог што се види телесним очима, нити је човек оно ^то се види телесним очима. Оно што се види у васцелој природи јесте само нешто од Бога; и оно што се види у телесној ризи јесте само нешто на човеку. Бог је љубав, браћо, што небо спушта к земљи; и човек је љубав, браћо, што земљу диже к небу.

О Господе човекољубиви, Творче и Сведржитељу, усели се више, и још више, у нас Духом Твојим животворним, да живи будемо, да живи будемо у царству без смрти. Теби слава и хвала вавек. Амин.

13. ЈАНУАР

1. **Св. муч. Ермил и Стратоник.** Цар Ликиније подиже велико гоњење на хришћане. Св. Ермил, хришћанин и ђакон при некој цркви, би ухваћен и поведен на суд. Када му рекоше да га воде на мучење, он се веома обрадова. Узалуд му цар прећаше, Ермил исповеди слободно своју веру у Христа и одговори цару на све претње: *Господ ми је помоћник, на бојим се, шта ми може учинити човек* (Пс. 117, 6)? После тешких мучења бацише Ермила у тамницу. А тамничар беше Стратоник, потајни хришћанин, који свим срцем саосећаше страдања Ермилова. Када и Стратоника доставише цару као хришћанина, цар пресуди да се обојица потопе у Дунав. Тада везаше Ермила и Стратоника у једну мрежу и потопише их у Дунав. После три дана тела њихова избаци вода на обалу и хришћани их нађоше и сахранише на 18 стадија далеко од Београда. Ови славни мученици пострадаше за Христа и прославише се 315. год.

2. **Св. Јаков, еп. нисибијски.** Као отшелник живљаше лети у отвореном пољу а зими у пећини. Једном сиђе у град Нисибију, да види како вера хришћанска успева и како хришћани живе. Но ту буде изабран за епископа. Учествовао на I Васељенском сабору и заштићавао Православље од Аријеве јереси. Догоди се једном да незнабожни Персијанци нападну с војском на Нисибију. Св. Јаков с литијом изађе до бедема градских, и сам се попе на бедем и шеташе по бедемима не бојећи се непријатељских стрела које беху управљене на њега. Шетајући тако, светитељ се мољаше Богу, да Бог сачува град и верне на тај начин што ће послати мухе и комарце на Персијанце, и тиме отерати ове од зидова града Нисибије. Није, дакле, тражио смрт непријатељима нити ма какву врсту погибије и пораза, него само једну малу досаду која би их отерала одатле. И Бог услиша молитву свога угодника и посла много муха и комараца на Персијанце, те ове отера а град Нисибију спасе. Поживе св. Јаков дуго и чесно, и мирно сконча у дубокој старости, 350. год.

3. **Преп. Максим Капсокалива.** У XIV веку подвизавао се као монах у Светој Гори на свој нарочити начин; наиме, правио се мало јуродив и стално је мењао своје обиталиште. А његово обиталиште била је колиба од грања. Једну за другом колибу он је подизао и палио, због чега је и назват Капсокалива, тј. Паликолиба. Сматран је за лудака све док није у Свету Гору дошао св. Григорије Синаит који у Максиму открије јединственог подвижника, чудотворног молитвеника и „ангела у телу". Преставио се Господу 1320. год.

Молитва у срцу као срце лупа, Молитва у
срцу са дисањем скупа, Внутрена молитва,
та светлост внутрена, На Атону беше
Максимом јављена. Као дух без тела
Максим се дизаше, Од молитве сав се
светлошћу сијаше; Од молитве беше
испуњен радошћу,

Од молитве беше испуњен ситошћу, Кроз молитву виде небо откровено, Кроз молитву — биће људско прослављено, Молитвом осети и близину Христа, Јавно му се јави и Света Пречиста. Максимова душа беше небом сита, Григор'је Синаит једном га запита:
— Праведни Максиме, кажи откуд знадеш,
Да визије добра а не зла имадеш?
И да све то нису ђаволска маштања
И прелести лажне, сатанска варања?
— Отуд, рече, знадем, да то нису лаже,
Што ми те визије дух и тело блаже,
Што за њима увек душа моја чезне
Што од крсног знака то непе д' ишчезне,
По радости слаткој знам да прелест није,
По радости благој што ме свега грије.

РАСУЂИВАЊЕ

Добро дело с ћутањем више вреди него добро дело с објашњењем, и несрављено више него најдуховитије објашњење без добра дела. Од светог Николаја Мирликијског нису остале никакве речи, али су остала дела. Без икаквих објашњења он је у три маха долазио ноћу кући једног сиромаха и убацивао тајно кроз прозор по једну кесу злата. — Неки старац у Скиту Мисирском разболи се тешко, и пожели да једе мало свежег хлеба (јер хлеб који монаси тада јеђаху беше сушен на сунцу и трајаше месецима). Чувши то, један од монаха ништа не рече него изиђе и оде далеко у неки град одакле донесе свеж хлеб болесноме старцу. Сазнавши старац за труд тога монаха, не хте јести хлеб рекавши: то је крв брата! (тј. то је брат с муком доставио). Тада остали монаси умолише старца да једе говорећи му, да не презре жртву брата. — Каква објашњења и какве речи о братољубљу могу заменити ово просто и ћутљиво дело братољубља?

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам глад и жеђ Господа Исуса за правдом и то:
1. како Он долази у свет да поврати погажену правду,
2. како Он објављује правду Божију и изобличава неправду,
3. како Он журно чини безбројна дела правде, да би нама оставио пример.

***БЕСЕДА* о Царству Божјем, које је унутра**

Царство Божје је унутра у вама (Лк. 17, 21)

Све што је Божје, носи печат бесмртности. И Царство Божје — царство је бесмртно. Ако желимо, дакле, да дишемо ваздух бесмртности, морамо ући унутра у себе, у срце своје, у Царство Божје.

Изван нас је ваздух времена, ваздух пролазности и трулежи, у коме душа тешко дише. Царство природно — царство је чулно, отуда царство туђине у сравњењу са душом нашом, која представља унутрашње царство наше. Зашто људи воле да се баве дуго, дуго у туђини? Зашто ретко и нерадо улазе у своју сопствену кућу? Кад год мислимо на све, ми мислимо о туђини. Кад год се разговарамо о чулном свету, ми се разговарамо у туђини. Живећи по чулима, ми личимо на човека који цео дан јури по туђим кућама, а само увече се враћа својој кући на спавање. И тако будноћу своју ми посвећујемо смрти, а спавање бесмртности! Ми долазимо к себи, враћамо се у себе само у сну! Но и наш сан сања нашу јаву, тј. и кад смо у својој кући у бесвесном стању, ми сањамо туђе куће: наши снови чулни су, јер је наша јава чулна. И тако ми смо у туђини, и туђи и на јави и у сну. Непрестано ми смо ван себе. А Господ хоће да нас врати у нас саме, у дом свој и домовину своју. За нас је Царство Божје унутра у нама: ван нас је туђина. Да бисмо избегли из туђине и нашли прави дом свој, у коме се сретамо непосредно с Богом, ми морамо ући у себе, у срце своје. Ту је Цар, и ту је царство.

О Господе и Царе ангела и светитеља, покажи нам богатство и сјај царства Твог унутра у нама. Да бисмо заволели царство Твоје више него што волимо чулну туђину, царство променљивости и пролазности. Теби слава и хвала вавек. Амин.

14. ЈАНУАР

1. **Св. Сава, архиеп. српски.** Син Стефана Немање, великог жупана српског, рођен 1169. год. Као младић жудео за духовним животом, због чега је одбегао у Свету Гору где се замонашио и са ретком ревношћу прошао цео подвижнички устав. Немања последује примеру сина, те и сам дође у Св. Гору, где се замонаши и умре као монах Симеон. Сава је издејствовао код цара и патријарха независност српске цркве, и постао први архиепископ српски. Подигао је, заједно са оцем својим, манастир Хилендар, а потом и многе друге манастире, цркве и школе по земљи српској. Путовао је у два маха на поклоњење светињама у Светој Земљи. Мирио браћу своју, заваћену око власти; мирио Србе са суседима њиховим, и стварајући српску цркву, стварао је кроз то српску државу и културу. Уносио је мир међу све балканске народе и радио је на добру свију, због чега је и био поштован и вољен од свију Балканаца. Народу српском он је дао хришћанску душу, која није пропала са пропашћу државе српске. Скончао у Трнову у време цара Асена, разболевши се после службе Божје на Богојављење, 12. јануара 1236. год. Тело му пренео краљ Владислав у Милешево, одакле га Синан-паша дигне и спали на Врачару у Београду, 27. априла 1595. год.

2. **Преп. муч. Оци Синајски и Раитски,** побијени од Сарацена, један у IV а други у V столећу.

3. Св. Иларије, еп. поатијски. Ватрен борац против јереси Аријеве на Западу. Много је страдао због одбране Православља. Написао више списа, од којих је најважнији спис о Светој Тројици. Упокојио се у Господу 362. г.

4 **Св. Нина, просветитељка Грузије.** Сродница св. Ђорђа великомученика и Јувенала, патријарха јерусалимског. Пошто јој се и отац и мајка, племићи кападокијски, замонаше, то она би васпитана под надзором патријарха Јувенала. Чувши за народ грузијски, девица Нина је од малена желела да пође у Грузију и покрсти Грузијанце. Јавила јој се Пресвета Богородица и обећала јој да ће је одвести у ту земљу. Када јој Господ отвори пут млада Нина заиста оде у Грузију где за кратко време стече велику љубав народа. Успе да покрсти цара грузијског Мириана, његову супругу Нану и њиховог сина Бекара, који после ревносно помагаху мисионарски рад Нини. Нина је успела да за живота прође сву Грузију и углавном да преведе сав народ у веру Христову, и то баш у време страшног гоњења хришћана од стране цара Диоклецијана. Одморила се од многих трудова својих и упокојила у Господу 335. г. Гроб јој се налази у Самтаврском храму. Чинила многа чудеса и за живота и по смрти.

Девица прекрасна, благородна Нина,
Постаде Промислом апостол Грузина.
Упркос гоњењу цара Дуклијана,
Она крстом крсти цара Мириана
И жену му Нану и сина Бекара,
Кроз њих и сав народ и цвет од главара,
Све их крсти крстом Божијега Сина,
Светитељка Нина, апостол Грузина.
Од детињства Нина Бога је молила
Ђул— Грузију да би она покрстила.
што молила Бога Бог јој благи дао:
Из Нинине руке крст Је засијао
Питомој Грузији, где се и сад сија,
Где Нинина рука и сад благосиља.
Тамо гроб је Нинин, над њим храм се блиста
Славећ, свету Нину, и Господа Христа.

РАСУЂИВАЊЕ

Ако ти се понекад догмати вере учине тврдом храном, то постарај се да прво испуниш догмате морала хришћанског, па ће ти се отворити разумевање за догмате вере. Радознало испитивање ствари високих, без труда око поправке свога живота, не доноси никакве користи. Некада монаси мисирски расуђивали о Мелхиседеку, па не могући доћи ни ди какве јасности о тајанственој личности овога древног цара и првосвештеника, позваше Авву Коприја на свој збор и упиташе га о Мелхиседеку. Чувши то, Коприје се три пута удари по устима и рече: „Тешко теби, Коприје! напустио си оно што ти је Бог наредио да радиш, а испитујеш оно што Бог од тебе не потребује." Чувши ово, монаси се застидеше и разиђоше. Златоуст пише: „И ако праве догмате држимо, а о владању не бринемо, нећемо имати никакве користи; исто тако ако се о владању бринемо, а праве

догмате пренебрегавамо, ништа корисно нећемо добити за наше спасење. Ако хоћемо да се геене избавимо и царство задобијемо, треба да смо украшени од обе стране: и правотом догмата и чесношћу живота".

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам милосрђе Господа Исуса и то:
1. према грешницима и болесницима,
2. према народу, који беше збуњен као стадо без пастира,
3. према роду човечјем уопште, ради кога се дао распети.

БЕСЕДА

о визији невидљивога света

Ми не гледамо на ово што се види него на оно што се не види (II *Кор. 4, 18)*

Ми видимо овај свет материјални и пролазни, али ми гледамо на онај свет духовни и бесмртни.

Ми видимо весеље земаљско, често испрекидано плачем и уздасима, и на крају увек завршено смрћу, али ми гледамо на радост духовну, међу ангелима и светитељима Божјим на небесима, на радост беспрекидну и вечиту.

Ми видимо патње и неуспехе праведника у овом животу, но ми гледамо њихову славу и торжество у ономе свету.

Ми видимо многе успехе, и славу и чест неправедника у овом животу, но ми гледамо њихов пораз, осуду и муку неисказану у вечности.

Ми видимо Цркву Божју често понижавану и гоњену у овоме свету, но ми гледамо њену крајњу победу над свима противницима и супостатима, видљивим и невидљивим.

Ми видимо, браћо, насилнике и отмичаре често као властодршце и богаташе у овом веку, а светитеље као ниште и потиштене и заборављене, но ми гледамо једно друго царство, у коме ће светитељи царовати, без иједног, иједног насилника и отмичара, Царство Божје, вечито безгрешно и бесмртно.

О Господе многотрпељиви и многомилостиви, отвори нам вид духовни, да бисмо видели оно што нас чека после овог кратковременог живота, и да бисмо се потрудили да испунимо закон Твој. Теби слава и хвала вавек. Амин.

15. ЈАНУАР

1. **Преп. Павле Тивејски.** Рођен од богатих родитеља у Доњој Тиви (Теби) Мисирској у време цара Декија. Све имање родитељско наследи Павле са једном својом сестром. Али зет његов, идолопоклоник, пожели и Павлов део имања да заграби, те припрети Павлу да ће га издати суду као хришћанина, ако му не уступи своје имање. Једно та беда, а друго јуначки примери самопожртвовања хришћанских мученика, које Павле очима својим виде, побуде га, те даде и свој део имања сестри својој, а он као ништи удаљи се у пустињу, где се подвизавао до смрти своје. До какве је духовне висине достигао овај див монах, о томе сведочи нико мањи до св. Антоније Велики, који једном посети Павла и виде, како му зверови и тице небесне служаху. Вративши се из те посете, Антоније рече својим монасима: „Тешко мени, децо моја! грешноме и лажноме монаху, што сам само монах по имену. Видех Илију, видех Јована у пустињи, и ваистину видех Павла — у Рају!" Св. Павле живео је 113 година и мирно се упокојио у Господу, 342. год.

2. **Преп. Јован Кушчник.** Рођен у Цариграду у време цара Лава I. Од родитеља богатих и знаменитих. Био је једино дете у својих родитеља. Повучен наклоношћу за духовним животом млади Јован одбеже тајно с једним монахом у неки манастир у Малој Азији. У том манастиру он проведе 6 година у превеликом уздржању, молитви и послушности према игуману. Тад навали на њега ђаво с кушањем, да би требало да остави манастир и да се врати својим родитељима, те да живи код њих као племић. Он се заиста врати у дом својих родитеља, обучен као просјак, виде своје родитеље но не хтеде да им се јавља као син њихов, него као просјак настани се у дворишту њиховом, живећи такорећи од мрва, које му слуге добациваху, и трпећи много поругања од свакога. Три године поживе он тако све молећи се Богу, да Бог спасе душе оца његовог и мајке. Када се разболи и осети приближење смрти, он се јави родитељима својим, који га познаше по једном скупоценом јеванђељу, које му они у детињству беху даривали и које он чуваше код себе као сву имовину своју. И тако овај младић, иако врло богат, спасе душу своју, спасе душе својих родитеља, победи ђавола и упокоји се у Господу, около 450. год.

3. **Преп. Гаврил Леснсвски.** Словенин и друг св. Прохора Пчињског и Јована Рилског. Подвизавао се у X столећу код Кратова на гори Лесновској, где је саградио храм св. Архангелу Михаилу. Чудотворац и за живота и по смрти. Садашњи дивни храм на том месту подигао је цар Душанов војвода Јован Оливер. Св. Гаврил упокојио се у Господу крајем X в.

4. **Св. муч. Пансофије.** Син александријског проконзула Нила. Напустио част и богатство светско и млад се замонашио. Подвиза-

вао се 27 година тврдо и уздизао дух свој ка вишњем свету. У време Декија би довучен пред суд, где би шибан за име Христово, док у великим мукама не предаде дух свој Богу.

Беше Јован младо момче,
Младо момче и богато, Но
ништа га не прелести —
Нити младост нити злато.

Отац његов велможа царски,
А мати му госпа фина, Ал'
обоје он остави
Рад'љубави Божјег Сина.

Богатство му Христос беше,
Све богатство, сва красота,
Па заволи Христа Бога Више
самог свог живота.

И уместо родитељи Да с' у
Паклу сада гласе, Гле, син
њихов кроз нишчету И сам
себе и њих спасе.

И дан-данас многе људе Што
богатством себе гуше Јован
може да застиди И спасе им
грешне душе.

РАСУЂИВАЊЕ

Немој никад ни помислити, да те Бог не чује, кад му се молиш. Он чује наше мисли као што ми чујемо гласове и речи један другога. А ако ти не чини одмах по молитви, то је или зато што му се недостојно молиш, или зато што иштеш нешто што ће ти бити погубно, или пак зато што Он по мудрости и домостројству свом одлаже испуњење твоје молбе до подеснијег тренутка. Отац Јован Кронштатски пише: „Као што ми кроз електрични телеграф брзо општимо с лицима, удаљеним од нас, тако кроз живу веру, као кроз какав телеграф, ми брзо општимо с Богом, с анђелима и светитељима. Пусти по телеграфу вере молбу своју к Богу или светитељима и одмах ћеш добити одговор." И опет на другом месту пише: „Бог и створени духови и душе усопших и живих људи — то су бића мислена, а мисао је брза и некако свуда присутна. Помисли од свег срца о њима, и они ће ти бити присутни, и то Бог свагда неопходно, а остали по дару и власти Божјој."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чистоту Господа Исуса и то:
1. чистоту ума Његовог,
2. чистоту срца Његовог,
3. чистоту воље Његове,
4. чистоту језика Његовог,
5. чистоту погледа и свих чувстава Његових.

БЕСЕДА
о вери победоносној

Вјера је наш ова побједа која побједи свијет (I Јов. 5, 4)

Христос Господ победи свет; то је, браћо, победа и наша. Апостоли победише свет, и то је победа наша. Светитељи, девственици и мученици победише свет, и то је победа наша. Ништа силније у свету, браћо, нема од вере хришћанске. Мачеви, који су секли ову веру, утупили су се и сломили, а вера је остала; цареви, који су се борили против ове вере, угушили су се под анатемом злочина; царства, која су ратовала против ове вере, разорена су; градови, који су одбацивали ову веру, заваљени леже у развалинама својим; јеретици, који су кварили ову веру, пропали су душом и телом и под анатемом отишли из овог света, а ова је вера остала.

Кад свет јурне на нас, браћо, својим прелестима: прелешћу спољашње красоте, прелешћу богатства, прелешћу сласти, прелешћу пролазне славе, чиме ћемо се одупрети и чиме победити ако не овом вером? Ваистину, ничим осим овом вером непобедивом, која зна за нешто боље од свих блага овога света.

Кад све прелести овога света покажу наличје своје: кад се красота обрне у ругобу, здравље у болест, богатство у беду, слава у бешчашће, власт у понижење, и сав расцветали телесни живот у гад и смрад — чиме ћемо премостити овај јад, ову трулеж, овај гад и смрад, и сачувати се од очајања, ако не овом вером? Ваистину, ничим осим овом непобедивом вером, која нас учи трајним и непроменљивим вредностима у Царству Христовом.

Кад смрт покаже разорну силу своју над суседима нашим, над сродницима и пријатељима нашим, над цвећем нашим, над усевима нашим, над делима руку наших, и кад окрене неодољиве зубе своје и на нас — чиме ћемо победити страх од смрти, и чиме откључати врата од живота, јачег од смрти, ако не овом вером? Ваистину, ничим осим овом непобедивом вером, која зна за васкрсење и живот без смрти.

О Господе Исусе, победниче света, помози и нама да победимо свет вером у Тебе. Теби слава и хвала вавек. Амин.

16. ЈАНУАР

1. Св. апостол Петар, Спомиње се овога дана због верига, у које би окован од безаконог Ирода, и које при појави ангела у тамници спадоше с њега (Дела ап. 12, 7). Те вериге чуваху хришћани колико због успомене на великог апостола толико и због њихове целебне моћи, јер се многи болесници излечише додиром о њих (као и о убрус апостола Павла. Дела ап. 19, 12). Патријарх јерусалимски св.

Јувенал даде те вериге на дар царици Евдоксији, прогнаној жени цара Теодосија Млађег, а ова их преполови, па једну половину посла цркви Светих апостола у Цариград, а друго својој кћери царици Евдоксији, жени Валентијановој у Рим. Ова Евдоксија сазида цркву Св. Петра, и положи у њу ове вериге заједно са оним, у које беше Петар пред своју смрт окован од цара Нерона.

2. **Св. муч. Певсип, Елевсип, Малевсип и баба им Леонила.** Пострадали за Христа у време цара Марка Аврелија (161 — 180. г.) у Француској. Три брата, три близанца. Најпре само Леонила беше хришћанка, док унуци њени беху незнабошци. После дугих савета од стране благочестиве Леониле и меснога свештеника ова три брата се крсте. Крстивши се, они почну свим младићким жаром ревновати за своју веру, и у тој ревности пођу и полупају све идоле по целој околини. Оптужени и изведени на суд они признаду своје дело и јавно исповеде веру своју у Христа. Судија их баци у тамницу, па позове бабу Леонилу и упути је, да и она пође у тамницу и посаветује своје унуке, да се одрекну Христа и поклоне идолима. Леонила ћутке пође у тамницу, но место да саветује унуке да се одрекну праве вере, она их почне храбрити, да се не поколебају но да истрају до краја у свима мукама и умру за Христа. Када их судија поново испита и виде њихову још појачану непоколебљивост у вери, осуди их на смрт. Сва тројица најпре буду обешени о једно дрво где вишаху „као струне на гуслама", по том шибани, и најзад огњем сажежени. Нека жена, Јовила, одушевљена храброшћу ових мученика, повика: „И ја сам хришћанка!" Одмах, њу ухвате, и заједно са старицом Леонилом мачем посеку.

3. **Преп. муч. Дамаскин Габровски.** Подвизавао се у Хиландару, где је постао и игуманом. Кад је потражио од неких Турака дуг манастирски, ови наговоре једну жену муслиманку, те она уђе у кућу, где је становао Дамаскин. Тада они Турци дођу и нађу ту жену, па одвуку Дамаскина пред кадију. Дамаскину буде предложено: или да буде обешен, или да се потурчи, на што он одсудно рекне: „Била би лудост, кад бих ја за привремени живот купио вечну погибао." Буде обешен 1771. год. у Свиштову. Тако Дамаскин жртвова своје тело да спасе душу своју. Но његове убице постиже одмах казна Божја. Они седоше у чун да се превезу преко Дунава, но изненадном буром буду изврнути и утопљени.

4. **Преп Ромил.** Рођен у Видину. Био учеником св. Григорија Синаита. Подвизавао се у неколико манастира. У Раваници (у Србији) заједно са њим био и Константин Цамблак. Ту се св. Ромил упокојио у Господу, око 1375.г.

Леонила бака стара,
Духом силна ко лавица,
Кад унуке Богу спреми,
Сама поста мученица.

Леонилу трибун виче, А
од гнева љутог сикће: —
Иди, бабо, у тамницу,
Па саветуј унучиће.

Саветуј их, да с' одреку
Тако званог Христа Бога,
Или Христа да с' одрекну
Ил' живота млађанога.

Леонила у тамници Унуцима
својим збори: — Не бојте се
светске силе, Ма и огњем
да вас згори.

Држите се славног Христа И његовог Јеванђеља, Он је за вас припремио Вечност сјаја и весеља.

Не бојте се љутих рана, Пролазне су: нити смрти: Верне Христу смрт не може Ни сакрити ни сатрти.

У сред огња три унука Хвалу Богу узнесоше, Док им злице драгу бабу Леонилу посекоше.

РАСУЂИВАЊЕ

Ништа тако не ломи гордост људску као навикнута послушност према старијима. У старој Спарти послушност се сматрала великом врлином. Прича се како је један војник спартански у боју јурећи с обнаженим мачем, сустигао непријатеља, и таман кад је замахнуо да га посече, труба затруби за престанак боја, а он спусти мач у корице. Кад га је неко, ко је видео, упитао, зашто не посече непријатеља, он одговори: „Боље послушати војводу него посећи непријатеља!"

Послушност хришћанска разликује се од ове спартанске послушности по томе што је она драговољна и што има за циљ спасење душе, тј. није ради очувања царства земаљског него ради задобијања царства небеског. Св. Јован Колов почео је свој подвиг код некога старца Тивејског. Старац, да би научио ученика послушности, посади сухо дрво у земљу и нареди ученику, да сваки дан залева. Три године безропотно је Јован заливао сухо дрво, док ово најзад није озеленело и плод донело. То је плод безропотне послушности. Сам распе-ти Господ **ПОСЛУСШЛИВТ* вмлц длже до смерти** (Фил. 2, 8).

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам мир Господа Исуса и то:

1. мир који Он ношаше у души Својој — једини савршени Мироносац,
2. мир који Он ствараше међу људима — једини савршени Миротворац,
3. мир који Он даде ученицима Својим — једини савршени Миродавац.

БЕСЕДА

о томе како смо сви слободни само као робови Христови

Који је позват у Господу роб, слободњак је Госпоoњи, тако и који је позват слободњак, роб је Христов (\ кор. 7, 22)

Велика новост, коју Хришћанство сваки дан јавља свету, јесте, да се ништа не цени пуном ценом по спољњем изгледу, него по суштини. Да се не цене ствари по боји и облику, него по значењу. Да се не цени човек по положају и имању, него по срцу — по срцу у коме се сједињује осећање, ум и воља.

Према тој, за свет вазда новој науци, није роб онај ко је споља заробљен, нити је слободњак онај ко има спољну, телесну слободу. По световном поимању роб је онај ко што мање ужива од света, а слободњак је онај ко што више ужива од света. По хришћанском поимању роб је онај ко што мање ужива од живога и слаткога Христа, а слободњак је онај ко што више ужива од живога и слаткога Христа. И још по световном поимању роб је онај ко што мање твори вољу своју а што више вољу туђу, а слободњак је онај ко што више твори вољу своју а што мање вољу туђу. По хришћанском пак поимању роб је онај ко што више твори вољу своју а што мање вољу Божју, а слободњак је онај ко што више твори вољу Божју а што мање своју. Робовати Господу једина је права и човека достојна слобода, а робовати свету и себи, греху и пороку, једино је смртоносно робовање. Цареви на престолу — човек би помислио: има ли слободнијих људи на земљи? Па ипак многи од царева били су најнижи и најнедостојнији робови земље. Оковани хришћани у тамници — човек би помислио: има ли беднијих робова на земљи? Па ипак хришћански мученици у тамници осећали су се слободним људима, и испуњени духовном радошћу, певали су псалме и уздизали благодарне молитве Богу. Слобода, скопчана с тугом и жалошћу, није слобода но ропство. Само је слобода у Христу скопчана с радошћу неисказаном. А радост трајна знак је праве слободе.

О Господе Исусе, једини Господару благи, који нам дајеш слободу кад нас што јаче вежеш за Себе, учини нас што пре робовима Твојим, да бисмо престали бити робовима љутих и немилосрдних господара. Теби слава и хвала вавек. Амин.

17. ЈАНУАР

1. **Преп. Антоније Велики.** Мисирац, рођен око 250. год. у неком селу Коми близу Хераклеје. По смрти својих племенитих и богатих родитеља он подели наслеђено имање са својом малолетном сестром, збрину ову код неких рођака, свој део имања раздаде сиромасима, а он се у 20. својој години посвети животу подвижничком, коме је тежио од детињства. Најпре се подвизавао у близини свога села, но да би избегао беспокојства од људи, удаљи се у пустињу, на обале Црвенога мора, где као затвореник проведе 20 година не дружећи се ни с ким осим с Богом кроз непрестану молитву, размишљање и созерцање, подносећи трпељиво неисказана демонска искушења. Слава његова пронесе се по целоме свету, и око њега се сабере мноштво ученика, које је он настављао примером и речима на пут спасења. За 85 година свога подвижничког живота само је два пута отишао у Александрију, и то први пут тражећи мучеништва у време гоњења цркве, а други пут на позив св. Атанасија, да би оповргао клевету аријеваца као тобож да је и он присталица Аријеве јереси. Скончао је у 105. години свога живота, оставив иза себе читаву војску учени-

ка и подражатеља. Иако је Антоније био некњижан, он је бивао саветником и наставником најученијих људи тога времена, као што је био св. Атанасије Велики. Кад су га кушали неки јелински философи књижном мудрошћу, застиде их Антоније питањем: — „Шта је старије: разум или књига? и шта (од овог двога) би узрок другоме?" Постиђени философи разиђоше се, јер видеше, да они имају само књижно памћење без разума а Антоније разум. Ево човека који је достигао савршенство, какво човек може уопште достићи на земљи. Ево васпитача васпитачима и учитеља учитељима, који је пуних 85 година поправљао себе, те је само тако могао поправити и многе друге. Испуњен многим годинама и великим делима Антоније се упокојио у Господу 335. год.

2. **Св. Цар Теодосије Велики.** Овај славни и у вери ревносни цар владао је од 379—395. год. Константин Велики забранио је гоњење хришћана, Теодосије Велики пак отишао још један корак даље: он је забранио у својој држави идолска жртвоприношења. Помагао је много да се вера хришћанска утврди и рашири у свету.

3. **Св. муч. Георгије Нови, јањински.** Албанац; рођен у селу Чуркли у Албанији од врло сиромашних родитеља, земљорадника. Сиљен од Турака да се потурчи он остане непоколебљив у вери хришћанској, због чега буде обешен у Јањини 17. јануара 1838. год. Велики чудотворац и исцелитељ до дана данашњега.

Над свим поделама, над свим класама, Бог
бестрасни стоји, Господ над војскама. Богатог
не мрзи, бедног се не стиди, Силног се не боји,
грешног зове: приди! Светитеље себи одасвуд
врбује; Овога што проси, оног што царује Ко
трешњар што бира само трешње слатке Без
мара да л' с гране храпаве ил' глатке. Све
Господ у један красан венац плете, Само кад су
душе покајне и свете. Антоније дивни целог
века пости, ТодосиЈе Христом цели свет угости,
А Јањински Ђорђе крв за Христа проли — Сву
тројицу Господ оесмртно заволи. Господ нема
мржње спрам усева свога Нит слабости других
света створенога. Он је к свима Једнак, но сви
нису к Њему, Услужан је сваком, милостиван
свему, Увек изнад свега и над свим класама,
Увек Бог бестрасни — Господ над војскама.

РАСУЂИВАЊЕ

Свети Антоније учи: „Заволи смирење, оно ће покрити све грехе твоје. Сви греси су мрски пред Богом, но најмрскији од свију јесте гордост срца... Не сматрај себе ученим и мудрим, иначе ће пропасти труд твој, и лађа твоја допловиће празна до обале... Ако имаш велику власт, не прети никоме смрћу: знај, да по природи и ти си подложан смрти, и да свака душа скида као последњу хаљину са себе — тело своје."

У Византији је постојао чудан и поучан обичај при крунисању царева у Св. Софији. Наиме, када би патријарх стављао круну на главу цареву, истовремено му је предавао у руке једну свилену торбу, испуњену земљом из гроба. Да би се и цареви сећали смрти, избегавали сваку гордост, и били смирени.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам прогоњење Господа Исуса правде ради и то:

1. прогоњење Њега као детета од стране Ирода,
2. као човека и Месије од стране јеврејских књижевника и старешина,
3. као Бога од многих савремених нам књижевника и старешина и јеврејских и хришћанских.

БЕСЕДА

о две различите мудрости

Премудрост овога свијепла лудост је пред Богом (I Кор. 3, 19)

И ово је једна велика новост коју Хришћанство јавља свету. Једно је мудрост по Богу и од Бога, а друго је мудрост по свету и од света. Мудрост по Богу је од Духа Светога; таквом мудрошћу били су апостоли испуњени, када је на њих сишао Дух Свети. Мудрост по свету је од чула и од материје, и она представља праву лудост пред Богом, ако није посољена и надахнута Духом Божјим Светим.

Сва мудрост о свету, која се руководи само чулима телесним без обзира на Дух Божји, лудост је пред Богом и ангелима Божјим, јер таква мудрост не види ни дух, ни смисао овога света, него зна овај свет само као пепео споља и као пепео изнутра, као пепео који ветар случајности згомилава и разгомилава час овако час онако.

Сва мудрост о човеку, која се руководи само чулима и телесним домишљањима и маштањима, лудост је пред Богом и ангелима и светитељима Божјим, јер она не познаје човека као човека, тј. као биће духовно, сродно Богу, него га зна само као тело споља и као тело изнутра, као тело по облику и као тело по суштини. Исто као кад би мајмун гледајући објашњавао железничку локомотиву, па рекао: то је гвожђе споља, и гвожђе изнутра, гвожђе што греје, гвожђе што тера, гвожђе што даје правац, гвожђе што зауставља!

Ко се може, браћо, напунити мудрошћу Божјом осим онога ко се најпре испразни од лудости света? А с Божјом помоћи ово свак од нас може. Нашем пак хотењу и труду иде неизоставно Божја помоћ у сусрет. Јер Бог је сама благост, мудрост и светост.

Господе благи, мудри и свети, испуни нас мудрошћу Твојом животворном. Теби слава и хвала вавек. Амин.

18. ЈАНУАР

1. Св. Атанасије Велики, архиеп. александријски. Рођен у Александрији 296. год. и од самог детињства имао наклоност к духовном звању. Био ђакон код архиепископа Александра, и пратио овога у Никеју на I Васељ. сабор. На овом сабору Атанасије се прославио својом ученошћу, благочешћем и ревношћу за Православље. Он је врло много допринео да се Аријева јерес сузбије а Православље утврди. Он је писао Символ Вере, који је био на Сабору усвојен. По смрти Александровој Атанасије би изабран за архиепископа александријског. У звању арихиепископском остане преко 40 година, премда не цело то време на престолу архиепископском. Безмало, кроз цео живот свој био је гоњен од јеретика. Од царева највише су га гонили: Констанције, Јулијан и Валент; од епископа Јевсевије Никомидијски, са још многим другим; а од јеретика Арије и његови следбеници. Био је принуђен крити се од гонитеља чак и у бунару, у гробу, по приватним кућама, пустињама. У два маха морао је бежати у Рим. Тек пред смрт проживео је неко време мирно као пастир добри усред доброг стада свога, које га је истински љубило. Мало је светитеља који су били тако безобзирно клеветани и тако злочиначки гоњени као св. Атанасије. Но његова велика душа све је трпељиво поднела ради љубави Христове и најзад изашла победоносна из целе те страшне и дуготрајне борбе. За савет, утеху и моралну потпору често је одлазио светом Антонију, кога је он поштовао као свога духовног оца. Човек који је формулисао највећу истину, имао је много и да пострада за ту истину, док га Господ није упокојио у царству Свом као свог рдвд в^криАГО, 373. год.

2. Св. Максим, архиеп. влахозапланински. Син деспота српског Стефана слепог и деспотице Ангелине. Замонашен у ман. Манасији. Притешњен Турцима он побегне у Румунију где буде посвећен на упражњени престо архиепископа влахозапланинског. Измирио завађене војводе Радула и Богдана и спречио рат међу њима. У старијим годинама вратио се у Крушедол где је подигао манастир и где се после дужег подвига и упокојио 18. јан. 1546. г. Његове нетљене и чудотворне мошти и сада леже у том манастиру.

Мудрост се засија кроз Атанасија,
Људе осветли истина Божија.
Познадоше људи: мудрост није грка,
Но сваком је слатка, ко је до дна срка,
Свакоме је драга, ко за њу пострада.
Коме прво у свет сва утрну нада,
Ко по свету ходи ко по старом гробљу,
О људима мисли ко о слабом роољу,
О пет земних копна ка о пет гумана,
Ка о пет локава о пет океана —
Том је Христос мера, ким се вечност мери,
Те се мере држи утврђен у вери,
Ко ту меру позна, одустат је неће,
Јер за таЈне света другу напи неће;
Свака друга мера, поред све напреге

Не стиже до Алфе нити до Омеге, Но вара ко месец што по води гмиже. А личи да до дна, до дна воде стиже. Христос премашује оба краја света, Где се драма кончи и где је почета. Од свију је тајни Он тајна највећа. Од Свога Рождества до крсног Распећа Од Крсног Распећа па до Васкрсења — Он је права мера свих Божјих створења. Њима меређ муке усред светске хуке Светитељи Божји страдаше — без муке.

РАСУЂИВАЊЕ

На питање, зашто се Бог Син јавио свету у телу човечијем а не у облику друге неке твари, умни светитељ Атанасије овако одговара: „Ако питају, зашто се Он није јавио у виду неке боље твари, нпр: као сунце, или месец, или звезде, или огањ, или етар, него баш као човек? То нека знају, да Господ није дошао да покаже Себе него да излечи и научи страдалнже. Јер јавити се само и зачудити гледаоце, значило би доћи на показ. Исцелитељу и учитељу нужно је било не само доћи но послужити на корист невољника, и јавити се тако како би то (јављање) било по дношљиво за невољнике... Ниједна твар није била у заблуди у погледу Бога осим једног човека: ни сунце, ни месец, ни небо, ни звезде, ни вода, ни етар нису изневерили свој чин, него, напротив, знајући Творца свога и цара—Слово, они сви пребивају каквим су и створени; само су се људи удаљили од добра, и истину заменили обманом, и част, пршадајућу Богу, као и знање о Њему, пренели на ђаволе и људе, извајане од камена... Шта има, дакле, невероватно у томе што се Слово (Син Божји) јавило као човек да спасе човечанство?" Заиста и ми питамо невернике наших дана: у каквом бисте облику ви желели да се Бог јавио ако не као човек?

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса под клеветом и срамотом ради нашег спасења и то:

1. под клеветом и срамотом од стране књижевника и старешина јудејских,
2. под клеветом и срамотом од многих данашњих књижевника и старешина,
3. под клеветом и срамотом свакога од нас, који се у Његово име крстисмо а Његов закон не испунисмо.

БЕСЕДА
о опасности

Нека буду бедра ваша запрегнута, и свијеће запаљене (Лк. 12, 35)

То је заповест Онога који зна слабости бића нашег, и који нам жели добра више од оца и мајке. То је заповест тташег човекољуби-

вог Господа. Кад је човек распасан, не опусти ли се цело тело наниже? Опаше ли се и запрегне, не усправи ли се цело тело као свећа? Као свећа тако душа наша треба да стоји усправно пред Богом. Како ће душа стајати усправно пред Богом, ако је неуздржљива телесина отежа земаљским страстима и похотама? Гле, међу бедрима је гнездо главних страсти телесних. Запрегнути бедра значи стегнути се уздржљивошћу и не давати страстима на вољу. Но запрегнути телесна бедра није циљ него средство, којим се служимо да бисмо лакше запрегли ум свој и срце своје и вољу своју. Уздржљивост телесна прва је школа нашег хришћанског карактера; после ње долази виша школа, у којој се учимо уздржљивости ума и уздржљивости срца и уздржљивости воље. Запрегнемо ли ум наш, онда у његовој тескоби не могу наћи места похотне мисли. Запрегнемо ли срце наше, онда у њему не могу наћи места похотне жеље. Запрегнемо ли вољу нашу, онда у њој не могу наћи места зла хотења зверска и демонска.

Тесним путем, браћо, улази се у Царство Божије. У тескоби ума и срца и воље једино могу планути свеће свих врлина, чији пламен уздиже се ка Богу. Под запаљеним свећама и треба разумети хришћанске врлине.

О Господе чисти и безгрешни, огњиште свих врлина, помози нам запрегнути се уздржљивошћу, и по тесном путу ходити к Теби са запаљеним свећама, које си Ти донео у свет. Теби слава и хвала вавек. Амин.

19. ЈАНУАР

1. **Преп. Макарије Велики.** Мисирац, један од млађих савременика Антонија Великог. Отац му био свештеник. Из послушности према родитељима ожени се, но жена му убрзо умре и он се удаљи у пустињу где проведе пуних 60 година у труду и борби, унутрашњој и спољашњој, за царство небеско. Кад су га питали, зашто је толико сув и кад једе и кад не једе, он одговори: „Од страха Божијега." Толико је успео очистити свој ум од злих помисли и срце своје од злих жеља да га је Бог обдарио обилатим даром чудотворства, тако да је и мртве из гроба васкрсавао. Његово смирење задивљавало је људе и демоне. Рече му једном демон: „Има само једно, у чему те ја не могу надвладати; то није пост, јер ја не једем никад ништа; то није ни бдење, јер ја не спавам никад." „Него шта је то?" упита га Макарије. „Твоје смирење", одговори демон. Своме ученику Пафнутију говорио је Макарије често: „Не осуђуј никога, и бићеш спасен," Живео је 97 година. Пред смрт на девет дана јавили му се из онога света св. Антоније и св. Пахомије и навестили му да ће кроз девет дана умрети, што се и догоди. Још му се пред саму смрт јавио херувим који му је открио у визији блажени свет небески, похвалио труд и врлину његову и рекао му, да је послат да му узме душу у Царство небеско. Упокојио се 390. год.

2. **Преп. Макарије Александријски.** Рођен у Александрији и био најпре продавац воћа. Крстио се тек у 40. години и чим се крстио, отишао на подвиг. Био је најпре ученж св. Антонија заједно са Макаријем Великим, а потом игуман манастира званог Келије, између Нитрије и Скита. Нешто млађи од онога Макарија, он је доцније и умро. Живео је преко 100 година. Мучен ђаволским искушењима, нарочито искушењем славољубља, он је себе смиривао претешким трудовима и непрестаном молитвом уздижући ум свој непрестано к Богу. Једном га виде неки брат како пуни кош песком па носи уз брдо и просипа. Зачуђен упита га брат: „Шта то радиш?" Одговори Макарије: „Изнуравам онога који мене изнурава" (тј. ђавола). Упокојио се 393. год. будући стар преко 100 година.

3. **Св. Арсеније, еп. крфски.** Он је допунио и у садашњем облику саставио чин тајне јелеосвећења. Упокојио се 959. год. Мошти му почивају у Саборној цркви на Крфу.

4. **Св. Марко, архиеп. ефески.** Знаменит због одважног штићења Православља на Флорентинском сабору упркос и цара и папе. Упокојио се мирно 1452. год. На смртном одру молио свога ученика Георгија, доцније славног патријарха Генадија, да се чува замки запада и да брани Православље.

5. **Блажени Теодор,** Христа ради јуродиви Новгородски. Пред смрт трчао улицама и викао свима и свакоме: „Проштавајте, путујем далеко!" 1- 1392. год.

У Мисиру у пустињи
Цароваше љубав веља Међу
простим монасима Ка'у
царству светитеља.

Макарије свети беше
Ко Херувим међу њима.
У свакоме добру делу
Беше пример иноцима.

Разболе се Макарије; Јагоде
му монах тражи, Оде, нађе,
и донесе. Да свом старцу
бол ублажи.

Макарије не хте јести,
„Има", рече, "брат болнији,
Нос'те њему: дар је овај
Брату томе потребнији."

Болник други расплака се,
Дароносцу рече: „Прости!
Ал' мој сусед потребује
Више но ја те милости."

Дароносац дар однесе И
предаде том суседу, Овај
даде неком трећем, Тај
четвртом, све по реду.

Од келије до келије, И од
брата па до брата, Док
последњи с јагодама
Макарију — па на врата!

„Ево, оче, ти си болан!"
Заплака се Макарије,
Видећ дивну љубав братску
Не хте ни он да их ије.

На врео их песак просу.
Па захвалност Богу даде,
Што пустиња мртва, суха,
Од љубави рај постаде.

Што брат брата више воли
Нег што воли самог себе:
„ О Господе, дар је овај,
Дар љубави, дар од Тебе!"

РАСУЂИВАЊЕ

Примери у кротком подношењу насиља, какве налазимо у Светим Оцима, просто су за дивљење. Вративши се једном с пута својој ке-

лији, Макарије Велики виде некога лопова где износи његове ствари из келије и товари на магаре. Макарије му ништа не рече, него му још поможе, да удобно натовари све ствари на магаре, говорећи сам себи: *ништа не донесосмо на овај свијет* (I Тим. 6, 7). Други један старац, кад су му разбојници све узели из келије, обазре се и виде да му нису узели неки завежљај с новцима, што је лежао негде скривен, па брзо узме тај завежљај, викне за разбојницима и преда им и то. Трећи опет, затекавши лопове где пљачкају његову келију, викне им: „Журите, журите, да не наиђе братија, те да ме не спрече испунити заповест Христову: *који твоје узме, не ишти"* (Лк. 6, 30).

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса као со земљи и то:

1. као со која даје укус овоме животу уопште,
2. као со која чува од трулежи човечји род, који би иначе сав иструлео с краја у крај историје,
3. као со мога сопственог живота.

БЕСЕДА

о победи свста

У свијету ћете имати невољу, али не бојте се, јер ја надвладах свијет (Јов. 16, 33)

Победилац света, једини и јединствени, овим речима учи своје следбенике, да се не боје света.

Заиста свет изгледа врло јак, но зар Онај који је створио свет, није јачи од света?

Врло је страшан свет за онога ко не зна, да Бог влада светом, и да Он има власт држати га у бићу докле Он хоће, и вратити га у небиће када Он хоће. Но ко то зна, за тога свет није страшан.

Сравњен са Христом Господом свет је овај као ткиво од самих слабости, док у Христу Господу нема ниједне слабости. Ко то не зна, томе је свет страшан, а ко то зна, тај нема страха од света.

Свет је препун невоља, мука, гробова, и мириса од трулежи — ко то све може поднети? Само онај ко има јако срце. А јако срце има само онај коме у срцу борави Христос.

Свет нам је позајмио тело, но за то хоће да нам узме душу. Но како ће нас надјачати свет, ако ми стојимо као војници Победиоци света?

Победилац света даје нам оружје за борбу, примером Својим учи нас борби, проказује скривеног непријатеља, указује пут напада и одступања, придржава нас Својом руком, закриљава нас Својим крилом, храни нас Својим животворним телом и поји Својом животворном крвљу, и још нас храбри довикујући: *не бојте* се! Шта нам, дакле, браћо, може свет, кад је пораз његов запечаћен победом Христовом?

О Господе, Победниче света, и победоносни Војводо наш, буди увек близу нас, да се не устрашимо, и упути нас, да и ми срцем, умом и душом увек будемо близу Тебе. Теби слава и хвала вавек. Амин.

20. ЈАНУАР

1. **Преп. Јевтимије Велики.** Рођен у јерменском граду Мелитини близу реке Еуфрата око 377. год. од родитеља племенитих и знаменитих. Јединац син, рођен по молитви своје мајке Дионисије, која имаде небеско неко виђење о рођењу Јефтимијевом. Од младости подвизавао се, најпре у близини свога града, а потом, пошто посети Јерусалим у 29. години живота, у пустињи између Јерусалима и Јерихона, назватој Фаре. Испуњавао је све дане и ноћи молитвом, унутрашњим богомислијем, созерцањем и трудом телесним. Око њега се сабраше многи ученици, од којих су неки славни светитељи, као: Кириак Отшелник, Сава Освештани, Теоктист и други. По Божијем дару био је велики чудотворац: изгонио демоне, лечио тешке болести, извео воду у пустињу, умножио хлеб, прорицао. Монахе је учио трудољубљу говорећи: „Ако ви без свога труда једете хлеб, значи ви једете туђи труд." Кад су нека млађа братија хтела постити више од других, он им то забрани и нареди да долазе за општу трпезу, да се не би погордили од свог сувишног поста. Још је говорис да није добро за монаха да прелази с места на место, јер, вели: „Дрво које се често пресађује, не доноси плода." Ко год жели да чини добро, може га чинити на оном месту где је. О љубави је говорио: „Што је со хлебу, то је љубав осталим врлинама". Прве недеље Часног Поста он се удаљавао у пустињу и тамо остајао у молчанију и богомислију до пред Ускрс. За његова живота створи се у близини његове пећине огромна лавра која је после вековима била препуна монаха као кошница пчела. Последња му је заповест била, да се у манастиру држи гостољубље, и да капија манастира никад не буде затворена. Упокојио се у 97. години живота. На погребу му > био и патријарх јерусалимски Анастасије. Цео дан патријарх је чекао, док је огромна маса народа целивала светитења, и тек увече успе да доврше опојање. Седмога дана по смрти јави се Јевтимије своме ученику Доментијану, сав светао и радостан. Преп. Јевтимије у истини био је прави *син светлости.* Упокојио се 473. год.

2. **Св. муч. Енен, Нирен и Пен.** Сматрају се првим мученицима словенским, који се помињу у историји. Називају се Скитима, и ученицима св. апостола Андреје. Пострадали за веру од својих незнабожачких суседа с десне стране Дунава, близу Варне. Везани на леду, они се замрзоше, и упокојише у Господу.

Око што све види, ухо што све чује, С
путницима свима и свуда путује; Не
мењајући места на сваком)'е месту.

Где с' врлина меси, Онје квасац тесту, Где се светлост иште, Он сам себе даје, Где се помоћ виче, Он не изостаје. Тихо и нечујно ал' увек у време Он стигне да пожње, и да баци семе, Стигне да накара, стигне да награди, Младог да остари, старог да подмлади, Да оплеви, скреше, и погладн вође — Свуд стигне где хоће, свуд стигне кад хоће Где год самац мисли, гле, Он ослушкује, Где двојица зборе, Он ко трећи чује, Ткаља где тка платно, Он ЈОЈ конце броји, Васионско ткиво у памети кроји. О ко ће му знати стопе и кораке? Ко му пребројати путе и конаке? Вечан и бесмртан, тројичан и један, У беспутној мрежи васионског ткива Невидљив и видан ма од куда гледан Он путе просеца и правце открива. У беспутној мрежи Он све стазе гледа, И ниједном мраву залутати не да. Мислима о Њему Јевтимије свети Осамдесет лета на земљи посветњ

РАСУЂИВАЊЕ

Светитељи цркве колико су били милосрдни и снисходљиви према слабостима људским, толико су били до ужаса непопустљиви и непреклониви у погледу исповедања правих догмата вере. Тако је св. Николај Мирликијски ударио руком Арија на Првом сабору. Св. Антоније оставио је своју пустињу и дошао у Александрију, да јавно изобличи Арија. Св. Јевтимије будући много притешњаван од царице Евдокије и лажног патријарха Теодосија, и не могући се више борити разлогом, напусти манастир и скрије се у пустињи; његовом примеру последују сви знатнији монаси« У пустињи остане Јевтимије све док лажни патријарх не би збачен и Православље се не утврди. А када у Јерусалиму ућаше највећа агитација у име цара против IV сабора, што би у Халкидону, и када сав народ беше застрашен од јеретика, тада св. Теодосије Велики, већ оптерећен старошћу, као неустрашиви војник Христов дође у Јерусалим, уђе у велику цркву, успе се на степенице и махнув руком на народ, рече: „Ако неко не поштује четири Васељенска сабора као и четири Јеванђеља, нека буде проклет!" (До тога времена беху држана само четири сабора Васељенска). Сви слушаоци беху ужаснути од оних речи, и нико од јеретика не смеде ништа против рећи.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса као светлост и то:

1. као светлост животу моме; као светлост роду људском; као светлост свакој твари,
2. као светлост нарочито у мраку страха и страдања,
3. као светлост у часу смртном, и по смрти — у вечности.

БЕСЕДА
о јединој светлости у тами

Ја сам светлост свијету (Јов. 8, 12)

Откако је света и времена нико од рођених није се усудио изрећи ове речи. Било је и има људи, који говоре: ја доносим светлост!, али никад нико није се осмелио рећи: ја сам светлост! Једини је Господ Исус могао изрећи те речи смело и уверено. Његов кратки живот на земљи и Његова дуга историја од близу 2000 година потпуно су оправдали ове речи. Он је светлост истине, правде и живота.

Он је светлост истине, јер је јавио Собом истину о правој природи Бога, и о правој природи човека, и о односу човека према човеку, и о односу човека према Богу, и о односу Бога према човеку. Небо и земља проћи ће, а Његове речи неће проћи, јер и небо и земља постали су Његовом речју, а Његова реч је од Њега и са Њим заувек, и неће проћи.

Он је светлост правде, јер је показао јачину правде и немоћ неправде. Он је то јавио у јаркој светлости оним што је рекао, оним што је учинио, и оним што је доживео и преживео међу неправедницима. То је Он јавио и кроз цркву Своју у току досадашњих 20 столећа, кроз безбројне светитеље правде и мученике за правду. Правда је од Бога и на дугој линији историје она никад не може бити побеђена,; неправда је од немоћних бића; она брзо истрчи са својим тријумфалним барјаком на бедем, али се исто тако брзо и сруши у гроб.

Он је светлост живота. Његове речи осветљују живот; Његова дела осветљују живот; Његова победа осветљује живот; нарочито Његово васкрсење, као најсјајније сунце, јарком светлошћу осветљује живот, и разгони смрт као слабу сенку.

О Господе Исусе, светлости најсветлија, Сунце истине, Сунце правде, и Сунце живота, обасјај нас грешне и недостојне! Теби слава и хвала вавек. Амин.

21. ЈАНУАР

1. Преп. Максим Исповедник. Цариградјанин по роду и најпре високи дворјанин на двору цара Ираклија, а потом монах и игуман једног манастира недалеко од престонице. Највећи бранилац Православља од тзв. монотелитске јереси, која се ишчаури из јереси Евтихијеве. Наиме: као што је Евтихије тврдио, да је у Христу једна природа, тако су монотелити тврдили, да је у Христу једна воља. Максим се опре томе тврђењу и нађе се као противник и цара и патријарха. Но он се не устраши него истраја до краја у доказивању да су у Господу биле две воље као и две природе. Његовим настоја-

њем одржи се један сабор у Картагени а други у Риму, и оба та сабора анатемишу учење монотелита. Страдање Максимово за Православље не да се описати: истјазаван од кнежева, обмањиван од прелата, пљуван од масе народне, тучен од војника, прогоњен, затваран, док најзад, са одсеченим језиком и руком, не би осуђен на доживотно прогонство у земљу Скитску, где три године проведе у тамници, па предаде душу Богу, 666. год.

2. **Блажени Максим Грк.** Рођен у Грчкој, одакле би дозван на двор руског цара Василија Јовановића за царског библиотекара и преводиоца. Много је радио, али много је и страдао за истину. Провео је дуго времена у тамници где је написао познати канон Светоме Духу, који се и сада употребљује у цркви. Упокојио се у Господу 1556. год.

3. **Св. муч. Неофит.** Родом из Никеје. Будући још дететом чињаше чудеса велика благодаћу Божјом. Извео воду из камена, васкрсао своју мртву мајку. Белим голубом одведен у гору Олимпијску где из једне пећине истера лава и он се настани унутра. Мучен за Христа у 15. години својој, у време цара Диоклецијана, и то у Никеји. Никако се не хте одрећи Христа. После бијења и тамновања бачен у огањ, но Бог га очува жива. Тада га ставише пред гладног лава, но лав се умиљаваше око Неофита. Светитељ позна у томе лаву онога истог, у чијој се пећини он подвизавао, па га помилова и нареди му да иде опет у своју пећину. Тада Неофита прободу копљем и он се пресели душом у дворе Господње.

4. **Св. муч. Агнија.** Тринаестогодишња девојчица, за веру у Христа бачена у огањ, па мачем посечена. Пројавила велику чудотворну моћ за живота и по смрти. Пострадала у време Диоклецијана, 305. год.

Пучина пространства пукла на све стране;
Земља као стабло градине звездане,
Ал' ко црно стабло са злаћаним плодом —
Тако црна земља са звезданим сводом.
Невидљиве гране земља пружа ћутке,
На гранама звезде — злапене јабуке.
О да дивна плода из јевтина кала,
Што је милост Божја црној земљи дала!
И човек је земља, земљаног је тела,
На своду му звезде — то су добра дела,
Мисли су му дуге, на крај света језде —
Невидљиве гране — врхови им звезде!
Плод! плод иште Господ од створених људи,
По плоду једино живот људски суди.
Кад смрт дрво стресе, нек златне јабуке
Твог живота падну у Божије руке.
Тад ћеш моћи реш: „ Нисам залуд био —
Ради красне јаве ружан сан сам снио!"

РАСУЂИВАЊЕ

Хришћанска вера једина у свету има једно опредељено и никада променљиво мерило вредности. Како то она мери и разврстава вредности, о томе јасно говори св. Златоуст: „Предмета", вели он, „има

тројаког рода: једни су добро и не могу бити злом, као: целомудреност, милостиња и томе слично; други су зло и никад не могу бити добром, као разврат, нечовечност, суровост; трећи бивају час оно, час ово, како кад према настројењу оних који се њима користе." И потом објашњава овај божанствени учитељ, како и богатство и бедност, и слобода, и ропство, и власт, и болест, па и сама смрт, спадају у ове средње предмете, који сами по себи нису ни добри ни зли, но бивају ово или оно, према расположењу људи и према употреби коју људи од њих чине. Јер ако би, нпр. богатство било добром а бедност злом, онда би сви богати људи били добри а сви бедни зли; међутим, ми се посведневно уверавам[г]-, да као што има добрих и злих богаташа, тако има добрих и злих сиромаха. То се исто може применити и на здраве и болесне, слободне и заробљене, сите и гладне, на оне који су у власти и на потчињене. Чак и смрт није зло, јер „мученици су смрћу постали срећнији од свију".

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса као *град на гори* и то:

1. као град на гори вишњег Сиона, тј. изнад створеног света, у царству вечности,
2. као град на гори људске историје,
3. као град на гори мога сопственог живота, тј. на врхунцу мојих идеала, на зениту мојих мисли и чежњи.

БЕСЕДА

о разумсвању кроз творење

Ко хоће Његову (Божју) вољу твршТш разумјеће је ли ова наука оо Бога (Јов. 7, 17)

Мало користи доказивати логиком људском и речима, да је наука Христова од Бога. Најбржи и најпоузданији начин, да се дозна њена истинитост, јесте у творењу воље Божје онако како ју је Христос објавио и исказао. Ко буде творио, тај ће и познати.

Ако плачеш ради Бога, познаћеш каква је утеха Бог. Ако биваш милосрдан, познаћеш милосрдност Божју. Ако мир градиш, познаћеш како ти приличи називање сином Божјим. Ако прашташ људима, познаћеш како Бог прашта теби.

Никада нико не може сазнати, да је наука Христова од Бога, осим онога ко твори вољу Божју. Јер само творење воље Божје, извршавање заповести Божјих, то је кључ за откључавање Раја, у коме се Бог види. То је кључ за разумевање Светога Писма и свих тајни Откровења.

Свети Василије пише: „Потребна је чистота живота, да би се рапознало оно што је прикривено у Светом Писму".

Шта још хоће Господ од нас кад нас учи, да кроз творење воље Његове долазимо до познања божанствености науке Његове? Просто хоће то, да се ми делом уверимо у божанственост науке Његове. Он

не жели да се ми на лакши начин уверимо, него на тежи, не само слушајући него и творећи, зато што ко се увери на лакши начин, лакше се и поколеба и разувери, а ко се увери на тежи начин, тешко се колеба и разуверава. Зато, браћо, потрудимо се да творимо вољу Божју, да бисмо познали Бога, и спасли душу своју.

О Господе свемудри, помози нам силом Духа Твога Светога творити вољу Твоју свету. Теби слава и хвала вавек. Амин.

22. ЈАНУАР

1. **Св. апостол Тимотеј.** Један од Седамдесет апостола. Рођен у Листри Ликаонској од оца Грка и мајке Јеврејке. Мајку и бабу му похваљује апостол Павле због вере нелицемерне (II Тим. 1, 4—5). У Листри се Тимотеј срео први пут са великим апостолом, и сам био сведок када је Павле исцелио хромог од рођења. Доцније је Тимотеј био безмало сталан сапутник Павлов, обишавши са њим Ахају, Македонију, Италију и Шпанију. Велики ревнитељ вере, изврстан беседник и сладак душом, Тимотеј је много допринео распрострањењу и утврђењу вере хришћанске. Павле га назива *правим сином у вјери* (I 1, 2). По мученичкој смрти Павловој Тимотеј је имао за учитеља св. Јована Јеванђелиста. Али када овога цар Дометијан прогна из Ефеса на острво Патмос, Тимотеј оста у Ефесу да епископује. У време неког идолског празника званог Катагогиум, незнабошци, кивни на хришћане, мучки и под маскама нападну Тимотеја и убију га (око 93. год.). Часне мошти његове доцније су пренете у Цариград и сахрањене у цркви Светих Апостола, до гроба св. Луке Јеванђелиста и св. Андреја Првозваног.

2. **Преп. муч. Анастасије.** Персијанац по роду. Незнабожачко му име беше Магундат. Када цар Ираклије ратоваше с Персијанцима, Магундат пребегне хришћанима, оде у Јерусалим где се крсти и добије име Анастасије. Не беше му доста што се крстио него се и замонаши, да би се сав предао служењу Господа. Поред осталих подвига врло је рано читао житије светих мученика и читајући, квасио је књигу сузама, и сам жарко чезнући за мучеништвом. Господ га је најзад увенчао венцем мученичким. Дуго лежаше у тамници и би љуто мучен, док му цар Хозрое не изрече смртну пресуду. По тој пресуди Анастасије би удављен у води, па после извађен из воде, и џелат му одсече главу и посла цару. Пострада 22. јануара 628. г. у граду Бетсалое, близу Ниниве.

Апостоли Свети, Духом загрејани, Духовни атлети, Духом обасјани, Победом Христовом свет су победили, Свет су пооедили, Цркву утврдили. Орлови велики, летели су снажно, У муке и у смрт јурили одважно. Од света се лако, лако растадоше, Од Христа се *никад растат не могоше.*

Христова их љубав од свега растави,
Христова их љубав ва веки прослави.
Поругани некад од земних тирана, Сад
су крунисани блеском вечног дана;
Исмејани негда од земних мудраца, Сад
— браћа ангела, и вође светаца! Молите
се за нас, Христови орлови, И нас
грешне Христос Духом да обнови. Свети
Тимотије, звездо међ звездама, Помози и
нама твојим молитвама.

РАСУЂИВАЊЕ

Православна црква поседује неисцрпно благо у доказима живота после смрти. Да наведемо овде један од безбројних, један пример који у исто време сведочи и да душе људске живе после телесне смрти и да драговољна послушност води блаженој бесмртности. Када св. Теодосије Велики основа манастир, имађаше у почетку само седам монаха. Да би ове добро утврдио у сећању на смрт, нареди да се ископа један гроб. Када гроб би готов, Теодосије стаде више гроба, окружен седморицом, и рече: „Ево, децо, гроба готова! Има ли ко међу вама готов за смрт, да би се сахранио у овај гроб?" Један од њих, Василије по имену и свештеник по чину, паде на колена и потражи од Теодосија благослов да умре. Теодосије нареди да се Василију држе помени и подушја: трећина, деветина и четрдесетница, како је обичај над мртвима. Када се сврши четрдесетодневни помен, Василије, здрав потпуно, леже и умре. И би сахрањен у нови гроб. У четрдесети дан пак по његовом погребу, Василије се јави једно јутро међу братијом у цркви и појаше са њима. Виде га најпре само Теодосије, па се помоли Богу, да Бог отвори очи и осталима. И сва братија погледаше и видеше Василија међу собом. Један брат, Летије, од радости рашири руке и хтеде загрлити Василија, но овај ишчезе. А чу се глас Василијев: „Спасавајте се, оци и братије, спасавајте се!"

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам безбрижност Господа Исуса у погледу јела и одела и то:

1. безбрижност Његову о Себи, коју Он на делу показује,
2. безбрижност о јелу и оделу, коју Он и другима проповеда (Мат. 6, 31).

БЕСЕДА

о Божјем свезнању и промислу

А вама је и коса на глави сва избројана (Мат. 10, 30)

И коса вам је на глави избројана, браћо, а камоли дани живота! Не бојте се, дакле, да ћете умрети пре одређеног времена, нити се надајте пак, да ћете ма како моћи продужити живот и за један дан

(ЛПИ)

1. Свешт.

презрш-
И би -
тако ц

Божју. Чудсса

мимо воље Онога који броји и мери. Ово сазнање нека вас научи кротости и страху Божјем.

И коса вам је на глави избројана, а камоли страдања ваша на земљи! Не бојте се, дакле, да ћете страдати више од мере. Још мање бојте се да ће ваша страдања остати заборављена и неурачуната од Онога који све види. Ово сазнање научиће вас стрпљењу и поверењу према Творцу вашем и Промислитељу.

И коса вам је на глави избројана, а камоли ваши пријатељи и непријатељи на земљи! Не бојте се, дакле, да ћете имати ни сувише пријатеља ни сувише непријатеља; нити се бојте да ће вас ваши непријатељи савладати, нити се надајте да ће вас ваши пријатељи одбранити. Само се старајте да имате Бога за пријатеља, и не бојте се ништа. Гле, Он је једини пријатељ ваш, који вас непроменљиво воли.

О Господе благи, Промислитељу мудри, који знаш свему број, меру и време, одагнај од нас сваки страх осим страха од Тебе. Да бисмо кроз страх од Тебе дошли до чисте и свете љубави према Теби, Творцу и Добротвору нашем. Теби слава и хвала вавек. Амин.

23. ЈАНУАР

1. **Свешт, муч. Климент, еп. анкирски.** Рођен 258. г., у граду Анкири од оца незнабошца и мајке хришћанке. Његова благочестива мајка Ефросинија прорече своме сину мученичку смрт и остави овај свет када Клименту беше 12 година. Њена другарица Софија узме Климента у своју кућу као сина, и поможе његово васпитавање у хришћанском духу. Толико беше Климент прочувен због свог добродетељног живота да би изабран за епископа анкирског у 20. години свога живота. У младим годинама он је стекао старческу мудрост, и великом уздржљивошћу укротио и победио своје тело. Хранио се само хлебом и зељем, и ништа није јео заклано и крвно. У време Диоклецијана би мучен тако страшно „како никад нико од постања света." Провео је 28 година на мукама и по тамницама и 11 разних мучитеља истјазаваху га и мучаху. Када га једном удараху по лицу, пљуваху и зубе му кршаху, он довикну мучитељу Доментијану: „Почаст ми чиниш, о Доментијане, а не мучиш ме, јер и Господу мојему Исусу Христу уста бејаху тако бијена и образи шамарани, па, гле, и ја недостојни сада се тога удостојих!" Када би доведен пред цара Диоклецијана у Рим, цар постави на једну страну разна оруђа за мучење а на другу дарове, одликовања, одела, новце — све што цар може даривати, па онда рече Клименту да бира. Мученик Христов с презрењем погледа на сва блага царева, па изабра оруђа за мучење. И би мучен неисказано: комад по комад меса откидан му је с тела, тако да су се кости белеле испод меса. Најзад би посечен од војника, 312. год. у цркви у Анкири, када као архијереј служаше службу Божју. Чудеса св. Климента су безбројна.

2. **Шести Васељенски сабор,** одржан у Цариграду, у први мах 681. год.а у други мах 691. год. Овај Сабор осудио је јеретике монотелите, који су погрешно учили, као да је у Христу била само божанска воља без човечанске. Још је уз то донео неколико правила о реду и дисциплини свештенства.

3. **Св. Павлин Милостиви.** Најпре римски сенатор и после епископ у Ноли. Следовао је примеру свога пријатеља св. Амвросија и примио крштење, после кога удаљи се у Шпанију у планине Пиринејске где се подвизавао. Но како се ниједан светилник не може сакрити, то и св. Павлин би пронађен и изабран за епископа нолског. Био је пастир добри и милостиви. Мирно се упокојио 431. год. Мошти му почивају у Риму у цркви Св. Вартоломеја.

О бескрајни Творче, душом Ти се клањам, Кад Ти име речем, ја Те умањавам, И сваком те мишљу умањавам својом — Шта ум мислит може пред пучином Твојом? Шта ли језик зборит кад ћутати мора Пред страхотом Твојих гора и понора? Иред безмерном Твојом висином, ширином, Равнином, стрмином, дубином, даљином И близшом, Боже, о да — и близином! И још најчудније — смерном Ти низином! Ти ко човек сиђе у нашу низину, Сиђе и стесни се у смртну долину, Да долину дигнеш небескоме крову, И твар овештаду окренеш у нову. Од свих особина низина ми ТвоЈа Заустављa мис'о, веже уста моја! Шта мислити могу, шта ли рећи могу О гладном и жедном и распетом Богу? Шта да Ти и кажем, о Иајбогатији, Што због мене поста Најсиромашнији? Нека језик ћути, нека суза збори: Милошћу спасавај што умом сотвори!

РАСУЂИВАЊЕ

Милосрђе је вазда било одликом правих пастира стада Христовог. Св. Јован Златоуст у својим славним беседама ништа није тако јако наглашавао и похваљивао као милосрђе. Св. Јован Милостиви, патријарх александријски, плакао је свакога онога дана када му се није дала прилика да укаже некоме милост. Св. Павлин назват је заслужно Милостивим, јер је у истини био милостив у пуном хришћанском смислу те речи. Једном када су Вандали опљачкали Нолу, поведу у исто време многе људе у ропство. Удовица нека, чијег јединца беше кнез вандалски Рига узео у ропство, дође своме епископу и плачући потражи од њега новаца да плати откуп за сина свога. Немајући нигде ништа епископ Павлин обуче се у одело проста човека и рече удовици да њега води кнезу и да у замену за њенога сина. Кнез пусти удовичина сина а узе Павлина и одведе у Африку где је Павлин служио као кнежев баштован, све док Промислом Божјим не буде ослобођен и повраћен са осталим робљем натраг у Нолу.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса као исцелитеља и то:
1. као исцелитеља телесних болести,
2. као изгонитеља злих духова из суманутих,
3. као исцелитеља духа и ума људског светлошћу божанске науке,
4. као мог сопственог исцелитеља од свих мука и зала.

БЕСЕДА
о ангелском стању светитеља

А који се удостоје добити онај свијет... више не могу умријети, јер су као анђели (Лк. 20, 35-36)

Тако говори Онај који зна, који је видео, и који се не може пре-варити. Шта имамо да сумњамо више, браћо? Сведочанство ово ја-сније је од летњега подне, и тврђе од дијаманта, и драгоценије од свих блага овога света; а то је сведочанство, да они који се *удостоје* онога света и васкрсења више *не могу умрети,* него су бесмртни као анђели Божји.

А какви су анђели? Они исти анђели који су се јављали у време Аврама и помагали људима, исти они и данас се јављају и помажу. Нису умрли него су живи; и нису остарели него су млади. Исти они гледали су Адама у Рају, и гледаће последње васкрсење, Суд и цар-ство светитеља.

Анђелима су слични праведници. Апостоли и пророци, светитељи и мученици, живе и данас, и живеће вавек, и *више не могу умрети.* Стотине и хиљаде година пролазе но они нити више умиру нити ста-ре, него су *као анђели.*

Да ће праведници бити венчани бесмрћем, то нам је Господ и горњим речима посведочио, и Својим сопственим васкрсењем пока-зао, и кроз прослављене светитеље доказао.

О браћо моја, пробудимо се, и потрудимо се само да се удостоји-мо задобити онај блажени свет!

О Господе, васкрсли и бесмртни, помози нам удостојити се цар-ства Твог бесмртног, у коме Ти царујеш с анђелима и светитељима Твојим вавек века! Теби слава и хвала вавек. Амин.

24. ЈАНУАР

1. **Преп. Ксенија.** Рођена у Риму као јединица ћерка знаменитог сенатора. Привучена љубављу Христовом не хтеде ступати у брак, како жељаху родитељи њени, него, да би избегла то, одбегне из до-ма тајно са две робиње своје, и дође на острво Коа, у место Милас, где оснује девичку обитељ подвизавајући се ту до смрти. Иако беше

слаба жена, ипак имађаше мушку издржљивост у посту, молитви и бдењу. Често по целу ноћ стајаше на молитви; беше одевена бедније од свих сестара, а на хлеб који јеђаше, често посипаше пепео из ка-дионице. У часу њене смрти ("ј" 450. год.) појави се дивно знамење над девичким манастиром: венац од звезда са крстом у средини, сјај-нијим од сунца. Од њених моштију многи болесници добише исцеле-ње. Робиње њене следоваху у свему примеру своје игуманије, и када умреше, бише сахрањене, по својој жељи, код ногу блажене Ксеније.

2. **Св. муч. Вавила,** свештеник у Сицилији. Пострадао за Христа са два своја ученика у III столећу.

3. Преп. Македоније, сиријски пустињак. Тек под старост хранио се хлебом печеним, а пре тога јео је само јечмена зрна омекшана у води. Скончао земни живот 418. год.

4. **Преп. Филон, еп. кипарски.** Посвећен за епископа од св. Епи-фанија, кад овај би позват у Рим да молитвом помогне сестри цара Хонорија. Протумачио је Петокњижије и Песму над песмама. Упоко-јио се мирно у V столећу.

5. **Преп. Дионисије Олимпијски,** чудотворац. Подвизавао се на Олимпу. За монаха пострижен у Св. Гори, где је био игуманом Фи-лотејевског манастира. Пред крај живота опет се повукао у самоћу на Олимп где се и упокојио у XVI столећу.

а, Ил' преславна Текла ил' Анастасија, Не хте да се веже за мужа тљенога Но женика нађе Христа бесмртнога. Свом душом заволи Његову красоту И милост и нежност и сјајну чистоту, Па дом сенаторски и богатство ма'ну Кад јој Сунце Правде у души ограну. Душа! душа! душа! невеста је права А тело је худо ко пролазна трава. Па невесту поче Ксенија красити И молитвом многом мити и хранити. Да невеста буде небеска прилика, Мила, и достојна небеског Женика. Труд Ксеније свете Женику пријаше, Дарима је многим чудним дариваше. Кад јој душа чиста над телом завлада, Спокојна ко цар освојеног града, Увенча је Господ венцем бесмртности, Уведе у чертог вечите радости, Тамо где анђели Творцу песму поју, Тамо Господ прими и невесту Своју.

РАСУЂИВАЊЕ

У наше дане често се чује од родитеља реч: хоћемо да осигурамо живот своме детету! Зато се труде трудом премногим, нагомилавају богатство, често и неправедно, школују дете своје за оно звање које доноси највише телесне сигурности и материјалне користи. И то чине назови хришћани! Они то чине зато што је њихов појам и о правом животу и о правом осигурању живота — погрешан. А ево како

права хришћанка спрема свога сина за прави живот: на смрти блажена Ефросинија говорише своме сину, Клименту Анкирском: „Учини ми част, о сине мој, и мужествено стани за Христа, и исповеди Га крепко и непоколебљиво! Ја се надам, о срце моје, да ће на теби скоро процветати венац мучеништва, и у част моју и за спасење многих... Не бој се ни претњи, ни мача, ни рана, ни огња. Ништа да те не одвоји од Христа, но гледај к небу, и отуда очекуј велику и вечну и богату награду од Бога. Бој се Божјег величанства, страши се Његовог Суда, трепери од Његовог свевидећег ока, јер они који се Њега одрекну, примиће огањ неугасиви и црва неусипног. Ово нека ми буде награда од тебе, сине мој слатки, за муке моје порођајне и трудове око васпитања твога — да се назовем мати мученикова... Крв, примљену од мене, не штеди но пролиј, да од тога и ја примим почаст. Подај тело на муке, да се од тога и ја зарадујем пред Господом нашим, као да сам и сама за Њега пострадала".

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса као учитеља и то:

1. као учитеља који учи како човек треба да мисли, да би се спасао,
2. као учитеља који учи како човек треба да говори, да би се спасао,
3. као учитеља који учи како човек треба да делује, да би се спасао.

БЕСЕДА

о највидовитијем Пророку

Зашто зло мислите у срцима својијем? (Мат. 9, 4)

Када је Господ изволео упутити укор фарисејима и књижевницима, ови нису били у том часу никога ни убили, ни преварили, ни похарали. И не само то, него у том часу они нису били никога ни речима увредили. Зашто их, дакле, Господ укори, када они не бејаху учинили никакв грех, ни делом, ни речју? Зато што помислише зло.

И зла помисао је грех. То је велика новост, коју Христос донесе у свет. Управо зла помисао је изворни грех свакога греха, јер пре него што човек нешто каже или учини грешно, он помисли грешно. Помисао је узрочни грех, остали греси су само следствени греси. Ко жели уништити ове друге, мора искоренити оне прве. Ко жели зауставити токове воде, мора прво исушити изворе. Нека се нико, дакле, не правда: ја нисам грешан, јер нисам никога убио, ни опљачкао, ни оскврнио, ни слагао. Гле, ми смо пуни мисли убилачких, пљачкашких, скврнавних, и преварних! Ако ли нисмо делом учинили грех, то је само ствар милости Божје и спољашњих прилика. Да је Бог попустио и да су прилике подесне биле, ми бисмо учинили све оне грехе које смо и помислили. Није змијн отровна само онда када уједе него и када не уједе, јер носи отров у себи.

Не само, дакле, да је помисао грех, него је она извор греха, почетак греха, семе и корен греха. Ето зашто Господ, свевидећи и свезнајући, укори оне који помислише зло. *Зашто зло мислите у срцима својима?*

О Господе, свевидећи и свезнајући, помози нам очистити срце и ум наш од помисли злих, да би тако и речи и дела наша била чиста. Теби слава и хвала вавек. Амин.

25. ЈАНУАР

1. **Св. Григорије Богослов, архиеп. цариградски.** Рођен у Назианзу од оца Јелина и мајке хришћанке. Пре крштења учио се у Атини заједно са Василијем Великим и Јулијаном Одступником. Често је он прорицао Јулијану да ће бити одступник од вере и гонитељ цркве, што се и збило. На Григорија је нарочито много утицала добра му мајка Нона. Када заврши своје учење, Григорије се крсти. Св. Василије рукоположио га за епископа сасимског, а цар Теодосије Велики ускоро га позове на упражњени престо архиепископа цариградског. Саставио је многобројна дела, од којих су му најславнија она из Богословља, због чега је и назват Богословом. Нарочито је знаменито по дубини његово дело Беседе о Светој Тројици. Још је писао против јеретика Македонија, који је тфиво учио о Духу Светоме (као да је Дух створење Божје), и против Аполинарија, који је криво учио, као да Христос није имао човечје душе, него да му је божанство било место душе. Писао је такође и против цара Јулијана Одступника, свог негдашњег школског друга. Када у Сабору 381. г. наста распра око његовог избора за архиепископа, он се повуче сам, изјавивши: „Не могу нас лишити Бога они који нас лишавају престола." Затим напусти Цариград, оде у Назијанз, и тамо проживе до смрти у повучености, молитви и писању корисних књига. Иако је целог живота био слаба здравља, ипак је доживео 80. годину. Мошти су му доцније пренете у Рим, а глава му се налази у Успенском собору у Москви. Био је и остао велико и дивно светло цркве православне, како по кротости и чистоти карактера тако и по ненадмашној дубини ума. Упокојио се у Господу 390. год.

2. **Преп. Публије.** Најпре био сенатор па познавши светлост Христову, остави почасти, раздаде имање сиромасима и предаде се подвижничком животу у близини свога града Зевгмата на Еуфрату. Основао две обитељи и упокојио се у Господу 380. год.

3. **Преп. Мар.** Одликовао се спољашњом лепотом и слаткопојним гласом. Повуче се од света и проживи у једној колиби 37 год. у посту, молитви и очишћењу срца од помисли. Као деведесетогодишњи старац упокојио се у Господу 430. год.

4. **Св. муч. Фелицита и седам јој синова.** Као хришћанка буде у време цара Антонина, 164. г. заједно са својих седам синова осуђена на смрт. Молила се Богу, само да њу не погубе пре њених синова,

да би ове могла храбрити при мучењу и убијању, те да се не одрекну Христа. Тако и буде по Божјем устројењу. С радошћу је ова ненадмашна мајка испраћала једног по једног сина, док их није свих седам испратила и видела погубљење. Тад је и она с благодарношћу Богу примила мученичку смрт. Сви пострадали у Риму где им се и мошти налазе.

Фелицита Богу се молила: „Имам венац од седам бисера, Желим да га завијем порфиром, У порфири да га Теби дадем, Боже мили, даре ове прими!" Седам сина седам су бисера, А порфира крв је мученичка. Молитва се материнска дигла И ко тамјан пред Господа стигла. Ђесар римски синове осуди На смрт љуту у мукама љутим. Мајка рада, свако јој се диви! Фелицита синове храбрила: „За то сам вас, децо, неговала, Да вас дадем Богу за уздарје, Јер Бог вас је мени даровао." То изрече, целат пос'о поче: Један паде, мајка се поклони, Други паде, мајка двапут клања, Трећи паде, мајка трипут клања, Са четвртим — четир'пут се клања, Пети паде, пет пута се клања, . Шести паде, шест пута се клања, Седми паде, седам пут' се клања, Клања мајка, Богу благодари, Осам пут се за се поклонила, Па на пању главу одморила. Мач заблиста, главу јој одруби — Мајка децу у Рају пољуби.

РАСУЂИВАЊЕ

Обмањују сами себе они који самоуверено говоре да они добро познају људе и да се не даду ни од кога обманути. Ко може познати какав је дух у ком човеку, осим Бога јединога, који зна тајне срца? Чак и велики светитељи варали су се у људима. Тако нпр. Св. Василије дуго је сматрао за свога човека некога лицемерног јеретика, и бранио је овога од многих нападача, док се најзад није сам уверио о лажности његовој и горко разочарао. Св. Григорије Богослов покрстио беше неког философа, по имену Максима, и толико заволи овога да га је држао у дому своме и за трпезом својом. А тај Максим беше опак и лукав као змија, и после извесног времена издејствује сплеткама и поткупљивањима, да буде од неких Цариграђана признат за патријарха на место св. Григорија. Када је ово искушење, после великих смутњи, отклоњено, неки су укоравали Григорија како је могао држати код себе свога највећег противника? „Нисмо ми криви", одговори светитељ, „ако не прозиремо нечију злобу. Једини Бог зна унутрашње тајне човека. А нама је заповеђено законом, да с очинском љубављу отварамо срце своје сваком ко нам долази." Незлобан човек не може лако да појми злобу злобнога.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса као цара и то:

1. као господара над природом, коју Он укроћава и ставља Себи у службу,
2. као господара над демонима, и болестима, и над смрћу,
3. као господара над бесмртним царством ангела и светитеља.

БЕСЕДА
о томе ко је Христос

Ко говоре људи да сам ја? (Мк. 8, 27)

Ево, браћо, скоро ће 2000 година од онога дана када је Господ Исус ставио ово питање ученицима Својим. Од онда до данас ово је питање стављено сваком људском поколењу, свакоме белом дану и тамној ноћи; и свако поколење људско, и сваки бели дан и свака тамна ноћ морала је дати неки одговор на ово питање. Питање ово питање је живота или смрти, и одговор на њега живоносан или смртоносан. *Ти си Христос Син Бога живога,* одговорио је апостол Петар. И тај одговор био је одобрен и похваљен од Господа Исуса.

Ко говоре људи данас да је Христос? Једни говоре, с Јеврејима, да је Он нарушилац закона и самозвани Месија. Други говоре, с Пилатом, да они не могу уопште да дођу до истине о овом човеку. Трећи говоре, с апостолима, да је Он Христос Син Бога живога, Спаситељ и Искупитељ рода људског од греха и смрти, Васкрсли и Васкрситељ, Живи и Животодавац. И ми сви, крштени у име Свете Тројице, слажемо се с апостолима и светом црквом апостолском, која саборним гласом својим тако исповеда Христа Господа.

О Господе Сине Божји јединородни, помози нам, да Те сваког дана живота нашег срцем верујемо и устима исповедамо као Бога и спаса нашег, као *Божју силу и Божју премудрост.* Теби слава и хвала вавек. Амин.

26. ЈАНУАР

1. Преп. Ксенофонт и Марија, и синови њихови Јован и Аркадије. Угледни и богати Цариграђани, Ксенофонт и Марија, живљаху животом богоугодним и сву пажњу посвећиваху хришћанском васпитању синова својих. Када им синови порастоше, послаше их на науке у Вирит (Бејрут); но догоди се, да бура потопи лађу. Промислом пак Божјим Јован и Аркадије буду некако спасени и таласима избачени на обалу, али на два разна места тако да сваки мишљаше за другога да је потонуо. Из туге један за другим они се оба замонаше у два разна манастира. После две године ожалошћени њихови родитељи дођу у Јерусалим на поклоњење светињама. Тамо помоћу прозорљивости једнога духовника састану се најпре брат с братом, а потом и родитељи с децом својом. Из благодарности према Богу Ксенофонт и Марија раздаду све своје имање сиромасима, а они се обоје замонаше. Дирљива историја ове четири свете душе јасно показује како Господ дивно руководи судбом оних, који у Њега верују; како попушта на њих муку и жалост, да би их после, још већма ојачане у вери, увео у што већу радост. Живели и упокојили се у Господу у V веку.

2. **Преп. Симеон Ветхи.** Друг и пријатељ св. Паладија. Од ране младости па до смрти подвизавао се у једном вертепу. Основао два манастира и упокојио се у Господу 390. г. Ветхим, или Старим, назива се за разлику од Симеона Столника, који се нешто доцније подвизавао.

3. **Св. Давид, цар грузијски** (1089—1130). Обновио и оснажио Грузију као државу. Као велики ревнитељ вере хришћанске сазидао је многе нове храмове по Грузији и старе оправио. Сматра се препородитељем вере православне у Грузији.

Свет је овај туђин, а ми изгнаници, Са царским сновима робље у тамници, Заблудела деца с тугом Оца траже, Туђини их зову и сластима блаже. Ками ће ублажит духове јуначке Туђини чије су све сласти мртвачке! Туђин смрћу дише и на смрт мирише, То што Јутром пише, то вечером брише. А царевић изгнан за царством уздише, За бесмртним царством, за ваздухом свише, Где му Отац влада, где ништ' није туре, Где се за смрт не зна ни за мирис буће. О пречудни свете, о страшни кавезе! Ко Је с Христом везан, кида твоје везе, И слободан бива од сваког и свега, Тај нит с тобом иде, нит од тебе бега, Но спрема се вредно, да из тебе оде У наручја Оца, у царство слободе.

РАСУЂИВАЕЊЕ

Највеће благо једне државе јесу свети и добри људи, који у њој живе. Сравњено с тим благом свако друго благо је као ништа. Благочестиви цареви хришћански сматрали су свете људе у својој држави највећим благословом Божјим. Св. цар Константин Велики говорио је: „Благодарим Господу Исусу Христу, што у моје дане постоје три божанствена светила: блажени авва Антоније, авва Еленије и авва Евхин." Пред Куликовску битку, судбоносну за Русију, благочестиви књаз Димитрије Донски, са доглавницима и војводама отишао беше у шуму Радонежску, да потражи преподобног Сергеја и замоли га за молитве његове Богу. Иако је књаз био спремио војску за ослободилачки рат против Татара, некако је већу наду полагао у молитву једног светог човека него ли у многољудну војску и оружје.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса као пророка и то:

1. као пророка који је јасно прорекао појединцима (као: Петру, Јовану, Јуди и осталим апостолима) оно што ће им се десити у будућности,
2. као пророка који је јасно прорекао будућност Јерусалиму и другим неким градовима; народу јеврејском и цркви Божјој,
3. као пророка који је јасно прорекао крај света и Свој други долазак.

БЕСЕДА
о недоумици грехом помрачених

Ко је овај што и гријехе опрашта (Лк. 7, 49)

Тако су питали непокајани грешници: ко је овај? То је Онај који највећма и осећа жаоку људских греха; на кога и падају сви људски греси као шамари. То је Онај који је некада у Рају гледао човека безгрешна; Онај који је човека и створио безгрешним, а који је и сам безгрешан одувек и заувек.

Опростити може само онај ко може и одмаздити. Моћан човек свети се одмаздом, немоћан мржњом. Ако ти можеш вратити нанети удар и не вратиш, то не значи још да си опростио, све докле корен гњева не ишчупаш из срца. Велики је једини Господ, који може и одмаздити и опростити: велики је у правди, јер ће одмаздити непокајаном грешнику; велики је у милости, јер ће опростити покајаном.

О кад би људи знали силу опроштаја грехова! Гле, кад се слепом опросте греси, он прогледа; глувом — и он прочује; грбавом — и он се исправи; крвоточном — и он оздрави; лудом — и он се опамети; поседнутом ђаволима — и он се ослободи; блудници — и она се очисти; мртвоме — и он оживи!

Но, о како је ужасан синџир греха! Какви тешки синџири — многи греси! Ти синџири се не дреше грешним рукама. А када се рука пречистога Господа њих дотакне, они се сами од себе развезују и распадају. Када глас Чистога до њих допре, они се распадају. И од погледа Чистога они се распадају. Да, чак и од помисли Чистога они се распадају — ти грозни синџири греха.

Ко је овај што и гријехе опрашта? То је, грешници, Господ пречисти, и због чистоте свемоћни.

Господе пречисти и свемоћни, ослободи и нас окова греха. Теби слава и хвала вавек. Амин.

27. ЈАНУАР

1. **Св. Јован Златоуст,** златна труба Православља. Спомен овога светила цркве празнује се 13. новембра и 30. јануара. А овога датума празнује се пренос његових чесних моштију из јерменског села Комана, где је као изгнаник умро, у Цариград где је раније као патријарх управљао црквом. Када се наврши 30 година од његове смрти, патријарх Прокл одржи један говор у спомен свога духовног оца и наставника, и тим говором толико разгори љубав народа и цара Теодосија Млађег, према великом светитељу, да сви пожеле да се Златоустове мошти пренесу у Цариград. Прича се да се ковчег с моштима никако није дао покренути с места све док цар није написао писмо Златоусту, молећи га за опроштај (јер мајка Теодосијева,

Евдоксија, виновна је била за прогонство светитеља) и призивајући га да дође у Цариград, негдашњу резиденцију своју. Кад је ово покајно писмо положено на ковчег, ковчег постане сасвим лак. При преносу, многи болесници који се дохватише ковчега, оздравише. Када су мошти приспеле у престонцу, тада је цар поново над моштима молио светитеља за опроштај у име матере своје, и то као да она сама од себе говори: „Док ја живех временим животом, пакост ти учиних, а сада када ти живиш бесмртним животом, буди користан души мојој. Слава моја прође и ништа ми не поможе; помози ми ти, оче, у слави твојој, помози ми пре него што будем осуђена на Суду Христовом!"

Када је светитељ унесен у цркву Светих Апостола и постављен у престо патријаршијски, тада је маса света чула из уста његових речи: **Мирт* вскмтЈ** Пренос моштију св. Златоуста извршен је 438. год.

2. **Преп. Тит Печерски.** Био најпре војник, па када у неком бој задоби рану у главу, он се повуче од света у Печарски манастир где оздрави и прими монаштво. Проводио је време у непрестаном оплакивању својих ранијих грехова. Пред смрт би извештен кроз неку небеску појаву да су му сви греси опроштени. Мошти му почивају у пештерама Теодосијевим.

Свети Јован, труба златоковна.
Милост Божју људима раструби,
Милост чудну, што и грешне љуби,
Милост дивну, што кроз сунце сија И
месецом земљу задивљава, У
звезданој колевци је нија, Милост
страшну с Голготе крваве, Где Бог
распет свету злочин праштa, Милост
страве, праштања и славе, Милост
коју анђели певају, Коју твари
свуколике пиЈу, КОЈУ само свеци
прослављају, Милост што је мелем
болеснима, Радост простим, лудост
књижевнима, Утук гордим, казна
сујетнима: Билост Божју, што сва
твар ужива, Што се лије ко струја
ваздуха, Милост штоно све грехе
покрива — Милост таква незнана до
Христа, Вечним сјајем од Христа
заблиста. Учитељу &ожије милости,
Моли бога, да нам грехе прости.

РАСУЂИВАЊЕ

Велика је ствар пост, но љубав је још већа. Ако се постом демони прогоне, страсти укрћавају, тело умирује, дух срећује, љубављу се Бог усељава у човека. Сам је Господ нагласио пост као неопходан, но љубав је истакао као главну заповест. У првој половини прошлога столећа владао је Охридом Џеладин-беј, одметник од султана и самостални господар, а црквом је у то време управљао ми-

трополит Калиник. Џеладин-беј и Калиник, иако разне вере, били су врло добри пријатељи и често један другог посећивали. Догоди се да Џеладин беј осуди 25 хришћана на вешала. На Велики Петак требало је да буду обешени. Митрополит, сав узбуђен због тога случаја, оде ка Џеладин-бају и стане га молити да ублажи казну. Док су они разговарали, стигне и време ручку, и беј позва митрополита да руча. За ручак је било спремљено јагњеће месо. Митрополит се извини да због поста не може остати на ручку и спреми се да изиђе. Жао буде бају и рекне митрополиту: „Бирај, или ћеш јести са мном и 25 људи ослободити од вешала, или нећеш јести и пустити их на вешала":

Митрополит се прекрсти и седе за ручак, а Џеладин ослободи осуђене од смртне казне.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса као првосвештеника:

1. који приноси Богу на жртву све време Свога живота на земљи,
2. који приноси Богу на жртву сваку реч Своју, свако осећање, сваку помисао, сваки труд и сваку сузу,
3. који за људе приноси Богу најзад свецело Себе самога као човека.

БЕСЕДА

о недоумици маловерних

Ко је овај да га слушају и вјетрови и море? (Мат. 8, 27)

Тако су се питали апостоли не познавајући још Господа Исуса а видећи Га како утишава бурно море и ветрове. *Ко је овај да га слушају вјетрови и море?* То је Онај који је и створио ветрове и море. Какво је чудо, дакле, да га Његове сопствене твари слушају? Није ли секира послушно оруђе у оним рукама које су је начиниле? Господ је све створио речју, зато се све и покорава речи Његовој.

Ко је Овај, браћо? То је Онај исти који је и пре тога подизао ветрове и умиривао их, и који је узбуркивао море и обуздавао га. То је Онај исти који то и данас чини. Као човек Он стаде пред људе и запрети разиграном ветру и разузданом мору, да би уништио заблуду код људи, као да се ветрови и мора крећу и умирују, или слепим случајем или неком злобном силом, и да би заувек открио истину, да умна и добра сила Створитеља управља и заповеда свима стихијама по Своме промислу.

Ко је Овај? — питаху апостоли. То је безгрешни Син Божји, о апостоли свети, чије ћете име ви пронети по целоме свету, и за чије ћете име ви бити мучени и заклани као јагањци од вукова. Ко су вукови? Они који мисле, да се ветар сам од себе креће, и море само од себе узбуркава и утишава, или само од себе, или од ђавола. О свети апостоли, који упитасте и одговор истинит добисте, и истину

цељ
том
0

р

1. [redacted]
време [redacted]
бурно, но [redacted]
пламтети [redacted]
Нисибијск[redacted]
језик[redacted]
сузе
чла[redacted]
пак [redacted]

ТИр 1
шло око 1М
углавном ."" -
ководител био св.
(';
у Дубокој
3. Прен. П
творац. Пред
разбојници беху ^
он, да би се спас
ца. Упокојио се '
4 Преп. .^ [1] носа
V

целом свету објависте, молите се за нас, да се и ми сви просветимо том истином.

О Господе, свеумни и свесилни, умири ветрове греха и утишај буру страсти наших прљавих и недостојних. Теби слава и хвала вавек. Амин.

28. ЈАНУАР

1. **Преп. Јефрем Сирин.** Рођен у Сирији од бедних родитеља у време цара Константина Великог. Своју рану младост провео доста бурно, но наједном наста прелом у души његовој и он почне сав пламтети љубављу према Господу Исусу. Био је ученик св. Јакова Нисибијског (13. јан.). Од велике Божје благодати лила се мудрост с језика његовог као медени поток, а из очију су му непрестано текле сузе. Трудољубив као пчела Јефрем је непрестано или писао књиге, или усмено поучавао монахе у манастиру и народ у граду Едеси, или пак сам се предавао молитви и размишљању. Многобројне су његове књиге, прекрасне су његове молитве. Најпознатија му је она молитва уз Часни пост: *Господи и Владико живота мојега:* Кад су га хтели силом узети за епископа, он се направи луд и почне јурити кроз град Едесу вукући за собом хаљину своју. Видевши то људи, оставе га на миру. Био је савременик и пријатељ св. Василија Великог. Св. Јефрем је углавном апостол покајања. Његови списи и дан-данас мекшају многа срца отврдла од греха, и враћају их Христу. Упокојио се у дубокој старости 378. год.

2. **Преп. Исаак Сирин.** Рођен у Ниниви, и у младости подвизавао се у манастиру Мар—Матејском, у близини Ниниве. Када се прочу због светости живота и многих чудеса, он би изабран за епископа нинивског и приморан да се прими тога чина. Но само после пет месеци он остави епископство и тајом се удаљи у пустињски манастир Раббан—Шабур. Саставио је много дела, од којих је до нас дошло око 100 беседа о духовном животу и подвижништву, писаних углавном по сопственим доживљајима. Несравњив као психолог и руководитељ у духовном животу. Чак и такви светитељи, као што је био св. Симеон Дивногорац, тражили су од њега савет. Упокојио се у дубокој старости концем VII столећа.

3. **Преп. Паладије,** пустињак сиријски. Велики подвижник и чудотворац. Пред његовом келијом осване леш некога богаташа, кога разбојници беху убили и опљачкали. Када Паладија потерају на суд, он, да би се спасао беде, помоли се Богу и молитвом васкрсе мртваца. Упокојио се у IV столећу.

4. **Преп. Јефрем Печерски** 1* 1096. г. Установио празновање преноса моштију св. Николаја у Бари 9. маја.

У Јефрема срце гори Од љубави
према Христу, А Јефремов језик
збори Јеванђелску мудрост чисту.
Јефрем пчела медоносна, Јефрем
киша плодоносна! Покајањем Јефрем
дише, Покајање плачем јавља,
„Покајте се!" Јефрем пише
„Покајнике Бог прославља!" Дивни
вођа и учитељ, И животом и
књигама, Јефрем — тужним
утешитељ А бич страшни
безбригама, Према другим мед
милости,
Према себи мач строгости.
Јефремом се Црква дичи,
Ангели га братом зову, То
Јефрему и приличи,
Умилноме богослову. Црква
слави свог Сирина,
Прослављача Божјег Сина.
Јефрем пчела медоносна,
Јефрем киша плодоносна,
Молитвеник данонећни,
Јефрем монах многомећни!
Према себи мач строгости,
Према другим мед милости!
Црква слави свог Сирана,
Прослављача Божјег Сина.

РАСУЂИВАЊЕ

Одсуство зависти код светитеља јесте једнака поражавајућа и дивна појава. Не само да светитељи нису дозвољавали да завист заплени њихово срце, него су се свим силама трудили да другове своје узвисе а себе умање. Када је једном св. Иларион Палестински посетио св. Антонија у Мисиру, св. Антоније узвикне: „Добро дошао, Даницо звездо јутарња!" На што св. Иларион одговори: „здраво да си и ти, светли стубе, што подржаваш васиону!" Кад су св. Макарија хвалили као монаха, одговори светитељ: ,^Опростите, братије, ја нисам монах, али сам видео монахе!" Кад су неки говорили св. Сисоју да је он достигао св. Антонија у савршенству, одговори Сисој: „Кад бих ја имао само једну мисао Антонијеву, ја бих био сав као огањ!"

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса као слугу и то:

1. како Он драговољно сиђе међу људе, да буде *слуга свима,*
2. како Он никоме не отказа добру услугу која се од Њега захтевала,
3. како Он невидљиво и ћутљиво и данас као и одувек служи васцелом свету.

БЕСЕДА

о Човеку кога нико не зна

Ко си ти? И рене им Исус: почетак (Јов. 8, 25)

Господ Исус је почетак стварања, почетак обнављања, почетак спасавања, почетак васкрсења и славе бесмртне.

Где год се неко зло у свету жели искоренити, Он је почетак. Без Њега се не може. Где год се неко добро у свету жели назидати, Он је почетак. Без Њега се не може. Жели ли се искоренити неслога и

злоба у породици, у селу, у граду, у васцелом свету, без Њега се не може. С Њим се мора почети. Жели ли се унети добра воља, мир, љубав и слога у породици, у селу, у граду, у народу, у васцелом свету, без Њега се не може. Он је почетак.

Зашто се без Христа не може зло искоренити, нити добро дити? наса-Зато што је свако зло од греха, а грехе једини Он може опраштати. Када Он, и само Он, опрости грех, онда је грех ишчупан из корена. А никакво добро не може се без Њега насадити зато што је у Њега сва ризница добра, све семе добра. Једини је Он сејач добра по њиви света.

Апостол Павле, који је све ово појмио боље од нас, вели:

Све могу у Исусу Христу који ми моћ даје (Филиб. 4, 13), а без Исуса Христа ко може почети лечити себе од зла, лечити друге од зла, и усађивати добро у себе, и усађивати добро у друге? Нико, ваистину нико.

Зато, браћо, ако смо решени зло искорењивати у себи и у другима, и место зла добро усађивати у себе и у друге, почнимо с почетком, то јесЈ почнимо са победитељем зла и сејачем добра — са Господом Исусом Христом.

О Господе Исусе Христе, буди нам Ти почетак у свакој борби против зла, и у сваком добром делу. Теби слава и хвала вавек. Амин.

29. ЈАНУАР

1. Свешт. муч. **Игњатије.** Главно празновање св. Игњатија јесте у зиму 20. децембра. Овога датума пак празнује се пренос његових моштију из Рима где мученички пострада, у Антиохију где је раније био архијерејем. Када св. Игњатије беше позван у Рим да пред царем Трајаном одговара за своју веру, на томе дугом путу праћаше га неколико грађана из Антиохије, побуђени на то великом љубављу према своме дивном архипастиру. Светитељ Божји, пошто се никако не хте одрећи вере Христове, презревши сва ласкања и обећања цара Трајана, би осуђен на смрт и бачен у Цирку Великом пред зверове. Зверови га растргоше и он предаде душу своју Богу. Тада његови пратиоци сабраше његове обнажене кости, пренеше у Антиохију и часно сахранише. Но када Персијанци заузеше Антиохију у VI веку, мошти св. Игњатија поново се врате из Антиохије у Рим.

2. **Св. муч. Роман, Јаков, Филотеј, Иперихије, Авив, Јулијан и Паригорије.** Сви ови пострадаше за Господа Исуса Христа на Самосату у време цара Максимијана 297. г. Филотеј и Иперихије беху великаши, а остали беху младићи знаменита рода. Уморише их незнабошци грозном смрћу, укуцавши ексере у главу сваком од њих. Часно пострадаше и у вечну радост уђоше.

3. **Преп. Лаврентије Печерски.** Драговољно изабрао затворенички живот попут ранијих затвореника, Исакија и Никите, опрезно чувају-

ћи се ђаволске прелести, којој се ова двојица у почетку подаше. Великим уздржањем, молитвом и богомислијем достигао висок степен савршенства. Од уплашеног демона сазнао да у Печерском манастиру од 118 монаха има њих 30, којима је дата од Бога власт над злим дусима. Представио се Господу 1194. год.

Горка смрт Христова жалац смрти ступи,
И одагна навек страх од смрти глупи.
Поврви за Христом јато мученика
У смрт — но без страха, и жалбе, и крика;
А многи с весељем у смрт полетеше,
Јер ангеле пред смрт и небо видеше.
Игњатије свети у Рим путоваше,
Живог Бога уз пут мољаше, мољаше —
Ко син што се моли своме родитељу,
Да га зверски зуби самељу, самељу!
Што Бога молио, Бог му дароваo,
Ал' самлевен светац, гле, жив је остао!
Жив и цео досад за трапезом неба
Хлеб умекшан муком рад Христовог — хлеба.
Игњатије свети Богоносац смели
Кроз векове храброст мученима дели.
два мучења има, и два могу бити:
За правду, ил' грехе — то се не да скрити.
Мука је за грехе мука без надања,
А мука за правду — радост без јадања.
Ка' светлост кроз кишу што нашара дугу
Тако радост, кроз плач и кроз благу тугу,
По духовном небу Рај и Бога слика —
То и снажи душу светих мученика.

РАСУЂИВАЊЕ

Што више један човек напредује у духовном сазнању и очишћењу срца, то му изгледа низина, у којој се налази, све нижа, а висина, којој греди, све виша. Кад је један духовни великан лежао на самртној постељи, па чувши где га другови похваљују због његових великих подвига, он се заплака па рече: „Децо, ја нисам ни почетак учинио у духовном животу." Када је св. Игњатије Богоносац лежао окован у тамници, он је писао Ефесцима: „Не заповедам вам као да ја нешто значим. Мада сам у оковима за име Исуса Христа, ипак се још нисам усавршио у Њему. Сад почињем бити учеником, и говорим с вама као с колегијумом наставника мојих."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса у простоти понашања и то:

1. како се Он просто опходи како са рибарима тако и са књижевницима и кнезовима,
2. како се Он сваком одазива и улази у кућу свакога ко Га позове,
3. како кроз сву простоту Његовог понашања зрачи јасно царска отменост.

БЕСЕДА

о савршенству кроз вршење воље Божје

Јело је моје да извршим вољу онога који ме је послао, и оа свршим његов посао (Јов. 4, 34)

Ево спасоносног примера који нам даје Спаситељ наш! Он који је имао толику силу и власт и мудрост говори, да је дошао у свет не да изврши вољу Своју него вољу Оца Свога, и не да сврши Свој посао него Његов, а ми, мада немоћни као паучина, непрестано истичемо своју вољу и неки свој посао! Иако је Син раван Оцу, као што и вели на другом месту: *ја и отац једно смо,* ипак Господ Исус говори, да је Он дошао у свет да изврши вољу Очеву и да сврши посао Очев. Ово Он говори не зато да би показао маленост бића Свог пред бићем Очевим, јер биће је једно, него зато да би показао величину љубави Своје према Оцу, и да би нас побудио да из љубави према Богу усвојимо потпуно вољу Његову.

Сва наша беда у овоме животу долази отуда што ми не спроводимо вољу Онога који нас је и послао у свет. А Његову вољу ми не спроводимо зато што немамо љубави према Њему. Јер ко год некога љуби, чини му по вољи. Сам је Господ рекао: *&ко имате љубави к мени, заповијести моје држите* (Јов. 14, 15). Чиме би Господ Исус могао јавити љубав своју према Оцу, ако не вршењем воље Очеве? И чиме ми можемо јавити љубав нашу према Господу Исусу, распетом за нас на крсту, ако не вршењем воље Његове?

О браћо моја, наша је воља варљива као сен; не следујмо њој, да не погинемо. Него следујмо вољи човекољубивога Господа, који једини зна, шта је за нас најбоље.

О Господе смерни и човекољубиви, научи нас творити вољу Твоју. Теби слава и хвала вавек. Амин.

30. ЈАНУАР

1. **Три Јерарха.** Светитељи: Василије Велики, Григорије Богослов и Јован Златоуст имају сваки посебно свој дан празновања у месецу јануару и то: Василије 1. јан., Григорије 25. јан. и Златоуст 27. јан. А овај заједнички празник установљен је у XI столећу за време цара Алексија Комнена. Једном наста однекуда распра у народу око тога, ко је од ове тројице највећи. Једни уздизаху Василија због његове чистоте и храбрости; други уздизаху Григорија због његове недостижне дубине и висине ума у богословљу; трећи уздизаху Златоуста због његове чудесне красноречивости и јасноће излагања вере. И тако, једни се назваше василијани, други григоријани, а трећи јованити. Но промислом Божјим овај спор би решен на корист цркве и на још већу славу тројице светитеља. Епископ евхаитски Јован (14. јуна) имаде једну визију у сну, наиме: најпре му се јавише сваки од

ова три светитеља напосе у великој слави и неисказаној красоти, а потом сва три заједно. Тада му рекоше: „Ми смо једно у Бога, као што видиш, и ништа нема у нама противречно... нити има међу нама првог ни другог." Још посаветоваше светитељи епископа Јована да им он напише једну заједничку службу и да им се одреди један заједнички дан празника. Поводом овога дивног виђења спор се реши на тај начин што се одреди 30. јан. као заједнички празник за сва три ова јерарха. Овај празник грчки народ сматра не само црквеним него и својим највећим националним и школским празником.

2. **Свешт. муч. Иполит, еп. римски.** Пострадао за веру у време Клавдијево. Када у Риму девица Хрисија би немилостиво мучена за Христа, тада се заступи за њу пред мучитељима св. Иполит и изобличи мучитеље. Због тога протеста и он би стављен под суд, суђен и осуђен на смрт после дугих истјазања. Везаше му и ноге и руке и потопише га у мору. С њиме и Хрисијом пострада још 20 мученика. Пострада Иполит свети 269. год.

3. **Св. муч. Теофил Нови.** Као војвода цара Константина и Ирине би заробљен од Агарјана и 4 године држан у тамници. Па када одби сва наваљивања муслиманска, да напусти веру хришћанску, би посечен мачем 784. год. и пресели се ка Господу.

4. **Св. Петар, цар бугарски.** Син Симеонов, велики поштоватељ св. Јована Рилског. Учинио цркву бугарску независном од Цариграда и сачувао Православље у Бугарској од богумила. После једног неуспешног рата са Мађарима и Русима умро 976. год. у 56. години живота.

Пост и вера — Василије,
Богословље — Григорије,
Милосрђе — Златоусти,
Златоусти, Медоусти!
Работници једног дела; Три
напосе — три ангела, Три
заједно ко Бог један, Нит
ко главни ни узгредан.

У вечности сви се слажу,
Једног вичеш — три помажу,
Једног певаш, сва три чују,
Једног славиш, три с' радују.
Три човека — једно цело, Три
Јерарха — једно дело, Три
имена — једна слава, Свој
тројици — Христос глава.

РАСУЂИВАЊЕ

Ево примера како цареви траже савет у светитеља, како светитељи избегавају сујету и богатство и како саветују цареве. Православни цар Петар бугарски крену са свитом својом уз Рило планину, гоњен неодољивом жељом да види св. Јована Рилског и користи се његовом поуком. И посла цар људе напред да јаве светитељу. Но светитељ се не сагласи на виђење с царем. Ожалошћени цар посла поново људе са нешто јестивних ствари и довољно злата и молбом да му светитељ напише неки савет. Јован прими јестиве ствари а злато врати не хтевши га ни додирнути; и одговори цару: „Ако желиш небесно царство, буди милостив као Отац небесни. Не уздај се у неправду и не буди користољубив; буди кротак, тих, свакоме доступан. Не примај похвале од својих великаша. Порфира твоја нека сија врлинама. Сећање на смрт да не оставља душу твоју. Смиривај

се пред стопама матере цркве; приклањај главу пред њеним првопрестолницима да би те Цар царева, видећи твоје усрђе, обдарио благом, какво никад на срце човеку не дође." Добивши то писмо, цар га је пољубио, и потом често прочитавао.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса као пријатеља деце и то:

1. као пријатеља ангела небеских који су као деца невини, послушни и бестрасни,
2. као пријатеља мале деце на земљи која просто и лако верују у Бога,
3. као пријатеља светитеља који су трудом и благодаћу очишћени од греха и постали невини као деца

БЕСЕДА

о томе како људи морају бити као деца да би били синови Божји

Заиста вам кажем: ако се не повратите и не будете као дјеца, н ћете ући у царство небеско (Мат. 18, 3)

Тако говори Господ, и реч је Његова света и истинита. Какво то превасходство имају деца над одраслим? Имају три превасходства: у вери, у послушности и у незлобивости. Дете пита родитеља о свему, и ма шта родитељ одговорио, оно верује родитељу своме. Дете је послушно родитељу своме, и лако потчињава вољу своју вољи родитељској. Дете је незлобиво, и мада се брзо срди, брзо и прашта. То троје захтева Господ од свих људи, наиме: веру, послушност и незлобивост. Он тражи да људи верују Њему безусловно, као што дете верује родитељу своме; да буду безусловно послушни према Њему, као што је дете послушно родитељу своме; и да буду незлобиви у односу један према другом, да не памте зло и не враћају зло за зло.

Вера, послушност и незлобивост главне су одлике детиње душе. Уз то још долази: бестрасност и радост. Дете није сребролубиво; дете није похотљиво; дете није славољубиво; оно има око непомућено пороцима, и радост непомућену бригама.

О браћо, ко нас може поново учинити децом? Нико осим Христа јединога. Он нас може поново учинити децом и помоћи поновном рођају нашем и то: примером Својим, науком Својом и силом Духа Свога Светога.

О Господе Исусе, савршени у послушности и незлобивости, вечни младенче Оца небесног, помози нам бити као младенци вером у Тебе, послушношћу према Теби и незлобивошћу једног према другом. Теби слава и хвала вавек. Амин.

31. ЈАНУАР

1. **Св. Кир и Јован, бесребреници и чудотворци.** Ови милосрдни и дивни светитељи нису били браћа по крви али су били браћа по духу. Кир је најпре живео у Александрији и као лекар лечио људе и силом Христовом и физичким лековима. Сазнавши да болести нападају људе највише због грехова, он је увек упућивао болеснике да покајањем и молитвом очисте душу од греха, да би кроз то повратили и телу здравље. Када наста Диоклецијаново гоњење хришћана, Кир се удаљи у Арабију где прими монашки чин. Но као што је био чувен у Александрији, тако се прочује и у Арабији, те су људи и ту прибегавали њему за помоћ. Чувши за Кира, Јован, тада римски официр у Едеси, дође у Арабију да га види. Видевши се, они заволе један другог као брат брата те остану заједно да се подвизавају. У то време истјазаваху мучитељи неку Атанасију хришћанку, са три кћери њене у граду Канопу. Чују за ово Кир и Јован па дођу у Каноп да храбре мајку и ћерке, да не отпадну од вере. И заиста благодарећи саветима ових светитеља, Атанасија претрпе сва мучења и са ћеркама би погубљена за Христа. Ћерке Атанасијине звале су се: св. Теоктиста од 15 година, Теодотија од 13 год. и Евдокија од 11 год. Тада мучитељи ухвате Кира и Јована па их, после мука и тамновања, мачем посекоше, 311. г. Безбројна чудеса учинише ови св. мученици и за живота и по смрти. Њихове мошти пренесене су у време цара Аркадија у Рим. Они се призивају у помоћ нарочито при несаници, при освећењу воде, и јелеосвештењу.

2. **Св. муч. Трифена.** Драговољно и храбро поднела многе муке за Христа. Па пошто се не хте одрећи вере, буде пуштен један бесан во, који је избоде и умртви. То се догодило у I столећу. Њу призивају у помоћ мајке које не могу да доје своју децу.

3. **Преп. Никита Печерски.** Као монах, не послушав игумана, удаљи се из манастира и затвори у једну келију. За непослушност попусти Бог на њега велико искушење. Једном када Никита беше на молитви, јави му се ђаво у виду ангела светлог и рече му: немој се више молити, него читај књиге, а ја ћу се молити за тебе! Послуша Никита, преста молити се и поче читати књиге. Читао је само Стари Завет, а Нови Завет никако није могао ни отворити, јер му то није давала сила ђаволска. Помоћу ђавола и пророковао је, и то само злочине, отмице, паљевине и остала зла дела, која су ђаволу позната отуда што и он у њима учествује. Најзад увиде свети оци печерски да је Никита пао у ђаволску прелест те се почну молити Богу за њега. Никита се поврати, увиде пропаст у којој је био, покаје се горко за непослушност и гордост, и управи се правим путем. После дугог кајања и многих суза, Бог му опрости и дарова га даром чудотворства. Упокојио се 1108. г.

Никита се Творцу моли, Да
га Творац удостоји, Да он
Творца видет може: „Јави
ми се, *Боже, БожеГ*

О Никита, грех те гони
Да ти просиш то од Бога!
Удостој се, па ћеш гледат'
У вечности Свевечнога.

Бесмртни се Бог не дава
Смртном оку сагледати И
вишњем Је свету страва У
Свемоћног погледати.

Живот овај дат је нама,
Да се њиме припремамо,
Да достојни тек по смрти
Светлост вечну сагледамо.

Ал' Никита иште, моли, Да
га Творац удостоји,
Никита се Творцу моли, Да
га Творац удостоји,

Тад се њему ђаво јави:
„Поклони се мениГ рече,
А Никита брже-боље На
колена пред њим клече!

Јер помисли, да је ангел:
Беше ђаво сав у сјају, И
испуни лажним СЈајем
Никитину сву одају.

О не кушај, брате, Бога,
Век је оваЈ век припреме, У
овом је веку вера, У ономе
тек виђење:

Тад се њему ђаво јави:
ГПрво битка, па победа,
Прво мука, па наслада —
Све у своје бива време.

РАСУЂИВАЊЕ

Иако су Свети Оци похваљивали монаштво као ангелски чин; иако су многи од највећих светитеља проживели век и дошли до савршенства у глухој и беживотној пустињи, ипак црква православна не препоручује монашење свима верницима. „Нити се сви у пустињи спасоше, нити у свету сви погибоше", рекао је један светитељ. Једноме грађанину, који је и без наклоности к монаштву хтео поћи у манастир, рекао је св. Нифонт: „Чедо, место нити спасава, нити губи човека, него дела спасавају или губе. Нема користи ни од светог места ни од светог чина онај ко не испуњава заповести Господње. Саул је живео усред царске раскоши — и пропао је; Давид у таквој истој раскоши — добио је венац. Лот је живео међу безаконим Содомцима — и спасао се; Јуда је био међу апостолима и отишао је — у Пакао. Ко год говори да је немогуће спасти се са женом и децом, тај се вара. Аврам је имао жену и децу, и 318 робова и робиња, и мноштво злата и сребра, па — ипак је назват другом Божјим. О колико се спасло служитеља цркве и љубитеља пустиње! колико велможа и војника! колико занатлија и тежака!... Буди побожан и човекољубив, и спашћеш се."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса као домаћина у дому своме и то:

1. како Он ходи по овоме свету као онај *који власт има* заповедајући природи и изгонећи демоне,
2. како се Он брижно труди на сваком човеку, с којим се сретне, као домаћин на својој чељади,

3. како се Он понаша у храму као домаћин у дому, чистећи храм од трговаца.

БЕСЕДА

против полутанства и о извршењу свега закона Божјег

Ово је требало чинити, и оно не остављати (Лк. 11, 42)

Овде се мисли на закон и милост. У души фарисеја и сектаната не стоје ово двоје, тј. они не могу и да врше прописе закона и да чине милост, него препирући се о томе шта је важније од овога двога, једно испуштају а друго држе. Фарисеји су формално строго држали прописе законске, али су били сасвим напустили милост и човекољубље. Сектанти пак ласкају себи да они држе правду Божју, но сасвим одбацују прописе црквених закона.

Православље представља пуноћу вере. Оно заповеда, да се чини ово и да се не оставља оно. Оно је пажљиво према спољашњим прописима вере, као човек кад иде између лонаца па чува да их не разбије. Но оно је још више пажљиво према правди и милости Божјој, као човек који идући између земљаних лонаца цени ове и чува не због земље, од које су лонци направљени, него због скупоцене садржине која је у њима. Празни лонци, који се никад никаквим пићем не пуне, без вредности су као и празне законске форме фарисејске. Пиће пак које се сипа у ветар, расипа се и губи, јер се не сипа у одређене за њ судове.

И тако у Православљу нема једностраности, као што је није било ни у Господу Исусу. Господ говори Јовану Крститељу, који дише правдом и милошћу Божјом, да треба испунити закон; а фарисејима, празним параграфлијама, без правде и милости Божје, говори: *милости хоћу* а *не прилога!* Очигледно је да је важније оно што *треба чинити* од онога што не *треба остављати.* Но ни мало не значи да је оно што је мање важно — непотребно. У човечјем организму има пуно важнијих и пуно неважнијих органа, но сви они укупно чине тело човеково.

О Господе свеобухватни, не дај нам да будемо једнострани, но помози нам да испунимо сву вољу Твоју. Теби слава и хвала вавек. Амин.

1. ФЕБРУАР

1. Св. муч. Трифун. Рођен у селу Кампсади у Фригији од сиромашних родитеља. У детињству чувао гуске. И још од детињства на њему је била велика благодат Божја те је могао исцељивати болести на људима и на стоци, и изгонити зле духове. У то време завлада Римским царством цар Гордијан, чија ћерка Гордијана сиђе с ума, и

тиме баци свога оца у велику жалост. Сви лекари не могаху лудој Гордијани ништа помоћи. Тада зли дух из луде девојке проговори и рече да њега нико не може истерати осим Трифуна. После многих Трифуна из царства буде и овај млади Трифун позват по Божјем Промислу. Он би доведен у Рим где исцели цареву ћерку. Цар му подари многе дарове, које Трифун при повратку све раздели сиромасима. У свом селу продужи овај свети младић чувати гуске и молити се Богу. Када се зацари христоборни Декије, свети Трифун би истјазаван и љуто мучен за Христа. Но он поднесе сва мучења с радошћу великом, говорећи: „О кад бих се могао удостојити, да огњем и мукама скончам за име Исуса Христа Господа и Бога мога!" Све муке ништа му не нашкодише, и мучитељи га осудише најзад на посечење мачем. Пред смрт Трифун се помоли Богу и предаде душу своју Творцу своме 250. год.

2. **Св. муч. Перпетуа, Фелицита, Сатир,** и други с њима. У време цара Септимија Севера беху сви бачени у тамницу као хришћани. Света Перпетуа била је рода племићког, и она је храбрила све остале сужње у тамници, да се не устраше пострадати за Христа. У сну виде Перпетуа лествицу од земље до неба, сву начичкану оштрим ножевима, мачевима, копљима, удицама, ексерима, и другим смртоносним оруђима. А на дну лествице лежаше страшна змија. И виде, како Сатир први устрча уз лествицу до врха неповређен, па са врха довикну Перпетуи: Перпетуа, чекам те, хајде, но чувај се змије! Охрабрена тиме Перпетуа стаде на главу змијину, као на први степен, па редом брзо устрча до врха. Па кад се успе до врха, уђе у небеса и виде прекрасне дворе небеске, и би веома радосна. Кад исприча свој сан, сви сужњи протумачише да им предстоји скора смрт, и то прво Сатиру, што се брзо обистини. Први би убијен Сатир, па Перпетуа, па остали редом. Као јагањци поклани за Христа, Јагње Божје. Они од Христа и примише вечну награду у царству светлости. Пострадаше сви за Христа 202—203. год.

3. **Преп. Петар Галатијски.** У седмој својој години напустио дом родитељски Христа ради, и повукао се у пустињу. Ту се постом и молитвом толико усавршио да је многа чудеса чинио силом Духа Божјега. Око 429. год. преселио се у вечно царство Христово, у својој 99. год.

Расло дрво златограно
с три златне гране,
На њему се беле птице,
беле, снежане.
Па падоше беле птице
доле дубоко,
Оста светло златно дрво,
дрво високо.
У дубини смрт и таш,
т амно тамнило,
Злоба и глад, жалост и јад,
глупост, бунило. У
црну се смолу птице
све заронише;
Не могаху никад више
летет' навише.

Сажали се златно дрво
бедним птицама,
Па разговор наста тајни
међу гранама.
Тад се *сави Једна грана*
страшном понору,
Те подиже јато птица
врху на гору. Тако
Христос, златна грана,
к земљи се сави И
подиже пале људе
к Тројичној слави.
И сад расте златно дрво
с три златне гране,
На њему су беле птице,
беле снежане.

ФЕБРУАР

РАСУЂИВАЊЕ

Предсмртна молитва светог Трифуна: „Господе Боже богова и Цару царева, Најсветији од свих светих, богодарим Ти што си ме удостојио да завршим подвиг без колебања. И сад Ти се молим, да ме се не додирне рука демона невидљивог, да ме не свуче у дубину погибељи. Него, нека ме свети Твоји анђели уведу у красна насеља Твоја, и учини ме наследником царства Твог жељеног. Прими душу моју, и услиши молитву свих оних који буду Теби приносили жртве за спомен мој; погледај на њих из Твог светог обиталишта; даруј им обилне и нетрулежне дарове. Јер Ти си једини благ и милостив Дародавац во вјеки вјеков, амин." Како св. Трифун пострада у Никеји, и како се над његовим мртвим телом догодише многа чудесна исцељења, хтедоше га грађани никејски ту у своме гробљу сахранити. Но светитељ се јави некоме у визији и изрече своју жељу да га пренесу у његово село Кампсаду где је некад гуске чувао, и тамо сахране.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса као свеж и здрав ваздух душе и то:

1. као свеж и здрав ваздух, којим душа дише и од трулежи се спасава,
2. као свеж и здрав ваздух, који су пророци, апостоли и светитељи удисали и здрави душом били,
3. као свеж и здрав ваздух душе моје, који изгони задах греха у мени и чини ме свежим и здравим душевно.

БЕСЕДА
о речи Божјој која као огањ чисти

Ви сте већ очишћени ријечју, коју вам говорих (Јов. 15, 3)

Речју је Господ свет створио, речју свет обновио, речју грехе праштао, болести лечио, зле духове изгонио, буре и ветрове утишавао. Речју Својом светом Он и сада људе чисти, да би очишћени већи плод донели. Као лозе кад се сасеку и очисте, Реч је Господња силна, јер од Свесилног излази. *Речју Господњом небеса се створише* (Пс. 32,6). Реч је Господња светла као сунце, но кад треба и ватрена као сунце, те сажиже све оно што иде против Господа. Реч је Господња слатка као мед, но кад треба и горка као лек. Реч је Господња добродошла као пријатељ који куца на врата баш кад је најпотребнији, но кад треба реч је Господња као судија који затиче у греху и суди не допуштајући изговора. Реч је Господња истинита, праведна, мудра, милостива: за то је тако свесилна. Нико и ништа јој не може противстати ни на небу ни на земљи. И реч човечја је моћна кад је истинита, праведна, мудра и милостива. Но као што једнога дива болест може да изнури и ослаби тако да постане немо-

ћнији од детета, тако лаж, неправда, лудост и немилост онемоћава реч човечју те постаје ништа као шкљоцање лисице против месеца. Ко штеди речи, тај их кује од чистога сребра. А ко их немилице расипа, тај мора да меша земљу са сребром. Реч је Твоја, о Господе, живот и истина. Очисти нас речју Твојом свесилном, као што си очистио апостоле. Да многи род родимо, и царства се Твога удостојимо. Теби слава и хвала вавек. Амин.

2. ФЕБРУАР

1. **Сретење Господње.** У четрдесети дан по Рождеству донесе Пресвета Дева свог божанског Сина у храм јерусалимски да Га, сходно закону, посвети Богу и себе очисти (Левит. 12, 2—7; Исход. 12, 2). Иако ни једно ни друго није било потребно, ипак Законодавац није хтео никако да се огреши о Свој Закон, који је Он био дао кроз Свога слугу и пророка Мојсеја. У то време држао је чреду у храму првосвештеник Захарија, отац Јована Претече. Он стави Деву Марију не на место за жене него на место за девојке у храму. Том приликом појаве се у храму две чудне личности: старац Симеон и Ана, кћи Фануилова. Праведни старац узе на руке своје Месију и рече: *сад отпусти слугу Твојега, Господе, јер видјеше очи моје спасеније Твоје. Још рече Симеон за Христа Младенца: гле, овај лежи да многе обори и подигне у Израиљу.* Ана пак која од младости служаше Богу у храму постом и молитвама, и сама познаде Месију, па прослави Бога и објави Јерусалимљанима о доласку Дугочеканога. А фарисеји, присутни у храму, који видеше и чуше све, срдити на Захарију што стави Деву Марију на место за девојке, доставише то цару Ироду. Уверен да је то Нови Цар, о коме су му звездари с Истока говорили, Ирод брзо посла да убију Исуса. Но у међувремену божанска породица беше већ измакла из града и упутила се у Мисир, по упутству анђела Божјег. Дан Сретења празнован је од самог почетка, но торжествено празновање овога дана установљено је нарочито 544. год. у време цара Јустинијана.

2. **Св. новомуч. Јордан.** Родом из Трапезунта, казанџија по занимању. Зато што је отворено бранио веру Христову и изобличавао веру Мухамедову, пострада од Турака 1650. год. у Галати у Цариграду. Исто тако пострада и монах **Гаврил,** канонарх Велике цркве у Цариграду 1672. год.

Када зима сусреће пролеће,
Стар Симеон беше добре среће:
Он сусрете Давночеканога,
Кроз пророке Пророкованога,
Њега — мајдан свих небеских блага —
Он сагледа ко младенца нага,
Па овако Симеон прорече:
— Мом животу спустило се *вече;*
Овај лежи, да многе обори

Ил' да дигне. Тако дух говори —
Старчево се пророчанство збило:
Поста Исус мера и мерило, Избор
среће, мира и радости, Ал' и нишан
сваће и пакости. Једне диже а друге
обара И Рај и Ад људима отвара.
Нек свак бира што му срце вели, У
Рај с Христом! наше срце жели.

РАСУЂИВАЊЕ

Говорећи о постепеном ширењу и слављењу Божића, св. Јован Златоуст вели: „Прекрасне и благородне воћке када се посаде у земљу, ускоро достижу велику висину и бивају отежане плодом; тако и овај дан." Тако и дан Сретења Господња. Од почетка се тај дан спомињао међу хришћанима, но торжествено празновање почело је од времена великог цара Јустинијана. У време овога цара удари велики помор у народ у Цариграду и околини тако да је дневно умирало по пет хиљада и више људи. У то исто време догодио се и страшни земљотрес у Антиохији. Видећи немоћ људских средстава, да се те беде отклоне, цар у договору с патријархом нареди пост и молитву по целом царству; а на сам дан Сретења уреде се велике литије кроз градове и села. Да би се Господ смиловао народу Своме. И Господ се заиста смилује, те помор и земљотрес наједанпут престану. То се догодило 544. године. Тим поводом и од тога времена Сретење се почело празновати као велики празник Господњи. Дрво се временом разрасло и почело доносити обилне плодове.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса као здравље и то:
1. као здравље ума нашег, јер Њиме здраво мислимо,
2. као здравље срца нашег, јер Њиме здраво осећамо,
3. као здравље воље наше, јер Њиме здраво делујемо,
4. као здравље породице, цркве, школе, народа и сваке установе.

БЕСЕДА
о руководству Духа Божјега

Исус пак пун Духа Светога врати се од Јордана, и одведе га Дух у пустињу (Лк. 4, ***1)***

Видите, браћо, шта значи бити испуњен Духом Божјим Светим. Без Духа Божјега човек је испуњен бригама, куда ће и како ће? А с Духом Божјим човек је без тих брига. Јер тада сам Дух упућује човека куда ће ходити и како ће деловати, и човек постаје непогрешан у кретању и у деловању своме, зато што је непогрешан Дух који га води и руководи. Не може човек ни право ходити ни право делова-

ти, ако му то свемоћни и свевидећи Дух Божји не каже. Ко год се не руководи Духом Божјим Светим, тај се руководи или својим сопственим духом, или духом злим демонским, због чега бива немоћан, озлобљен, ожалошћен, гневан и очајан. Ми не можемо поднети Духа Божјега у пуноћи као Христос Господ, али Га можемо задобити у онолико у колико нам треба, да бисмо знали куда, шта и како. Према чистоти срца Дух се усељава у срце и из срца управља човеком.

Зато црква тако често понавља ову молитву Духу Светоме: Царе небесни, Утешитељу, Душе истине! прађи и усели се у нас. Боже, Душе Свети, Теби слава и хвала вавек. Амин.

3. ФЕБРУАР

1. **Св. Симеон Богопримац.** У време цара мисирског Птоломеја Филаделфа изабран би и овај Симеон као један од знамените Седамдесеторице, којима би поверен посао превођења Библије са јеврејског на грчки језик. Симеон рађаше свој посао савесно, но када превођаше пророка Исаију, па дође до оног пророчанства: *ево дјева ће затрудњети и родиће сина,* он се збуни, па узе нож да избрише реч *дјева* и замени је са речју „млада жена", и да тако и преведе на грчки. Али у том тренутку јави се Симеону ангел Божји и задржа га од његове намере, објаснивши му да је пророчанство истинито, и да је тачно записано. А да је истинито и тачно, рече му још весник Божји, уверићe се и он сам лично, јер по Божјој вољи неће умрети док не види Месију рођенога од девојке. Обрадова се праведни Симеон таквоме гласу с неба, остави пророчанство неизмењено, и захвали Богу што га удостојава да доживи и види Обећанога. Када Младенац Исус би донесен Девом Маријом у храм јерусалимски, Дух Божји то јави Симеону, који беше веома стар и бео као лабуд. Симеон брзо оде у храм и у храму познаде и Деву и Младенца по светлости што зрачаше око глава њихових као ореол. Радостан старац узе Христа на руке своје и замоли Бога да га *сад отпусти из овог живота: сад отпусти слугу Твојега, Господе, према ријечи Твојој, јер видјеше очи моје спасеније Твоје.* Ту се десила и Ана пророчица, кћи Фануилова, која и сама познаде Месију и објави Га народу. Ани је тада било 84 године. Ускоро по том престави се св. Симеон. Овај праведни старац Симеон сматра се заштитником мале деце.

2. **Св. муч. Адријан и Евула.** Ове две свете душе беху дошле на свога места Ванеје у Кесарију Кападокијску, да посете у тамници затворене хришћане, те да их утеше и охрабре. Али и они буду ухваћени и на смрт осуђени. Адријана посеку мачем а Евулу баце пред зверове 309. год. И тако не жалећи за овим животом они чесно и радосно пређу у живот вечни.

Молитва за мало дете

О Господе силни, помилуј и спаси! И пламичак овај смрћу не угаси! Детенце је ово ко пламичак свеће, А буре су светске и по звезде страшне; Слаоачак се огањ под пепео препе А под Твоју руку човечије душе. Кад се воде дигну и дођу до гуше, И пламен се смањи, и огањ овлажи, О Господе спаси, смилуј се, ублажи! Тако Давид пророк Теои се мољаше Мада он буктиња голема бејаше. А нејако дете у подножју неба И од злобне жеље болно се колеба И од злобне мисли заболи га глава, Сваки ветрић злобе њега раслабљава. Угасло би брзо од ветрова бурни', Да ти не спасаваш, Помагачу журни. О Господе, и сад помилуј и спаси, И пламичак овај смрћу не угаси! Молитвама, Боже, Твог старог љубимца, Симеона светог, дивног Богопримца.

РАСУЂИВАЊЕ

Колике се славе на небу удостојио св. Симеон Богопримац, који је држао Спаситеља света на својим рукама, показује јасно овај случај, испричан у житију св. Петра Атонског (12. јуна). Као војвода Петар би у једном боју заробљен, окован и у тамницу бачен, у некоме граду Самари на обали реке Еуфрата. Тамнујући дуго Петар се са сузама мољаше св. Николају да умоли Бога за њега, те да се ослободи тамнице, заветујући се уз то да ће се сав посветити Богу. Јави му се св. Николај на сну и рече му да се он молио Богу за њ, но да Бог одлаже његово ослобођење зато што је он, Петар, и раније давао сличан завет Богу па није одржао. И још му посаветова св. Николај, да се моли св. Симеону Богопримцу, „који је много моћан пред Богом, и стоји близу престола Божјег заједно с Пресветом Девом и св. Јованом Претечом". Петар послуша савет светитеља Николаја и почне се молити св. Симеону. Тада му се опет јави св. Николај заједно са св. Симеоном, и то не у сну него на јави. Виде Петар Симеона, дивна по изгледу, светла у лицу, одевена у одежде старозаветног свештеника, са златним жезлом у руци. Св. Симеон рече Петру: „Хоћеш ли испунити завет и бити иноком?" На што Петар одговори: „Да, господару, с Божјом помоћу." Тада Симеон дотаче се својим жезлом окова Петрових, и окови се растопише као од воска. И отворише се тамничка врата, и светитељи изведоше Петра из тамнице.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса као камен темељац и то:

1. као камен темељац у зидању личног карактера,

2. као камен темељац у зидању породице и народа,
3. као камен темељац сваког добронамерног друштвеног преображаја и човечанског подузећа.

БЕСЕДА

о Духу Божјем који говори кроз духоносце

Не бринте шта ћете говорити... јер Дух Оца вашега говориће из вас (Мат. 10, 19—20)

Ово су речи Онога, који све зна, и који је објавио свету знања, која нико пре Његове посете људима није знао. Ако је неко испуњен Духом Божјим, онда не говори он од духа човечјег него Дух Божји говори из њега и кроз њега. Онда је он само справа или лира Духа Божјега, кроз коју Бог Дух говори. И кад говори такав човек, говори непогрешно, и нико не може наћи лажи у говору његовом осим оних који по сувраћености ума свога сматрају истину за лаж. Како говоре људи, испуњени Духом Божјим, то се показало јасно на примеру пророка, и још јасније на примеру апостола. Толико су изгледале чудне и невероватне речи апостолске туђинцима, тј. онима, који нису имали Духа Божјега у себи и који су знали да говоре само од земље, да су сматрали апостоле пијаним. Уосталом, пијаним и смешним изгледали су незналицама и сви они људи, који су први почели говорити о скривеним чудесима овога физичког света, о снази паре, магнетизма, електрике, бежичне телеграфије, разговора на даљину. Како тек да не изгледају пијаним и смешним духовни људи, који Духом Божјим говоре о безбројним скривеним тајнама царства духовнога! Ко год се скруши пред Богом, Бог га чини силним. У скрушено срце Дух Божји се усељава и одатле говори кроз уста човечја. То је потврђено не само на пророцима и апостолима него и на многобројним Божјим синовима и кћерима.

Господе благи, не ускрати нам Духа Твог Светог. Теби слава и хвала вавек. Амин.

4. ФЕБРУАР

1. **Преп. Исидор Пелусиот.** Родом Мисирац; син угледних родитеља и сродник александријских патријараха: Теофила и Кирила. Проучивши све науке светске, он се одрече богатства и светске славе и сав се предаде духовном животу ради љубави Христове. Био је велики и усрдни бранитељ и тумач вере православне. По тврђењу историчара Никифора св. Исидор је написао преко 10.000 писама разним лицима, у којима је једне укоревао, друге саветовао, треће тешио, четврте поучавао: „Важније је поучавати се добродетељном животу него ли красноречивом проповедању", пише он у једном писму. У другом вели: „Ако ко жели да му се врлине покажу великим, нека

их сматра малим, и оне ће се заиста показати великим." Прво и основно правило за Исидора било је: прво творити па онда учити, по примеру Господа Исуса. У време гоњења св. Златоуста, када се сав свет подели у два табора, један за а други против овога великог стуба Православља, св. Исидор стаде на страну Златоустову. Он писаше патријарху Теофилу, какво је велико светило цркве Златоуст, и мољаше га да се окане ненависти према њему. Поживео је дуго, урадио много, прославивши Христа Бога животом и пером и преселио се у Царство Христово око 436. год.

2. **Преп. Николај Исповедник.** Овај светитељ беше са острва Крита. Дође у Цариград да обиђе свога сродника Теодора, игумана манастира Студијског, па ту и оста, и замонаши се. Као монах Николај прође све подвиге ради спасења своје душе. У време гоњења цркве од стране Лава Јерменина, Теодор и Николај бише љуто мучени, унижавани бијени говеђим жилама, најзад бачени у тамницу где тамноваху три године. По смрти св. Теодора Николај поста игуманом студијским. Још за живота чинио ч^уд-са силом благодати Божје. Тако: исцели од болести Евдокију, жену цара Василија, и Јелену, жену патрикија Мануила. Теофилу Мелисену, угледном племићу, коме се не држаху деца, благослови новорођену кћерку и прорече да ће живети и многоплодна бити, што се и зби на радост родитељима. На сам дан смрти призва монахе и упита их шта им недостаје. Жита — одговорише монаси. Тада рече самртник: „Онај који је исхранио Израиља у пустињи, послаће и вама изобилно пшенице кроз три дана." И заиста трећега дана доплови под манастир лађа пуна жита, послата од цара Василија. Преселио се у царство небеско у 75. год. свога живота, 4. фебруара 868. год.

3. **Св. новомуч. Јосиф.** Родом из Алепа. Приморавaн од Турака да се потурчи, Јосиф не само да одбије то, него почне изобличавати мухамеданске лажи и хвалити веру Христову. Због тога би мучен и обезглављен 1686. год.

Дајте жртву Богу, жртву захвалности, О ви богаташи по БОЖЈОЈ МИЛОСТИ! Ко је богат чиме, тиме нек тргује, Свако својим даром нек Царство купује. Ко јр богат новцем, нека новац даЈе, Ко је богат житом, жито нек раздаје; Ком се мудрост даде, нека учи друге, Коме снага руку, нек чини услуге. Ко зна занат неки, нек га држи чесно, Као Божји дужник нек се сматра свесно. Ко певати знаде, нека Бога хвали, Ко за Бога не зна, само тај је мали. Ко је шта примио, оним нек се служи, Милошћу спрам људи Богу да с' одужи. Сви нису једнаки, нит' имају исто, Ал' сви могу Богу дати срце чисто. О чистото срца, жртво досточудна, За спасење ти си врлнна пресудна, И на жртвенику твој се тамјан диже, И брже оц свсга пред Господа стиже.

РАСУЂИВАЊЕ

Наложи на себе неку епитимију за грехе других људи. Ако си некога осудио, или казнио, наложи и на себе неку епитимију. То је Богу угодно. Ту тајну су знали светитељи, који су осуђивали себе због греха других људи. Ту тајну назиру чак и нехришћански народи. У Китају постоји овакав обичај: када џелат посече злочинца, на смрт осуђеног, тада прилази судији и саопштава да је пресуду извршио. Судија му даје један сребрн новац за то што је убио злочинца, и наређује да му се удари 40 батина за то што је убио — човека. Светитељи хришћански дубоко су поимали тајну греха и неправде људске. Сваки грех људски имао је за њих онолико дугу историју, колико је растојење од нас до Адама.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса као радост и то:
1. као радост која разведрава дух човеков,
2. као радост која оживљава цео дух човеков,
3. радост од Његовог имена, од Његових речи, од Његових дела, од Његовог даха.

БЕСЕДА **о срећи**
Закхеја малога

Данас дође спасеније кући овој (Лк. 19, 9)

Тако је рекао Онај, чија је реч живот и радост, и обновљење праведним. Као што се поцрнела гора облачи у зеленило и цвет од пролећног даха,тако се и сваки човек, ма колико сасушен и зацрњен грехом, освежава и подмлађује од близине Христове. Јер Христова је близина као близина неког животворног и мирисног балсама, што повраћа здравље, умножава живот, даје мирис души, и мислима, и речима, Једном речју: удаљеност Христова значи труљење и смрт, а близина Његова значи спасење и живот.

Данас дође спасеније кући овој, рече Господ ушавши у кућу Закхеја грешника. Христос беше спасење што дође, а Закхеј беше кућа, у коју Он дође. Сваки је од нас, браћо, кућа, у којој станује грех, док је Христос далеко, и којој долази спасење, када јој се 'Христос приближи. Да ли ће се пак Христос приближити кући мојој и твојој, то зависи од нас. Гле, Он није самовласно ушао ни у кућу грешног Закхеја, него као најжељенији гост. Мали Закхеј се пењао на дрво, само да би видео очима Господа Исуса. Он Га је, дакле, тражио, он Га је желео. И ми Га морамо тражити, да бисмо Га нашли, и желели Га, да би нам се приближио, и пењати се високо духом својим, да би сусрели његов поглед. Тада ће Он посетити кућу нашу као што је посетио кућу Закхејеву. А с Њим ће доћи и спасење.

Приближи нам се, о Господе, приближи, и донеси и нама спасење Твоје вечно. Теби слава и хвала вавек. Амин.

5. *ФЕБРУАР*

1. **Св. муч. Агатија.** Ова славна девица и мученица Христова ро-**ди** се у сицилијанском граду Палерму од родитеља благородних и имућних. Када цар Декије подиже гоњење на хришћане, би и Агатија света ухваћена и на суд пред судију Квинтијана изведена. Виде судија Агатију прекрасну у лицу и пожели је имати за жену. Када он то предложи Агатији, одговори му Агатија да је она невеста Христова, и да не може бити неверна своме обручнику. Судија је стави на тешке муке: Агатија буде шибана, ругана, уз дрво везивана и бијена до крви. По том јој судија поново посаветује, да се одрекне Христа, и да тако избегне даље муке, на што невеста Христова одговори: „Ове муке мени су врло корисне, као што пшеница не може доћи у житнице пре него се очисти од плеве, тако ни душа моја не може ући у Рај, ако тело моје најпре не буде сокрушено мукама". Тада мучитељ нареди те јој се одсеку женске груди, па је онда баце у тамницу. У тамници јој се јави св. апостол Петар и поврати јој целост телесну и здравље. Поново би изведена на мучење, и поново бачена у тамницу где и предаде душу своју Богу, 251. год. у граду Катани, а у време цара Декија. По смрти Агатиној њен мучитељ Квитијан пође да заграби имање њено. Но успут се разбесне коњи под њим и под војницима, те га свега изгризу по лицу, свале на земљу и истопотају ногама намртво. Тако га убрзо постиже казна Божја за диваљ злочин над светом Агатијом.

2. **Св. муч. Теодула.** Пострадала за Христа у време Диоклецијана, нечастивог цара римског. При мучењу, Теодула уразуми једног од мучитеља, Еладија, и приведе га вери Христовој. Када Еладије јавно исповеди своју веру у Христа, би мачем посечен. Теодула се држаше врло храбро на суду, због чега је судија назва безумном. Рече му на то Теодула: „Безумни сте ви који заборависте јединог истинитог Бога, па се клањате мртвом камењу." Судија је врже на муке љуте које Теодула јуначки издржа, и својим јунаштвом на мукама многе задиви и ка Христу обрати. Међу онима беху и два угледна грађанина, Макарије и Евагрије. Са овом двојицом и многим другим Теодула би бачена у усијану пећ где чесно сви скончаше и Христовог се царства удостојише.

3. **Св. Полиевкт, патријарх цариградски** (| 970. год.) Због свог високог ума, ревности верске и часноречивости назван другим Златоустом. У време патријарха Полиевкта и цара Константина Порфирогенита дође у Цариград руска кнегиња Олга, и ту се крсти 957.Г. Патријарх ју је крстио, а цар јој био кум. Пророчки јој рекне св. Полиевкт: „Благословена си ти међу женама руским, јер си заволела светлост и одбацила таму, благосиљаће те синови руски до последњег колена." Из простих монаха Полиевкт је био узет за патријарха 946. год. и остао је на престолу патријаршијском до своје смрти 970. год.

Тамна је тамница, светла мученица,
У тами се сија света Агатија,
Над тамницом двори, светлошћу облити,
Ту мучитељ живи, срамотом покрити,
Агатији деви нове муке смишља,
Мрачан сред светлости, мучи се, премишља...
Ко се с Христом венчо, тамница му сјајна,
А душману правде — палата очајна!

Тамна је тамница, светла мученица, Чим
је Христа чула света Теодула, За
Христом је пошла, чиста голубица. Због
Христа је руља у тму низринула, Ал'
весела стоји света Теодула, Ал' весела
стоји, никог се не боји. Пок душмани
њени злобом испуњени, (Јред дворова
бајних бедници очајни, Само о злу
мисле, само злоби служе, И све им ;е
празно, и на све се туже, Јер немају
Бога, јер Христа не знају, Све тајне
живота погрешно читају!

РАСУЂИВАЊЕ

Питали монаси великога авву Исхириона:
— Шта смо ми урадили?
— Ми смо испуњавали заповести Божје, — одговори Исхирион.
— А шта ће радити они што после нас дођу?
— Они ће радити ово што ми радимо, но упола мање.
А они после њих?
— Они при свршетку времена неће никако држати монашко вежбање, но њих ће постићи такве напасти и таква искушења, да ће они кроз трпљење тих напасти и искушења показати се у царству Божјем већим од нас и од отаца наших.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса као једшог истинитог просветител>а и то:
1. као просветитеља сваког појединог човека,
2. као просветитеља, следствено, и друштва и васцелог човечанства,
3. као просветитеља који осветљава непролазном светлошћу и ум и срце и вољу човекову.

БЕСЕДА
о смрти као спавању

Лазар, наш пријатељ, заспа; него
идем да га пробудим (Јов. 11, 11)

Господар живота назива смрт спавањем. О каква неисказана утеха за нас! О каква слатка новост за свет! Смрт телесна, дакле, не значи уништење човека него само заспалост од које може пробудити Онај који је и прву прашину пробудио у живот речју Својом.

И кад Господ викну: Лазаре! човек се пробуди и оживе. Господ зна име свакоме од нас. Кад је Адам знао име свакоме створењу Божјем, како не би Господ знао свакога од нас по имену! Не само да зна, него Он нас и виче по имену. О слатког и животворног гласа Јединог Човекољупца! Тај глас може од камења створити синове Божје! Како да нас не пробуди од сна греховнога!

Неки човек беше дигао камен да убије брата свога. Но у том тренутку учини му се да чу глас мајке где га зове по имену. Само чу глас мајчин — и рука му задрхта. Он испусти камен и застиде се од греха намераваног. Глас мајчин пробуди га од смрти греховне. Па кад глас мајчин спасава и буди од смрти, како ли тек глас Створитеља и Животодавца!

Кад год је Господ викнуо некога ко је био мртав само телом, сваки се пробудио и устао. Но није се сваки пробудио и устао од оних који су били умрли душом, кад их је Господ викнуо. Јер за ово пробуђење, за ово васкрсење, треба и сагласност воље умрлога. Јуда! зар целивом издајеш? Тако викну животворни глас, но мртвац оста мртвац, и грешник се не пробуди. Савле, Савле, што ме гониш? викну исти животворни глас, и успаван грехом пробуди се, и мртви оживе. Ваистину, дубљи је сан греховни од смрти, и спавач се не буди лако.

Слатки Господе, пробуди нас од сна греховног, пробуди Господе! Теби слава и хвала вавек. Амин.

6. ФЕБРУАР

1. **Св. Вукол, еп, смирнски.** Ученик св. Јована Богослова, који га и посвети за епископа града Смирне. У Смирни беше тада мало крштених. У тами незнабоштва св. Вукол светљаше као јасна свећа. Одликовао се свима врлинама, а нарочито благошћу и кротошћу. Пред смрт своју Вукол посвети славног Поликарпа себи за наследника у епископству, а он мирно сконча и оде ка Господу.

2. **Св. муч. Фауста.** Пострадала за Христа у време цара Максимијана (између 305—311. год.). Својим јунаштвом задивила и у хришћанство обратила мучитеље своје: осамдесетогодишњег жреца Евиласија и Максима епарха. Кад је судија претио Фаусти још страшнијим мукама, она му рекне да изради њену икону са изображењем свију оних мука, којима јој он прети. Када икона би готова и њој показана, рекне Фауста света: „Као што ова икона не осећа никакве муке, тако ни моје тело не осећа муке од твојих казни, јер је душа моја утврђена у Господу." Судија је баци у котао вреле воде где ова света тринаестогодишња девојчица сконча с молитвом на устима, и оде душом у Рај.

3. **Св. муч. Доротеја.** Угледна и красна девица из Кесарије Кападокијске. Управник области Саприкије дадне Доротеју двема незнабожачким сестрама, Христини и Калисти, да би је оне одвратиле од

Христа. Но догоди се обратно; Доротеја успе те обрати обе сестре у веру Христову. Наљућен Саприкије нареди те вежу те две сестре леђима једну за другу и баце у кацу са смолом, па запале. Тада и Доротеју осуде на смрт. Она радосно саслуша пресуду, и узвикну: „Благодарим Ти душељупче Христе, што ме призиваш у Твој Рај, и уводиш ме у пресвете дворе Твоје!" Неки присутни велмож Теофил насмеје се на ове речи па довикну Доротеји: „Чуј, невесто Христова, пошаљи ми јабука и цвећа од шипака из Раја твога женика!" „Заиста ћу то учинити!" одговори му мученица. Кад је Доротеја била на губилишту, наједанпут се појави један красан дечко са три дивне јабуке и три црвена цвета од шипка. То беше ангел Божји. А време беше зимско. Рече Доротеја ангелу да то однесе Теофилу и да му каже: „Ево ти што си желео!" Када Теофил прими поруку и виде, дар, беше сав престрављен. У њему се све преврну, и он, окорели незнабожац, поста хришћанин. И он би мучен и убијен за Христа, те оде душом у Рај Господа Исуса ускоро за св. Доротејом.

4. Св. **Фотије, патријарх** цариградски. Велики светилник цркве. Царски сродник и унук славног патријарха Тарасија. Неодољиви заштитник цркве од властољубља папског и осталих римских изопачења вере. За шест дана прошао све чинове од световњака до патријарха. Постао патријархом на Божић 857, а скончао у Господу 891. год.

5. **Преп. Варсонуфије и Јован.** Велики подвижници од Газе, прозорљивци и чудотворци. Оставили знамениту књигу Одговора на многа питања о духовном животу. Живели у VI столећу.

6. **Св. муч. Марта и Марија и брат им Ликарион.** Све троје распети на крст за Христа, па онда избодени и умртвљени копљем.

Света Марта и Марија, сестре рођене,
Ликарион брат им мален, снаге малене; Мајка
стара, душа слатка, добру их учи: „Љуб'те
Христа, Он се, децо, за нас намучи." Отуд иде
војевода, страшан, силовит, Он убија
христоверне — човек плаховит. Сестре врата
отвориле од куће своје, Војеводе се плаховитог
ништа не боје. „Хришћани смо ми чујеш,
царски војводо, Нисмо ко ви што вас ђаво
ђаволу продо." Плаховити војевода на крст их
диже, У том мали Ликарион приступи ближе:
„И ја, и ја хришћанин сам, распни и мене!.."
На крсту су муке тешке; мајка се згрози, Па
пољупце деци дели, од ноге к нози, Што
крваве низ крст висе, ногама скршеним, А
теше је кћери с крста гласом мученим: „Не
ломи се тугом за нас, нано премила, Љубави
си наспрам Христа ти нас учила, муке кратке,
Сласти слатке биће у Рају, Чекаћемо тебе,
нано, у рајском сјају. Ликарион син ти славни
и кћери обе — О радуј се плоду таквом твоје
утробе!" Засветли се лицем мајка ко стуб
пламени. „Благо вама децо мила, о благо
мени!"

РАСУЂИВАЊЕ

Св. Варсонуфије, који је педесет година живео затворен у келији, и није се дао видети ни од једног живог човека, достигао је био кроз богомислије и молитву необичну чистоту и прозорљивост. Ево неколико његових мисли из књиге одговори: „Свака помисао, којој не претходи тишина смерности, не происходи од Бога. Све што је од ђавола, бива са смућеношћу и метежом." — „Када се молиш и Бог одлаже да те услиши, то Он чини на твоју ползу, да би те научио дуготрпљивости." — „Видљиви разбојници су слуге разбојника невидљивих, мисаоних." — „Господ Исус Христос претрпео је све, и најзад се успео на свети крст, што означава умртвљење тела и страсти, и свето и савршено упокојење." — „Господ хоће да ти поштујеш сваког човека више од себе самог."

Када су питали старца да ли да узму и плате заступника у једном спору манастира с неким људима, он одговори: „Ако будете купили заступништво људи, то вас Бог неће заступити."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса као радника и то:

1. као физичког радника кроз дуг низ година,
2. као радника духовног који је непрестано учио људе, тешио, лечио, дајући нови закон свету,
3. као радника неуморног који је оставио заповест: *делујте докле светлост имате.*

БЕСЕДА
о узајамном познавању Оца и Сина

Ја Га знам, јер сам од Њега, а Он ме посла (Јов. 7, 29)

Нико се никад није усудио рећи, да зна Бога. Многи су рекли само, да верују у Бога. Једини је Господ Исус изрекао реч: *Ја Га знам.* И одмах је образложио, откуда Га Он зна, говорећи: *јер сам од Њега и Он* ме *посла.* Први разлог *јер сам од Њега* сведочи о вечном бићу Сина; а други разлог и *Он ме посла* сведочи о временој појави Сина у телесном свету као посланика Свете Тројице.

Нама христоверним није дао да знамо Оца као што Га Син Његов јединородни зна, али нам је дано и заповеђено да верујемо. Заслуга је наша у веровању а не у знању. Кад бисмо ми сви знали Бога кроз гледање, нико не би имао заслуге. Јер каква је заслуга угледати и познати? Међутим, не видети а веровати — у томе је заслуга, у томе добродетељ, у томе спасење наше. Ми нисмо достојни да Бога видимо и виђењем познамо, јер смо грехом раслабљени и од Бога удаљени. Но милост Божја дала нам је веру у овом животу, која нас може приближити Богу и увести у царство вечног гледања

и знања у оном животу. — О браћо моја, верујмо Христу Господу, јер Он зна. Он не говори по вери него по знању.

Господе милостиви, утврди веру у нама. Пружи нам скут Твој, да га се држимо до краја живота. Теби слава и хвала вавек. Амин.

7. ФЕБРУАР

1. **Св. Партеније, еп. лампсакијски.** Син некога ђакона из града Мелитопоља. Још као дете добро памтио речи Јеванђеља, и трудио се да их испуни. Насели се украј једног језера где је ловио рибу, продавао и делио сиромасима. По Божјем промислу би изабран за епископа лампсакијског. Очисти град од незнабоштва, храмове идолопоклоничке затвори, многе цркве сагради и благочешће утврди. Молитвом лечаше сваку болест, а нарочито силан беше над злим дусима. Једном када хтеде изагнати злог духа из неког лудог човека, мољаше га зли дух да га не изгони. „Дећу ти ја другог човека, у кога можеш ући и у њему обитавати", рече му Партеније. Упита зли дух: „Ко је тај човек?" „Ја сам тај човек", одговори му светитељ, „уђи и обитавај у мени!" Чувши то, зли дух побеже као огњем опаљен, вичући: „Како бих ја могао ући у дом Божји?!" Дуго поживе св. Партеније и показа на делу своју обилну љубав према Богу и људима. Преселио се у вечни покој Христов у IV столећу.

2. **Преп. Лука Јеладски.** Родом из Касторије. Још као дете никад није хтео окусити меса, и увек провођаше живот у чистоти и молитви. Једном пође на њиву са семеном жита да сеје. Но успут раздаде сиромасима већи део семена, а мањи део, што му преостаде, посеја. Даде Бог те се од то мало семена сабра већи род неголи раније од свега семена. По том Лука одбегне од своје мајке удове у манастир. Ожалошћена мајка усрдно се молила Богу да јој пројави тајну где се њен син налази. И Бог услиша молитву мајке. Игуман онога манастира сања три ноћи узастопце, да га нека жена оштро напада што јој је узео сина јединца. Тада игуман нареди Луки да одмах иде својој мајци. Лука оде, виде се с мајком, но опет се од ње удаљи, сада бесповратно. Испаштао се на тзв. Јовановој Гори. Ноћу се молио Богу, а дању је радио у башти и на њиви, не себе ради, него ради сиромаха и посетилаца. Он пак хранио се само јечменим хлебом. Бог га обдарио даром чудотворства. Упокојио се мирно 946. год. Из моштију његових с времена на време истицало миро.

3. **Преп. Мастридија,** Живела у Јерусалиму и строго се подвизавала. Неки млад човек загледа се у њу и почне јој досађивати. Да би спасла и себе и тога младог човека од греха, Мастридија узме у једну котарицу мало наквашена боба и удаљи се у пустињу. У пустињи проведе 17 година, и за све време, по сили Божјој, нити јој је нестало боба, нити јој је хаљина овештала. Упокојила се мирно око 580. год.

4. **Хиљаду и три мученика** у **Никомидији.** Пострадали у време Диоклецијана.

Град Никомидија кано звезда сија, Ка' звезда Даница, источна столица. Ал' једног дана, вољом Дуклијана, Посечена беху четири дворјана, Евсевије, Васа, Евтихије смели И Василид чудни, славом неувели. Посечени беху за Христово 'име И Никомидија замрачи се тиме. Те четири главе не беху крај страве Ни тек прво цвеће покошене траве: Хиљаду робова, слугу, послушника, Што служаху верно четири мученика, Хиљаду ко Један, и тројица више, Ко да 'вина пише, грају направише, Не, не пише вина, опи их истина, И крв, и победа Божјега Сина. — Хришћани смо и ми, царе жчастиви, Хришћани смо и ми, што ти воља чини! И ми сви желимо тамо да ходимо Куд одоше наши дични господари. О чудне смелости! О дивне верности! Ал' то не умањи царске свирепости. И хиљада душа земљу оставише, Рајска им се врата широм отворише.

РАСУЂИВАЊЕ

Св. Исидор Пелусиот овако тумачи неке речи Св. Писма: *Од двојице који међу, један ће се узети а други оставити* (Мат. 24, 41) значи: многи се посвећују духовном животу но с различитим умишљајем: једни искрено и истрајно, а други лабаво и сујетно. Први ће се узети у царство Божје, а други ће се оставити.

Шта значи молитва о Чаши? И зашто се Господ молио да га мимоиђе чаша страдања (Мат. 26, 42)? Значи, да нико не треба да тражи опасност, али кад опасност дође, хришћанин треба да је прими и издржи храбро.

О пет лудих девојака (Мат. 25) св. Исидор вели: све су оне заиста чувале девство, али нису имале остале врлине, нарочито милосрђе. А само девство није довољно за улазак у царство Божје. Не помаже девство, ако је девственица горда и себична.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса као сејача и то:

1. као сејача, чије семе лагано но сигурно расте,
2. као сејача нове науке, нове силе и новога поретка,
3. као сејача нове духовне хране, којом ће се род људски хранити до краја времена.

БЕСЕДА
о тесногрудим, којима је злочин ближи од љубави Божје

Гледате да ме убијете, јер ријеч моја не може у вас да стане (Јов. 8, 37)

Зашто реч Христа није могла да стане у старешине јеврејске? Зато што су они били потпуно испуњени злобом те у њима није било места за божанско семе, за божанску благовест. Све што је расло у души њиховој, то је био усев сатански, антихристовски. Зато су они и гледали да убију Христа. Кроз благодатног Псалмиста Господ говори: *испразните се и разумите да сам ја Бог* (45, 11). Треба се, дакле, прво испразнити од свега богопротивнога, тј. од свега онога што смета да се у нама настани светлост богопознања. Када се човек од тога испразни, онда, и тек онда, може он разумети, да је Бог — Бог. А докле год човечју душу испуњавају богопротивне мисли, богопротивни осећаји и богопротивна хотења, дотле човек уопште не може да слуша ни да прима реч о Богу. Ко год пак нема Бога у себи, тај се труди, по неком пакленом нагону, да искорени Бога из душе онога, ко га има. *Гледате да ме убијете.* Зашто? Зато што ниједна божанска реч Христова није могла наћи склоништа ни пријема у безбожним срцима њиховим. Немајући ничега сличног са Христом Господом, јеврејске старешине нису могли имати од самог почетка никакве пријатељске везе с Њим.

О Господе Исусе, благи Спаситељу наш, помози нам испразнити се од свега греховног семена у нама, да би реч Твоја света могла уселити се у нас, и обасјати, и оснажити, и васкрснути нас. Теби слава и хвала вавек. Амин.

8. ФЕБРУАР

1. **Св. великомуч. Теодор Стратилат.** Има мучeништва драгоценијег од драгоценог. Драгоценост мучeништва зависи од величине блага које један хришћанин напусти, и место тога прими страдање; и зависи још од величине страдања, које он поднесе Христа ради. Св. Теодор, војвода римски, у војсци цара Ликинија, и градоначелник града Ираклије, презре и своју младост, и лепоту, и чин војводски, и милост царску, и место свега тога прими на се грозне муке Христа ради. Најпре би Теодор шибан, и прими 600 удараца по леђима и 500 по трбуху; потом би на крст дигнут и сав стрелама изрешетан. Најзад мачем посечен. Зашто све то? Зато што Теодор свети љубљаше Христа Господа изнад свега у свету; што презре глупу идолопоклоничку сујеверицу цара Ликинија, што скруши идоле од сребра и злата, и раздаде комађе од њих сиромасима; што обрати многе у веру Христову, и што позва и самога цара Ликинија да се одрече идола и поверује у јединог живог Бога. За све време мучења св. Те-

одор је непрестано говорио: „Слава Теби Боже мој, слава Ти!" Пострада св. Теодор 8. фебруара 319. год. у три часа по подне, и пресели се у царство Христово. Он се сматра заштитником војника који га призивају у помоћ. Чудотворне мошти његове пренете су из Евхаите у Цариград и сахрањене у цркви Влахерни.

2. **Св. пророк Захарија.** Једанаести од мањих пророка. Заједно с пророком Агејем побуђивао кнеза Зоровавеља да обнови храм јерусалимски. Прорекао свечани улазак Христов у Јерусалим *на магарету, младету магаричину;* и Јудино издајство за тридесет сребрника: *и измјерише ми цијену, тридесет сребрника;* и бежање апостола од Христа у време Његовог страдања: *ударићe пастира, и овце ће се разбјећи.* Пророк Захарија назива се Срповидцем, зато што је у визији видео срп што силази с неба да покоси неправеднике, нарочито лопове и хулитеље имена Божјег. Упокојио се последње године царовања Дарија Хистаспа, око 520. год. пре Христа.

3. **Св. Сава II, арх. српски.** Син краља Стефана Првовенчаног а синовац св. Саве I. Пре монашења звао се Предислав. Следујући тфшл^р оњо\ ^лжот стрш^а Предаскав се замонаши и ревносно преда подвигу. Изабран за архиепископа српског после св. Арсенија, под именом Саве II, он је управљао црквом с великом преданошћу и љубављу. Упокојио се 1268. год. Мошти му леже у манастиру у Пећи.

Предислав се загледао, Млад
Предислав заплакао. Краљица
га мајка пита, Куд му поглед
тако скита?
— У што гледаш, Предиславе?
— У лик стрица, светог Саве.
Краљ Стефане сину рече:
— Да те женим, слатки сине,
Ја се старим, време тече,
Коју волиш? Кажи име!
А Предислав оца штује Ал'
за жену ни да чује.

Предислав се монах гради,
Христовом се речју слади, И
назва се Сава Втори, Сузе
рони, па говори: —
Настављај ме, *свети Саво,*
Јеванђелским путем право!
Умре краље и краљица И
патријарх Арсеније, Оста
црква удовица. Од части се
Сава крије, Ал' част двојна на
њег слети: Би владика, и још
— свети.

РАСУЂИВАЊЕ

Св. Серафим Саровски пише о очајању: „Као што се Господ брине о нашем спасењу, тако се човекоубица ђаво стара да доведе човека до очајања. Јуда издајник био је малодушан, и неискусан у борби, зато ђаво, видећи га у очајању, напао је на њ и принудио га да се удави. А Петар, тврди камен, павши у велики грех, као искусан у борби, није очајавао и није изгубио присуство духа, но пролио је горке сузе од топла срца, и ђаво видећи то, побегао је од њега као огњем опаљен. И тако, братије, учи преподобни Антиох, када очајање нападне на нас, не треба да му се подамо, но укрепљени и ограђени светом вером, с великим мужеством рецимо лукавоме духу: „Шта имаш ти с нама, отпадниче од Бога, бегунче с неба и робе лукави? Ти нам не смеш ништа нахудити. Христос, Син Божји, има власт над нама и над свим. А ти, пагубниче, удаљи се од нас! Укрепљени Његовим часним крстом ми попиремо твоју змијску главу."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса као војводу и то:
1. као војводу који је изашао у борбу против сатане,
2. који је изашао у борбу против греха у људима,
3. који је узео у одбрану добро од зла у свету,
4. који је победио сатану, грех и смрт.

БЕСЕДА

о томе како прави хришћанин срета мржњу света

И сви ће омрзнути на вас имена мојега ради (Лк. 21 17)

Сви који воле себе више него Бога, омрзнуће на следбенике Господа Исуса;

Сви који воле тело више него душу, омрзнуће на следбенике Господа Исуса;

Сви који воле овај свет више него вечно Царство Божје, омрзнуће на следбенике Господа Исуса;

Сви који воле грех више него врлину, омрзнуће на следбенике Господа Исуса.

Број ових мрзитеља имена Исусовог некад је већи, некад мањи. Но ма колики да је њихов број, не бојте се, браћо, јер број ангела и светитеља јесте огроман. Број ваших сродника на небесима, то јест оних који љубе Господа Исуса, превишава број звезда на небу и песка у мору. О не бојте се, с вама је Христос, а то значи да сте ви увек надмоћнији од мрзитеља ваших. Кад је Најјачи на вашој страни, ви сте увек многобројнији, јер сте увек јачи од свакога броја непријатеља ваших.

О Господе Исусе, Господе свесилни, само Ти увек буди с нама, и помози нам, да ми увек будемо неодступно с Тобом, и страха ће нашег нестати. Теби слава и хвала вавек. Амин.

9. ФЕБРУАР

1. Св. муч. Никифор. Житије овога мученика показује јасно како Бог одбацује охолост и увенчава славом смерност и братољубље. У Антиохији живљаху два присна пријатеља, учени свештеник Саприкије и обичан, прост грађанин Никифор. Њихово пријатељство некако се изврже у страшну међусобну мржњу. Богобојажљиви Никифор покушаваше више пута да се помири са свештеником, но овај то никако не хтеде. Када наста гоњење на хришћане, свештеник Саприкије би на смрт осуђен и на губилиште изведен. Ожалошћени Никифор беше пристао за Саприкијем молећи га успут да му бар пред смрт опрости, и да се у миру растану: „Молим те, мучениче Хрис-

тов", говораше Никифор, „опрости ми ако ти што сагреших!" Саприкије се не хте ни обазрети на свога супарника, него мирно и охоло корачаше ка смрти. Но видећи тврдост срца свештеникова, Бог му не хте примити мученичку жртву и увенчати га венцем, него му тајно одузе благодат. И у последњем тренутку Саприкије се пред џелатима одриче Христа и изјави да ће да се поклони идолима. Тако беше ослепљен мржњом! Никифор преклињаше Саприкија да се не одриче Христа. „О брате возљубљени, не чини то, не одричи се Господа нашег Исуса Христа, не губи венца небесног!" Но све узалуд. Саприкије оста при своме. Тада Никифор узвикну џелатима: „И ја сам хришћанин, посеците мене место Саприкија!" Џелати ово јавише судији, и судија им нареди да пусте Саприкија а да посеку Никифора. Радосно Никифор метну своју главу на пањ, и би посечен. И тако се удостоји царства и би увенчан бесмртним венцем славе. Ово се догодило 260. год. у време цара Галијена.

2. **Свешт. муч. Петар Дамаскин.** О овоме светитељу једни мисле да је живео у **VIII** веку, а други у **XII.** Ова различност у мишљењима долази свакако отуда што су била два Петра Дамаскина. Овај о коме је реч, био је велики подвижник. Несебичан до крајности, он није имао ниједне своје књиге, него је позајмао и читао. А читао је неуморно сабирајући мудрост као пчела мед. Био је неко време епископ у Дамаску, но како је говорио против мухамеданизма и манихејске јереси, Арапи му одсеку језик и пошљу дубоко у Арабију на заточење. Но Бог му је дао силу говора те је и у заточењу проповедао Јеванђеље и многе обратио у веру Христову. Саставио је и оставио потомству једну драгоцену књигу о духовном животу. Скончао као исповедник и мученик и преселио се у Царство Христово.

Осаи врста знања Дамаскин наброја За људе духовног и божанског соја: Прво: знање скорби и свих искушења, Друго: знање суме својих сагрешења, Својих сагрешења и Божје доброте. Треће: знање језе, муке и страхоте, Пред смрт и у смрти, и по разлучењу, Кад душа предстане праведном суђењу. Четврто: познање Христа Спаситеља, Његовог живота, и свих светитеља, Светитељских дела, трпљења и речи, Што ко сребрн-звоно кроз векове јечи. Пето је познање природних својстава. Смена и промена физичких појава. Шесто је познање облика и ствари, Свих чувствених бића, природних утвари. Седмо: знање света умног, духовнога, Ангелског и адског, и доброг и злога. А осмо је знање — познавање Бога, Јединог Светога, Крепког, Бесмртнога. Богословљем ово знање именују До њега се ретки, ретки узвисују: Највећа чистота богослову треоа, Јер нечисто срце не стиже до неба. Дамаскин присвоји седам нижих знања И до осмог дође, до богопознања. А осмо се Богом даје и дарује, Оно нит се учи, нит се заслужује.

РАСУЂИВАЊЕ

Свети Петар Дамаскин пише о општим и посебним даровима Божјим па вели: „Општи су дарови четири стихије, и све што од њих бива, као и сва дивна и страшна дела Божја, изложена у Божественом Писму. А посебни су они које Бог даде сваком човеку понаособ: било богатство ради милостиње, или сиромаштво ради трпљења с благодарношћу; било власт ради правосуђа и утврђивања врлине, или потчињеност и робовање ради брзог спасења душе; било здравље ради помоћи немоћним, или болест ради венца од стрпљења; било разум и вештину у добитку ради врлине, или немоћ и неумешност ради покорне смерности... Све ово, иако изгледа супротно једно другом, ипак је по намени све врло добро." У закључку вели да смо дужни Богу благодарити за све дарове, а са стрпљењем и надом подносити све недуге и злокључења. Јер све што нам Бог даје или попушта на нас, користи спасењу нашем.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса као извор радости и то:
1. у мукама живота, које само Он може заменити радошћу,
2. у ропству страсти, које само Он може заменти радошћу слободе,
3. у смрти, из које нас само Он може васкрснути.

БЕСЕДА
о речи Божјој јачој од смрти

Ко одржа ријеч моју, неће окусата
смрти до вијека (Јов. 8, 52)

Ако свећа гори у соби, неће бити таме докле свећа гори и светли. Ако се јело усоли, сачуваће се од кварежи. Ако неко држи реч Христову у души својој, тај држи и со и светлост, и живот пребиваће у њему. Таква душа неће ни потамнети у овом животу нити трулежну смрт окусити.

Ко држи реч Христову у себи, тога држи реч Христова; подржава га она изнутра, и храни, и осветљава, и оживљава. Био он у телу или ван тела, он се осећа подједнако жив од речи Христове. Смрт може одвојити душу му од тела, али не од Христа, то јест од неумирућег вечног живота. Смрт тела даће живоносној души његовој само слободнијег полета у загрљај љубљенога Христа Живодавца.

Али шта значи, браћо, одржати реч Христову у себи? То значи: прво — одржати је у уму своме, мислећи о њој; друго — одржати је у срцу своме, љубећи је; треће — одржати је у вољи својој, испуњујући је на делу, и четврто — одржати је и језиком, јавно је исповедајући кад је потреба за то. Једном речју, одржати реч Христову значи — испунити се њоме и испунити је. Ко тако буде одржао реч Христову, ваистину неће окусити смрт довека.

О Господе наш, Господе јаки, јачи од смрти, даруј нам јачине и разума, да одржимо реч Твоју свету до краја. Да не окусимо смрти, и смрт да не окуси нас — да се не дотакне трулеж душе наше. Милостив нам буди, Господе свемилосни. Теби слава и хвала вавек. Амин.

10. ФЕБРУАР

1. **Свешт. муч. Харалампије.** Овај велики светитељ беше епископ у Магнезији и пострада за Христа у својој 113. години. Када наста страшно гоњење хришћана у време цара Септимија Севера, старац Харалампије не кријаше се од гонитеља, него слободно и јавно проповедаше веру Христову. Све муке претрпе као у туђем телу. А кад с њега жива кожу одраше, незлобиви светац рече царским војницима: „Хвала вам, браћо, за то што остругавши моје старо тело, ви обновисте дух мој за нови, вечни живот." Многобројна чудеса учини, и многе у веру обрати. Чак и царева кћи Галина напусти незнабоштво свога оца и поста хришћанка. Осуђен на смрт и изведен на губилиште св. Харалампије уздиже руке к небу и помоли се Богу за све људе, да им Бог даде телесно здравље и душевно спасење, и да им умножи плодове земаљске. „Господе, ти знаш, да су људи месо и крв; опрости им грехе, и излиј благодат Твоју на све!" После молитве овај свети старац предаде душу своју Богу пре него што џелат спусти мач на његов врат. Пострада 202. год. Његово тело узе Галина и чесно га сахрани.

2. **Преп. Прохор Лободник.** Чудотворац печерски. Назват је Лободником зато што за све време живљења у манастиру Печерском није окусио хлеба, него се хранио лободом, месећи је на свој начин и правећи некакав хлеб од ње. Кад би он дао некоме од тог свог лободног хлеба с благословом, хлеб је бивао сладак као од меда; а кад би му га неко украо, бивао је горак као пелен. Једно време када неста соли у Русији, Прохор је раздавао народу пепео као со. Пепео, који је он раздавао с благословом, бивао је со; пепео пак који би неко сам узео, бивао је обичан пепео. Кнез Свјатополк нареди те се у његов дворац пренесе сав пепео из Прохорове ћелије, без питања и благослова монахова. Но када се пепео пренесе, они који окусише уверише се да је пепео а не со. Тада рече Прохор народу што долажаше њему за со, да иду сви у кнежев дворац, па кад кнез избаци онај пепео из своје куће, нека они узму и носе као со. Народ тако учини, и опет пепео беше со. Уверивши се у ово и сам кнез испуни се поштовањем и љубављу према Прохору светом, те кад овај умре 1107. год., он га својим рукама положи у гроб покрај великих руских светитеља Антонија и Теодосија.

Мач зелен замахнут над Харалампијем,
само да се спусти! А
светитељ клече, Богу молбу диже:
Господе отпусти! Грехове
отпусти свим људима грешним,
Смилуј се понова: Труд им
благослови, и подај на њиви
обиље плодова! Нек
имају свега, та крв су и месо!
Нека ти певају. О подај им
здравља, здравља и весеља,
нек те се сећају!
Свако зло одагнај, спаси их од беде,
Свима им се смилуј, А
по смрти у Рај душе им уведи —
Господе помилуј! Ко
год се узмоли твом Харалампију,
име ми помене,
Помози му, Боже, ради мука мојих,
помози због мене! Тад глас с
неба дође: молитву ти примам
Дај ми душу саде!
Светац душу пусти, и у Рај узлете
Пре него мач паде!

РАСУЂИВАЊЕ

Многи тешки недузи који једног човека сналазе, имају свог узрока, знаног или незнаног, у прошлости његовој. Узроци пак тих тешких недуга, као рецимо лудила, нису друго него повреда моралног закона Божјег. Када св. Харалампије беше мучен, дозна цар мучитељ за његову чудотворну моћ па нареди те доведоше преда њ једног бесомучног човека, да се увери да ли га Харалампије може излечити. Тог човека мучаше ђаво 35 година, гонећи га по пустињама и брдима и бацајући га у блата или у провале. Када се тај лудак приближи Харалампију, осети демон благоухани мирис од светог човека па повика: „Молим ти се, слуго Божји, не мучи ме пре времена, но нареди ми и ја ћу изаћи; а ако желиш, ја ћу ти казати како сам ушао у овог човека." И нареди му светитељ да каже. Рече демон: „Овај човек захтедне да покраде свога суседа па помисли у себи: ако прво човека не убијем, нећу моћи заграбити његово благо. И оде и уби суседа свога. Затекавши га у таквом делу, ја уђох у њега, и ево већ 35 година станујем у њему". Чувши ово, светитељ Божји нареди демону да одмах изађе из човека и остави овога на миру. Демон изађе, а бесомучник поста здрав и миран.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса као красоту свега створенога света и то:

1. као красоту свих ствари, красоту ублеђену од страха и меланхолије греха,
2. као красоту људи, најразумнијих бића у свету материјалном, красоту ублеђену од страха и меланхолије греха,

3. као красоту чисто умног, бестелесног света ангела,
4. као красоту Свете Тројице, пројављену Њиме и кроз Њега.

БЕСЕДА

о греху оних који тврде да виде

Кад бисше били слијепи, не бисте имали гријеха (Јов. 9, 41)

Речи ове рекао је Јеврејима Онај који им је дао закон преко пророка, да им служи као вид души. Јевреји примише тај вид, али зажмурише намерно и злобно. Зато им праведни Господ и рече ове праведне речи.

Ове су речи сушта правда, и онда, и данас, и заувек, јер слепац нема греха, ако загази у туђи усев, или узме туђу хаљину место своје. Ако ли то учини онај ко има очи, учиниће грех и примиће осуду. Ако ли то учини онај ко има очи, но намерно их затвори, и он ће учинити грех и примити осуду.

Шта да се каже пак за оне који су примили крштење и миропомазање, као два ока душе, па ипак греше као некрштени? На последњем Суду с њима се неће поступати као са слепорођенима, него као са преступницима, који сами себе онаказише, сами себе ослепише.

А шта тек да се каже за оне који примише и остале тајне благодатне, у пуноћи православној, и који имају пред собом примере светитеља, и који непрестано слушају опомену и укор цркве Божје, па ипак иду те иду странпутицом? На последњем Суду такви се неће моћи изговорити никаквим слепилом, него ће бити суђени као преступници који сами себе, и друге око себе, слепилом онаказише.

Господе страшни, спаси нас греха. Господе милостиви, отвори нам очи за пут спасења. Теби слава и хвала вавек. Амин.

11. ФЕБРУАР

1. **Свешт. муч. Власије.** Родом из области кападокијске. Богобојажљив и кротак из раног детињства. Због својих великих врлина изабран за епископа града Севастије. Беше Власије велико духовно и морално светило у том незнабожачком граду. У време тешког гоњења хришћана св. Власије храбраше своју паству и посећиваше мученике Христове у тамницама, међу којима нарочито истакнут беше славни Јевстратије. Када град Севастија оста сасвим без хришћана — једни изгибоше, други избегоше — тада се старац Власије повуче у планину Аргеос, и тамо се настани у једној пештери. Дивљи зверови познавши светог човека, прибише се око њега, и он их нежно миловаше. Но гонитељи нађоше светитеља у том скривеном месту и поведоше га на суд. Уз пут Власије исцели једнога дечка, коме беше застала кост у грлу; и на жалбу неке бедне удовице, да јој вук уграбио беше прасе, учини силом своје молитве те јој вук врати прасе.

Мрачне судије га жестоко мучише, бише и стругаше. Својом непоколебљивошћу у вери Христовој Власије обрати многе незнабошце у веру. Седам жена и два детета тамноваху заједно с њим. Жене бише најпре посечене, потом и дивни Власије са она два детета. Пострада и прослави се 316. год. Народ се моли св. Власију за напредак домаће стоке и за заштиту од зверова. На Западу пак моле му се још и против гушобоље.

2. **Св. муч. Ђорђе Кратовац.** Пореклом Србин, из града Кратова. Млади Ђорђе беше по занату кујунџија, а по срцу и души уверени и богомољни хришћанин. Тек му беше 18 година када га Турци хтедоше потурчити. Но Ђорђе оста у вери тврд као дијамант. Тада га Турци мучише многим љутим мукама, и најзад га спалише жива на ломачи. Пострада за лепу веру Христову 11. фебруара 1515. год. у Софији, за време цара Селима и прослави се славом неувелом на небесима.

3. Св. Теодора. Грчка царица, супруга злога цара Теофила иконоборца. По смрти Теофиловој Теодора се зацари са својим сином Михаилом III. Одмах успостави поштовање икона на сабору у Цариграду 842. год. Том приликом установљено је празновање победе Православља, које се до дана данашњега врши у прву недељу Часнога поста. Ова света, за цркву заслужна жена, предаде душу своју Богу 11. фебруара 867. год. У то време потпуног торжества Православља над свима јересима буду, по Божјем дивном Промислу, послати св. Кирил и Методије међу Словене као мисионари хришћански.

Чему се ти тако клањаш, хришћанине мој,
Кад~ се клањаш иконама, хришћанине мој?
— Ја се клањам живом Богу, створитељу мом,
Клањам Му се душом целом, срцем и умом.
Телесан сам, па не могу да га сагледам,
Зато лику Његовоме ја се поклањам.
Шта целиваш тако жарко, хришћанине мој,
Кад иконе ти целиваш, хришћанине мој?
— Ја целивам Христа Бога и Спаситеља,
Богомајку, хор ангела и светитеља.
Телесан сам, не могу да их сс дотакнем,
Па ликове кад им љубим, срцем олакнем.

РАСУЂИВАЊЕ

Материја није зла сама по себи, како су учили неки хриш-ћански јеретици (као манихејци) и неки философи. Не само није зла, није она ни једини проносилац зла, него колико она толико и дух. Сва твар материјална меланхолична је и страшљива због греха човекова, но није зла. Материја је трулежна, слаба и ништавна у сравњењу с бесмртним духом, али она није сама по себи зла. А да је зла, зар би Господ Христос установио Причешће од хлеба и вина, и зар би хлеб и вино назвао Својим телом и Својом крвљу? Да је материја сама по себи зла, како би се људи крштавали водом? Како би апостол Јаков наређивао, да се болесници помазују уљем? Како би освештана водица стајала ван кварежи и имала чудотворно дејство? Како би

крст имао силу? Како би хаљина Христова пронела лековиту силу Спаситељеву, од које се исцелила жена крвоточна? Како би мошти светитељске и иконе толико чудодејствовале и толико добра спроводиле људима из царства благодати? Како би, дакле, могло добро доћи људима кроз зло? Не, не, материја никако није зла сама по себи.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса као доброг трговца, који је дошао у овај свет као на пазар да да и да узме и то:

1. да да труд Свој, и да прими многобројне плодове радости од тог труда,
2. да да Себе понизити, попљувати, ишамарати, изгребати, избости, распети, да би у Своју вечну славу увео војску својих верних,
3. да да тело Своје, да би избавио душе безбројне и безбројних.

БЕСЕДА

о расуђивању по телу и по духу

Ви судите по тијелу (Јов. 8, 15)

Тако рече Господ Свезнајући злим Јеврејима — *ви судите по тијелу*. Јер они беху ухватили у прељуби једну жену и хтедоше је каменовати због тог телесног греха. Но Господ прозре у душу женину и виде да се она да још спасти и исправити, наведе ја на покајање и отпусти. Јер иако учини прељубу телом, ипак душа њена не беше сва прељубна. Прељубни грех фарисеји су ипак непрестано носили у срцу своме, но они су то вешто крили, и то нису осуђивали, а осуђивали су само и једино дело телесно код оних који се у томе ухвате.

Духовни људи суде по духу, а телесни по телу. И дан-данас Јевреји, кажњени и по целом свету расејани, никако не могу да се науче духовно мислити и судити, него увек још мисле и суде само телесно, само по спољашности, по одредбама закона писаног на хартији или у природи — тек никако по духу. Јер кад би се научили судити људе и дела по духу, они би одмах признали Господа Исуса као Месију и Спаситеља.

Чувајмо се ми хришћани да не судимо само по телу. Чувајмо се, да не будемо брзи осудити онога ко се због невештине омакне у недело, ни похвалити онога ко се вештином држи да се не омакне пред људима, а срцем је већ сав у понору греха. Чувајмо се од заблуде, да људе и природу судимо према чулним утисцима, и старајмо се да све духом просуђујемо духовно. Гле, ми смо деца духа и светлости, јер смо крштени.

Господе Исусе, Ти нас учи и руководи да не мислимо и не судимо по телу него по духу. Теби слава и хвала вавек. Амин.

12. ФЕБРУАР

1. **Св. Мелетије, архиеп. антиохијски.** Овај велики и свети муж беше изванредан тумач и заштитник Православља. Сав његов живот посвећен беше борби против Аријеве јереси, која не признаваше Сина Божјега Богом и хуљаше на Св. Тројицу. Са свог архиепископског престола три пута беше од јеретика удаљаван и прогоњен у Јерменију. Борба међу православним и јеретицима вођаше се тако огорчено да једанпут, када св. Мелетије у цркви говораше народу о божанској Тројици у јединству, његов сопствени ђакон, јеретик, притрчи владици и затвори му уста шаком. Не могући беседити језиком Мелетије бесеђаше знацима. Наиме, он диже своју руку увис, отвори најпре три прста, и показа народу, по том склопи руку и уздиже један прст. Учествовао на II Васељ. сабору где му је цар Теодосије нарочиту почаст указивао. На том сабору Бог је пројавио чудо преко овога светога архијереја. Наиме, када је Мелетије доказивао аријевцима догмат Св. Тројице, он најпре диже три прста, раздвојено, један по један, па их по том склопи уједно, и у том часу показа се пред свима присутним из његове руке светлост као муња. На том сабору св. Мелетије утврди Григорија Богослова на престолу цариградском. Раније пак он беше зађаконио Василија Великог и крстио Јована Златоуста. По свршетку сабора св. Мелетије сконча свој земаљски живот у Цариграду. Мошти његове пренете у Антиохију.

2. **Св. Алексије, митрополит московски.** Велики јерарх руске цркве у тешко време робовања руског народа под Татарима. Једном у детињству ловио птице, па заспи, и у сну чује глас: „Алексије, зашто се трудиш узалуд? Ја ћу тебе учинити ловцем људи". У својој 20. години замонаши се и временом постане митрополит московски. Два пута ходио у „златну хорду" татарску; први пут да ублажи гнев хана Вердевира против руског народа, а други пут по позиву хана Амурата, да му исцели жену од слепила. Три године била је та жена слепа, но оздрави и прогледа када јој Алексије очита молитву и помаза освештаном водицом. После трудног и многоплодног живота упокојио се 1378. год. у 85. години својој и преселио у дворе Господње.

3. **Преп. Марија.** Девојка мушке одважности. По смрти њене мајке отац њен пожели да се замонаши. Но Марија се не хтеде раздвајати од свога оца, те договорно обоје се упуте у један мушки манастир, и то Марија са остриженом косом и у мушком оделу, као младић. Умре отац, а Марија се замонаши као мушко и добије име Марин. У близини манастира била гостионица, и кћи гостионичарева загледа се у тобожњег монаха Марина, и после неуспешног облетања оптужи Марина за незаконити однос с њоме, пошто она с неким другим зачне и роди сина. Марија се није бранила те буде изгнана с поругом из манастира. С туђим дететом у рукама она проживи у дубрави манастирској 3 године подносећи и глад и мраз и сваку муку и оскудицу. У том кћи крчмарева полуди, а ускоро за тим и Марија умре. Тек по смрти сазна се да је „монах Марин" био женско. Луда

кћи крчмарева пак чим се дотаче моштију св. Марије оздрави, и по том призна свој страшни грех. Св. Марија упокоји се и пресели у бесмртну радост 508. год.

4. **Св. Антоније, патријарх цариградски.** Најпре велики подвижник необичнога милосрђа и потом патријарх у време цара Лава Мудрог (889—912. г.). Замонашио и свога оца. Постројио манастир над моштима св. Калије.

5. **Св. Калија.** Издашне руке према бедним из чистог хришћанског милосрђа и као девојка и, доцније, као удата жена. Муж њен био је богат но тврд. Вративши се једном са свога пословног пута, он види да му је жена расточила његово богатство на сиромахе. И он је убије. Но Бог прослави ову милосрдну душу на тај начин што се од њених моштију исцелише многи болесници. Уверивши се у то св. патријарх Антоније подигне манастир над њеним моштима.

Јединица и Тројица, Једно и Троје,
Христос — Бог је и Човек је, Једно и Двоје.
Те две тајне највеће су и најдивније,
У њима се кључ живота и бића крије.
Свето Тројство у јединству, пламенвечити,
Три буктиње — пламенједан, пламен вечити.
Јединица и Тројица — Једно и Троје,
Христос — Бог је и Човек је — Једно и Двоје.

РАСУЂИВАЊЕ

Св. Јован Златоуст наводи из живота св. Мелетија следећи пример који показује високу племенитост овога великог јерарха. „Било би неправедно пропустити оно што се догодило при самом изгнанству (Мелетијевом из Антиохије). Када је градоначалник сео у кола и посадио светитеља поред себе, па почео журно да вози преко пијаце, оспу грађани камењем као град са свих страна на његову главу, јер они нису могли лако да се разлуче од свог архијереја, и били су готови пре да се разлуче са животом него са овим светитељем. Но шта учини овај блажени муж? Видевши камење како лети, он покри главу началникову својом одећом. Тако застиде он непријатеље својом превеликом кротошћу, а следбеницима својим тиме даде поуку, какву незлобност треба показивати према онима који нас вређају; како не само не треба им чинити никаква зла, него свом силом отклањати од њих опасност која им грози." О самом спољашњем изгледу Мелетијевом вели даље Златоуст: „У истини највећа је наслада била видети његово свето лице. Не само кад је учио, или говорио, него кад су људи просто гледали у њега, он је био у стању да унесе у душу гледалаца сваку добродетељ."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса као испосника и то: 1. како је Он постио не да би укротио тело Своје пречисто, него да би дао пример нама,

2. како је Он постио мене ради,
3. како ја треба да постим ради мога спасења и ради љубави Његове.

БЕСЕДА
о чудесној посети Сина Божјега

Изиђох од оца, и дођох на свијет, и опет остављам свијет, и идем к оцу (Јов. 16, 28)

Ове речи су, браћо, од судбоносне важности по нас. Јер од свега на овоме свету најважније је знати: има ли Бога и има ли живота после смрти? Ове речи су драгоценије од свега бисера на свету, и од сунца и од звезда, јер те речи изговорио је Онај који је најпоузданији и најистинитији сведок. Ваистину, речи су ове извор највеће радости за нас, погњурене у очајање, и у смрт после очајања. Оне сведоче да има Бога и живота после смрти. *Изиђох од Оца* — то пре свега значи да постоји Бог, од кога Господ Исус изиђе. И *идем к оцу* — и то значи, да постоји Бог Отац, коме се Син Божји враћа. Обе ове речи значе у исто време да постоји живот вечни, и да смрт не значи наше уништење. Јер ове речи Господ је изговорио пред саму смрт Своју.

О слатке и дивне благовести! Оно што је срце свих људи и племена кроз све векове тамно наслућивало, Господ је посведочио као факт, као истину.

Још ове речи потврђују јединство Оца и Сина, и божанство Господа и Спаса нашега. Бог нас је посетио, браћо моја, сам Свевишњи Бог — свети, крепки и бесмртни Бог. То је врхунац утехе наше и радости наше.

О Господе Исусе, Сине Божји, сведоче истинити свега добра за ким срца наша данонoћно жуде, освети нас, окрепи нас и обесмрти нас. Теби слава и хвала вавек. Амин.

13. ФЕБРУАР

1. **Преп. Симеон Мироточиви** — Стефан Немања, велики владалац српског народа, ујединитељ српских земаља, творац независне српске државе, бранитељ Православља, истребитељ јереси. Најпре био крштен у латинској цркви, но доцније ослободи се од те цркве и постане члан цркве православне. Најпре зависио у државном погледу од Грка, но доцније ослободио се те зависности и постао потпуно самосталан. Када је утврдио државу, и веру православну у држави, тада по примеру свога сина Саве прими монашки чин у манастиру Студеници 1195. год. и добије име Симеон. Жена његова Ана такође прими монашки чин, добије име Анастасија и повуче се у женски манастир. После две године иночества у Студеници Симеон оде у Свету Гору. Ту се настани најпре у манастиру Ватопеду, заједно са Савом. Отац и син проводили су дане и ноћи у молитви.

Ту су саградили 6 параклиса: Спаситељу, Бесребреницима, св. Георгију, св. Теодору, Претечи и св. Николају. Купе рушевине Хилендара и сагради диван манастир, у коме Симеон поживи само 8 месеци па сконча. Кад је био на издисају, Сава га, по његовој жељи, положи на просту рогозину. Са очима управљеним у икону Богоматере и Спаситеља блажени старац изусти ове речи: **вадкое ди)(АмУе** ДА **Господл!** И пресели се ка Господу 13. фебруара 1200. год.

2. **Преп. Мартинијан.** Дивно је и предивно житије овога светитеља, и вреди га прочитати у целини. Шта он све није претрпео само да испуни заповести Господње! У 18. години удаљио се у планину, звану Ковчежна, у Кападокији, и ту провео 25. год. у посту, бдењу, молитви, и борби са многим искушењима. Кад је једна жена дошла да га куша, и он види да ће пасти у грех с њом, скочи бос у огањ и постоји у огњу док му бол не нагна сузе на очи и не убије у њему сваку пожуду. Кад су настала друга искушења, он побегне на неку усамљену стену у мору, и ту је живео. Но кад, при неком бродолому, и на ту стену исплива нека жена, он скочи у море да се удави, али делфин га дочека на леђа и изнесе на обалу, по Божјем Промислу. Тада се реши да се више нигде не настањује стално, него непрестано да путује. И тако за 2 године прође 164 града, исправљајући и саветујући људе. Најзад стигне у Атину где и сконча 422. год.

3. **Св. Зоа и Фотонија.** Зоа беше најпре развратница и кушатељка св. Мартинијана, па када виде овога испосника да скочи у огањ, да би убио у себи сваку пожуду, она се горко покаја, оде у један манастир у Витлејему где се као испосница и затворница јуначки подвизавала. Искајавши све грехе своје, она доби од Бога дар чудотворства. Св. Фотинију бура морска избаци на острво, на коме се св. Мартинијан беше усамио. Мартинијан се одмах удаљи с острва, а Фотинија сконча ту у посту и молитви.

Са ужасом Зоа виде у огњу монаха Како
гори без жаљења, страха и уздаха! Са
ужасом и са стидом Зоа покаЈа се:
— О шта овај човек чини тек душу да спасе!
Заплака се, *поклони* се, *опроштај замоли,*
И упита шта да ради те злу да одоли, Да одоли
злу и телу, н да душу спасе. Од радости човек
Вожји — и он заплака се. Па је шаље у
Витлејем блаженој Павлини:
— Иди жено, спасавај се, *иди не погини,*
Све остало казаће ти блажена Павлина.
Сва скрушена оде Зоа преко мора сиња.
Павлина је као сестру прими и упути.
Зоа плаче, Зоа слуша, и трпи и ћути.
Дванаест лета тако прошло, дванаест годиница,
Прочула се сестра Зоа као испосница.
А пред смрт Бога пита, сузама се миЈе, Да ли
јој Је Бог простио? је ли или није? У том
жену слепу воде, па пред врата Зои:
— Да прогледа помоли се! помоли, помоли!
Помоли се плачш Зоа, и прогледа жена;
Позна Зоа, тако позна, да је опроштена.
Кроз грешнике Бог се слави, када се покају,
Тад на земљи чудесима ко звезде сијају.

РАСУЂИВАЊЕ

Велики Стефан Немања, чију владарску реч свак је безусловно слушао, и од кога су стрепели народи и цареви, поставши монахом, служио је монасима светогорским узоритим примером кротости, смерности, доброте и молитвености. И смрт његова била је смрт је-дног истинског Божјег човека и духовника. Пао је у постељу 7. фе-бруара. Он призва Саву, положи руке своје на њ и благослови га говорећи: „Чедо моје возљубљено, светлости очију мојих, утехо и чувару старости моје! ево приспе време нашег растанка; ево Господ ме отпушта с миром. Но ти се не жалости, чедо, због растанка. То је општа чаша свију и свакога; овде се ми растајемо, али састаћемо се тамо где више нема растанка." 12. фебруара св. Симеон нареди Сави да га обуче у самртничку мантију, да му простре рогозу на зе-мљу, метне камен под главу и тако положи га. Тада призове све мо-нахе и с њима се опрости. На освитку 13. фебруара, када су монаси појали јутарње правило у цркви, и гласови њихови допираху до ће-лије самртникове, св. Симеону се још једном засветли лице, и он предаде душу своју Богу.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса као јагње Божје и то:
1. као јагње рођено у стану јагњаца,
2. као јагње гоњено од људи вучје ћуди, као Ирода и др.
3. као жртвено јагње које је трпељиво поднело муке и смрт,
4. као победоносно јагње Божје на престолу небеском.

БЕСЕДА
о љубави изнад сваке љубави

Који љуби оца или матер више него мене, није мене оостојан (Мат. 10, 37)

Цело Јеванђеље учи да треба оставити мање ради већег, пролазно ради непролазног, горе ради бољег, јевтиније ради драгоценијег. Кад не би Јеванђеље обећавало веће вредности, ко би онда оставио ма-ње? Кад не би откривало сјај драгоценијих блага, ко би напустио блага јевтинија? Ко би оставио мед и млеко, ако није нашао нешто слађе? Ко би оставио оца и мајку, ако није нашао неког сроднијег? Ко би напустио децу и пријатеље, ако није познао неког милијег? Ко би драговољно предао овај живот мучењу и смрти, ако није на-зрео живот бесмртни? Господ Христос је слађи од меда и млека; ближи нам сродник од нашег оца и мајке; милији од деце и пријате-ља; драгоценији од свих блага видљивих, скупљи од овог живота, јер дарује живот бесмртни. Све је у свету горе од Њега, и мање и горче, и слабије, и јевтиније и пролазније од Њега. Ко Њега прими, томе је лако све оставити, све, зато што је примио најбоље и најбо-љег.

О Господе Исусе, ризницо свих блага непролазних, помози нам одрешити се од свега и приљубити се Теби, животе наш и добро наше. Теби слава и хвала вавек. Амин.

14. ФЕБРУАР

1. **Преп. Аксентије.** Врло угледан властелин у Цариграду међу властелом и дворјанима цара Теодосија Млађега. Загрејан љубављу Христовом Аксентије се замонаши и пребиваше још не дуго време у Цариграду. Када се почеше о њему похвале говорити, он побеже од људских похвала и настани се на једној гори близу Халкидона, која се после прозва Аксентијева гора. Не оствари му се жеља да остане ту заувек скривен од људи, јер нађоше га чобани и разгласише га. И почеше к њему доводити болеснике на исцељење. И он исцели многе. Слепоме поврати вид, губаве очисти, помазав их јелејем, тако и узетога подиже, и многе демонијаке ослободи демона. Све је то за дивљење, али је његова смерност још за веће дивљење. Кад год су га молили да некога исцели, он се бранио речима: и ја сам човек грешан! Но принуђен многим молбама он је приступао исцељењу на следеће начине: или је позивао све присутне да се с њим заједно помоле Богу за болесника; или је прво утврђивао веру у људима, па онда им говорио, да ће им Бог дати по вери; или је говорио над главом болесниковом: исцељујте Господ

Исус Христос! То је све
чинио, само да се не би чудотворство приписивало њему него Богу Свемогућем. Учествовао на IV Васељ. сабору у Халкидону и силно штитио Православље од јереси Евтихијеве и Несторијеве. У дубокој старости узе Господ његову младу душу к Себи 470. год., а старо тело оста на земљи, од које је и саздано.

2. **Преп. Исакије, затворник печерски.** Живео је у време св. Антонија и Теодосија. Дошао у манастир као богати трговац. Остави све и раздели сиротињи, а он се преда најстрожем подвигу у зазиданој ћелији. Сам св. Антоније кроз оканце додавао му по једну просфору, и то сваки други дан. Прелештен од демона, који му се јаве у светлости ангелској, он се поклони њима, потом и самом сатани, верујући да је то Христос. Од тога се разболи, и одлежи две године, после чега оздрави и постане обазривији и искуснији подвижник, због чега му се пред крај даде благодат обилна. Упокојио се 1090. год.

Аксентије, украс Православља, Једне
ноћи у тишини немој Мољаше се
Богу са сузама, И духом се к небу
узносаше Ко херувим с пламеним
крилима, Док се' свецу поглед
омакао У рој звезда на своду
небеском: Загледа се старац,
заплака се. Питају га свештени
монаси, Да им каже, шта је угледао,
И зашто се старац расплакао? •

сви

Како је ' б
погрешке V

ФЕБРУАР

— Децо моја, свештени монаси,
Видех душу светог Симеона,
Симеона великог Столпника,
Стуба вере, стуба Православља,
Ноћас нам /е Столпник преминуо,
Душа му се на небо узноси, Сјајни
пламен, сјајниЈИ од звезда, Поред
нас се душа навратила, Мене
грешног љупко поздравила.

*

Од те ноћи многе ноћи прошле, Док
вест дошла о смрти Столпника, Сви
познаше истину визије Што је виде
свети Аксентије.

РАСУЂИВАЊЕ

Зашто људи остављају једно место и селе се на друго? Углавном зато што се надају бити срећнији на другом месту. И заиста, с гледишта светског живота и задовољства, места могу бити различита, боља и гора. Ко год се не нада бољем животу после смрти, тај тражи бољу чулну пашу у овом животу. Но ако ослушнеш срце оних људи, који су могли и умели живети на такозваним најбољим местима на земаљској кугли, опазићеш незадовољство, јад и очај, Нису нашли оно што су тражили. Јели су до пресита на сваком месту, и најзад гладни гледају смрти у очи.

А погледај светитеље хришћанске! Они су бирали места с најмање светске паше, места „суха, непроходна и безводна", места усамљена и страшна, места која најмање привлаче пажњу, и о која се нико не отима. Сва су места на земљи они сматрали подједнако без вредности но бирали су ова места само зато би се лакше приближили духом и умом својим бесмртној домовини својој. И ако би ко ослушнуо срцу њиховом, опазио би радост и задовољство.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса као родитеља који у пустињи плаче за децом својом, вичући их и скупљајући их, и то:

1. децу народа израиљског (у оно време),
2. децу свих народа на земљи,
3. децу свих времена од створења до краја.

БЕСЕДА

о обрнутим вредностима у царству Божјем

Али ће МНОГН први бипш пошљедњи н пошљедњи први ***(Маш.*** *19, 30; Лк. 13. 30)*

Како је премудар Онај који изрече ове речи! Он не рече да ће сви први бити последњи а сви последњи први, него многи. Ниједне погрешке нема у Јеванђељу и нигде ни једног преувеличења.

Зашто Господ ограничи и не рече сви, него *многи.* Искуство нас учи, да су неки од оних који су били први у части на земљи, остали први у части и код Бога. Било је царева који су са престола свога угодили Богу, а било је људи ван сваке власти који су до смрти гневили Бога. Било је богаташа који су се доброчинством и вером спасли, а било је сиромаха који су због злобе и неверовања примили осуду. Било је људи чувених који су одбацили и веру и добродетељ. И тако неки који су били први овде, остали су први и тамо, а неки који су последњи овде, остали су последњи и тамо.

Али, авај, *многи* први овде постали су последњи тамо. И о радости, о правде Божје: *многи* последњи овде, постали су први тамо!

Господ нити је истицао нити похваљивао ниједан сталеж, ниједан занат, мимо све остале, него је регрутовао (и дан-данас регрутује) војску светлости из свих сталежа, од свих заната и занимања. За њега није мерило човека ни круна ни просјачка торба него вера — вера и добродетељ.

Господе премудри, сети се и нас у царству Твоме. Теби слава и хвала вавек. Амин.

15. ФЕБРУАР

1. **Св. апостол Онисим,** један од Седамдесет. Би роб Филимона, човека богата и угледна у граду Колосају у Фригији, но погрешио нешто своме господару и побеже у Рим где чу Јеванђеље од апостола Павла и крсти се. Па како је апостол Павле и Филимона раније био привео правој вери, то он измири ову двојицу, Филимона и Онисима, господара и роба, написавши нарочиту посланицу Филимону, један од најдирљивијих писаних састава који уопште постоје у Светом Писму. „Молимо те", пише апостол Филимону, „за својега сина Онисима којега родих у оковима својима. Може бити да се зато растаде с тобом на неко вријеме да га добијеш вјечно, не више као роба, него више од роба, брата љубазнога." Тронут овим писмом Филимон заиста прими Онисима као брата ослободивши га робовања. Доцније Онисим буде постављен за епископа од самих апостола и прими Ефеску столицу по смрти апостола Тимотеја. То се види из посланице Игњатија Богоносца. У време Трајановог гоњења Онисим већ као старац би ухапшен и у Рим доведен. Ту је одговарао пред судијом Тертулом, тамновао и најзад посечен био. Тело његово узе нека богата жена, стави у сребрни ковчег и чесно сахрани 109. год.

2. **Преп. Евсевије.** Пустињак сиријски. Најпре се подвизавао под руководством светих мужева, а доцније удаљио и осамио у пустињи. Хранио се искључиво биљном храном. Чак ни воћа није окушао. Све време проводио у отвореном простору на молитви, трпећи сваку непогоду времена. Доживео старост од 95 год. и мирно се упокојио у Господу 440. год.

Онисим преславни ко роб живот поче,
Ко апостол Христов и мученик доче.
Безакони Тертул пита га за име.
— Хришћанин ми име, Онисим презиме.
— да ли си слободњак, или роб некога ?
— Роб бих Филимонов, сад роб Христа Бога.
— За какву те цену Филимон продаде?
— Крв своју за мене Господ Христос даде.
— Реци, поштујеш ли државне богове?
— Не видим богове но само кипове
Животиња разних, све кипове мртве;
Вола волу, видим, приносите жртве,
Овна овну тако, тице ћуковима —
Животиње живе мртвим скотовима,
Живље мртвијима, јаче слабијима.
Не, ја се не клањам таквим боговима!
Но Господу Живом, Господару моме
И Творцу, Тертуле, и моме и твоме. —
Тертул се наруга Божијем човеку,
Нареди да мачем главу му посеку!
Власници над телом посекоше главу, Ал'
не посекоше ни душу ни славу. Оста
славно име — свети Онисиме — И небо
и земља да се диче њиме.

РАСУТЉИВАЊЕ

За свакога човека драгоцен је мир душевни. Код оних који су стекли мир душевни, тело може бити непрестано у покрету, у раду, у муци, али душа њихова, приљубљена Богу, остаје увек у непоколебљивом миру. Св. Серафим Саровски учи: „Треба се старати свим начинима, да се одржи мир душевни. Не узмућивати се увредама од људи. Зато је нужно по сваку цену уздржавати се од гнева, и помоћу стражења (над самим собом) чувати ум и срце од непристојних покрета... За очување мира душевног потребно је такође избегавати осуђивање других. Неосуђивањем и ћутањем мир душевни се да сачувати. Када се човек налази у таквоме стању, он добија божанска откровења. Да би се човек пак сачувао од осуђивања других, мора стражити над самим собом; не сме ни од кога примати недуховних мисли, и треба да је према свему (светскоме) мртав. Ми морамо неуморно чувати срце своје од непристојних помисли и утисака (Приче 4, 23). Од сталног стражења над срцем, у срцу се рађа чистота, у којој се види Господ, по речима вечне истине: *блажени чисти срцем, јер ће Бога видети* (Мат. 5, 8)."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса као путника и то:

1. како се путујући замара, зноји, гладни и жедни ради спасења мога, твога и свих људи,
2. како се и ноћу труди за спасење моје, твоје и свих људи,
3. како на свима путовима мисли, брине и жели спасење мени, теби и свима људима.

БЕСЕДА

о верном народу и неверним старешинама

Кад дође Христос, еда ли ће више чудеса чинити него овај што чини? (Јов. 7, 31)

Господ Христос чињаше чудесна дела пред свима, и сви видеше, али сви не вероваше. Народ виде чудеса Његова и поверова у Њега. Слуге чуше речи Његове и повероваше у Њега. А вође народа и старешине слугу такође видеше чудеса Његова, али не повероваше у Њега. И тако се још у оне дане обистинише речи Спаситеља: *многи ће први бити последњи и последњи први.* Они који беху први у части и власти, беху последњи у вери у Њега; а они који беху последњи у части и власти, беху први у вери у Њега.

Зашто народ и слуге повероваше а кнежеви и књижевници не повероваше? Зато што народ и слуге сматраху себе маленим и незнатним, те немаху ни гордости личне, нити пак зависти према Христу. Народ и слуге без злобе и предрасуде гледаху божанска чудеса, и слушаху божанске речи, и дивљаху се и радоваху се. А кнежеви и књижевници сматраху себе за прве у народу и у свету те беху испуњени городшћу и завишћу, па не могаху ни часа гледати чудесна дела нити слушати божанске речи без злобе и зависти.

Видите ли, браћо, како човек без смерности и скромности не може ни познати истину, ни радовати се истини? Видите ли како гордељивац и завидљивац не даду ни Богу испред себе? Исто као негда сатана!

Господе Исусе, истино вечна, очисти срца наша од гордости и зависти. Да бисмо Те могли видети и Теби се радовати. Теби слава и хвала вавек. Амин.

16. ФЕБРУАР

1. Св. дванаест мученика, што пострадаше у време цара Диоклецијана. Први из њих, Памфил, презвитер цркве у Кесарији Палестинској, човек учен и благочестив, исправи текст Новог Завета од грешака разних преписивача; сам преписиваше ову спасоносну књигу и даваше онима који то жељаху. Други би ђакон Валент, стар годинама и сед мудрошћу. Он би одличан познавалац Св. Писма, и знађаше ово готово наизуст. Трећи би Павле, муж честан и угледан, који једном пре тога би бацан у огањ за Христа. Уз то, још пет брата, по телу и духу, родом из Мисира, враћаху се са осуде из рудника Киликијских у своју отаџбину, но на капији града Кесарије рекоше да су хришћани, због чега дођоше пред суд. На питање како им је име, рекоше: „незнабожачка имена која нам је мајка дала, одбацили смо и назвали смо се Илија, Исаија, Јеремија, Самуил и Данило." На питање, одакле су, рекоше: „Из Горњег Јерусалима."

Никоссли коли^ у градоши ншис мовима >'"држ^а држави"? И св1 ол\ колибе V * внпм \севом,

Сви ови бише посечени, а с њима пострада и младић Порфирије, који потражи тела њихова да сахрани. Овај у огњу изгори. Још и Селевкије, који приђе и пољуби мученике пре него мач паде на главу њихову. Селевкије пре тога би официр. Још и старац Теодул, слуга римског судије, који при спроводу пољуби једнога мученика. Најзад и Јулијан, који мртва тела мученичка целиваше и хваљаше их. И тако дадоше мало за велико, и јевтино за драгоцено, и смртно за бесмртно, и преселише се ка Господу 308. год.

2. **Св. Марут,** епископ града Тагрита у Месопотамији. Славан због вере и доброте. Марут ублажи гнев персијског цара Издегерда према хришћанима, испроси од њега мошти 400 мученика у Персији, и основа нарочити град, Мартирополј, где положи те свете мошти. У томе граду и он сконча свој земаљски пут 422. год. и пресели се ка Господу.

3. **Св. преп. муч. Роман.** Прост и неписмен сељак из Карпениса. Сазнавши о јунаштву и слави мученика Христових, млади Роман пожели и сам мучeништва. Оде у Солун где почне на улици хвалити веру Христову а Мухамеда називати баснословцем. Турци га страшно намуче, па га продаду неком капетану галије. Хришћани га откупе од капетана и пошаљу у Св. Гору где Роман постане монах код чувеног старца Акакија. Но он је и даље желео мучeништва за Христа. С благословом старца оде у Цариград, направи се сулуд и почне водити псето кроз улице турске. На питање шта то ради, Роман одговори да он храни то псето као што хришћани хране Турке. Турци га баце у сув бунар где је без хлеба провео 40 дана. Потом га изваде и посеку. Из његовог тела три дана избијала светлост. Неки Енглез узме тело и однесе у Енглеску. А монах неки умочи пешкир у крв мученика. Тај пешкир се и данас чува у манастиру Дохијару. Пострада овај славни Христов војник 1694. год.

Мученици Христови, благородно цвеће,
Што никад и за никад увенути неће.
Мученици Христови, живи зимзелени,
Што се к небу пружасте, крвљу обојени.
Мученици Христови, мириси тамјана, И
кандила јелејна, Богом обасјана. За
красотом Христовом трком потекосте, У
Рају се са Христом навек састадосте. Свет
ће бит и не бити, а ви ћете бити, У Рају
се с Господом вечно веселити.

РАСУЂИВАЊЕ

У ливади најважнија је трава. У њиви жито. У градини зелен. Нико се не хвали оградом ливаде више него сеном. Нити се ко хвали колибом на њиви више него житом. Нити се ко хвали јендецима у градини више него поврћем. Што се људи хвале државама? И друмовима у држави? И јендецима по ивицама државе? И градовима по држави? И свим осталим што није важније од ограде у ливади, нити од колибе у њиви, нити од јендека у градини, кад се сравни са главним усевом, са људима? Нису људи ради државе, но држава ради

људи. Христос није дошао да спасава државе него људе. Од добрих грађана држава добија цену. А шта добијају зли људи од велике државе? Трње у пространој њиви!

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса како се по тамним ноћима сам у горама моли за спасење моје и твоје и свих људи и то:

1. како уздиже руке к небу, како се савија до земље и како клечи на молитви многе ноћи, на молитви за спасење моје и твоје и свих људи,
2. како се зноји на молитви и плаче за спасење моје и твоје и свих људи,
3. како бди и бодрствује на молитви и мучи Своје тело без сна и одмора за спасење моје и твоје и свих људи.

БЕСЕДА о
страшном камену

Сваки који падне на тај камен разбиће се;
а на кога он падне сатрће га (Лк. 20, 18)

Камен темељац је Христос Господ. Јуда је пао на тај камен, и разбио се. Ирод је пао на тај камен, и разбио се. Јулијан Одступник пао је на тај камен, и разбио се. Арије је пао на тај камен, и разбио се. Одрицатељи и ругатељи Христа падају на тај камен, и разбијају се као грнчарски судови.

На Содом и Гомор пао је тај камен, и Содом и Гомор сатрли су се. На Мисир пао је тај камен, и Мисир се сатро. На Јерусалим је пао тај камен, и Јерусалим се сатро. На народ јеврејски пао је тај камен, и народ јеврејски се у комаде распрштао. На многа грешна колена и царства пао је тај камен, и та грешна колена и царства распала су се у прах и пепео.

Седамдесет и седам пута, и више, Господ опрашта грешницима, но ако и преко тога грешници остану грешници, хоће ли их Господ насупрот њихове воље спасавати? Неће, јер то није начело спасавања људи. Начело је да људи драговољно пристану на спасавање од стране Бога. Ако људи седамдесет и седам пута, и више, неће да пожеле спасење од Бога, онда и Бог неће. Онда се људи разбијају о камен, мимо кога се не може проћи, и сатиру се каменом, који су издигли да баце далеко од себе. Зар се може рећи да је немилостив Бог, који је покајаног разбојника на крсту спасао? Зар се може рећи да је неправедан кад је предао пропасти разбојника који му се и на самртном часу ругао?

Господе свесилни, спаси нас! Теби слава и хвала вавек. Амин.

17. ФЕБРУАР

1. Св. вел. муч. Теодор Тирон. Тирон значи регрут. Тек што св. Теодор беше ступио у војску, у пук Мармаритски, у граду Амасији, када отпоче гоњење хришћана под царевима Максимијаном и Максимином. Како Теодор не хте крити да је и он хришћанин, то би потегнут на суд и вргнут у тамницу, и тамница закључана и запечаћена. Јер нечастиви судија хоћаше Теодора уморити глађу. У тамници се јави Теодору сам Господ Христос и охрабри мученика Свога говорећи му: „Не бој се, Теодоре, Ја сам с тобом, не узимај више земаљске хране и пића, јер ћеш бити у другом животу, вечном и непролазном, са Мном на небесима." У томе се јави мноштво ангела у тамници, и сва тамница се осветли пресјајно, и стражари тамнички видеше ангеле у бело одевене, и врло се уплашише. Потом би Теодор свети изведен, истјазаван и на смрт осуђен. Бачен би у огањ, и предаде душу своју свету Богу вишњем. Пострада 306. год.

2. **Преп. Теодосије Бугарин и Роман,** ученик Тсодосијев. Као монах св. Теодосије настанио се недалеко од града Трнова где је основао обитељ, која се по њему прозвала Теодосијева. Видно се истакао на сабору у Бугарској против богумила 1360. год. Штитећи веру православну на том сабору он је разлозима посрамио богумиле. Скончао свој земаљски живот у Цариграду 1362. год. Његов ученик Роман продужио је подвизавати се у Теодосијевој обитељи до своје смрти.

3. **Св. Маријамна (Марија).** Сестра св. апостола Филипа. Путовала са својим братом и заједно с њим проповедала јеванђеље у Јерапољу и по другим местима. После мученичке смрти Филипове Маријамна продужи свој мисионарски рад у Ликаонији, где и сконча.

„Не *бојте* се *света, јер ја свет надвлада'?" То су речи свете и онда и сада. То је мелем прави за све страдалнике, Највише за дивне Божје мученике. Нашто се бојати многобојазнога? О та свет се боји и од хлада свога! Нашто страх од силних и од властвујућих, И од смртних твари, стално умирућих? Ко је с Домаћином, не боји се дома, Домаћин све види шта у дому има, А ту ништа нема, што Он н'е би знао, Е па слуга Његов што би се бојао? Па још када чује Господа где вели: „Не бојте се света!" шта више да жсли? „Не бојте се света, јер ја свет надвлада'!" Христос наш над светом царује и влада. Теодор се огњу и смрти подсме'ну, Зато доби вснце што никад не вену.*

РАСУЂИВАЊЕ

Уметник је онај ко из грубог и безобличног камења истеше и изваја облике сличне живим створењима. Уметник је онај ко из вуне овчије изатка разнобојан ћилим. Уметник је и онај ко из земљаних цигала сагради величанствен дворац. Но какав уметник у свету да се сравни с Уметником Христом, који из људи неуких ствара мудраце, из рибара апостоле, из страшљиваца јунаке, из развратника светитеље? Али све се мора подати руци уметника да би се створило оно што уметник зна и уме. И све ствари се у истини подају руци уметника. И људи се морају подати руци Христовој, да би Он од њих истесао, изаткао или саградио оно што једини Он зна и уме. Деветнаест минулих столећа сведоче нам, да сви они који се не успротивише, него се подадоше Христу Уметнику, посташе од грубијана и незналица ангеловидна деца Божја.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса као Уметника над уметницима и то:

1. који од подивљалог од страсти тела људског ствара благородни орган сваке добродетељи,
2. који од хаоса у души људској ствара космос, чисто и светло огледало славе Божје,
3. који од облагорођених људи ствара царство непорочних, државу светих — уметничко дело без примера и без сравњења.

БЕСЕДА

о смрти као спавању

Он рече: не плачите, није умрла него спава. И подсмијеваху му се знајући да је умрла (Лк. 8, 52-53)

Реч је овде о умрлој кћери кнеза Јаира. И сам Јаир рекао је, да му је кћи умрла, и слуге његове то су потврдиле. Но Господ Живодавац рече: *не плачите, није умрла.* Људи му се подсмеваху *знајући да је умрла.* Незналице се праве да знају боље од Знанца. Слепи се праве да виде боље од Видовитог. А када девојка васкрсе и показа се жива, незналице се *зачудише чудом великијем* (Мк. 5, 42).

И дан-данас незналице се подсмевају када чују божанску истину. Божанска истина говори: има Бога живога! а незналице се подсмевају као знајући да Бога нема. Божанска истина говори: има царства небескога! а незналице се и ту подсмевају као знајући да царства небескога нема. Божанска истина тврди: васкрснуће мртви! а незналице и то одричу као знајући да то бити неће. А када се покаже Бог, и јаве анђели Божји, и објави царство небеско, и васкрсну мртви, онда ће се незналице *зачудити чудом великијем.*

Ко може спасти свет од незналица? Нико осим Христа Свезнајућег и Свемоћног. А чиме се могу спасти незналице? Ничим осим вером у Христа и вером Христу. Ко су највеће незналице у свету? Они који поричу ма шта што је Христос тврдио, и тврде ма шта што је Христос порицао. Једном речју: они који мисле да знају нешто насупрот Христовом знању. То су највеће и најопасније незналице, најопасније и по себе и по друге.

Браћо моја, знајте да нас све и свако може преварити, само не Христос, Господ и Пријатељ наш. Он зна увек, а ми не знамо увек, изузев кад гледамо у Њега и слушамо Њега.

Господе милостиви и премилостиви, помози свима незналицама, да се пре смрти и Суда *зачуде чудом великијем,* да би се и они спасли у царству светих Твојих. Теби слава и хвала вавек. Амин.

18. ФЕБРУАР

1. **Св. Лав I, папа римски.** Рођен у Италији од родитеља благочестивих. Би најпре архиђакон код папе Сикста III, а по смрти овога узведен, и преко своје воље, на престо папе римскога. Кад је Атила са Хунима дошао близу Рима и спремао се већ да разори и сагори овај град, Лав изађе пред њега у архијерејском одијејању, укроти гнев хунског вође и отклони пропаст Рима. Колико се Атила дао усаветовати од светога човека, толико се морао устрашити од визије апостола Петра и Павла, који стајаху поред Лава, и пламеним мачевима прећаху Атили. И не само да је Лав спасао Рим, него је он помогао много спасењу Православља од јереси Евтихијеве и Диоскорове. Јерес ова састојала се у сливању божанске и човечанске природе Христове у једну и, следствено, у одрицању две воље у личности Господа Спаситеља. Због тога би сазван IV Васељенски сабор у Халкидону, на коме се прочита посланица Лава, коју Лав беше написао и положио на гроб св. Петра, а св. Петар исправио. Пред смрт провео је 40 дана у посту и молитви на гробу апостола Петра, молећи овога да му јави да ли су му греси опроштени. Апостол му се јави и рекне да су му сви греси опроштени, осим грехова у рукополагању свештеника (из чега се види колико је тежак грех недостојног рукополагати). Светитељ поново припадне на молитву док није био извештен да су му и ти греси изглађени. Тад мирно преда душу Господу. Св. Лав упокојио се 461. год.

2. **Св. Флавијан,** патријарх цариградски после св. Прокла. Савременик св. Лава папе. Борио се одлучно против Евтихија и Диоскора, но жив не дочека тријумф Православља на IV сабору, јер пре тога на једном јеретичком сабору у Ефесу буде бијен и гажен тако бездушно да ту и умре. Верни војник Христов, храбри бранилац и исповедник вере православне. Упокојио се 449. год.

„Кад охолост дође, дође и срамота" То је реч Божија, то наук живота. Јеретици ко су? Деца охолости, Деца охолости, очеви лудости. Шта хтедоше они? Срамоту нанети, Зато морадоше срамоту понети. Евтих се поузда у помоћ евнуха, Флавијан у помоћ Божјега Духа. Охолости увек и погио'о следи: Евтихиј пропаде, Флавијан победи. Диоскору нада у песницу беше, Зато сви векови и њега презреше. Флавијан избијен и ногама згажен — Сад на земљи слављен, а на небу блажен. Он истину брани без стра' и застоја, Истину одстоја, ништа с' не убоја. Лав римски му помоћ лавовску указа У одбрани светлог Христовог образа. Ова два јерарха, и Евлогиј — трећи Упутише цркву победи и срећи. Без 'ваких духова црква шта би била? Устрељена птица саломљених крила.

РАСУЂИВАЊЕ

С тешком и претешком муком и пожртвовањем требљен је кукољ јереси из пшенице православне истине. Јеретици су се од увек служили ниским средствима и ниским особама у подривању Православља. Архимандрит цариградски Евтихије и патријарх александријски Диоскор, који су проносили јеретичко учење да у Христу нису биле две природе: божанска и човечанска, него једна, имали су за свога савезника у царском двору ниског евнуха Хрисафија. Уз њих је потајно била и царица Евдокија. Православље је лавовски бранио неустрашиви патријарх Флавијан, у чему га је помагала царева сестра, св. Пулхерија. Евнух је доносио цару Теодосију најгнусније клевете против Флавијана, само да би цар овога отерао с престола и довео за патријарха јеретика Евтихија. Када ни ово ни све друго не успе, јеретици се реше да убију Флавијана. И заиста, на разбојничком сабору у Ефесу они га толико избију и изгазе да је св. Флавијан трећи дан предао Богу душу. Шта се догодило на крају? На IV Васељенском сабору Евтихије и Диоскор буду проклети. Евнух избачен из двора са срамом изгуби свој живот. Царица Евдокија протерана из Цариграда у Палестину. Флавијан и Пулхерија проглашени за светитеље. И вера православна победоносно утврђена.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса посред фарисеја и књижевника и то:

1. како се Он труди да дигне фарисеје и књижевнике и да их спасе, а како се они труде да Њега оборе и убију,
2. како Он жели да исправи сваку њихову помисао и реч, а како они желе да искриве сваку Његову помисао и реч,

3. како је Он жалостан што не може да их оживи, а како су они жалосни што не могу Њега да умртве.

БЕСЕДА
о борби немоћних са Свемоћним

Л главари свештенички договорише се да и Лазара убију (Јов. 12, 10)

Договорише се прво да убију Делатеља, па онда и дело Његово. Јер васкрсли Лазар беше дело Христово. Шта вреди, помишљали су они лукаво, убити Чудотворца а оставити жива сведока Његовог највећег чуда? Тек онда би се народ распалио на њих као на злочинце! Па ипак се догодило, да су убили Христа а промашили Лазара. Па онда? Па онда су они —или њихови једномишљеници — поубијали десетину Његових апостола, а промашили стотине. Па онда су поубијали хиљаде, а промашили стотине хиљада. Па онда су поубијали стотине хиљада, а промашили милионе. Најзад се показало да су и побијени иза њихових леђа васкрсавали у живот као покошена трава а намењени убиству пред лицем убица расли као посејана трава. Узалуд је мудри Гамалил говорио: *ако је ово дјело од Бога, не можете га покварити* (Дела Ап. 5, 39). Богоборци су кроз све векове узалуд оштрили своју немоћ, да посеку усев Божји. Но што су га они више секли, то је усев Божји бујније растао.

О безумни христоборци, и ондашњи и садашњи! Ваш топуз одбија се од града Христовога, и удара у вашу сопствену колибу, и руши је у прах и пепео. Кроз све векове имали сте довољно савезника: осим ђавола уз вас су били јеретици, идолопоклоници, фанатици, гатари и врачари, развратни кнежеви и богаташи, насилници и сви отупели грешници. Побеђени сте до сада, и без сваке сумње сви савезници ваши са вама заједно биће побеђени до на крај времена.

Нека је за то Теби, свемоћни и неодољиви Господе, слава и хвала вавек. Амин.

19. ФЕБРУАР

1. **Св. апостол Архип, Филимон и Апфија.** Архип беше један од Седамдесет. Апостол Павле помиње га у посланици Колошанима и Филимону, називајући га својим *другаром у војевању.* У граду Колосају средиште хришћанства беше у кући Филимоновој. Ту се сабираху хришћани на молитву. То називаше ап. Павле, пишући Филимону, *твоја домашња црква.* У то време апостоли рукополагаху своје ученике за епископе, и то неке од њих на стално место а неке као мисионаре путујуће по разним местима. И Филимон је био један од ових последњих. Апфија, Филимонова жена, пошћаше се и служаше *домашњој цркви.* У време неког празника незнабошкој богињи Арте-

миди, сви верни у Колосају беху по обичају сабрани у дом Филимонов на молитву. Незнабошци, сазнав за овај скуп, јурну и похватају све хришћане, Филимона, Архипа и Апфију, као вође, најпре ставе на шибу, а после их закопају до појаса у земљу и почну их камењем тући. И тако убију Филимона и Апфију, а Архипа изваде из рупе једва жива, и оставе га на забаву деци. Деца пак избоду га свега ножевима. И тако и овај Павлов *другар у војевању* добро сконча ток свога земаљског пута.

2. **Преп. Доситеј,** ученик славнога авве Доротеја, који живљаше у киновији преп. Серида, Јована и Варсонуфија Великог. Би Доситеј сродник некога војводе, и дође у Јерусалим да види светиње. Када он једном гледаше слику Страшнога Суда у једној цркви, приближи му се једна жена у порфирној хаљини и објашњаваше му. И најзад, при растанку, рече му, да ако се жели спасти, треба да пости, да не једе меса, и да се често моли Богу. То беше Пресвета Богородица. И разгоре се срце младога Доситеја те пожели живота иноческог. Доротеј га прими за свог послушника и нареди му да потпуно одсече своју вољу и да слуша свог духовног оца. Неколико дана даваше му да једе колико хоће, после извесног времена ускраћиваше му по једну четврт, па после неког времена опет једну четврт, докле га не навиче да пролази с најмањом мером хране, вазда говорећи му: „Једење је навика и колико ко навикне, онолико и једе." И спасе се и прослави се потпуним послушањем. И оста за навек пример монашке послушности и преданости свом духовном оцу. Живљаше овај млади светитељ у VI столећу.

Безропотно послушање — готово спасење, Први бисер међ духовно предраго камење. Овај бисер одниза се Еви са ђердана, За њим и сва друга блага Богом дарована. Ђаво и тад, и сад, збори: не слушајте Бога, Но живите по мислима само ума свога! Тако збори враг искони што 'светлост омрзе, Тако зборећ, непослушне својом замком врзе.

Хрнстос дође, људе викну, послушне довика, Непослушни на сву вику не даше отклика. Рајска сцена понавља се од Христа до сада, Послушан се у Рај дижр, непослушан пада. Прави инок послушан је оцу духовноме. Отац Цркви, Црква Христу, Господару своме. Послушност је ка спасењу стаза поуздана, Прва светлост, први бисер — духовног ђердана.

РАСУЂИВАЊЕ

Св. Антоније учи: „Као што човек излази из матерње утробе го, тако душа излази из тела гола. И једна душа бива чиста и светла, друга умрљана гресима, а трећа црна од многих грехова. — Као што изашавши из матерње утробе, ничега се не сећаш шта је било у утроби, тако изашавши из тела, нећеш се ничега сећати шта је било у телу. — Као што изашавши из утробе, ти си постао бољи и

лепши телом, тако изашавши из тела, бићеш бољи и лепши на небесима. — Ако тело изађе из матерње утробе нездравим, не може живети; и душа тако, ако не достигне богопознање кроз добро владање, не може се спасти нити бити у општењу с Богом.

Орган вида телесног јесте око, орган вида душевног јесте ум. Као што је тело слепо без очију, тако је слепа и душа без правога ума и правога живота".

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса посред простога народа и то:

1. како Он с љубављу учи народ, као родитељ децу своју,
2. како прост народ с љубављу прима речи Његове, диви се делима Његовим, и прославља Бога,
3. како и данас људи прости и неразвраћени примају речи Његове с радошћу и благодарношћу.

БЕСЕДА

> ***Ко је невјеран у малом, и*** *у многом је невје-ран. И ако у Шуђем не бисте вјерни, ко ће вам дати ваше? (Лк. 16, 10—12)*

Тако говори Домаћин оба света, материјалног и духовног. Богатство материјално назива Он *мало,* а богатство духовно назива Он *много.* Коме се да материјално богатство, па се покаже себичан, тврд, охол, немилостив и безбожан, томе се не може дати духовно богатство, јер кад је неверан у маломе, биће неверан и у великоме; кад је неверан у телесном, биће неверан и у духовном.

У туђем свету полаже човек испит, па ако га положи, добиће свој свет; ако ли пак падне, ко ће му дати његов свет? Прави човеков свет, домовина његова, то је небески узвишени, божански свет; земаљски свет пак, свет грубости и пропадљивости, туђина је за човека. Но у ту туђину он је послат да полаже испит за онај прави његов свет, за његову небеску домовину.

Обе изреке Спаситељеве, дакле, сличног су значења. О како је дубоко и истинито значење њихово! Као што светлост разгони таму, тако ове речи Спаситељеве разгоне недоумицу нашу односно тога: зашто смо ми послати у овај живот? и шта нам треба чинити? Ко уме да чита чистим разумом, томе је у ове две реченице речено све.

Знајмо, дакле, да Бог неће дати дар духовни, дар разума, ни вере, ни љубави, ни чистоте, ни пророштва, ни чудотворства, ни власти над демонима, ни прозорљивости, на виђења небескога света ономе ко је проиграо, и на зло употребио — као блудни син — дар телесног здравља, или земаљског богатства или славе и положаја међу људима, или познања материјалног света, или неке друге вештине и умешности.

Господе преблаги, подржи верност нашу према Теби у ономе што си нам поверио. Теби слава и хвала вавек. Амин.

20. ФЕБРУАР

1. Св. Лав, еп. катански. Под вулканском планином Етном, у граду Катани, би Лав свети добрим пастиром и милосрдним наставником људи. Велико попечење имаше око болних и сиротних. И ревност његова за веру би онако исто велика као и милосрђе његово према невољним. Појави се у том граду неки мађионичар Илиодор, који опсењиваше народ разним маштаријама, и веома развраћаше младеж. Једном за време Божје службе уђе у храм Божји и поче своје опсенарије. Св. Лав приђе њему, веза га једним крајем омофора и одведе на тржиште градско. Ту нареди да се наложи велика ватра, и кад се ватра разгори, он стаде посред огња и увуче у њ и Илиодора. Илиодор сав изгори, а Лав оста жив и нетакнут. Постидеше се од тога сви они који беху залуђени Илиодором и који гледаху у њему неко божанство. А милосрдни и ревносни Лав прочу се по целоме царству као велики чудотворац, који својим светлим чудесима помаже људима. Када сконча свој ток, пресели се душом ка Господу, а из његових мошти потече целебно миро. Скончао у VIII веку.

2. Св. **свешт. муч. Садок.** Би епископ у Персији после св. Симеона. Једном у сну јави му се св. Симеон и рече му: „Јуче ја, данас ти!" Ове речи Садок протумачи пастви својој као да значе: лане ја пострадах, ове године ћеш ти. И заиста те године ухвати га цар Сапор са многим клиром и народом и изведе на суд. Прво им нареди, да се поклоне огњу и сунцу као божанству. Одговори Садок: „Ми смо готови усрдно умрети за Бога нашег, али сунцу и огњу нећемо се поклонити." Потом бише мучени и осуђени на посечење мачем. Пред посечење уздиже Садок молитву Богу: „Опери нас, Господе, у крви нашој од грехова наших!"

И славно предаде Садок са својим свештеницима и вернима тела смрти а душе Богу бесмртноме. Пострадаше 342. или 344, год.

Шта је сунце? око што не види.
Шта је огањ? слуга без памети.
Цар Сапоре Садоку говори:
— Поклони се сунцу и пламену,
Боговима што владају светом,
По науци мудрог Зороастра. —
Садок цару благо одговара:
— Здравље теби, царе, и весеље,
Но где умни клања се безумном?
Где словесни слави — бесловесног?
С\'нце — красно како твар Божија,
Пламен — диван како слуга људи:
Но твар може л' Творца заменити?
Може л' мртвац место живог бити?
Је ли слика боља од сликара?
Је ли рало скупље од орача?
Један Бог је, царе, на небеси,
Уман, красан, добар и свемоћан,
Творац света видног и невидног,
Промислитељ свакога створења,
дародавац свих добрих дарова,

Сведржитељ и човекољубац, Њега јави Син јединородни. Он нас спасе персијске заблуде, Научи нас стати врх природе, И лицем се Творцу устремити, Целом душом к неоу узвисити, Тамо где је наша домовина, Домовина ангела и људи — Садок рече — Сапор га посече.

РАСУЂИВАЊЕ

Финија је вода од земље; финији огањ од воде; финији ваздух од огња; финија електрина од ваздуха. Па ипак је ваздух дебела стихија према духовном свету; и електрина је дебела стихија према духовном свету.

Врло је фина електрина, но глас је финији од електрине, мисао је финија од гласа, дух је финији од мисли.

Фини је ваздух, и спроводи глас на велику даљину. Фина је електрина, и спроводи светлост на велику даљину. Како ли тек свако дело и свака реч и свака мисао твоја бива спровођена до свих крајева духовнога царства. О како је страшно учинити грешно дело, и рећи грешну реч, и помислити безумну мисао! До како неизмерне даљине набирају се од тога таласи на мору духовном! Но не иди у далеке појединости света непознатога. Главно је да знаш и да мериш како свако твоје дело, реч или помисао, неизбежно чини утисак на четири стране: на Бога и свет духовни, на природу, на људе и на твоју душу. Ако се извежбаш у овом сазнању, достићи ћеш виши ступањ спасоносне опрезности.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса у разговору са Никодимом (Јов. 3) и то:

1. како Никодим, иако учитељ у Израиљу, савршено не схваташе духовне ствари,
2. како Господ намерно отпочиње разговор питањем духовног рођења — питањем најнеприступнијим уму Никодимову — да би тиме привео Никодима смерности, а потом даље га обделавао као добру земљу,
3. како је Никодим у почетку са снебивањем и стидом прилазио Христу (као и данас што многи из учених чине), а после све одважније.

БЕСЕДА

О Суду II ОСуДИ

Који Њега (Христа) вјерује, не суди му се, а који не вјерује, већ је осуђен (Јов. 3, 18)

Не суди се ономе ко верује Христа Господа, јер он сам себе суди и исправља стопе своје према светлости која иде пред њим. Као чо-

век у дубокој тами што подешава кораке своје према свећи у руци, тако и онај ко верује Христа, то јест ко се упутио за Христом као за светлошћу у тами живота.

А онај ко не верује — *већ је осуђен.* То јест, онај ко нема путовође на непознатом путу, тек што је корачио први корак, изгубио је пут и залутао. Ко не верује у Христа, осуђен је на незнање, на немоћ, на гнев, на тетурање по кривим и изукрштаним путевима, на порок, на очајање, а можда и на самоубиство. Осуђен је у два света: у овоме свету на бесмислену, телесну и варљиву егзистенцију, а у оном на вечну пропаст. О како је таман пут деце неверовања, и како дубок бездан између сваког њиховог првог и трећег корака!

Господе свемилосни, заиста немамо ни у кога и ни у шта веровати ван Тебе. Ти си наш Спаситељ од таме, греха и смрти. Теби слава и хвала вавек. Амин.

21. ФЕБРУАР

1. **Св. Захарија, патријарх јерусалимски.** У време грчког цара Ираклија удари персијски цар Хозрое на Јерусалим 614. године, опљачка град, однесе Часни Крст у Персију и повуче у ропство огроман број хришћана, међу овима и патријарха Захарију. Јевреји му помагаху. у чињењу зла хришћанима. Између осталих јеврејских пакости ђомиње се и ова: откупе Јевреји од Хозроја 90.000 хришћана и као своје робље све побију. Остао је 14 година стари патријарх у ропству. А од Часнога Крста пројаве се многа чудеса у Персији, тако да су Персијанци говорили: „Хришћански Бог дошао је у Персију." Доцније примора Ираклије цара персијског да врати Часни Крст с патријархом и преосталим робљем у Јерусалим. Сам цар Ираклије унесе Крст на својим леђима у свети град. Остале дане своје проведе св. Захарија у миру и пресели се ка Господу 631. год. На престолу га замени патријарх Модест, после кога дође св. Софроније (в. 11. март).

2. **Преп. Тимотеј.** Пустињак на месту званом Символи на Олимпу азијском. Измалена ступи Тимотеј у манастир, замонаши се, и све до дубоке старости проведе земно време у посту, молитви, бдењу и непрестаном труду. Чист и целомудрен остао кроз цео живот. А чистим и целомудреним Бог даје власт над духовима злобе, па је даде и Тимотеју. Својим трудом око душе своје св. Тимотеј успе, да у себи сазида диван дом Духа Светога. Овај свети човек упокојио се 795. год.

3. **Св. Евстатије, архиеп. антиохијски.** Велики ревнитељ и заштитник Православља. Као такав нарочито се истакао на I Вас. сабору где је учено и разложито побијао учење Аријево. Са осталим Светим Оцима Евстатије исповедаше правилно да је Исус Христос као Син Божји раван Оцу и Духу Светом по божанском суштатству. По смрти цара Константина аријевци опет некако добију превагу, те почну љуто гонити Православље. Св. Евстатије буде свргнут са свога престола и протеран најпре у Тракију а потом у Македонију. Стра-

даше много и дуго, док најзад не предаде свету душу своју Богу, 345. год.

4. Св, Јован III Схоластик, патр. цариградски. Као правозаступник рукоположио се за свештеника, потом постао патријарх 565. год. Писао каноне који су ушли у Номоканон. У време његово унета је у литургију божанствена песма: Иже х^єР*^вими> а исто тако и Вечери Твоега Тдимшгд. Мирно скончао и предао душу своју Богу 577. год.

Спасоносно *Крсно Древо, крвљу обливено, Дуго беше ко у гробу тамом покривено! Јунак с тебе до три дана у тми становаше, А ти триста годин дана под земљом лежаше. Господ уста кад праоце ослободи ада, И ти уста кад за цркву слобода завлада. Потом Господ још на земљи задржа се мало, И ти још си неко време вернима сијало, Докле добро не поможе веру утврдити, Докле свако не научи крстом се крстити, Док крштени не познаше силу крста свешћу — Тим си и ти завршио службу своју с чешћу. Но тисућа још времена да дође и мине. Слика твоја, сила твоја, неће да угине. Пред Часним се Крстом верни Христу Богу моле, Часним Крстом лече муке, лече сваке боле.*

РАСУЂИВАЊЕ

Шта је то гатање? То су три врсте веровања: веровање у слепи случај, веровање у ствари, и веровање у свемоћ духова таме. Гатањем се проричу случајеви, разликују моћи ствари и заклињу духови таме. Ниједна вера није тако одсудно осудила и одбацила гатање као вера хришћанска. Ниједна вера, осим хришћанске, није слободна и чиста од гатања. Остале су вере више или мање гатања, и неке се састоје једино из гатања. Гатање значи потчињавање човека нижим тварима и бићима од човека. Отуда се гатање може назвати вером у мрак. Зато апостол Павле и говори: *а поганијех и бапскијех гаталица клони се, а обучавај се у побожности* (I Тим. 4, 7). Хришћанство је вера светлости у два смисла: прво — што оно уздиже човека над случајем, над свим тварима и над духовима таме; и друго— што оно потчињава човека само власти живог, мудрог и свемоћног Бога. Постоји свевидећи Бог, зато не постоји слепи случај. У духовном савезу с тим свевидећим и живим Богом човек може бити узвишенији од свих твари и моћнији од свих духова таме.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса у разговору с богатим младићем (Лк. 18, 18) и то:

1. како богаташ искаше савета но не беше приправан на жртву,
2. како му Господ указа на жртву, потребну за куповину живота вечног,
3. како богаташ оде разочаран, јер се не могаше растати од богатства свога.

БЕСЕДА
о посту и молитви

Овај се род ничим не може истерати до молитвом и постом (Мк. 9, 29)

Ово је спасоносан пропис највећег Лекара душа људских. Ово је лек опробан и доказан. И другог лека сумашествију нема. А каква је то болест? То је присуство и господарство злог духа у човеку, опаког злог духа, који се труди да коначно упропасти и тело и душу човекову. Дечка, кога је Господ ослободио од злог духа, бацао је овај опаки дух час у ватру, час у воду, само да га погуби.

Докле год један човек само мудрује о Богу, дотле је он немоћан, потпуно немоћан према злом духу. Зли дух се подсмева немоћном мудровању светском. Но чим један човек почне да пости и Богу се моли, зли дух бива испуњен страхом неописаним. Мирис молитве и поста он не подноси никако. Благоухани божански мирис гуши га и раслабљава до крајње изнемоглости. У човеку који само мудрује о вери, демону је пространо место. Но у човеку који почне искрено се молити Богу и постити, са стрпљењем и надом, демону постаје тесно, претесно, и он мора да бежи из таквог човека. Против неких телесних болести постоји само један лек. А против највеће болести душевне, демонијаштва, постоје два лека који се морају једновремено употребљавати. Пост и молитва. Апостоли и светитељи постили су и Богу се молили. Зато су били онако моћни против злих духова.

О Исусе благи, Лекару наш и Помоћниче у свима бедама, укрепи нас силом Духа Твога Светога, да се можемо држати спасоносног прописа Твога о посту и молитви, ради спасења нашега и наших ближњих. Теби слава и хвала вавек. Амин.

22. ФЕБРУАР

1. Св. муч. Маврикије и 70 војника. У време цара Максимијана би велико гоњење хришћана. У граду Апамији сирској Маврикије беше старешина месне војске. Незнабошци га тужише цару као хришћанина и као сејача вере хришћанске међу војницима. Сам цар дође и поведе истрагу. С Маврикијем би изведено пред цара и 70 војника хришћана, међу којима и син Маврикијев Фотин. Ни ласка ни претња царева не може поколебати ове јунаке. На претње цареве одговорише: „О царе, нема страха у доброумној и моћној души оних који љубе Господа!" Када цар нареди те свукоше с њих војничке појасе и хаљине, они му рекоше: „Бог наш обућиће нас хаљинама и појасима нетрулежним, и вечном славом!" Када их цар укореваше што су презрели част војничку, дату им од њега, они одговорише: „Чест твоја је бешчешће, јер си заборавио Бога који ти је дао царску власт!" Тада цар нареди, те пред очима Маврикијевим посекоше

му сина Фотина, да би тиме устрашио оца и остале. Но Маврикије рече: „Испунио си нашу жељу, о мучитељу, и послао си напред пред нама Фотина, војника Христова." Тада их цар осуди на најнечовечнију смрт: одведоше их у неко блато, обнажише, привезаше за дрвеће и намазаше медом, да их комарци, осе и стршљенови изједају. У страшним мукама предадоше душе Богу тек десетог дана и одоше да се вечно радује с анђелима светим на небу. Хришћани тајно узеше тела њихова и чесно погребоше. Ови храбри Христови војини пострадаше око 305. год.

2. **Многи мученици у Евгенији,** близу Цариграда. У време цара Аркадија откопаше се мошти многих мученика Христових, међу којима и апостола *Андроника* и помоћнице му *Јуније* (Рим. 16, 7). Ове мошти пронађоше се према откровењу од Бога некоме клирику Николи Калиграфу. „Њихова имена зна само Господ, који их је записао у Књигу Живих на небесима." Над моштима апостола Андроника саградио је цар Андроник I диван храм у XII веку.

3. **Преп. Таласије и Лимније.** Пустињаци сиријски. Један од њихових нарочитих подвига било је ћутање. По смрти св. Таласија 440. Лимније пређе ка св. Марону (14. фебр.) и тамо се подвизавао на врху планине под отвореним небом.

4. **Св. Папије Јерапољски.** Ученик св. апостола и патролошки писац. Од њега имамо сведочанство о Јеванђељу Матејевом и Марковом, о четири Марије и браћи Господњој, као и један непотпуно сачуван спис: Изјашњење Речи Господње.

Од корена благородна ~ лоза благородна
Фотин млади — жртва Богу красна и угодна!
Отац виде где му сину главу одсекоше, И
млазеве рујне крви како потекоше. Маврикије,
отац оодар, срцу свом одоли, Нити викну, нит
зажали, нити сузу проли.

Ти си ми га, Драги Боже, рече, даровао, За сву
љубав Твоју, Блаже, шта бих боље дао? Удостој и
мене смрти као и Фотина, Ти што за нас пожртвова
Свог Јединог Сина! Маврикије, војник славан
небескога цара, Од земаљских поглавара он не
прима дара, Но он бодри своју чету, поносну легију,
Пред бездушним идолима да се не повију, У смрт
води своју чету, и кроз смрт животу — Слао је језик
да искаже ту ретку красоту... Нек се нашим месом
хране осе и стршљени, Ипак нисмо, о војници,
нисмо побеђени. Нек комарци крв нам сишу, нека
се нахране, Скоро ћемо, браћо моја, оити с оне
стране, Где царују сви који су за Крст војевали,
Рећи ћемо Христу Богу: нисмо Те издали!

РАСУЂИВАЊЕ

О непрестаном пребивању с Богом св. Антоније учи: „Душа твоја нека буде с Господом у свако доба, а тело нека ти је на земљи, као нека статуа. Стој увек пред лицем Господњим право. Страх од Бога

нека ти је непрестано пред очима; исто тако и сећање смрти и одвратност од свега светскога. — Умири сваки дан, да би живео; јер ко се боји Бога, тај ће живети ва веки. Буди бодар непрестано, да не би пао у леност и беспослицу. — Омрзни све, светско и удаљи од себе, иначе ће оно тебе удаљити од Бога. Омрзни све, што ти доноси штету души. — Не одступај од Бога ради пролазних ствари. Нека ти послуже обрасцем и примером они, који су љубили Господа свим срцем својим и творили добра дела. — Пре свега непрестано изливај молитву и одаји Богу благодарност за све што би се случило с тобом. — Будеш ли испуњавао све што је заповеђено, то ћеш примити наследство, које око није видело, ни ухо чуло, нити срце човечје помислило" (Кор. 2, 9)..

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса у разговору са Мартом и Маријом и то:

1. како обе сестре срдачно примају Господа и желе чути Његову реч,
2. како се Марија више брине о духовном а Марта о телесном угошћењу божанскога Госта,
3. како се Господ више радује да Он некога угости духовном храном него ли неко Њега телесном.

БЕСЕДА

о будалама мудријим од света

Ми смо будале Христа ради (I Кор. 4, 10)

Тако говори велики апостол Павле, који се најпре руководио светском мудрошћу, која је против Христа, док није познао лаж и гнилост мудрости светске и светлост и постојаност мудрости Христове. Тада се свети апостол није срдио на свет, што га назива *будалом Христа ради,* нити је се пак, пркосећи свету, сам либио да се назове тим именом.

Није ни од какве вредности за нас како ће нас свет сматрати и називати. Важно је пак и преважно, како ће нас ангели свети на небесима сматрати и назвати, кад се после смрти сретнемо с њима. То је од судбоносне важности, а остало је све ништа.

Или смо ми будале за свет због Христа, или смо будале за Христа због света. Но, о како је малотрајан звук речи светске! Ако нам свет каже: будала! свет ће умрети, и реч његова ће умрети. Шта онда вреди реч његова? Но ако нам бесмртници небески кажу: будала!, то нити мре, нити се скида с нас као вечна осуда.

Ко не верује у Живога Бога, ни у бесмртан живот, ни у вапло-ћење Господа Христа, ни у Христово васкрсење, ни у истину јеванђелску, ни у вечну Божју милост и правду — је ли чудо ако он сматра будалом онога ко у све то верује?

О нека би свак од нас, који се крстом крстимо, не само лако подносио него са задовољством примао назив будале Христа ради! Радујмо се и веселимо се, ако нас неверници тако назову, јер то значи да смо близу Христа а далеко од неверника. Радујмо се и веселимо се, и поновимо силним ехом свету у уши: да, да, заиста ми смо будале Христа ради!

Господе премудри, крепи нас силом Твојом, да се не страшимо невернога света ни кад нас шиба бичевима нити погрдним речима Тебе ради. Теби слава и хвала вавек. Амин.

23. ФЕБРУАР

1. **Св. свешт. муч. Поликарп,** еп. смирнски. Овај велики муж апостолски родио се беше као незнабожац. Св. Јован Богослов уведе га у веру Христову и крсти га. У раном детињству Поликарп оста сироче и према неком сновиђењу, прими га једна племенита удова, Калиста, која га као сина подиже и васпита. Беше Поликарп од детињства благочестив и милосрдан. Старао се да подржава животом св. Вукола, тадашњег епископа у Смирни, а и свете апостоле Јована и Павла, које је познавао и слушао. Св. Вукол га рукоположи за презвитера, а пред смрт означи га за свога наследника у Смирни. Апостолски епископи, који се сабраше на погреб Вуколу, хиротонисаше Поликарпа за епископа. Од самога почетка би Поликарп обдарен силом чудотворства. Тако: изгна злог духа из слуге некога књаза, заустави молитвом страшни пожар у Смирни. Видећи ово многи незнабошци сматраху га једним од богова. Низвођаше кишу у сухо време, исцељиваше болести, прозираше, прорицаше итд. Пострада за време цара Марка Аврелија. На три дана пред смрт прорече св. Поликарп: „Кроз три дана ћу бити сажежен на огњу ради Господа Исуса Христа!" И кад га трећи дан војници ухватише и поведоше на суд, он узвикну: „Нека буде воља Господа Бога мога!" А када га судија саветоваше да се одрече Христа и призна римске богове, рече Поликарп: „Не могу променити боље за горе!" Нарочито Јевреји мржаху Поликарпа и настојаваху да се Поликарп спали. Када га везана ставише на ломачу, он се мољаше дуго Богу. И беше врло стар, и сед, и светао као ангел Божји. И видеше сви људи, како га пламен обавија, али њега не додирује. Устрашени таквом појавом незнабожне судије наредише џелату да га копљем кроз пламен прободе. И када би прободен, из њега истече веома много крви, тако да се сав огањ погаси, а тело његово оста цело и неопаљено. По наговору Јевреја нареди судија да се мртво тело Поликарпово спали по обичају јелинском. И тако спалише нечастиви мртвог онога кога живог нису могли спалити. Пострада св. Поликарп 167. год. на Велику Суботу.

2. **Преп. Дамјан,** монах манастира Есфигмена у Св. Гори. Био савременик и друг великог Козме Зографског. Подвизавао се на гори

Самарији, између Есфигмена и Хилендара. Упокојио се мирно 1280. год. Када се упокојио, из његовог, гроба кроз 40 дана исходио је диван и благоухан мирис.

Чува Господ своје избранике Да не згину до суђена дана, Да не згину док пос'о не сврше. Светац Божји и старац Поликарп Са ђаконом својим путоваше, Заноћише у друмскоме хану. Ђакон спава а старац се мош. Док се старцу ангел Божји јави И нареди хитро да се дижу, И излазе из друмскога хана, Јер хан скоро има да се сруши. Буди старац младога ђакона, Али ђакон уморан па спава. У том опет ангел се појави, Опет исту опомену даје, Опет старац свог ђакона буди, Али ђакон тешким сном савладан Час се тргне, час у сан потоне. И трећи пут ангел се појави, И трећи пут опомену да)с. Виде светац да то није прелест, Но истинска Божја опомена. Скочи светац и ђакона диже, Па из друмског хана искрочише. Тек из хана што су искрочили, Сва се кућа сруши до темеља, Изгибоше сви што у њој беху Због некаквих скритих безакоња. Млади ђакон страхом се испуни, А светитељ у молитви ћути. Вишњем Богу хвалу одадоше Испод звезда пут свој наставише.

РАСУЂИВАЊЕ

Св. Поликарп пише Филибљанима о неком свештенику Валенту, који је пао у грех среброљубља и утајио црквене новце, следеће: „Много сам се ожалостио због Валента, који је некада био код нас презвитер, што је тако заборавио дани му чин. Зато вас молим, чувајте се среброљубља, и будите чисти и праведни. Уздржавајте се од свакога порока. Ко се сам не може уздржати, како ће учити другога уздржању. Ко се предаје среброљубљу, скрнави себе идолослужењем и убраја себе у ред незнабожаца. Ко не зна суда Божијега? или зар не знамо, *да ће свети судити свету?* (I Кор. 6, 2) — као што учи Павле. Ја, уосталом, нисам ништа сличнога приметио у вас, нити сам што чуо, у вас, међу којима се подвизавао блажени Павле и о којима се он с похвалом одазива у почетку своје посланице (Филибљанима). Вама се он хвали по свима црквама, које су у то време познале Бога; а ми Га још не бесмо познали (тј. Поликарп и житељи Смирне). Зато се ја врло жалостим, браћо, због Валента и његове жене. Нека им да Бог да се истински покају. А ви будите у томе

благоразумни, *и не сматрајте их за непријатеље* (II Сол. 3, 15), но постарајте се да их исправите, као страдајуће и заблуделе чланове, да би све тело ваше било здраво. Поступајући тако, ви сами себе назиђујете." Тако су светитељи поступали с грешницима: обазриво и болећиво; обазриво, да би друге предупредили од сличнога греха, и болећиво, да би грешнике исправили и спасли.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса у разговору са женом Самарјанком (Јов. 4) и то:

1. како је ум женин најпре сав закоровљен телесним мудровањем,
2. како кротки Господ постепено узводи њен ум ка вишем и духовнијем умовању,
3. како се тај сусрет завршава обраћањем многих ка Христу,
4. како бачено семе Господње најпре као трули у телесном уму, па како после васкрсава, расте, сазрева и доноси многи плод духовни.

БЕСЕДА

о пословима Христовим

Послови које ми даде отац да их свршим, ови послови које ја радим сведоне за мене да ме отац посла (Јов. 5, *36)*

Какви су то послови Христови, браћо? То су послови Домаћина који се вратио с пута и нашао кућу опљачкану и опустошену. То су послови Лекара који је ушао у најкужнију болницу, и донео лекове и почео да лечи. То су, даље, послови Цара који се вратио у државу своју и нашао је подељену и разваљену и поданике своје као робље у туђини. То су послови старијега Брата који је отишао у даљину да потражи млађу браћу, одлуталу и заблуделу, осиромашелу и подивљалу. То су још послови Учитеља, и Пастира, и Јунака, и Хранитеља. Ваистину, то нису мали послови! Обичан човек, са највећом светском ученошћу и умешношћу и храброшћу, не би могао свршити ни за три хиљаде година оне послове које је Христос свршио за три године. Не један човек, него сви људи свију времена заједно не би могли посвршавати Христове послове ни за сву вечност.

Како је Господ посвршавао толике послове? Помоћу пет главних чуда: понижењем, речју, делом, крвљу и васкрсењем.

Шта сведоче послови Христови? Сведоче прво, да Га није земља послала него небо; друго, да Га није послао ангел, него Сам Отац небески; треће, да за такве послове нико није довољан осим Онога који је велики колико и Бог, мудар колико и Бог, моћан колико и Бог, милостив колико и Бог — да, који је сам раван Богу.

Како су сви наши послови незнатни према пословима Христовим! Само једно зрно Христове доброте и ревности, вредноће и истини-

тости, и ми наше послове можемо свршити савршено. Подари нам то зрно, Господе Исусе, јер га ми не можемо на земљи ни наћи нити заслужити. Теби слава и хвала вавек. Амин.

24. ФЕБРУАР

*

1. **Обретеније главе св. Јована Крститеља.** Велики и славни Крститељ Јован би посечен по жељи и наговору злобне Иродијаде, жене Иродове. Када Јован би посечен, нареди Иродијада да му се глава не сахрањује заједно са телом, јер се бојаше да страшни пророк некако не васкрсне. Стога узе његову главу и закопа је на неком скривеном и бешчесном месту, дубоко у земљу. Њена дворкиња беше Јована, жена Хузе, дворјанина Иродова. Добра и благочестива Јована не могаше трпети да глава Божјега човека остане на месту бешчесноме, ископа је тајно, однесе у Јерусалим и сахрани на Гори Јелеонској. Не знајући о свему томе, цар Ирод када дозна о Исусу како чини велика чудеса, уплаши се и рече: то *је Јован кога сам ја посекао, он уста из мртвијех* (Мк. 6, 16). После извесног времена неки знаменит властелин поверовавши у Христа, остави положај и сујету светску и замонаши се, и као монах, с именом Инокентије, настани се на Гори Јелеонској баш на оном месту где је глава Крститељева била закопана. Хотећи да зида себи ћелију, он копаше дубоко и нађе земљан суд и у њему главу, за коју му се јави тајанствено, да је Крститељева. Он је целива и закопа на том истом месту. По Божјем промислу та чудотворна глава доцније ишла је од руке до руке, понирала у мрак заборава и опет објављивана, док најзад није у време благочестиве царице Теодоре, мајке Михаилове и жене Теофилове, и у време патријарха Игњатија, пренета у Цариград. Многа чудесна исцељења догодише се од главе Претечине. Важно је и интересантно је, да док би жив, *Јован не учини ни једнога чуда* (10, 41), а међутим његовим моштима даде се благодатна чудотворна моћ.

2. **Преп. Еразмо, инок печерски,** Наследи велико богатство од својих родитеља, и све утроши на украшење цркава, нарочито на посребрење и позлаћење икона. А када осиромаши и оста без ишта, би презрен од свију. Нашапта му ђаво да је он улудо страћио своје имање: место да га разда сиромасима, он га је дао на украшење цркава. Подаде се Еразмо томе искушењу и поверова, због чега презре себе и паде у очајање и поче живети беспутно и безаконо. Када му се приближи час смртни, скупише се братија око њега и разговараху о његовим гресима, јер он не знађаше за себе. На једном исправи се он у постељи и рече: „Оци и браћо, тако је како велите, грешан сам и непокајан, но ево јавише ми се св. Антоније и Теодосије, а потом и Пресвета Богородица и рекоше да ми је Господ дао још времена за покајање." Још му је Богородица рекла охрабрујуће речи: „Сиромахе имате са собом на сваком месту а цркве моје нема-

те." И поживе још 3 дана, и покаја се и усну у Господу. Ово нас учи да је ревност за цркву и украшавање цркава богоугодно дело. Св. Еразмо упокојио се 1160. год.

Да молимо Јована,
Славног Крститеља,
Трубу Спаситеља, Слугу
Створитеља, Богом
послана, Да нам
помаже Како он може.
Да молимо Јована,
Светог и страшног, Да
би нам кроз њега
Помог'о Вишњи Бог. О
Јоване помози Где год
опасност грози!

Вера да се очува
Помози, Јоване,
И да нам буде крува
До краја у све дане,
И да видимо у снопу,
У сваком снопу Божју стопу!
Кад мркне да сване
Помози Јоване,
Грешни да се покајемо
Пре него крају стигнемо,
Пре но Дан Суда гране,
Помози Јоване.

(Народна здравица)

РАСУЂИВАЊЕ

Нису нам ни добри учитељи ни пријатељи, који нам чине све по нашој вољи. Преп. Јован Мосха пише о некој знаменитој жени, сенаторске фамилије, како је посетила Свету Земљу. „Дошавши у Кесарију решила се остати ту и обратила са епископу с овом молбом: „Дај ми девојку, да ме научи страху Божјем." Епископ јој пристави једну смерну девицу. После извесног времена епископ се сретне с оном женом па је запита: „Како је она девица коју сам ти приставио?" „Добро је", одговори жена, „но она је мало корисна мојој души, зато што ми дозвољава да вршим своју вољу; а то је отуда што је она смерна, а мени је потребно да ме она грди и да ми не дозвољава да чиним што ја хоћу." Епископ јој да неку другу, с карактером доста грубим, која стане жену грдити, називати је безумном богаташком и томе слично. После извесног времена епископ опет упита жену: „А та девојка како се опходи с тобом?" „Она истински користи души мојој", одговори сенаторка. — И тако она постане врло кротка (Луг Духовни).

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса као камен спотицања и то:

1. за грешничко самомњење, тј. за разврћен ум људски који умује чулно и телесно и противи се уму Христовом,
2. за грешничко самољубље, т. ј. за разврћено срце људско које не прима у себе ни богољубља ни човекољубља,
3. за грешничку самовољу, тј. за разврћену вољу људску која се као таква противи вољи Божјој.

БЕСЕДА
о покајању и опроштењу грехова

Да9 се проповиједа покајање у име његово и опроштење гријеха (Лк. 24, 47)

Ово је завршна порука Спаситељева светим апостолима. У овим речима, као у ораховој љусци, садржи се Јеванђеље измирења Бога са људима. Шта тражи Бог од људи, и шта им даје? Тражи покајање, а даје опроштење грехова. Тражи мало, а даје све. Нека се само људи покају за учињене грехе и нека престану грешити, и примиће од Бога све; не само све што им срце може пожелети, него и више, много више. Уистини, безгрешнима је обећавао све. Безгрешници ће бити наследници царства Божјега, синови Божји, деца светлости, деца бесмртности, другови ангела, браћа Христова. Безгрешни ће имати изобиље моћи, изобиље радости. Безгрешни ће имати све, јер им је све обећано.

Нека се само људи покају, и примиће све. Нека се само просјак очисти и окупа и преобуче у чистоту пред вратима царског двора, и биће одмах уведен у царски двор, и биће сретнут и загрљен од цара, и имаће све. Живеће с царем, седеће за царском трпезом, имаће све, све, све!

О браћо моја, ово нису само речи, него је ово жива и света истина. Јер ми знамо, да многи покајници и покајнице примише све ово што је обећано. Многи се јавише из оног света и потврдише истинитост ових речи, посведочивши како сад живе као царски синови и царске кћери. Али се они покајаше благовремено; а нама још остаје да се покајемо, ако желимо бити с њима заједно као наследници царства.

Господе милостиви, помози нам да се покајемо пре смрти да бисмо и ми вечно живели. Теби слава и хвала вавек. Амин.

25. ФЕБРУАР

1. **Св. Тарасије, патријарх цариградски.** Његов претходник, Павле патријарх, тајно напусти престо, оде у манастир и прими схиму. Владаху тада Ирина и Константин. По савету Павловом, Тарасије, сенатор и саветник царски, би изабран за патријарха 783. године. Убрзо прође све чинове црквене и поста патријарх. Човек високог образовања и велике ревности у вери православној, Тарасије се прими и невољно овога чина, да би помогао победи Православља над јересима, нарочито над иконоборством. Под њим би сазван VII Васељенски Сабор у Никеји 787. год., где се осуди иконоборство и поврати и утврди поштовање светих икона. Тарасије беше врло милостив према сиротним и бедним, ствараше им склоништа и даваше храну. Но према силним беше Тарасије одлучан у одбрани вере и морала.

Када цар Константин отера своју закониту жену Марију, узе некакву своју сродницу те живљаше с њом, тражећи од патријарха благослов за венчање. Тарасије му не само да не даде благослов, него га најпре посаветова, потом изобличи, и најзад одлучи од причешћа. Пред смрт видели су га како се одговара демонима говорећи: нисам крив у томе греху! нисам крив ни у том греху! док му не изнеможе језик, те се он поче рукама бранити одгонећи их од себе. Када издахну, лице му се засветли као сунчана светлост. Овај у истини јерарх упокојио се 806. год. Црквом је управљао 22 године и четири месеца.

2. **Преп. Пафнутије Кефалас.** Овај светитељ био је савременик св. Антонија Великог. За њега се каже, да је 80 година носио једну исту расу. Св. Антоније високо га је ценио и свима је говорио да је то истински подвижник који уме лечити и спасавати душе.

Творац лучезарни, светлошћу крунисан,
Ничим неизречен, никим недписан,
Он подиже цркви мудре стројитеље,
И пастире добре, ревне бранитеље.
Због грехова наших и муке попушта,
Мада Је Он милост и доброта сушта.
Ко што тврду земљу љутим мразом справља
И чинећ је меком за усев приправља,
Тако срца наша мекша љутом муком
Но све к добру води СВОЈОМ благом руком.
Кроз тамнину муке Он у светлост гледа,
И тми после рока задржат се не да;
Кроз жалост и сузе Он радост прозире,
У крајеве сваког почетка продире.
Јер Он је све поч'о, Он и свршит' жели
Ко ће противстати када Он повели?
Нејак је, рек'о би, јер се вешто склања,
И сенком се дела скрива и заклања.
Када сенка прође и свет крају стигне.
И црква готова небу се уздигне,
Тад ће Сунце Правде, што никад не трне,
Црквом ка' порфиром Себе да огрне.

РАСУЂИВАЊЕ

Хришћанин је сличан испрошеној девојци. Као што испрошена девојка непрестано мисли о обручнику своме, тако и хришћанин о Христу. Иако је обручник далеко преко десет брда, свеједно, девојка се понаша као да је он непрестано ту, код ње и с њом. Она мисли на њега, пева њему, говори о њему, сања о њему, спрема дарове за њега. Исто се тако понаша и хришћанин према Христу. И као што обручница зна, да прво мора да изађе и удаљи се из куће где се родила, да би се састала и потпуно сјединила с обручником својим, тако и хришћанин зна да се и он не може потпуно сјединити с Христом док га смрт не разлучи од тела, тј. од материјалног дома, у коме је његова душа од рођења обитавала и расла.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса како седећи у лађи учи народ на обали (Мк. 4, 1) и то:

1. како се велико мноштво народа тискаше да Га чује, тако да мораде ући у лађу,
2. како их учаше причама о сејачу, семену и земљи, тј. оним сравњењима и примерима који се из дана у дан понављају од почетка света и понављаће се до свршетка,
3. како их не учи помоћу неких ретких и чудноватих догађаја него помоћу оних обичних, који су заједно с човеком ушли у време и заједно с човеком изаћи ће из времена.

БЕСЕДА

о немогућности тајне

Нема ништа тајно што неће бити јавно (Мк. 4, 22)

Све тајне радње људске биће јавне једнога дана. И никаво се дело људско не може укрити. Јевреји су мислили да ће сакрити од Бога убиство толиких пророка, и да ће крвави злочин над Христом моћи сакрити, и од Бога и од људи. Међутим то што су они мислили сакрити, постало је данонећном причом и на небу и на земљи ево кроз хиљаде година.

Јуда је мислио сакрити свој издајнички договор против свога Господа, но Господ је провидео тај договор и објавио га Јуди у лице. А *Исус му рече: Јуда, зар цјеливом издајеш сина човечјега?* (Лк. 22, 48)

Још је Господ прозирао у срца фарисеја и погађао њихове зле помисли. *Зашто зло помишљате у срцима својијем?* (Мат. 9, 4). Каква дела, какве ствари, какви догађаји у овоме свету да се сакрију од Онога који види и објављује чак и најтајније помисли срца људског?

Нема ништа тајно што неће бити јавно. Да страхујемо због овога, и да се радујемо због овога. Да страхујемо — јер ће се сва наша тајна зла дела, зле жеље и зле помисли изнети на јавност. Да се радујемо — јер ће се све добро што смо створили, или пожелели, или помислили у тајности, изнети на јавност. Не изнесе ли се све пред људе на јавност, изнеће се пред ангеле небеске. Утолико већи страх за грешнике, и утолико већа радост за праведнике.

Господе човекољубни, опрости нам грехе наше и не објављуј их на пропаст нашу и на тугу светих ангела Твојих. Теби слава и хвала вавек. Амин.

26. ФЕБРУАР

1. **Св. Порфирије, еп. газки.** Овај велики архипастир роди се у Солуну од родитеља богатих. Своју младост до 25. године проведе у родноме граду, потом напусти дом родитељски и светски живот и удаљи се у Мисирску пустињу. Под руководством опитнога духовника млади Порфирије се ту замонаши и проведе пет година. Онда посети Свету Земљу у друштву са својим верним другом, иноком Марком. Близу Јерусалима подвизаваше се у некој пештери опет пет година. Но тада се раслаби у ногама те не могаше ићи. Ипак, пузећи на коленима, он је стално посећивао службе Божје. Једне ноћи у визији јави му се сам Господ и исцели га од недуга у ногама те поста потпуно здрав. Када би изабран за епископа у Гази, Порфирије се с тешким срцем прими те дужности. У Гази он затече само 280 хришћана; сви остали житељи беху идолопоклоници, и то врло фанатични. Само својом великом вером и стрпљењем Порфирије успе да Газане преведе у веру Христову. Морао је лично путовати у Цариград цару Аркадију и патријарху Јовану Златоусту, да иште потпору у неравној борби с идолопоклоницима. Жељену потпору он и добије. Идолски се храмови затворе, кумири поруше и сазида красна црква са тридесет мермерних стубова. Зидање овога храма помогла је нарочито царица Евдоксија. Порфирије је поживео довољно дуго да види цео град Газу обраћену у веру хришћанску, но то тек после многих својих напора, страдања и сузних молитава Богу. Упокојио се мирно 421. год. Чудотворац био за живота и после смрти. Мошти му почивају и сада у Гази.

* 2. **Св. муч. Јован Калфа.** Овај светитељ родио се у Галати у Цариграду. По занимању био је неимар, зидар (Калфа значи неимар). Због усрдног исповедања вере хришћанске замерио се Турцима и Турци га почну приморавати да се потурчи. „Нећу се ја одрећи мога слаткога Исуса Христа", одговори Јован храбро, „у Њега верујем, Њему служим, Њега исповедам." После тешких мучења Турци га посеку 26. фебр. 1575. год. у Цариграду. Чесно пострада за љубљеног Христа и пресели се у дворе Господње.

Инок Марко Порфирија пита:
— Свети оче, ти раслабљен беше,
На колени у цркву пузаше,
Руку моју у СВОЈОЈ држаше; Јуче
тако — а данас инако! Болан
мркну, ево здрав освану! Ко те
тако ненадно исцели? Реци име
реткога лекара! — Порфирије
Марку одговара:
— МОЈ Створитељ мој је исцелитељ,
Синоћ заспах на светој Голготи
Сав савладан од тешкога бола,
У сну видех јасно ко на јави
Мог Господа на крсту висећа,

А на другом крсту разбојника.
Како видех, тако и завиках:
— Помјани мја, Боже и Господе,
Помјани мја у царству Твојему!
Господ благи разбојнику рече:
— Сиђи доле, тело му излечи,
Ко ја теби што излечих душу. —
Разбојник се брзо с крста спусти,
Загрли ме, пољуби и диже:
— Приђи, вели, нашем Спаситељу!
У том с крста и Господ се сиђе,
Крст уздиже и положи на ме.
— Прими, рече, ово дрво свето,
И носи га рад вечног спасења. —
Чим се крста дохватих рукама,
Намах стадох, намах здрав постадох
Слава Богу, моме Створитељу,
Слава Христу, моме Спаситељу!

РАСУЂИВАЊЕ

Против оних који у цркви лармају и излазе из цркве пре свршетка службе Божје, пише св. Златоуст овако: „Неки не приступају (к причешћу) с трепетом него с гужвом, тискајући један другог, пламтећи гневом, вичући, грдећи, гурајући свога ближњег, пуни метежа. О томе сам ја често говорио, и нећу престати говорити. Зар не видите, какво благочиније влада на олимпијским играма (незнабожачким), када распоредитељ пролази по игралишту, с венцем на глави, оденут у дугачку хаљину, држећи у руци штап, а викач објављује, да буде тишина и ред! Није ли ружно, да тамо где ђаво торжествује, бива таква тишина, а тамо где Христос призива к Себи, бива велика ларма? На игралишту ћутање, а у цркви вика! На мору тишина, а у пристаништу бура!... Кад си позват на обед, ти не смеш изаћи пре других, макар се и пре других наситио, а овде док се још свршава страшна тајна Христова, док још траје свештенодејство, ти у самој средини остављаш све и излазиш! Како се то може опростити? Како ли оправдати? Јуда причестивши се на последњој вечери оне последње ноћи, брзо је изашао, док су још сви остали били за трпезом. Ето чијем примеру следују и они који журе да изађу пре последњег благодарења!" (Из Беседе на Богојављење).

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса у лађи са ученицима (Мат. 8, 24) и то:

1. како се диже бура док Господ спаваше,
2. како Га устрашени ученици разбудише и позваше у помоћ,
3. како Господ укоре ученике због маловерства, и утиша море и ветрове
4. како ја не треба да се бојим никакве буре у животу, ако Господа држим у срцу своме као на крми лађе. (Тело — лађа, срце — крма).

БЕСЕДА о милостињи
унутрашњој

Али дајите милостињу од онога што је унутра, и гле, све ће вам бити чисто (Лк. 11, 41)

Чистота спољашња доликује човеку. Но то је мала чистота. Чистота унутрашња несрављено је важнија од чистоте спољашње. То је велика чистота. Један суд може корисно послужити само ако је он изнутра опран и чист, ма споља био гарав и пепељав. Ако је чаша изнутра прљава, њена спољашња чистота никога не ће привући да из ње пије. Ако је здела изнутра гарава и пепељава, ко ће се усудити да из ње једе? Више је у свету учитеља и примера спољашње него унутрашње чистоте. Јер је лакше и учити и примером показати чистоту спољашњу него унутрашњу.

Но погледајте, браћо, како Учитељ и Пример велике чистоте ставља ову велику чистоту у зависност од унутрашње милостиње. Милостиња, која се чини од срца, чисти човеково срце. Милостиња, која се чини од душе, чисти човекову душу. Милостиња, која се чини од свег ума, чисти човеков ум. Једном речју, унутрашња милостиња чисти целога човека. Ако ли је милостиња само од руке, она не чисти ни руку а камоли срце, и душу, и ум. Неопходна је и милостиња од руке, но она чисти дародавца само онда када срце покреће руку на милостињу. Но осим те милостиње од руке постоје и друге врсте милостиње. Молитва за људе јесте милостиња унутрашња, а тако исто и жалостивост према људском болу и радост у радости туђој. То је милостиња што иде од срца и ствара чистоту у срцу, и у души, и у уму.

Пречисти Господе, помози нам да истинском милостињом задобијемо велику чистоту. Теби слава и хвала вавек. Амин.

27. ФЕБРУАР

1. Преп. Прокопије Декаполит. Овај светитељ беше из Десетограђа (Декаполиса) около мора Галилејског, због чега се и прозва Декаполит. У младости одаде се животу испосничком и прође све прописане трудове, којима се срце чисти и дух узвишава к Богу. Но када наста гоњење због икона од стране злога цара Лава Исаврјанина, Прокопије устаде у заштиту икона, доказујући да иконопоклонство није идолопоклонство, јер хришћани знају да клањајући се пред иконама не клањају се мртвој материји него живим светитељима који су насликани на иконама. Због тога би Прокопије зверски мучен, хапшен, бијен и железом струган. Кад зли цар Лав би убијен телом, погинувши душом раније, иконе бише повраћене у цркве и Прокопије се поврати у свој манастир где проведе остатак дана у миру. У старости пресели се у царство Божје где гледа с радошћу живе анге-

ле и светитеље, чије је ликове на иконама чествовао на земљи. Скончао мирно у IX веку.

2. **Преп. Талалеј, испосник сиријски.** Беше најпре у манастиру Св. Саве Освештаног, но после се наставни на неком гробљу многобожачком, чувеном због појава злих духова и страшилишта. Да би победио страх у себи вером у Бога, Талалеј се настани на том гробљу где проживе многе године, претрпевши много од напада духова и дању и ноћу. Због велике вере у љубави према Богу дарова му Бог дар чудотворства те учини многа добра болесним и страдалним људима. Скончао око 460. год.

3. **Преп. Тит Печерски.** Беше Тит презвитер и имаше љубав нелицемерну према ђакону Евагрију, као брат према брату. Но колика би њихова прва љубав, толика потом наста међусобна вражда и мржња, посејана ђаволом. Тако се омрзоше, да кад је један кадио у цркви, други се окретао и излазио напоље. Тит покушаваше више пута да се измири са својим противником но узалуд. Разболе се Тит, и сви мишљаху умреће. Замоли да му доведу Евагрија, да се опросте. Силом довукоше Евагрија до постеље Титове, но Еваргије се оте и побеже говорећи, да неће Титу простити ни овога ни онога света. Како то рече, тако се простре на земљу и издахну. А Тит се диже из постеље здрав и исприча како су демони облетали око њега све док он не опрости Евагрију, а када му опрости, демони одбегоше и нападоше Евагрија, а њега окружише анђели Божји. Скончао 1190. год.

4. **Преп. Стефан.** Најпре био дворски чиновник код цара Маврикија. Потом оставио дворску службу и гоњен љубављу Христовом подигао дом милосрђа за старце у Цариграду. Скончао мирно 614. год.

5. **Св. муч. Јулијан Подагрик.** Страдао од подагре те није могао ни стајати ни ићи. Донет на носилима пред суд за веру Христову. Жив сажежен на ломачи, са својим учеником Кронионом, у време цара Декија у Александрији.

Простимо људима да Бог нама прости,
Сви смо ми на земљи привремени гости.
Не вреди молитва ни дуга пошћења
Без милости праве и без опроштења.
Грехови су гуоа, Бог је лекар прави,
Кога Бог очисти, тога и прослави.
Сваку милост људи Бог милошћу плаћа
Без милости гине ко грех грехом враћа.
Гнојем се не чисти гној из гнојних рана,
Нит се тамом гони из тамнице тама,
Но чист мелем рану гнојну исцељује,
А тамничну таму светлост растеруЈе.
Милост је ко мелем тешком рањенику,
Свак се њој радује као светилнику.
— Не треба ми милост! — То безумник збори,
А за милост виче кад га јад обори!
На милости Божјој сунчају се људи,
Та, милост нас Божја у живот пробуди!
Простимо људима, да Бог нама прости,
Сви смо ми на земљи привремени гости.

РАСУЂИВАЊЕ

Кад год смо ван благодати Божје, ми смо и ван себе, и сравњени са благодатном природом својом ми се не налазимо у бољем стању него један сумашедши у сравњењу са такозваним здравим човеком. Само је благодатан човек природан човек, тј. човек више, непокварене природе, у којој влада и управља благодат Божја. Вели св. Симеон Нови Богослов:

„Светилник, мада је напуњен уљем и има фитиљ, остаје сав таман ако се не запали огњем. Тако и душа, по изгледу украшена свим врлинама, ако нема светлости и благодати Светога Духа, погашена је мрачна" (Беседа 59). Као што и велики апостол говори: *по благодати Божијој јесам што јесам* (I Кор. 15, 10). Бити пак без благодати, значи бити удаљен од Бога, па удаљен и од стварности свога сопственог бића. Наше биће, наша личност утврђује своју стварност и добија своју пуноћу само у близини Бога и Богом.

Зато на грешнике треба гледати као на болеснике, као на немоћне сенке, без стварности и без — ума.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса као чокот (Јов. 15, 1) и то:

1. као чокот из кога су никле безбројне плодне лозе у лицу светитеља,
2. као чокот који својим соком, крвљу својом, поји и храни све лозе на себи,
3. као чокот из кога се разгранила црква божанска на земљи и на небу,
4. као чокот, од кога и ја не смем одвојити лозу мога живота.

БЕСЕДА

о моћи Васкрситеља тела

Развалите цркву ову и за три дана ћу је подигнути (Јов. 2, 19)

То Господ говори за цркву тела Свога. Разорите Тело ово и ја ћу га за три дана васкрснути! То говори Онај који зна моћ своју, и који је по моћи Својој испунио речи Своје. Јер тело Његово би разваљено, изломљено, избодено, сахрањено и три дана тамом покривено. А трећега дана Он га подиже; подиже га не само из гроба на земљу него га уздиже до небеса. И тако Он рече реч, и реч се Његова обистини.

Знак даде Господ Јеврејима, јер они тражаху знак од Њега. А кад им даде знак, какав никад нико пре Њега није могао дати, они му не повероваше, него збуњени и устрашени, потплахиваху стражаре са Голготе да слажу, и да објаве лаж, како тај чудесни знак није се десио, него како су га ученици украли из гроба!

Не помаже никакав знак онима који неће да верују. Јевреји су својим очима гледали многа чудеса Христова, па ипак нису хтели веровати него су говорили, за оправдање свога неверовања, да Он та чудеса чини *помоћу књаза ђаволскога*\ Ко неће да верује у добро, томе не помажу сви знаци које небо може дати. Срце испуњено злобом тврђе је од гранита камена. Ум помрачен грехом не може осветлити сва светлост небеска, већа од хиљаде сунаца.

А кад човек истера злобу из срца и спасе ум свој од таме греховне, тада он види безбројне знаке које Бог даје онима који хоће да веРУЈУ — видe и веРУЈУ-

О браћо моја, не грешимо се о милост Божју, и не подајимо се злоби јеврејској. О браћо моја, сви су знаци већ дати, и сви бљеште као звезде по небеском своду свакоме ко има благо срце и правомисаон ум.

Господе Чудотворче, Теби слава и хвала вавек. Амин.

28. ФЕБРУАР

1. **Свешт. муч. Протерије.** Овај светитељ беше презвитер у Александрији у оно време када патријарх у том месту беше јеретик Диоскор, један од покретача монофизитске јереси, која учаше да у Христу нису две природе него једна. У то време цароваше Маркијан и Пулхерија. Протерије, муж свет и благочестив, устаде против Диоскора, због чега претрпе многе беде. Тада би сазван IV Вас. сабор у Халкидону, на коме јерес монофизитска би осуђена, Диоскор збачен с престола патријаршијског и послат у заточење. На његово место би изабран овај правоверни муж Протерије. Он управљаше црквом са ревношћу и љубављу истинског следбеника Христова. Но следбеници Диоскорови не престаше стварати метеж у Александрији. При једном таком крвавом метежу Протерије изађе из града с намером да се привремено удаљи, али му се на путу јави пророк Исаија и рече: „Врати се у град, ја чекам да те узмем." Протерије се врати и уђе у цркву. Чувши за ово, обесни јеретици навалише у цркву, ухватише патријарха и ножевима га избодоше. С Протеријем погибоше тада још шесторица хришћана. Тако прими мученички венац за истину православну овај дивни пастир стада Христова, 457. год.

2. **Св. Василије исповедник.** Друг и страдалник св. Прокопија Декаполита. Василије верно следоваше своме учитељу Прокопију и у миру и у гоњењу. Многе муке претрпе од иконобораца. А када иконоборци пропадоше, по Божјем Промислу, Василије се врати заједно с Прокопијем у свој манастир где се у посту и молитви дуго подвизаваше, и мирно сконча 747. год.

3. **Свешт. муч. Нестор, еп. магидијски.** Одликовао се великом кротошћу. У време Декија би изведен на суд и љуто мучен за Христа. Пред смрт виде у визији жртвено јагње, што он протумачи као знак своје скоре жртве. Би мучен од епарха Публија и најзад на крст распет у Пергији 250. год.

4. Св. блажени Николај, јуродиви псковски. Живео животом јурода у граду Пскову у време цара Ивана Грознога и упокојио се 28. фебр. 1576. год.

Две природе Господ споји, Да
их више не раздвоји:
Човечанску и божанску, Да их
више не раздвоји. Бог и
Човек — личност једна На
две стране непосредна.
Богочовек и Спаситељ,
Раздвојеног Сјединитељ,
Вечних тајни Толкователъ,
Царства светих Основатељ.
Бог човеку приђе ближе,
Вечност спусти, време диже.
Христос — труба Светог Тројства,
Христос — тајна чудног Двојства;
Бог истини човек поста, Доле
сиђе, горе оста. Нити паде нит
посрну, Но телом се *заогрну. То је*
света љубав чиста. Љубав вечна,
вечно иста: Малим прстом диже
дива, А за ум је непојмљива.

РАСУТЈИВАЊЕ

Ретком неустрашивошћу одликовали су се јуродиви Христа ради. Блажени Николај трчао је по улицама града Пскова правећи се луд, укоревајући људе за њихове тајне грехе и проричући оно што ће им се догодити. Када цар Иван Грозни уђе у Псков, сав град беше у страху и ужасу од грозног цара. Пред сваком кућом беше положен хлеб и со као добродошлица цару, но народ се не појављиваше. Када началник града пред црквом поднесе цару на послужавнику хлеб и со, цар отури послужавник, и хлеб и со паде на земљу. Тада се пред царем појави блажени Николај, у дугачкој кошуљи, опасан конопом, јашући на штапу, као дете, па узвикну: „Иванушка, Иванушка, једи хлеба и соли а не човечје крви." Појурише војници, да га ухвате, но он одјури и сакри се. Сазнавши цар о овом блаженом, ко је он и шта је, посети га у његовој тесној одаји. Била је прва недеља Часног поста. Чувши да му цар долази у посету, Николај нађе комад сировог меса, па кад му цар ступи у келију, Николај се поклони и понуди цару месо: „Једи, Иванушка, једи!" Љутито му одговори грозни цар: „Ја сам хришћанин и не једем меса уз пост." Тада му брзо одговори Божји човек: „Та ти чиниш и горе: храниш се човечијим месом и крвљу, заборављајући не само на пост него и Бога!" Ова лекција уђе у срце цара Ивана и он постиђен одмах напусти Псков где беше наумио учинити велики покољ.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса као хлеб живота (Јов. 6, 48) и то:
1. као хлеб којим се душа храни и живи,
2. као хлеб којим се ум храни и просвећује,
3. као хлеб којим се срце храни и облагорођава.

БЕСЕДА
о храни душевној

Ја сам хлеб Живота (Јов. 6, 48)

Тако рече Господ Исус гладноме роду људском. И реч се та обистини кроз векове на безбројним следбеницима Христовим, који Господа примише као храну душе своје. Неки очајни младић, који стајаше близу самоубиства, исповеди се једном духовнику. Саслуша га духовник пажљиво па му рече: „Сине мој, сам си крив невољи својој. Душа је твоја изгладнела до смрти. Ти си целога живота учио само како да храниш тело, но ниси никад ни помислио да и душа потребује своју храну, и то већу и чешћу него што телу треба. Душа је твоја на умору од глади. Једи и пиј Христа, сине мој. Само то може повратити душу твоју од смрти. Сваки дан и непрестано једи и пиј Христа; Он је животворни хлеб душа наших." Послуша младић старца и поврати се у живот.

Хранимо, браћо, душу своју Христом, да би душа наша била жива и здрава. Хранимо непрестано ум наш мислима Христовим, да би ум наш био просвећен и ведар. Хранимо непрестано срце наше љубављу Христовом, да би срце наше било сито и радосно. Хранимо непрестано вољу нашу заповестима Христовим и примером Христовим, да би воља наша свакоминутно чинила добра дела. Нека Христове мисли буду наше мисли; и Христова љубав наша љубав; и Христова добра воља наша добра воља. Непрестано хранимо душе наше Христом Господом; непрестано душом једимо Њега и пијмо Њега. Нема хранљивијег хлеба од Њега, нема слађег пића од Њега. У причешћу Он се сав даје нама, телом и крвљу. Но причешће је опомена, да душе наше треба непрекидно да хранимо Њиме. Непрекидно Њега да једемо и пијемо, као што непрестано дишемо.

О благи и слатки Господе наш, покрени душе наше, да се непрестано Тобом хране и живе буду. Ти си наш хлеб живота. Теби слава и хвала вавек. Амин.

29. ФЕБРУАР

1. Преп. Јован Касиан. Овај велики духовник родио се у Риму од родитеља славних. У младости изучи све науке светске, нарочито философију и астрономију. Потом се сав предаде изучавању Светога Писма. Простирући се од добра на боље и желећи све виши степен савршенства, Касиан оде из Рима у Цариград, да лично чује и види св. Јована Златоуста. Златоуст га поучи и посвети за ђакона. Користивши се много мудрим Златоустом, Касиан се упути даље на Исток, да се још-више научи и усаврши. Највише се задржао у Мисиру, у Нитрији, међу чувеним духовним атлетима, од којих се научио

вежбању у свакој добродетељи. Напокон се врати опет на Запад, и настани се у граду Марсељу. Ту основа два манастира, један мушки и један женски. На молбу монаха написа Касиан више списа, од којих је нарочито користан за љубитеље духовног живота: „Осам књига о борби против осам главних страсти." Врло му је важан спис против јеретика Несторија. Овај спис написа Касиан на молбу архиђакона Лава. Послужи верно Господу и обогати многе мудрошћу па се пресели у вечни живот 435. год. Мошти св. Касиана и данас почивају у Марсељу.

2. **Преп. Варсонуфије.** Родом из Палестине. Рођен као незнабожац он се крсти у 18. својој години и одмах замонаши добивши име Јован. Када се прочу због свога добродетељног живота, би изабран за архиепископа у Дамаску. Но он не оста дуго на том положају. Жудећи са усамљеним духовним подвигом, он тајно напусти Дамаск и оде у пустињу Нитријску. Ту се пријави као монах Варсонуфије, и одмах доби као послушање да буде водоноша манастирски. Негдашњи архиепископ с радошћу прими то послушање. Својим умним расуђивањем, кротошћу и вреднoћом Варсонуфије ускоро постаде узорити пример свима монасима. Тек пред његову смрт би откривено монасима ко је био Варсонуфије. И тако овај светитељ послужи својим примером за укор гордим и властољубивим, а за утеху смерним и кротким. Упокојио се мирно и преселио ка Господу 457. год.

Осим страшних страсти Касиан исчисли И Девето јоште — нечисте помисли. Прождрљивост прво у пићу и јелу, ГТа блуд, отров други и духу и телу, Сребролубље — оков што за метал веже, Гнев — мраз људског срца, што леди и стсже. Печал — црв несити што душу разједе, Униније — дремеж што смрт души преде, Сујетљивост — змија, змија многоглава, Свуд је и нигде је — прикрива је трава, Гордост — мач дворезни што сече и руби, И младе и старе немилосно губи, И младиће чиле, охоле због снаге, И духовне старце, самим себи драге. Од свих ових страсти Бог нам Је одбрана Молитвама светим светог Касиана.

РАСУЂИВАЊЕ

Св. Јован Касиан пише о борби с духом блуда овако: „Борба с духом блуда, борба је љута, дужа од других, свагдашња и само од малог броја људи потпуно к победи приведена. Ова се борба почиње с првог зрелог узраста и не престаје све док се остале страсти не победе. У овој борби потребно је двојако оружје. За достигнуће савршене и чисте целомудрености није довољан само телесни пост (премда је он пре свега нужан), потребна је уз то и сокрушеност духа и неодступна молитва против овога најнечистијег духа; за тим непрестано поучење из Св. Писма уједно с умним деловањем, затим труд телесни и рукоделье, које задржава срце од блуђења и повраћа

га к себи, а изнад свега дубока и истинска смерност, без које се никада и ни над којом страшћу не може задобити победа. Победа ове страсти условљена је савршеним очишћењем срца, из кога по речима Господа истиче отров и ове болести. *Јер од срца излазе помисли зле... прељуб, курварства* итд. (Мат. 15, 19)... Треба имати постојану смерност у срцу и трпљење, као и пажљиву предохрану себе у току дана од гнева и осталих страсти. Јер уколико у нас уђе огањ гнева, утолико лакше после проникава у нас жар похоти."

Интересантно је да и многи други велики духовници доводе у узрочну везу страст гнева и страст блудне похоти, из чега следује да су гневници највећи похотљивци.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса као будног стражара над црквом Својом (Мат. 28, 20) и то:

1. како Он бди над целим створеним светом, а нарочито над црквом Својом, крвљу стеченом,
2. како Он бди над сваком крштеном душом као вртар над усевом својим,
3. како он кроз тишину и кроз буру води цркву Своју, водећи је крајњој победи,
4. како Он бди и над мојим животом, да узрасте и узида се у царство Његово вечито.

БЕСЕДА

о живом присуству Христовоме

Ја сам с вама у све дане до свршетка вијека (Мат. 28, 20)

Ево утехе над утехама!

Ево утехе за оне које бура ломи! Нека се само сете: ту је Христос поред њих, и нека се не боје. Он је крманош.

Ево утехе за оне који старе! Нека не губе из вида, да Христос с њима путује кроз време све до у вечност у вечну младост, и нека буду спокојни.

Ево утехе за оне које људи муче! Нека не мисли да су остављени, јер Христос је уз њих у свима мукама, и на суду, и у тамници, и нека се радују. Он је судија.

Ево утехе за оне које зли духови узнемирују! Нека појме, да је Христос, победилац злих духова, на њиховој страни, и нека се крепе. Он је Победилац.

Ево утехе за све оне који траже светлост правде и истине! Нека верују, да је Христос ближи души њиховој од очију њихових, и нека се држе Његовог руководства. Он је светлост.

О браћо моја, ваистину, Христос је непрестано с нама као светлост што је непрестано са очима које гледају. Но о жалости наше, ако су очи наше душе затворене, те узалуд се светлост труди да се

сретне са зеницом вида нашег! О туге и жалости наше, када ми нисмо са Христом!

Он иде у сусрет нама — идемо ли ми у сусрет Њему? Он хоће с нама — хоћемо ли ми са Њим? Ако хоћемо утеху, ми морамо бити са Њим у све дане до свршетка нашега века.

Господе, утехо наша једина, не остави нас! Теби слава и хвала вавек. Амин.

1. МАРТ

1. **Преп. Муч. Евдокија.** Живела у Илиопољу граду Финичанском за време царовања Трајанова. Најпре велика развратница, а потом покајница, испосница и најзад мученица. Разврат је била сабрала огромно богатство. Преокрет у њеном животу направио је, Промислом Божјим, неки стари монах Герман, и то нехотично. Дошав послом у град, он одседне код једног хришћанина, чија се кућа додиривала са кућом ове Евдокије. Када је он ноћу почео по обичају монашком читати Псалтир и неку књигу о Страшноме Суду, Евдокија га чује и с пажњом стане ослушкивати његове речи све до краја. Страх и ужас обузме је тако да је остала будна до свануће. А чим сване она пошаље слуге да умоле тога монаха да дође к њој. Герман дође, и међу њима се отпочне дуг разговор о ономе што је старац монах прошле ноћи читао, и уопште о вери и спасењу. Резултат тих разговора буде да Евдокија замоли месног епископа да је крсти. После крштења она предаде све своје имање цркви, да се разда сиромасима, отпусти своје слуге и робове, а она се повуче у неки женски манастир. И тако се одлучно посвети сва монашком животу, послушању, трпљењу, бдењу, молитви и посту, да буде после 13 месеци изабрана за игуманију. Проживе у манастиру 56 година, и удостоји се пред Богом да јој Бог даде толику благодат те и мртве васкрсаваше. Када наста гоњење хришћана од некога кнеза Викентија, света Евдокија би посечена мачем. Ево дивног примера, како један суд нечистоће може да се очисти, освети и испуни скупоценим небеским мирисом, благодаћу Духа Светога.

2. **Преп. Агапије.** Био послушником некога духовника при манастиру Ватопеду. Ухваћен од морских разбојника и продан као роб у Магнезији. После 12 година чудесно ослобођен и враћен у Ватопед помоћу Пресвете Богородице. Крстио своје првашње господаре и био им духовник. Остатак живота провео у подвигу у Ватопеду, и скончао мирно у Господу.

3. **Св. муч. Антонина.** Рођена у Никеји. За веру Христову хапшена и љуто мучена. Најзад зашивена у врећу и утопљена у језеро 302. год. Но Бог јој душу спасе и прослави занавек међу ангелима на небу и међу вернима на земљи.

Некад жена грехом испуњена, А напокон кротка покајница Евдокија Богу се мољаше, Све клечећи сузе пролеваше. То разгори јарост у сатани, Па јаросан к небесима викну: — Михаиле, небесни војводо, Правду збориш, неправду ми твориш, мој тор смераш сасвим испразнити, Последњу ми овцу уграбити, Зашто ову грешницу узимаш? Греси су јој тежи него моји! Ја за мало неко преслушање У Ад падох и у вечне муке, Њени греси као смрадно море Све окужи што јој се приближи. Тако злоба на добро се злоби, Покајнику свакоме злокоби, Док Михаил, чувар покајника, С ангелима Евдокији приђе И узе је под своје окриље, Дахом својим растера демоне У том с неба песма се разлеже: — Милост Божја тако благоволи, Да се сваки покајник прихвати, Да се сваком покајнику прости, Покајање — људима спасење, То је божја и милост и воља — Божја воља — сатани зловоља.

РАСУЂИВАЊЕ

Верност и покорност вољи Божјој треба да красе живот свакога хришћанина. Бог прославља верне и покорне, као што се то види и на животу св. Агапија. Овога светитеља као младића ухватише разбојници, одведоше у Азију и продадоше неком Арапину. Пуних 12 година Агапије робоваше код овога Арапина ћутљиво и послушно; и пуних 12 година мољаше се он Пресветој Богородици да га ослободи ропства. Једне ноћи јави му се Богородица и рече му да устане и иде без страха своме старцу. Агапије устаде и дође у Свету Гору своме старцу. Када старац виде Агапија, ожалости се, мислећи да је сам побегао од свог господара. Агапије, веран и покоран вољи Божјој, одмах се врати у Азију, јави се своме господару, и исприча му све, шта се с њим догодило. Чувши Арапин све, задиви се добродетељи хришћана, па пожели видети старца Агапијева. Узме дакле два своја сина и дође у Свету Гору. Ту се крсти са синовима својим, сва тројица замонаше и остану до смрти подвизавајући се најпре под руководством старца Агапијевог а по том самог Агапија. И тако негдашњи сурови господари постану послушни ученици свога бившег роба, верног и вољи Божјој покорног Агапија.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса на Тајној Вечери и то:

1. како пере ноге ученицима, и тиме их нарочито учи смерности и међусобној љубави,
2. како се Петар, један од највернијих, стиди и брани да му Господ опере ноге,
3. како се Јуда, неверник и издајник, не стиди и не брани да му Господ опере ноге,
4. како и данас верни примају безбројна доброчинства Божја са узбуђењем и стидом, а неверни примају исто то без узбуђења, без стида, и још са роптањем на Бога.

БЕСЕДА

о знању и творењу

Кад ово знате, благо вама ако га извршујете (Јов. 13, 17)

Најважније у овој изреци Господњој, драга браћо, јесте то, да Господ не блажи знање него извршивање. Он не каже апостолима: благо вама кад ово знате. Тако су говорили неки незнабожаки учитељи, који су само у знању гледали спасење. Не, него Господ вели: *благо вама ако га извршујете.* Знање о спасењу донео је сам Господ Исус. До тога знања нико није могао доћи својим трудом. Неки од старих грчких философа говорили су, да род човечји не може ни доћи до истине нити се спасти, док сам Бог не дође на земљу. Господ је дошао међу људе и открио је људима знање. Ко год прима ово знање, прима и обавезу да га извршује. О колико ће лакше бити на Суду ономе, ко ово знање никад није примио па, следствено, није га ни извршивао, неголи ономе ко је ово знање примио и пренебрегао његово извршење! О колико ће лакше бити на Суду неуким незнабошцима него ученим хришћанима!

Сам Господ показао се не само као зналац него и као извршилац. Његовом савршеном знању одговарало је и савршено извршивање. Он је сам лично, пред очима ученика својих, извршио све заповести Своје. И ову заповест дао им је после извршеног дела смерности и љубави. Кад је опрао ноге ученицима, онда им је заповедио да и они тако чине један другом.

Није Господ дошао међу људе да прља људе, него да их пере. Он никога није упрљао, а опрао је свакога ко је хтео да се опере. Какав стид за многе од нас, који се трудимо да само себе оперемо, а двапут више трудимо се да друге упрљамо! О браћо моја, то ми браћу рођену прљамо! И Христос плаче кад види како ми блатом клевете прљамо оне које је Он крвљу својом опрао.

Господе, опрости нам. Грешимо сваки дан против браће своје. И учини Господе, браћу нашу, коју смо ми упрљали, светлијим од нас у царству Твоме. Ти си праведан и све видиш. Теби слава и хвала вавек. Амин.

1

2. МАРТ

1. Свешт. муч. Теодот, еп. киринијски, на острву Кипру. Због своје мудрости и добродетељи би изабран за епископа и управљао црквом Божјом с љубављу и ревношћу. Но када наста гоњење на хришћане у време опакога цара Ликинија, овај Божји човек би изведен на суд и стављен на многе муке. Када га мучитељ Савин саветоваше да се одрекне Христа и поклони идолима незнабожачким, одврати му Теодот: „Кад би ти знао доброту Бога мојега, на кога се

ја надам, да ће ме због ових кратковремених мука удостојити вечнога живота и ти би пожелео да за њега пострадаш овако као ја."

Удараху му клинце у тело, а он се мољаше Богу с благодарношћу; па мислећи да му је крај близу, саветоваше и поучаваше хришћане који беху око њега. Но по Божјем Промислу у то време објави цар Константин слободу хришћанима и нареди да се пусте сви који су под судом ради Христа. Тада и овај светитељ би ослобођен, поврати се онако измучен на свој положај у Киринију, и поживе још две године. По том се упокоји у Господу, коме је верно служио и за кога је много пострадао. Сконча свој земни живот 302. године и пресели се у дворе Господње.

2. **Св. муч. Троадије.** Као младић пострада за Христа. Григорије Неокесаријски виде га у визији како храбро подношаше муке за Христа све док не би убијен. И виде му душу, која кад се растави од тела, радосно хиташе к небу. Пострада и прослави се св. Троадије у III столећу.

3. **Четири стотине и четрдесет мученика,** који бише убијени од Лонгобарда у Италији око 579. год. О њима пише св. Григорије Двојеслов. На једном месту бише посечени њих 40, а на другом других 400, сви због тога што нису хтели јести од идолске жртве, а осим тога ових 400 још и зато што нису хтели по обичају незнабожних Лонгобарда, играти око козје главе, принете демонима на жртву од стране незнабожаца.

4. **Преп. Агатон,** велики мисирски подвижник из V века. Савременик св. Макарија и ученик св. Лота. Старао се испунити све заповести Божје. Неко од братије похвали му један ножић, којим је секао пруће за котарице. Чувши похвалу светитељ с радошћу пружи томе брату ножић на дар. Још је говорио св. Агатон: „За мене би било задовољство кад бих могао узети себи тело некога губавца а њему дати моје." Није ли то савршена љубав?[1]

5. **Св. муч. Евталија.** Ова Евталија света беше девица из Сицилије, и имаше мајку с истим именом, и брата Сермилијана. Сви беху некрштени и незнабожни. Стара Евталија боловаше од течења крви. У сну јаве јој се св. муч. Агфеј, Филаделф и Кирил (в. 10. мај) и рекну јој да ће оздравити само и једино ако се крсти у име Господа Исуса Христа. Евталија поверује у Христа, крсти се и, ваистину, оздрави. Видећи то чудо, и њена се ћерка крсти. Сермилијан пак поче исмевати мајку и сестру због вере Христове, потом и претити. Мајка се уплаши и побеже од куће. Тада брат поче гонити сестру. Но сестра се не уплаши, јер јој милији беше Христос од брата, и рече Сермилијану: „Хришћанка сам и не бојим се умрети." Опаки брат посла к њој једнога слугу да је оскрвни. Но када слуга нападе св. Евталију, он изгуби очни вид. Зли брат виде то чудо, но оста тврда срца. Он појури за сестром, ухвати је и главу јој одсече, слично Каину. Тако св. девица Евталија увенча се венцем вечне славе. И тако се и овом приликом обистини реч Христа Господа, да је Он донео мач међу људе, који дели сродне крвљу но не и сродне вером (Мат. 10, 34-35).

1

---------- МАРТ ----------

Агатон ћутљиви три године учи
С кам'ном под језиком да мучи, и мучи,
Да језиком својим не послужи греху,
Но да зборирече људма на утеху,
И да слави Бога КОЈИ га сотвори.
Једном када светац поче да говори
Он о гневу рече: киме гнев овлада
Не угађа Богу сада и никада,
Ми имамо силу васкрсават мртве,
Од гневног никакве Бог не прима жртве.
Кад се смрт наднесе и над Агатона,
Скупише се браћа да га виде бона!
Он молитву шапта са великим страхом,
Из груди му навре уздах за уздахом.
Питаху га браћа: зар се и ти бојиш,
О предобри оче, кад пред Богом стојиш?
Предобар си био, свима је познато,
Међ камење људско блист'о си ко злато!
Тад им старац рече са лицем светлијим,
— Ја сад, децо, стојим пред судом Божијим.
Суд је људски једно, а друго Божији —
М уздах се старцу оте још силнији.

РАСУЂИВАЊЕ

Ако неко изгуби веру у Бога, у накнаду му се даје глупост. А од свих глупости тешко да има веће од ове, да се неко назива хришћанином, а да иде и пабирчи бедне доказе Бога и бесмртног живота по другим верама и философијама. Ко не нађе злата код богаташа, како ће га наћи код сиромаха? Откровења бесмртнога живота, факта, докази, покази, реалне појаве духовнога света — све то не само да сачињава темељ вере хришћанске, него то сачињава и зидове, и спратове, и украсе, и сав намештај, и кров, и кубета величанственог здања вере хришћанске. Кроз сваку реч јеванђелску светли по један зрак из онога духовнога света, да и не говоримо о чудесним догађајима, и јеванђелским и пројеванђелским, кроз сву историју цркве за 2000 година. Хришћанство је отворило широм капије онога света у тако великој мери, да њега не би требало готово ни звати религијом — због забуне, да се не би мешало са осталим верама и реалигијама — него Откровењем, Откровењем Божјим.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса на Тајној Вечери и то:

1. како мораде казати ученицима, да ће га један од њих издати,
2. како и после свега што Он учини за Јуду, и после прања ногу и наговештаја да Он зна његове издајничке намере, Јуда остаде упоран у својим мислима о продаји за сребро и свога Учитеља и своје душе,
3. како Господу жао беше пропасти Јудине као и пропасти других издајника Њега и Његове цркве кроз све време до краја, што све Он прозираше Својим свевидећим духом.

БЕСЕДА
о Оцу и Сину

Ко види мене види онога који ме посла (Јов. 12, 45)

Ко види светлост, види и сунце с друге стране: зар може неко видети сунце не видећи светлости? Да нам сунце не шаље своју светлост, нико од нас не би знао за сунце. Све наше знање о сунцу ми смо добили помоћу светлости која је од сунца. Никад нико није видео сунце помоћу неке друге светлости а не оне која је од сунца.

Тако је и са нашим познањем Оца помоћу Сина. Ко не зна за Сина, не може знати за Оца. Ко позна Сина, позна и Оца. Ко види Сина, види и Оца. Бог се не може познати без светлости Своје, која дође међу људе. Светлост Очева јесте Син. *Ја сам видело,* рекао је Христос. *И видело се свијетли у тами.* Физички свет био би сав тама да није светлости од сунца. А духовни и морални свет, и сав живот људски, био би тама, да није светлости која је од Оца. А та светлост јесте Христос Господ.

Ваистину, браћо, нема праве светлости која осветљава биће Божје као што је Христос Господ. Ко Њега види, види Бога. Ко Њега не види, тај је у тами.

Господе Сине Божји, помози увек духу нашем да Тебе види, и кроз Тебе Оца Твог небесног и Духа Светога утешитеља, Тројицу једнобитну и неразделну, којој нека је слава и хвала вавек. Амин.

3. МАРТ

1. **Св. муч. Евтропије, Клеоник и Василиск.** Беху другови св. Теодора Тирона. Па кад славни Теодор славно сконча, они осташе у тамници иза њега, и не бише задуго осуђени због смене намесника царског у граду Амесији. Када стиже нови намесник, још нечовечнији од свог претходника, нареди те му изведоше ову тројицу. Сва тројица беху младићи, и то Евтропије и Клеоник браћа рођена, а Василиск сродник св. Теодору. Но сва тројица по братској љубави беху као рођена браћа. Тако и пред намесником рекоше: „Као што је Света Тројица недељива, тако смо и ми по вери недељиви и по љубави неразлучни." Узалудна беху сва ласкања од стране намесника, и узалудни покушаји његови да поткупи Евтропија. Најпре овога позва да с њим вечера, што Евтропије одби говорећи из Псалама: *благо мужу који не иде на савет нечестивих,* потом му понуди огромно благо — сто и педесет литара сребра — што Евтропије такође одби подсетив намесника, да Јуда због сребра душу своју изгуби. После свих покушаја, истјазања и мука бише прва двојица осуђени на распеће, а Василиск на посечење мачем. И бејаху два брата на два крста распети, за што они одадоше хвалу Христу, што их удостоји

оне смрти, којом и Он умре; а трећи Василиск мачем посечен. И сви одоше у царство радости где их чекаше војвода њихов, св. Теодор, пре њих прослављен од Христа, Господа и Победиоца. Пострадаше чесно 308. год.

2. **Света Пиамука Мисирка.** Ради Христа не хте се удавати него се преда подвижништву у кући своје матере. Узимала је само мало хране и то сваки други дан и проводила време у молитви и созерцању. Имала дар прозорљивости. Упокојила се мирно обручивши душу своју Господу, око 377. год.

3. **Непозната девојка** из богате куће у Александрији. Имађаше доброг оца, који претрпи много и зло сврши, и мајку злу, која добро поживе и умре у миру и би сахрањена с почашћу. У недоумици да ли да живи по примеру оца или по примеру мајке, ова девица имаде визију која јој откри стање оца и мајке у другом свету. Оца виде она у царству Божјем а мајку у тами и муци. То њу определи, да сав свој живот посвети Богу, и да попут оца свога држи се закона Божјег без обзира на све противности и недаће које би имала да претрпи. И одржа закон Божји до краја, с Божјом помоћи, и удостоји се царства небескога, у коме се састаде с оцем својим богољубивим.

Ум сабран и дигнут к Богу Свевишњему,
Срце запаљено љубављу ка Њему, Не хаје
за муке, нит за тело мари, Над таквим
једино Господ господари. Ум прилепљен
Христу — то је најважније, То на муци
позна свети Евтропије И Клеоник брат
му, и Василиск мили, Сва три су у ватри
ко у роси били. Ум прилепљен Христу за
муке не хаје, Ако мука траје и молитва
траје, О муци не мисли но молитву кроји;
Ко се Бога боји муке се не боли. Два
рођена брата на крст уздигнути: Тело им
се грчи, но дух се не мути, Оба славе
Бога који њих прослави, И смрт њима
такву почасну достави. Телесна им риза
цепа се и свлачи А дух стреми к небу, дух
од тела јачи: Прими Боже, вичу, дух наш
у висине, Теби вечна слава, о Божији
Сине!

РАСУЂИВАЊЕ

Говорећи по човечански, Христос је послушношћу уздигао се до старешинства у цркви, у свету и у историји људској. Нико не бива добар старешина, ако није прошао школу послушања. Адам је изгубио власт и старешинство над животињама и стихијама природним у ономе часу кад се показао непослушан према Богу. „Послушност бива за послушност; ако ко слуша Бога, и Бог њега слуша", рекао је авва Мојсеј. Ипак очигледно је, да Бог више слуша људе него људи Бога, кад се узме колико се и колико пута људи посведневно греше о заповести Божје. Факт да Бог бесмртни слуша нас трулежне више него ми Њега, мора да испуни стидом свакога ко још савести има.

Када св. Евтропије беше мучен са своја два друга, он се помоли Богу: „Дођи нам у помоћ као што си дошао слуги Твоме Теодору (Тирону)!" У том се земља затресе и послушни Господ јави се с анђелима и са св. Теодором. И рече Господ страдалцима: „За време вашег мучења ја сам стајао пред лицем вашим посматрајући трпљење ваше. Имена ваша уписаће се у Књигу Живота."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса на Тајној вечери и то:

1. како Он изабра хлеб и вино, два обична елемента исхране, и кроз њих установи Своју видљиво — невидљиву везу с црквом до краја,
2. како се Тајна Вечера одржала до данас и како ће се одржати до краја времена као Тајна Причешћа,
3. како се сваки дан и готово сваки час негде у свету од неког свештеника освештава хлеб и вино, и прима као тело и крв Христова. Дивна визија тога!

БЕСЕДА

о љубави к ближњим

Али остати у Шијелу потребније је вас ради (Филиб. 1, 24)

Озарен љубављу Христовом апостол Павле признаје у посланици Филибљанима, да је за њега *смрт добитак,* пошто је његов *живот Христос.* Љубав његова према Христу вуче га у смрт, да би што пре стао уз Христа, а љубав према верним људима опет гони га да још остане у телу. Па ипак то нису две љубави, које растржу апостола и вуку га на две стране, него једна иста, која отвара пред њим две ризнице блага: једна ризница блажени свет на небу, а друга душе верујућих на земљи. Оно небесно благо увеличава се овим благом са земље; ова ризница прелива се у ону. Да иде на небо — на то вуче апостола љубав и награда; да остане на земљи — на то га вуче љубав и дужност.

Па кад један смртан човек, браћо моја, налази да је потребније бити у телу из љубави према браћи својој, какво је онда чудо да је бесмртни Бог увидео пре апостола да је потребније бити у царству духовном. Ова исповест Павлова пред Филибљанима — не објашњава ли нам она сасвим јасно побуде ваплоћења Сина Божјега? Тамо, на небесима је право Христово царство и прави Христов живот, без примесе греха и смрти. Али љубав Сина Божјега према људима нашла је да је потребније бити у телу, на земљи, међу људима. Ваистину, морамо бити благодарни апостолу Павлу, што нам је објашњавајући себе, објаснио тајну Христова доласка и пребивања у телу.

Господе, диван си у светим Својим. Теби слава и хвала вавек. Амин.

4. МАРТ

1. **Преп. Герасим.** Овај знаменити светитељ најпре се учио подвижништву у мисирској Тиваиди, па је онда прешао на Јордан и тамо основао обитељ, у којој је имао око 70 монаха, и која и дан-данас постоји. Он постави нарочити устав за свој манастир, по коме: монаси су пет дана проводили у својим келијама плетући кошнице и рогозине; нису смели никад ложити огањ по келијама; пет дана јели су само по мало суха хлеба и урме; монаси су морали држати своје келије отворене и кад би изашли тако да би свак могао, ако би и што би хтео, узети из њихових келија; суботом и недељом сабирали су се у манастирску цркву, имали заједничку трпезу, са варивом и с мало вина у славу Божју. Тада би сваки монах доносио и стављао пред ноге игуманове оно што је израдио за прошлих пет дана. Сваки је монах имао само по једну хаљину. Св. Герасим био је пример свима. Уз часни пост није јео ништа осим што се причешћивао. Једном виде лава где риче од бола, јер беше му трн у нози. Герасим приђе, прекрсти се, и извади зверу трн из ноге. Лав се тако укроти, да је дошао за старцем у манастир и ту остао до смрти старчеве; а кад старац умре, и лав свисне од бола за њим. Био је на IV сабору у Халкидону, у време Маркијана и Пулхерије, па иако је и он најпре мало нагињао монофизитској јереси Евтихија и Диоскора, буде на Сабору велики поборник Православља. Свети Јевтимије одвратио га је од јереси. Од ученика Герасимових најславнији је био св. Кириак Отшелник. Упокојио се св. Герасим 475. год. и пређе у вечну радост Господа свога.

2. Св. муч. **Павле и Јулијана.** Брат и сестра из Птолемаиде Финикијске. Беху страшно мучени за Христа од цара Аврелијана, и најзад посечени. При њиховим мучењима многа су се чудеса показала, која видевши многи незнабошци обрате се у веру, те неки и од њих бише посечени,273. год., и примише венце.

3. **Св. Јаков Посник.** Живео у VI веку. Толико се усавршио био у богоугодном животу, да је лечио молитвом најтеже болеснике. Но непријатељ рода људског наводио је на њега силна искушења. Тако једном од неких подсмешљиваца буде послата к њему жена развратна. Претварала се пред њим и плакала но навлачила га на грех. Видећи да ће пасти у грех, Јаков стави своју леву руку у огањ и држаше дотле докле се сва не опрљи. Видећи то, жена се испуни страхом и ужасом, покаја се и поправи свој живот. Али другом приликом он не одоле искушењу него паде са једном девојком, коју беху родитељи довели к њему као сумашедшу, да је исцели од лудила. Он је заиста исцели, но потом згреши с њоме, и онда, да би сакрио грех, уби је и баци у реку. Као и обично: од блуда до убиства није далеко. Десет година потом проведе Јаков као покајник живећи у једноме гробу. Познаде да му је Бог опростио по томе, што једном по молитви његовој паде киша у време велике суше од које страдаху и

људи и стока. Ево примера, сличнога Давидовом, како је опак зли демон; како, по попуштењу Божјем, може да обори највеће духовне дивове, и како опет искреним покајницима Бог по милосрђу опрашта и најтеже грехове, и не кажњава их онда када они сами себе казне.

Ко с висине веће падне, више се угрува, На висину ко се диг'о, нек се бодро чува. И апостол свети пише: „Ко мисли да стоји Нек се чува да не падне," нек се Бога боји. Јаков Посник див бејаше по високој души, Но с висине омаче се, *и ђаво га сруши; А грехједан другом хита, блуд убиству спеши, Јаков Посник себе казни, а Вог га утеши. Грех једини сву врлину може да расточи, Једна рупа на 'амбару све жито источи. Дом испуњен мирисима једна шака гада Испразни га од мириса и напуни смрада. Не помаже сто победа ни стотину слава Кад у битци најпоследњој изгуби се глава. Духовни је живот борба против вражјих хорди, У тој борби од почетка побеђен /е горди. Ко призива име Божје с дубоком смерношћу Тај у борби штићен бива Божијом милошћу.*

РАСУЂИВАЊЕ

Кад би философија људска могла задовољити човека, зашто философи Јустин и Ориген посташе хришћани? Зашто Василије и Златоуст и Григорије, који у Атини проучише сву философију јелинску, примише крштење? И блажени Августин, који знаде и јелинску и римску мудрост, зашто одбаци све, и потражи спасења и светлости у вери Христовој? И свети Климент римски, који беше врло богат и врло учен? И света Катарина, која би из куће царске и знађаше сву светску мудрост мисирску? И царевић Јоасаф у Индији, коме беше позната сва философија индијска? И толики, толики други, који најпре тражаху објашњење загонетке светске и светлост својој души у философији, а потом приступише цркви и поклонише се Христу Господу?

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Тајну Причешћа као[4] присуство Господа Исуса у цркви на земљи и то:

1. као испуњење Његовог обећања: *ево ја сам с вама у све дане до свршетка вијека,*

2. као Његово непрекидно подржавање верних којима је рекао: *без мене не можете чинити ништа.*

БЕСЕДА
о колебљивости Пилата

Од тада гледаше Пилат да га пусти... Тада им га предаде (Пилат) да се разапне (Јов. 19, 12, 16)

Одткуд ова противречност у Пилату? Одткуд ово двојство воље у једном истом човеку? Док је стајао под светлошћу лица Христова, Пилат је од свег срца хтео да пусти Праведника. Но кад га је обузела тама јеврејска, он се сагласио са делима таме. То је семе, пало у трње. Док је Христово лице светлело над семеном, семе је никло; али чим је семе остало без те светлости, тама од трња угушила га. Док је Господ Исус господарски говорио Пилату о Цару небесном, рекавши му: *ти не би имао власти никакве нада мном кад ти не би било дано одозго.* Пилат се осећао као побеђен страхом од Бога. Но кад је гомила јеврејска викнула Пилату: *ако овога пустиш, ниси пријатељ ћесару,* Пилат је био потпуно побеђен страхом од цара земаљског. И страх за тело надвладао је страх за душу, као што се и данданас понекад дешава.

Пилат је био ученик светске мудрости. А светска мудрост не даје снаге него улева страх. Светска мудрост не подржава душу него тело. Светска мудрост не улева страх за душу него страх за тело и за све оно што је телесно. Ево у Пилату једног јасног и жалосног примера, какве људе васпитава светска мудрост мимо Бога и насупрот Христа. Но Пилатова слабокарактерна и колебљива душа није слика само незнабожаца него и неутврђених хришћана. Понеки хришћани посведневно, и неосетно а често и несвесно, хтели би час да ослободе Христа од мрачног и злочиначког инстинкта јеврејског у себи, а час опет да Га пусте томе инстинкту на распеће. То бива увек онда када један хришћанин погази неку заповест Христову ради испуњења неке своје телесне жеље. Час светлост те заповести осветли срце колебљивог хришћанина, час опет тама телесна толико навали на њега, да се он потпуно предаје њој.

Господе дуготрпељиви, не уклони светлост лица Твога од нас ни за један трен ока, да нас тама не савлада. Да останемо деца светлости до краја, Господе помози нам. Теби слава и хвала вавек. Амин.

5. *МАРТ*

1. **Св. муч. Конон Исавријски.** Поучен би у вери Христовој и крштен у име Пресвете и Животворне Тројице од самога Архангела Михаила. И до саме смрти његове невидљиво га је пратио овај Архистратиг Божји. Би просветљен и ојачан благодаћу Духа Светога, те га срце није вукло ни за чим светским него само за духовним и небеским. Кад га родитељи силом оженише, он прво вече узе свећу

и метну под суд, па упита своју невесту: шта је боље, светлост или тама?

Она одговори: светлост. Тада јој он поче говорити о вери Христовој, и о духовном животу као бољем и лепшем од телесног. Те тако успе, да и њу, а по том и своје родитеље приведе у веру Христову. И беху он и жена му као брат и сестра. Ускоро умру му и родитељи и жена, и он се повуче потпуно од светског живота и преда молитви, посту и богомислију. Учини велика чудеса, којима многе збрати у хришћанство. Између осталога, примора зле духове да му служе. При једном гоњењу би ухваћен и мучен, и сав избоден ножевима. Његовом крвљу мазаху се болесници и исцељиваху. Он поживе после тога још две године у своме граду и престави се Господу. Овај дивни светитељ поживе и пострада у II столећу.

2. **Св. муч. Конон Баштован.** Родом би из Назарета. Беше благ и незлобив, и у свему Богу угодан. У време Декијева гоњења би мучен за Христа. Но он оста чврст у вери, а незнабожачке судије оштро изобличи због њихове глупости. С ексерима у ногама, везан за кола кнежева, овај добри и незлобни светитељ био је вучен све дотле докле није сам изнемогао и пао. Тада се и последњи пут помоли Богу и предаде Му дух свој 251. год.

3. **Преп. Исихије Посник.** Рођен беше близу Брусе у VIII веку. Но удаљи се у једну гору, звану Мајонис, злогласну због демонских привиђења. Направи тамо себи колибу и једну црквицу у част св. апостола Андреје. Сам огради градину коју обрађиваше, да би могао живети од свога труда. Молитвом својом чудеса чинио. Прорекао да ће по смрти његовој на том месту бити женски манастир. На месец дана пред смрт провидео дан и час своје смрти. У поноћ прореченог дана видеше људи његову колибу обасјану необичном светлошћу. И кад дођоше, нађоше га мртва. Сахрањен у цркви св. Андреје, а доцније Теофилакт, еп. амасијски, пренесе га у град Амасију. Скончао мирно и преселио се у царство Господа свога 790. год.

4. **Преп. Марко Подвижник.** Аскет и чудотворац. Замонашен од свог учитеља св. Јована Златоуста у 40. години својој, Марко проведе још 60 година у Нитријској пустињи у посту, молитви и писању полезних књига. Знао цело Свето Писмо наизуст. Био много милостив и плакао над бедом сваког Божјег створења. Једном се плачући помоли Богу за слепо штене једне хијене, и штене прогледа. Из благодарности донесе му хијена-мајка једну овнујску кожу. Но светитељ забрани хијени да убудуће коље овце бедних људи. Примао причест из руку ангелских. Његове беседе о закону духовном, о покајању, о трезвењу итд. спадају у првокласну црквену књижевност, похваљиваше их и сам велики Фотије патријарх.

Ангели су браћа наша старија и боља, Воља Творца Свевишњега њихова је воља. Од светлости светлији су̑ бржи и светшји, Од ваздуха на планини лакши и свежији, У светлост су одевени, светлост Творца свога, Трудбеници неуморш дела Христовога. За људе су забринути, брига им једина:

Како Богу да поврате заблуделог сина, Како своју млађу браћу из земље туђинске Да поврате у радосне дворе домаћинске. Михаило Архистратиг, први међ првима, Што Даница међу звезде, он међ ангелима; Покајнику сваком хита да га Богу дигне, Кол'ко да је покајника он свакоме стигне. Служит, служит, и служити — то је радост њему, Првенство је и на небу у служби ближњему. Служба која живот крепи, и мајку весели, Служба коју украшују венци неувели, Та је служба ангелима радост и весеље Јер на славу Божју иде, људ'ма на спасење.

РАСУЂИВАЊЕ

Али зашто неки људи, добро школовани, и крштени као хришћани, отпадају од Хришћанства и падају на философију и на научне теорије, као тобож на нешто истинитије од Хришћанства? Из два главна разлога: или из сасвим површног познавања Хришћанства или због греха. Површно познање Хришћанства одбија од овога, а грех бежи од Христа као злочинац од судије. Површни и порочни хришћани често су бивали исто тако огорчени непријатељи Хришћанства као и незнабошци. Површним и порочним угодније је купати се у плиткој бари људских мишљења него на опасној дубини Христовој. Јер оне који искрено пођу за Христом, Христос непрестано позива на већу и већу дубину као негда апостола Петра: *хајде на дубину*\ Свети Марко Подвижник пише, да се закон Божји разуме сходно испуњењу заповести Божјих. „Незнање нагони (човека) говорити насупрот оном што је корисно, а дрскост умножава пороке."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Тајну Причешћа као тајну савршене љубави и то:

1. због тога што она од Христове стране значи давање свега Себе Својим верним,
2. због тога што верни од своје стране с вером и поверењем примају Христа у себе,
3. због тога што она води радосном и плодотворном и спасоносном сједињењу Бога са човеком.

БЕСЕДА

о путовању с Христом на дубину

Хајде на дубину (Лк. 5, 4)

Тако нареди Господ Петру и осталим апостолима *када преста говорити.* То значи, да Он прво даје поуку, па одмах затим позива на дело. То исто и за нас важи: чим се научимо нешто из Јеванђеља, одмах треба да пођемо да то остваримо. Ученици делатељи мили су Господу, а не само ученици.

Хајде на дубину\ Украј обале, из плићине, говорио је Господ народу, који је мање посвећен у тајне царства Божјега, а апостоле Он позива на дубину. У плићини је мања опасност, али је и лов мањи. У плићини су змије и жабе и други мањи гадови водени — то је сва опасност; и у плићини су само малене рибе — то је сав лов. А на великој дубини је и опасност велика. Тамо су велики зверови морски и велике буре — то је опасност; но тамо су и велике и добре рибе у огромној количини — то је лов. О посвећени, хајде, дакле, на дубину!

Хајде на дубину тајанственог мора животног, но не крећи се без Христа на лађи својој. Нипошто. Јер не само што можеш провести сву ноћ свога живота не уловивши ништа као што се Петар жаљаше: *сву ноћ смо се трудили, и ништа не ухватисмо* — не само то, него можеш и горе проћи, ако Христос није на лађи. Могу те буре сковитлати и у понор бацити, могу те и големи зверови морски појести. Буре то су страсти твоје сопствене, о посвећени, које иду с тобом неминовно, ако се кренеш на дубину без Христа. Големи зверови морски то су демони, који за трен ока могу тебе упропастити као што за трен ока упропастише *велики крд свиња од две хиљаде.*

Идеш ли пак с Христом на дубину, не бој се ништа, но радосно и храбро иди, припијен уз Господа. Уловићеш најбољи лов, и напунићеш њиме обе лађе, и телесну и душевну. Најбољи лов уловићеш, о посвећени, и без опасности изаћи ћеш на обалу, на обалу Царства Христовога. Само никуд без Христа! Ни у плићину, ни на дубину. У плићини ће ти досадити и глад и многи ситни гад, а на дубини ће те зло превелико снаћи.

Ти си наш крманош, наша одбрана, наше пристаниште, о свемоћни Спаситељу! Теби слава и хвала вавек. Амин.

6. МАРТ

1. **Св. 42 мученика из Амореје.** Ово беху све војводе византијског цара Теофила. Па када цар Теофило изгуби битку против Сарацена око града Амореје, Сарацени узеше град, заробише многе хришћане, међу којима и ове војводе. Остале хришћане или побише или продадоше у ропство, а војводе бацише у тамницу где тамноваху 7 година. Више пута долажаху муслимански прваци, да их саветују да приме веру Мухамедову, но војводе не хтеше то ни чути. Када Сарацени говораху војводама, да је Мухамед прави пророк а не Христос, упиташе их војводе: ако би се два човека препирали о једну њиву, па један рекао: моја је њива, а други: није него моја, при том један од њих имао много сведока, да је његова њива, а други немао ниједног сведока осим себе самог, шта би ви рекли: чија је њива? Одговорише Сарацени: заиста, онога који има много сведока! — Право сте пресудили, одговорише им војводе. Тако је са Христом и Мухамедом. Христос има многе сведоке, старе пророке, које и ви признајете, који сви од Мојсеја па до Јована Претече сведоче о Ње-

му, а Мухамед сам за себе сведочи да је пророк, и нема ниједног сведока. — Постидеше се Сарацени, но тад опет покушаше да бране своју веру овако: да је наша вера боља од хришћанске види се по томе, што Бог нама даде победу над вама, и даде нам најбоље земље у свету, и царство много веће од хришћанског. На то војводе одговорише: ако би тако било, онда би и идолопоклонство египатско и вавилонско и јелинско и римско, као и огњепоклонство персијско, биле истините вере, јер у једно време сваки од ових народа побеђивао је остале и владао њима. Очигледно је да ваша победа и сила и богатство не доказују истинитост ваше вере. А ми знамо, да Бог некад даје победу хришћанима а некад попушта муке и страдање, да их исправи и приведе покајању и очишћењу од грехова.

После 7 година бише посечени, 845. год. Тела им беху бачена у Еуфрат реку, но испливаше на другу обалу где их хришћани сабраше и чесно сахранише.

2. **Блажени Јов.** Рођен у Москви 1635. год. Појање и служба црквена привукле га цркви. Постао духовником цара Петра Великог, но због неке клевете удаљио се у Соловецки манастир где се тврдо подвизавао. Упокојио се у Господу 1720. год. у 85. години својој. Пред смрт узвикнуо: „Благословен је Бог отаца наших! Па кад је тако, не бојим се, но с радошћу одлазим из света."

3. **Св. муч. Конон отац и Конон син.** Отац беше већ старац а син младић од 17 година. У време Дометијана бише тестером престругани због вере Христове, и прославише се у цркви на земљи и на небу. Чесно пострадали 275. год.

Цар светује младога Конона: — Безуман ти отац од старости, Ти, младићу. не слушај му речи, Но Христа се одреци и мани, Жртвуј жртву римским боговима, Па да будеш код мене у части. Конон млади бодро одговара: Писано је, царе мучитељу, Да син чини што од оца види, И дела се очевог не стиди. Мене отац правој вери учи, Правој вери и богопознању, Да познајем Бога јединога, Створитеља мога милоснога, Да познајем Христа Спаситеља, Од смртности мог Избавитеља. Што учинни с телом оца мога, То учини и са мојим телом; А над душом ти не имаш власти, Душе наше наша су својина И својина Божијега Сина.

РАСУЂИВАЊЕ

Док год си на земљи, сматрај себе као госта у Домаћина Христа. Ако си за трпезом, то те Он части. Ако дишеш ваздух, Његов ваздух дишеш. Ако се купаш, у Његовој се води купаш. Ако путујеш,

по Његовој земљи путујеш. Ако сабираш имање, Његово сабираш; ако ли расточаваш, Његово расточаваш. Ако си моћан, по Његовом допуштењу си моћан. Ако си у друштву људи, у друштву си осталих Његових гостију. Ако си у природи, у Његовој си градини. Ако си у самоћи, Он је присутан. Ако се ма куда кренеш, Он те види. Ако ма шта урадиш, Он памти. — Он је најпажљивији Домаћин у кога си ти икад гостовао. Буди и ти пажљив према Њему. У доброга домаћина треба и гост да буде добар. Ово су све просте речи, но оне ти казују велику истину. Сви светитељи знали су ову истину, и према њој управљали живот свој. За то их је бесмртни Домаћин и наградио вечним животом на небу и славом на земљи.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Тајну Причешћа као животворни лек души и телу, наиме:

1. као лек што лечи и чисти душу од греховне болести и оживљава је,
2. Као лек што лечи и чисти тело од похоти и порока, и оживљава га?
3. као лек што оживљавајући човека чини га здравим чланом бесмртнога тела Христова, који пак ако би до краја остао труо, био би одсечен и бачен.

БЕСЕДА

о наследнику и о робу

Док је нашљедник млад ништа није бољи од роба (Гал. 4, 1)

Док је царевић у колевци, шта је он бољи од сина робова? Нити је тело његово боље, нити мисли његове узвишеније, нити жеље његове чистије. Какав је син царев, такав је и син робов, такав и син просјаков. И за неколико година син царев не разликује се од сина роба. Када пак син царев порасте и са пуном свешћу о свом достојанству прими власт над царевином, а када син робов порасте и са пуном свешћу подлегне јарму ропском, тада се види огромна разлика. Тада се објављује јасно, да наследник и роб нису једнаки, јер роб има да робује а цар да господари.

^ Тако је и с хришћанином и нехришћанином, хоће апостол да каже. Нехришћанин робује природи, хришћанин влада природом. И нехришћански период историје рода људског показује како је човек био роб стихија, роб тела, роб идола и творења. А хришћански период историје рода људског показује како је човек господар и властелин, племић царскога рода и наследник свега.

Чак и они који су знали за једнога истинитог Бога, као што су били Израиљци, нису били према Богу као деца и наследници према оцу своме него као робови и слуге према господару и судији. *А кад се наврши вријеме, и дође на земљу Син Божји Јединородни,* Он

учини да *примимо посинаштво,* и да Духом Божјим ословљавамо Бога: *Авва Оче*\

Што дође, браћо, Христос на земљу? Да нас учини бољим од робова, да нам да право синова и дужност господара. Право синова јесте да именом Христовим зову Бога Оцем, и дужност је господара да владају над собом, над својим телом, над својим мислима и жељама и над свом природом око себе.

Сине Божји Јединородни, Твојом милошћу и жртвом ми смо примили посинаштво; о помози нам да га Твојом помоћи у чистоти и истини одржимо до краја. Теби слава и хвала вавек. Амин.

7. МАРТ

1. **Св. седам свешт. муч. Херсонских:** Василије, Јефрем, Евгеније, Елпидије, Агатодор, Етерије и Капитон. Сви ови беху епископи у Херсону у разна времена, и сви пострадаше (једини Етерије умре мирно) од неверника, било од Јевреја или Грка или Скита. Сви су они одлазили у те дивље стране као мисионари, шиљани од патријарха јерусалимског, да проносе светлост јеванђелску. Сви намучени бише и пострадаше ради Господа свога. Василије васкрсе сина некога кнеза у Херсону, што огорчи Јевреје, те га оптужише. Би везан за ноге и вучен улицама градским док душу не испусти. Јефрем би мачем посечен. Евгеније, Елпидије и Агатодор бише бијени штаповима и камењем докле душе своје Богу не предаше. Етерије поживе у време Константина Великог, те у слободи и миру управљаше црквом, сагради велики храм у Херсону, и сконча мирно. Када последњи од њих, Капитон, би послан за епископа, потражише дивљи Скити од њега знак, па да верују. И предложише му сами, да уђе у огњену пећ, па ако не згори, они ће сви поверовати у Христа. Са топлом молитвом и надом на Бога Капитон метну омофор архијерејски на себе и прекрстивши се уђе у зажарену пећ држећи и срце и мисли своје уздигнуте к Богу. И постоја у пламену око једнога часа, и без икакве повреде ни на телу ни на оделу изађе здрав. Тада сви повикаше: један је Бог, Бог хришћански, велики и силни, који сачува служитеља свога у пећи огњеној! И крсти се цео град и сва околина. О овоме чуду причало се много на Никејском сабору. И сви прославише Бога и похвалише чврсту веру св. Капитона. А Капитону се деси да га на путу ухватише на реци Дњепру незнабожачки Скити и у реку утопише. Сви пострадаше почетком IV века.

2. **Преп. Емилијан.** Родио се у Риму и починио многе теже грехове у младости својој. Но кад се отрезни од грешења и дође к себи, трепеташе од саме помисли на Суд Божији. Ступи у неки манастир, те постом, бдењем, и послушањем укроти и исуши тело своје. У сваком добром подвигу би узор пример свој братији. Често ноћу исхођаше из манастира и иђаше у једну оближњу пећину на молитву. Не знајући куд он то иде, игуман тог манастира тајом крете за

њим једне ноћи. И виде игуман Емилијана како са страхом и плачем стоји на молитви. Наједанпут небеска светлост, силније од сунца, обасја целу ону гору, а нарочито пећину ону и Емилијана. И чу се глас с неба: Емилијане, опраштају ти се греси твоји!

Ужасну се игуман и побеже у манастир. Сутрадан он објави о свему виђеноме и слишаном прошле ноћи. И би Емилијан у великом поштовању код братије, и поживе дуго, и упокојио се у Господу.

Емилијан тешко грешан, А од греха душа боли, ЕмилиЈан неутешан За опроштај Бога моли: — О Свсвишњи, о пречудни, Од ког сунце светлост има, Хор ангелски од ког будни Живот, радост и сјај прима! Само за Те, Боже, марим, Покајно се Теби вратих, Само Теби благодарим Што сад живот право схватих.

Сузе, *сузе, сузе лијем, Тело и дух сад ми пости, Вид од света и слух кријем, Прости, Боже, прости, прости! За милост сам Твоју њива, Оплеви ме и поори, Нек ми душа буде жива, А плот нек се мучи, мори. Најгори сам од свих људи, Ево судим самог себе,' Тек ме. Боже. ти не суди Тебе страх* ме, *само Тебе!*

РАСУЂИВАЊЕ

Дебео коноп направљен је од танких влакана конопљаних. Једно танко влакно не може те држати везана нити те може удавити. Јер ти ћеш га лако, ка' од шале, прекинути и ослободити га се. Али дебео коноп ако те веже, држаће те везана, чак и удавиће те. Нити га можеш прекинути лако нитк га се ослободити. Као што дебео коноп постаје од танких и слабих влакана, тако страсти људске постају од малих почетних грехова. Мале почетне грехове човек још и може прекинути и оставити. Али грех по грех, понављано, ткање постаје све јаче и јаче, док се најзад не створи страст, која онда од човека ствара онакву накараду какву само она може. Не можеш је лако ни одсећи, ни удаљити од себе, ни развенчати се с њом. О кад би се људи чували почетних грехова! Тада се не би толико мучили око свог ослобођења од страсти.

„Одсецати укорњене страсти исто је тако тешко као одсецати прсте", рекао је један монах светогорски. Да се ослободи греховних страсти, помогла је светом Емилијану помисао на смрт и, разуме се, благодат Божја, без које се мучно ослободити од окова страсти. Мислити често на блиску смрт, кајати се, и од Бога просити свесилну благодат. То троје спасава човека од робовања страстима. Питали св. Сисоја за које се време могу страсти искоренити. Одговори светитељ: „Чим једна страст никне у теби, одмах је искорењуј."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса на молитви у Гетсиманији и то:

1. како пада на лице Своје и моли се у три маха: *оче, ако је могуће да ме мимоиђе чаша ова, али опет — нека буде воља твоја,*

2. како се знојаше на молитви, *и зној Његов бијаше као капље крви које капаху на земљу,*

3. како је све ово било због мене и тебе, због греха мога и твога, и ради спасења мога и твога.

БЕСЕДА
о руци издајниковој

Али ево рука издајника мојега са мном је на трпези (Лк. 22, 21)

Најтеже је једном војводи војевати кад има непријатља и унутра, у логору; не само споља, него и унутра, међу својима. Јуда је био рачунат међу своје међутим он је био унутрашњи непријатељ. Наоколо су се збијали и згушњавали редови непријатеља Христових, а унутра он је спремао издају. Рука његова била је на трпези, коју је Христос благословио, а мисли су његове биле тамо међу непријатељима где су најцрња злоба и мржња и пакост кључале против кротког Господа.

Но зар и данас није рука многих издајника Христа на трпези заједно са Њим? Јер која трпеза није Христова? На којој трпези нису Његови дарови? Он је домаћин, и Он корми и поји Своје госте. Нрјшта гости немају свога, ништа! Свако добро и свако обиље, које им се даје, даје им се руком Христовом. Није ли, дакле, Христос присутан свакој трпези, као домаћин и као слуга? И нису ли, дакле, руке свију оних који и данас издају Христа, на трпези заједно са Њим? Једу Његов хлеб, а говоре против Њега. Греју се Његовим сунцем, а клеветају име Његово. Дишу ваздух Његов, а устају против цркве Његове. Живе од милости Његове, а Њега изгоне из својих домова, из својих школа, из својих судова, из својих књига, из својих срца. Газе Његове заповести вољно и злобно; ругају се Његовом закону. Зар то нису издајници Христови и следбеници Јудини? Но не бој их се! Бог није наредио да их се бојимо но да чекамо и видимо њихов крај. И Господ Христос није се убојао Јуде, нити се Он боји свих издајничких хорди до краја времена. Јер Он зна крај њихов, и Он већ има победу Своју у рукама Својим. Не бој се, дакле, ни ти. Но држи се верно Христа Господа, и кад ти се учини да Његова ствар у свету напредује и кад ти се опет учини да Његова ствар пада и гине. Не бој се. Јер ако се убојиш, може се рука твоја наћи стегнута под руком Јудином на трпези Христовој.

О Господе Свепобедни, подржи нас силом и милошћу Твојом. Теби слава и хвала вавек. Амин.

8. МАРТ

1. **Св. Теофилакт, еп. никомидијски.** Када први царски саветник Тарасије би као световњак изабран за патријарха цариградског, тада уз њега и од њега примише монашки чин више његових пријатеља и поштовалаца из световног сталежа. Међу овима би и овај Теофи-

лакт. Тарасије га посла за епископа у Никомидију. Као епископ Теофилакт беше пастир добри стаду словесном, и показа се необично испуњен милосрђем према бедним и сиротним. По смрти св. Тарасија патријаршијски престо у Цариграду заузе Никифор, а мало потом заузе царски престо Лав Јерменин, који беше иконоборац, и као такав подиже читаву буру у цркви Христовој. Иако иконоборна јерес беше проклета на VII Васељенском сабору, овај цар ипак васпостави је и хтеде њоме заменити Православље. Св. Теофилакт у очи се опре цару, па кад цар не попусти, рече му Теофилакт: „Доћи ће, царе, на те љута погуба изненада, и нећеш наћи ко ће те од ње избавити!" Због ових речи св. Теофилакт би наредбом царевом уклоњен са свога положаја и послат на заточење где проведе 30 година подневши многе тескобе и увреде, и где најзад преда душу своју Го споду, око 845. год.

2. **Св. свешт. муч. Теодорит.** Цар Константин сагради у Антиохији цркву саборну, особите красоте. Народ назва ову цркву *златна црква* због позлате и споља и изнутра и због многих сасуда у цркви од злата и сребра. И подари цар велика имања тој цркви на издржавање свештеника којих број беше знатан. Чувар оних сасуда и свих драгоцености у цркви беше презвитер Теодорит, свештеник велике вере и ретког благочешћа. Када Јулијан Отпадник поче царовати, иако беше крштен одрече се Христа и подиже гоњење на хришћане. Његов стриц, опет са именом Јулијан, дође у Антиохију и опљачка златну цркву, а Теодорита као ризничара узе на суд и саветоваше га да се одрекне Христа. Не само да се Теодорит не хте одрећи Господа свога, него наружи цара Јулијана што он отпаде од вере праве и поврати се на идолопоклонство као пас на бљувотину. Кад се зли судија из обести помокри у златној цркви, прорече му Теодорит ужасну смрт, која га ускоро и снађе. Теодорит би секиром посечен за Христа, а судија Јулијан осети болове у доњем телу од онога часа како се помокри у цркви. И цело доње тело разједоше му црви, те избљува душу своју отпадничку у најгрознијим мукама. Тако и Феликс, помоћник његов, по пророчанству Теодоритову, сконча убрзо добивши одмах посечењу, овога праведника, крволиптање на уста. Теодорит свети би обезглављен 362. године и пресели се у преславно царство Христа цара.

Изван празног Раја Адам скрсти руке, Изгнан
и отуђен 'уздахну му муке; Анђели небесни,
дотле му другови, Хитро одлетеше, као лепи
снови, Испред изгнаника, испред проклетника,
А до јуче моћног рајскога власника! Па зарида
Адам на студеној стени: — Авај мом
потомству! авај грешном мени! Један тренут
презрех Створитеља мога Да презиран будем
од свег створенога Кроз дане и ноћи, кроз
столећа дуга — место Бога змију да имам за
друга! Место ја да владам над свакојом твари,
Нада мном ће све сад, све да господари:
Ветри и врућине, природне стихије,

Скоти и скорпије, гадови и змије. И место слободе ево страх ме држи, И мути ми мисли, и леди до сржи. Само један има што помоћи може: Тог Једног увредих — о смилуј се, Боже!

РАСУЂИВАЊЕ

Буди поверљив према Богу више него према мајци: све Њему исповеди — неће те издати, све Његове заповести прими одмах као добре — неће те обманути. Но колико си поверљив према Богу, толико буди опрезан према непријатељу, према телу, свету и демону. Све ово лепше је изразио дивни Божји светитељ Јефрем Сирин рекавши: „У примању Божјих заповести имај простоту, а у одбијању сплетки противничких — лукавство (голуб и змија)."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса у Гетсиманском врту и то:

1. како поновљено заповеда ученицима, да бдију и Богу се моле,
2. како Он три пута устаје са Своје зној не молитве, обилази ученике, и налази их да спавају,
3. како их снађе напаст зато што оставише свога Учитеља *те сви побјегоше,* јер не бише приправни да одоле страху од људи,
4. како се и ми ленимо, и не бдимо, и не молимо се Богу, због чега чим искушење наиђе напуштамо Господа Христа.

БЕСЕДА

о виду очију 11 о виду духа

На очи нађе се као човјек (Филиб. 2, 7)

То апостол Павле говори, онај исти апостол, који је о Господу Исусу рекао, да је *Он обличје Бога што се не види, да је рођен пре сваке твари* (Колош. 1, 15), *и да у Њему живи свака пуноћа Божанства тјелесно* (2,9). То је Господ по суштини и по унутрашњем бићу своме, но *на очи нађе се као човјек.* Људима којима је срце окамењено и ум помрачен, распознају предмете около себе само очима. Такви људи у оне дане погледаше очима и видеше Исуса као човека, и не даде им се да ишта више дознаду о Њему сем оно што телесним очима видеше. Телесни људи погледаше у Исуса и видеше тело, али не видеше у том телу ни Бога ни човека (идеалног и безгрешног).

И данас ко суди само према ономе што види, одриче Исусу све оно што не може да види и код осталих људи. Нико не може о Господу правду рећи, ко Га само очима цени. Оно што очи могу од Њега да виде, то је само једна мала завеса, иза које се крију вечите тајне неба и највеће тајне времена и земље. Но да се види оно што се крије у Њему иза телесне завесе, за то треба имати вид духовни,

тј. Духа Божјега у срцу своме, Духа који одшкриљава завесу и показује тајне.

Господе, Тајно најслађа, удостој нас посете Духа Твог Светог. Теби слава и хвала вавек. Амин.

9. МАРТ

1. Св. Четрдесет Мученика у Севастији. Сви ови беху војници у римској војсци но вероваху тврдо у Господа Исуса. Када наста гоњење у време Ликинија, они бише изведени на суд пред војводу, и овај им запрети одузети част војничку, на што одговори један од њих, св. Кандид: „Не само част војничку но и тела наша узми од нас; ништа нам није драже и чесније од Христа Бога нашега." После тога нареди војвода слугама да камењем бију свете мученике. Но када слуге бацаху камење на хришћане, камење се враћаше и падаше на њих саме, те љуто их изудара. Један камен паде војводи на лице и скруши му зубе. Мучитељи, људи као зверови, везаше свете мученике и бацише их у језеро, и поставише стражу унаоколо, да ниједан не изађе. Беше страшан мраз, и језеро се леђаше около тела мученичких. Да би муке биле јаче, мучитељи загрејаше и осветлише купатило украј језера, на доглед замрзнутим страдалцима, не би ли како прелестили кога од њих да се одрекне Христа и призна идоле римске. Заиста, један се прелести, изађе из воде и уђе у купатило. Но гле, ноћу паде необична светлост с неба, која разгреја воду у језеру и тела мученика, а с том светлошћу спустише се с неба 39 венаца на главе њихове. То виде један стражар с обале, па се свуче, исповеди име Господа Исуса, и уђе у језеро, да би се он удостојио оног четрдесетога венца место издајника. И заиста на њега сиђе тај последњи венац. Сутрадан изненади се цео град кад виде мученике живе. Тада зле судије наредише те им пребише голени, и бацише тела њихова у воду, да их хришћани не узму. Трећега дана јавише се мученици месном епископу Петру и позваше га да сабере по води и извади мошти њихове. Изађе епископ по тамној ноћи са клиром својим, и видеше на води где се светле мошти мученичке. И свака кост која беше одвојена од тела њихових, исплива на површину и светљаше се као свећа. Покупише их и чесно сахранише. А душе овмх мученика одоше Господу Исусу, намученом за све нас, и васкрслом са славом. Чесно пострадаше и непролазном славом се увенчаше 320. год.

2. **Преп. Филором исповедник.** Живео и подвизавао се у Галатији у IV столећу. За њега веле да је био толико савршен у свима врлинама, да је више личио на ангела него на човека. Нарочито је прослављен био својим трпљењем. Гоњен био од цара Јулијана Одступника и много страдао за Христа. Но по смрти овога опаког Христогонитеља поживе св. Филором мирно, користећи многима. Упокоји се у својој 80. години.

3. **Св. Кесарије.** Брат св. Григорија Богослова 369. год. Св. Кесарије био је и богословски писац. Између осталога он се старао одговорити на питање: колико су времена провели Адам и Ева у Рају пре изгнања? Неки су опредељивали то време на шест сати, други на 24 сата, трећи на три дана. Св. Кесарије је био мишљења да је то време било 40 дана. Због тога је, вели, и Господ Исус постио 40 дана у пустињи, и био за то време кушан од ђавола. И док стари Адам није могао одолети искушењима ђаволским у обиљу рајском, Нови Адам одолео им је витешки у гладној и жедној пустињи.

Мученици у језеру, мразом оковани,
Крепко држећ свету веру, надом обасјани,
Завапише милом Богу: ти што свет задиви
Жртвом страшном и васкрсом, о Ти нас ожлви!
Тебе слави свод небесни и створена свака твар,
Гле, славе те бездни, огњи, и град и снег. лед и жар!
Ти поможе слуги Твоме великом Мојсеју,
И Исусу Навннову, по том Јелисеју,
Да јестество воде смире, и да га разделе,
Верним Твојим сад помози као и доселе,
Не дај мразу да он буде јачи од човека,
Да нас четрест мученика буду предмет смеха;
Та Ти можеш, ако хоћеш, јер Ти над свим владаш,
Ти лед у жар и жар у лед кад хоћеш претвараш;
Мраз нас једе ко звер љути због имена Твога —
О помози да се слави име Свемоћнога!

Мученици у језеру, мразом оковани, Божјим
светлом са небеса бише загрсјани, — Славно
паше и осташе Четрест Мученика На страх.
ужас и срамоту мрачних неверника.

РАСУТЉИВАЊЕ

Сакривај своје духовно благо, и не објављуј га без нужде. Погледај како људи скривају своје материјално благо, и како кад су принуђени да кажу колико имају, увек прикривају главне суме а објављују само мање. Врло је мален број људи који хоће да објаве све што имају а још мањи број оних људи објављују да имају више него што у ствари имају (и ове свет сматра неозбиљним и безумним). Овим је јасно указано теби, како треба да скриваш твоје духовно благо, тј. твоје врлине и твоја добра дела, твоје постове, и бдења, и молитве. Зашто мудра деца овога света не објављују своја материјална блага? Из два разлога: да не чују лопови и да не изазову завист код злобних људи. Постоје лопови и завидљивци и према духовном благу. То су духови злобе. Чим га ти будеш објавио, они ће се постарати да ти га умање или расточе. Управо, чим си га објавио без потребе (рецимо из сујете, да се похвалиш), они су га уграбили и расточили. И ти, богаташ духовног блага, неосетно и изненадно постаћеш убожјак. Многи духовни богаташи, светитељи, правили су се људи пред светом, да би привидном лудошћу скрили велику мудрост и силу у себи. Авва Исаија пише: „Пријатне су Богу добродетељи, које се врше у тајности." А свети Нил Синајски вели: „По-

кривена кожа на телу је бела, а откривена — опаљена и црна. Тако је и са нашим скривеним и објављеним добрим делима.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса у рукама непријатеља Божјих, сабраних у дому Кајафину и то:

1. како сви ужурбано траже лажне сведоке, јер хоће пошто пото да убију Христа,
2. како га пљују у лице и шамарају по лицу,
3. како Господ све подноси са неисказаним достојанством и без гнева.

БЕСЕДА

о трпљењу до краја

Али који претрпи до краја благо њему (Мат. 10, 22; 24, 13)

Господе предивни, Ти си све претрпео, све до краја, зато си постао не само блажен него и извор блаженства за све људе који себи добра желе, кроз векове и векове!

И апостоли претрпеше све до краја, и уђоше у вечно блаженство.

И мученици Христови претрпеше све муке до краја, и посташе усиновљени санаследници у царству Христовом.

И светитељи претрпеше драговољну тескобу и страдања до краја, па се прославише и на небу и на земљи.

Сваки оснивач новог друштва врбује себи следбенике обећањем добрих плодова и многих наслада но прећуткује навлаш све тегобе и трудове, који воде оним плодовима и оним наслада ма. Једини је Господ Исус рекао сву истину Својим следбеницима, и горку и слатку страну истине. Он није обећавао плодове без службе, нити славу без страдања, нити крајњи одмор без трновитог пута, нити победу без борбе, нити сласти без горчине, нити царство без суза и самоодрицања.

Кад је набројао многе муке које ће задесити Његове следбенике, Он их најзад не оставља без утехе. Он даје смисао њиховом страдању, и не оставља их у тами. Он вели: *али који претрпи до краја благо њему.* А какво је то благо, које чека оне који претрпе све до краја, то је и Он сам довољно открио, а то су посведочили, и до дан-данас сведоче, многи светитељи, који или јавише се вернима из онога света у слави, или пак будући још у телу, уздигоше се духом до виђења оне славе и блаженства које чека верне, избране и истрајне.

Господе, Ти си наша снага. Помози нам да претрпимо све до краја с вером да си Ти уз нас. Теби слава и хвала вавек. Амин.

10. МАРТ

1. **Св. муч. Кодрат Коринтски** и други с њим. За време гоњења хришћана многи верни разбегну се по планинама и пештерама. Тако учини и мајка овога Кодрата. Но у то баш време она би бременита, те у шуми роди Кодрата, па ускоро потом умре. Промислом Божјим и ангелом хранитељем чуван, храњен и вођен, Кодрат одрасте у природи и усамљености. Онај који је давао ману с неба Израиљу у пустињи, пуштао је и отроку Кодрату слатку росу из облака на уста. Кад му би 12 година, он сиђе у град, и тамо га неки добри људи заволеше и дадоше на науке. Он изучи лекарство те лечаше болесника, колико природним лековима, толико, и још више, духовном силом и молитвом, којој се привиче од детињства. Када наста ново гоњење под Декијем, би Кодрат изведен на суд, и бачен у тамницу. Но и пет његових другова придружише се њему и исповедише име Христово. То беху Кипријан, Дионисије, Анект, Павле и Крискент. Беху сви вучени по улицама, и од незнабожаца, нарочито деце њихове, штаповима и камењем бијени, док их не довукоше на губилиште. Ту се мученици Богу помолише, и бише мачем посечени. На том месту проврио је извор воде из земље, који се и данас зове Кодратовим именом и подсећа на јуначку смрт за Христа свих шесточисленика. Чесно пострадаше за истину 250. год. у Коринту у време цара Декија и његовог намесника Јасона.

2. **Св.** муч. **Кодрат Никомидијски.** Овај беше племић и богаташ, а у исто време убеђени и крштени хришћанин. У време гоњења, када Валеријан затвори многе хришћане у апс, Кодрат потплаћиваше тамничаре те улажаше у тамницу, доношаше сужњима разне намирнице и утврђиваше их у вери. Када беху изведени пред судију, и упитани од овога за име, за отаџбину и за сталеж, они ћутаху. Тада иза њртх појави се Кодрат, који викну из свега гласа: „Хришћани смо именом, слуге Исуса Христа Господа саном и благодарством, а град и отаџбина наша јесте небо."

После ове изјаве и он би стављен под суд, а после дугих и тешких истјазања посечен са осталима.

3. **Преп. матер Анастасија,** патрицијa и дама на двору цара Јустинијана. Кад обудове и кад виде да је царица Теодора не трпи, она се наједанпут изгуби из Цариграда и обрете се у пустињи мисирској. Чувени духовник Авва Данило постриже је и објави је као монаха Анастасија шкопца, по њеној жељи, да би се као жена под мушким видом лакше спасла а и од царевих трагања за њом укрила. И затвори се Анастасија у тесну келију где проведе 28 година, и где се упокоји 563. год. Пред смрт виде старац Данило лице њено светло као сунце.

Негда славна патрицијa
Преподобна Настасија
Новац, ласку. све остави,
Живот Христу сав управи;

Христос хлеб јој, Христос вода,
Христос радост и слобода,
Христос душе обновитељ,
Христос смрти премоститељ.
Сасуши се Настасија, Дух кроз
сухо лице сија; Дух је к Богу
диже више, Божјим духом она
дише, Док не поста осветљена,
Благодању посвећена,
Силом Божјом ојачана И у
Живе уписана. Свима
прости, све заволи, И за
цео свет се моли, Као
ангел би одиста,
Приљубљена сва уз Христа;
Силом Божјом би силнија
И богатством богатија Но
царица Теодора Усред сјаја
царских двора.

РАСУЂИВАЊЕ

Када 42 војводе грчке из Амореје беху у тамници агарјанској (в. 6. март), дођоше им неки од мухамеданских мудраца, да их усаветују да приме веру Мухамедову и добију слободу. Ови мудраци истакоше војводама хришћанским два преимућства ислама над хришћанством: прво, што је Мухамед новији пророк од Христа, и друго, што мухамеданци на све стране односе победе над хришћанима, чиме Бог јасно показује истинитост вере њихове. На прву тачку одговорише војводе: ако се два човека суде о једну њиву, па један има много сведока, да је њива његова, а други нема ничије сведоџбе уза се осим свог сопственог тврђења, шта мислите, чија је њива? На ово одговорише Агарјани: свакако њива је онога, који има много сведока. — На то војводе рекоше: пресудили сте сами за Христа а против Мухамеда Јер Христос има уза се сведоџбе свих пророка и апостола, а Мухамед сведочи сам за себе. — На другу тачку одговорише војводе: ако би се по победама у ратовима ценила истинитост вере, онда би значило да су сви идолопоклонички народи, који с времена на време побеђиваху свет, као Персијанци, Грци, Римљани и други имали истиниту веру! То ни ви сами мухамеданци нећете признати. И што сте ви сада победили хришћане, то не значи да је ваша вера бол^а, него да су велики наши греси, због којих нас Бог кроз вас кажњава.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса на суду пред Кајафом и то:
1. како старешине јеврејске тражаху свуда лажне сведоке;,
2. како сведоци сведочаху противречно,
3. како Господ слушаше све клевете, и ћуташе без гнева.

БЕСЕДА
о тајнама објављеним

Иема ништа сакривено што се неће откри-
Ши, ни тајно што се неће дознати (Мат. 10, 26)

Има једно око, браћо, које никад не спава. То је око Божје. Има на небесима, браћо, више очију него звезда на своду небеском. То су очи ангелске. Никаква завеса, никакав зид, ни мрак, не могу од тих очију скрити ма какву тајну на земљи. Пред Богом Свевидећим

и ангелима Његовим светим све је откривено и јавно. Онај човек постаје злочинац, који поверује да се дела људска могу сакрити. Тако су мислиле и старешине јеврејске које припремаху у тајности свој злочин над Христом Господом, тајно Га гоњаху, тајно суђаху, у мраку ноћном, тајно наимаху и потплаћиваху сведоке лажне, као и Јуду, и тајно Га осудише. Где су данас те њихове тајне? Све је постало јавно васцеломе свету. Пре се човек може сакрити од ваздуха него ли од вида Божјега. Све тајне људскога рода, и добре и зле, откривене су пред Богом; а многобројне од тих тајни Бог открива и васцелом свету према Своме промислу. Људи који могу да схвате ову истину, да Бог види све и зна све, опрезно се чувају и од злих помисли у" тајности срца свога, а камоли од злих дела. Кад год те срце потегли на зло, о човече, сети се ових речи, које нису од човека него од Бога: *нема ништа сакривено што се неће открити.* А ти што чиниш добро у тајности, не малаксавај: свако твоје добро уписано је на небесима, и обЈавиће се у своје време.

Господе Свевидећи, помози нам и спаси нас. Теби слава и хвала вавек. Амин.

11. МАРТ

1. **Св. Софроније, патријарх јерусалимски.** Рођен у Дамаску од знаменитих родитеља. Сабравши светску мудрост, он не буде ипак задовољан него пође да сабира и чисто духовну мудрост. У лаври св. Теодосија нађе се са иноком Јованом Мосхом, кога узе себи за учитеља, те заједно са њим крете да обиђе манастире и подвижнике у Мисиру. Лозинка му беше: сваки дан научити више духовне мудрости. Све што су сазнали, записали су и после издали у две књиге под именом *Лимонар* или *Цвећник.* Доцније су отишли у Рим где Мосха умре оставив аманет Софронију да га пренесе или на Синај или у лавру Теодосијеву. Софроније испуни жељу свога учитеља и пренесе му тело у лавру Теодосијеву, а потом задржа се у Јерусалиму, који баш у то време би ослобођен од Персијанаца. Присуствовао је повратку Часног Крста из Персије, кога је цар Ираклије на својим леђима унео у Свети Град. Стари патријарх Захарија, повраћен такође из ропства, не поживе дуго, па кад се пресели у онај свет, замени га Модест, а после овога (| 364) замени блажени Софроније. Са особитом мудрошћу и ревношћу он управљаше црквом 10 година. Устајаше у одбрану Православља од монотелитске јереси, коју он на свом Сабору у Јерусалиму осуди пре него што она би осуђена на VI Васељенском сабору. Написао је житије св. Марије Египћанке, саставио чин великог водоосвећења, и увео у разна богослужења неке нове химне и песме. Када арапски калиф Омар освоји Јерусалим, умоли га Софроније да поштеди хришћане, што Омар притворно и обећа. Када убрзо Омар поче да пљачка и злоставља хришћане у Јерусалиму, Софроније се са многим вопљем мољаше Богу да га узме између живих на земљи, да не гледа оскрвњење светиња. И услиша Бог молитву његову, и узе га к себи у дворе Своје небесне 644. год.

2. Св. муч. Пионије и други с њим. Свештеник смирнски. Пострада у Смирни у време Декијевог гоњења. Осудише га на распеће, чему он би веома рад. И чим војници склопише крст и положише по земљи, Пионије сам леже на крст, испружи руке и заповеди војницима да му прикују ексере у руке. Крст буде усађен у земљу наопако, и под главом мучениковом наложена ватра. Беше много народа унаоколо. Пионије затвори очи и у себи мољаше се Богу. Чак ни косу му не могаше огањ упалити. Када се најзад огањ угаси, и кад сви мишљаху да је он мртав, Пионије отвори очи и радосно узвикну. „Боже, прими дух мој!" и издахну. Овај светитељ написао је житије св. Поликарпа Смирнског, с ким се сада заједно весели у царству Христовом. Пострада и прослави се 250. год.

3. **Преп. Георгије Синаит.** Игуман горе Синајске. Велики подвижник и праведник. Пасхалне ноћи ангел Божји пренео га у Јерусалим на службу Божју, и вратио истог дана назад на Синај. Упокојио се мирно у VI веку.

Пионије збори на мукама: — О грађани знамените Смирне, Сугрђани чувеног Омира. Ја знам оно што свак од вас знаде, Ви ниједан оно што ја знадем: Ја знам слатку сладост умирања И још слађу -— у Хрнста надања. Ја знам да ме смрт умртвит неће Но тек тело раздвојит од душе; Ја знам да ме ангели чекају У дворове цара нсбсснога, И ангели, пророци и свеци, Многе војскс Божјих угодника, И за Христа дивннх мученика. Ја знам да се враћам домовини, Одакле сам и доспео амо. Ја циљ знадем мојега страдања, (Ви не знате зашто ме мучите!) Спас ме чека у чертог небесни. Кључај, злобо, на мене и бесни! Спас ме чека раширених руку, Удрите ме све на већу муку. Тежа мука, ранпје свануће, Смрт хитнија, душа веселија.

РАСУЂИВАЊЕ

„Никакво добро не свршава се само нашим трудом, но силом и вољом Божјом. Ипак Бог и од нас изискује труд, саобразан вољи Његовој." Ово су речи Св. Варсонуфија и Јована. Мало речи, но много речено. Ми се морамо трудити на обделавању и припремању свакога добра, а да ли ће неко добро нићи, узрасти и плод донети, то је од Божје силе и воље. Ми бразде оремо, а Бог сеје, ако хоће. Ми судове духа чистимо, а Бог улева духа у те судове, ако хоће. И Он све хоће што одговара највишој мудрости и целисходности, тј. Његовом домостројству људскога спасења.

Тумачећи речи Господње: *Будите мудри као змије и незлобиви као голубови* (Мат. 10, 16), св. Златоуст пише, да је ту заповест дао Господ ученицима „да би и они сами нешто сарађивали, те да се не покаже све као дело саме благодати, и да се не помисли, да су они добили венце славе бадава," И тако двоје је неопходно за наше спасење: наш труд и Божја благодатна сила.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса на суду код Кајафе и то:

1. како првосвештеник јеврејски држи Господа унутра у дому свом окружена људима скоро исто онако рђавим као и сам он,
2. како Петар седи напољу у двориштy код ватре, и како се пред слугама три пут одриче Господа Исуса,
3. како и данас бива, да се неки хришћани из страха од света одреку Господа на тај начин, што се и они направе као да нису хришћани, да не знају заповести Господње и не маре за Господа.

БЕСЕДА

о другом доласку Христовом

А кад дође син човечји у слави својој а сви свети анђели с њиме, онда ће сјесити на приестолу славе своје (Мат. 25, 31)

Овако рче Господ, и то баш пред само најужасније понижење Своје, пред везивање, пљување, шамарање, исмевање и распеће. У најцрњим часовима Он говори о највеликијем и најславнијем часу Своме. Пред ужасни и бедни излазак Свој из света Он говори о Своме поновном доласку у *слави Својој.* Најпре је дошао из пећине Витлејемске, скромно и невиђено, а идући пут доћи ће на облацима од анђела Својих. Први пут је као никао из земље, а други пут ће се јавити с неба. Први пут је стајао и клечао на земљи, а други пут ће да седи *на пријестолу славе своје.*

И кад поново дође у слави Својој, неће бити невиђен ни за кога. Нико неће питати, као звездари при Његовом првом доласку: *где је Цар?* Сви ће овога пута видети Цара и познати Га као Цара. Но то виђење и познање некима ће бити на радост а некима на страх и ужас. Замислите радости оних који су Његову заповест испунили, који су у Његово име молитве и добра дела вршили, а нарочито оних који су за Његово име пострадали! И замислите страх и ужас оних, који су га пљували и шамарали и распели у Јерусалиму, као и свих оних који се кроз векове подсмевају чудесима Његовим, ругају имену Његовом, газе заповести Његове!

Господе милостиви, опрости свима нама који име Твоје призивамо а по немоћи грешимо, опрости нам пре онога величанственог и судбоносног часа када се будеш јавио у слави Својој, са свима светим анђелима Твојим. Теби слава и хвала вавек. Амин.

12. МАРТ

1. **Преп. Теофан Исповедник.** Прозват Сигријан због места Сигрије, где беше рођен. Сродник цара Лава Исавријанина и сина му Копронима. Имаше огромно богатство и сјај. Но све то изгуби своју вредност за Теофана онда када се Христос Господ зацари у души његовој. Тада се он опираше женидби својој па кад ипак би приморан оженити се, он успе да усаветује своју невесту да живе целомудрено као брат и сестра. А чим му помреше родитељи, жена му оде у један манастир а он у други. Његов манастир би у Сигријанским горама у Кизичкој области. Некад славан и богат Теофан живљаше у манастиру као последњи убожјак. И сви се дивљаху таквој промени код њега. Па пошто поста чувен због своје силне вере, уздржљивости и мудрости, би позван на VII Вас. сабор у Никеји, на коме се утврди поштовање икона. Због велике чистоте и целомудрености даде му Бог дар чудотворства те лечаше све болести, нарочито манијаштво и лудило. За све болне и невољне он се мољаше Богу, и молитвом својом помагаше им. Само кад се он разболи и болова дуго, не хте се помолити Богу за оздрављење своје него трпљаше с благодарношћу. Када наста опет гоњење икона од злога Лава Јерменина, тада св. Теофан би доведен у Цариград и бачен у тамницу где две године проведе у тескоби и муци и понижењу. Тада га посла цар на заточење на острво Самотрак, што он раније провиде духом својим и рече тамничарима. Но кад стиже на Самотрак, поживе још само 23 дана и представи се Господу своме и Творцу, да прими заслужен венац славе.

2. **Преп. Симеон Нови Богослов.** Овај богоносни и велики Отац Цркве рођен би у Галати Пафлагонијској, васпитан у Цариграду и увршћен у дворјане цара Василија и Константина Порфирородних. Остави све ради Христа и повуче се у манастир. Подвизавао се под руководством старца Симеона, по том био игуман ман. св. Маманта и најзад отшелник. Највећи богослов после св. Григорија Богослова. Осећао благодат у срцу своме. Његове су речи права духовна и богословска откровења. Упокојио се 1032. год. Мошти му чудотворне.

3. **Св. Григорије Двојеслов, папа римски.** Син сенатора Гордијана, и сам потом би сенатор и началник града Рима. Но чим му се отац упокојио, он се преда духовном животу. Од свог великог богатства сазида 6 манастира у Сицилији и седми у самоме Риму у част апостола Андреје, у коме се и он постриже. Силвија, мајка његова, такође се замонаши у једном женском манастиру. По смрти папе Пелагија изабран би Григорије за папу. Он бежаше од те части и власти, и кријаше се по горама и гудурама, но Господ га проказа онима који га тражаху на тај начин што се појави стуб огњен од земље до неба на оном месту где се Григорије кријаше. Беше необично милосрдан. Све своје дохотке употребљаваше на склоништа бедних и на гостопримство. Често призиваше бедне људе и служаше им око трпезе. Бавио се и писањем корисних књига. Двојеслов, или

Сабеседник, он се и назива зато што је написао књигу под тим именом, у којој је изнео врлине и чудеса италијских светитеља. Саставио је и службу *Прежденосвештених Дарова,* која се служи средом и петком Часнога поста. Његов архиђакон Петар виђао је голуба где лети изнад његове главе кад је седео и писао. Представио се Господу 604. год.

Лав Јермснин нуди Теофану, Нудн блага колико му драго, Само име своје да потпише На злом списку иконобораца. Из тамнице Теофан му пише: — Не могу ти, царе, угодити, Нити Богу прав и теби бити. Док млад бејах н угодан свету Ја имадох безмерно богатство, Свс оставих, Богу сс управих, Све раздадох, у пустињу падох, У пустињи још немадох гладн, Бог ме *собом и храни и слади. Шта ми нудиш у мојој старости? Прах што презрех у раној младости!*

Ништа, царс, не можеш ми дати Што стоструко Господ ми не даје, Осим мука које чекам давно, Муке ће ме оделит од света А сјединит с премилим Господом. Што ратујеш, царе, на иконе? Не би л' и сам Христос ко икона, Ко икона Вечне Ипостаси, Ко икона Тројичне свемоћи, Ко икона Бога скривенога. Скривенога и Недоступнога. Он ће судит и теби и мени, Царуј, царе, но надај сс смени, Свст пролази, Бог једини стоји. Ко је с Богом, света се не боји.

РАСУЂИВАЊЕ

Нико, па ни сам Господ Бог, не поучава радо гордељивога. Нико не мари да даје поуке ономе ко виче да он зна све. Кроткима се *откривају тајне,* вели мудри Сирах (3, 19). А Давид опет говори да Бог наставља *кротке истини, учи кротке путу своме* (Пс. 24, 9). Гордељив је онај ко хоће свакога да учи а сам се не да ни од кога поучити; а кротак је онај ко не жели никога да учи а жели непрестано да буде ма од кога поучен. Празан клас са издигнутом главом изнад све њиве, и пун клас са главом обореном! О гордељиви човече, кад би некако ангел хранитељ твој скинуо завесу с твојих очију и показао ти бескрајну пучину свега онога што ти не знаш, ти би клекнуо пред сваким човеком пред којим си се гордио и кога си подништавао и узвикнуо плачевно: опрости, опрости! ја ништа не знам! Смерном и побожном често се открива и кад ће умрети, а гордога смрт сналази изненадно.

Св. Григорије Двојеслов прича о неком епископу Карпу, који сваки дан служаше литургију, како му се једном јави неко из онога света и рече: „Продужи чинити то што чиниш, и служећи мени, нека ти не сустану ноге, и не ослабе руке. А у дан Успенија Богородице дођи ћеш к мени, и ја ћу ти дати плату у царству мом небесном, заједно са свима онима, за које си се на службама молио." После године дана на дан Успенија епископ Карп одслужи службу Божју, опрости се са својим свештеницима, и предаде дух свој Богу. И лице се његово засветли као сунце.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса пред Пилатом и то:

1. како га туже Јевреји пред Пилатом, а Он не одговара ништа,
2. како ни Пилату ништа не одговара на питања,
3. како је Господ речит кад треба бранити људе од ђавола, од греха, од болести, смрти, а ћутљив кад се тражи да се Он, бранитељ људи, брани од људи.

БЕСЕДА
опет о другом доласку Христовом

И сабраће се пред њим сви народи (Мат. 25, 32)

Сви ће се народи сабрати пред Господом Исусом кад се јави у слави Својој, окружен светим ангелима, седећи на престолу као Судија свих живих и мртвих. Сви народи сабраће се, сви без изузетка. Не само Јевреји који га намучише, и не само Хришћани који Га прославише, него и незнабошци који Га не познаше и не признаше. Јер ако се Он не јави свима народима, Он свакоме посла некога или даде нешто ради познања воље Божје и ради спасења. Зато ће се сви народи морати јавити пред Њега на суд.

О како страховит и величанствен призор, кад се сви народи и сва племена земаљска, која су била и која јесу, саберу пред Господом, светлијим од много сунаца! Каква радост светим мученицима и исповедницима кад виде како у тој безбројној маси народа нема ниједнога језика више да одрекне божанство Господу Исусу! Но никоме неће вредети, да у том часу и на том месту призна и исповеди божанство великога Господа нашег, ако га је на земљи одрицао. Ту и тад се обрачун врши а не стиче и не расипа. Ко с чим изађе пред Господа, с тим ће бити или осуђен или оправдан.

Сада је време признати божанство Господу Исусу, сада када га многи одричу, и када је оно под сумњом код многих. Они који воле Господа и имају поверења у све Његове речи, лако ће то признати. Јер кад Он то каже, шта имају да се муче, и сумњају и премишљају они који Га љубе!

Господе Исусе Христе Боже наш, помилуј нас! Теби слава и хвала сада и вавек. Амин.

13. МАРТ

1. Св. Никифор, патријарх цариградски. Управљаше, мудро и ревносно црквом светом као и највећи архипастир цариградски. Када Лав Јерменин уста против икона, он се успротиви цару, и најпре цара саветоваше а по том изобличаваше. Зато га нечестиви цар про-

гна на острво Проконис. На том острву беше манастир, који сам Никифор беше саградио у част св. Теодора. И ту проведе овај исповедник вере православне 13 година, а потом представи се и оде ка Господу 827. год. Пошто изгибоше сви цареви иконоборци, и на царски престо седе Михаил с мајком Теодором, а на патријаршијски би повраћен патријарх Методије, тада (846. год.) пренесоше се мошти св. Никифора са Прокониса у Цариград, и беху положене прво у цркву св. Софије, из које је за живота и изгнан био, а после у цркву Светих Апостола. Главно празновање овога великог јерарха бива 2. јуна, а 13. марта празнује се откриће и пренос његових нетљених моштију. Беше св. Никифор изгнан из Цариграда 13. марта, и опет 13. марта, после 19 година, мошти му пренете у престоницу.

2. **Св. муч. Христина Персијанка.** За непоколебљиво исповедање вере Христове била љуто мучена у Персији у IV столећу. Толико су је мучитељи шибали бичевима, да је изнемогла и скончала. Душа њена растави се од измученог тела и усели у вечну радост Христа Цара и Господа.

3. **Свешт. муч. Публије.** Овај свештеномученик беше прејемник у епископству славнога Дионисија Ареопагита у Атини. Као епископ мучен од неверника и посечен у II столећу. За кратко време муке наследи живот вечни.

Цариграде, чудни граде крај Босфора плава,
С твојом славом чија може да се мерп слава ?
Ти си мегдан страшни бно духовних бораца.
Јерстика богохулних и Божјих свстаца.
Ко на сито решето си кроз векове дугс
И јављао отпаднике, и Божије слугс".
Окаљан си многим грехом и грсшничком стрвљу,
Освећен си преобилном мученичком крвљу.
Ко би мого избројати духовне хероје,
И визије свс небесне и све тајне твоје ?
Ангели су Божји често на теое слетали,
А људи се ко ангели к небу уздизали.
Божја Мајка много пута у 'теби се јави,
Да избави угрожене, болне да оздрави.
Светитељска јата дивна над тобом се носе
И молитве твоје децс Свевишњем узносе.
О колико светитеља бсху твоја деца!
Кол'ко има крин до крина — и светац до свеца!
Историју и календар ти црвено писа,
Твојим трудом и Символ сс велики написа.
И б теби тако може казати сс ово:
Међу многим градовима — црвсно си слово.
Васељену вером светом ти си просвстно
Од паганства и јереси свст си исцелио.
Многомучен, неуоијен, ти још прошо ниси.
И земљом ти и небом ти слава одјекује;
Сваки крштен захвалност ти велику дугује.

РАСУЂИВАЊЕ

Велики хришћани су они који имају велику љубав према Христу. О како су у истини велики хришћани били богоносни оци и мученици! У наше време многима је то немогуће себи и представити. Ево

шта један од њих, св. Симеон Н. Богослов, исповеди у свом манастиру пред свима монасима. Говорећи из свога искуства о томе како су се на њему обистиниле речи Господње: *иго мое благо и бреме мое легко ест,* он вели: „Верујте ми, кад сам прибегавао к Богу Спаситељу моме нисам сретао ништа жалосно, тешко и неподношљиво... Велику и неподношљиву жалост имао сам ја сам због тога, што нисам могао наћи довољно повода да умрем ради љубави Христове." Нису ли овакве душе као пламенови затворени у земљаним судовима? Пламенови вазда усправљени и к небу устремљени! Само скине ли се заклопац, пламен излеће навише.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса на суду пред Иродом и то:

1. како Ироду најпре *би врло мило* што виде Исуса не из неке потребе душевне него из радозналости,
2. како се Ирод надаше да види неко чудо од Исуса, но превари се у том, јер Господ ћуташе на сва његова запиткивања,
3. како се Ирод са својима наруга Господу, и како га обуче у белу хаљину.

БЕСЕДА

о измирењу злих ради зла

И у пшј се дан помирише Пилаш и Ирод међу собом; јер прије бијаху у завади (Лк. 23, 12)

И у срамоти и понижењу своме праведник чини добро непријатељима својим. Он их измирује. Истина, у овом случају, њихово измирење није значило заједнички рад на неком добром делу него заједничко гоњење праведника. Али бар пламен њихове међусобне мржње утуљавао се и гасио. И то је праведнику плата. Пилат и Ирод беху непријатељи. Но онога дана, када Спаситељ би изведен на суд и код једног и код другог, они се измирише. Кнез Мира донесе мир међу завађене, мир који поможе отесати крст за Њега. Но Он и дође да буде драговољна жртва за грехе многих.

И данас се међусобни противници мире кад треба напасти и осудити Господа. Пуно их је који се кољу међу собом док им не поменете име Господње. А чим чују то име, постепено се мире међу собом ради напада на то свето име. Лакше неправедник подноси неправедника него праведника. Лакше се неправедник с неправедником разуме и мири него ли с праведником.

Чак и партије у неким државама, најзавађеније међусобно, мире се кад треба пресудити, какво место да се да Господу Исусу Христу у држави, да ли прво (како Њему и доликује) или последње? На таквом питању крвни непријатељи мире се међу собом, да би само Господу доделили последње место. Тако исто се у време оно завађене партије фарисеја и садукеја, измирише и удружише против Христа.

А зашто Најчистији и Најпотребнији да буде на последњем месту? Зато — по њиховој памети — да би за њих остала прва места. Иста побуда измирења била је и код фарисеја и садукеја, крвних противника, кад требаше тражити да се Христос убије. Иста та побуда проузроковала је измирење између Пилата и Ирода, када је требало пресудити да се Христос убије.

О браћо моја, не тражимо никад мир с неправдом против правде. Него увек тражимо мир с Богом, и са савешћу. Боже, помози нам да такав мир увек имамо. Теби слава и хвала вавек. Амин.

14. МАРТ

1. **Преп. Бенедикт.** Рођен у Нурсијској области у Италији 480. год., од родитеља богатих и знаменитих. У школи се не задржа дуго, јер сам увиде да због књижног учења може изгубити „велики разум душе своје." И изиђе из школе „ненаучен мудрац и разуман незналац." Побегне у неки манастир где га инок Роман замонаши, после чега повуче се у једну врлетну гору где у пећини оста преко 3 године на великом труду око своје душе. Роман му доношаше хлеба и спушташе са врлетне стене на канапу до пред пећину. Кад се прочу по околини, он, да би избегао славу од људи, удаљи се из те пећине. Беше према себи врло суров. Једном кад га нечисти бес телесне похоти спопаде, он се скиде наг и ваљаше по коприви и трњу, док не одстрани од себе и сваку помисао о жени. Обдари га Бог многим даровима духовним: прозираше, исцељиваше, изгоњаше зле духове, васкрсаваше мртве, јављаше се другима и на јави и на даљини у сну. Једанпут прозре, да му је наслужена чаша вина с отровом. Он прекрсти чашу, и чаша прште. Основао 12 манастира, у свакоме у почетку по 12 монаха. Доцније се створио нарочити ред бенедиктинаца, који и данас постоји у римској цркви. На шест дана пред смрт он нареди да се отвори његов гроб, раније припремљени, јер светитељ прозре да му је крај близу. Сабра све монахе, посаветова их и предаде дух свој Господу, коме је верно послужио у сиромаштини и чистоти. Његова рођена сестра, *Схоластика,* живела је у једном женском манастиру, па угледајући се на брата свога и сама се много подвизавала и дошла до великог духовног савршенства. Кад св. Бенедикт испусти душу своју, два монаха, један на путу а други опет у некој удаљеној ћелији на молитви, видеше истовремено исту визију: пут од земље до небеса застрт скупоценим тканинама и осветљен по странама редовима људи; на врху тога пута стајаше неки човек неописане красоте и светлости, који им рече, да је тај пут спремљен за Бенедикта, Богу омиљенога. По тој визији та два брата сазнадоше да је њихов добри игуман отишао из овога света. Скончао мирно 543. год. и преселио се у вечно царство Христа Цара.

2. **Св. Евсхимон, еп. лампсакијски.** У време иконоборачко трпео гоњење и тамновање. Упокојио се у време цара Теофила иконоборца (829-842. год.).

3. **Св. Теогност, митрополит кијевски.** Грк по пореклу и прејемник св. Петра Кијевског. Страдао много у монголској хорди од Џинибека. Јер беше оклеветан код монголског цара од својих људи, Руса, како не плаћа цару никакав данак на свој чин. Кад га цар дозва и упита о том, он рече: „Христос Бог наш искупио је цркву Своју од незнабожаца чесном крвљу Својом." Нашто сад плаћати данак незнабошцима? Најзад се некако ослободи и поврати дома. Управљао црквом 25 година. Упокојио се у Господу 1353. год.

Бенедикт бејаше чудотворац силан.
Богомољац плачан и садруг умилан.
Духом Божјим вођен, веро'правоверан
Вођ љубазањ крепак, одлучан и смеран.
Плакида му беше послушник млађани; Па
Плакида једном на воду урани. Свети
отац у том Богу се мољаше, Но на једном
дух му даљину смотраше: Гле, поток
надошо, камсње котрља, Плакида већ у
смрт у бујицу срља, Зграбио га поток, па
се игра њиме, Чујс светац јаук, чује своје
име. Ту је нужна вера али и потера, 1зрзо
старац шаље Мавра калуђера. мавро
хнтним скоком у поток ускочи, Водом
као друмом Плакиди прискочи, И не знаде
Мавро да водом хођаше, Свечева молитва
врхом га држаше. Кад стигоше старцу
Мавро и Плакида Љубе старцу руке а
Плакид зарида: — Видех тебе, старче,
изнад моје главе, Кад ми срце беше
препуњено страве, За власн ме узе и над
воду диже, Докле у томМавро у помоћ
ми стиже! Молитвама светог Бенедикта
оца Бог и Мавра јави као чудотворца.

РАСУЂИВАЊЕ

Тешко можемо наћи бољу поуку о томе како не треба да се ленимо и да одлажемо молитву и посао за сутрашњи дан, него што нам је даје св. Јефрем Сирин овим примером: „Једноме брату внушена је (од врага) помисао: данас дај себи одмор, а сутра устај на бдење!" Но он одговори помислу: „Ко зна, можда сутра нећу ни устати, зато треба да устанем данас."— Тако и при послу внушена му је помисао: дај себи одмора данас, па сутра поради! Он опет одговори: „Не, него ја ћу данас да порадим, а о сутрашњем дану брине се Господ." А свети Антоније учи: „При расвитку свакога дана подешавај живот свој тако, као да ти је тај дан последњи на земљи, а сачуваћеш се од греха."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса пред Пилатом и то:
1. како Господ ћути пред Пилатом,

2. како Јуда у то време баца сребрнике у цркви и веша самог себе,
3. и опет како Пилат пита, а Господ ћути.

БЕСЕДА
о Христовом пророчанству славе Своје

Одселе ћете видјети сина човењега гдје сједи с десне стране силе и иде на облацима небескијем (Мат. 26, 64)

Ко неће да види Бога као милостивог Самарјанина на земљи, видеће Га као Страшног Судију на небу. Толико су заслепљени били главари јеврејски, да у Христу Господу нису могли видети не само Бога, нити Месију, нити Пророка, него ни обичног доброг човека. Они га стављаху испод обичних добрих људи. Па не само то: него га стављаху ниже и од разбојника. Они Вараву ослободише а Христа осудише! Они исмеваху, правише са Њиме маскараду, као са неком ствари јевтином и непотребном. Но баш у часу кад се Јевреји злобно играху Христом као неком јевтином и непотребном ствари, заћутали Господ наједанпут отвори уста и проговори: *одселе ћете видјети сина човечјега гдје сједи с десне стране силе и иде на облацима небескијем!* Колика раздаљина између онога што Христос у истини јесте, и онога за што Га Јевреји држаху!

Син човечји који седи с десне стране силе, јесте Син Божји Господ наш Исус Христос, као што Га је ускоро потом видео св. архиђакон Стефан и многи, многи други. Син човечји који иде на облацима од ангела и безбројних сила и војинстава небеских, јесте опет тај исти Син Божји Господ наш Исус Христос, као што га је видео и у своме Откровењу описао св. Јован Богослов и Јеванђелист.

О браћо моја, не заводите се обмањивим причама оних људи који говоре: кад будемо видели Христа на небу као Бога, онда ћемо Га и веровати! Доцкан ће та вера бити, и узалудно то виђење. Ми треба вером нашом да видимо Христа као Бога у ономе пониженом и попљуваном и изубијаном и искрвављеном и исмејаном човеку у двору Кајафином; у ономе ћутљивом осуђенику, кога су Јевреји сматрали за ствар јевтину и непотребну и с којим су правили маскараде. То је вера, која се цени на небесима. То је вера, која је до сада однеговала и на небо пресадила читаве војске најсветлијих душа, најмоћнијих карактера, најиздржљивијих јунака и најсветлијих умова.

Господе понижени, узвиси нас до ове вере. Теби слава и хвала вавек. Амин.

15. МАРТ

1. **Св. муч. Агапије** и седморица с њим: **Публије, Тимолај, Ромил, два Александра и два Дионисија.** Сви пострадаше у Кесарији

Палестинској од кнеза Урбана, у време цара Диоклецијана. Сви седморица, осим Агапија, беху сасвим млади људи, а не беху још хришћани. Нити се икад крстише водом. Али њихово крштење би крвљу. Једног дана гледаху ових седам младића како муче хришћане, једне на огњу, друге на вешалима, треће пред зверовима, па видећи с каквим трпљењем хришћани подносе све муке, распалише се ревношћу за Христа, везаше сами себи руке наопако и тако везани дођоше пред Урбана говорећи: и ми смо хришћани! Ласке и претње Урбанове осташе узалудне. Младићима се придружи и угледни грађанин тога града, Агапије, који је и дотле доста страдао за Христа, и стане још већма распаљивати у њима веру и љубав ка Господу. Сви бише мачем посечени 303. год. и преселише се у дворе Цара Небеснога.

2. Св. муч. Александар. Из града Сиде Памфилијске. Намесник цара Аврелијана упита га ко је он и шта је? — на што Александар одговори, да је он пастир стада Христовог. А где је то стадо Христово? — упита даље злобни и мрачни намесник. Одговори Александар: ,,По целом свету живе људи које Христос Бог сазда, од којих они који верују у Њега, јесу овце Његове, а сви отпали од свога Створитеља, који робују створењима и направама руку људских, мртвим идолима, као ви, ти су отуђени од стада Његова, и на Страшном Суду Божјем поставиће се на лево, са козама." Нареди зли судија те га најпре бише воловским жилама, па га онда бацише у пећ огњену. Но огањ му ништа не нашкоди. Потом би стругано месо с њега. Најзад нареди намесник те му главу одсекоше. Но тек што судија изрече пресуду, ухвати га зли дух и он побесни. Урличући би поведен своме богу, идолу, но успут изврже из себе своју злу душу. Пострада св. Александар између 270. и 275. год.

3. **Св. муч. Никандар Мисирац.** Кожа му одерана, па онда посечен за веру Христову. Кривица му је била та што је као лекар помагао хришћанским мученицима и тела погубљених чесно сахрањивао. Чесно пострада 302. год.

Из свакога сословија Господ војску бере,
Сваког у ком гори пламен љубави и вере:
Из лекара, и мудраца, тежака, радника,
Из царсва и рибара — војску мученика!
Мач посече, господ прими мудрог Александра,
Мач посече, Господ узе милосног Никандра,
Мач посече осам дивних и младих јабука.
Испод мача прихвати их сведржећа Рука.
Онс што свет из свог тора грће и измеће
Господ збира нежном руком ко најлепше цвеће.
Изгрнутог као коров првог грађанина
Агапија Господ прима као Свога сина.
Десетица мученика и славних мужсва
Сад у хору ангелскоме у вечности пева.
Није свејбдно макар за што умрети, умрети:
Једни мртви блажени су а други проклсти.
Ко умире Христа ради, благослов /е с њиме,
Ко гонећи Христа умре — проклетство је с тиме.

РАСУЂИВАЊЕ

Љубав према ма коме или ма чему, чак и према самоме себи, може код човека временом охладнети или сасвим се изгубити, па и у мржњу се превратити. Но љубав човекова према Богу, једном задобијена и утврђена, тешко хладни, сем ако неко већ не сиђе с памети. У оном првом случају човек умањује или брише своју љубав или због промена у себи или због промена у љубавним предметима. У овом другом случају човек може да умањи своју љубав, према Богу, само и једино због промена у себи, а никако због промена у Богу. Све је то лепше и јасније изразио св. Исак Сирин говорећи: „Има љубави сличне потоку од кише, који престаје убрзо по престанку кише. Али има љубави сличне извору који избија из земље, и који никад не престаје. Прва је љубав човечанска, а друга божанска." А св. Симеон Н. Богослов говори о тој божанској љубави: „О света љубави! Ти си конац закона. Ти мене обузимаш, ти ме загреваш, ти распламћујеш срце моје к неизмерном вољењу Бога и браће моје... Из љубави Бог се учинио човеком. Из љубави претрпео је Он сва животворна страдања, да би човека избавио од уза адових и узнео га на небо. Из љубави апостоли су свршили своју непреривну трку. Из љубави су мученици пролили крв, само да не изгубе Христа."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса кад Га Пилат изводи пред Јевреје и то,

1. како Господ бива најпре шибан од римских војника;
2. како после бива од њих поруган: положише му трнов венац на главу и обукоше скерлетну хаљину,
3. како Га Пилат показује Јевејима говорећи: *ево човека!*

БЕСЕДА

о пророчанству о кући опустелој

Ето ће вам се оставити ваша кућа пуста (Мат. 23, 38)

Зашто је Господ ћутао на суду пред Јевејима и пред Пилатом? Зато што је био пре тога све казао што је требало казати. Он је казао и предсказао, како ће га старешине јевејске предати незнабошцима, и како ће Га убити. Предсказао је више пута, шта ће се с Њим лично десити. И то су апостоли Његови чули и добро запамтили. Но предсказао је Он и страшну казну, коју ће Јевреји навући на себе својим злочином над Сином Божјим. И Јевреји су то чули и — заборавили.

Ето ће вам се оставити ваша кућа пуста! То је Господ предсказао Јевејима. И то су Јевреји чули и — заборавили. Но многи су се доцније сетили ових пророчких речи — многи и од оних који су

учествовали у Злочину Великом — када су Римљани разорили Јерусалим, опљачкали га, попалили га, његове становнике разјурили и раселили по целоме свету, а многе посекли, угушили, глађу уморили, или на крст распели. Јевреји су застрашивањем и досађивањем приморали Пилата Римљанина да дигне своју руку на Господа Исуса. После се Римско царство дигло на Јевреје. У онај дан, кад је Господње пророчанство требало да се испуни, Римско царство, које је некад Пилат представљао у Јерусалиму, дигло је своју руку са преоштрим мачем на Јерусалим и децу његову. Када цар Адријан обнови Јерусалим, даде му друго име (Елија Капитолина и смртном казном забрани Јевејима насељавати се у Јерусалим.

Ето ће вам се оставити ваша кука пуста! И Јерусалим је од онда до данас заиста био остављен пуст од Јевреја као народа. Деца зло-бних предака, који Христа убише, свуда су до сада била само не у кући својој.

Господе свемоћни, опрости нам грехе наше. Теби слава и хвала вавек. Амин.

16. МАРТ

1. **Св. апостол Аристовул,** један од Седамдесет апостола. Беше брат апостола Варнаве, и рођен на Кипру. Последоваше апостолу Павлу, који га и помиње у посланици Римљанима (16, 10). Када велики апостол Павле постављаше многе епископе за разне крајеве света, тада постави и овога Аристовула за епископа британскога (енглеског). У Британији беху народи дивљи, неверни и опаки, и Аристовул претрпе међу њима неописане муке, беде и пакости. Удараху га без милости, вукући по улицама, ругаху му се и подсмеваху. Но на крају овај свети муж дође до успеха силом благодати Божје. Просвети народе, крсти их у име Христа Господа, цркве погради, свештенике и ђаконе посвети, и најзад, тамо у миру сконча и оде у царство Господа, коме је верно послужио.

2. **Св. муч. Савин.** Мисирац из града Хермопоља, и старешина томе граду. У време једног гоњења хришћана он се удаљи у неку планину са многим другим хришћанима, и затвори се у једну колибу где провођаше време у посту и молитви. Но проказа га неки просјак, који му је храну доносио и коме је Савин велика добра учинио. Као Јуда Христа тако и овај бедник за новац (за два златника) издаде свога добротвора. Савин, са још шесторицом, би ухваћен од војника, везан и на суд отеран. После големих мука би бачен у реку Нил где предаде дух свој Богу 287. год.

3. **Свешт. муч. Трофин и Тал,** Браћа рођена, из Сирије. Јавно и слободно проповедаху Христа и изобличаваху глупости јелинско—римске. Разјарени незнабошци решише да их побију камењем. Но када бацаху камење на ту свету браћу, камење се повраћаше и удараше на саме нападаче, а браћа осташе неповређена. После их обојицу на крст распеше. Са крстова својих браћа поучаваху и храбраху

хришћане који стајаху унаоколо ожалошћени. И после мука предадоше дух свој Господу, коме осташе верни до краја. Чесно пострадаше 300. год. у граду Вофору.

Два брата рођена Духом запојена, Вером осветљена и препорођена, Та два брата света на крст разапета Световаху масу правоверног света: — О браћо, што на нас одоздо смотрите, Ви због наших мука горко не плачите! Подвигоположнмк Христос, наш Спаситељ, Због оваквих мука поста Искупитељ, Искупитељ свега рода човечјега, Ми се спасавамо слушајући Њега.. Он послуша Оца ина земљу сиђе, Страда и васкрсе, на небо узиђе. Ми Њега слушамо, и муке сносимо, У Његово царство кроз муке ходимо. Не бојте се, браћо, ни огња ни мача, Христова је правда од свег света јача. Ие бојте се, браћо, себе не жалите, Због вечног спасења себе с одреците. Све су муке мале, ништавне и сноснс, Спрам награде рајске, вечне и поносне. Свет је лажна маска и глупа клапњава, Вечност — то је наша домовина права. Дајте свет онима што лаж света љубе, И због лажи живот и истину губс. Ви хватајте бисер изнад светског кала — Послушајте браћу. Трофихш и Тала!

РАСУЂИВАЊЕ

Ако мислено испунимо закон Божји, лако ћемо га испунити чувствено. То јест: ако не погрешимо мислима, још лакше нећемо погрешити ни делима. Или још: ако је срце наше уз Бога, и језик и руке и ноге и цело тело не може бити против Бога. Срце, срце, — срце приуготови за Бога, њега посвети и поклони Богу, у њему испуни закон Божји, њега распламти љубављу к Богу, њиме се сједини с Богом — остало ће све следовати и управљати се према срцу. Не управља точком онај ко држи паоц од точка, него онај ко држи осовину од точка. Срце је осовина бића нашег. Говорећи о заповестима Божјим преподобни Исихије вели: „Ако будеш себе принуђавао да их мислено испуниш, то ћеш ретко имати потребу да се мучиш око њиховог чувственог испуњавања." Тј. ако си срцем, као осовином, навио себе ка Богу, точкови ће лако и угодно ићи за осовином, односно цео човек за срцем. *Закон Твој је у срцу моме,* (Пс. 39,9) говори премудри Давид.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса како корача под крстом ка Голготи и то:

1. како трпељиво и ћутљиво носи крст Свој,

2. како потом скидоше с Њега крст и дадоше Симону из Кирине, те овај носаше крст корачајући за Христом,

3. како се Он обазре на жене јерусалимске које плакаху и рече им: *кћери јерусалимске, не плачите за мном, него плачите за собом и за дјецом својом,* објављујући овим Своју победу и пораз Својих убица.

БЕСЕДА

о срамоти Христовој као богатству

Вјером Мојсије... држаше срамоту Христову за веће богатство од свега блага мишрскога; јер гледаше на плату (Јевр. 11, 26)

Не хте Мојсеј да остане у двору фараоновом, нити да се назове посинак фараонов. Више вољаше *страдати с народом Божијим него ли имати земаљску сладост гријеха.* Како различити беху од Мојсеја потомци његови, који из фараонских разлога осудише Цара славе на смрт! Сви ови више би волели једну годину проживети у трулежном двору фараоновом него ли с Богом путовати 40 година по пустињи. А Мојсеј је оставио све почасти, све богатство, све ласке, које је само богати Мисир, и то још на двору царском, могао дати, па је на заповест Божју кренуо кроз гладну и жедну пустињу с вером да иза пустиње постоји земља обећана. То и значи држати *срамоту Христову* изнад свакога блага мисирскога.

Срамота Христова јесте оно чега се светски људи, са силним запахом земље, стиде код Христа. А то је Христова беда на земљи, његов пост, бдење, молитва, потуцање без крова, осуда, понижење, срамна смрт. Ту срамоту Христову ценили су апостоли, а после њих и сви многобројни светитељи, за веће богатство од свих блага васионских, јер је Господ васкрсао после ове срамоте, и отворио двер небесну, и показао рајску земљу обећану, у коју је Он повео човечанство путем Своје срамоте, или пустињом Свога страдања.

О Господе, прослављени и васкрсли, помози нам да сваку кап Твога зноја и Твоје крви држимо непоколебљиво као богатство веће од свега блага светскога. Теби слава и хвала вавек. Амин.

17. МАРТ

1. **Св. Алексије Човек Божји.** Различити су путови којим Бог води оне који желе Њему угодити и закон Његов испунити. У време цара Хонорија у Риму живљаше висок царски достојанственик Јевтимијан, врло угледан и врло богат. И он и жена му Аглаида провођаху живот богоугодан. Иако беше богат, Јевтимијан је седао само једанпут дневно за трпезу, и то по смирењу сунца. Имађаху јединца сина, овога Алексија, који кад одрасте би принуђен да се ожени. Но он те исте ноћи остави не само жену него и дом оца свога, седе у

лађу и дође у град Едесу у Месопотамији где беше чувени лик Господа Исуса, послат од самог Господа цару Авгару. Поклонивши се томе лику Алексије се обуче у одело просјака и као просјак живљаше 17 година у том граду, непрестано молећи се Богу у паперти цркве св. Богородице. Када се ту прочу као богоугодник, он се уboја од људске славе и оде одатле, седе у лађу да иде у Лаодикију, но промислом Божјим лађа би занесена и доплови чак до РишГ Сматрајући то као прст Божји, Алексије смисли да иде у дом оца свога и да као непознат ту продужи живот свој и подвиг. Отац га не позна, но из милосрђа дозволи му да у двориштy његовом у једној избиживи. Ту Алексије проведе још 17 година живећи само о хлебу и води. Злостављан од слугу на разне начине он отрпе све до краја. А када му се крај приближи, он написа једну хартију, стеже у руке, леже и издахну 17. марта 411. год. Тада би откровење у цркви Светих Апостола у виду гласа који рече у присуству цара и патријарха: потражите човека Божја. Мало после откри се, да је тај човек Божји у кући Јевтимијановој. Цар с папом и целом пратњом дође у кућу Јевтимијанову, и после дужег распитивања дознаду да је онај просјак тај човек Божји. Кад уђу у његову избу, нађу га мртва, но у лицу светла као сунце. Из оне хартије родитељи његови сазнаду,да је то њихов син Алексије, а невеста. која је 34 године живела без њега, да је то њен муж, и обузе их све неизмерна туга и мука. Но после се утеше видећи како је Господ прославио Свога угодника. Јер додиром до његовог тела лечаху се многи болесници, и из тела му потече миро благоухано. Тело му сахране у ковчег од мермера и смарагда. Глава му се налази у Св. лаври у Пелопонезу.

2. **Св. муч. Марин.** Био војник. Не само није хтео принети идолима жртве, него од других принете жртве растури и ногама погази. Због тога беше мучен и посечен, у III столећу. Неки сенатор *Астерије,* обучен у скупоцену белу одећу, посматрао је страдање св. Марина. И толико се одушевио вером у Христа, који толику храброст даје својим следбеницима, да сам узе тело мучениково на своја леђа, однесе и чесно сахрани. Видевши то, незнабошци и њега убише као хришћанина.

Алексије све напусти што свст зове славом,
Па он Богу крете стазом узаном но правом.
Обнишчати Христа ради, прво то се реши,
По том блесак родитељски оставит поспеши.
И кад оде у даљину и када се врну
Ни у сјају ни у беди у грех не посрну.
Ум уздигнут к Богу држа — упаљену свећу,
С вером јаком и молитвом. што брда покрећу.
Тужна мајка неутешна, мајка Аглаида,
Јевтимијан отац стари тугује и рида,
А невеста, некад млада, увела од туге.
Једног дана на просјака навикаше слуге,
А ко је тај сухи просјак нико и не слути.
Та наследник дома то је! — ал' он о том ћути.
Наслеђа се одрекао још у раном цвету,
Да би био санаследник у небесном свету.
Но светац се скрит не може, свеца Господ јавља,
Ко животом Бога слави, тога Бог прославља.

Алексије Бога слави, зато славан поста,
Ваистину Човек Божји он беше и оста.

РАСУЂИВАЊЕ

Зашто смо ми овде на земљи? Да покажемо љубав своју према Богу. Да се научимо љубити Бога више него грех. Да нашом малом љубављу одговоримо на велику љубав Божју. Само је Божја љубав велика љубав, а наша је увек мала. Бог је довољно показао и показује Своју љубав према човеку, и у Рају и на земљи. Нама је дат овај кратки земаљски живот као школа и испит, да се испитамо, хоћемо ли ми на Божју љубав велику одговорити љубављу или не? „Сваки дан и сваки час од нас се захтева доказ наше љубави према Богу", вели свети Исак Сирин. Јер и Бог сваки дан и сваки час доказује своју љубав према нама. Сваки дан и сваки час ми стојимо стављени између Бога и греха, и имамо ли да поклонимо своју љубав Богу и дигнемо се међу анђеле, или пак да се приволимо греху и паднемо у мрачни ад. Алексије Човек Божји возљуби Бога више него родитеље своје, и жену, и богатство. Проведе он 17 година као убожјак у даљини од дома родитељског, и других 17 опет као непознат и презрен убожјак у дому родитељском. Све ради љубави Божје. И милостиви Бог одговори љубављу на љубав: за тих 34 године страдања даде Он Алексију вечни живот и радост међу анђелима Својим на небесима и славу на земљи.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса на Голготи и то:

1. како војници свлаче с Њега хаљине, а Он ћути и не брани се,
2. како Га прикивају ексерима за дрво, а Он ћути и не брани се,
3. како се вревом и галамом уздижу крст са земље и постављају га усправо, а Господ ћути.

БЕСЕДА
о другом доласку Господа

Јер као што муња излази од истока и показује се до запада, тако ће бити долазак сина човечјега (Мат. 24, 27)

Други долазак Господа Исуса биће долазак у слави. То је Господ више пута казао. Но овде нам Он још изближе казује, на што ће личити тај долазак. Личиће, вели, на муњу. Тиме нам Он открива пет особина тога славног доласка Свога.

Прво, Његов други долазак биће изненадан као муња. Зато нас је и опоменуо: *стражите, јер не знате дана и часа!*

Друго, Његов долазак биће светао као муња. Сунце и звезде потамнеће, и сва васиона изгубиће зрачност лица свога, када Он засија. Ко греши, тај има мање светлости и зрачности; колика ће, дакле,

тама он тек бити под тим небесним пламеном! Зато нас је Он и опоменуо, да држимо свећњаке душа наших напуњене уљем и приготовљене. О браћо, да се не обремо у мраку у ономе страшноме часу!

Треће, Његов долазак биће силан као муња. Јер Он сам изрично другде каже, да ће Он доћи *са силом и славом.*

Четврто, Његов долазак биће свеобиман и јаван свима и свакоме, од истока до запада. То јест, Он се неће јавити као први пут, да Га виде само ученици Његови, или само једно племе, и један народ, и једна земља, и једна држава, него ће се јавити као муња, коју ће сви људи и сва племена на земљи одједанпут видети.

Пето, као што појава муње претходи киши и тучи, тако ће Његов други долазак претходити Страшноме Суду, који ће за праведне и верне бити као жељена киша а за неправедне и неверне као туча.

Припремајмо се, браћо моја, јер облаци се купе, и из њих сваког часа може сенути божанска муња.

Господе велики и страшни, додај уља свећњацима душа наших, да се не обремо у вечној тами онда када се јави Твоја вечна светлост. Теби слава и хвала вавек. Амин.

18. МАРТ

1. **Св. Кирил, архиеп. јерусалимски.** Рођен у Јерусалиму у време Константина Великог а умро у време Теодосија Великог (315 — 386). Године 346. посвећен за свештеника, а 350. наследио на престолу јерусалимском блаженог Максима патријарха. Трипут збациван с престола и шиљан у прогонство, док најзад у време Теодосијево није повраћен,па проживив мирно још 8 година, предаде душу Господу. Две тешке борбе он је имао: једну с аријевцима, који се осилише под Констанцијем, сином Константиновим, а другу под Јулијаном Одступником, с овим отпадником и са Јеврејима. У време силе аријевске на Дан Педесетнице појави се знамење крста, светлије од сунца, које се простирало изнад Јерусалима и Горе Јелеонске, и трајало неколико часова почев од деветога часа изјутра. О тој појави, која је била виђена од свих житеља Јерусалима, писано је и цару Констанцију, и она је служила много на утврђењу Православља против јеретика. У време Одступника пак десило се друго знамење. Да би понизио хришћанство, Јулијан наговори Јевреје да обнове храм Соломонов. Кирил се молио Богу да то не буде. И би земљотрес страшан, који поруши све што би изнова сазидано. Тада Јевреји почеше поново. Но опет би земљотрес, који сруши не само новосазидано него извали и растури и старо камење које се још држало под земљом. И тако се обистини реч Господња: *ни камен на камену неће остати.* Од многих списа овог светог оца сачувана је његова катихетика, дело првокласно, које потврђује веру и праксу Православља до дана данашњега. Необичан архипастир и велики подвижник био је овај светитељ. Био је кротак, смеран, сав испоштен и у лицу блед. После

многотрудног живота и витешке борбе за веру православну мирно се упокојио и преселио у вечне дворе Господње.

2. **Анин чудотворац.** Родом од Халкидона; мален растом као древни Закхеј, но велики духом и вером. Одрече се света у својој петнаестој години и настани близу реке Еуфрата у једној изби где се испашташе и Богу мољаше, најпре код свог учитеља Мајума, а по смрти овога сам. Силом своје молитве напунио сух бунар водом, исцељиваше болеснике од разних мука и зверове укрћаваше. Један укрћен лав био је код њега стално на служби. Прозирао у даљину. Кад су недалеко од њега једнога столпника, Пионија, разбојници напали и изубијали тако да овај смишљаше да сиђе са столпа и иде да се тужи судијама, св. Анин прозре у душу тога столпника и његове намере, и посла му писмо по своме лаву, да се остави своје намере, да опрости нападачима, и да продужи свој подвиг. Милосрдан беше неисказано. Епископ новокесаријски поклони му једног магарца, да му олакша доношење воде са реке, но он поклони магарца неком сиромаху, који му се беше потужио на сиромаштину. Епископ му поклони другог магарца, но он и њега поклони. Тада му епископ даде трећег магарца но само на послугу, као водоношу, с тим да му га мора чувати и вратити. Пред смрт виде да му долазе Мојсеј, Арон и Ор, и где га зову: „Анине, Господ те зове, устани и пођи с нама!" То он откри својим ученицима, и предаде дух свој Господу, коме је верно послужио. Беше му 110. година када сконча земаљски живот свој.

Кандила велика светле пред олтаром, И
кандила мања и са мањим жаром, Но
једна и друга светлост нсту дају, И пред
истим Богом светлошку сијају-И свеци
велики и свеци малсни Христовим су
огњем истим зажежени. Међ' велике
свеце, велика кандила, Црква Света броји
и светог Кнрила. Он веру објасни и веру
утврди, Што год речју рече, животом
потврди. Реч његова беше од Духа
Светога, А живот му — одсјај плама
небеснога. Арија посрами, ЈулиЈана
скруши, И ко мелем беше многој оолној
души. Он верова Христу од речи до речи,
Стога реч његова као злато звечи: И данас
наставља слабе, маловерне. Храбри и
весели Христу правоверне. Зато Црква
слави Кирила и штујс — Кроз векове име
Кирил одјекује.

РАСУЂИВАЊЕ

Има злурадих људи који мисле као да је време донело Христу величину, и као да се у првим вековима Хришћанства није тако високо мислило о Господу као што се о Њему мислило у познија времена. Ништа лакше него разбити ту неистину. Ево како св. Кирил Јерусалимски пише о Господу Христу: „Ово је Онај који јесте и који

је био, Оцу Соприсносуштни, Јединородни, Јединопрестолни, Равномоћни, Свесилни, Беспочетни, Несоздани, Неизмењиви, Неописани, Невидљиви, Неизречени, Непостижими, Необухвативи, Недомисливи, Неограничени. *Овај је сијање славе очеве* (Јев. 1, 3). Овај је начертање суштатства свих твари. Овај — Светлост светлости, сијајућа из недара Очевих. Овај — *Бог богова* (Пс. 49, 1) и од Бога Бог што се да узнати. Овај — *извор живота* (35, 10) од извора живота Очевог проистичући. Овај река Божја (45, 5; 64, 10) што исходи из бездне Божје но не одваја се. Овај — ризница доброте Очеве и бесконачног блаженства. Овај — *вода живота* (Јов. 4, 14) што живот свету дарује. Овај је луч несоздани, што се рађа но не одсеца од првосветлећег Сунца. Овај је Бог Слово (Јов. 1, 1) што је једним словом све твари из небића у биће саставио... Ово је Онај који је нас створио *по образу Божију,* а сада се Сам учинио човеком по образу нашем. Човек, но уједно и Бог." И дан-данас, после 16 столећа откад је ово вероисповедање написано, Црква Православна држи ову исту веру, од речи до речи, од слова до слова.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса на крсту поругана и то:

1. како му пишу поругу изнад главе: *цар јудејски,*
2. како му се ругају мимопролазници машући главама својим и хулећи,
3. како Му се руга чак и разбојник на крсту,
4. како Му се кроз векове ругају мучитељи хришћана.

БЕСЕДА

о Цару који неће да се брани војском

Или мислиш ти да ја не могу сад умолиТш оца својега да ми пошаље више од дванаест легеона ангела (Мат. 26, 53)

Тако рече Господ ученику који потрже нож да брани свога Учитеља у Гетсиманском врту. Из ових речи је јасно да се Господ могао одбранити да је хтео не само од Јуде и његове чете пандура него и од поглавара јеврејских, и од Пилата, и од целога Царства римскога, да се ово било дигло на Њега. Јер сила једнога ангела већа је од силе највеће војске људске, а камоли сила дванаест легеона ангела!

Но Господ није хтео да тражи ту помоћ од Оца. У Својој молитви у Гетсиманији Он је рекао Оцу: *нека буде во.ња Твоја.* И одмах је у том познао вољу Очеву, да треба да се пусти на страдање, и Он се сагласио са вољом Оца Свога, и кренуо на пут страдања. Требало је дозволити да се позадина оцрта што тамније, да би слика васкрсења била јаснија. Требало је пустити зло да се надме колико највише може, да би се после распукло и расплинуло у ништа. Требало је пустити зло да викне колико најјаче може, да би ускоро занемело — пред чудом васкрсења. Требало је да се објави сва злоба људска

против Бога, да би се могла видети и оценити љубав и милост Божја према људима. Непослати да бране Христа од Јевреја анђели Божји послати су после три дана да објаве свету васкрсење Христово.

Господе свесилни и свемилостиви, помилуј нас и спаси! Теби слава и хвала вавек. Амин.

19. МАРТ

1. **Св. муч. Хрисант и Дарија,** и други с њима. Овај Хрисант био је јединац син некога великог бојара Полемија, који се преселио из Александрије у Рим. Као син богатих родитеља Хрисант изучи све светске школе имајући најучеиије људе за учитеље. Но светска мудрост збуни га и остави у неизвесности, шта је истина. И он туговаше због тога. Но Бог који о свима и свему промишља ублажи тугу његову: до руку младога Хрисанта дође написано Јеванђеље и дела апостолска. Прочитавши то Хрисант би обасјан истином. Но он жељаше учитеља, и нађе га у лицу некога Карпофора, свештеника, који га и настави и крсти. Но то се не допадне оцу његовом, који све покуша да би га одвратио од вере Христове. Не успевши ништа, зли отац га најпре хтеде развратити затварајући га сама са бестидним девојкама. Но Хрисант победи самога себе и у томе, и одржа се у чистоти. Тада га отац примора да се ожени незнабожачком девојком Даријом. Но Хрисант усаветова Дарију да и она прими веру Христову и да живе као брат и сестра, премда привидно у браку. Када му умре отац, Хрисант поче слободно исповедати Христа и живети по хришћански, и он и сав дом његов. У време цара Нумеријана бише и он и Дарија страшно мучени због вере. Но и сам мучитељ Клавдије, видећи стрпљење ових чесних мученика и чудеса која се пројавише при њиховом мучењу, прими веру Христову са целим домом својим. Зато и *Клавдије* би утопљен у воду, оба сина му посечена, а жена му на губилишту, очитавши молитву, издахну. Дарија толико би истрајна у мукама, да незнабошци викаху: Дарија је богиња!

Најзад би наређено те Хрисанта и Дарију засуше камењем у једном дубоком рову. На том месту доцније подише се црква. Близу тога рова би нека пећина, у коју се једном сабраше неки хришћани на молитву и причешће у спомен св. мученика Хрисанта и Дарије. Сазнавши за ово, незнабошци навалише те затворише ову пећину, и тако смрћу отераше те хришћане из овога света у бољи свет, где Христос Господ царује у вечности. Ови славни мученици, Хрисант и Дарија, и остали с њима, међу којима *Диодор* свештеник и *Марија*н, ђакон, пострадаше за Христа у Риму 283. и 284. год.

2. **Св. муч. Панхарије.** Родом из Вилапате у Германији. Био високи чиновник на двору цара Диоклецијана и Максимијана. Најпре се одрекао Христа, но усаветован мајком и сестром, он се поврати вери Христовој и за њу погине 302. год.

Свети Хрисант светује Дарију,
— О девице, остави се лажи, И
кипове не штуј ка' богове Нит
истину ти од земље тражи.
Истина је у Бога једнога,
Јединога Бога троичнога, Који
созда васељену целу, И човека,
круну васељене. Он једини,
бесмртни и живи, Он од земље
прави завијаче И одеће блага
духовнога, Душа наша благо је
духовно Завијено у прашину
тела. Душу треба нежно
неговати, К'о невесту за Христа
спремати. Остави се, дево,
телесности, Она води муци и
жалости. Бог не глсда у сасуд
телесни Но у цвеће што у њему
расте. О девице, у смрт
одевена, Данас-сутра смрћу
разједена: Кити душу цвећем од
врлина.

Посеј цвеће вером у Господа,
Огради га надом и љубављу,
Залевај га Духом животворним,
Оплеви га од корова греха, Нек
порасте цвеће од врлина, Нек
порасте цвеће благочешћа, Нек
порасте цвеће милосрђа, Нек
порасте цвеће покајања, Нек
порасте цвеће терпенија, Нек
порасте цвеће уздржања, Нек
порасте цвеће послушања. Твоја
душа, као песма рајска, Нек
мирише као башта мајска. Бог да
би се у њу уселио, Који ју је за то
и створио. — Хрисанта је Дара
послушала, Своју душу за Христа
венчала, Тело своје на мукс
предала Са Хрисантом. са братом
духовним. А Бог их је у Рај
пресадио Рајску башту њима
окитио.

РАСУЂИВАЊЕ

„Ова милост (Божја) — што нас васкрсава и после тога згрешисмо, већа је од милости којом нам је дао биће онда кад нисмо постојали. Слава, Господе, безмерној милости Твојој!" Тако говори св. Исак Сирин. Хоће да каже: већу је милост показао Бог према нама кад нас је ни из чега створио. И ваистину, тако је. И родитељи земаљски већу милост чине развратном и пропалом сину, кад га поново приме, све му опросте, уљуде га, очисте га, излече га, и поново га учине својим наследником, него када га роде. Када се млади Панхарије, облаган почастима царским, одрече Христа, написа му његова мајка писмо, пуно бола и туге. „Не треба се бојати људи, писаше му мајка, него се треба бојати Суда Божјега. Пред царевима и великашима требало је да исповедаш веру у Господа Христа, а не да Га се одрекнеш. Сети се речи Његових: *ко се одрече мене пред људима, одрећи ћу се и ја њега пред оцем небеским* (Мат. 10, 33)." Син прими савет материн, застиде се самога себе, исповеди пред царевима веру своју у Христа, и мученичком смрћу умре за Христа, да вечно живи са Њим. Тако блажена мајка Панхаријева проузрокова ново рођење свога сина, рођење духовно, важније од првог, телесног рођења.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса на крсту распета и то:

1. како се Он на крсту мучи од болова,
2. како му дају сирће и жуч да пије, кад Он рече, да је жедан,
3. како отупели од себичности људи испод крста не мисле на Њега него се отимају око Његове хаљине.

БЕСЕДА
о знамењу Сина човечјега

И тада ће се показати знак сина човечјег на небу (Мат. 24, 30).

Какав ће бити овај знак Сина човечјег, то се једном у маломе већ показало. То је крст, сјајнији од сунца, који се показао над Јерусалимом пред долазак једног ранијег олицетворења Антихриста, на име цара Јулијана Одступника. И место сваке беседе о томе чудесноме знаку. најбоље је, да вам се, браћо, овде наведе писмо св. Кирила Јерусалимског писано цару Константину, сину Константина Великог и претходнику Јулијана Одступника. Део тога писма гласи: „У ове свете дане Педесетнице, седмога дана маја, около девет часова изјутра, јави се превелики крст, сав од светлости, на небу, над Светом Голготом, и пружен до свете Горе Јелеонске, показа се он сасвим јасно не једном или двојици само, но свима многобројним житељима града, и не тако — како би неко могао помислити — брзопролазно као у маштарији, но видљив очима у току многих часова над земљом. Светлосним блистањем превазилазаше луче сунчане, јер да не би такав, он би био побеђен њима (лучама сунчаним) и не би се видео, да није пред гледаоцима испуштаолуче силније од сунца. У том часу журно се сабраше многобројни становници града у свету цркву, обузети страхом и радошћу од тог боговиђења, јуноше и старци, мужеви и жене, сваки узраст, чак и најскривеније девице, овдашњи становници и странци, хришћани и незнабошци, који су дошли из других земаља, — сви једнодушно, као једним устима, прославише чудотворног Христа Исуса, Господа нашег, Јединородног Сина Божјег, и стварно и опитом дознаше, да је хришћанска благочестива наука не *у преплетеним речима мудровања но у јављању духа и силе* (I Кор. 2, 4), и не само од људи проповедана но с небеса од Бога посведочавана (Јев. 2, 3—4)... Сматрамо за дужност да не прећутимо ово небесно боговиђење но да и Твоме богопрослављеном благочестију доставимо. Због чега сам ја и пожурио да овим писмом то испуним."

О браћо моја, све је Богу могуће, и створено показати људима, и нестворено створити. Но најважније је за нас, што Он и може и хоће избавити душу нашу од греха и смрти; и даровати нам живот вечни. Молимо Му се за ово дан и ноћ.

Господе свемоћни. Теби слава и хвала вавек. Амин.

20. МАРТ

1. **Преп. мученици Јован и други,** из обитељи св. Саве Освештаног код Јерусалима. Овај славни манастир, посећиван и од св. Саве српског, и обдарен од неколико владара српских, и дан-данас посто-

ји. Више пута нападат је од дивљих Арапа, пљачкан и пустошен, но Промишљу Божјом, увек је обнављан и до данас сачуван. У време царовања Константина и Ирине би нападнут. од Арапа и опљачкан. Монаси не хтеше бежати него саветујући се са својим игуманом Томом, рекоше: „Мо смо одбегли из света у ову пустињу ради љубави Христове, срамота је сад да бежимо из пустиње из страха од људи. Ако будемо убијени овде, бићемо убијени због наше љубави према Христу, због кога смо и дошли овде да живимо." — И тако одлучивши, дочекају ненаоружани оружане Арапе, као јагњци вукове. Арапи неке од њих стрелама умртве, а неке затворе у пећину св. Саве, па наложе ватру на улазу, те их димом угуше. И тако многи од њих скончају као мученици Христа ради и преселе се у царство Онога кога су љубили и ради чије су љубави изгинули. Чесно пострадаше пред Васкрс 796. год. у време цара Константина и Ирине и патријарха јерусалимског Илије. Но убрзо постиже праведна казна дивље нападаче. Враћајући се својим шаторима, они се посвађају и у узајамној борби сви изгину. То се догодило 796. год.

2. **Св. муч. Фотина.** То је она жена Самарјанка која је имала ту ретку срећу да разговара са самим Господом Христом на Јаковљевом бунару кад Сихема (Јов. 4). Поверовавши у Господа, она је после пошла да преоповеда Његово Јеванђеље, са своја два сина, Виктором и Јосијом, и са пет сестара које се зваху: Анатолија, Фота, Фотида, Параскева и Кириакија. Дошли су били у Картагену у Африци. Но буду осуђени и у Рим доведени, у време цара Нерона, и у тамницу бачени. Божјим Промислом, кћи Неронова Домнина дође у додир са св. Фотином, и од ове буде обраћена у веру Христову. После тамновања сви пострадаше ради Христа. Фотина, која је на бунару први пут била обасјана светлошћу истине, буде бачена у бунар, где скончa, и оде у бесмртно царство Христово.

На бунару Христа срете Самарјанка жена,
И светлошћу самог Христа беше просвећена.
Под Нероном живот скончa у другом бунару,
И дух даде Христу Богу своме господару.
Синови јој славни беху. Виктор и Јосија,
Обојицу света мајка светињом просија.
Пет сестара намучених за Христово име
С њом одоше на небеса да награду приме.
О Фотино покајнице, дивна мученице,
Како сада вечним сјајем блнста твоје лице!
Некад Спаса чак ни водом ниси напојила,
Напокон си и крв своју за Њега излила.
Душа твоја некад мрачна, док би Самарјанка,
Над сунчаним засја лучем кад поста Хришћанка.
Са страхом си у Сихару Христа објавила,
Смрћу си Га усред Рима ти посвсдочила,
Љубав сваки страх убија и јунаком прави,
Љубав тебе, о Фотино, занавек прослави.
Нерон може сагорети и два и три Рима,
Но не може сагорети душу Хришћанима.
Нерон може полупати судове од глине,
Но немаде моћ никакву над духом Фотине.
О бесмртна свститељко, сад помози нама,
Пред престолом Христа Спаса — твојим молитвама.

РАСУЂИВАЊЕ

Не кажњава Бог грешника зато што му чини задовољство да уништи човека. Јер да му то чини задовољство, Он не би стварао човека ни из чега. Него кажњава грешника из више целисходних домостројних разлога, од којих су два најочигледнија за нас: прво, да би га казном поправио и на прави пут спасења извео, а друго, да би друге устрашио да не греше. Ово исто мисли св. Исак кад каже: „Праведни мудрац је сличан Богу, јер он кажњава човека не да би му се осветио за грех него, или да исправи човека, или да друге устраши." Неки обесни младић, који хуљаше на Бога и на родитеље своје, наједанпут сиђе с ума. Цео град, у коме живљаше тај младић, виде у томе казну Божју и устраши се страхом Божјим. Младића држаху везана и затворена три године. А мајка његова плакаше горко и мољаше се Богу за сина. Једне године о Духовима одведе мајка свог лудог сина у манастир св. Василија у Острогу. После молитава полудели младић оздрави и дође к себи. По том се покаја и поста узорит човек и прави хришћанин.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса на крсту распета и то:
1. како тече крв из Његових руку и капље на земљу,
2. како тече крв из Његових ногу и слива се на земљу,
3. како тече крв испод Његовог ребра и капље на земљу.

БЕСЕДА
о борби Јагњега са звсровима

Ови ће се побити с Јагн?етом и Ја?п>е ће их побиједити, јер је господар над господарима и цар над ирревима (Откр. 17, 14)

Ко говори ове чудне речи? Јован Боговидац. Ко је то Јагње? Христос Господ. Ко је то господар над господарима и цар над царевима? Христос Господ. С ким ће се то Он побити, и кога ће победити? То је звер седмоглава, и сви они који од те нечисте звери примају власт, и част, и богатство.

Јагње посред зверења! Но, ипак, виде св. Јован Јагње као победиоца над свима зверовима. Христос посреди демона! Рекао би прогутаће Га! Па ипак, демони устрашени вичу к Њему за милост и беже од Њега безобзирно. Христос међу Својим мучитељима! Рекао би: умртвиће Га заувек. Па ипак, Он васкрсава и побеђује, а они беже у страху и гину. Црква Христова међи незнабошцима! Рекао би преплавиће је као таласи мало острво! Па ипак: назнабожачка царства тону и пропадају, а Црква постоји, расте и напредује. Вера Христова посред опорих философа и теоретичара! Рекао би: надмудриће је и избацити из света! Па ипак, они један другог у лаж уго-

не, и прогоне, а вера Христова спасава људе. Благочешће међу богохулницима и богоодрицатељима! Рекао би: упрљаће је! Па ипак они се даве у својој прљавштини, а благочешће носи се у неупрљаној чистоти. Кротост и плачевност хришћанска посред насилника и отмичара! Рекао би: умреће од глади! Па ипак, она живи и ходи сита, а насилници и отмичари пропадају од глади. Јагње посред зверињака! Па ипак — Јагње је победилац.

О Господе кротки и добри, Јагње Божје преумилно, запој и нас Твојом кротошћу и добротом, те да и ми будемо учасници Твоје победе! Теби слава и .хвала вавек. Амин.

21. МАРТ

1. **Св. Јаков,** епископ и исповедник. Не зна се ни место његовог рођења нити место његовог епископствовања. Зна се само да је испунио закон Христов, подвизавајући се много у посту и молитви, и да је, у време Копронимово, велике беде и муке претрпео од иконобораца: и глад, и тамницу, и поругу сваке врсте. Најзад је предао душу своју Богу, коме је верно послужио у овом животу. Живео и страдао у VII веку.

2. **Преп. Кирил, еп. катански,** у Сицилији. Родом из Антиохије и ученик апостола Петра. Добро управљао стадом Христовим. Имао је и дар чудотворства помоћу молитве. Тако је неку горку воду, која се није могла пити — а у том месту друге воде у лето није било — молитвом претворио у слатку, пијаћу воду. Упокојио се мирно.

3. **Св. Тома патријарх цариградски.** Живео је у време царева Маврикија и Фоке, и у време патријарха св. Јована Постника и Кириака. Запажен од св. Јована због великог благочешћа и ревности, он буде од тога светитеља узведен у чин сакеларија (намесника) Патријаршије, а по смрти Кириака, буде изабран за патријарха. У његово време деси се један необичан догађај: кад се једном ишло у литији с крстовима, крстови се почну колебати сами од себе и ударати један о други. Зачуди се томе сав народ; и кад патријарх за то сазна као за истинит догађај, позове Теодора Сикеота, чувенога испосника и прозорљивца молећи га да објасни шта се тим предсказује. Теодор се помоли Богу и открије патријарху да то означава велике беде које ће наступити и за цркву и за грчко царство због унутрашњих верских и политичких раздора. Хришћани ће сами туђи и истребљивати једни друге. Све се то ускоро и испуни. Тома мољаше Теодора да се овај помоли Богу за њега, да га Бог узме пре него те беде наступе. „Заповедаш ли, да дођем до тебе, или да се видимо онамо пред Богом?" тако отписа Теодор патријарху, наговештавајући тиме да ће и патријарх и он скоро умрети. И тог истог дана разболе се и сконча патријарх, а ускоро за њим и св. Теодор. Сконча св. Тома и пресели се ка Господу 610. год.

4. **Преп. Серапион.** Друг св. Антонија Великог. Био је у нитријској пустињи настојатељ тзв. Арсинојских манастира, у којима је било око 11.000 монаха. Паладије и Созомен називају га Великим. Упокојио се око 366. год. Св. Серапион писао је: „Не мисли да је болест тешка; тежак је само грех... Болест нас прати само до гроба, а грех следује за грешником и после гроба."

Серапион хтеде грешницу да спасе, Па образ грешника и он узе на се, И грешници уђе као грех да створи, Но пре греха он јој овако прозбори: — Ти очекуј мало, ноћ имамо целу, Док молитву свршим, па ћемо к неделу! Серапион поче молитве да чита Ум дижући к Богу, никуд да не скита. Па молитву једну за молитвом ниже, Уздах за уздахом Свевишњем уздише. Сав прочита Псалтир и молитве друге, Па молнтве поче за грешницу дуге: Плачем и уздахом молитве пресеца, Док и грешна жена отпочс да јеца, Да јеца и плаче ко никад за века. Позна да ж дође светитељ због греха Него да њу спасе од њена разврата И уздигнек Богу, и сперe од блата. Па узвикну жена: шта трсба да радим? Ево сама себе стидим се и гадим! — Серапион тада упуте јој даде, И сссстрама мудрим на брнгу предаде, Па он за пустињу пут узе прсда се, *Весео што једну грешну душу спасс.*

РАСУЂИВАЊЕ

Од многих који јуре за богаћењем, чућеш овакво оправдање: кад се обогатим, моћи ћу чинити добра дела! Не веруј им, јер обмањују и тебе и себе. Св. Јован Лествичник дубоко је познао и најскривеније побуде људске душе кад је рекао: „Сребролубље се почиње с претпоставком да се чини милостиња, а свршава се мржњом према бедним." Ово се потврђује на свима сребролупцима, много богатим и мало богатим. Обично људи говоре: да ми је да имам новаца, ја бих учинио то и то добро дело! Не веруј му. Нека ни он сам себи не верује. Нека се огледа као у огледалу у онима који имају новаца и неће да учине то и то добро дело. Такав би и он био кад би стекао новаца. Опет вели мудри Јован: „Не говори, да ти је потребно сабирати (новац) за бедне — да би кроз ту помоћ њима добио Царство. Јер Царство се може купити и за две лепте." Ваистину, јеванђелска удовица купила га је за две лепте, а богаташ, пред чијим је вратима лежао Лазар — није га могао купити за безбројно благо своје. Ако ништа немаш да даш убогоме, помоли се Богу да му Он да, и тиме си већ учинио милостињу и купио Царство небесно. Када св. Василије Нови прорече царици, жени цара Константина Порфиродног, да ће родити најпре ћерку, па сина, царица му понуди много злата. Светитељ одби, но царица га закле Светом Тројицом, да узме. Тада

Ш

св. Василије узе само три златице и даде их бедној Теодори, која га служаше, говорећи: „Не треба нам много од овог трња, јер веома боде."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса на крсту распета и то:
1. главу Његову израњављену трновим венцем,
2. очи Његове затворене од бола,
3. уста Његова осушена од жеђи.

БЕСЕДА **о Првом и Послсдњем, Живом**

Не бој сс, ја сам први и пошљедњи, и живи. И бијах мртав и ево сам жив ва вијек вијека, амин (Откр. 1, 18)

Тако рече Господ Исус Своме љубљеноме ученику Јовану у визији на острву Патмосу. Чега не бој се? Не бој се гоњења цркве од стране незнабожаца. Не бој се мучитеља, који муче Моје верне на све стране. Не бој се царева, који дижу гоњење на хришћане. Не бој се насилних велможа овога света, који заслепљују људе страстима те не виде истину коју Ја донесох у свет. Не бој се ничега!

Како да се не бојим, Господе! Кад је сав свет до зуба наоржан и окупљен против нас, малобројних и ненаоружаних, како да се не бојим?

Не бој се, јер Ја сам први и последњи, алфа и омега.

А све те војске наоружане против вас нису ништа до један пролазан вихор мртваца. Ја сам од пре времена и Ја сам после времена, пре почетка свега и после свршетка свега створенога, Ја сам. А они су сви закључани у један педо времена који сам Ја свакоме створеноме одмерио, и ван тога педла не могу се пружити.

Не бој се, јер *Ја бејах мртав и ево сам жив.* Ни смрти се не бој. Ја сам пре смрти и после смрти. Смрт је слуга Мој, и Ја пустих слугу Свога у свет да Ми послужи. И Ја се предадох Своме слуги за три дана, и наредих му да Ме пусти, *и ево сам жив.* Ја сам власник смрти као и живота. Ја сам власник времена као вечности. Не бој се! Ва *вијек вијека* Ја сам жив. И ти ћеш бити жив са Мном. И сви они који Ми остану верни и не убоје се, биће живи са Мном. Не бој се, Ја сам — алфа и омега.

Господе вечни и бесмртни, дај да ове Твоје свете речи вазда звуче у души верних Твојих кад год се подигне гоњење на свету Цркву Твоју. Да се не убојимо, држећи се Твоје десне руке. Теби слава и хвала вавек. Амин.

22. МАРТ

1. **Свешт. муч. Василије, презвитер анкирски.** Под царем Констанцијем трпео је много од аријанаца. И у то време беше се прочуо као велики ревнитељ Православља и истински пастир стада словеснога у Анкири. А кад потом ступи на престо Јулијан Одступник и поче гоњење на хришћане, Василије јавно изобличаваше ово ново нечестије и утврђиваше своје људе у вери. Зато би бачен у тамницу. Па кад цар Јулијан дође у Анкиру, би Василије изведен пред цара, и цар га поче наговарати да остави веру Христову обећавајући му почасти и богатство. Тада Василије одговори цару: „Ја верујем Христу моме, кога си се ти одрекао, и који је теби дао ово земно царство, али ће ти се оно скоро и узети. Зар тебе није стид олтара, под којим си се спасао од смрти као осмогодишњи дечак, кад су тражили да те убију?... Зато ће ти се ускоро одузета ово времено царство, и тело твоје неће бити погребено, када извргнеш душу у љутим мукама." — Разљути се Јулијан и нареди да се Василију сваки дан дере седам кајиша коже с тела. И тако чинише мучитељи неколико дана. Када Василије поново изађе пред цара, он узе сам са себе један кајиш своје сопствене хоже и баци Јулијану у лице викнувши му: „Узми, Јулијане, и једи, ако ти је такво јело слатко, а мени је Христос живот!" — Тај догађај разгласи се по вароши, и цар се од стида уклони тајно из Анкире у Антиохију. Василија пак продуже мучити усијаним гвожђем докле не предаде душу своју Господу, за кога је много страдао, 363. год.

2. Св. **Дросида.** Кћи цара Трајана. Би ухваћена са других пет жена где ноћу сакупља тела пострадалих мученика за Христа, и због тога од цара љуто накарана. Оних пет жена беху тешко мучене и најзад бачене у растопљен бакар, где д^уше своје предадоше Господу своме. А Дросида оста под строгом стражом царском. Но она избеже из двора и сама себе крсти у једној реци. После осам дана предаде душу своју Богу.

3. **Преп. муч. Јевтимије.** Рођен у селу Димитцани на Пелопонезу. Као дечак живео по хришћански, но доцније оде у Румунију и ту се преда великом разврату. У том разврату зли дух наведе га те се потурчи. Но чим је то учинио, почне се горко кајати. Врати се поново вери Христовој и замонаши се у Св. Гори. После неколико година, проведених у тешком посту и молитви, реши се да умре за Христа. С благословом свога духовника оде у Цариград, где некако успе да изађе пред великог везира. Пред везиром он се почне крстити, хвалити Христа и грдити Мухамеда. После дугих истјазања би осуђен на смрт и посечен 22. марта 1814. год. на Цвети. Од његових моштију догодише се многа чудесна исцељења болних. Његова чесна глава налази се у руском манастиру св. Пантелејмона у Св. Гори. И тако овај двадесетогодишњи младић најпре умре Христу а потом за Христа.

Ти си диван ловац, о Христе Господе,
Разап'о си мреже по свету васцелом,
Чисти бисер ловиш из дубоке воде,
Невидљивом мрежом, духом исплетеном.
Љубављу везеном, сузом покапаном,
Ангелским рукама свуда подржаном.

Све што мајка роди и Дух однегова, Све прекрасне душе што свет може дати, Све то у број уђе Твог богатог лова, Све то Твоја мрежа свилена ухвати. Кад уздигнеш мреже нз животног мора Ништпреостат неће сем каљава кора.

О предивнм ловче бисера чистога, И ми грсшни некад Твој смо бисер били. Сада смо далеко од престола Твога Под талогом страсти тамом се *покрили, Но нек и нас мрежа Твоја подухвати, Од Твог ћемо лица ко звезде засјати.*

РАСУЂИВАЊЕ

Чак ни у мукама на крсту Господ Исус не осуди грешнике него изнесе пред Оца Свога извињење за њихов грех говорећи: *не знају шта раде*\ Да и ми не судимо никога, да не би били осуђени. Јер нико није сигуран, да неће и он до смрти учинити онај исти грех за који осуђује брата свога. Св. Анастасије Синајски учи: „Ако и видиш некога да греши, не осуђуј, јер не знаш како ће он довршити свој живот. Овај разбојник, распети с Исусом, беше човекоубица, Јуда пак беше апостол Исусов, па ипак разбојник уђе у Царство, а апостол оде у пакао. Ако и видиш некога да греши, ти не знаш и његова добра дела. Јер многи сагрешише јавно а покајаше се тајно, и ми видимо грехе њихове а покајање њихово не знамо. Зато, браћо, никог да не осуђујемо, да #е бисмо били осуђени."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса на крсту распета и то:

1. како је безгранична туга Његова за људима заслепљеним грехом,
2. како су Његове мисли на крсту више управљене ка Оцу небесном него к Себи,
3. како су Његове бриге на крсту више управљене на људе него на Себе,
4. како је Он и на крсту сигуран у Своју победу и васкрс.

БЕСЕДА

о величанству Христа Победиоца

Л глава његова и коса бијаше бијела као бијела вуна, као снијег; и очи његове као пламен огњени (Откр. 1, 14)

Таквога виде Исуса после васкрса и победе Јован Боговидац. Виде Га као сина човечјег, обучена у дугачку хаљину, опасана златним појасом, са седам звезда у десној руци, а лице Му бијаше *као што сунце сија у сили својој*. У таквој се сили и слави јавио Онај, који је на крсту био незрачан, и који се свима мимопролазницима чинио као најнемоћнији од синова људских.

Но зашто му коса бејаше бела као вуна и као снег? Не беше ли Господ, кад Га убише, једва 34 године стар? Откуда Њему бела коса? Не означава ли бела коса старост? Ваистину, бела коса означава код смртна човека старост, но код Христа у слави она означава више него старост — она означава вечност. Вечно млада старост! Старост је прошлост, младост је будућност. Није ли Он и једно и друго у исто време? И више него сва времена прошлости и сва времена будућности — надвремена вечност.

И зашто му очи беху као пламен огњени, То је Свевидећи, зато. Од сунца се штошта може и сакрити, али од Његовог погледа не може се сакрити ништа од свега онога што је на небу и на земљи и под земљом. Он прозире сва влакна свих ткања у природи: Он прозире све атоме у камену, све капље водене у мору, све частице ваздуха, све помисли и све жеље свих створених душа.

То је Онај исти, и нико други, који је из састрадалне љубави према роду човечијем сишао на земљу, обукао се у смртно и страдално тело, поруган и попљуван био од грешних људи. То је Онај исти, који је незрачан висио на крсту међу разбојницима, и као мртвац сахрањен био од Јосифа и Никодима.

О браћо, како је страшно и помислити, како је великог и величанственог посетиоца имала земља! А још страшније — на кога су безумни људи дигли руку!

Господе величанствени, опрости нам грехе наше, и сети се и нас у сили и слави Својој. Теби слава и хвала вавек. Амин.

23. МАРТ

1. **Свешт. муч. Никон.** Рођен у Неапољу од оца незнабошца и мајке хришћанке. Никон беше официр римски у Неапољу. И не беше крштен, иако га мајка, тајно од оца, поучаваше вери Христовој. Једном кад пође са својом четом у бој, посаветова га мајка, ако му буде до невоље, да се прекрсти и призове Христа на помоћ. И заиста када у бој у Никонова чета би опкољена и сасвим близу кона-

чне погибије, Никон се прекрсти и у срцу завапи Христу. У томе часу он се испуни необичном силом, јурне у непријатеље своје, и једне побије а друге нагна у бекство. Враћајући се дома Никон непрестано у чуду узвикиваше: „Велики је Бог хришћански!" Пошто обрадова мајку извешћем о својој победи помоћу крста Христовога, он тајно отплови у Азију, где га епископ кизички Теодосије крсти. По крштењу затвори се у један манастир, где се предаде учењу и подвигу. Но пред смрт епископ Теодосије имаде визију, у којој му би наређено, да себи за наследника рукоположи Никона. Старац Теодосије одмах позове Никона и рукоположи га за ђакона, потом за презвитера и епископа. Но Божјим Промислом Никон ускоро дође у Неапољ где обрете своју мајку још у животу. По смрти материној он се удаљи са 9 ученика, негда ратних другова, у Сицилију, и тамо се одаде проповеди Јеванђеља. Но беше страшно гоњење хришћана у то време. И кнез Квинтијан ухвати Никона са друговима и удари на велике муке. Његових 190 ученика и другова бише посечени. А Никона је мучитељ везивао коњма за репове, бацао га с високе стене у провалију, тукао, стругао, но Никон све те муке преживе. Најзад би посечен мачем и пресели се Господу. Његово тело би остављено у пољу, да га птице поједу. Но неко чобанче, с бесним духом, закачи се и падне на мртво тело Христовог мученика, и одмах се исцели. Оно разгласи о телу Никоновом, те хришћани дођу и чесно га погребу. Пострада св. Никон у време цара Декија.

2. **Преп. Никон Печерски.** Друг св. Антонија Печерског и духовни отац преп. Теодосија. Због пострижења бојара Варлама и евнуха Јефрема би угрожен од кнеза Изјаслава, но кнегиња обрати гнев кнежев у страх Божји, и Никон свети би остављен на миру. Хотећи да украси храм иконама, Никон се мољаше Богу за помоћ. И због молитава његових дођоше изненадно у Кијев из Цариграда неки Грци иконописци, којима се "у визију беху јавили св. Антоније и Теодосије, и упутили их у Кијев ка Никону. Прослављен својим смелим подвизима и духовном мудрошћу. У старости би и преко воље игуманом печерским. Преставио се Господу 1066. год. Његове мошти нетљене чувају се у пештерама кијевским.

У тамници Никон тамноваше, И дан и ноћ Богу се мољаше. Не мољаше Бога за одбрану, Нит осветy зломе Квинтијану, Но за силу да муке истраје. Никоновс Бог чу уздисаје, Једном Никон у молитви снева: Јави му се у светлости Дева, Од сунца је лепша и светлија, Од јагњета беља о и кроткија. Са стране јој до два архангела, Лица су им светла и весела, ЈХо неоа се висом узвисују, Један другом реку'показују:
— Тр Је Псимиф река валовита!
Тад је Пснмиф река валовита!
Тад архангел један Деву пита:
— Послати смо убит Квнтијана
У валове Псимифа помамна.

Но ми ево по реци смотримо Квинтијана нигде не видимо? Дева рече, мед с уста јој тече: — Он ће скоро на ту реку доћи, Покушаће кроз валове проћи, Но коњ ће се под њим помамити, Зубима му лице нагрдити, Река ће га ова утопити, И ви тако пос'б свој свршити. То је конац злога мучитеља За Никона мога светитеља — Све се згоди како рече Цева, Јава беше све што Никон снева.

РАСУТЉИВАЊЕ

Св. Пафнутије мољаше Бога, да му открије, коме је он (Пафнутије) сличан. И чу глас који му рече: сличан си трговцу који тражи добре бисере, устани и не лењи се!

Но не би Бог рекао свакоме од нас, да смо слични трговцу који тражи добре бисере. Јер многи од нас не траже бисере него се затрпавају све дебљим слојевима јевтине прашине. Није све бисер што мрежа изнесе са дна мора, но муљ и песак. Али незналице се грабе о тај муљ и песак као о бисер. Само трговац који познаје прави бисер баца мрежу у море небројено пута и извлачи је, просипајући муљ и песак, док не нађе једно зрно бисера. Зашто Бог уподобљава Пафнутија трговцу? Зато што је Пафнутије дао био све своје имање, и уложио сав свој труд и све своје време, да би некако дошао до једног зрна правог бисера. То зрно Чгравог бисера јесте срце очишћено од страсти и злих помисли, и загрејано пламеном љубави према Богу. — Устани и ти, човече, и не лењи се! Твој пазарни дан приближује се сумраку.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса на крсту распета и то:

1. како састрадална љубав према људима није се у Њему смањила од Његових мука,
2. како с љубављу пружа Мајци утеху указујући јој на Јована као на сина место Себе,
3. како се с љубављу моли Оцу за људе: Оче, *опрости нм јер не знају шта раде!*

БЕСЕДА
о немоћи човека пред величанством Бога

И кас) га видјех, падох к ногама његовијем као мртав (Откр. 1, 17).

То свети Јован паде као мртав кад виде Господа Исуса у слави. Свети Јован, љубљени ученик Исусов, јевенђелист, девственик, љубитељ Господа, ревнитељ светиње — он се не могаше одржати на но-

гама нити у присебности када виде Учитеља свога у небесној слави и сили Његовој! Него паде *као мртав.* Како ли ће тек издржати присуство Господа и поглед Његов, *као пламен огњени,* они који се огрешише о Њега, усташе против Њега, похулише име Његово, пре-зреше љубав и жртву Његову, наругаше се крсту Његовом, погазише заповести Његове, гоњаху Цркву Његову, срамћаху свештенике Ње-гове, убијаху верне Његове? Шта ће се тек с њима десити пред ли-цем Господњим, кад свети Јован паде као мртав? Шта ће се десити с књижевницима који разврађају? са васпитачима који убијају веру у младим душама? са скептицима који сумњом својом трују људе? са разбојницима и лоповима? са развратницима и детеубицама? Шта ће се десити с непријатељима Христовим — кад пријатељ Христов паде као мртав пред неисказаним блеском славе Његове?

Толика је слава, и сила, и власт, и крастота, и господство, и све-тлост и величанство Господа Исуса, васкрслог и вазнесеног, да нај-ближи другови Његови, који су три године без страха гледали лице Његово на земљи, падају као мртви, кад Му сагледају лице на небесима, после страдања, смрти и победе!

Господе свеславни и свесилни, обасјај нас и оживи нас силом и славом Твојом. Теби елава и хвала вавек. Амин.

24. МАРТ

1. **Св. Артемон, еп. селевкијски.** У Селевкији рођен и васпитан. Кад је апостол Павле дошао у тај град, видео је Артемона, утврдио га још више у вери Христовој, и поставио за епископа тога града. Артемон је с љубављу и ревношћу управљао словесним стадом Христовим, био лекар душа и тела људских, и преселио се у вечност у дубокој старости.

2. **Преп. Јаков Исповедник.** Пострадао за иконе од цара Лава Јерменина. Био монах и сабрат манастира Студитског. Па кад велики Теодор Студит би у заточењу, овога Јакова бацише на велике муке, да би се одрекао иконопоштовања. Но он оста истрајан и веран Православљу до краја. Изубијана и измучена врате га назад у манастир, када зли цар Лав зло заврши живот. У манастиру умре од тешких убоја и пресели се међу небесне грађане.

3. **Свешт. муч. Партеније, патријарх цариградски.** Родом са острва Митилене. Био је епископ хиоски дуже времена. После буде изабран за патријарха. Но по лажним доставама, као да је радио против државе, Турци га најпре нуђаху да се потурчи, а када он то одлучно одби, обесе га 1657. год.

4. **Спомен чуда** у Печерском манастиру. Два друга Јован и Сергије, побратиме се пред иконом св. Богородице у том манастиру. Јован беше богат човек и имаше петогодишњег сина Захарија. Разболе се Јован и пред смрт препоручи свога сина старању Сергијевом, и остави Сергију на чување доста сребра и злата с тим, да овај то уручи Захарији када овај одрасте. Но када Захарија одрасте, Сергије

одрече да је ишта примио од умрлог Јована. Тада му рече Захарија, нека се закуне пред оном истом иконом Пресвете Богородице, пред којом је ухватио братство са његовим пок. оцем, да ништа није примио од Јована, па му ништа неће ни тражити. Сергије пристане. Но када се закле, хтеде прићи да целива икону, али га сила нека држаше даље и не допушташе. Тада наједанпут поче бесомучно викати: свети оци, АнтониЈе и Теодосије, не дајте да ме погуби овај немилостиви ангел! То га демон беше напао по Божјем попуштању. Потом проказа сав новац што је Јован оставио. Но када отворише, нађоше ону суму удвојену. Удвоји се она сума Промислом Божјим.

Примивши новац, Захарије га даде манастиру, а сам се ту постриже за монаха, проживе дуго, удостоји се великих дарова Божјих, и пресели се мирно у вечност.

5. **Преп. Захарија.** Син Кариона Мисирца, који остави жену и децу и замонаши се. Захарију узме отац к себи, пошто га мајка није могла да исхрани. Иако млађи од многих стараца у Скиту, сподобио се био већих благодатних дарова него многи старци. Од благодати Божје осећао је као да му гори цела унутрашњост његова. На питање св. Макарија, ко је прави монах, одговори Захарија: „Онај ко себе непрестано принуђава на заповести Божје." А на питање авве Мојсеја, шта значи бити монах, Захарија скине своју камилавку и згази ногама па рече: „Ако човек не буде овако сокрушен, не може бити монах!" Био великим светилом међу монасима у пустињи, и млад се упокојио у Господу.

— Шта човеку вредњ Ти Господе, рече, Да сва свет пространи у својину стече, Када мора данас ил' сутра умрети, А стечено благо њега надживети! Шта вреди да круну он на главу стави Кад је иза себе мора да остави! Шта му вреди злато и хрпа од сребра Кад прорасте трава кроз суха му ребра! Шта помаже свила, оисер и јестива. Кад га сунце више не сагледа жива! Изгуби ли душу, шта му свет помаже? Тсло му без душе у гроб се полаже. Тело му и душа, обоје умрли. Свако својим путем свомс гробу хрли. Два мртваца тада људи сахрањују. Ни за једним од њих горко не тугују. О некчува душу ко разума има, Опомеиу јасну Ти си дао свима, Дл̑ша јб Једино што се може спасти, Све друго у свету — и свет ће пропасти. О Господе драги, кад Твој савст знамо, Још и силу Т̑воју и помоћ требамо. О помози, блаже, нашој грешној души, Дим сујете светске да је не угуши.

РАСУЂИВАЊЕ

Путовали негда авва Данило и авва Амој. Авва Амој рекао: „Кад ћемо, оче, стићи у ћелију?" (тј. да би се могли Богу молити). Авва Данило му одговори: „А ко нам сада одузима Бога? И у ћелији је

Бог, и ван ћелије — тај исти Бог." Овим се учимо непрекидности молитве, размишљања о Богу и созерцања Божјег делања у нама и около нас. Храм олакшава и појачава молитву. Тако исто затвореност и усамљеност на свој начин олакшава и појачава молитву. Но ко неће да се моли ни храм ни ћелија неће га везати. Нити ће онога ко је осетио сласт молитве, моћи природа и путовање одвојити од молитве.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса на крсту распета и то:
1. бројеии капи Његове пречисте крви и бројећи грехове моје,
2. бројећи болне уздахе Његове и бројећи глупе дане смеха мога.

БЕСЕДА

о верности у страдању и венцу живота

Не бој се ни ода шта што ћеш пострадати... Буои вјеран до саме смрти, и даћу ти вијенац живота (Откр. 2, 10)

Својим страдањем Господ је олакшао наша страдања. Он је претрпео највеће муке и изашао као победилац; зато Он може нас храбрити у нашем малом страдању. Он је страдао и трпео на правди, а ми страдамо и трпимо испаштајући своје грехе. Зато Он двоструко може нас опомињати, да истрајемо до краја, као што је Он, безгрешни, истрајао. Њему нико од нас није помогао нити олакшао муке и трпљења, а Он стоји уза свакога од нас кад страдамо, и олакшава нам наше муке и невоље. Зато Он има право да каже сваком страдалнику ради имена Његова: не бој се! *Не бој се ни ода шта што ћеш пострадати,* говори Он, јер Ја сам поднео сва страдања и познајем их; и ниједног се страдања нисам убојао, него сам их све примио на Себе и све их на крају — победио. Ја их нисам победио одбацивши их или побегавши од њих, него примивши их све на Себе драговољно и подневши их све до краја. Тако и ти прими на себе драговољно страдања, а Ја видим и знам, колико ти можеш поднети и докле.

Ако ли страдања буду трајала и до саме смрти, и ако ти она и смрт проузрокују, не бој се ипак: *даћу ти вијенац живота.* Крунисаћу те животом бесмртним, вечним, у коме Ја царујем са Оцем и Духом животворним. Бог те није ни послао на земљу, да угодно живиш него да се спремиш за бесмртни живот. Жалост би била велика, кад СтворитеЛ) твој не би ти могао дати бољи, и дужи и светлији живот него што је тај на земљи, који сав заудара на трулеж и смрт, и који је краћи него живот гавранова.

О браћо моја, послушајмо реч Господа, и сва ће нам страдања бити олакшана. Ако нам се ударци света сада чине као тврдо камење, кад послушамо Господа, они ће постати као пена морска.

Господе Победитељу, научи нас још дуготрпљивости Твојој. И кад малакшемо, пружи руку Твоју, и подржи нас. Теби слава и хвала вавек. Амин.

25. МАРТ

1. **Благовест.** Када се Пресветој Деви наврши једанаест година пребивања и служења при храму Јерусалимском, и четрнаест година од рођења — када, дакле, ступи у 15—ту годину живота, саопштише јој свештеници, да по закону она не може вишо остати при храму, него треба да се обручи и ступи у брак. Но како велико изненађење за све свештенике би одговор Пресвете Деве, да је се она посветила Богу и да жели остати девојком до смрти не ступајући ни с ким у брак! Тада по Промислу и внушењу Божјем првосвештеник Захарија, отац Претечев, договорно са осталим свештеницима, сабра 12 безжених људи из племена Давидова, да би једноме од њих уручили Деву Марију на чување девојаштва њеног и старања о њој. И би уручена староме Јосифу из Назарета, који јој беше и сродник. У дому Јосифовом Пресвета Дева продужи живети исто као и у храму Соломоновом, проводећи време у читању Св. Писма, у молитвама, богоразмишљању, посту и ручном раду. Готово никад из куће не излазаше, нити се интересоваше светским стварима и догађајима. Мало је с ким уопште говорила, и никад без нарочите потребе. Најчешће је у кући општила са двема кћерима Јосифовим. Но када се наврши време проречено Данилом пророком, и када Бог благоволи испунити обећање Своје изгнаном Адаму и пророцима, јави се велики архангел Гаврил у одаји Пресвете Деве, и то, како неки свештени писци пишу, у тренутку баш када је она држала отвореног пророка Исаију и размишљала о његовом великом пророчанству: гле, *девојка ће зачети и родиће сина*\ Јави јој се Гаврил у светлости архангелској и рече јој: *радуј* се, *благодатна! Господ је с тобом*\ и остало све редом како пише у Јеванђељу божанственог Луке. Са овом архангелском благовешћу, и са силаском Духа Светога на Деву Пречисту, отпочиње спасење људи и обновљење твари. Историју Новог Завета отворио је архангел Гаврил речју: *Радуј се*\ да ознаменује тиме, да Нови Завет има да значи радост за људе и за сву створену твар. Отуда и Благовест се сматра колико великим толико и радосним празником.

2. **Св. муч. Пелагија, Теодосија и Дула.** Ове три свете жене пострадаше за Господа. Пелагија и Теодосија после тамновања и мука бише заједно мачем посечене. А света Дула, која беше служавка, пострада сама и сконча у граду Никомидији. Три беле руже, поливене крвљу мученичком, пресади Бог у небесну градину Своју.

О да дивне вести: радуј се *Пречиста,*
Ти нам роди Хрнста! О
радоснс вестп: радуј се Девице,
Светла Голубице! Радуј
се Марије, радуј благодатна,
Ти капијо златна!
О купино сјајна, неопалимаја,
Зоро новог сјаја!

Гаврил речи снује, и сам се радује,
Благовест казује:
Благовест казује, цело небо слуша,
Твоја трепти Душа!
Храму си служила, Богу се предала,
Храмом'си постала!
Радуј се *Пречиста, нсбесна невесто,*
Ти си царски престо! О
радуј се кротка. Кроткога ћеш родит,
И свет препородит!
Радуј сс Послушна, Бог те послушао,
" Славом увенчао!' О
радуј сс Сузна, сузом омекшана,
Духом просијана!
О радуј се *Нишча.но најбогатија.*
Од сунца свстлија! Измоли
нам радост у Твог сина Христа,
О Дево Пречиста!

РАСУЂИВАЊЕ

Питали авву Атанасија: „Како је то Син раван Оцу? Он одговори: „Као што су два ока а један вид."' Одговор изврсан. Попут овога ми можемо додати: као што су два уха а један слух. Исто тако за све три божанске ипостаси: као што су три свеће а једна иста светлост.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Пресвету Деву Марију и то:

1. како смерно, послушно и предано служаше Богу 11 година у храму,
2. како смерно, послушно и предано служаше Богу у одаји својој у Назарету,
3. како смерно, послушно и предано прими божанску благовест од архангела Гаврила.

БЕСЕДА О свемогућству
речи Божје

У *Бога је све могуће шшо рене (Лк. 1, 37).*

И рече Бог да буде светлост, и би светлост: Док Бог не рече, светлости не би. Нити ма кога би ко би знао шта је то светлост, док Бог не рече и док светлост не поста. Исто тако, кад Бог рече, онда поста вода и суха земља, и свод звездани, и биље, и животиње, најзад и човек. Док Бог не рече, ништа од свега тога не би,нити ма кога би осим Бога, ко би знао да све то може постојати. Силом речи своје Бог створи све што се створи на земљи и на небу. Што год Бог захоће да буде,и рекне да то буде, то мора да буде, и не може а да не буде, јер је реч Божја неодољива и стваралачка. Створење света велико је чудо речи Божје.

Створивши све твари, Бог је опет речју Својом поставио ред и начин постојања свих твари и опхођења и одношаја твари према твари. И тај ред и начин што Бог постави велико је чудо речи Божје

Но постоји ред и начин међу тварима, видљиви и докучиви за нас људе, а постоји ред и начин невидљиви и недокучиви. По томе невидљивом и недокучивом реду и начину, који је тајна у Светој Тројици, десише се и дешавају се оне појаве, које људи називају нарочитим чудесима. Једна таква појава јесте безмужно зачеће Господа Исуса Христа у утроби Пресвете Деве Марије. То изгледа упадица у видљиви и докучљиви ред и начин, но то није никаква упадица за невидљиви и недокучљиви ред и начин. То рођење ваистину је велико чудо, ваљда највеће чудо које је нама смртним откривено. Но и сав створени свет је чудо, и сав видљиви и докучљиви ред и начин је чудо, и свуколико то чудо постало је речју Божјом, дакле онако исто као што се и Господ зачео у девичкој утроби. И ово и оно збило се силом речи Божје. Зато дивни Гаврил и одговара Пречистој на њено питање, које је питање свих поколења: *како то може бити,* одговара јој: *у Бога све је могуће што рече.*

О Господе Боже, Створитељу наш, бесмртни и постојани Чудотворче, уразуми наш разум да више не сумња но да верује, и уразуми наш језик да више не пита него да Тебе прославља. Теби слава и хвала вавек. Амин.

26. МАРТ

1. Св. Архангел Гаврил. Благовесник ваплођења Сина Божјега. Он је један од седам великих ангела што предстоје престолу Божјем. Он је јавио Захарији о рођењу Претече, и сам је о себи рекао: *ја сам Гаврил што стојим пред Богом* (Лк. 1, 19). Његово име, Гаврил, означава муж — Бог. Свети Оци говорећи о Благовести тумаче, да је послат архангел с таквим именом, да означи ко и какав ће бити Онај што се има родити од Пречисте. Биће, дакле, Муж — Бог, крепки, силни Бог. Неки су дознали, да је исти Гаврил јавио Јоакиму и Ани о рођењу Деве Марије, и да је он поучавао Мојсеја у пустињи, како да напише књигу Постања. Свети Оци мисле да Гаврил принадлежи првом и највишем чину небесних сила, тј. чину серафимском, пошто серафими стоје најближе Богу. Он је, дакле, један од 7 најближих Богу серафима. Имена тих седморице јесу: Михаил, Гаврил, Рафаил, Урил, Селатил, Јегудил, Варахил. Овоме броју неки додају још и Јеремила. Сваки има своју нарочито службу, а сви су равни по части. Зашто Бог не посла Михаила? Зато што је Михаилова служба сокрушење супостата вере Божје. А Гаврилова је служба благовешће спасења људског.

2. **Свешт. муч. Иринеј еп. сремски.** Мисли се да је био Словенин, и да је пре епископства био жењен и имао деце. Пострадао за Христа у време Максимијана. У време тешких мучења његови сродници стајали су око њега и плачући молили га, да поштеди себе и њих (тј.

да се одрекне Христа). Но овај дивни свештеномученик волео је више ране за Христа но сва блага овога света. У исто време пострада од Проба и један баштован у Срему, *Серен, и Афр* у Регији. Пошто се Иринеј никако није хтео одрећи вере, то кнез Проб нареди да се баци с једног моста у реку Саву, где овај пастир стада Христовог сконча и пресели се међу грађане небеске. Часно пострада 304. год.

3. **Преп. Малх.** Беше Малх земљоделац из близине Антиохије, и од младости беше управио сав свој дух к Богу. Заробе га Арапи, и у ропству нагнају да узме за жену једну Црнкињу. Но он њу приведе вери Христовој и поживи с њом као брат са сестром. Договоре се и побегну из ропства. Но Арапи их умало не стигну. Они се склоне у једну пећину, у којој видеше лавицу са својом штенади, и уплашише се. Но Бог их сачува. Лавица њих не повреди, а закла једног Арапа, који хтеде ући у пећину, да ухвати бегунце. Стигавши у своје место, Малх да своју жену у женски манастир, а он оде у мушки. Проживи много лета подвизавајући се, и пресели се међу грађане небеске, у IV столећу.

4. **Преп. Василије Нови.** Најпре живео у шуми, без крова и огњишта. Када га ухватише и упиташе ко је, он одговори: „Један од живих на земљи." Посумњаше у њега да је неки шпијун, те га много намучише. Најзад у слободи проживи много година у Цариграду. Прозирао у све тајне људске, предсказивао будућност, чинио велика чудеса. Његова послушница беше старица Теодора, која кад умре јави се Григорију, послушнику Василијевом, и описа му 20 митарства, кроз које свака душа мора проћи. Св. Василије мирно сконча 25. марта 944. год. и пресели се у дивне небеске обитељи. Бм виђен после смрти у великој слави на небесима од једног Цариграђанина.

Седам златноглавих ангелских врхова,
Седам архангела, највиших духова: Михаил
јс први, мач за супостате. Мачем он
раздаје богоборним плате. Гаврил
благовесник БожЈег вaплоћења И пречудни
тајник људскога спасења. Рафаил" ко
сунце Тројичин је слуга, Он је лекар
људских големих недуга. Урпл јс сиЈање
светлости Божије,' Он /е просветитељ
душе човечије. Салатил — молитељ,
молитве подноси, И молитве људске пред
Бога износи. Јегудил славитељ Бога
Свесилнога, Он на славу бодри човека
вољнога, Варахил даватељ благослова
неба, Он од Бога даје што људима треба.

РАСУЂИВАЊЕ

Нека те чудо, кад се догоди, не збуњује, него весели. То је Бог промолио Свој прст, било да награди, било да казни, било да охрабри Своје верне, било да изведе грешнике на пут спасења.

Овај свет сравњују људи често с огњеним колима. Кад видиш једну локомотиву, или друга парна кола, ти знаш да је у њима скри-

вен машиновођа. И ништа те не чуди — је ли? — ако машиновођа промоли из кола своју главу, или махне руком, или пружи штап, или залепрша марамом, или баци вам писмо, или учини други неки знак. Ти знаш да се тиме не ремети ход локомотиве нити се квари иједна игла у њој. Зашто онда неверни говоре да Бог Својим чудесима ремети ход ових светских кола? Зато што су тупоумни. А верни се радују знаку Божјем као дете устрашено пред огњеним колима, што се радује кад се човек — сличан њему — помоли из кола. О како је нама мило, кад се иза ове немуште васионе, која хукти око нас, помоли неко сличан нама, и то још неко ко нас познаје и воли! Кад се деси чудо, знај, да то Сличан нама нас поздравља и говори: не бојте се, Ја сам иза свега овога! Св. Василије Нови чињаше чудеса многа: молитвом исцељиваше болне, судбе људске читаше као из отворене књиге. Кроз угодника Свога, као и увек, Бог показиваше љубав и силу Своју на људима. Да би се верни јаче утврдили у вери а неверни посрамили и у веру обратили.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса на крсту распета, и то:

1 како Он искоришћава последњи дах живота и спасава једног разбојника на крсту.

2 како предаје *дух Свој Оцу у руке. Оче у руке твоје предајем дух свој.*

БЕСЕДА

о скором доласку Господа

Ево ћу доћи скоро (Откр. 22, 7)!

Рећи ће неверни и душегубни: обећао је пре две хиљаде година да ће доћи, па још не долази! Тако се подсмевају они који ће кукати у вечној муци. А ми који се спремамо за радост у Његовом царству, знамо да ће Он доћи у сили и слави, као што је и обећао.

Ми знамо да је Он већ дошао небројено пута, и показао се Својим верним. Није ли Он дошао био Јовану Боговидцу, коме је и казао оне речи: *ево ћу доћи скоро?* Јован Га је гледао у сили и слави, и осетио је руку Његову на себи, кад је се био уплашио и пао пред Његовим ногама као мртав. *И метне десницу Своју на ме.* Није ли Он дошао Савлу, кад је овај најпре дисао мржњом на хришћане, и кад је на путу за Дамаск пао на земљу видећи Господа и чувши Његов глас: *Савле, Савле, што ме гониш?* И опет, није ли Он дошао у срце апостолу Павлу, када овај признаје: *не живим ја него Христос живи у мени!* И није ли Он дошао многобројним мученицима и мученицама за име Његово, да их охрабри, исцели, помилује? Није ли се Он јавио Антонију Великом, Теодору Стратилату, св. Харалампију, светој Марини, светом Силвестру, и толиким, толиким другим?

Но шта говоримо? Није ли се Он трећега дана вратио из царства смрти и дошао апостолима? И није ли толико и толико пута дошао

Цркви у помоћ, и као из мртвих васкрсавао је, кад год су непријатељи Његови ликовали мислећи да су заувек Цркву Његову предали смрти? Није ли се Он показао силом Својом у Цркви и у време Нерона, као и у време Константина; у време Јулијана као и у време Јустинијана; у време арапског гњета као и у време турског и монголског гњета над хришћанима?

О браћо моја верна, не дајте се заварати. Он је дошао безброј пута, и дан данас долази. Свакој души, којој може да приступи од нечистоће, Он долази. Па ипак, ми Га сви чекамо да дође последњи пут у сили и слави. И знамо, да је и тај Његов долазак сигуран.

Господе преблаги, пре него што дођеш, удостој нас познати лице Твоје и застидети се лица свога, грехом помраченога! Теби слава и хвала вавек. Амин.

27. МАРТ

1. **Св. муч. Матрона.** Као сирота девојка би служавка укући једнога Јеврејина у Солуну. Жена тога Јеврејина непрестано се ругаше Матрони због њене вере у Христа, и нагоњаше је да одбаци Христа ц да иде у синагогу. Но кротка Матрона савесно ићаше за својим послом и не одговараше госпођи својој ништа, а у потаји се мољаше Христу Богу. Једном дозна Јеврејка, да је Матрона кришом од ње ишла у цркву, па сва гневна упита је зашто није ишла у синагогу него у цркву? На што Матрона одговори: ,,Зато што у хришћанској Цркви Бог живи, а од синагоге јеврејске Он одступи." Бесна због тако мужественог одговора, Јеврејка је истуче и затвори у једну мрачну одају, где је, поврх тога, још и веза. Но сутрадан нађе је одвезану силом Божјом како клечи на молитви и хвали Бога. После је у два маха поново затвараше док је најзад глађу не умори. Тада узе опака жена тело свете девојке и баци са висине своје куће на земљу. Хришћани узму тело мученице и чесно сахране, а Александар епископ, сазнавши за многа догођена чудеса од свете мученице, подиже цркву на гробу њеном. А злу Јеврејку ускоро постиже праведна казна: са оног истог места на кући, са кога је бацила доле тело Матронино, она се омакне, падне на калдрму и разбије се намртво.

2. **Преп. Јован Прозорљиви.** Беше дрводеља до своје 25. године, а онда, гоњен неодољивом жељом за сталном молитвом, удаљи се у пустињу, где проживе до смрти своје, тј. до деведесете године. Телесан но као бестелесан. Прозираше у срце свакога човека, који му се приближи, и могаше погодити његово име и његову жељу и мисао. Прорицао је цару Теодосију исход његових битака; прорицао војводама, монасима, и свакоме ко је се нуждавао у томе да дозна шта се у тами будућих дана скрива за њега. Неки кнез мољаше га да прими његову жену, која нарочито пожели да га види. Не хте светитељ да удовољи празној радозналости, но на сну јави се жени кнежевој онакав какав је. И кад жена описа сновиђење, муж њен потврди да је

заиста такав лик светитељев. Свакога посетиоца свога поучаваше смерности, као основној врлини, увек наводећи примере из живота, како је гордељивост многе узвишене карактере оборила у прах и навела на тешке грехе. Издржао је велике нападе од злих духова. Једном јави му се сатана са мноштво демона у виду сјајних ангела. И ови га гоњаху, да се поклони сатани, лажући га да је то Христос. А он одговори мудро: „Цару моме Исусу Христу ја се клањам сваки дан; да је то Он, не би потребовао од мене нарочито да му се сада поклоним." После тих речи сва зла сила ишчезе као дим. Скончао мирно, клечећи на молитви, у 90. својој години.

3. **Преп. Пафнутије.** Ученик св. Антонија Великог. Светошћу свога живота обратио је многе грешнике на пут покајања (као св. Таису, 8. октобра). Више је личио на бестелесног ангела него на телесног човека. Упокојио се крајем IV столећа.

Прозорљиви Јован. учитељ смерности, О смерности рече. са плачем радости: — О љубезна чеда. децо правоверна, Богу сте милија што стс више смсрна Без смерности подвиг ништа не помаже, Охол душу своју ђаволу прсдлаже. Ако душу своју испразниш од себе, Тад ће 1ОСПОДЖИВИ испуннти Тебе. Шта смерније има од самога Бога? Он нигде првенства не истнчс Свога. Потајно, бсз вике, Он свет сав успрема. Зато лудп мисле да Га чак и нема. Ваздухда не дува, не цичн. не виј е. Луди би и за њ'га рекли да га није! Ко смерност имадс, себс укорсва.' У свакој врлнни тај лакоуспева. Смерност нништа ннје до нишчета духа, Спасова је она блажена поука: Нематн у себе никаква уздања. У Бога положит сва своја надања, То је света смерност. К'о год њу нарушп Тај најцрњу пропаст спрема својој душн. Свих светаца мисли у томе су строгс. Нико се не спасе без смерности многе! Смеран је радостан, јер Бог њиме влада. Смеран што и спасен, о љубазна чада!

РАСУЂИВАЊЕ

„Ко помишља о злу, у том нема чистоте", вели св. Симеон Нови Богослов, па додаје још: „Јер како може бити чисто срце у онога ко се прља нечистим помислима као што се огледало потамњује прашином?" Видиш ли, на како недостижној висини стоји религија Христова над свима осталим верама и светским мудрованьима? Ко о злу само и помишља, макар и не делао никакво зло, крив је пред Богом и пред својом душом. Јер Бога вређа, а душу своју губи. Бити хришћанин у правом смислу значи уложити дивовски напор на очишћењу срца свога, и ума свога, од злих помисли. Какав је то напор, о томе постоји читава наука, која је у наше дане постала готово сасвим за-

кључана, чак и за хришћане, и једно огромно стварно искуство светих људи и жена, које ту науку оправдава. Очистити себе од злих и нечистих помисли, овога корена свију зала, био је циљ великих подвижника, пешчерника и безмолвника.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса у смрти и то:

1. како Он, који је васкрсавао мртве, виси на крсту мртав телом,
2. како је Он умро ради нас, да ми имамо више живота, и више истине о бесмртном животу.

БЕСЕДА **о хришћанима као царсвима и свештеницима**

И учшио си нас Богу нашему цареве и свештенике (Откр. 5, 10)

Господ Исус хоће да све људе учини сличним Себи. Као Син Божји Он хоће да сви људи буду Богу усиновљени. Као Цар Он хоће и њих да Му буду сацареви. Као свештеник — да му буду сасвештеници. Као Свемоћан — да учествују у моћи Његовој. Као Бесмртан — да учествују у бесмрћу Његовом. Као Свети — да учествују у светости Његовој. Као Васкрсли — да сви буду деца васкрсења. То је Господ хтео, и зато је и сишао на земљу, да нас издвоји од животиља, да нас уздигне над животом животињским, и да нам да достојанство над свом видљивом твари, какво је достојанство Адам имао у Рају пре греха.

Због овог Свог човекољубивог и за људе спасоносног плана Господ је био од јеврејских старешина на крст распет, а и од нас хришћана Он је до данас пожњео небројено пута трње неблагодарности и неразумевања. Ми се показујемо неблагодарни и неразумни кад год подништавамо и газимо заповести Његове. Својим гресима сваки грешник плете нови трнов венац и ставља на свету главу Његову. Кад нас је то Он увредио, да тако чинимо? Кад је Он ма и једном од нас помислио зла, да Му злом враћамо? Он се спустио у нашу смрадну јаму, где смо ми привикли на живот са змијама и акрепима, и повукао нас навише, на висину, на светлост и чистоту, у царство. Он хоће да нас учини царевима и свештеницима, а ми отурамо спасавајућу руку Његову и враћамо се у јаму ка змијама и акрепима.

О браћо, доста и предоста овога понижавања Њега и потирања себе! Ухватимо се крепко за руку свога Спаситеља и хајдмо за Њим. Он нам добро жели. Он нам добро чини. Он је за наше добро пострадао. Он је једини, једини наш пријатељ који се не мења.

Господе, Теби слава и хвала вавек. Амин.

28. МАРТ

1. **Преп. муч. Евстратије Печерски.** Богат би врло, но ганут љубављу Христовом све имање раздаде Христа ради, ступи у Печерски манастир и замонаши се. Када Половци завојеваше Кијев 1097. год., опљачкаше манастир, многе хришћане и монахе посекоше, и Евстратија са још неким верним продадоше у ропство некоме Јеврејину у град Корсун. Тај Јеврејин ругаше се вери Христовој и приморавaше хришћане да пређу у јеврејску веру. Видећи да им нема другог изласка сви се реше да сами себе глађу уморе, али да се вере праве не одрекну. На ту одлуку охрабри хришћане Евстратије. И сви помреше од глади, неко после 3, неко после 4 а неко после 7 дана. Научен посту Евстратије преоста сам у животу, и издржа 14 дана без хране. Разгневљен Јеврејин што му пропаде новац, којим купи робље, освети се на Евстратију на тај начин, што га прикова на крст. Но Евстратије с крста благодари Богу и прорече Јеврејину љуту и скору смрт. Бесан од љутане Јеврејин га прободе копљем. И тако светитељ Божји предаде душу своју Спаситељу своме. Тело му бацише у море, но оно исплива, и велика се чудеса догодише над тим мученичким телом. Ускоро по том цар византијски нареди, да се казне Јевреји у Корсуну за злобу према хришћанима. И тај мучителз би обешен на дрвету, и прими плату Јудину.

2. **Преп. Иларион Нови, исповедник.** Би игуман манастира Пеликпта близу Хелеспонта. Као сунце просијао духом Божјим, и исцељивао болести на људима и прогонио зле духове. У време Лава Јерменина наста иконоборно гоњење, у коме пострада и овај Божји човек. Са 40 својих монаха би послат у заточење близу Ефеса, и тамо сконча у тамници 754. год., и пресели се у Царство Христово.

3. **Преп. Исихије Јерусалимски.** Презвитер и дубоки богослов. Ученик св. Григорија Богослова. Треба прочитати његово славно дело „О трезвењу и молитви." Савременик и св. Јевтимија Великог. Упокојио се мирно око 434. год.

4. **Св. муч. Бојан, кнез бугарски.** Беше син Крутогона а унук Грубоша. Исповедаше веру Христову док његов брат Миломир беше незнабожац. И по наредби брата свога би посечен за веру праву 827. год.

5. **Чудесан догађај са Таксиотом,** војником, из Картагене. Провео цео живот у тешким гресима, но најзад се покаја, остави војничку службу, и живљаше богоугодно. Изишав једном са својом женом на своје имање близу града, учини прел>убу са женом свога аргатина, и одмах по том уједе га змија, и умре. Би мртав 6 сати, а потом се диже, и тек четвртог дана проговори, и исприча како је којекако прошао кроз друга митарства док није дошао до митарства блуда. Ту је пао у мрачно обиталиште демона, одакле буде изведен јемством једног ангела и послат поново у тело да откаје свој последњи грех. И кајаше се 40 дана, идући од цркве до цркве и ударајући гла-

вом о врата и прагове. Све плакаше причајући страшне муке, у којима грешници живе у оном свету, и преклињаше људе да не греше и да се покају за већ учињене грехе. Четрдесетог дана с радошћу пресели се у Царство Бога милостивога.

Картагеном целом Таксиот ридаше,
Виђене ужасе свакоме причаше:
— О страхота, браћо, што ми душа виде!
О понора смрадног, где ми душа виде!
О наказа грозних, и блата, и вриске! О плача
без суза, лелека и писке! Не шест сати.
мишљах, но стотину лета, Да житељем бејах
пакленога света! Док се ангсл свстли зајемчи
за мене, Диже л/е *и спусти близу Картагене,*
Да се, *вели, опет обучем у тело И покајем*
своје последње'недело. Кад погледах тело,
смрдљнву лешину, Остави ме снага. и радост
угину:
— О како да уђем у лешину смрадну?
Како да с' обучем у стрвину гадну?'
О како сам мог'о до сад у њој бити?
За сласт тог ђубрета душу погубити?
О ангеле свстли. уштеди ми муку,
Нс гони ме више у ту смрадну бруку!
Расрди се ангел на моје вапајс:
— Ко у телу згрсши, у телу се каје!
Тако рече оштро и додаде ово:
— Илн ћеш у тсло. ил' у ад поново?
Кад мп ад помсну. ја муком умукох.
Четрдесст дана имам за кајање'
И поуку свима и опомињањс. Покајте сс
браћо, брзо се покајте, Са гресима својим у
ад не срљајте, Покајте се брзо, покајте се
само, Неће вам се дати покајање тамо.
Таксиот вам прича што сам собом виде — О
понора смрадног, где ми душа сниде!

РАСУЂИВАЊЕ

Причајући о неком красном младићу од 20 година, Георгију именом, како је и поред лепоте и младости, живећи усред сујетног света, познао пут спасења и просветио се духовном мудрошћу, свети Симеон Нови Богослов завршује овим речима: „Разумете ли како ни младост не смета, нити старост користи, ако човек нема разума и страха Божија?„ Шта је сметала младост Јовану Апостолу да верује у Христа Господа, а шта је користила старост старцима јеврејским кад су били умом слепи и у слепилу своме осудили Сина Божјег на смрт? Ништа. Ништа не смета младост младићима и у наше дане, да поклоне веру и љубав Христу, који их је из љубави и створио. И ништа не користи старцима наших дана старост њихова, ако им је душа затрована злобом према Христу. Младо и старо тело ништа друго није него нова и стара хаљина душе. И једна пак и друга хаљина може да крије здраву или болесну душу. А циљ је наш: здрава и чиста душа.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса у смрти, и то:

1. како се сва твар усколеба када Он издахну, као да протествоваше против злочиначког рода људског,
2. како се земља затресе, сунце помрча, камење се распаде, завеса црквена се раздра, гробови се отворише.

БЕСЕДА

о ужасу природе при смрти Господа

И земља се Потресе, а камен>е се распаде (Маш. 27, 51)

О какав страшан укор људима! И мртва природа познала је Онога кога људи нису могли познати. Сва немушта твар усколебала се и стала на свој начин и својим језиком да протествује. Немушта се земља потресе — то је њен језик. Камење се распаде — то је његов језик. Сунце уздржа светлост своју — то је његов језик. Свака твар на свој начин протествује. Јер је свака твар покорна, као Адаму негда у Рају. И јер Њега свака твар познаје, као Адама у Рају. Како је то, да су Њега бесловесне твари познале и биле Му послушне, то ми не знамо. То је некакво унутрашње чувство твари, које је њима дошло од речи Божје, којом су саздане. И то чувство бесловесних твари више вреди него разум људски помрачен грехом. Од свега што постоји, ништа није слепље од разума људског помраченог грехом. Јер он не само не види оно зашто је створен да види него види оно што је супротно бићу, супротно Богу, супротно истини. То су градуси слепила испод слепила, то су бројеви испод нуле. То је човек ниже тварп. Јер док свештеници Божји у Јерусалиму не познадоше Бога свога, познадоше Га буре и ветрови, познадоше Га биљке и животиње, познаше Га мора и реке, и земља, и камење, и звезде, и сунце, па и сами демони. О какав стид за људе!

Потресе се земља, камење се распаде, а сунце помрча, колико због гнева, толико због жалости. Рах<алости се сва природа над мукама Сина Божјег, чијим се мукама радоваху свештеници јерусалимски. И протест, и жалост, и — страх. Устраши се сва твар од смрти Онога, ко је њу викнуо да устане ни из чега и да се радује бићу. Као да хтеде рећи: с ким сад остајемо, и ко ће нас држати кад Сведржитељ издахну?

О браћо, застидимо се овога протеста, ове жалости и овога страха немуште твари! И с покајањем узвикнимо Господу Победитељу: опрости, милосрдни Господе, опрости, јер заиста кад год грешимо и Тебе вређамо, не знамо шта радимо. Теби слава и хвала вавек. Амин.

29. МАРТ

1. **Св. Марко Исповедник, еп. Аретусијски** у Сирији. О његовом страдању извештавају св. Григорије Богослов и блажени Теодорит. Према тим извештајима Марко је, у време цара Константина, разорио неки храм незнабожачки и превео многе у веру Христову. Но кад дође цар Јулијан на престо, и ускоро поста одступник од вере Христове, тада се и неки аретусијски грађани одрекоше Христа и вратише незнабоштву. И сад они усташе на Марка зато што им је храм разорио, тражећи да он или храм сазида или да плати неку велику суму новца. Пошто се старац Марко отказа да учини једно од тога двога, то би шибан, руган и кроз улице вучен. Затим му одрезаше уши танким и јаким концем, па га онда обнажише и медом намазаше, па оставише привезана за дрво на летњој вућини, да би га осе, комарци и стршљенови уједали. Но мученик Христов све претрпе без јаука. Беше сасвим стар а у лицу светао као анђел Божји. Незнабошци све ниже спуштаху цену свога храма, тражећи најзад од Марка неку сасвим незнатну суму, коју он могаше лако дати. Но он се одрече да да и један новчић на ту циљ. Његова трпељивост учини огроман утисак на грађане, због чега они почеше дивити му се и жалити га, и због чега и спуштаху цену храма свога скоро ни до чега, само да би он остао у животу. Најзад га пустише у слободу, и један по један опет сви примише поуке од њега и повратише се у веру Христову. За слично дело пострадао је у то време *ђакон Кирил* из града Илиопоља под гором Ливаном. Он је био разбио неке идоле у време слободе хришћанства, те под Јулијаном буде за то љуто мучен. Толико беху на њ озлобљени незнабошци, да кад га убише, зубима својим распараше му и отворише утробу. Истога дана кад и св. Кирил пострадаше и многи други. Злобни незнабошци исекоше тела њихова на комадиће, помешаше с јечмом, и дадоше свињама. Но стиже их казна убрзо: свима поиспадаше зуби и на уста удари несносан смрад.

2. **Преп, Јован пустињак.** Син беше неке жене хришћанке, Јулијане, у Јерменији. Још као дечак остави мајку своју и одбеже у пустињу. Сав пламтијаше од љубави према Христу Господу. У пустињи се најпре предаје руководству духовника *Фармутија,* који се беше толико удостојио код Бога, да му анђел Божји свакога дана даношаше хлеб. После се млади Јован удаљи и повуче у самоћу. Спусти се у неки сух бунар, где проведе пуних 10 година у посту, молитви и бдењу. Св. Фармутије доношаше му од анђелског хлеба и даваше. Јер не хте анђел Божји лично давати хлеб младоме Јовану, да се овај не би тиме погордио, него преко његовог духовног оца Фармутија. После 10 година тешког подвига у бунару представи се св. Јован Господу, и мошти се његове показаше чудотворне. Поживе и прослави се од Бога и од људи у IV столећу.

*Јунак Господ све збира јунаке, Све
кој' може веру одржати, Веран Богу
до смрти остати; И кој' може муку
претрпети Благодарност Богу
узносећи Мукама се својим
поносећи; Икој' може другом
опростити, И увреду примит ка'
похвалу; Још кој може другог
научити С грешног пута правди
повратити Са жалосном душом
жалостиван, И кој' може бити
милостиван, Радости се туђој
радовати, А са плачним срцем
заплакати; И кој' може уздржати
себе ■ Од злог дела, речи и
помисли, Од излиштва у пићу и јелу
— Који своме не угађа телу, Но
сматра га временим колима, Из
којих се бори на мегдану Да очува
душу богомдану, Да очува веру
Христшанску, Те да уђе у градину
Рајску, Где је царство Господа
Јунака, Где царуЈе Јунак с јунацима,
С јунацима не од овог света.*

РАСУЂМВАЊЕ

Спиритисти наших дана примају сваку појаву духовног света као Богом послану и одмах се хвале, шта им се „открило." Ја сам познавао осамдесетогодишњег монаха, кога су сви поштовали као великог духовника. На моје питање, да ли је у животу видео неко биће из духовног света, одговори ми: не,никада, слава милости Божјој! Видећи да се ја томе ишчуђавам, он рече: ја сам се стално молио Богу, да ми се ништа не јави, да не би случајно пао у прелести и примио прерушена ђавола као ангела. И Бог је досад услишио моју молитву.

Колико су стари били скромни и опрезни у том погледу, показује овај записани пример: некоме брату јавио се ђаво обучен у светлост ангелску, па ће му рећи: „Ја сам архангел Гаврил, и послат сам к теби." — На то брат одговори: „Промисли, да ниси некоме другом послат, јер ја нисам достојан да видим ангела." — И ђаво тренутно постаде невидљив и ишчезе.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса у смрти и то:

1. како тама обузе све,
2. како страх уђе у све присутне под крстом;
3. како капетан страже устрашен узвикну: *заиста овај бијаше Син Божји!*
4. како се испуни пророчанство Господа о Његовој смрти!

БЕСЕДА
о чудесном отварању гробова

И гробови се отворише, и усташе многа тијела светијех који су помрли (Мат. 27. 52)

О да великог знамења! И мртва тела светих људи и жена познаше Онога који на крсту издахну у мукама, а мртве душе старешина јеврејских не познаше Га. Сва се твар усколеба, само се не усколеба злочиначка душа Ане и Кајафе и Ирода. Мртви светитељи показаше се осетљивији од живих грешника. Но како би и мртви светитељи остали равнодушни према Створитељу своме на крсту, кад ни мртво камење не може остати равнодушно! Како би при таквом догађају, од кога се земља затресе и сунце помрча, могла лежати у гробовима тела оних праведника, који Његов закон стари испунише, који му се надаху за живота, који Га прорицаху и који с надом у Њега очи своје заклопише?

О да великог знамења! О да велике утехе за нас, који се надамо васкрсењу! Јер по нашој немоћи и маловерности ми бисмо могли рећи: ваистину, Христос је васкрсао, но да ли ћемо ми васкрснути! Христос је васкрсао по сили Својој, но како ћемо ми васкрснути? И ко зна, да ли ће Бог и нас својом силом васкрснути? Ево утехе, ево доказа: *и гробови се отворише, и усташе многа тијела светијех који су помрли*\ Значи: и обичне људе смрт није могла уништити. Значи, да и они који су много мањи од Христа, нису мртви као камење него су живи као анђели. Значи: кад-тад и наша ће тела устати из гробова и ми ћемо живети. Све што је Господ рекао, поткрепљено је и претрпано безбројним доказима. Знајући немоћ наше вере, Он је доказао Своје пророчанство о васкрсењу не само Својим сопственим васкрсењем него и устајањем из гробова многих тела, у време смрти Своје.

О браћо, нико од нас неће имати ни најмањег изговора за неверовање у живот после смрти.

О Господе премилостиви, утврди верне у вери, и обрати неверне у веру. Теби слава и хвала вавек. Амин.

30. МАРТ

1. **Преп. Јован Лествичник.** Писац знамените „Лествице." Дошао однекуд на Синајску гору као шеснаестогодишњи дечко и ту остао, најпре као послушник, потом као отшелник и најзад као синајски игуман до своје 80. године, када је и скончао око 563. год. Његов животописац, монах Данил, каже за њега: „Узнесе се телом на Гору Синајску а духом на Гору Небесну." Код свога духовног оца, Мартирија, проведе у послушности 19 година. Анастасије Синајски, видевши једном младог Јована, прорече о њему да ће бити игуман синај-

ски. По смрти свога духовника Јован се повуче у једну пештеру где у тешким подвизима проживе 20 година. Његов ученик Мојсеј заспа једног дана у хладу једног великог камена. Јован на молитви у својој ћелији виде да је његов ученик у опасности, и поче се за њ Богу молити. Када доцније дође Мојсеј, паде на колена и заблагодари своме духовном оцу што га спасе од сигурне смрти. И исприча како у сну чу где га Јован виче, па скочи, и у том часу онај камен паде. Да није скочио, камен би га убио. На наваљивање братије Јован се прими за игумана, и управљаше спасењем душа људских са ревношћу и љубављу. Чу једном прекор од неких, као да је он многоглагољив. Не расрдивши се нимало Јован зећута и целу годину не проговори ни речи, док га браћа не умолише да проговори и настави учити их својом богоданом мудрошћу. Једном дође 600 поклоника у манастир Синајски. При трпези сви видеше једног окретног младића у јеврејском оделу, који служаше и другим слугама заповедаше и распоређиваше. Наједанпут тога младића неста. И кад се сви обзираху и распитиваху, рече Јован: не тражите га, то пророк Мојсеј послужи на своме месту. За време свога молчања у пештери Јован написа многе корисне књиге, од којих је најславниуа, и дан-данас много читана „Лествица,,, у којој се описује метод узношења душе к Богу као уз неку лествицу. Пред смрт одреди Јован за игумана брата свог по телу, Георгија. Но овај туговаше много због растанка са Јованом. Тада му Јован рече, да ако се он удостоји близине Божје у оном свету, молиће, да и он, Георгије, те исте године буде узет на небо. Тако се и зби. После 10 месеци и Георгије усне, и усели се међу грађане небеске као и велики му брат Јован.

2. Спомен на монаха, који радосно умре, јер никога у животу не осуди. Овај монах беше лењив, небрижан, немолитвен, али кроз цео живот ниједног човека не осуди. И кад умираше, би весео. Кад га братија упиташе, како при толиким гресима умире весео, он одговори: „Видех сад ангеле који ми показаше хартију са многобројним гресима мојим. Ја рекох њима: Господ је рекао: *не судите да не будете осуђетг.* Ја никада никога не осудих и надам се у милост Божју да ме неће осудити." И ангели исцепаше ону хартију. Чувши ово монаси, удивише се и поучише се.

Ко буктиња нека на гори Синају Јован се
сијаше у небесном сјају Покоривши тело,
покорив помисли, Он ступње к победи до
тридес исчисли. Стратегију чудну и дивну
тактику У аманет даде духовном ратнику.
Кој' духовну борбу жели изучити И у
овој борби славно победити. „Лествица,,
пречудна Духом написана, Када страшна
борба беше окончана, Кад Јован Победник
свет са себе стресе, Као дар драгоцен њу
браћи донесе. Епопеја то је душе
човечије, Кад из праха жели к небу да с'
извије, Епопеја страшна борбе и
страдања, Епопеја светла вере и надања.

То нам Јован даде, Богом просвећени, Оружје пресветло и теби и мени. А сада се Јован пред Господом моли, Да нам Господ помоћ послати изволи Када се ми к Њему лествицом дижемо. Да нам руку пружи, да Му и стигнемо.

РАСУЂИВАЊЕ

Ако је унижење пред људима нужно ради узвишења пред Богом, и привремени труд ради бесмртног живота, шта те се тиче, што ће неко махнути главом и насмејати се твоме унижењу? Јован безмолвник био је 10 година епископ у Аскалону, потом видећи да му сметају почасти људске преруши се у проста монаха и дође у манастир Св. Саве Освештаног, где му се даде да скупља и доноси дрва и вари сочиво за раднике. Кад и ту би познан, он се затвори у келију где проживе 47 година хранећи се само земљом.

Тако су стари избегавали почасти људске, за које се многи у наше дане вратоломно боре расипајући душу своју у прах и пепео.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса у смрти и то:

1. како тело његово скиде с крста Јосиф из Ариматеје,
2. како Јосиф и Никодим обвише тело Господње у чисто платно, помазаше Га мирисима и положише у гроб нов,
3. како верни и небојажљиви бише ова два угледна човека усред множине непријатеља Христових и усред општега страха и одрицања.

БЕСЕДА

о познавању Сина Божјег усред општег мрака

Заистш овај бијаше син Божиј (Мат. 27, 54)

Те речи изговорио је капетан који је вршио своју дужност савесно као војник. По наредби својих претпостављених он је имао да чува тело Христово на Голготи. Споља као једна машина, унутра човек са будном душом. Он, римски војник, незнабожац, идолопоклоник, виде све шта се зби при смрти Христа Господа, и узвикну: *заиста овај бијаше син Божји*\ Не знајући за Бога Јединога, нити знајући закон и пророке, он наједанпут схвати оно што свештеници Бога Јединога и познаваоци закона и пророка не могоше никако схватити. И тако се обистини и овом приликом реч Господња: ја дођох на овај свијет, *да виде који не виде, и који виде да постану слијепи* (Јов. 9, 39). Ваистину, прогледа онај који би духом слеп, а сасвим ослепеше они који мишљаху да виде!

Није могуће да старешине јеврејске не видеше помрачење сунца, не осетише земљотрес, не смотрише камење како се распада, не сагледаше завесу у храму како се цепа, не познаше многе од светих

који из отворених гробова изађоше и јавише се у Јерусалиму. Све су то они видели и о свему се тачно осведочили, па ипак је дух њихов остао слеп и срце камено. Све те појаве, страшне и необичне, они су вероватно тумачили — како би и данас неверни чинили — случајем и привиђењима. Безбожници свих времена све тумаче случајем и самообманом кад год се прст Божји јавља да људе покара, упути или обавести.

А римски капетан, Лонгин — тако му беше име — погледа без предрасуде у све што се деси, и исповеди под Крстом веру своју у Сина Божјег. Његов узвик није се отео случајно из његовог устрашеног срца, него је то било његово вероисповедање, за које је он доцније и живот свој положио, да прими бољи у Царству Христовом.

О браћо, како је велики овај римски капетан, који видећи мртва Господа, усред разбојника, распета на ћубришту на Голготи, познаде Га као Бога и исповеди Га као Бога. А како су малени, о браћо, сви они из хришћана, који познаше Господа као васкрсла, као прослављена, као победиоца, и победоносиоца кроз хиљаде светитеља Својих, па ипак држе сумњу у срцу своме као отровну змију, која им све дане трује и живот њихов у вечни мрак сахрањује.

Господе Распети и Васкрсли, помилуј нас и спаси! Теби слава и хвала вавек. Амин.

31. МАРТ

1. **Свешт. муч. Ипатије еп. гангрски.** Рођен у Киликији; био епископ у граду Гангри. Био је на Првом васељенском сабору. Прочувен на све стране због свог благочестивог живота и чудотворства. Цар Констанције наредио беше да се изгради Ипатијев лик још за живота овога светитеља, и тај лик држаше цар у своме двору као оружје против сваке супостатне силе. Враћајући се једном из Цариграда, Ипатије би нападнут у једном теснацу од јеретика, Новатијана, и отиснут с друма у неко блато. У том једна жена из те дружине удари га каменом у главу, и тако светитељ сконча свој земаљски живот. Но она жена наједном полуди, и узе онај исти камен и удараше њиме сама себе. Кад је доведу на гроб св. Ипатија и помоле се Богу за њу, исцели се по великом милосрђу духа Ипатијева, и поживе остатак живота у покајању и молитви. Св. Ипатије пострада и пресели се у вечно царство Христа Бога 326. год.

2. **Св. Јона, митрополит московски.** Родом из Костромске губерније. У 12—ој години постане инок и као такав дуго поживе у Симоновом манастиру у Москви. У време митрополита Фотија постане епископ рјазански, а када Фотије умре, Јону изабраше за митрополита, и послаше у Цариград патријарху на посвећење и утврђење. Но утом неки Исидор, Бугарин пореклом, предухитри Јону, стиже пре овога у Цариград, и би посвећен за митрополита руског. Јона се врати на своју столицу у Рјазан. Но Исидор зломислени зло заврши своје митрополитовање. Оде на Сабор флорентијски, и тек после

три године врати се у Москву. Скоче на њега сви као на одступника од Православља и прогнају га. Не зна се где је завршио свој живот. На столицу митрополитску дође Јона, пастир добри и мудри. Чудотворац велики, прозорљивац, духовник. Кад Агарјани опколише Москву, Јона их својим молитвом прогна. У старости пожели да га нађе каква болест, да се помучи и мукама потпуно очисти пре одласка у онај свет. По његовој молитви Бог му попусти рану на ногу, као што се претходно јави у визији и неком **јереју** Јакову. Од те ране светитељ умре и оде међу небесне грађане 31. марта 1461. год. Над његовим моштима збише се многа чудеса. Неки нем човек, Јован, би доведен над мошти светитељеве. Јован целива руку Јонину и, како он после причаше, та рука га ухвати за језик, и он осети јак бол. Када ослободи језик и окрете се к својима, проговори као да никад и не би нем.

3. **Свешт. муч. Авда,** епископ града Сузе. Посечен за Христа 418. год. у Персији од цара Издегерда. Његов ђакон св. *Венијамин* буде пуштен од мучитеља под условом да више не проповеда Јеванђеље. Он на тај услов најпре пристане, но не могадне срцу одолети те продужи распростирати по народу истину Христову. Због тога буде ухваћен и убијен, на три године после св. Авде, 421. год.

4. **Преп. Аполоније.** Знаменити пустињак мисирски. У 15. години одрекао се света и повукао на неку гору где је 40 година проживео, хранећи се само растињем пољским. Потом основао манастир, у коме је имао 500 монаха. Упокојио се мирно 395. год.

Истину познајте, Господ заповеда,
Ко истину позна, заробит се не да.
Истина слободу верноме дарује,
И истином вернн над светом царује.
Лаж и ропство јесу ко извор и река,
Лаж у ропству држи лажљивца довека.
Лаж је поноћ мрачна што на странпут води
И странпутом људе у понор низводи.
Лаж окива страхом/страхом од свакога,
Од људи и света и демона злога.
Истина је светлост што разгони таму,
И слободу даје робу очајану,
Слободу од људи, слободу од света,
Слободу од страха и демона клета.
Ко истину позна, тај слободу прима,
Са слободом и власт над свим душманима.
Истина слободи колевку припрема,
Јер слободе праве без истине нема.

РАСУЂИВАЊЕ

Вели св. Јован Лествичник: „Ко се сузама својим горди у себи, и осуђује умом својим оне који не плачу, тај је сличан некоме ко од цара испроси оружје против непријатеља, па њиме сама себе убија." Ако ти је срце омекшало било од покајања пред Богом, било од познања бескрајне љубави Божје према теби, не горди се према онима којих је срце још тврдо и окорело. Сети се како си дуго и ти био тврда и окорела срца. У једној болници боловаху седам брата. Један

од њих поврати се од болести и придиже, и пожури да с братском љубављу и бригом послужи осталој браћи својој да и они оздраве. Буди и ти као онај брат. Сматрај да су ти сви људи браћа, и то болесна браћа. Па ако кад осетиш, да је теби Бог подарио нешто здравља пре него њима, знај да ти је то дато по милости, да би и ти као здрав другим болесницима послужио. Чиме би се имао ту гордити? Као да се једна каљужа да избрисати сама од себе, а не од неког извора, дубљег и чистијег.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса у смрти и то:
1. како Му тело спокојно лежи у гробу,
2. како Он духом силази у Ад, да избави душе праотаца.

БЕСЕДА
о радости после жалости

Тако и ви имате сад жааост, али ћу вас ја опет видјети и радоваће се срце ваше (Јов. 16, 22)

Отац корача ка губилишту, а синови му плачу око њега. И место да синови њега теше, он теши синове. Слично томе десило се са Господом и Његовим учиницима. Корачајући ка горкој смрти Својој, Господ се више жалости због жалости Његових ученика него због онога што Он има да претрпи. И Он их милује утехом и храбри пророчанством о новом и скором виђењу. *Али ћу вас ја опет видјети.* То је пророчанство васкрсења. Много пута је Господ прорекао Своју смрт, но кад год је прорицао смрт, Он је прорицао и васкрсење. Њему се ништа није догодило непредвиђено. Али Он није прорицао о себи него и о њима. Они ће бити у великој жалости, као жена кад рађа и трпи муку и радује се *јер се роди човјек на свијет,* тако ће бити и с њима. У њиховој свести Христос Господ још није био потпуно уобличен као Богочовек. Докле Га год они буду знали само као страдалника и смртног човека, дотле Га они знају делимично — дотле траје порођајна мука у душама њиховим. А кад Га виде поново васкрсла и жива, чудотворна и свемоћна, властитеља свега на небу и на земљи, престаће мука и жалост и настаће радост у срцима њиховим. Јер ће Христос бити онда у њиховој свести потпуно уобличен као Богочовек и они ће Га онда знати у пуноћи, у целини. Тада тек Он ће за њих бити потпуно рођен.

Тако и ми, браћо, само делимично познајемо Господа Исуса докле Га познајемо само од Његовог рођења до смрти на Голготи. Потпуно Га познајемо тек онда када Га познамо као победиоца смрти, као васкрслога.

Господе свепобедни, помилуј нас и обрадуј васкрсењем Твојим као што си помиловао и обрадовао ученике Твоје. Теби слава и хвала вавек. Амин.

1. АПРИЛ

1. **Св. Марија Египћанка.** Животопис ове дивне светитељке написао је св. Софроније, патријарх јерусалимски. Неки јеромонах, старац Зосима, удаљи се једном уз Часни Пост у зајорданску пустињу за двадесет дана хода. Наједном он угледа једно људско биће, суха, нага тела, и косе беле као снег, које нагне бежати од погледа Зосимовог. Старац је дуго трчао, док оно биће не прилеже у једном потоку и не викну: авво Зосиме, прости ми ради Господа, не могу ти се обратити, јер сам жена нага! Тада јој Зосим добаци своју горњу хаљину; она се огрну и јави му се. Устрашен беше старац чувши своје име из уста те жене непознате. После дугог наваљивања његовог жена му исприча своје житије.

Она беше рођена у Мисиру, и од дванаесте своје године поче живети развратно у Александрији, и проведе у разврату пуних 17 година. Гоњена блудним огњем телесним она седе једнога дана на лађу, која пловљаше ка Јерусалиму. Приспев у Свети Град хтеде и она ући у цркву да се поклони Часном Крсту, али је нека невидљива сила задржаваше и не даваше јој ући. У великом страху погледа она у икону Пресвете Богородице у притвору и мољаше се Њој, да јој допусти ући и целивати Часни Крст исповедајући грешност и нечистоћу своју, и обећавајући да ће после поћи тамо камо је Света Пречиста буде упутила. Тада јој би допуштено ући у цркву. Пошто целива крст изађе поново у притвор пред икону и захвали се Богородици, но у том чу глас: ако пређеш Јордан, наћи ћеш добар мир!

Она одмах купи три хлеба и крену за Јордан где стиже истог вечера. Сутрадан се причести у манастиру Св. Јована и пређе реку. И проживе у пустињи читавих 48 година, у превеликим мукама, у страху, у борби са страсним помислима као са дивљим зверовима. Хранила се зељем.

После тога када стајаше на молитви, виде је Зосим како стоји уздигнута на ваздуху. Она га замоли да јој идуће године донесе Причешће на обалу Јордана, а она ће доћи да се причести. Идуће године Зосима дође с Причешћем увече на обалу Јордана, но чућаше се, како ће светитељка прећи Јордан. Утом виде према месечини да она дође реци, прекрсти реку, и пође по води као по суху. Кад је причести, она га замоли да идуће године дође у онај исти поток где су се прво видели. Зосима оде и нађе тело њено мртво на оном месту, и више главе на песку написано: погреби, авво Зосиме, на овом месту тело смерне Марије, предај прах праху, преставила сам се 1. априла у саму ноћ спасоносног Христовог страдања по причешћу Божествених Тајни.

Из овога написа дозна Зосима, прво, њено име, и друго, и страшно чудо, да је она прошле године оне исте ноћи кад се причестила стигла у тај поток, до кога је он морао путовати 20 дана. И тако Зосима сахрани тело чудесне светитељке Марије Египћанке. А када се врати у манастир, исприча целу историју њенога живота и чудеса,

која је он лично видео од ње. Тако Господ зна да прослави покајане грешнице. Св. Марија спомиње се још и пете недеље Часног Поста. Црква је истиче верним у те посне дане као узор покајања. Упокојила се око 530. год.

2. **Св. Мелитон еп. сардијски,** у Малој Азији. Знаменити пастир цркве из II столећа. Владајући великом ученошћу, он се трудио да сабере све књиге Св. Писма у један кодекс. А по кротости и благочешћу своме трудио се, опет, да унесе мир у цркву лаодикијску, узбуркану спором о празновању Пасхе. Осим тога, бранио је хришћанство пред незнабошцима. Тако око 170. год. путовао је у Рим и поднео цару Марку Аврелију једну писмену одбрану (апологију) вере и цркве хришћанске. Овај учени, благочестиви и ревносни муж, св. Мелитон, упокоји се мирно у Господу 177. год.

3. **Преп. Прокопије Чех.** Рођен у Хотишу у Чешкој од знаменитих родитеља. Постао свештеником и удаљио се у планину, да живи по примеру источних пустињака. Херцег Улрих случајно га нађе, и помогне му основати ман. св. Јована Претече при реци Сазави. Упокоји се овај свети муж 1053. год.

Покајница дивна, самомученица. Марија се
сакри од људскога лица —
О да грешне мене,
Страшту помрачене,

Страсти су зверови што нам срце ију, У
нама ко змије тајно гнездо вију ~
О да грешне мсне,
Страшту разједене!

Но да грешне спасеш ти пострада Христе. Не
гнушај се сада од мене нечисте!
Чуј вопаљ Марије
Од свих најгрешније!

Смилова се Господ, Марију исцели.
Помрачену душу као снег убели.
Хвала ти Свеблаги,
Господе предраги!

Суд нечист очисти, златом га позлати,
Напуни га препун Своје благодати —
То је милост права,
Теби, Боже, слава!

Па Марија поста Духом обасјана И
ко ангел Божји снагом опасана,
Силом Твојом, Христе.
Милошћу Пречисте!

Шта мирише тако у страшној пустињи.
Као тамјан красан у храмовној скрињи?
То Марија дише —
Светињом мирише!

РАСУЂИВАЊЕ

Зашто се увек толико говори и пише о мукама светих људи и светих жена? Зато што се у свете рачунају само победиоци; а зар може бити неко победилац без борбе, муке и страдања? И у обичном земаљском војевању нико се не рачуна победиоцем ни јунаком ко никад није био у борби, и ко се није доста намучио и доста пострадао. Тим пре у духовном војевању, где се зна истина, и где самоистицање не само да не помаже ништа, него управо одмаже. Ко нема никакве борбе ради Христа, ни са светом, ни са ђаволом, ни са самим собом, како се може рачунати у Христове војнике? О својој дивовској борби говорила је св. Марија старцу Зосими: „Седамнаест првих година проведох у пустињи овој борећи се са мојим безумним похотама као са љутим зверовима. Желела сам и вина да пијем, а овде ни воде не имадох. Желела сам да чујем разблудне песме... И плаках, и бијах се у прси. Молих се Пречистој Богородици да одагна од мене такве помисли. Када довољно плаках и у прса се грувах, тада видех светлост како ме одасвуд облистава, и тишина ме нека чудна испуни."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса у смрти и то:

1. како у гробу лежи мртво тело Онога који је за живота мртве оживљавао,
2. како и против Њега мртвога ври гнев непријатеља Његових,
3. како се ученици Његови закључаше у једној кући *страха ради јудејскога.*

БЕСЕДА

о испуњеном великом пророчанству

Као јагње на заклање вођен би (Ис. 53, 7)

Кроз многа столећа времена прозрео је видовити пророк Исаија страшну жртву на Голготи. Он је видео из даљине Господа Исуса, вођена на заклање као што се јагње води. А јагње се да водити на заклање исто као и на пашу: без одбране, без узнемирености, без злобе. Тако је и Господ Исус ишао на заклање: без одбране, без узнемирености, без злобе. Нити рече: не чините то, људи! Нити упита: зашто то чините са Мном? Нити осуди кога. Нити протествова. Нити се наљути. Нити помисли зла судијама Својим. Кад Га крв обли од трновог венца, Он ћуташе. Кад Му лице би упрљано од пљувања, Он ћуташе. Кад Му крст би тежак успут, Он трпљаше. Кад Му болови досадише на крсту, Он се не пожали људима него Оцу. Кад издисаше, Он управи Свој поглед и уздах к небу а не к земљи. Јер извор његове снаге јесте небо а не земља. Извор Његове

утехе у Богу а не у људима. Права домовина Његова Царство небеско а не земаљско.

Гле, јагње Божије које узе на се гријехе свијета\ То беше први узвик Јована Крститеља, кад опази Господа. И ево сад на Голготи тога пророчанства испуњена: ево, под теретом грехова целога света лежи Јагње Божије заклано и мртво!

О браћо, то је скупа жртва и за наше грехе. Крв тога незлобног и кротког Јагњета намењена је свима вековима и свима поколењима од првог до последњег човека на земљи. Христос је осетио болове на крсту и због наших грехова у садашњем времену. Он је оплакао у врту Гетсимаиском и нашу злобу, и немоћ и порочност. Крв своју Он је наменио и нама. Не презримо, браћо, ту неисказано скупу цену којом смо плаћени. Због те жртве Христове ми управо и имамо неку цену као људи. Без те жртве — или ако одбацимо ту жртву — вредност нас самих по себи равна се нули; равна се диму без огња, и облаку без светлости.

О Господе несравњиви у милости, помилуј и нас! Теби слава и хвала вавек. Амин.

2. АПРИЛ

1, **Преп. Тит Чудотворац.** Од младих година возљуби Христа Господа и омрзе свет сујетни. Тога ради остави свет, оде у манастир и прими ангелски образ. Не жалећи себе, он се предаде прискорбном и тесном путу иноческом. Кроз велико стрпљење стече две основне добродетељи: смерност и послушност, и у овим добродетељима он превазиђе „не само братију него и све људе." Чистоту душе и тела беше сачувао од младости своје. У време иконоборске јереси показа се као непоколебљиви столп Цркве Божје. Због његове велике смерности и чистоте дарова му се од Бога дар чудотворства и за живота и по смрти. А кад се пресели ка Господу, остави многобројне ученике своје. Упокоји се мирно у IX веку.

2. **Св. муч. Амфијан и Едесије.** "Два младића, два брата рођена. Из града Патаре, од родитеља знаменитих но незнабожних. Када учаху светске науке у граду Вириту просветише се некако Духом БОЖЈИМ те познавши' лаж незнабоштва, назреше истину Хришћанства. Па кад се вратише дому, не могоше живети више са незнабожним родитељима и сродницима него тајно одбегоше у Кесарију Палестинску к презвитеру Памфилу, познатом по светости и духовној учености. Код Памфила се поучаваху закону Божјем дан и ноћ и упражњаваху у подвизима хришћанским. За Амфијана се каже да телом беше 20 година стар, а разумом и великодушношћу столетан. Када наста гоњење, у време Максимина, многи хришћани побегоше из града и сакрише се, док се други драговољно и радосно предадоше у руке мучитеља, да би пострадали за име Онога који је прво за њих" пострадао. Амфијан буде међу овим последњим. Он дође небо-

јажљиво у храм незнабожачки, где кнез Урбан приношаше жртве идолима, па ухвати кнеза за руку, којом држаше жртву, и викну му да одустане од служења и жртвоприношења мртвим идолима и да позна Бога истинога. Неки који чуше ове речи и видеше оволику храброст Амфијанову, покајаше се и примише веру Христову. Но кнез разљућен баци Амфијана на муке. Између осталих мука, завише му ноге памуком па запалише. Но кад оста жив, бацише га у море са каменом о врату; а море се узбурка и избаци тело мучениково у град.

Едесије би најпре послан у бакарне руднике у Палестину, потом одведен у Мисир. У Александрији испуни се светом ревношћу против некога кнеза Јероклеа, који на тргу беше прикупио хришћанске монахиње, девојке и часне жене, и раздаваше их најбестидинијим развратницима на поругање — испуни се Едесије светом ревношћу и удари шамар бешчесном кнезу. Због тога би мучен и у море утопљен, као и брат му Амфијан. Као два невина јагњета жртвоваху се за Христа око 306. год. и преселише у дивне дворе Господње.

Два се брата предадоше Богу на жртву,
Презирући свет трулежни, лешину мртву,
АмфиЈан и ЕдесиЈе, браћа утробна,
У мукама дивна браћа Христу подобна.
Ко у Бога веру има тај свет не цени,
Мртвој души може Бога свет да замени.
Ко ка Христу љубав има смрти с' не боји,
У бесмртне и пре смрти тај се већ броји.
Ко смрт сматра крајем мрачним, крајем беславннм.
Тај и себе сматрат мора робом очајним.
Мученици смрт сматраху завесом неба,
Пример даше да се смрти страшит не треба.
Не страши се, *о човече. да неба нема*
Но се страши Суда Страшног што небо спрема.
Било б' лакше за грешника да неба није,
Зато грешник с гневом пита: та небо гди је?
О грешниче, небо није тамо где и ти,
Ти и небо никад скупа нећете бити.

РАСУЂИВАЊЕ

„Боље бити незналицом а љубављу се приближити Богу, него бити многозналицом и уједно непријатељ Богу." То су речи св. Иринеја, лионског свештеномученика. Истинитост ових речи потврђивала се у свима временима, па се потврђује и у наше време. Само се овоме мора једно додати, наиме, да љубитељи Бога нису незналице, пошто они знају за Бога толико да Га могу љубити. Од свих знања људских ово је знање најважније и највеће. И још се мора додати, да непријатељи Божји не могу бити многозналице — мада они себе за такве сматрају — пошто је њихово знање неминовно хаотично, јер нема главе и нема реда. Јер глава и ред свакоме знању јесте Бог. Неки од светитеља — као Павле Прости — нису знали ни читати ни писати, али су силом духа свога и божанственом љубављу превазилазили сав свет. Ко се љубављу приближује Богу, тај није способан за злочин. А ученост без љубави к Богу задахнута је духом

злочина и рата. Св. Јевтимије Велики учаше: „Имајте љубав, јер што је со јелу, то је љубав свакој врлини." Безукусна је и хладна свака врлина ако није посољена и загрејана божанском љубављу.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса у аду и то:

1. како је Његов план спасења свеобиман, обухвата сва колена и сва времена од почетка до краја,
2. како је Он дошао на земљу у телу не само ради оних који су тада живели на земљи него и ради оних који ће живети као и за оне који су живели,
3. како Он, док Му мртво тело лежи у гробу, душом силази у ад да објави спасење и ослобођење окованих.

БЕСЕДА о живоме Богу и о живој деци Његовој

Ако дакле живимо ако умиремо Господњи смо (Рим. 14, 8).

Чији смо кад живомо? Господњи. Чији смо кад умиремо? Господњи. Чији су праведници? Господњи. Чији су грешници? Господњи. Господ обухвата све, и живе и мртве, и садашње и прошле и будуће. Нико није тако свеобухватљив као Господ Исус. Који од такозваних добротвора човечанства, од учитеља, вођа, просветитеља, икада покуша да учини неко добро умрлим? Ту се може одлучно одговорити: никада и нико! И сама помисао била би смешна у очима васцелога света — учинити неко добро мртвима! То је смешно свима онима који мисле да је смрт моћнија од Бога, и да оно што она прогута, уништава за свагда. Но бринути за мртве, и чинити добро мртвим, престало је бити смешним од откровења Господа Исуса, који откри, да је *Бог — Бог ЖИВИХ* и који то и на делу показа сишавши у ад, да ослободи и спасе душе помрлих праведника све од Адама па до Његове смрти на крсту.

Свеобухватљив је Господ наш преславни како Својом видовитом мишљу, јер мисли о свима и види све од жене рођене, и над гробовима и у гробовима; тако и Својом љубављу, јер грли све душе праведничке без обзира које их место или време скрива; тако најзад и Својим трудом, јер се труди за све њих, да их све ослободи, спасе, уведе у царство и прослави пред лицем Оца Свог небесног, Духа Светог Животворног и безбројних светих ангела. Господе, Теби слава и хвала вавек. Амин.

3. АПРИЛ

1. **Св. Никита Исповедник.** Рођен у Витинији, у граду Кесарији. Отац његов Филарет, лишивши се своје супруге, замонаши се те Никита оста код своје бабе, очеве мајке. Пошто одрасте и заврши све науке, оде у манастир Мидикијски, где га игуман Никифор постриже за монаха, а после седам година труда и подвига рукоположи га патријарх Тарасије за јеромонаха. По смрти Никифора и Никитиног верног друга Атанасија, братство изабра Никиту, и преко воље овога, за игумана. Беше св. Никита светао пример живота и подвига братији својој кроз дуг низ година. Али кад се зацари Лав V Јерменин, после благочестиве Ирине и правоверних царева Никифора и Михаила, распали се опет иконоборска јерес. Цар збаци патријарха Никифора и посла га на заточење, а на његово место уздиже некаквога јеретика Теодота Каситера, човека нечиста живота. И Никита би затворен и мучен, но не поколеба се у Православљу. Превођен би из тамнице у тамницу, и мучен глађу и жеђу, мразом и знојем и поругањем. Али он се не даде поколебати. Нарочито му досађиваше неки Никола подсмехом и порутом. Но једне ноћи јави се Николи његов умрли отац на сну и прекорно му рече: „Одступи од слуге Божјега!" И од тога часа Никола се покаја те не само да не досађиваше више светитељу, него и друге одвраћаше да му не досађују. Када злом смрћу погибе Лав Јерменин, царство преузе правоверни цар Михаил Валвос, који ослободи све православне страдалнике. Никита се повуче у једно усамљено место близу Цариграда, где у молитви и благодарењу Богу на свему проведе своје последње дане земнога живота. Сотвори многа чудеса молитвом за време живота. А када умре, пренеше му тело у његов манастир. И при том спроводу многи болесници дотакоше се тела његова и бише исцељени. Мошти му беху положене до гробнице његовог духовног оца Никифора и друга му Атанасија. Упокоји се овај велики јерарх 824. год.

2. **Св. Павле Невољник.** Рус по рођењу. У младости заробљен од Турака. Не хотећи издати веру Христову и потурчити се, би мучен и посечен у Цариграду 1683. год.

3. **Св. муч. Улпијан.** Младић из града Тира. Мучен за Христа од началника Урбана, мучитеља св. Амфијана (2. април). Најзад завезан у врећу, заједно са једним псом и змијом, и бачен у море. Пострада и прослави се 306. год.

„Ја ране Господа на свом телу носим И
само се Крстом Господњим поносим!" Тако
рече Павле, апостол избрани, Њему
следоваху чете покајаних, Чете покајаних
што примише ране И у муци многе
проведошс дане, Ради Живог Христа,
Спаса и Господа, Ко и свети Павле,
апостол народа И Никита дивно крст
тежак понесе.

Муке и поругу за Христа поднесе. У трошноме телу дух ка' од челика И Никите светог, храброг мученика. Он цара победи и царства надживе, Зато му се земља и небеса диве. Сада славом венчан међу ангелима Он помаже свима за Крст гоњенима. Његова молитва пред Бога узлази, И његова помоћ на земљу силази.

РАСУЂИВАЊЕ

„Очекујем себи хиљаду смрти," овако је писао св. Атанасије Велики својој пастви у Мисиру за време страшне аријанске јереси. Овако може рећи о себи сваки духован човек, који је духом прогледао и видео мрежу, у којој се свака душа људска налази у овоме свету. Што год је један човек духовнији, то је та мрежа гушћа. Тако је воља Божја: да се најдуховнији спасавају најтешњим путем. И сам Псалмопевац вели: **л\ногм скросм прлведмик\(** Но на крају крајева, победа и слава припада праведнику. Само се треба наоружати вером и стрпљењем. Ко верује, тај и разуме своје страдање. Ко се оклопи стрпљењем, тај ће видети победу и славу. Ономе ко љуби Господа, и најтешњи пут је довољно пространа, а највеће муке — лако иго, и најљућа смрт — радост свадбена.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Господа Исуса у Аду и то:

1. како Он силази у Ад са силом великом, од које се Ад потреса,
2. како испред Његовог лица беже зли дуси, дотадањи господари Ада,
3. како се неописано радују Његовом доласку душе праведних праотаца и пророка.

БЕСЕДА
о всликој жељи Божјој

*Бог хоће да се сви људи спасу (**I** Тим. 2, 4).*

Бог хоће да се сви људи спасу — зато Господ Исус сиђе у Ад, да спасе и оне који живљаху на земљи пре Његовог доласка. Јер да Он не сиђе у Ад, огроман број праведних душа пропао би занавек. И још: да Он не сиђе у Ад, главни стан злобе против Бога и човечјег рода остао би неразорен. Та два разлога, дакле, побудише Христа Жизнодавца да се душом спусти у Ад — прво: да разори гнездо адских сила, и друго: да изведе из Ада у Рај душе праотаца, пророка, праведника и праведница, који испунише стари закон Божји и тиме угодише Богу. Пре него што се сатана довољно зарадова гледајући Христа понижена и на крсту умртвљена, Христос се појави, жив и свемоћан, усред Ада, главног стана сатанина. Каква неочекивана и ужасна новост за сатану! Три године он је плео замке против Хрис-

та на земљи, а Христос за три дана, ево, разорава царство његово и односи пребогати плен у виду роја праведничких душа.

Ти хоћеш да се сви људи спасу, о Господе. Спаси и нас молимо Ти се. Јер нема спасења ни спаситеља ван Тебе. У Тебе се јединога надамо и Теби се Јединоме клањамо, Теби и Оцу и Духу Светоме, сада и вавек. Амин.

4. АПРИЛ

1. **Преп. Јосиф Песмописац.** Рођен у Сицилији, од родитеља благочестивих и добродетељних, Плотина и Агатије. По смрти родитеља пређе у Солун где се замонаши. Као монах би узор свима у посту, крајњој уздржљивости, непрестаном мољењу псалмопојању, бдењу и труду. Солунски епископ рукоположи га за јеромонаха. Знаменити Григорије Декаполит посетивши Солун, заволи Јосифа душом и срцем због његовог ретког карактера, те га узе са собом у свој манастир у Цариграду. Кад опет букну пламен иконоборске јереси под Лавом Јерменином, овај Јосиф би упућен у Рим, да позове папу и римску цркву у борбу за праву веру. Но на путу ухвате га пирати и довезу на Крит, где су га јеретици држали 6 година у тамници. Јосиф се радовао што се удостојио страдати за Христа, и непрестано је за то благодарио Богу сматрајући железне вериге на себи као украсе од злата. Шесте године, на Божић изјутра, зли цар Лав би убијен на јутрењу у цркви. У тај сами час јави се св. Николај Јосифу у тамници и рече му: „Устани и следуј мени!„ Јосиф се осети као дигнут у ваздух; и наједанпут обре се пред Цариградом. Његовом доласку обрадују се сви правоверни. Испевао је каноне и стихире многим осветитељима. Имао је дар прозорљивости, због чега га патријарх Фотије постави за духовника и исповедника свештенству препоручујући га као: „човека Божјег, ангела у телу, оца отаца." У дубокој старости предаде дух свој Господу, коме је верно служио и делом и песмом. Оконча мирно уочи Великог Четвртка 883. год.

2. **Св. мученица Фервута** и њена сестра удова и њихова робиња. У време цара персијског Саворија би погубљен епископ св. Симеон. Фервута, сестра епископа, би узета у двор по жељи царице. Но Фервута беше нобичне лепоте, због чега навалише многи просиоци, међу којима и жреци и гатари незнабожачки. Фервута све одби; тиме изазва велики гнев против себе. Па како се у то време царица разболи, сви жреци објаснише цару, да је царица отрована од Фервуте, а као лек болесној царици препоручише ово: да се Фервута, сестра њена, и робиња њихова, као хришћанке, преструју тестером, да се три половине тела ставе на једну страну а три на другу, а царица да се пронесе између њих. Цар се сагласи с тим крволочним гатарским предлогом. И Фервута са својом сестром и робињом пострада тако за Христа 343. год. заслуживши тиме неувели венац у бесмртном царству Господа свога.

3. Преп. Зосим. Монах јорданске обитељи у времену цара Теодосија Млађег. Он је пронашао, причестио и сахранио св. Марију Египатску. У својој стотој години упокоји се у Господу, у VI столећу.

4. **Преп. муч. Никита.** Словенин из Албаније. Као светогорски монах отишао у Серез, где се препирао с мулама о вери. Не могући га надјачати разлозима, Турци га ставе на муке, у којима Никита свети сконча и преда душу своју Богу 1808. год.

Слушкиња Господња, девица Фервута, Ко невино јагње на заклању ћута, Нити рече: јаој! нити рече: куку! Но с радошћу прими и поднесе муку. Она презре призрак и земаљске лажи, Јер ЈОЈ Господ беше од свег света дражи, У царскоме двору болест и празнина Без чудесне вере у Божијег Сина; Међу жречевима тамнина проклета Без 'познања Творца и небесног свста. Телесна лепота — камен спотицања, Без љубави Божје, вере и надања Фервута се зато сва жртвова Христу, Све предаде свету осим душу чисту. Њен телесни кавез мучитељ раздроби ■Но не може душу живу да зароои; Расече се кавез, душа у Рај оде, У праву слободу из лажнс слободе. Прсну крв по земљи, тело земљом поста, А Фервута жива у вечности оста.

РАСУЂИВАЊЕ

Ко прославља Бога, и Бог њега прославља. То се показало јасно и обилно у животу светитеља. Св. Јосиф Песмописац заиста прослави Бога и делом, и страдањем, и песмом. А Бог њега прослави и за живота и по смрти. За живота јави му се св. отац Николај у тамници и ослободи га тамнице. А када св. Јосиф премишљаше, да ли да спева канон св. апостолу Вартоломеју, јави му се овај апостол, обучен у беле одежде, и рече Јосифу да је Богу угодно, да он спева тај канон. Када се Јосиф упокоји дознаде један грађанин из Цариграда за славу, којом Бог прослави угодника свога. Тај човек беше дошао у цркву св. Теодора Фанерота, да се моли овоме светитељу, да му јави где се сакрио један његов одбегли слуга. Јер св. Теодор беше познат у народу као светитељ који јавља, где се налази нешто изгубљено или украђенно, због чега беше и прозват Фанерот (Откривач). Три дана и три ноћи мољаше се човек, па кад не доби никаква одговора од светитеља, хтеде отићи. У том часу јави му се св. Теодор у визији и рече: „Што се љутиш, човече? Јосиф Песмописац растављаше се душом од тела, те смо били код њега; па кад се упокоји ове ноћи, сви ми, које је он славио песмама, спроведосмо душу његову на небеса, и пред лице Божје постависмо. Зато одоцних, да се теби јавим."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам васкрсење Господа Исуса и то:
1. како се душа Његова враћа из Ада поново у тело,
2. како Он Својом силом божанском, којом је васкрсавао друге мртваце, васкрсава и Своје сопствено тело.

БЕСЕДА
о цркви тела Господњега

Развалите ову цркву, и за три дана ћу је подигнути (Јов. 2, 19).

Тако Господ говораше злобним Јеврејима за *цркву тијела Свога*. Но како злобним није дато ништа да разумеју, тако ни Јевреји не разумеше и наругаше Му се. Господ их не укори за то, али што рече, оно се и зби. Јевреји разорише тело Његово, а Он Га васпостави и уздиже у слави и сили. Злобни казнише Бога разорењем, а Бог укори злобне сазидањем. Злобним је задовољство да покажу своју силу убијањем, а Богу је радост да покаже Своју силу оживљењем. Ништа краће није од тријумфа злобе нити ишта трајније од тријумфа Истине.

Развалите ову цркву. Господ назива тело Своје црквом. Та црква, разваљена, била је стешњена у један мрачан гроб, и тешким каменом спречен јој приступ светлости. Но та црква није ни потребовала светлост од сунца; она је имала Своју светлост, Своје Сунце Правде, које је изнутра светлило. Нежна небеска рука уклонила је камен од гроба, и Господ је устао у слави и сили. То што се десило једном са пречистим телом Христовим, дешавало се доцније више пута са Црквом Светих на земљи. Противници цркве бездушно су гонили и мучили цркву, разваљивали је и у таму сахрањивали. Но Црква је после таквих убоја и стешњења устајала са већом славом и силом. Као што је црква тела Његовог васкрсла, тако ће на крају крајева у пуноћи и савршенству васкрснути и Црква Светих Његових.

О Васкрсли Господе, не предај нас трулежи и вечној смрти, но васкрсни нас у живот бесмртни. Теби слава и хвала вавек. Амин.

5. *АПРИЛ*

1. Св. муч. Агатопод и Теодул. Први беше ђакон а други чтец цркве у Солуну; први украшен старачком седином а други младићком целомудреношћу. У време Диоклицијанове хајке на хришћане ова двојица буду позвати на суд. С радошћу они се одазваше, и држећи један другог за руку иђаху вичући: „Ми смо хришћани!" Сви савети судије, да се одрекну Христа и поклоне идолима, осташе узалудни. После дужег тамновања и гладовања бише осуђени на смрт, и

то потопљењем у море. Тада им везаше руке наопако и обесише им по један тежак камен о врат и поведоше да их потопе. Када прво хтедоше гурнути Агатопода у дубину, он узвикну: „Ево другим крштењем перемо се од свих греха наших и одлазимо чисти Христу Исусу!" — Њихова потопљена тела море ускоро избаци на обалу, и хришћани их чесно сахране. Св. Теодул се јави својим познаницима, као ангел светао, у белом оделу, и нареди им, да све његово заостало имање разделе сиромасима. Ови дивни Христови војници чесно пострадаше у време цара Диоклецијана и солунског кнеза Фаустина 303. године.

2. **Преп. Марко Трачески.** Назива се још и Атинским, јер му Атина беше родно место. Када сврши високе школе у Атини, умреше му родитељи. Он помисли у себи, да је смрт и за њега неизбежна, и да се треба припремати благовремено за честан излазак из овога света. Раздавши све имање сиротињи, он седе на једну даску у мору с тврдом вером у Божју помоћ и с молитвом да га Бог одведе где је Њему воља. И Бог Промислитељ сачува га и доведе у Ливију (или Еткопију), у планину звану Трачeска. На тој планини подвизаваше се Марко 95 година, не видећи ни човека ни звера. Пуних 30 година вођаше страшну борбу са злим дусима и мучаше се и глађу и жеђу и мразом и жегом. Јео је земљу.и пио морску воду. После 30 година најжешћег страдања побеђени демони побегну од њега, а ангел Божји почне му сваки дан доносити храну, у виду хлеба, рибе и воћа. Пред саму смрт посетио га св. Серапион који је после и објавио чудесно житије овога Марка. Упита Марко Серапиона, да ли сад у свету има хришћана, који кад би рекли гори овој: „Дигни се одавде и баци се у море", — да се тако и збуде? У том часу покрете се планина, на којој беху, попут мора. А Марко махну руком и заустави је. Такву чудотворну силу имаше овај Божји човек. Пред смрт помоли се за спасење људи и предаде душу своју Богу. Св. Серапион виде анђеле где узеше душу Маркову и пружену руку с неба, која је прихвати. Поживи св. Марко 130 година и упокоји се око 400. год.

Молитва светога Марка

Ево час последњи на земљи ми куца, Одлазим где Господ сија место сунца, Из прашљиве ризе телесне излазим, И пред лице Твоје, о Христе полазим. Једну жељу јоште по земљи простирем Пред престолом Твојим с молитвом понирем; Спасења ја желим свему људском роду, Свима и свакоме од греха слободу. Желим да се спасу врли испосници, И на Твојој њиви вредни роботници. Желим да се спасу узници због Тебе, Рад љубави Твоје што жртвују себе, И грешници љути што чине насиља И они што трпе због Тебе насиља, Спасење лаврама с монасима многим, Спасење вернима, плачним и убогим, Спасење црквама по целој вселени Пастирима цркве, свима ко и мени,

Свим слугама Божјим и свим слушкињама,
Које ил свет знаде, ил' крије осама;
Спасење крштеним и усиновљеним, Спасење
смернима и милостивима, верним царевима,
верним кнежевима, Сваком срцу људском, и
здраву и болну, Спасење и брату мом
Серапиону. О Господе силни, то је жеља моја
И молитва крајња. Буди воља Твоја!

РАСУЂИВАЊЕ

„Живи тако као да те нема у овоме свету, и имаћеш мир." Тако је говорио св. Антоније своме ученику. Чудна поука, но истинита. Највише беде и немира навлачимо ми на себе тиме што желимо да се што више осетимо и припознамо у овоме животу. Што год се пак један човек више повлачи од света, што год чешће созерцава овај свет као постојећи и без њега, и што год се јаче удубљује у мисао о својој непотребности овоме свету, то ће он стајати ближе Богу и имаће дубљи мир душевни. *Сваки дан умирем,* куне се апостол Павле (I Кор. 15, 31), тј. сваки дан се осећам као да ме нема у овоме свету. Али за то се он осећао духом сваки дан као грађанин небески. Када мучитељ Фаустин упита св. Теодула: „Зар није бољи живот од љуте смрти?„ одговори Теодул: „Ваистину, и ја тако појмих, да је бољи живот од смрти, због чега се и реших да презрем ово смртно и маловремено животарење на земљи, да бих био учасник бесмртног живота."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам васкрсење Господа Исуса и то:

1. како се земља потресе при Његовом повратку у тело као и при Његовом растанку са телом,
2. како се анђели спустише на гроб да послуже Њему као што су Му служили увек кад је Он то одобравао.

БЕСЕДА

о испуњењу пророчанства

Нећеш оспшвити душе моје у Ад\, нити ћеш дати да светац твој види труљења (Пс. 16, 10).

То су речи надахнутог тајновидца, речи светле, пророчке. То Давид говори за Христа Господа, за душу Његову и за тело Његово, то јест за оно што је човечанско у Њему. Да се ове Давидове речи односе на Христа васкрслога то је посведочио апостол Петар у првом свом говору одмах после силаска Духа Светога. (Дела Ап. 2, 27). Јер вели: *JХавид умрије, и укопан би, и гроб је његов међу нама до овога дана.* Не могу се, дакле, оне речи односити на Давида, иако он то говори као од себе и о себи, него на неког потомка Да-

видовог по телу. Давидово је тело иструлело, иструлела су и тела других његових потомака. Христос је пак његов потомак по телу, који нити оста у Аду нити Му тело виде труљења. *Предвидјевши говори* (Давид) *за васкрсеније Христово.* Заиста, сјајно пророчанство! Заиста, чудесна видовитост! Како су ове речи морале звучати и као неразумљиве и као неразумне за све јеврејске тумаче Псалама пре васкрсења Господа! Кад се печат скиде са гробне плоче, скиде се печат и са многих сасвим тамних и нејасних пророчанстава. Христос васкрсе, и тајне посташе јава. Гробна плоча диже се не само са Његовог светског тела него и са многобројних речи и визија пророчких. Христос васкрсе, и пророчке речи васкрсоше. Силаском у Ад Господ изведе душе праведних отаца и пророка у небесну светлост, а Својим васкрсењем изнесе речи и визије њихове у светлост разума и истине.

Христос васкрсе, и све што је добро, праведно и истинито, пре и после Васкршњега јутра, васкрсе.

О васкрсли Господе, уврсти и нас у васкрсле грађане царства Твога бесмртнога! Теби слава и хвала вавек. Амин.

6. АПРИЛ

1. **Св. Евтихије, патријарх цариградски.** Рођен у Фригији од роди-теља благочестивих. Отац му је био официр. Једном се забављаше дечко Евтихије са вршњацима својим, а забава им беше у томе што свак писаше име своје на стени и поред имена онај чин, који ће, по слутњи, у животу и добити. Када дође ред на Евтихија, он написа: Евтихије патријарх! У тридесетој години поста игуманом једног ма-настира амасијског. А када му беше четрдесета година посла га Амасијски митрополит место себе не Пети васељенски сабор. На са-бору он блисташе као сјајна звезда међу оцима цркве, како својом ученошћу, тако и благочешћем. Када наста препирка, да ли могу је-ретици после своје смрти бити предани анатеми, он заступаше миш-љење да могу позивајући се на Књигу Царства, 13, 1 — 8 и на IV Књ. Царства 23, 16. И омиле веома цару Јустинијану и патријарху Мини. Цар га много питаше за савет, а Мина (у то време веома бо-гат) назначи га за свога наследника и умоли цара, да то приведе у дело. Тако и би. Дванаест година управљаше св. Евтихије црквом мирно. Но тада ђаво диже буру против њега. Та бура дође до само-га цара Јустинијана. Прелести се цар, наиме, и паде у монофизитску јерес афтартодокета, која чажно учаше, да је Господ Исус и пре васкрсења имао тело божанско и нетрулежно, без осећања глади и жеђи и бола. Евтихије одлучно устане против те јереси, због чега га цар одагна у прогонство, у његов првобитни манастир. Ту проживе Евтихије 12 година и 8 месеци, и показа се великим чудотворцем, исцељујући људе од разних болести молитвама и помазивањем јелејем. Јустинијан се покаја и умре, а њега наследи Јустин, који поврати Евтихија опет на престо патријарашки, на коме овај светитељ ос-

та до смрти мирно управљајући црквом Божјом. У својој 70. години пресели се у царство Христа Господа, коме је верно и храбро служио целога свога живота, 582. год.

2. Св. **120** мученика пострадалих у Персији. Када цар персијски Сапор опљачка византијске земље, одведе у ропство 120 хришћана. Пошто их узалуд присиљаваше да се одрекну Христа и поклоне огњу, баци их у огањ и живе сажеже. Међу овим мученицима било је и 9 девица, Богу посвећених. Чесно сви пострадање, између 344. и 347. год. и преселише се у дворе Цара Христа.

Евтихије Христа цару сведочаше:
— Христос, рече, тело немоћно имаше,
Тело подложно и глади и болу,
Слично но не исто с телом, на престолу.
Зрак раба на земљи Цар славе понесе
Но плот прослављену на небо узнесе.
Где би сузе биле у привидном телу?
Где зној, царе, крвав на привидном челу?
*„Гладан сам!" „Жедан самГ збораше *Истина,*
Зашто у лаж тераш Божијега Сина?
Кад глад Своју свету Он гладан сведочи
А ти Њему: сит си! говорпш у очи?
Кад Он жедан виче док на крсту висн,
А ти Му одвраћаш: ннси жедан,' ниси!
О великп царе, нс збор' нечестпјс,
Иза твојнх речи сам демон се крије,
Залуд цркве зидаш. када веру рутиш,
И залуд кандила, кад им светлост тулиш.
Христове су муке од свих мука веће,
Сва се исторИЈа око Крста креће.
Крст јс за то чесан, целебан и страшан,
Што је извор бола, препун и издашан.
На Крсту је Хрпстос — човек прпковани,
Крв, зној и јецање — а не сан сањани.

РАСУЂИВАЊЕ

За једнога древног беседника прича се, да се трудио и дању и ноћу, да се усаврши у беседништву. Неко му рече: „Демостен ти не да да будеш први беседник!" На што он њему одмах одврати: „ни ја њему, да буде једини!"

Ако не можеш бити првокласни светитељ, као свети Антоније, не опусти руке и не реци: од мене не може бити ништа! Него уложи труд, да удвостручиш свој талант. *У дому оца мојега многе су обитељи,* рекао је Господ. Ако заслужиш да се настаниш и у најмању од тих обитељи, бићеш славнији и срећнији од свих царева на земљи, који су икада постојали. Свак према своме таленту. Нити ћеш ти бити свети Антоније, нити ће сам свети Антоније заузети цело царство Божје.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам васкрсење Господа Исуса, и то:

1. како гробна плоча не пуче нити се печати на њој покварише,

2. како свесилни и кротки Господ не поквари гроб при Свом васкрсењу као што не поквари утробу девичанску при Своме рођењу.

БЕСЕДА

о побсди над последњим непријатељем

Последњи ће се непријатељ укинути — смрт (I Кор. 15, 26)

Човеку је први непријатељ ђаво, други грех, трећи смрт. Господ Исус победио је сва три ова непријатеља рода људског. Својим понижењем победио је гордога ђавола; Својом смрћу победио је грех, а Својим васкрсењем победио је смрт. Победивши све непријатеље наше, Он нас призива да узмемо учешћа у Његовој славној победи. Не да ми победимо,него само да се прибијемо уз Победиоца. Само Његова сила побеђује, само Његово оружје коси. Ми смо силе и без оружја, а непријатељи наши су страшни. Али с Њим и уз Њега ми побеђујемо јаче од себе. По какву цену Он нам нуди Своју победу? По јевтину цену, браћо моја; по врло јевтину цену нуди нам Он најдрагоценију победу. Да се понизимо и покоримо вољи Божјој — то је цена коју Он тражи, да би победио ђавола за нас. Да умремо себи, да умремо телесним жељама и страстима — то је цена, коју Он тражи, да би победио грех за нас. Да живимо Њему а не себи, да уселимо Њега у срце своје — то је цена, коју Он тражи, да би победио смрт за нас. Он је победио све непријатеље јавно и потпуно, но ово је цена, по коју Он нуди Своју победу свакоме од нас. Апостол говори *Богу хвала који нам даде побједу кроз Господа нашега Исуса Христа* (I Кор. 15, 57).

О васкрсли Господе,обасјај нас и оснажи и излечи победом Твојом! Благодарни ми ти уздижемо славу и хвалу вавек. Амин.

7. АПРИЛ

1. **Св. Георгије исповедник.** Због велике добродетељи, коју задоби дугим подвигом, би овај Георгије изабран и постављен за митрополита митиленског. И управљаше светитељ стадом словесним ревносно и мудро до старости своје. Но када наста гоњење под Лавом Јерменином, који попираше иконе свете, би и овај свети старац позват од цара у Цариград на сабор епископа, који требаше, по жељи царевој, да уништи иконопоштовање. Но Георгије не само не учини по жељи злобнога цара, него, са још неким храбрим епископима, устаде у заштиту светих икона. За то би поруган и од цара прогнан у пределе Херсона, где у телесној беди и свакој невољи проведе остатак земног живота свога. Сконча и пресели се у бесмртни живот око 816. год. Би чудотворац и за живота и по смрти због велике праведности своје и љубави према Господу Исусу.

2. **Преп. Чил Сорски.** Један из великих отаца руске цркве. Оснивач скитскег живота монашког у Русији. Скончао мирно 1508. год.

Мошти му почивају у Сорском манастиру. Његов Устав скитског живота представља духовно и практично дело првога реда.

3. **Св. муч. Калиопије.** Један син, од Бога исплакан, некога сенатора из Перге Памфилијске. Благочестива му мајка Теоклија научила га беше у раној младости богопоштовању и чистом животу. Беше Калиопије још младић када наста страшно гоњење хришћана под царем Максимијаном. Да би га спасла смрти, мајка га метну у лађу, даде му довољну суму новца и отпрати га у град Помпеопољ. Но другчије беше устројено Промислом Божјим. Искрцав се у Помпеопољу, Калиопије попаде усред неке бурне многобожачке светковине. Па када он, на наваљивање залуделе светине, не хте узети учешћа у томе глупом пиру, би догуран војводи Максиму, коме исповеди да је хришћанин. Војвода нареди те га бише оловним штаповима, и на огњу пекоше, па најзад свега рањава у тамницу вргоше. Чувши за мучење свога сина, мајка Теоклија раздаде све своје имање бедним и невољним, а она с нешто мало новца пожури у тамницу своме сину. Ушав у тамницу, она се поклони пред својим сином и зави му ране. Најзад војвода изрече коначну пресуду, да се Калиопије распне на крст. У срцу мајчином мешаше се радост с болом. Када јој поведоше сина на губилиште, она дотури џелатима пет златица, да би распели сина њеног не као Господа него наопако. То учини из смерности пред Господом. На Велики Четвртак Калиопије би распет наопако, и мајка му стајаше под крстом благодарећи Бога. А када га други дан мртва спустише с крста, она паде на њега и сама издахну. Тако обоје изађоше пред престо Цара славе. Чесно пострадаше 304. год.

4. **Преп. Данило Переј аславски.** Имао је као нарочити подвиг старање о мртвим. Кад год би чуо, да се нашао неко замрзнут или другим начином умртвљен, он би журио, да га пристојно сахрани и за њега се Богу помоли. Мирно скончао 1540. год. Мошти његове целе почивају.

5. **Преп. Григорије Синаит.** Велики светитељ и подвижник синајски и атонски. (Види 8. август).

— Калиопије, Калиопије,
Отпутуј тамо где смрт није! —
Мајка му збори и с њим се прашта,
О срећи свога јединца машта.

Калиопије младић прекрасни
Војводи веру своју објасни:
— Христос ми живот, пут и истина,
Христос ми жеља, жеља једина!

Калиопија распећу воде, За њим
гомиле народа ходе. Он блед и
миран, увезан круто, Корача
тихо, измучен љуто. Мајка му
шапће: Калиопије!
— Путујем, мајко, где смрти није!

Мученик Христов, мученик славни,
Крст прими тежак и стрмоглавни.
Над телом мртвим мајка се свија:
Сузама мије Калиопија,
И шапће тихо: Калипије!
— Ево ме, *мајко, где смрти није!*

РАСУЂИВАЊЕ

„Духовни началници треба да се одликују од подначалних колико и пастири од оваца." Тако говори св. Исидор Пелусиот (тумачећи I Пост. Тимотеју). Живот свештеника увек служи примером, било добрим било злим. Добрим животом свештеник потврђује Јеванђеље, а злим одриче га. Нико у свету није у стању ни тако потврдити истину Јеванђеља ни тако одређи је као свештеник животом својим. Добар свештеник разликује се по дејству своме од злог свештеника не мање него пастир од вука. Зато ће удео добрих свештеника бити са синовима Божјим, а удео злих са зверовима таме. Добри пастири цркве и при самом издисају своме бринули су о стаду свом, које остављају после себе. На самртној постељи св. Јосиф Песмопевац молио се Богу: „Сачувај стадо Твоје, о Сине Божји, све саздано десницом Твојом заштити до краја времена. Буди помоћник возљубљеним синовима Цркве Твоје. Дај невести Твојој (Цркви Светој) мир вечан и тишину безбурну." А св. Антипа горећи у усијаном бакарном волу мољаше се Богу: „Не само мене, но и оне који буду после мене учини учасницима милости Твоје!"

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам васкрсење Господа Исуса и то:

1. како жене миросницe с мирисима приступају гробу, да намиришу Онога који је благоухани мирис неба и земл^е,
2. како им ангел објављује васкрсење Господа речима: *што тражите живога међу мртвима?*

БЕСЕДА

о тражењу Живога међу мртвима

Што тражите живога међу мртвима? (Лк. 24, 5)?

Ангел Божји пита мироносице жене као с чођењем: *што тражите живога међу мртвима?* Тајновидац Бога и силе Божје као да хоће да каже: како сте могли и за тренутак помислити, да је Он плен смрти? Не знате ли, да је Он началник живота? Не знате ли, да је сав живот кроз Њега, и да ниједан живи створ не може ни с које друге стране позајмити ни једну кап живота? Зар вам Он није довољно показао на земљи Своју власт над животом и над смрћу? Ко даде живот мртвоме Лазару? Ко узе живот неплодној смоковници?

О браћо моја, престанимо и ми тражити Живога међу мртвима. Ако неко од нас још увек тражи Христа међу умрлим, нека преста-

не с тим душегубним трудом. То је узалудни труд Јевреја и безбожника и не хришћана. Ми знамо, да Господ Животодавац није у гробу него на престолу славе на небесима. Дух непомрачен грехом гледа у небо и не види гроб; и дух помрачен грехом гледа у гроб и не види небо. Грех и добродетељ управљају духовним видом човечјим и откривају му свако свој свет противположан један другом. Грех обара вид духа к земљи и открива му свет трулежи; добродетељ уздиже вид духа к небу и открива му свет бесмртни и — Христа васкрслога као Цара у томе свету.

О браћо моја, не тражимо живот од створења него од Створитеља. И не чинимо још тежи грех, наиме: не тражимо Створитеља на гробљу створења, ни светлосног Бесмртника у тами смртној.

Господе Исусе, Победниче смрти, к Теби вапијемо: васкрсни и нас у живот вечни из трулежи и таме смртне. Теби слава и хвала вавек. Амин.

8. АПРИЛ

1. **Св. апостоли Иродион, Агав, Руф, Асинкрит, Флегонт и Ермије.** Беху сви од Седамдесеторице апостола. Све их спомиње апостол Павле у својим посланицама. Иродион беше сродник Павлов. *Поздравите,* пише Павле Римљанима, *Иродиона рођака мојега* (16, 11). Много пострада Иродион од Јевреја као епископ неопатрски: бише га штаповима по глави, камењем га удараху по устима, бодоше га ножевима. И када га оставише као мртва, устаде свети Иродион и продужи служити апостолима. У Риму је помагао апостолу Петру, и би посечен са многим другим хришћанима онога истога дана када је и Петар распет.

Св. Агав имађаше дух пророчки. У Делима Апостолским помињу се два његова пророчанства. Прво, прорекао је велику глад по целом свету, која се и зби у време ћесара Клаудија. И друго, када се срете у Кесарији с апостолом Павлом, који иђаше за Јерусалим, Агав узе појас Павлов и веза себи и руке и ноге говорећи: *тако вели Дух Свети: човјека којега је овај појас, овако ће га свезати у Јерусалиму Јевреји* (21, 11).

Св. Руф беше епископ у Тиви Јеладској. И њега спомиње апостол Павле: *поздравите Руфа избранога у Господу* (Рим. 16, 13). Беше епископ у Ирканији азијској.

Св. Флегонт, који се на истом месту спомиње, беше епископ у тракијском граду Маратону.

Св. Ермија, споменут с осталима, беше епископ у Далмацији.

Сви они као пчеле Христове разношаху мед Јеванђеља по разним крајевима страдајући много ради љубави Христове. Сви се преселише у вечно царство Христа љубљенога.

2. **Св. Нифонт, еп. новогродски.** Одликоваше се великом ревношћу у зидању и оправљању храмова Божјих и великом храбрашћу у

противстајању насилним кнежевима. На 13 дана пред смрт јавио му се св. Теодосије и наговестио му његов скори прелаз у други свет. Упокојио се 1156. год.

3. **Св. Келестин папа Римски.** Велики ревнитељ вере православне. У време **III** васељ. сабора писао посланицу против јеретика Несторија. Упокојио се мирно 432. год.

Избраници Божји, апостоли свети, Потрчаше трком и стигоше мети. Таштн свет презреше, к Богу се пружише, Земно жртвоваше, вечно задобише. Љубав према Христу, јача од свих сила, Кроз мрак незнабоштва њима је светлила. Трка је свршена, битка добијена, Војска од јунака Христу приведена. Победних венаца у Христаје много, Кад би хтео и ти, венчат би се мог'о. Апостоли свети, умолите Бога, Да и нас не лиши царства небеснога.

РАСУЂИВАЊЕ

Има јунаштва над јунаштвом и подвига над подвигом. Свети Епифаније Кипарски позвао на ручак Илариона Великог, па да би показао што веће гостољубље према свом знаменитом госту, изнесе на трпезу печено пиле и понуди. Рекне му Иларион: „Опрости, но од када се замонаших не једох ништа заклано!" На то Епифаније: „А ја од када се замонаших, не легох никад у постел^у докле најпре не опростих противнику своме!" Удивљен Иларион рече: Твоја је врлина, свети Владико, већа од моје!"

Ово је велика поука за све нас. Превасходна је ствар пост, али је још превасходнија опраштање увреда. Постом се човек вежба за великодушност, а опраштањем увреда показује великодушност. Оно претходи овоме,но само оно не спасава без овога.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам васкрслог Господа Исуса и то:

1. у телу земаљском, пре васкрсења, у телу подложном глади, болу и смрти,
2. у телу небеском, по васкрсењу, у телу неподложном глади, болу и смрти.

БЕСЕДА
о васкрсењу мртвих

Али ће рећи ко: како ће устапш мртви? и у каквом ће тијелу доћи? (I *Кор. 15, 35)*

Апостол Павле унапред зна приговоре, које ће неверни чинити васкрсењу из мртвих, па их унапред и одбија. Како ће устати мртви? питају се и данас неверни, који ни телесним очима не виде чудеса

васкрсења у природи а камоли духовним. *Безумниче,* продужује апостол, *ти што сејеш, неће оживљети ако не умре.* Док семе у земљи не умре, не израста биљка, то јест нешто сасвим различито од семена. Но неверни гледа очима, и не види, него се и даље пита: како ће васкрснути мртав човек? Како? Онако како је Христос васкрсао. Он се спустио мртав у гроб, а дигао жив. Васкресење из смрти показује и природа; но јаче од природе показује васкрсли Господ. Да би нам олакшао веровати и надати се — веровати у васкрсење уопште, и надати се нашем сопственом васкрсењу, Он је сам васкрсао из гроба, васкрснувши пре тога Лазара Четвородневнога, и сина наинске удовице и ћерку Јаирову.

Но у каквом ће телу устати мртви? питају се неверни. У онаквом у каквом Бог хоће. У Бога је безброј врста тела. Сва тела пак дели апостол у две групе: у земаљска и у небеска. У небеска тела, дакле, обући ће се они који су умрли у земаљским телима: нетрулежно замениће трулежно, бесмртно замениће смртно, красно замениће ругобно. Но и у небеском телу човек ће познати себе и друге око себе, као што човек познаје себе и кад је обучен у просјачке рите и кад је обучен и царску порфиру.

Господе пребогати, не предај нас вечној трулежи, но као царске синове обуци нас у одећу бесмртну. Теби слава и хвала вавек. Амин.

9. АПРИЛ

1. Св. муч. Евпсихије. Беше благородног порекла и васпитан добро у вери благочестивој. У време цара Јулијана Одступника, када у Кесарији управљаше црквом Божјом св. Василије Велики, овај Евпсихије ступи у брак са девојком угледном. Но не беше му дано ни једнога дана да поживи у браку. Јер у време његове свадбе деси се незнабожачки празник са жртвоприношењем идолу Фортуни. Евпсихије са друговима оде и полупа све идоле у храму, па и сам храм разори. Чувши за ово цар Јулијан разгневи се веома и нареди, да се виновници посеку, да се многи хришћани узму у војску, да се удари огроман данак на хришћане, да се о трошку хришћана поново сазида храм Фортуни и да се граду томе одузме почасно име Кесарија (које му даде кесар Клавдије) и прозове пређашњим именом Маза. Св. Евпсихије беше најпре везан за дрво и мучен љуто, а потом посечен 362. год. Мало потом опаки цар Јулијан посети тај град на своме путу за Персију, против које ратоваше. Св. Василије изиђе му у сусрет и изнесе три јечмена хлеба у знак почасти и гостопримства. Цар нареди да се светитељу да као уздарје једна шака сена. Рече Василије цару: „Ти се нама ругаш, о царе, ми ти принесмо хлеб, којим се хранимо, а ти нам дајеш скотску храну коју ти не можеш својом влашћу претворити у храну људску." — На то цар одговори: „Знај да ћу те тим сеном хранити кад се вратим из Персије!" — Но злобни одступник никада се више не врати жив из Персије, јер погибе тамо заслуженом и неприродном смрћу.

2. Преп. муч. Вадим. У време персијског цара Сапора би и Вадим, игуман једног манастира и муж чувен због благочешћа, бачен у тамницу са седам ученика. С њима у тамници беше и неки кнез Нирсан, такође хришћанин. Сваки дан изводише их и тукоше. Уплаши се кнез Нирсан и обећа напустити веру и поклонити се сунцу. Сапору то би угодно, но обећа Нирсану дати уз остало и све имање манастира Вадимовог, ако он својом руком посече Вадима. Нирсан се на то сагласи. Дрхтавом руком, устрашен од достојанственог лика св. Вадима, он удараше мачем много пута по врату овога светог мужа, док га једва посече. Но ускоро потом паде у очајање, те сам себе прободе мачем, и сам од "себе прими казну за убиство праведника. Пострада свети Вадим 376. год.

Мужествени Вадим смрт у очи гледа
И Нирсана жали што га снађе беда...
Нирсан с голим мачем пред Вадимом стоји,
Не боји се Бога, ал' се свеца боји.
Замахује мачем, замахује, спушта!
Пред витезом Божјим — малодушност сушта!
— Нирсане, Нирсане! Вадим њему збори,
На путу за вечност Вадим ти говори:
Порско си Христа, лаж си пригрлно,
Самом себи душу сам си погубно.
Ја смрт жељно чекам сваког Божјсг сата,
Да од вечног царства отвори ми врата.
Но од твоје руке ја жалих умрети,
И ннкад те више, кнеже, не видети.
Издајника Христа вечна криће тама,
А два пута црња — убицу хришћана.
То изречс светац, па умуче муком,
И Нпрсан га закла уздрхталом руком.
Тако лав погибе од плашљива зеца!
Но ког' убн Нирсан? Себе или свеца?
Вечна правда зоорн: лупеж себи суди
А Божијем свецу ништа не нахуди.

РАСУЂИВАЊЕ

Прича се за Перикла,да је био човек безмало савршене људске лепоте, но да му је глава била сувише дугуљаста и личила на дулек, тако да је изазивао подсмех кад год би се појављивао гологлав. Да би сакрили овај његов недостатак, овога великог мужа свога народа грчки вајари су увек радили са калпаком на глави. Кад су неки из незнабожаца знали да скривају недостатке свога ближњега, колико више смо, дакле, ми хришћани дужни то чинити? *Чашћу један другога већег чините* (Рим. 12, 10), наређује апостол онима који се држе Христа. Како ћемо рећи, да се држимо Христа кроткога и пречистога, ако сваки дан трујемо ваздух причама о туђим гресима и недостацима? Скривати СВОЈУ врлину и тури недостатак — у овоме је главна мудрост духовна.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам васкрслога Господа Исуса и то: 1. како се Он јавља Марији Магдалени у врту, и Марија Га у први мах не познаје,

2. како Он кротко ословљава Марију, и Марија Га познаје и радује Му се, и радост своју саопштава ученицима.

БЕСЕДА **о потреби смрти ради рода многог**

Заиста, заиста вам кажем: ако зрно пшенично паднувши на земљу не умре, оноа једно остаје; ако ли умре МНОГО рода роди (Јов. 12, 24)

Зашто сејач баца пшеницу у земљу? Да ли зато да би пшеница умрла и иструлела? Не, него зато да би живела и род родила. Сејући семе сејач и не мисли о смрти и труљењу семена него о животу и роду његовом. Ваистину, с радошћу сеје сејач семе своје, не мислећи о смрти семена него о животу и роду.

Сејач је Христос Господ, а људи су пшеница Његова. Он је благоизволео назвати нас пшеницом. Много је и другог семена на земљи, но ништа није драгоценије од пшенице. Зашто нас посеја Господ по земљи? Да ли зато да бисмо умрли и иструлели? Не, него зато да бисмо хшвели и род родили. Он узгредно помиње нашу смрт, помиње је само као услов живота и многог рода. Циљ сејања није смрт него живот. Но семе мора прво да умре и да иструли; и Он то семе помиње, јер зна да ми то сви и сувише добро знамо. Само нас узгредно подсећа на то, док је Његово Јеванђеље у главноме повест о животу, о животу и роду. О томе нам Он много говори, јер зна да ми то не знамо, и да се гушимо од незнања и сумње. И не само да нам говори много о животу, него нам и показује живот. Васкрсењем Својим показује нам јасније од сунца живот и род многи. И сва историја Цркве Његове јесте јасна мапа живота.

О Господару живота несавладљивог, спаси нас од смрти греховне. Избави нас од смрти душевне. Теби слава и хвала вавек. Амин.

10. АПРИЛ

1. **Св. муч. Теренције, Африкан, Максим, Помпије и осталих 36 с њима.** Пострадаше за Христа и бише увенчани венцем славе у вре-ме цара Декија. По наредби царевој намесник Африке објави свему народу, да сви морају приносити жртве идолима; у противном прећаше намесник страшним мучењем свакога упорнога. Чувши за ове претње, многи отпадоше од вере и поклонише се идолима. Но ових 40 мученика осташе непоколебљиви, због чега бише изложени мучењу. Св. Теренције храбраше своје другове речима. „Чувајмо се, браћо, да се не одрекнемо Христа Бога нашега, те да се и Он нас не одрекне пред Оцем својим небесним и светим ангелима!"

Намесник их раздели у две групе: тридесет и шесторицу, после шибања и стругања и посипањем сољу отворених рана, посече мачем. А ону прву четворицу баци у тамницу са тешким оковима о

врату, на рукама и на ногама. Но ангел Божји јави се у тамници, додирну окове окованих, и окови спадоше. Потом ангел им постави обилну трпезу и нахрани их. Поново бише изведени и мучени,и поново затворени у тамницу. Још нареди намесник гатарама, да саберу што више отровних гадова, као змија и скорпија, и да из затворе у исту одају с мученицима. Но гадови се не хтеше дотаћи Божјих угодника, него се збише у један угао и ту прележаше три дана. Када трећег дана би отворена тамница, јурнуше гадови на гатаре и изуједа ше их. Најзад намесник изрече смртну пресуду над четворицом мученика. Када их поведоше на посечење, они радосно певаху псалме и хваљаху Бога, који их удостоји мученичке смрти. Чесно пострадаше и царства се удостојише 250. год.

2. **Св. 6000 мученика у Грузији.** У Давидо — гарецијској пустињи у Грузији било је 12 манастира, у којима су се вековима подвизавали многи иноци. Нападне 1615. год. на Грузију шах Аввас I и сву је опустоши, и безброј хришћана исече. Једном идући у лов, у само свитање Ускрса, виде он у планини многобројне светиљке. То беху иноци из свих 12 обитељи у литији око цркве Васкрсења Христова, са свећама у руци. Када шах сазна да су то монаси, он запита с чуђењем: „Зар још није сва Грузија предана мачу?" и нареди војницима, да одмах иду и све монахе исеку. Ангел Божји јави се утом игуману Арсенију и објави му блиску смрт. Арсеније саопшти то свој братији. Тада се сви причестише пречистих тајни и приготовише за смрт. Утом нападачи дођу, и исеку на комаде најпре игумана, који први пред њих изиђе, а потом и све остале. Чесно пострадаше сви, и неувелим венцима се увенчаше 1615. год. Тако се завршила историја ових знаменитих манастира, који су кроз више од хиљаду година служили као огњиште духовне просвете за Грузијанце. Данас постоје само још два: св. Давида и св. Јована Претече. Цар грузински Арчил сабрао је све мошти мученичке и чесно сахранио. Те мошти и до дана данашњега испуштају целебно миро и исцељују болне.

Шест хиљада Божјих угодника Васкрсу се светлом радоваху, Шест хиљада човечјих срдаца, Цело стадо незлобних јањаца! Са свећама цркву опхођаху, Слатке песме Васкрсу појаху. Док вук страшан из поноћне таме С вучићима гладним не насрну, Да покоље незлобне јагањце. То не беху јањци но пастири Намученог рода Грузинскога, Светитељи и просветитељи, Све иноци, дивни подвижници. Арсеније смрт предвиде свима, Па овако збори иноцима: — Браћо моја, синови Грузије. Час је дошо чаша да се пије Слатка чаша страдања за Христа. Ево јуре вуци кроз планину Брже, брапо, к пречистом Причешћу. А по томе крвавом крштењу!

Покајте се за се и за народ,
Па све мисли Богу управите,
Злотворима својим опростите,
Рајска нам се отварају врата.
Нек брат сваки сваког прости брата.
Христос воскрес ^- да ми воскреснемо,
Верни смо му док не издахнемо!

РАСУЂИВАЊЕ

Кад човек одлепи свој ум од земље и отвори га према Богу са жељом да угоди Богу, тада му Бог открива вољу Своју на разне начине. Св. Петар Дамаскин пише: „Ако човек има свецелу намеру угодити Богу, то га Бог учи вољи Својој или кроз мисли, или кроз неког човека, или кроз Свето Писмо." Такав човек постане пажљив и осторожан, и очекује изнутра и споља настављења Божја. За њега престају да постоје случајности. И цео свет за њега постаје као десетструна харфа, која не одаје ниједан звук без прста Божјег.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам васкрслог Господа Исуса и то:

1. како се јави двојици ученика на путу за Емаус, и како Га ови не познаше,
2. како тој двојици гораху срца док им Он говораше, и како Га познаше тек кад им Он благослови и преломи хлеб,
3. како Господ одједном поста невидљив за њихове очи.

БЕСЕДА
о живој нади .

Благословен БОГ и огпац Господа нашег Исуса Христа, који нас по великој милости својој препороди за жив над васкресенијем Исуса Христа из мртвијех (I Петр. 1, 3).

Ко има мртво надање, браћо, а ко има живо надање? Онај има мртво надање, ко се нада у мртве ствари; а онај има живо надање, ко се нада у живога Бога.

И још, мртво надање има онај ко се нада.у себе и у друге људе; а живо надање има онај ко се нада у живога Бога.

И још, мртво надање има онај ко се нада у срећу и благостање у овом кратком земаљском битисању, и не простире никакву наду преко гроба; а живо надање има онај ко се нада у васкрсење и бесмртни живот у царству небеском.

Ваистину, боље је живо надање од мртвог надања, као што је бољи живот од смрти; као што је брља светлост од таме; као што је боље здравље од болести; као што је бољи ум од безумља.

Но ко донесе и показа људима живо надање — ко, и како? Апостол Петар одговара на ово питање: Господ наш Исус Христос, и то

васкресењем из мртвих. Нико други до Господ Исус Христос; и ничим другим тако као Својим сопственим васкрсењем из мртвих. Својим васкрсењем Господ је окрилатио зачмало надање људско, и пружио га преко гроба, и показао му циљ и сврху и плод иза гроба.

Све ово не тврди неки лаковеран човек но апостол, који се дуго колебао у вери, и који се три пута одрицао Христа. Зато је његово сведочанство о васкрслом Господу и о значају васкрсења Његовог неисказано драгоцено за нас.

О Господе васкрсли. Победниче смрти, ишчупај из нас мртво надање и усади живо надање, молитвама светога Петра, апостола Твога великога. Теби слава и хвала вавек. Амин.

11. АПРИЛ

1. **Свешт. муч. Антипа, епископ пергамски,** у Азији. Спомиње се у књизи Откровења као *Антипа вјерни сведок мој* (2, 13), који би *убијен код вас, гдје живи сотона,* тј. и граду Пергаму. Житељи овога града живљаху у мраку идолопоклонства и у крајњој нечистоти; беху робови страсти, опадачи, насилници, крвосмешници, речју — слуге сатанске. И ту после њих живљаше Антипа „као светлост посред таме, као ружа посред трња, као злато посред блата." Добрим и праведним сматраше се онај, ко би некога хришћанина ухватио и убио. Сва вера незнабожачка састојала се у гатању, у тумачењу снова, у служењу демонима и у крајњем разврату. Устрашени од Антипе као од огња демони се јаве жречевима у сну и исповеде, како се они боје Антипе, и како морају због њега да беже из тога града. Жречеви дигну гомилу народа против Антипе, и почну овога истјазавати и нагонити да се одрекне Христа и поклони идолима. Рекне им Антипа: „Кад се ваши такозвани богови, господари васионе, плаше мене, смртног човека, и морају да беже из овога града, зар не познајете по томе да је сва ваша вера заблуда." И још им говораше светитељ о вери Христовој, као јединој истинитој и спасоносној. Но они се разјарише као зверови и довукоше старца Антипу пред храм Артемидин, пред којим је стајао изливен во од бронзе. Усијаше вола огњем, и бацише унутра слугу Божијега. Св. Антипа, унутра у огњеном волу, слављаше Бога с благодарношћу, као негда Јона у киту или три отрока у пећи огњеној. И мољаше се Антипа за паству своју и за сав свет све док му се душа не растави од трошнога тела и не узлети међу ангеле у Царство Христово. Сконча у мукама и увенча се славом неувелом 92. год.

2. **Св. муч. Прокес и Мартинијан.** Беху тамничари на римској тамници у КОЈОЈ тамноваху апостоли Петар и Павле. Чувши речи и видећи чудеса апостолска, они се крстише, и пустише апостоле из тамнице. Апостоли изиђоше из Рима, но Петру се јави Господ на путу ходећи ка Риму. „Куда идеш, Господе?" упита Га Петар. А Господ одговори, да иде у Рим на ново распеће. Постиђени апостоли вратише се у град, где буду ухваћени и убијени. С њима буду посечени и ова два храбра мученика, Прокес и Мартинијан.

У огњеном волу ко у светлом храму Антипа хришћанин не трпи осаму: У срцу му чисти Господ обитава, Нит га огањ пече, нити га је страва. Трпељиво светац све за Христа сноси, Па молитве Христу из огња узноси: — О свесилни Христе, Царе свих векова, Сто пута Ти хвала за Страдања ова! Нек сагори огњем све грешно у мени, Да бих скупљи био по небесноЈ цени, Молим Ти се, Спасе, чувај паству моју У овом граду, у страсноме гноју! Крв нека ју моја у вери укрепи И срце ЈОЈ ТВОЈОЈ љуоави прилепи. И за незнабошце молим Ти се, Блаже, Отргни их једном од демонске лажи; И за све грешнике што Твој закон руже, Упути их Теби јединoм да служе. Гле, све је у власти Твоје свете воље, Најзад још те молим: нек је цркви боље!

РАСУЂИВАЊЕ

„Нема покоја на земљи онима који желе спасење," говоди св. Јефрем Сирин. Борба је непрестана, било споља било изнутра. Непријатељ дејствује час видљиво кроз људе и друге твари час невидљиво кроз помисли. Час се он приказује отворено као непријатељ и дејствује сурово, час под видом ласкавог пријатеља — заводи лукавством. Оно што се дешава у рату између две противничке војске дешава се и сваком човеку појединачно у борби са прелестима овога света. Ваистину, „нема покоја на земљи онима који желе спасење." А кад дође спасење, дође и покој.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам васкрслог Господа Исуса и то:

1. како Симон Петар и други ученик брзо дотрчаше ка гробу да провере вест о васкрсењу Господа,
2. како један за другим уђоше у гроб и ведеше хаљине и убрус,
3. како обојица видеше и вероваше, и потом сведочише и за своје сведочанство умреше.

БЕСЕДА

о два Адама: смртотворном и животодавном

Јер како по Адаму сви умиру, тако ће и по Христу сви оживљети ***(I*** *Кор. 15, 22)*

По Адаму — сеје се у срамоти, по Христу — устаје у слави. Од Адама је грех, од Христа правда. Од Адама немоћ и смрт, од Христа сила и живот. Сходно Адаму сви ћемо помрети, сходно Христу — сви ћемо оживети. Оно је човек земаљски, ово је човек небески. Оно је човек телесни, ово је човек духовни.

Христос није васкрсао ради Себе него ради нас, као што није ни умро ради Себе него ради нас. Ако Његово васкрсење не значи и наше васкрсење, онда је Његово васкрсење горчина а не сласт. Где би онда била љубав Божја? И где смисао свега нашег земаљског бедног битисања? и где смисао Христовог доласка на земљу?

Онде где Адам скончава, Христос почиње. Адам скончава у гробу, Христос почиње васкрсом из гроба. Адамово колено, то је семе под земљом, које гнили и трули, и не види сунца и не верује, да оно може изаћи испод земље и развити се у зелену биљку са лишћем, цветом и родом. Христово колено, то је озеленела њива, на којој пшеница расте, и зелени се, и листа, и цвета, и доноси род многи.

По Адаму не значи само да ћемо ми једнога дана умрети, него значи да смо ми већ мртви — мртви сви до једнога. По Христу не значи само да ћемо ми једнога дана оживети, него да смо већ оживљени, тј. семе је почело у земљи клијати и на светлост сунца избијати. Но потпун израз смрти је гроб, а потпун израз живота — бесмртност у Царству Божјем.

Ум Адамових синова саглашава се са смрћу, мири се са трулењем, и тоне све дубље у земљу. Ум Христових синова буни се против смрти и трулежи и све се више упиње да исклија човека у светлост, чему и благодат Божја помаже. О васкрсли Господе, отрезни ум свих синова људских, да би бежали од таме и пропасти, и пружали се ка светлости и животу вечном, који је у Теби. Теби слава и хвала вавек. Амин.

12. АПРИЛ

1. **Преп. Исаак Сирин II.** (Исаак Спирин I празнује се 28. јан.). О овоме Исаку пише св. Григорије Двојеслов. Дошао беше у Италију у време готско, и у граду Сполетану ушао једнога дана у цркву на молитву. Замоли црквењака, да га остави у цркви закључана и преко ноћи. И тако проведе целу ноћ на молитви не мичући се с места. Сутрадан исто тако, па и другу ноћ. Црквењак га назва лицемером и удари му шамар. Но у том часу полуде. Видећи црквењака како се љуто мучи, Исак се наднесе над њега, и зли дух побеже од њега, и црквењак оздрави. Чуше људи за тај случај и цео град стече се око овога чудног странца. Нуђаху му новаца и имања, но он све одби, и ништа не прими, него се повуче у шуму, где направи себи келију, која се убрзо обрати у велики манастир. Знаменит беше Исаак због свог чудотворства, нарочито због видовитости. Једном увече нареди он братији, да изнесу све мотике у виноград и тамо их оставе. Сутрадан пође с братијом и понесе ручак у виноград. Чудила се братија, коме ће тај ручак, кад немају радника. Кад тамо, а оно онолико људи копа колико је било мотика. Десило се то, да су ти људи као лопови дошли да украду мотике, но силом Божјом буду заустављени да сву ноћ копају.

Други пут дођу два човека, безмало нага, и потраже одећу од Исаака. А Исаак посла монаха к једном шупљем дрвету крај пута, да донесе оно што тамо нађе. Оде монах, нађе некаква одела и донесе у манастир. Игуман узме та одела и преда их просјацима. Ови се тешко застиде, када познаду своје одело, које они беху у оном дрвету скрили.

Неки човек пошаље две кошнице и преда игуману. Рекне му светитељ: „Пази при повратку, у ону кошницу што си оставио крај пута, увукла се отровна змија. Чувај се да те не уједе."

2. **Св. Василије Исповедник.** У време иконоборства овај добродетељни муж беше епископ у граду Парији, у Малој Азији. Опре се да потпише царску хартију против иконопоштовања. Због тога би много гоњен и мучен. Но он оста тврд у Православљу као дијамант. Сконча у првој половини VIII века, и пресели се ка Господу.

3. **Преп. Акакије.** Из села Голице у Епиру. Велики атонски подвижник, духовник и прозорљивац. Имао многе небеске визије. Неколико монаха благословио на подвиг мучеништва. Упокојио се у 98. години, 1370. год.

4. **Преп. Атанасија.** Рођена на острву Егини, од родитеља богатих и благородних. Раздаде имање своје ништим и удаљи се у манастир, где налагаше на себе све тежи и тежи подвиг. Узимала је храну само једном на дан, и то хлеб и воду; уз Часни Пост једном у два дана; а само на Рождество и на Ускрс кушала је уље и рибу. Иако је била игуманија у манастиру, била је слушкиња свима осталим сестрама, и стидела се да њу неко послужи. Удостојила се великог дара чудотворства, и за живота и по смрти. Упокојила се у Господу 860. год.

Атанаснја савет изврши На земљи засја ко
звезда јасна, Телесну немоћ духом
надвлада, Заволи Бога још као млада;
Постом и бдењем тело исуши, Само да
стекне спасење пуши: Имање много
бедним раздаде, Сву себе вољи Божјој
предаде. Виђење виде у светом храму:
Светлост небеска просече таму, И глас јој
дође: Атанасија, Кротост и смерност —
то Богу прија, У том се вежбај од свега
више Док срце куца и дух ти дише. —
Атанасија, душа прекрасна, И гордост
*сваку у **сеои** скрши, Вољи се Божјој даде*
потпунце, Послужна Богу ко јарко сунце.
Љубав љубављу Господ одврати
Иблагодању труде јој плати. А кад се
сврши рок јој земаљски Даде јој живот,
бесмртни, рајски.

РАСУЂИВАЊЕ

У злог цара Константина Копронима беше добра ћерка, девица Антуса „красна грана на злом дрвету." На све наваљивање свога оца

да се уда, она оста упорна, јер беше тврдо везана срдачном љубављу за Христа Господа. А када јој отац умре, Антуса раздаде имање ништим и постаде инокиња у некоме манастиру. Колико су за дивљење многи благородни мужеви, који оставише сујету светску и пођоше уским путем за Христом, толико су два пута више за дивљење женске, које презреше и младост, и богатство, и све пролазне привлачности света ради љубави Христове. Да је богаташу тешко ући у царство Божје, рекао је сам Господ: тешко — да, но не немогуће. Лако је презрети богатство и сав свет ономе ко презре самога себе.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам васкрслога Господа Исуса и то:

1. како улази кроз затворена врата међу ученике Своје и дарује им мир,

2. како Његово прослављено тело нема никаквих материјалних препрека, да се појави где хоће.

БЕСЕДА о граду
који се зида

Овде немамо града који ће остати, него тражимо онај који ће доћи (Јевр. 13, 14).

Не беху ли, браћо, Вавилон и Нинива велики и чудни градови? Данас се само гуштери легу по прашини кула њихових. И Мемфис и Теба не беху ли гордост фараона и кнежева људских? Данас је мучно утврдити место где су ти градови некад били.

Но оставимо градове од камена и цигле; погледајмо на градове од крви и меса и костију. Људи дуже и брижљивије зидају град свога тела него ли тврђаве и катедрале. По осамдесет и посто година зидају људи градове тела свога; и на крају виде да је труд њихов узалудан: оно што су деценијама зидали са бригом и данонoћним страхом, стропоштава се у прашину гробну у једноме трену ока. Чији град телесни не сруши се и не завали у прашину? Ничији.

Но оставимо градове телесне; погледајмо по градовима среће, које људи с колена на колено зидају. Материјал из кога су ти градови сазидани, јесте: весеље, сласт, имање, власт, част, слава. Где су ти градови? Као паучина обмотавају људе зачас, и као паучина се цепају и ишчезавају чинећи срећне несрећнијим од несрећних.

Ваистину, ми овде немамо града који ће остати.

Зато тражимо онај град који ће доћи. То је град сазидан од духа, живота и истине. То је град коме је сам и једини неимар Господ Исус Христос. Тај град се назива царством небеским, бесмртним животом, двором ангела, пристаништем светитеља, уточиштем мученика. У том граду нема двојства од добра и зла, него је све јединство добра. Све што је сазидано у томе граду, сазидано је заувек. Свака цигла у томе граду остаје, без краја и конца. А цигле су живи анге-

ли и људи. На престолу у том граду седи и влада васкрсли Господ Исус Христос.

О Господе васкрсли, избави нас испод рушевина времена и уведи нас милостиво у Твој вечни град небески. Теби слава и хвала вавек. Амин.

13. АПРИЛ

1. **Свешт. муч. Артемон.** Би свештеник у Лаодикији за време цара Диоклецијана. Пред судијом мучитељем овако је за себе рекао: „Именујем се Артемон, роб Христа Бога мојега; 16 година бех чтец и читах књиге у цркви Бога мојега; 28 година бех ђакон и читах свештено Јеванђеље; 33 године напуних као презвитер учећи људе и настављајући их на пут спасења с помоћу Христовом." Судија га уведе у храм Ескулапов где жречеви нарочито неговаху велике змије, посвећене томе „богу." Све држаху да ће змије угристи Артемона. Но он се прекрсти и силом крста прикова све змије за земљу тако да се не могаху мићи. Потом их изведе све у двориште, духну на њих и све их на мах умртви. Сви беху у великом ужасу. А главни жрец тога храма, Виталије, видећи ово чудо, паде на колена пред Артемоном и повика: „Велики је Бог хришћански!" И крсти га мученик са још неким пријатељима његовим. Но злобни судија оста упоран у злоби и мучаше старца Артемона разним мукама. Једном га хтеде бацити у врелу смолу, но сам се с коња врже у њу и изгоре. Беху виђена два орла који падоше на њ, дигоше га с коња и вргоше у смолу. Свети Артемон оста слободан за извесно време и хођаше,праћен увек са два своја омиљена јелена, и учаше народ. Но поново би ухваћен и посечен 303. год. И пресели му се душа у Царство Христа Бога нашега, коме је Артемон свети верно служио.

2. **Св. муч. Крискент.** Из града Мира Ликијског.Грађанин чесан и славан. Јавно исповедио своју веру у Христа и наругао се мртвим идолима. Због тога би од незнабожаца огњем уморен.

3. Св. **муч. Томаида.** Рођена у Александрији од чесних родитеља; научена благочешћу од малена и у петнаестој години својој венчана с мужем чесним. Но свекар њен би скверан старац, и у одсуству свога сина нападе на снаху своју и хтеде је обешчастити. Устраши се Томаида и у страху опомињаше свекра на закон Божји, и измицаше из руку његових. После дуге борбе свекар извади нож и закла снаху, па је расече на две половине. У том часу постигне га казна Божја: намах ослепи и не могадне наћи врата да изађе, него ту у одаји буде затечен и предат суду, који га осуди на смрт. Тако Томаида пострада за заповест Божју о супружанској верности и о чистоти. Дешавало се потом, да су многи будући, мучени блудном страшћу, уздизали молитве св. Томаиди и добијали од ње крепку помоћ. Велики подвижник Данило пренео је њене мошти у Скит, и тамо их положио у гробље свештеномонаха. Пострада св. Томаида 476. год.

Ко пострада због злочеста дела С
ангелима не има удела: Ко л'
пострада због Божије воље, И рад
Христа понесе невоље, Од вернога
ил' од неверногa, Тај ће лице
сагледати Бога. Томаида, Божија
слушкиња, Би по срцу права
оогомољка, Но пострада рад Божјег
закона Од својега свекра осиона.
— Прођ' се, свекре, бедног тела мога!
Зар се вишњег ти не бојиш Бога?
Тело људско — мада просто блато
Рад душе јс од Бога нам дато.
Ако тело грехом упрљамо, Души
СВОЈОЈ крила саламамо, Од Бога је
одвајамо живог, И дајемо у плен
нечестивог. — Слеп од страсти
свекар је расече,
— Бог да прости! праведница рече.
Ал' убицу слепило постиже —
Двострук слепац по Паклу гамиже.

РАСУЂИВАЊЕ

Кад су мученика Крискента, племића мирликијског, извели на суд, судија га дуго саветоваше да се поклони идолима. Па кад у том ништа не успе, он најзад рече Крискенту: „Поклони се само телом, а душом клањај се твоме Богу!" На то му честити Крискент одговори: „Не може тело чинити ништа независно од душе, које му је покретач и вођ." И зато би Крискент убијен.

Јасна поука, да хришћанин не може бити дволичан. И још једна више: да хришћанин има дужност и телом служити своме Творцу, а не само душом. Овим се оповргава и лажни став неких хришћана, који телесно живе као незнабошци, а међутим хвале се, да они душом верују у Бога и љубе Бога. Они деле себе у двоје, и стављају се у службу два господара, иако су најсветија уста то огласила за немогућност.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам васкрслог Господа Исуса и то:

1. како се због Томе, тренутно јединог неверног међу ученицима, поново јавља у Свом прослављеном телу,
2. како Тома својим прстима опипа ожиљке рана на пречистом телу Господњем, и поверова.

БЕСЕДА
о Томином опиту

Господ мој и БОГ мој (Јов. 20, 28).

Кад је апостол Тома опипао ране Господа Исуса, он је узвикнуо: *Господ мој и Бог мој*

Кад је Марија Магдалена чула глас Васкрслог, она је у души узвикнула: Господ мој и Бог мој!

Кад је Савле видео светлост и чуо речи Васкрслог, он је признао: Господ мој и Бог мој!

Кад су незнабошци с дивљењем гледали како безбројни мученици радосно подносе муке и питали их ко је тај Христос, свак је одговарао: Господ мој и Бог мој!

Кад су се ругачи ругали војскама испосника и питали их, ко је тај рад кога они налажу на себе тежак подвиг, сви су имали један одговор: Господ мој и Бог мој!

Кад су се подсмевачи подсмевали девојкама, које се заветоваху девствовати, и питали их, ко је тај рад кога се оне одричу брака, све су имале један одговор: Господ мој и Бог мој!

Кад су среброљубци с чођењем питали многе богаташе, ко је тај рад кога раздају своје богатство и постају сиромаси, сви су они одговарали једно и исто: Господ мој и Бог мој!

Неки Га видеше и рекоше: Господ мој и Бог мој! Неки Га само чуше и рекоше: Господ мој и Бог мој! Неки Га опипаше и рекоше: Господ мој и Бог мој! Неки Га опазише у ткиву догађаја и у судбама народа и рекоше: Господ мој и Бог мој! Неки осетише присуство Његово у животу своме и узвикнуше: Господ мој и Бог мој! Неки Га распознаше по неком знамењу, на себи или на другима, и узвикнуше: Господ мој и Бог мој! А неки пак само чуше о Њему од других, и повероваше, и узвикнуше: Господ мој и Бог мој!

Ваистину, ови последњи су најблаженији! Узвикнимо и ми сви од свега срца, ма како да смо дошли до познања Њега или до сазнања о Њему: Господ мој и Бог мој! Теби слава и хвала вавек. Амин.

14. АПРИЛ

1. **Св. Мартин исповедник, папа Римски.** Постао папом 5. јула 649. год. баш у време јаросне распре православних с јеретицима монотелитима (једновољницима). Цароваше тада Констанс II, унук Ираклијев, а патријарх цариградски беше Павле. Да би успоставио мир у цркви сам цар написа књижицу *Гипос,* која би веома по вољи јеретика. Папа Мартин сазва сабор од 105 епископа, на коме се осуди ова књижица царева. У исто време написа папа писмо патријарху Павлу молећи га да се држи чисте вере православне и да цара саветује, да се окане јеретичких мудровања. То писмо разљути и патријарха и цара. И цар посла некога војводу Олимпија у Рим, да доведе папу везана у Цариград. Војвода се не дрзну везати папу, али наговори једног војника, да га мачем убије у цркви. Но када војник уђе у цркву с мачем скривеним, наједанпут ослепи. Тако Промислом Божјим Мартин избеже смрт.

У то време нападаху Сарацени на Сицилију, и војвода Олимпије оде у Сицилију, где и умре. Тада сплетком патријарха—јеретика Па-

вла цар посла другог војводу, Теодора, да веже и доведе папу под оптужбом, да он, папа,стоји у дослуху са Сараценима, и да не штује Пречисту Богоматер. Када војвода стиже у Рим и прочита оптужбу против папе, овај одговори, да је то клевета, да он нема никакве заједнице са Сараценима, противницима Хришћанства, „а пречисту Богоматер ако ко не штује и не исповеда и њој се не клања, да буде проклет и овога и онога века." Но то не измени одлуку војводину. Папа би везан и доведен у Цариград, где болан преболан лежаше дуго у тамници, мучен тескобом и глађу, док најзад не би осуђен на прогонство у Херсон, где поживе 2 године и сконча предав душу своју Господу, ради кога је много пострадао, 655. год.

На две године пре њега умре окајани Павле. И кад га цар посети пред смрт, он окрете главу дувару и плакаше исповедајући да је много грешио против папе Мартина, и молећи цара да Мартина ослободи.

2. **Св. муч. Антоније, Јован и Евстатије.** Сва тројица беху најпре незнабошци и поклоници огња. Беху слуге на двору кнеза литовског Олгарда у Вилни. Раније се именоваху: Круглец, Кумец и Нежило. Сва тројица крштени од свештеника Нестора. Сва тројица обешени, један за другим, на једном истом дубу, 1347. год. Тај дуб хришћани посеку и сагради цркву у славу Свете Тројице, у коју положе чесне мошти мученика, а на пању од дуба направе часну трпезу. Мошти њихове су у Вилни.

3. Св. муч. **Ардалион Глумац.** Био је најпре глумац комедијант. Ради увесељења народа он је најрадије играо улогу мученика за веру исмејавајући хришћане на све могуће начине. Но када наста гоњење хришћана у време Максимијана, његов дух се потпуно промени. Он пред народом викну велегласно, да је он хрине шали. Због тога би Ардалион суђен, и пострада за Христа, и умре привезан на усијану гвоздену лесу, одигравши тако праву и чесну улогу мученика.

Свети Мартин папа пред Сенатом збори:
— Нека ми се тело скрши и сагори, И
најљуће муке радосно поднећу; *Но праве*
се вере ја одрећи нећу. Спаситељ је благи
Бог и Човек био, Два јестетства разна с
две воље носио, Но оба јестетства у једној
личности, И обадве воље у једној
светлости. Такву су нам веру сви Оци
предали, За такву су веру многи
пострадали. Нек пострадам "и ја, од свих
јевтинији, Слуга свог Господа, од свих
најгретнији! Тако Мартин веру исповеда
свима И истину рече пред јеретицима. О
што човек вреди, кад се Бога боји: Над
људима малим ко планина стоји!

РАСУЂИВАЊЕ

„Монаху приличи љубити Бога као син, и бојати Га се као роб", вели св. Евагрије. Наравно, то приличи и сваком хришћанину, ма он

и не био монах. Велика је уметност сјединити љубав према Богу у страх од Бога. И многи други Свети Оци кад год говоре о љубави, истовремено напомињу и страх, и обратно. Св. Златоуст у својој беседи „О савршеној љубави" говори у исто време о казни и пакленим мукама. Зашто? Зато што и велика човечја љубав према Богу без страха неосетно прелази у гордост: а велики страх, опет без љубави, одводи очајању.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам васкрслог Господа Исуса и то:

1. како се јави ученицима на обали језера и ослови их: *дјецо!*

2. како им опет напуни мреже рибом, и они Га познаше, но не смедоше питати: *ко си ти!*

БЕСЕДА

о личном опиту свију апостола

Што чусмо, што видјесмо очима својима, што размотрисмо и руке нсише опипаше... Шо јављамо вама (И Јов. 1)

Ето каква је апостолска проповед! Апостоли не говоре као светски мудраци, нити као философи, а најмање као теоретичари, који стварају претпоставке о нечем, да би нешто пронашли. Они говоре о стварима, које они нису тражили, но које су њих неочекивано окружиле, о факту, кога нису они нашли, него који је њих, такорећи, изненадно нашао и спопао. Они се нису бавили духовним истраживањима, нити су изучавали психологију, нити су се још мање занимали спиритизмом. Њихово занимање био је риболов — једно скроз чувствено, телесно занимање. И кад су ловили рибу, њима се јавио Богочовек и опрезно и лагано почео уводити их у једно ново занимање, у службу Себи. Они Му нису одмах поверовали, него су још опрезније и лаганије, са страхом и недоумицом и многим колебањем, прилазили к Њему и распознавали Њега. Док нису много пута видели очима својим, и док нису много пута размотрили и рукама опипали. Њихов доживљени факт је натприродан, но њихов метод распознавања тога факта скроз је чувствен и позитивно — научан. Ниједан модеран научник не би се могао послужити позитивнијим методом у упознавању Христа. Апостоли су видели не једно чудо него многобројна чудеса; они су чули не једну поуку него толико поука, колико се не би могло написати у многе књиге; они су гледали васкрслог Господа пуних 40 дана, с Њим ходали, с Њим разговарали, с Њим јели, Њега додиривали. Речју: они су лично и из прве руке имали хиљаде чудесних факата, којима су сазнали и утврдили један крупан факт, наиме: да је Христос Богочовек, Син Бога Живога, човекољубиви Спаситељ људи и свесилни Судија живих и мртвих.

О Господе васкрсли, утврди нас у вери и ревности Твојих светих апостола. Теби слава и хвала вавек. Амин.

15. АПРИЛ

1. **Св. апостоли Аристарх, Пуд и Трофим.** Ови беху из броја Седамдесеторице апостола. Аристарх би епископ у Апамији Сиријској. Помиње га апостол Павле неколико пута (Дела Ап. 19, 29; Колош. 4, 10; Филим. 23.). У Ефесу био је ухваћен са Гајем од гомиле народа, која се беше дигла против Павла. Колошанима пише ап. Павле: *поздравља вас Аристарх који је са мном у сужанству.* А у посланици Филимону назива Павле Аристарха *помагачем мојим,* заједно са Марком, Димасом и Луком.

Пуд је био угледан грађанин римски. Ап. Павле га спомиње једанпут (II Тим. 4, 21). Дом Пудов био је најпре уточиште врховним апостолима, а после се обратио у цркву, названу Пастирска.

Трофим је био из Азије (Дела Ап. 20, 4) и следовао је ап. Павлу на његовом путу. На једном месту пише ап. Павле: *Трофима оставих у Милету болесна* !П Тим. 4, 20).

У време Неронова гоњења, када апостол Павле би посечен, посечени беху и сва три ова славна апостола.

2. **Св. муч. Сава Готски.** У готској страни беше сурово гоњење на хришћане. Неки кнез готски дође у село, где живљаше овај благочестиви Сава и упита сељаке, да л и у њиховом селу има хришћана. Они га са заклетвом увераваху да нема ниједнога. Тада Сава стаде пред кнеза и народ и рече: „Нека се нико не заклиње за мене, ја сам хришћанин." Видећи га кнез бедна и сиромашна, пусти га с миром, говорећи: „Тај нити може штетити нити користити!"

Друге године пак о Ускрсу дође неки свештеник Сансал у то село и отпразнова светлу пасху са Савом. Чуше то незнабошци, па изненадно нападоше на дом Савин, и почеше штаповима немилосрдно туђи угоднике Божје, а још уз то Саву нага вукоше по трњу, па их онда обојицу везаше уз дрво, и нуђаху им да једу меса од идолских жртава. Но Божји људи, сећајући се речи апостолских, одбише да једу од нечистих ђаволских жртава. Најзад осуди кнез Саву на смрт и предаде га војницима. Пун радости пође Сава на губилиште хвалећи Господа. Познавши у њему доброга човека, војници га хтедоше успут пустити, но Сава се веома ожалости због тога и рече војницима, да су они дужни испунити заповест кнежеву. Тада га војници доведоше до једне реке, везаше камен о врат и бацише га у воду. Тело његово би избачено на обалу. Доцније грчки војвода Јуније Соранос, у време цара Валента, ратујући с Готима, нађе Савино тело и пренесе га у Кападокију. Пострада Сава свети у својој 31. години, 372. год.

3. **Св. муч. Василиса и Анастасија.** Две благочестиве Римљанке. У време цара Нерона сабираху посечена тела апостолских ученика и чесно их сахрањиваху. Због тога беху оптужене и бачене у тамницу, па после дугих истјазања (одсецали им груди и језик) посечене.

Мученици светли крв своју пролише, И сву земљу црну крвљу обагрише. Беше огањ силан у коме гораху, Но силнија љубав ком Христа љубљаху. За највише добро мучеником бити — Какво благо с овим може се мерити? Свепобедни Христос, цар онога века, Ваше храбре душе на небу дочека. Он их к Себи узе из ангелских руку, И сву вашу тешку благослови муку.

РАСУЂИВАЊЕ

О созерцању пише св. Григорије Синаит: „Тврдимо, да има осам главних предмета созерцања; прво, Бог невидљиви и безвидни, беспочетни и несоздани, проузроковач свега што постоји, тројично, једино и пребитно Божанство; друго, чин и стање умних сила; треће, састав видљивих ствари; четврто, домостројно ваплођење Слова; пето, свеопште васкрсење; шесто, страшни други долазак Христов; седмо, вечна мука; осмо, царство небеско. Прва четири су јављена и припадају прошлости, а последња четири нису још јављена и припадају будућности, премда се и ова четири јасно созерцавају од оних, који су помоћу задобијене благодати стекли потпуну чистоту ума. „Ко приступа овоме послу (созерцања) без светлости благодати, нека зна, да он зида фантазије, и да нема созерцања." Тако пише велики и видовити Григорије Синаит, који оно што знаде, знаде из личног опита.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам васкрслог Господа Исуса и то:

1. како се Он брине и за телесну храну Својих ученика: како преломи и благослови хлеб ученицима у Емаусу,
2. како крај језера питаше ученике: *еда што имате за јело?* па кад Му рекоше да немају, Он им спреми хлеба и рибе *и даде им.*

БЕСЕДА

о томе како ћемо ми личити на онога кога љубимо

Љубазни, сад смо дјеца Божија, и још се не показа шта ћемо бити; него знамо да кад се покаже, бићемо као и он, јер ћемо га видјети као што јест ***(I*** *Јов. 3, 2).*

Досад смо били робови, а сад смо деца Божија. Били смо робови зла, а сад смо слуге добра, врховнога добра на небу и на земљи. Робовали смо свему ономе што је ниже и горе од човека, а сад ћемо служити Свевишњем и Сведобром. Гњечени смо мраком, а сад ћемо деловати у светлости. Досад су нас држали ђаво, грех и смрт, у непрестаном страху, а сад ћемо живети близу Бога, у слободи и радости.

Сад... Кад сад? Сад кад се Господ јави на земљи у телу, када нам даде науку светлости, слободе и живота; када васкрсе славно и пока-

за се у прослављеном телу Своме; и када испуни сва пророчанства пророка и сва обећања Своја. Сад смо и ми деца Божја, *синови видјела и насљедници царства.*

И бићемо као и Он. То се, истина, још није показало, али се Он показа, и то је засад довољно. Он се показа какав је красан човек у васкрсењу, и ми знамо, да ћемо и ми бити такви као и Он. Апостол Јован каже: *ми знамо,* да ћемо бити као и Он. Не каже: ми слутимо, или: нама је речено, него вели: *ми знамо,* да ћемо бити као и Он. Јер Он није васкрсао ради Себе, него ради нас. Он није устао из гроба, да само покаже Своју силу мртвацима без наде, него да увери мртваце да ће и они оживети, и да им покаже, какви ће бити кад оживе. Нити су апостоли писали: *ми знамо* због сујете пред незналицама, него због братске љубави према људима, да би сви људи то исто знали — да бисмо и *ми знали.* О васкрсли Господе, утврди и у нама ово "спасоносно знање, молитвама апостола Твојих светих. Теби слава и хвала вавек. Амин.

16. АПРИЛ

1. **Св. муч. Агапија, Хионија и Ирина.** Сестре рођене, из околине Аквилеје. Кад се цар Диоклецијан бављаше у Аквилеји, нареди да се погуби знаменити духовник Хрисогон. У то време неки стари презвитер Зоил имаше виђење којим му се откри, где се налази тело Хрисогоново несахрањено. Пожури старац, нађе тело мучениково, положи га у сандук и држаше у своме дому. Тридесети дан после тога јави му се св. Хрисогон и извести га, да ће у току девет дана оне три девојке мученички пострадати, а да ће и он у том времену преставити се. Исто то извешће прими у виђењу и Анастасија Узорешителница, која беше пошла за својим учитељем Хрисогоном. И заиста, после 9 дана и старац Зоил престави се, и оне три сестре изведене беху на суд пред цара. Цар саветоваше свете девојке, да се поклоне идолима, но оне све отказаше и исповедише своју тврду веру у Христа. Ирина рече цару, како је глупо клањати се стварима од камена и дрвета, које су поручене, за погођену цену, да се направе рукама каквог смртног човека. Разјарен цар баци их у тамницу. А када цар пође у Македонију, поведоше за њим све робове и сужње, међу којима и ове три свете. Даде их цар неком војводи Дулкитију на истјазање. Овај војвода распаљен мрачном страшћу, хтеде да оскрвни девице, но када хтеде ући к њима у тамницу, у време када се оне мољаху Богу, њему се узе памет, те нападе на црне котлове и лонце испред врата да грли и љуби, те тако сав оде гарав и црн. Чувши цар за овај случај, нареди да други војвода, Сисиније, предузме суђење овим сестрама. После тешког истјазања судија осуди прве две сестре на сажежење, а Ирину задржа још неко време надајући се, да ће је моћи осквернити. Но када посла Ирину по војницима у блудршиште, ангели Божји спасоше ову чисту девицу, вратише војнике а њу изведоше на једно брдо. Сутрадан изађе војвода с вој-

ницима ка томе брду, но не могавши се успети, нареди те Ирину стрелама устрелише. Света Анастасија прикупи сва три тела на једно место и чесно сахрани. Све часно пострадаше за Христа Цара и Господа око 304. год.

2. **Св. муч. Леонид и с њим мученици: Хариеса, Никија, Галина, Калида, Нунехија, Василиса и Теодора.** Бачене у море, но море их не лрими. Оне хођаху по мору као по суху и појаху Богу: Једно поприлште трчах, Господе, и војска гоњаше за мном, Господе, и не одрекох се Тебе, Господе, спаси дух мој! — видећи их тако незнабошци, најпре се задивише, но потом везаше им камење о врат и поново их бацише у дубину морску, и потопише. Сви чесно пострадаше за Христа Цара и Господа 281. год.

Чисте душе, чиста тела, Ко
три крина, чиста бела. Три
сестрице јунакиње, Светог
Духа златне скриње, Крв
пролише, живот даше,
Венцима са увенчаше.
Агапнја — љубав чиста,
Хионија — ко свег блиста,
И Ирина — име мира, У
мукама ко сред пира
Всличаху живог Бога
И Господа Васкрслога:
Вишњи Боже, што имамо,
Теби, ево, све давамо: Тело,
душу, и све муке — Све у
Твоје прими руке! Спаси
тело огња течног, Спаси
душу гнева вечног! О хвала
Ти што нас створи, И још
мука удостоји! — Три
сестрице, три девице, Због
Тројице мученице.

РАСУЂИВАЊЕ

Прича старца Варлаама. Имао један човек три пријатеља; два од њих љубљаше он искрено, а трећега с досадом избегаваше. Деси се да цар позва тог човека да плати дуг. Он се обрати за помоћ првом пријатељу, но овај га се одрече и оде. Он се обрати другом, но и овај му не поможе. Он се са стидом обрати трећем, и овај радосно пође са њим пред цара. *Толковање:* први пријатељ је богатство, други родбина, а трећи добра дела човекова у овом свету. Цар је Бог који кроз смрт шаље позиве и тражи дуг. Човек умирући тражи помоћ у свога богатства, но ово се окреће и прелази одмах у руке другог господара. Тада се он обраћа родбини, но родбина га испраћа самог и остаје. Тада он помишља на добра дела своја, која је с досадом вршио, и ова одмах полазе са њим на пут пред Цара и Судију.

Ко има уши да чује, нека чује. Једини пратиоци душе за онај свет јесу дела човекова, било добра, било зла. Све оно што је човеку било мило и драго, оставља га и окреће се од њега; само дела његова, сва до једнога, иду са њим. Ко има разум да разуме, нека разуме.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам васкрслог Господа Исуса и то: 1. како се јавио жив, после смрти, пет стотини људи одједном, по сведочанству ап. Павла,

2. како се јавио апостолу Јакову, опет по сведочанству ап. Павла (I Кор. 15, 6-7),

3. како су у врем ап. Павла били живи још *многи* изван круга апостола, који су Га видели.

БЕСЕДА

о отрежњењу од греха

Отријезнштпе се једанпут као што плреба, и не гријешите (I Кор. 15, 34)

Ову заповест даје апостол у вези са васкрсењем Христовим. Пошто је изрећао многе доказе васкрсења Господњег, он одлучно заповеда вернима, да се отрезне као што треба и да више не греше.

Зашто апостол ставља наше отрежњење у зависност од васкрсења Господа? Зато што је васкрсење Христа из мртвих главни утук грешењу. И зато што нас ништа у свету не може одвратити од грешења као сазнања, да је Господ устао из гроба, да жив седи сада на престолу слаће, и да чека нас на Своме Суду. А отрежњење од грешења после тога сазнања савршено је природно и разумно.

Отријезните се *једанпут као што треба*\ Не полутански него по-тпуно. Избијте из своје памети и сећање на грех. Јер грех је као би-љка која може расти и у најбезводнијим крајевима. Једна кап влаге — и привидно усахла биљка озелени. И једно сећање на привидно давно умрли грех оживљава га и чини силним.

Незнабошци, који не имадоше пример васкрсења из мртвих и грешаху, имаће неког оправдања са Суду. Они не рећи: није било ништа тако силно што би нас могло отрезнити од грешења. Ми смо држали да је гроб последње ушће реке човечијег живота, јер нисмо имали доказа живота после смрти. Тако ће незнабошци. Али како ћете се ви, хришћани, оправдати, ви који чусте толика сведочанства о Васкрсу и о Суду, и продужисте грешити — како ћете се ви оправдати!

Браћо моја, отрезните се једанпут као што треба и не грешите, јер Христос васкрсе из гроба. О васкрсли и живи Господе, помози нам отрезнити се од грешења једном за свагда, Теби слава и хвала вавек. Амин.

17. АПРИЛ

1. **Свешт. муч. Симеон, епископ персијски.** У време опакога цара Саворија, или Сапора, би Симеон истјазаван за Христа са два своја презвитера, Авделајем и Ананијом. Пре њих погибе и царев евнух Устазан, који се најпре беше одрекао Христа, а после, дирнут укором св. Симеона, поново исповедио пред царем веру истиниту. На губилиште са Симеоном беху изведени још 1000 хришћана. Симеон се навлаш измаче, да би био последњи посечен, те да би могао храбрити хришћане до краја, да се ниједан не поколеба због страха

смртнога. Када презвитер Ананија стави главу на пањ, уздрхта целим телом. А царев пристав, Фусик, којо беше потајни хришћанин, поче храбрити Ананију говорећи: „Не бој се, старче, затвори очи, и буди мужествен, да би сагледао светлост божанску!" Чим то изрече, би позван као хришћанин и цару оптужен. Цар и њега мукама великим умори, а тако исто и ћерку његову, девицу Аскитрију. Најзад би и св. Симеон посечен, пошто најпре стадо своје испрати у онај свет. Идуће године на Велики Петак би убијен за Христа и царев омиљени евнух Азат и са њим хиљаду других верних. Тада цар зажали свога евнуха, и обустави даље убијање хришћана. Сви чесно пострадаше за Христа Цара и Господа 341. или 344. год.

2. **Св. Акакије, еп. мелитински.** Подвизаваше се у граду у ком се и роди, тј. у Јерменској Мелитини. Блажени Отрије, епископ тога града, који је учествовао на II Вас. сабору, рукоположи га за презвитера. По смрти Отријевој Акакије поста епископом. Учествовао је на III Вас. сабору у Ефесу, који осуди Несторијево злохулство Богоматере. Ту он заједно са св. Кирилом Александријским веома ревноваше за чистоту вере православне. Св. Акакије имаше велику благодат од Бога и чињаше многа чудеса. После дуге и ревносне службе Богу сконча мирно 435. год.

3. **Св. Агапит, папа римски.** Послат од Теодота, краља готског, цару Јустинијану у Цариград, да одврати овога од похода против Гота. Успут исцелио немог и слепог. У Цариграду помогао утврдити Православље, и скончао 536. год.

4. **Преп. Саватије и Зосим,** осниваоци подвижничке обитељи на Соловецком острву у Беломе мору. У овој Соловецкој обитељи прославили су се многи велики светитељи. Св. Саватије упокојио се 1435. а Зосим 1478. год.

На острву пусту сред бурнога мора, Ван суЈете светске и ван разговора, Зосим своју душу молитвама храни И именом Божјим од демона бранњ Демони су злобни на њег' озлобише И сву своју силу на њег' устремише. Говори им Зосим: залудна вам мука Све докле ме штити Божја моћна рука. Је ли Божја воља да ме умртвите, Тад удрите брзо, и не дангубите! Што се претварате у звери и змије, У вукове љуте, тигре и скорпије, Кад немате снаге ни колико сени, Да би штету какву направили мени? Ви сте страшни само за синове греха И за љубитеље насладе и смеха. Ал' за љубитеље Христовога ига И Богоматере, и чистог подвига, Ви сте као магла, коју ветар носи, Та час је доноси а час је односи. Ако магла може стену ишчупати, То и мене грешног ви поколебати! Оставте се мене, ја се вама не дам, Ја сам слуга Христов, ја у Христа гледам.

РАСУЂИВАЊЕ

После Халкидонског сабора цар Анастасије, јеретик, посла у заточење правоверне патријархе Илију Јерусалимског и Флавијана Антиохијског. Једнога дана провидеше оба ова светитеља смрт цара јеретика, и послаше истовремено један другом извешће о том, говорени: „Анастасије умре, да пођемо и ми и пресудимо се с њим пред Богом!" Цар умре, а после два дана оба патријарха умреше. Каква ревност према истини вере! И какво кротко полагање на суд Божји! Овим светитељима није било до што дужег живљења на земљи, него до истине Божје. Нити су они пак казали: ми смо пресудили, него: нека Бог пресуди! Наше бављење на земљи и није само тек ради бављења но ради личног опредељења за добро или зло, за истину или за лаж. Благо нама ако се у свему положимо на вољу Божју и суд Божји. Но за све треба имати силну веру. Силну веру имађаху ови архипастири православни. Силну веру имаше и св. Акакије. Једном у време велике суше, кад народ веп очајаваше, овај дивни Акакије учини литију с народом по граду и ван града. И уреди да ван града буде литургија, пред црквом св. Евстатија. Освећујући св. дарове Акакије не хте налити воду у вино, него се мољаше Богу, да Он, Свевишњи из облака пусти воду у путир. И Бог услиши молитву вернога роба Свога, и пусти дажд обилан, како у суха поља тако и у часни путир.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам васкрслог Господа Исуса и то:

1. како се Он још 40 дана по васкрсењу бави на земљи показујући се верним и утврђујући их у вери,
2. како Он тим четрдесетодневним јављањем показује, да није васкрсао Себе ради но људи ради.

БЕСЕДА

о дивном обећању Христовом

Који побиједи даћу му да сједи са мном на пријестолу мојему (Откр. 3, 21)

То је, браћо, обећање Христа, Победиоца ђавола, греха и смрти.

Но и ђаво, и грех, и смрт јачи су од човека — ко их може победити? Нико осим Христа, и оних који чврсто стану уз Христа и с Његовим оружјем ступе у борбу.

Ђаво је стар као свет, и старији још од света. Како може човек, чији се век мери педљу, победити онога који се многе хиљаде година учи борби против људи? Како ће један смртан створ савладати сва ђаволска искушења, чији број износи колико и број зала на земљи? Никако, ако не зна, да Господ Исус победи три главне врсте ђаволских искушења на гори високој. И никако, ако човек не стане чврсто уз Христа, старијег од времена и моћнијег од свих ангела, злих и добрих.

Грех је стар као и ђаво. Како може човек, чији се век мери педљу, избећи грех, који се као заразна болест и зао мирис преноси с колена на колено и с човека на човека откад човек постоји на овој и оваквој земљи? Никако, ако не зна да је постојао један Човек, један једини, који не згреши, ни у рођењу ни по рођењу, Богочовек Исус Христос, који смерношћу Свога човечанства и огњем Свога божанства скруши грех на Крсту? И никако, ако човек не стане чврсто уз Христа, старијег од греха и моћнијег од свих сејача и носилаца греха.

Смрт је стара као и човек, истерани из Раја. Како може човек, чији се век мери педљу, победити смрт на овоме гробљу светскоме? Никако, ако не призна силу Крста и страдања Христова, и истинитост васкрсења Његова из гроба. Никако, ако не стане чврсто уз Христа, свемоћног победиоца смрти.

О каква красна награда онима који победе! Они ће седети увенчани венцима славе на престолу највећега Победиоца на небу и на земљи! Њему нека је слава и хвала вавек. Амин.

18. АПРИЛ

1. **Преп. Јован,** ученик св. Григорија Декаполита. У време иконоборне јереси цар Лав Јерменин стави овога Јована на муке заједно са његовим учитељем Григоријем и са св. Јосифом Песмописцем. Када Григорије сконча свој земаљски живот, Јован постаде игуман манастира Декаполитовог у Цариграду. Поставши игуман, он усугуби свој подвиг ради Царства Божјег. Скончао мирно око 820. год. А по смрти сахрани га св. Јосиф часно близу гроба св. Григорија.

2. **Св. муч. Јован Нови Јањински.** Родом из Јањине, негдашње престонице цара Пира. Када његови сиромашни родитељи помреше, тада се млади Јован пресели у Цариград и тамо продужи свој занат (јер занатлија беше). Не много пре тога Турци беху освојили Цариград, и многи од хришћана из страха беху се одрекли Христа и примили Мухамедову веру. Св. Јован имаше своју радњу баш међу оваквим потурицама. Уколико млади Јован више гораше љубављу према Христу Господу, утолико се јаче испољаваше као хришћанин пред овим издајницима Христа. И поче се с њима препирати о вери, па најзад и укоревати због издаје Христа. Тада га они одвукоше пред суд и лажно оптужише као, тобож, да је он био раније примио Ислам, па се сад поново вратио у Хришћанство. Пошто би мучен и тучен штаповима и гвозденим шипкама, вргоше га у тамницу. Други дан — беше дан Васкрса Христова — поново га поведоше на истјазање, а Јован изађе радосно певајући: „Христос воскресе из мртвих!" Мучитељима својим он храбро рече: „Чините што хоћете, да бисте ме што пре послали из овог кратковременог живота у живот вечни: роб сам Христов, Христу следујем, за Христа умирем, да бих с Њим живео!" После тога Јован би везан у синџире и доведен на спали-

ште. Видећи огањ велики, спремљен за њега, Јован сам потрча и скочи у пламен. А мучитељи његови смотривши како он воли смрт у огњу, извукоше га из огња и осудише на посечење мачем. Када му одсекоше главу, бацише и главу и тело у огањ. Доцније хришћани разгрнуше пепео и сабраше неке остатке његових чесних и чудотворних моштију, и сахранише у Великој Цркви у Цариграду. Тако сконча смрћу мученичком и прими славни мученички венац свети Јован Јањински 18. априла 1526. г.

3. **Св. муч. Виктор, Зотик, Зинон, Акиндин и Северијан:** Сви намучени у време цара Диоклецијана. Беху незнабошци док не видеше муке св. Ђорђа великомученика. Но видећи те муке, и храброст овога славног мученика, и чудеса многа која се појавише тада, они примише веру хришћанску, за коју ускоро и пострадаше, и славом увенчани бише.

Занатлија Јован од чесна заната, Душа му је светла као грумен злата, Осветљена дивно Христовом науком, Па он моли Бога, да га венча муком: — О побсдни Христе, што се распе за ме, Очисти ме муком од греховне таме! О не дај ми срамну славу издајника, Но венчај ме *муком Твојих мученика. Духом Твојим Светим за муке ме спреми, Па попусти муке, на ме их устреми, И ти, Богомајко, милошто бсз краја, Што под Часним Крстом Свога Сина стаја, Помоли се за ме у време мучења, Да постојан будем као тврда стена. Смилујте се и ви свети апостоли, Да враг рода људског мени не одоли. Мученици свети, радовање моје, Прнмите и мене у редове своје! А сад мучитељи, издајице Бога — Ваш је мач и огањ — ево тела мога!*

РАСУЂИВАЊЕ

У једноме опису мучења хришћана под персијским царем Сапором каже се: „Мачеви се утупеше, маченосци попадаше, мачековци заморише — а Крст се све више уздизаше и блисташе из крви мученика Христових." Колико и колико су пута гонитељи хришћана самоуверено мислили, да су свршили са Хришћанством за свагда! У ствари они су свршавали свој живот док се Хришћанство увек изнова зеленило и цветало. Па ипак, и поред тога искуства неки наши савременици мисле да се хришћанска вера може силом искоренити. Но само не кажу којим начином, и заборављају да су сви начини безбројно већ пута пробани, и сви безуспешно. С разлогом је Тертулијан довикнуо незнабошцима: „Узалуд пролевате крв нашу: *крв мученика семе је хришћана."*

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам васкрслог Господа Исуса и то:

1. како Његово васкрсење донесе неизречену радост онима који Га љубљаху,
2. како Његово васкрсење донесе неизречену горчину онима који Га мржаху,
3. како ће и Његов последњи долазак у свет, у слави и сили, изазвати код разних људи разна осећања, или радост или горчину.

БЕСЕДА

о сведочанству позуданих сведока

Сами смо видјели сааву Његову (II *Петр. 1, 16)*

Кад апостоли говоре о славном васкрсењу Господњем они говоре у множини. Јер сваки од њих предаје своје сведочанство и сведочанство осталих другова својих. Тако и апостол Петар пише: *јер вам не показасмо силе и доласка Господа нешег Исуса Христа по приповијеткама мудро измишљенијем, него смо сами видјели славу Његову.*

Натанаил није хтео веровати само по чувењу. Зато га апостол Филип позва: *дођи и види!* Натанаил дође, и виде и верова. Тако и сви остали апостоли: док се не приближише Христу, докле не чуше и не видеше, не хтеше веровати. Приповетке мудро измишљене нису привлачиле апостоле. Њихов здрави природни смисао тражио је очевдна факта а не приче.

О браћо моја, наша је вера добро утврђена и доказана. Траг Божји у свету добро је утрвен. Нико не мора сумњати. Христово васкрсење добро је посведочено. Нико не мора очајавати. Сумња и очајање два су црва, која се рађају од упљувака греха. Ко не греши, тај јасно види утрвени траг Божји у свету и јасно познаје васкрсење Христово.

О васкрсли Господе, укрепи нас силом Духа Твог Светог, да не грешимо, те да не ослепимо за траг Твој у свету и за светло васкрсење Твоје. Теби слава и хвала вавек. Амин.

19. АПРИЛ

1. **Преп. Јован Ветхопешчерник.** Подвизавао се у тзв. Ветхој Пешчери или Лаври Харитона Великог у Палестини. Заволевши Христа Господа свим срцем, свом душом и свим умом својим, он је од младости почео путовати по светим местима и слушати поуке и савете светих људи. Најзад се настанио у Харитоновој пећини где се предао тврдом подвигу проводећи дане и године у посту, молитви и бдењу, непрестано помишљајући на смрт и учећи се смирењу. Као

добро узрели плод убран би смрћу и пресељен у Рај. Поживе и упокоји се у VIII столећу.

2. **Св. муч. Христофор, Теона и Антонин.** Ова тројица беху млади официри у цара Диоклецијана. Када св. Ђорђе великомученик беше мучен, они гледаху муке његове, као и чудеса која се том приликом догодише. Видевши све то, они изађоше пред цара, одбацише оружје, скидоше са себе појасеве војничке, и храбро исповедише име Господа Исуса. Зато беху стављени на велике муке, и најзад вргнути у огањ где им тела сагореше, док им душе одоше ка Господу у вечиту радост. Чесно пострадаше у Никомидији 303. год.

3. **Св. Трифун патријарх Цариградски.** У цара Романа, а тај цар владаше Византијом почетком X века, беше син Теофилакт од 16 година када умре патријарх Стефан. Цар хтеде тога свога сина узвести за патријарха, јер га беше заветовао духовном звању још од малена, али због малолетства постиде се то учинити. Престо патријаршијски заузе Трифун, прост али чист и благочестив старац. И оста Трифун на престолу три године. Када син царев уђе у двадесету годину, намисли цар пошто-пото уклонити Трифуна и свога сина ставити за патријарха. Светитељ Божји Трифун не хтеде се добровољно уклонити с престола на због чега другог, него једино због тога што сматраше за велику саблазан да се тако млад човек уздиже на тако одговоран и тежак положај као што је патријаршијски. Тада сплетком некога злога епископа измамљен би потпис незлобивог Трифуна на чистој хартији, па после изнад тог потписа би написана у царском двору тобожња оставка патријархова, коју цар објави. Наста због тога велика смутња у цркви, јер народ и свештенство стајаху уз Божјег човека Трифуна. Онда цар силом уклони старог патријарха и посла у манастир, а сина свога Теофилакта уздиже за патријарха. Св.Трифун поживе у манастиру као подвижник 2 године и 5 месеци, и престави се Господу 933. год.

4. **Преп. муч. Агатангел.** Из Тракије. Светско му име беше Атанасије. Служећи у Турака, Турци га насилно потурче у Смирни. Као покајник замонашен у Св. Гори, у нам. Есфигмену. Мучен савешћу он пожели да крвљу својом опере свој грех. Оде у Смирну где Турцима покаже крст и икону Васкрсења Христова. Посечен 19. априла 1819. год. у 19. години својој. По смрти јавио се жив духовнику своме Герману.

5. **Преп. Симеон Боси.** Подвизавао се у Св. Гори и био кратко време игуман Филотејског манастира. Утврђивао хришћане у вери у многим странама балканским, и прославио се чудотворством. Ходио је бос, због чега је и прозват Боси. Преставио се у Цариграду.

Незлобиви Трифун, пастир оседели,
Незлобношћу венац стјажа неувели. Цар
хоћаше криво рад сујете празне Не бојећ
се Бога ни Божије казне. Патријархом
бити част је пред људима Но бреме пред
Богом и пред ангелима; Дечко може
стадо чуват оесловесно Ал' где му је
мудрост за стадо словесно?

Незлобиви Трифун правду Божју штити
— То не може, царе, рече, никад бити!
Дај човека зрелог, мудријег од мене,
Кој' ће Божјом Лађом крманит' кроз стене,
А не дете једно, ма и син твој био,
Кој' би Лађу Божју о стене разбио! —
Цар Роман учини како сам пожели,
Те свеца Трифуна и народ уцвели.
А Божије око по свету се шета
Гледајући где треба венац где освета.

РАСУЂИВАЊЕ

Старац духовник рече: „Устајући изјутра, говори самоме себи: тело, ради, да би се исхранило; душо, буди трезвена, да би се спасла и Царство наследила!" — Ово није само гола реч, него је ово био устав многих хиљада монаха кроз векове и векове, свакодневни устав живота. Радом су се хранили, а молитвом трезвили. Зашто само монаха? Зар то не може бити устав свакога следбеника Христова? Није ли нам сам Христос дао јасан пример у томе, тј. пример у труду телесном и у трезвењу непрестаном молитвом?

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам васкрслог Господа Исуса и то:

1. како је Он у прослављеном телу Своме близу Својих ученика; близу оних који Га траже (Марија Магдалена у врту); близу оних који су у страху (ученици у затвореној одаји); близу оних који су гладни (на обали језера),
2. како је Он и сада близу сваког оног од нас ко Га тражи, ко је у страху, и ко је гладан.

БЕСЕДА

о опрезности према свему што није по Христу

Браћо, чувајте се да вас ко не зароби философијом и празном пријеваром, по казивању човечијему, по науци свијета, а не по Христу (Колош. 2, 8).

Браћо, нека нас не зароби философија, која нагађајући говори, да нема живота вечнога нити васкрсења из мртвих. Јер ми не долазимо до Истине нагађањем људским него Божјим откровењем. И оно што знамо о Истини, знамо од саме Истине, која се открила у Господу Исусу Христу и нама саопштила кроз верне и мудре сведоке Истине, апостоле и светитеље. Ако ли, због грехова наших, одбацимо ова сведочанства и примимо нагађања људска, пашћемо у мрачно и љуто ропство природе, тела, греха и смрти.

Браћо, нека нас не преваре празна казивања човечја, од човека и по човеку, као тобож да нема онога света, или и ако га има да ми тобож ништа о томе не знамо. Гле, ми знамо поуздано да има онога

света. И ово знамо не од нагађача и обмањивача него од самога Господа Исуса, који се на Тавору јавио ученицима са давно отшедшим из овога света Мојсејем и Илијом, и који се сам јавио многим следбеницима Својим после смрти Своје. И још ми ово знамо од апостола, светитеља и многобројних тајновидаца, којима Бог откри, због њихове чистоте и светости, праву истину о ономе свету. Ако ли, због грехова наших, не верујемо овим светим и истинитим сведоцима, ми ћемо онда веровати несветим и лажним људима, и бићемо робови мрака, греха и смрти.

Браћо, нека нас не заведе наука светска, која испитује животиње, биље и камење, и вели, да она нигде није нашла Бога међу овим тварима, те отуда дрско тврди, као да Бога и нема. Јер гле, ми знамо, да Творац и не може бити као твар међу тварима, него је Он изнад свих твари, и различит од свих твари. А ми то знамо како по духовном разуму и савести тако и по јасном откровењу самога Господа Исуса, који се показао и у телу човечјем као Господар свих створених твари, а тако и по сведочанству апостола и многих других светих и видовитих људи.

Него прославимо Господа Исуса, васкрслога из мртвих. Господе ваксрсли, Теби слава и хвала вавек. Амин.

20. АПРИЛ

1. **Преп. Теодор Трихина.** Цариградјанин, и син богатих родитеља. Као младић остави родитеље своје, и дом, и богатство, и настани се у једном пустињском манастиру у Тракији. Ту себе преда најтежим подвизима. Спавао је на камењу — да би само мање сна имао — ишао је вазда гологлав, и одевао се у једну хаљину од кострети, због чега је и прозван Трихин или Кострет. Због свог великог самомучења ради спасења душе, Бог га обдари великим даром чудотворства и за живота и по смрти. Мирно је скончао око 400. год. Тело му се показало мироточивим.

2. **Преп. Анастасије Синајски.** Игуман горе Синајске. Најпре дуго био монах под славним игуманом Јованом Лествичником, а по смрти овога и сам постане игуманом. Поред тога што је био велики подвижник, он је био и красноречив списатељ живота светитељских као и других поучних списа. Водио је жестоку борбу против јеретика такозваних акефалита (безглавника), који су порицали IV Васељ. сабор у Халкидону. Скончао у дубокој старости 685. год. и отишао ка Господу, коме је верно послужио.

3. **Блажени Анастасије Синаит,** патријарх антиохијски. Као монах Синајске горе буде изабран за патријарха Антиохијског у време цара Јустинијана. На тај положај уздигла га је његова добродетељ, чистота живота, велика духовна ученост и тврда вера. Но цар Јустинијан паде у јерес докетску, против које оштро устајаху патријарх цариградски Евтихије и овај блажени Анастасије. Цар прогна Етихија, и

хтеде прогнати и Анастасија, но не може наћи овоме никакве замерке у животу. Кад пак Јустинијан умре, покајавши се претходно и повративши Евтихија на престо, тада Јустин, наследник његов, успе да прогна Анастасија на основу некаквих клевета. Проведе Анастасије 23 године у прогонству, и поново би враћен на престо антиохијски за време цара Маврикија. Још 6 година управљаше црквом Божјом и сконча земно путовање своје 599. год.

4. **Блажени Григорије** патријарх антиохијски. Јерменин по народности. Би игуман манастира Фарана, под гором Синајском; па када блажени Анастасије би прогнан с престола, он би и преко своје воље постављен за патријарха антиохијског. О њему пише и блажени Софронијe патријарх у своме Лимонару врло похвално. Григорије се одликоваше нарочито превеликим милосрђем, особито према грешницима. Упокојио се у Господу 593. године.

5. Св. **апостол** Закхеј. Био најпре цариник и грешник, па када га Господ виде у Јерихону на дрвету (Лк. 19, 1—9), уђе у дом његов, што приведе Закхеја покајању. Доцније Закхеј следоваше апостолу Петру, који га постави за епископа у Кесарији Палестинској, где је верно служио Јеванђељу и мирно скончао. ^

6. **Преп. Атанасије Метеорит.** Рођен 1310. год. Подвизавао се у Св. Гори. Основао знаменити манастир Метеор у Тесалији. Имао велики дар прозорљивости и чудотворства.

Анастасија, отац богоносни,
Труд на се прими молитвен и посни,
Подвиге држа дуге и истрајне,
Све докле духом не упозна тајне.
Тад уста своја отвори медена:
— Христос Је, рече, спасенија стена.
Не реци лудо: Он је давно био,
Где је Он/сада, да би ми зборио? —
Евангелије, Његов завет свети,
Ко би се мого њему одупрети?
Оно ти збори место самог Христа,
Та то су уста Његова пречиста!
Ти опет збориш: да Га видим желим! —
Погледај умом и срцем свецелим
У Причест свету, од вина и хлеба,
Ту је Он телом, шта ти друго треба ?
Покај се, брате, покај грехе своје,
Хиљаду смрти око тебе стоје!
Пред духовникком грехе исповеди,
Крв потом пиј Му и тело Му једи.
Покај се само. Почнеш ли с кајањем
Живећеш правдом и светлим надањем.
Покај се, брате, покај грехе своје,
Хиљаду смрти око тебе стоје.

РАСУЂИВАЊЕ

Свети Анастасије Синајски учи: „Свакоме хришћанину даје се од Бога ангел да га чува целога живота (осим ако га неко злим делима не прогна). Но као што дим прогони пчеле, и зли смрад голубове, тако и чувара живота нашега, ангела, удаљују од нас греси наши:

пијанство, блуђење, гнев и остало... Сваког верног човека ангел наставља сваком добром делу, док демони упињу се да саблазне верне и лише их царства небеског..." Да су ангели близу људи и да се старају за људе, о томе сведочи цело Свето Писмо, а нарочито Нови Завет. Осим тога постоје у православној цркви безбројна предања светих људи и жена, која сведоче ово што свети Анастасије тврди наиме: да свакога од нас у овом животу прати благи имућни весник Божји, војник Цара небеског, ангел светлости. Ко, осим луда, одгони доброг пријатеља од себе? Ваистину, само лудаци и крајње незналице, одгоне греховима својим своје најбоље пријатеље, своје ангеле хранитеље.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам васкрслог Господа Исуса и то:

1. како се Он као свемоћни Победилац смрти не свети Својим непријатељима, који Га намучише и распеше, него остављајући их самим себи, подржава Своје устрашене пријатеље,
2. како Он и данас, као и у сва времена, незлобив и кротак, не жури на освету невернима него жури на помоћ вернима.

БЕСЕДА

о једном и јединому темељу спасења

Темеља другога нико не може поставити осим онога који је постављен, који је Исус Христос (1 *Кор. 3, 11)*

Јевреји кажу: темељ је Мојсеј. Мухамеданци кажу; темељ је Мухамед. Кратковиди природњаци кажу: темељ је природа. А ми питамо: да ли Мојсеј васкрсе из гроба? И да ли се Мухамед вазнесе у небо? И да ли природа даје Духа Светога Утешитеља? Мојсеј не васкрсе; Мухамед се не вазнесе у небо; а природа не само да не даје људима Духа Светога Утешитеља него дише мржњом против човека, и режи на њега, и показује нокте.

Не може бити темељ свету онај ко је у греху зачет; ко је сам чинио грехе; ко је лутао и тражио савета у жена; ко је туђом силом чинио нека дела; ко је у гробу иструхнуо, и чије име доводи људе у двоумицу односно пута, истине и живота. А Мухамед и Мојсеј у греху су зачети, грехе су чинили, у гробу су иструхнули, и њихово име доводи људе у двоумицу односно пута, истине и живота.

Зато се, браћо, немамо куд обзирати по историји и тражити други неки темељ осим Господа Исуса Христа, који је зачет без греха, који не учини ни једнога греха; који не луташе и не искаше савета ни у кога; који је Својом сопственом силом чинио моћна дела; који није иструхнуо у гробу, и чије име не доводи људе у двоумицу односно пута, истине и живота.

Не каже апостол, да је Христос поставио неки темељ, него да је Он сам Собом тај постављени темељ. Он је сва правда, зато је Он и темељ сваке правде. Он је сва истина, зато је Он и темељ сваке ис-

тине. Он је сва мудрост, зато је Он и темељ сваке мудрости. Он је сва сила, зато је Он и темељ сваке силе. Он је све добро, зато је Он и темељ сваког добра. Он је сав живот, зато је Он и темељ живота у оба света, у овоме и у ономе. Господе васкрсли, Ти се темељ спасења нашег и живота вечног. Теби слава и хвала вавек. Амин.

21. АПРИЛ

1. **Свешт. муч. Јануарије,** и други с њим. Овај светитељ беше епископ у Кампанији Италијанској. У време гоњења Максимијанова би изведен пред суд и истјазаван разним мукама, које он незлобиво и трпељиво подношаше. Кад га вргоше у огањ, огањ се расхлади невидљивом росом, и мученик неповређен стајаше посред огња и појаше Богу хвалу. Тада му стругаху тело гвозденим четкама, док се кости не забелеше, но мученик незлобиво и трпељиво трпљаше. Гледаху муке мученикове његов ђакон Фауст и чтец Дисидерије, и плакаху за духовним оцем својим. Тада и њих везаше, па заједно са епископом у град Путеол доведоше, и у тамницу бацише. У истој тамници беху Христа ради и ђакони путеолски Прокул и Сосије, и два проста човека хришћанина Евтихије и Акутион. Свих седам бацише сутрадан пред зверове. Но зверови их се и не такнуше. Тада их све мачем посекоше, а хришћани града Неапоља пренесоше тајно тело св. Јануарија у свој град и чесно положише у цркву. До дана данашњега безбројна чудеса појавише се на гробу овога светитеља. Између многих чудеса запамћено је и то, да је једна бедна удовица, којој беше умро јединац син, узела из цркве икону св. Јануарија и положила на свога мртвог сина ридајући и молећи се светитељу. И син јој оживе. Чесно пострада св. Јануарије 305. год.

2. **Св муч. Теодор,** и други с њим. Пострада за веру Христову у Перги Памфилијској у време цара Антонина. Беше Теодор млад и красан лицем. Када га намесник те области изабра са другим младићима, који се имаху послати на службу у двор царски, Теодор се успротиви и изјави, да је он хришћанин. Беше због тога мучен разним мукама, па онда бачен на огањ. Но из земље проври вода и погаси огањ. Намесник то приписиваше неким мађијама Теодоровим. А мученик му рече: „Ово није дело моје силе него Христа Бога мога; а ако хоћеш да познаш силу твојих богова, наложи други огањ и баци једног од твојих војника па ћеш, надам се, познати силу њихову и свемоћ Бога мога." Хтеде намесник заиста да баци једног од војника, но они га у страху мољаху да баци жреца Диоскора место њих. Жрец пак мољаше, да баци самога идола Зевса и остале идоле, па ако су богови, они ће се лако спасти. А то Диоскор рече зато, што већ беше срцем обраћен Христу пошто виде чудо са Теодором. Сазнав ово, намесник осуди Диоскора на смрт и спали. Тако исто предаде смрти и Теодора и два војника, Сократа и Дионисија, и још Филипу мајку Теодорову. Теодора распеше на крст, на коме тек тре-

ћи дан издахну. Сократ и Дионисије бише копљем прободени, а Филипа мачем посечена. Сви бише увенчани венцем славе у царству Христовом.

— Цару једном служим, и другом не могу,
Служим Христу живом, Господу и Богу! —
Тако Тодор рече римском намеснику,
Намесник га гледа ко у красну слику,
Па га поче најпре одвраћати тихо,
Но сва одвраћања осташе на лихо.

У огњеној пећи, с двојицом другова, Тодорова
уста препуна псалмова. Бог хлађаном росом
страшни огањ поли, У сред огња Филип свог
Господа моли, — Да пре смрти мајку једном
видет може
— По милости то ми још учини, Боже!
И мајка се јави свом сину у пећи,
Једном другом рече што имаде рећи.

Филипу старцу намесник призива,
Старица се њему послушно одзива.
— Звао сам те, рече, да светујеш сина
Да с одрекне јавно Назарећанина,
И призна богове римске царевине, Ако
желиш синак да ти не погине. — А
Филипа рече: пре него га роди' Ја се
молих Богу: помилуј Господи! И извешће
примих, да Ку доживети Свог сина
распета за Христа видети. И зато сам
сада спрам смрти немарна За смрт нас
обоје Богу благодарна.

РАСУТМВАЊЕ

Чувај срце! говорили су у старини опитни подвижници. А отац Јован Кронштатски, у наше дане, говори исто тако: „Срце је фино, лако духовно, небесно по природи својој — чувај га; не обремени га; не оземљени га; буди крајње уздржљив у јелу и пићу и уопште у телесним задовољствима. Срце — храм Божји; *„Ко поквари цркву Божју, покариће њега Бог"(1* Кор. 3, 17). Духовни опит у старом добу и духовни опит у наше време истоветан је, под условом да је истоветно и вероисповедање. Небесно сазнање, до кога су долазили стари подвижници, не разликује се од небесног сазнања до кога долазе нови подвижници. Јер као што је Христос исти данас као и јуче, тако је иста и природа људска. И што је главно: исто је срце људско, иста жеђ његова и глад његова, и ништа га заситити не може до слава и сила и богатство Божје.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам васкрслог Господа Исуса и то:

1. како Он јављајући се апостолима, јавља се свима нама,
2. како је Његово васкрсење доказ бесмртног живота и благовести о бесмртном животу васцелом роду људском.

БЕСЕДА

о Христу у срцу верних

Да се Христос усели вјером у срца ваша (Ефес. 3, 17).

Нема Христа онај ко Га има само на језику. Нити има Христа онај ко Га има само на хартији. Нити Га има онај ко Га има само на зиду. Нити Га пак има онај ко Га има само у музеју прошлости. Онај Га у истини има ко Га има у срцу. Јер је Христос љубав, а престо љубави је срце.

Ако ти је Христос у срцу, онда ти је Он — Бог. Ако ли ти је Он само на језику, или на хартији, или на зиду, или у музеју прошлости, па ма Га ти и називао Богом, Он је играчка за тебе. Чувај се тада, о човече, јер се нико не може некажњено играти Богом.

Срце је привидно тесан орган, но у њега се може уселити Бог. И кад се у њега усели Бог, оно је напуњено и препуњено, и ништа више у њ не може стати. Ако ли се пак у њега усели сав свет, без Бога, оно остаје празно.

Браћо, нека се Христос, васкрсли и живи Господ, усели вером у срца ваша, и срца ваша биће напуњена и препуњена. Но Он се не може друкчије уселити у срца ваша до вером вашом. Ако ли вере немате, Христос ће остати само на језику вашем, или на хартији, или на зиду, или у музеју прошлости. Каква вам је корист од тога? Каква вам је корист држати живот на језику а смрт у срцу? Јер ако држите свет у срцу а Христа на језику, држите смрт у срцу а живот на језику. Не помаже жедном вода на језику. Спустите живога Христа у срце, и напојићете се истински, и осетићете сласт неисказану.

О васкрсли Господе, очисти срце наше од смртоносних гостију у њему, и Ти се усели у њега. Да бисмо живи били и Тебе прославили. Теби слава и хвала вавек. Амин.

22. АПРИЛ

1. **Преп. Теодор Сикеот.** Беше му место рођења село Сикеа у Галатији, због чега би прозван Сикеот. Још као десетогодишњи дечак Теодор се предаваше трудном посту и свенућној молитви по угледу на некога старца Стефана, који живљаше у његовом дому. Мајка му Марија беше богата удовица и намераваше свога сина посветити војноме звању. Али јој се јави у сну св. Ђорђе и извести је, да је Теодор намењен на службу не цару земаљском него цару небеском. И Теодору се јављао св. Ђорђе много пута, било да га поучи, било да га спасе какве опасности, у коју су га злобни демони стављали. Имао је и неколико виђења Пресвете Богородице. Подвиг Теодоров надмашавао је својом суровошћу подвиге свих живих подвижника

његовог врмена. Мучио је тело своје и глађу и жеђу и железним оковима и свенОћним стајањем на молитви. Све — само да би душу своју везао љубављу за Бога и учинио је потпуном господарицом над телом. На Теодорову љубав одговорио је милостиви Господ љубављу. Он му је даровао велике моћи над злим дусима и над свима болестима и мукама људским. Био се прочуо на све стране као чудотворни исцелитељ. Због велике чистоте и духовности буде и преко воље посвећен за епископа анастасиопољског. На епископској служби проведе 11 година, и онда умоли Бога,да га ослободи те службе, да би се поново посветио своме омиљеном подвигу. Потом се врати у свој манастир, где у старости преда душу своју Господу, ради кога је драговољно много страдао. Скончао је у почетку царовања цара Ираклија око 613. год.

2. **Св муч. Леонид.** Отац Оригенов. Пострадао за Христа у Александрији 202. год. Најпре му царским указом све имање одузето, а потом на смрт осуђен. Ориген писао оцу у тамницу: „Оче, не брини за нас, и не избегавај мучеништва због нас" (тј. због деце).

3. **Преп. монах Виталије.** У време патријарха Јована Милостивог појави се неки млади инок, који чим дође састави списак свих разврaтница у Александрији. Подвиг овога инока беше изузетан и јединствен. Преко дана он се наимаше да ради најтеже послове, а ноћу је одлазио у блудне домове, давао зарађени новац каквој разврaтници и с њом се затварао у собу на целу ноћ. Чим би се затворили, Виталије би умолио жену, да она легне и спава, а он би у углу собе проводио целу ноћ у молитви Богу за ту грешницу. Тако би сачувао грешницу да не греши бар једне ноћи. Друге ноћи ишао би код друге, треће код треће, и тако редом док не би изрећао све, па се поново враћао код оне с којом је почео. По његовим саветима многе су се грешнице оставиле свога прљавог заната, те једне су се удале, друге пошле у манастир, треће кренуле на поштен рад и зараду. Свим тим женама забрањивао је Виталије да објављују због чега он долази код њих. Због овога постане Виталије саблазан за сву Александрију. Људи су га на улици ружили, пљували, па и тукли. Но он је све стрпљиво сносио, јављајући своју добродетељ Богу а кријући је од људи. Када он умре, тада се дозна све о њему. На његовом гробу почну се догађати многа чудотворна исцељења; народ са разних страна почне доностити своје болеснике на његов гроб. Попљуван од људи он је био и остао прослављен од свевидећег Бога.

Виталије инок у великом граду
С молитвом у срцу хита своме раду,
А светина грешна праведна се прави,
Па инока ружи и пљује по глави.
Инок лице брише и трпи и ћути,
Нити одговара нит се на ког љути
Тада младић неки и разврaтник стари
Виталију приђе па га ошамари.
И рече му младић: ти скверни монаше,
Докле ћеш мучити ти стрпљење наше?
— Зашто ме удари? — Виталије рече,
Ударен ћеш бити — да се сав град стече '

И не прође много а младић полуди Што Божјег човека без Бога осуди. И урлаше младић, сав град уплаши се, Виталије мирно Богу престави се. Тада лудак дође на 'гроб светитеља И на гробу нађе себи исцељења. Па исприча младић повест још недавну И одаде хвалу Виталију славну.

РАСУТЉИВАЊЕ

У време Сабора у Никеји завађени клирици писаху тужбе један против другог и даваху цару. Цар Константин прими све те тужбе, па и не отварајући сажеже их на пламену свеће. И рече цар зачуђеној околини својој: „Кад бих ја својим очима видео епископа, или јереја, или монаха на делу грешном, ја бих га покрио својом хаљином, да нико више не види грех његов/'

Тако овај велики хришћански цар постиде клеветнике и затвори им уста. Наша вера забрањује нам да будемо шпијуни туђих грехова а налаже да будемо неумитне судије својих. Болесник у болници заузет је својом сопственом болешћу, те нема ни воље ни времена, да испитује друге болеснике и да се руга њиховој болести. Нисмо ли сви ми у овоме свету као болесници у болници? И не налаже ли нам обична памет, да гледамо своју болест а не туђу? Нека нико и не помишља, да ће се у оном свету излечити од своје болести. Овај свет је само болница и лечилиште, а у ономе нема болнице: онамо је само или двор или — тамница.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам васкрслог Господа Исуса и то:

1. како је Он својим васкрсењем оправдао веру и наду људску у бесмртност,
2. како је Он Својим васкрсењем уништио код верних страх од смрти.

БЕСЕДА

о сили Божјој у слабости људској

Кад сам слаб онда сам силан (II *Кор. 12, 10).*

У Светом Писму нема противречности, те и ове речи нису противречност, ма да тако звуче. Телесан се управља по звуку, а духован по смислу. За телесног човека свуда је противречност, јер он се боји препона, и бежи и од сенке, ако му се ова учини препоном. Духован човек је као витез, који воли да савлађује препоне. За духовна човека у овим се речима крије цела наука о спасењу.

Кад сам слаб онда сам силан. То јест, кад сам свестан свога ништавила и свемоћи Божје, онда сам силан. Кад знам, да сам од себе не могу никакво добро учинити ни себи ни другоме, и кад се сав

положим на моћ и милост Божју, онда сам силан. Кад осећам да ја дављеник у овоме свету, нисам у стању ни пружену руку Божју сам својом силом прихватити, него вапијем к Богу, да ме руком Својом прихвати и извуче из дубине греховног понора, онда сам силан. Кад видим, да сам слаба и празна трска усред бурних ветрова и поплава, трска коју Бог може испунити Својом свесилном благодаћу, и кад се с вером помолим за Божју благодат, онда сам силан.

О безсилна браћо моја, положимо се на силу Божју, да бисмо у ништавилу своме били силни. По човеку сте немоћни, но по Богу сте силни. Прилепите се к Богу, и сва сила Божја биће уз вас. Исповедите пред Богом немоћ своју, и Бог ће Вам послати свемоћну благодат Своју. Ово вам потврђује апостол својим примером и својим искуством: *кад сам слаб,* вели, *онда сам силан.* Ваистину, нема противречности у Светом Писму. Телесан човек говори о противречности по звуку речи, а духован улази у смисао, и расејава привидну противречност опитом.

О васкрсли Господе, смилуј се немоћи нашој, и испуни нас свесилном благошћу Својом. Теби слава и хвала вавек. Амин.

23. АПРИЛ

1. **Св. вел. муч. Ђорђе.** Овај славни и победоносни светитељ беше рођен у Кападокији као син богатих и благочестивих родитеља. Отац му пострада за Христа, и мајка му се пресели у Палестину. Када порасте, Ђорђе оде у војску, где доспе у двадесетој својој години до чина трибуна, и као такав беше на служби при цару Диоклецијану. Када овај цар отпоче страшно гоњење на хришћане, ступи Ђорђе пред њега и одважно исповеди, да је и он хришћанин. Цар га баци у тамницу, а нареди да му се ноге ставе у кладе а на прси тежак камен. Потом нареди, те га везаше на точак, под којим беху даске са великим ексерима, и да га тако окрећу, док му цело тело не поста као једна крвава рана. По том га закопа у ров, тако да му само глава беше ван земље, и остави га у рову три дана и три ноћи. Потом преко некога мађионичара даде му смртоносни отров. Но при свим овим мукама Ђорђе се непрестано мољаше Богу, и Бог га исцељиваше тренутно, и спасаваше од смрти на велико удивљење народа. Кад и мртваца једног молитвом васкрсе, тада многи примише веру Христову. Међу овима беше и жена царева Александра, и главни жрец Атанасије, и земљоделац Гликерије, и Балерије, Донат и Терина. Најзад осуди цар Ђорђа и своју жену *Александру* на посечење мачем. Блажена Александра издахну на гоубилишту пре посечења, а св. Ђорђе би посечен 303. год. Чудесима, која се десише на гробу св. Ђорђа, нема броја. Нема броја ни његовим јављањима у сну и на јави многима, који га споменуше и његову помоћ поискаше од онда до дана данашњега. Разгоревши се љубављу према Христу Господу, светом Ђорђу не беше тешко све оставити ради те љубави:

и чин, и богатство, и царску почаст, и пријатеље, и сав свет. За ту љубав Господ га награди венцем неувеле славе на небу и на земљи и животом вечним у царству Свом. **Још** му дарова Господ силу и власт да помаже у бедама и невољама свима онима који га славе и његово име призивају.

2. **Св. муч. Лазар Нови.** Овај новомученик, Лазар, беше родом Бугарин из Габрова. Као младић остави своје место рођења и оде у Анадолију. У неком селу, Соми, чуваше Лазар овце. Но као хришћанин изазове гнев Турака против себе, и би бачен у тамницу од некога аге. После дугих мучења, нечовечних истјазања, која Лазар јуначки поднесе из љубави према Христу, овај млади мученик би убијен 23. априла 1802. год. у својој 28 години. Господ га прими у вечне дворе Своје, и прослави на небу и на земљи Над моштима св. Лазара догодише се многобројна чудеса.

Свети Ђорђе на коњу високу Од аждаје избави девојку, На копљу му знаменије крста, Оружије свето, непобедно, Тим оружјем аждају порази, Здраву оцу девојку поврати, Самог Бога добротом задужи,

Венцем славе Бог му се одужи. Свети Ђорђе са срцем јуначким, Све богатство раздаде убогим, А част светску и славу одбаци Рад имена Христа Пооедногa, Муке прими, муке драговољне, Тело скруши рад спасења души, Самог Бога добротом задужи Венцем славе Бог му се одужи.

Ђорђе свети и победоносни И сад ходн са копљсм крстатим, Правду брани, неправду кажњава, Ко га виче с вером и плакањем, Ко га моли с душевним кајањем, Ђорђе свети у помић му лоти. Ђорђе Бога добротом задужи, Венцем славе Бог му се одужи.

РАСУЂИВАЊЕ

При некој узбуни у Цариграду у време цара Константина неки озлојеђени људи одбију нос и уши на кипу царевом у граду. Ласкавци многи пак брзо дођу к цару и, као са великим гнушањем, испричају цару, како су бунтовници одбили нос и уши на његовом кипу, тражећи од цара да казни преступнике највећом казном. А велики овај цар опипа се руком по носу и ушима и рекне удварачима: „Ја осећам да су ми и нос и уши читави и неповређени!" Удварачи се постидеше и удаљише.

Са оваквом царском великодушношћу треба ми сви да подносимо увреде од других. И још: с нарочитом осторожношћу да слушамо по-

творе на друге људе, које нам удварачи наши достављају. Вазда пак треба да исповедамо пред Богом и самим собом, да смо ми гресима својим заслужили и много веће увреде од оних које нам се чине.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам васкрслог Господа Исуса и то:

1. како је Његово васкрсење почетак новог и светлог дана у историји човечјег рода,
2. како је Његово васкрсење мир мој, и сила моја, и васкрсење душе моје још док сам у телу.

БЕСЕДА

о буђењу чистога разума

Ево вам, љубазни, већ пишем другу посланицу у којима будим напомињањем ваш чисти разум (II *Петр. 3, 1)*

Видите ли, браћо, с каквим циљем апостол Петар пише своје посланице? Да пробуди код људи њихов чисти разум! То апостол сматра за главно. И заиста то и јесте главно. Јер кад би се у свих људи пробудио успавани чисти разум, не би остало ниједне људске душе на земљи, која не би поверовала у Христа Господа, која Га не би исповедила као распетог и васкрслог Спаситеља света, и која не би скрушено прибегла покајању за учињене грехе по наговору нечиста разума.

Ништа тако не удаљава од Јеванђеља као нечист разум, Шта чини разум људски нечистим? Грех. Као млеко кад се у њ наспе отров — што постане све отровом, тако и разум људски кад у њ уђе нечист грех — сав постане нечистотом. Сваки је грех нечистота; сваки грех чини разум човеков нечистим, мутним, отровним. Све знање које има нечист разум, јесте нечисто. Као мутни и прљави ликови предмета у мутном и прљавом огледалу. *Чистоме све је чисто,* рекао је други врховни апостол. Док је Адам имао чист разум у Рају, све његово знање о Творцу и створењима било је јасно и истинито. Но грех је помрачио и његов разум и разум његових потомака. Онај рајски, чисти разум безгрешног човека није мртав него је успаван у људима под грехом. Треба га само пробудити, и он ће онда непогрешно привести човека ка Христу. Зато апостол и ставља себи у дужност, да код људи пробуди тај првобитни, чисти, јасни, видовити, од Бога саздани разум.

О браћо моја, помозимо у буђењу људи светом апостолу, који се на крст стрмоглав распе ради своје проповеди, помозимо му бар уколико се нас самих тиче, и пробудимо сваки свој чист разум. И кад свак од нас то учини, видећемо, да сви имамо један разум. Јер чист разум је један, док је нечист разум — легион!

О васкрсли Господе, пробуди Ти у нама чисти разум молитвама Твога светог апостола Петра. Теби слава и хвала вавек. Амин.

24. АПРИЛ

1. **Св. муч. Сава Стратилат.** У време цара Аврелијана живљаше овај славни Сава у Риму, и имаше војводски чин. Пореклом беше од Готског племена. Посећиваше често хришћане по тамницама и помагаше их својим имањем. Због велике чистоте и поста даде му се од Бога власт над духовима нечистим. Када би оптужен као хришћанин, он смело стаде пред цара, баци преда њ свој војнички појас, и јавно исповеди Христа Господа. Би мучен разним мукама, шибан, гвожђем струган, свећама опаљиван. Но он не подлеже тим смртоносним мукама, но јави се жив и здрав. Његови другови, војници, видећи очигледно, да Бог помаже Сави, примише веру Христову. Њих 70 на броју одмах бише по наредби царевој посечени. Светом Сави јави се у тамници сам Христос Господ у великој светлости и крепљаше мученика Свога. Потом Сава би осуђен на смрт потопљењем у воду. И бачен би у реку дубоку, где предаде душу Богу 272. год. И душа му оде ка Господу, коме је веран остао у мукама многим.

2. **Преп. Јелисавета.** У раној младости ступи у монаштво у манастиру Св. Козме и Дамјана у Цариграду, и прими на себе тежак подвиг ради Христа Бога и ради душе своје. Себе је сматрала невестом Христовом, и овај свет као и непостојећи. Од њене велике љубави према Богу проистицаше и њено велико милосрђе према људима, нарочито према болним и страдалним. Даром, који јој Бог даде, исцељиваше она разне болести и разне муке на људима. На њеним ноћним молитвама виђали су је сву обасјану светлошћу небеском. А по смрти — и мошти јој беху целебне, те се на њеном гробу кроз векове стицаше мноштво болника и страдалника. Упокојила се мирно и прешла у вечну радост Господа свога 540. год.

3. **Св.** муч. **Евсевије, Неон, Леонтије и Лонгин.** Ова четворица беху војнички другови св. Ђорђа. Видећи храбро трпљење и чудеса св. Ђорђа, ови дивни војници посташе хришћани, због чега бише посечени.

4. **Св. муч. Пасикрат и Валентин.** Када судија наговараше Пасикрата да принесе жртву идолима, а тако исто и брата мученикова Папијана који беше отпао од ХрЛста због страха од мучења, тада Пасикрат метну руку своју у огањ и викну: „Тело је смртно и огњем сагорева, но душа је бесмртна и не осећа видљиве муке!" Мајка га пак много подржаваше и храбраше да истраје до краја. Би посечен с Валентином; и оба се преселише у царство Христово око 228. год.

5. **Преп. Тома Јуродиви.** Кад год по послу манастирском беше у граду Антиохији, овај Тома се прављаше луд Христа ради. Неки Анастасије не хте му дати тражену милостињу за манастир него му удари шамар. Тада Тома прорече: „Од сада нити ћу ја што примити од Анастасија, нити ће ми Анастасије моћи што дати!" После једног дана умре Анастасије, а и Тома при повратку за манастир издахну. И тако се зби пророчанство овог светог човека. Престави се св. Тома у Лафни код Антиохије, у време патријарха Домина (546—560. г.).

6. Новомуч. Лука и Никола. Дивни младић Лука, кројач по занату, пострада за Христа 1564. год., а Никола 1776. год.

Свети Тома луд се прави
Ради Христа Спаса свога,
У у срцу Бога слави,
Творца света Јединога У
срцу му Божје име.
— Помилуј ме благи Боже!
Своју душу храни тиме:
— Помилуј ме, благи Боже,
Не брине се Тома свети
Шта ће свијет о њем рећи,
Нек свет виче, нека прети,
Прави Суд ће Бог изрећи.
Ко је свету угађао
Пред Богом се наш'о лажан, А
Тома се насмејао Свету што
се прави важан. О ти сенко
поврх вода, Што се тако
важна правиш? Сва је
стварност у Господа. Кад за
ништа сматраш себе, Тим ћеш
Њега да прославиш.

РАСУЂИВАЊЕ

Препоручујући хришћанима да долазе у храм на молитву, Златоуст вели: „Ако неко донесе потчињеним грађанима царску или кнежевску грамату, грађани не испитују живот доносиоца, да ли је он богат или сиромашан, или праведан или грешан, но сви пажљиво слушаху оно што он чита. Ако ли неко није чуо, пита онога ко је чуо. Па кад толико страхопоштовање имате од земаљскога цара, како ли тек треба да слушате нас (свештенике) овде где Творац небесних сила говори кроз нас грешне?" И заиста, што је Св. Писмо друго него Грамата Цара небеснога! Како да нас не интересује сваки дан и сваки час та јединствена и спасоносна Грамата, кад нас интересују и најмање наредбе најмањих власти у држави? Св. Антоније рекао је: „Све што радиш, имај за то оправдање у Св. Писму." Но како ћеш имати оправдање у Св. Писму, ако не знаш Св. Писмо?

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам васкрслог Господа Исуса и то:

1. како Његово васкрсење одгони од нас сваку смућеност, туробност и печал,
2. како Његово васкрсење уноси у душе људске ведрину, храброст и добру вољу.

БЕСЕДА

о ништавилу свега у сравњењу са Христом

Држим све да су трице, само да Христа добијем (Филиб. 3, 8)

Апостол који ово пише имао је светску ученост, имао је богатство и пријатеље, имао је младост и здравље, имао је све изгледе на светске успехе у своме народу. Но он каже: *све оставих!* Ради Христа Исуса Господа својега све остави. Пред светским мудрацима постаде као будала, пред богаташима као просјак, пред пријатељима као непријатељ; младост и здравље изнури драговољним мукама и страдањима; све изгледе на светске успехе затвори сам себи једним потезом. И зашто све ово учини ти, о свети апостоле Павле? Зато што *држим све да су трице, само да ХрисШа добијем.*

Па да ли се, браћо, превари апостол Павле оставивши све као трице, и да ли доби нешто више добивши Христа? Двадесет столећа сведоче, да се апостол не превари, и да добивши Христа, доби несрављиво и више и боље од онога што остави и жртвова. Доби мудрост изнад сваке светске учености, и богатство нетрулежно и непропадљиво; и пријатеље у лицу нелажних ангела Божјих; и бесмртну младост без болести и старења; и успех божански, који траје без промене у животу вечном. Све ово он доби добивши Христа. И све ово он доби оставивши све што свет даје љубимцима својим.

Заиста, браћо, бољи је Христос од света; и нема речи којима би се описала Његова надмоћност над светом. Свет своје љубимце обмањује, а Хрстос Своје љубимце истински награђује. Јер свет даје мало а узима све; даје трулеж а узима живот. Христос пак тражи мало а даје све; тражи да одбацимо трулеж а даје живот вечни. Христос је, браћо, наш једини истински пријатељ.

О васкрсли Господе Христе, помози нам одрећи се трица, одрећи се трулежи, и даруј нам живот вечни. Теби слава и хвала вавек. Амин.

25. АПРИЛ

1. **Св. апостол и јеванђелист Марко.** Беше Марко сапутник и помоћник апостола Петра, који га у посланици својој првој назива сином својим, не сином по телу него сином по духу. Када Марко беше с Петром у Риму, умолише га верни да им напише спасоносну науку Господа Исуса, Његова чудеса и живот Његов. Тако Марко написа Свето Јеванђеље, које виде и сам апостол Петар и посведочи као истинито. Од апостола Петра би Марко постављен за епископа и послат у Мисир на проповед. И тако св. Марко би и први проповедник Јеванђеља и први епископ у Мисиру. Мисир сав беше притиснут густим мраком незнабоштва, идолопоклонства, гатарства и зло-

бе. Но с помоћу Божјом св. Марко успе да посеје семе науке Христове по Ливији, Амоникији и Пентапољу. Из Пентапоља дође у Александрију, куда га вођаше Дух Божји. У Александрији он успе да заснује цркву Божју, да јој постави епископа, свештенике и ђаконе, и да све добро утврди у вери благочестивој. Своју проповед Марко потврђиваше чудесима великим и многим. Када незнабошци подигоше тужбе на Марка, као разоритеља њихове идолопоклоничке вере, и када градоначелник поче трагати за Марком, овај одбеже поново у Пентапољ, где продужи утврђивати своје раније дело. После 2 године опет се врати Марко у Александрију, на велику радост свих верних, чији се број беше већ врло умножио. Том приликом Марка ухватише незнабошци, везаше га чврсто и почеше вући по калдрми вичући: повуцимо вола у обор! Свега рањена и искрвављена бацише га у тамницу, где му се најпре јави ангел небески, храбрећи га и крепећи га; а потом јави му се сам Господ Исус и рече му: „Мир Теби, Марко, јеванђелисте мој!" на што му Марко одговори: „Мир и Теби Господе мој Исусе Христе!"— Сутрадан злобни људи извукоше Марка из тамнице и понова га вукоше по улицама са истом виком: повуцимо вола у обор! Сав изнурен и измождан Марко изусти: у руке Твоје, Господе, предајем дух мој! и тако издахну и пресели се душом у бољи свет. Његове свете мошти бише од хришћана чесно сахрањене, да кроз векове дају исцељења људима од сваке муке и сваке болести.

2. **Св. Аниан, други епископ александријски.** Кад је св. Марко ступио из лађе на суву земљу у Александрији, расцепи му се обућа на једној нози. Тада виде он једног обућара, коме даде обућу на поправку. Шијући обућар прободе шилом себи у леву руку, и поче крв тећи, и јаукаше обућар од бола. Тада апостол Божји замеси прашину с пљувачком својом и помаза рањаву руку и одједном поста рука здрава. Удиви се обућар овоме чуду и позва Марка у свој дом.

Чувши Маркову проповед, Аниан — тако му беше име — крсти се и он и сав његов дом. Толико благочешће и толику ревност показа Аниан на делу Божјем, да га св. Марко рукоположи за епископа. И би овај свети човек другим епископом у Цркви александријској.

Јеванђелист Марко у Мисир долети Као
пчела с медом. И Мисир осети Сласт
Христовог меда, сласт науке живе, И почеше
људи Христу да се диве: Како се ваплоти у
божанској бризи За спасење људи, како се
понизи, И васкрсе како у слави и сили.
— По густом смо мраку ми досад ходили!
Рекоше Мисирци: сад нам сунце грану,
Радујмо се, људи, овом светлом дану!
— Но свој усев дивни Марко крвљу зали,
Идоли због тога сви су попадали.
И Мисир се крсти, земља фараонска
Поста њива Божја, црква апостолска.

АПРИЛ

РАСУЂИВАЊЕ

Лењиве руке брзо запосли ђаво, а вредне ангел. У овоме свету непрестаног покрета и непрестаних промена човек хтео не хтео, мора бити запослен, било добрим било злим деловањем. Лењив човек у ствари није незапослен: он је вредни посленик ђавола. Лењо тело и лења душа најподеснија је њива за ђаволско орање и сејање. Антоније Велики вели: „Тело треба укроћавати и утомљавати дугим трудом." А Јефрем Сирин учи: „Учи се радити, да се не би учио просити!" И сви други Свети Оци, без изузетка, говоре о неопходности труда за спасење душе човекове. А пример непрестаног и напрегнутог труда, духовног и телесног, дају нам и апостоли и сви светитељи. Да лењивац лењошћу не продужује живот на земљи него га скраћује, јасно је доказано дуговечношћу многих светитеља, највећих трудбеника међу трудбеницима у свету.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам васкрслог Господа Исуса и то:

1. како Његово васкрсење подстиче нас и снажи за сваки добар труд, телесни и духовни,
2. како Његово васкрсење озарава сваки наш добар труд светлом надом на живога Бога, који трудове наше броји, мери и чува за Дан Суда.

БЕСЕДА
о апостолском трудољубљу

НшТш за бадава хљеб једосмо у кога, него у Шруду и у послу, даи п ноћ радећи, с)а не будемо на досаду никоме од вас (II *Сол. 3, 8)*

Прво испунити, па онда поучити. Овога правила држали су се сви апостоли Божји и сви светитељи. Тако и апостол Павле пре него што изриче заповест: *ако ко неће да ради, да и не једе,* он изјављује за себе и за своје помоћнике у проповеди, да ничији хлеб не једоше за бадава, него да трудом и послом заслуживаху хлеб свој. *Дан и ноћ радећи!* Ево истинских трудбеника! Ево медоносних пчела Христових! Данонoћни труд — где је ту време за грех? Данонoћни труд — где је ту места за порок? Данонoћни труд — где ту може ђаво ставити гнездо страсти? Данонoћни труд — где је ту повод за саблазан?

У неким мисирским и палестинским манастирима живело је по десет хиљада монаха. И сви су они живели од труда руку својих: од плетења кошница, котарица, асура, и од других ручних радова. Данонoћни труд, и данонoћна молитва. Кад је један монах продао кошнице у граду скупље од оне цене коју му је игуман назначио, он је зато искусио казну. Јер подвижницима није било до обогаћења него

само до најнужније исхране и најпростије одеће. У томе су подвижници били и јесу прави следбеници великих апостола.

О браћо, бежимо од лењости као од пећине зверова. И ако смо неким случајем упали у пећину зверску, бежимо брзо из ње, док нам зверови нису сасвим заградили излаз. Пећина је дом у коме лењивац пландује; а зверови су зли духови, који се у таквом дому осећају боље него крај свога цара у Аду. О Господе, дивни у труду Своме око свих створења Својих, пробуди нас од лењости и ободри нас на данонoћни труд бодрим Духом Твојим Светим. Теби слава и хвала вавек. Амин.

26. АПРИЛ

1. **Свешт. муч. Василије еп. амасијски.** Ликиније, зет цара Константина, чијом сестром беше ожењен, претвараше се пред великим царем као хришћанин, но када доби од цара на управу цео Исток, он поче најпре тајно а после јавно гонити хришћане и утврђивати идолопоклонство. Жена његова туговаше због тога веома, но не може одвратити мужа свога од нечестија. Предавши се идолопоклонству, Ликиније се предаде безмерно свима страстима, а највише женонеистовству. При нападу ове нечисте страсти он хтеде оскврнити девицу *Глафиру,* која стајаше у служби царичиној. Ова се пожали царици, и царица је тајно посла из царског двора у Никомидији у област Понтијску. Девица достиже град Амасију, и ту би срдачно примљена од епископа Василија и осталих хришћана. Беше Глафира врло радосна што је Бог спасе у девичанству и писаше о том царици. И царица се радоваше и шиљаше јој новаца за храм Амасијски. Но једно писмо Глафирино, упућено царици, паде у руке царском евнуху, који га показа цару Ликинију. Сазнавши цар где се налази Глафира, одмах посла, да се доведе у Никомидију, и она и епископ. У међувремену умре Глафира те војници доведоше само Василија везана. После мука и тамнице блажени овај муж би посечен и бачен у море 322. год. Његови клирици, по указању ангела Божјега, нађоше му тело близу града Синопа, извукоше из воде помоћу рибарских мрежа и пренеше у Амасију где га чесно сахранише у храму, који он својим трудом и подиже. Цар Константин диже војску на Ликинија, победи га, ухвати и посла на заточење у Галију где сконча свој богомрски живот.

2. **Св. Јанићије Девички.** Србин из Зете. Као младић, обузет љубављу Христовом, остави дом и домаће своје, и удаљи се у предео Ибра, у ушчеље Црне Ријеке, у пештеру тесну, у којој се, по предању, пре њега подвизавао св. Петар Коришки. Но када се слава његова поче гласити међу људима, он одбеже у Дреницу, и сакри се у густу шуму Девичку. Године је провео св. Јанићије ту у самоћи, у ћутању и у молитви. По предању, кнез српски Ђурађ Бранковић доведе му своју полуделу ћерку, коју светитељ исцели. Из благодарности Ђурађ подигне манастир на том месту, познат и данас под име-

ном Девич. Ту почивају свете и чудотворне мошти Јанићијеве. У том манастиру подвизавала се скоро до у наше дане једна чувена и богоугодна испосница, монахиња Ефимија, боље позната у косовском крају под именом: Блажена Стојна. Упокојила се у Господу 1895. год.

3. **Св. Стефан, еп. пермски.** Рус пореклом; од малена одан молитви и богомислију; као младић оде у Ростов где се у манастиру св. Григорија Богослова замонаши. Сазнавши за Пермску земљу, сву зараслу у коров незнабоштва, пожели Стефан да буде мисионар у тој земљи; одмах се преда изучавању језика пермског, а када савлада језик, састави азбуку и преведе црквене књиге на тај језик. С благословом митрополита московског он се, као презвитер, упути на свој апостолски посао и са апостолском ревношћу поче проповедати Јеванђеље у густом мраку незнабоштва пермског. Крстивши неколико душа, он се потруди те сагради у Перми храм св. Благовештења. А када се црква Божја у Перми умножи, то он буде посвећен за епископа. Подносећи сваки труд, муку, злобу и понижење, он успе да разагна таму међу пермским незнабошцима и да их обасја светлошћу Христовом. У старости оде још једном у Москву, но тамо и сконча земни живот свој и пресели се ка Господу 1396. год.

Василије лежи у тамници За крст
часни и веру Христову: Псалме поје.
Богу благодари, Што му муке за
правду подарн Царев трибун Василију
збори:
— Слушај, старче, цар ти поручује,
Лшиније', штпћеник богова,
Да принссеш жртву идолима,
А човска Хрнста да с откажеш.
Не хтсднеш ли, смрт те чека худа. —
Василпје сија од радости,
Па трпбуну дивно одговара:
— Иди кажи твом цару опаку:
Да мп дадеш и све твоје царсгво,
А узмеш ми Христа васкрслога,
Више ћеш ми узет' него дати.
Издајниче Христа Спаситеља,
Зар и мене правиш издајником?
Смртодавче, смрти се не бојим,
Ја сам слута Христа Живодавца.

РАСУЂИВАЊЕ

Светитељи су живи, и богодана моћ њихова не слаби временом. Свети Јанићије Девички и данас твори чудеса као и за врехме живота свога на земљи пре 500 година. Неки Милош из Херцеговине спремао се да иде у Јерусалим на поклоњење светитељима. И баш кад је мислио кренути на пут, јави му се св. Јанићије у сну и рече му, да не иде у Јерусалим. Боље ти је, објасни му светитељ, да идеш у Девич и да тамо моју цркву почистиш и уредиш него да идеш у Јерусалим. Милош послуша и дође у запуштени Девич, почисти га, уреди и учини те поново пропоја. Ту се Милош замонаши и оста до конца живота. За време првог светског рата и аустријске окупације

дође у Девич један официр, Мађар, с одредом војске. Доведе игумана Дамаскина у гробницу пред ћивот св. Јанићија, и упита га шта има под плочом? „Светиња", одговори игуман. „Каква светиња!" насмеја се официр. „Ту су некакве ствари скривене." И нареди војницима, да пијуцима лупају и одваљују плочу. Но док се то вршило, официра спопадне мука по средини тела. Он легне у постељу, и пред вече тога истог дана умре. Уплашени војници напусте и започети посао и манастиру, па побегну.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам васкрслог Господа Исуса и то:

1. како је Његово васкрсење светлост велика, што разгони таму наше сумње, незнања и очајања односно живота по смрти,
2. како је Његово васкрсење светлост велика, што обасјава пут којим треба да идемо у овом животу да бисмо стигли у онај.

БЕСЕДА

о Христу као потврди свега добра

Ја син Божји Исус Христос којега ми вама проповиједасмо ја и Силван и Тимотије, не бк да и не, него у ^осму би да (II *Кор. 1, 19)*

Христос није светлост и тама него само светлост. Христос није истина и лаж него само истина. Нити је Христос живот и смрт — Он је само живот. Нити је Он моћ и немоћ — Он је само моћ. Нити је Он љубав и мржња — Он је само љубав. *Он* /е *да* за свако добро и у Њему нема колебања између *да и не.* Његова је наука сва чиста, сва истинита, сва светла, сва човекољубива. Његов пут је тачно просечен, и Он не допушта нагињавања ни на лево ни на десно. Ни сенка од греха не може се зауставити на науци Његовој, нити наћи места на путу Његовом. Његова личност је васкрсење добра; и све што је добра, у Њему је, а све што је греха, лажи, злобе и неправде, ван Њега је.

Такву науку, такав пут и такву личност проповедали су апостоли Божји — науку која означава потврду добра и откриће безмерног мајдана добра; пут који води к остварењу и вечној наслади тога добра; личност која у Себи садржи све добро и сву потврду добра.

Држимо се, браћо, и ми те јединствене Личности, тог јединственог пута и те јединствене науке.

Свесилни Господе, помози нам силом Духа Твога Светога, да би и наш мали живот на земљи био потврда добра а не одрицање добра. Теби слава и хвала вавек. Амин.

27. АПРИЛ

1. **Св. апостол Симеон.** Један од Седамдесетих апостола. Би син Клеопин, а Клеопа опет би брат Јосифа, обручника Пресвете Богоматере. Видевши чудеса Господа и Спаса нашег Исуса Христа, поверова Симеон, и би убројан у Седамдесет апостола. Са великом ревношћу и храброшћу проповедаше он Јеванђеље Христово свуда по Јудеји. А када злобни Јевреји убише Јакова, брата Господњег **и** првог епископа цркве јерусалимске, гурнувши га с висине храма и ударивши га мотком по глави, тада би овај Симеон, рођак Јаковљев, постављен за епископа у Јерусалиму. И он, као други епископ у Светом граду, управљаше црквом Божјом са мудрошћу и силом све до дубоке старости. Беше му преко 100 година када пострада. А његово страдање би овако: у време цара Трајана беше подигнуто двојако гоњење у Палестини, на потомке Давидове и на Хришћане. Злобни људи оптужише Симеона и као једно и као друго. Свети Симеон претрпе велике муке и најзад би распет на крсту, као и његов Господ, коме верно послужи на земљи.

2. **Преп. Стефан, еп. владимирски.** Ученик св. Теодосија Печерског. Би Стефан неко време игуман Печарске лавре и потруди се много око благочиног устројења монашког живота и око украшења храмова. Но враг распали код монаха злобу против њега, те га не само свргоше са игуманства него га и протераше из манастира. Но Бог који не оставља праведника дуго под понижењем од неправедника, управи живот преп. Стефана тако да он би изабран за епископа владимирског. Као архијереј Божји Стефан управљаше црквом до старости своје и мирно се упокоји у Господу 1094. год.

3. **Спаљење моштију св. Саве, архиеп. српског.** Тело св. Саве беше сахрањено у Милешеву. У време турске тираније народ српски скупљаше се над моштима свога светитеља, да тражи утехе и лека. Бојећи се, да се из тога места не дигне буна на Турке, Синан-паша београдски нареди те се мошти Савине пренесу у Београд, и ту спале, на Врачару, 27. априла 1594. год. Но са спаљивањем моштију светитељевих обесни паша не спали светитеља, који оста жив пред престолом Божјим на небесима и у срцу свога народа на земљи.

4. **Преп. Јован Исповедник.** Игуман обитељи Чистих (Катари). Ова обитељ би постројена близу Никеје у време царовања Јустинова, у VI столећу. Због поштовања икона и одбране иконопоштовања пострада Јован много од цара Лава и Теофила, и сконча у прогонству око 832. год.

Симеон блисташе младошћу и снагом,
Када се приближи Учитељу благом Виде
не рођака знаног му'по телу Но незнаног
Бога у телесном велу; И свет сав му мркну
од веље светлости, Када себи дође. с/
светом се прости, И ко силан оро у
високом лету

Он дух диже к небу и небеском свету.
Он кроз Христа позна Божију доброту, И
бесмртне Жизни бесмртну красоту Још
кроз Христа позна правога Човека,
Зато презре славу и част овог века;
Предаде се труду као медна пчела, Не
жалећи младост, не жалећи тела, Тек да
закон Христов испуни до краја И
удостоји се божанскога Раја. И на крсту
распет, стогодишњи старац, Не осети
смртни јадовити жалац, Јер већ духом
беше он васкрсо давно, — Сад чека и
телом да васкрсне славно.

РАСУЂИВАЊЕ

Права вера мора бити гоњена у овоме свету. То је и сам Спаситељ јасно и јавно рекао Својим апостолима. А св. Аполинаријe Јерапољски пишући против јеретика монтаниста, вели: „Нека нам кажу пред Богом, ко је од свих њихових пророка, почев од Монтана и његових жена, био гоњен од Јудејаца и убијен од нечестивих? Нико. Ко је од њих узет за име Христово и расет нико. Да ли је која од жена кадгод била бичевана или каменована у јудеј-ским синагогама? Нигде, никада."

Православни светитељ, дакле, хоће овим да каже, да права вера мора бити гоњена у овоме свету. Јереси су обично ближе светском и демонском духу, за то свет и демон не гоне своје. Бити стално гоњена — с кратким одисајима — то је одлика вере и цркве православне. То гоњење бивало је кроз сву историју или споља или изнутра, споља од иновераца, а изнутра од јеретика.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам васкрслог Господа Исуса и то:

1. како заповеда, да се проповеда покајање у име Његово и опроштење грехова,
2. како заповеда ученицима да чекају обећање очино, силу с више од Духа Светога.

БЕСЕДА
о гоњењу побожних

Сви који побожно хоће да живе у Христу Исусу,
биће гонени (II *Тим, 3, 12; Дела Аги 14, 22)*

И Господ Исус ово је прорекао, и Својим примером доказао. И апостоли су ово рекли, и својим примером доказали. И сви богоносци Оци Цркве, исповедници и мученици, ово су рекли, и својим примером доказали. Треба ли онда још сумњати, да се кроз тесна врата улази у Царство Божје? Треба ли и за час недоумевати, *да нам кроз многе невоље ваља ући у Царство Божје?* Не, ту више нема никаква основа нити оправдања сумњи. Може ли овца живети међу вуковима

и не бити од њих нападата? Може ли свећа пламтети усред изукрштаних ветрова а не бити повијана тамо и амо? Може ли благородна воћка расти украј друма а не бити сметана од мимопролазника? Тако ни Црква побожних душа не може не бити гоњена, и то гоњена: од незнабожаца, од идолопоклоника, од јеретика, од одступника, од страсти и порока, од греха и безакоња, од света и демона. Исто тако нити једна побожна душа може остати без гоњења, било спољашњег било унутрашњег све док се не растави од тела и света. Може неко и противити се овоме и доказивати друкчије по своме рачуну и по својој логици. Но ту не помаже ни разум ни логика једнога човека: хиљаде распетих говоре друкчије, и хиљаде спаљених вичу друкчије, и хиљаде исечених доказују друкчије, и хиљаде потопљених сведоче друкчије. О браћо моја, хришћанска вера је силна не само кад се слаже са чулним разумом и чулном логиком него и кад се (и баш нарочито кад се) противи чулном разуму и чулној логици.

Који хоће побожно да живе, биће гоњени. То апостол прориче у почетку хришћанских векова, а двадесет хришћанских векова одају многогласни ехо, који потврђује истинитост пророчанства.

О васкрсли Господе, дај нам светлости да будемо побожни до краја, и дај нам снаге да издржимо гоњење до краја. Теби слава и хвала вавек. Амин.

28. АПРИЛ

1. **Св. апостоли Јасон и Сосипатер, и Керкира девица.** Прва двојица беху од Седамдесет апостола, а последња беше кћи некога цара са острва Крфа. Јасона и Сосипатра спомиње апостол Павле (Рим. 16, 21) и назива их рођацима својим. Јасон је био родом из Тарса као и сам апостол Павле, а Сосипатер из Ахаје. Први беше постављен од апостола за епископа тарсијскога а други за епископа иконијског. Путујући и проповедајући Јеванђеље ова два апостола стигоше на острво Крф где успеше да сагради цркву у име св. Стефана првомученика и да придобију неке незнабошце за цркву. Цар тога острва баци их у тамницу где беху затворени 7 разбојника: Сагорније, Јакисхол, Фаустијан, Јануарије, Марсалије, Ефрасије и Мамије. Ову седморицу апостоли преведоше у веру Христову и од вукова направише јагњеце. Чувши цар за то, нареди да се та седморица уморе смрћу у врелој смоли. И тако они примише венац мученички. Када потом цар истјазаваше апостоле, кћи његова девица Керкира, гледаше с прозора муке Божјих људи, па сазнавши због чега их муче, и сама се огласи хришћанком и раздаде све своје наките сиромасима. Разгневи се цар на кћер своју, и затвори је у нарочиту тамницу, па пошто не успе да је тиме одврати од Христа, нареди те запалише тамницу. Тамница изгори, но девица оста жива. Видећи то чудо, многи се народ крсти. Разјарени цар тада нареди те му кћер привежу за дрво и стрелама је убију. Они који повероваше у Христа, по-

бегоше од страшнога цара на оближње острво и скрише се. Цар пође лађом да их похвата, но лађа потоне у мору, и тако нечестиви погибе као негда фараон. Нови цар прими веру Христову, крсти се и доби име Севастијан. Јасон и Сосипатер слободно проповедаху Јеванђеље и утврђиваху Цркву Божју на Крфу до дубоке старости, и ту скончаше земни живот свој, и преселише се у дворе Господње.

2. **Св. муч. Максим, Дада и Квинтилијан.** Пострадали у време Диоклецијана. Беху суђени и мучени од војводе Тарквинија. После тамновања и мучења посечени мачем.

3. Св. муч. Тибал. Словенин из Панонијe. У време Диоклецијана беше страшно мучен за веру Христову, и пострада у месту Цибалу.

Девица Керкира, и нежна и чиста,
Из царскога двора чу за име Христа,
И то свето име срцем јој завлада,
Те готова беше за њег да пострада.
Отац ћерку учи, но како? и чему?
— Бог Је Један, оче. поклони се Њему!
Његова је љубав кроз Христа јављена,
Том љубављу сад сам и ја ујављена.
Ја не жалим себе, нит се мука бојим,
Ти што хоћеш чини, ја пред Богом стојим. —
У пламену стоји Керкира девица,
Тиха, кротка, светла, као голубица,
Црвен пламен букти, сва тамница пуца,
Керкирино срце небојазно куца,
У срцу се гнезди молитва и нада,
Тиме она огањ не огањ њу свлада,
Устрељена дева љубављу божанском,
Растави се лако с'таштином земаљском,
Тело јој разнеше смртоносне стреле...
Господ прими душу девице свецеле.

РАСУЂИВАЊЕ

Тајна нашег спасења закључује се у појави Бога у телу људском међу људима. Св. Мелитон Сардијски пише: „Дела Христова после крштења показала су и доказала свету, да је у телу Његовом скривано Божанство. Будући Богом, Он је био и савршеним човеком. Он нам је јавио два Своја јестетства: Божанство чудесима, учињеним кроз три године после крштења, и Човечанство кроз оних 30 година, када је немоћ телесна скривала знаке Његовог Божанства, мада је Он био истински предвечним Богом." — Начин сједињења Божанства с Човечанством тешко је појмљив, но догађај појаве Бога као човека међу људима савршено је појмљив из појма о љубави Божјој према људима. Ни свет као догађај није више појмљив — може се рећи да је чак и мање појмљив — него догађај над догађајима: ваплођење Бога.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам вазнесење Господа Исуса и то:

1. како Он изводи ученике Своје на брдо према Витанији,
2. како Он уздигнутим рукама благосиља ученике.

БЕСЕДА

о тражењу лица Господњега

Тражим лице твоје Господе! — Покажи свијетло лице твоје слуги својему! (Пс. 27, 23; 31, 16)

Цар Давид тражаше оно што прости рибари добише нетражено. Цар се превијаше у мраку чезнући да види светло лице Господње, које се показа простим рибарима у свем сјају своме. Цар Давид припадаше времену чекања, а ученици времену испуњења. Тамо је само наговештај доласка Господњег, овде долазак. Тамо слутња и маштања о лицу Господњем, овде сјај и красота самога тога лица. Сјајно беше лице Господње и пре васкрсења, а колико тек сјајније по васкрсењу! Неугасиви пламен Божанства скриваше се иза иконе тела Његовог, и сијаше кроз ту телесну икону. И ученици Га гледаху нетремице, и радоваху се срцем. Четрдесет дана гледаху прослављено тело Његово; и радоваху се срцем!

О браћо моја, потражимо и ми сјајно лице Господње, да бисмо осетили насладу којом се анђели небески опијају. Ако га будемо с чежњом тражили у овоме животу, видећемо га бар у оном; но ако га не тражимо у овом животу, нећемо га видети ни у овом ни у оном. Чезнимо, браћо, за лицем Христовим! Свака Његова реч показује нам једну црту лица Његовог. Свако Његово дело показује нам неку црту лица Његовог. Сваки Његов светитељ показује нам понеки зрак светлог лица Његовог. Са чежњом, браћо, испитујмо лице Господње. Састављајмо зрак са зраком, док се не покаже цело сунце. Угнездимо то Сунце у дубину срца свога, да изнутра обасја дворе наше телесне. Тај неисказано слатки виноград усадимо у срце своје, да бисмо окусили оно бесмртно пиће, којим се анђели опијају.

О Господе светлоносни, покажи светло лице Твоје слугама Твојим. Теби слава и хвала вавек. Амин.

29. АПРИЛ

1. Св. Василије Острошки. Родом из Попова Села у Херцеговини, од родитеља простих но благочестивих. Од малена беше испуњен љубављу према Цркви Божјој, а када поодрасте, оде у требињски манастир Успенија Богородице и прими монашки чин. Као монах убрзо се прочу због свог озбиљног и ретког подвижничког живота. Јер налагаше на себе подвиг за подвигом, све тежи од тежега. Доцније би изабран и посвећен за епископа захумског и скендеријског, мимо своје воље. Као архијереј најпре становаше у манастиру Тврдошу, и одатле као пастир добри утврђиваше стадо своје у вери православној чувајући га од свирепства турског и лукавства латинског. А када би и сувише притешњен непријатељима, и када Тврдош би разорен од Турака, пресели се Василије у Острог, где се тврдо подви-

заваше ограђујући стадо своје беспрестаним и топлим молитвама својим. Престави се мирно Господу, у XVI веку, оставивши своје целе и целебне мошти, неиструлеле и чудотворне до дана данашњега. Чудеса на гробу св. Василија су безбројна. К његовим моштима притичу и хришћани и муслимани, и налазе исцелења у најтежим болестима и мукама својим. Велики народни сабор у Острогу бива сваке године о Тројицама.

2. **Св. Девет мученика у Кизику.** Ових девет храбрих мученика, љубављу Христовом загрејани, не хтеше принети жртве идолима нити се одрећи Христа Господа, због чега бише љуто мучени и најзад мачем посечени. У време цара Константина сазида се храм у Кизику у част ових мученика, где се њихове неиструлеле мошти положише. Безбројна исцељења догодише се над моштима њиховим. Имена су њихова *Теогоније, Руф, Антипатер, Теостих, Артем, Магн, Теодот, Тавмасије и Филимон.* Сви они презреше све времено ради вечног и трулежно ради нетрулежног. Зато их Господ уведе у вечне обитељи Своје и увенча их венцима славе непролазне. Чесно пострадаше и прославише се у III веку.

3. **Преп. Мемнон чудотворац.** Од младости предаде се Мемнон посту и молитви и толико себе очисти да постаде обиталиште Духа Светога-. Исцељиваше неисцељиве болеснике и чињаше многа друга чудеса. Јављаше се на морским бурама и спасаваше бродове од пропасти. Упокоји се мирно у Господу у II столећу и пресели се у небеске дворе Господње.

Свсти Василије. Божји угодниче, И од сваке муке чудни целебниче, Снлом Хрнста свога Ког возљуби много, Најтеже болнике ти сп лсчит "мог'о, То п сада можеш сваком ко те штује И у живог Бога ко тврдо верује. Не престај помагат, славо српског рода, Не престај за грешне молити Господа. Ти си светац Божји у небеској слави А свеци су људи духом цели, здрави. У теби видимо миправог човека, Слободног од греха, и препуног лека, У ком огањ гори Духа Свесветога, У ком љубав стоји Христа Васкрслога, Захвални смо теои, и Богу свесилну, Што кроз Тебе лије милост преобилну, Кроз Свог свеца чудна и ангелолика — Василија српског, Вожјег угодника!

РАСУЂИВАЊЕ

Ништа се од Бога Свезнајућег не може утајити. Њему је свакога часа познато све што се твори у свету, како у свету спољашњем, тако и у свету унутрашњем, духовном. Ниједну намеру, ниједну жељу, ниједну помисао своју не може човек сакрити од Бога. Како да се сакрије од Бога оно што се не може сакрити ни од људи, од светих људи! Цар Иван Грозни дошао једног дана да се Богу моли. У храму је стајао на молитви и Василије Блажени, јуродиви. Цар је телом

био истина у храму, али умом је био на Врапчијем брду, недалеко од Москве, на коме беше почео зидати двор. И за све време богослужења цар је мислио, како да продужи и доврши свој двор на оном брду. После службе виде цар Василија, и упита га где је он био. „У цркви," одговори Василије, и одмах упита он цара: „А где си ти био, царе?" „И ја у цркви," одговори цар. На то му рече прозорљиви светац: „Не говориш истину, Иванушка, јер ја те гледах како мислима шеташ по Врапчијем брду и зидаш двор."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам вазнесење Господа Исуса и то:

1. како се Господ благосиљајући ученике Своје подиже од земље и узноси на небо,
2. како ученици гледају за Њим како се узноси док Га облак не скрије од очију њихових.

БЕСЕДА

о несравњивој љубави Христовој

Да бисте могли познати — претежнију ос) разума љубав Христову (Еф. 3, 19)

Претежнију од разума љубав Христову! Не од разума Божјег него од разума човечјег, помраченог и озлобљеног грехом. Јер Божји разум раван је Божјој љубави, и ниједно није претежније од другога. Али људски разум, удаљен од Бога, не схвата никако Божју љубав, показану кроз Господа Исуса Христа. Бог разуме људе али људи не разумеју Бога. Бог је покушавао да разумом уразуми људе кроз природу и кроз Старо Откровење, кроз закон и пророке, али се људи нису дали уразумити. Тада је Бог покушао да љубављу савлада људе, и да их љубављу привуче к Себи. Отуда вапло́ћење Сина Божјег, Његово пожртвовање у Његово страдање од смрти. Таква неисказана љубав Божја, изнад речи и разума, многе је запленила и повратила Богу, тј. уразумила, дала им нови разум, чист и светао; но многе је опет збунила, јер се није слагала с њиховим помраченим и озлобљеним разумом.

Да би сте могли познати, вели апостол. Како ћемо, браћо, познати оно што је изнад познања и изнад разума? Никако друкчије него променом разума, пробуђењем и разбистрењем разума, просветљењем и узвишењем разума, очишћењем и обожењем разума, једном речју — стицањем новог разума који би имао ту способност, да разуме љубав Христову, претежнију од садашњег грешног разума људског.

О дубино премудрости и разума Божија! Ко ти се само и мало приближи, тај осети да си ти истовремено и дубина љубави Божје!

О Господе вазнесени на небо, осветли разум наш разумом Твојим, да бисмо лакше усвојили недомисливу љубав Твоју према људима, и заплакали се — заплакали се од туге због отврдлог срца нашег, од помраченог и озлобљеног разума нашег, и заплакали се од радости

због љубави Твоје према нама, мрачним и злобним. Теби слава и хвала вавек. Амин.

30. АПРИЛ

1. **Св. апостол Јаков.** Син Заведејев и брат Јованов, један од Дванаесторице. На позив Господа Исуса оставио је рибарске мреже и оца свога, па заједно са Јованом одмах пошао за Господом. Спадао је у ону тројицу апостола, којима је Господ откривао највеће тајне, пред којима се преобразио на Тавору и пред којима је туговао пред Своје страдање у врту Гетсиманском. После пријема Духа Светога проповедао је Јеванђеље по разним странама, и ходио је до Шпаније. По повратку из Шпаније стану се Јевреји с њим препирати о Светом Писму, па не могући му никако одолети, најме некога мађионичара Хермогена. Но и Хермоген, и Филип, ученик Хермогенов, бише побеђени силом истине, коју Јаков проповедаше, и обојица се крстише. Тада га Јевреји оптужише Ироду и наговорише некога Јосију да клевета на апостола. Овај Јосија видећи муженствено држање Јаковљево и чувши његову јасну проповед о Истини, покаја се и поверова у Христа. Но када Јаков би осуђен на смрт, тада и овај Јосија такође би осуђен на смрт. Ходећи на губилиште, Јосија мољаше Јакова да му опрости грех клевете. А Јаков га загрли и целива и рече му: „Мир теби и опроштај!" И обојица погнуше главе под мач и бише посечени за Господа, кога они љубљаху и коме служаху. Пострада Јаков свети 45. год. у Јерусалиму. Тело његово би однето у Шпанију, где се на гробу његовом и до данас догађају се чудесна исцељења.

2. Св. **Донат.** Епископ у Еврији Албанској. Би обдарен од Бога великом благодаћу чудотворства, те чињаше чудеса многа на корист људи. Тако претвори горку воду у слатку; низведе дажд у сушно време; исцели од сумашествија кћер цареву; васкрсну мртваца. Овај мртвац беше исплатио дуг некоме зајмодавцу, но несавесни зајмодавац хтеде по други пут наплатити дуг, па користећи се смрћу свога дужника, дође удовици његовој и тржаше да му одмах плати дуг. Удовица плакаше и жаљаше се епископу. Св. Донат опомену зајмодавца да почека док се човек сахрани, па ће се онда разговарати о дугу. Но зајмодавац љутито настојаваше на своме. Тада Донат приђе мртвацу, дохвати га и викну: „Устани, брате, и види шта имаш са зајмодавцем својим!" Тада се мртвац диже, и грозним погледом погледа на зајмодавца свога, и рече му, када и где му је платио дуг. И још потражи он од зајмодавца писмену обавезу своју. Устрашени зајмодавац даде му у руке хартију, коју оживели мртвац поцепа, па поново леже и упокоји се. Мирно сконча св. Донат у дубокој старости и оде ка Господу 387. год. Његове мошти и сад почивају на корист вернима у Еврији у Албанији.

3. **Св. муч. Аргира.** Ова нова мученица беше родом из Брусе, рођена од родитеља благочесних. Тек што се беше удала за једног

хришћанина, загледа се у њу неки Турчин из комшилука, и позиваше је на сажиће са њим. Христољубива Аргира одбијаше такве прљаве предлоге Турчина. Но овај се разбесни и оптужи је суду, како је хтела примити ислам, па после одрекла. Од судије до судије, из тамнице у тамницу, света Аргира проведе пуних 15 година страдајући за Христа. Јер љубљаше Христа изнад свега у свету. Најзад сконча у тамници у Цариграду 1725. год.

Заведејев Јаков од тројице беше, Што
пречудне тајне Христове видеше, Што видеше
Спаса преображенога, Одећом белога, лицем
пламенога, И у врту опет видеше Га тужна.
У крлетци света ко немоћна сужња. Збуњен
беше Јаков овом супротношћу, Док просвећен
не би васкрсном светлошћу. А кад Господ
уста, Јаков поверова: Разбише се сумње као
облак снова! Па још Дух кад сиђе и силу му
даде. Јаков непобедив војвода постадс.
Војевати поче и дању и ноћу, И чудеса
творит с Божијом'помоћу. Све за име
Христа, све у славу Христа. Док то свето име
светом не заблиста. Залуд крвав Ирод одсече
му главу Бог војводи своме даде вечну славу.

РАСУЂИВАЊЕ

Леже неки благочестиви старац на смртну постељу. Пријатељи његови скупише се око њега и плакаху за њим. У том се старац три пута засмеја. Упиташе га иноци, чему се смеје? Старац одговори: „Први пут се засмејах, јер се ви бојите смрти; други пут — јер нисте спремни за смрт; трећи пут — јер идем од труда у покој."

Видите како праведник умире! Он се не боји смрти; он је спреман за смрт, и он види, да кроз смрт одлази из трудног живота у вечни покој. Кад се природа човекова замисли у првобитном рајском стању, онда је смрт неприродна онако исто као што је и грех неприродан. Од греха је и произашла смрт. Покајан и очишћен од греха човек не сматра смрт уништењем него капијом за живот бесмртни. И ако су кад праведници молили Бога да им продужи земаљски живот, то није било нити због љуживоту, нити због страха смртнога, него једино да би добили више времена за покаја-ње и очишћење од греха, те да би што безгрешнији и чистији пред Бога изашли. И ако су кад показивали страх пред смрћу, то није био страх од смрти него од Суда Божјега. Какав ли страх тек мора-ју имати пред смрт грешници непокајани?

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам вазнесење Господа Исуса и то: 1. како сва привлачна снага земљина не могаше да задржи тело Господа од вазнесења,

2. како се вазнесењем Својим Господ показа узвишен над законима природе.

БЕСЕДА
о обасјању Христовом

Устани ти који спаваш и васкрсни из мртвијех, и обасјаће те Христос (Ефес. 5, 14)

Свети апостол Павле, слично свима другим апостолима и светитељима хришћанским, све што учи друге, учи по сопственом свом искуству. Јер вера Христова је искуство, опит, а не теорија и људско мудровање. И Павле је лежао као духовно успаван, и био је духом мртав док год се противио вери хришћанској. Но он се пробудио, и устао, и духом васкрснуо и био обасјан Христом. Он зна себе из времена кад је духом спавао, па онда из времена кад се пробудио, па кад је устао, па кад је Духом васкрснуо, па кад је био обасјан Христом. Оно што зна о себи као хришћанину, он саветује и другима... Као апостол он види себе у светлости великој, и верује, да и сви други људи, ако хоће, могу бити тако светли као он. Светлост није његова него Христова; његова је само љубав према тој светлости.

Но обасјање Христом потребно је човеку на почетку као и на крају. Јер без Христова обасјања човек се не може ни пробудити, ни устати, ни васкрснути из мртвих, као што после не може сам собом ни живети у вери ни умрети у нади. Христос је потребан на почетку као и на крају. Као што је дављеном детету потребна рука родитељска п да га извади из воде и да га после води по сухој земљи чувајући га да се опет не утопи, тако је Христос Господ потребан дављенима у водама греха. И сам апостол добио је обасјање Христово на почетку, на путу за Дамаск, па га је опет добио после. Прво обасјање је обраћање ка Христу, а друго — утврђивање себе у Христу. Прво обасјање ми сви добијамо кроз крштење, а потоње кроз веру и испуњавање заповести Господњих. Сви они пак који немају обасјања Христова, или су га имали па изгубили, јесу као успавани, као мртви.

О Господе благи, пробуди нас, дигни нас, васкрсни нас, јер ниједно од овога ми не можемо без Тебе. Теби слава и хвала вавек. Амин.

1. МАЈ

1. **Св. пророк Јеремија.** Рођен на 600 год. пре Христа у селу Анатоту недалеко од Јерусалима. Почео пророковати у 15 — ој својој години у време цара Јосије. Пророковао покајање цару и великашима и лажним пророцима и свештеницима; и у време тога цара Јосије једва спасе живот свој од убиствене руке огорчених великаша. Цару Јоакиму прорече, да ће његов погреб бити као погреб магарца, тј.

избациће се мртав ван Јерусалима, и тело ће му се без погреба дуго повлачити по земљи. Због тога би Јеремија бачен у тамницу. Не могући писати у тамници, Јеремија призва Варуха, који стаде код прозорчића од тамнице, а он му диктираше. Када цару би прочитано ово пророчанство, гневан цар дохвати хартију и баци је у огањ. Промисао Божји спасе Јеремију из тамнице, а на Јоакиму се испуни реч пророчка. Цару Јехонији прорече, да ће бити одведен у Вавилон са целом породицом својом и да ће тамо умрети, што се све ускоро и зби. Под царем Седекијом метну Јеремија јарам на свој врат и хођаше кроз Јерусалим проричући пад Јерусалима и ропство у јарму Вавилоњана. Писао је робљу јеврејском у Вавилон, да се не надају повратку у Јерусалим, јер ће остати у Вавилону 70 година, што се и догоди. У долини Тотеф, под Јерусалимом, где су Јевреји приносили идолима децу на жртву, Јеремија узе здрав лонац у руке и разби га пред народом проричући скоро сокрушење царства Јудејскога. Ускоро Вавилонци заузму Јерусалим, цара Седекију убију, град опљачкају и разоре, а огроман број Јевреја посеку у долини Тотеф на месту где су деца клана на жртву идолима, и где је пророк разбио овај ланац. Јеремија са левитима узме кивот из храма и однесе на брдо Нават, где је Мојсеј умро, и ту га скрије у једну пештеру. Огањ пак из храма скрије у један дубок бунар. Приморан буде од неких Јевреја да иде с њима у Мисир" где проживи 4 године, и тада буде од својих санародника камењем убијен. Мисирцима прорекао сокрушење њихових идола и долазак у Мисир Деве са Младенцем. Постоји предање^ да је сам цар Александар Велики посетио гроб пророка Јеремије. По наредби цара Александра тело Јеремијино пренето и сахрањено у Александрији.

2. **Преп. муч. Акакије Папучар.** Из села Неохора до Солуна. Бијен много од свог мајстора у Серезу, он се потурчи. Потом као покајник и монах живео у Хилендару. Његова сиромашна но христољубива мајка посаветује му: „Као што си се добровољно одрекао Господа, тако сад мораш добровољно и храбро примити мучеништво за слаткога Исуса." Син послуша мајку, и с благословом Светогорских отаца оде у Цариград где буде посечен од Турака 1. маја 1816. год. Глава му се чува у ман. Пантелејмону.

3. **Преп. Пафнутије Боровски.** Син татарског великаша, који доцније прими веру хришћанску. У својој 20. години замонаши се Пафнутије и проживи у манастиру до своје 94. године, када се упокоји у Господу. Био је девственик и подвижник, због чега и велики чудотворац и прозорљивац. Скончао 1478. год.

Јеремија девственик и пророк, —
Божју вољу он људима Јавља
Кад у греху људи угнилише И
законе Божје погазише. Виче
пророк, и плаче, и прети, Речи
су му као пламен живи, Грешне
пали, праведнима светли; Сузе су
му као сузе мајке Над породом
својим умирућим. -Казна иде,
пророк је провића, Казна јсдна
сто пут заслужена. Милост
Божја у правду се мења.

Виче пророк, и плаче, и прети,
Народ грешни зове покајању.
Народ слуша што главари кажу, А
главари пророку се смеју, И речи
му за лаж проглашују! Но пророк
се не да заморити: Своје речи
мукама печати; Злобни људи
пророка убише, Те га гласним
навек учинише. Реч пророка
свака испуни се — Царство паде.
пророк прослави се.

РАСУЂИВАЊЕ

Преп. Пафнутије Боровски говорио је својим ученицима, да се човекова душа и дела његова скривена могу познати по погледу очију. Ученицима је то изгледало невероватно све док овај Божји човек није то потврдио у ствари, и то у више махова. Прозирући у туђе судбе Пафнутије је прозрео и у своју. На недељу дана, будући још здрав, он Је прорекао, да ће у идући четвртак разлучити се од овога света. А када је овај четвртак осванио, он је радосно узвикнуо: „Ево дана Господњега, веселите се људи; ево дсфе дан очекивани!" — Ето тако дочекује смрт човек који је целога века мислио о растанку са овим светом и о сусрету с Богом.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам вазнесење Господа Исуса и то:

1. како се два ангела јављају ученицима док ови још гледају за вазнесеним Господом,
2. како ангели објављују, да ће Господ доћи онако као што Га ученици видеше да одлази у небо.

БЕСЕДА

о сили речи Господње

Није ли ријеч моја као огањ, говори Господ, и као маљ који разбија камен? (Јерем. 23, 29)

Јесте, Господе, реч је Твоја заиста као огањ који загрева праведника а жеже неправедника. И реч је Твоја заиста као маљ који мекша камениту тврдину срца покајника а разбија у прашину срца непокајаних грешника.

Не гораше ли наше срце у нама кад нам говораше (Лк. 24, 32)? питаху се апостоли после разговора са васкрслим Господом. Кад је срце у човеку право, оно гори од речи Господње, и топи се од милине,"и шири се од љубави. А кад је срце у човеку неправо и од греха окамењено, онда се оно од речи Господње пече и још више отврдњава. *И отврдну срце фараоново.*

Залуд се грешници утврђују у тврђаве своје од камена, у тврђаве своје од железа, у тврђаве своје од сребра и злата, и одбацују оклоп правде Божје. Као силан и неодољив маљ каква ј е р е ч Господња, кад Он изрекне осуду тих камених утврђења, у која се грешници утврђују.

Залуд неверник утврђује дом свој тврдим каменом, и државник државу окамењеном мудрошћу земаљском не уздајући се у Бога живога. Реч Господња пада као маљ на све што је сазидано мимо Бога, или против Бога, као силан и неодољив маљ.

О браћо, не уздајмо се у творевине своје од камења, ни од мермерног нити од златног нити од сребрног камења, нити од безбожног камења сопствених мисли својих. Све је то слабије пред силом Божјом неголи прах пред силом ветра.

О Господе свесилни, помози нам да примимо реч Твоју и да на Њој зидамо сав живот свој и у овом и у оном свету. Теби слава и хвала вавек. Амин.

2. МАЈ

1. **Св. муч. Еспер, Зоа, Кириак и Теодул.** У време цара Адријана (117 — 138. год.) неки Катал незнабожац купи као робове Еспера, жену му Зоу и синове њихове Кириака и Теодула. Како ови беху убеђени хришћани, то не хтеше ништа окушати од идолских жртава, него оно што им се даваше они бацаху псима а сами гладоваху и трпљаху. Сазнавши за ово Катал, разгневи се веома, па поче тешко истјазавати све своје робове. Најпре мучаше децу, но деца осташе непоколебљива у вери, и, шта више, тражаху од мучитеља теже муке. Најзад сви четворо буду бачени у огњену пећ где после благодарне молитве предаду дух свој Господу. Тела њихова остану читава и неопаљена од огња.

2. **Св. Атанасије Велики, архиеп. александријски.** У данашњи дан празнује се пренос његових моштију и чудеса од истих. А живот и рад овога великог светитеља описан је под 18. јануаром.

3. **Св. муч. Борис и Гљеб.** Синови великога кнеза Владимира, покрститеља руског народа. До свога крштења Владимир имаше много жена, и од њих децу. Борис и Гљеб беху браћа од једне мајке. Пред смрт Владимир раздели државу на све своје синове. Но Свјатополк, најстарији му син, кнез кијевски, пожели да узме и делове намењене Борису и Гљебу. Зато посла људе те на једном месту уби Бориса а на другом Гљеба. Беху ова два брата необично побожна и у свему богоугодна, и сретоше смрт са молитвом и уздизањем свога срца ка Богу. Њихова тела остану нетл^ена и благоухана, и буду сахрањена у граду Вишгороду где до дана данашњега исходи из њих благодатна сила, која исцељује људе од разних болести и мука.

4. **Св. Михаил (Борис), цар бугарски.** Рођен и васпитан као незнабожац. Борис се покрсти под упливом свога стрица Бојана и сестре своје. На крштењу добије име Михаил. Патријарх Фотије пошље му свештенике, који постепено крсте сав бугарски народ. Многи великаши у Бугарији противили су се новој вери, али је нова вера победила, и крст се заблистао на многим храмовима што их подиже благочестиви цар Михаил. Веру међу Бугарима, као и међу Србима, утврдише нарочито Петочисленици Охридски, ученици св. Кирила и Методија, који су народу проповедали на народном, словенском језику, науку Христову.

Михаил се замонаши у старости и повуче у манастир. Но кад његов син Владимир поче кварити дело очево и сузбијати Хришћанство, Михаил се обуче поново у војводско одело, припаса мач, скиде Владимира с престола па постави млађег сина Симеона. Потом поново обуче монашку ризу, повуче се у тишину, и у подвигу и молитви мирно сконча земни живот „у благој вери, у правом исповедању

Господа нашега Исуса Христа, велик, чесан и благоверан", и пресели се у небески живот 2. маја 906. год.

Михаил Бугарски крстом народ крсти, У Христово стадо пагане уврсти, И примером својим људска срца косну, Да заволе људи веру спасоносну. Па построји цркве, безбоштво истреби, И Божијег Духа прослави у себњ Још напусти славу и сујете луде, Истини 'и правди он научи људе. Не пожали себе рад Божјег нмена И ради спасења бугарског племена. Венчан би на земљи венцем царовања, А на небу венцем вечног радовања.

РАСУЂИВАЊЕ

Блажени Максим, Христа ради јуродиви, ходио је зими наг московским улицама. На савете људи да се обуче и заштити од зиме, он је одговарао: „Јесте зима љута, али је сладак Рај!" И још је говорио: **„Зд терп^кше ддстт* Богт* спдсеше!"** Кад Христос Господ није жалио Себе предати на муке и на смрт, зашто бисмо ми жалили сами себе ради самих нас. Он нам је преписао један рецепт, једну дијету,за духовно оздрављење наше, и то је Он назвао *лаким јармом.* Много је тежи јарам који ми сами на себе товаримо, јер нас тај јарам обара у све тежу и тежу духовну болест. Земља од нас тражи много веће жртве не обећавајући нам никакву награду после смрти. Земља тражи да жртвујемо њој и Бога и душу и савест и ум и сведостојанство човечанско и божанско, и зато нам показује мрачан и смрадан гроб као крај свему и плату за све. Христос тражи да жртвујемо само земљу, и животињство наше, и грех, и порок, и свако неваљалство, и зато нам обећава васкрсење и бесмртан живот у рају. Јесте зима љута, али је сладак Рај!

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам вазнесење Господа Исуса и то:
1. како Му се ученици поклонише,
2. како се враћају у Јерусалим с великом радошћу.

БЕСЕДА о извору живе воде и о сухом бунару

Чудите се томе, небеса ... вели Господ, јер два зла учини мој народ: оставише мене, извор живе воде, и ископаше себи бунаре, бунаре испроваљиване, који не могу да орже воду (Јерем. 2, 12 -13)

Је ли ово речено само за онда, или и за данас? Извесно, и за данас. Је ли ово речено само за народ јеврејсжи, или и за наш народ? Извесно, и за наш народ. Као што је речено: не убиј, не укради, не

сведочи лажно, не само за оно време него и за сва времена, и не само за јеврејски народ него за све народе, тако и ово. И ово важи и данас и увек, за сваки народ и за сваког човека, који год окреће леђа извору воде живе у дворишту своме и копа бунар, да из њега пиЈе кишницу.

Извор живе воде је сам Господ, непресушан, обилат и сладак. Бунар је сваки посао људски, који се ради насупрот Бога и Божјег закона, и од кога људи очекују напредак и срећу и утољење своЈе гладни и жеђи. Такав је бунар безбоштво, и сребролубље, и прождрљивост, и разврат, и властољубље, и сујета, и поклоњење идолима, и гатарство, и све остало што има ђавола за саветника, грех за копа-ча, а лажну наду за водоношу. *Чудите се томе, небеса, и згрозите се и упропастите се!* вели Господ, како се избезуми човек, и поче да оставља живу воду и да копа бунар у врелом угљевљу, које му још више распаљује жеђ!

О браћо, и наш народ учини два зла, јер заборави Господа као извор свакога добра, и јер пође да тражи себи добра у злу и кроз зло. Може ли се наћи вода у огњу? и пшеница у песку? Не може, не може, браћо. Још мање се може наћи мира, и среће, и задовољства, и радости, и живота, и ма каквог добра, у бунарима греха и безбоштва.

*О Господе, бесмртни изворе свакога добра што срце људско може пожелети и што ум људски може замислити, смилуј се нама грешним и недостојним. Одврати нас моћном десницом Твојом од безбожних и узалудних послова наших, и напој нас слатком и живом водом Твојом. Теби слава и хвала вавек. Амин.

3. МАЈ

1. Св. муч. Тимотије и Мпвра. Чудна је судба ових дивних мученика, женика и невесте! На двадесет дана по њиховом венчању беху изведени на суд због вере хришћанске пред тиваидског намесника Ариана, у време цара Диоклецијана. Тимотеј беше чтец цркве у своме месту. Ко си ти? упита га намесник. Одговори Тимотије: Хришћанин сам и чтец цркве Божје. Рече му онај даље: зар не виДиш ти око тебе приготовљена оруђа за мучење? Одговори Тимотеј: „И ти не видиш ангеле Божје који ме крепе."

Тада намесник нареди те му железном шипком уши прободоше тако, да му од бола зенице очне искочише. Мавра најпре би уплашена од мука, но кад је муж охрабри, и она исповеди своју непоколебљиву веру пред намесником. Овај нареди те јој најпре сву косу почупаше а потом и прсте на рукама одсекоше. После многих других мука, којима би убрзо подлегли да их није крепила благодат Божја, они бише обоје распети на крст, једно према другом. И тако висећи на крсту, осташе у животу пуних девет дана саветујући и храбрећи једно друго у трпљењу. Десетога дана предаду дух свој Господу, за кога претрпеше крсну смрт, и тако се Царства Његовог удостојише. Чесно пострадаше за Христа 286. год.

2. **Преп. Теодосије Кијево—-Печерски.** Од најраније младости избегаваше смех и весеље и предаваше се богомислију и молитви. Због тога је често био бијен од мајке, а нарочито још кад му мајка једнога дана смотри железни појас око нага тела, од чега му кошуља беше крвава. Прочитавши једном у Јеванђељу речи Спаситељеве: *ко љуби оца или матер већма него мене, није мене достојан,* он напусти дом родитељски и добеже у Кијевску пештеру преподобном Антонију. Овај га прими и ускоро замонаши. Када га мајка пронађе и почне звати кући, он усаветова мајку, те се и она замонаши у једном женском манастиру. Својим подвигом, кротошћу и добротом Теодосије убрзо превазиђе све монахе и постаде врло мио Антонију, који га постави за игумана манастира. За време његово богатство се у манастиру јако умножи, цркве и келије сазидаше и устав Студитски уведе у потпуности. Бог обдари Теодосија великом благодаћу због његове девствене чистоте, превеликог труда молитвеног и љубави према ближњим, те имађаше овај Божји човек велику моћ над дусима нечистим, и исцељиваше болести, и прозираше у судбине људи. Са св. Антонијем Теодосије се сматра оснивачем и уређивачем монаштва у Русији. Упокојио се мирно 1074. год. Мошти његове целебне почивају поред моштију Антонијевих.

Тимотсј и Мавра, распети и бледи, Кроз Господа Христа једно друго гледи, И духом сс внде боље но очима, Болом узвншени над свима стварпма. Па Тимотеј збори: Мавро, сестро моја, Ти си женска страна, — већа мука твоја! Но не клони, сестро, молитвом се крепи, Све помпсли своје уз Христа прилепи. — Одговара А4авра: брате Тимотеје, Дух Божји, осећам, у души ми веје; Он мс држи бодру, 'немоћну ме снажи, А Исус сладчајши мукс моје блажи, Но за тсбе брпнем, мој поносе дпчни, Какви болн могу твојпм бнти слични? Но још мало, мало, мој слађани брате, Па ће руже с трња мука да процвате, Свој небесној војсци ти ћеш бити дика, Само трпи„ трпи, без гласа и крика. Бодрствујмо, брале, сном да не заспимо, Може 1господ, доћи, — да с' не постидимо. Ево сва небеса видим отворена, Невиђена блага нама припремљена. — Тад Тимотеј Маври: о дивна сестрице, Христова невесто, славна мученице, Прославпмо Бога за милост Му красну, Што попусти на нас смрт овакву часну. О слава Ти, Спасе, што за нас пострада: Дух у Твоје руке предајемо сада.

РАСУЂИВАЊЕ

Авва Јован Колов упита монахе: „Ко је продао Јосифа?" Један одговори: „Браћа његова." На то ће старац: „Не браћа, него смирење његово. Јосиф је могао објавити да је он брат њихов и успроти-

вити се продаји; но он је то пређутао. Смирење га је, дакле, продало; но то исто смирење после га је учинило господарем Мисира."

Ми се и сувише бранимо од спољних непријатности предајући се вољи Божјој, зато и губимо добре плодове, који се жању на крају непријатности, поднетих са смирењем. Авва Пимен је говорио мудро: „Ми смо оставили лак јарам, тј. самоукорење, а натоварили смо тежак тј. самооправдање."

Хришћанин прима сваку непријатност као заслужену садашњим или прошлим гресима својим испитујући у свему вољу Божју с вером и чекајући крај с надом.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам вознесеног Господа Исуса и то:

1. како је Он почео Свој спасоносни посао на земљи као прост и смирен трудбеник,
2. како је завршио Свој спасоносни посао чудесним и славним вазнесењем Својим у небо.

БЕСЕДА

о томе како ће се посматрати идолопоклоници

Посрамиће се они ... који говоре дрвету: ти си отац мој; и камену: Ши си ме родио. Јер мени окренуше леђа а не лице; а кад су у невољи говоре: устани и избави нас! (Јерем. 2, 26—27)

Ваистину, посрамиће се сви они, браћо, који не виде даље од дрвета и камена, и који у безумљу своме говоре: човек је сав од биља и минерала, и са њим бива оно исто што и с биљем и минералима. Окренути леђима Творцу они и не могу да виде друго до створења, и заборављајући Творца, они створења оглашују Творцем. Природа је, веле, човека и створила и родила; зато је човек мањи од природе, нижи од природе, слуга у крилу природе, роб на ланцу природе, мртвац у гробу природе. Посрамиће се они који тако говоре када падну у невољу, и завикаће к Богу: устани и избави нас!

Зашто вичу Богу: Устани? — као да Бог лежи! Не лежи Бог него стоји, стоји и чека да услужи свакога ко с вером и смирењем иште услугу од Њега. Но они који су се љубили с дрветом и каменом док су се уздали у своју силу — они су Га оборили у животу своме, и избацили Га из живота свога. Зато кад их притисне невоља, вичу му: устани!

А Господ је кротак, и устаје, и ходи у помоћ сваком покајнику. Нека се грешник покаје истински, и одбацивши грешну своју љубав, нека се врати љубави к Богу, па ће му Бог помоћи. Нека окрене леђа мртвом дрвету и камену а лице к Богу живом, и Бог ће га избавити. Јер Свемогући није злопамтљив и осветљив. Нити је Он створио људе за смрт него за живот.

О браћо, не тражимо помоћи у беспомоћних, нити живота у беживотних. Окренимо се лицем ка живоме Створитељу нашем, који

нам је и дао лице сјајније од лица сваке земаљске твари. Вратимо се од западне странпутице ка источноме путу, јер је на овоме путу спасење. Само пожуримо, док наш последњи дан на земљи није утонуо у мрак запада.

О Господе вазнесени, вазнеси ум наш на небо. Очисти га од таме и олакшај га од земље, светлоносни Створитељу наш. Теби слава и хвала вавек. Амин.

4. МАЈ

1. **Св. муч. Пелагија Тарсанка.** Рођена у граду Тарсу, од родитеља незнабожних но знаменитих и богатих. Чувши од хришћана за Христа II за спасење душе, она се разгори љубављу према Спаситељу и у души беше сва хришћанка. У то време беше страшно *гоњење* хришћана. Догоди се, да се сам цар Диоклецијан заустави у Тарсу, и да се за време његовог бављења у том граду његов син, царевић, заљуби смртно у Пелагију, и хтеде је узети за жену. Одговори Пелагија преко своје зле мајке, да се она већ обрекла своме небесном Женику, Христу Господу. Бежећи од сквернога царевића и од своје зле мајке, Пелагија потражи и нађе епископа Клинона, човека знаменита због своје светости. Он је поучи у вери хришћанској и крста. Тада Пелагија раздаде своје раскошне хаљине и много богатство, врати се дому и исповеди мајци, да је она већ крштена. Чувши за ово царев син, и изгубивши сваку наду, да ће моћи добити ову свету девицу за жену, прободе самога себе мачем и умре. Тада зла мајка сама оптужи цару своју ћерку и предаде му је на суд. Цар се задиви лепоти девице, и заборавивши свога сина, распали се нечистом стршћу на њу. Но како Пелагија оста непоколебљива у вери својој, осуди је цар на сажежење у металном волу, усијаном од огња. Када је мучитељи обнажише, св. Пелагија се прекрсти крстом и с благодарном молитвом Богу на уснама својим, сама уђе у усијаног вола, где се у трен ока сва растопи као восак. Пострада чесно 287. год. Преостатак њених костију добави епископ Клинон и сахрани на брду под један камен. У време цара Константина Копронима (741—775. год.) на томе месту би саграђена красна црква у част свете девице и мученице Пелагије, која се жртвова за Христа да вечито царује са Христом.

2. **Свешт. муч. Силуан, еп. газки.** Био најпре у војничкој служби, но доцније, **гоњен силином** вере своје, пређе у духовну службу. Оптужен да обраћа незнабошце у **хришћане,** он буде најпре љуто истјазаван а потом посечен са 40 других војника 311. год.; и тако сви посташе грађани небески.

3. **Преп. Никифор.** Био најпре католик, па по том прешао у Православље. Подвизавао се као монах у Светој Гори са мудрим Теолиптом. Био је учитељ славноме Григорију Палами, и написао је дело о умној молитви. Представио се мирно Господу у XIV столећу.

Он је учио: „Сабери ум свој, и принуди га да уђе у срце, и тамо остане. Када се ум твој утврди у срцу, не треба да стоји празан, но непрестано нека чини молитву: Господе Исусе Христе, Сине Божји, помилуј ме! И никад да не умукне. Кроз то ће се уселити у тебе цео низ врлина: љубав, радост, мир, и остало, због којих ће после тога свака твоја прозба у Бога бити испуњена."

Пелагија као ангел светла
Предста цару на суд и осуду;
Зверовидни цар јој говораше:
— Венцем ћу те овенчати царским,
Буди моја жена међ женама!
Пелагија смело одговара:
— Ја се гнушам брака с незнабошцем,
Никад, царе, твоја бити нећу,
Шта ми нудиш? Венац од прашине!
Ја трн венца имам у Господа,
У Исуса мог вечног Женика: Први
венац — јер веру одржах, Други
венац — јер девство сачувах, Трећи
венац — венац мучeништва. Ие
оклевај, царе нечестиви. Дроби ово
тело од прашине, Дроби, сеци,
гори, и самељи. Да пре душа иде
на венчање, Да пре станем уз
Женика свога, Спаситеља Бога
бесмртнога.

РАСУЂИВАЊЕ

Млад и неискусан у духовној борби човек подвлачи свако своје добро дело са самопохвалом. Но опитни војник усред окршаја са страстима и демонима омаловажава свако своје дело и појачава молитву своју за помоћ Божју. Авва Матеј говорио је: „Што се човек више приближује Богу, то види себе више грешним." И још је говорио: „Кад сам ја био млад, мислио сам, да можда неко добро чиним; а сад кад сам остарео, видим да немам ниједног доброг дела."

Није ли сам Господ рекао: *нико није добар осим једнога Бога?* Ако је, дакле, само једини Бог добар и извор свакога добра, како се онда може догодити неко добро дело, да није од Бога? И како неко ко учини добро дело може приписати га себи а не Богу? Па кад је тако, чиме се онда може похвалити смртан човек? Ничим осим Богу и добротом Божјом.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам вазнесеног Господа Исуса и то:

1. како Он Својим вазнесењем доказује Своју божанску природу и Своју божанску моћ,
2. како Он Својим вазнесењем у небо показује људима да постоји један бољи, узвишенији свет и живот — свет и живот небески.

БЕСЕДА

о идолопоклонству као прељуби

Јуда као и Изрсшљ оскврни земљу јер чињаше прељубу с каменом и с орветом (Јерем. 3, 9)

Каква је то прељуба, коју учинише Израиљ и Ј^да (тј. народ израиљски и јудејски) с каменом и дрветом? То је поклоњење идолима од камена и дрвета. Но пре овога греха они учинише један

други, наиме; одвратише се од поклоњења Богу правоме, Богу живоме и јединоме. Зашто се њихово идолопоклонство назива прељубом? Зато што су они били везани првом љубави за Бога правога, за Бога живога и јединога, па су после изневерили ту љубав и предали се срцем туђим идолима од камена и дрвета. Зато Господ назива њихово идолопоклонство прељубом.

Да ли је овај укор Божји био заслужен само у оно старо време а не и у наше, и само од Израиља и Јуде а не и од хришћана? Нажалост, овај укор Божји потпуно је заслужен и данас од многих хришћана. У коме је год охладнела љубав према Богу правоме, Богу живоме и јединоме, и разгорела се ниска љубав према стварима од камена и од дрвета, према трулежним стварима и смртним створењима, тај прељубу чини, и тај навлачи онај укор Божји на себе. Тада је онај укор Божји и данас уместан као и некад, јер онда грешаху људи не познавајући Христа, а сада греше познавајући Христа.

О браћо, докле ће се вући ово мрачно идолопоклонство по земљи? Докле ће заударати земља од људске прељубе са идолима од камена и дрвета, од сребра и злата, од тела и крви? Није ли свемоћни Христос сакрушио све идоле у прашину и пепео? Зашто се сада неки сагињу и од те прашине поново праве себи богове? Због ђаволске лажи и своје сопствене самообмане.

О Господе вазнесени у врховно небо, одбрани нас од ђаволске лажи и наше сопствене самообмане. Сачувај нас од срамне прељубе са скрушеним идолима — Крстом Твојим чесним. Помози нам, Господе, да се непрестано поклањамо само Теби Богу правоме, Богу живоме и јединоме. Теби слава и хвала вавек. Амин.

5. *МАЈ*

1. **Св. великомученица Ирина.** Живела у времена апостолска на Балкану, у некоме граду Магедону где њен отац Ликиније беше малим царем. Неки мисле, да је била Словенкиња. Рођена као незнабошка од родитеља незнабожаца. Пенелопа — тако јој беше име незнабожачко — поучи се вери хришћанској од учитеља јој Апелијана. Св. Тимотеј, ученик апостола Павла, крсти њу и њене дворкиње, и донесе јој посланице апостола Павла на читање. Одрицањем да се уда она разгневи свога оца, и отац је хтеде мучити, али чудесшш начином она обрати свога оца у Хришћанство. Још од четири цара, осим њенога оца, стављена на разне муке, но Бог ју преко својих ангела спасаваше. Цар Седекија закопа је до главе у јендек напуњен змијама и скорпијама. Но ангел Божји умртви отровне гадове и сачува свету девицу неповређену. Тада исти цар покуша да је преструже тестером, но тестера се одбијаше од тела њенога као од камена. Потом опет исти цар веза је за точак под воденицом и пусти воду, да је тако умори. Но вода не хтеде тећи него стајаше, и девица оста здрава и жива. Цар Савах, син Седекијин, поткова је ексерима, натовари на њу врећу песка, и заузда је, па нареди те је вођаху као

скота далеко изван града. „Заиста сам као скот пред Тобом, Господе!" говораше света мученица трчећи зауздана за својим мучитељима. Но анђел Божји потресе земљу, и земља се отвори и прогута мучитеље њене. Преживевши све муке, кроз које обрати огроман број незнабожаца у Хришћанство, Ирина пређе у град Калипољ, где проповедаше веру у Христа. Цар тамошњи Нумеријан хтеде је уморити на тај начин што је бацаше у три усијана метална вола једно за другим. Но девица би спасена и остаде жива. И многи видеше и вероваху. Епарх Ваводин одведе је у град Константину где је умисли убити на тај начин, што је стави на усијане решетке. Но то не нашкоди св. Ирини, а многе приведе правој вери. Најзад дође Ирина у град Месемврију, где је умртви цар Саворије, но Бог је оживе. А цар са многим народом видећи то, поверова у Христа и крсти се. И тако св. Ирина својим страдањем и чудесима приведе у веру Христову преко 100.000 незнабожаца. Најзад сама леже у гроб и нареди Апелијану да гроб затвори. После четири дана, кад гроб отворише, ње не беше у гробу. Тако прослави Бог занавек девицу и мученицу Ирину, која све жртвова и све претрпе, да се Бог што више прослави међу људима.[1]

3. Св. Мартин и Ираклије. Словени. Беху гоњени од јеретика, аријеваца, у Илирији. Послани у изгнанство ови витези Православља скончаше земни живот у IV Столећу, и преселише се ка Господу.

Пенелопа кћи царева на чардаку бешс, Кад јој тице. три по рсду, хитро долетеше. Прво голуб, бел ко млско, с маслнновом граном, ТТо том ор'о с венцем цвстннм у кљуну кошчаном, Најзад гавран с гујом љутом слете и улете. Пенелопа слугс пита. могу л' да се сете? Слугс ћуте. Нико не зна.Свак се чудом чудп. Апелијан старац речс: сви смо смртни људи, Но чуј мене, Пенелопо, чуј ме чедо красно, Дух Божији кроз те знаке прориче тп јасно: Голуб значп тихост твоју. зваћеш се Ирина, Благодат на теби Божју — то значи маслина. Ор'о значи победника — победћеш страсти, Венац цветни значи славу и нсбеске сласти; Гавран с гујом то је демон с пакостима својим, Но ти ћеш га победпти терпљенијем твојим. То Ирина све саслуша, срцем устрепери, И реши се сва се датп спасоносној вери, Што решила, то свршила, и Бог ЈОЈ поможе. Молитвама њеним свстим спаси и нас, Боже.

РАСУЂИВАЊЕ

Не помаже молитва речима, ако срце не учествује у молитви. Само усрдну молитву слуша Бог. Авва Ксој Тивејски враћао се једанпут са Синајске горе, па сретне монаха који му се пожали како у манастиру много страдају од суше. Рекне му Ксој: зашто се не молите и не просите од Бога? Одговори манах: и молимо се и просимо, но кише нема. На то ће Ксој: очигледно, ви се не молите усрдно. Хоћеш ли да се увериш да је то тако? И рекавши то уздиже старац руке к небу и помоли се. И киша обилата спусти се на зе-

мљу. Видевши ово, удивљени монах падне на земљу пред старцем и поклони му се, но старац бојећи се славе људске, хитно побегне од њега. — *Просите и даће вам се,* рекао је сам Господ. Но залуд су уста пуна молитве, ако је срце празно: Бог не стоји и не слуша на устима него у срцу. Нека се срце испуни молитвом, ма уста и ћутала. Бог ће молитву чути и примити. Јер само усрдну молитву слуша Бог.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам вазнесеног Господа Исуса и то:

1. како Својим вазнесењем Он означава победни свршетак целокупног деловања Свог на земљи у току неких 33 године,
2. како Својим вазнесењем Он учи нас, да к небу, а не к земљи, управљамо сва стремљења своја.

БЕСЕДА

о божанском браку душе људске

Обратите се, синови одметници, вели Господ, јер сам ја муж ваш (Јерем. 3, 14)

Душа је људска невеста, а Господ живи и свесилни муж је душе људске. Своју невесту, душу, Господ одева у сјај и храни је благодаћу Својом. А душа од Бога мужа рађа добру децу, и децу многу, у виду многих и красних добродетељи. Ниједну добродетељ не може душа сама од себе родити. Само оплођена Богом душа рађа добродетељи. Оплођена пак светом душа или остаје јалова или рађа грех и порок. Зато Господ и говори људима: *ја сам муж ваш.* Да би душа људска знала, за кога је обручена, и с ким је венчана, те да не би лутала и прељубом себе умртвљавала и у пепео претварала!

Бог је веран муж душе људске. Он никад невесту душу не изневерава. Његова љубав према души никад не хладни све док душа не окрене се од Бога и не учини прељубу. Но и тада Бог не напушта душу одједанпут, но иде за њом и враћа је с пута погибељи. *Обратите* се, говори тада Госиод душама људским. Покајте се, и опростићу вам. Обратите се, и примићу вас. Покајници би знали рећи, колика је милост Божја. Они би могли потврдити, како је истрајна љубав Божја и према грешницима све до последњег часа. Бог је веран у љубави Својој, и није брз на освету души прељубници. Он се стара непрестано да поврати души прељубној изгубљени стид. А стид рађа покајање, а покајање води обновљењу, а обновљење води првобитној љубави и верности.

О Господе свесилни, помози нам, да од Твоје вечне љубави душе наше роде род добар и изобилан. Теби слава и хвала вавек. Амин.

6. МАЈ

1. **Св. праведни и многострадални Јов.** Беше Јов потомак Исава, унука Аврамова, и живљаше у Арабији около 2000 година пре Христа. Оцу му беше име Зарет а матери Восора; његово пак пуно име беше Јовав. Беше он човек чесан и богобојажљив и веома богат. Но у 79. години његовог живота попусти Бог на њ искушења тешка кроз сатану, као што је све потанко описано у *Књизи Јова.* И у један дан изгуби Јов све огромно имање своје, и синове своје, и кћери своје. По том нападе на њ тешка болест, од које му се цело тело покри ранама од темена до табана, и лежаше Јов на ђубришту изван града, и комадом црепа отираше гној са рана својих. Но Јов не заропта на Бога, него стрпљиво поднесе све муке до краја. Зато му Бог поврати здравље, и даде му богатство много веће него што је пре имао, и родише му се опет 7 синова и три кћери, колико је и пре имао. И поживе Јов свега 248 година све славећи и хвалећи Бога. Јов се сматра узором трпељивог подношења сваког страдања, које Бог на нас шаље, и праобразом страдајућег Господа Исуса.

2. Св. муч. **Варвар.** Беше Варвар војник у време Јулијана Одступника. Када царев војвода Вакх поведе римску војску против Франака, у тој војсци беше и Варвар, потајни хришћанин. На бојишту појави се неки јунак од стране Франака, сличан древном Голијату, и зачикаваше Римљане, да би му неко од њих изашао на мегдан. Војвода Вакх усаветова Варвара да он изађе. Варвар се помоли у срцу живоме Господу, изађе и победи онога дива. Од тога се смете војска франачка и побеже. Тада војвода направи весеље големо, и нареди да се идолима принесу жртве. Но при том жртвоприношењу војвода сазна да се Варвар држи по страни. Када га упита о томе, Варвар изјави да је он хришћанин. Војвода јави цару, а цар нареди, да се Варвар стави на најтеже муке. Но Варвар све поднесе са ретком храброшћу и присебношћу. При његовом мучењу показаше се многа чудеса, и многи војници видећи то, примише веру Христову. Међу овима беше и сам војвода Вакх са Калимахом и Дионисијем. Сва тројица њих бише посечени за име Христово, а за њима и Варвар, 362. год. Душе њихове преселише се у царство Христа Цара бесмртнога.

3. **Св. Варвар разбојник.** После многих злочинстава покајао се и осудио сам себе, прво, да три године иде четвороношке и једе са псима, и друго, да 12 година живи у шуми, без одела, без крова, и без икакве хране осим траве и лишћа. Доби извешће од ангела, да су му греси проштени. Путоваху трговци кроз шуму, па видевши издалека Варвара, помислише да је звер а не човек, наперише стреле и устрелише га. Умирући он их умоли, да јаве оближњем свештенику о њему. Свештеник дође, и чесно га сахрани. И из његовог тела потече целебно миро, које је исцељивало разне болести и муке на људима.

Кажи, брате, шта поднети можеш,
Па ћу рећи, колико си човек. Јов
праведни богат и преславан Би
сатаном бачен на ђубриште, И
обложен гнојем и ранама —
Страшилиште псима и људима!
Што имаде за дан му пропаде
Осим вере и осим стрпљења.
Но с оружјем вере и стрпљења
Јов победи страшнога сатану.
Бог гледаше борбу неједнаку,
Праведнику пооеду додели, Са
победом сва остала блага, А
посрами завидљивог врага.

РАСУЂИВАЊЕ

Авва Исаија рекао о себи: „Видим себе сличног коњу лутајућем без јахача. Ко год га нађе, седа на њега и језди на њему до миле воље. Када један јахач остави коња, други га узјаше и поступа тако исто, па и трећи итд." Овај велики подвижник, за кога су сви с дивљењем говорили да је достигао савршенство, рекао је то о себи или из смирења или из сећања на доба свога несавршенства. Главно је, да је ова реч истинита у односу на свакога хришћанина, који ходи духовно распојас и необуздан. Тек што је једна страст с њега сјахала, друга га је узјахала. Тек што га је једна заморила и оставила у очајању, друга га је узјахала с обманљивом надом, да ће га она усрећити. Такав човек нема јахача који би га управио правим путем без скретања ни лево ни десно. Једини пријатељски јахач, кога треба поздравити добродошлицом, јесте свети и моћни дух хришћански.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам вазнесење Господа Исуса и то:

1. како Је Он прво васкрсао телесно, па се онда вазнео телесно,
2. како се душе праведних људи по смрти прво вазносе на небо, док тела чекају опште васкрсење, опште преображење, и опште вазнесење.

БЕСЕДА

о сили коју Бог даде речима пророчким

Ево ја ћу учшшти да ријечи моје у уаТиша твојим буду као огањ, а овај народ дрва, Ше ће их спалити (Јерем. 5, 14)

Видите, браћо, да је дејство речи Божје различито како према коме! Реч је Божја као огањ, коме се радује праведник, озебао у хладноћи овога света; и реч је Божја као огањ, који спаљује неправедника, кога је овај свет материјални сувише загрејао. Искусни духовници оставили су нам сведочанство да само име Исус, које верним доноси силу, радост и освежење, — да то име пали зле духове као живи огањ. Тако је са сваком речју Божјом. Код једних она ствара утеху, код других раздражење, код једних утишава гнев, код других појачава; код једних изазива страхопоштовање, код других подсмех. Здравима је мед, а болеснима је мед пелен.

Но зашто народ да буде као дрва, која ће се спалити? Зар је народ крив, ако га безбожне старешине и лажни пророци заводе

странпутицом? Није крив народ у оноликој мери као његове старешине и лажни пророци, али је ипак крив у извесној мери. Јер и народу је Бог дао да зна прави пут и кроз савест и кроз проповед Божје речи, те народ не би требало да слепо следује својим слепим вођама, када га ови воде путевима лажним и удаљују од Бога и Божјег закона. Бог је, браћо, праведан, и Он зна меру свачије кривице, и неће дати, да неук и мален пострада колико учен и велик.

Господе Свевидећи, спаси нас, да не будемо ни слепе вође нити слепо вођени. Укрепи нам срце, да и као вође и као вођени будемо вазда слуге Твоје, и само Твоје слуге. Теби слава и хвала вавек. Амин.

7. МАЈ

1. **Спомен појаве Часног Крста у Јерусалиму.** У време цара Констанса, сина св. Константина, и патријарха јерусалимског Кирила појави се изјутра у 9 сати Часни Крст над Голготом простирући се до изнад Горе Маслинске. Беше тај Крст светлији од сунца и краснији од најлепше дуге. Сав народ, и верни и неверни, оставише своје послове и у страху и дивљењу посматраху то небеско знамење. Многи неверници обратише се вери Христовој, а тако исто и многи јеретици аријани оставише своју злобну јерес и вратише се Православљу. О овоме знамењу написа патријарх Кирил писмо цару Констансу, који и сам нагињаше аријанству. То се догодило 7. маја 357. године. Тако се и овом приликом показа, да вера хришћанска није у мудровањима светским по чулном разуму људском него у сили Божјој, показаној кроз чудеса и знамења безбројна.

2. **Св. муч. Акакије.** Овај светитељ беше официр римски у време цара Максимијана. Одговарајући на суду за своју веру у Христа, он рече да је наследио веру благочестиву од својих родитеља, и да се у њој утврдио видећи многа чудесна исцељења од моштију хришћанских светитеља. После великих мука претрпљених храбро у тракијском граду Пиринту Акакије би преведен у Византију где издржа нове муке, док најзад не би мачем посечен. Чесно пострада и пресели се у царство вечне радости 303. год.

3. **Преп. оци грузински.** У **VI** столећу, а на 200 година после тога како је св. Нина проповедала Јеванђеље у Грузији, јави се Пресвета Богоматер Јовану, подвижнику антиохијском, и нареди му да избере 12 својих ученика и оде у Грузију да утврди веру православну. Јован тако и учини. Приспевши у Грузију, ових дванаест мисионара буду свечано дочекани од кнеза те земље и католикоса Евлалија, и одмах с ревношћу отпочну свој посао. Народ се стицао око њих у гомилама, и они су га утврђивали у вери великом мудрошћу и чудесима многим. Началник свих ових христољубивих мисионара био је св. Јован Зедазнијски. А имена су њихова: *Авид, Антоније, Давид, Зинон, Тадеј, Иса, Издериос, Јосиф, Михаил, Пир, Стефан и Шијо.*

С апостолском ревношћу сви они утврђиваху веру Христову у Грузији, основаше многе манастире, и после себе оставише многе ученике. Тако се удостојише славе на небесима и силе на земљи.

Акакије, војин вишњег Цара, Акакије за смрт се готови, Душу кади тамјаном молитве; А пита га судија безбожни: Зашто Христос не избавља верне? Што не казни ваше мучитеље, Кад га зовеш Богом свемогућим? Мученик му кротко одговара: — Господ Христос велш је милошћу, И милошћу и дугим трпљењем,

Од грешника чека покајање, А од верних трпљиво страдање. Кад би грешне Он одмах кажњаво Милост Своју како би јављао? А праведни кад не би страдали, Силу Божју чим би показали? И пред светом чим би засијали? Реч речена — глава посечена, У Рај Божји душа узнесена.

РАСУЂИВАЊЕ

„Признајем, да сам ја био више дужан, и да ми је више опроштено: од судских и јавних послова ја сам позват на свештенство, па зато се бојим да се не покажем неблагодаран, ако будем мање љубио него што ми је опроштено." Ово су речи светог Амвросија, који је изненадно био Богом позват да промени звање и да од светског судије постане архијереј цркве Христове. Овим речима светитељ показује, како је свештеничко звање више од световног, како се до истог долази Божјим призвањем, и како онај који је призват, дугује благодарност Богу. Дуг благодарности Богу сви светитељи сматрали су својим главним дугом. Без благодарности Богу не може бити напредовања у духовном животу. Непрестана благодарност Богу јесте благородно семе, из кога, ако се залевало буде сузама непрестаног покајања, израста прекрасни плод — љубав према Богу.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам силазак Бога Духа Светога на свете апостоле и то:
1. како апостоли свети стоје сви једнодушно на молитви,
2. како наједанпут постаје хука с неба као дување силнога ветра.

БЕСЕДА

о томе како се гресима одбија добро од људи

Гријесн ваши одбијају добро од вас (Јерем. 5, 25)

Ако немаш у изобиљу добра, народе, значи да имаш греха у изобиљу. Греси твоји одбијају добро твоје од тебе. Ако желиш добра себи, народе, одбаци грехе и не греши више, и пропутићеш добру, и добро ће доћи теби и неће се одвајати од тебе.

Ако немаш добра, човече, значи да греха имаш. Не може добро становати у истој кући са грехом, као што светлост и тама не могу бити истовремено на истом месту. Кад се светлост удаљи, тама настане; и кад се тама удаљи, светлост засија. Тако грех и добро могу се смењивати, но заједно обитавати не могу.

Гријеси наши одбијају добро од нас, о браћо моја. Ове речи није рекао само један пророк само једном народу, него је сваки прави пророк говорио ове речи своме народу. Лажни пророци ласкају гресима народа свога, и тако помажу још више одбијати добро од народа свога. А прави пророци иду насупрот гресима народним, јер они са добром иду, и вичу против греха, да би могли унети добро што је од Бога у душе народа свога. Ако се кошница засмради, хоће ли медоносне пчеле ући у њу и истоварати мед свој у њу? Не! Па кад бесловесне пчеле неће да уђу у смрадну и димљивну кошницу, како ће тек словесни Дух Божји ући у душу смрадну и димљиву од греха? А Дух Божји је поседник и дародавац свих добрих дарова.

Господе Душе Свети, помози силом Твојом неодољивом људима Твојим, да одагнају грех из душе своје, те да би Ти могао ступити унутра са даровима Твојим животворним. Теби слава и хвала са Оцем и Сином вавек. Амин.

8. МАЈ

1. **Св. апостол** и **јеванђелист Јован.** Спомен овог великог апостола и јеванђелиста празнује се 26. септембра. Но 8. маја спомиње се чудо пројављено од гроба његова. Када, наиме, Јовану беше више од 100 година, он узе 7 својих ученика, изиђе из Ефеса и нареди ученицима да ископају гроб у виду крста. Потом сиђе старац жив у тај гроб, и би погребен. Када доцније отворише верни гроб Јованов, не нађоше тела у гробу. А 8. маја сваке године дизаше се нека прашина од гроба његова, од које се исцељиваху болесници од разних болести.

2. **Преп. Арсеније Велики.** Овај славни светитељ родом би од једне патрицијске фамилије у Риму, и добро школован, како у светским наукама и философији, тако и у духовној мудрости. Оставивши сву сујету светску, он се предаде цркви на службу, и би ђаконом велике цркве у Риму. Неожењен, повучен, ћутљив, молитвен, Арсеније мишљаше тако проживети цео живот свој. Но Промисао Божјија управи његов животни пут друкчије. Цар Теодосије га узе за васпитача и учитеља својих синова: Аркадија и Хонорија, и постави га за сенатора окруживши га великим богатством, и почастима, и раскоши. Но све ово више притискиваше срце Арсенијево него што га задовољаваше. Деси се једанпут, да Аркадије учини неку кривицу, и Арсеније га зато казни. Увређени Аркадије смишљаше тешку освету своме учитељу, за коју кад сазна Арсеније, преобуче се у одело просјачко, оде на обалу морску, седе у лађу и отплови у Мисир. Када стиже у славни Скит, постаде ученик славнога Јована Колова, и предаде се подвигу. Сматраше себе мртвим; и кад му неко јави, да му је један богати сродник умро и њему завештао све имање, он одговори: „Па ја сам пре њега умро, како му, дакле, ја могу бити наследником?" Повучен у једну пустињску келију као у гробницу, он је поваздан плео котарице од палмова лишћа, а ноћу се Богу молио.

Избегавао је људе и сваки разговор с људима. Само празничним данима излазио је из келије и долазио у цркву на причешће. Да се не би олењио, он је себи често стављао питање: „Арсеније, зашто си дошао у пустињу?"

Провео је 55 година као пустиножитељ, и за све то време био је углед монасима, и слава монаштва уопште. Свега је поживео сто година, и скончао је мирно после дуговременог труда и добровољно наложеног на себе мучеништва 448. год. Пресели се у царство Христа Господа, кога љубљаше свим срцем својим и свом душом својом.

3. **Св. Емилија.** Мати св. Василија Великог. У младости желела остати доживотном девојком, но буде принуђена у брак. Родила деветоро деце, и тако их надахнула духом Христовим. да су петоро од њих постали светитељи хришћански, и то: Василије Велики, Григорије, еп. ниски, Петар, еп. севастијски, Макрина и Теозвија. У староо ти постројила манастир где је живела са својом ћерком Макрином, и где се упокојила у Господу 8. маја 375. год.

4. **Преп. Арсеније Трудољубиви.** Монах кијевски. Никад себи није одмора давао, но непрекидно се трудио. Храну је узимао само једном дневно, по заласку сунца. Подвизавао се и упокојио уХ1У столећу.

Арсеније славни, кога свет слављаше, Бежећи од славе, себи говораше: — Сматрај себе мртвим за свет и за људе, Нс говори речи ни мудре ни луде. За реч сам се каткад у животу кајо, За ћутање никад нисам се покајо. Ако срце своје не вежем за Бога, Не могу с отрести живота страснога. Ако мисли моје само Бога славе, Спољашње ће страсти мене да оставе. Молитвом и трудом време испуњавај, Труди се што више а што мање спавај. Арсеније грешни, та што си застао, За што с' у пустињу, питам те, дошао? Рад спасења душе, не рад' ленствовања, Раки покајања, а не рад' спавања. Журно себе лечи, и душу оживљуј: Господи помилуј! прости и помилуј! —

РАСУЂИВАЊЕ

Неки монах жалио се светом Арсенију, како при читању Светог писма не осећа ни силу речи прочитаних, нити умилења у "срцу. На то ће му велики светитељ одговорити:

„Чедо, ти само читај! Чуо сам да чаробници змија, кад обајавају змије, изговарају речи, које они сами не разумеју, али змије чувши изговорене речи, осећају силу њихову и бивају укроћене. Тако и ми кад непрестано држимо у устима својим речи Св. Писма, па ма силу њихову ми и не осећали, зли духови чувши, страше се и беже, јер не могу да поднесу речи Духа Светога."

Чедо, ти само читај! Дух Свети, који је преко надахнутих људи написао речи божанствене, чуће и разумеће и похитаће ти у помоћ: и разумеће и осетиће демони, и побећи ће од тебе. То јест, разуме-

ће Онај кога призиваш у помоћ, и разумеће они које желиш да отераш од себе. И оба циља биће постигнута.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам силазак Бога Духа Светога на апостоле и то:

1. како се показују огњени језици над апостолима, по један на сваком од њих,
2. како се апостоли испуњавају Духа Светога и почињу говорити разним језицима, како им сам Дух Свети даје да говоре.

БЕСЕДА

о злу као плоду мисли људских

Чуј, земљо, ево ја ћу пустити зло на овај народ, плод мисли њиковијех, јер не пазе на моје ријечи, и одбацшие закон мој (Јерем. 6, 19)

Видите ли, браћо, где расте и где сазрева зло? Не у крилима Божјим него у мислима људским. У мисли људске зло бива посејано од силе демонске, или од страсти телесних. У мислима људским зло расте, и грана се, и размножава се, и цвета, и листа, и најзад плодове показује. Благовремено Бог опомиње људе, да се тргну од злих мисли својих, како зло не би сазрело у души људској и донело горке и смртоносле плодове своје. Благовремено опомену Бог Каина, но Каин не хте чути опомену, него пусти да зла помисао на брата донесе зао плод, братоубиство.

Које су мисли зле? Све оне које иду насупрот закону Божјем, речи Божјој. Зле мисли су самовољни закон човечји, који човек самоме себи прописује мимо и насупрот закону Божјем. Ако ли је пак човек одлучно решен да се држи закона Божјег, зле мисли су тада немоћне као сенке, које се брзо појављују но исто тако брзо и ишчезавају. Тада је човек господар над мислима својим, јер осећа Бога као господара над собом. Тада је закон Божји закон, а зле мисли људске ништа.

Ево ја ћу пустити зло на овај народ, говори Господ. Какво зло? *Плод мпсли њиховијех.* То јест: ја ћу допустити само да пожњу оно што су посејали и однеговали; јер зло нити је Моје семе, нити Моја жетва. Зло које ћу ја пустити на безаконе људе, јесте плод мисли њихових. По мислима својим требало је они да цене, какво ће их зло снаћи, као што сејач по семену цени, шта ће имати да жање.

О Господе кротки и незлобни, спаси нас од нашег сопственог зла, које смо сами у себи однеговали. Отклони зле плодове злога усева, молимо Ти се. И помози нам почупати зло семе из душе своје. Теби слава и хвала вавек. Амин.

9. МАЈ

1. **Св. пророк Исаија.** Овај велики пророк беше од царскога рода. Рођен у Јерусалиму од оца Амоса, брата Амасије, цара јудејског. По великоЈ благодати Божјој, која је била у њему, Исаија се удостоји видети Господа Саваота на престолу небеском, окруженог шестокрилним серафимима, који непрестано певају: Свјат, Свјат, Свјат, Господ Саваот. Исаија је пророковао много ствари, како појединим људима, тако и народима. Једанпут је три дана ходио сасвим наг по улицама Јерусалима проричући скори пад Јерусалима под асирског цара Сенахерима, и опомињући цара и главаре народне, да се не уздаЈу у помоћ Мисираца и Етиопљана, пошто ће и ови ускоро бити покорени од истога Сенахерима, него да се уздају у помоћ Бога Свевишњега. И ово пророчанство, као и сва остала, дословце се испунило. Али најважнија су му пророчанства о ваплоћењу Бога, о зачећу Пресвете Деве, о Јовану Претечи, и о многим догађајима из живота Христова. Овај видовити муж беше, због чистоте срца свога и због ревности према Богу, примио свише још и дар чудотворства. Тако када опседнути Јерусалим страдаше од жеђи, он се помоли Богу, и вода потекне испод горе Сиона. Та вода прозвата је Силоам (послата); и на ту воду упутио је доцније Господ слепорођеног да се умије, да би прогледао. Увреме цара Манасије, када Исаија грмљаше против незнабожачких обичаја цара и главара, сравњујући тадањи нараштај са Содомом и Гомором, диже се против овога великог пророка гнев главара и народа, и он би ухваћен, изведен ван Јерусалима и тестером преструган. Живео и пророковао на 700 година пре Христа.

2. **Св. Николај Мирликијски, чудотворац.** Пренос моштију. У време цара Алексија Комнена и патријарха Николе Граматика, 1087. год. буде тело свога светитеља пренето из Мира Ликијскога у град Бари, у Италији. То се десило због навале муслимана на Ликију. Светитељ се на сну јавио некоме чесном свештенику у Барију и наредио да му се мошти пренесу у тај град. У то време град Бари био је православни и под православним патријархом. При преносу светитељских моштију догоде се многа чудеса, како од додира моштију, тако и од мира, које се изобилно точило из моштију. Још се у овај дан спомиње чудо св. Николаја над Стефаном Дечанским, краљем српским; наиме, како је светитељ Николај повратио вид слепоме краљу Стефану.

3. **Св. муч. Христифор.** Велики чудотворац. Нарочито поштован у Шпанији. Њему се народ моли највише против заразних болести и великог помора. Намучен за Христа и прослављен од Христа 249. год.

Слепи Стефан спава на Овчијем пољу
И у сну без мира подноси невољу.
Крваве му очи, дрхтаво му тело,
Смрт спрам таквог жића боља је зацело.
У том човек неки на сну му се јави,
У небеском блеску, у небеској слави.
— Николај сам, рече, од Ликијског Мира,

А ти си од оних што Бог изабира. Моју
десну руку погледај, Стефане, Гле у њој
су очи твоје сачуване! Ти си без очију,
очи су у мене, Даћу ти их онда када
Господ хтедне. Пет година прође, а
Стефан у мраку Има наду крепку, има
веру јаку:
— Николај ће к мени још једанпут доћи,
С Божијом помоћи он ће ми помоћи.
Тако Стефан једном у цркви мишљаше,
И с плачем умилним свецу се мољаше.
Па он у сан паде док у столу стаја,
Ал' ево му опет светог Николаја! Два
краљева ока на десном му длану:
— Ево,рече, краље, дан и теби свану!
У име Господа што вид слепим дава
ГТрогледај и викни: Богу нек је слава!
Па очију слепих светац се дотаче
И мрак се с очију ко завеса смаче!

РАСУЂИВАЊЕ

Мучeништво за веру може сваки хришћанин примити на себе, како у време гоњења вере тако и у време мира. Авва Атанасије рече: „Буди мучен савешћу, умри греху, умртви уде земаљске, и бићеш мученик по жељи својој. Они су се борили с царевима и кнежевима, — имаш и ти цара греха, ђавола, и кнежеве демонске. Пре су били кумири, капишта и идоложртвеници. И сад постоје они у души мислено. Ко је роб блуда, тај се клања идолу Афродите. Ко се гневи и јари, тај се клања идолу Ареја. Ко је среброљубив и затворен према муци II беди суседа свога, тај се клања идолу Хермеса. Ако се уздржиш од свега овога, и сачуваш себе од страсти, победио си кумире, одрекао си се зловерија, и постао си мученик за веру." И тако, дакле, не мора човек нарочито чезнути за гоњењем и мучeништвом. Може свак и у свако време трпети мучeништво ради Христа и Његовог Јеванђеља.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам силазак Бога Духа Светога на апостоле и то:

1. како се сви људи диве и чуде слушајући апостоле где говоре разним језицима,
2. како се неки подсмевају говорећи: *накитили су се вина!*

БЕСЕДА о проклетству човека који се узда у човека

Овако вели Господ: да је проклет човјек
који се узда у човјека и који ставља тијело
себи за мишицу, а од Господа одступа срце
његово (Јерем. 17, 5)

Кад човек одступи срцем од Господа, онда се он обично узда у људе и у себе — јер у кога би се иначе могао уздати, кад је већ

одрешио свој чун од лађе Божје. Кад је већ одрешио свој чун од лађе Божје, не остаје му ништа друго него да се узда у свој чун и у чунове својих суседа. Слабо уздање но — другога му нема! Плачевно уздање над бездном пропасти но — другога нема!

Но, о небо и земљо, зашто одреши човек свој чун од лађе Божје? Шта би човеку да бежи од своје сигурности? Какав рачун прорачуна кад нађе да ће му бити боље осамљену на бурним таласима неголи у дому Божјем и покрај скута Божјег! С ким направи савез кад раскиде савез с Богом? Да ли с неким јачим од Бога? Безумље, безумље, безумље!

Да је проклет човјек који се узда у човјека! Ово је Бог рекао је-данпут а људи хиљаде пута. Разочарани у своме уздању у људе, људи су хиљаде пута проклињали онога ко се узда у човека. Бог је рекао само оно што су људи и сувише добро искусили и искуством својим утврдили, на име: како је заиста проклет човек који се узда у човека!

Зато да се у Бога уздамо, браћо моја, у Бога, који је тврда лађа на бури, и не изневерава. Уздајмо се само у Њега, јер свако друго уздање је ђаволска обмана. У Тебе се уздамо, о Господе, тврђо наша и уточиште наше. Ти нас вежи уза Се и не дај нам одрешити се, ако ми, по безумљу и проклетству, покушамо одрешити се од Тебе. Теби слава и хвала вавек. Амин.

10. МАЈ

1. Св. апостол Симон Зилот. Један од дванаест великих апостола. Родом би из Кане Галилејске. На свадбу му дође Господ Исус са Матером и с ученицима. Када нестаде вина, Господ претвори воду у вино. Видећи ово чудо, Симон младожења остави кућу, и родитеље и невесту, па пође *за Христом. Зилот значи ревнитељ. А Ревнитељем Симон је назват због своје велике и огњене ревности према Спаситељу и Његовом Јеванђељу. По пријему Светога Духа Симон је отишао на проповед Јеванђеља у Мавританију у Африци. Пошто је успео да многе обрати вери ХристовоЈ, буде намучен и најзад на крсту распет као и његов Господ, који му је припремио венац славе у царству бесмртном.

2. **Св. муч. Алфеј, Филаделф и Кирин.** Браћа рођена, синови некога кнеза "Виталија' у јужној Италији. Дивни у благородству, силни у вери. Суђени због вере своје у Христа; вођени од једног судије до другог, од једног мучитеља до другог. Преведени у Сицилију, и тамо убијени, **у** време цара Ликинија. Алфеју језик одсечен. Од излива крви Алфеј умре. Филаделф сажежен на гвозденој леси, а Кирин у огњу. Њихове нетљене мошти пронађене 1517. год. Ова три брата јавили се св. Евталији (в. 2. март).

3. **Преп. Исидора Јуродива.** Живела у IV столећу, и била монахиња у женском манастиру у Тавенисиоту. Правила се луда, да би скрила своју врлину и свој подвиг. Радила је најпрљавије послове, хранила се сплачинама од судова, услуживала је све и свакога, и би-

ла презирана од свију и свакога. У то време открије ангел Божји великом подвижнику Питириму тајну о Исидори. Питирим дође у женски манастир, и кад види Исидору, он јој се до земље поклони. Тако и она њему. Тада сестре кажу Питириму, да је она луда. „Ви сте луде", одговори Питирим, „а ова је већа пред Господом и од мене и од вас; ја само молим Бога, да мени да оно што је њој намењено на Суду Страшном!" Тада се сестре застидеше и умолише и Питирима и Исидору за опроштај. Од тада сви почеше указивати Исидори почаст. А она да би избегла почаст од људи, одбеже из манастира, и умре незнано где око 365. год.

4. **Блажена Тајса.** Беше Тајса богата девојка, хришћанка у Мисиру. И реши се не ступати у брак, а имање раздаваше пустињским монасима. Када све имање потроши, она се преда развратном животу. Чувши за ово, пустињаци умоле авву Јована Колова, те овај дође у Александрију и почне плакати пред Тајсом. Када она чу да старац плаче због грехова њених, намах се покаја, остави и кућу и све, и пође у пустињу за светитељем. Једном ноћу када она спаваше а Јован на молитви стајаше, виде Јован где анђели са великом светлошћу сиђоше и узеше душу Тајсину. И сазнаде Јован да њено тренутно но топло покајање беше Богу угодније од дугогодишњег спољашњег покајања многих пустињака.

У пустнњи подвижник Питирим Бога моли. а сам ссбс пита: Да ли у свет има њему равна ? Тад се ангел Божји појавио, Питирима благо укорео: — У мислпма величаш се, *старче, Ко да бољег у свем свету нема! Хајдс пођи, старче Питприме, Хајде пођи, да старицу видиш, Исидору мниму јуроднву,*

Да је видиш па да се задивиш: Она срцс од Бога нс дели, Своје мислп свс за Бога веже, А не ка' тп што си овде тслом А мислима у крајеве света! Па да видиш све подвиге њсне, Да се стидом застидиш од жене! И да мудрост Божију прославиш, Што негује у корову руже!

РАСУЂИВАЊЕ

У једној својој молитви обраћа се свети Јефрем Сирин Богу овим речима: „У онај страшни и ужасни дан рећи ћеш ти нама грешнима, Господе: ви људи добро знате шта сам Ја претрпео за вас... Шта сте ви претрпели за мене? — Шта ћу на ово рећи ја окајани, лукави, грешни, скверни? Мученици ће тада указати на ране своје, на мучења, на одсечене делове тела свога, и на трпљење своје до краја. Подвижници ће указати на своје подвижништво, на дуги пост, на бдења, на несреброљубље, на сузе, и на трпљење своје до краја. А ја, лењиви, грешни, безакони, на што ћу Ја указати? ... Поштеди, Господе! Поштеди, милостиви! Поштеди, човекољупче!"

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам дејство Бога Духа Светога на апостоле и то:

1. како Бог Дух Свети од малих чини велике,
2. како Он од страшљивих чини неустрашиве.

БЕСЕДА

о томе како праведник трпи поругу због речи Господњих

Ријеч ми је Господим на поругу и на подсмијех сваки дан (Јерем. 20, 8)

Ко се то руга пророку Божјем, носиоцу речи Божје, носиоцу силе и мудрости? Руга му се народ његов, и говори му: стрменит нам пут ти проповедаш; ако је и од Бога, ми не можемо ићи њиме, јер нам је сувише стрменит.

Ко се то руга трубачу гласа Господњега, када он труби на узбуну због пожара, који се пуши у даљини и приближава се граду? Ругају му се старешине народне, и говоре му: што не затвориш уста, било би и теби топлије и нама ведрије? То није пожар што ти се чини но магла од росе планинске!

Ко се то још руга и подсмева човеку Божјем, када он од Бога долази и вољу Божју објављује? Руга му се његова жена, и подсмевају му се његова браћа. Веле му: остављаш свој посао, који те храни, и идеш за туђим послом, који те понижава.

Ријеч ми је Господња на поругу и на подсмијех сваки дан. Тако је могао рећи пророк, тако апостол, тако мученик, тако сваки ревнитељ речи Господње и закона Господњега. Но ни поруга ни подсмех никога од њих нису уплашили, нити од сведочења одвратили, нити с пута на странпутицу завели. Сав свет спол^а ругао им се и заједао их; но Господ ихје крепио и веселио изнутра. И одоле Господ свету; и одолеше стога светитељи Божји ругачима својим и подсмевачима.

Господе свеблаги, укрепи и нас изнутра у срцу нашем, да нас не збуни поруга, и не смете подсмех света, имена Твојега ради. Теби слава и хвала вавек. Амин.

11. МАЈ

1. **Св. Кирил и Методије Равноапостолии.** Браћа рођена, родом из Солуна, од родитеља знаменитих и богатих, Лава и Марије. Старији брат Методије као официр проведе 10 година међу Словенима (Македонским) и тако научи словенски језик. Потом се Методије удаљи у гору Олимп и предаде монашом подвигу. Ту му се придружи доцније и Кирил (Константин). Но када хазарски цар Каган потражи од цара Михаила проповеднике вере Христове, тада по заповести царевоЈ ова два брата буду пронађени и послати међу Хазаре. Убедивши Кагана у веру Христову, они га крстише са великим бројем његових доглавника и још већим бројем народа. После извесног времена они се врате у Цариград, где саставе азбуку словенску од 38 слова, и почну преводити црквене књиге с грчког на словенски. На позив кнеза Растислава оду у Моравију, где веру благочестиву распростреше и утврдише, а књиге умножише и дадоше их свештеницима, да уче омладину. На позив папе оду у Рим, где се Кирил разболе и умре 14. фебруара 869. год. Тада се Методије врати у

Моравију и потруди се до смрти на утврђењу вере Христове међу Словенима. По његовој смрти — а он се упокоји у Господу 6. априла 885. год. — ученици његови, петочисленици, са св. Климентом као епископом на челу, прећоше Дунав и спустише се на југ, у Македонију, где, из Охрида, продужише међу Словенима посао, започети Кирилом и Методијем на северу.

2. **Свешт. муч. Мокије.** Римљанин по рођењу, и свештеник у Амфипољу, граду македонском. Пострадао за време Диоклецијана. Молитвом сокрушио кип бога Диониса, чиме неке од незнабожаца огорчи против себе а неке опет приведе к вери. Посечен за Христа 295. год.

3. **Св. Никодим, архиеп. пећки.** Овај велики јерарх беше Србин по рођењу. Подвизавао се у Св. Гори, и био игуман Хилендара. По смрти Саве III буде изабран за архиепископа „всеја сербскија и поморскија земљи" 1317. год. Он је крунисао краља Милутина 1321. год. Превео је Јерусалимски типик на српски. У предговору ове књиге он каже: „Свемогући Бог, који зна немоћ нашу, даће нам моћ духовну, но ако ми прво труд покажемо." Искрено је волео подвижнички живот, и трудио се на искорењивању богумилске јереси и утврђивању вере православне. Упокојио се у Господу 1325. год. Чудотворне мошти почивају му у манастиру у Пећи.

Муслимански вођи питалн Кирила:
Каква би то лица три у Богу била ? Ако
је Бог један, откуда три лица ? Наш је
Бог једини, ваша су тројица! Одговара
Кирил: није тако, није, Но ко сјајно
сунце што у подне гије, Па светлост,
топлоту, и 'круг свој имаде, То је бледа
слнка божанске Тријаде. Три божанска
лица а једна суштпна Кроз Христа је ова
јављена нстнна. Никад смртан човек
ово не докучи, Ово сам г>ог јави, ово
Црква учи.

РАСУЂИВАЊЕ

У табору сараценском упитају св. Кирила: „Како хришћани могу ратовати и опет одржати заповест Христову о мољењу Богу за непријатеље њихове?" На то св. Кирил одговори: „Ако су у једном закону написане две заповести и дате људима на извршење, који ће човек бити бољи извршитељ закона: онај који испуни једну заповест или онај који испуни обе?" На то му Сарацени одговоре: „Несумњиво онај који испуни обе заповести." Продужи св. Кирил: „Христос Бог наш заповеди нам, да се молимо Богу за оне који нас гоне, и да чинимо добро и њима; но Он исти нам је још рекао: већу љубав нико не може јавити у овом животу него ако ко душу своју положи за другове своје. И зато ми подносимо увреде, које непријатељи чине нама појединачно, и молимо се Богу за њих; но као друштво ми се заступамо један за другог и полажемо душе своје, да не бисте како ви пленећи браћу нашу не запленили с телима и душе њихове и не погубили их и телом и душом."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам дејство Бога Духа Светога на апостоле и то:
1. како од простих прави мудре,
2. како од немуштих прави речите.

БЕСЕДА
о неодољивости воље Божје

И рекох: не ћу га више помињати нити ћу више говорити у име његово; али би у срцу мом као огањ разгорео, затворен у костима мојим, и умориx се задржавајући га, и не могох више (Јерем. 20, 9)

Ако још неко сумња, да је Бог говорио кроз пророке, нека прочита ову исповест великог пророка Јеремије, и нека више не сумња. Пророк исповеда, да је се био решио, да више не говори у име Господње. Зашто? Зато што је мало ко обраћао пажњу речи његовој, а ако је неко и обраћао пажњу, пророк је од тога трпео *поругу и подсмијех сваки дан.* Па кад се решио да ћути, да ли је уистини заћутао? Не; није могао: *умориx се задржавајући, и не могох више*\ С неодољивом силом Дух Божји је навалио био на њ да говори, и он је морао да говори. Није, дакле, ствар пророка ни хоће ли говорити ни шта ће говорити: то је ствар Духа Божјег Свесилног. А пророк је само изабрано оруђе Духа Божјег Свесилног. Тако је написано цело Свето Писмо — не по вољи човека но по вољи Бога, и не по уму човековом но по уму Божјем.

Како се пак осећа реч Божја кад уђе у пророка од Духа Божјега то објашњава велики Јеремија из свог личног доживљаја: *би у срцу мом као огањ разгорео, затворен у костима мојим.* То значи надахнуће од Духа Божјега Свесилнога. Под таквим неодољивим унутрашњим притиском — као под притиском огња затвореног у костима — писали су свети Божји људи. И многи од њих узвикнуо је; *умориx се задржавајући га, и не могох више*\ Ко ће се противити Духу Божјем без казне и погибли? Ко ће Му одолети кад Он хоће нешто да каже или учини?

О браћо моја, неодољиво је дејство Бога Духа Светога!

О Душе Божји Свесилни, управи нас неодољиво на пут спасења. Теби слава и хвала вавек. Амин.

12. МАЈ

1. **Св. Епифаније, еп. кипарски.** Рођен као Јеврејин, но увидевши силу вере Христове, крстио се заједно са својом сестром Калитропијом. У 26. години својој замонашио се у манастиру св. Илариона.

Доцније оснује засебан манастир, где се прочуо по целој Палестини и по Мисиру због свог подвижништва, духовне мудрости, и чудотворства. Бежећи од славе људске, удаљи се у Мисир. На путу се сретне са великим Пафнутијем, који му прорече, да ће бити архијереј на острву Кипру. И заиста, после више година Провиђењем Божјим дође Епифаније на Кипар, где буде изненадно изабран за епископа. У 60. години постане епископом у граду Саламини, и као епископ управљао је црквом Божјом 55 година. Свега је живео на земљи 115 година, и упокоји се од овога живота да вечно живи у царству Христовом. Пред смрт буде позван у Цариград од цара Аркадија и жене му Евдоксије на сабор епископа, који је требало по жељи царевој и царичиној да осуди св. Јована Златоуста. Приспевши у Цариград, он оде у двор царев, где га цар и царица дух<е задрже наговарајући га да се изјасни против Златоуста, Чују грађани, чује и Златоуст, као да се Епифаније сагласио с царем против Златоуста. Зато му Златоуст написа писмо: „Брате Епифаније, чух да си саветовао цара, да се ја прогнам; знај да и ти више нећеш видети престола твога." На то му Епифаније отписа: „Страдалниче Јоване, одолевај увредама; знај да и ти нећеш стићи до места, у које те прогоне." — И оба ова светитељска пророчанства збише се убрзо: не хотећи се сагласити нипошто с царем на прогонство Златоуста. Епифаније тајом седе у лађу и пође за Кипар, но на лађи умре; а Златоуста отера цар у прогонство у Јерменију; но светитељ овај успут умре. Упокоји се св. Епифаније 403. год. Од многих дела св. Епифанија најпознатије је Ковчежић, по грчки: *Панарпон,* у којем је изложено и побијено 80 јереси.

2. **Св. Герман,** патријарх царнградски. Син првог царског сенатора, кога уби цар Константин Погонат. Исти овај зли цар ушкопи сенаторовог сина, овога Германа, и силом га одагна у манастир. Као монах Герман засветли као звезда својим животом добродетељним. Због тога буде изабран прво за епископа кизичког, а потом, када се зацари Анастасије II, и за патријарха цариградског. Као патријарх крстио је злогласног Копронима, који у време крштења упрља воду нечистотом. И прорече тада патријарх, да ће то дете кад постане царем унети у Свету Цркву некакву нечисту јерес. То се и зби. Када Копроним поста царем, обнови јерес иконоборачку. Лав Исаврија-нин, отац Копронимов, отпоче гоњење икона, а кад му се патријарх Герман успротиви, осорни Лав узвикну: „Ја сам цар и свештеник!" па збаци Германа с престола и отера у манастир, где овај светитељ проживе још десет година, док га Господ не позва к Себи у Царство небеско 740. год.

3. **Св. муч. Панкратије.** Из Фригије дошао беше у Рим где као четрнаестогодишњи дечак би намучен и убијен за Христа 304. год. Овај светитељ много се штује на Западу. У Риму постоји црква његовог имена, и у тој цркви покоје се свете мошти његове.

Следбеник Христов Епифаније
Хлебом се храни и воду пијс,
Христовом силом он чуда ствара,
Као громовник јерес обара, Војник
Истине, стуб Православља. На
смрти завет 'ваки оставља:

— Жеђ новца подлу ви угасите,
Богатом никад не завидите, И не
мрзите, не клеветајте, А јерес
сваку избегавајте, Гон'те ко
змије помисли скверне
Оне од верних чине неверне.
Трезвен ум држ'те за Бога везан,
Плен је ђавола човек нетрезан.
За мене грешна Бога молите,
Животом целим Бога славите!

РАСУЂИВАЊЕ

Свети Климент Александријски наводи један страшан обичај код варвара. Када заробе, вели, непријатеља, они га жива привежу за лешину мртва човека, и тако их оба оставе да и жив и мртав заједно иструну. Кам' да се може рећи: хвала Богу, те је тај варварски обичај прошао! У ствари, он није прошао, него и данас царује у пуној сили. Сваки онај ко свој живи дух везује за тело умртвљено страстима, варварин је исто тако као и онај ко везује жива човека за лешину и оставља да обоје иструну.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам дејство Бога Духа Светога на апостоле и то:
1. како од ловаца рибе чини ловце људи за Царство Божје,
2. како од пастира бесловесног стада чини пастире стада словесноога.

БЕСЕДА
о томе како људи у срећи ие слушају закон Божји

Говорих ти о срећи твојој, а ти рене: нећу с)а слушам (Јерем. 22, 21)

Ову жалбу подиже Господ над војскама против Јоакима цара Јудиног и против народа јудејског. Но зар нису ове речи у пуној сили и данас, кад се искажу у лице нашег народа и безмало сваког од нас појединачно? Кад се осетимо срећни, ми остављамо Бога у сенци, и речи Његове предајемо забораву; но чим нас несрећа окружи својим тамним крилима, ми се окрећемо к Богу и вапијемо за помоћ. У несрећи заповести Господње чине нам се слатке као мед, а у срећи горке као лек. Није ли онда боља несрећа од среће? Није ли спасоноснија несрећа, у којој тражимо Бога, него срећа, у којој заборављамо Бога?

О земљо, земљо, земљо! Чуј реч Господњу\ вапије истинити пророк Божји. Човек је земља, реч је Господња живот усађен у ту земљу. Хоће ли земља радије да остане без животног усева, и да буде проклета, или ће да негује поверени јој усев, и да буде благословена? О како је ружна гола, вододерна, и јалова њива, а како је лепа њива обрађена и богатим усевом покривена! И једна и друга њива ти си, човече. Бирај: смрт или живот! Ниједан домаћин не цени земљу ништа, ако на њој не роди никакав усев. Зар ће Бог бити непаметнији од обичних домаћина, и ценити нешто њиву која изјалови свако семе што се на њу баци?

Шта ће бити од човека, који у срећи својој не слуша речи Божје? *Погребом магарећим погрепшће се.* Тако рече пророк цару Јоакиму, и реч се његова зби. Када Халдејци заузеше Јерусалим, убише Јоакима, вукоше га испод зидина градских, и оставише псима. И би с царем непослушним што бива и с магарцима. О човече, о земљо! Чуј благовремено реч Господњу, да се не излије на тебе гнев домаћина као на јалову њиву, и да крај твој не буде исти као и крај магарца.

Господе дуготрпељиви, спаси нас окамењености срца и помрачености ума, од ове две љуте болести, злехудих последица оних часова живота, које људи називају срећним. Спаси и помилуј, Господе над војскама! Теби слава и хвала вавек. Амин.

13. МАЈ

1. **Св. муч. Гликерија.** Кћи некога гувернера Рима. Осиротевши по смрти очевој, настани се Гликерија у Трајанопољу у Тракији. У време нечестивог цара Антонина би Гликерија изведена да принесе жртву идолу Дијевом. Она нацрта крст на своме челу; па кад је намесник царски упита, где је њена лампада (јер сви ношаху ламиаде у рукама), Гликерија показа крст на челу и рече: ,,Ово је моја лампада." По њеној молитви гром удари у идола и разби га у комаде. Разгњеви се намесник и нареди те је бише и у тамницу вргоше. И запечати намесник тамнична врата, решен да умори девицу глађу. Но ангел Божји јављаше се Гликерији и даваше јој небесну храну. После извесног времена, када намесник мишљаше да је мученица морала скончати од глади, отвори тамницу и зачуди се, кад је виде здраву, светлу и веселу. Тамничар *Лаодикије,* видевши то чудо, и сам исповеди Христа Господа, и одмах би посечен. По том Гликерија би бачена у пећ огњену, но оста неповређена од огња. Стојећи усред огња, она хваљаше Господа спомињући чудо над три отрока у пећи вавилонској. Најзад би бачена пред лавове, и помоливши се Богу, ова света дева предаде душу своју Господу, за кога је јуначки претрпела многе муке. Чесно пострада 177. год. Из њених моштију потекло је целебно миро, којим се лечаху болесници од најтежих болести.

2. **Св. муч. Александар.** Словенин. Осамнаестогодишњи војник у војсци цара Максимилијана. Одрече да по царевој наредби ода почаст идолима римским, због чега би дат капетану Тиверијану, да га или усаветује, да се одрекне Христа, или пак да га мучи и погуби. Пошто сви савети беху узалудни, узе га Тиверијан собом и поведе преко Македоније у Цариград, куда и сам мораде по дужности ићи. У сваком месту млади Александар беше љуто мучен; но у сваком месту излажаху' преда њ хришћани молећи га за благослов и храбрећи га у подвигу. За њим следоваше мајка његова Пименија. У току овога путовања Александру се више пута јављао ангел Божји блаже-

ћи муке његове и храбрећи га. На једном месту, званом Карасура, мученик створи чудо молитвом; наиме, када жеђ досади и њему и војницима, који га праћаху, он изведе извор хладне воде у месту суху. На обали реке Ергине нареди Тиверијан, да џелат посече Александра и тело му баци у воду. Када џелат замахну над главом мучениковом, виде светле ангеле Божје унаоколо, и уплаши се, и клону му рука. Упита га Александар, зашто му клону рука, а он рече, да види неке светле младиће около њега. Жељан смрти и сједињења с Господом Александар се помоли Богу, да одступе ангели, те да се џелат не плаши. И тако џелат сврши свој посао 298. год. Пименија извади тело свога сина и чесно га погребе. Беху многа исцељења на гробу мучениковом. По смрти јави се мученик својој мајци и навести јој њен скори прелазак у други свет.

3. **Преп. Јован, Јевтимије, Георгије и Гаврил Иверски.** Оснивачи знаменитог Иверског (Грузинског) манастира у Светој Гори. Св. Јован подвизавао се најпре у лаври Атанасијевој, потом основао свој манастир, Ивер. Упокојио се 998. год. Јефтимије и Георгије превели Свето Писмо на грузински језик. Јевтимије се упокојио 1028. а Георгије 1066. год. Гаврил се удостојио прихватити икону чудотворне Божје Матере, која је морем дошла у манастир.

— Гликернјо. жртвуј боговима!
Наређујс безумнн суднја,
Ил' у'огњу сагоретп мораш.
Гликерија 'суднји се руга:
— Бог /е један. ., богови" су беси,
Којино ти памет помућују.
Какве жртве. безумнн човечс?
Жртва једна не би л' на Голготи,
Жртва 'страшна, божанска крвава,
Што укиде све крваве жртве?
Једну жртву после он жртвс.
Једну жртву Господ од нас тражп:
Чисто срце, олтар молнтвенп,
Чисте руке, дела милосрђа, Веру,
наду. љубав, благочешће. Такву
жртву трудим сс принети Живом
Богу, Створитељу моме: Бог
Пресвети такву хоће жртву, Не
лешину крваву и мртву.

РАСУТЈИВАЊЕ

О сили смрти и крста Христова пише свети Атанасије: „Чија је смрт икада изгонила демоне? И чије су се смрти икада бојали демони тако као смрти Христове? Где се само произноси име Спаситељево, тамо се изгони сваки демон. Ко је у таквој мери укротио у људима душевне страсти, да и блудници живе целомудрено, и човекоубице не служе се више мачем, и бојажљиви постају мужествени? Не вера ли Христова? Не крсно ли знамење? И ко је други уверио људе тако у бесмрће као крст Христов и васкрсење тела Христова?"

Смрт безгрешника и крст човекољупца однели су већу и трајнију победу него ли сви цареви земаљски са многомилионим војскама. Јер која је војска икада могла победити једног јединог демона? Међутим сам спомен имена Распетога на крсту нагони у бекство војске демонске. О кад би сви хришћани знали, какво богатство имају у имену Христовом, и какво оружје у крсту Христовом!

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам дејство Бога Духа Светога на апостоле и то:

1. како апостоли вођени Духом Светим путују по целоме свету без средстава и без пријатеља,
2. како обраћају вери Христовој богаташе и сиромахе само речју, животом и чудесима.

БЕСЕДА

о томе како се Бог служи неверним да би казнио верне

Навуходоносор, цар вавилонски, слуга мој, вели Господ (Јерем. 25, 9)

Није ли ова реч тврда? Ко се може њом нахранити? Цара незнабожачког, цара идолопоклоничког, назива Господ слугом Својим! Ако је слуга Божји онај ко зна за правога Бога и ко се држи закона Божјег, како може бити слуга Божји онај ко не зна за правог Бога и ко се не држи закона Божјег? Заиста, прави је слуга Божји онај ко зна за правог Бога и ко се држи закона Божјег, али кад онај коме је Бог дао знање о Себи, дао закон Свој, преврати знање у незнање и закон у безакоње, онда Господ узима за слугу Свога онога иезналицу, да би казнио одступника. Јер одступник од Бога гори је од незнабошца, и одступник од закона Божјег нижи од рођеног идолопоклоника.

Зато, кад Израиљ, као стара црква Божја, одступи од Бога и закона Божјег, избра Бог Навуходоносора за слугу Свога, да казни Израиља одступника.

Зато, кад хришћански народи у Азији и Африци кроз многобројне јереси одступише од Бога, узе Бог за слугу Свога Арапе, да казни хришћане, да би их уразумио.

И кад хришћански народи на Балкану одступише од Бога и Божјег закона, призва Бог Турке за слуге Своје, да казни одступнике, да би их казном уразумио.

Кад год верни одступају од Бога, Бог плете бич од неверних, да уразуми верне. Па као што верни свесно и хотимично одступају од Бога, тако неверни несвесно и нехотично постају слуге Божје, бич Божји.

Но неверне узима Господ само тренутно у службу против верних. Јер за земљу Навуходоносорову вели исти Господ, да ће је походити за њена безакоња *и обратићу је у пустош вечну*. Тада ће се наћи слуга против слуге. Јер није Бог узео Вавилонце за слугу због њихове доброте и вере него због израиљске злоће и неверства.

Господе праведни, помози нам Духом Твојим свевишњим држати се увек Тебе јединога истинитога Бога и Твога закона, јединог спасоносног. Теби слава и хвала вавек. Амин.

14. МАЈ

1. Св. муч. Исидор. У време царовања Декијева овај Исидор беше узет са острва Хиоса силом у војску. Он се од малена држаше вере Христове и живот свој провођаше у посту, молитви и добрим делима. Па кад се у војсци проказа као хришћанин, узе га војвода на одговор и саветоваше му да се одрекне Христа и принесе жртве идолима. Одговори светитељ: „Ако ми и убијеш тело, над душом мојом немаш власти. Ја имам истинитог и живог Бога Исуса Христа, који и сад у мени живи и по смрти мојој биће са мном; и ја сам у Њему, и остаћу Њему, и нећу престати да исповедам Његово свето име докле је дух у телу моме." Нареди војвода, те најпре бише Исидора воловским жилама, а потом одсекоше му језик. Но и без језика Исидор Духом Божјим говораше и исповедаше име Христово. Међутим војводу постиже казна Божја, и он на једанпут занеми. Нем војвода даде најзад знак да посеку Исидора. А Исидор се обрадова тој пресуди па хвалећи Бога, изађе на губилиште где му глава би одсечена 251. год. Његов друг *Амоније* погребе тело његово, но зато и сам пострада и прими венац мученички.

2. Преп. Серапион Синдонит. Синдон значи крпа платна. Синдонитом назван би овај светитељ, јер своју телесну наготу скриваше само једном крпом платна. У руци носаше Јеванђеље. Живљаше Серапион као птица без крова и без бриге. прелазећи с једног места на друго. Свој синдон даде једном беднику, који дрхташе на мразу, а он оста сасвим наг. Кад га неко упита: „Серапионе, ко те обнажи?" Он показа на Јеванђеље и рече: „Ово!" Но потом и Јеванђеље даде за откуп некога дужнога човека, кога поверилац му гоњаше у тамницу за дуг. Једном у Атини 4 дана не једе ништа, јер немаде, и поче викати од глади. Кад га упиташе филозофи атински, зашто виче, он одговори: „Тројици бејах дужан; двојицу подмирих, а трећи ме још мучи. Први зајмодавац јесте телесна похот, која ме мучаше од младости; други среброљубље, а трећи трбух. Она двојица ме оставише, још ме овај трећи мучи." Дадоше му филозофи златник да купи хлеба. Он оде хлебару, узе један хлеб само, остави цео златник, и оде. — У старости представио се мирно Господу, у V столећу.

3. **Блажени Исидор Јуродиви, Христа ради.** Немац пореклом. Дошавши у Ростов заволи веру православну, па не само да постаде члан Православне Цркве него узе на се тешки подвиг јуродства. Ноћеваше у једној колиби од грања, што сам беше направио у неком блатишту. Велика и страшна чудесе показа овај светитељ и за живота и по смрти. Једноме трговцу, који беше избачен из лађе и дављаше се у мору, јави се Исидор идући по води и изведе га на обалу. У књаза Ростовског пресушише одједном сви судови с вином када слуге његове отераше Исидора испред врата и не дадоше му ни поискану чашу воде. Када умре, 1484. год. маја 14. у својој колиби, сав Ростов замириса неким дивним мирисом. Онај трговац, кога Блажени спасе на мору, подиже му цркву на оном месту где му беше колиба.

[реп

Исидор блажени са собом се рво Док бестрастан поста као сухо дрво. Но и сухо дрво пчеле медом пуне, И из сухе стене каткад извор груне. Тело блаженога Духом напуњено Медом благодати срце заслађено. Извор Божје силе у сулуду телу, Скривено Оогатство у бедну оделу, Исидор чудесни на ђубришту лежа, По улицам' вика, и скака, и бежа, Без крова и крува и без пријатеља, Но под оком будним свога Створитеља Он поука беше сујетним људима И укор — за земљу скотскн везанима: Он животом својим ко да хтеде рећи: — Људи, бриге ваше одводе несрећи. Срећан није онај ко Божије краде, Но ко Бога самог ко благо имаде.

РАСУЂИВАЊЕ

Грех који служи другима на саблазан, двојни је грех. Благоразуман човек пашти се, да својим греховним примером не саблазни ма кога и не наведе на грех. Св. Амвросије похваљује такву благоразумност рано упокојеног цара Валентинијана наводећи ове примере из његовог живота: .,Чувши цар да се говори по Риму о њему као страсном ловцу и љубитељу зверова — што он у ствари није био — и као да та страст одвлачм цара од државних послова, он одмах нареди, да се побију сви зверови у његовој башти. Чувши опет како неки злобници шире глас о њехму, као да рано ручава (хотећи тиме да га представе прождрљивим), он наложи на себе врло тврд пост и тајно и јавно. При јавним обедима ретко се виђао да неки залогај метне у своја уста. Кад су се опет сестре његове спориле с неким човеком око неког имања, цар, како је имао права да он спор пресуди, упути тај предмет јавном суду, да му се не би пребацила пристрасност." — Заиста овај побожни цар са великим страхом држао је реч Господњу: *Тешко оном ко саблазни једног од ових малих.*

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам дејство Бога Духа Светога на апостоле и то:

1. како Дух Свети води апостоле кроз све скорби и муке испуњујући срце њихово утехом и радошћу,
2. како Дух Свети чини те расте и успева семе јеванђелско, које апостоли сеју по свету, чак и тамо где изгледа узалуд бачено.

БЕСЕДА
о Христу као изданку Давидову

У *те дане и у то вријеме учинићу да проклија Давиду изданак прави, који ће чинити суд и правду на земљи (Јерем. 33, 15)*

Овим речима прориче свети пророк Јеремија долазак Спаситеља света из колена Давидова. *Изданак прави* јесте сам Господ Исус Христос. Ни на кога се другог не могу ове речи односити, пошто у време доласка Господа Исуса на престолу јерусалимском не сећапе више кнез из колена Давидова но странац, Ирод Идумејац. Нити пак од тада до данас би неки други знаменит изданак од Давида, ни као владар светски ни као владар духовни. У време рођења Христова беше само још неколико лица из племена Давидова, и то незнатна и осиротела. У ове се убрајаху и Пресвета Дева и праведни старац Јосиф дрводеља. Јасно је, дакле, да за минуле хиљаде година, откако је ово пророчанство изречено, није се појавио неки други величанствен изданак из колена Давидова осим самога Господа Исуса. Ово постаје још јасније из следећих речи: *као што се не може избројати војска небеска ни измјерити пијесак морски, тако ћу умножити сјеме Давида слуге својега и Левита слугу својих.* Ове речи се могу однети само на духовне потомке Давидове кроз Христа Господа тј. на хришћане, јер само се број хришћана (а никако телесних потомака Давидових, којих уопште и нема никако) за ових 20 векова може меритп са звездама на небу и са песком у мору.

О браћо моја, радујмо се што и ми хришћани спадамо у овај безбројни народ Божји, у овај највећи народ у историји света, како по броју тако и по карактеру. Радујмо се још више, што и ми припадамо овоме божанском Изданку Давидовом, који нас крвљу Својом искупи од туђина, и посвоји, и учини наследницима и санаследницима Царства вечнога. Господе преблаги, Ти си избавио нас, блудне синове, од свињарског понижења и гладовања, и учинио си нас синовима Царским. Теби слава и хвала вавек. Амин.

15. МАЈ

1. Преп. Пахомије Велики. Родом Мисирац, и у младости незнабожац. Као војник учествовао у борби цара Константина против Максенција. Потом дознавши од хришћана за једнога Бога и видевши њихов благочестив живот, Пахомије се крсти и оде у Тиваидску пустињу, знаменитом подвижнику Паламону, код кога се 10 година учио животу подвижничком. Тада му се јави ангел у оделу схимника на месту званом Тавенисиот, и даде му дашчицу, на којој беше написан устав општежителног манастира, наредивши му да такав манастир устроји на том месту, проричући му да ће се у том манастиру стећи

многи иноци ради спасења душа. Послушав ангела Божјега, Пахомије поче стројити многе ћелије, иако на том месту не беше никога осим њега и брата његовог Јована. Када га укори брат за то што строји непотребне зграде, Пахомије му просто рече, да он следује заповести Божјој без обзира кад ће и ко ће ту доћи да станује. Но ускоро се слегоше на то место многи људи, покренути Духом Божјим, и почеше се подвизавати по уставу Пахомијевом, добијеном од ангела. А када се број инока увелича, то Пахомије постепено основа још 6 манастира. Број његових ученика износио је до 7000. Св. Антоније се сматра оснивачем отшелничког живота а св. Пахомије манастирског општежића. Смирење, трудољубље и уздржање овог светог оца би и оста редак пример за подражавање огромног броја монаха. Безбројна чудеса сотвори св. Пахомије, но и безбројна искушења претрпе од демона и људи. И послужи људима као отац или брат рођени. И побуди многе да пођу путем спасења. И управи многе на пут истине. Би и оста велико светило цркве и велики сведок истине и правде Христове. Упокојио се мирно 348. год. у 74. години свога земнога живота. Многе од његових ученика црква је уврстила у ред светитеља, као што су: Теодор, Јов, Пафнутије, Пекузије, Атинодор, Епоних, Сур, Псој, Дионисије, Псентаисије и други.

2. Св. **Ахил,** еп. лариски. Овај велики јерарх и чудотворац рођен би у Кападокији. Учествовао на I Васељ. сабору, на коме је посрамио јеретике и како својом ученошћу тако и светошћу изазвао велико дивљење. Узевши један камен, св. Ахил викне аријевцима: „Ако је Христос створење Божје, како ви кажете, реците, нека из овог камена потече јелеј!" Јеретици су ћутали и чудили се таквом позиву св. Ахила. Тада светац опет рече: „А ако је Син Божји раван Оцу, као што ми верујемо, нека потекне јелеј из овог камена." И јелеј заиста потекне на удивљење свију. Св. Ахил упокојио се мирно у Лариси 330. год. Самуил, цар македонски, када освоји Тесалију, пренесе мошти Ахилове у Преспу, на острво у језеру, које се прозва а и данас зове Ахил, или Аил.

3. **Преп Силуан.** Најпре био комедијант глумећи се над свим и сваким. Потом, загрејан љубављу Христовом, постао учеником св. Пахомија. „Готов сам живот свој дати," говорио је св. Силуан, „само да бих добио опроштај грехова."

Пахомије Духом Божјим гори,
Пахомије с'ангелимазбори.
Око њбга иноци сс роје,
Сви пред Богом као свеће стоје.
Једног дана закуца звекира,
Сестра Авве за Авву разбира,
Годинама видела га није,
Нек се јави, што се од ње крије?
Вратар Авви поруку износи.
Авва њему: поздравље јој носи:
Ја ти, сестро, желим сваку срећу
Но доћи ти на виђење нећу,
Ја сам свету једном збогом рекб
И свега се у свсто одреко.
Сестро моја, одреци се и ти,
Жур' се, сестро, Богу посвстити.
Свет сем гроба шта ти може дати?
Христос ће те животом венчати.
Светске сласти варљиви су снови
Успаван се *тим сновима тови, Но*
пробуђен осећа се гладан И сном
дугим душмански поткрадан, Ко лав
гладан тад за храном риче. За хлеб
прави вапије и виче. Христос чује
ко год га призива И гладноме даје
хлеба жива. То /е *јава — друго су*
маштања, Изван Христа не има
надања. Сестра чула па се
расплакала. Братов савет хитно
послушала.

РАСУЂИВАЊЕ

Кад насилник врши насиље над праведником из користољубља, тада насиље доноси једну корист и једну штету, и то: штету насилнику а корист насилно пострадалом. Борис Годунов убио је осмогодишњег царевића Димитрија, да би он завладао престолом без такмаца. Сврше се брзо и царски дани Борисови, и насилник се преда трулежи и проклетству, а Димитрије се посвети. После 15 година лежања у гробу Димитријево тело се откопа и нађе нетљено и чудотворно. И зби се над његовим телом 45 чудесних исцељења. Чија је, дакле, штета а чија корист од насиља? Кад би насилник помислио, да ће насиљем помоћи своме противнику да се уврсти у свеце и да ће себи спремити погибао и проклетство, одустао би од умишљеног насиља. Али крива мисао је претеча и сапутник насиља.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам дејство Бога Духа Светога на апостоле и то:
1. како Духом Светим апостоли добијају виђења тајни онога света,
2. како Духом Светим апостоли прозиру у тајне срца људског.

БЕСЕДА
о прореченој и збнвсној пропасти ндола мисирских

Куће богова лшсирских Попалиће огњем (Јерем. 43, 18)

Ко ће то попалити? Навуходоносор, цар вавилонски, слуга мој, говори Господ. Пророчанство се ово обистинило: Навуходоносор је покорио Мисир, и куће лажних богова, идола мисирских, попалио је огњем. Попалио их је, но није их уништио за свагда. Јер дошла је потом пропаст и Вавилону, опет по пророчанству светога пророка Јеремије, и Вавилон је постао, и до данас остао *гомила, стан змајевски, чудо и подсмијех, да нико не живи у њему* (51, 37). Али је у предању, које је записао св. Епифаније Кипарски, остало и друго једно пророчанство Јеремијино о коначном разорењу идола мисирских. „Сви ће идоли пасти," гласи то пророчанство, „и све рукотворено ће се скрушити у оно време када дође овамо Дева Мати са Младенцем, рођеним у пећини и положеним у јасле," И ово пророчанство сачували су сами жречеви мисирски, који су од времена Јеремије увели били у обичај сликати Деву како почива на постељи и Њеног Младенца како повит пеленама лежи у јаслама.

Навуходоносор, слуга, могао је по допуштењу Божјем само косити зло, али не и чупати из корена. Но покошено зло као и покошена трава поново расте. А када је Господар дошао на земљу, Он је чупао зло из корена. Навуходоносор, слуга, попалио је храмове и полупао ИДОЈС, но храмови су ипак обновљени и идоли нови направљени, јер т:ису били истргнути из душа људских. А када је Госпо-

дар дошао и зацарио се у душама Мисираца, храмови и идоли су заувек пали. Исто тако и с непослушним и богоборним Јеврејима: Навуходоносор, слуга, одвео их је у ропство на 70 година, а увређени Господар расуо их је по свему свету где се у расулу и данас налазе, после близу 2000 година. И то расуло народа јеврејског по целом свету јасно је прорекао Јеремија. И тако је време оправдало пророка Божјег у свима речима његовим.

Господе Свевидећи, дај нам, да се држимо речи Твога истинитога пророка. Теби слава и хвала вавек. Амин.

16. MAJ

1. **Преп. Теодор** Освештани. Ученик св. Пахомија. Рођен и одрастао као незнабожац, но као младић дошао до познања праве вере, крстио се, и чувши за св. Пахомија, добегао овоме у манастир тајно од својих родитеља. Св. Пахомије га замонаши и заволи због његове необичне ревности и послушности. Кад му је дошла мајка да га зове натраг дома, он се не хтеде ни јавити мајци, но мољаше се Богу за њу, да би и њу Бог просветио истином. И заиста, мајка не само не поврати свога сина кући, него се и сама не поврати: видећи недалеко женски манастир, којим управљаше сестра Пахомијева, она ступи у њега и замонаши се. После извесног времена дође у манастир и брат Теодоров, Пафнутије, те се и он замонаши. Деси се једном, да епископ града Панопоља позва св. Пахомија, да му устроји манастир за многе који жељаху монашког живота. Пахомије узе собом Теодора, и предаде у главном овоме дужност око устројења манастира. По смрти св. Пахомија Теодор поста игуманом свих Пахомијевих манастира, и до дубоке старости поживе богоугодно управљајући мноштво монаха на пут спасења. Упокојио се мирно и преселио у царство вечне светлости 368. год.

2. **Блажена девица Муза.** О њој прича св. Григорије Двојеслов, да је била само 9 година стара, када јој се у два маха јавила Пресвета Богородица, окружена сјајним девицама. Када је Муза изјавила жељу, да и она буде у тако сјајној пратњи Царице Небесне, Богородица јој рекне да ће кроз месец дана доћи по њу и узети је. Још јој нареди како треба да живи за тих 30 дана. Двадесет петог дана паде Муза у постељу, а тридесетог дана опет јој се јави Света Пречиста зовући је тихим гласом, на што Муза одговараше: „Ево ме идем, Госпођо, ево ме идем!" И испусти дух свој. Прешла из овог живота у вечни у V столећу.

3. **Св. Никола Мистик, патријарх цариградски.** Прославио се необичном строгошћу живота. Цар Лав ожени се четврти пут, због чега му патријарх забрани улазак у цркву, а свештеника који га венча — рашчини. Због тога цар збаци патријарха и отера га у манастир. Делегати римског папе Сергија III одобре цару четврти брак. Но када цар умре, Никола поново дође на престо патријаршијски и сазва

сабор 925. год., на коме четврти брак уопште би хришћанима забрањен. Упокојио се 930. године. Мистик означава најстаријег члана царског савета. Најпре је овај светитељ, дакле, био дворјанин високог чина, потом је оставио сујету света и замонашио се. Скончао мирно 930. год.

4. **Св. новомуч. Николај.** Родом из Епира. За веру Христову мучен од Турака и посечен у Трикали 1617. год. Глава овог мученика чува се и данас у једном од Метеорских манастира у Тесалији. Чини многа чудеса, лечи најтеже болести, а нарочито је познато, да одгони скакавце са њива.

5. **Преп.** муч. **Саваити.** У време цара Ираклија, око 610. год., пострадаше за веру Христову 44 монаха из обитељи св. Саве Освештаног код Јерусалима. Њихово јунаштво и страдање описао очевидац св. *Антиох* (в. 24. дец.).

Николај мученик за Христа пострада И трпљсњем љутим ђавола надвлада; Не хте јунак свога одрећи се Спаса, Но слављаше Бога док имашс гласа; А кад глас га изда, он срцсм слављаше И за муке веће душмане мољаше. Т\'Коше га Турци свирепи ко вуци иредаваше свакој нечовечној муци, И најзад му свсту отсекоше главу. Скотрља се глава у зелену трву, Светитељска глава светлошћу засија; Хришћанин ту главу у свилу завија И у цркву носи да лек многим буде, Да наказне лечи, п слепе, и луде. ^ Бог неверне казни са свакога краја, А прославп вечно верног Николаја.

РАСУЂИВАЊЕ

Када Теодор Освештани беше у Панопољу са својим духовним оцем св. Пахомијем, дође му неки философ и понуди да се препире с њим о вери. Па стави философ Теодору ова три питања: „Ко се не роди а умре? Ко се роди а не умре? И ко умре а не иструну?" На ова питања одговори св. Теодор: „Адам се не роди а умре. Енох се роди и не умре. Лотова жена умре и не иструну." Па додаде светитељ и овај савет философу: „Послушај ти наш здрав савет: остави се бескорисних питања и схоластичких силогизама, приступи ка Христу, коме ми служимо, и добићеш опроштај грехова!" — Философ занеми од таквог оштроумног одговора, и постиђен удаљи се. Из овога се јасно види огромна разлика између једног незнабожачког философа и једног хришћанског светитеља. Онај се губи у апстракцијама, у вештим обртима речи, у логичним зачикавањима, у мисаоном спорту, док је овај управио сав свој ум на Бога живога и на спасење своје душе. Онај је апстрактан и мртав, овај је практичан и жив.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам дејство Бога Духа Светога на апостоле и то:

1. како Дух Свети чудесно управља ноге апостола по далеким земљама,
2. како их чудесно из далеких земаља сабира у Јерусалим на погреб Пресвете Богородице.

БЕСЕДА

о јављању пророка Јеремије из онога света

> *Потом се јави други један муж, диван сединoм и славом, около Њега неки чудни и великолепни ореол. Одговори Онија и рече: ово је братољубац, који се много моли за људе и за свети град, Јеремија Божји пророк* (II *Макав. 15, 13 -20)*

Ово је виђење које виде храбри Јуда Макавеј. Прво му се јави из онога света Онија архијереј, а потом свети пророк Јеремија. Као што Мојсеј и Илија беху виђени у слави од апостола на Гори Таворској, тако некад Јуда Макавеј виде у слави пророка Јеремију. Ни пре Христа Васкрслог, дакле, Бог милостиви није остављао људе без сведочанства о животу после смрти. У хришћанском времену пак та сведочанства су без броја и без краја. Ко и после свега тога сумња у живот после смрти, тај стоји под проклетством свога греха као под гробном плочом. И као што мртве ствари не могу да виде светлост дана, тако ни он не може да види живот који јесте и коме нема краја.

Но погледајте, каквом је славом увенчан пророк Јеремија у ономе животу! *Диван сединoм и славом*\ Около њега нека неописана отменост, неки светли ореол, нека неисказана пријатност и красота. Он који је бивао вучен и тучен од људи којима је саопштавао вољу Божју, и који је био сужањ у тамници, и мученик у смрадној рупи, и који је као лажа исмеван, и као издајник суђен, и најзад као преступник камењем убијен! Но један је суд грешнички а други је суд Божји. Најпониженији међу људима постао је код Бога увенчан славом ангелском.

И још погледајте, како небо назива онога кога је земља назвала лажом и издајником и преступником! *Братољубац* — тако га назвиа небо. *Братољубац који се много моли за људе.* Видите, најзад, како се светитељи на небесима много моле Богу за нас! Не спавајући они се моле за нас кад спавамо; не једући, они се за нас моле кад једемо и преједе мо се; не грешећи, они се моле за нас кад грешимо. О браћо, застидимо се пред толиким нашим искреним пријатељима. Застидимо се, застидимо се од толиких светитељских молитава за нас, и придружимо се молитвама њиховим. Господе пречудни, опрости нам грешну лењост и тупост нашу. Теби слава и хвала вавек. *Амин.*

17. МАЈ

1. Св. апостол Андроник. Један од Седамдесеторице. Сродник апостола Павла, као што сам Павле пише (Рим. 16, 7), спомињући и свету Јунију, помоћницу Андроникову. Андроник би постављен за епископа Паноније но не становаше на једном месту него проповедаше Јеванђеље по целој Панонији. Са светом Јунијом он успе да многе приведе Христу и да разори многе храмове идолске. Имађаху обоје благодатну силу чудотворства, којом демоне изгоњаху из људи и исцељиваху сваку немоћ и сваку болест. Пострадаше обоје за Христа, и тако примише двоструК венац: и апостолства и мучеништва. Њихове свете мошти нађене су у пределима Евгенијским (в. 22. фебр.).

2. Св. муч. Солохон. Родом би Мисирац и војник римски под војводом Кампаном, у време нечестивог цара Максимијана. Када дође царска наредба, да сви војници принесу жртве идолима, Солохон се изјасни као хришћанин. То исто учинише и два његова друга: *Памфамир и Памфалон.* Војвода нареди те их бише и мучише страшним мукама, под којима издахнуше св. Памфамир и Памфалон. Солохон оста још у животу, и би стављен на нове муке. Тако, нареди војвода војницима, да му мачем отворе зубе и саспу у уста идоложртвено. Мученик зубима сломи гвожђе и не прими у се смрадну жртву идолску. Најзад му прободоше писаће перо кроз оба уха и тако га оставише да умре. Хришћани узму мученика и однесу у дом удовице, где се мало окрепи јелом и пићем, па настави саветовати верне да буду истрајни у вери и у мукама за веру. После тога уздиже хвалу Богу, сконча свој земни живот, и предста Господу у Царству небеском 298. год.

3. **Св. Стефан, патријарх цариградски.** Син цара Василија Македонца и брат цара Лава Мудрог. На престо патријаршијски дошао после Фотија и управљао Црквом Божјом од 889 — 893. год. Мирно скончао и предстао Господу кога је много љубио.

Апостол Андроннк, сродник светог Павла,
Проповедник мира и духовног здравља,
Љубављу пламеном ка Христу гораше
И науку светлу светом проношаше;
Без плате и неге и без много р\?ха,
Само богат силом божанскога Духа.
Свс муке подели са светом ЈуниЈОм
Док крст не пронеше целом Панонијом.
Где крст часни блесну, ту нестаде таме,
Издвоји се жито без плеве и сламе.
Пренуше се људи из сна животињства.
И дар усвојише Божијега посинства
Разбише идоле као слабе трске,
Оставише раздор и пороке мрске,
Запеваше уста кад срце зајеца:
Оче наш небески, ми смо Твоја деца!
Сад примисмо светлост од Твог апостола,
Прости нам што бесмо робови идола.

РАСУЂИВАЊЕ

После страшног земљотреса у Антиохији говорио је Златоуст народу: „Велики су плодови земљотреса. Погледајте човекољубље Господа, који потреса град а утврђује душу, који колеба темеље и укрепљује помисли, који показује слабост града а вољу чини силном! Обрати пажњу на Његово човекољубље: Он поколеба за мало — а утврди на свагда; земљотрес — за два дана, а благочешће треба да остане на све време; ожалостили сте се за кратко — а утврдили заувек... Мајка хотећи да одлучи свога младенца од навике честог плакања, силно затресе малу колевку његову, не зато да би га погубила, него да би га устрашила. Тачно тако и Господар свега, који држи у рукама Својим весељену, потреса ову не зато да би је срушио, него да би обратио к спасењу оне (људе) који живе безаконо." Ето како су Свети Оци, стубови Цркве васељенске, знали објаснити човекољубљем Божјим и напасти исто онако као и благодјејања, и несрећу исто онако као и срећу. Да се постидимо ми, који смо и спорп благодарити Богу кад Бог даје и брзи роптати на Бога кад Бог узима.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам дејство Бога Духа Светога на свете мученике за веру и то:

1. како им Дух Свети даје мудрост да говоре пред судовима,
2. како им Дух Свети даје храброст да гину на губилиштима.

БЕСЕДА

о Духу Светом Утсшитељу

А утјешитељ Дух Свети, којега ће Отац послати у име моје, он ће вас наунити свему и напоменуће вам све што вам рекох (Јов. 14, 2б).

Шта практично значе ове речи ако не да треба сваки дан да се молимо, да нам се пошаље Дух Свети онако исто као што се молимо сваки дан за хлеб насушни? Бог је вољан сваки дан да нам пошаље Духа Светога, но Он тражи од нас, да се сваки дан молимо за Духа Светога. Јер као у погледу хлеба што бива час обиље час оскудица, тако бива и у погледу Духа Светога. Дух Свети долази нам и одлази од нас, како кад, сходно нашој ревности или лености у молитви, сходно добрим делима и трпљењу. Зато је Црква установила, да се прво јутарње богослужење почиње призивањем Духа Светога: **Цдрк> мевеснш«, ут^кшителк*, Д\(*ше истиим пршди!** а по том до-лази молитва: **^лев^ нлс^шнми** дждт* МАЛХТЈ Зашто? Зато што без Духа Светога ми не умемо ни хлеб употребити како треба за наше спасење.

Он ће вас научити свему. То јест: сваки дан и сваку ноћ према приликама у којима се будете налазили. Он ће вас упутити, посаветовати, наставити шта треба да мислите, шта треба да говорите, шта треба да чините. Зато просите од Бога само Духа Светога, а остало Он ће донети сам собом све што вам у извесном тренутку буде требало. Кад Он буде сишао на вас, ви ћете све знати, све умети, све моћи што је потребно.

И напоменуће вам све што вам рекох. То јест: не бојте се, да ћете заборавити моју науку и моје речи: Дух Свети зна све што и Ја знам, те кад Он буде присутан у вама, биће и сва наука моја присутна у вама заједно са Њим.

О Господе Душе Свети, благоволи сићи на нас не по нашој заслузи но по заслузи Господа Исуса и по Твојој бескрајној благости. Теби слава и хвала вавек. Амин.

18. МАЈ

1. Св, муч. Теодот и седам девојака мученица, Текуса, Ллександра, Клавдија, Фаина, Ефрасија, Матрона, и Јулија. Теодот беше ожењен и беше крчмар у Анкири за времена цара Диоклецијана. Иако беше ожењен, живљаше по речи апостоловој: *који имају жене биће као они који немају* (I Кор. 7, 29). А крчму држаше, да би могао непосумњано што боље помагати хришћане. Његова крчма би склониште гоњеним верним. Тајно шиљаше Теодот помоћ разбегнутим хришћанима по планинама, и тајно прикупљаше тела погинулих и сахрањиваше. У то време беху изведене на суд и мучене за Христа седам девојака, бише мучене, поругане, и најзад утопљене у језеру. Једна од њих, св. Текуса, јави се на сну Теодоту и рече му да извади тела њихова из језера и сахрани. По тамној ноћи пође Теодот са једним другом да испуни вољу мученице, и вођен од ангела Божјих успе те нађе свих седам тела и сахрани. Но тај друг издаде га судији, и судија га стави на муке тешке. Но све муке трпљаше Теодот као да беше у туђем телу имајући сав свој ум удубљен у Господа. Када му мучитељ све тело претвори у ране, и зубе му каменьем раздроби, нареди да се мачем посече. Када би изведен на губилиште, многи хришћани плакаху за њим, а св. Теодот им говораше: „Не плачите, браћо, за мном него прославите Господа нашег Исуса Христа, који ми поможе свршити подвиг и душмана победити." — Рекавши то, положи своју главу на пањ под мач, и би посечен 303. год. Свештеник неки чесно сахрани тело мучениково на једну узвишицу изван града. На томе месту доцније би подигнут храм у име св. Теодота.

2. **Св. муч. Петар, Дионисије, Андреј, Павле и Христина.** Петар — диван младић, Дионисије — муж угледни, Андреј и Павле — војници, и Христина — шеснаестогодишња девица, сви исповедише храбро Христа Господа и поднеше муке и смрт за име Његово. Неки Никомах, који с њима би мучен, одрече се Христа усред мука, и на-

једном сиђе с ума, па као бесан гризаше своје тело и бацаше пену на уста докле не издахну. То је било 250. год.

3. **Св. муч. Ираклије, Павлин, Венедим.** Беху Атињани. Пострадаше за веру у време Декијево. За име Христово беху сажежени у пећи огњеној.

*Крај Анкире на зеленом брегу, Ту
дружина гоњених хришћана С
благословом објед обједаше. Што
је сунце међ звездама сјајним То
Теодот у дружини бјеше, А до
њега презвитер Фронтоне. Па
Тсодот оесједи Фронтону:
— Ово мјссто приличи за цркву
Над моштнма чесних мученика!
Теодоту Фронтон одговара:
— Постарај се ти, предивни муже,
Добави нам мошти мученпка,
Цркву ћемо лако сазидати.
мјесто ово црквом украсити.
Осмјсхну се Теодот предивни.
Прстен скида са деснице руке, Па га
даје чесноме Фронтону, Оваку му
ријеч говорећи: — Ријеч ти часна, а
прстен ти залог, Мошти ћу ти скоро
добавити И на ово мјесто
положити! То Теодот проричући
рече, Проричући своје страданије, И
за Христа своје мучеништво, Како
рече онако сс стече, А4ошти су му
туне положене, И над њима црква
саграђена, Диван спомен бесмргне
побједе Крај Анкире на зеленом
брегу.*

РАСУЂИВАЊЕ

Скривати врлину своју и подвиг свој био је обичај подвижника и подвижница не само првих времена Хришћанства него и кроз све векове до наших дана. Евдокија, жена славнога кнеза Димитрија Донскога, ослободиоца Русије од Татара, остане удовом 1389. године, и то још доста млада. Сва прожета благочешћем ова кнегиња зидала је храмове, делила милостињу, тајно изнуравала своје тело постом и бдењем. До тела је носила железне ланце. Међутим пред светом се вазда јављала насмејана, одевена у раскош, окићена бисером. Свет је свашта говорио о њој; почели су се проносити гласови о њеном неморалном животу. То дочују и њени синови; па увређени и озлојеђени кажу мајци отворено шта се говори о њој. Мајка отвори своју раскошну хаљину, и деца са ужасом великим видеше њено тело, сасвим сухо и усахло, утегнуто ланцима железним.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам дејсто Бога Духа Светога на мученике и то:

1. како им Дух Свети пружа утеху у страдањима,
2. како понекад, према Своме произвољењу, чини њихова тела несагоривим.

БЕСЕДА о сведочењу
Духа Божјег

Дух истине, који од оца исходи, он ће сведонити за мене (Јов. 15, 26)

Бог Син шаље у свет Бога Духа Светога да сведочи о Њему до краја времена. *Он ће сведочити за мене.*

Како ће сведочити Бог Дух о Богу Сину? Сведочиће на многе начине као:

привлачиће људске душе Цркви Христовој;

отварајући им смисао Светога Писма;

доводећи им на памет заповести Христове;

дајући речима Христовим топлину, свежину, силу и милину;

обраћаЈући покајане грешнике у праведнике,

испуњујући сва обећања и пророчанства Христова на људима, на народима и на Цркви Божјој;

утврђујући Цркву Христову и држећи је чврсту против свих бура времена и свих злоба адских и људских кроз векове и векове.

Дух који дејствује на ове и на многе друге сличне начине, јесте Дух Божји, Дух истине, благи, животворни, свесилни.

Ниједна реч Христова не противи се Духу Божјем, нити се Дух Божји противи ниједној речи Христовој. Зато кад Дух Божји благоизволи ући у срце човеково, Он бива живим и нелажним сведоком свега што Христос рече и учини. И човек онда верује радосно и непоколебљиво. Јер како да не верује највећем и најтрајнијем Очевицу и Саучаснику свих речи, свих чудеса и свих дела Христових?

Зато, браћо моја, молимо се пре свега и изнад свега, да овај Очевидац и Саучасник, Дух Свети и Свесилни, усели се у срца наша, да би вера наша постала жива, непоколебљива и радостотворна. О Боже Душе Свети, Душе истине, прићи и усели се у нас. Теби слава и хвала вавек. Амин.

19. МАЈ

1. Св. муч. Патрикије еп. бруски, са три презвитера: *Акакијем, Менандром и Полиеном.* Пострадали за веру Христову у време Јулијана Одступника у Бруси азијској. Намесник царски Јуније доведе ове светитеље до врућих вода и упита Патрикија: „Ко створи ове лековите воде, зар не наши богови Ескулап и други, којима се ми клањамо?" Одговори св. Патрикије: „Ваши су богови демони, а ове воде као и све остало створио је Христос Господ и Бог наш." Онда упита намесник: „А да ли ће те твој Христос спасти, ако те ја бацим у ову врелу воду?" Одговори светитељ: „Ако хоће, Он ме може сачувати цела и неповређена, премда бих ја желео, да се у тој води разрешим од овог временског живота, да бих са Христом вечно живео; но нека буде на мени Његова света воља, без које ни влас не отпада са главе човекове!" Чувши ово намесник нареди те Патрикија бацише у врелу воду. Вреле капље прснуше на све стране и ожегоше љуто многе присутне, но светитељ Божји, на чијем језику беше непрестана молитва, оста неповређен као да стајаше у хладној води. Видећи ово, намесник разјари се од срама и нареди, да се и Патрикију **и** осталој тројици његових презвитера одсеку главе секиром. Тада незлобиви ови следбеници Христови очиташе молитву и положише своје главе под секиру џелатску. Када им главе беху одсечене,

душе њихове веселе узнеше се у светло царство Христово, да вечно царују.

2. **Св. Јован, еп. готски.** Би епископ у Грузији, но када тамошњи каган татарски поче мучити хришћане, он се удаљи на четири године међу Готе у Бесарабију. (Готска епархија образована за време Константина Великог). Чувши о смрти кагановој, врати се на службу своју и руковођаше паству своју ревносно и богоугодно. Пред смрт своју рече: „Кроз 40 дана одлазим да се судим са каганом" (тј. кроз смрт иде пред престо Божји). И тако би. Четрдесетога дана представи се и оде ка Господу. Упокоји се мирно у VIII столећу.

3. **Св. кнез Јован Вологодски.** Чудотворац. Богобојажљив и благочестив од малена он би од свога стрица кнеза Јована Васиљевића, вргнут у тамницу са својим братом Димитријем, где проведоше пуне 32 године. Пред смрт се замонаши Јован и доби име Игњатије.

У тамници тамној кнез Јован тамнује С
братом Димитријсм; па брата сјетује. —
О не тугуј, брате, тугом се не мори,
Тамница је верним што и царски двори,
Нит говори ружно о нашему стрицу,
Што нас без 'кривице вржс у тамницу.
Без Божије воље зар би могло бити'
Два Божија створа тамом заробити? Ако
наш се стрнко брине само за сс, Бог се
за нас брине да нам душе спасе.
Неразуман само своју користтражи, А
Бог и презрене даровима блажп.
Милостиви Господ тамнице с' не боји —
Радије са сужним но са гордим стоји. Не
срди се, *брате, не пребацуј стрицу, Бог*
Једини знаде међ' нама правицу. Стрица
једним путем нас другим спасава
Поклони се Богу, Богу нек је слава!

РАСУЂИВАЊЕ

Велики јерарси, стубови Цркве Православне, умели су да сједине у свом карактеру кротост и одлучност, кротост према праведницима и покајницима и одлучност према непокајаним крвницима. Једне недеље, после свете службе, приђе цар Иван Грозни митрополиту Филипу да прими благослов. Митрополит се правио да не види цара и гледао је у икону Спаситељеву. Тада царев ађутант приђе митрополиту и рекне му: „Владико, Господар је пред тобом, благослови га!" Митрополит погледа на цара и рече: „Господаре, убој се суда Божјег: ми овде приносимо бескрвну жртву Богу, а иза олтара пролива се крв хришћанска. Колико невиних страдалника! Ти си висок на престолу, но ипак си — човек." Разјарени цар опомињао је митрополита да ћути, но Митрополит му рекне: „Где је моја вера, ако ја будем ћутао?" Када му је цар почео претити, он мирно одговори: „Ја сам дошљак и гост на земљи, и готов сам пострадати за истину!" После неког времена опаки цар удави митрополита, али не удави светитеља.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Бога Духа Светога као надахнитеља мудрошћу и истином и то:

1. како је Он надахнуо мудрошћу и истином пророке, јеванђелисте и апостоле, који написаше Свето Писмо по Његовом надахнућу и руководству,
2. како је Он надахнуо мудрошћу и истином Свете Оце који толковаху Свето Писмо по Његовом надахнућу и руководству.

БЕСЕДА
о светим Божјим људима

Научени од Светога Духа говорише свети Божији људи (II *Петр. /, 21)*

Ово сведочи онај који је и сам био свети Божјн човек, апостол Петар, камен вере и витез крста. Као свети Божји човек он, по сопственом свом искуству, објашњава, како су говорили и како говоре свети Божји људи, и каже: *научени од Светог Духа говорише они.* Не говораху, дакле, они по своме умовању, ни по свом памћењу, ни по свом слућењу, ни по свом учењу, ни по својој речитости, него говораху од Духа и по Духу Светоме. Мудрост Божја изливаше се кроз њих и истина Божја откриваше се кроз њих. Не написа Свето Писмо *лажљива писаљка књижевничка* (Јерем. 8, 8) него га написаше слуге и избраници Духа Божјег Светога. Нити Свето Писмо писаху људи, којима писање беше занат, него га писаху свеци Божји, упућени и нагнани Духом Божјим да пишу. Често и не хотећи, па чак и противећи се, они су морали да пишу, као што сведочи свети пророк Јеремија говорећи: *и рекох, нећу га (Бога) више помињати, нити ћу више говорити у име његово: али би у срцу мом као огањ разгорео, затворен у костима мојим, и уморих се задржавајући га, и не могох више.* (20, 9).

О браћо моја, браћо, није Свето Писмо од човека него од Бога, није од зехмље него од неба, нити је од тела него од духа, да — од Духа Божјег Светога. Надахнути мудрошћу и истином од Духа Светога писаху свети Божји људи: пророци, и јеванђелисти, и апостоли, и оци, и учитељи, и јерарси, и пастири.

О Боже Душе Свети, Душе Мудрости и Истине, надахни нас дахом Твојим животворним, да бисмо познали Мудрост и Истину, и испунили их с помоћу Твојом. Теби слава и хвала вавек. Амин.

урмапу
прееели и
V ТруДИОМ VI

20. МАЈ

1. Св. муч. Талалеј. Родом од Ливана, од оца Верукија и матере Ромилије, осамнаестогодишњи младић, красан изгледом и узрастом

ТВОЈИ мил

телесним, косе црвено жуте. Лекар по занимању. Пострада за Христа у време царовања Нумеријанова. Када храбро исповеди своју веру у Христа Господа пред судијом мучитељем, нареди овај двојици џелата Александру и Астерију, да му сврдлом проврте колена, провуку коноп кроз пробушене кости и обесе о једно дрво. Но џелатима као да невидљива сила Божја одузе вид, те место Талалеја они проврте-ше једну даску и обесише о дрво. Када мучитељ ово дознаде помисли, да су џелати то намерно учинили, па нареди да их шибају. Тада Александар и Астерије усред шибе повикаше: „Жив нам Господ, од сада и ми постајемо хришћани, верујемо у Христа, и страдамо за Њега!" Чувши ово, мучитељ нареди те их мачем посекоше. Тада сам мучитељ узе сврдло да сам врти колена Талалеју, но руке му се узеше, и он мораде молити Талалеја, да га овај спасе, што незлобиви мученик Христов помоћу молитве и учини. Потом би бачен у воду, но јави се жив пред мучитеља. (Јер у себи мољаше Талалеј Бога, да не умре одмах него да му се продуже муке). Када би бачен пред зверове, зверови му лизаху ноге и умиљаваху се око њега. Најзад би посечен мачем и пресели се у живот вечни 284. год.

2. Св. муч. Аскалон. Пострадао у Антиноју, граду мисирском, у време Диоклецијана. Био шибан, струган, свећама опаљиван, но остао до краја непоколебан у вери. Кад се мучитељ Аријан превозио лађом преко Нила, Аскалон молитвом заустави лађу насред реке, и није јој дао маћи се док Аријан није написао, да верује у Христа као јединога и свемоћнога Бога. Но приписујући то чудо магијској вештини Аскалоновој, мучитељ заборави што је писао и продужи мучити Божјег човека и надаље. Најзад Аскалону вежу камен о врат и баце га у реку Нил. Но трећега дана хришћани нађу тело Аскалоново на обали заједно са каменом о врату (како им је пред смрт свети мученик и прорекао) и чесно га сахране 287. год. С њим пострада и св. муч. *Леонид.* А мучитељ њихов, Аријан, покаја се доцније, поверова у Христа од свег срца и јавно почне исказивати своју веру пред незнабошцима. Тада незнабошци и њега убише, те се и *Аријан,* негдашњи мучитељ хришћана, удостоји мученичког венца за Христа.

3. **Преп. Стефан Пиперски.** Овај светитељ би рођен у племену никшићком, у селу Жупи, од сиромашних но благочестивих родитеља, Радоја и Јаћиме. По предању подвизавао се најпре у ман. Морачи, где је и игуманом био. Турци га одатле протерају, и он се настани у Турмању Ровачком, на месту које се сад назива Ћелиште. После се пресели и настани у Пиперима у једној ћелији, где је до смрти остао у трудном и богоугодном подвигу. Упокојио се мирно у Господу 20. маја 1697. год. Његове мошти и сада ту почивају и чудесима многим прослављају Христа Бога и Божјег угодника Стефана.

На позору људи и ангела, У
мукама и при издисају Талалц се
Господу мољаше: — О Господе,
Створитељу свјета, Твоја
милост, Твоја и освјета!

Молим Ти се, живот ми продужи,
Да за Тебе још поднесем мука.
Ваистину. мало сам поднио, Да
би' Царство Твоје заслужио.
Страшне твоје муке на Голготи,

Страшне муке за Тебе безгрешна!
Још страшније требају за грешна,
Да би опро себе кроз мучење И
достојно примио спасење. Што
молио Талалеј прекрасни, Што
молио Бога домолио, Прошење му
бијаше умилно,
Бог му пусти мука изобилно,
Све до краја Талалеј отрпе
Све с радошћу и с благодарношћу,
Све са муке на муку хођаше,
Ко са славља још на веће славље -
Тако светац слави Православље!

РАСУЂИВАЊЕ

Кад човек стекне хришћанску савест, он се ревносно труди да исправи живот свој и да угоди Богу. Све остало постаје за њ мало важно. Примера таквих људи имамо ми не само међу великим подвижницима и духовницима, него и међу самим силним царевима. Такав пример пружа нам цар Теодосије Велики који је за неко време био пао у јерес па се после покајао. Над његовим мртвим телом говорио је св. Амвросије, његов ранији обличитељ: „Всшео сам ја овога мужа који скинувши са себе царске знаке, јавно је у цркви оплакивао свој грех и са уздасима и сузама просио опроштај. Чега се простаци стиде, тога се није устидео император. По добитку славне победе (над непријатељима царства) он се решио не прилазити к Светом Причешћу до повратка његових синова само зато што су у борби непријатељи његови били побијени."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавм Бога Духа Светога као надахнитеља кротошћу и благошћу и то:

1. како је Он надахњавао кротошћу и благошћу подвижнике и испоснике кроз све векове,
2. како је Он надахњавао, и данас надахњава, кротошћу и благошћу све истински покајане душе.

БЕСЕДА
о духу овога света и Духу од Бога

И *ми не примисмо духа овога свијета, него Духа који је из Бога. (И Кор. 2, 12)*

Дух овога света је, браћо, дух гордости и суровости, а Дух Божји је Дух кротости и благости. Апостол Божји тврди, да следбеници Христови не примише духа овога света него Духа који је *из Бога,* тј. који из Бога Оца исходи као благоухани мирис из цвета, те се као добар мирис разлева по души човечјој, чинећи ову крепком, светлом, спокојном, благодарном и умилном.

Људи су по природи кротки и благи. Св. Тертулијан пише: „Душа човечја је по природи хришћанка." Али духом овога света она је раздражена и разбешњена. Дух овога света направио је од оваца вукове, док Дух који је из Бога прави од вукова овце.

Још апостол додаје, да смо примили Духа Божјег зато *да знамо што нам је даровано од Бога.* Да познамо, дакле, шта је од Бога у нама а шта није од Бога, **и** да осетимо сласт од онога што је од Бога и горчину од онога што није од Бога, него од духа овога света. Док је човек ван своје природе, испод своје природе, он сматра горчину за сласт а сласт за горчину. А када се Духом Божјим врати својој правој природи, онда он сматра сласт слашћу а горчину горчином.

Ко може човека вратити Богу? Ко може човека излечити од отрованости греховном горчином? Ко га може научити да опитом разликује праву сласт од горчине? Нико други осим Духа који је из Бога.

Зато се помолимо, браћо, да нам Бог дарује Духа Свога Светога, као што Га је даровао апостолима и светитељима Својим. А кад тај Дух Божји Свети дође у нас, дошло нам је Царство Божје, у коме је све сама сласт, само добро, сама светлост, сама кротост, сама благост.

О Душе Свети, Душе кротости и благости, прађи и усели се у нас. Теби слава и хвала вавек. Амин.

21. МАЈ

1. **Св. цар Константин и царица Јелена.** Родитељи Константинови беху цар Констанције Флор и царица Јелена. Флор имаше још деце од друге жене, но од Јелене имаше само овога Константина. Три велике борбе имаше Константин кад се зацари: једну против Максенција, тиранина у Риму, другу против Скита на Дунаву и трећу против Византинаца. Пред борбу са Максенцијем, када Константин беше у великој бризи и сумњи у успех свој, јави му се на дану пресјајан крст на небу, сав окићен звездама, и на крсту стајаше написано: овим побеђуј. Цар удивљен нареди да се скује велики крст, сличан ономе што му се јави, и да се носи пред војском. Силом крста он задоби славну победу над бројно надмоћним непријатељем. Максенције се удави у реци Тибру. Одмах потом Константин изда знаменити Едикт у Милану 313. год., да престану гоњења хришћана. Победивши Византинце, он сагради диван престони град на Босфору, који се од тада прозва Константинопољ. Но пред тим Константин паде у тешку болест проказну. Жречеви и лекари саветоваху му као лек купање у крви заклане деце. Но он то одби. Тада му се јавише апостоли Петар и Павле и рекоше му да потражи епископа Силвестра који ће га излечити од страшне болести. Епископ га поучи вери хришћанској и крсти, и проказа ишчезе са тела царевог. Када наста раздор у цркви због смутљивог јеретика Арија, цар сазва I Васељенски сабор у Никеји 325. год., где се јерес осуди а Православље утврди. Света Јелена, благочестива мајка царева, ревноваше много за веру Христову. Она посети Јерусалим и пронађе Часни Крст Госпо-

дњи, и сазида на Голготи цркву Васкрсења и још многе друге цркве по Светој Земљи. У својој 80. години представи се ова света жена Господу 327. год. А цар Константин надживи своју мајку за 10 година и упокоји се у својој 65. год. у граду Никомидији. Тело његово би сахрањено у цркви Светих Апостола у Цариграду.

2. **Преп. муч. Пахомије.** Родом из Мале Русије. У младости ухвате га Татари и продаду једном Турчину кожару као роба. Провео у ропству 27 година, у месту Усаки у Малој Азији. Насилно га потурче. Оде у Св. Гору, замонаши се и проведе 12 година при ман. Св. Павла. Реши се да пострада за Христа. Његов старац духовник Јосиф отпрати га у Усаки где се Пахомије јави свом бившем господару као хришћанин у монашком оделу. Турци га ударе на муке, потом баце у тамницу, и најзад посеку 8. маја 1730. год. на сам дан Вазнесења. Од његове крви и моштију десила се многа чудеса. Сахрањен на острву Патмосу у цркви св. Јована Богослова. Тако овај сељак малоруски постаде мученик и венценосац у царству Христовом.

Константин цару крст се светли јави,
Константин га виде и Бога прославп. То
знамење беше Сина Божијега. Од овог
знамења нема краснијега. Знамење
страдања и времене 'беде Алн и знамењс
коначне победе. Са овим знамењсм,
твориоцем чуда. Константин се креће и
победи свуда. Сред паганског Рима,
крстогонитеља, Он крст внсок диже,
славу Спаситеља. Што три века беше
ломљено и клето. То сад за Рим поста
велико п свето! Три стотине лета крст
пљуван бејаше, У крви светаца земља се
купаше. Царства и цареви, охоли и
мрскн, Сломише се редом слично слабој
трски, А знамење крста остаде усправно
И светљаше свету чудесно и славно.
Константин га позна и уздиже више,
Зато му се име у календар пише.

РАСУЂИВАЊЕ

Да је порок нешто стидно и грешно, видимо и по томе што се он вазда крије и вазда за вазда узима на себе образину добродетељи. Св. Јован Златоуст дивно каже: „Порок нема свог сопственог лица, него узима у зајам лице добродетељи." Зато је Спаситељ и рекао: *долазе у оделу овчијем,* а *унутра су вуци грабљиви* (Мат. 7, 15). На-зови лажова лажовом, лопова лоповом, убицу убицом, блудника блу-дником, клеветника клеветником, и огорчићеш их. Назови пак кога хоћеш човека: поштеним, чесним, несебичним, истинитим, справе-дљивим, савесним и — озарићеш га и задовољити. Опет по Златоус-ту говорим: „Добродетељ је нешто природно у човеку, док је порок нешто неприродно и лажно." Ако се неки човек и ухвати у пороку, он брзо оправдава свој порок неком добродетељи, облачи га у рухо добродетељи. Заиста: порок нема свог сопственог лица. Исто као и ђаво, отац порока!

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Бога Духа Светога као надахнитеља правдом, миром и радошћу и то:

1. како је Он надахњивао правдом, миром и радошћу све љубитеље правде Христове,
2. како је Он надахњивао, а и данас надахњује, правдом, миром и радошћу све страдалнике за правду Христову.

БЕСЕДА
о деци Божјој

Овај Дух свједочи духу нашему да смо дјеца Божја (Рим. 8, 16)

Онај ко има у себи Духа Божјега —- само онај има и сведочанство, да је дете Божје. Без Духа Божјега нема ни тога сведочанства. Нити пак васцела васиона може дати тога сведочанства. Сама васиона, без Духа Божјега, шта нам друго сведочи него да смо ми њени робови, њена жртва, коју она неммлосрдно гута. Незнабошци су, у ствари, тако и мислили. Богоборци наших дана — не мисле ли и они тако? Мисле. Јер заиста тешко је и отети се од те мисли човеку који није познао Духа Христова, Духа Божјега, Сведока небеснога. *Не примисте духа ропства,* говори исти апостол. Какав је то дух ропства? Сваки други осим Духа Божјега кога Христос Господ шаље онима који њега љубе. Једино је Дух Божји Свесветни дух слободе и посинаштва.

О среће, о мира, о радости, кад се Дух Божји свије у очишћено срце човечје као ластавица у своје гнездо! Тада нада отвори стотине капија на тамници васионе, и загрљај наш, шири од васионе, пружа се ка Некоме већем и милостивијем од васионе. Коме? Оцу! И ми онда кличемо:

Авва, Оче!

Сведочанство о Богу које долази кроз очи, може нас и довести у сумњу да смо и ми чеда Божја. Али сведочанство, које нам долази из срца, од Духа Божјега, не оставља ни најмање сумње. То Бог сведочи о Богу. Какве ту може бити сумње? И милује нас Бог Дух Свети у самоме срцу бића нашег. Какве ту може бити сумње? Не; него тада ми знамо и осећамо сасвим поуздано, да је Бог—Отац, а ми — чеда Божја. Ничије слуге, ничији робови, но — чеда Божја.

О Господе Боже Душе Свети, усели се у нас и остани с нама као Сведок Тројице и Царства, као Сведок Раја бесмртнога. Теби слава и хвала вавек. Амин.

22. МАЈ

1. **Св. муч. Василиск.** Сродник св. Теодора Тирона. Би мучен заједно са *Евтропијем и Клеоником.* Када ова последња двојица бише распети, и издахнуше 3. марта, Василиск би враћен поново у тамницу. У том се деси смена царских намесника, те Василиск оста дуго тамнујући. Са сузама мољаше се Василиск Богу, да Њему не ускрати мученичку смрт. И по дугој молитви јави му се сам Господ Исус, обећа му испунити жељу и посла га у његово село, да се поздрави са мајком и браћом. У том дође нови намесник Агрипа и у граду Амасију учини Господ преко Свога мученика велика чудеса, због којих многи народ поверова у Христа. Агрипа нареди мученику да принесе жртву Аполону. „Аполон значи губитељ!" рече Василиск, и усрдном молитвом скруши идола у прах и небесним огљем спали храм. Уплашени Агрипа приписиваше све то мађијама, и нареди те Василиска мачем посекоше. У том Агрипа полуди, и у лудилу оде на губилиште, нађе мало крви мученикове у прашини и привеза је себи под појас, од чега поста здрав. Дошавши себи, *он* се крсти. Доцније некм Марин, грађанин команског (Комаии управо зваше се место погубљења Василискова) подиже цркву на моштима мучениковим, у којима многи болесници нахођаху исцељење.

2. **Св. муч. Јован Владимир, краљ српскн.** Беше од рода кнежевског из Захумља. Деда му се зваше Хвалимир, а отац Петрислав. Као владар "мудар, милостив, кротак, девствен и храбар. Усрдно се Богу мољаше и драговољно цркве зидаше и помагаше. Али имађаше тешке борбе и изнутра и споља, изнутра са јеретицима и богумилима, а споља са завојевачима: царем Самуилом и царем Василијем. Самуило га преваром зароби и баци у тамницу. Када тамноваше, јави му се ангел Божји и предсказа му, да ће скоро бити ослобођен тамнице, али ипак да ће мученички скончати. Познавши га боље, Самуило га заволи и даде му своју кћер Косару за жену. Када умре Самуил, зацари се син његов Радомир. Но двојуродни брат Радомиров Владислав уби Радомира. па онда дозва на превару Владимира те и овога посече 1015. год. Мошти овога светог краља мученика почивају нетљене у његовом манастиру код Елбасана и на њима се кроз векове дешаваху, и дан-дањи дешавају, многобројна чудеса. Код манастира Св. Наума, 1925. год. подигнута је црква овоме крунисаном мученику као ктитору овога славног манастира.

3. **Други Васељенски сабор.** У време цара Теодосија Великог овај сабор би сазван 381. год. у Цариграду, да утврди учење православно о Духу Светоме, о коме криво учаше тадашњи патријарх цариградски Македоније. Овај духоборни патријарх, наиме, учаше као да је Дух Свети твар Божја а не ипостас божанска, равна ипостаси Оца и Сина и с овима једнобитна. Македоније би од сабора осуђен, а Никејски Символ Вере допуњен још учењем о Духу светом.

4. **Св. праведни Мелхиседек, цар салимски.** Савременик праоца Аврама. По речима апостола Павла он је био као цар и свештеник праобраз Господа Исуса Христа (Јевр. 7).

тк:\с
тог

Мелхиседак, цар Салимски,
Имаде ли кога свога? Он
цар беше и свештеник
Највишега Цара — Бога
Од Аврама већи беше,
Тајна беше и остаде. — Он
Аврама благослови, Аврам
њему данак даде. Цар у
свету и свештеник, Он
праобраз Христу поста,
Мир и правду он најави —
Тајна беше, тајна оста.

Не зна му се род ни конац, Ни
дужина земног века, Ал^у^ се
знаде да бејаше Диван узор од
човека. Диван "узор од човека.
Цара, свеца, праведника,
Мелхиседек тиме поста Пророк
Христа и — праслика. Без
иједне речи пророк, Но
прекрасном тек личношћу; Без
иједне речи пророк, Пророк —
правдом и милошћу.

РАСУЂИВАЊЕ

Како је Мојсеј могао постити 40 дана? Како су многи хришћан-ски подвижници могли живети, и то дуговечно живети, у крајњој уздржљивости од јела и пића? Телесном човеку, који не зна за духо-вни живот, то је немогуће веровати, Немогуће му је то и доказати, јер поимање тога постиже се само опитом. Кад су св. Василиска му-читељи држалн три дана без хлеба и воде. па му онда понудили да једе, он одбије говорећи да није гладан. „Ја сам," вели, „испуњен бесмртном храном. и нећу да примам смртну. Вас храни земаљски хлеб, а мене небесна реч Божја; вас весели вино, а мене благодат Светога Духа; вас засићава месо, мене пост; вас крепи сила телесна, а мене Крст Христов; вас богати злато, а мене љубав Христова; вас красе одела, а мене добродетељ; ви се веселите смехом, а ја се уте-шавам духом кроз молитву." Ево човека, једног од многих, и мно-гих, на коме се потврдила реч Христова: *не живи човјек о самом хљебу но свакој ријечи која излази из уста Божјих* (Мат. 4, 4)!

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам благодат Бога Духа Светога у таинству крштења и то:
1. како та благодат чисти човека од прворoдног греха,
2. како га она учвршћује у грађане слободе Христове.

БЕСЕДА
о телима људским као храмовима

> *Или не знате да су тјелеса ваша црква Светога Духа који живи у вама; којега имате од Бога, и нијесте своји? Јер сте купљени ску-по* (I *Кор. 6, 19 -20)*

Због чега су, браћо, телеса наша постала црквом Светога Духа? Због тога што смо плаћени скупо. Господ Христос платио нас је Својим бригама, трудовима, мукама и смрћу. Због те цене ми смо се удостојили да будемо црквом Светог Духа.

Но неко ће рећи: та цена је давно плаћена, а ми живимо 20 сто-лећа после тога? Свеједно: цена није плаћена за једно време и за је-

дно поколење него за сва времена и за сва поколења од Адама до Страшнога Суда. И ако се још буду на земљи родиле милијарде и милијарде људских бића, за све њих је цена већ плаћена. Цена је тако велика и богата, да кад би се сав песак морски претворио у људе, она би била довољна.

Од кога тренутка, браћо, телеса наша постају црквом Светога Духа? Од тренутка нашега крштења. Цена је плаћена за све људе, али црквом Светог Духа постају само они који се крсте.

Каква је последица, браћо, тога што Свети Дух живи у нама? Последица је та, што ми више нисмо своји. Када се Дух Свети усели у наша телеса, тада је Он господар над нама а не ми над њим ни над собом. Тада смо ми, браћо, својина Бога Духа Светога.

А шта значи то. браћо, да на Тајној Вечери, када Господ опра ноге и Јуди и када Јуда прими од Господа залогај хлеба гада, вели се, *уђе у њега сатана* (Јов. 13, 27)? О да стршаних речи! О да страшне казне за богоиздајство! Не значи ли то, браћо, да кад се и ми одрекнемо Бога који нас пере и храни, Дух Божји излази из иас а усељава се на Његово место сатана? О да тешка значења! О да грозне опомене свима нама крштенима! Дух Свети се уселио у нас при крштењу и направио од нас храм Себи. Но Дух Свети не станује у нама насилно него по нашој доброј вољи. Ако погрешимо против Њега, он се исељава из нас; место Њега улази сатана, и наш телесни храм претвара се у свињац.

О Душе Свети Свеблаги, не остави нас. Смилуј се и опрости нам. Теби слава и хвала вавек. Амин.

23. МАЈ

1. **Св. Михаил, еп. синадски.** Овај свети и умни јерарх посвети себе од детињства на службу Христу. Подвизаваше се заједно са св. Теофилактом Никомидијским. Једном у сушно време ова два светитеља својим молитвама низведоше обилан дах<д на земљу. Због свог подвижничког и девственог живота од своје ране младости, би изабран и посвећен од патријарха Тарасија за епископа синадског. Учествовао на VII Васељенском сабору. По жељи царевој ишао калифу Харун-ал-Рашиду да води преговоре о миру. У време злога Лава Јерменина свргнут са престола архијерејског због поштовања икона и послат у изгнанство, где у беди и сиромаштини сконча оставши до краја веран Православљу и 818. год. пресели се у царство Христа Цара.

2. **Преп. муч. Михаил.** По смрти својих родитеља овај Михаил раздаде све своје имање сиромасима, а он оде на поклоњење светињама у Јерусалим. Потом ступи у обитељ св. Саве Освештаног где се замонаши. Беше Михаил сасвим млад и красан лицем, но од многог поста сух и блед. У то време владаху Јерусалимом Арапи. Једног дана посла Михаила његов духовни отац у град да прода рукоделе. На улици га срете шкопац царице арапске и поведе царици да

покаже своје рукодеље. Када царица виде красна монаха, разгори се нечистом похоти **и** предложи монаху грех телесни, као негда жена Пентефријева целомудреном Јосифу. Када Михаил одби скверни предлог и поче да бежи, гневна царица нареди да га бију штаповима а потом да га воде цару с оптужбом као тобож да је хулио веру Мухамедову. Цар му предложи да прими веру Мухамедову но он одби. Тада му дадоше неки јак отров, да би га отровали; он испи отров, и не би му ништа. Онда нареди цар те га посекоше мачем усред Јерусалима. Монаси нађу тело његово и пренесу у обитељ св. Саве, где га чесно сахране. Пострада св. Михаил за Христа и прослави се у IX столећу.

3. **Преп. Ефросинија, кнегиња Полоцка.** Ћерка Всеслава кнеза Полоцког. Када је родитељи хтедоше обручити, она одбеже у женски манастир и замоиаши се. Трипут јој се јавио ангел Господњи и показао јој место где она гша устројити нови девички манастир. Привукла у монаштво и своју сестру Евдокију, и многе друге девојке из великашког сталежа. Једна рођака њена, Звенислава, по рођењу кнегиња Борисовна, донесе све своје благо, хал^ине и драго камење па рече: „Све красоте овога света сматрам ништавним, а ове украсе спремљене за брак дајем цркви Спаситељевој, и сама желим обручити се с Њнме у духовни брак и потклонити главу моју под Његов благи и лаки јарам/' Ефронисија и њу замонаши и даде јој име Евпраксија. У старости пожели Ефросинија да умре у Јерусалиму, и Богу се мољаше за то. Бог јој услиши молитву те, заиста, када посети Јерусалим тамо и сконча. И би сахрањена у манастиру св. Теодосија 23. маја 1173. год.

Зла царпца Мнхаила тужи,
Да он веру исламску наружп,
Цар иноку чудан предлог чини,
Да ће њега спном да усини,
Само всру да остави праву,
И к'о муслим да обрнје главу.
Инок срцс молитвама'грије
И султану у лице се смнјс:
— мпслиш, царе, од мене си јачи?
Смрт за мене нови живот значи,
Душа моја за светом не мари. Ево
три ти ја предлажем ствари: Ил'
се крсти крстом правоверним, Ил'
ме убиј мачем крвожедним, Ил'
ме пустп оцу духовноме, Да се
вратнм манастиру своме. —
Наљути се царе господаре: Мачсм
севну. глава свецу паде. Душу
свету' ангели узеше И у царство
Христово однеше.

РАСУТЉИВАЊЕ

Духован човек тумачи све ствари и све појаве у природи на духован и симболичан начин, и из свега извлачи корист за душу своју. Једанпут дођу братија св. Јовану Колову и почну му причати како је пала добра киша и залила палме, **и** како су нове гране на палмама почеле да бујају, тако да ће монаси имати материјала за своје рукодеље. Св. Јован замисли се, па рече братији: „Исто тако и Дух Свети силази у срца светитеља, те се обнављају и пуштају изданке страха Божјега."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам благодат Бога Духа Светога у таинству крштења и то:
1. како та благодат даје силу души и следује Христу Господу,
2. како је она залога Божјега усиновљења крштеног човека.

БЕСЕДА
о томе како не треба жалостити Духа Божјсга

И не ожалошћавајте Светога Духа Божијега, којијем сте запечаћени за дан избављен>а (Еф. 4, 30)

„Печат дара Духа Свјатаго" — речено је, браћо, над сваким од нас, који смо се крстили водом и Духом. Дух Божји нама је дат не по заслузи нашој — да нико то и не помисли — него по милости Бога Живога. И у обичним одношајима међу л.удима радостан је онај ко дар даје, радостан и онај ко дар прима. Даровање је радовање на обе стране. Што већи дар — већа и радост. Радује се и Бог када даје благодат Духа Свог Светог, како да се не радују људи који примају. Сиромах који прима, обично се више радује од богаташа који даје — како да се не радују бедни људи који примају огроман дар од богаташа Бога.

Чиме људи жалосте Духа Божјега? Апостол, који је заповедио да не жалостимо Духа Божјега, одмах додаје и чиме се тај Дух жалос-ти: *сваком горчином, и гневом, и љутином, и виком, и хулом* (псов-ком), *и сваком пакошћу.* То све *да се узме од вас,* говори апостол. Једном речју: Дух Божји се жалости сваким грехом нашгш. Нека се узме од нас сваки грех, и Дух Божји ће бити радостан, и ми ћемо се радовати од Њега. Кад имамо у кући некога високог госта, ми се старамо да чинимо све оно што је томе госту угодно. А зар може бити већи гост од Духа Божјега Светога? Па кад је Он највиши и најжељенији гост наш, треба да уложимо највеће старање да Њему угодимо. А ми знамо чиме се угађа Духу Божјем — оним истим чиме и Христу Господу. А Господ је рекао: *ако имате љубав к мени, заповијести моје држите* (Јов. 14, 15). Ко, дакле, држи заповести Христове, тај има љубав и према Сину држећи заповести Његове, тај угађа Оцу и Духу Светоме. Нарочито препоручује апостол *благост, милост и праштање.* Ако смо благи, ако смо милостиви, ако пра-штамо један другом, тиме угађамо Духу Божјем, који гостује у срци-ма нашим. И радује се тада Дух Божји у нама, и цело биће наше тада трепери од неке радости неисказане.

О браћо моја, старајмо се да не ожалостимо Госта Највишега, који нам долази с даровима пребогатим.

О Боже Душе Свети, опрости нехат наш према Величанству Твоме бесмртноме, и не остави нас, празне и ништавне без Тебе. Теби слава и хвала вавек. Амин.

24. МАЈ

1. **Преп. Симеон Столпник Дивногорац.** Овај дивни светитељ родио се у Антиохији 522. год. у време цара Јустина Старијега. Отац му погине од земљотреса и он остане сам с матером Мартом. У шестој години живота удаљио се у пустињу ка некоме духовнику Јовану, под чијим руководством предао се великом посном и молитвеном подвигу на удивљење свих оних који су га видели. Претрпевши страшна искушења демонска, он је примио од Господа и ангела Његових велику утеху и благодат. Господ Христос јавио му се у виду краснога дечка. И после тога виђења у срцу Симеоновом разгори се велика љубав према Христу. Многе године провео је на столпу Богу се молећи и псалме појећи. По упутству Божјем удаљио се потом на гору прозвану Дивном од самог Господа. По имену ове горе и сам Симеон ттрозват је Дгшногорац. Сходно његовој љубави према Богу дата му јебила ретка благодат. помоћу које је исцељивао сваку болест, укрћавао зверове, прозмрао у далеке крајеве света и у срца људска, излазио ван себе и гледао небеса, разговарао с ангелима, страшио и разгонио демоне. прорицао, живео понекад по 30 дана без сна и још дуже без хране, примао храну из руку ангела. На њему се потпунце испунише речи Спаситељеве: *који вјерује у мене, дјела која ја творим и он ће творити, и већа ће од ових творити* (Јов. 14, 12). Лета Господњег 596. а у 75. години живота свога представи се Симеон Господу, да се вечито наслађава гледањем лица Божија заједно с ангелима.

2. **Св. муч. Мелетије стратилат** и 1218 војника са женама и децом. Оптужен за разорење незнабожачког храма у време цара Антонина. Прикован за дрво Мелетије испусти своју свету душу. Са њим пострадаше и многи војници, који су били под његовом командом, а не хтеше се одрећи Христа Господа свога. Сви чесно пострадаше у II столећу и преселише се у царство Христа Бога.

3. **Преп. Никита Столпник.** Као младић живео животом необузданим и порочним. Ушавши једном случајно у цркву, он чује речи пророка Исаије: *измијте се* (од греха) *бићете чисти* (Ис. 1, 16). Ове речи сиђу дубоко у срце његово и учине цео преврат у животу његовом. Никита остави кућу своју, и жену и имање, и оде у један манастир близу Перејаславља, где се до смрти подвизаваше тешким подвизима. Обложи себе ланцима, и затвори се у један столп, због чега се и прозва Столпником. Бог му дарова велику благодат, те исцељиваше људе од разних мука. Тако исцели од узетости черниговског кнеза Михаила. Неки злотвори видеше на њему ланце, па по сијању помислише да су од сребра. За то га једне ноћи убише, а ланце скидоше и однеше. То се догодило 16. маја 1186. год. По смрти јавио се неком старцу Симеону, и наредио му, да нађене ланце његове положи у гроб покрај тела његовог.

Слава Симеону, дивном Дивногорцу,
Он похвала беше свевишњему Творцу.
Молитвом и постом и бдениЈем ноћним
Он светитељ поста с даровима моћним,
С даровима моћним Божје благодатњ
Трудове му Господ благодаћу плати,
Благодаћу силном на делу и речи,
Што демоне руши и болести лечи,
Што свакоје дело по истини суди,
И познаје тајне небеса и људи.
Од детињских лета до старачких дана
Он би жртва красна и благоухана.
Срце му бејаше олтар живог Бога,
Светилиште светло Духа Свесветога.
Ум уздигнут силно у највише сфере,
Где се видом впде сви прсдмети вере.
А воља му беше на добро пружена,
У закону Божјем крепко утврђена.
Шта су'сва богатства. и сва царства шта су?
Ко светлаци хнтрп блссну и угасиу!
Спрам свстог човскн —и свет цели шта је?
Свст сс мења, пшс, а светац остајс.
Не роди лп свецп свст јс смоковнпца
Без рода и цснс — мртва јаловица!
Слава Снмеону, днвном Дивногорцу,
Он похвала беше и тварп п Творцу.

РАСУЂИВАЊЕ

Чистоме све је чисто, рекао је апостол. И храна човекова сама по себи не може се назвати нечистом, мада нека храна може изазвати нечисте помисли и жеље код човека. О томе дивно расуђују св. Симеон Столпник у разговору са својим старцем Јованом. Рече старац Јован: „Човека не прља јело и пиће, јер Господ говори у Писму: всккое зелТе сн^кдиое втк пиш\г длх^к влмт*" (I Мојс. 9, 3), на што блажени Симеон одговори: „Ако човека не прља јело, ипак оно поража мисли прљаве, и помрачава ум, и укорењује и одебљује страст, и претвара духовног човека у телесног прикивајући мисли његове к земним жељама." Није ли вода што из облака пада чиста? Но кад киша много пада, усеви од ње иструле. Така исто и јака храна изазива труљење духовног и моралног бића човековог.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам благодат Бога Духа Светога у тајни миропомазања и то:

1. како та благодат помазује душу, очишћену крштењем од првога греха, радошћу синовства,
2. како она утврђује човека у вери Христовој и запечаћава га за Царство Божје.

Он. Б сда
Дух I
мо. I

ћем нас

вре
ма<
пре
сна
дво

ост Хр!
во Нм

БЕСЕДА

о томс како се љубав Божја излива у срца људска

Љубав Божја изли се у срца наша Духом Светијем који је дат нама (Рим. 5, 5)

Љубав је радост, и љубав радошћу помазује срце човеково. Љубав је, браћо, сила, и љубав силом помазује срце човеково. Љубав је мир, и љубав миром помазује срце човеково. А од радости, силе и мира рађа се храброст, и љубав храброшћу помазује срце човеково.

Љубав Божја, као мирисни јелеј, излива се у срца наша не друкчије него Духом Светим, Духом свеблагим и свесилним. Потпуно незаслужено од нас излива Дух Божји љубав Божју у срца наша у тајни миропомазања. Но ми ту љубав временом пренебрегавамо, и грехом од Бога се удаљавамо, и падамо у болест духовне раслабљености. И Дух Свети, не могућл обитавати у сасуду нечистом, удаљава се из срца нашег. А када се Дух Свети од нас удаљи, удаљава се намах и радост, и сила, и мир, п храброст. И ми постајемо жалосни, безсилни, узнемирегш и страшљиви. Но свеблаги Дух Божји само се удаљава од нас, али нас не напушта потпуно. Не напушта нас Он, него нам, болесним, нуди лекове кроз тајну покајања и тајну причешћа. А када се покајањем и причешћем поново очистимо, тада се Он, Бог Дух Свети, поново усељава у нас и излива љубав Божју у срца наша. Падамо и устајемо, падамо и устајемо! Када паднемо, Дух Божји стоји крај нас и диже нас, ако ми пожелимо да се дигнемо. Када пак устанемо, дух Божји стоји у нама све докле ми по греху и глупости не пожелимо да паднемо. Тако ми у овом животу намзменично бивамо плодна њива и пустиња, синови покајани и синови блудни, пуноћа и празнина, светлост и тама.

О Боже Душе Свети свеблаги, не одступи од нас и кад Те ми хоћемо и кад Те ми нећемо. Пребуди с нама до смрти наше, и спаси нас V живот вечни. Теби слава и хвала вавек. Амин.

25. МАЈ

1. **Треће обретеније главе св. Јована Крститеља.** У VIII веку у време љутог иконоборства глава св. Јована би пренета у хместо Комане, место прогонства св. Јована Златоуста. Но када иконоборство преста, у време цара Михаила и патријарха Игњатија, 850. год. чесна глава св. Јована би пренета у Цариград и тамо положена у придворној царској цркви.

2. **Свешт, муч. Терапонт, еп. кипарски.** Монах и подвижник на острву Кипру; удостојио се сана епископског, но у време гоњења Хришћана удостојио се још и већег венца, венца мученичког. Његово тело почивало је у једној цркви на Кипру. Када, у време цара Никифора године 806, ударише Агарјани на острво Кипар, јави се

светитељ тутору те цркве, рече му да ће неверници напасти на Кипар, и нареди му да његове мошти пренесе у Цариград. Тутор то одмах и учини. Када лађа са ћивотом крете морем, диже се бура велика, но око лађе беше море тихо, и из ћивота се разлеваше мирис благоухани по целој лађи и унаоколо. Тада тутор отвори ћивот, и сви видеше га напуњеног миром, изливеним из моштију светитељских. Тим миром многи се болесници намазаше и оздравише. У Цариграду се сагради црква над моштима овим чудотворним, које продужише давати исцељења свима који с вером к њима притицаху. Благодећу Божјом исцељаваху се од моштију св. Терапонта најтежи болесници од узетости, од рака, од крвотечења, од лудила, слепила, сухости, и од разних других мука.

3. Св. муч. Пасикрат, Валентион, Јулије и др. Војници римски; пострадали за Христа у Доростолу Македонском око 302. год. Када Пасикрату приђе брат његов Папијан, који одступи од Христа из страха, и поче га наговарати да се одрекне Христа и остане жив, одговори му св. Пасикрат: „Иди од мене, ти ми ниси брат!" Пасикрат и Валентион буду заједно посечени. Јулије свети рекне на суду: „Ја сам ветеран. 26 година служио сам верно цару, па кад сам до сада био веран нижем, како сад да не будем веран вишем?" тј. Цару небеском. По том *Никандар* би изведен пред префекта Максима. Жена Никандрова храбраше свога мужа, да погине за Христа. „Глупа бабо," рече јој љутито Максим, „теби се хоће бољи муж!" Одговори му жена: „Ако ти тако мислиш о мени, нареди, нека мене сад погубе пре мога мужа!" С Никандром погине и *Маркијан.* Жена његова дође на губилиште носећи сина на рукама. Маркијан пољуби сина и помоли се Богу: „Господе свемоћни, старај се Ти о њему!" Потом бише посечени, и прођоше у царство Христово.

- *Терапонт блажени за Христа с' намучи, Два небесна венца зато и получи: Као јерарх цркве и мученик смели; Још му тело оста ко цвет неувели, Да мирише свету и да цели болне, Да радује верне, и теши невољне. То Тоспод прослави прослављача Свога, Пастира дивнога стада словенскога. И то Тоспод створи, да се зна и збори, Да смрт насилничка свеца не умори, Но венцем га венча и име му јави У обадве цркве бесмртно прослави. Терапонте свети, Божји слављениче, И за веру свету дични мучениче, Рад љуоави Божје помози и нама Пред престолом вишњим твојим молитвама!*

РАСУЂИВАЊЕ

Неки неупућени људи више мисле о крају света него о крају свога живота, премда је јасно, да је за онога коме дође крај живота, дошао и крај света. Неки брат стојећи пред светим Серафимом Саровским, држао је непрестано у уму како ће да упита светитеља о

свршетку света. Св. Серафим прозре његову мисао и рекне му: „Радости моја! ти високо мислиш о убогом Серафиму: како ја могу знати кад ће бити крај овоме свету и онај велики дан, у који ће Господ судити живим и мртвим и дати сваком по делима његовим! Не, не, ово је мени немогуће знати!" Па кад светитељи нису знали, како ће знати грешници! И на што нам знати оно што сам Спаситељ није нашао за корисно да нам открије? Много је боље мислити да ће наша смрт доћи пре краја света, него ли крај света пре наше смрти.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Бога Духа Светога у тајни Покајања и исповести и то:

1. како та благодат кад се косне срца покајникова —- покајник види сву ругобу свога греха и сузама га мије,
2. како та благодат када се покајник исповеди улази у човека као радост у жалосног, као нада у безнадежног.

БЕСЕДА о
блпзнни Судије

Гле, судија стоји прсд вратима (Јаков 5, 9).

За један дан, брате, можеш задобити сву вечност. И за један дан, брате, можеш изгубити сву вечност. Дате су ти хиљаде дана на земљи, да се определиш за своје сопствено вечно спасење или за своју сопствену вечну пропаст. Но блажен по сто пута онај дан, у који се покајеш од свих својих нечистих дела, нечистих речи и нечистих мисли, и обратиш Богу с вапајем за милост! Тај дан вредеће ти више од хиљаде других дана.

Какав је тај блажени дан? То је дан самоосуде. Кад тај дан сване, човек, који је дотле осуђивао цео свет, погледа и наједанпут види себе као највећу мрљу на овом Божјем свету. И застиди се од Бога, и застиди се од сваког човека, и застиди се од сваке твари Божје у свету. И стид га почне пећи као огањ. И он онда признаје и исповеда: ваистину, ја сам највећа мрља на овом Божјем свету! ваистину, сви су људи бољи од мене? ваистину, све су твари чистије од мене! црњи сам од огорелог угарка, а ја сам досад мислио да сам бео! ружнији сам од жабе, а ја сам досад мислио да сам леп као анђел! Господе, Господе, Господе, смилуј се мени грешнику, и опери ме од кала греховнога, да колико-толико почнем личити на Твоје творење!

Не чекај, брате, не чекај да тај блажени дан покајања сам дође! Ти сам ухвати чврсто први дан који ти долази у сусрет и реци: ти си тај мој блажени дан којим ћу купити вечни живот! Не чекај, брате, не чекај, јер гле: *судија стоји пред вратима*\ Тај судија је Господ Живи, који те је и створио и сва твоја безакоња до сада видео и избројао. За дан за два може те Он повући на суд где нећеш имати

ни речи оправдања. Граби дан! Граби дан за покајање! Граби дан док тебе није смрт уграбила! *Гле, судија стоји пред вратима!*

О Господе страшни и праведни, продужи грешнику дане док се не покаје. Теби слава и хвала вавек. Амин.

26. МАЈ

1. **Св. апостол Карп.** Један од Седамдесеторице. Следбеник и пратилац апостола Павла, од кога би постављен за епископа Верије Трачке. Но проповедао је Јеванђеље и на Криту где је примио у свој дом св. Дионисија Ареопагита. О њему сведочи св. Дионисије, да је био човек необично чистог ума, кротости и незлобивости; да му се у визији јавно сам Госгтод Исус с ангелима Својим, и да никад није починьао свету литургију док претходно није имао небеско виђење. Претрпевши многе напасти за име Христово, он је најзад иострадао од неверних Језреја, и убијен био. преселивши се душом у Царство Божје, да се вечно наслађава гледањем Господа у слави.

2. Со. апостол Алфеј. Отац двојице апостола из Дванаестормце и то: Јакова Алфејева и Матеја Јеваиђелиста. Скончао је свој земаљски живот мирно.

3. **Преп.** Јован **Психаит.** У раној младости удаљио се од света и повукао у лавру Психаитску у Цариграду. Ту се подвизавао многе године ради љубави Христове. У VIII веку трпео нзгнанство због иконопоштовања.

4. Св. новомуч. Александар Солунски. Овај мученик Христов би рођен у Солуну у време велике тираније турске над овим градом. Као младић заваран би од Турака и потурчен. У почетку га савест није гризла за такав поступак, и он дође на Ћабу с осталим мухамеданским хаџијама, и постаде дервишом. Но као дервиш у Солуну он се почне горко кајати. При том кајању дође на мисао, да он ничим не може спрати са себе страшни грех христоодступништва до само својом крвљу. Када се покаја, дакле, и реши на мучеништво, он се објави пред Турцима као хришћанин. Турци га баце у тамницу, и потом ставе на друге муке. Но Александар је само викао: „Као хришћанин сам рођен, као хришћанин хоћу да умрем." Најзад га Турци осуде на смрт, чему се покајани Александар веома обрадова, познавши из тога да су му греси опроштени и да Бог прима жртву његову. Би посечен у Смирни 1794. год. и прослављен у цркви небеској и земаљској.

Апостоли свети, једна чета шла,
Небесном светлошћу свет је обасјала. На
крилима Духа свет су обиграли, Да би
свет крилима истим даривали. Ишли су
у дворе, у избе и горе, Знојили се
друмом, преходили море; Сваки дан им
беше нови бој и мука, Рвање са светом,
битка без јаука.

Сваки дан различан но мисао иста,
Мисао на Христа, и визија Христа.
Свеједно им беше, какав дан ће бити,
И да л' ће у двору ил' апсу ноћпти,
Само тек да Христа у себи одрже, И са
Њиме земљом да прелете брже.
Свеједно какав би ручак ил' вечера.
Само тек да светом засветли се вера.
Свеједно им беху части и шамари,
Само да се Христос над светом зацари.
Крилати ангели над њима лебдаху И ко
браћи својој њима с' радоваху.
Апостоли свети, Божији синови, На
темељу Хрлсту — црквени стубови,
Они и сад раде, и цркву зидају, Мада
као сунце на небу сијају.

РАСУЂИВАЊЕ

Грешнику ме треба желетм смрт но покајање. Ништа тако не жалости Господа, који је на крсту за грешнике пострадао. него када га мп молимо, да смрћу умори некога грешпика, и тако уклони нам га с пута. Десило се једанпут, да је апостол Карп изишао нз стрпљења и почео се молнти Богу да лошље смрт на два човека грешника, једнога незнабошца и једнога одступника од вере. Тада му се јави сам Господ Христос и рече му: „Бијмене, ево готов сам за спасење људи да се опет распнем!" Овај догађај саопштио је св. Карп светом Дионисију Ареопагиту, а овај га је записао и цркви оставио на поуку свима, да се за грешнике треба молити да се спасу а да не погину, јер *Господ неће да ко погине него сви да дођу у покајање* (II Петр. 3, 9).

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам благодат Бога Духа Светога у тајни Причешћа и **то:**

1. како та благодат оживљава хлеб и вино,
2. како она претвара их у тело и крв Христову.

***БЕСЕДА* о**
благодати Божјој

Доста Ши је моја благодат! (Кор. 12, 9)

Ни своје свете апостоле Господ није поштедео од искушења. Али зато им је дао био благодат! Кад је сам сатана почео пакостити апостолу Павлу, Павле се молио Богу, да би сатана одступио од њега. На то му је Господ одговорио: *Доста ти је моја благодат!* То јест: ако треба да трпиш од сатане, за трпљење ти је довољна моја благодат! Ако треба да се бориш са сатаном, опет ти је довољна моја благодат! Благодат је свеоружје. Благодат је јача од свих противности, од свих напасти, од свих тамних сила. Благодат је непобедива и победоносна.

Зато, браћо, треба да се молимо Господу да нам да благодат Своју свесилну. Благодат је Бог у нама. Благодат је царство Божје у нама. Кад је благодат Божја у нама, дан је у душама нашим. А дан значи светлост, знање и неустрашивост.

Ми не можемо, браћо, овде на земљи испросити већег добра од Бога него што је благодат Божја. Кад бисмо добили сву васиону на дар, тај дар био би мањи од благодати Божје.

О Господе пребогати, изворе непресушни свесилне благодати, ороси благодаћу Твојом окорела срца наша, да би се расплакали пред превеликом добротом Твојом и преужасном неблагодарношћу нашом. Теби слава и хвала вавек. Амин.

27. МАЈ

1. Свешт. муч. Терапонт, еп. сарднјски. Обратио је многе Јелине у веру Христову због чега буде л>уто мучен од незнабожаца глађу, тамницом и бијењем. Обнажена положише га на земљу и везаше за четирп суха коца, па га немилосрдно бише све док му месо здераше с костију. Но мученик оста ипак у животу, а она четири суха коца озеленеше и узрастоше у висока дрвета, од којих многи болесници добијаху исцељење. Најзад св. Терапонт би заклан као јагње, у време Валеријана, и пресели се душом у Царство, да гледа славу Божју у вечности. Чесно пострада 259. г.

2. **Св. муч. Теодора** и **Дидим.** У време злочестивог цара Максимилијана беше у Александрији Теодора девица, благородног происхођења и васпитања. Као хришћанка би Теодора изведена на суд пред незнабошце. После дугих истјазања за веру Христову нареди кнез мучитељ, да се баци у блудилиште и да буде војницима дозвољено улазити к њој на задовољење телесне похоте. Св. Теодора мољаше се Богу приљежно, да је спасе од скверни, и када се она мољаше, уђе к њој војник по имену Дидим, рече јој, да је и он слуга Христов, обуче њу у своје војничко одело а себе у њено женско. Тада њу пусти да изађе, а он оста у блудилишту. По том ухваћен буде и изведен пред судију, призна да је хришћанин, да је он спасао Теодору и да је готов за Христа умрети. Би осуђен на смрт и изведен на губилиште. Тада дотрча и Теодора к њему и узвикну: „Иако си ти спасао моју част, ја нисам од тебе искала да ме спасеш од смрти. Уступи мени смрт мученичку!" Рече јој на то Дидим свети: „Возљубљена сестро, не спречавај ме да умрем за Христа и крвљу мојом оперем грехе моје!" Чувши ову препирку незнабошци обоје осудише на смрт, и обоје бише посечени, а тела им сажежена у огњу. Чесно пострадаше и задобише венце вечне славе 304. год. у Александрији.

3. **Св. Давид Гареџијски.** Овај Давид беше један од 13 отаца грузинских (в. 7. мај). Прозван тако због Гареџијске пустиње, близу Тифлиса, где се подвизавао. У старости реши се Давид с неколико ученика посетити Свету Земљу. Остави, дакле, манастир на управу

старцима Лукијану и Додо, и крете на пут. Када су стигли до једног брда, одакле се видео Јерусалим, Давид се заплака и рече: „Како да се дрзнем ја да својим грешним ногама ходим по стопама Богочовека?" Па рече својим ученицима да они, као достојнији, иду и поклоне се светињама, а он узе три камена и врати се натраг. Но Господ не даде да се скрије од света толико смирење, и ангел се јави Илији, патријарху јерусалимском, и рече му: „Пошљи одмах за старцем, који се враћа за Сирију; у њега су три камена, он однесе собом сву благодат Свете Земље, њему је доста за благослов један камен, а два нека врати у Јерусалим; тај старац је авва Давид Гареџијски." Патријарх брзо пошље људе, који стигну старца Давида и узму два камена, а њега пусте. Онај трећи камен и до данас лежи на његовом гробу, и има чудотворну силу исцељења.

Дидпм краснп ка смрти хођашс
И радосно псалмс псалмовашс.
Кад то чулп Теодора млади. За
Дпднмом појурп пз гради. С
Дпднмом сс она преппрпшс И о
смрт сс с њим отимашс:
— О Дпдимс, о мој добротворс,
Пустп прво мене да уморс!
Тп ми спасе образ девојачки Но
узе ми венац мученичш. О
Дидиме, част и слава твоја. А
смрт ова нска буде моја!'
Уклонп се, нек мач менс сече!
На то Дидгш Теодори рече:
— Ссстро моја, Теодора дево.
Ево среће што сам вазда снево!
Ево згоде дп умрем за Христа,
Теби доста што сн дева чпста. У
чпстотп ти Господу служи. Дај
Дидпму Богу да с' одужп!
Теодора савст му не прпш, К
смртп јурн напрсд прс Дидима. —
14 ја главу пмам за ссчсње, И ја
душп трсбујсм спассњс! О
прекрасног овог препирања! О
блаженог о смрт надметања! Но
мач један може сећи двојс:
Двапут севну, посече обоје. Сад
сврстани с небесним' војскама Нас
помажу својим молитвама.

РАСУЂИВАЊЕ

Здравље телесно је несумњиво дар Божји. Но здравље телесно није никако највеће благо овога света, као што многи говоре и пишу. Јер ма какво да је телесно здравље, оно је пролазно; а оно што је пролазно, не може се назвати највећим благом за човека. Непролазне вредности су драгоценије од пролазних као што је вечност драгоценија од времена. А непролазне вредности улазе у оквир здравља душевнога. О. Јован Кронштатски пише: „Ах, ја и сам осећам, да кад сам потпуно здрав и кад трудом не изнуравам себе, ја тада умирем духом, тада нема у мени царства Божјег, тада овлађује мноме тело моје, а с телом ђаво."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам благодат Бога Духа Светога у тајни Причешћа и **то:**

1. како та благодат чини освећени хлеб и вино живом жртвом Христовом,
2. како она дејствује унутра у хлебу и вину слично онако као што је дејствовала у телу Свете Пречисте при васлоћењу Господа.

БЕСЕДА

о благодати Божјој објављеној кроз векове

Да покаже у вијековима који иду превелико богатство благодати своје (Еф. 2, 7)

Пророчким даром пророковао је апостол Павле о богатству благодати, која ће се кроз векове изливати на род човечји. Оно што је апостол прорекао, можемо ми, који живимо близу 20 столећа удаљени од апостола, проверити на вековима већ минулим. Као што су кошнице испуњене вредним и медоточним пчелама, тако су сви векови од Христа до данас испуњени благодатним људима, девојкама и женама.

О колико се богатство благодати Божје показало на безбројним душама, које најпре бише грешне а после посташе свете!

О колико се богатство олагодати Божје показало на л^удима и женама, најпре слабим и бојажљивим. који потом јуначки нсповедаху Христа Господа и радосно за Њега пострадаше!

О колико се богатство благодати Божје показало кроз векове и векове на простим п неуким. који потом посташе мудраци истгшити и духовни генерали војскама верних Христових!

А помислите, браћо, колико још скривене светости, нејавл3еног пожртвовања, незаписаног јунаштва, непохваљене врлине, лежи у дубинама двадесет хришћанских векова! Кад се све то објави, све то што је било у вековима прошлим и у оним који ће доћи до краја времена, тада ће се и анГели и људи удивити пред неисказаним богатством благодати Божје. Тада ће и сам апостол Павле морати узвикнути: иако сам апостол био, ипак слаба ми је била реч, да искажем сву неизмерност богатства благодати БожЈе, која се човекољубно прој авила у свету.

О пресвета Тројице, човекољубиви Боже наш, уздигни срца наша, да непрестано славимо и хвалимо превелико богатство благодати Твоје. Теби слава и хвала вавек. Амин.

28. МАЈ

1. Св. Никита исповедник, еп. халкидонски. У младости одрече се света и удаљи се на подвиг монашки. Просијавши врлином као сунце, запажен би од старешина црквених и узвишен на престо архијерејски у Халкидону. Као архијереј беше нарочито милостив према бедним, и стараше се много о сиротама, о удовицама и ништим. Када зли Лав Јерменин устаде против икона, устаде и овај светитељ Никита мужествено у одбрану икона, обличавајући цара и објашњавајући значај икона. Због тога претрпе многа унижења, озлобљења и тамновања. Најзад би протеран у изгнанство за вероисповедање, и у трудовима и страдањима представи се ка Господу, да прими венац славе у Царству Божјем.

2. Св. муч. Еликонида. Рођена у Солуну, и васпитана у благочешћу хришћанском. У време Гордијана и Филипа она пређе у Коринт где велегласно изобличи све оне који приношаху жртве идолима. Када је начелник Перинније саветоваше да принесе жртву идолу Ескулапу, рече му Христова мученица: „Чуј ме, ја сам слушкиња Христова, а ко је Ескулап, не знам. Чини што ти воља." Због тога би изведена на суд и мучена страшним мукама. Бачена у огањ; из њеног се тела изли многа крв и погаси огањ, а она оста жива. Бачена пред лавове — лавови је се не додирнуше но умиљаваху се око ње. Пуштена у храм да тобож принесе жртве идолима, она полупа идоле и тиме још више озлоби мучитеља против себе. Док је лежала сва рањава у тамници, јави јој се сам Господ са архангелима Михаилом и Гаврилом, исцели јој ране, и утеши је и укрепи. Потом би изведена на губилмште да буде посечена мачем. Пре посечења уздиже Елконпда руке своје у висину и мол>аше се Богу. да је Бог прими п придружи овцама Својим у огради иебеској. Када сврши молитву, чу се глас с неба: „Прпђи, крећи, готов јс за тебе м векац м престо!" Нарад би посечена мачем. п прпми венац славе од Господа, коме се пз љубави и жртвова као невино м чисто јагње.

3. Св* Игњатпјс, еп. ростозвски. Као архијереј управљаше стадом Христовим 26 година са великом љубављу и милосрдношћу. Када умре, и тело му би положено у цркви, видеше неки, како *он* уста из сандука и диже се на ваздуху изнад цркве, и са висине благослови људе и град, потом се поново врати у свој мртвачки сандук. И друга многа чудеса иројавише се на гробу његовом. Представио се Господу 28. маја 1288. год.

Еликонида храбра мученица,
Чнстс душе и прекрасиа лица. У
Коринту граду идолскоме Рсч о
Богу Јавп јединоме: ~
Коринћани, тамом заварани, У
демонске везе завезани, Клањате
се свему и свачему Тек не једном
Богу Свевишњему! Бог је Један,
многн су идоли, Бог је један,
многи су ђаволи.

Један Бог је Творац. Сведржитељ,
Свију тварп благи Промислитељ,
Он свс створи, Он све обдржава,
Свему живом дах жнвота дава,
Све покрећс силом и мудрошћу,
Све мнлује божанском милошћу.
Он је Господ и земље н неба,
Њему једном клањати сс треба.
Коринћани, богати и славнн, Што
сте тако у верн ништавнн?

РАСУЂИВАЊЕ

Само гордељив човек готов је увек да сравњује Христа с другим велнким људима, мада је јасно на први поглед, да су једно велики људи а друго Господ Христос, као што је једно ствар а друго Творац. Христос није само велики него је Он творац и извор и "надахнитељ сваке праве величине у историји људској. Наполеон, један од пролазних великана, рекао је у изгнанству и беди на острву Свете Зелене ове речи: „Александар, \^езар, "Хани^ал, Угу) ^Т^Ј га. га^л својом генијалношћу ништавни су. Они су завојевали свет, а нису могли задобити једнога пријатеља. А гле, Христос позива, и магновено цела поколења сједињују се свезом тешњом и јачом него што

је свеза крвна... Христос зажиже огањ љубави, који прождире сваки егоизам и превазилази какву хоћете љубав."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам благодат Бога Духа Светога у тајни брака, и то:

1. како та благодат при венчању освећује законску телесну везу два људска бића ради рађања деце,
2. како она уједињује, осветљује и појачава кроз љубав свезу двеју душа, мужа и жене.

БЕСЕДА
о сили тајне брака

Оставиће човек оиа својега и лшиср своју и прилијепиће се к жени својој. и би!)с овоје једно шијело (Мојс. 2, *24)*

Божја)е воља да се размножи род људскп; Божја је уметност начин како се род људски размножава; Божја је тајна како човек оставља оца и мајку и прилепљује се к жени својој. Оставити родитеље не значи напустити родитеље, него и сам постати роднтељем. Кад деца постану родитељима, они нису више деца но и другови својих родитеља. Кад ожењени синови познаду тајну и муку рађања, они онда још више поштују родитеље своје. Никад брачна веза не ослобођава човека од поштовања и послушности према родитељима његовим. Првобитна заповест Божја о поштовању родитеља мора се испунити. Но по природном току ствари човек оставља родитеље своје и постајући сам родитељем, постаје заснивач нове будућности, док родитељи његови, свршивши своју улогу у свету, одлазе. Ипак, није у томе све *остављање* родитеља. По некој недокучивој тајни човек се прилепљује к жени и одлепљује од родитеља. Св. Теодорит пише: „Сам Христос, оставив вишњег Оца сјединио се с црквом."

Браћо моја, брак је тајна велика и чудесна, једна од великих тајни домостројства Божјег. Чист и чесан брак је препун узвишености. Чист и чесан брак, у страху Божјем, јесте сасуд благодати Духа Светога. Ко презире брак, тај презире Духа Божјега. Ко нечистотом прља брак, тај хули на Духа Божјега. А ко се уздржава од брака ради царства Божјега, тај мора на други начин учинити себе сасудом Духа Светога, и у духовној области учинити себе плодотворним, да не би био посечен као бесплодна смоковница.

О Боже Душе Свети Свемогући, помози онима који су у браку, да у чистоти, страху и узајамној љубави буду као црква Божја, у којој Ти радосно обитаваш и све на добро управљаш. Теби слава и хвала вавек. Амин.

нац. д~...
4 Св
Арија. ^
5. О

29. МАЈ

1. **Спомен Првог Васељенског сабора.** Спомен и похвала Светим Оцима Првог Васељенског сабора врши се у недељу пред Духове, или у VII недељу по Васкрсу. Овај Сабор би одржан у Никеји 325. год. у време св. цара Константина Великог. Овај Сабор сазват беше да отклони забуну, коју својим кривим учењем створио беше Арије, свештеник александријски. Он је, наиме, распростирао учење, као да је Христос у времену створен од Бога, и да није превечни Син Божји, раван по битности Богу Оцу. На овом Сабору учествовало је 318 Светих Отаца. Сабор је осудио учење Аријево и Арија предао анатеми, пошто није хтео да се покаје. Још је Сабор коначно утврдио Символ Вере, који је доцније допуњен на Другом Васељенском Сабору. На Првом Васељ. сабору били су многи знаменити светитељи, међу којима су се нарочито истицали: св. Николај Мирликијски, св. Спиридон. св. Атанасије, св. Ахил. св. Пафнутије, св. Јаков Нисивијски. Макарије Јерусалимски, Александар Александријскп, Јевстатије Антиохијски, Јевсевије Кесаријски, Митрофан Цариградски, Јован Персијски. Аристак Јерменски и други многи са Истока. Са Запада пак присуствовали су: Осије Кордовски. Теофил Готски, Цецилијан Картагенски и други. Главни посао овога Сабора, дакле, био је утврђење Символа Вере. Но, осим тога, Сабор је утврдио и време празновања Васкрса. И најзад, прописао је 20 разних канона.

2. Св. муч. **Теодосија Тирска.** У време цара Максимијана у Кесарији Палестинској стајаху једнога дана многи хришћани везани пред преторијом. Приступи им ова благочестива девица Теодосија и блажаше их и храбраше за смрт мученичку. Војници чувши шта она говори, одведу и њу пред судију. Разјарен судија нареди, те јој обесише камен о врат и бацише је у дубину морску. Но ангели Божји изнесу је живу на обалу. Када се она јави опет судији, овај нареди те је посекоше. Идуће ноћи јави се Теодосија својим родитељима, сва у превеликом небеском сјају, окружена многим другим спасеним девојкама, и рече: „Видите ли, колика је слава и благодат Христа мога, које сте ме хтели лишити?" А то рече родитељима зато што је они одвраћаху од исповедања Христа и мучеништва. Чесно пострада и прослави се 308. год.

3. **Преп. муч. Теодосија.** Рођена по молитви њене матере св. муч. Атанасије, која јој се јави и рече, да ће родити. Родитељи је посвете Богу, и рано је даду у женски манастир. По смрти родитеља она од огромног имања поручи у златара три иконе: Спаситеља, Богородице и св. Анастасије, а остало све раздаде сиромасима. Пострада у време опакога цара Лава Исаврјанина, иконогонитеља, и прими двогуби венац: девичански и мученички, 730. год.

4. **Св. Александар, еп. александријски.** Први повео борбу против Арија. Упокојио се 326. год.

5. **Св. Јован Јуродиви, Устјужски чудотворац.**

6. **Св. муч. Нан (Јован) Солунски.** Пострадао за веру од Турака 1802. год. у Смирни.

7. **Св. муч. Андреј Хиоски.** Пострадао за веру од Турака 1465. год. у Цариграду.

8. **Пад Цариграда.** Због грехова људских попусти Бог љуту беду на престоницу Хришћанства.Султан Мухамед II покори Цариград 29. маја 1453. године и погуби цара Константина XI.

Цар Константин храбро Цариград брањаше А у себи Богу тихо се мољаше: — О Свевишњи Боже, што с небеса гледаш И неправди правду победити не даш, Хришпани се о Те много огрешише И законе Твоје грдно погазише, Без Твог допуштења ова борба нпје. Због грсхова људских крв сс ова лијс. Је *лн Гвоја воља, да град овај падне, Охрабрн ми народ, да сс нс прспадне. Да крст не погазп, у пслам нс одс, Но да ропство трпи до новс слободе. Нска и роб будс, и нск будс слуга. Нск сс на њег' сручи мрзост п иоруга. Ал' нска отрпи с надом н кајањсм. И за грсхс бивше с горкпм уздисањем, Док* не *сперe грехс, п свс зло нс плати, И докле се к Теби свсцело не вратп. Имадне ли Тсбе, он ће богат бпти, Сва отста блага Тп ћеш заменити. Цариград на земљи бно ил' нс био — Цариград на небу Ти си постројио, Гдс царујеш славно са свецима' Својим. Прсд тпм Цариградом ево и ја стојим. О смилуј* се, *Блаже, нашој грешној души, Кад се 'зида ново, нек се старо руши!*

РАСУЂИВАЊЕ

О како је велика била неустрашивост светих људи и светих жена! Кад читамо њихова житија, у нама се и невољно буди и стид и понос — стид, што смо ми толико изостали иза њих; понос, што су они од нашега рода хришћанскога. Ни болест, ни тамница, ни изгнанство, ни муке, ни понижења, ни мач, ни понор, ни огањ, ни вешала, нису могли поколебати узвишени мир душа њихових, чврсто привезаних за Христа, крманоша васионе и људске историје. Када је цар Јулијан одступио од вере и почео чинити пустош од Хришћанства широм целе Римске царевине, св. Атанасије Велики мирно је о њему рекао вернима: „Облачак — ироћи ће!" (№1нси1а ез1, 1гапб1-ђк). И заиста тај мрки облачак убрзо је прошао, а Хришћанство је пустило још дубље свој корен и још више раширило своје гране по свету. Немоћна злоба Јулијанова против Христа завршила се после неколико хитрих година Јулијановим узвиком у самртном ропцу: „Назарећанине, Ти си победио!" Зашто да се страшимо ми, синови Божји, нечега чега се Бог, Отац наш, не страши?

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам благодат Бога Духа Светог у тајни Брака и то:

1. како та благодат даје извесно достојанство начину размножавања рода људског,
2. како она чини чесан брак сликом Христове везе са Црквом.

БЕСЕДА

о двојакој тајни брака

Тајна је ово велика; а ја ***?оворим*** *за* ***Христа и*** *за цркву (Еф. 5, 32)*

Велика је тајна у томе што човек оставл>а оца својега и матер п гфилеилл'је сс к жени својој. Сам апостол, који се узвишавао до трећега неба и видсо многе тајпе небеске, иазива брак телесних људи ма зсмлл! тајном великом. То јс тајна љубавп и жпвота, и од ње је већа само тајна Христове везе са Црквом. Хрпстос се назива Женном а Црква Невестом. Христос толико љуби Цркву, да је због Ње оставио Оца Свога небеског — остајући с Њим. наравно у јединсгву сушности и божанства — и сишао на земљу, и прилепио се к црквиСвојој, и за Њу пострадао, да би је крвљу Својом очистио од греха и сваке скверни, и учинио ју достојном назвати се Његовом Невестом. Љубављу Својом Он греје Цркву, крвљу Својом храни је, и Духом Својим Светим оживљава и освештава и украшава. Што је муж жени, то је Христос Цркви. Муж је глава жени, а Христос је глава Цркви. Жена слуша свога мужа, и Црква слуша Христа. Муж љуби своју жену као своје сопствено тело, и Христос љуби Цркву као Своје сопствено тело. Муж љуби жену као себе самог, а жена се боји мужа, а Христос љуби цркву као Себе самог, а Црква се боји Христа. Као што нико не мрзи своје тело, него га греје и храни, тако и Христос греје и храни Цркву као Своје тело. И појединачна душа људска је невеста Христа Женика, и скуп свих верних невеста је Христа Женика. Какав је однос једног верујућег човека према Христу, такав је однос целе Цркве према Христу. Христос је глава великог Тела, које се зове Црква, и која је делом видљива а делом невидљива.

О браћо моја, тајна је ово велика! Она нам се открива по мери наше љубави према Христу и страха од суда Христовога.

О Господе, Спаситељу благи, очисти и спаси и украси душе наше, да би се удостојиле бесмртног и неисказаног јединства с Тобом у времену и вечности. Теби слава и хвала вавек. Амин.

30. МАЈ

1. Преп. Исакије, исповедник. У време цара Валента би велико гоњење на Православље од стране аријана, које и сам цар помагаше. Чувши за ово гоњење, Исакије, пустињак негде на Истоку, остави пустињу и дође у Цариград да храбри правоверне и да изобличава јеретике. Баш у то време пође цар Валент с војском на север против Гота, који се од Дунава спуштаху ка Тракији. Исакије изађе пред цара и рече му: „Царе, отвори цркве правоверним, и Бог ће благословити пут твој!" Но цар се оглуши о старца и продужи пут свој. Сутрадан опет истрча Исакије пред цара и опет му понови опомену своју, и умало цар не послуша старца, да га у том не спречи неки његов саветник припадник Аријеве јереси. Трећи даи истрча Исакије пред цара, ухвати коња царевог за узду и мољаше цара, да •да слободу Цркви Божјој, м пређаше казном Божјом, ако се успротпви молбн његовој. Разјарен цар нареди те старца бацише у неку пропаст од блата и трња. Но ангела три јавише се и извукоше старца из пропасти. Четврти дан изађе Исакије пред цара и прорече му грозну смрт, ако не да слободу православним: „Говорим ти, царе, одвешћеш војску на варваре, но нећеш одолети варварима, побећи ћеш испред њих, али ћеш бити ухваћен и жив сажежен."

Тако се све и зби. Варвари исекоше грчку војску као траву, а цар побеже са оним својим саветником, аријанцем, и сакри се у једну кошару. Варвари стигоше на то место, и сазнавши где је цар, опколише кошару, и запалише је, и изгори цар Валент са саветником својим. Потом се зацари цар Теодосије Велики, који чу за Исакија и његово испуњено пророчанство. Призва га цар к себи и поклони му се. Пошто се мир зацари у Цркви, и аријанци бејаху прогнани, хтеде се Исакије вратити у своју пустињу, али би умољен те оста у Цариграду. Неки велможа Сатурнин сагради му обитељ где се старац до смрти подвизаваше, чинећи многа чудеса. Обитељ се напуни монасима и постаде великим манастиром. Пред смрт Исакије одреди за игумана Далмата, ученика свога, по коме се та обитељ доцније и назва далматска. И пресели се богоугодни старац Исакије око 383. год. у вечност, да се наслађава гледањем лица Божјег.

2. **Св. Макрина.** Баба св. Василија Великог. Беше дивна по уму и благочешћу своме. Ученица св. Григорија Неокесаријског чудотворца. У време Диоклецијана напустила дом свој, и са својим мужем, Василијем, крила се по шумама и пустињама. Њихово имање буде конфисковано, но они нису за тим жалили. Лишени свега осим љубави према Богу они се настане у једној прастарој шуми, где проведу 7 година. По Божјем Промислу козе су се спуштале с планине и давале се њима, и тако су се хранили. Скончали су обоје мирно у IV веку после премногих страдања за веру Христову.

Исакије ко пророк Илија Врлином се слично сунцу сија, Цара моли, цару прети зломе, Што пркоси Богу великоме: — О мој царе, на кога си устб Царство твоје остануће пусто, Што ратујеш са свевишњим Богом, Прах и пеп'о под Његовом ногом! С војском ходиш на љуте варваре У своју се силу надаш, царе! Сила твоја слична малом мраву, Ко је с Богом, има силу праву. У два рата кренула ти нога: Против људи и противу Бога. Све ћеш лако са људима бедним, Ал' мири се с Богом непобедним. Јерес оацај, Православље држи, Јер ће огањ љути да те спржи. Огањ овде и огањ онамо, Оба света изгубићеш срамно. Цар не слуша свету опомену, У рат пође, Бога не спомену. У рат пође, израта не дође — Ко зли мирис Балснт би и прође. А Бог Цркву своју ослободи, Исакије Раја се сподоби.

РАСУЂИВАЊЕ

Реч Божја је храна за душу. Реч Божја је и сила и светлост за душу. Ко чита реч Божју. тај даје души својој храну, смлу и светлост. Ко год може. тај треба да чита реч Божју У Светоме Пнсму. а ко то не може, та; треба да слуша онога што чпта. Сви светитељи истицали су корпст од читаља Светога Писма. Св. Серафим Саровски говори: „Душу треба снабдевати словом Божјим, јер је слово Божје, како вели Грмгормје Богослов, хлеб ангелски, којим се храни душа, гладна Бога. Но више свега треба читати Нови Завет и Псалтир. Од овога долази просвећивање разума... Врло је корисно читати слово Божје у самоћи, и прочитати сву Библију с разумевањем. За једно такво упражњење, изван других добрих дела, Господ даје човеку милост Своју и испуњава га даром разумевања. Када човек снабде душу своју словом Божјим, тада се испуњава разумевањем шта је добро а шта зло."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам благодат Бога Духа Светога у тајни свештенств и то:

1. како та благодат освећује, просвећује и оспособљава човека за дужност пастирску и учитељску,
2. како она омогућава и опуномоћава свештеника за свршавање осталих тајни.

БЕСЕДА
о тајни рукоположења

И они помоливши се Богу, метнуше руке на њих (Дела Ап. 6, 6)

Полагањем руку својих на изабране верне, апостоли су посвећивали епископе, свештенике и ђаконе. Из овога се види да хришћанска вера није само учење него и сила. Није довољно само знати, него треба и силу имати. И није довољно само од људи изабран бити, него треба и од Бога потврђен бити. Да није потребна сила за свеште-

ничко звање, не би потребно било ни полагање руку, него само учење из уста у уши. Полагање руку пак означава предавање права и низвођење силе на избранога. А сила је у благодати Божјој, која утврђује човека, освећујући га и просвећујући. Управо благодат је Божја та која учи, води, пастирствује, и тајнама крепи стадо Христово. Свештеник је сасуд те неисказиве, страшне и сведовољне силе благодатне. Благо оном свештенику који разуме, какве је драгоцености он постао ризница! Благо њему, ако га страх Божји не остави дан и ноћ до последњег издисаја! На земљи нема ни веће части ни веће одговорности од звања и службе свештеничке. Полагањем руку од стране епископа свештеник је дошао у везу са небесним вечним извором благодати и са влашћу апостолском. Он је тиме постао друг у благодати и саслужитељ свих православих свештенмка од времена апостолског до данас: са великим јерарсима, са безбројним светитељима, исповедницима, чудотворцнма, подвижницима п мученицима. Њега благоукрашава њпхово достојанство. но њега бременк њихова заслуга, њихов ирммер. њихов укор.

О браћо моја. велика је н превелика служба пастара над словеснним стадом Хрнстовим. Он је дужан за све молити се Богу, ио и сви верни дужнп су молити се Богу за њега.

О Господе. Врховни Архијереје, подржи свештенике православне благодећу Духа Твог Светога у снази, у мудрости, у чистоти, у ревности, у кротости, у свакој апостолској врлини. Теби слава и хвала вавек. Амин.

31. МАЈ

1. **Св. апостол Јерма.** Један од Седамдесеторице. Споменут у посланици апостола Павла к Римљанима, (16, 14). Родом је био Грк, но живео је дуго у Риму. Био је епископ у Филипопољу, и завршио је свој живот мученички. Саставио је врло поучну књигу „Пастир" према откровењима ангела Божјег. Јерма је био богат човек, но због греха својих и својих синова падне у крајњу сиромаштину. Једном на молитви јави му се човек у белој одећи и са штапом у руци, и рекне му да је он ангел покајања, који је њему послат до краја живота његовог (Јерминог). И даде му ангел 12 заповести: 1. веровати у Бога; 2. хсивети у простоти и невиности, не злоставити и давати милостињу сваком ко проси; 3. љубити истину и избегавати лаж; 4. чувати целомудреност у помислима; 5. учити се трпљењу и великодушности; 6. знати да уза сваког човека пристављен је по један добар и по један зао дух; 7. бојати се Бога и не бојати се ђавола; 8. чинити свако добро и уздржавати се од сваког зла дела; 9. молити се Богу из дубине душе с вером да ће се молитва наша услишити; 10. чувати се од туге, као сестре сумње и гнева; 11. испитивати истинита и лажна пророчанства; 12. чувати се од сваке зле жеље.

2. Св. муч. Ермије. Остарео као војник царски и у старости пострадао за Цара Христа. Пошто га зли судија узалуд одвраћаше од вере Христове и саветоваше да принесе жртве идолима, нареди те му камењем избише зубе и ножем кожу с лица одераше. Потом га бацише у огњену пећ, но он уста, сачуван благодаћу Божјом. Потом испи најљући отров, који му даде неки волх по наредби судије, но тај отров му ништа не нахуди. Видећи то волх, толико се изненади да јавно исповеди Христа, због чега би одмах мачем посечен. Потом Ермију ископаше оба ока, но он не жалећи узвикну ка судији: „Узми себи ове очи телесне, које гледају сујету света, ја имам очи срца, којима јасно видим светлост истиниту." Потом би стрмоглав за ноге обешен, но они који му то учинише, ослепеше и тетураху се око њега. Св. Ермије призва их к себи, стави своје руке на њих и молитвом ка Господу поврати им вид. Видећи све ово судија, разјари се као лав, па нзвади нож и одсече главу Божјем човеку. Хришћани иотајно узеше тело Ермијево и чесно сахранише. Његове мошти даваху исцељење свим болнпм м невољним. Пострада св. Ермије 166. год. за време цара Антснина.

3. Св. муч. Философ. Овај Христов мученик беше родом из околггне Александрпје. У време гоњења хришћана Философ свети ие хте се одрећи Христа Господа гтред кнезовима и судијама незнабожним. Због тога ударише га незнабошци на љуте муке. Пошто би мучен разним мукама, метнуше га најзад у меку постељу и везаше му и ноге и руке, и пустише к њему жену развратну, да га на грех наведе. Када св. Философ осети, да се у њему буди похот од прикосновења женских руку, он стеже зубима језик свој, пресече га и испљуну у лице развратници. Од тога се у њему похот угаси, а блудна жена толико ужасну, да одмах побеже од њега. Потом би посечен мачем око 252. год. у својим младим годинама, и пресели се у Царство вечне младости.

Волх старн и скверни, тровач и лажљивац, У свему премален, но велик плашљивац, Отров љути даде светоме Ермију, Од отрова овог змије да се скрију! ЕрмиЈ отров испи, смрт га не однесе, А Волх старп виде и сав се затресе, — О да дивна чуда, из гласа повика, Отров нема силе на Божјег војника! Нек се скрију данн мог живота тамног, Нек се бришу лета мог живота срамног! Цео век посветих обманама тупим, Цео век у служби идолима глупим. И тек данас видим у великој страви: Бог Ермијев Бог је једини и прави. Распети је Христос Господ са небеса Његова су само нелажна чудеса. Од сада сам Христов, о Христе, прости ми, За последњег слуту Ти ме, Благи примњ Опрости ми грехе премноге, опрости, Жртвоваћу за Те тело, мртве кости! То изрече старац горко покајани, Од лажи и страха одједном опрани, У Хришћане себе он јавно уврсти — Мач над њиме севну, и крвљу га крсти. —

РАСУЂИВАЊЕ

Живот је овај духовно војевање. Победити или поражен бити! Ако победимо, уживаћемо плодове победе кроз сву вечност; ако ли будемо поражени, трпећемо ужасе пораза кроз сву вечност. Живот је овај двобој између човека и свега противбожанског. Бог је свемоћни савезник свакога ко Га искрено призива у помоћ. „Овај живот није шала ни играчка," вели о. Јован Кронштатски, „но људи га обраћају у шалу и играчку. Лакомислено играју се временом, датом нам за припремање за вечност, играју се празним речима. Сабирају се у гостима, седе и празнослове, а затим седе и играју овако или онако; сабирају се у позориштима, и тамо се само забављају... Сав живот за њих је забава. Но тешко онима који се само забављајуГ

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам олагодат Бога Духа Светога у тајшг јелеосвећења п то:

1. како та благодат дејствује кроз освештани јелеј,
2. како она, сходно молитви и вери, исцељује од сваке болести и сваке немоћи.

БЕСЕДА

о тајни јелеосвећења

И мазаху уљем многе болеснике, а исцељиваху (Мар. 6, 13)

Тако су чинили апостоли свети, па је заповеђено да и ми тако чинимо. Апостол Јаков пише нам: *болује ли ко међу вама нека дозове старјешине црквене те нека читају молитву над њим, и нека га помажу уљем, у име Господње. И молитва вјере помоћи ће болеснику, и подигнуће га Господ; а ако* /е *гријехе учинио, опростиће му се* (5, 14—15). Не треба дозвати ма кога него свештенике, старешине црквене; не треба га помазивати ма у чије име (да не буде враџбина) него у име Господње; неће га подићи ма ко други, него сам Господ, нити му ма ко други може опростити греха осим једино Господ. Зашто уљем а не нечим другим? Зато што је тако заповеђено, те да бисмо ми показали послушност и веру. Зашто је заповеђено да се крштавамо водом, и миропомазујемо миром, и причешћујемо хлебом и вином? То је Божји избор и Божје смотрење, а наше је да слушамо и верујемо. Различити се елементи употребљују у разним тајнама; но благодат је једна као што је Господ један, а од Господа је све. Зашто Господ потребује неку материју да би излио благодат Своју на нас? Не потребује Господ материју, него ми: док смо у материји, потребујемо материју. Снисходећи нашој немоћи Господ се служи материјом. Нематеријалним ангелима Он даје благодат нематеријалним начином.

Немоћан је јелеј сам по себи, као што је немоћна свака материја сама по себи, но благодат је Божја свемоћна. Кроз јелеј Господ даје благодат Духа Свог Светог, и та благодат лечи болне, подиже раслабљене, повраћа сумашедше.

О браћо моја, како је неисказана благост Божја! Шта није Господ учинио за нас! И шта бисмо ми могли пожелети више? Све потребе наше Он је знао унапред, и за све њих унапред предвидео лекове. А од нас Он тражи само да Му верујемо и његове прописе извршујемо. Није ли безочно и стидно за нас, да ми често савесније испуњавамо прописе лекара, људи смртних као и ми што смо, а прописе бесмртног Бога да пренебрегавамо?

Господе свеблаги, растопи камена срца наша силом благодати Твоје, да бисмо пре смртнога часа могли показати дужну благодарност према Теби — према Теби, о свеблаги и свемудри Боже наш! Теби слава и хвала вавек. Амин.

1. ЈУНИ

1. Св. муч. Јустин Философ. Рођен од јелинских родитеља у самаријском граду Сихему, доцније названом Наблус, 105. год. по Христу. Усрдно тражио мудрост у философа, најпре стоика, затим перипатетика, затим питагорејаца и најзад у платониста. Премда га ни Платонова философија није задовољила „ипак се на њој задржао најдуже немајући ничега што би га више привлачило. Но Провиђењем Божјим јави му се неки часни старац, који поколеба у њему сву философију Платонову, и напомену му, да људи не могу знати истину о Богу док им то Бог не открије, а Бог је открио истину о Себи у књигама Св. Писма. Јустин поче читати Св. Писмо, и сав постане убеђени хришћанин. Ипак није се хтео крстити нити хришћанином назвати све докле се није лично уверио о лажности свих оних оптужаба које су незнабошци против хришћана истицали. Дошавши у Рим у долами философској, он убрзо стекне тамо велико поштовање и много присталица. Присуствао је мученичкој кончини св. муч. *Птоломеја и Лукија.* Видећи мучење невиних хришћана, он написа апологију (одбрану) хришћана и хришћанског учења и преда је цару Антонину и сенату. Цар с пажњом прочита апологију и нареди да престане гоњење хришћана. Јустин узе препис цареве наредбе и с њом оде у Азију где помоћу те наредбе спасе многе гоњене хришћане. Потом се врати понова у Рим. Када наста гоњење од цара Марка Аврелија, он написа другу апологију и упути је цару. Неки нечасни философ Крискент, циник, оптужи га као хришћанина, из зависти што га Јустин преодолеваше у свима препиркама, те Јустин допаде тамнице. Желећи смрт Јустину, а бојећи се да се овај како на суду не оправда, Крискент улучи прилику, те некако отрова Јустина у тамници. Тако сконча свој земни живот овај велики заштитник вере хришћанске, и пресели се у блажену вечност 166. год.

2. Св. муч. Јустин, Харитон, Харита, Евелпист, Јеракс, Пеон, Валеријан и Јуст. Сви пострадали у Риму за време Марка Аврелија и епарха Рустика. Када Рустик упита: „Мислите ли ви да ћете, ако умрете за Христа, примити награду на небу?" — одговори св. Јустин: „Не мислимо него знамо." После тога сви бише обезглављени, 163. год. и преселише се у вечно царство Христа Бога.

3. **Преп. Агапит Печерски.** Безмездни врач. Ученик св. Антонија Печерског. Лечио људе молитвом и давањем зеља, од која је он справљао себи хлеб. Тако излечио и кнеза Владимира Мономаха, због чега се прочује на све стране. Позавиди му на томе кнежев лекар, неки Јерменин, и почне га клеветати. Када се Агапит разболи, дође му овај Јерменин и погледавши га, рече му да ће кроз три дана умрети, а ако не умре, да ће се и он, Јерменин, замонашити. Рече му Агапит, да је њему јављено од Господа да неће умрети кроз три дана него кроз три месеца. Тако се и зби. По смрти Агапитовој дође Јерменин игуману Печерском и замоли га да га замонаши, јер, вели, јавио му се из онога света Агапит и подсетио га на обећање. И тако негдашњи завидљивац поста кротки монах Провиђењем Бога, који је рад да се сви људи спасу. Упокоји се свети Агапит око 1095. год.

Анувије, још три тамне ниђи, Па ћеш Богу на истину поћи; Кажи нама слово полезноe! — Три га старца питаху утроје. Анувије одзбори старцима: — Изложен сам био гоњењима За Крст часни и за веру праву, Хтедох дати за Господа главу, Но Господ ме од тога одврати Мученички венац не хте дати. Никад земно од Бога не тражи' Сваким добром Господ ме ублажи, Светли ми се ангели јављаху,

Небесну ми храну доношаху. Што год просих, од Бога получих, Многе тајне видех и докучих, Видех небо и ангелске лике, Апостоле, свеце, мученике, Лик небесни свети и радосни, И Рај ^г^удни, чудни и сладосни. Видех Пак'о и муке грешничке, И све тамне војске сатанинске. Лаж на уста никад не изрекох, Од свих сласти земних се одрекох, Христов лик ми више сунца сија Прост'те старци, грешног Анувија!

РАСУЂИВАЊЕ

Нико није толико бестидних клевета просуо на Христа Господа колико Јевреји. Њихов Талмуд кипти од злобе и пакости према Господу. Но све те ништавне клевете оповргава јеврејски најистакнутији историчар после Христа, Хосиф Флавије, рабин и научник, који је живео крајем I столећа. Он пише: „У то време живео је Исус, муж мудри, који се једва може назвати човеком због тога што је чинио чудесна дела — учитељ људи који су примали истину с радошћу. Он је привукао к себи много следбеника, како из Јудеја, тако и из Грка. Он је био Христос. Па и после тога, када је Пилат, по достави наших најзнатнијих људи, осудио Њега на крсну смрт, ипак Га нису напустили они који су Га и раније љубили: Он се опет јавио њима жив трећи дан, како су божествени пророци предсказали о тим и многим другим делима, која се на Њега односе. И секта хришћана, тако по Њему назвата, постоји до дана данашњега."

Тако је записао човек неверујући у Христа, но научник слободан од пристрасности и злобе.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно исцељење таште Петрове и то:

1. како Господ Исус узе за руку грозничаву жену, и пусти је грозница и служаше им,
2. како Господ може и мене исцелити од грознице страсти, тако да бих ја одмах могао исправити се и служити Му духом свецелим.

БЕСЕДА

о томе шта је почетак мудрости

Почетак је мудрости страх Господњи (Прине Солом. 1, 7)

Ако би неко знао број звезда на небу, и имена риба у мору, и збир траве у пољу, и навике зверова у гори, а немао страха од Бога, његово је знање као вода у решету. И пред смрт његово га знање чини већим страшљивцем од пуке незналице.

Ако би неко могао погодити све помисли људске, и прорећи судбе људске, и објавити сваку тајну што земља крије у дубинама својим, а нема страха од Бога, његово је знање као млеко насуто у нечист суд, од кога се све млеко уквари. И на самртном часу његова му мудрост неће светлети ни колико угарак без пламена, него ће му ноћ смртну чинити још тамнијом.

Почетак је мудрости страх Господњи. Ко није правилно почео, како ће правилно дочети? Ко је од почетка пошао кривим путем, мора се вратити назад и ухватити правилан почетак, то јест корачити ногом на прави пут. Ко нема страха од Бога, тај не може имати љубави к Богу. Шта говоримо? Ко нема страха од Бога, тај нема вере у Бога. Највећи подвижници, самомученици, који су се по 40 или 50 година подвизавали дан и ноћ, до смрти су били испуњени страхом од Бога, а они, најбезгрешнији међу смртнима, вапили су на самртном часу: Боже, помилуј ме грешнога!

Страх од Бога је со целокупне побожности. Ако нема те соли, сва наша побожност је бљутава и млитава. Страх од Бога притеже бедра, опасује трбух, отрежњава срце, зауздава ум, бичује самовољу. Где је покајање без страха од Бога? Где смирење? Где уздржање? Где целомудрије? Где стрпљење? Где служба и послушност?

О браћо моја, пољубимо ову реч као свету истину: почетак је мудрости страх Господњи! О Господе свесилни, укорени страх Твој у срца наша. Теби слава и хвала вавек. Амин.

2. ЈУНИ

1. **Св. Никифор Исповедник, патријарх цариградски.** Племић цариградски. Отац му Теодор био високи чиновник на двору царском,

богат и благочестив. Никифор службоваше неколико година у двору у истом звању као и отац његов. Но видећи сву сујету светску, он се удаљи од обале Босфора и тамо сагради манастир. Манастир му се убрзо напуни монасима, а он управљаше манастиром не хотећи сам примати монаштва под изговором да је недостојан, мада је у свему служио као узор свима. Учествовао је пре тога на VII Васељ. сабору као мирјанин, по вољи цара и патријарха, и користио Сабору много својим изврсним познавањем Светога Писма. Када умре патријарх Тарасије, Никифор би изабран за патријарха насупрот својој вољи. Одмах по избору прими чин монашки и све остале чинове редом, и би 806. год. устоличен у Светој Софији као патријарх. То је било у време цара Никифора, који убрзо по томе оде у рат на Бугаре, и погибе. Његов син Ставрикије владаше само два месеца, па умре. После овога зацари се добри цар Михаил, прозвани Ранкаба, но владаше само две године, докле га Лав Јерменин не обори и не прогна. Када се овај Лав зацари, посла му патријарх књигу о Православном Вероисповедању да потпише (по обичају свих византијских царева, што се сматрало заклетвом да ће се држати и бранити права вера). Цар не потписа, но одложи то до по крунисању. А када га патријарх круниса, он се отказа да потпише ону књигу, и објави се убрзо као јеретик иконоборац. Патријарх покуша да га усаветује и поврати правој вери, но узалуд. Цар насилно изагна Никифора на заточење на острво Проконис где у беди и лишењима сваке врсте проведе 13 година, па се пресели у вечност 827. год. Као патријарх управљао Црквом Христовом 9 година.

2. **Св. новомуч. Константин.** Рођен као муслиман на острву Митилени. Будући исцељен од тешке болести помоћу св. водице у цркви и видећи друга чудеса вере Христове, он се крсти у Св. Гори у скиту Капсокаливском. Доцније падне у руке Турака, који га после ужасних мука од 40 дана обесе у Цариграду 2. јуна 1819. год.

3. **Св. муч. Јован Нови Сочавски.** Племић из Трапезунта. Оптужен од некога завидљивога латинина, пострада за Христа 1492. год. у граду Акерману. После мучења зато што није хтео усвојити веру персијску (јер градоначелник беше припадник ове вере) св. Јован би везан за ноге коњу и вучен по граду. Неки злобни Јеврејин видећи га, прискочи и закла га. Те ноћи видеше многи огњен стуб над његовим телом и три светлоносна мужа унаоколо. Доцније војвода молдавски Јоалександар пренесе му чесно тело са великим почастима у град Сочаву и сахрани у храму митрополијском, где и данас почива и чудесно спасава људе од разних мука и болести. Чесно пострада и прослави се 2. јуна 1492. год.

4. **Свешт. муч. Еразмо Охридски.** Овај светитељ беше родом из Антиохије и живљаше у време царева Диоклецијана и Максимијана. Подвизивао се крепко на гори Ливанској, и био обдарен од Бога великим даром чудотворства. Као архијереј пошао да проповеда Јеванђеље. Стигавши у град Охрид, Еразмо молитвом својом васкрсе сина некога човека по имену Анастаса, и крсти овога. Том приликом Еразмо крсти и многе друге незнабошце и разори у Охриду жртве-

нике идолске. Због тога буде оптужен цару Максимијану који се у то време бавио у Илирији. Цар га изведе пред бакарни кип Зевсов и нареди му, да принесе жртву и да се поклони идолу. Св. Еразмо учини силу, те из идола изађе страшна аждаја, која поплаши народ. Опет светитељ учини силу, и аждаја погибе. Тада светитељ проповедаше Христа и крсти 20.000 душа. Огорчени цар нареди те се посекоше свих ових 20.000, а Еразма стави на тешке муке, па га онда баци у тамницу. Али се јави ангел Божји, као негда Петру апостолу, и изведе Еразма из тамнице. Потом оде овај слуга Божји у Кампанију где проповедаше Јеванђеље људима, па се опет врати у град Хермелију и повуче у једну пештеру, да се у њој до смрти подвизава. Пред смрт трипут се поклони према истоку и с уздигнутим рукама мољаше се Богу, да Бог опрости грехе и дарује живот вечни свима онима који са вером буду призивали његово име. По свршетку молитве чу се глас с неба: „Тако нека буде како си молио, целебниче мој Еразмо!" Сав радостан погледа светитељ још једном у небо и виде венац славе како се спушташе на њ, и виде хорове ангела, пророка, апостола и мученика, који прилажаху да приме његову свету душу. Најзад узвикну он: „Господе, прими дух мој!" и издахну око 303. год. Пештера с црквицом св. Еразма и данас стоји недалеко од Охрида, и од ње се и до данас пројављује велика сила угодника Божјег Еразма свештеномученика.

Велик беше Никифор, велик међ свецима,
Велик беше Никисрор, ко див међ људима. А
цар беше премален, са именом лава, У
инату и злоби сва му беше слава. Цар је за
то да води послове државне, Не да суди
догмате вере православне. Патријарх му
Никифор догме толковаше, Но охоли мали
цар мудар се прављаше: Мада царем постаде,
оста проста шудра, Не хте чути савете
светитеља мудра. Патријарха цар прогна у
пусту даљину А сам поче толковат божанску
истину. Велик беше Никифор, велик у
изгнању, Ка'но и на престолу у свом
достојању. Величина његова сва беше унутра
А не лажна, случајна, од данас до сутра.
Никифор се посвети вером и чистотом, Јаком
вером и постом и смерном простотом. А цар
Лава убише, убише га грозно, Можда би с' и
покајб. али беше — позно.

РАСУЂИВАЊЕ

Иконопоштовање је саставни део Православља, од кога се оно не може одвојити. Што се неким људима учини да је иконопоштовање исто што и идолопоклонство, то није никакав доказ против икона. И Јеврејима се учинило, да Христос твори чудеса силом сатане а не Бога; а Римљанима се учинило да су хришћански мученици обични волшебници и мађионичари. „Икона је ствар божествена но не обожена," рекао је св. Никифор иконоборном цару Лаву Јерменину.

Затим му је објаснио како је Бог наредио Мојсију да направи змију од бакра и уздигне је у пустињи, мада је пре тога заповедио био: *не гради себи лика резана.* Ово је заповедио да би спасао народ изабрани од мисирског идолослужења, а оно је заповедио да би Он, Бог једини и свевишњи, показао своју силу кроз ствар видљиву.

Тако Он показује Своју силу и кроз иконе. То је Његова света воља а наша корист ка спасењу. Да су иконе ствар малозначајна, или чак идолска, зар би многи од најсветијих и најдуховнијих људи и жена у историји цркве пострадали за иконе до смрти.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно исцељење једног губавог (Мат. 8, 2) и то:

1. како губави замоли Господа да га исцели, и како га Господ дохвати руком, и би здрав,
2. како сам и ја губав од греха, и како се Господ може дотаћи душе моје и исцелити је, ако Му се молим.

БЕСЕДА

о томе како мудрост себе свуда јавља

Премудрост вине на пољу, на улицама пушта глас свој; у највећој вреви виче, на вратима, у граду говори своје бесједе (Прине Сол. 1, 20-21)

Премудрост Божја је сам Господ Исус Христос, кроз кога је створено све што је створено. И све што је створено, јавља премудрог Творца свога, како оно што је у пољу, тако и оно што је у граду. У пољу је чиста и светла природа, а у граду човек са његовим занатима и вештинама. Премудрост Божја виче, а не шапће, кроз сву природу и кроз све корисне занате и вештине човекове. Она је покрила све поље, она је испунила сав град, она је над земљом и под земљом, у висинама звезданим и у дубинама морским. Онај ко хоће да је чује, може је чути на сваком месту; онај ко хоће да се њом учи и наслађава, може се учити и наслађивати на сваком месту; онај ко хоће њоме да се поправља и сазидава, може се поправљати и сазидавати на сваком месту.

Тако је Премудрост Божја јасна и очигледна у свету од почетка света у свима створеним стварима. Но Она је још јаснија и очигледнија у пророцима и другим Божјим људима, који се удостојише приступа к Њој мимо створену природу. Кроз уста њихова Премудрост Божја гласила се у пољима и градовима, на улицама града и на вратима човека.

Али Премудрост Божја најгласнија је и најјаснија у лицу самога Господа Исуса Христа. У лицу Господа Исуса Христа Премудрост Божја се јавила у телу и показала људима у чудесној сили и красоти Својој. Ту премудрост Божја не говори кроз твари ни кроз људе, но говори сама собом и сама од Себе, лично и непосредно. Својом му-

дрошћу Господ је напунио цео свет кроз Цркву Своју Свету, тако да се може рећи, да као пре деветнаест столећа у Палестини, тако Он и данас кроз служитеље Речи виче на пољу, на улицама, у највећој вреви светској, по свима градовима и пред свима вратима.

О браћо моја, отворимо врата душе наше за Премудрост Божју, ваплоћену у Господу Исусу Христу!

О Господе Исусе, Премудрости Божја и Сило, отвори душе наше и усели се у њих. Теби слава и хвала вавек. Амин.

3. ЈУНИ

1. **Св. муч. Лукилијан** и с њим: **Клавдије, Ипатије, Павле, Дионисије, и девица Паула.** Остарео као незнабожац и жрец идолски Лукилијан, као сед старац, позна истину хришћанску и крсти се. Његово обраћање у Хришћанство изазове велико узбуђење међу незнабошцима у Никомидији, и он буде изведен на суд, па пошто се не хте одрећи своје нове вере, љуто бијен и сав испребијан бачен у тамницу. У тамници затече 4 младића: Клавдија, Ипатија, Павла и Дионисија, због вере у Христа заточених. Обрадова се старац младићима и младићи старцу, и сви скупа провођаху време у побожним разговорима, молитвама и псалмопјенију. Када их изведоше из тамнице, мучише их разним мукама, и најзад послаше у Византију, где младићи бише мачем посечени од војника, а Лукилијан на крст распет од Јевреја. Злобни Јевреји цело му тело избоду ексерима. Нека девица Паула узе тела мученика јавно и сахрани их часно. За то би оптужена, и после мука посечена, примивши од Господа два венца: венац девства и венац мучeништва. Мучeништво њихово догодило се у време цара Аврелијана, између 270 — 275. год.

2. **Свешт. муч. Лукијан.** Римљанин, знаменит због племићког порекла, богатства и учености. Неко време био ученик апостола Петра. Доцније пошље га папа Климент с Дионисијем Ареопагитом у Галију на проповед Јеванђеља, рукоположивши га претходно за епископа. С великом ревношћу Лукијан сејаше науку Христову најпре по Галији а потом по Белгији. Када зли цар Доментијан отпоче гоњење хришћана, послати буду из Рима нарочити л>уди у Галију, да потраже и похватају хришћанске мисионаре. Они прво ухвате и убију св. Дионисија, а потом пођу у потеру за Лукијаном. Нашавши овога у Белгији, заједно са његовим помоћницима: презвитером Максијаном и ђаконом Јулијаном, они на једном месту убију ову двојицу а на другом месту посеку Лукијана. Кад Лукијан би посечен, његово мртво тело диже се са земље, узе главу своју у руке (слично св. Дионисију и св. Јовану Владимиру) и оде тако до онога места, на које жељаше да буде сахрањен. Ту паде, и ту би сахрањен. Над његовим моштима би доцније саграђена црква.

3. **Св. муч. Димитрије, царевић руски.** Би мучки убијен од властољубивог Бориса Годунова у осмој години свога живота 1591. год. у

граду Угличу. Јавио се после смрти некоме монаху и прорекао, да ће се појавити лажни Димитрије, који ће убици Борису Годунову проузроковати смрт, што се после и догодило. Безбројна чудеса дешавала су се на гробу убијеног царевића. Његове мошти после 15 година буду откривене целе и нетљене, пренете свечано у Москву, и сахрањење у цркви Св. Архангела Михаила.

коШ

Димитрије дечко мален светац велик поста,
А Годунов крвник велик навек проклет оста,
Властољубљем властољубац никад се не хасни,
То је огањ у два света, огањ неугасни.
Из пехара Борисова троваше се људи,
Но сам Борис пехар испи, и сам себи суди.
До престола Борис плови низ реку од крви,
Ал, та река улива се у море од црви.
На злочинцу круна дрхти ка' од земљотреса,
Све се плаши, све се страши погледа небеса.
Ко невину крв пролије, нека своју спрема,
Од овога изузетка не било и — нема.
Властољубље — крилат коњиц, од воска му крила
Док долети до врх власти — крила истајила!
Тад са врха на дно пада, ниже од босјака,
И сатана својим збори: гле, стотог лудака!
Димитрије млад царевић невино пострада,
Он царевић би и онда, царевић и сада.

РАСУЂИВАЊЕ

О кад бисмо ми могли да уђемо у тајну Божјег Промисла у животу људском! Страхом и трепетом испунили бисмо се пред сваким злим делом и пред сваким грехом људским. Рдз^м^кх^ д-клд твогд, Господи, и У[*ждсохсга! У неким великим догађајима тајна Божјег Промисла, јасна је и људима мање духовним, као у судби царевића Димитрија и крволочног властољупца Бориса Годунова. Да би дошао до првог места међу властелом на двору цара Теодора, Годунов је потровао многе великаше. Када је постао први до цара, намисли отровати и брата царевог, осмогодишњег Димитриија. Преко најмљених људи он је неколико пута давао најљући отров малом царевићу, но овај се није отровао. Промисао је попустио, да злочинац умртви своју жртву, али не тајно и нечујно него јавно: Годунов пошаље убице, који јавно усред дана закољу царевића. Тако је и Димитрије постао јавни мученик а Годунов јавни злочинац за целу Русију. Потом се дигне неки Димитрије и огласи се царевићем (као да је тобож он прави царевић Димитрије а неко други да је био заклан) и пође с војском против Годунова. Победи Годунова и доведе га у такав шкрипац, да је морао сам себи зготовити отров и отровати се. Онај који је тровао друге, сам себе је отровао! И онај који је убио невиног Димитрија, био је поражен од човека са именом Димитрије! Ко има духовне очи да види, нека види тајну Божјег Промисла.

Γ

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно утишање буре на језеру (Мат. 8, 24) и то:

1. како ученици завапише: Господе, избави нас, изгибо смо! и како Господ једном речју утиша буру и наста тишина велика,

2. како Господ чека да Га викнем са страхом, да утиша буру од страсти, од људи и од демона на мору мога живота.

БЕСЕДА

о миру лудих и срећи безумних

Луде ће убити мир њихов, а безумне ће погубити срећа њихова (Приче Сол. 1, 32)

Зар мир убија? Да, мир безбожан убија. Зар срећа може погубити? Да, срећа мимо Бога и насупрот закона Божјег може погубити. Луди су они који траже такав мир, и безумни они који трче за таквом срећом. Јер у ствари не траже мир, него мач, и не трче за срећом, него за пропашћу. Шта је то мир лудих? И шта је то срећа безумних? Мир лудих је мир телесни, а срећа безумних је пировање телесно. Такав мир је хтео цар Ирод, па су га црви изели; и такву срећу хтела је Језавеља, па су је пси изели.

Како би назвали онога човека који, решен да зида кућу, смишља, како ће најпре кров да намести у ваздуху, а после да зида зидове и поставља темеље куће? Лудим и безумним. Такви су и сви они, који покушавају, да створе спољашни мир у свету без мира унутрашњег, и да створе спољашњу срећу људи без среће унутрашње. Хришћанска вера једина све што зида, зида с темеља, а темељ је Христос, тврда и неразорива стена. Тако и мир и срећу људи хришћанска вера заснива на Христу. На Христу Господу заснива се унутрашњи, благи и радосни мир, а на овоме миру заснива се спољашњи мир. Исто тако права и трајна срећа. Још боље је рећи, да је прави мир и права срећа као добро озидана кућа, а спољашњи мир и срећа јесу као спољашњи украси на кући. Пропадну ли украси, кућа ће ипак да стоји; но разори ли се кућа, зар ће украси висити у ваздуху?

О браћо моја, хришћанска наука је једина разумна наука о миру и срећи. Све друго је лудост и безумље. Јер како би могле слуге зидати дворац на имању свога господара без одобрења господаревог и без његове помоћи?

О Господе, изворе вечни правог мира и праве среће, спаси нас од мира лудих и среће безумних. Теби слава и хвала вавек. Амин.

4. ЈУНИ

1. **Св. Митрофан, први патријарх цариградски.** Његов отац Дометије, брат римског цара Прова, избеже из Рима као хришћанин у

време гоњења хришћана и дође у Византију. Епископ византијски Тит посвети га за пресвитера. По смрти Титовој Дометије поста епископ византијски. По смрти Дометијевој престо епископски заузе његов старији син Пров, а по кончини овога, престо епископски заузе Митрофан. Када цар Константин први пут виде Митрофана, заволи га као оца. У време Првог Васељенског сабора Митрофан већ беше старац од 117 година, па не могавши сам узети учешћа у по-

словима саборским, одреди свога хороепископа Александра за свога заменика. Цар му исходатајствова код Сабора назвање патријарха. И тако он би првим патријархом константинопољским. Још позва цар цео Сабор, да посете болеснога и престарелог архипастира. Кад цар упита, кога жели себи за наследника на престолу патријаршијском: Митрофан именова Александра; затим рече Александру Александријском: „О брате, преизрјадна наследника оставићеш ти!" И узе за руку архиђакона Атанасија, доцније Атанасија Великог, патријарха александријског, и похвали га пред свима. После овога пророчанства опрости се са свима, и након 10 дана предаде душу Богу 325. год.

2. **Св.** муч. Конкордије. Би испосник велики, и чудотворац за живота на земљи. У време цара Антонина ухапшен због вере у Христа. После мука и тамновања би изведен пред каменог идола Диа, да му се поклони. Он пљуну на идола, и због тога би одмах посечен.

3. **Св. муч. Фронтасије, Северин, Северијан и Силан.** Мучени у време цара Клавдија, у Француској. Када им главе беху одсечене, они се дигоше, узеше своје главе у руке, прђоше преко реке Ил, и дођоше до цркве св. Богородице, у којој се Богу мољаше еп. Фронтон. Ушав у цркву, положише своје главе пред ноге епископове, а они легоше и прекрстише руке на прси. Ту бише чесно сахрањени. При њиховој сахрани чуло се појање невидљивих војски ангелских.

4. **Преп. Зосим, еп. Вавилона Новог,** града у Мисиру. Подвизавао се на Гори Синајској. Дошао послом у Александрију, би посвећен од блаженог патријарха Аполинарија за епископа вавилонског. Беше изрјаден пастир стаду Христовом, Но када га савлада старост и замореност, повуче се опет на Синај, где предаде душу своју Богу и прими венац славе међу великим јерарсима. Живео и скончао у VI столећу.

5. **Свешт. муч. Астије, еп. драчки.** Пострадао у време Трајаново. Најпре бијен оловним прутовима, а потом обнажен, и наг распет на дрво. Наго тело његово би намазано медом, да би га осе и стршљенови уједали. У највећим мукама св. Астије славећи Бога издахну, и прими два венца, и као мученик и као јерарх.

6. **Св. Марта и Марија.** Сестре Лазареве. По вазнесењу Господа Лазар је отишао да проповеда Јеванђеље. У овоме су му помагале сестре његове. Не зна се где су скончале.

Гостољубље врлина је Богом наређена, Њом је досад многа душа у Рај уведена. Аврам дивни гостољубље показа безмерно, И безмерно, и срдачно, а не лицемерно. Е цар Давид гостољубље поштоваше много, Зато живот цар Саула он чуваше строго.

Л Старији кад се јави од старог Аврама, Од Потомка Давидова кад се сакри тама, Тада Марта и Марија, сестре Лазареве, Гостољуоље показаше, госпољубне деве: Угостише Највећега откад сунце тече, Гостољубљем Рај небесни свака од њих стече. Гостољубљем савршеним у срцу и јелу Гостољубљем преизрјадним на речи и делу. А Господ се пребогати богато одужи, Те дом овај гостољубни када смрт растужи Исус брата умрлога сестрама васкресе, Те и њима славу вечну кроз сав свет пронесе, То је плата гостољубљу од самога Бога, Господ воли гостољубље срца искренога. Црква света поноси се Мартом и Маријом, Учећ да смо и ми гости за софром Божијом.

РАСУЂИВАЊЕ

Страшно је убити човека. Нема речи, која би описала ужас, који спопада човекоубицу. Док се човек спрема да убије човека, он помишља, да је свеједно убити човека што и убити вола. Но кад свој умишљени злочин изврши, онда се наједанпут осети, да је објавио рат небу и земљи, и да је постао као изгнан и одсечен и од неба и од земље. Убијени му не даје мира ни дању ни ноћу. Св. Зосиму дође на Синај неки познати разбојник и замоли, да га замонаши. Зосим га обуче у монашку ризу и посла у манастир преп. Доротеја код Газе, да се тамо у коновији подвизава. После 9 година дође му натраг замонашени разбојник и потражи своје мирско одело дајући му расу натраг. На питање зашто то чини, одговори разбојник, да се 9 година усрдно Богу молио, постио, бдио и вршио свако послушање; да осећа да су му многи греси опроштени, но да га један грех његов мучи непрестано. Убио је некад једно невино дете, и то дете му се јавља и Дању и ноћу и пита: „Зашто си ме убио?" Зато се решио, да иде и преда се властима, да би га власт погубила и тако платио крв крвљу. Обукавши се у своје пређашње одело, оде у град Диоспољ, где призна свој злочин и би посечен. И тако својом крвљу опра крвави грех свој.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно исцељење Гадаринских лудака (Мат. 8, 28)) ито:

1. како Господ изгони демоне из лудака, и лудаци постају мирни и кротки,
2. како Господ стоји крај мене и чека, да буде позват да ми помогне и очисти ме од сваког злог духа, који ме држи против Бога и одваја од Бога.

БЕСЕДА

о уздању у Господа а не у свој разум

Уздај се у Господа свијем срцем својим, а на свој разум не ослањај се (Прине Сол. 3, 5)

Кад би се све планине кренуле на тебе, да ли би их ти могао рукама одгурнути? Не би. А кад би се мрак за мраком свих тајни на небу и на земљи навалио на малену свећицу твога разума, да ли би их твој разум могао осветлити? Још мање. Не ослањај се на свој разум, јер и од те ништавне ствари, коју ти називаш разумом, већи део ништа друго није до мртав пепео. Не ослањај се на свој разум, јер и он пита, а не одговара. О човече, не ослањај се на свој разум, јер то је друм, по коме јури светина, гладна, и жедна, шарена и радознала, светина чулних утисака.

Уздај се, о човече, у Господа свијем срцем својим. У Њега је разум бесконачни и свевидовити. *Мој је разум моја је сила* (8, 14), говори Господ. Он гледа стазе којима крв твоја тече, и сва распућа којим мисли твоје лутају. Он ти се са сажаљењем и љубављу нуди за вођу, а ти се уздаш у твој помрачени и ништавни разум! А где би твој разум пре твога рођења? И где би твој разум онда, када ти се тело уобличаваше, када ти срце поче врити крвљу, када ти се очи почеше отварати, када ти глас поче из грла тећи? По чијем разуму би све то док твој још спаваше као угаљ у рудокопу? Па и од кад ти се твој разум пробудио, можеш ли набројати све обмане, на које те је навео, све лажи, у које те је уплео, све опасности, које није предвидео? О брате мој, уздај се једино у Господа свијем срцем својим! Он те је безброј пута избавио до сада од твога сопственог разума, од обмана и лажи његових, од опасности, у које те је гурао. Што је слепац према окатом, то и твој разум према разуму Божјем. Уздај се у вођу, о слепче. Уздај се, брате, једино у Господа свијем срцем својим.

О Господе Свевидећи, Вечни и Непогрешни Разуме, дубљи од васионе и светлији од сунца, избави нас и од сада од заблуда нашег разума. Теби слава и хвала вавек. Амин.

5. *ЈУНИ*

1. Свешт. муч. Доротеј, еп. тирски. Био епископ тирски од времена Диоклецијана па све до времена Јулијана Одступника, под којим намучен би и пострада за веру православну. Живео на земљи 107 година, и угодивши Богу преселио се у живот вечни 361. год. Био је врло учен муж. Написао многа поучна дела на грчком и латинском језику. Нарочито је чувена његова грчко-латинска Синтагма.

2. **Преп. Теодор пустињак.** Чудотворац. Очистивши дух свој дугим подвигом у пустињи Јорданској, добио од Бога дар чудотворства.

Путујући лађом за Цариград, догоди му се да лађа залута, и неста на њој воде за пиће. Када од жеђи сви путници на лађи беху близу смрти, Теодор подиже руке к небу, помоли се Богу и крсним знаком прекрсти морску воду. Потом рече лађарима да захвате из мора и пију; и кад пише, беше вода слатка. Када се сви почеше клањати Теодору, он их мољаше, да не благодаре њему но Господу Богу, који то чудо учини по своме човекољубљу. Мирно сконча 583. год.

3. **Преп. Анувије.** Један од великих Мисирских монаха. Много пострадао за веру праву. Када су га пред смрт посетила три старца пустињака, он, прозорљивац, открије им све тајне срца њихова. Мирно сконча у другој половини V века.

4. **Блажени Игор, кнез черниговски и кијевски.** Гоњен од својих сродника, он напусти свет и замонаши се. Кијевљани, незадовољни династијом Олговића, хтедну да је истребе. Јурну на манастир, ухвате невинога и младога схимника Игора и убију га. Због тога злочина многе су беде постигле Кијевљане. А на гробу овога блаженога виђене су свеће, саме од себе запаљене, и то у неколико махова, а над црквом, где је сахрањен био, видео се стуб огњени. То је било 1147. год.

5. **Преп. Петар Коришки.** Родом из села Корише, више манастира Св. Марка код Призрена (по другом пак предању из једног села код Пећи). Као младић орао на једном ћоравом волу. Био је необично кротак и безгневан. Са својом сестром Јеленом удаљио се рано на подвиг. Подвизавао се врло тврдо и истрајно. У тешкој борби с демонским искушењима показао се победоносан. Око њега сабрало се мноштво монаха, и он им је био наставник. Бежећи од славе људске, он се неко време склонио у Црну Ријеку, где се доцније подвизавао св. Јанићије Девички. У старости упокојио се у својој пештери у Кориши. Оне ноћи када се он упокојио, видела се светлост од много свећа у његовој пећини и чуло се ангелско појање. Овај дивни светитељ живео је вероватно у XIII веку. Над његовим чудотворним моштима цар Душан подигао цркву, која је била метохом хиландарским. У новије време остатак моштију св. Петра пренет је тајно у Црну Ријеку, где и данас почива.

6. **Блажени Константин, митрополит кијевски.** У дане онога блаженог кнеза Игора, када беше велика парба и смутња међу кнежевима руским, беху и у цркви нереди и честе промене на престолима архијерејским. Тако по смрти митрополита кијевског Михаила кнез Изјаслав доведе за митрополита неког ученог монаха Клима, не тражећи за то благослов патријарха цариградског, супрот древном обичају. Тада патријарх посла овога Константина митрополита да изврши ствар. Константин збаци Клима и одстрани из цркве све оне клирике, које Климе беше рукоположио. Због тога се народ раздели: једни се држаху Клима а други Константина. Тада, по жељи кнежева руских, патријарх посла трећега, некога Теодора, а Климе и Константин бише уклоњени. Када умре Константин 1159. год., отворише његов тестамент, у коме он заклињаше, да га не сахрањују него да га баце у поље, да га пси поједу, пошто он сматра себе виновником

смутње у цркви. Не смејући се оглушити о завештање, но ипак са великим ужасом, узму људи тело митрополитово и баце у поље, где је лежало три дана. За три дана је страшно грмело над Кијевом, муње су севале, громови пуцали и земља се тресла. Осам људи погине од грома. Над мртвим телом Константиновим појављивала се три пламена стуба. Видећи све ово кнез кијевски нареди те узму тело и чесно га сахране у цркви, где је био и гроб Игоров. И одмах потом наста тишина у природи. Тако Бог оправда слугу Свога смиренога.

Лнувије, још три тамне ниђи, Па ћеш Богу на истину поћи; Кажи нама слово полезное! — Три га старца питаху утроје. Анувије одзбори старцима: — Изложен сам био гоњењима За Крст часни и за веру праву, Хтедох дати за Господа главу, Но Господ ме од тога одврати Мученички венац не хте дати. Никад земно од Бога не тражи' Сваким добром Господ ме ублажи, Светли ми се ангели јављаху, Небесну ми храну доношаху. Што год просих, од Бога получих, Многе тајне видех и докучих, Видех небо и ангелске лике, Апостоле, свеце, мученике, Лик небесни свети и радосни, И Рај чудни, чудни и сладосни. Видех Пак'о и муке грешничке, И све тамне војске сатанинске. Лаж на уста никад не изрекох, Од свих сласти земних се одрекох, Христов лик ми више сунца сија Прост'те старци, грешног Анувија!

РАСУЂИВАЊЕ

Никада не нарушавај пост у среду и у петак. Тај пост је Црквом заповеђен и добро образложен. Ако си икад у животу нарушио тај пост, моли се Богу, да ти опрости, и више не греши. Благочестиви људи не сматрају себе разрешеним од тог поста ни на путу, па чак ни у болести. Св. Пахомије сретне једном људе где носе мртваца, и види два ангела у спроводу. Он се замоли Богу, да му се открије тајна присуства ангела при сахрани тога човека. Какво добро учини тај човек, да га свети ангели Божји прате у спроводу до гроба? Тада по Божјем Промислу приђу оба ангела Пахомију и објасне му овако: „Један је од нас ангел среде а други ангел петка. Па како је овај човек увек до саме смрти постио среду и петак, то ми почасно спроводимо његово тело. Како је он до смрти сачувао пост, то га и ми прослављамо."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно исцељење узетога (Мат. 9, 1) и то:

1. како благи Господ поврати здравље човеку узету, само рекавши му: *устани и ходи*

2. како и моју узету (паралисану) душу износи Црква пред Господа, да јој Господ поврати здравље, само ако ја то хоћу.

БЕСЕДА
о оправданости милостиње

Не одреци добра онима којима треба, кад можеш учинити (Прине Сол. 3, 27)

Не одриче ни теби Господ оно што теби треба, не одреци ни ти човеку, кога ти је Господ послао у сусрет, да куша срце твоје. Ако ти неки сиромах један пут у животу пружи руку за помоћ, подај му и не откажи. Сети се, колико ти је година живота, и колико сати у једном дану, и колико минута у једноме сату — свакога минута кроз толико и толико хиљада дана ти пружаш руку своју ка Господу, и Господ даје и не отказује. Сети се милости Божје, и твоја немилост пећи ће те као жеравица, и неће ти дати мира све док се не покајеш и не омекшаш срцем.

Не реци никад: досадише ми ови просјаци! Толики милиони људи живе на земљи, и сви су просјаци у Господа, и цареви као и надничари, и богаташи као и слуге — сви су просјаци Господа — па Господ никад не рече: досадише ми ови просјаци! О човече, заблагодари Богу, што и од тебе неко тражи какво добро, било материјално било духовно! То значи, да си ти човек од Божјег поверења; значи: Бог ти је поверио неко Своје добро (јер сва су добра Божја). Покажи се достојан тога поверења: покажи се достојан у малом, да би ти се поверило веће.

О Господе свебогати, омекшај срце наше и просвети разум наш, да будемо милостиви у добрима која си нам Ти, Свемилостиви, поверио. Теби слава и хвала вавек. Амин.

6. ЈУНИ

1. **Преп. Висарион.** Рођен и васпитан у Мисиру. Рано се одао духовном животу и „не укаља духовну одежду у коју се обуче крштењем светим,,. Посетио је св. Герасима на Јордану, и слушао је св. Исидора Пелусиота. Тело своје побеђивао је великим постом и бдењем, но свој подвиг скривао је по могућству од људи. Једанпут је 40 дана стајао на молитви не једући и не спавајући. Једну хаљину носио је и лети и зими. Имао је велики дар чудотворства. Сталног места пребивања није имао, него је до дубоке старости живео по горама и дубравама. Исцељивао је болесне и чинио многа друга чудеса на корист људи а на славу Бога. Упокојио се мирно 466. год.

2. **Преп. Иларион Нови.** Игуман Далматске обитељи у Цариграду. Био је ученик Григорија Декаполита и подражатељ живота Илариона Великога, чије је и име узео. Моћан у молитви, истрајан и храбар у страдању. А страдао је много за иконе у време злих иконоборачких царева, Лава Јерменина и других. Потом цара Лава исекоше

мачевима његови сопствени војници у оној истој цркви и на оном истом месту где се он прво наруга светим иконама и одакле прву икону уклони. Тада Иларион свети би пуштен из тамнице. Но замало. Поново је био мучен и држан у тамници све до правоверне царице Теодоре. Видовит и прозорљив: видео ангеле Божје где односе на небо душу св. Теодора Студита. Угодивши Богу, упокојио се у царству небеском 845. год. у својој 70. години.

3. **Преп. муч. Архелаја, Текла и Сузана.** Као монахиње, чисте и девствене, подвизаваху се у једном незнатном манастиру близу Рима. Но када наста гоњење хришћана под злим царем Диоклецијаном, оне одбегну у Кампанију, и тамо се настане близу града Ноле. Њихов свети живот не могаше се сакрити од људи, и људи из околних места почеше к њима долазити тражећи савет, поуку и помоћ у разним мукама и болестима. Но најзад беху ухваћене од незнабожаца и пред суд изведене. Оне јавно и слободно исповедише веру у Христа. Када судија Леонтије упита Архелају свету о вери Христовој, одговори она: „Силом Христовом попирем силу ђаволску, људе учим разуму, да познаду једног истинитог Бога, а именом Господа мога Исуса Христа јединородног Сина Божјег даје се кроз мене слушкињу Његову здравље свима болесним." Све три девице бише бијене, врелом смолом полцване, у тамници глађу морене, и напослетку мачем посечене. Када беху изведене на губилиште, јавише им се ангели, које и неки од целата видеше и толико се од тога уплашише, да не смедоше дићи мача на свете девице. Но ове их охрабрише да изврше своју дужност. И тако бише посечене као јагањци 293. год. и отидоше у Царство Христово, да се у вечности одмарају и наслађују гледањем лица Божја.

Висарион свети, без крова и крува,
Од детства до гроба девственост очува:
Телесну чистоту и чистоту ума,
Зато препун беше силе и рузума,
Божанског разума и божанске силе,
Радостан у духу, без туге униле,
Без туге униле и без мисли мрачни'
Ум чист и прозорљив, ко кристал прозрачни.
Кад љубав Божанску у срцу разгори
Он чудеса многа и славна сотвори:
По води хођаше као и по суху,
И бич страшни беше сваком мрачном духу,
Он устави сунце, и одложи вече,
И све поста делом што устима рече.
То Божија Сила дејствова у њему
Јер он Богу беше послушан у свему.
Чудотворни свече, помози и нама
Пред престолом Божјим твојим молитвама!

РАСУЂИВАЊЕ

Злурадост је прљава хаљина, коју дух наш понекад са задовољством облачи. Онога часа кад се порадујеш греховном паду твога брата, и ти си пао, на радост ђавола, који је једном удицом две рибе уловио. Братство по телу велика је веза, но братство по духу још је

већа. Па кад те жалости грех брата, по телу, како да те не жалости грех брата по духу? И кад скриваш грех брата по телу, зашто злурадо објављујеш грех брата по духу? Ко су твоја браћа по духу? Сви хришћани — сви они који се с тобом причешћују из једне исте Чаше једним истим животом. О како су велики били светитељи у братољубљу! О како је злурадост била далеко од њих! За св. Висариона прича се следеће: једном беху сви монаси сабрани у храм на молитву. Игуман приђе једном монаху, који беше учинио неки грех, и нареди му да изађе из храма. Монах пође напоље, а за њим пође и Висарион говорећи: „И ја сам исти такав грешник!"

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно васкрсење кћери Јаирове (Мат. 9, 18) и то:
1. како Господ уверава људе, да девојка није умрла него да спава,
2. како је Он ухвати за руку и девојка уста жива,
3. како и моју мртву од греха душу може Господ васкрснути једним додиром Духа Свог Животворног.

БЕСЕДА

о чувању срца

Сврх свега што се чува нувај срце своје, јер излази живот (Приче Сол. 4, 23)

У срцу је воља, у срцу је љубав, у срцу је ум — у срцу је образ Пресвете Тројице Божанске. Срце је дом Оца, и жртвеник Сина и радионица Духа Светога. Бог срце хоће: *сине, дај ми срце*\ О брате мој: сврх свега што се чува, чувај срце своје! Нека се планине преторе, нека се мора исуше, нека те пријатељи оставе, нека те богатство изневери, нека ти тело црви разједу, нека свет сручи на тебе сву поругу коју има, ти се не бој, само чувај срце своје, чувај га и прилепи га уз Господа, подај га Господу. Из срца излази живот — откуд живот у срцу, ако у њему не борави дах господара и источника живота — Бога?

Добар човек из добре клијети износи добро, а зао човјек из зле клијети износи зло (Мат. 12, 35). То су речи Господа, који пуни клијет срца твог богатством Својим. Шта је то добар човек? То је добра клијет срца. Шта је то зао човек? То је зла клијет срца. *Од срца* (злог човека) *излазе зле мисли, убиства, прељубе, курварства, крађе, лажна свједочанства, хуле на Бога* (15, 19); а од доброг срца излази: *мир, трпљење, доброта, милост, вјера, кротост, уздржање* (Гал. 5, 22—23). Видиш ли, како је срце људско огромно слагалиште? Видиш ли, шта све може да стане у срце људско? О, брате, сам Бог Дух Свети, када благоизволи, може да стане у срце људско. И не само може, него и хоће. Само Он чека, да ти припремиш срце за Њега. Да га обратиш у храм, јер Бог Дух Свети само у храму станује. Као што змија чува главу, тако и ти, сине, чувај срце своје. Сврх свега што се чува, чувај, сине, срце своје! Јер у њега улази и из њега излази живот, који је од живога Бога.

Господе Животодавни, помози нам, да сачувамо срце своје, за Тебе, за Тебе Господе! Теби слава и хвала вавек. Амин.

7. ЈУНИ

1. **Св. муч. Теодот Анкирски.** Овај Христов мученик беше потајни хришћанин, и као такав помагаше цркву и сахрањиваше чесно тела св. мученика. Тако сахрани он и тела седам девојака, пострадалих за Христа. Када дознадоше за њ незнабошци, ударише и њега на муке и погубише. (Види о њему још под 18. мајем).

2. **Св. муч. Кириакија, Велерија и Марија.** Све три ове мученице беху из Кесарије Палестинске. Када би гоњење хришћана, оне се повукоше из града у једну колибу, и ту се неусипно Богу мољаху, постећи и плачући, да би се вера Христова распрострла по васцелом свету и да би престало гоњење Цркве. По некој клевети беху изведене на суд, мучене и мукама уморене 304. год. Тако ове славне девице венчаше се венцем мученичким.

3. **Свешт. муч. Маркел, папа римски.** У време Максимијана би осуђен да чува стоку на једном одређеном месту. Да би угодио Диоклецијану, који га беше узео за са—цара, Максимијан поче зидати купатила у Риму, такозване Терме, и гоњаше хришћане на тај рад као негда фараон Јевреје у Египту. Многи хришћани пострадаше тада. Пострада и ђакон *Кириак,* који имаше велику моћ над демонима, и који исцели демонијачну ћерку Диоклецијанову, Артемију, и ћерку цара персијског, Јовију, и крсти и једну и другу. Пострада тада и та *Артемија,* и ђакон *Сисиније, Смарагд и Ларгије,* другови Кириакови, и ђакон *Апронијан,* и два новокрштена војника римска *Папије и Мавр,* и старац *Сатурнин и Крискентијан,* и блажене девице *Прискила и Лукина,* које од свога богатства направише гробнице за побијене мученике хришћанске. Св. Маркел папа дуго чуваше стоку, па најзад од глади, и понижења и гњета војничког издахну и предаде душу своју Богу.

4. **Св. муч. Маркелин, папа римски.** Беше Маркелин претходник на престолу римском папи Маркелу. Па када га цар Диоклецијан позва и припрети му муком, он принесе жртву идолима, због чега га цар обдари драгоценом хаљином. Но Маркелин се љуто раскаја, и поче плакати дан и ноћ због свог одречења од Христа као негда и апостол Петар. У то време би неки сабор епископа у Кампанији. Папа се обуче у вретишче и посу главу пепелом, па уђе у сабор и пред свима исповеди свој грех просећи да му суде. Оци му рекоше, нека он сам себи суди. Тада он рече: лишавам себе свештеничког чина, кога нисам достојан; и још: нека ми се тело по смрти не погребе него баци псима! То рече, и изрече клетву на оног ко би се дрзнуо да га сахрани. Потом оде цару Диоклецијану, баци преда њ ону драгоцену хаљину, исповеди веру у Христа и наружи идоле. Разјарен цар нареди те га мучише и потом убише ван града, заједно с

три добра мужа: *Клавдијем, Кирином и Антонином.* Тела ове тројице бише одмах погребена, а тело папино лежаше 36 дана. Тада се јави св. Петар новом папи Маркелу, и нареди му да погребе тело Маркелиново јер, рече: *ко се смирава узвисиће се.*

5. **Преп. Данил Скитски.** Игуман знаменитог Скита Мисирског. Ученик св. Арсенија и учитељ многих. Многе његове речи и поуке су као путеводне звезде за монахе. Једном кад су варвари напали Скит, позову га братија, да заједно с њима бежи. Он им одговори: „Ако се Бог не брине о мени, на што ми и живети?!" Још је говорио Данил: „Уколико се тело твоје гоји, утолико ти душа мршави." Подвизавао се у општежићу 40 година, а потом, 420. год. повукао се у пустињу. Он се догодио у Александрији, када је један опаки свекар убио снаху своју због њеног целомудрија, св. Томаиду (в. 13. април); и он је са својим учеником и сахранио ову страдалницу.

О грешниче, баци очајање, Па
принеси Богу покајање, Очајање
— врагу радовање. Гле,
Маркелин архијереј беше, Па
када га на муке узеше, Он пред
царем Господа издаде, Ал' очају
себе не предаде, Но грех
страшни исповеди јавно И
крвљу га својом опра славно. О
грешниче, и ти не унивај И ко
змију грехе на сакривај, Грех
сакривен, змија у недрима!

Срце једе тајним грешницима.
Петар згреши — хитро грех одбаци,
Тако чине прави покајници, Кад
апостол и папа згрешише И од Бога
опроштени бише, Како за те да
нема проштења, Само кај се, *ал'*
без одоцњења. Смрт те љута може
одоцнити И од Бога навек одвојити.
Хитно, хитно бацај очајање, И
принеси хитно покајање!

РАСУЂИВАЊЕ

У светитеља је врло изоштрена свест. Оно што обични људи сматрају малим грехом, светитељи сматрају великим преступом. За авву Данила прича се, да су га трипут хајдуци хватали и одводили у гору. Двапут се срећно спасао из ропства, а трећи пут кад је хтео побећи, удари каменом једног од њих и убије, па умакне. То убиство падне му на савест као тешко олово. У недоумици шта да ради, оде александријском патријарху Тимотеју, исповеди му се и потражи савет. Патријарх га ублажи и ослободи сваке епитимије. Но њега је савест гризла, и он оде у Рим папи. Папа му каже исто што и патријарх Тимотеј. Опет незадовољан Данил је редом посетио и остале патријархе, у Цариграду, Антиохији и Јерусалиму, исповедајући се свима њима и тражећи савет. Но остане незадовољан. Тада се врати у Александрију и пријави власти као убица. Власт га ухапси. Када буде суђење пред кнезом, Данил исприча све како је било и замоли, да и сам буде убијен, како би душу спасао од огња вечног. Зачуди се кнез свему томе, и рече му: иди, оче, моли се Богу и за мене, па макар још седам других убио!

Незадовољан и овим Данил се реши узети једног губавог човека, однети га к себи у ћелију и служити му до смрти, и кад овај умре, тада узети другог. Тако и учини; и тек на тај начин успокоји своју савест.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно исцељење жене крвоточне (Матеј 9, 20) и то:

1. како жена крвоточна са великом вером дохвати се скута од хаљине Господа Исуса и оздрави,
2. како је и моја душа као жена крвоточна док год робује телу и крви,
3. како једним додиром до Христа Господа душа моја може бити исцељена и одухотворена.

БЕСЕДА

о угледању на мрава

Иди к мраву ленивче, гледај путове његове и омудрај (Приче Сол. 6, 6)

Воља је Творца, који нас је послао у овај свет, да делујемо док смо у свету. Сам Господ Исус заповеда: делу;те, *стражите*\ Он похваљује оне који умножавају дате им таланте, и осуђује лењивце који своје таланте закопавају. Своје време на земљи Он назива службом и вели, да није дошао да Му послуже него да Он *послужи.* Он узима за пример Оца Свога небеског и вели: *Отац мој до сада делује, и ја делујем. Делујте докле светлост имате,* наређује Он ученицима Својим.

О страшне срамоте за човека, када му се за пример вредноће истиче мрав, једна бесловесна твар! Но кад човек не уме да се угледа на вредноћу Бога, нужно је упутити га да се угледа бар на мрава. Мрав цело лето ради и спрема себи зимницу. Спремамо ли, браћо, и ми зимницу, коју ћемо отворити и показати после смрти? О да не изађемо празних руку пред Онога, који нам пуним рукама даје док смо у овом животу!

Лењост је један од смртних грехова. Јер умртвљује душу у човеку. Лено тело је гнездо порока; лена душа насеобина ђавола.

Господе Свемогући, који си сав мир и сав делатност у исто време, избави нас од погубне лености, и покрени нас Духом Твојим Светим на сва дела блага, ради спасења душа наших. Теби слава и хвала вавек. Амин.

8. ЈУНИ

1. **Св. Јефрем, патријарх антиохијски.** У време византијског цара Анастасија беше Јефрем војвода страна источних. Познат свима због своје велике побожности и милосрђа, и због тога веома уважен. Када требаше обновити Антиохију, порушену земљотресом и огњем, одреди цар војводу Јефрема, да руководи тим послом. Јефрем испуњаваше своју дужност с приљежношћу и љубављу. Међу обичним ра-

дницима зидарима беше и неки епископ, који из непознатих разлога беше оставио епископство и деловаше као обичан радник, и нико не знаде, да је тај човек епископ. Једнога дана прилеже тај човек да се одмори од тешког труда са осталим радницима и заспа. А војвода Јефрем погледавши виде огњени стуб где се извија од тога човека па до небеса. Зачуђен и ужаснут Јефрем потом призва онога човека и закле га да му каже, ко је он. Човек се тај дуго устручаваше но најзад призна, да је епископ и прорече Јефрему, да ће ускоро бити посвећен за патријарха антиохијског (место патријарха беше упражњено, јер од земљотреса погибе стари патријарх Енфрасије). И заиста тих дана Јефрем буде изабран и посвећен за патријарха. Због његове доброте, чистоте, и ревности за Православље даде му се од Бога велики дар чудотворства. Једанпут, да би убедио једног јеретика, да је Православље истинито, стави у огањ свој омофор, а он се мољаше Богу. И омофор стајаше у огњу три сата и оста неповређен. Видећи то онај јеретик, ужасну се, и одбаци јерес. Сконча св. Јефрем у миру 540. г. и пресели се у Царство Божје.

2. **Преп. Зосим Финикијски.** Овај светитељ рођен би у селу Синди, у околини града Тира. Подвизаваше се близу града Тира у своме манастиру. Немајући никаква облака на савести својој, прозираше духом својим у даљину и знађаше шта се догађа у свету. Тако прозре и виде пад Антиохије од земљотреса, и плачући горко простре се по земљи и мољаше Бога, да до краја не погуби тај град. Догоди се једном, да му на путу лав уби и поједе магарца. Светитељ нареди лаву, да му место магарца послужи и понесе бреме. Лав се показа пред светитељем кротак као јагње, прими бреме на себе и донесе га до врата града Кесарије, где га Зосим ослободи и отпусти, Упокоји се св. Зосим мирно у VI столећу.

3. **Св. вел. муч. Теодор Стратилат.** Овај светитељ празнује се 8. фебруара, и тамо је његово житије описано, а 8. јуна пак празнује се пренос моштију његових из Ираклије у Евхаиту. Тако беше и завештао св. Теодор при страдању, своме слуги Вару: „Тело моје", рече, „положи у Евхаити на имању мојих предака." Св. Анастасије Синајски записао је ово чудо од иконе св. Теодора: у месту Карсату близу Дамаска била је једна црква у име св. Теодора Стратилата. Када Сарацени покорише Дамаск, једна група Сарацена са женама и децом настани се у тој цркви. На зиду је био фреско лик св. Теодора. Један Сарацен пусти стрелу и удари лик светитељев у лице. На једанпут крв потече из лика. Ускоро после тога цела та група Сарацена изумре ту у цркви. Св. Анастасије вели, да је он лично био у тој цркви, видео лик светитељев на двору и трагове од стинуле крви.

Свети Јефрем. препун благочешћа,
Беше војник противу злочешћа,
Против грешних јереси и глупи' А
за Цркву што Христос откупи
Чесном крвл?у, низ крст изливеном,
Чесном крвљу вечно прослављеном.
Чува Јефрем стадо од вукова И
растура гнезда паукова.

Јефрем свети, избраник Божији, Светлост беше у Антиохији, Засја Црква кроз његова уста Ко у време славног Златоуста, Бог прослави Свога слављеника Чудотворном моћи целебника. Јефрем — звезда у прошлости славној, Јефрем дика Цркви Православној.

РАСУЂИВАЊЕ

Страх у страдању и страх од нестрадања. То је један исти страх, и он означава бојазан духовна човека, да ли се Бог није удаљио од њега. Када је света Катарина претрпела многе и тешке муке, јави јој се Господ, и она Га упита: „Где си био Господе досад, да ме утешиш у толиким страдањима?" А Господ јој одговори: „Овде сам ја био, у твом срцу."

Но не мањи страх може да наиђе на духовна човека, када дуго на њ не наилазе страдања. Ушао инок у једну цркву у Александрији, и видео неку жену како клечи пред иконом Спаситељевом и с плачем вапије ка Господу: „Оставио си ме, Господе, помилуј ме, Милостиви!" После молитве упита инок жену: „Ко те је увредио, да се тако горко жалиш Богу?" Одговори жена: „До сада ме нико није увредио; и баш зато ја и плачем, јер ме је Бог оставио и за три године никаквим страдањем није ме посетио. За ово време нити сам ја боловала, нити син мој, нити ми је ишта од домаће живине пропало."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно исцелење двојице слепаца (Мат. 9, 27) и то:

1. како слепци вапијаху ка Господу, да би им отворио очи,
2. како се Господ дохвати очију њихових и учини им по вери, и они прогледаше,
3. како и моју слепу душу може Господ додирнути и духовни ми вид повратити, ако с вером к Њему вапијем.

***БЕСЕДА* о Цару над царевима**

Мном цареви царују, и владаоци постављају правду. Мном владају кнезови и поглавари и све судије земаљске. Ја љубим оне који мене љубе (Приче Сол. 8, 15—17)

Да не помисли цар, да својом силом и мудрошћу царује, јер ће поруган бити од безсилних и безумних. Да не помисли владар, да по својој памети и вољи правду поставља међу људима, да не помисли лудост, смешну и за децу. Да не помисле кнезови и поглавари и судије, да владају по нечијој вољи и милости мимо Божје воље и милости, јер ће се угрувати до смрти на поледици, којим се клизају сви они што Бога заборављају.

Ја љубим оне који мене љубе, говори Господ. То Господ говори на првом месту царевима и кнезовима и судијама људским. Јер ако они љубе Господа, мили су Господу веома. Ако они љубе Господа, љубиће Га и народи, над којима они владају и суде. А ако народи љубе Господа, љубиће и своје цареве и кнезове и судије.

Уколико је један човек уздигнут влашћу и чашћу над људима, утолико треба да је ближи Богу од људи над којима је уздигнут.

О браћо моја, Господ се распео за нас на крсту, и тиме је показао Своју љубав према нама. Онај који се распео за нас, ваистину више нас љуби од онога, ко се само весели с нама за трпезом. Па кад љубимо толико своје пријатеље око трпезе, како да не љубимо Онога, ко се из љубави према нама распео на крсту!

О Господе благословени, отвори нам вид духовни, да бисмо видели сву неизмерну дубину љубави Твоје, и да бисмо се и ми разгорели љубављу према Теби! Теби слава и хвала вавек. Амин.

9. ЈУНИ

1. **Св. Кирил, архиеп. александријски.** Порекла племићког и близак сродник Теофила, патријарха александријског, после чије смрти би посвећен за патријарха. Водио три љуте борбе за свога живота: с јеретицима Новацијанима, с јеретиком Несторијем и са Јевејима у Александрији. Новацијани су постали у Риму и тако прозвани по Новацијану презвитеру, јересоначалнику. Они су се гордили својом врлином, ходили су обучени у бело одело, забрањивали су други брак и држали су да се не треба молити за оне који учине смртни грех, нити примати натраг у цркву оне који једанпут отпадну од цркве, па ма се они горко кајали. Кирил њих победи и истера из Александрије заједно са њиховим епископом. С Јевејима била је борба много тежа и крвавија. Јевреји су се били осилили у Александрији још од почетка, како је Александар Велики засновао тај град. Њихова мржња према хришћанима била је бесна и смушена. Они су убијали хришћане мучки, тровали, на крст распињали. После дуге и тешке борбе Кирил је успео код цара Теодосија Млађег, да се Јевреји протерају из Александрије. Његову борбу пак против Несторија, патријарха цариградског, решио је Трећи Васељенски сабор у Ефесу. Том Сабору председавао је сам Кирил, заступајући у исто време и папу римског Целестина, по молби овога, који због старости није могао доћи на Сабор. Несторије буде осуђен. анатемисан, и од цара прогнан на источну границу царства, где је и умро смрћу ужасном (јер му црви разједу језик, којим је хулио Пресвету Богородицу називајући је Христородицом). После свршене борбе Кирил је у миру проживео и ревносно пасао стадо Христово. Представио се Господу 444. год. За њега се каже да је саставио „Богородице Дјево радујсја!"

2. **Св. Кирил Бјелозерски.** Рођен и васпитан у Москви у кући великашкој. Пострижен у манастиру Симоновом, где се подвизавао на

удивљење свих осталих монаха. Да би сакрио своју добродетељ, правио се јуродом. Разговарао лично са св. Сергијем Радонежским, и од овога примио многе корисне поуке. Мимо своје жеље изабран за игумана тога манастира. Но он се стално молио Пресветој Богородици, да му покаже пут, где би се у безмолвију подвизавао. Једне ноћи виде велику светлост и чу глас: Кирило, изађи одавде и иди на Бело језеро! И он заиста изађе из Симонова манастира са једним другом, оде у пределе белојезерске и тамо, у густој боровој шуми, поче се подвизавати. Временом се та пустиња претвори у велику обитељ. Преп. Кирил доби од Бога велики дар чудотворства, те болне цељаше и многа друга чудеса твораше. Престави се 1429. год. у 90. години живота свога, и оде ка Господу, кога је целог века љубио жарком љубављу.

Свети Кирил непоколебиви
Вером својом вселену удиви,
Крстом часним јунак огради се
На душмане Цркве ополчи се,
На Уевреје. Крста дин-душмане,
И удари на новацијане, Што се
собом сами погордише И
милости границу ставише,
Осудише грешнике пре Суда,
Сили БОЖЈОЈ одрекоше чуда.
Ал' највише Кирило засија Кад
се диже против Несторија,
Рушитеља Православне вере
Хулитеља Божије Матере, Матер
Божја поможе Кирилу, Те победи
сву вражију силу. Цркву свету
очисти од плеве, Све помоћу
Богомајке Деве. Беше Кирил
витез Православља, Зато Црква
Кирила прославља И њему се
моли без престанка, Да нас
штити од вражјег устанка, О
Кирило, звездо међ' звездама,
Помози нам твојим молитвама.

РАСУЂИВАЊЕ

Ми грешимо ако сматрамо за дужност да мрзимо оне које и наши сродници мрзе. Та мржња прелази на нас као нека фамилијарна болест. Усвајајући љубав својих сродника, ми усвајамо и њихову мржњу. Тој слабости подавали су се понекад и велики духовни дивови. Патријарх Теофил никако није волео св. Јована Златоуста, и до смрти остао је његов огорчени противник. Св. Кирил, његов сродник и наследник на престолу александријском, примио је ту мржњу против Златоустог светитеља и дуго је носио у себи. Узалуд га је саветовао св. Исидор Пелусиот да промени мишљење о Златоусту и да га упише у диптих светих; Кирил није могао променити своју зловољу. Тада Пресвета Богородица, за чију славу и чест толико се бораше Кирил против Несторија, јави се Кирилу у једној визији са мноштвом ангела и са Јованом Златоустом — у великој слави. И Света Пречиста умоли Златоуста, да би опростио Кирилу, и загрлише се и друг друга целиваше. Та визија је потпуно променила осећање Кирилово према Златоусту, и Кирил се са стидом кајао, што је онако нерасудно мрзео Златоуста као великог светитеља Божјег.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно исцељење немога и беснога (Мат. 9, 32) и то:
1. како Господ изгна из њега ђавола, и неми проговори,

2. како се ђаво свим силама стара да учини душу моју немом, да не прославља Господа,

3. како Господ може, ако ја пожелим, једном речју удаљити од мене нечистог духа и учинити ме харфом славе Божје.

БЕСЕДА
о онима који љубе смрт

Сви који мрзе на ме, љубе смрт
(Прине Сол. 8, 35)

Тако говори Господ, Створитељ неба и земље, кроз пророка Свога. Ко мрзи Мудрост Божју, мрзи на Бога, а ко мрзи на Бога, што има да љуби друго осим смрти? Није ли све ван Господа смрт? Сунце и звезде, мора и планине, животиње и биље — шта је то све него мртва прашина, уобличена и оживљена силом Божјом, речју Божјом, мудрошћу Божјом. Ко не љуби Бога, тај не само — не љуби Бога, него он не љуби ништа што је од Бога, тј. ни красоту звезда, ни поредак мора и планина, ни животну силу која је у животињама и биљкама. Ко не љуби Бога, тај изузима и удаљава Бога из природе. Шта онда остаје? Само мртва, безоблична, тамна, прашина — само смрт. Но и та прашина је створена Богом. И ту прашину мора богомрзац дати Богу, и оно што се не дотиче Бога, то јест: смрт, грех и ђаво. Ко не љуби Бога, тај у ствари љуби смрт, грех и ђавола. Богомрзац је сваки играчка ђавола, плод греха и залогај смрти.

Ако Тебе мрзимо, о Господе љубави, немамо кога ни шта волети. Јер и оно што волимо од Тебе је. Безуман је, ко воли зраке а мрзи сунце; и ко воли капље воде а мрзи извор.

Надахни нас животворном љубављу према Теби. Свељубавни Господе наш. Теби слава и хвала вавек. Амин.

10. ЈУНИ

1. **Свешт. муч. Тимотеј, еп. бруски.** Због велике чистоте душевне Бог му дао дар чудотворства, те лечаше све болести и муке на људима. У време опаког цара Јулијана, који се одрече Христа, Тимотеј свети би бачен у тамницу. Верни га посећиваху и у тамници, да би чули мудру поуку од свога архипастира. Сазнавши за то, Јулијан нареди те му џелат одсече главу у тамници 362. год. Душа његова оде у Рај а мошти осташе чудотворне да помажу људима и јављају силу Божију.

2. **Св. муч. Александар и Антонина.** Беху обоје из Александрије, Антонина чесна девица а Александар царски војник. Обоје хришћани. Прво Антонина би изведена на суд и на мучење. Па кад њу бацише у тамницу, Александар по наређењу ангела Божјег, оде у тамницу (иако дотле непознат Антонини), огрну је својим војничким плаштом, рече јој да обори главу и да иде кроз стражаре пред вра-

тима. Тако девица избегне, а војник остане у тамници. Тада изведоше Александра пред судију и почеше истјазавати због имена Христова. Чувши за то Антонина, сама се пријави судији, који их обоје поче стављати на разне муке. Одсече им руке, потом их бијаше по голом телу, а ране им паљаше свећама, и најзад баци у огањ, који беше наложен у једној рупи, и затрпа их земљом. Чесно пострадаше ради љубави Христове и преселише се у дворе Цара небескога 3. маја 313. год. Злобни судија, Фист, у часу смрти мученика, поста нем, и спопаде га дух бесни који га мучаше 7 дана и најзад умори.

3. **Св. Васијан, еп. лавдијски.** Као незнабожац рођен у Сиракузи од незнабожних родитеља, угледних и богатих. Васпитан философијом у Риму. По својој топлој жељи крштен неким благочестивим старцем Гордијаном. То увреди родитеље његове, и да би избегао њихов гнев, по заповести св. Јована Богослова, који му се јави, оде у Равену и јави се епископу Урсу, своме рођаку. По упутству епископа Васијан се настани код цркве св. муч. Аполинарија ван града, и ту се дуго подвизаваше трудом, постом и молитвом. Када умре епископ у граду Лавдијском у Лигурији, Васијан би изабран, сходно неком откровењу у сну, иако он то не жељаше. Посвећен за архијереја Амросијем Миланским и Урсом Равенским. Имаше велику благодат исцељења; могаше и мртве васкрсавати. Био присутан последњим часовима св. Амвросија, и чуо из уста овога, како види Господа Исуса Христа. Поживео у труду и подвигу до дубоке старости, и у 90. години живота свога сконча и пресели се у Царство Божје, око 409. год. Његове свете мошти осташе чудотворне, да сведоче о сили Божјој и величини Божјег светитеља.

Васијан Свети Господа вољаше,
Васијан свети Господа мољаше,
Господ милостив. благодат му даде,
Васијан прозре шта све људи раде,
Како демони игру злу играју, И
како људе на зло наврапају.
Васијан једном чаршијом хораше,
Трговца виде где лажно мераше, А
црни ђаво у кантару СТОЈИ, Те
криво мери и неправо броји,
Трговцу мило што све људе вара И
с мало робе чини много ђара!
Васијан свети ка дућану крочи:
— Трговче, викну, та отвори очи!
О не радуј се због добитка. лака,
Отвори очи, погледај ортака! —
Утом трговцу отворише с' очи,
Ђавола смотри, и назад одскочи,
Испуњен страха, испуњен трепета,
Сва добит, виде, бете му проклета.
Зарида љуто, и пред свеца клече
— Моли се за ме — Васијану рече.
Покај се, покај! — Васијан га учи,
Да ти се душа всчно не узмучи,
Своме ортаку ђаво новце даје,
Али му душу тражи за уздарје.

РАСУЂИВАЊЕ

Није свеједно јести оброк свој с благословом и јести га без благослова. Сваки оброк је трпеза Божја коју је сам Бог поставио за нас. Зато треба Богу, као домаћину, благодарити и његов благослов просити. Благословено јело је и слађе и ситије; док је неблагословено и неслатко и несито и — нездраво. Једном цар Теодосије Млађи изашао у шетњу у околину Цариграда, па видећи колибу неког монаха, сврати у њу. Упита старац цара, да ли жели што јести? „Хоћу," одговори цар. Старац изнесе пред цара хлеба, зејтина, соли и

воде. Цар јео и пио, па упитао монаха: „Знаш ли ти ко сам ја?" „Бог тебе зна!" одговори монах. „Ја сам цар Теодосије." Монах се поклони цару ћутке. Рекне му цар: „Ја сам цар и од цара рођен, но веруј ми никад у животу нисам јео тако слатко као данас у тебе." „А знаш ли ти због чега?" упита старац. „Због тога," продужи он, „што ми монаси свагда с молитвом и благословом припремамо храну, отуда и худа храна у нас се обраћа у слатку; у вас пак припремају храну с много труда, но благослов не траже (од Бога), отуда и укусна храна бива неукусном."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно исцељење човека са сухом руком (Мат. 12, 10) и то:

1. како Господ рече сухоруком: пружи руку своју! пружи,
2. како су и моје руке сухе кад год не дајем милостињу. Господ ми непрестано говори: пружи руку своју!

БЕСЕДА

о томе како грешника сналази оно чега се боји

Чега се боји безбожник, оно ће га снаћи; а што праведници желе, БОГ ће им дати (Приче Сол. 10, 24)

Безбожник се боји скоропостижне смрти, лопов се боји обијача, убица се боји мача, гордељивац се боји срамоте, отмичар се боји глади, прождрљивац се боји болести, клеветник се боји суда истине. Оно чега се безбожник боји, оно ће га и снаћи.

Праведник жели чисту савест, праве мисли, мир, милосрђе, љубав, истину, правду, кротост. И Бог му то даје још док је овде на земљи. Праведник жели Царство Божје, жели Рај, жели друштво ангела и светитеља, жели гледање лица Божјег у животу бесмртном. И Бог му то све даје онда када га призове к Себи.

О како је праведан Господ према безбожницима, и како је преблаг Он према праведницима! Оно чега се безбожник боји, оно Господ отклања од њега. Чега се праведник боји? Само греха. И Бог отклања грех од праведника и управља ноге његове на пут добродетељи; и Бог чува праведника од злих духова, сејача греха, и благодаћу својом залева усев добродетељи у срцу његовом.

О Господе Свевидећи, сачувај нас од путова безбожничких, и од добити безбожничке, и од страха безбожничког! Помози нашем колебљивом срцу, да се утврди у жељи само онога што је Теби угодно. Јер оно што је Теби угодно, оно ће на крају победити и царовати, а све остало биће предано труљењу и забораву. Теби слава и хвала вавек. Амин.

11. ЈУНИ

1. **Св. Вартоломеј апостол.** Један од дванаест великих апостола. По свему изгледа, да је Вартоломеј и Натанаил једно исто лице. Удружен са апостолом Филипом и сестром Филиповом, девицом Маријамом — а за неко време и са св. Јованом Богословом — проповедао Јеванђеље најпре по Азији, потом у Индији и најзад у Јерменији, где је и скончао мученички. У Јерапољу ови свети апостоли молитвом умртвили су велику змију, коју су назнабошци у храму држали и обожавали. У истом том граду молитвом су дали вид Стахију, који је 40 година био слеп. Ту се дигне на њих светина, те и Филипа и Вартоломеја распну на крст (Вартоломеја наопако). Утом се догоди земљотрес, од кога погину зле судије и многи народ. Осетивши то као казну Божју, многи притрче да скину апостоле с крстова, но Филип беше већ издахнуо, док Вартоломеј беше још у животу. После тога Вартоломеј оде у Индију, где је проповедао и на индијски језик Јеванђеље Матејево превео. Затим пређе у Јерменију, где исцели кћер цареву од лудила. Но завидљиви брат царев Астијаг ухвати Божјег апостола и распне на крст, па му онда кожу одера и најзад главу посече у Албанопољу Јерменском. Тело његово хришћани чесно сахранише у оловни сандук. Како се над моштима његовим дешаваху многа чудеса, незнабошци узму сандук и баце у море. Но вода донесе сандук до острва Липарских, где га епископ Агатон, по откровењу у сну, дочека и сахрани у храму. Св. Вартоломеј јавио се у цркви преп. Јосифу Песмописцу, одевен у беле ризе, и благословио га Јеванђељем, да би могао певати песме духовне: „Нека с језика твога потеку воде небесне мудрости!" Још се јавио и цару Анастасију (491—518) и рекао му, да ће му чувати новосазидани град Дари. Доцније су мошти овог великог апостола преношене у Беневент па у Рим. Над њима су се дешавала велика и страшна чудеса.

2. **Св. Варнава апостол.** Један од Седамдесеторице. Рођен на Кипру од богатих родитеља из племена Левијева и учио се заједно са Савлом код Гамалила. Звао се најпре Јосиф, но апостоли су га прозвали Варнавом, Сином Утехе, пошто је умео ванредно да теши људске душе. По обраћању Савловом он је овога први увео међу апостоле; а потом с Павлом и Марком проповедао Јеванђеље у Антиохији и по другим местима. Пострадао на острву Кипру од Јевреја, и био сахрањен Марком за западним вратима града Саламине са Јеванђељем Матејевим на прсима, које је он својом руком био преписао. Његов гроб је остао непознат неколико столећа, но како су многи добијали исцељење од болести на том месту, то се оно прозвало „место здравља." У време цара Зинона и Халкидонског сабора апостол се јави архиепископу кипарском Антиму, и то трипут у три ноћи, и објави му свој гроб. То јављање апостола догодило се баш у оно време, када је властољубиви патријарх антиохијски Петар тражио да Кипарска црква буде под влашћу Антиохијског престола. Но

ворио I[1]

после Варнаве, би установљено, да Кипарска црква као апостолска буде занавек самостална. Тако је постала аутокефалија Кипарске цркве.

3. Празновање иконе **„Достоино естт^и** чуда које се десило пред њом у време патријарха Николе Хрисоверга (983 — 996). То чудо састоји се у овоме: Једне ноћи монах читао канон Богородици и певао Честм-киш^ЈО у келији манастира Пантократора званој сада Достоиио естт*. Старац његов беше отишао на Карију. Наједанпут се јави у цркви човек и поче певати: Достоиио естт*. Та песма била је дотле непозната у цркви. Монах чувши ту песму, буде сав узбуђен, како због садржаја, тако и због дивног небесног појања. „Код нас овако певају," рекне странац монаху. Хтедне монах да има ту песму написану и донесе једну плочу, на којој странац прстом исписа песму као по воску. И наједном га нестане. Тај странац био је архангел Гаврил. Плоча она пренета је у Цариград, а песма и до данас остала у цркви.

Осамљени инок у ноћи у храму
Молитвом усрдном гони с душе таму, У
том дође монах, ничим необичан, Стаде
и он пјети, ко пјенију вичан. Тада први
инок поче **„Чести-кишук)"** *Мајку Божју*
славећ, мајку **Сллвмђиш\ск>.** *Чудни гост*
му рече о том славопоју:
— Код нас, рече, другче ову песму поју,
Ми не почињемо као ти што поче,
Него са „Достојно", преподобни оче!
И целу му песму „Достојно" изусти,
Инок се стараше да реч не упусти.
— О мој врли брате, сада лакше дишем
Од те твоје пссме, дај да је запишем!
Но оловке нема, нема ни хартије,
Храм — место молитве а не писаније!
Тада гост понoћни храм осени крстом
И писати поче по камену прстом.
По камену писа ко по воску меку,
Зачуди се инок овоме човеку.
— Ко си? — пита инок необичног госта.
— Име ми је Гаврил, то нек ти је доста.
У томе га неста. Инок са ужасом
Архангела позна под монашком расом.
То што он написа, нико не избриса —
Напуни се црква небесног мириса.

РАСУЂИВАЊЕ

Прави пријатељ моли се Богу за пријатеља свога. Прави пријатељ брине се о спасењу душе пријатеља свога. Одвраћати пријатеља од лажних путева и управљати га на пут истине — то је драгоцено пријатељство. Светитељи Божји најбољи су пријатељи људи. Два младића, Варнава и Павле, били су пријатељи док су заједно ходили у школу Гамалилову. Када Варнава постане хришћанином, он се истрајно и плачевно молио Богу, да и Павлу Бог просветли разум и окрене срце, да би и он постао хришћанином. Често је Варнава говорио Павлу о Христу Господу, но Павле му се ругао и сматрао га

заведеним. Господ благи пак није оставио молитве Варнавине без плода. Господ благи јавио се Павлу и обратио га с пута лажи на пут истине. Обраћени Павле тада паде пред ноге свога пријатеља и узвикну: „О Варнаво, учитељу истине, сад сам се уверио, да је истина што си ми о Христу говорио!" Заплака се Варнава од радости и загрли свога пријатеља. ПриЈатељ спасе душу пријатеља свога усрдном молитвом. Да је Варнава успео да постави Павла за цара римског, мање би му учинио него што је молитвом успео да га приведе истини.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно исцељење слепо—немог човека (Мат. 12, 22) и то:

1. како Господ исцели човека, слепог и немог,
2. како и моју душу, слепу и нему због удаљености од Христа,

може Господ тренутно исцелити, само ако ја приведем ка Господу душу своју.

БЕСЕДА

о господару и робу

Ко жали прут, мрзи на сина својега; а ко га љуби, кара га за времена (Прине Сол. 13, 24)

Човекољубље Божје превазилази човекољубље људско као што небо превазилази земљу, па ипак човекољубиви Бог бије људе. Бије Бог људе не да их убије него да их поправи и спасе. О благословеног бијења из љубави! *Кога Господ љуби, онога и кара, и бије сваког сина којега прима* (Јев. 12, 6). Чиме бије Бог? Прутом. Каквим прутом? Прутом болести, прутом недаћа, прутом губитка, прутом глади, прутом неродице, прутом суше, прутом поплаве, прутом смрти сродника и пријатеља, прутом злих демона, када овима попусти власт над човеком. То су прутови Божји, којима Бог шиба децу Своју, да би их поправио, уразумио, просветио и спасао.

Зашто родитељ да не бије децу своју, ако их истински воли? Прут је оруђе велике љубави и бриге. Ако је дете неосетљиво за духовна карања, осетљиво је за прут. И што је неко дете неосетљивије духом и савешћу, осетљивије је телом. Тело и није дато човеку да само собом нешто значи, него да буде слуга духа, да помогне духу, да користи духу. Ако телесна казна пробуди дух у човеку, и са духом савест, онда је тело савршено испунило своју дужност према духу, господару своме. Ако господар спава, онда се на слуге удара, да би га пробудили. Пробуде ли слуге господара свога у часу опасности, неће жалити ударце, које су примиле, јер су спасле господара свога. А пробуђени и спасени господар умеће се одужити слугама својим. Отуда ваистину, *ко жали прут, мрзи на сина својега.* Ко штеди слугу, издаје господара.

О Господе Премудри, отвори срце родитељима, да приме ову свету поуку Твоју. Теби слава и хвала вавек. Амин.

12. ЈУНИ

1. **Преп. Онуфрије Велики.** Пуних 60 година беше проживео овај свети подвижник у пустињи када га посети монах Пафнутије. Коса и брада досезале су му до земље, а тело му је било обрасло дугом длаком због дуговремене наготе. Све власи на њему биле су беле као снег, и цео изглед његов блештећи, узвишен и страшан. Видећи Пафнутија он га ослови именом, па му по том исприча житије своје у пустињи. Његов ангел хранитељ јавио му се и довео га на то место у пустињи. Дуго времена хранио се само земљом, које се ретко находило у пустињи, а после тога, када је издржао љуту борбу с искушењима демонским и када му се срце сасвим укрепило у љубави к Богу, ангел Божји доносио му је хлеб на исхрану. А осим тога по благом Промислу Божјем порасте крај његове ћелије и једна палма, која је доносила добар плод урме, и отвори се извор живе воде. „А највише", рекне Онуфрије, „храним се и појим слатко речима Божјим." На питање Пафнутијево, како се причешћује, одговори пустињак, да му ангел Божји сваке суботе доноси причешће и причешћује га. Други дан старац рече Пафнутију, да је то дан његовог одласка из овога света, преклони колена, помоли се Богу и предаде свој дух Богу. У том виде Пафнутије небесну светлост како осветли тело упокојеног свеца и чу појање ангелских сила. Сахранивши чесно Онуфријево тело, Пафнутије се врати у свој манастир, да као живи сведок прича другима на корист чудно житије човека Божјега и величину Божјег промишљања о онима, који се свецело предаду Богу на службу. Онуфрије сконча 400. год.

2. **Преп. Петар Атонски.** Родом Грк, и војник по занимању. Војујући једном против Арапа, буде заробљен, окован у вериге и бачен у тамницу. Тамноваше Петар дуго у граду Амари на реци Еуфрату, и све мољаше Бога да га ослободи тамнице и одведе у неку пустињу, где би се сав посветио молитвеном подвигу. Јави му се св. Симеон Богопримац са св. Николом у тамници, додирну му жезлом својим окове, и ови се истопише као восак, а Петар се наједанпут обрете у пољу ван града. Одмах крене на пут за Рим, где на гробу апостола Петра буде од самог папе пострижен за монаха. Затим крене лађом опет за Исток. У сну му се јави пресвета Богородица са св. Николом; и рече Богородица св. Николи, да је одредила Петру Гору Атонску за подвизавање. Петар дотле није био ни чуо за Гору Атонску. Искрцавши се, дакле, у Свету Гору Петар се усели у једну пећину, где проведе 53 године у тешким подвизима, у борби са глађу и жеђу, са жегом и мразом, а највише са силама демонским, докле све не савлада с помоћу Божјом. Пошто је издржао прва искушења и положио добро прве тешке испите пред Богом, ангел Божји почео му је доносити хлеб сваких 40 дана. Неколико пута јављао му се искушитељ ђаво у виду ангела светла, но Петар га је одагнао крсним знаком и именом Пресвете Богородице. На годину дана пред

смрт пронашао га неки ловац, који је ловио јелене по Атону, и из уста светитељевих чуо житије његово. Скончао 374. год. Мошти му пренете у Македонију.

3. **Преп. Тимотеј, пустињак мисирски.** Подвизивао се најпре у Тиваиди, а потом удаљио се у пустињу, где је провео 30 година. Угодивши Богу, скончао мирно.

4. **Преп. Васијан и Јона.** Монаси Соловецког манастира. Утопили се и били избачени на обалу 1651. год. Над њиховим гробом показало се неко знамење, и због тога црква сазидана. Доцније ту је постројен манастир Петромински. Једном цар Петар Велики, спасавши се од буре, проведе ту три дана и направи крст и пободе на обали.

Свети Петар у пустињи страшној,
Сваким земним благом сиромашној
Но богатој ђаволским варкама, Све
победи плачним молитвама, Срце
стеже и ка Богу диже, Ум усправи
и к небу уздиже, Неподвижан ко
стенамеђ сгењем. *Морен глађу и*
свеноћним бдењем, Управи се у
свакој правоти Ко бесплотан у
земаљској плоти. Пол' столећа на
Атонској гори Само с Богом у
молитви збори.

Од старости као снег побели,
Нит човека виде нит пожели. Бог
муоткри прозор од небеса, Виде
Петар безбројна чудеса, Божју
Мајку и Божје анђеле, И предивне
Божјс светитеље. Анђела му
Господ пошиљаше, Свету
причест са неба даваше, Док се
ТЈетар див духовни створи Ко
град неки на високој гори. Да
учитељ буде вековима, Пример
диван светим монасима.

РАСУЂИВАЊЕ

Велика је и дивна тајна Причешћа. Чак и отшелници и пустињаци ни за чим нису толико жудели колико да им се да могућност да приме Свето Причешће. Св. Марија Египћанка умолила је св. Зосима, да јој донесе свету тајну на Јордан и да је причести. Преп. Пафнутије враћајући се од св. Онуфрија, наиђе у пустињи на скромно обиталиште четворице младића подвижника. Кад их је Пафнутије упитао, да ли се и како причешћују, они одговоре, да сваке суботе и недеље посећује их ангел Божји и даје им Свето Причешће. Пафнутије остане до прве идуће суботе и лично се увери. Кад је сванула субота, цело оно обиталиште испуни се неисказано дивним мирисом, и када сви они беху на молитви, ангел Божји у виду прекрасног младића, светлог као муња, појави се с пречистим Тајнама. Пафнутије се уплаши и падне на земљу од страха. Но они га дигоше и приведоше ангелу, те се и он заједно са њима причести из руку ангелових. Из руку ангелових причешћивао се и св. Онуфрије, по његовом сопственом казивању, као и многи други отшелници и иустињаци. Сасвим је, дакле, погрешно мислити, као да се отшелници и пустињаци нису причешћивали. Бог, који је промишљао о њиховој телесној храни, није их оставио ни без животворне хране тела и крви Христа Господа.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно умножење хлеба у пустињи (Мат. 14, 15) и то:

1. како Господ нахрани пет хиљада људи с благословених пет хлебова,

2. како је Он тај хлеб животни, који једино и може чудесно нахранити моју гладну душу, коју сав остали свет укупно не може нахранити.

БЕСЕДА

о дворцу и колиби

Дом безбожнички раскопаће се, а колиба праведнијех цвјетаће (Приче Сол. 14, 11)

Двор Иродов лежи у рушевинама, а пећина Витлејемског Младенца стоји. Круне ћесарске изгубљене су, а кости мученика сачуване су. Палате незнабожачких царева претвориле су се у гомиле камења и прашине, а пећине испосничке разрасле се у прекрасне храмове. Златни идоли расути су у ништа, а вериге апостола Петра чувају се као светиња. Силна држава римска сада је само једна прича о мртвацу, док је колиба хришћанска, Црква Света, данас најмоћнија држава на свету. Где су Јевреји, Богоубице? Расути по свету. Где су силни Римљани? У гробу. Где је сила крвавог Нерона? Где моћ опаког Диоклецијана и подлог Максимијана? Где успех Јулијана богоотпадника? Где су те куле високе? Тамо где и кула Вавилонска: под прахом и пепелом, под срамом и проклетством.

Пођите по своме граду и распитајте, колико је домова безбожничких раскопато? Колико ли колиба праведничких узрасло у домове прекрасне? На правди је, браћо, засновано небо и земља, на Божјој непоколебљивој правди. Зато све творевине безбожничке јесу као надути мехур, који прсне и табани га мимопролазника згазе. Дворови фараонски и вавилонски су као згажени мехури, а шатор праведног Аврама зелени се и цвета у вечности. О браћо моја, како је свесилна и дуготрајна правда, и како је неправда хучна и пролазна као олуја на летњем дану!

О Господе Праведни, како си величанствен и доследан у држању правде. Теби слава и хвала вавек. Амин.

13. ЈУНИ

1. Св. муч. Аквилина. Рођена у палестинском граду Вивлосу, од чесних хришћанских родитеља. У својој седмој години мала Аквилина већ је била потпуно упућена у прави живот хришћански, а у десетој години она је толико била пуна божественог разума и благода-

ти Светога Духа, да је с великом силом и ревношћу проповедала Христа својим другарицама. Када наста Диоклецијаново гоњење, неко достави Аквилину царском намеснику Волусијану, звероподобном човеку. Волусијан нареди најпре да је шибају, потом да јој усијану шипку прободу кроз уши и мозак. До последњег часа девица Аквилина слободно и јавно исповедаше Христа Господа; а када јој мозак и крв почеше тећи из главе, она паде као мртва. Намесник, мислећи да је Аквилина уистини мртва, нареди те је изнесоше ван града и бацише на ђубриште, да јој тело пси изеду. Но ноћу јави јој се анђел Божји и рече јој: „Устани, буди здрава!" И девица устаде, и би здрава, и дуго уздизаше благодарствену хвалу Богу, молећи Га, да јој не ускрати довршити мученички подвиг. „Иди, биће ти, како молиш!" чу се глас с неба. И Аквилина пође у град. Капија градска сама се пред њом отвори, и она дође и уђе, слично духу, у двор намесников и јави се намеснику пред постељом његовом. Намесник беше обузет неисказаним ужасом, видећи живу девицу, за коју држаше да је мртва. Сутрадан по његовој наредби џелати изведу Аквилину, да је посеку мачем. Пред посечење девица се на коленима помоли Богу и предаде дух свој. Џелат јој мртвој одсече главу. Њене мошти даваху исцељење многим болесницима. Беше св. Аквилини 12 година од рођења када пострада за Господа. А пострада и увенча се венцем мученичким 293. год.

2. **Св. Трифилије, еп. Леквусије Кипарске.** Ученик св. Спиридона, и доцније његов саслужитељ на острву Кипарском. Беше човек милостив, чист мислима, девствен целога живота, „живи извор суза" и велики испосник. Добро управљаше стадом Христовим, и упокојивши се прими венац међу великим јерарсима на небесима. Упокојио се мирно 370. год.

3. **Св. Ана и син јој Јован.** Као сироче узета у кућу некога великаша, и као подсвојкиња однегована и васпитана у тој кући. Као ваљану девојку тај великаш венча је са својим сином. Када старац великаш умре, навали родбина на његовог сина, да отпусти своју жену, због ниског јој рода, и да се ожени другом, која би по роду и богатству више доликовала њему. Великашев син бојао се Бога и није хтео то учинити. Видећи свога мужа у опреци са његовом родбином, Ана га тајно остави и одбегне на неко далеко острво, где није било живе душе. Но дсфе на то острво бременита и ускоро роди сина. На овом острву она се подвизавала 30 година постом и молитвом. Тада, по Промислу Божјем, искрца се на то острво неки јеромонах, који јој крсти сина и да му име Јован. Подвизавала се ова света душа у V столећу и мирно скончала.

Док ђакон бејаше свети Трифилије, Он читаше Псалтир и Јевангелије; Смерно, слаткогласно народу читаше, А Спиридон свети пажљиво слушаше. Једном кад у цркви, набијеној светом Прекрасно читаше главу о узетом, Како Господ благи болесника виде, — Узми одар! рече, и болник отиде. Трифилије одар са „ложе" замени,

Тад Спиридон рече: дођи, синко, к мени! ~ Како реч да мењаш, мој ђаконе драги, Реч коју изусти наш Спаситељ благи? Реч одар изаре из Његових усти А ти „ложе' рече, реч Његову пусти! Та је књига, синко, надахнута свише, Зато све читајмо како у њој пише. Јеванђелске речи препуне су силе А људске су речи немоћне и гниле. Одар људски није што и зверско ложе, Зато реци, синко: опрости ми Боже! Трифилије ђакон погрешку увиде, Покаја се горко и много застиде. Блажен Трифилије због духовног оца Спиридона светог, славног чудотворца.

РАСУЂИВАЊЕ

Кротост и незлобивост красила је светитеље наше, и она им је давала снаге и разума, да не враћају зло за зло. Када се цар Констанције, син Константинов, разболи у Антиохији, он позва св. Спиридона, да му чита молитву. Св. Спиридон, у пратњи свога ђакона Трифилија, крете се са Кипра и дође у Антиохију пред царски двор. Беше Спиридон одевен у худо одело. На глави имађаше просту плетену капу, у руци штап од палме, а на прсима ношаше обешен неки земљани судић, у коме имаше уља испод Часнога Крста (како то би онда обичај хришћанима у Јерусалиму на себи носити). Тако одевен, а притом изнурен од поста и дуга пута, светитељ ниуколико и ничим не одаваше свој чин и достојанство. Па када он хтеде крочити у двор царев, неко од царских слугу, мислећи да је то обичан просјак, удари га шамаром по једном образу. Кротки и незлобиви светитељ окрете му и други образ. Када с трудом успе да дође до цара, дотаче се руком главе цареве, и цар оздрави.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно хођење Господа по води као по суху (Мат. 14, 25) и то:

1. како лађа с ученицима беше у невољи ноћу на таласима морским, и како Господ, провидевши то, пужури им у помоћ,
2. како сам и ја често у невољи од мрака и таласа страсти, и како милостиви Господ жури к мени у помоћ ходећи изнад страсти као по тврду путу.

БЕСЕДА

о путу живота и путу смрти

Неки се пут чини човјеку прав, а крај му је пуШ к смрти (Прине Сол. 14, 12)

Понекад се човеку учини, да је пут безбожнички прав, јер води безбожника где се богати и успева. О кад би му се дало да види крај тога пута! Ужаснуо би се, и не би никада крочио на тај пут.

Ако се крај једнога пута свршава пропашћу, зар је тај пут прав? Зато, човече, не реци ни о једном путу, да је прав, ако му крај не видиш! Питаш: како ја, слаб и кратковид човек могу сагледати крај једног дугог пута? На два начина: читајући Свето Писмо кроз искуство Цркве Православне, и посматрајући крај животнога пута оних који око тебе, а пре тебе, умиру. Но онај први је пут поузданији, и ако се држиш њега, знај, нећеш посрнути у ноћ вечне смрти.

Само је онај пут прав, који је од Бога указан као прав. А сви други путови, који се твоме уму учине као прави, а не поклапају се са путом Божјим, криви су и смртоносни. Гле, и зверови имају своје путове, па зар ћеш ићи тим путовима, ако ти се учине прави? Не иди, јер ћеш на крају пасти у гладне чељусти зверске. А пут, указан од Бога, ако ти се и крив учини, прав је, иди њиме. Због греха наших нама се понекад пут Божји учини неправим. Кад не бисмо греха имали, и кад ум наш не би био грехом укривљен, нама се никад ни за час не би могло учинити, да је икоји други пут прав изван пута Божјега. Искривљеном уму чине се многи криви путови правим, а једини прав пут — кривим.

О Господе Свевидећи, Путовођо наш, исправи ум наш, да се не задржава на кривим путовима. Ти си, Исусе, једини пут, истина и живот, а оно што ми умијемо мимо Тебе, јесте распут, лаж и смрт. Теби слава и хвала вавек. Амин.

14. ЈУНИ

1. **Св. пророк Јелисеј.** Живео на 900 година пре Христа. Када је Господ хтео узети к Себи престарелог пророка Илију, открије овоме, да му је за наследника у пророчкој служби одредио Јелисеја, сина Сафатова, од племена Рувимова, из града Авелмаула. Илија каза Јелисеју вољу Господњу и огрну га својим огртачем и испроси од Бога двогубу пророчку благодат за њега. Јелисеј одмах остави дом свој и род свој и пође за Илијом. А када Господ узе Илију на огњеним колима, Јелисеј оста да продужи пророчку службу са још већом силом од Илије. По чистоти и ревности он је био раван највећим пророцима, а по чудесној сили, која му се даде од Бога, превазилазио их је све. Раздвојио је воду у Јордану као негда Мојсеј у Црвеном мору; горку воду у Јерихону учинио питком; низвео воду у ископане ровове за време рата с Моавићанима; умножио уље у лонцима бедне удовице; жени Соманићанки васкрсао умрлог сина; са 20 хлепчића нахранио 100 људи; исцелио од проказе војводу Немана; низвео проказу на слугу свога Гиезија због сребролубља; ослепио целу једну војску сиријску, а другу, опет, нагнао у бекство; предсказао многе догађаје, како народу, тако и појединцима. Представио се у дубокој старости.

2. **Св. Методије, патријарх цариградски.** Родом из града Сиракузе у Сицилији. По свршетку светског школовања замонаши се и почне

се подвизавати у манастиру. Патријарх Никифор узме га к себи на службу. У време иконоборачких царева прочуо се свуда као одлучни бранилац иконопоштовања. Опаки цар Теофило заточи га због тога на једно острво, у тамницу, са два обична разбојника, где проведе пуних седам година, у влази, без светлости и без довољно хране, као у гробу. У време благочестиве царице Теодоре и сина јој Михаила, ослобођен и изабран за патријарха (по ранијем пророчанству св. Јоаникија Великог). Прве недеље Великог поста Методије свечано унесе иконе у цркву, и написа канон у част иконе. Не могући му никако доскочити, скверни јеретици најмише неку жену, која изјави, да патријарх с њом има нечисте телесне односе. Цео се Цариград узбуни од те клевете. Не знајући како иначе да докаже своју невиност, патријарх пређе преко стида и свуче се наг пред судом, који је сам тражио, и показа своје сухо и од поста измождено тело. Суд се очигледно увери, да је патријарх оклеветан. Народ чувши за ово, обрадује се, а јеретици постиде. Тада и она жена призна, да је наговорена и плаћена, да ту клевету изнесе на светитеља Божјег. И тако они који су мислили нанети срам Методију, и нехотице му повећају славу. Овај велики исповедник вере мирно је скончао 846. год. и преселио се у Царство Божје.

3. **Св. Јован, митр. евхаитски.** Прозван Маврон. Врло образован но у исто време и духован муж. Тек у старости при цару Алексију Комнену, постане митрополитом евхаитским. Прослављен нарочито тиме, што су му се јавили св. Василије, Григорије Богослов и Јован Златоуст (в. 30. јануар) и објаснили му, како су они сва тројица подједнако прослављени на небу. После тог виђења утиша се препирка у народу око тога, ко је од та три светитеља већи а ко мањи. Још је св. Јован саставио познати канон Исусу Сладчајшем, и канон Анђелу Хранитељу, а поред тога оставио је и друге корисне списе. Скончао мирно 1100. год.

4. **Преп. Нифонт.** Рођен у области Аргирокастра у селу Лукову од оца свештеника. Од младости вукла га жеља самоћи и молитви. Та га жеља најзад доведе и у Св. Гору, где се подвизавао најпре у пештери св. Петра Атонског а потом у пустињи св. Ане. Није хтео ни хлеб јести, него се хранио травом и корењем. Неки завидљивци оптуже га као да се он гнуша хлеба, од чега се он лако и брзо оправда. Најзад се здружи са св. Максимом на Капсокаливи. Због своје искрене љубави према Богу Нифонт буде обдарен од Бога даром чудотворства и прозорљивости. Исцељивао је болесне молитвом и помазањем уљем а прозирао је у догађаје који се се збили и који ће се збити. Прорекао за себе да ће умрети уз Петров пост. И кад је освануо дан његовог упокојења он рекне братији око себе: „Не плачите него радујте се, јер ћете у мени имати молитвеника пред Богом за спасење ваше." Најзад рече: „Време је да идем!" И преда-де свету душу своју Богу 14. јуна 1330. год.

Шта помаже благо и свет овај убав, Шта
власт сва и сила кад је човек губав ?
Војвода /е Неман, но губом покривен Сав
од губе бео, ка' од гноја сливен.

Па војвода жури к Божијем човеку,
Само још од њега надајућ се леку, С
целим караваном одела и злата, То
Божјем човеку нека буде плата!
Јелисеј му рече да Јордану ходи И
седам се *пута окупа у води. Расрди*
се Неман у својој несрећи:
— Немамо л' ми'рек$, бистријих и већи'?
И хоћаше хитно дома да се врати.
Но мудри га слуга од тога одврати.
— Господару, рече, хитно не одступај,
Гле, Јордан је близу, иди се окупај!
Послуша га Неман, к Јордану пожури
И седам се пута у реку загњури.
Здрав постаде Неман, проказа одлете,
Здрав постаде Неман и чист као дете.
— Бог је један, викну, Бог У Израиљу,
Он чудеса славна чини у обиљу:

РАСУЂИВАЊЕ

„Неће нас спасти место, ако не творимо вољу Божју", вели премудри Златоуст. За некога монаха прича се, како је живео у једном манастиру, где су га пет сабрата волели а један врећао. Због овог једног, који га је врећао, он се пресели у други манастир. У том другом манастиру пак осморица су га волели а двојица врећали. Он побегне у трећи манастир. Но ту су га седморица волела а петорица врећала. Он пође у четврти манастир. Но успут се размисли: „Докле ћу ја бежати с места на место? У целом свету нећу наћи покоја. Боље да постанем стрпљив." Извуче хартију и написа крупним словима: „Све ћу да отрпим ради Исуса Христа, Сина Божјега." Када ступи у четврти манастир, и ту су га једни волели а други врећали. Но он је почео стрпљиво подносити увреде. И чим би га неко увредио, он би извадио ону хартију и читао: „Све ћу да отрпим ради Исуса Христа, Сина Божјега." И тако стрпљивошћу успео је да га сви заволе. И остао је на том месту до смрти.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно хођење Господа по води као по суху (Мат. 14, 25) и то:

1. како Господ ходећи сам врхом воде зове и Петра: *ходи!* Петар полази но због мале вере почиње да тоне,
2. како и мене Господ призива да ходим поврх страсне влаге и буре, и како и ја полазим но тонем због мале вере.

БЕСЕДА

о смерности као претечи славе

Прије славе иде смјерност (Приче Сол. 15, 33)

Овде је реч о правој слави а не о лажној; о слави непролазној а не о слави умирућој. Слава која је од људи слава је умирућа, а сла-

ва која је од Бога слава је непролазна. Кога људи прославе, није прослављен, а кога Бог прослави, тај је прослављен. *Ви примате славу један од другога, а славе која је од једнога Бога не тражите* (Јов. 5, 44), рекао је Господ књижевницима јеврејским. Видите, како Господ разликује славу људску од славе божанске. А за Себе је Он рекао: *Ја не примам славе од људи* (5, 41).

Ко тражи славу од људи, тај иде путем гордости, а ко тражи славу од Бога, тај иде путем смерности. Нико без смерности није прослављен од Бога. Светитељи Божји били су најсмерније слуге Божје. Превеликом смерноћшу одликовала се и Пресвета Богородица. Својој превеликој смерности она је приписивала избрање своје за Матер Божју: **ГАКО призр^к *н*<\ смиреше рдви своегд.** Но најсмернији од најсмернијих био је сам подвигоположник Господ наш Исус Христос. У Његовом земаљском животу смерност је увек ишла пре славе. И у нашем животу, браћо, мора тако бити, ако желимо истинске славе. Јер ако смерност не иде пре славе, слава никад доћи неће.

О Господе Исусе, узоре и учитељу смерности, славо наша једина, и Прослављачу свих смерних и кротких, надахни нас неизреченом смерношћу Твојом. Теби слава и хвала вавек. Амин.

15. ЈУНИ

1. **Св. пророк Амос.** Рођен у селу Текују близу Витлејема. Прост пореклом и животом, Амос је био чувар свиња богаташа јерусалимских. Но Бог који не гледа ко је ко по спољашњости него по чистоти срца, и који је и Мојсеја и Давида узео од оваца и поставио их за вође народа, изабрао је овога Амоса за свог пророка. Он је изобличавао цара Озију и његове жречеве за идолопоклонство, и одвраћао је народ од клањања златним јуницама у Ветиљу учећи га да се клања Богу јединоме и живоме. Кад га је главни жрец Амасија гонио, он прорекне, да ће Асирци покорити Израиљ, да ће посећи цара и синове Амасијине, и да ће Амасијину жену на очи његове војници асирски блудом осквpнити зато што је и Амасија завео народ на блуђење с идолима. Све се ово потом и збило. Син жречев удари пророка штапом по челу тако силно, да он падне. Једва жив буде донесен у своје село Текују, где испусти своју свету душу. Живео је у VIII столећу пре Христа.

2. **Св. муч. Вит, Модест и Крискентија.** Св. Вит рођен је у Сицилији, од славних но неверних родитеља. Модест му је био учитељ а Крискентија дадиља. Св. Вит рано се крстио и већ у 12. години пошао на подвиг велики. Ангели му се јављали, и руководили га и крепили у подвигу, а и сам он био је светао и красан као ангел Божји. Судији, који га је тукао, осуши се рука, и он му молитвом руку исцели. Отац му ослепи видећи у његовој соби 12 светих ангела ,,којима очи беху као звезде, а лица као муње." Но Вит му молитвом поврати вид. Када га отац хтеде убити, ангел му се јави и преведе

га, заједно са Модестом и Крискентијом у Ликанију, на обалу реке Силар. И ту св. Вит показа многа чудеса над болним и сумашедшим. На позив цара Диоклецијана оде у Рим где изгна злог духа из сина царева, за што га цар не награди него, напротив, љуто намучи, јер се не хте поклонити глупим идолима. Но од свих мука избави га Господ и Својом невидљивом руком пренесе поново у Луканију, где се и он и Модест и Крискентија представише Господу. Мошти св. Вита налазе се у Прагу.

3. **Преп. муч.** Дула. Живео светим животом у једном манастиру у Мисиру. Неки његов сабрат из зависти оклевета га за светотатство, крађу црквених ствари. Невином Дули свуку расу и предаду га кнезу на осуду. Кнез нареди те га шибаху, и хтеде му руке одсећи, сходно закону за таква недела, но у том се онај сабрат раскаје и објави невиност Дулину. Повраћен у манастир после 20 година изгнања и унижења, он трећег дана упокоји се у Господу. Тело његово чудесно ишчезне.

4. **Св. муч. Лазар, кнез српски.** Један од великаша српских, који су владали царством српским после цара Душана. По смрти цара Уроша Лазар би крунисан од патријарха Јефрема за цара српског. Слао изасланство у Цариград, са монахом Исаијом да моли да се скине анатема са народа српског. Борио се против силе турске у неколико махова. Најзад сукоби се на Косову пољу 1389. г. 15. јуна са турским царем Амуратом, где буде посечен. Тело му пренето и сахрањено у његовој задужбини Раваници код Ћуприје, а доцније пренето одатле у Раваницу Сремску, одакле је за време другог светског рата (1942. год.) пренето у Београд и положено у Саборну цркву, где и данас нетљено почива и пружа утехе и исцелење свима онима који му се молитвом обраћају. Обновио Хилендар и Горњак; подигао Раваницу и Лазарицу; био ктитором ман. руског Пантелејмона као и многих других цркава и манастира.

5. **Св. Јефрем, патријарх српски.** Као син једнога свештеника одмалена тежио за духовним и подвижничким животом. Одбегао у Св. Гору, када су родитељи хтели да га жене. Доцније се вратио и подвизавао се у Ибарској клисури и Дечанима. Када наста многоначелије и борба о првенство у држави, па нажалост и у цркви, Сабор изабра Јефрема за патријарха на место упокојеног Саве 1375. год. Када му је саопштен избор, он се горко заплакао, но није се могао отказати. Он је венчао кнеза Лазара за цара 1382. год., отказао се престола и предао га Спиридону, а он се опет повукао у пустињу; но по смрти Спиридоновој, 1388. г., умоли га цар Лазар те се поново прими дужности. Управљао Српском црквом у тешко време Косовске пропасти и доцније до 1400. год., када сконча, у 88 год. свога живота, и пресели се ка Господу, кога је љубио. Мошти му почивају у манастиру у Пећи.

6. **Блажени Августин, еп. ипонски.** Благодарећи саветима, сузама и молитвама мајке му Монике обраћен из незнабоштва у Хришћанство. Велики учитељ цркве и утицајан писац, с извесним неодобреним крајностима у учењу. 35 година прослављао Господа као епископ ипонски, и свега на земљи поживео 76 година (354—430).

Вит прекрасни, пун небеснога меда,
Пред неверним лриста исповеда, А
руга се мртвим идолима И
идолским мрачним жречевима.
Христа слави ко силу Божју,
Правди учи оца и судију, Ал' оба"
се на њег ополчише, Малом Виту
муке припремише. Но Бог чува
Своје мученике
И прославља Своје слављенике.
Вит требаше и цару у очи Да
Господа Христа посведочи, И у
Риму да пострада јавно, Да му
име буде више славно. Малог
Вита ангели држаху, Малог
Вита ангели вођаху, И душу му
ангели узеше У Рај 'зеше, Богу
/е поднеше.

РАСУЂИВАЊЕ

Није лако увек победити у себи дух сујетљивости и кичења: у томе су успевали само велики духовници са великом Божјом благодаћу на првом месту, са непрекидним стражењем над душом својом и са врло финим духовним опажањима и разликовањима. Авва Нистерој ходио једном путем са својим сабратом. Наједанпут спазе на путу змију. Сабрат брзо побегне у страну, а за њим побегне и велики Нистерој. „Зар се и ти бојиш, оче?" упита монах Нистероја. Одговори овај старац: „Не, синко, не бојим се, но морао сам побећи — иначе не бих побегао од духа сујетљивости. То јест: да сам ја остао на месту, ти би се мени дивио, а ја бих се од тога сујетио!"

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно исцељење многих болесника (Матеј 14, 36) и то:

1. како се многи болесници само дотакоше скута хаљине Господње, и оздравише,
2. како и душа моја може оздравити, ако се ја дотакнем тела и крви Његове, као телесне хаљине Божанства Његовог.

БЕСЕДА
о сиромаху и његовом Створитељу

Ко се руга сиромаху, срамоти створитеља његова (Приче Сол. 17, 5)

Ако си богат, чиме си богат ако не имањем Божјим? Ствари, које чине твоје богатство, чије су ако не Божје? Ако се, дакле, гордиш оним што имаш, гордиш се туђом имовином, гордиш се Божјом позајмицом. Што се онда ругаш сиромаху, који има у рукама мање туђе имовине? Што му се ругаш, ако је он узео на зајам од Бога мање него ти? Ако је мање узео, мање и дугује; а ти који си више узео, више и дугујеш. Не само што не треба да се ругаш сиромаху, него треба да му се дивиш. Гле, он води борбу на мегдану овога света са много мање средстава од тебе. Обојица сте војници, само што ти војујеш као војник изобилно снабдевен са свим потребама, а он војује го и гладан. Ако обојица подлегнете и предате се непријатељу, он ће бити лакше суђен од тебе; ако ли пак обојица победите,

он ће примити већу награду од тебе, и његова ће се победа више славити од твоје.

Ко се руга нагом и гладном војнику, руга се цару његовом. Ко се руга сиромаху, срамоти створитеља његова. Ако знаш, да је сиромахов створитељ и твој створитељ један и исти, ти му се нећеш ругати. Ако знаш, да и сиромах стоји у истом борбеном реду у ком и ти, ти ћеш га огрнути и нахранити и приближити га к себи.

О Господе Сведржитељу, неизмерна је мудрост Твоја у економији стварања. Обасјај нас Духом Твојим Светим, да се дивимо тој економији, и да са страхопоштовањем и љубављу гледамо на сва створења Твоја, гледајући их кроз Тебе. Теби слава и хвала вавек. Амин.

16. ЈУНИ

1. **Св. Тихон, еп. аматунтски.** Чудотворац. По смрти блаженог Мемнонија би Тихон изабран једногласно за епископа, а посвећен славним Епифанијем, на епархију Аматунтску. Чистота живота његова и ревност к Православљу препоручише га за овај чин. У то време још беше незнабожаца на острву Кипру. И св. Тихон подузе се с апостолском ревношћу да обраћа неверне у верне. И имађаше он у томе великог успеха. После дугог труда у винограду Господњем пресели се у блажену вечност, око 425. год. Чудотворцем је назват због многих чудеса која је за живота учинио. Отац му је био хлебар. Кад год би га отац оставио у дућану, он би раздавао хлеб сиромасима бесплатно. Једном га укори отац због тога. А он се помоли Богу, и житница њихова напуни се жита тако да с муком врата отворише. Други пут је опет посадио сухо шибље од лозе, и лоза је озеленела и у своје време плод донела.

2. **Св. муч. Тигрије и Евтропије.** Ова двојица беху из клира св. Јована Златоуста. Када Златоуста злобни људи протераше из Цариграда, запали се саборна црква, а пламен од ње диже се и паде на куће гонитеља овога светила Цркве. Народ је у томе видео прст Божји, док су непријатељи Златоустови тај пожар приписали њиховим приврженицима. Многи од ових људи пострадаше због тога, међу њима и Тигрије презвитер и Евтропије чтец. Градски началник, неки некрштени Грк Оптат, с нарочитом злобом диже хајку на златоустовце. Тигрије у младости беше роб некога богаташа, који га ушкопи. Ослободивши се ропства, он се сав предаде на службу цркви, и у тој служби светљаше као сјајна луча. Тога „кротког, смиреног, милостивог и гостољубивог" човека Оптат стави на велике муке, па га онда посла на заточење у Месопотамију, где у тамници и сконча. Евтропије, девственик од рођења, чист, непорочан и незлобив, би бијен воловским жилама и штаповима, и најзад обешен. Када хришћани понеше тело његово да погребу, чу се у ваздуху слатко анђелско појање.

Златоуст преславни ко орб се вије,
Уз њега Тигрије и чтец ЕвтропиЈе
Ко орлићи мали, но чили и верни,
Следоваху њему, незлобни, нескверни;
А немоћна злоба пакошћу се служи,
Немоћне и злобне ђаво брзо здружи.
Устадоше злобни на Божије слуге. И
излише на њих море од поруге. Као
паликуће, Божји кућаници, На муке
вргнути, дивни мученици;
Али мука свака и јест за јунаке —
И мука презире врлином нејаке!
Тигрије презвитер и чтец Евтропије
Муком потврдише истине Божије.
Као паликуће Божији јунаци
Уморени бише — невини јагњци!
Орлићи за орлом својим одлетеше
И у Рај сладосни на одмор падоше.
А злоба из блата за орлима лаје —
У блату се рађа, у блату остаје.

РАСУЂИВАЊЕ

Набрајајући чудеса вере хришћанске, ми не треба никад да заборављамо безбројна и велика чудеса промене срца и нарави људи, истински обраћених у веру. Колико је јаросних злочинаца ова вера упитомила! Колико крвожедних разбојника преобратила у незлобне јагњце! Колико развратника обратила у чисте девственике! Колико себичних среброљубаца научила милосрђу! Колико плашљиваца навела на пут крајњег самопожртвовања! За руског кнеза Владимира пише митрополит Филарет: „Сластољубиви, како је немогуће више, јазичник Владимир у хришћанству је постао узор чистог супружанског живота; отпустио је од себе све жене и наложнице и живео с једном, благоверном Аном. Опаки, осветљиви и крвожедни братоубица у незнабоштву он је у хришћанству био најнежнијим пријатељем бедних. Беднима је навек био отворен доступ к њему, и он им је раздавао и храну и новац штедром руком. И више од тога: „болесни нису у стању да дођу до мога двора" говорио је он, и наредио је, да се по улицама вози месо, риба, хлеб, квас и мед. Јеванђелске речи: *блажени милостиви* проникле су у саму дубину срца његовог и постале му законом живота."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно исцељење кћери жене Хананејке (Мат. 15, 22) и то:

1. како жена Хананејка истрајно и поновљено мољаше Господа, да јој спасе ћерку од ђавола, који је мучаше,
2. како Господ похвали веру женину и исцели јој ћерку,
3. како Господ може ослободити и моју душу од ђавола, који је напада у удаљености од Бога, само ако Му се истрајно и с вером молим.

БЕСЕДА

о томе како смрт и живот зависе од језика

Смрт је II живот у власти језику
(Приче Сол, 18, 21)

Није ли ово потврдио сам Господ Исус када је рекао, да ће људи за сваку празну реч дати одговора на Страшном Суду? Није ли Он

изриком рекао: *својијем ћеш* се *ријечима оправдати, и својијем ћеш се ријечима осудити* (Мат. 12, 36 — 37)? Ко се оправда, примиће живот; ко се осуди, примиће смрт. Видите ли, дакле, како је у власти језика и живот и смрт? А апостол Јаковвели: *ко у ријечима не погрешује, онај је савршен човјек, може зауздати и све тијело* (Јак. 3, 2). Велика је, ваистину, и неиспитана тајна речи, и утисак речи не да се измерити ни израчунати. Данас се реч људска може вештим справама да пренесе с краја на крај наше планете. Реч речена језиком у Америци може да се чује ухом у Европи. Није ли то слика свечувења Божјега? О браћо моја, ми не можемо ништа шапнути земљи, што неће чути небеса. Свака наша реч излази пред сабор анђела Божјих. Сваку злу реч нашу прима Ад, и чува је као залогу наше вечне смрти; а сваку реч благу прима Рај, и чува је као залогу нашег вечног живота. Ваистину, премудро говори и благовремено нас опомиње старозаветни мудрац речима: *смрт је и живот у власти језику!*

О Господе Спаситељу наш, вечна Речи Божја, помози нам зауздати језик наш, да не говори на погибао нашу. Помози нам говорити језиком само оно што је по светој вољи Твојој а на наше вечно спасење у животу бесмртном. Теби слава и хвала вавек. Амин.

17. ЈУНИ

1. **Св. муч. Мануил, Савел и Исмаил.** Браћа рођена, Персијанци, од оца незнабошца и мајке хришћанке. Васпитани у духу хришћанском и крштени. И као хришћани беху високи чиновници код цара Аламундара. Послати цару Јулијану Одступнику да воде преговоре и утврде мир међу царством Персијским и Грчко-римским. Цар Одступник приреди некакву светковину идолима у Халкидону. На тој светковини цар са својим велможама приносио је жртве идолима. Персијски изасланици су одсуствовали са те светковине. Цар их призове и нареди им, да и они узму учешћа у светковини и принесу жртве боговима. Онда они изјаве, да су они страни поданици, да су дошли као изасланици цара персијског ради успостављања мира међу два царства, а не због чега другог; да су хришћани, и да сматрају недостојним клањати се мртвим идолима и приносити им жртве. Цар се разјари и баци их у тамницу. Сутрадан их изведе поново и почне се с њима препирати о вери, но света браћа била су неодољива и непоколебљива.Тада их привезаше за дрвеће наге и ударахy их, и стругаху железним четкама. За све време мучења они се мољаху Богу с благодардношћу за муке: „О слатки Исусе, ове су нам муке слатке због љубави Твоје!" Ангел Божји јави им се, утеши их и одузе им сваки бол. Насупрот свима међународним односима опаки цар Јулијан најзад изрече пресуду, да се ова три брата мачем посеку. Када их посекоше, би земљотрес велики, земља се расцепи и прими тела светих мученика у себе, да их незнабошци не би сажегли по наређе-

њу царевом. Тела мученика потом земља изврже, да би их хришћани нашли и чесно сахранили. Чувши цар персијски, како нечовечно Јулијан предаде смрти његове делегате, спреми војску против њега. А Јулијан пође на царство Персијско уверен у своју победу. Но би потучен до ноге, и сам погибе са срамом, на радост и смех целога света.

2. **Преп. Пиор, отшелник нитријски.** Загрејан љубављу према Богу Пиор се рано одрекао света и удаљио у пустињу Мисирску, где се херојски подвизавао. За њега кажу, да никад није седао за трпезу да једе, него је увек јео стојећи и послујући. Кад су га питали зашто он тако чини, одговори св. Пиор: „Нећу да се занимам једењем као послом него као узгредицом." Када су га позвали у савет да се суди неки брат, који беше нешто згрешио, он дође носећи на леђима једну врећу песка а на прсима једну малу кесу песка. Упитан, шта му то значи, одговори светитељ: „Врећа песка на леђима — то су моји греси, које ја не видим, а кеса песка — то су греси мога брата, које ја треба да судим." Сва братија се тада постиде и узвикну: „То је пут спасења!" Живео је 100 година и упокојио се у Господу у IV веку.

Од хришћанске мајке и паганског оца
Три рођена брата, дивна миротворца:
мануил и Савел и Исмаил млади — Ради
Христа мртви земаљској наслади —
Кренуше се вољно да миру послуже,
Персе и Јелине миром да удруже. Но
ђаволски слуга, Јулијан проклети, О вери
се поче са три брата прети, И нуђаше
браћу, крштену у Христу, Да њсгову веру
усвоје нечисту. Тад рекоше браћа
крунисаном зверу: — Нисмо зато дошли
да мењамо веру, Но мир да правимо,
царе од Јелина, Ми веру имамо у
Божијег Сина. Горе се за боље још
може и дати Но боље за горе луд може
мењати. — Разјарен Јулијан, ад у њему
гори, У мукама љутим три брата умори.
Но Бог свевидећи што зна свему цену
На опаког цара гневом се покрену:
Јулијан опаки, пред Богом нејаки',
Срамном умре смрћу, насмеја се сваки,
Насмеја се сваки ко му гордост знаде И
кроз њега немоћ неправде познаде.

РАСУЂИВАЊЕ

Противници Христови увек су постизали обрнут резултат својим напорима против Христа. Место да зауставе реку Хришћанства, они су је ширили, удубљивали и чинили шумнијом. Место да је исуше, они су проузроковали такорећи потоп од ње по васцелом свету. Где је један мученик пао, ту се чета хришћана створила; где је нанет срам, поникла је слава; где се рекло — крај Хришћанства, ту је био почетак бујнијег усева. Мимо све обзире и обичаје међународне Јулијан Одступник је убио персијске изасланике, за мир: Мануила, Савела и Исмаила, из свог лудачког идолопоклоничког фанатизма.

Шта је Јулијан тиме постигао? Умножио је број хришћана, увећао број светих мученика, и ускорио крај и себи и паганизму. Посредно и нехотично Одступник је помогао распрострањењу и удубљењу Хришћанства. И то не само својим опаким гоњењем, него и нехотичним изјавама. Тако у препирци с хришћанима он је изјавио: „Христос није ништа у свом животу учинио што би заслуживало славу, осим ако се то не рачуна великим делом, што је он лечио хроме и слепе и изгонио демоне!" О бедника њега! Као да отварање очију једном јединим слепцу моћном речју није веће дело од покорења десет царевина! Но драгоцено је то што је он као највећи издајник Христа после Јуде признао чудеса Христова.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно преображење Господа Исуса (Матеј 17, 1) и то:

1. како преображеном Господу засја лице као сунце,
2. како и ја, помрачен грехом, могу силом и благодаћу Христовом засјати првобитним сјајем безгрешна човека.

БЕСЕДА

о погибељи оних који лажно сведоче

Свједок лажан неће остати без кара, и ко говори лаж, погинуће (Приче Сол. 19, 9)

Оно што бива у свету, види Бог и све војске небеске. Како, дакле, може човек сакрити истину код толиких сведока истине! И не само да небеске војске виде истину но и ревнују за истину. Како, дакле, може један смртан човек ићи против истине, што значи против безбројних небеских ревнитеља истине! Ваистину, помрачен је умом онај ко мисли да може сакрити истину и објавити лаж наместо истине. Кад милион видовитих ангела знају истину, може ли један човек сакрити истину? Може ли неко устати против истине, и остати некажњен? О браћо моја, ништа лажније нема од лажи! ништа неуспешније! ништа дрскије! ништа луђе!

Оно што бива унутра у човеку, то види Бог и све војске небеске. То види нарочито анђел хранитељ човеков. И овај анђел хранитељ не подноси, да човек износи из себе и о себи оно што није у њему. Остане ли човек упоран у лажи, анђел његов напустиће га и предаће га потпуно духовима лажи. Тешко тада томе човеку! Шта му вреди лажно сведочити против њега пред Богом и небеском војском! Боље томе човеку да се није ни родио. Јер ко год лаже, Духу Божјем лаже, и Дух Божји оставља лажљивца у тами и смрти.

О Господе истинити, подржи нас силом Духа Твога Светога, да никад не сведочимо лажно. Ослади нам истину Твоју свету и одврати лажну реч са језика нашег. Теби слава и хвала вавек. Амин.

18. ЈУНИ

1. Св. муч. **Леонтије.** Био војвода римски у финикијском граду Триполису, у време цара Веспазијана. Родом из Јеладе, „великотелесан узрастом, снажан, крепак и храбар у биткама." Царски намесник Адријан посла један одред војске, да ухвате Леонтија, јер овај Адријан беше јаросни противник и гонитељ хришћана. Старешина тога одреда, Ипатије, разболе се успут од љуте трескавице, због чега одред мораше да успори свој ход. Једне ноћи јави се ангел Божји Ипатију и рече му: „Ако хоћеш здрав да будеш, узвикни трипут попут небеса са свима твојим војницима: Боже Леонтијев, помози ми!" Своје виђење саопшти Ипатије друговима својим, и сви једногласно узвикнуше како ангел посаветова, и Ипатије наједанпут оздрави. Ово чудо задиви све, а нарочито некога Теодула. Тада Ипатије и Теодул пођу напред, пре осталих војника, да нађу војводу Леонтија. Леонтије их прими лепо и угости. А када им изложи своју веру у Христа, њихова се срца разгореше љубављу ка Христу, и у томе часу облак светао спусти се на Ипатија и Теодула, и из облака паде роса на њих. То сам Дух Божји крштаваше ове обраћене душе, а св. Леонтије у том часу изговори речи: у име Пресвете Тројице, Оца и Сина и Светога Духа. Опаки Адријан сазнавши да су и Ипатије и Теодул постали хришћани, нареди да их без поштеде бију, а потом да им главе секиром одсеку. Тако скончаше ова два духовна чеда Леонтијева. Тада Адријан наложи љута истјазања на Леонтија, но Леонтије оста непоколебљив у вери својој светој. Цело му тело ранама покрише, но он се приљежно Богу мољаше, да га не остави. Усред најљућих мука јави му се ангел Господњи и охрабри га и утеши. Најзад повалише мученика по земљи, и бише га дотле докле не предаде дух свој Богу. Страдање св. Леонтија гледао је својим очима неки кир Нотарије, који је то све и записао на оловним плочама, и плоче положио у гроб мученика. Честно пострада св. Леонтије 73. год.

2. **Преп. Леонтије прозорљиви.** Пореклом Грк из Пелопонеза. Подвизавао се у ман. Дионисијату 60 година и преставио се 1605. год. будући 85 година од рођења. За овога светитеља каже се, да је само једном ушао у манастир и само једном изишао из манастира за пуних 60 год. Наиме: ушао је онда када је први пут ступио у манастир Дионисијат, а изашао је онда када су га мртва изнели да сахране. Имао је чудесан дар прозорљивости и прорицања, а по смрти из његових моштију потекло је миро.

Леонтије срца лавовскога,
Лавовскога срца и имена, Он се
Бога не постиде свога Но пред
свима Христа исповеди, Христа
Бога, Спаситеља света. младост,
снагу и војводство презре Рад
истине Христа распетога И од
смрти славно васкрслога. Ласкан,
чашћен, слављен и дариван, Он се
Бога не одрече свога, Шибан,
пљуван. струган и распињан,
Он се Бога не одрече свога, Но
што већа мука и поруга То плам
вере већи и светлији, Царство
римско и све адске силе На њега
се беху окомиле, Ал' он знаде да
сам не бејаше, Но да Христос уз
њега стајаше. Стуб камени сред
гневних трсака, Стуб пламени
сред робова мрака. Својом вером
народе задиви, Живот даде, да
вечито живи.

РАСУЂИВАЊЕ

С коликом пажњом један научник испитује појаве природне, још са већом пажњом ми треба да испитујемо појаве и дејства благодати Божје. Ево шта сведочи о дејству Причешћа један од великана духовних. О. Јован Кронштатски пише: „Дивим се величини и животворности божественог Причешћа: старица пљувала крвљу и већ сасвим изнемоћала не могући ништа јести, онога дана кад је од мене примила Причешће, почела се проправљати. Девојчица на смрти, после Причешћа почела се поправљати, јести, пити и разговарати, док је пре тога она била готово без свести, у трзавици, и ништа није ни јела ни пила." О кад би сваки свештеник с пажњом научника и с љубављу молитвеника посматрао и пратио благодатна дејства св. Причешћа слично О. Јовану!

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно исцељење момчета кога је ђаво мучећи бацао час у огањ, час у воду (Мат. 17, 14) и то:

1. како Господ запрети ђаволу и момче оздрави,
2. како и мене зли дух баца час у огањ страсти час у воду телесности,
3. како и мене Господ може спасти од падања у огањ и у воду, само ако Му се помолим.

БЕСЕДА

о задужењу Бога

Господу позајима ко поклања сиромаху, и платиће му за добро н>егово (Приче Сол 19, 17)

И сиромах који проси и богаташ који даје — обојица задужују Господа, но само под условом да сиромах проси у име Господње и са смирењем, и да богаташ даје у име Господње и са милосрђем. Свако ко прима, треба да зна, да Божје прима; и свако ко даје, треба да зна, да Божје даје. Такво давање има цену, и такво примање има цену. Сви ми наги улазимо у овај свет, и наги излазимо из њега. Сви смо ми просјаци пред Господом, јер ничега немамо, што нисмо од Господа примили. Зато поклањај брату сиромаху, као што је и теби Бог поклонио. Туђе узимаш и своме дајеш, кад милостињу чиниш. Сиромах човек ближи ти је од свега твога имања, као што је и Богу, створитељу људи, сваки човек драгоценији несрављено од свега имања свога. Ако ти је дато богатство, дато ти је на кушање. Да се искуша срце твоје! Да види Бог и све војске небеске, да ли си ти разумео, од кога је твоје богатство и на што ти је оно дато. Благо теби, ако знаш, да је имање твоје од Бога и Божје! Благо теби, ако сиромахе рачунаш у задругаре своје, у чељад своју, и њима делиш од онога што је теби Бог поверио!

О како је неизмерно човекољубље Божје! Гле, све што имаш, припада Богу, па ипак Бог сматра себе дужником твојим, ако ти од Његовог узимаш и сиромасима дајеш, и платиће ти за добро твоје. Каква милост с овом да се равња!

О Господе човекољубиви, отвори ум наш да разумемо тајну Твоје молости, и омекшај срце наше као восак, да као восак гори и светли одблеском неисказиве милости Твоје! Теби слава и хвала вавек. Амин.

19. ЈУНИ

1. Св. апостол Јуда. Један од Дванаесторице. Син Јосифов и Саломин , а брат Јакова, брата Господњег. Са Саломом, ћерком Ангеја, сина Варахима Захаријана, имађаше Јосиф дрводеља 4 сина: Јакова, Јосију, Симона и Јуду. Овај Јуда назива се понекад Јуда Јаковљев, по знаменитијем од себе брату своме Јакову. Своју посланицу св. Јуда почиње овако: *од Јуде, Исуса Христа слуге, брата Јаковљева*. И ако се и он могаше назвати братом Господњим колико и Јаков, он то не чињаше из смирења и стида, јер у почетку он не вероваше Христу Господу; и када старац Јосиф пред смрт хтеде и Исусу дати део имања као и осталој деци својој, сви се томе успротивише па и Јуда, само Јаков драговољно одели део од свога дела и намени га Исусу. Још се Јуда назива Левијем и Тадејем. Има још један Тадеј, од Седамдесеторице апостола (21. августа), но овај Тадеј, или Јуда, био је један од великих апостола. Проповедао је Јеванђеље по Јудеји, Самарији, Галилеји, Идумеји, Сирији, Арабији, Месопотамији и Јерменији. У Едеси, граду Авгаровом, допунио је проповед онога другога Тадеја. Када проповедаше у пределима око Арарата, би ухваћен од незнабожаца, распет на крст и стрелама убијен, да вечно царује у царству Христовом.

2. **Преп. Пајсије Велики.** Мисирац по рођењу и језику. По једном виђењу у сну мајка га заветова Богу на службу. Као младић дође преп. Памбу, и овај га прими за ученика и за саученика преп. Јовану Колову, који и описа житије Пајсијево. На радост свом духовном оцу Пајсије прилагаше труд к труду, и подвиг к подвигу. Више пута јављао му се пророк Јеремија, кога је он нарочито волео и чешће читао; јављали су му се чешће и ангели Божји, па и сам Господ Христос. „Мир теби, возљубљени угодниче мој!" рекао му је Господ Христос. По великој благодати од Бога Пајсије је имао нарочити дар уздржавања од јела. Често није окушао хлеб по 15 дана, још чешће по недељу дана, а једном је, по сведоџби Јована Колова, 70 дана проживео не окусивши ништа. Имао је велику борбу са духовима злобе, који су му се јављали понекад онакви какви и јесу а понекад у виду ангела светлих. Но благодатни слуга Божји није се дао никад обманути и прелестити. Био је прозорљивац и чудотворац знаменит по свему Мисиру. Преселио се у вечност 400. год. Преп. Исидор Пелусиот пренео његове мошти у своју обитељ, и чесно их сахранио.

3. Св. муч. Зосим. Војник римски у време цара Трајана. Храбро исповедао своју веру у Христа Господа, због чега је претрпео љуте муке. Усред мука чуо глас с неба: „Мужај се, Зосиме, и крсти се. Ја сам с тобом!" Ангели Божји јављали му се у тамници. После многих мучења секиром посечен 116. год.

4. **Преп. Јован отшелник.** Подвизавао се у VI столећу близу Јерусалима. Подвигом достигао високи ступањ чистоте и силе, тако да му се зверови покораваху. У дубокој старости упокоји се у Господу 586. год.

Пајсије велики од младих ноката За
собом затвори од свих жеља врата. Дух
дизаше к Богу, тој јединој жељи, Ко и
сви велики древни светитељи. Питаху
монаси дивнога Пајсија:
— Која добродетељ већма Богу прија?
— Она што се крије! — рече 'им Пајсије,
А која се јавља Богу мила није.
Кад ПајсиЈе Бога животом прослави
Прослављени Господ Христос му се јави:
— Мир ти, угодниче, шта желиш, реци ми,
По жељи биће ти, попроси и прими!
Када ове речи од Господа зачу,
Пајсије ко дете предаде се плачу.
— О Господе благи, човек сам прегрешан,
И због греха многих много неутешан..
По Твојој милости грехе ми опрости Све што
згреших, Боже, од ране младости, И силу ми
даруј за будуће време Да од нових греха не
товарим бремс. Да до конца свога вољу Твоју
творим Љубављу све већом спрам Тебе да
горим. Испуни'му Господ ову мудру жељу И
благослов даде Своме светитељу.

РАСУТЉИВАЊЕ

Упиташе једном иноци Пајсија Великог „Реци нам, оче, реч о спасењу, и како треба да живимо по Богу?" А старац им одговори: „Идите, па држите заповести Божје и чувајте предања Отаца." Предање Отаца то је искуство светитеља у области духовној, искуство огромно од близу две хиљаде година, искуство многих стотина и хиљада светих људи и жена. Какво пребогато стовариште мудрости! Каква непрегледна хрпа доказа сваке истине Светога Писма! И све то благо, сву ту мудрост, све те доказе, сав тај опит протестанти су одбацили! О безумља неисказаног! О просјачке сиромаштине!

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно исцељење два слепца (Мат. 20, 30) и то:

1. како два слепца вапијаху ка Господу: помилуј нас, Господе, сине Давидов,
2. како се милостиви Господ дохвати очију њихових, и они прогледаше,

с v.

3. како сам и ја грехом заслепљен; и како и ја могу прогледати ако завапијем Господу да ме се дохвати.

БЕСЕДА
о освети и Осветнику

Не говори: вратићу зло. Чекај Господа, и сануваће те (Приче Сол. 20, 22)

Не свети се; не враћај зло за зло. Доста је зла од суседа твога; ако му ти вратиш зло за зло, удвостручићеш зло у свету; ако ли му не вратиш, оно још може покајањем сагорети своје зло; и тако ћеш ти трпљењем и праштањем смањити зло у свету.

Не свети се; не враћај зло за зло; чекај Господа, Он види и памти, и у своје време узнаћеш и ти и твој злотвор, да Господ види и памти. Питаш се: шта сам учинио тиме, што нисам вратио зло за зло? Учинио си најмудрије дело што си могао учинити у даном случају, наиме: уступио си своју борбу Јачем од себе, и Јачи ће се победоносно борити за тебе. Ако ступиш у борбу са злотвором, можеш бити побеђен. Но Бог не може бити побеђен. Уступи, дакле, своју борбу Победоносном и Непобедивом, па стрпљиво чекај.

Научи се од малог детета: када дете мало буде нападнуто од неког у присуству свога родитеља, оно не враћа напад нападом него гледа у родитеља и плаче. Оно зна, да ће га родитељ заштитити. Како ти да не знаш оно шта мало дете зна? Твој небески Родитељ је непрестано крај тебе. Зато: не свети се; не враћај зло за зло; него гледај у Родитеља и плачи. Само тако осигураћеш победу себи у сукобу са злим људима.

О Господе Свесилни, који си рекао: *Моја* /е *освета,* заштити нас свемоћном руком Твојом од неправедника, и уздржи нас од освета. Усаветуј нас Духом Твојим Светим, да је веће јунаштво отрпети него осветити се. Теби слава и хвала вавек. Амин.

20. ЈУНИ

1. **Свешт. муч. Методије, еп. патарски.** Из млада се посветио подвигу и као град на гори био виђен и позват на епископство у граду Патари Ликијској. Учен и красноречив архијереј, Методије је писао против јереси Оригенове. Његове „богодухновене речи као муња засијаше по свему свету." Незнабошци се дигоше на њега, мучише га и посекоше у Халкиди Сиријској 311. год.

2. **Св.** муч. Аристокл, Димитријан **и** Атанасије. Аристокл би свештеник саборне цркве у граду Тамасу на Кипру и провођаше богоугодан живот. Због његове велике ревности к вери удостоји се гласа с неба, да иде у Саламину Кипарску и прими венац мучeништва. Њему се придружише Димитријан ђакон и Атанасије чтец. Дошавши

у Саламину, ови Божји људи почеше проповедати Христа. Незнабошци их ухвате и после истјазања Аристокла мачем посеку, а Димитријана и Атанасија у огњу спале 306. год.

3. **Преп. Наум Охридски.** Главни му је празник 23. децембра, а 20. јуна му је летњи празник. (Види житије 23. дец.). О овоме летњем празнику бива велики сабор народа у манастиру Св. Наума. Многи болесници долазе или бивају донесени, да ту над моштима светитељевим кроз веру и молитву получе исцељење. Не само православни него и људи друге вере долазе да потраже помоћ од св. Наума. Један муслиман из Ресна донео је и приложио манастиру звоно 1926. год. из благодарности, што му је светитељ исцелио брата и са самртничке постеље подигао поново у живот. Прилагач се звао Џемаил Зизо, а његов исцељени брат Сулејман Зизо. Обојица су били угледни грађани у Ресну.

4. **Св. Калист I, патријарх цариградски.** Као ученик Григорија Синаита подвизавао се на Атону у скиту Магулу код Филотејског манастира пуних 28 година. Ту је он саградио доцније обитељ св. Маманта. Буде изабран за патријарха цариградског 1350. год. После 4 године удаљи се с престола патријаршког поново у Св. Гору. Но у време цара Јована Палеолога поново буде враћен на престо, где као патријарх остане до смрти. Упокојио се 1368. год. на путу са Серез, куда је ходио царици српској Јелени, да иште помоћ против Турака. У друштву са Игњатијем саставио красно руководство за подвижнике. Осим тога написао житије св. Григорија Синаита и св. Теодосија Трновског, као и многобројне беседе. Интересантно је споменути, како је св. Максим Капсокаливит прорекао смрт патријарху Калисту. На путу за Србију Калист удари на Свету Гору. Видећи га, св. Максим рече: „Овај старац неће више видети своје паствe, јер позади њега чује се надгробно пјеније: **влжени иепорочши вт* п\[*ти."**

5. Св. Левкије, епископ врунтисиопољски, у Италији. Рођен у Александрији и рано ступио у манастир. Удостојио се великих откровења и моћне благодати, тако да је и мртве васкрсавао и демоне из људи изгонио. Био најпре епископ у Александрији, па по заповести с неба пређе у Италију у незнабожачки град Врунтисиопољ, који сав покрсти и у коме сагради храм Богоматери. По многом и успешном труду преселио се у вечност у време цара Теодосија II, у V столећу.

6. **Блажени Студије.** Знаменити патрицијe и конзул у Цариграду. Основао близу Златних Врата цркву Св. Јована Претече и манастир, прозват по њему Студијски. Овај манастир је постао знаменит по многим славним мужевима, духовницима, подвижницима и за веру страдалницима, од којих је најпознатији св. Теодор Студит. Латински крстоносци разорили су ову обитељ 1204. год., но обнови је цар Константин Палеолог Порфирородни 1293. год. На том месту сада се налази турска џамија.

— Левкије. Левкије, срца убеђена. У
Књизи Живота блаженог имена,
Спомен ће ти вечни на небеси бити

А на земљи црква тебе ће славити!
Такав глас Левкије с небеса услиша
И мир благоухан срце му утиша.
На Левкија светог враг се црни диже
Но Левкије на њег крстом се подиже,
Вражијмм стрелама он се не ујазви
Но сву вражју силу силом Божјом разби.
Бог му силу даде, доброме пастиру,
Те сачува стадо у грешном Мисиру.
Још основа цркву у Врунтисјопољу
И научи људе штитит Божју вољу.
Народ крсти многи и велможе славне,
Све обасја лучем вере православне,
Чудесима својим цео свет задиви,
Па Господу оде — венац славе прими.

РАСУЂИВАЊЕ

Св. Кипријан пише о бесмрћу: „Кад би неки знаменит човек теби нешто обећао, ти би поверовао његовом обећању и не би ни помислио, да ће те обманути онај који је вазда веран својој речи. Но гле, вероломниче, теби говори сам Бог, и ти се са сумњом колебаш! Бог је теби обећао бесмрће по исходу из овог света, и ти дрско сумњаш у то обећање! То значи: сасвим не познавати Бога, значи: неверовањем врећати Христа Господа и Учитеља." О како је силна вера у светитеља Божјих! И како јасна и разумна, и добро образложена простим но силним примерима! Несвети не сумњају зато што су тобож разумнији, него зато што су несвети. Светији Човек је увек разумнији, јер у чистом огледалу свога срца види истину.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно усахнуће неплодне смокве (Матеј 21, 19) и то:

1. како Господ прокле смокву са много лишћа а без плода, и смоква усахну,
2. како је и мој живот са много лишћа — телесне бриге, жеље, мисли — а без духовног плода, те може доћи под исто проклетство, ако се не поправим.

БЕСЕДА

о томе како јс наше спасење у рукама Божјим

Коњ се опрема за дан боја, али је у Господа спасење (Прнче Сол. 21, 31)

Ми смо дужни да се припремимо, но од Бога зависи наш успех. Сва наша припрема само је као предлог Богу, али не одлучује припрема но Бог. Зато мудро народ каже по опиту своме: човек предлаже а Бог располаже.

Војниче Христов, опремај ум свој као доброг коња, оружај срце ' своје врлинама, челичи вољу своју подвизима, али знај — да је спасење у Господа.

Орачу Христов, ори и преоравај душу своју, сеј добро семе јеванђељско у њу сваки дан, плеви њиву душе своје од корова, стражи над њом, али знај — да је спасење у Господа.

Трговче Христов, вежбај се сваки дан у доброј трговини, мењајући материјално за духовно, и земаљско за небесно, и смртно за бесмртно, али знај — да је спасење у Господа.

Није помогао коњ фараону у Црвеном мору. Нити је помогло богатство Вавилону у дан расплате с Богом. Све може неко припремити, па ипак у одсудном часу све изгубити. Јер спасење није у припреми него у Господу. Зато су светитељи, мада најприправнији за Царство Божје, и на самртном часу уздисали не знајући, да ли ће бити примљени у Царство. О како су добро памтили они реч Господњу: *кад свршите све што вам је заповеђено, говорите: ми смо залу-дне слуге* (Лк. 17, 10)!

Будимо спремни, браћо, за дан искушења, добро утегнути, и опасани, и наоружани, али не уздајмо се у своју спрему него у Господа.

О Господе Спаситељу наш, помилуј нас и спаси. Теби слава и хвала вавек. Амин.

21. ЈУНИ

1. **Св. муч. Јулијан Тарсанин.** Благородног, сенаторског порекла; живео у Тарску Киликијском, пострадао у време Диоклецијаново. Иако му беше тек 18 година од рођења када би подвргнут истјазавању за веру, св. Јулијан беше већ довољно васпитан и утврђен у хришћанском благочешћу. Целу годину водао га је намесник царски за собом из града у град, све мучећи га и све наговарајући, да се одрекне Христа. Мајка Јулијанова следоваше издалека своме сину. Када је намесник ухвати и посла да усаветује свога сина, да се одрекне Христа, она три дана говораше у тамници своме сину супротне савете, учећи га и храбрећи да не клоне духом, но да с благодарношћу Богу и смелошћу иде на смрт. Мучитељи зашију тада Јулијана у врећу с песком и са скорпијама и змијама, па баце у море, а и мајка Јулијанова умре на мукама. Мошти његове избаце таласи на обалу, и верни пренесу их у Александрију и чесно сахране 290. год. Доцније те мошти буду пренете у Антиохију. Сам св. Јован Златоуст доцније држао је похвалну реч св. муч. Јулијану. „Из уста мученика", рекао је Златоуст, „исходио је свети глас, и заједно с гласом изливала се светлост јаснија од сунчаних зрака." И још: „Узми кога било, сумашедшег и бесног, и приведи овоме светоме гробу, где су мошти мученикове, и видећеш, како ће он (демон) непремено искочити и побећи као од палећег жара." Из ових речи јасно је, како су се многобројна чудеса морала дешавати на гробу св. Јулијана.

2. **Преп. Јулије и Јулијан.** Рођена браћа из грчке области Мирмидоније. Одмалена васпитани у хришћанству, са заветом да ће живети увек у девству и служити цркви. Јулије беше презвитер а Јули-

јан ђакон. Од цара Теодосија Млађег издејствују грамату, да могу по целом царству рушити кумире и зидати цркве хришћанске. Као два апостола ова два брата обраћаху нехришћане у хришћане по Истоку и Западу, и зидаху цркве. Сазидаше 100 црквa за живота свога. Упокојили се мирно у господу близу Медиолана. Житељи Медиолана призивају св. Јулија у помоћ против вукова.

3. **Св. муч. Арчил II, цар грузински.** Беше син цара Стефана а унук великог цара грузинског Вахтанга. Велики хришћанин и заштитник Хришћанства цар Арчил би мучен од муслимана и посечен за Христа 20. марта 744. год. А њему беше 80 година када пострада за Господа и пресели се у блажену вечност.

4. **Св. муч. Луарсаб II, књаз карталински** у Грузији. И отац му, *Георгије X,* пострада због вере и би отрован од персијског шаха. Луарсаб пак би бачен у неку тамницу, близу Шираса, у којој протамнова 7 година. Тада, по наредби шаха Абаса I, би обешен у тамници са двојицом слугу, 21. јуна 1622. год. На његовом гробу виђена беше светлост небеска.

Кад Јулије и брат му Јулијан
Саградише Богу Свевишњему
Деведест и девету цркву, Тад
Јулијан гробницу сагради За свог
брата свештеног Јулија, Па кад
брату гробницу показа, Јул1{је му
кротко говораше: — Ирипремај се,
мој брате рођени, Грао /е овај за
тебе саграђен, Припремај се да
пред Бога пођеш,
Пре твог брата, грешнога Јулија.
А Јулију Бог је одредио
Саградити још и стоту цркву На
острву неком усамљеном. Како
рече преславни Јулије, Како рече,
онако се стече, Пре старијег
млађи брат се смири, А старији
сто цркви намири, Па кад стоту
на острву сазда, Тад се и он' у
вечност пресели.

РАСУЂИВАЊЕ

Кад човек почне да се вежба у ћутању, ћутање му изгледа ниже од говора; но када се извежба у ћутању, онда зна да је говор нижи од ћутања. Рекао монах св. Сисоју: „Ја бих хтео да сачувам срце моје, али не могу", на што му старац одговори: „Како можемо ми сачувати срце, кад капија срца нашег — језик — стоји отворена?"

Упитали једанпут Харилеуса, синовца Ликургова, зашто је стриц његов издао тако мало закона. Он одговори: „Јер не треба много закона онима који много не говоре."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно исцељење слепог Вартимеја (Мк 10, 46) и то:

1. како Вартимеј с вером вапије ка Господу за исцељење, и како га Господ исцељује,

2. како и ја седим слеп душом крај пута, којим Господ пролази, и ако вапијем к Њему, исцелиће ме.

БЕСЕДА
о сејању и жетви

Ко сије безакоње, жнуеће муку (Прине Сол 22, 8)

Ако чиниш безакоње, може те мука и обићи онога дана, када чиниш безакоње, но она је чула глас безакоња, и доћи ће неизоставно у свој дан.

Понеко сејање је слатко, и понека је жетва горка. Понеко сејање личи на живот, но плод и жетва су му смрт.

Пази и научи се из Светога Писма:

Ева посеја безакоње кроз непослушност, и снађе је мука порођајна.

Каин посеја безакоње кроз братоубиство, и снађе га мука бесаног лутања по земљи.

Содом и Гомор посејаше безакоње, и пожњеше муку грозне смрти.

Синови Илије првосвештеника посејаше безакоње, јер чињаху скверну покрај Ковчега Завета, и пожњеше муку, јер горко изгубише живот у боју.

Сети се Саула, његовог безакоња и његове муке. Па се сети Ахава и Језавеље. Па се сети Ирода и Јуде. Па се сети дана данашњега, и дана јучерашњега, и дана прекјучерашњега, и свакога прошлог дана, и ослушни речи свакога дана: *ко сије безакоње, жњеће муку!* Има ли села на свету, коме ова наука није пред очи постављена? Има ли крова, који под собом не скрива такву науку? Има ли и једног живог човека, који се није осведочио у ову науку на живим примерима око себе?

О Господе Премудри, кад не бисмо знали вољу Твоју, мање бисмо одговарали. Но кад си нам дао да је знамо, Премилостиви, додај нам силе да је и извршујемо кроз све дане живота нашег: Теби слава и хвала вавек. Амин.

22. ЈУНИ

1. **Свешт. муч. Јевсевије, еп. самосатски.** Велики изобличитељ аријанства. Када се упразни престо антиохијски, његовим настојањем би изабран Мелетије за патријарха, Мелетије, велико светило цркве, који се по смрти удостојио велике похвале од стране св. Јована Златоуста. Но аријанци брзо изгнају овога Мелетија из Антиохије. Када умре зли син Константинов, Констанције, зацари се један гори од њега, Јулијан Одступник. У време гоњења хришћана од стране Јулијанове, св. Јевсевије скиде са себе свештеничке расе а обуче се у војничко одело, те под видом војника обилазаше гоњене цркве по Сирији, Финикији и Палестини, свуда утврђујући веру православну и постављајући потребне јереје и ђаконе и остале клирике, а понегде

и епископе. По шумној погибељи Јулијановој св. Јевсевије усаветова Мелетија те сазва сабор у Антиохији 361. год., на коме беху 27 архијереја, на коме се још једном више осуди аријанска јерес а провозгласи вера православна онако како беше изражена на I Васељ. сабору. Поред Мелетија и Јевсевија на овом Сабору нарочито је падао у очи св. Пелагије Лаодикијски, чувени девственик и подвижник. Тај Сабор беше у време благочестивог цара Јовиниана. Но овај цар убрзо умре, а зацари се зли Валент, с којим дође опет гоњење на Православље. Св. Мелетије би прогнан у Јерменију, Јевсевије у Тракију, а Пелагије у Арабију. После Валента зацари се цар Грацијан, који даде слободу цркви а заточене архијереје поврати на њихова места. Тако се вратише: Мелетије у Антохију, Јевсевије у Самосат, а Пелагије у Лаодикију. У то време многе епархије и парохије беху удове, те Јевсевије ревносно хиташе да нађе и народу да законите пастире. Но када он дође са изабраним епископом Марином у град Долихин, да би новога архијереја устоличио и јерес аријевску, која у том граду беше силна, изобличио, неки фанатички јеретик баци с крова ћерамиду на Јевсевијеву главу и рани га опасно, од које ране овај велики ревнитељ Православља, светитељ и мученик, умре, да вечно живи у рајском блаженству. Пострада 379. год.

2. **Св. муч. Зинон и Зина.** Св. Зинон беше официр римски у граду Филаделфији Арабијској. А Зина му беше слуга. Када у време цара Максимијана наста гоњење хришћана, усуди се св. Зинон те изађе пред војводу Максима, исповеди своју веру у једнога живога Бога, и посаветова Максима, да се и он мане мртвих идола и да прими једину истиниту веру. Наљути се војвода, па баци Зинона у тамницу. А када верни Зина посети свога господара у тамници, то и он би ухваћен и ухапшен. Затим обојица беху мучени за Христа и најзад бачени у огањ, у који насуше незнабошци уља. Душе њихове увенчаше се венцима у царству Христовом, а телесни остаци бише сахрањени у цркви Св. Ђорђа у месту званом Кипарисион.

Црква никад није без пастира, Ни без мука нити без јунака. Кад мач оштри севну голијатски, Отпор даде пастир Самосатски, Јевсевије, и с њим Мслетије. Ко две звезде — трећа: Пелагије. Православља светог ревнитељи, Цркве Божје славни светитељи. Мука беше тада за хришћане, Љута мука са обадве стране, С једне стране бесни јеретици, С друге стране цари безумници.

Тешко беше душу сачувати И истину Божју одстојати, Против лажи и против насиља, Сред корова мало би босиља, Мало. мало смиља и ковиља! Три јерарха — три мирисна цвета: Доста меда за сав отров света. Јевсевије ко ревнитељ поче И свој живот ко мученик доче. Јевсевије првосвештениче, Благослови, Божји угодниче!

РАСУЂИВАЊЕ

Зашто Господ благи попушта на истиниту веру нападе и муке, док јересима и незнабоштву допушта наслађивање спокојством? „Зашто?" пита се и св. Јован Златоусти, и одмах одговара: „Зато, да би

ти познао слабост њину (тј. јереси и незнабоштва), када видиш да се оне и без узнемиравања саме од себе распадају, и да би се убедио у силу вере, која трпи беде, па чак и кроз противнике своје умножава се." „Споримо ли, дакле, с незнабошцима или с бедним Јудејцима, довољно је истаћи за доказ божанствене силе то што вера (хришћанска), подвргавана безбројним -борбама, одржала је победу" чак и када је цео свет стајао против ње. А св. Исак Сирин говори: „Чудна љубав Божја према човеку познаје се, када је човек у бедама, што разоравају надежду његову. Овде Бог показује силу своју а спасење његово. Јер никада човек не познаје силе Божје у покој.у и слободи."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно онемљење првосвештеника Захарије (Лк. 1, 20) и то:

1. како Захарија не поверова ангелу Божјем, да стара утроба његове жене може зачети и родити, и како због тога онеми, по речи ангелској,
2. како сам и ја као немилом ударен, кад не могу довољно да говорим о чудесима Божјим, јер ми је вера малена.

БЕСЕДА

о томе како се лењивац изговара

Ленивац говори: лав је на пољу (Прине Сол. 22, 13).

Да би оправдао своју леност, лењивац истиче тешкоће и препреке некоме послу, и увеличава их преко сваке мере. Ако му смета један човек, он ће рећи, да му смета цело село; ако шушти лишће, он ће правдати, да не може на посао због буре; ако је пред кућом зец, он ће рећи — лав! Само да не изађе из куће, и само да одложи посао.

Лењост је сасвим супротна природи човековој. Природа је човекова делателна: она тражи да послује, да ради, да зида. Леност је поуздан знак изнакажености природе код једног човека. Да је леност страшан порок, јасно је из тога, што један делателан човек никад не завиди лењивцу, док лењивац завиди делателном; исто онако као што трезвен човек не завиди пијанцу, док пијанац завиди трезвеном човеку.

О Господе, Створитељу сведелателни, спаси нас од тупе и порочне лењивости, којом се ми удаљујемо од природе своје првосаздане, од образа и подобија Твога, Владико свих твари! Надахни нас Духом Твојим Светим, сведвижним и радостотворним. Теби слава и хвала вавек. Амин.

23. ЈУНИ

1. **Св. муч. Агрипина.** Агрипина света беше рођена и васпитана у Риму. Од самог детињства вежбала се да живи по јеванђелски, одгонећи од свога срца смрад страсти и налевајући срце своје благоухањем девичке чистоте, девствености и целомудрености. Обручена беше Христу Господу, и као невеста Христова пострада у време цара Валеријана. Претрпе бијење штаповима, све док јој кости скрушише. Ангел Божји јави јој се и укрепи је. При новим мукама предаде дух свој Богу. Њене другарице: Васа, Пауна и Агатоника пренеше мошти њене на острво Сицилију, и тамо их чесно сахранише. Ту се доцније подиже црква у име св. Агрипине. Он њених моштију биваху чудеса безбројна. Силом њених моштију чак и Агарјани беху враћени од града, где те мошти почиваху. Упокојила се и славом увенчала 275. год.

2. **Св. муч. Евстохије, Гај и други с њима.** Би Евстохије жрец идолски у време цара Максимијана, па видећи јунаштво хришћанских мученика, одбаци незнабоштво и крсти се. Крсти га сам епископ антиохијски Евдоксије. После тога Евстохије постепено преведе своју родбину у хришћанство. Његов сродник Гај крсти се заједно са три отрока: *Провом, Лолијем и Урбаном.* Сви ови, и још други уз њих, беху изведени пред суд, мучени и посечени због вере у Христа Господа у Листри. Душе њихове преселише се у бесмртно Царство Христово.

3. **Спомен иконе Пресвете Богородице Владимирске.** Када татарски цар Ахмет опколи Москву, кнез Јован Васиљевич пође с војском да брани град. Иако војска овога кнеза беше малобројна и слабија од војске татарске, ипак она изађе победоносна. Јер наиђе одједном неописани страх на Татаре, те се смутише и разбегоше. Овај неочекивани успех приписивали су сви икони Пресвете Богородице, пред којом се народ мољаше за спас од Татара. Због тога је у Русији и одређен 23. јуни за спомен овога чуда.

4. **Повест о покајању Теофила.** Овај из зависти према епископу предаде душу ђаволу и одрече се написмено Христа и Богородице. Но потом Теофил се горко покаја, исплака опроштење од Свете Пречисте после 40-дневног поста и сузних молитава, прими натраг написату хартију, коју беше ђаволу дао, и јавно исповеди свој грех у цркви пред епископом и народом. И када му епископ изрече опроштај и причести га, Теофилу се засја лице као сунце. Ево примера како милостиви Бог не само прашта грехе правим покајницима, него их и у светитеље уврштује.

Агрипина, чистија од крина,
Обручница Божијега Сина,
Светлија јој душа од пламена, А
тврђа јој вера од камена. Под
шибом се Господу мољаше.

У ранама псалме псалмоваше,
Свим прашташе, све благосиљаше,
Ко стуб крвав на суду стајаше.
Кад јој кости беху сакрушене,
Ангел сиђе — ране залечене!

Но кад нове муке налегоше,
Агрипину силе издадоше,
Агрипина дух Богу предаде,
Душа одс, а тело остаде.
Свете мошти свете Агрипине
Одбрана су земље Сицилије,
Лекарство' су невољних и болних
А заштита од хорди убојних.
Молитвама свете Агрипине Нека
и нас многа беда мине.

РАСУЂИВАЊЕ

Незлобиво трпљење — то је трпљење хришћанско; а трпљење с немоћном злобом не разликује се много од освете. Светитељи наши велики су у свакој добродетељи јеванђелској, но о како су велики и величанствени у незлобивом трпљењу! Ваљда нам се они чине у тој добродетељи највећи зато што смо ми у њој најмањи. Када оци пустињски беху једном окружили Јована Колова да чују поуку, добаци неки завидљивац: „Твој сусед, Јоване, пун је отрова!", на што незлобиви Јован одмах одврати: „То си ти рекао видећи само спољашњост, а шта ли би тек рекао, кад би видео унутрашњост?" А кад су св. Кипријана, еп. картагенског, извели на посечење, он нареди да после његове смрти даду џелату његовом за труд 25 златника.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно исцељење Захаријино од немила (Лк. 1, 64) и то:

1. како Захарија онеми због неверовања ангелу Божјем,
2. како проговори чим испуни заповест ангелску (Лк. 1, 63),
3. како ће и од моје душе отпасти немило, чим почнем испуњавати заповести Божје, и како ће душа моја бити пуна словесности и мудрости по Богу.

БЕСЕДА

о томе како не треба завидети грешницима

Не завиди злијем људима (Приче Сол. 24, 1)

Завиди ли ко губавоме? Не завиди. Зашто онда понеко завиди зломе, кад је зло већа болест од губе. Губа је болести тела, а зло је болест душе. Губав може бити унутра здрав, док је споља болестан; зао пак може бити споља здрав, али му је унутрашњост болесна, срце му је болесно. Већу цену има дрво споља болесно но са здравом срчиком, неголи дрво споља здраво но са трулом срчиком. Тако је и губа мање зло од зла, тј. од греха. Јер под злом Премудри је мислио на грех.

Завиди ли лекар болеснику? Не завиди. Ни праведник не завиди грешнику. Ако не знаш, да ли си праведан, испитај срце своје: да ли завидиш грешнику? Ако завидиш, онда ниси праведник; ако ли не завидиш — онда се радуј, праведниче Божји. Болесник болеснику може завидети; болесник здравом може завидети; али здрав болесноме не завиди. Ни праведан грешном не завиди. Лекар познаје смрто-

носну болест код свог болесника, и знајући, сажаљева га — а не завиди му. И праведник познаје болест греха, језовиту и смртоносну, па не завиди грешнику но сажаљева га.

О Господе добри и сажаљиви, искорени завист из срца наших и укорени љубав. Теби слава и хвала вавек. Амин.

24. ЈУНИ

1. **Рођење св. Јована Претече и Крститеља Господњег.** На шест месеци пре свога јављања у Назарету Пресветој Деви Марији велики Гаврил, архангел Божји, јавио се првосвештенику Захарију у храму Јерусалимском. Пре него што је објавио чудесно зачеће безмужне девице, архангел је објавио чудесно зачеће бездетне старице. Захарије не поверова одмах речима весника Божјег, и зато му се језик веза немилом, и остаде нем све до осмог дана по рођењу Јовановом. У тај дан скупише се сродници Захаријини и Јелисаветини ради обрезања младенца и ради надевања имена. Па када упиташе оца, какво би име он желео дати сину, он, будући нем, написа, на дашчици: Јован. И у том часу одреши му се језик, и он поче говорити. Дом Захаријин беше на висинама између Витлејема и Хеврона. По целом Израиљу беше се разнео глас о појави ангела Божјег Захарији, о немилу овога и о одрешењу језика његовог у часу када написа име Јован. Глас о томе беше дошао и до Ирода. Зато Ирод, када посла да се покољу деца по Витлејему, упути људе у брдско обиталиште породице Захаријине, да убију и Јована. Но Јелисавета благовремено сакрије дете. Разјарен због овога цар Ирод посла џелате у храм Захарији (јер се деси да Захарији опет беше чреда служења у храму Јерусалимском) да га убију. Између притвора и храма Захарија би убијен, а крв његова се усири и скамени на плочама, и оста тако као сталан сведок против Ирода. Јелисавета се сакрије са дететом у неку пештеру, где ускоро она премине. Младенац Јован оста у пустињи сам на старању Бога и ангела Божјих.

2. **Св. Никита, еп. ремесијански.** Друг и врсник св. Павлина Нолског (в. 23. јануар). Изгледа да је био Словенин, и као такав да је проповедао Јеванђеље међу Словенима у области нишко —пиротској. Какву је промену учинио св. Никита међу Словенима, најбоље показује песма, коју је св. Павлин спевао Никити:

„Каква промена! И како срећна! Дотле непроходне и крваве горе скривају сада разбојнике, обраћене у монахе, питомце мира.

„Где беху обичаји зверова, тамо је сад лик ангела. Праведник се скрива у пећини, где је раније становао злотвор."

Столица св. Никите био је град Ремесијан, под којим неки разумеју Пирот. Поред своје мисионарске службе св. Никита је написао и неколико књига, као шест књига о вери, књигу о палој девојци (која је многе побудила на покајање). Упокојио се св. Никита у V веку.

3. Св. муч. Орентије$_5$ Фарнакије, Ерос, Фирмос, Фирмин, Кириак и Лонгин. Рођена браћа. Беху римски војници у време цара Максимијана. Када Римљани ратоваху против Скита за Дуиавом, св. Орентије изађе на мегдан скитском голијату Мароту и уби га. Због тога сва римска војска приношаше жртве боговима, али Орентије са браћом изјави, да су они хришћани и да не могу приносити жртве глувим и немим идолима. Без обзира на њихове војничке заслуге беху осуђени на прогонство у Каспијске пределе, но успут свих седам, један за другим, од глади и мука скончаше свој живот и преселише се у Царство Христово.

Чудом Божјим Јован у свет дође,
1Са'но Исак Сарин и Аврамов,
Чудом Божјим оста у животу Од
крвава ножа Иродова Нож
промаши младенца Јована, Не
промаши оца Јованова: Чудом
Божјим Јован у пустињи Одржи
се тридесет година, Слуги БожЛШ
— ангели пастири, Сиротану —
ангели чувари!

Расте Јован — јагње умиљато,
Да Јагњету Божијем послужи,
Да дан бео пре сунца објави,
Непознатог позна и прослави.
Завршетак великих пророка И
почетак Божјих апостола. Ко
Илија с Богом разговара Ко
апостол и љуби и кара, Син
чудесан првосвештеника, Брат
првенац Т>ожјих мученика.

РАСУЂИВАЊЕ

Једна од разлика између красноречиве философије јелинске и вере хришћанске јесте у томе, што се философија јелинска да сва јасно речима изложити и читањем појмити, док вера хришћанска нити се да сва јасно речима изложити нити пак, још мање, само читањем појмити. При излагању вере хришћанске неопходан је и пример излагача, а при поимању и усвајању потребно је сем читања и вежбање читача. Кад је патријарх Фотије прочитао речи Марка Подвижника о Духовном Животу, он је приметио извесну нејасност код писца, за коју он мудро каже, да „не происходи од тамноће излагања него од тога што истине, ту излагане, боље се схватају посредством вежбања (него посредством речи), и не могу бити објашњене само речима... И ово", додаје велики патријарх, „није случај само код ових беседа нити само код овог јединог мужа, него код свију који су се трудили изложити подвижничке законе, страсти и упутства, која се боље разумеју из самог делања (вежбања)."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно распознавање старца Симеона Богопримца (Лк. 2, 27) и то:

1. како овај свети старац познаде духом нејачка Младенца као Господа и Месију, док заслепљени књижевници и свештеници не познаше Га ни онда када Он учини безбројна чудеса и објави нечувену мудрост,
2. како и моја душа, ако је заматорила у гресима, не може познати Господа.

БЕСЕДА
против злурадости

Кад падне непријатељ Твој, немој се радовати, и кад пропадне, нека не игра срце твоје (Прине Сол. 24, 17)

Човек је, немој се радовати паду његовом. Брат ти је, нека ти не игра срце, кад пропадне. Бог га је створио за живот, и Бог се не радује пропасти његовој. Не радуј се ни ти ономе што Бога жалости. Кад човек пропада, Бог губи; зар да се ти радујеш губитку Створитеља свога, Родитеља свога? Зар кад анђели плачу, ти да се веселиш?

Кад непријатељ твој падне, моли се Богу за њега, да га Бог спасе, и благодари Богу што ти ниси тако пао. Од истог сте материјала и ти и он, као два лонца из руку лончаревих. Ако се један лонац разбио, треба ли други да се смеје и радује. Гле, малени каменчић, који је разбио онај лонац, чека само нечију руку да га дигне, па да разбије и овај лонац. Од истог су материјала оба лонца, и малени каменчић може разбити стотину лонаца.

Кад се једна овца изгуби, треба ли да се радује остало стадо? Не, не треба да се радује. Јер гле, пастир оставља стадо и иде забринут да тражи овцу изгубљену. Губитак пастиров губитак је и стада. Зато не радуј се, кад непријатељ твој падне, јер се ни Пастир твој и његов, Господ Исус Христос, не радује паду његовом.

О Господе Исусе Христе, Пастиру Добри, изрини злурадост из срца наших, и место ње усади у срца наша сажаљење и братољубље. Теби слава и хвала вавек. Амин.

25. ЈУНИ

1. Преп. муч. Февронија. Кћи сенатора Просфора из Рима. Да би избегла брак са смртним човеком, она себе обручи Христу и замонаши се на Истоку у земљи Асирској, у манастиру, где њена тетка, Вриена, беше игуманија. Лисимах, син некога великаша, имаше жељу да се ожени Февронијом, но како цар Диоклецијан подозреваше у њему потајног хришћанина, посла га на Исток, са Селином, стрицем његовим, да хвата и убија хришћане. Суров беше Селин као звер, и свуда без поштеде истребљиваше хришћане. Лисимах, напротив, где год могаше штеђаше хришћане и склањаше их од свога звероподобног стрица. Направивши пустош од хришћана у Палмири, Селин дође у град Сивапољ, близу ког беше манастир девички са 50 испосница, међу којима и Февронија. Иако јој беше тек 20 година, Февронију поштоваху и у манастиру и у граду због велике кротости, мудрости и уздржљивости. У том манастиру држаше се правило блажене Платониде, раније игуманије, да се сваки дан петка проводи

само у молитвама и читању свештених књига, без икаква другог рада. Вриена беше одредила Февронију да чита сестрама свештене књиге, и то стојећи скривена иза завесе, да се нико не би замаивао и пленио красотом лица њенога. Чувши Селин за Февронију, нареди да му је доведу. Па кад се света девица не хте одрећи Христа и пристати на брак са смртним човеком, он нареди да је шибају, потом да јој зубе избију, потом да јој одсеку руке, па прси, па ноге, и најзад да је посеку мачем. Али мучитеља — тога истог дана снађе страшна казна Божја: бес уђе у њега, и обузе га неки самртни ужас; у том ужасу он удари главом о мермерни стуб и паде мртав. Лисимах нареди да се тело Февронијино сабере и однесе у манастир, где буде чесно сахрањено, а он се са многим другим војницима крсти. Од моштију св. Февроније биваху многа исцељења, а и она се јављаше у дан празника њеног и стајаше на свом уобичајеном месту међу сестрама, и све сестре гледаху је са страхом и радошћу. Чесно пострада св. Февронија и пресели се у вечно блаженство 310. год. А 363. год. мошти њене буду пренете у Цариград.

2. **Преп. Дионисије.** Ктитор ман. Св. Јована (Дионисијата) на Атону. Родом из Корице у Албанији. Његов старији брат Теодосије удаљи се у Свету Гору, где временом постане игуманом манастира Филотеја. Када одрасте, св. Дионисије дође своме брату у Филотеј, и овај га замонаши. По Промислу Божјем Теодосије, бавећи се једном манастирским послом у Цариграду, би изабран и посвећен за митрополита у Трапезунт. Дионисију пак почне се јављати нека чудна светлост сваке ноћи на оном месту, где он доцније подигне обитељ св. Јована Претече, Објаснивши појаву те светлости као знак с неба, да ту треба да подигне манастир, Дионисије оде у Трапезунт своме брату и цару Алексију Комнену, да поиште помоћ. Цар му да и новац и повељу, која се и сад чува у манастиру. Год. 1380. основа Дионисије обитељ св. Јована Претече. Но када једном разбојници морски опљачкаше обитељ, оде Дионисије поново у Трапезунт, и тамо сконча живот, у 72. години свога живота. А манастир Дионисијат и до данас напредује и цвета. У том манастиру налази се икона Пресвете Богородице, названа *Похвала,* коју је цар Алексије Комнен даровао Дионисију. По предању, пред том је иконом први пут читан Акатист Богородици, састављен патријархом Сергијем.

Февронија дева Христа исповеда Стојећи пред судом, крвава и бледа. Февронија млада ко палмова грана. Од краснога плода грана отежана, Па Селину збори: „Ја женика имам, И никакве части од тебе не примам, Христос моја слава, Христос моја дика, О да красна лика мојега Женика! Сеци, сеци ноге — пут су превалиле! Сеци, сеци руке — посб су свршиле! Сеци, сеци језик — срцем ћу се молит! Крши, крши уста — срцем пу говорит! шибај, дроби, тело — нашто ће ми тело? Лепше ми је Женик спремио одело,

На небеси горе међ многим светима,
У сладосном Рају међу ангелима.
Када ја отидем, не мисли, Селине,
Да ће јед живота твога да угине. Но
чуј ме и памти: гле, дана истога
Скупа ћемо поћи пред Бога Живога:
Ти као мучитељ — ја мучена тобом,
Свак ће своја дела да понесе собом.

РАСУЂИВАЊЕ

„Ко жели отклонити од себе будуће беде, мора с радошћу подносити садашње", рекао је Марко Подвижник. За велику беду сматрају људи клевету; и мало је оних који ову беду подносе без роптања. О красни плоде благодушно поднесене напасти! Напаст нам се даје за добру духовну трговину, а ми пропуштамо прилику остајући празни на пазару. Гле, и Атанасије, и Василије, и Златоуст, и Макарије, и Сисоје, и хиљаде других следбеника Најоклеветанијег били су оклеветани. Но Бог, који све устројава на наше спасење, тако је устројио био, да на трњу клевете никну мирисне руже славе за све оклеветане ради имена Његовог. Да није био оклеветан, зар би Стефан видео небо отворено и славу Божју на небу? И клевета на Јосифа целомудреног није ли послужила на још већу славу његову?

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесни риболов на дубини (Лк. 5, 4) и то:

1. Како апостоли одоше на дубину и с благословом Господа уловише препуно рибе,
2. како сам ја празан и гладан док стојим у плићини чула и ту ловим силу и мудрост,
3. како треба да пођем на дубину духовну, с благословом Господа, и тамо уловим добар лов.

БЕСЕДА о данашњем и сутрашњем дану

Не хвали се сјутрашњим даном јер не знаш шта ће дан донијети (Приче Сол. 27, 1)

Да се не хвалимо, браћо, оним што није у нашој власти. Времена и лета положио је Господ под Своју власт, и Он њима располаже. Само Бог једини зна, да ли ће нас сутрашњи дан убројати у живе или мртве? Неки су умрли уочи дана венчања свога; други су опет силазили у гроб уочи дана крунисања царском круном. Да нико, дакле, не говори: сутра ће ми бити најсрећнији дан у животу: сутра ступам у брак! Или: сутра се крунишем царском круном! Или: сутра идем на гозбу велику! Или: сутра ми долази добитак велики! О нека нико не говори о срећи сутрашњега дана. Гле, још ове ноћи може душа изаћи из тела, и наћи се сутра окружена црним демонима у

митарствима! Још ове ноћи може се човек одвојити од сродника и пријатеља, од богатства и части, од сунца и звезда, и наћи се у друштву сасвим непознатом, на месту невиђеном, на суду неочекиваном.

Место да се хвалимо даном сутрашњим, боље да се молимо Богу да нам да *хлеб наш насушни данас.* Можда нам је данашњи дан последњи на земљи. Зато је боље да овај дан проведемо у покајању за све минуле дане наше на земљи, него да сујетно фантазирамо о сутрашњем дану, о дану који нам може никад и не осванути. Сујетно фантазирање о сутрашњем дану не може нам донети никакве добра, док покајање с плачем за један дан може нас спасти огња вечнога.

Господе праведни, сагори безумну сујету у нама. Теби слава и хвала вавек. Амин.

26. ЈУНИ

1. Преп. Давид. Родом Солуњанин. Најпре се подвизавао близу Солуна у једној колиби, направљеној под бадемовим дрветом. Доцније продужио подвиг свој у Тесалији. Толико се очистио постом, молитвом и бдењем, да се удостојио примити велику благодат од Бога. Једном је узео жара на руку, метнуо тамјан, и окадио цара, без икакве повреде руке своје. Видећи то, цар му се поклони до земље. Многобројним чудесима својим задивио је људе. Упокојио се мирно, и преселио у блажену вечност 540. год.

2. **Празник иконе Тихфинске.** Ова икона Св. Богородице била је најпре у Цариграду, но на 70 год. пред пад Цариграда, 1383., год. она се изненадно појави на ваздуху близу града Тихфина у северној Русији. Ту где се спустила на земљу, буде постројена црква и обитељ. А по граду Тихфину прозове се Тихфинска. Безбројна чудеса десила су се од ове чудотворне иконе; нарочито многи болесници добили су од ње исцељење.

3. **Празник иконе Одигитрије.** Ову је икону радио на дрвету сам јеванђелист Лука. Њу је видела Пресвета Богородица и благословила је. Ту икону св. Лука подарио је државном Теофилу, за кога је писао Дела апостолска. Из Антиохије икона се доцније пренесе у Јерусалим, а из Јерусалима узме је царица Евдокија и пошаље у Цариград царевој сестри, побожној Пулхерији, на дар. Пулхерија је положи у Влахерну цркву, своју сопствену задужбину. Једанпут се јави Пресвета Богородица двојици слепаца и доведе их у цркву Влахерну, пред Своју икону, и ту им обојици поврати вид. Због тога ту икону прозваше Одигитрија — Путевођа. Када војске персијског цара Хозроја и скитског Кагана ударише на Цариград, патријарх Сергије изнесе ову икону на бедеме градске, и ношаше је по бедему. И Пресвета Богородица тада спасе хришћане од нехришћана. Збунише се војске непријатељске, море се усколеба, лађе се потопише, преостали у животу непријатељи дадоше се у бекство. Од тада је установљен спомен овога чуда Пресвете Богородице у суботу пете недеље

л к

'\. **како Г**
?.. **како** у у
како ,ио
Свето!

Часног Поста са читањем Акатиста. У време иконоборства ова икона би пренета у обитељ Пантократора и тамо зазидана у зид, и би остављено кандило пред њом да гори. Како је зазидана, онако је после и нађена.

4. **Празник Богородичине иконе Лидске, или Римљанке**

Икону Лидску Богоматере Патријарх Герман, заточеник вере, Испосла папи из Цариграда Кад за иконе исток пострада. Икона пође по врху воде, Бржа но броди што морем броде, Лакша од воде и од зефира, Врхом таласа, воду не дира. ЈХуго икона у Риму оста, Доста времена, година доста, Све док цареви иконоборни Од борбе с Христом сташе уморни А кад мир златни Исток позлати Икона Лидска дома се врати, Лакша од воде и од зефира Врхом таласа, воду не дира, Две престонице, две мученице, Познаше силу Богородице, Силу пречудну Лидске иконе Што мртве диже и лечи болне.

РАСУЂИВАЊЕ

Покајање је неопходно за хришћанина непрестано, до последњег издисаја. „Размотри и видећеш", говори св. Марко Подвижник, „да се тајна благочешћа у угодницима Божјим остварила кроз покајање." Покајање и на самртном часу! Десио се овакав случај: стари испосник и познати духовник умирао, и позвао свештеника да га причести. Уз пут се придружи свештенику неки разбојник, и пожели и сам да види како свети човек умире. Свети старац је мирно примио Причешће и мирно се разговарао са свештеником. Тад се разбојник заплаче и рекне: „Благо теби! Ах, какве ли ћу се смрти ја удостојити?" Свети старац (наједанпут погорђен) одговори му: „Буди и ти као и ја, па ће и теби бити као и мени!" Разбојник се врати путем све плачући и кукајући сам над собом. Утом падне и умре. Тада људи видеше неког јуродивог где плаче над светим старцем а игра и пева над разбојником. Кад су га упитали за узрок томе, он одговори: „Гордошћу онај погуби све заслуге; покајањем овај обра све плодове!"

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно исцељење жене згрчене (Лк. 13, 11) и то:

1. како Господ метну руку на жену згрчену, и жена се исправи,
2. како је и душа моја као жена згрчена, и к земљи искривљена,
3. како Господ може метнути на моју душу руку Своју, тј. Духа свог Светог и згрчена ће одмах бити исправљена.

БЕСЕДА
о страху безбожника

Бјеже безбожници кад их нико не гони, а праведници су као лавићи без страха (Приче Сол. 28, 1)

И сенке се боје безбожници; сенке од дрвећа чине им се као војске. Где год шта шушне, безбожник мисли: осветник.долази! Трепереље лишћа он чује као звеку синџира; гласове птица он прима као поклич ловаца који јуре дивљач; траву он гледа као шпијуна свога злочина; воду као сведока против себе; сунце као судију; звезде као подсмеваче. О браћо моја, колико се лажи рађају из страха! Јер и страх је од греха, грех од ђавола, а ђаво је отац сваке лажи.

Страх је први плод греха. Кад Адам сагреши, он се сакри испред лица Божјег. И кад га Бог викну, он рече: *чух глас твој, па се поплаших* (Пост. 3, 10). Пре греха Адам није знао за страх; нити се скривао испред лица Божјег, но, напротив, јурио је вазда у сусрет Богу. А чим згреши, поплаши се!

А праведници су као лавићи без страха. Без греха, без страха. Без греха, без немоћи. Безгрешни су моћни врло моћни, и храбри врло храбри. Праведници су снажни и неустрашиви. Такви су праведници, само праведници.

О Господе безгрешни, спаси нас од празнога страха, но пре тога сачувај нас од греха, страху родитеља. Теби слава и хвала вавек. Амин.

27. ЈУНИ

1. **Св. Сампсон Странопримац.** Овај светитељ рођен би од богатих и знаменитих родитеља у староме Риму, где изучи све светско знање тога времена, а посвети се нарочито науци лекарској. Беше Сампсон лекар милосрдан и безмездан, и даваше болесницима лекове и за тело и за душу, саветујући свакога да испуњава прописе вере хришћанске. Потом се пресели у Цариград, где живљаше у једном маленом дому, из кога расипаше на све стране, као сунце зраке светлости, милостињу, утеху, савет, наду, лек и, уопште, помоћ беспомоћним, и духовну и телесну. Чу патријарх за високе врлине овога човека и рукоположи га за свештеника. У то време разболи се цар Јустинијан Велики, и болест његова, по уверавању свих лекара, беше неисцелива. Тада се цар помоли Богу, с великим усрђем, и Бог му откри у сну, да ће га Сампсон исцелити. И заиста, када цар узнаде за Сампсона, дозва га у свој двор, и само што старац стави своју руку на болно место, цар оздрави. Па кад му цар нуђаше големо благо за то, Сампсон се захвали и не хте ништа примити говорећи цару: „О царе, имадох ја и злата и сребра и осталог имања, но све ос-

тавих ради Христа, да бих добио вечна блага небеска." Но кад цар настојаваше да му нешто учини, Сампсон свети замоли цара, да му сазида један дом за убоге. У томе дому Сампсон је служио убогим као родитељ деци својој. Милост према убогим и немоћним била му је као природна. Најзад овај свети човек, сав испуњен силом и добротом небеском, упокоји се мирно 27. јуна 530. год. и би сахрањен у цркви Св. муч. Мокија, његовог сродника. По упокојењу своме Сампсон се више пута јављао онима који су га на помоћ призивали.

2. **Св. Севир, презвитер.** Живео у средњој Италији. Муж необичне светости. Једном позват беше да исповеди и причести самртника, но он задоцни радећи у винограду. У томе стиже му вест, да је болесник умро. Сав устрашен, као да је он убица онога човека, поче горко плакати над мртвацем. И по његовој усрдној молитви Бог оживе мртваца. Тада га Север исповеди и причести и приготови за хришћански растанак с овим светом. Осмога дана онај човек поново умре.

3. **Св. Јоана Мироносица.** Жена Хузе, дворјанина Иродова (Лк. 8, 1). Када Ирод посече Јована Крститеља, он му баци главу на нечисто место. Јоана узе главу Крститељеву и погребе је чесно на Јелеонској гори, на имању Иродову. Тек у време Константина Великог та је глава обретена. Св. Јоана спомиње се као присутна и при страдању и при васкрсењу Господа. Упокојила се мирно.

Кад мртвац оживе. питаху га људи:
— Реци где си био? и ко те пробуди?
— Био сам у месту страха и ужаса.
У друштву црнаца, вукова и паса,
У дубини"пуној нечистоће сваке,
У безданој тмини без иједне зраке.
И када ми очај душу сву обузе Неки
светли младиН за руку ме *узе. Тада*
хладне струје дубином хукнуше И
псоглави црни на менерукнуше:
— Наш је овај, наш је! Куд га водиш сада?
Зар га не познајеш. грађанина Ада?
На то ангел рече: Севир за њег моли! И
ја га одводим по Господњој вољи, Још
један пут мора у тело да следи, Гле,'
Севир га тражи, да га исповеди! Да га
исповеди и да га причести. Одбите се
војске злобе и обести! Тако ангел рече,
па полете са мном По хладномс Аду, по
бездану тамном, Док на светлост стиже,
и до тела мога, То је историја мене
умрлога. О какво /е благо — исповеђен
бити И причешћен у свет бесмртни
ступнти!

РАСУЂИВАЊЕ

Нико није глуп осим онога ко не може да види своје грехе и туђе врлине; нико није просвећен осим онога ко може да види и призна своје грехе и туђе врлине. Оне, који проналазе само туђе мане и њих критикују, Златоуст сравњује са мухама, што падају на туђе

ране (не да их залече но да их више разједу и затрују). „Бог нас је послао овде на епитимију", то су речи блаженог Теофила Кијевског (1" 1853). Онај ко зна и осећа да је на епитимији, зарањава се у молчање и размишљање о свом сопственом греху, који га је довео на епитимију. Још је овај исти блажени рекао: „Оплакивати и грехе својих ближњих — без тога се ниједно створење људско неће спасити." Оплакивати или објављивати — како пише, сине мој? Код блаженог Теофила пише: оплакивати, а код сатане објављивати. А за себе је Теофил на самрти оставио овај завет братији: „Сећајте се смрдљивог Теофила!" То је аманет најсветијег људског бића у Кијеву 1853. године,

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно исцелење човека од дебеле, водене, болести (Лк. 14, 2) и то:

1. како се Господ дохвати човека са дебелом болешћу, и овај оздрави и овде дома,
2. како је душа моја — будући под теретом телољубља — под теретом дебеле, или водене, болести,
3. како Господ може једним додиром исцелити дебелост душе моје и ослободити је од сувишног терета страсне влаге.

БЕСЕДА
о високом заклону

Ко се V Господа узда, биће у високом заклону (Прине Сол. 29, 25)

У заклону је Господњем праведник, у заклону високом: вода до њега неће допрети нити ће га потоп удавити. Ни Ноја потоп није удавио, јер Ноју је Господ био заклон високи.

Но има, браћо, један потоп гори од потопа воденог, то је потоп страсти. Кад се страсти разгоре, кад се задиме и зацрне, кад пусте и разлију унаокруг смрадове своје — где ће човек побећи, и ко ће га спасти? Једино под руку Господа, једино у заклон Његов, заклон високи. Потоп страсти појурио је био за Давидом, но он је побегао и склонио се под руку Господњу, у заклону високом спасао се од огња, од дима и смрада гонећих страсти.

Ни од једног потопа не спасава човек — спасава само Бог. Бог је Господар облака и укротитељ страсти. Он је ваистину високи заклон. Прибегнимо к Њему, и сакријмо се под скут Његов. Пас се показује лав према просјаку а као празна врећа пред ногама господаревим.

Господе Свевишњи, што седиш на високом престолу, Ти си нам заклон високи. Буди нам милостив Створитељу наш, и пружи нам руку, да се уздигнемо до заклона Твога. Спаси нас вода плахих, што јуре да нас потопе. Теби слава и хвала вавек. Амин.

110 Л
VII

28. ЈУНИ

1. **Св. муч. Кир и Јован.** Ови свети мученици празнују се 31. јануара. Под тим датумом и описано је њихово житије и страдање. А 28. јуна празнује се пренос њихових моштију из Канопоса у Манутин и многобројна чудеса, која се догодише од њихових моштију. Св. Кирил, патријарх александријски, мољаше се приљежно Богу, да уништи идолско нечестије у месту Манутину, где беше идолски храм и где владаше сила деомонска. Тада се јави патријарху ангел Божји и рече му, да ће Манутин бити ичишћен од нечистија, ако он пренесе на то место мошти св. Кир.а и Јована. Патријарх то одмах и учини: пренесе чесне мошти мученика у Манутин и сагради тамо цркву у име св. Кира и Јована. Од моштију ових мученика исцели се од шкрофула Амоније, син александријског градоначелника Јулијана; неки Теодор од слепила; Исидор од Мајума излечи се од труљења црне џигерице; жена Теодора од отрованости; неки Евгеније од водене болести, као и многи други од других болести и мука. Све се ово догодило 412. год.

2. **Преп. Сенуфије Заставоносац.** Велики испосник и чудотворац из Мисирске пустиње; савременик патријарха Теофила и цара Теодосија Великог. Назват Заставоносац зато што молитвама својим поможе једанпут цару Теодосију да одржи победу над непријатељском војском. Када га цар позва да дође у Цариград, он одговори да не може доћи, али му посла једну своју худу расу и штап. Пошавши у рат, цар обуче расу Сенуфијеву и узе штап. И врати се из рата победоносан.

3. **Преп. Павле Лекар.** Родом Коринћанин. После школовања повуче се у манастир и постане инок. Велику борбу имаше с нечистим духом блуда. Па када га силом крсном отера од себе, али дух му устроји пакост на тај начин што напусти неку развратну жену да каже, да је родила дете с Павлом. Тада га јеретици извукоше из манастира, дадоше му дете у руке и тераху га по граду, да га свет пљује. А детету беше само неколико дана. Помоли се св. Павле приљежно Богу и рече народу: „Ево, нека само дете каже, ко му је отац!" И дете пружи руку из пелена, показа на неког ковача и рече: „Овај је мој отац, а не Павле монах!" Постидеше се противници Павлови, и Павлу Бог даде лечебну моћ велику, тако да кад стављаше руке своје на болеснике, болесници оздрављаху. У старости мирно се упокоји угодивши Богу животом својим на земљи. Живео у VII столећу.

Сенуфије старац у пустињи пости,
Бестрасно му тело, као сухе кости, Но
ко вода негда из камена суха,
Благодат из њега тече Светог Духа; У
мртвеном телу силан дух се крије — То
зачуо славни цар Теодосије, Па кад цар
хоћаше на војну да пође.

Поручи да старац Сенуфије дође, Да благослов даде, дацар скруши врага, Обећа му царе многобрОЈна блага. Ударише сузе старцу Сенуфију, Отпоруку шаље цар ТеодосиЈу, Да не може доћи, далеки су пути, И молитву не сме бригама да мути, Захваљује цару на свакоме дару И расу му шаље, калуђерску, стару, Још уз расу шаље и штап један стари, То цару бејаху од инока дари! Нек штап узме царе, и расу обуче, Па ће све душмане у рату да туче. Ко инок обучен цар на војну пође — Победилац славан он са војне дође. Стуб победни царе у граду направи, На врх стуба свој лик коинока стави, Да свет памти веру цар Теодосија И чудесну силу светог Сенуфија.

РАСУЂИВАЊЕ

Протестанти су одрекли Богу чудотворство кроз материјалне ствари. Они су мислили тиме да одухове хришћанску веру, међутим су је баш тиме и осиромашили и онаказили. Они су одрекли дејство Божје моћи кроз иконе, кроз мошти светитељске, кроз крст, па најзад, неки од њих, и кроз Причешће. Ако би ишли доследно тим наопаким путем, они би морали одрећи и чудеса, која су се догодила од живога тела Господа Исуса, јер и тело Његово је било материјално; исто тако и чудеса од додира руку апостолских и светитељских, јер и те руке су материјалне, а да и не говоримо о жезлу Мојсејевом, о ризи и појасу Пресвете Богородице, о убрусу апостола Павла итд. У том свом одрицању протестанти стоје у опреци са целом старом црквом. Ево једног од хиљаде и хиљаде доказа, да Бог дејствује кроз ствари, нарочито онда кад хоће да прослави Своје светитеље: у Александрији подигнут је био високи стуб са статуом цара Теодосија у монашкој хаљини и са монашким штапом у руци за спомен цареве победе коју је цар, одевен у расу св. Сенуфија и са његовим штапом у рукама, однео над непријатељем. Кад Бог хоће, онда и једна хаљина светитељска побеђује силне војске неверничке. Ко сме ограничити дејство и начине дејства моћи свесилнога Бога?

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно исцељење десеторице губавих (Лк. 17, 12) и то:

1. како Господ моћном речју исцели десет губавих људи, који га мољаху,
2. како и мене, духовно и морално губавог, Господ може исцелити, ако Му вапијем.

БЕСЕДА
о светости

По свецу који вас је позвао, и ви будите свети у свему живљењу (I Пет. 1, 15)

Светост је, браћо, врлина што обухвата све остале врлине. Отуда је и светитељ, браћо, човек украшен свима врлинама. Јер ако је човек један молитвен а није милосрдан, не може се назвати светим. Или ако неко трпи, али без вере и наде — не спада у светитеље. Или ако је неко веома милосрдан, но без вере у Бога — ваистину такав се не броји у светитеље. Светитељ је савршен човек, онакав какав је био Адам у Рају; или још боље: онакав какав је био Нови Адам, Господ Исус Христос. Ово је Светац над свецима. Ово је сејач светости на земљи и однеговач светитеља у историји. Он нас је позвао у достојанство светитеља. Он нам је показао пример правог светитеља. Он је прототип светитеља, као што је Он и праобраз човека. Прави човек, браћо, и не значи друго него светитељ. Светитељ и човек — то је једно исто. Он нам је показао, шта значи бити човек или шта значи бити светитељ. А апостол Његов, Петар, заповеда нам: *будите свети у свему живљењу!* Светац није светац једним делом живота него целим животом. У сваком делу и делићу нашег живота морамо бити свети, да бисмо се убројали у свете, то јест у људе, по прототипу светитеља и праобразу човека, Господу Исусу Христу. Господе свесвети, Теби слава и хвала вавек. Амин.

29. ЈУНИ

1. Св. апостол Петар. Син Јонин, брат Андреје првозваног, из племена Симеонова, из града Витсаиде. Био је рибар, и најпре се звао Симеоном, но Господ је благоизволео назвати га Кифом, или Петром (Јов. 1, 42). Он је први од ученика јасно изразио веру у Господа Исуса рекавши: *Ти су Христос, Син Бога живога* (Мат. 16, 16). Његова љубав према Господу била је велика, а његова вера у Господа постепено се утврђивала. Када је Господ изведен на суд, Петар Га се три пута одрекао, но само један поглед у лице Господа — и душа Петрова била је испуњена стидом и покајањем. После силаска Светога Духа Петар се јавља наустрашивим и силним проповедником Јеванђеља. После његове једне беседе у Јерусалиму обратило се у веру око 3000 душа. Проповедао је Јеванђеље по Палестини и Малој Азији, по Илирику и Италији. Чинио је моћна чудеса: лечио је болесне, ваксрсавао мртве; чак и од сенке његове исцељивали су се болесници. Имао је велику борбу са Симоном Волхом, који се издавао за бога, а у ствари био је слуга сатанин. Најзад га је посрамио и победио. По заповести опакога цара Нерона, Симоновог пријатеља, Петар би осуђен на смрт. Поставивши Лина за епископа у

Риму и посаветовавши и утешивши стадо Христово, Петар пође радосно на смрт. Видећи крст пред собом, он умоли своје џелате, да га распну наопако, пошто сматраше себе недостојним да умре као и Господ његов. И тако упокоји се велики слуга великог Господара, и прими венац славе вечне.

2. **Св. апостол Павле.** Родом из Тарса, а од племена Венијаминова. Најпре се звао Савле, учио се код Гамалила, био фарисеј и гонитељ Хришћанства. Чудесно обраћен у веру хришћанску самим Господом, који му се јавио на путу за Дамаск. Крштен од ап. Ананије, прозват Павлом и уврштен у службу великих апостола. Са пламеном ревношћу проповедао Јеванђеље свуда од граница Арабије до Шпаније, међу Јеврејима и међу незнабошцима. Добио назив апостола незнабожаца. Колико су страховита била његова страдања, толико је било његово натчовечанско стрпљење. Кроз све године свог проповедања он је из дана у дан висио као о једном слабом кончићу између живота и смрти. Пошто је испунио све дане и ноћи трудом и страдањем за Христа, пошто је организовао цркву по многобројним местима, и пошто је достигао ту меру савршенства, да је могао рећи: *не живим ја него Христос живи у мени,* тада је био посечен у Риму, у време цара Нерона, кад и апостол Петар.

Неуки и уки, но духом једнаки И љубављу
Божјом ко анђели јаки, Петар прости
човек, Павле школовани — Благодећу Духа
оба обасјани, Две пламене свеће. свеће
неугасне, Две блиставе звезде, високе'и
красне. Обиграше земљу, и светлост
пронеше Све људима даше, ништа не
узеше, Сиромаси пуки — свет обогатише,
Узници и слуге — сав свет покорише.
Свет обогатише учењсм Христовим, Сав
свет покорише оружиЈем новим:
Смирењем и миром, иблагом кротошћу,
Молитвом и постом и силном милошћу.
Кад им бурног дана стиже бурно вече
Нерон крвожедни живот им пресече. Но
кад владар света заповест издаде И Петра
и Павла страдању прсдаде, Свет бејаше
њихов, а не његов више — Апостоли смрћу
царство задобише.

РАСУЂИВАЊЕ

Симон Петар и Симон Волх. Непријатељи Хришћанства воле често да наводе примере великих чудотвораца међу незнабошцима, да би тиме лаковерне обманули, хришћанску веру унизили а незнабоштво, чародејство, гатарство, сатанинство и свако шарлатанство узвисили. Нема сумње да и сатана преко слугу својих покушава чинити чудеса, но сва та чудеса његових слугу не потичу из човекољубља, сажаљења, милосрђа и из вере у Бога него из гордости, себичности, сујете и човекомржње. Хришћанин треба да се научи из историје апостолске разликовати чудеса божанска од сатанских обмана и

жет

фантазија. Нека се само сети апостола Петра и Симона Волха. Нека упореди чудеса Петрова са тобожњим чудесима Симоновим. Апостол обраћао камена срца људи у срца благородна, лечио болесне, васкрсавао мртве, и то све молитвом и вером у живога Бога; Симон Волх пак задивљавао људе ђаволским привиђењима. Апостол Петар био је друг Божји, а Симон Волх друг и штићеник развратног цара Нерона, који је скончао самоубиством. Чудеса факира незнабожачких спадају у врсту привиђења и обмана Симона Волха. Као што усијан песак личи издалека на воду, тако и „чудеса" факирска личе на животворна чудеса хришћанска.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно исцељење слепога Вартимеја (Мк. 10, 46) и то:

1. како Вартимеј мољаше Господа: помилуј ме!
2. како Господ рече: прогледај! и пр>огледа,
3. како реч Господња и мојој слепој души може дати вид, ако се молим.

БЕСЕДА
о страху Божјем

Проведите вријеме својега живљења са страхом (I *Пет. 1, 17)*

Ово су речи великог апостола Петра, речи које имају двојну потврду: небесно надахнуће и сопствено искуство. По небесном надахнућу прости рибар Петар постао је учитељ народа, стуб вере, силан чудотворац. По сопственом искуству он је сазнао, да је сва његова мудрост и сила од Бога, и да отуда треба имати у себи страх Божји. Никакав други страх него страх Божји.

Луд се страши само онда када муња севне и гром пукне, а мудар се страши од Бога сваки дан и сваки час. Творац муње и грома страшнији је од обојега, а Он се не појављује пред тобом с времена на време, као муња и гром, него непрестано је пред тобом, и не одмиче се од тебе. Зато није довољно само с времена на време имати страх Божји, него страхом Божјим треба дисати. Страх Божји је озон у загушљивој атмосфери душе наше. Тај озон доноси чистоту, и лакоћу, и благоухани мирис, здравље. Док год се није утврдио у страху Божјем, Петар је био само Петар а не апостол, и јунак, и учитељ народа, и чудотворац.

О браћо моја, да се не веселимо пре жетве. Овај живот наш није жетва но сетва, и труд, и зној и страх. Ратар живи у страху све док не сабере плодове с њиве. Оставимо и ми весеље за дан жетве, а сад је време труду и страху. Да ли ћу бити спасен? То питање треба свакога од нас да мучи онако исто као што ратара мучи питање: да ли ћу пожњети плод од труда мога на њиви? Сваки дан ратар се труди и страхује. Трудимо се и ми и страхујмо *све вријеме свога живљења* на земљи.

О Господе страшни и силни, одржи нас у страху Твоме. Теби слава и хвала вавек. Амин.

30. ЈУНИ

1. **Сабор св. славних и свехвалних апостола.** Мада сваки од дванаест великих апостола има свој нарочити дан празновања у години, ипак је црква одредила овај дан као саборни празник свих укупно, и уз њих Павла. Ово су имена и ово су дани посебног празновања свете Дванаесторице:

Петар — 29. јуна и 16. јан. Андреј
— 20. нов. Јаков Зеведејев — 30.
апр. Јован Богослов — 26. сеп. и 8.
маја Филип — 14. нов. Вартоломеј
— 11. јуна и 25. авг. Тома — 6. окт.
Матеј Јеванђел. — 16. нов. Јаков
Алфејев — 9. окт. Тадеј (или Јуда
Јаковљев) — 19. јуна Симон Зилот
— 10. маја Матија — 9. августа
Павле — 29. јуна.

Да поменемо још овде, како је који од ових најсветијих и најкориснијих људи у историји света скончао свој земни живот: Петар — распет наопако, Андреј — распет, Јаков Зев. — посечен, Јован Богослов — упокојио се чудесно, Филип — распет,

Вартоломеј — распет, па одеран и посечен,
Тома — избоден са 5 копља, Матеј — огњем
сажежен, Јаков Алф. — распет, Тадеј —
распет, Симон Зилот — распет,
Матија — каменован, па мртав посечен секиром,
Павле — посечен.

2. **Блажени Петар царевић.** Пореклом Татарин, и синовац татарског цара Беркаја. Чу речи о спасењу од епископа Ростовског Кирила и те речи му се прилепише за срце. А када још виде чудесно исцељење сина Беркајевог помоћу молитве еп. Кирила, он остави потајно Златну Орду и добеже у Ростов, где се крсти, и где свом душом и срцем предаде себе подвигу и изучавању вере благочестиве. Једном заноћи на обали језера, и у сну му се јавише апостоли Петар и Павле и наредише му, да сагради цркву у њихово име на самом том месту; још уз то добије од њих и потребан новац за ту сврху.

уп. .

истшш

Петар заиста сагради ту прекрасан храм, у коме се и сам под старост, после смрти своје супруге, замонаши. Мирно сконча у дубокој старости 29. јуна 1290. год. а црква његова постане и остане манастиром, такозваним Петровским.

3. **Преп. Георгије Иверски.** Рођен у Иверији или Грузији 1014. год. као сродник царева грузијских. Добио добро класично образовање у детињству, но срце га повукло духовном животу. Подвизавао се код чувеног духовника Георгија у гори Црној. Одбегао у Свету Гору, и наставио подвиг у манастиру Иверу. Постао игуманом иверским. Помоћу цара Константина Мономаха обновио Ивер и покрио цркву оловом. Тај оловни кров и до данас стоји. Превео на грузински језик Свето Писмо, Пролог и богослужбене књиге. Цар Баграт позове га у Грузију, да учи народ. Царски буде дочекан у својој домовини. Свуда је ходио и поучавао клир и народ. У старости пожели да сконча у Св. Гори, куда се и крене, но смрт га стигне у Цариграду 1067. год. Мошти му пренете у Ивер. Иако је умро 24. маја, Иверци празнују спомен његов 30. јуна сматрајући га равноапостолним.

Цели свет бејаше ко пустиња суха: Полетеше
по њој колеснице Духа — Апостоли свети.
огњеног вида: Кроз њих Дух Пресвети
вселену презида. Потекоше реке чудне
благодати. Пустиња се мртва у живот обрати.
Апостоли дивни, водени облаци. Простаци—
мудраци, рибари—јунаци! Од Ганга до Темзе
пронеше буктињу. Од Нила до Понта јавише
свстињу, Од Персије шарне до тучне Галије,
Где пешачи нога ил' плове галије — Свуд
пронеше чудо Ваплоћеног Бога, Свуд јавише
име Христа Васкрслога, Без жалбе и страха,
без сваке пометње: Планине и мора не беху
им сметње, Мач их не устраши, нит гоњење
стукну, Ни сав огањ адски. што против њих
букну. Истина их веде а не лажна басна:
Христос нам јс живот, а смрт добит красна!
Тако говораху. Шта се таквим може? Распети
им тела? Одерати коже? То свет и учини, но
— шта им науди? — Да царују вечно! —
тако Бог пресуди.

РАСУЂИВАЊЕ

Брига за добро свих људи! Та брига је испуњавала узвишени дух и благородно срце светих апостола. Пишући о апостолу Павлу, Златоуст га назива „општим оцем света." „Као да је он", вели Златоуст, „сам родио *цео* свет, тако се беспокојио, трудио, старао да све уведе у царство." Заиста, превисок је овај назив „општи отац света", но ако би се он могао ма коме, после Бога, придати, могао би само апостолима Христовим. По родитељској бризи за сав свет они су у истини били „општи оци света." Има много матера у свету, које ма-

ње брину о добру своје деце него што су апостоли бринули о добру својих гонитеља и непријатеља. Свога најљућег противника, Симона Волха, апостол Петар је" два пута спасао од смрти: једном кад га је народ хтео сажећи и други пут када га је пас хтео растргнути. И помислите, како се свет одужио овим својим добротворима! као највећим разбојницима и злочинцима. О како су истините речи св. Кипријана, који вели: „Док год смо у телу, нама хришћанима бива све исто што и незнабошцима; разлика је само у духу."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно покајање разбојника на крсту (лк. 23, 40) и то:

1. како разумни разбојник у муци осећа близину Божју, каје се и моли Богу за спасење, док неразумног мука наводи на хуљење Бога,
2. како сам и ја разбојник због греха, треба да будем као онај разумни разбојник кога мука не удаљи од Бога него приближи Богу, Богу и спасењу.

БЕСЕЦА
о сили и дејству добрих дела

Јер је тако воља Божија да добријем дјелима обмздавате незнање безумнијех људи (I *Пет. 2, 15)*

Тешко је, браћо, спорити с безбожним; тешко разговарати с безумним; тешко убеђивати озлобљеног. Безбожна и безумна и озлобљена тешко ћеш убедити речима. Пре ћеш их убедити делима. *Нека виде ваша добра дјела и хвале Бога* (I Пет. 2, 12). Онима који хоће да споре с вама, учинете добро дело, и ви ћете добити спор. Једно дело милосрђа брже ће уразумити безумнога и ублажити озлобљенога него многи часови разговора. Ако безбоштво и безумље и злоба долазе од незнања, то незнање је као беснило, које се најбрже да обуздати доброчинством. Ако ли ти с безбожним спориш његовим бесним начином, тиме појачаваш бес безбоштва. Ако ли се с безумним разговараш ругањем, мрак безумља се увећава. Ако ли злобног мислиш да убедиш гневом, тиме разгореваш већма огањ злобе. Кротко и благо дело је као вода у пожар. Сети се увек светих апостола и њиховог успешног начина опхођења с људима. Ако те безбожник изазива, то те не изазива човек него ђаво; човек је по природи побожан. Ако те безумни ружи, то те не ружи човек но ђаво; човек је по природи уман. Ако те озлобљени гони, то те не гони човек но ђаво; човек је по природи благ. Ђаво те изазива на дуге спорове и бесплодне разговоре, а од доброг дела бежи. Учини добро дело у име Христово, и ђаво ће побећи, и онда ћеш ти тек имати посла с људима, с правим људима: побожним, умним и благим. Но све што чиниш, чини у име Господње.

Господе преблаги, помози нам чинити добро, и добрим побеђивати у име Твоје. Теби слава и хвала вавек. Амин.

1. ЈУЛИ

1. **Св. муч. Козма и Дамјан.** Безмездни лекари и чудотворци. Ова двојица светитеља беху рођена браћа, родом из Рима, као деца крштени и у хришћанском духу васпитани. Имађаху велику благодат од Бога, да лече људе и животиње од сваке болести и муке, и то обично полагањем руку. За свој труд нису тражили никакве награде, само су захтевали од болесника да верују у Христа Господа. Наследивши велико имање, они су га милостиво раздавали бедним и невољним. У то време цароваше у Риму цар Карин. Пред њега доведу гонитељи Хришћанства ову свету браћу, оковану у ланце. После дугог испитивања цар им нареди да се одрекну Христа и принесу жртве идолима. Но Козма и Дамјан не само не послушаше цара него га још саветоваху, да он одступи од мртвих идола и да призна јединога истинитога Бога. „Наш Бог није створен, но Он је Створитељ свега, а твоји су богови измишљотине људске и дело руку уметника. И кад не би било уметника да вам направе богове, ви се не бисте имали коме клањати." После чуда учињенога над самим царем — јер га чудесно исцелише од тешког недуга — цар и сам изјави своју веру у Христа и отпусти браћу свету с миром. И они продужише славити Христа Бога и исцељивати болне, и беху сами од народа прослављани на све стране. Позавиди им на слави неки лекар, негдашњи учитељ њихов, и под изговором да беру лековите траве, изведе их у планину и поби камењем. Чесно пострадаше за веру Христову 284. год. Њихов спомен поста трајан у цркви на земљи, а њихове душе преселише се у царство Господа, да вечно живе у слави и радости.

2. **Преп. Петар патрицијe.** Овај светитељ беше цариградски племић и војвода у време цара Никифора. У једноме рату с Бугарима цар Никифор би убијен, а Петар са 50 војвода и кнежева грчких заробљен и бачен у тамницу. Тада он презре сву светску славу, остави жену и сина, и удаљи се на гору Олимп, где се као монах и ученик св. Јоаникија Великог подвизавао 34 год. По смрти жене и сина настани се у Цариграду, где у посту и молитви проведе још 8 година и упокоји се у Господу 865. год. у 77. год. свога живота.

3. **Св. муч. Потит.** Тринаестогодишњи дечак, родом из Сардиније. Претрпевши многе муке за Христа и од свога оца и од државних гонитеља Хришћанства, Потит би посечен мачем у време цара Антонина (138—161), исцеливши пре тога и крстивши кћер цареву Агнију.

Младога Потита родитељ запита: — Кад /е твоја вера тако истинита, да ли би ти за њу и свој живот дао? Одговара Потит:Спас је обећао Сваког Свога верног силом опасати, Да би за Њег могб лако пострадати; Те се *надам и ја. и верујем много. Да бих за свог Христа 'пострадати мого.*

Та мој Бог је, оче, велики и славан, Чудесан и моћан, жив и живодаван. Он Давиду младом поможе у рату Те одруби главу страшном Голијату; Он ће са мном бити на страдалном путу Те ћу моћи поднет смрт црну и љуту. Кад то Гилас отац зачуо од сина, Као да се напи божанскога вина, Па узвикну громко: где су моја лета! Гле, истину дознах од једног детета! Па крштење прими, у верне с' уврсти, А мученик Потит — и крвљу се крсти.

РАСУЂИВАЊЕ

Везу између овога и онога света хришћани показују и молитвом и милостињом за умрле. Црква у овом и црква у оном свету једна је црква, једно тело, једно биће, као што корен дрвета испод земље чини један организам са стаблом и гранама дрвета над земљом. Отуда је јасно, како ми, сачињавајући цркву на земљи, можемо добити помоћ од светитеља и праведника из небеске цркве, као и то како умрли грешници у оном свету могу добити помоћ од нас на земљи. Св. Атанасије вели: „Као што бива са вином затвореним у бурету, које кад цвета виноград у пољу осећа то, те и само (вино) цвета заједно с њим, тако је и душама грешника: оне добијају неко олакшање од бескрвне жртве, принесене за њих, и од милостиње", учињене за њихов покој. Св. Јефрем Сирин наводи исти тај пример с вином и виноградом, па закључује: „И тако, кад и међу растињем постоји таква међусобна саосетљивост, то није ли за умрле још више осетна молитва и жртва?"

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно претварање воде у вино (Јов. 2) и то:

1. како Господ у Кани на свадби претвори воду у вино,
2. како и моја душа, ако се венча са Господом живим, претвара своју земаљску воденост у божанско пиће.

БЕСЕДА

о томе како треоа да се радујемо Христу

Којему (Христу) радујте се, премда сте сад мало, гдје је потребно жалоаш у различнијем напастима (\ Пет. 1, 6)

Тако говори апостол Петар свети, чији је живот био испуњен многим напастима и честим жалостима. Тако говори човек, који је оставио дом и чељад своју и пошао за Христом; који је ради Христа претрпео многе муке: од глади, од жеђи, од Јевреја, од Римљана, од лажних пророка, од сурових незнабожаца, и који је, најзад, на крсту распет, све ради Христа Господа. Он који је у овом животу био немилосрдно бичеван великим жалостима и великим напастима, савету-

је нас, да се радујемо Христу, да би та радост прогутала све наше сразмерно малене жалости и напасти.

Али зашто, браћо, да се радујемо Христу? Зато што нам Он откри и показа стварност највећих и најлепших нада и снова рода људског:

откри нам Бога једнога, живога, свемоћнога, свемудрога и свемилостивога, и даде нам право да се зовемо синовима Његовим;

откри нам и показа живот бесмртни и вечни, живот несравњено бољи од овога живота на земљи;

откри нам царство духовно, царство ангела и праведника, царство сваког добра, светлости истине и правде;

откри нам и показа циљ нашег битисања овде на земљи и смисао свих наших трудова и патњи у овом временом животу:

откри нам океан радости небеске, према коме су све наше жалости и напасти као капље мутне воде, које не могу тај океан да замуте.

О браћо, колика нас радост чека! О браћо, како малену цену тражи од нас Господ, да купимо ту радост, у којој се анђели купају и у којој праведници пливају! Само да испунимо неколико Његових кратких заповести — то је сва цена!

О Господе Исусе, пречудни изворе радости, поносе наш и дико наша, славо и хвало наша, стави прст Твој на уста наша, и не допусти да нас мутне капље жалости и напасти отрују. Теби слава и хвала вавек. Амин.

2. ЈУЛИ

1. **Положење ризе Пресвете Богородице** у цркву Влахернску у Цариграду. За време цара Лава Великог (458—471), царице Верине и патријарха Генадија, путоваху по Светој Земљи два племића цариградска, Галвије и Кандид, ради поклоњења тамошњим светињама. У Назарету одседну у кући неке девице Јеврејке, која држаше у тајној одаји ризу Пресвете Богородице. Многи болесници и невољници добијаху исцељење од својих мука молитвом и додиром те ризе. Галвије и Кадид узму ту светињу и пренесу у Цариград, и објаве то цару и патријарху. То изазове велику радост у царском граду. Риза буде свечано пренета и положена у цркву Влахерне. (Ова црква сазидана је од цара Маркијана и Пулхерије на обали једног залива, званог Влахернски, по имену некога скитског војводе Влахерна, који је ту био убијенј. И за спомен положења ризе Пресвете Богородице у цркву Влахернску установљен је овај празник.

2. **Св. Јувеналије, патријарх јерусалимски.** Савременик великих светила цркве православне: Јевтимија, Теодосија, Герасима, Симеона Столпника и др. Учествовао је на два васељенска сабора, на трећем у Ефесу и на четвртом у Халкидону, и са великом силом и ревношћу борио се против богохулних јереси, и то у Ефесу против Несторија, који је Богородицу називао Христородицом, и у Халкидону

против Евтихија и Диоскора, који су учили, да је у Христу била само једна природа, наиме, божанска, без човечанске. После победе Православља, на оба ова сабора Јувеналије се врати на свој престо у Јерусалим. Но ако јереси беху осуђене, јеретици не беху истребљени. Сплетком и насиљем некога Теодосија, пријатеља Диоскорова, Јувеналије би отеран с престола, и Теодосије самочино уздиже себе на његово место. Овога Теодосија јеретика помагаше у прво време и Евдокија царица, удова цара Теодосија Млађег, која се беше настанила у Јерусалиму. Колебљива и брзоплета Евдокија најзад оде св. Симеону Столпнику, да га пита, где је истина. Светитељ Божји изобличи сва јеретичка учења и упути царицу да се држи православног учења, како је на саборима утврђено. Царица га послуша, покаја се, и сама се озлоби против лажног патријарха Теодосија. Тада владаху Маркијан и Пулхерија у Цариграду. И дође од цара писмо војводи Атанасију да протера Теодосија, и Јувеналија поново поврати на престо, што војвода убрзо и учини. Управљаше Јувеналије црквом Јерусалимском као њен јерарх 38 година, и у добокој старости представи се Господу 458. год., да прими од Њега награду за премноге муке и невоље што претрпе за истину. У време св. Јувеналија утврђено је празновање Божића 25. децембра.

3. **Св. Фавије, митрополит московски.** Пореклом Грк. Управљао мудро Руском црквом 20 година. Упокојио се 1430. год. На недељу дана пред смрт јавио му се ангел Божји и објавио му тачно време одласка из овог света.

Пречистој Девн ми се клањамо И
милост Божју кроз њу искамо. У
слави вечно] она се блиста И за
нас моли Господа Христа.
Молитве њене пуне су силе,
Молитве Мајке Синусу миле. Она
све воли што Син њен створи,
Молитвом за све ко свећа гори,
И свуда стигне да молбе чује,
Свуда да блажи где туга трује.
Име је њено сласт болеснима.
Име је њсно бич демонима.
Крст и Марија где сс призову,
Ту храброст дају и снагу нову.
ГТречистој Деви ми се клањамо
И милост Божју кроз њу искамо.

РАСУЂИВАЊЕ

Свака справа, којом се људи хвастају као проналаском свога разума, у ствари је објављена Промислом Божјим; и свака пронађена справа има два своја назначења, једно физичко а друго духовно. И часовник је једна прекрасна справа; али он није пронађен да нам само показује време дана и ноћи него и да нас опомиње на смрт. То је његово духовно назначење. Кад мале сказаљке оптрче секунде и минуте, тада велика сказаљка достиже наредни час, и часовник откуцава. Тако ће и часовник живота нашег да откуца, када се изброје дани, и месеци, и године живота нашег. Зато св. Тихон Задонски саветује сваког хришћанина да размишља: 1) како време нашег живота непрестано одлази; 2) како је немогуће повратити прошло време; 3) како прошло и будуће време није у нашој власти, него само оно које сад преживљујемо; 4) како је крај нашег живота непознат; 5) како морамо бити готови за смрт сваки дан и сваки час и сваки ми-

нут; 6) како због тога морамо бити у непрестаном покајању; 7) како морамо свакога часа бити онако покајани и духом расположени како желимо бити на самртном часу.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам купину горећу на Хориву (II Мојс. 3) и то:

1. како купина гораше сва у пламену, али не сагореваше,
2. како и Пречиста Дева носећи у себи Богочовека Господа ношаше огањ божански, но не сагори од њега,
3. како и моју грешну душу огањ божански благодати подмлађује, исцељује и осветљује.

БЕСЕДА

о кушању вере наше

До се кушање всиие вјере многО вредније од злата пропадљивог, које се куша огњем, нсфе на хвалу и часш и славу, кад се покаже Исус Хрнстос (II *Пет. 1, 7)*

Вера се наша, браћо, куша чешће него што се трска ветровима љуља. И кушања су као ветрови: слабу ће веру ишчупати, јаку још више ојачати. Још су кушања као огањ у коме слама изгори а злато се очисти.

Наша се вера куша људским умовањима и вероватноћама. То су врло јаки и љути ветрови. Но ми им можемо одолети, ако се будемо држали речи Божје и ако насупрот оним умовањима будемо истицали науку вере Христове.

Још се вера наша куша страхом и стидом: страхом од људи, који гоне веру, и стидом од људи, који около презиру веру. И ово су јаки ветрови, којима морамо одолети, ако желимо живи остати. Како ћемо одолети? Страхом од Бога, који треба да је навек већи у души нашој од страха од људи; и стидом од апостола и светитеља и мученика, који се не постидеше своје вере пред царевима и кнезовима и мудрацима овога света.

Још се вера наша куша страдањем и бедом. То је огањ, у коме наша вера, или има да сагори као слама, или да се прекали као жежено злато. Овоме кушању одолећемо, ако се будемо сећали Христа распетог на крсту за нас, и толиких хиљада страдалника за веру, који стрпљењем све победише и изађоше из огња као злато што се кроз векове сија међу ангелима и међу људима.

Још се наша вера куша смрћу, смрћу наших сродника и пријатеља, и смрћу људском уопште. То је огањ љути, у коме је многи сагорео своју веру. Је ли смрт крај свега? Није, веруј; она је почетак свега; почетак новог, правог живота. Веруј у Васкрсење Христово, и веруј у загробни живот, и веруј у опште васкрсење и Страшни суд.

О Господе благи, утврди веру у нама и помилуј нас. Теби слава и хвала вавек. Амин.

3. ЈУЛИ

1. **Св. муч. Јакинт.** Младић, дворјанин цара Трајана и потајни хришћанин. Једном када цар Трајан са свима дворјанима свечано проношаше жртве идолима, Јакинт изостаде од ове скверне свечаности. Зато би оптужен и пред цара на суд изведен. Цар га саветоваше, да се одрекне Христа и принесе жртве идолима. Али Јакинт оста тврд као дијамант, и рече цару: „Ја сам хришћанин, Христа поштујем, Ње-му се клањам, и Њему приносим на жртву живу себе самог.*' Изби-јен, попљуван, саструган, овај свети мученик би бачен у тамницу. По наредби царевој ништа му не даваху за јело осим идолских жртво-приноса. Но Јакинт то не хте јести, и после 8 дана умре у тамници. И видеше тамничари два светла ангела у тамници: један покриваше тело мучениково својом светлом одећом, а други полагаше диван ве-нац на главу његову. И сва тамница беше светла и мирисна. Чесно пострада млади Јакинт и вечном славом увенча се 108. год.

2. **Св. Анатолије, патријарх цариградски.** Најпре био презвитером у цркви Александријској, но после смрти патријарха Флавијана, би узведен на престо цариградског патријарха 449. год. У његово време Цариградски престо би признат равним Римскоме престолу и то на Васељенском сабору у Халкидону 451. год. Много се борио за чистоту вере православне, много је страдао од јеретика, док најзад не би од њих и убијен 458. год. у време Лава Великог. Управљао црквом близу 9 година, и преселио се међу свете јерархе у царству Божјем.

3. **Преп. Александар.** Рођен у Азији, школован у Цариграду, и по свршетку школе одао се војној служби и постао официр. Читајући Свето Писмо наиђе на речи Спаситељеве: *ако хоћеш савршен да будеш, иди продај све што имаш и подај сиромасима, и имаћеш благо на небу, па хајде за мном* (Мат. 19, 21). Ове речи толико утицаху на њега, да одмах све своје продаде и раздаде и удаљи се у пустињу. После дугих подвига и трудова на очишћењу самога себе установио Обитељ неусипајушчих са нарочитим уставом. По том уставу боголсужење је текло дан и ноћ беспрекидно у његовој обитељи. Братија су била подељена у 24 чреде; свака је чреда знала свој час дана или ноћи, и одлазила је у цркву, да настави читање и појање претходне чреде. Путовао је много, без игде ичега, по источним странама, просвећивао људе вером Христовом, прео се с јеретицима, чинио чудеса благодаћу Божјом, остарео служећи Господу Христу, и најзад скончао свој земни живот у Цариграду 430. год., где су његове мошти прејављивале чудотворну моћ и славу, којом Бог прославља свете слуге Своје.

4. **Преп. Исаија Отшелник.** Подвизавао се у Мисирском Скиту у V и VI столећу. Спомиње се у књизи св. Варсонуфија и Јована (одговор 249 и др.) као муж особите светости. Писао је много поучења за монахе и отшелнике. Но од његових списа мало је преостало а

много уништено од муслимана. Св. Исаија говорио је: „Ум пре него се пробуди од сна лености, налази се с демонима." „Круна свију добрих дела састоји се у томе, да човек положи сву наду своју на Бога, да прибегава к Њему јединим свим срцем и свом снагом, да буде испуњен милошћу према свима, и да плаче пред Богом молећи се за помоћ и помиловање." Какав је знак, да је човеку неки грех опроштен? „Знак да је грех опроштен јесте то што грех тај не производи више никаква дејства у срцу твом, и што си га ти заборавио до те мере, да у разговору о сличном греху ти не осећаш никакве наклоности томе греху, као нечем сасвим туђем теби. То је знак, да си помилован." Узалуд и молитве и подвизи човеку који таји у себи злобу на ближњега и жељу за осветом. „Старај се свим силама, да устима не говориш једно а у срцу имаш друго." Круна добродетељи јесте љубав, круна страсти јесте правдање грехова својих.

Александар преподобни, Божији светитељ,
Храм основа Неусипних. свјатују Обитељ, Да
се *у њој Господ слави, псва и велича: О тој*
светој обитељи још се носи прича. Но и наше
срце, браћо. обитељ је неба, Бога живог у
свом срцу величати треба, Нек молитва
неусипно у срце се броји. Нека љубав наугасно
као пламен стоји, Нек Дух Свети благодаћу
срца наша греје, Нека Христос речи своје по
срцима сеје, Нек анђели у том храму и дан и
ноћ бдију, Даље од њих, даље од нас, беси нек
сс скрију. Света Дева у том храму нек
мирише миром, Апостоли уз њу нек су и сви
свети широм, И сви Божји угодници, славни
мученици, И девице Христа ради, и сви
отшелници. Нек се тако у срцима служи
литургија И велича неусипно премудрост
Божија.

РАСУЂИВАЊЕ

Љубав је свемоћна. Она може, између осталога, и олакшати судбу душа умрлих грешника. Православна црква тврди то одлучно, и настојава да се за умрле врше молитве и чини милостиња. Пребогата у сваком духовном искуству црква зна, да молитве и милостиња за умрле помажу овима у ономе свету. Света Атанасија игуманија (12. април) пред смрт завештала је својим сестрама да у току 40 дана после њене смрти сваки дан постављају трпезу за сиромашне и бедне. Њену заповест сестре су испуњавале само 10 дана, па онда престале. Тада се светитељка јави у пратњи два анђела и рече сестрама: „Зашто сте преступили заповест моју? Знајте да се милостињом и молитвама свештеника за душе умрлих у току 40 дана умилостивљава Бог. Ако су душе умрлих грешне, то кроз то оне добијају од Господа опроштај грехова, а ако су безгрешне, то онда доброчинство за њих служи на спасење самих добротвора." Наравно, овде се мисли на милостињу и молитву у вези са великом љубављу према душама умрлих. Таква милостиња и молитва уистини помаже.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно претварање штапа у змију, и змије опет у штап (II Мојс. 4) и то:

1. како Господ, који је створио и змију и штап из прашине, може силом својом, а ради виших циљева, да обраћа мртво у живо и живо у мртво,

2. како и моју грехом осушену и умртвљену душу Господ може, по мојој вери и молитви, обратити у живот.

БЕСЕДА

о радости од вере у Христа

Којега (Христа) не видјевши љубите, и којега сад не гледајући но вјерујући га радујте се радошћу неисказаном (\ Пет. 1, 8)

То су речи светога Петра апостола. Он је Господа видео, и љубио Га је. Он је Господа гледао, и веровао у Њега. Баш због тога он похваљује љубав оних који Господа не видеше и веру оних који Га не гледаху очима својим. Сам је Господ рекао: *благо онима који не видјеше и вјероваше* (Јов. 20, 39). Благо онима који не видеше Господа, као што Га апостол виде, али Га ипак љубе љубављу апостолском. Благо онима који не гледају Господа, као што Га апостол гледаше, али Га ипак верују вером апостолском!

О браћо моја, ако не видимо Господа, ми видимо дело Његово, које је осветлило сву историју људску с краја у крај и просветлило духовним значајем сваку твар под небесима. Ако не видимо Господа, ми видимо цркву Његову свету, сазидану на крви Његовој пречистој, од многобројних светитеља и праведника и безбројних душа крштених у Његово име, кроз векове и векове. Ако не гледамо Господа лицем у лице, као што су Га апостоли гледали, ми верујемо да је Он међу нама у телу и крви којом се ми по Његовој заповести причешћујемо и причешћујући радујемо радошћу неисказаном.

Жив је Господ, браћо, и близу је Господ! То је вера наша непоколебљива, и то је искра огња, која разгорева срца наша у пламен љубави према Господу, живом и блиском.

Знати, да је Господ Створитељ наш из љубави сишао на земљу и јавио се као човек ради нас, и још знати, да је Он био умртвљен и да се јавио као жив — какви тврђи темељи требају нашој вери, и какво јаче оправдање нашој љубави!

Жив је Господ, браћо, и близу је Господ. И до у саме наше дане. Он се јавља многим праведним душама, које Њему служе са стрпљењем.

О Господе Живи, Ти би мртав и оживе — оживљуј и нас вером и љубављу до последњег издисаја нашег на земљи, да бисмо се вером и љубављу удостојили видети се с Тобом лицем у лице као апостоли Твоји свети. Теби слава и хвала вавек. Амин.

4. ЈУЛИ

1. Св. Андреј, архиеп. критски. Рођен у Дамаску од родитеља хришћанских. Од рођења па за седам година био нем. Када га родитељи одведоше у цркву и причестише, он проговори. Толика је сила божанског Причешћа. У 14 години оде у Јерусалим и постриже се у лаври св. Саве Освештаног. Разумом и подвигом надмаши многе старије монахе и би пример многима. Потом га патријарх узе себи за писмоводитеља. А када поче свирепствовати јерес монотелитска (једновољничка) — која учаше да Господ Исус немаше вољу човечанску него само вољу божанску — сабра се у Цариграду Шести Васељенски сабор 681. год. у време царовања Константина Брадатог. Патријарх јерусалимски Теодор не могаше ићи на Сабор него посла као свога пуномоћника овога Андреја, тада архиђакона. На Сабору Андреј показа своју сјајну даровитост, речитост, ревност према вери и необичну разборитост. Помогавши да се вера православна учврсти Андреј се врати у Јерусалим на своју дужност. Доцније би изабран и постављен за архиепископа острва Крита. Као архијереј би омиљен веома у народу. Ревноваше много за Православље и сузбијаше крепко све јереси. Чињаше чудеса молитвама својим. Молитвом одагна Сарацене од острва Крита. Написа многе поучне књиге, песме и каноне, од којих је најпознатији Велики Канон Богородице, што се чита у четвртак пете недеље Часнога поста. Беше такав по свом спољнем изгледу, ,,да гледајући му лице и слушајући његове медоточне речи, свак се наслађиваше и поправљаше." Враћајући се једном из Цариграда, он предрече своју смрт пре него достигне Крит. Тако се и догоди. Када лађа пловљаше близу острва Митилене, сконча свој земни живот овај светилник цркве и пресели се душом у царство Христово 712. г.

2. **Св. Марта.** Мајка св. Симеона Дивногорца (в. 24 маја). Сва душом посвећена вери она не помишљаше на брак. И када је родитељи обручише неком младићу, она намисли да остави дом родитељски и удаљи се од света. Но јави јој се св. Претеча и посаветова, да учини родитељима по вољи и ступи у брак, што она и учини. Из тога брака роди се дивни светитељ Симеон, подвижник дивногорски. Имала постојан обичај устајати у поноћи на молитву. С великим милосрђем помагала бедне, обилазила сироте и служила бедне. Пред смрт на годину дана видела мноштво ангела са свећама у рукама, и сазнала од њих време своје смрти. Сазнавши то, Марта се са још већим усрђем предаде молитви и добрим делима. Упокојила се мирно 551. год. и погребена била покрај столпа свога сина Симеона Столпника. По смрти јавила се више пута ради поуке људима и ради исцељења болних. Забележено је као значајно њено јављање настојатељу Симеонове обитељи. По сахрани свете Марте, игуман постави кандило на гробу њеном с решењем, да се оно никако не гаси. Но после извесног времена људи се олење, и кандило се угаси. Тада се

настојатељ разболи, јави му се светитељка и рече: „Зашто не палите кандило на гробу моме? Знајте, да мени није потребна светлост од ваших свећа, пошто сам се удостојила код Бога вечне небесне светлости; но то је потребно за вас. Јер када светлост зажижете на гробу моме, побуђујете мене да се молим за вас Господу." Из овога је јасно, да је циљ нашег поштовања светитеља да их побудимо, да се они, као достојнији од нас, моле Богу за нас и наше спасење.

Чудесан је Господ у промислу своме, Он
глас даде јасан Андреји немоме И учини
немог својом гласном трубом Као негде
Савла — своје цркве стубом. Залуд
света Марта од брака се клони, Божјој
се вољи мора да поклони. Промисао
Божјм Марту у брак води Да Богу и
свету светитеља роди. Ко се Богу даде,
Најбољем се дао, И своју је вољу
Божјом обуздао. Не планирај, дете,
ништа без Господа, Да планови твоји не
буду без плода. Сви конци живота и све
жеље твоје У свемоћној руци
Створитеља СТОЈС Његова су поља,
Његови обронци'. Његова је потка,
основа и конци. Његова је душа, Његово
и тело, И дух свакб твари, и њено одело.
С Његовим алатом на Његовом пољу
Чију ћемо вршит до — Његову вољу.

РАСУЂИВАЊЕ

Ако је сав твој живот прошао глатко и безбрижно, плачи над самим собом. Јер и Јеванђеље и искуство народа једногласно тврде, да нико није без великих патњи и мука оставио ма какво велико и корисно дело на земљи нити се пак прославио на небесима. Ако ли је пак твој животни пут сав уквашен знојем и сузама за достигнуће правде и истине, радуј се и весели се, јер је велика, ваистину, твоја плата на небесима. Не подаји се никад лудој мисли, да те је Бог оставио. Зна Бог тачно, колико ко може поднети, па према томе и одмерава патње и муке свакоме. „Кад и људи знају", говори св. Нил Сорски, „колику тежину може понети коњ, колику магарац, а колику камила, и према томе товаре их према снази њиховој; кад и лончар зна, колико времена треба држати грнце, у огњу, те да не би ни попуцали нити остали недопечени — како, тим пре, да Бог не зна, колико искушења на коју душу навести, да би је учинио подесном и способном за Царство небеско?"

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам сва чудеса која Господ учини руком Мојсејевом и Ароновом у земљи Мисирској (II Мојс. 7 —10) и то:

1. како велика и страшна беху та чудеса;
2. како срце фараоново оста тврдо пред свим тим чудесима Божјим,

3. како је и моје срце тврдо пред безбројним чудесима Божјим, у животу моме и около мене, и како треба да се покајем пре него ме постигне конац и вечна казна.

БЕСЕДА

о спасењу душе као крају вере

Крај ваше вјере — спасеније душима
(\ Пет. 1, 9)

Шта је крај вере, браћо? Спасење душе. Шта је циљ вере? Спасење душе. Шта је плод вере? Спасење душе. Ми не држимо, дакле, веру ради вере него ради спасења душа наших. Нико не путује због пута него због некога или нечега, што га очекује на крају тога пута. Нико не баца коноп у воду, у којој се неко дави, ради конопа, него ради дављеника, да га спасе. И веру је нама Бог дао као пут, на крају кога путници ће примити спасење душа својих. И као коноп додао је Бог веру нама дављенима у мрачним водама греха, незнања и порока, да бисмо помоћу вере спасли живот свој.

То је намена вере. Ко год зна, колика је цена душе људске, као и шта значи спасење душе, тај мора признати, да ништа у овоме свету нема ни потребније ни корисније од вере. Трговац, који носи у земљаном лонцу драго камење, брижљиво и обазриво чува лонац, скрива га и стражари над њим. Да ли због лонца улаже трговац толики труд и бригу? Не због лонца него због драгог камења, које је у лонцу. Цео наш земаљски живот је као земљан лонац, у коме се скрива једна неисплатива драгоценост. Та драгоценост јесте душа наша. Лонац је јевтин, али драгоценост је драгоценост. Треба имати веру, прво у драгоценост душе људске, друго у будући сјај и живот душе у царству Божјем, треће у Бога живога, који чека да му вратимо душе, које нам је Он и дао, и четврто у могућност да се душа изгуби у овоме свету. Ко има веру у то четврто, тај ће знати чувати душу своју, и знаће још, да је спасење душе крај његовог пута, циљ његовог веровања, плод његовог живота, смисао његовог битисања на земљи, и оправдање његових страдања.

Ми верујемо ради спасења душа наших. Ко има истиниту веру, тај мора знати, да је вера ради спасења душа. Ко мисли, да његова вера нечем другом служи а не спасењу душе његове, тај нити има истиниту веру, нити познаје драгоценост душе своје.

О Господе Исусе преблаги. Ти си нам дао веру светлу и победоносну. Ти је укрепи и одржи у нама да бисмо непостиђени стали пред Твој Суд са душама чистим и светлим. Теби слава и хвала вавек. Амин.

5. *ЈУЛИ*

1. **Преп. Атанасије Атонски.** Рођен у Трапезунту од родитеља богобојажљивих. Рано остао сирочетом, но Промислом Божјим неки војвода узе га, доведе у Цариград и даде га тамо на науке. Због кротости и смерности своје био љубимац свих својих вршњака. При дечјим играма деца су бирала овога за цара, онога за војводу, а Атанасија за — игумана. Као неко предсказање! Свршивши школе, Атанасије (до пострижења Аврамије) удаљи се у пустињу Малеинску, близу Свете Горе, где се подвизаваше као ученик чувеног тада Михаила Малеина. Желећи још тешњег подвига, он се пресели у Св. Гору на безмолвије. Но око њега се почну скупљати многи желатељи подвижничког живота, те он би приморан да зида своју славну Лавру. У томе му обилно помагаху цареви византијски. Најпре Никифор Фока, који је и сам намеравао повући се и замонашити се, а по том Јован Цимисхије. Многобројна искушења наваљивала су на Атанасија и од демона и од људи, но он је као храбри војник Христов све одолевао и побеђивао својом безмерном кротошћу и непрекидном молитвом Богу живоме. Пун благодати Божје он се удостојио видети Пресвету Богородицу, која чудотворно изведе воду из стене и обећа му бити заувек икономиса (игуманија) манастира. У раду и у молитви Атанасије је претходио братији својој, и све их је волео љубављу духовног оца и пастира. Смрт му је дошла изненадно. Једном се он подигао са шесторицом монаха над једну новосаграђену припрату цркве, да прегледа зид, који тада зидаху, но зид се провали и њих све затрпа. Тако сконча овај велики светилник монаштва 980. год. После смрти он се више пута јављао својој сабрићи, било да утеши или накара.

2. **Преп. муч. Кипријан Нови.** Рођен у селу Клицосу у Епиру. По смрти својих добрих родитеља оде Кипријан у Св. Гору, тамо се замонаши и преда подвигу у једној келији близу Котломушког манастира. Налагао је на себе труд на труд, и подвиг на подвиг, док не постаде знаменит и поштован у свој Св. Гори. Но он не беше собом задовољан. Мучила га је помисао, да се он не може иначе спасити осим кроз мучeништво за Христа. Остави, дакле, Св. Гору, дође у Солун, изађе пред пашу солунског и позва овога, да одбаци лажну веру Мухамедову и да прими истиниту веру Христову. Паша нареди, те га избише и истераше напоље. Незадовољан тако малим страдањем за Христа Кипријан оде у Цариград, написа једну хартију великом везиру, у којој изложи лажност Мухамеда и истинитост Христа Господа. Разљућен везир посла га шеик-ул-исламу, а овај пошто чу све што Кипријан имаде да каже, нареди да му главу одрубе. Радостан би Кипријан преко мере, и ићаше на губилиште као на свадбу. И тако пострада за Христа овај Божји човек 5. јула 1679. год. и оствари своју жарку жељу.

3. **Преп. Лампад.** Заволевши Христа од детињства жарком љубављу, Лампад се удаљи у пустињу близу Иринопоља, где се предаде

подвигу. Пошто савлада све страсти и жеље телесне, душа његова би обасјана небеском светлошћу и неисказаним миром не од овога света. Чудотворац био и за живота и по смрти. Подвизавао се вероватно у X столећу.

На Атонској Гори Лавра се сија,
Чудесна обитељ Атанасија, Хиљаду
година низ њу с склизало Ал' духа и
хлеба није нестало, Нестало јој
није духа ни хлеба Нит визија
сјајних Божјега неба. У књигама
старим тако се писа: О Лаври се
брине Икономиса, Атонска је Гора
држава њена, Православља правог
најтврђа стена; Та тајанствена
Економица Није л' то Пречиста
Богородица? Она Лавру држи. и
Ивер храни, И Хилендар чува, и
Русик брани, Каракал и Зограср,
Петра Симона, И Пантократора —
све штити Она, Та тврђаве то су
њених грађана Но свима је Она —
мир и одбрана.

РАСУЂИВАЊЕ

Како је Мојсеј ударом штапа извео воду из камена? Како је то Бог пустио ману с неба и нахранио у пустињи народ израиљски? Тако се питају они који имају врло слаб појам о моћи Бога Свемогућег. И још се чуде, зашто се таква чудеса не понављају, да би сав народ поверовао у Бога. Но Израиљци су видели очима безбројна чудеса Божја, па ипак нису поверовали. Међутим Бог понавља стара велика чудеса где год је и кад год је то потребно. Када једанпут наста глад у лаври Атанасијевој, разиђоше се сва братија куд који. Погружен крете и Атанасије да тражи друго место. „Куда ћеш?" упита га једна жена на путу. „Ко си ти?" упита је Атанасије, удивљен што види жену у Св. Гори, где је приступ женама недозвољен. „Ја сам она којој си ти посветио твоју обитељ. Ја сам Мати Господа твога." „Бојим се да ти поверујем", рече Атанасије, „јер се и демон може преобратити у ангела светла. Чиме ћеш ме уверити у истинитост твојих речи?" Тада му рече Света Богородица: „Удари у овај камен твојим штапом, и познаћеш ко сам ја што с тобом говорим. Знај само, да ја заувек остајем икономиса твоје лавре." Атанасије удари штапом у стену; утом стена затрешта и прште као од грома, и кључ воде изби из расцепљене стене. Устрашени Атанасије обрте се да се поклони Светој Пречистој, но она већ беше ишчезла. Он се поврати у лавру своју, и на још веће своје дивљење нађе све амбаре препуне жита. Ето поновљених великих чудеса, којима се потврђују стара чудеса и којима се верни укрепљују у вери.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесни прелазак народа израиљског преко Црвеног мора (II Мојс. 14) и то:

1. како Мојсеј махну штапом, по заповести Божјој, и море се расцепи, и народ Божји прође сухим дном морским,
2. како Мисирци јурнуше истим путем за Израиљем, но Мојсеј махну штапом, и море се склопи,
3. како ме ово учи, да је Богу све могуће што хоће, и да Он верног слугу спасава и од највеће опасности, а неверног кажњава.

БЕСЕДА

о трезвености ума

Зато, љубазни, запрегнувши бедра својега ума, будите тријезни. (II Пет. 1, 13)

Ум је, браћо, вођ душе и саветник душе. Бог је дао животињама само душу, зато им није дао слободу, него их Он руководи умом својим. Човеку је Бог дао душу и ум, и са умом слободу. Ум и слобода су нераздвојни. Отуда су празне све приче неких философа о томе, како човек, истина, има ум али нема слободу. Јер је јасно из посведневног опита, да је слобода нераздвојни пратилац ума. Но како човек нема савршен ум, то он нема ни савршене слободе, него ипак строји под надзором и руководством Божјим. Једини Бог има савршен ум и савршену слободу; ми смо пак само образа и подоб!!и??е ума и слободе Божје. Ми имамо довољно ума, да можемо познати вољу Божју, и довољно слободе, да се можемо одлучити за вршење воље Божје. Кад ум изгуби самодржавну руководну моћ над душом, тада у души настаје многоначалије, које значи пометњу, хаос и пропаст.

Шта значе апостолске речи: запрегнути бедра ума свога и бити трезан? Значи: не дати уму своме да фантазира него усредсредити га на размишљање о закону Божјем. Још значи: не дати уму своме да злоупотребљава богодану му слободу на сурвавање душе у ропство телу, свету и ђаволу, него приковати га за Христа као за крст, да би душа васкрсла у Христу. И још значи: оградити ум свој, од свију самовољних маштања, којима се он опија и пада у плен ђаволу, и држати га опасана у тескоби срца свога, где би се молитвом трезнио и плачем чистио. Једном речју, то значи: извежбавати ум да не злоупотребљава слободу своју хуљењем на Бога живога и милоснога и умртвљивањем душе страстима.

О Господе Исусе, Уме Божји и Премудрости Божја, помози нам запрегнути ум свој, да би умовао само оно што је од Тебе и што је Твоје, те да би тако трезно водио душу ка спасењу. Теби слава и хвала вавек. Амин.

6. ЈУЛИ

1. **Преп. Сисоје Велики.** Мисирац родом и ученик св. Антонија. По смрти великог учитеља свога св. Сисоје настани се на пустрњској гори, званој Антонијева, на којој се и Антоније раније подвизавао. Тешким трудовима над самим собом толико укроти себе, да беше кротак и незлобив као јагње. Зато му Бог даде велику благодат, да могаше исцељивати болеснике, изгонити нечисте духове, и мртве васкрсавати. Шездесет година подвизаваше се Сисоје у пустињи, и беше као извор живе мудрости за све монахе и мирјане који долажаху њему за савет. Пред смрт засија му се лице као сунце. Монаси стајаху око њега и дивљаху се тој појави. А када светитељ испусти своју душу, сва одаја испуни се дивним благоухањем. Упокојио се у дубокој старости, 492.год.

Св. Сисоје учио је монахе: „Ма какво искушење да се догодрт човеку, човек треба да се преда вољи Божјој и да призна, да се искушење догодило због греха његових. Ако ли се што добро догоди, треба говорити да се догодило по Промислу Божјем." Монах питао Сисоја: ,,Како ћу угодити Богу и спасти се?" Светитељ одговори: „Ако желиш угодити Богу, иступи из света, одели се од земље, остави твар, приступи ка Творцу, сједини се с Богом молитвом и плачем, и наћи ћеш покој у овом веку и у оном." Монах питао Сисоја: „Како достићи смерност?" Светитељ одговори: „Када се неко извежба да признаје свакога човека бољим од себе, тиме задобрја смерност." Амон се жалио Сисоју, како не може да упамти прочитане мудре изреке, да би их могао поновити у разговору с људима. Светитељ му одговори: „То није нужно. Нужно је задобити чистоту ума и говорити из те чистоте положивши наду на Бога."

2. **Св. муч. Марин и Марта,** са синовима **Авдифаксом и Авакумом, свештеником Валентином, Кирином, Астеријем и многим другим.** Сви пострадаше у време цара Клаудија Флавија у Риму, 269. год. Марин и Марта беху богати људи из Персије; па продадоше све своје имање у Персији и са синовима својим дођоше у Рим, да се поклоне моштима светих апостола и осталих мученика. Када их цар упита, зашто дођоше из такве даљине, оставивши своје домаће богове, да траже у Риму мртве људе, они одговорише: „Ми смо слуге Христове, и дођосмо да се поклонимо светим апостолима, чије бесмртне душе живе с Богом, да би они били наши молитвеници пред Христом Богом нашим." Кирин беше бачен у Тибар, одакле његово тело извукоше Марин и Марта, и чесно сахранише. Валентин свештеник би предан неком војводи Астерију, да би га овај усаветовао да се одрече Христа. Но Валентин молитвом исцели Астеријеву ћерку, која две године беше слепа, и крсти по том Астерија и сав дом његов. Сви они на разне начине примише муке и смрт за Христа Господа, који их прими у бесмртно царство своје, да се вечно радују.

3. **Обретеније моштију св. Јулијаније, девице.** Ћерка књаза Олшанскога. Јулијанија је умрла око 1540. год. као девица од 16 годи-

на. На 200 година после њене смрти копачи новога гроба украј велике цркве у Кијевској лаври наиђу на мошти ове свете девице, потпуно целе и нетљене, као да је тек заспала. Од моштију догоде се многа чудеса, а и сама Јулијанија јавља се више пута појединим лицима. Једно такво виђење имао је и знаменити Петар Могила.

4. **Св. муч. Лукија.** У Кампанији зароби је варварски цар Авције. Хтеде се с њом саживети, но она се успротиви. Цар је остави на миру, да се подвизава. Она обрати и цара у веру, пошто кроз њену молитву цар задоби победу у рату. Најзад заједно с царем пострада за Христа у Риму око 300. године.

Астерије беше роб идола Дија. А
Валентин јереј роб у Астерија.
— Ко је Христос? — пита велможа Валентина.
— Питаш мс за Христа Божијега Сина?
Он је светлост свету. Он светлост људима.
Светлост свакој твари, свим добрим бићима
Он је чиста светлост, с тамом нема смесе,
Он у таму сиђе, и светлост донесе,
Он 'обасја живе делом и учењем, И
обасја мртве сјајним васкрсењем. Од
Његовог блеска сав се ад разори, А
људско се племе љубављу разгори.
Љубављу разгори, просвети мудрошћу,
Измири' се с Богом, осмехну милошћу. То
је Христос Господ, за кога умирем, И у
чиЈе име идоле попирем. ТоВалентин
рече, Астерије на то:
— Све те речи примам као чисто злато;
Ако ми исцелиш слепу ћерку моју
Ја ћ\>\ Валентине, примит веру твоју.
Свештеник то чувши, на колена клече И
молитву жарку Свевишњем изрече, Па он
стави руке девојци на очи. Прогледа девојка!
Астерије скочи Од страшнога' чуда. Па
Христа признаде И живот за Христа
мученички даде.

РАСУЂИВАЊЕ

Откуд ми знамо да има живота после смрти? Знамо од Христа Господа, на основу Његових речи, Његовог васкрсења и Његових многих јављања после смрти. Философи који признају живот после смрти, признају га на основу свога умновања, а ми га признајемо на основу искуства, нарочито искуства светих људи, који нису умели ни могли неистину објављивати.

Кад је св. Сисоје лежао у постељи пред смрт, лице му беше врло светло. Около њега стајаху монаси, ученици његови. Тада се загледа св. Сисоје, па рече: „Ево авва Антоније дође!" Поћутав мало, опет рече: „Ево пророци дођоше!" Утом се лице његово још више засија, и он рече: „Ево апостоли дођоше!" Потом рече: „Ево ангели дођоше да узму душу моју!" Најзад лице му засја као сунце, и сви беху у страху великом, а старац рече: „Ево Господ долази, погледајте сви. Ево Он говори, принесите ми сасуд изабрани из пустиње!" После тога светитељ предаде дух свој. И колико је сличних виђења било! И то од сведока најпоузданијих.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно падање мане с неба за исхрану народа у пустињи (II Мојс. 16) и то:

1. како Господ кроз 40 година даваше Израиљцима у пустињи ману с неба, неку небеску храну, слатку као мед,
2. како та мана с неба предображаваше Господа Исуса Христа, *хлеб животни,* сишавши с неба да Собом нахрани духовно гладне људе у пустињи незнабоштва,
3. како и моју гладну душу ништа не може наситити осим живота Христа Господа, слађег од меда.

БЕСЕДА

страшној цени искупљења

Сребром и златом не искуписте се... него скупоцјеном крвљу Христа, као безазлена . и пречиспш јагњета (\ Пет. 1, 18—19)

Да ли се, браћо, икад ико могаше купити за сребро и злато лек против греха? Никад нико.

Да ли, браћо, икад ико могаше од сребра и злата сковати оружје против ђавола? Никад нико.

Да ли се, браћо, икад ико могаше искупити од смрти помоћу сребра и злата? Никад нико.

Требаше нешто далеко скупље од сребра и злата да буде лек, и оружје, и откуп. Требаше скупоцена крв Сина Божјег да се привије на ране греховне, те да се исцеле. Тебаше скупоцена крв Сина Божјега да се устреми против злих духова, да их силом својом опече и отера од људи. Требаше скупоцена крв Сина Божјега да покапа гробље земаљско, те да се смрт умртви, и мртви оживе.

Безазлено и пречисто јагње Божје заклато је за нас, да нас извуче из тројаке зверске чељусти. Жалостан али животворан пир. Тај скупоцени пир Бог је приредио, да објави људима слободу. И грех и ђаво и смрт јурнули су свом снагом на безазлено и пречисто јагње Божје. И умртвили су Га, али су се од крви Његове отровали. Та је крв просута да буде њима отров а људима живот и спасење.

О браћо моја, ако не знате колико је једовит грех, и колико је опак ђаво, и колико је љута смрт, цените то по величини откупа којим смо откупљени из њиховог ропства. Скупоцена крв Христова — то је наш откуп из ропства! Сетите се, браћо, да ако се опет драговољно, по лакомислености и злоби, предамо у оно ужасно тројно ропство, нема никог више на небу ни на земљи, ко би могао дати откуп за нас. Јер скупоцени откуп један је, и он је дат, једном за свагда.

О Господе милосрдни, укрепи нас да се одржимо у слободи, коју нам Ти дарова. Теби слава и хвала вавек. Амин.

7ЈУЛИ

1. **Св. великомуч. Недеља.** У време христоборних царева Диоклецијана и зета његова Максимијана живљаху у Анадолији две побожне старе душе, Доротеј и Јевсевија. Они беху побожни хришћани, беху богати али и бездетни. Непрестаном молитвом они испросише од Бога једно чедо, ову свету Недељу. Од детињства Недеља себе посвети Богу уздржавајући се од свега што раскалашна деца чине. Када одрасте, красна телом и душом, навалише многи просци, но она их све одби говорећи, да је она себе обручила Христу Господу, и да ништа не жели до само да умре као девојка. Један од тих одбијених просаца оптужи и Недељу и њене родитеље цару Диоклецијану као хришћане. Цар нареди те мучаху родитеље Недељине, и после мука протера их у град Мелитину, где у мукама за Христа скончаше. Свету Недељу пак пошље Диоклецијан Максимијану на суд. Како Недеља пред Максимијаном потврди своју веру у Христа, нареди овај те је положише по земљи и шибаху воловским жилама. Потом предаде је цар војводама, најпре Илариону а после смрти овога Аполонију. Ови је мучаху зверски на све могуће начине, но све беше узалуд. Када Недеља света лежаше у тамници сва у ранама, јави јој се Христос Господ, исцели је и рече јој: „Не бој се, Недељо, мука, благодат је моја с тобом." И заиста благодат Христова спасе ову мученицу и од огња и од зверова, где судије безбожне мишљаху, да ће она срести сигурно смрт. Видећи чудесно спасење Недеље од толике смрти многи незнабошци повероваше у Христа. Но сви бише посечени. Рече св. Недеља Аполонију: „Ни на који начин не можеш ме одвратити од вере моје. Бациш ли ме у огањ, имам пример Три Отрока; бациш ли ме пред зверове, имам пример Данила; бациш ли ме у море, имам пример Јоне пророка, предаш ли ме мачу, сетићу се Чеснога Претече. За мене је живот — за Христа умрети." Тада нареди Аполоније, да је мачем посеку. Недеља клече на колена и уздиже руке к небу па се помоли Богу, да бог помилује и спасе све оне, који буду спомен њен славили, и да упокоји њену душу заједно са душом њених родитеља. Свршивши молитву, она предаде душу своју Богу пре него што се мач спусти на њену главу. Чесно пострада и пресели се у вечну радост 289. год. у Никомидији.

2. **Преп. Тома Малеин.** Овај Тома беше најпре војвода, прослављен храброшћу и богатством. Беше телом врло крупан, и задаваше страх непријатељима својим. Но кад заволи Христа више од света и свега у свету, он остави све и повуче се у пустињу, где се замонаши и преда подвигу. Св. Илија пророк јави му се и одведе га на гору звану Малеа, до Свете Горе. Ту он живљаше један и усамљен, само с Богом, у данонoћној молитви. Мада се он кријаше од света, не може се укрити. Сазнавши за светост његовог живота, почеше људи к њему долазити и доводити своје болеснике. И св. Тома лечаше људе од сваке болести и сваке невоље. А када се представи Богу (у X ве-

1

ку) његове мошти продужише помагати свима који с вером њима припадаху.

3. **Преп муч. Епиктет и Астион.** Астиона, јединца у родитеља, приволи свештеник Епиктет вери Христовој, крсти га и замонаши. Потом се преселе однекуд из источних крајева у скитске пределе и настане у скитском граду Алмириду (сада Рамзину) на утоку Дунава у Црно море. Мучени и посечени за веру Христову око 290. год. Обојица се јавили после смрти у светлости великој родитељима св. Астиона, *Александру и Маркелини,* који се обрадоваше Христу и бише крштени од епископа *Евангела,* који и сам би потом посечен за Христа, „Евангела, другога ангела", како му је певано.

Јединице света Недељице,
Родитељи за веру умреше,
Родитељи, БОЖЈИ светитељи.
Сиротица света Недељица,
Што имаде сиротама даде,
Само оста тело и одело, И то
она жртвова за Христа,
Недељица како роса чиста, Не
даде се ничим поткупити, Не
даде се ни с'ким замамити,
Нит се ичим даде устрашити.
Но на муке ко на свадбу пође
Тешке муке а ране дубоке,
Ал' је слатко име Исусово!
Горки боли, љута понижења, Ал'
је слатко вечно царовање! Цело
тело крвљу обагрено, Ал' је
слатко рајско радовање! О
Недељо, Божја избраницо, И за
Христа дивна мученицо, Са
земље си мачем отерана, На небу
си славом увенчана, Научи нас
веру поштовати, Охрабри нас за
њу живот дати, Помози нам
твојим молитвама, Дивна свећо
мег> рајским свећама.

РАСУЂИВАЊЕ

Пример св. Недеље, красне девице, и пример св. Астиона, богатог младића, који обадвоје дадоше себе на муке и смрт за Христа Госпо да, наводе нас на размишљање о ни с чим у историји несравњивој сили Христовој, помоћу које млади људи побеђују себе и кроз то све остало. Извојевати победу над самим собом — највећа је победа. Таквих победилаца црква броји на хиљаде, и многе хиљаде.

Св. Кипријан пишући о девству, вели: „Победити уживање — највеће је уживање, нити има веће победе него што је победа над свим жељама. Онај ко је победио једног непријатеља, показао се јачи од неког другог, но онај ко је победио пожуду, показао се јачи од самог себе. Свако је зло лакше победити него ли уживање, јер сва су друга зла одбојна, док је уживање зло привлачно. Онај ко се ослободи жеље, олобођава се и страха, јер због жеља произлази страх."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно извођење воде из стене на Хориву (II Мојс. 17) и то:

1. како ожеднели Израиљци посумњаше, да је Бог међу њима те гунђаху против Мојсеја,
2. како по наредби Божјој Мојсеј удари штапом у стену, и потече вода из стене,
3. како се и моје срце камени од сумње, и како из њега истичу потоци суза када га благодат вере додирне.

БЕСЕДА
о словесном млеку

Будите жељни разумнога и правога млијека, као новорођена дјеца, да у њему узрастете за спасеније. Јер окусите да је благ Господ (II *Пет. 2, 2-3)*

Као новорођену децу тако сматра велики апостол хришћане. Крштење је ново рођење, и од крштења човеку се броји нови живот. А новорођенчад духовна треба да се хране благом храном онако исто као новорођенчад телесна. Какву храну апостол препоручује хришћанима? *Разумно и право млијеко.* Телесни младенац храни се млеком неразумним, које је само слика млека *правог,* млека *разумног,* којим треба да се храни духовни младенац. Па које је то разумно и право млеко, којим хришћанин треба да се храни? Апостол сам на то одговара, кад вели: *јер окусисте да је благ Господ.* То је, дакле, сам Господ Исус, живи и животворни. Христове су речи разумно и право млеко. Благо вама, браћо, ако душу своју храните речима Христовим као слатким млеком, јер ће вам се душа раширити и облагородити, и бити спремна за царство Божје.

Христова су чудеса разумно и право млеко. Благо вама, браћо, ако душу своју храните тим слатким млеком, јер ћете бити слични ангелима, који дан и ноћ певају чудеса Божја.

Христово тело и крв јесте разумно и право млеко. Благо вама, браћо, ако душу своју храните тим слатким млеком, јер ћете бити учлањени у живо и бесмртно тело Христово на небесима.

Христова васкршња победа над смрћу јесте разумно и право млеко. Благо вама, браћо, ако душу своју храните тим слатким млеком, јер ћете још у овом животу корачати као победиоци, а у оном стајати с десне стране Христа Победника.

Сав Христос је, браћо, разумно и право млеко. Будимо жељни тога млека пре сваког другог, да бисмо узрасли за спасеније. То је једина храна за спасење; све друго је за трулеж и гроб.

О Господе Исусе, Јагње Божје, који си сав разумно и право млеко, нахрани нас Собом, као што си нахранио апостоле Твоје свете, да бисмо и ми узрасли довољно за спасеније. Теби слава и хвала вавек. Амин.

8. ЈУЛИ

1. Св. вел. муч. Прокопије. Рођен у Јерусалиму од оца хришћанина и мајке незнабошке. Најпре му беше име Неаније. По смрти очевој мајка васпита сина потпуно у духу римског идолопоклонства. Кад одрасте Неаније, виде га једном цар Диоклецијан и одмах га толико заволи да га узе у свој двор на војничку службу. Када овај злочести-

ви цар поче гонити хришћане, он одреди Неанија да с једним одредом војске иде у Александрију и затре тамо хришћане. Но на том путу деси се Неанију нешто слично као негда и Савлу. У трећи час ноћи би јак земљотрес и утом јави му се Господ, и чу се глас: ,,Неаније, куда идеш, и на кога устајеш?" У великом страху упита Неаније: ,,Ко си ти, Господе? Не могу да те познам." Утом се показа у ваздуху пресветао крст, као од кристала, и од крста дође глас: „Ја сам Исус, распети Син Божји." И још му Господ рече: „Овим знамењем које си видео, побеђуј непријатеље своје, и мир мој биће с тобом." Тај доживљај потпуно је обрнуо и променио живот војводе Неанија. Он даде направити онакав крст какав је видео, и место да пође против хришћана, он крете с војском против Агарјана, који удараху на Јерусалим. Као победилац он уђе у Јерусалим и објави мајци да је он хришћанин. Изведен пред судију, он скиде са себе појас војводски и мач, и баци пред судију, показавши тиме, да је он само војник Христа Цара. После великих мучења бачен у тамницу, где му се јави опет Господ Христос, који га и крсти и надеде му име Прокопије. Једног дана дођоше му на тамнички прозор 12 жена и рекоше: „И ми смо слушкиње Христове." Оптужене за ово не беху бачене у исту тамницу, где их св. Прокопије учаше вери Христовој а нарочито томе како ће примити венац мученички. Зато се у чину венчања брачних помиње св. Прокопије, поред боговенчаног цара Константина и Јелене. Тих 12 жена бише по том страшно мучене. Гледајући њихове муке и храброст мајка Прокопијева такође поверова у Христа, те свих 13 буду погубљене. Када св. Прокопије би изведен на губилиште, он диже руке према истоку и помоли се Богу за све бедне и невољне, сироте и удове, а нарочито за цркву свету, да узрасте и распростре се и да Православље сија до скончања времена. И би му с неба јављено да је услишана молитва његова, после чега он радосно простре главу своју под мач, и оде Господу своме у вечну радост. Чесно пострада св. Прокопије у Кесарији Палестинској и увенча се венцем бесмртне славе 8. јула 303. год.

2. **Св. Прокопије Јуродиви.** Устјужски чудотворац, "ј* 1303. Пореклом Варјаг а занимањем трговац. Дошавши у Новгород трговачким послом, он се удиви красоти Православља и прими веру православну. Пожели да буде савршен хришћанин, због чега раздаде сиромасима све своје имање, и поче се вежбати у свима осталим врлинама. Правио се луд, да га људи не би хвалили, но прозирао у срца и судбине људи као и у природне догађаје, који су се потом заиста и догодили. Својом плачном молитвом пред иконом Богородице одвратио ужасну тучу од града Устјуга и тако привео грешни град к покајању. Тело му је нађено на улици мртво и снегом покривено. Над чудотворним моштима сазидан храм.

3. **Преп. Теофил Мироточиви.** Родом из Македоније, из села Зики. Човек врло учен и велики подвижник. По поруџбини цариградског патријарха Нифонта путовао у Александрију, да испита, истина ли је, да је патријарх Јоаким покренуо гору и испио отров без повреде, нагнан на ово од Јевреја и муслимана. Уверивши се у истини-

тост ових чудеса, Теофил се врати у Св. Гору, где се подвизавао, најпре у Ватопеду, па у Иверу, и најзад у келији св. Василија близу Кареје. Понуду да се прими за архиепископа солунског, овај свети човек одбије. Дубоким безмолвијем, богомислијем и срдачном молитвом успео да очисти ум свој од свих страсних помисли, тако да је постао чисти сасуд Духа Светога у коме је живео Христос. Пред смрт нареди свом ученику Исаку, да га кад буде умро, не сахрањује но веже конопцем за ноге, одвуче и баци у поток. Са великим страхом ученик тако и учини. Но промисао Божји открије мошти св. Теофила, и када их пренесу у његову ћелију, почну точити миро чудотворно. Упокоји се 8. јула 1548. год.

Кад је воља Бога свемудрога,
Гонитељи постају му слуге,
Мрзитељи — дивни апостоли,
Безбожници — вере ревнитељи.
Вољом Божјом Савле поста Павле
Неаније — свети Прокопије.
Прокопије против Христа пође, Ко
хришћанин СВОЈОЈ мајци дође.
Мукс спреми, а сам муке прими,
Изненадно познаде истину,
Поклони се Божијему Сину,
Преста служит цару земаљскоме.
Поста слуга цару небесноме.
Цар небесни дарива га даром,
Даром моћи невољним помоћи.
Како онда тако и данаске:
Прокопијем невољни се блаже,
Јер он данас ко негда помаже.

РАСУЂИВАЊЕ

Св. Антоније учи: „Страхуј, да не постанеш чувен због ма каквог дела свога. Ако те почну хвалити због твојих дела, не радуј се томе и не наслађивај се тиме: држи их у тајности колико можеш и не дозвољавај никоме да говори о њима."

Колико би више било мира и радости међу људима на земљи, кад би бар један део људи примио к срцу ове свете речи! Св. Теофил, иако је живео повучено у Св. Гори као прост монах, био је чувен у свима патријаршијама источним како због своје учености тако и због добродетељног, подвижничког живота. Једном се догоди, да патријарх цариградски Теолипт посети Солун. Архиепископска столица у то време беше у Солуну упражњена. Солунски хришћани једногласно замолише патријарха, да им постави Теофила за архиепископа. Патријарх, земљак и пријатељ Теофилов, напише Теофилу својеручно писмо, којим га позове да се прими архиепископског престола. Смирени Теофил, бојећи се славе људске, а не могући лако отказати патријарху, одмах прими велику схимну, и о томе извести патријарха, додавши: „Ако Бог да, видећемо се у Царству небеском."

Тако су се духовни дивови, које црква назива светитељима, бојали сујете и славе људске.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно претварање горке воде у слатку (II Мојс. 15) и то:

1. како жедни Израиљци наиђоше у Мери на горку воду, и не могоше је пити, те народ поче викати на Мојсеја,

2. како Бог нареди Мојсеју, те метну дрво у воду, и вода поста слатка,

3. како то дрво предображава Крст Христов, којим се горчина живота нашег претвара у сласт,

4. како је цело моје биће горка вода док год не унесем у себе Христа распетога.

J

БЕСЕДА

о камену живом

Кад дођете к њему, као камену живу... и ви као живо камење зидајте се у кућу духовну и свештенство свето (II *Петр. 2, 4—5).*

Шта означава камен, браћо, ако не постојанство? Чему нас учи камен, браћо, ако не постојанству? Како живи пак означава бесмртност. Каменом живим именује апостол Христа Господа, зато што је Он бесмртник и дародавац бесмрћа. Камењем живим именује апостол и хришћане, као причаснике бесмрћа Христова.

Како мисле неверници, браћо, шта бива с човеком на крају крајева? Они мисле, да с човеком на крају крајева бива што и с каменом: човек умире, постаје нечувствен, и претвара се у прашину. А камен је већ мртав, нечувствен, и под околностима претвара се у прашину. И тако и неверни и верни упоређују човека с каменом, неверни — због мртвости и нечувствености камена, а верни — због трајности и постојанства камена. За прве је камен символ смрти, за друге — символ бесмрћа.

Уистини, без Христа људи су били, и јесу увек, као мртво камење. Но Христос је као камен живи; прикосните се само Њега, и ви ћете бити као живо камење. Зидајући кућу, зидар бира само оно камење, које је отесано и приготовљено да згодно улегне уз друго камење у зиду; неотесано, неприготовљено, рогобатно и трошно одбацује. Зидајући дом, или храм, Свога Бесмртнога царства, Христос бира људе, као зидар камење, са једном особином, наиме — живе, духовно живе. Духовно мртве људе Господ одбацује као трулу грађу, а само оне прима, који као живи личе на Њега, и који згодно улежу уз друго живо камење, а то су ангели, пророци, апостоли, и светитељи уопште. Постарајмо се, браћо, да будемо свештена грађа за свештени дом Царства Христова, које Он данонoћно зида, да га свршетком времена потпуно заврши.

О Господе Исусе, стројитељу Царства небескога, оживи нас Духом Твојим Светим, и узидај и нас као живо камење у дом славе Твоје вечне. Теби слава и хвала вавек. Амин.

9. ЈУЛИ

1. **Свешт. муч. Панкратије, еп. тавроменијски.** Овај светитељ рођен би у Антиохији у време када Господ Исус хођаше као човек међу људима на земљи. Чувши за чудеса Христова, родитељи Панкратијеви пожеле да виде Господа Чудотворца. И с Панкратијем заједно дођу у Јерусалим, где видеше Исуса, чуше речи Његове и видеше чудеса Његова. Ту се Панкратије упозна с апостолом Петром. По вазнесењу Господњем и родитељи и син крсте се у Антиохији. Панкратије се повуче у неку пештеру у Понту, где га апостол Петар нађе, па у договору с апостолом Павлом постави за епископа тавроменијског у Сицилији. У томе граду св. Панкратије почини велика чудеса, разори идоле, крсти некрштене а утврди крштене, и управи добро црквом Божјом.. Неки незнабожни војвода Аквилин, чувши да цео град Тавромен поста хришћански, пође с војском на тај град да га поруши. Панкратије свети охрабри верне да се не убоје, а сам он с клиром изађе ван града носећи у руци непобедиво оружје, Крст часни. Када се војска приближи граду, паде на њу нека тама и обузе је страх велик. И наста пометња велика тако да се нападачи окомише један на другог и избодоше се и исекоше мачевима. Тако угодник Божји Панкратије спасе град и стадо своје силном молитвом својом пред Господом. Најзад и он би убијен камењем од неких завидљивих и злобних незнабожаца, и упокоји се у Господу. Мошти његове свете покоје се у Риму.

2. **Свешт. муч. Кирил, еп. гортински** на Криту. Као старац од 84 год. би мучен за Христа у време Декијева царовања. Бачен у огањ он би спасен Промислом Божјим. Тада судија изрече овакву пресуду: „Кирила, изведеног из огња, праведни суд не може трпети међу живима, зато наређујем, да се убије мачем." С радошћу подметну свети старац главу под мач и би посечен, да вечно живи у Царству Христовом.

3. **Преп. муч. Патермутије и Коприје.** Обојица беху Мисирци. Мучени од цара Јулијана Одступника. Први имаше 75 год. а други 45. Цар успе да одврати Коприја од вере Христове и приволи идолима. Одвраћени Коприје узвикну: „Јулијанов сам а не Христов." Но када га старац Патермутије укори и опомену на вечне муке, Коприје се трже, па узвикну пред царем: „Христов сам а не Јулијанов." Обојица бише мачем посечени. Са њима пострада и *Александар,* један од царевих војника, који видећи њихову храброст у страдању, и сам поста хришћанин. Чесно пострадаше за Христа и Христу одоше 361. год.

4. **Преп. Патермутије и Коприје.** Мада истих имена, ови беху различити од оних првих. Овај Патермутије беше најпре вођ разбојника, но после једног чудесног виђења обрати се у веру праву и замонаши се. Наиме, он се беше попео на кров једне богоугодне жене, да би с крова ушао у кућу и похарао. Но падне на њ сан и он у сну види Некога, ко му запрети да више не чини зло и да се покаје. Он се не само крсти него и замонаши. И један и други беху велики чу-

ша!

дотворци. По благодати Божјој лечили су људе од сваке муке и болести, обраћали грешнике на прави пут и прорицали. Неки грешник лежећи на самртном одру, замоли Патермутија, да му продужи живот да би се покајао. После молитве светитељ му рече, да му Бог продужује живот још за 3 године. Грешник се покаја, и тачно после 3 године умре. Упокојили су се у Господу крајем IV века, у дубокој старости.

5. **Св. Теодор, еп. едески, и други с њим.** У 20 год. замонаши се и као монах провео 36 год. Тада, у време цара Михаила и Теодоре, би изабран за еп. едеског. Сконачо 848. год. Уз њега се спомиње његов наставник св. *Теодосије Столпник сирски,* брат његов *св. Јован, св. Адер,* племић и богаташ, који одбеже од жене и замонаши се.

Панкратије, свети за детињства свога,
Греја се на сунцу лица Христовога, И
лето за летом лети и одлети, Ал' му лице
оно оста у памсти, Данонећно пред њим
прекрасно да зрачи, Зато све одбаци што
му лик тај мрачи: Остави имање, и дом
родитеља, И махну се свију обманљивих
жеља, И наслада земних што људима
годе, У пустињу неку, у самоћу оде, Да до
крајњег дана рока земаљскога Опија се
слашћу лица божанскога. Панкратије
тако, а Господ инако, Светилник се сјајан
не укрива лако. Незнабожна беше земља
Сицилија, Њој требаше светлост светог
Панкратија, Требаше јој сведок
Христовога лика, Требаше јој крвца
чесног мученика. Све што јој требаше,
Панкратијс даде, Ко мученик паде,
бесмртник остаде. И остаде светлост
изнад Сицилије, Светлост оног лица, да је
вавек грије.

РАСУЂИВАЊЕ

Многи се питају зашто Бог узима из овог живота младиће, девојке и децу, и зашто не остави, да сви остаре, па тек онда да кроз смрт иду на онај свет. То је Божји план домостројства, то је света воља Његовог Промисла. Но има неких примера у огромном искуству цркве, да понекад Бог то чини тако по жељи и молитви Својих угодника у оном свету, или сродника. Св. Адер (у монаштву Атанасије) јавио се својој жени, коју је изненадно оставио са троје деце и отишао у манастир, где је и умро. Када жена дође до очајања, једно због бриге за нејаком децом а друго због бриге за мужем, јер не знађаше где се он налази, тада јој се јави на сну муж из онога света, са светлим лицем и хаљином белом и светлом, и рече јој: „Престани плакати и вапити против мене; ево ја ћу ти узети децу (двоје од њих) к себи, а ти ако хоћеш, постарај се за спасење своје душе". У исто време и на исти начин јави се он и Теодосију Столпнику и рече му: „Кроз три дана отићи ће ка Господу стара испосница, која је у оближњем манастиру, а ти стави на место њено моју супругу, да

се подвизава као инокиња у оној келији. Нека с њом остане и најмлађе дете док не порасте; оно ће ићи мојим стопама и биће наследник апостолског престола у Јерусалиму." И уистини, све се то зби како је и речено. Стара испосница умре трећега дана, исто тако и два старија детета Адерова, а жена му заузме келију оне старице, заједно са најмлађим сином, који кад порасте, би патријарх у Јерусалиму.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесну победу над Амаликом (II Мој. 17) и то:

1. како народ побеђиваше Амалика док се Мојсеј с уздигнутим рукама мољаше Богу,
2. како Мојсеј с уздигнутим рукама на молитви предображава победоносно Распеће Христово,
3. како силом крста и молитвом и ја могу победити мрачне страсти, које Амалик представља.

БЕСЕДА

о суду Божјем над праведником

Јер је вријеме да се почне суд од куће Божије, ако ли се најприје од вас понне, какав ће бити пошљедак онима што се противе Божијему јеванђељу? (I Пет. 4, 17)

Када дође суд Божји на кућу праведника, нека се не злурадује неправедник но нека трепти од страха. Ако су праведник и неправедник суседи, па рука Божја падне на праведника, пала је на обојицу: првога да прекали, другога да опомене. И кад љуто страдање спопадне праведника — не спопада га без Божје воље — нека се не весели неправедник, јер је то страдање више ради њега него ради праведника, наиме: да би он видео какав је гнев Божји и пожурио да промени дух и поправи дела своја. Нека се запита још: кад је оволики гнев Божји на праведнику, колики ће бити на мени?

Знајте, браћо, да је правда моћ, а неправда немоћ. Ко ли може више да отрпи, а да се не сломи под теретом: моћ или немоћ? Несумњиво моћ. Зато се на праведника наваљује тешко бреме. Нека се не руга неправедник, када види праведника под тешким бременом и нека не каже: боља је моја неправда од његове правде! Но нека са језом и трепетом гледа на бреме праведника, и нека каже себи искрено: то је бреме моје, но ја сам сувише немоћан да га поднесем, зато је бачено на његова леђа, на леђа праведника. Да бих ја видео и покајао се од путова својих, и покајањем ојачао за бреме које ме чека. Од куће Божје почиње суд — то је неизмерна милост Божја према грешницима, према слабићима, онемоћалим од греха: нека отворе очи и читају писмена гнева Божјег! Од куће Божје почиње суд, јер је јака кућа Божја, а кућа је Божја праведан човек, у коме обитава Дух Божји. Кад ветар пољуља камену кулу, нека колибари утврђују своје колибе.

О браћо моја, како су судбоносне и страшне оне апостолске речи за грешника!

О Господе Исусе, праведни и милостиви, милостиви и праведни, помилуј нас и спаси. Теби слава и хвала вавек. Амин.

10. ЈУЛИ

1. **Св. 45 мученика: Леонтије, Маврикије, Александар, Сисиније и прочи.** У време опаког цара Ликинија, који владаше источним делом царства Византијског, би велико гоњење на хришћане. У Никопољу Јерменском јави се намеснику царском Лисију св. Леонтије са још неколико пријатеља својих и рече му, да су они хришћани. „А где је ваш Христос?" упита Лисије. „Не би ли распет, и не умре ли?" На то св. Леонтије одговори: „Кад знаш, да наш Христос умре, знај да и васкрсе из мртвих и вазнесе се на небо." После дуге препирке о вери Лисије их изби и баци у тамницу, где им не даваху ни јести ни пити. Нека благородна хришћанка Власијана доношаше им воду и додаваше кроз тамнички прозор. И ангел Божји јави им се у тамници, да их утеши и охрабри. Када би суђење, јавише се Лисију и два тамничара као обраћени хришћани, и још многи други, свега 45 њих на броју. Судија их осуди све на смрт но тако, да им прво секиром буду одсечене руке и ноге, па после да буду бечени у огањ. Та грозна казна би дословно извршена, и душе светих мученика одлетеше Господу своме у вечни живот. Чесно пострадаше и царство наследише 319. год.

2. **Преп. Антоније Кијево-печерски.** Основателј и отац монаштва у Русији. Рођен у малом месту Љубечу близу Чернигова, и рано оставио своју домовину и отишао у Св. Гору, где се замонашио и подвизавао у манастиру Есфигмену. Према неком небесном јављању игуман га упути у Русију, да тамо ствара монаштво. Он изабра једну пештеру код Кијева. Када се око њега сабраше желатељи монашког живота, тада им он постави за игумана Теодосија, а он оста у пештери као безмолвник. Божјим благословом манастир се разрасте и постаде матицом монаштва руског. Антоније претрпе многе злобе од људи и од демона, но он победи све својом кротошћу. Имаше велики дар прозорљивости и исцељења болних. Представи се Господу 1073. год. у 90 год. свога живота, оставивши свој духовни расадник да кроз векове доноси добре плодове православном народу у Русији.

3. **Пренос чесне ризе Господа нашег Исуса Христа.** У време страдања Господа Исуса за род људски налазио се у одреду римске војске у Јерусалиму и један Грузин, Елиоз из града Мцхета. Мати његова чула беше за Христа и у срцу вероваше у Њега. Испраћајући сина на војску у Палестину, она му саветоваше, да не ради ништа против Христа. Када је Господ закиван ексерима на крст, звук чекића на Голготи дошао је у уши Елиозове матере у град Мцхет. Чувши тај звук, она узвикну: „Тешко мени, што не умрех пре овога

времена, смрт би ме избавила од овога страшнога звука!" И рекав то — падне мртва. Елиоз се налазио тада под Крстом и са другим војницима бацао коцку око ризе Христове. Риза допадне њему, и он је донесе у Мцхет, и поклони својој сестри Сидонији. Ова чувши за смрт Господа као и за то да је њен брат био учасник невиног крвопролића, падне мртва са хитоном Господњим, држећи овај чврсто у рукама својим, тако да га нико не могаше истргнути, него буду принуђени да је сахране заједно са хитоном. Из њеног гроба никне кедар, из кога се точило целебно миро. Временом кедар падне и место се то заборави. Св. Нина пронађе то место помоћу огњеног стуба над тим местом, после њене молитве. И покрштени цар Миријан подигне ту цркву св. Апостолима. Шах Аббас узме ту ризу 1625. год. и пошаље у Москву на дар кнезу Михаилу Феодоровичу и патријарху Филарету. Рртза та буде постављена у Успенски сабор у Москви.

Елиоза мајка сјетовала: „Елиозе, мој очињи виде, Ево идеш на цареву војску. Баш у земљу мојих праотаца. У тој земљи Цар се појавио Христос Господ. издавна чекани, Од пророка Спас пророковани. Глас о Њему до Грузије дође, Он чудеса невиђена ствара И говориречи нечувене, Царство Божје међ људима снује, Глас о Њему посвуда 'се чује. Радују се људи и ангели, Ал је радост ова помрачена Злом завишћу јеврејских кнежева, Спаситеља мисле умртвити, Новом клетвом народ притиснути.

Но мој сине, мој очињи виде, Ти у њину злобу не улази„ Не улазиу крв'Праведника." Својим током време пролазило, Једног дана мајка на молитви Звекет зачу по Крсту чекића, Врисну мајка ка' у огњу живу: „Авај смрти, што ми пре нс дође, Да не чујем овај звекет страшни Што смрт јавља Спаса безгрешнога И проклетство рода јеврејскога. Авај, сине, авај Елиозе. Зашто своју не послуша мајку? Зашто уђе у крв Праведника?" То изрече ојађена мајка, Земљи падс, Богу душу дадс.

РАСУТЈИВАЊЕ

Мисао на смрт јесте као хладан пљусак који гаси пожар страсти. Псалмопевац говори: кад богат и прослављен човек умре, *неће ништа понијети, нити ће поћи за њим слава његова* (Пс. 49, 17). Ко да се не застиди, кад види и код неверника понекад боље схватање наше земаљске нишчете неголи код неких хришћана. Када умре калиф Саладин, према завештању његовом ијаше пред ковчегом његовим телал са копљем у руци, и на копљу једна кошуља царева, па викаше: „Велики Саладин, који завојева сву Азију, и учини да од њега трепте многе државе, и који цареве победи, ево од све своје славе и од свих својих поданика не узима собом ништа осим ове бедне кошуље."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно јављање Бога Мојсеју на Синају (II Мојс. 20) и то:

1. како се Мојсеј попе на Гору Синај, и ступи у мрак, у коме беше Бог,
2. како је светлост Божја тако велика, да пред њом сва природа и њена светлост постаје мрак,
3. како је срце човечје као Гора Синај; у мраку срца сусреће се Бог с човеком.

БЕСЕДА
о дужности пастира духовних

Пасите стадо Божије, које вам је предато, и надгледајте га, не силом него драговољно по Богу, нити за неправедне добитке него из добра срца; нити као да владате народом, него бивајте угледи стаду (I Пет. 5,1—3)

Ево устава пастирима стада Христовога! У неколико речи св. апостол Петар изобличио је три страшне страсти, које од пастира чине вукове, и то: страст гордости *(надгледајте га не силом),* страст сребролубља *(нити за неправедне добитке),* и страст властољубља *(нити као да владате народом).* Насупрот овим опаким страстима истакао је апостол три добродетељи, које треба да красе свештеника Божјег, и то: страх Божји *(драговољно по Богу),* усрђе *(него из добра срца),* и службу *(бивајте угледи стаду).* Овај устав дао је апостол не само као учитељ него и као пророк. Јер столећа су показала углавном две врсте пастира, и то једне, који су се руководили својим страстима у старешевању над црквом: гордошћу, сребролубљем и властољубљем; и друге, који су се руководили страхом Божјим, усрђем и примером службе. Од оних првих црква је страдала, али није пропала, док су они пропали. Од ових других црква је расла, и напредовала и блистала у свету. Оно су вукови, а ово су пастири. Они су непријатељи и људи и Бога, ови су пријатељи и људи и Бога. Пастироначалник Христос тражиће рачуна и од једних и од других о свакој овци, тј. о свакој души човечјој, и платиће праведно свакоме по заслузи. Гордост, сребролубље и властољубље назовипастира платиће огњем вечним, а страх Божји, усрђе и службу правих пастира платиће радошћу вечном.

О Господе Исусе, Пастироначалниче, помози пастирима стада Твога телеснога, да до краја испуне заповест Твога светог апостола. Теби слава и хвала вавек. Амин.

11. ЈУЛИ

1. **Св. вел. муч. Ефимија.** Ова светитељка празнује се 16. септембра, када је пострадала. На овоме месту пак спомиње се чудотворство њених чесних моштију, пројављено за време IV Васељенског сабора у Халкидону. Тај Сабор би сазван у време цара Маркијана и

Пулхерије 451. год. после смрти цара Теодосија Млађег. Повод за сазив овога Сабора дала је јерес Диоскора, патријарха александријског и Евтихија, архимандрита цариградског, који су распростирали лажно учење као да у Христу Господу нису биле две природе, божанска и човечанска, но само једна, божанска. На овоме Сабору највиднију су улогу играли Анатолије, патријарх цариградски и Јувеналије, патријарх јерусалимски. Пошто се препиркама и доказивањима с обе стране не може доћи ни до каквог опредељеног решења, то патријарх Анатолије предложи, да и православни и јеретици напишу своје вероисповедање, па да их положе у ковчег, у коме стајаху мошти св. Ефимије. На то се сви сагласише. Два вероисповедања буду, дакле, написана и постављена на прси великомученице, ковчег затворен и царским печатом запечаћен, још и стража војничка постављена. Тада сви проведоше три дана у посту и молитви. Четвртога дана, када гроб отворише, видеше православно вероисповедање у десној руци светитељке, а јеретичко под њеним ногама. Тако се спор Божјом силом реши у корист Православља. У време цара Ираклија мошти св. Ефимије буду пренете из Халкидона у Цариград, у цркву њеног имена, близу хиподрома. Иконоборни цар Лав Исаврјанин нареди те се те мошти баце у море; но чудесним начином ковчег би пренесен на острво Лимнос и положен у цркву Св. муч. Гликерије. Тек у време царице Ирине ковчег с моштима поново буде враћен у Цариград на своје старо место. Из ових моштију с времена на време текла је крв, која је помагала болним и невољним.

1. **Св. Јелена.** Велика кнегиња руска, пре крштења звана Олга. Жена кнеза Игора. Крштена у Цариграду од патријарха Полиевкта. Велика ревнитељка вере православне у Русији. Упокојила се 969. год.

3. **Преп. муч. Никодим.** Родом из Елбасана. Био жењен и имао деце. Заваран од Турака он прими ислам и насилно преведе и децу своју у ислам, осим једног сина, који одбеже у Св. Гору и замонаши се. Никодим оде у Св. Гору, да доведе сина натраг, но Св. Гора на њега учини такав утисак, да се он покаја, врати у веру Христову и замонаши. Три године је оплакивао своје одступништво, па се најзад реши да се врати у Албанију, да откаје свој грех тамо где га је и учинио. Врати се, дакле, изјави пред Турцима, да је он хришћанин и би посечен 11. јула 1722. год. Његове чудотворне мошти и данас леже целе и целебне.

4. **Преп. муч. Нектарије.** Родом из Вриула у Малој Азији. У 17 година насилно потурчен. Имао сличну судбу као и св. Никодим. Када се као Турчин јавио својој мајци, ова му викне: „Одлази од мене, не познајем те. Ја сам те родила као хришћанина а не као Турчина." Он се горко покаја, оде у Св. Гору и тамо у скиту св. Ане замонаши се. Решен да погине за Христа и тиме опере свој грех, он оде опет у Вриул, где пострада. Посечен за Христа од Турака у свом месту рођењеа 11. јула 1820. год. у 21. год. својој.

Покајнике Господ љуби,
Он за њих пострада,
На кајање Он грешнике,
Призива и сада.

Покајница Олга беше,
Крштењем се роди,
И од таме народ руски
Крстом ослободи.

ЈУЛИ

А Никодим Елбасанац
Христа се одврати,
Покаја се, *поврати се,*
И грех крвљу плати.
Нектарије из Азије,
Цветак ЈОШ незрели,
Потурчи се из незнања,
Анђеле уцвели.
Покаја се, *и тугова,*
Поток суза проли,
И смрт више од живота,
Смрт болну заволи. Чалму скиде па је врже
Пред грозног судију — Оде глава за Крст часни
Светом Нектарију. Покајнике Христос љуби
И љубиће довек. Ко је Христу тако мио
Ка покајан човек?

РАСУЂИВАЊЕ

Промена среће најтеже удара кад удари изненадно. Но онај ко очекује ударце, и унапред се оружа против њих, зар може бити изненађен? Цар Карло Велики заповедио је био својим синовима да уче неки занат, а кћери да уче прести вуну, да би се имали чим хранити — ако се срећа промени. Прослављени Велизар, велики војвода и велики победилац, би од завидљиваца оклеветан код цара, и на основу клевета ослепљен, а имање му све одузето. Слепи Велизар сећаше пред капијом Рима и прошаше милостињу говорећи мимо-пролазницима: „Уделите Велизару, кога срећа високо уздиже, а за-вист обори и очију лиши!" *Није ли човјек на војсци на земљи?* гово-ри праведни Јов. (7, 1).

Треба, дакле, бити као будан стражар и спреман за све што се може догодити. А шта се не може човеку догодити? И још: у свакој муци имати наду у Бога. Праведни Јов, на ђубришту и у гнoју узвикује: *гле, и да ме убије, опет ћу се уздати у њ* (13, 15)!

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно просветљење лица Мојсејева (II Мојс. 34) и то:

1. како се Мојсеју, после разговора с Богом на Синају, лице просветли светлошћу,
2. како народ виде и не смеде приступити к Мојсеју, те он стави покривало на лице своје,
3. како се од срдачне молитве и општења с Богом лице у богоугодника просветљава.

БЕСЕДА

о послушности и понизности

Тако би млади слушајте старјешине, а сви се слушајте међу собом, и стецките понизност (I Пет. 5, 5)

Ево начела праве саборности православне! Она се заснива на безусловној послушности млађих према старијима, и на узајамној послушности равних међу собом, и на смерности и старијих и млађих.

Понизност је добра реч, но још боља је смерност, а најбоља *смиреномудрие;* управо смиреномудрије одговара тачно грчкој речи, коју је апостол и употребио у својој посланици, а смиреномудрије означава ниско мишљење о себи а високо о Богу, и непрестано признање немоћи своје, незнања свога, злобе своје, недостојанства свога, а непрестано признање Божје моћи, Божје мудрости, Божје милости, и Божјег достојанства.

Бог је једини цар људи. Зато се Бог и противио жељи народа израиљског, да им се постави цар од људи. Бог царује, а људи служе Богу. И они који старешују и они који се покоравају, подједнако су слуге Божје. Кад се зна и призна, да је Бог цар а сви људи слуге Божје, онда је тиме постављен темељ саборности, темељ друштву ангелском. На томе темељу онда зида се дом Божји, друштво ангелско, помоћу послушности млађих према старијима, и на узајамној послушности равних међу собом, и на смиреномудрију свих. Овим на-

чином избегавају се два страшна зла у свету: тиранија, тј. насилно владање једнога над свима, и анархија, тј. многовлашће, избегава се монотиранија и политиранија.

Начело саборности начело је органско, тј. животно. То је начело узајамне службе, узајамне помоћи и узајамне љубави. Нека нас Бог умудри, браћо, да прибегнемо овом спасоносном начелу у животу нашем.

Господе Исусе, послушни и смерни Човекољупче, усади у нама и укрепи послушност закону Твом, и узајамну послушност из љубави, и смиреномудрије пред неисказаном силом и мудрошћу Твојом. Теби слава и хвала вавек. Амин.

12. ЈУЛИ

1. **Св. муч. Прокл и Иларије.** Ови мученици беху родом из Калипте у Азији, и Прокл беше стриц Иларију. Пострадаше у време Трајаново. „Каквога си рода?" упита судија Прокла. Прокл одговори: „Род је мој Христос, и надежда моја Бог мој." Кад му судија припрети мукама, Прокл рече: „Кад се ви бојите да преступите заповест цареву, да не бисте пали у кратковремене муке, колико се тек ми хришћани бојимо преступити заповест Божју, да не бисмо пали у вечне муке!" Када Прокла мучише, тада Иларије приступи судији и рече: „И ја сам хришћанин." После многих мучења, обојица бише на смрт осуђени, и то: Прокла распеше на крст, а Иларију одсекоше главу мачем. И одоше оба у радост Господа својега.

2. **Преп. Михаил Малеин.** Човек племенита и богата рода. Презревши земна блага у младости, повуче се на гору Малеа, код Св. Горе, где се подви?аваше, чистећи своје срце постом и молитвом. Имао је доцније много ученика, од којих је најзнаменитији св. Атанасије Атонски. Скончао мирно око 940. год.

3. Св. муч. Голиндуха. Персијанка; ступила у брак с неким персијским волхом, и живела у браку три године. Тада имала виђење ангела, који јој показа онај свет: муке грешника и неверника и ра-

дост праведника. Она потом напусти мужа и крсти се. На крштењу доби име Марија. Гоњена мужем она би осуђена на доживотну тамницу. У тамници проведе 18 година, и не поколеба се у вери. Потом беше бачена у неку јаму, но би спасена Богом, и пред неку страшну змију, но змија је не повреди. Када неки зли младићи беху послати к њој, да је оскврне, Бог је учини невидљивом за њихне очи. Удивљени њеним страдањем многи Персијанци примише веру Христову. Посетила Јерусалим, где изобличи јерес Севирову, која је учила, да је божанство у Христу пострадало, због чега су читали: Свт Боже, Свт крпк Свт безсмертн, *распнис зани,* помилу нас. Најзад, проповедајући веру праву, мирно скончала близу града Нисивије 587. год.

4. **Св. Вероника.** То је она крвоточна жена, коју је Господ исцелио (Мат. 9, 20). Из благодарности према Господу своме исцелитељу? Вероника поручи те јој се направи статуа Господа Исуса, пред којом се она молила Богу. По предању, ова статуа била је сачувана до времена цара Јулијана Одступника, који је претвори у статуу идола Зевса. Ово је један од најређих случајева, да су се статуе светитељске употребљавале у источној цркви. Као што је познато, то је доцније постао општи обичај западних цркава. Св. Вероника остала је предана вери Христовој до смрти и упокојила се мирно.

5. **Св. муч. Теодор и Јован.** Отац и син, по пореклу Барјази, који беху крштени па се доселише у незнабожни град Кијев да живе. Јаросни незнабошци срушише кућу над њима, те обојица погибоше за Христа. Њихове се мошти покоје у Антонијевим пештерама. Њима се највише моле бездетни и они којима се деца не држе.

Голиндуха родом Персијанка, Виде небо
и поста Хришћанка. Тесним путем поче
шествовати Од свих страна ударе
примати, Ко што гвожђе о кремен
удара, Од удара сјајан огањ ствара,
Тако мука срце људско бије Док плам
букне што с' у срцу крије И обасја
људске путе тамне, Спасе душу од
пожуде срамне. Голиндуха, пуна Божјег
духа, Не имаде ни крова ни круха, Не
имаде у свет пријатеља, Свет јој беше
логор мучитеља. Све имаде, све за
Христа даде, Сва од муке ко злато
постадс. Као злато огњем прекаљено
Тако поста цело биће њено. Мучитељи
редом изумреше, Од свог блага ништа
не понеше, Сем недела и имена злога.
Голиндуха изађе пред Бога Ко маслина
дивна многородна, Чиста душа,
ангелима сродна.

ЈУЛИ

РАСУЂИВАЊЕ

Ткиво правде је тање од свиле, али трајно и невидљиво, и обухвата оба света; док је ткиво неправде и насиља дебело и лако кидљиво. У време кијевског кнеза Владимира живљаше у Кијеву само једна породица хришћанска, Теодор Варјаг и синчић му Јован. Када би нека скверна идолска свечаност, тада незнабожни Кијевљани, упућени самим демоном, решише да принесу на жртву идолима Јована, сина Теодорова. Када неки од њих одоше и у име својих „богова" потражише од Теодора сина, рече им Теодор: „Ако су ваши богови живи, нека дођу сами и узму мога сина." Јаросни назнабошци јурнуше на кућу Теодорову, разрушише је и у рушевинама оставише мртве богоугодног мужа Теодора и његовог сина Јована. Дотле иде ткиво насиља. А ткиво правде се продужује: кнез Владимир ускоро се крсти, крсти и свој народ, и на оном истом месту где је била кућа и гроб првомученика руских, Теодора и Јована, подиже храм Пресвете Богородице.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесну казну и исцељење Марије сестре Мојсејеве (IV Мојс. 12) и то:

1. како Марија викаше на Мојсеја, *кроткога мимо све људе на земљи,*
2. како ју казни Бог изненадном губом, и како је Бог исцели по молитви Мојсејевој,
3. како оне који вичу на Божје људе и данас постиже казна Божја.

БЕСЕДА

о држању Божјем према поноситим и према смерним

Бог се поносшТпша супроти, а пониженима даје благодат (I *Пет. 5, 5)*

Пред ким и пред чим то, браћо, човек може бити поносит? Да ли пред ангелима? Гле, ангели су бесмртни а човек је смртан. Или пред људима? Гле, он је зависан од многих људи, и смртан као и сви људи. Или пред животињама? Но како би живео без службе животиња? Или пред сунцем и звездама? Но без њихове светлости тетурао би се неколико дана у мраку и нестало би га. Или пред травом? Но трава му је главна храна. Или пред црном земљом? Но од земље му је тело саздано. Или пред живим? Но живих је тако много, да је он међу њима као један кончић у ћилиму. Пред Богом? Но да није воље Божје, њега не би било ни међу живима ни међу мртвима. Пред ким то и пред чим то, браћо, човек може бити поносит?

Пониженим и смиреним Бог даје благодат. То јест, даје им све оно што им треба, све оно за што се они Богу моле у понижењу и

Диостол

смирености својој. Ко су то понижени и смирени? То су они који осећају своју немоћ и потпуну зависност од Створитеља свога. Они су пуни као море и зависни као море. Која је вода пунија од мора, а која зависнија од киша и притока? А поносит је као затворен бунар, затворен од неба и од земље, и самодовољан док је пун. Но као затворен и одсечен он мора брзо да се испразни.

Мудро каже мудри Соломон за Бога: *подсмијевачима он се подсмијева, а кроткима даје милост* (Приче Сол. 3, 34). Но Божје подсмевање није злурадо као људско подсмевање него је оно жаљење и гнев. Нити је Божја милост ограничена као људска милост, него је она милост царска, која изненађује својим сјајем, красотом и безграничношћу.

О Господе Боже, Створитељу наш, укроти срце наше кад се надме поноситошћу, и укроти ум наш кад се надме поноситошћу, и помози нам да се у часовима поноситости наше ништавне сетимо Крста на Голготи и Сина Твог Јединородног, у крви и мукама за нас. Теби слава и хвала вавек. Амин.

13. ЈУЛИ

1. **Св. Архангел Гаврил.** Овај велики архангел Божји празнује се 26. марта. На данашњи дан пак славе се и чествују његова јављања и чудеса кроз сву историју људскога спасења. Држи се да је ово славље установљено прво у Св. Гори у IX веку за време царева Василија и Константина Порфирогенитних и патријарха Николе Хрисоверга, а поводом јављања овог архангела у келији једној до Кареје, где је прстом по камену исписао песму Богородици *Достоно јест*. Због тога догађаја ова келија се назвала и до данас назива келија „Достојно." У вези с овим помињу се и остала јављања архангела Гаврила, као: јављање Мојсеју, кад је овај чувао стадо Јоторово, којом приликом он је саопштио великом избранику Божјем како је створен свет и све остало што је Мојсеј после записао у књизи Постања; јављање пророку Данилу и саопштење тајне о будућим царствима и о доласку Спаситеља, јављање св. Ани и обећање, да ће родити кћер, преблагословену и пречисту Деву Марију; многократно јављање св. Деви, док се ова бавила у храму јерусалимском; јављање Захарији првосвештенику и саопштење о рођењу Јована Претече и кажњавање истога немилом зато што није поверовао речима његовим; јављање опет св. Деви у Назарету и саопштење благовести о зачећу и рођењу Господа Исуса Христа; јављање праведном Јосифу; јављање пастирима код Витлејема; јављање самом Господу у врту Гетсиманском, када је он Господа као човека крепио пред страдање, јављање женама мироносицама итд.

2. **Св. Јулијан, еп. кеномански** у Галији. Неки мисле, да овај светитељ нико други није до Симон прокажени, исцељени од Господа. Апостол Петар постави га за епископа и посла у незнабожачку Га-

лију, где св. Јулијан претрпе велике беде но успе да обрати у веру Христову многи народ. Када крсти кнеза Дефенсона, тада се и многи поданици овога кнеза приволеше вери правој. По благодати Божјој чињаше велика чудеса: болне исцељиваше, демоне изгоњаше и мртве васкрсаваше. Сконча свој живот мирно, и у време своје смрти јави се усред дана кнезу Дефенсону, када овај беше за ручком.

3. **Преп. Стефан Саваит.** Братучед св. Јована Дамаскина. Подвизавао се у манастиру Св. Саве Освештеног, по чему је и прозван Саваит. Велики подражатељ живота св. Саве и сјајна звезда међу монасима палестинским. Упокојио се у Господу 794. год. у 69. години свога живота.

4. **Преп. Сара Мисирска.** Као девица отишла на подвиг и 60 година подвизавала се на обали реке Нила, недалеко од Александрије. Својим примером привукла многе женске к монашком животу. Упокојила се у Господу 370. год.

Кад се свети Јулијан представи,
Диван пастир стада Христовога,
Књаз Дефенсон, духовно му чадо,
За обсдом с велможама беше, За
обедом у сред бела дана.
Наједном се књаже загледао,
Необичну прилику видео: Насред
собе Јулијан стајаше, У ризама
златом позлаћеним. Ко владика у
Божијем храму, У
светлости"некој необично]: Са
осмехом на књаза гледаше.
Покрај њега три ђакона светла,
Са свсћама у белим рукама. Та
прилика сијну и промину. Књаз
устрашен на ноге скочио,
Велможама својим говорно:
„Ево видех оца Јулијана,
Светитеља, нашег крститсља,
Мора да се с душом раставио
У небеско царство одселио."
Па се књаже на пут отиснуо,
Док не стиже у дом Јулијанов,
Како стиже тако и дознаде:
„Душу Богу Јулијан предаде."

РАСУЂИВАЊЕ

Просту одећу краси човек, а раскошна одећа краси човека. Проста одећа привлачи пажњу на човека, а раскошна одећа привлачи пажњу сама на себе. Страст за раскошним оделом просто испија и суши душу људску. Ово је прави разлог зашто је црква од увек устајала против раскоши у одевању и препоручивала простоту. Међу безбројним светитељима хришћанским не помиње се ниједан, коме је раскошно одело помогло да се посвети. Многи велики и мудри цареви, не само хришћански него и незнабожачки, љубили су простоту у одевању. Тако прича се за цара Августа Октавијана, у време кога се родио Господ Христос, да је он носио по једну просту одећу, коју му је изаткала жена, или сестра, или ћерка. За цара Карла V прича се, да је носио тако просто одело, да су и обични грађани поданици његови, одевали се боље. Славни грчки војсковођа Филопомен би једном позван на ручак од некога човека, у чију кућу он раније није никад улазио. Филипомен дође у госте нешто раније. Домаћин не беше још дошао, а домаћица није познавала лично Филопомена, те видећи овога у сасвим простом оделу помисли, да је то неки од слугу Филопоменових, који је послат напред да јави долазак војсковође и њенога мужа. Стога му заповеди да насече дрва. Филопомен се дра-

говољно покори заповести и поче сећи дрва. Када домаћин стиже и виде свога великог госта шта ради, ужасну се и упита га: „Ко се усуди да да такав посао Филопомену?" Мирно одговори војсковођ: „Одећа моја."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам превелико стрпљење Божје према неверном роду јеврејском и заслужену казну (IV Мојс. 14) и то:

1. како Бог учини многобројна чудеса на очи Израиљцима, и како ови осташе упорни у неверовању и викаху на Мојсеја,
2. како их Бог казни, да 40 година лутају по пустињи и сви изумру осим Исуса Навина и Халева,
3. како и од нас неки умиру у пустињи чулности и не улазе у земљу духовног меда и млека, у Царство Христово.

БЕСЕДА

о неопходној трезвености у борби против ђавола

Будите тријезни и пазите, јер супарник ваш, ђаво, као лав ринући ходи и тражи кога да прождере (\ Пет. 5, 8)
*

Православни монаси уздигли су трезвење и пажњу — трезвене и внимане — до подвига. Трезвен дух мора бити да би осетио опасност и пажљив да би распознао с које стране опасност, долази и од кога.

Пази, дете, да на змију не станеш, да у јаму не паднеш, да се с вуком не сретнеш, да у дубоку воду не загазиш, да с пута у шуму не залуташ! Тако мајка саветује дете своје бојећи се за његово тело. Не с мањом љубављу црква саветује човека бојећи се за његову душу. Будите, децо, тријезни и пазите! Стари вам супарник, ђаво, не одмара се и не спава, него слично гладном лаву ходи и тражи кога да прождере. *Тријезните се и пвзите,* јер ви сте као овце а он је као лав. Кад овце осете смрадни мирис вука, оне беже своме чобанину. Трезните се и ви и осетите смрад ђавола кад вам се приближује и бежите одмах под окриље пастира свога Христа Господа. А смрад ђавола осетићете кроз помисли своје, кроз осећање своје, кроз намере своје, кроз похоте телесне. Све што будете помишљали, уображавали, осећали, намеравали, желели насупрот Христа и закона Христова, знајте, да је то замка ђаволска, смрад ђаволски, — знајте, и бежите своме Пастиру управљајући к Њему сав ум и све срце и сву душу и тело своје.

Господе Исусе, Пастиру наш трезвени и пажљиви, учини нас у сваком часу трезвеним, да нас непријатељ наш не изненади и не прождере. Теби слава и хвала вавек.

14. ЈУЛИ

1. Св. апостол Акила. Један од Седамдесет апостола. Као Јевреј живео најпре у Италији са својом женом Прискилом. Када цар Клаудије нареди да се сви Јевреји протерају из Рима и Италије, тада се Акила пресели у Коринт, где га апостол Павле први пут упозна, и оста у дому његову годину и по, крсти њега и жену његову. Горећи ревношћу према вери Христовој, Акила и Прискила отпратише Павла до Ефеса, и помагаху му у делу његовом апостолском. Из Ефеса написа Павле прву своју посланицу Коринћанима, у којој при крају каже: *поздрављају вас много Акила и Прискила с домашњом црквом својом* (16, 9). По смрти цара Клаудија би дозвољено Јевејима да се врате у Италију, и Акила с Прискилом се врати у Рим. Пишући потом посланицу Римљанима из Коринта, апостол поздрави старе пријатеље и сатруднике своје: *поздравите Прискилу и Акилу, помоћнике моје у Христу Исусу који за душу моју своје вратове положише, којима не ја један захваљујш него и све цркве незнабожачке, и домашњу цркву њихову* (16, 3—4). Доцније опет видимо Акилу у Ефесу, где делује заједно са св. Тимотејем. Окован у Риму пише Павле Тимотеју у Ефес: *поздрави Прискилу и Акилу* (II Тим. 4, 19). Као епископ Акила многе крсти и вером просвети, идоле скруши, храмове сазида, свештенике постави и пронесе међу људима славу Сина Божјег вапло́ђеног. Најзад би убијен од озлобљених незнабожаца, и пресели се у Царство Христово.

2. **Преп. Елије.** Монах мисирски из IV столећа. Из ране младости посветио се монашким подвизима у пустињи тако да је животом својим и моћним чудесима изазивао дивљење и монаха и световњака, иако је бежао од славе људске, није се могао сакрити. Имао велике борбе са прелестима ђаволским, нарочито за време дуготрајног поста. Ђаво му је представљао час мед, час красне јабуке, али се он није дао обманути. Прозирао је у срца људска и погађао свачију страст и свачију помисао, не због тога да би показао своје тајанствено знање, него да би људе исправио.

Буктиња светлости што са неба сиђе
Апостол'ма најпре у срца униђе,
Апостоли њоме људе просветише,
Наследнике своје њоме укрепише.
Буктињом се овом и Акила свети Од
великог Павла духовно просвети, И жена
му верна, блажена Прискила, И кућу им
крсна сву испуни сила. Оставише злобе и
таште проводње, Па кретоше у свет на
дело Господње. Послужише павлу,
сужњу инокосу, Помогоше вољно
светом Аполосу И брат Тимотеју,
Павловоме чаду: Приведоше многе
Христовоме стаду. Благословне жртве
олажене Прискиле, Благословне ране
светога Акиле, Свуд се прославише,
родом уродише — Трудбеници царство
Божје наследише.

J

РАСУЂИВАЊЕ

Хришћани се морају оклопити против саблазни овога света. Они морају бити оклопници против свих удара и свих искушења, тако да се свако зло од њих одбија. Оклоп се не ствара за дан ни за два, него се брижљиво и трудно кује дугим вежбањем. Шта вреди сва наша врлина, ако подлегнемо првој саблазни. Говорећи о томе, св. Григорије Ниски наводи пример са неким мајмуном у Александрији. „У Александрији, вели, неки вештак научио мајмуна да врло окретно представља играчицу на бини. Посетиоци позоришта хвалили су мајмуна, који је, обучен као играчица, играо по такту музике. Но док су гледаоци били заузети посматрањем за њих тако новог призора, неки шаљивџија хтеде да покаже свима, да мајмун није ништа друго до мајмун. Док су сви клицали и пљескали вештини мајмуна, шаљивџија, веле, баци на бину оне слаткише, које мајмун нарочито воли. Чим мајмун смотри те слаткише, он заборави и игру, и пљескање, и скупоцено одело, и јурне шапама на слаткише; а како му је хаљина сметала, он је почне ноктима цепати, старајући се да је збаци са себе. И место похвале и дивљења наста код гледалаца смех." Јер се кроз поцепану маску „играчице" показао мајмун.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам праведну казну коју Бог посла на Кореја, Датана и Авирона (IV Мој. 16) и то:

1. како ова тројица узбунише народ против Мојсеја и Арона и потражише да сви буду вође,
2. како се отвори земља и прогута Кореја, Датана и Авирона, и остале с њима,
3. како земља тела гута душе свих оних који телесно мисле, и мислећи тако, буне се против закона Божјег.

БЕСЕДА

о тврђи вере

Бранате се од њега тврром у вјери, знајући да се такова страдања оогађају вашој браћи по свијету (I Пет. 5, 9)

Најглавнија тврђа душе човекове, браћо, јесте тврђа вере. На ту тврђу ђаво најјаче напада свима стрелама својим и свима лукавствима својим. Јер зна дух нечисти и злобни да кад ту тврђу разори, заробио је душу људску заувек. Зато се апостоли свети мољаху Господу: *дометни нам вјере* (Лк. 17, 5). Помолимо се и ми, браћо, сваки дан, да нам Господ дометне вере, да нам усили и укрепи веру нашу. Змија највише чува главу у опасности, зато ју је сам Господ назвао мудром. Чувајмо и ми тако главу нашег духовног живота, а то је вера. Ништа у свету не може заменити веру у Бога: ни философија,

ни наука, ни богатство, ни слава, ни сав свет с краја у крај са свима пролазним прелестима својим. То ђаво зна, зато највише и напада на веру нашу, наводећи сумњу на нас, колебајући нас, збуњујући мисли наше, узнемирујући срце наше. Па кад ђаво зна, да је вера главна ствар, тим пре треба ми то да знамо. Јер због нас Христос сиђе на земљу, због нас пострада на крсту, нама предаде завет спасоносне вере.

А веру не можемо ни утврдити ни увећати до кроз страдање. Зато многострадални апостол Петар и вели: *такова страдања* (као и ваша) *догађају се нашој браћи по свијету.* Из смерности апостол не говори о свом страдању него говори о страдању наше браће по Христу. Заједничари вере заједничари су и страдања. Не трпите само ви, браћо, за веру праву него трпе и остала браћа исте вере.

То нека вам блажи муке ваше. Но највише нека вам блажи муке Првенац у страдању, сам распети Господ наш Исус Христос.

О Господе Исусе, Страдалниче над страдалницима и Победниче над победницима, *дометни нам вјере,* и укрепи нас силом благодати Твоје као што си укрепио апостоле Твоје свете. Теби слава и хвала вавек. Амин.

15. ЈУЛИ

1. **Св. муч. Кирик и Јулита.** Ова светитељка беше од рода племићког. Рано обудове и оста с новорођеним младенцем Кириком. Живљаше у Иконији граду ликаонијском, и беше сва предана вери Христовој. Свога синчића крсти одмах по рођењу, а када му беше три године, она га научи вери и молитви онолико колико дете тога узраста могаше примити. Када Диоклецијан нареди гоњење хришћана, у граду Иконији би проливена многа невина крв. Јулита узе свога сина и склони се од гнева незнабожачког у град Селевкију. Но и тамо не беше боље. Јулита беше ухваћена и као хришћанка изведена пред судију. Пошто Јулита храбро изјави своју веру у Господа Исуса, судија, да би је ражалио и поколебао, узе дете на своје руке и поче га миловати. Но Кирик викаше иза гласа: „Ја сам хришћанин, пусти ме матери!" и поче ручицама својим гребати судију одвраћајући своје лице од њега. Расрди се судија, тресну дете о земљу и отури ногом, а дете се скотрља низ камене степенице, и предаде Богу своју свету и невину душу. Видећи како Кирик пострада пре ње, св. Јулита беше радосна и заблагодари Богу, што сина њеног удостоји мученичког венца. После многих мука и Јулита би мачем посечена 304. год. Мошти св. Кирика и Јулите до дана данашњега су чудотворне. Један део моштију ових светитеља налази се у Охриду у цркви Св. Богородице Болничке.

2. **Св. Владимир, велики кнез руски.** На крштењу назват Василије. Син кнеза Свјатослава, а унук Игора и Олге, Владимир најпре беше сав незнабожац, и по веровању и по животу. Сазнавши да пос-

тоје друге вере, он поче брижљиво испитивати, која је од њих најбоља. Зато посла и једно изасланство у Цариград. Када се изасланици вратише, саопштише кнезу, да су били на служби у православној цркви, Светој Софији. и да су били „ван себе не знајући да ли су на земљи или на небу." То побуди Владимира, да се крсти и да крсти народ свој. Главни идол Перун би свучен с брда Кијевског и бачен у реку Дњепар. Примивши веру хришћанску, Владимир савршено измени свој живот, и улагаше свој труд, да тачно испуњава све прописе ове вере. Нареди да се свуда по држави његовој зидају цркве наместо порушених идола, а сам сазида красну цркву Пресветој Богородици у Кијеву. Ова црква беше подигнута на оном истом месту, где раније мученички пострадаше за Христа св. Теодор и син му Јован (в. 12. јули). С оним истим неодољивим напором, с којим раније Владимир штићаше идолопоклонство, распростираше он сада хришћанство. Упокоји се у Господу 1015. год.

Идолско беснило кад владаше светом,
Пострада Јулита с Кириком дететом, Две
невине жртве, два печата нова, Два
сведока жива Ваплођеног Слова. Од свих
блага земних скупља је истина, Не
пожали мајка ни себе ни сина, Не
пожали младост. богатство и снагу,
Безобзирно пође по Христовом трагу. Ко
истину позна. поново се роди, Истина га
води миру и слободи. Блажена Јулита
истину осети Кад се крстом крсти и
вером просвети. Пуна Божјег мира и
слободс праве мртвог виде сина без
крика и страве, Без крика и страве под
мач главу стави Мученичком смрћу
Истину прослави.

РАСУЂИВАЊЕ

Гостољубље се поштује и у другим верама, али хришћанство је истакло гостољубље као дужност и обавезу. С друге стране благодарност за гостољубље не мање је дужност и обавеза за хришћане. Ко се научи благодаран бити људима на гостољубљу, тај ће умети бити благодаран и Богу — на гостољубљу. Јер шта смо ми овде на земљи до гости Божји. Шта су чак и анђели на небу друго до гости Божји.

Прича се за цара Филипа Македонског, како је страшно казнио једног свог дворјанина за неблагодарност. Пошље цар свог дворјанина преко мора, да му сврши неки посао. Дворјанин сврши и крене назад на лађи. Бура лађу разбије, и дворјанин се нађе на таласима. Срећом то беше недалеко од обале. Неки рибар виде човека где се дави, пожури му у помоћ са својим чуном, и извезе га на обалу. Пошто се опоравио и одморио, оде дворјанин цару, и исприча беду са буром на мору. Цар желећи да га награди, упита га, шта жели да му да. А дворјанин именова онога рибара и рече цару, да би највише желео, да му цар подари имање онога рибара украј мора. Цар

му одмах учини по жељи. Но када се дворјанин усели у имање свога највећег добротвора, онда овај у очајању оде цару, исприча све и пожали се. Он је, рече, живот спасао дворјанину, а овај га сад гони из куће. Чувши за то цар, разјари се веома на неблагодарног дворјанина и нареди, да му се на челу врелим гвожђем уреже: „неблагодарни гост".

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно процветање палице Аронове (IV Мојсије 17) и то:

1. како Бог нареди, ради утишања вике на Мојсеја и Арона, да се палице свих старешина домова метну у шатор од састанка,
2. како само суха палица Аронова за ноћ озелене и процвета и показа род,
3. како и мртву од греха душу људску Бог може оживети.

БЕСЕДА

о благодати и миру

Благодат и мир да вам се умножи познавањем Бога и Христа Исуса Господа нашег (II *Пет, I 2)*

Познавањем Бога умножава се, браћо, благодат и мир. Познавање пак створења мимо Бога, као одсечене од Бога, или насупрот Бога, умножава се, браћо, јад и немир. Да се јад и немир умножава код оних, који се упознавају са тварима без упознавања с Богом, не сведочи ли довољно о томе множина самоубиства баш међу онима који су изабрали себи занат да проучавају природу и живот људски без Бога. О колика множина међу њима душа нервозних, раздражених, озлобљених, помрачених, избезумљених, које само дан или месец раставља од самоубиства! Познавањем пак Бога умножава се благодат и мир. То је апостол искусио лично, и своје драгоцено искуство предаје другима.

Ни благодат ни мир нису дарови земље него дарови неба. Те дарове Бог дарује онима који се труде да умноже своје познавање о Њему.

Какав је најбржи пут познања Бога, браћо? Несумњиво кроз *Христа Исуса Господа нашег.* Он је Откровитељ и Он је Откровење, Мудрац и Мудрост, Учитељ и Наука. Од Њега је благодат, од Њега мир. Ко упознаје Бога кроз познавање створених бића у природи и кроз законе природе, као што чине незнабошци, не чини ништа рђаво, или иде путем околишним и посредним, путем, на коме многи залутају и изгубе се. Ко упознаје Бога кроз савест и судбе људске, као што чине моралисти, не чини рђаво, али и тај иде путем околишним и тешким, те може да залута и изгуби се. Но ко упозна Бога упознајући Господа Христа, тај је на најкраћем и најсигурнијем путу.

Господе Исусе, помози нам на путу к Теби и Оцу Твоме и Духу Светоме. Теби слава и хвала вавек. Амин.

16. ЈУЛИ

1. **Свешт. муч. Атиноген, еп. севастијски,** у Јерменији. Живљаше у једном манастиру близу града са 10 својих ученика. У време Диоклецијаново дође у Севастију неки љути мучитељ хришћана Филомарх. И многе хришћане у граду похвата и поби. Кад виде Атиногена и његове ученике, он рече старцу, да принесе жртву идолима, да не погине као што су и други хришћани погинули. Одговори му Атиноген: „О мучитељу, они које ти именујеш погинулим, нису погинули него су на небесима и ликују с ангелима." Дирљив је призор био када је једна кошута, коју је милостиви Атиноген својом руком хранио, притекла к њему и видећи га у беди, сузе проливала. И зверови су горски имали више сажаљења према мученицима Христовим него незнабошци! После тешких мучења, при којима ангел Божји ублажаваше мученике, сви бише мачем посечени, најпре свештеници и сатрудници Атиногенови, а потом и сам Атиноген, и преселише се у небесну домовину 311. год.

2. **Св. муч. Јулија, девица.** Родом из Картагене, од знаменита рода. Када Персијанци покорише Картагену, многи народ би одвучен у ропство. И св. Јулија би ухваћена и заробљена и допаде у руке неком трговцу у Сирији. Тај трговац беше незнабожац. Видевши Јулију као хришћанку, он је саветоваше више пута да се одрекне Христа и постане једноверна с њим, али Јулија никако на то не пристајаше. Па како Јулија беше верна и поуздана у служби, то је трговац остави на миру и не говораше јој више о вери. Једном трговац натовари лађу робом, узе Јулију собом, и крете морем у далеке стране ради трговине. Када стигоше на Корзику, беше неки празник незнабожачки, и трговац се придружи скверном жртвоприношењу, а Јулија оста у лађи плачући што толико људи живе у глупој заблуди и не познају истину. Но некако незнабошци сазнаду за њу, извуку је из лађе, иако се њен господар томе противио, и почну је страшно мучити. Одсекоше јој груди и бацише на неки камен, а потом распеше је на крст, на коме св. Јулија предаде дух свој Богу. Њена смрт буде објављена ангелом Божјим монасима на оближњем острву Маргарити (или Горгони), и они прђу и чесно сахране тело мученице. Многа чудеса пројављивала су се на гробу св. Јулије кроз векове и векове, а и она се сама некима јављала из онога света. Чесно пострада у VI столећу. После много година хтедоше верни сазидати нову цркву, на једном другом месту, у част свете Јулије, пошто стара црква беше и тесна и оронула. Сабраше, дакле материјал: камен, циглу, песак и остало што треба на том новом месту. Али се догоди да ноћу уочи оног дана, када су намеравали темељ положити, сав онај материјал беше невидљивом руком пренет до оне старе црквице. У недоумици, људи опет пренеше материјал на оно ново место, но опет се догоди исто: материјал се обре на старом месту поред старе цркве. И видеше ноћни стражари неку пресветлу девојку како на белим во-

ловима превози материјал ка старој цркви. Из овога разумеше сви, да св. Јулија не жели да јој се црква зида на другом месту, те порушише стару цркву, и на том истом месту подигоше нову.

3. **Св. 15000 мученика.** Бише у Персији посечени мачем за веру Христову.

4. **Св. муч. Атиноген.** Састављач вечерње песме: **Свте** ти^. Скончао за Христа у огњу и удостојио се вечне славе у Царству Божјем.

5. **Спомен шест Васељенских сабора.** Овај заједнички спомен првих шест сабора врши се оне недеље између 13. и 19. јула.

Мученица Јулија,

Мученица Јулија, За свог Христа распета, Силу Христа призива, Силу Часног Дрвета. Из шест рана крв изли, Крвљу земљу обагри, Јер у Христа верова, Веру своју не сакри. Ни њу Христос не сакри Целом свету објави.

И у царству бесмртном На небеси прослави Кад издахну Јулија Дух свој чисти и свети, Из уста јој голуб бел У висину узлети... Кад то људи смотрише, Сви V страху вапише: — Тешко злобним судијам' Што крв праву пролише!

РАСУЂИВАЊЕ

Васељенски сабори су највећи мегдани борбе Православља са јересима. Под данашњим датумом црква спомиње првих шест сабора укупно, и то: Први Васељенски сабор у Никеји 325. год. са учешћем 318. св. отаца. Засебно се спомиње 29. маја и седме недеље по Васкрсу. Овај Сабор оповрже јерес Аријеву против Бога Сина. Други Васељенски сабор у Цариграду 381. год. са 150 св. отаца. Засебно се спомиње 22. маја. Овај Сабор оповрже јерес Македонијеву против Бога Духа Светога. Трећи Васељенски сабор у Ефесу 431. год. са 200 св. отаца. Засебно се спомиње 9. септембра. Овај Сабор оповрже јерес Несторијеву против Богоматере. Четврти Васељенски Сабор у Халкидону 451. год. са 630 св. отаца. Засебно се спомиње 16. јула. Овај Сабор оповрже јерес монофизитску. Пети Васељенски сабор у Цариграду 553. год. са 160. св. отаца. Засебно се спомиње 25. јула. Овај Сабор оповрже јерес Оригенову. Шести Васељенски сабор у Цариграду 691. год. са 170 св. отаца. Засебно празновање 23. јануара. Овај Сабор оповрже јерес монотелитску. Седми Васељенски сабор пак који је био 878. год. са 367 св. отаца, не спомиње се овога пута него само засебно 11. октобра. Овај Сабор оповрже јерес иконоборну. На овим саборима дејством Духа Светога осуђене су све јереси и објашњена и утврђена вера православна заувек.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно извођење воде из стене у Кадису (IV Мојс. 20) и то:

1. како Мојсеј по наредби Божјој удари штапом у стену али без вере, и како Божјом вољом вода истече,

2. како Бог казни Мојсеја и Арона због маловерства тиме што им не допусти да уђу у Земљу Обећану,

3. како се тиме показа, да је и велики праведник као Мојсеј склон греху — да се нико од смртних не би узносио својом врлином.

БЕСЕДА

о уделу верних у природи Божјој

Да имате дијел у Божијој природи
(II *Пет. 1, 4)*

Како може, браћо, смртан човек имати део у Божјој природи? Како се може вечно здружити с временим, и славно с беславним, и нетрулежно с трулежним, и чисто с нечистим? Не може без нарочитих услова. А те услове апостол и спомиње, и то: један услов од Божје стране а други од стране човечје. Као услов од Божје стране он спомиње *силе Његове које требају к животу и побожности;* а као услов од стране човечје — *ако утечете од тјелеснијех жеља овога свијета.* Бог је испунио Свој услов и дао нам Своје силе, *дароване познањем онога који нас позва славом и добродјетељу.* Сада је на реду човек, да испуни свој услов, тј. да познавши Христа Господа, утече од телесних жеља овога света. Господ Христос прво је отворио небо и сва блага небеска, па је онда *позвао* људе, да приступе и приме та блага. Како је позвао? Да ли само речима? И речима, но не само речима него *славом и добродјетељу.* славом, тј. Својим славним васкрсењем. Тиме је Он позвао нас, да примимо *превелика обећања,* те да њих ради имамо део у Божјој природи. Но да бисмо ми могли познати Христа и чути позив Његов, морамо претходно утећи од телесних жеља овога света. Ако ли не утечемо, онда ћемо остати слепи пред Њим, пред Његовом славом и добродетељу, и глуви пред Његовим позивом.

О браћо, како је превелика милост Божја према нама! По тој превеликој милости Божјој нама смртнима нуди се усиновљење од бесмртног, и нама грешним узиђивање у прослављено Тело Господа Исуса. Али — само под условом, који није ни велико бреме ни тежак крст.

О Господе Исусе, испуњење свих обећања и изворе свих добара, исцели нас од слепила и глувила нашег, и додај нам силе, да утекнемо од телесних жеља овога света. Теби слава и хвала вавек. Амин.

17. ЈУЛИ

1. **Св. муч. Марина.** Родом из Антиохије Писидијске, од родитеља незнабожачких. Тек у 12. години чу Марина за Господа Исуса Христа, како се ваплоти од Пречисте Деве, како чудеса многа сотвори,

крсну смрт прими и славно васкрсе. Њено младо срце распали се љубављу према Господу, и она се заветоваше никад се не удавати, и још жељаше свом душом пострадати за Христа и крстити се у крви мучеништва. Њен отац омрзну је због вере њене и не сматраше је ћерком. Намесник царски, Олимврије, сазнавши од Марине да је она хришћанка, пожели од ње најпре да му буде жена. А када Марина то одби, он јој нареди да се поклони идолима, на што св. Марина одговори: „Нећу се поклонити ни принети жртве бездиханим и мртвим идолима, који нити сами себе познају, нити пак знају, да ли их ми чествујемо или бешчествујемо; не дам њима оне части, која припада само Творцу мојему." Тада је Олимврије стави на љуте муке, па је сву рањену и крваву баци у тамницу. У тамници Марина се мољаше Богу, и после молитве јави јој се најпре ђаво у виду страшне змије, која обзину главу њену. Но када се она прекрсти змија се распуче и ишчезе. Тада је облиста светлост небесна, и њој се учини, да ишчезоше зидови тамнице, заједно са кровом, и крст се јави, блистав и висок, а на врху крста бела голубица, од које дође глас: „Радуј се, Марино, разумна голубице Христова, кћери Сиона вишњега, јер приспе дан твога весеља." И Марина би исцељена силом Божјом од свих рана и болова. Безумни судија мучаше је други дан у огњу и у води, али Марина све претрпи као у туђем телу. Најзад је осуди на посечење мачем. Пред саму смрт — јави јој се Господ Исус с ангелима. Посечена беше у време цара Диоклецијана, но душом и силом оста у животу на небесима и на земљи. Једна рука св. Марине налази се у ман. Ватопеду у Св. Гори. У Албанији пак, на планини Ланга више Охридског језера, налази се манастир св. Марине са једним делом њених чудотворних моштију. Многобројна чудеса догађала су се и догађају у овом манастиру, којих су сведоци не само хришћани него и муслимани. Толико поштовања имају Турци према овој светињи, да никад нису хтели дарнути ни у светињу нити у имовину овог манастира. Једно време Турчин је био тутор овог манастира.

2. **Преп. Леонид Устнедумски.** Овај руски светитељ подвизавао се од младости у неколиким манастирима, у Соловецком, Мирожском и другим. Најзад основао свој манастир на реци Лузи у Вологдској губернији. Подвизавао се тврдо док му се душа није испунила благодатном светлошћу и силом Духа Светога. Као светилник велики привукао многе подвижничком животу. Назват је Устнедумским зато што кад га је једном ујела отровна змија, он о томе није хтео ни мислити ни зборити, и остао је жив. Угодивши Богу представио се мирно 17. јула 1653. год. Мошти његове покоје се у његовом манастиру.

Марина се света Господу мољаше, И
сузама топлим молитву јачаше; —
Господе Исусе, Боже мој и Спасе, Ти
сваком помажеш, ко у Те узда се. Буди
близу мене, близу моје душе, Кад
неверни почну тело ми да руше, Буди
близу мене, снаго мученика, Да поднесем
муке без страха и крика.

Као овца стојим пред гладним вуцима, Ко самотна птица пред многим ловцима, Као риба бедна, мрежом ухваћена — Но ја у Те гледам, Господе спасења! Нек растржу тело ко јевтину врећу, Ја се Тебе, Христе, отказати нећу; Волим муке с Тобом но све труле сласти, Ја се клањам, Спасе. само Твојој власти. Победниче смрти, ђавола и ада, Кроза ме понови те победе сада! па свему Ти хвала, Господе и Спасе, Што сваком помажеш, ко у Те узда се.

РАСУЂИВАЊЕ

Док Христос не постане души све, али све, што уопште има неку непролазну и непроменљиву вредност, дотле човек не може поћи на муке за Христа. Како је св. Марина, петнаестогодишња девојчица, могла поћи на муке за Христа? Јер јој је Христос био све, али све. Како је св. Јулита могла се радовати видећи свога трогодишњег сина Кирика мртва за веру Христову? Опет: јер јој је Христос био све, али све...

Ево како св. Тихон Задонски исцрпно говори о томе, како је то Христос човеку све. (У виду разговора Христа с човеком.) „Хоћеш ли себи добра? Свако добро у Мени је. Хоћеш ли блаженства? Свако блаженство у Мени је. Красоту ли хоћеш? Шта је красније од Мене? Благородство ли хоћеш? Шта је благородније од Божјег Сина и Деве? Висину ли хоћеш? Шта је више од Цара небеског? Славе ли хоћеш? Ко је славнији од Мене? Богатство ли хоћеш? У Мени је свако богатство. Мудрости ли хоћеш? Ја сам Мудрост Божја. Пријатељства ли хоћеш: Ко је љубазнији пријатељ од Мене, који душу положих за све? Хоћеш ли помоћи? Ко може помоћи осим Мене? Тражиш ли весеља? Ко ће овеселити изван Мене? Тражиш ли утехе у беди: Ко ће утешити изван Мене? Тражиш ли мира? Ја сам мир душевни. Тражиш ли живота? У мени је извор живота. Тражиш ли светлости? *Аз есм свт мруГ*

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесну бакарну змију у пустињи (IV Мојсије 21) и то:

1. како сав народ хтеде изгинути од уједа змија, док Мојсеј не подиже бакарну змију на мотки,
2. како свак, уједен од змије, чим погледа у бакарну змију, биваше здрав,
3. како бакарна змија предображава Христа на крсту.

БЕСЕДА
о потреби понављања и понављања

Зато се нећу олијенити опомињати вам једнако ово, ако и знате и утврђени сте у овој истини (II *Пет. 1, 12)*

Орач оре у њиви. Не понавља ли орач сваког секунда исти посао? Како би иначе њиву узорао, ако не би од јутра до мрака дубио бразду за браздом.

Путник корача путем. Не понавља ли путник свакога секунда исти посао, исти труд? Како би иначе пут прешао, и својој мети стигао.

Дрводеља даске деља у радионици. Не понавља ли дрводеља са сваком даском исти посао, исти напор? Како би иначе спремио поручени број издељаних дасака.

Нису ли, браћо, сви наши корисни послови састављени од низа и низа понављања? Нека се, дакле, не олењи проповедник истине, и не каже: чуо сам то једанпут, и не треба више да слушам!

О проповедниче истине, не убој се да понављаш и понављаш; да поновљено учиш и поновљено опомињеш. Без понављања нити се њива узоре, нити пут превали, нити јапија издеља. А ти си за то, да ореш, да водиш, да дељаш.

О слушатељу истине, не погорди се и не реци, да си једном чуо истину. Истина је храна за душу. Ти си јео хлеб и данас, и јуче, и прекјуче, и месецима и годинама. И опет ћеш га јести, да би тело твоје било здраво. Храни и душу. Храни је истином, истом истином, и јуче и данас и сутра, све до смрти. Да душа твоја буде здрава и снажна и светла.

О Господе Исусе, храни нас сваки дан и сваки час истином Твојом — Тобом, о Исусе, храно слатка! Теби слава и хвала вавек. Амин.

18. ЈУЛИ

1. Св. муч. Емилијан. У врем Јулијана Одступника а у тракијском граду Доростолу беше Емилијан младић, слуга у градоначалника. Када цар Одступник поче огњем и мачем да сатире хришћанство широм Царства римског, дође царски изасланик и у Доростол, да убије хришћане. Но не нађе ни једног јединог. Обрадован тиме он даваше гозбу велику грађанима доростолским, и нареди жртвоприношење велико идолима и весеље по свему граду, дан и ноћ. Те ноћи зађе Емилијан свети по идолским храмовима, тржиштима и улицама градским, и маљем полупа све идоле. Сутрадан беше ужас у граду. Сви тражаху сокрушитеља богова својих. Ухваћен би један сељак, тога јутра виђен да пролази поред храма. Емилијан видевши да ће не-

вин човек да страда, рече у себи: „Ако ја скријем своје дело, онда каква ми је корист од тога што учиних? Нећу ли се наћи пред Богом као убица невина човека?" Пријави се, дакле, царском изасланику и признаде све. Овај разјарен упита Емилијана, ко га наговори да то учини. Одговори мученик Христов: „Бог и душа моја заповеди ми, да сокрушим оне мртве стубове, које ви називате боговима." Тада судија нареди да га шибају, и после шибања и других мука да га у огњу сагоре. Тако сконча свој земни живот св. Емилијан и пресели се у небесни 18. јула 362. год.

2. **Преп. Памво.** Мисирац и подвижник на гори Нитријској. Савременик св. Антонија Великог, и сам велики у подвизима монашким. Познат је био нарочито због две особине: што дугим вежбањем закључа свој језик, да ниједну излишну реч не искаже, и што никад не једе други хлеб осим онога што је он својим рукама, плетући рогозине, заслужио. Беше сличан ангелу Божјем, и лице му под старост светло као некад у Мојсеја, тако да монаси не могаху гледати га у лице. Ни на најпростије питање не даваше брз одговор, без претходне молитве у срцу и размишљања. Једном патријарх александријски Теофил посети монахе у Нитрији. Тада монаси молише Памва говорећи: „Реци папи назидателну реч, која би му била од користи." Ћутљиви Памво одговори: „Ако му моје ћутање не користи, то му ни моја реч неће користити." Путовао једном св. Памво са монасима по Мисиру. Када наиђоше поред неке групе људи, који сећаху када монаси пролажаху поред њих, ослови их св. Памво и рече: „Устаните и поздравите монахе, да благослов од њих примите, јер они непрестано беседе с Богом, и уста су њихова света." Овај дивни светитељ прозираше јасно у судбе људи живих и умрлих. Упокојио се у Господу 386. год.

3. **Преп. Пајсије и Исаија.** Браћа рођена, од богата рода. Обојица монаси. Један се посвети због подвига у пустињи, а други због дела милосрђа према људима. Обојицу виде св. Памво у Рају. Тиме се реши спор међу монасима око тога: шта је боље, подвиг или дела милосрђа. И једно и друго кад се врши у име Христово води у Рај.

4. **Преп. Јован многострадални.** Затворник у пештери св. Антонија Кијевског. Кроз 30 година мучен блудном страшћу, против које се неодступно борио, док је није победио помоћу Божјом и додиром моштију св. Мојсеја Угрина (в. 26. јули). Победивши скверну страст, св. Јован би обасјан светлошћу небесном изнутра, при којој је ноћу могао видети као и дању.

Питаху монаси Памва блаженога;
— Добро лије, оче, хвалит ближњег свога?
Тад попута Памво, па браћи одврати:
— Добро је хвалит. но боље ћутати.
Још питаху Памва: а савршен ко је?
— Ради воље Божје ко с' одрекне своје.
Ћутаху монаси, док ће један рећи:
— Још одговор један немој нам одрећи:
А одећу монах какову да има ?
— Коју кад одбаци нико не узима.
Тако светац рече, и уста затвори,

Јер чуваше језик лишно да не збори. Сав просветљен Памво на часу смртноме Упитан изрече о животу своме: — Хлеб незаслужени никада не куша, Нити за реч какву каја ми се душа.

РАСУЂИВАЊЕ

Шта је богоугодније: подвиг у пустињи или дела милосрђа? Молитвеници у пустињи мисле, да човек у народу ма колико чинио добра дела, тешко може да очува чистоту срца и ум управљен к Богу. Добротвори људски опет говоре: човек у пустињи сувише је заузет само својим спасењем, и не помаже спасење других. Два Египћанина, два рођена брата, Пајсије и Исаија, наследе велико имање од родитеља, продаду то имање и свак узме своју половину новца. Један од њих одмах разда свој новац сиротињи, замонаши се и повуче у пустињу на подвиг, да трпљењем, постом, молитвом и очишћењем ума од злих помисли, спасава душу своју. Други се брат такође замонаши, но не хте ићи у пустињу, него сагради мали манастир близу града, и болницу за болне, и трапезу за бедне, и одмориште за тужне. И сав се предаде служењу својих ближњих.

Када се оба брата упокојише, наста распра међу монасима египатским, ко од њих двојице испуни закон Христов. Не могући се сложити, дођоше св. Памву и упиташе њега о томе. Св. Памво одговори: „Обојица су савршени пред Богом; гостопримац је сличан гостољубивом Авраму а пустињак св. Илији пророку, који подједнако оба угодише Богу." Но овим одговором не беху сви задовољни. Тада се св. Памво помоли Богу, да му открије истину. И после молитве од неколико дана рече св. Памво монасима: „Пред Богом вам говорим, да видех оба брата, Пајсија и Исаију, заједно у Рају." И тим се спор реши, и сви беху задовољни.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесни доживљај Валамов (VI Мојс. 22) и то:

1. како Валам пође да пророкује Валаку, кнезу моавском,
2. како се ангел јави на путу с мачем и спречаваше Валама да иде,
3. како магарица виде ангела пре него Валам, и проговори господару своме.

БЕСЕДА о сећању на скори растанак с телом

Мислим да је право докле сам год у овоме тијелу да вас опомињем, знајући да ћу скоро тијело своје одбацити као што ми каза и Господ наш Исус Христос (II *Пет. 1, 13—14)*

Ево добре опомене телољупцима, који су због тела заборавили душу своју. Тело се мора одбацити. Ма како га скупим држали, ма

колико драгоцености о њега обесили, ма колико га миловали и нежили, ми га морамо једнога дана одбацити. О како је силна и истинита ова реч — *одбацити*\ Кад се душа одвоји од тела, душа одбацује тело као непотребно. Кад бродоломци достигну на дасци до обале, они излазе на обалу а даску одбацују. Кад гране пролеће, змија скида са себе свлак, и одбацује га. Кад лептир излети из чауре, чаура се одбацује. Исто се тако и тело одбацује, кад душа из њега изађе. Неупотребљиво више и бескорисно, чак и штетно за друге људе, оно се одбацује од куће, одбацује од града, одбацује са сунца и — зарива се дубоко у земљу. Помислите на ово, о раскошни и окићени, охоли и прождрљиви!

Но док је душа у телу, она треба да искористи тело на своје спасење покоравајући се закону Божјем и вршећи дело Божје. Видите ли, како је апостолова душа трудољубива! *Док сам год у овоме тијелу, да вас будим опомињањем.* Тај посао дао му је Бог, и он хоће до краја да га савесно изврши, пре него што морадне одбацити тело. Потрудимо се, браћо, и ми — прво да примимо апостолску опомену, и друго — да и ми опомињемо остале, све остале, којима добра желимо. Журно се сви примичемо обали онога света, и журно се приближује час, када ћемо тела морати одбацити и с голом душом пред Суд Божји изаћи. Шта ћемо рећи на Суду Божјем: на какве смо циљеве употребили у земном животу справу од земље, која се зове телом?

О Господе Исусе, Судијо праведни, управи ум наш да мисли о смрти и Суду. Теби слава и хвала вавек. Амин.

19. ЈУЛИ

1. **Преп. Макрина.** Најстарија сестра св. Василија Великог и св. Григорија Ниског. Као девица рано би обручена некоме младићу благородном. Но када њен обручник умре, Макрина се заветова никада не ступати у брак говорећи. „Није право да девојка, обручена једном веренику, иде за другога; по закону природном треба да буде једно супружанство као што је једно рођење и једна смрт." Још правдаше она то вером у васкрсење сматрајући обрученика свога не мртвим но живим у Бога. „Грех је и срамота, вели, да супруга не сачува верности, када јој супруг оде у неку далеку страну." Потом заједно са својом мајком Емилијом прими монаштво у неком девичком манастиру, где се подвизаваху са другим инокињама. Живљаху од труда руку својих посвећујући већи део времена богомислију, молитви и непрестаном уздизању ума свога к Богу. Временом сконча јој мајка, а затим и брат Василије. Деветог месеца по смрти Василијевој дође Григорије да обиђе своју сестру, но нађе је на самртној постељи. Пред саму смрт св. Макрина уздиже молитву ка Господу: „Ти Господе, упокојаваш телеса наша сном смрти на неко време, па ћеш их опет пробудити последњом трубом. Прости мене и дај ми да

кад се душа свуче од телесне одеће, предстане Теби непорочна и без греха и да буде као тамјан пред Тобом." Потом направи руком крсни знак на челу, на очима, на лицу, на срцу и — издахну. Упокоји се у Господу 379. год.

2. **Преп. Дије.** Родом из Антиохије Сиријске, од хришћанских родитеља. У младости би настављен од богодухновених мужева монашком животу и подвигу. Пошто издржа дуготрајну и трудну борбу са ђаволом и похоти телесном, даде му се од Бога велики дар чудотворства. У молитвама својим најчешће се обраћаше Св. Тројици. Твораше чудеса велика и страшна силом молитве своје: тако учини те сух штап озелени, сух бунар напуни се водом, неверна човека умртви па опет васкрсе. После неког двократног виђења небесног напусти Антиохију и пресели се у Цариград, где у близини града настави свој подвиг. Слава о њему убрзо се распростре, тако да га и сам цар Теодосије Млађи посети, да прими савет од њега, а патријарх Атик приволи га те га рукоположи за презвитера. Поживевши многе године, он се приправи за смрт, причести се, поучи братију, леже у постељу и на очи свију беше мртав. Вест о његовој смрти привуче многи народ; дође и патријарх Атик, заједно с патријархом антиохијским Александром. Но када хтедоше да га погребу, он се наједанпут диже као разбудивши се од сна и рече: „Дароваo ми Бог још 15 година живота овога." И поживе св. Дије тачно још 15 година, и настави многе на пут спасења, многе исцели, многима поможе у разним бедама и невољама, па најзад предаде душу своју Господу, коме целога живота верно послужи. Упокоји се 430. год. у дубокој старости.

3. **Спомен Стевана Високог,** сина св. кнеза Лазара српског и кнегиње Милице. Заштитник хришћанства на Балкану у најтежим данима. Оснивач красних задужбина Манасије и Каленића. После многих трудова и невоља скончао 19. јула 1427. године.

Од ране младости до тешке старости Дијбројаше чуда Божије милости, Божије милости и правде Божије. Данонећно ум свој управљаше Дије У божанску светлост, у божанске путе, Одгонећи страсти и демоне љуте. Шта је људско биће? као мутна вода Што не прима слику небеснога свода. Може л' мутна вода прозрачном постати, Да се небо у њој може огледати? Може, Дије тврди, с ходом светитеља, Но помоћу крста Христа Спасиоеља. Крст у срце стави усред бића свога, Ум на њега прикуј — # видећеш Бога И мутна ће вода бити избистрена. И гледаћеш чуда, дотле невнђена.

РАСУЂИВАЊЕ

Најлепши украс једне жене јесте стидљивост, као што је бестидство жене најнеприроднији и најодвратнији призор у свету. Диван

пример женске стидљивости показала је у свом животу св. Макрина. У младости отвори јој се нека љута рана на грудима. Иако је мајка саветоваше, да покаже рану лекару и потражи лека, Макрина никако на то не пристајаше. Она себе беше потпуно посветила Богу, и не могаше допустити ни помисао, да тело своје обнажава пред људима, па чак не ни пред мајком својом. Једне ноћи Макрина се умилно Богу мољаше. Из њених очију лијаху се сузе у прашину пред њом. С непоколебљивим поуздањем у Господа свога она замеси прстима прашину са сузама и тиме намаза рану своју. Сутрадан освану здрава. А када мајка с великом тугом уђе да види своју кћер, ова јој не хте рећи, да ју је Господ исцелио (из смерности скривајући чудо које она сама учини кроз молитву) него замоли мајку говорећи: „Бићу исцељена, мајко моја, ако ти завучеш десницу твоју у недра моја, и крсно знамење направиш на болном месту." Завуче мајка руку своју и прекрсти оно место, али не напипа више рану него само ожиљак зарасле ране. Тако св. Макрина скриваше тело своје из стидљивости, и чудотворство своје из смерности.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно прорицање Валамово (IV Мојсије 23—24) и то:

1. како Валам дође на позив кнезу Валаку да прокуне народ израиљски,
2. како место проклињања Валам благосиљаше, упућен на то Духом Божјим,
3. како Валам прореče Христа говорећи: *изаћи ће звијезда из Јакова и устаће палица из Израиља.*

БЕСЕДА

о апостолској љубави и видовитости

А трудићу се свакојако да се и по растанку мојему можете опомињати овога (II *Пет. 1, 15).*

Нека се отворе срца ваша, браћо, да примите и разумете тајну ову велику. Најпре апостол говори, да се неће олењити опомињати верне на спасоносне истине вере, на божанствене силе, које се кроз Христа Господа дадоше људима и на приготовљење људи да приме те божанствене силе бежећи *од телесних жеља овога свијета.* А сад иде још даље и обећава, да ће он то опомињање наставити и по *растанку,* тј. по исходу (ова је реч употребљена у грчком тексту) из овога живота, када буде *тијело своје одбацио.* О веро божанска, о утехо, о сладости! Апостол обећава и из оног света продужити бринути о цркви Божјој на земљи, продужити започети посао опомињања верних, продужити љубав своју према верујућим, у Христа на земљи. О љубави апостолска, тако блиска љубави Христовој! О видовитости апостолска, коју Дух Божји не ускраћује љубави ни док је човек још замотан у мрачну завесу тела!

Ово обећање вернима апостол Петар дао је пре близу 2000 година. Па да ли га је испунио? Испунио га је дословце, и то не само, како би неки хтели протумачити, опомињањем верних кроз своје написане посланице и кроз своје прејемнике, епископе, него првенствено непрестаним дејством на цркву из онога света. Много пута јавио се апостол Петар — као и остали апостоли — кад год је по Промислу Божјем била потреба да се јави, и опомињао пастире цркве и верне, како треба да држе истину и како пут живота свога да исправе. Но и кад се није јављао да се види у сну или на јави, он је тајанственим начинима, небу познатим, дејствовао, и дејствује увек још, на спасење наше.

Живот после смрти апостолима светим тако је био јаван, као што је јавно сунце онима који имају очи. Кроз молитве њихове нека би Господ и нама отворио очи духовне, да знамо куда ходимо и шта нас по смрти чека.

О Господе Исусе, многомилостиви, изведи нас из таме на светлост, по милости Твојој и по молитвама светих Твојих апостола. Теби слава и хвала вавек. Амин.

20. ЈУЛИ

1. **Св. пророк Илија.** Боговидац, чудотворац, ревнитељ вере Божје, св. Илија би родом од племена Аронова из града Тесвита, због чега је прозват Тесвићанин. Кад се Илија роди, отац његова Савах виде анђеле Божје око детета, како огњем дете повијају и пламен му дају да једе. То би предзнамење Илијиног пламеног карактера и његове богодане силе огњене. Сву младост своју провео је у богомислију и молитви, повлачећи се често у пустињу, да у тишини размишља и моли се. У то време Царство јеврејско беше раздељено на два неједнака дела: царство Јудино обухватајући само два племена, Јудино и Венијаминово, са престоницом у Јерусалиму, и царство Израиљево обухватајући осталих 10 племена, са престоницом у Самарији. Првим царством владаху потомци Соломонови, а другим потомци Јеровоама, слуге Соломонова. Највећи сукоб имаше пророк Илија са израиљским царем Ахавом и његовом опаком женом Језавељом. Јер ови се клањаху идолима и одвраћаху народ да служи Богу јединоме и живоме. При том још Језавеља, као Сиријанка, наговори мужа те подиже храма сиријскоме богу Ваалу, и одреди многе свештенике на службу томе лажном богу. Великим чудесима Илија доказа силу и власт Божју: он затвори небо, те не би кише три године и шест месеци; спусти огањ с неба и запали жртву Богу своме, док жречеви Ваалови то не могоше учинити; сведе кишу с неба молитвом својом; чудесно умножи брашно и уље у кући удовице у Сарепти, и васкрсе јој умрлог сина, прорече Ахаву, да ће му пси крв лизати, и Језавељи, да ће је пси изести, што се и догоди; и друга многа чудеса учини и догађаје прорече. На Хориву разговараше с

Богом и чу глас Божји у тихом светлом поветарцу. Пред смрт узе Јелисеја и одреди га за наследника у пророчком звању; својим огртачем пресече воду у Јордану; и најзад би узет на небо у огњеним колима са огњеним коњима. На Тавору јавио се заједно с Мојсејем Господу нашем Исусу Христу. Пред крај света опет ће се Илија јавити, да сузбије силу Антихристову (Откр. 11).

2. **Св. Илија патријарх, јерусалимски и св. Флавијан, патријарх антиохијски.** Велики ревнитељи вере и бранитељи Православља. Умрли обојица у изгнанству куда их прогна јеретички цар Анастасије. Тачно провидели смрт цара Анастасија и своју. Истовремено писали су они један другом, из удаљених места: „Анастасије цар данас умре, пођимо и ми на Суд Божји с њим." И после два дана оба светитеља сконачају, 518. године.

Огњени човече, лророче Илија, Што на земљи сјајем небесним просија И молитвом својом Господу угоди — Ти затвара небо, с неба огањ своди, Све помоћу Божје деснице прејаке: Ти караше људе' због вере им млаке: Ти ревнова силно за Бога Живога — Па те црква слави ко пророка свога. Цар те не устраши, царица још мање, Господ Бог је твој цар, и твоје имање. Нит о јелу брину нити о пијењу, Ти сав предан беше Божјем Провиђењу. Без страха од иког, ти страх оеше свима. Ко лав силни што је страх малим мишима. Ти ревнова силно за Бога Живога — Па те црква слави ко пророка свога. Прослави те Господ као мало кога Јер и ти прослави Господа Живога: Огањ Бог ти посла да упалиш жртве; Силу Он ти даде да васкрснеш мртве; Дела твоја моћна сав свет задивише, Пророчанства твоја сва се испунише, Ти душом и телом беше жив и цео, Зато смрт немаше у теби удео. Пророче огњени, и духом и телом — Слава! кличемо ти са душом веселом.

РАСУЂИВАЊЕ

Пишући о животу своје сестре св. Макрине, св. Григорије Ниски устеже се да набраја чудеса њена, „да не будем, вели, виновник греху неверовања немоћних људи." Он назива немоћним оне који не верују. И заиста, ништа немоћније нема од човека без вере. Безверник верује у моћ мртвих ствари и мртвих стихија природних, но не верује у моћ Божју нити у моћ људи Божјих. То је тупост духовна, а та тупост равња се са смрћу духовном. И тако живе душе верују а мртве не верују. Живе душе верују у моћна чудеса пророка Илије; њих та чудеса радују и храбре, јер оне знају да је то пројава моћи Божје. Кад Бог пројављује своју моћ кроз мртве ствари и стихије, како да је не пројављује кроз живе и свете људе! Оно што нарочито радује верне јесте то што се пророк Илија јавио жив на гори Таво-

ру, у време преображења Господњега. За живота на земљи овај велики пророк давао је доказе постојања јединог и живога Бога, а по смрти, и то после неколико стотина година, својом појавом на Таворе дао је људима јаван доказ живота после смрти.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесну помоћ Божју у ратовима Израиљевим (V Мојс. 2—3) и то:

1. како Мојсеј победи незнабожачке цареве, Сиона Аморејског и Ога Васанског, јер Бог обрече ове на пропаст,
2. како Мојсеј не може да узме земљу Моавску, јер Бог то не хтеде због потомства праведнога Лота,
3. како уопште победе и порази у ратовима не бивају без допуштања Божјег.

БЕСЕДА

о личном сведочанству апостола

„Ово је син мој љубазни. који је по мојој вољи." Овај глас ми чусмо гоје сиђе с неба као бијасмо с њим на светој гори (II *Пет. 17—18)*

Чујмо сведоке верног и истинитог, који на крст би распет због сведочанства свога. Чујмо апостола Петра, који што не може доказати речима, доказа смрћу својом крвавом на крсту будући распет наопако од незнабожаца. Он сведочи, да је био на *светој гори,* тј. гори Таворској, онда када се чуо глас с небеса, *ово је син мој љубазни, који је по мојој вољи.* На овоме месту апостол не говори, што су он и његови другови видели на гори светој — то је речено у Јеванђељу — него понавља само оно што су чули. Оно што су чули, исто је тако важно као и оно што су видели. Нека чују, дакле, народи, да апостоли видеше Господа Исуса преображена у чудесној светлости небеској и нека знају, да је Он — Син Божји. Нека чују још народи, да апостоли видеше живе Мојсеја и Илију, и нека знају, да постоји живот после смрти и Суд Божји. Нека чују још, да је Господ Исус назват Сином Божјим не од људи него од самога Бога Оца. Верни су и истинити сведоци, који ово говоре народима, и саопштавају оно што њихове очи видеше и њихове уши чуше. Ко не верује апостолима, тај верује Јуди, Кајафи, Ироду и Нерону, гонитељима апостола и издајницима истине. Ко не верује праведницима, томе не остаје друго него поверовати неправедницима. Ко не верује чистима, тај мора поверовати нечистима. Ко не верује страдалницима за истину, тај мора поверовати мучитељима и развратницима. Дан сваки не свиђе низашто друго него да се људи определе за једне или за друге.

О Господе Спаситељу и Просветитељу наш, просвети душе наше речима Твојим светим, за које апостоли Твоји пострадаше. Теби слава и хвала вавек. Амин.

а као

21. ЈУЛИ

1. **Св. пророк Језекиљ.** Син свештенички, из града Сарира. Одведен у ропство у Вавилон са царем Јехонијем и многим другим Израиљцима, Језекиљ је, живећи у ропству пророковао 27 година. Био је савременик пророка Јеремије. И док је Јеремија учио и пророковао у Јерусалиму, дотле је Језекиљ учио и пророковао у Вавилону. Пророчанства Јеремијина беху дознавана у Вавилону, а пророчанства Језекиљева беху дознавана у Јерусалиму. И оба ова света мужа саглашаваху се с пророчанствима један другога. И оба беху озлобљавани и мучени од неверног рода јеврејскога. Страшна и неслихана виђења имаше св. Језекиљ. При реци Ховару виде небеса отворена, облак, и огањ и блистање, и четири животиње као растопљен бакар. Једна животиња имаше лице човечје, друга лавовско, трећа телеће, а четврта орловско. Лице човечје означава Господа ваплоћеног као човека, лице лавовско Његово Божанство, лице телеће Његову жртву, лице орловско Његово васкрсење и вазнесење. Другом приликом показа му се слика васкрсења мртвих. Наиме, виде пророк долину пуну мртвачких костију сухих, и кад дух Божји на њих сиђе, сви мртваци оживеше и усташе на ноге своје. Још виде најстрашнију пропаст Јерусалима, када гнев Божји све покоси осим оних који раније беху обележени грчким знаком званим Тав, а тај знак је као наше слово Т, што је опет знак крста. Злоба јеврејска не поштеди ни овога светога мужа. Огорчени на њ што их изобличаваше, Јевреји га везаше коњима за репове и растргоше. Сахрањен у исту гробницу где и Сим, син Нојев.

2. **Преп. Симеон и Јован.** Два млада човека оставивши дом и родбину своју, и то Симеон стару мајку и Јован младу супругу, примише монаштво у обитељи св. Герасима од игумана Никона, и удаљише се у пустињу, где у најтежим подвизима проживеше многе године. И подвизима многим умртвише тела своја тако да беху као два суха дрвета. Једнога дана Симеон рече Јовану, да по наређењу Божјем он мора да иде из пустиње у народ и тамо послужи Богу. Јован му даде овакве савете: „Чувај срце своје од свега што будеш видео у свету. До чега се дохвати рука твоја, нека се не дохвати срце твоје. Када ти уста буду јела, срце твоје нека се не наслађава. Када ти ноге буду ходале, нека је мир унутра у теби. И ма шта споља творио, ум твој нека пребива неузнемирен. Моли се Богу за мене, да нас Бог не разлучи једног од другог у будућем животу." Симеон свети прими савет друга свога, целова га, а по том напусти пустињу и оде у народ да јуродствујући научи људе и обрати их вери Христовој. Прављаше се луд пред људима, но срце му беше Храм Духа Светога, и у томе храму непрекидна молитва. Имађаше обилну благодат Божју, те прозираше у све тајне људске на близу и на далеко, исцељиваше људе од злих духова и других недуга. Играјући по улицама као лудак он прилажаше људима и шапташе им на уво грехе

њихове позивајући их на покајање. Чак се и на сну јављао грешницима, кореo их за грехе и позивао на покајање. Тако неком незнабожачком глумцу Балију, који јавно исмеваше светиње хришћанске, јави се у сну св. Симеон, укори га и запрети му, те се овај покаја и поста добар хришћанин. Неки блудни младић с ума сиђе од блуда. Видевши га св. Симеон како лудује, удари га руком по образу и рече: не чини прељубе! У том часу нечисти демон изађе из младића, и младић поста здрв.

Виђење Језекиља, од Божије воље: Широко,
широко, непрегледно поље, Препуно, препуно
мртвачких костију, И глас с неба дође
светом Љзекиљу:
— Сине човечји, видиш ли те кости?
То на земљи беху некад живи гости
За трпезом мојом, ја их добро служи' —
Мало ми се когод ваљано одужи. Ове мртве
кости хоће л' оживети? Устраши се пророк,
предаде се сети:
— Господе, Господе, то ти можеш знатњ
Ако ти наредиш, мораће устати.
Тада наста хука, и потрес, и трење, Виде
пророк чудо — мртвих васкрсење! Дигоше се
кости, и кост уз кост леже Па месо, па
жиле — кожа се затеже, Ужаснути пророк
то чудо гледаше Па срцем и душом Бога
прослављаше. Што је пророк Божји духом
прозирао Васкрсли је Господ јасно показао.
Васкрснуће мртви кад се хтедне Духу, Сви у
живом телу ко у новом руху И верни ће
тада с Христом ликовати, У његовом
царству вечно царовати.

РАСУЂИВАЊЕ

Ради користи својих ближњих св. Симеон остави свога јединог пријатеља у свету и своју мирну келију у пустињи, и направи се јурод. Прича се за Ликурга, краља шпартанског, како учини велику жртву ради користи својих суграђана. Наиме: он издаде строге законе, установљујући потпуно нов систем васпитања омладине и поретка у држави. Па кад те законе издаде, он рече својим суграђанима, да жели ићи у Делфе, где беше велико светилиште, но затражи, да му се сви закуну, да ће верно држати његове законе до његовог повратка. Када грађани сви положише заклетву, Ликург остави своју земљу и никад се више не врати.

Велика је жртва оставити своју домовину и драговољно живети у туђини ради користи својих ближњих. Но колико је већа жртва оставити драговољно ум свој и стално се правити пред људима безуман! Није ли безумље највећа туђина, за коју човек зна? И живети у тој страшној туђини годинама и годинама, и то све — ради користи својих ближњих!

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесни прелазак Израиља преко Јордана (Исус, 3) и то:

1. како по сили Божјој а кроз Исуса Навина вода се у Јордану растави, свештеници с народом прећоше,
2. како свештеници с ковчегом завета, за време док народ прелажаше, *стајаху на суху усред Јордана тврдо,*
3. како и ја не треба да се бојим поплаве овог света док год у средини свога бића, тј. у срцу држим тврдо завет Господњи.

БЕСЕДА

о лажним учитељима

Биће и међу вама лажнијех учитеља, који ће унијети јереси погибли, и оорицаће се госпооара који их искупи (II *Пет. 1, 1).*

На рату је човек у овоме свету. Непрестана је борба и многобројни су непријатељи. Међу најопасније непријатеље спадају лажни учитељи. Само ако је ум човеков уперен у живога Бога, човек ће бити сачуван од ових опасних непријатеља. Лажни учитељи су или као слепци или као разбојници; први због слепила свога воде у пропаст и себе и друге, други због ненависти или зависти намерно заводе друге на крив пут, да им и душу и тело предаду огњу пакленоме. Сам је Господ прорекао: *ИЗИ ћи ће многи лажни пророци и превариће многе* (Мат. 24. 11). Апостол само потврђује речи свога Господа. И лажни пророци и лажни учитељи сејаће семе погибли у народе. То су *јереси погибли,* којима ће се неки одрицати господара који искупи људе крвљу Својом пречистом. Многи лажни учитељи већ су се јавили, и многе јереси погибли као кукољ по свету посејане. Ако знате, браћо, оне јереси погибли, које свети оци на Саборима осудише, онда ћете умети распознавати главно семе отрова, које ђаво кроз своје служитеље посеја по њиви, по којој Спаситељ сејаше чисту пшеницу. Но и ако знате и ако не знате, уперите ум свој у Господа, оградите се знамењем крста, призовите у помоћ Свету Пречисту и угоднике Божје, а нарочито свога ангела хранитеља, па се не бојте. При том увек питајте цркву, и она многоискусна и против свију лажи победоносна, рећи ће вам шта је истина. Јер ви сте од јуче, а црква је из давнина. Ваша памет мања је од памети цркве.

О Господе Исусе, Ти си једини пут, једина истина, једини живот. Не дај, Господе, да се поведемо за лажним учитељима и да од Тебе одступимо. Теби слава и хвала вавек. Амин.

22. ЈУЛИ

1. **Марија Магдалина.** Мироносица равноапостолна. Родом из места Магдале, украј језера Генисаретског, из племена Исахарова. Била је мучена од седам злих духова, од којих ју ослободи Господ Исус и учини здравом. Верна следбеница и служитељица Господа за време Његовог земног живота. Под крстом на Голготи стајала је и Магдалина, и горко туговала заједно са Пресветом Богородицом. По смрти Господа она је трипут посетила гроб Његов. А када Господ васкрсе, она Га је два пута видела: једном сама она, а други пут са осталим женама Мироносицама. Путовала у Рим, изашла пред ћесара Тиберија, и предајући му јајце црвено обојено, поздравила га речима: Христос воскресе! У исто време оптужила ћесару Пилата за његову неправедну осуду Господа Исуса. Њену тужбу ћесар је примио, а Пилата преместио из Јерусалима у Галију, где је овај неправедни судија у немилости царској и у тешкој болести скончао. Потом вратила се из Рима у Ефес ка светом Јовану Богослову, коме је помагала у делу проповедања Јеванђеља. Са великом љубављу према васкрсломе Господу и са великом ревношћу јављала је она Јеванђеље свету као прави Христов апостол. Скончала мирно у Ефесу, и сахрањена, по предању, у оној истој пећини, у којој и седам младића, чудотворно успаваних на стотине година, потом оживелих, па онда умрлих (в. 4 август). Мошти св. Магдалине пренете су доцније у Цариград. Близу Гетсиманског врта налази се диван руски храм посвећен св. Марији Магдалини.

2. **Свешт. муч. Фока.** Пренос моштију из Понта у Цариград око 404. год. Главно је празновање овога светитеља 22. септембра, где се и налази опис његовог живота и страдања. Још се у данашњи дан спомиње и једно чудо овога светитеља. Неки човек, Понтин, беше ухваћен од Арапа. Арапи га оковаше, везаше му руке на леђа и тако оставише да умре. Лежећи потрбушке на земљи и не могући се мићи, завапи Понтин: „Свети мучениче Фоко, помилуј ме и спаси ме!" Рекавши то, он заспи, и у сну виде светитеља Фоку, како му се приближи, дохвати га руком и рече: „Опрашта ти Господ Исус Христос!" Када се човек пробуди, нађе се слободан и разрешен од свих веза. Устаде, дакле, и оде дому своме и узе св. Фоку за своју домаћу славу.

3. **Преп. Корнилије Перејаславски.** У 15. години замонаши се од старца Павла. Доцније се повукао у пустињу на молчаније. Провео 30 година у ћутању, не говорећи ни с ким ни речи, тако да су га многи сматрали за нема. Постом себе је тако исушио, да је личио на костур. Пред смрт примио схиму и упокојио се 22. јула 1693. године.

4. **Св. муч. Маркела.** На острву Хиосу ова светитељка ужива огромно поштовање. У цркви њеној, дешавају се посвегодишње чудеса. Но житије њено непознато је. По предању Маркела је била не-

обично побожна девојка, која рано остане без мајке. Њен незнабожни и зверски отац хтео је да живи са ћерком као са женом. Маркела побегне од оца. Но овај, разјарен као прави звер, стигне је, па је на комаде исече. Близу храма њеног налази се неко камење, које овда-онда бива као крвљу прожмано. То камење народ узима, носи у цркву, моли се св. Маркели, па меће на болеснике, који од тога оздрављају.

У црну се тугу зави Магдалина
Због крваве смрти Божијега Сина.
Туга је љубави најгорчиЈа туга,
Она у свет нема утехе ни друга,
Сузе јој утеха, а бол друг једини,
Свет се у мрак зави светоЈ Магдалини.
Слаби створ човечји светлости искаше,
Марија по мраку без наде пипаше.
Његов гроб ЈОЈ светлост — но, гле, и гроб празан!
— Украден, мишљаше. наг и непомазан!
Заплака се горко, никад краја плачу,
Утом глас човека покрај себе зачу:
— Жено, зашто плачеш, реци: кога тражиш?
— Кога тражиш, питаш? Желиш да ме блажиш!
Ако си га узб, реци, где га метну! —
Погледа је Исус, плачевну и сетну,
Па је зовну гласом сладосним: Марија! У
срцу Маријном светлост се засија О
познати гласе, слашћу ненадмашни,
Животом и силом, гласе, преиздашни!
Тим гласом је Господ болне исцељивб,
Тим гласом је истим мртве васкрсавб.
Животворни гласе, о чудесни гласе!
Машф се трже и обазре за се.
— ЈРавуни! повика... У том сунце грану
Марији — и свету Нови Дан освану.

РАСУЂИВАЊЕ

Блажени плачушчи, рекао је Господ. Благо онима који плачу иштући царство Божје. Благо онима који плачу страдајући за веру Христову. Благо онима који плачу кајући се за грехе своје. Право покајање не може бити без суза. Чиме ћемо опрати грехе своје ако не сузама или — крвљу (крвљу мученичком)? Великом Макарију пошаљу нитријски монаси молбу, да дође он један к њима, да не би они сви морали ићи к њему. Макарије послуша и дође. Слегну се око њега сви монаси и замоле га за реч поучну. Заплака се Макарије и кроз плач рече: „Братије, нека очи ваше точе сузе пре него што одете тамо, где ће сузе наше пржити тела наша." Тада се расплакаше и сва братија.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно јављање архангела Исусу Навину када пође да осваја Јерихон (Исус. 5) и то:

1. како се Војвода војске небеске јави Исусу с голим мачем у руци,

2. како му рече, да изује обућу своју,
3. како и ми у животној борби не треба да се уздамо у ноге своје и у опрему своју но у Онога који се бори за нас.

БЕСЕДА
о неумитној правди Божјој

Јер кад Бог не поштедје ангела који сагријешише, него их метну у окове мрака пакленога (II *Пет. 2, 4-6)*

Како ће поштедети грешна човека? *И првога свијета не поштедје, него сачувавши самоснога Ноја, проповједника правде, наведе потоп на свијет безбожнички; и градове Содом и Гомор сажеже и развали и осуди* — како, дакле, да поштеди тебе, грешни човече? Зар си му ти милији и драгоценији од милиона ангела, и од толиких народа, потопљених потопом, и од многољудних градова? Па кад ангеле низвргну у мрак паклени, и народе потопи потопом, и градове огњем сажеже — чему се ти надаш грешећи, непрестано грешећи и од греха не одступајући? У милост Божју, велиш? Но зар је Бог милостивији сада него што је био онда? Зар се Бог мења као човек? Не надај се без мере, него према мери твога труда око поправке живота нека буде и нада Твоја. Ваистину, велика је милост Божја, дуга је трпљивост Божја, безгранична љубав Божја. Гле, Бог Тебе више милује и љуби него ти сам себе; и већма ти Он жели спасења него ти сам себи — но ко се до краја руга милости Божјој; ко се до краја исмева над стрпљењем Божјим; и ко се до краја противи љубави Божјој, хоће ли га Бог силом увести у царство Своје, и учинити суграђанином ангела и светитеља?

О како је страшан мрак паклени, и звека окова, и шкргут зуба! Ту станују они који се наругаше милости Божјој и противише љубави Божјој. Зар ћеш и ти тамо, заблудела душо? Бог не жели, да и ти одеш тамо; ангели тугују, што си се упутила тамо; светитељи се моле, да се повратиш; црква приноси жртве за тебе, да се уразумиш. Ако све то презреш — о зар ћеш све презрети! — каквку онда милост очекујеш од Бога?

О Господе праведни, помози нам да се благовремено тргнемо с пута ка мраку пакленоме, уразуми нас и у добру укрепи пре него што пошљеш ангела, да нам душу узме. Теби слава и хвала вавек. Амин.

23. ЈУЛИ

1. **Св. муч. Трофим и Теофил, и још тринаест с њима.** Пострада-ше у Ликији у време цара Диоклецијана. Пошто се никако не хтеше Христа одрећи, нити жртве идолима принети, то бише стављени на разне муке: тукоше их камењем, стругаше оштрим гвожђем, преби-

ше им колена, и најзад тако измучене и више мртве него живе бацише их у огањ. Сила Божја сачува их неповређене у огњу. Тада их изведоше и мачем посекоше. Но Господ их прослави и на земљи и у царству Свом небеском. Чесно пострадаше у Ликији 308: год.

2. **Свешт. муч. Аполинарије.** Ученик апостола Петра, родом од града Антиохије. Св. Петар га узе собом из Антиохије у Рим, и у Риму га рукоположи за епископа града Равене. Дошавши у Равену, Аполинарије уђе у дом некога војника Иринеја, коме исцели сина од слепила, и кроз то обрати цео дом вери Христовој. Исто тако исцели од неког тешког недуга и жену војеначалника равенског, те и његов сав дом крсти. По жељи војеначалника Аполинарије оста у његовом дому на становању. Ту направи и једну домаћу цркву. И пребиваше у том дому 12 година, проповедајући Јеванђеље и крштавајући неверне. Од незнабожачких старешина би љуто мучен у више махова, но свесилна десница божја подржа га и спасе га. Најзад би осуђен на прогонство у Илирик (на Балкан). Но лађа, на којој путоваху, разби се од буре и потону, и од свих путника спасе се само св. Аполинарије са два војника и три клирика своја. Чудесно тако спасени војници повероваше у силу Бога Аполинаријевог и крстише се. Тада Аполинарије пође проповедати Јеванђеље по целом Балкану, спуштајући се до Дунава. Потом се упути у Тракију, где такође под притиском великим шираше Јеванђеље Господње. После 3 године рада на Балкану би протеран натраг у Италију. Он дође у Равену, где му се сви верни необично обрадоваше. Чувши за ово, старешине незнабожачке писаху цару Веспазијану о Аполинарију као мађиничару, и питаху га да ли да га предаду смрти као непријатеља њихових богова. На то цар одговори, да га не треба убијати него само тражити да принесе жртву боговима, или да се из града изагна, јер вели: „Не приличи се да се светимо некоме за богове, јер они сами могу се осветити непријатељима својим, ако се прогњеве." Но и мимо ове царске наредбе незнабошци ударише на Аполинарија и ножевима га избодоше. Од тешких рана овај слуга Божји издахну и пресели се у Царство Божје. Мошти св. Аполинарија почивају у Равени, у цркви његовог имена.

Аполинарије ради Христа Бога Претрпе
мучења велика и многа Без икаква гнева,
без изненађења, Јер знаде без муке да
нема спасења: Знаде да и Господ не
прође без муке И виде Петрове
приковане руке. И у Царство БожЈе
мачем одаслане. Знаде и за многе ко
јањце заклане. Зато готов беше, и душом
приправан, Да за Христа живог срам
отрпи јаван, И отрпе светац све што
адска сила За мучење верних беше
приправила, Све отрпе светац с вером
подносећи И под муком љутом старећи,
старећи. Па и кад остари. мука га не
мину, Под мукама љутим за Христа
погину, Поколења многа јунаштвом
задиви — Не умре но оде — да вечито
живи.

РАСУЂИВАЊЕ

Велики учитељи цркве старали су се да науче људе великим истинама, не само речима него и очигледним примерима. Тако Авва Исаија, да би научио монахе, да неће примити од Бога награду нико ко се не буде у овом животу трудио по Богу, доведе своје ученике до једнога гумна, где је тежак сабирао овејану пшеницу. „Дај и мени пшенице!" рече Исаија тежаку. „А јеси ли и ти жњео, оче?" „Нисам", одговори старац. „Па како хоћеш да добијеш пшенице, кад ниси жњео?" На то старац рече: „Зар не добија пшенице, онај ко није жњео?" „Не добија", одговори тежак. Чувши овакав одговор, старац се ћутке упути назад. Кад га замолише ученици да им објасни свој поступак, рече им старац: „Ја сам то учинио с намером да вама покажем, да неће од Бога примити награде онај ко се не буде подвизавао."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам страдање целога народа због греха једнога човека (Исус 7) и то:

1. како Израиљцима беше забрањено од Бога, да узимају ма шта од ствари покорених Јерихоњана,
2. како један човек узе нешто од ствари, због чега Израиљци бише потучени од Гајана,
3. како и данас због гажења закона Божјега од стране једнога, страдају многи.

БЕСЕДА

о безводним изворима

Ови су безводни извори, и облаци и магле које прогоне вјетрови, за које се нува мрак тамни ва вијек (II *ПеСп. 2, 17)*

Нечисте људе назива апостол безводним изворима; оне који *иду за тјелесним нечистотама, и не маре за поглаварство, и који су безобразни и самовољни, и не дрхћу хулећи на славу, него као неразумна животиња... хуле на оно што не разумију.* О безводни извори, који се са свих страна украшавате, али воду не дајете — зашто се изворима називате, кад из вас ништа не извире осим жеђи! О облаци и магле што се тако рогушите као да ћете цео свет потопом потопити кад у вама капи воде нема, и кад ће вас једнога страшнога часа дах Духа Божјега разбити и у ништа развејати! Вама није до чистоте, зато се ваљате у телесним нечистотама, нити вам је до поретка, зато мрзите поглаварство; нити вам је до образа, зато сте безобразни; нити вам је до воље Божје, зато сте самовољни; нити вам је до познања истине, зато хулите на оно што се нисте потрудили да разумете. За вас се чува *мрак тамни ва вијек.* То није Божја воља,

то је ваша воља. Тај пут није Бог одредио, ви сте га сами изабрали. Праведан је Бог, и неће се огрешити, него ће му дати по греху његовом, и по непокајаном срцу његовом.

Шта су, браћо, телесне жеље до безводни извори, и сухи облаци и магле! Какав плод ниче и сазрева од њих, осим чичка и трња, које не потребује дажд! Људи са телесним жељама равни су својим телесним жељама, не виде се од ових, и биће суђени према овима.

О Господе, Створитељу душа и тела наших, дај нам благодати Духа Твог Светог, да и тело и душу у чистоти очувамо и у дан судни обоје чисто Теби, Створитељу и Богу предамо. Теби слава и хвала вавек. Амин.

24. ЈУЛИ

1. **Св. муч. Христина.** Родом из града Тира, ћерка намесника царског Урбана, идолопоклоника. Не зна се из каквих разлога родитељи њени дадоше јој то име, Христина, но оно скриваше у себи тајну њеног будућег следовања Христу. До своје једанаесте године она не знаде ништа о Христу. А када јој би 11 година, отац њен, да би је скрио од света због њене изванредне лепоте до потпуног узраста, одреди јој највиши спрат једне високе куле, да ту живи. Устроји јој све удобности за живот, даде јој робиње на службу, и постави у њене одаје идоле сребрне и златне, да им свакодневно приноси жртве. Но души младе Христине беше тескобно у тој идолопоклоничкој средини. Гледајући кроз прозор дању у сунце и све красоте света а ноћу у чудесно јато сјајних звезда, она по своме природном разуму дође до чврсте вере у једнога живога Бога. Милостиви Бог, видећи њену чежњу за истином, посла јој ангела свога који је прекрсти крсним знамењем, назва је невестом Христовом и поучи је потпуно у богопознању. Тада Христина полупа све идоле у својим одајама, и тиме изазва дивљу јарост код свога оца. Отац је изведе на суд и предаде је мукама а потом баци у тамницу намеравајући, да је сутрадан посече мачем. Но те ноћи здрав-читав Урбан изврже душу своју и оде у гроб пре ћери своје. За тим два намесника, Дион и Јулијан, продужише истјазавање ове свете девице. Христинина храброст у трпљењу и чудеса, која почини силом Божјом, обратише многе незнабошце тирске у Хришћанство. За време мучења Христине Дион наједанпут паде мртав усред народа. Његов наследник Јулијан одсече Христини груди и језик. Мученица узе свој језик руком и баци га у очи Јулијану. И овај наједном поста слеп. Најзад, муке њене за Христа свршише смрћу под оштрим мачем, а њен живот продужи се у бесмртном царству ангелском. Чесно пострада света Христина у **III** столећу.

2. **Преп. Поликарп, игуман печерски.** Имађаше „љубав према Богу и ближњима, радост због савести непорочне, мир због победе над свим страстима, стрпљење при напастима и бедама, благост у покор-

ности свима, милосрђе према сиротим, веру несумњиву у извршењу заповести, истину у испуњењу обета, кротост у непознавању гнева, уздржљивост итд." Тако добро управљаше лавром Кијево-печерском, да му се по смрти не може наћи достојан наследник међу монасима (јер и који беху достојни, из смерности не хтеше се примити игуманства), да братија бише принуђена узети за игумана мирског јереја Василија. Упокоји се св. Поликарп у Господу 1182. год.

Мученица славна, девица Христина,
Невеста избрана Божијега Сина, У
оцу имаше најцрњег душмана Од
њега бејаше гвожђем растрзана.
— Ако нећеш, ћерко, богове признати,
Ја те својом ћерком нећу више звати. —
Тако отац ћеркњ а ћерка му на то:
— Никада се на те нећу срдит за то
Ја Христова раба, ти Сатанин слуга.
У теби не видим ни оца ни друга.
Не зови ме ћерком, то ми чини радост, Мој
отац је Господ. Он је моја сладост. — Звер
разјарен — отац слугама нареди, Да јоЈ месо
стружу, да јој кости гледи! Отпадаше месо
са нежнога тела, Све рана до ране, нигде
места цела, Зграби шаком меса света
мученица Па удари оца посред скверног
лица: О Урбане мрски, ево меса мога, Ево
једи, звере, од детета твога! Те ноћи се
Урбан са телом растави И у паклу душу с
ђаволом састави. Христина пострада и крв
своју проли, Свету од душмана јуначки одоли
— Мученица дивна, девица Христина,
Прослави са славом БожиЈега Сина.

РАСУЂИВАЊЕ

Вера Христова највише светли и осветљава душе људске онда, када проповедници те вере светле животом својим. Блажени Поликарп, игуман печерски, беше сав просветљен вером Христовом и у речима и у делима и у целој личности својој. Тиме он необично утицаше не само на прост народ него и на кнежеве велможе. Слушајући и гледајући овога Божјег човека, кнез кијевски Ростислав Мстиславић тако се просветли вером Христовом и тако се упитоми и облагороди, да постаде узор и својој ближој околини и целом свом народу. Уз Часни пост причешћиваше се кнез Ростислав сваке недеље, и на све стране тражаше бедне и невољне и помагаше им. Најзад се реши примити монашки чин, и о томе говораше он св. Поликарпу: „Оче свети, кнезовање у овоме свету не може да буде без греха, и већ ме огорчи и изможди." Поликарп му одговори: „Ако ово (монашки чин) од срца желиш, нека буде воља Божја." Но једном у Смоленску разболи се кнез на смрт, па нареди брзо да га носе у Кијев, да би се пре смрти замонашио. Но сконча пре него што му се испуни жеља.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесну победу Израиљаца над Гајанима (Исус, 8) и то:

1. како Гајани потераше Израиљце и безмало их не победише,
2. како по заповести Божјој Исус Навин диже заставу увис и држаше је дигнуту све док Гајани не бише потучени,
3. како и ја треба у опасности да уздигнем срце Богу као заставу, и с крстом на срцу и молитвом корачам победи.

БЕСЕДА
о апостолској светој опомени

Јер говорећи поносите и лажљиве ријечи прелашћују на нечистоте тјелеснијех жеља оне који одскора бјеже (II *Пет. 2, 18).*

Свети апостол познаје људе боље него најнаученији књижевници, јер је он светац и апостол. А светац и апостол прониче дубоко у срце људско. О коме то говори свети апостол овде? О нечистим, безобразним и самовољним, које је раније назвао *безводним изворима, и облацима и маглом.* Нечисти, безобразни и самовољни су многоречиви и високоречиви. Они говоре људима поносите и лажљиве речи. Тим поноситим и лажљивим речима они и скривају и објављују срце своје — скривају за неуке и неразумне, а објављују за утврђене у вери и обасјане благодаћу.

Кад нечисти говори о чистоћи својој, тиме он објављује нечистоћу своју; кад безобразни брани образ свој, тиме он открива безобразност своју; кад самовољни тумачи вољу Божју, тиме он проказује самовољу своју. Ко пажљиво прати речи његове, може да осети смрад телесних жеља. Но непажљиви и неуки не могу да осете тај смрад, него поверују и прелашћују се. Они који су почели *одскора да бјеже* од обмане јела, и света, и ђавола, хватају се поноситим и лажљивим речима као риба у невидљиву мрежу. Не зна риба да је у мрежи док год се мрежа не извуче на врео песак. Тада зна, али тада је доцкан. О да не буде доцкан и за оне јадне душе људске, које се хватају у мрежу поноситих и лажљивих речи! Знајте, браћо, да је лажан сваки онај учитељ, који науком својом одобрава телесне жеље, и повлађује грешницима у телесним жељама.

Господе Исусе, свети и пречисти, пошљи ангеле Твоје свете, да одбране све почетнике и полетарце у вери Твојој од поноситих и лажљивих уста. Теби слава и хвала вавек. Амин.

25. ЈУЛИ

1. **Света Ана,** Мати Пресвете Богородице. Данас се празнује њено успеније, но њен главни празник је 9. септембра, под којим је дату-

мом написана и служба њена и житије. Ана беше из колена Левијева, ћерка Матана свештеника. После дугог и богоугодног живота упокоји се у дубокој старости.

2. **Св. Олимпијада ђакониса.** Рођена у Цариграду од врло знаменитих родитеља. Отац њен Анисије Секунд беше сенатор, а мати ћерка онога славног велможе Евлавија, који се спомиње у житију св. Николаја чудотворца. Када порасте Олимпијада, би обручена некоме великашу, који умре пре венчања са овом часном девицом. Узалуд и цар и остала родбина наваљиваху на Олимпијаду да се уда за другога, она не хте никако, него се предаде богоугодном животу чинећи од наслеђеног имања велике жртве црквама и милостиње бедним. Служаше при храму као ђакониса најпре за време патријарха Нектарија, а по смрти овога за време св. Јована Златоуста. Када Златоуст пође у изгнанство, он усаветова Олимпијаду да остане при храму као и раније и послужи цркви ма ко био патријарх после њега. Но одмах по изгнанству овога великог светитеља неко упали велику цркву, и пожар захвати многе знатне грађевине у престоници. Непријатељи Златоустови оптужише ову свету жену 'за злонамерну паљевину. Олимпијада би прогнана из Цариграда у Никомидију, где се упокоји 410. год. оставивши аманет, да јој се тело метне у сандук и баци у море, па где га вода избаци, ту да се и сахрани. Ковчег би избачен у месту Врохти, где беше црква апостола Томе. Велика целебна чудеса пројавише се кроз векове од њених моштију. Изгнани Златоуст писао је изгнаној Олимпијади красна писма, која и данас могу служити великом утехом свима онима који страдају ради правде Божје. Пише Златоуст Олимпијади, између осталога: „Сад сам ја врло радостан не само због тога што си се ти избавила од болести, но још више због тога што тако благородно подносиш све невоље, називајући их трицама, што је својствено души пуној силе и изобилној у богатим плодовима мужества. Јер то што ти не само благородно подносиш несрећу, него што је чак и не примећујеш када она наиђе, и то без напрезања, без труда и неспокојства, чак и не саопштавајући је другима, но као ликујући и торжествујући — то служи доказом највеће мудрости." (Писмо VI).

3. **Преп. Евпраксија, девица.** Ћерка цариградског великаша Антигона и сродница цару Теодосију Великом. Са својом мајком, младом удовом, пресели се у Мисир, и ту обилажаху манастире дајући прилоге и молећи се Богу. Седмогодишња Евпраксија по својој жаркој жељи замонаши се у једном женском манастиру. Што је више расла, то је на себе налагала све теже подвиге. Једанпут је постила 40 дана. Упокојила се 413. год. у 30. својој години. Имаше велику благодат Божју и цељаше најтеже болести.

4. **Спомен Петог Васељ. сабора.** Овај Сабор би у Цариграду за време цара Јустинијана Великог, 553. год. На овом Сабору беху осуђене све јереси монофизитске, као и јеретички списи Теодора Мопсуетског, Теодорита Кирског и Оригена (учење против васкрсења мртвих).

Евпраксија, млађана девица,
Христа ради поста испосница,
Беше рода царска и поносна Ал'
јој душа беше богоносна. Све
почасти одбаци ко бреме, И
богатство, и царско /о/ племе.
Дан и ноћ се пред Богом мољаше,
Постом себе и бдењем мучаше.
Бог услиша своју слушкињицу,
Евпраксију, плачевну девицу,
Штоно многе сузе пролеваше И
сузама молитву паљаше,
Чудесне јој Бог дарова даре, Да
помаже и младе и старе, Да
прогони демоне опаке, Болне лечи
од болести сваке. Чисте душе
пред Бога изађе. И на небу себи
кућу нађе, Саграђену вером "и
делима, И купљену многим
трпљењима. Та се кућа самим
Богом сија, Ту с' усели света
Евпраксија, Усред вечног добра
да благује И с бесмртним
Христом да царује.

РАСУЂИВАЊЕ

„Као што је девство боље од брака, тако је први брак бољи од другога." Тако је писао св. Јован Златоуст младој удови, жени упокојеног племића цариградског Тирасија, саветујући је да не ступа у други брак. Први брак црква благосиља с радошћу, а други са жалошћу. Евпраксија старија, мајка св. Евпраксије и рођака цара Теодосија Великог, оста младом удовом, по смрти јој мужа Антигона, с којим поживе у телесној вези само две године и три месеца, и још једну годину, пс/договорном завету, као брат са сестром. Цар и царица саветоваху је, да ступи у брак са другим неким великашем. Но она не хте ни чути, него узе своју ћерчицу Евпраксију и с њом одбеже у Мисир. А шта да кажемо за св. Олимпијаду, и св. Евпраксију млађу? Као и св. Макрина тако и оне беху само обручене као девице, па кад им обручници помреше, оне сматраху себе удовицама, и не хтеше ни у мислима својим допустити, да ступају у брак. Каква чистота срца! Каква верност једном обручнику! Какав страх од Бога! Каква јасна вера у будући живот, у коме се обручница нада видети са својим обручником!

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно заустављање сунца и месеца (Исус 10) и то:

1. како Исус Навин, да би довршио победу над Гаваоњанима, заповеди сунцу и месецу да зауставе свој ток,
2. како Бог чу глас човека праведника, и силом Својом заустави сунце и месец,
3. како је Бог и створио природу да служи човеку, и како Бог чини по вољи праведника.

БЕСЕДА
о робовима који проповедају слободу

И *обећавају им слободу а сами су робови погибли; јер кога ко надвлада онај му и робује* (II *Пет. 2, 19)*

Још увек апостол говори о *нечистим, безобразним и самовољним опомињући верне, да се чувају њихових завођења поноситим и лаж-*

љивим речима. Прво је рекао о њима, да хуле на славу Божју, друго да *прелашћују на нечистоте тјелесних жеља,* а сада пак говори, како они обећавају слободу, то јест обећавају нешто што и они сами немају, јер надвладани скверним страстима они су робови својих страсти, покорни робови најгрознијих тирана овога света. О браћо моја, како су нама савремене ове апостолске речи, писане пре деветнаест столећа! Погледајте, како запенушено свуда око нас декламују о слободи они који нимало слободе немају! Послушајте вику очајних робова страсти и порока, како обманути обмањују, и ослепљени проповедају светлост! Страсти су ткиво мреже, изаткане од ђавола, да њоме људе лови. Ухваћени у ту мрежу они називају друге људе робовима а себе слободним, на смех ђавола, који ћутке прибира мрежу и привлачи је својој обали. О браћо, чувајте се оних очајника, који себе називају весницима слободе, док данонoћно служе господару своме ђаволу. Своју немаштину они називају богатством, и туђе богатство називају немаштином, као што безумник цео свет назива безумним а себе умним. Тако и они, најнеслободнији, називају друге неслободним. И службу Богу и ближњима, по љубави, они називају робовањем, док службу ђаволу називају слободом. То су пакосници Бога и људи, као што је и сам ђаво пакосник Бога и људи. Кад год чујете, да вам неко говори о слободи, испитајте прво добро, да ли он није роб неке страсти и порока. По нечистоти живота, по безо бразлуку и самовољи познаћете све лажне учитеље слободе. То вас апостол опомиње.

О Господе, једини дародавче истините слободе, сачувај нас од мреже свију пакосника Твојих и наших. Теби слава и хвала вавек. Амин.

26. ЈУЛИ

1. **Свешт. муч. Ермолај.** Свештеник никомидијски. У време цара Максимијана и он беше са оних 2000 мученика које осуди цар да се у цркви и заједно са црквом сажежу (в. 28 децембар). Ермолај некако избеже смрт том приликом, заједно са друга два свештеника. *Ермипом и Ермократом.* Ермолај крсти св. Пантелејмона, с ким заједно би изведен пред суд, мучен, и најзад мачем посечен. С њим пострадаше и Ермип и Ермократ, и сви бише увенчани венцем победе и славе у Царству Христовом. Чесно пострадаше около 304. године.

2. **Преп. муч. Параскева.** Рођена у Риму од родитеља хришћанских, и од детињства научена вери Христовој, св. Параскева с великим усрђем стараше се да на делу испуни све заповести Божје. Верујући тврдо и живећи према својој вери, она упућиваше и друге на пут помоћу праве вере и благочестивог живота. Када јој родитељи умреше, Параскева раздаде све своје имање беднима, а она се замонаши. Као монахиња она са још већим жаром ревности проповедаше веру Христову не тајећи се ни од кога, иако у то време вера Хрис-

това беше крваво гоњена од римских власти. Злобни Јевреји први оптужише св. Параскеву због проповеди забрањене вере. И она би изведена на суд пред цара Антонина. Сва ласкања царева не помогоше ни најмање да поколебају у вери ову слушкињу Божју. Тада је вргоше на огњене муке и метнуше јој на главу усијан шлем. Но Господ је чудесно спасе, и она се избави и удаљи из Рима. И пође опет од града до града да обраћа тамни незнабожачки народ у веру истиниту. Још у два града би извођена пред кнежеве и судије, и истјазавана за Господа свога чинећи при том чудеса велика и силом Божјом брзо опорављајући се од мука и рана. Незнабошци, као и увек, приписиваху њена чудеса мађијама а њено опорављење сили и милости њихових богова. Рече једном св. Параскева кнезу мучитељу: „Исцелише ме, не твоји богови, кнеже, но Христос мој, Бог истинити." Најзад је неки кнез Тарасије посече мачем. Тако славно заврши свој плодовити живот ова светитељка. Мошти њене беху доцније пренете у Цариград. Чесно пострада за Христа у II столећу.

3. **Преп. Мојсеј Угрин.** Беше на двору младога руског кнеза Бориса. Па када безбожни Свјатополк уби Бориса, Мојсеј се избави и добеже у Кијев. Но мало доцније би одведен до краља пољског Болеслава као роб у земљу Пољску, и продан за 1000 златника некој младој и скверној удовици, жени једног Болеслављеног погинулог војводе. Ова опака жена наврађаше Мојсеја на блуд, но Мојсеј се не даде навратити, јер се беше завештао живети чисто пред Господом. Тада му она предложи брак, но он то одби. Потајно прими Мојсеј чин монашки од неког Светогорца, и јави се пред госпођом својом у раси монашкој. Она га веза, па нареди да га шибају и да му одсеку тајни орган. Пет пуних година трајало је то безуспешно завођење од стране те срамне жене, пет година мука и истјазања! Но изненадно погибе краљ Болеслав у некој буни, у којој и ова жена би убијена. Тада Мојсеј слободно оде у Кијев, где се при светом Антонију предаде молитви и безмолвију. Победивши потпуно срамну похот у себи, он помагаше многима да се од ње спасу. И његове свете мошти помагаху многима (в. житије Јована Многострадалнога 8. јула). После десетогодишњег безмолвија у пештери упокоји се св. Мојсеј 26. јула 1043. год. и пресели у вечно девствено царство Христово.

Чистоту пред Богом Мојсеј заветова,
Па слободан духом, и поред окова,
Одговори жени богатој и гнусној,
Окованој страшћу, робињи распусној:
— Који човек до сад слушајући жену,
Спасе своју душу, страшћу покорену?
Адам изгнан беше зоог жене из Раја.
Сампсон због Далиле погибе без сјаја,
Соломон премудри од жена заведен,
На идолску глупост бејаше низведен,
Иродова глава, женом обајана,
Смаче чесну главу Претече Јована.
Остави ме/жено, ја сам Божји слуга,
Па тражи по свету према себи друга.
Ја се твојој вољи покорити нећу,
У сажићу с тобом ја не видим срећу.
Да чист будем телом, то је, жено, нужност,
То /е моја света пред Господом дужност.

Ни ласка ни злато ни власт твоја цела
Завести ми неће ни ума ни тела. Господ
је свесилан, Он ће ми помоћи Те ћу
завет чесно одржати моћи, Само чиста
вода у Рају жубори, Бог је Бог чистоте,
Он нас чисте створи, Он нас чисте хоће,
и чисте спасава, Чистота је, жено,
хришћанину слава. —

РАСУЂИВАЊЕ

Ниједна се страст не побеђује без велике борбе. Блудну страст назвали су Оци смрћу. Кад се блудник спасе блудне страсти, као да је из мртвих васкрсао. Код оних који живе у свету, блудна страст се разгорева у главном од виђења, а код оних који се подвизавају у пустињи, та страст се разгорева од помисли и уображења. Свету Сару, велику подвижницу, мучио је бес блуда у пустињи 30 година. Она га је увек молитвом побеђивала и одгонила од себе. Једном јави јој се смрадни бес блуда у телесном виду, и рекне јој: „Победила си ме, Саро!" Смерно одговори Сара: „Нисам те победила ја него Господ Христос." И од тада је остави и помисао блудна занавек. Кад су питали св. Пимена, како се човек може борити против блудног беса, он одговори: „Ако човек уздржава свој стомак и језик, то ће он моћи владати собом." Св. Антоније рекао је, да у телу постоје три врсте покрета: „једно природно, друго од неуздржљивости у храни, и треће од демона." Други су опет говорили да се блудна похота усиљава још и од гњева и гордости. Но сви су сагласни у томе, да поред човечје трезвености и труда неопходна је помоћ Божја, да би се ова одвратна страст искоренила потпуно. А да је човеку могуће одржати се у чистоти, сведочи између многих других и св. Мојсеј Угрин, који је проживео 50 година у свету и 10 у манастиру, свега 60 година, у потпуној девственој чистоти.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесну победу над Аморејцима (Исус 24) и то:

1. како Бог посла стршљенове против Аморејаца, те се ови збунише и бише побеђени од Израиљаца,
2. како је моћан Господ Бог и како помоћу малих ствари сатире гордељиве неправеднике.

БЕСЕДА
о беди оних који прићу Христу па одступе

Јер ако одбјегну од нечистоте свијета познаи^ем Господа и Спаса нашега Исуса Христа, па се опет заплету у мг *и буду надвладани, буде им пошљедиуе горе од првога* (II *Пет. 2, 20)*

Светло је сунце, браћо, но још су светлије речи апостолске. Сунце обасјава тела, браћо, а душе не може да обасја, док речи апос-

толске обасјавају душе. Сва узвишења душе и све поноре њене апостол види јасно, па нам их осветљава из жарке љубави, да би нас извео на чисти пут спасења. Две велике поуке даје нам он у неколико речи. Прва поука: од нечистоте овога света не може се друкчије побећи осим кроз познање Господа и Спаса нашега Исуса Христа. Пре свега, без познања Господа Исуса не може се видети ни познати нечистота овога света, а потом без познања Господа Исуса човек се не може очистити од те нечистоте. Друга поука: када човек познањем Господа Исуса одбегне од нечистоте овога света, па се опет заплете у њу, онда му последње буде горе од првога. Јер познавши светлост, он се поново враћа у мрак, и мрак бива још мрачнији; и познавши правду, он поново тоне у неправду, и казна бива још страшнија; и познавши светињу, он поново пада у животињство, и животиња бива још јароснија. Апостол се свети не устручава да ово повраћање назад сравни са псом који се повраћа на своју бљувотину, и са свињом која окупавши се поново силази у каљужу.

Ко је познао Господа Исуса, тај је познао све што му треба за спасење; добио је доглед, да види нечистоту, и лаж, и неправду, и добио је силу да утече од свега тога. Нека се не повраћа, дакле, да га вечна смрт не прогута. Нека се куша Бога безброј пута. Јер ако је Бог био брз да га спасе први пут, биће спорији други пут, и још спорији трећи пут. О како су светле речи апостолске, браћо моја!

О Господе Исусе, Спаситељу свемоћни и свеблаги, не одступи од нас у часовима слабости, и избави нас када нас нечистоте света поново повуку себи. Теби слава и хвала вавек. Амин.

27. ЈУЛИ

1. **Св. великомуч. Пантелејмон.** Родом из Никомидије од мајке хришћанке и оца незнабошца. Мајка му се звала Евула а отац Евсторгије. Као младић изучио лекарске науке. Свештеник Ермолај призва га к себи, научи га вери Христовој и крсти га. Чудотворно излечи Пантелејмон једнога слепца, кога су други лекари узалуд лечили; излечи га именом Христовим, и крсти га. Из зависти оптуже лекари Пантелејмона као хришћанина, и Пантелејмон изађе пред цара Максимијана на суд. „И стаде пред земаљским царем телом, а умом стајаше пред Царем небеским." Пред царем он се слободно објави хришћанином, и на очи цареве излечи једног узетог човека од дуготрајне болести. Ово чудо многе незнабошце привуче вери Христовој. Цар га стави на муке, но Господ му се јави у неколико махова и избави га цела и неповређена. Тада и св. Ермолај са Ермипом и Ермократом пострада. Осуђен на смрт св. Пантелејмон клече на молитву. Утом џелат удари га мачем по врату, и мач се преби као да је од воска. И не могаше га џелат погубити док светитељ не сврши молитву и сам не рече да га посеку. Његове мошти посташе целебне. Беше посечен Пантелејмон под неком маслином, која

потом постаде сва окићена плодом. Пантелејмон — значи свемилостиви. Бог свемилостиви прими праведну душу његову, и прослави га међу великим светитељима својим. Чесно пострада за Христа овај дивни мученик у младости својој 27. јула 304. год. Св. Пантелејмон призива се у молитвама при водоосвећењу и јелеосвећењу (свештању масла) заједно са св. Ермолајем и осталим бесребреницима и чудотворцима. Најдивнији храм, посвећен овом светитељу, налази се у Светој Гори.

2. **Св. Климент, архиеп. охридски.** Ученик св. Методија и Кирила. По смрти св. Методија Климент, под притиском Немаца, крете из Моравије на југ. С Гораздом, Наумом, Савом и Ангеларијем — сви заједно прозвати петочисленици — пређе Дунав, погостова у цара Бориса Михаила, и потом дође у Охридску страну. Прво основа манастир у Белици, где му беше и његово прво епископско седиште. Доцније се пресели у Охрид, одакле разви велику архипастирску и просветитељску делатност за сву ближу и даљу околину. У Охриду подиже св. Климент цркву св. Пантелејмону. Имађаше много ученика, који преписиваху књиге словенским писменима за словенски народ. При тој делатности нарочито му помагаше св. Наум. Чинио је чудеса и за живота свога, као што његове мошти пројављују целебну моћ до данашњега дана. После великог труда и верне службе Богу упокојио се мирно у Охриду 916. год. Чудотворне мошти његове почивају у негдашњем храму Свете Богородице, који се доцније прозвао по имену св. Климента.

3. **Блажени Николај.** Христа ради јуродиви новгородски. Син богатих родитеља. Оставио богатство и као јурод јурио по улицама, и кроз јуродство поучавао људе. Његов друг истога подвига био је блажени Теодор. Јурећи се једанпут пред светом они обојица претрче реку поврх воде. Упокојио се у Господу 1392. год.

4. **Првп. Антуса.** После дугог осамљеничког подвига основала манастир од 90 сестара. У време иконоборства под Константином Копронимом свих 90 монахиња буду убијене, а преп. Антуса потом и сама сконча 759. год.

5. **Сто педесет и три мученика,** потопљених у мору у Тракији.

Петочисленици, Божји угодници,
Јеванђелског меда вредни носиоци,
Широм бела света проносише веру Док
се не станише на сињем језеру, Још са
већим трудом одатле да раде, Горки
људски живот Господом да сладе.
Климент архијереј, прави Божји слуга,
Што претрпе много мука и поруга, Он за
Охрид поста Христова застава, Са њим
свети Наум, Ангелар и Сава, И блажени
Горазд — Петочисленици, Сви Божији
људи, Божји трудбеници. Хиљаду година
на небеси живе, Хиљаду година људи им
се диве. Труда не жалише. народе
крстише, Славом се венчаше, Јер Бога
љубише. Охрид чува славу
петочисленика, Словенству су они и
понос и дика.

0
чи[1] Мно
Јсдиипг
трсГ-

Они то -
ветар, а

РАСУЂИВАЊЕ

Ако дајеш милостињу сиромаху, знај, да колико њоме чиниш добра своме ближњем, толико и себи, и још више себи. Св. Антоније говори: „Од ближњега долази нам и живот и смрт." А св. Петар Дамаскин пише: „Као што бедни треба да благодаре Богу, и да љубе богате, који им чине добра, тако, и још много више, и богати (треба да благодаре Богу и да љубе бедне), зато што се они спасавају Промислом Божјим и у садашњем и у будућем веку због милостиње. Јер без бедних они не само не задобијају спасење душе, него не могу избећи ни искушења од богатства." Милостиња која се даје из сујете, или с презрењем, не користи ништа. У ранија времена богаташи су односили злато пустињацима и молили ове да приме. Ретко се дешавало да су пустињаци радо примали милостињу, него и кад су је примали, примали су је из милосрђа према богаташима. Најсиромашнији људи примали су милостињу из милосрђа!

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно ослобођење Израиља од Сисаре и његове силе (Судиј. 4 и то:

1. како се смилова Господ на вапаје поробљених Израиљаца и дарова им победу над Сисаром,
2. како пророчица Девора посла малену силу на Тавор против Сисаре, који имаше 900 гвоздених кола и огромну војску,
3. како прште сила Сисарина, и Сисара погибе.

БЕСЕДА

о пророкованим ругачима светиње

И ово знајте најприје да ће у пошљедње дане доћи ругачи који ће живљети по својијем жељама (II *Пет, 3, 3).*

Да ли се огледало мења и криви, кад ругач стоји пред њим смејући се и ругајући се огледалу? Не, огледало се не мења и не криви, него остаје какво је и било. Ни Бог се, браћо, не мења и не криви, кад му се ругачи смеју и ругају. Непроменљиви и пречисти Бог зна, да се ругач самоме себи руга. Својим ругањем светињи Божјој ругач себе криви, и себе прави наказом. А светиња Божја стоји нетакнута.

О како су већ у наше време, у наше дане, пристигли многи ругачи! Многи премногі — но њихово је мноштво немоћније од Једног Јединог. Шта је мноштво прашине пред једним јаким ветром? Само треба чекати, наоружан стрпљењем чекати, док ветар јак не дуне.

Пристигли су многи премногі ругачи, који се ругају Божјој речи. Они нуде своје речи место Божјих, несвете место светих, гнојне место здравих, смртоносне место животворних. Но реч је Божја као јак ветар, а њихове су речи као прашина.

Ругачи су пристигли, многи премноги, који се ругају Божјим делима, и још ће више пристизати. Они хвале своја дела изнад Божјих дела, и веле, да су дела руку њихових боља и разумнија од дела Божјих. Њихова су дела крађа; јер све што су доброга саградили, саградили су од Божјег материјала и према угледу на Божје грађевине; и све што су злога саградили, саградили су од ђаволског материјала и по угледу на ђаволске грађевине. Чиме се, дакле, хвали прашина? Чиме ће се хвалити ругачи данас-сутра, кад дивљи магарци буду топтали копитама по гробовима њиховим?

Господе пречисти, свете су речи Твоје и силне као јак ветар, и света су дела Твоја и нема им ни броја ни мере. Господе пречисти, спаси језик наш од ругања, и спаси живот наш од ругача. Теби слава и хвала вавек. Амин.

28. ЈУЛИ

1. **Св. апостоли: Прохор, Никанор, Тимон и Пармен.** Ова четворица беху из броја седам ђакона и из Седамдесет апостола. Остала тројица ђакона беху: Стефан, Филип и Николај. Стефан првомученик празнује се засебно 27. децембра, а Филип 11. октобра. Николај није ушао у ред светитеља због своје јереси. А она прва четворица немају посебних дана празновања, него се сви спомињу у овај један дан, 28. јула. Прохор је био рукоположен од апостола Петра за епископа никомидијског. Био је неко време на служби код св. Јована Јеванђелиста, и на острву Патмосу забележио је откровења, која је чуо са уста св. Јована. Потом се вратио у Никомидију, где уложи велики труд око обраћања народа у веру. Сконча мученички у Антиохији где би убијен од неверних. Никанор свети пострада у Јерусалиму истог дана кад и св. Стефан архиђакон, а ускоро за њим и 2000 других хришћана, које побише злобни Јевреји. Тимон беше епископ у Арабији, и пострада за Христа на крсту. Пармен умре на очи апостола, и од ових би оплакан и погребен.

2. **Св. муч. Јулијан.** У време цара Антонина св. Јулијан пређе из Далмације у Кампанију Италијанску. Беше млад и красан младић, душом сав предан Господу. На путу срете војнике царске, који иђаху да хватају хришћане. „Мир вам, браћо!" ослови их Јулијан. По таквом поздраву и по кротости лица младићева војници закључише, да је он хришћанин. На њихово питање одговори им Јулијан: „Хришћанин сам, родом из Далмације." Још им Јулијан отворено призна, да путује с циљем обраћања идолопоклоника к јединоме живоме Богу. Војници га бездушно тукоше и најзад бацишеу неки ров, где 7 дана проведе без икакве људске хране. Но јави му се ангел Божји, који му даваше небесну храну. Изведен на суд Јулијан оста тврд у вери као дијамант. Видећи његово мужевство и непоколебљивост у вери, 30 људи обратише се Христу Господу. Осуђен на смрт св. ЈулиЈан клече и уздиже молитву Богу, благодарећи за свој мученички подвиг и молећи Га, да се смилује свима онима који буду поштовали спомен његов. Би посечен секиром, и предаде дух Богу.

свагд

3. **Преп. Павле Ксиропотамски.** Син цара Михаила Куропалата. Са сјајним образовањем, са ретком мудрошћу и уједно кротошћу Прокопије (тако се најпре зваше) беше у својим младићким годинама предмет дивљења целог Цариграда. У једној повељи цар Роман Старији назива га „највећим од свих философа". Но бојећи се да му се душа не погорди и не пропадне од људске елаве, овај сјајни младић обуче се једнога дана у рите просјачке и дође у Свету Гору, где прими монашки чин од знаменитог светитеља Козме. После дугих усамљеничких подвига ои обнови Ксиропотамски манастир, а мало за тим сазида нови манастир Светопавловски, где у старости и сконча. Када се тај манастир освештавао, цар Роман пошље на дар велики део Часног Крста, који се и до данас тамо чува. Каже се за овога светитеља, да је проповедао Јеванђеље у Македонији и Србији. Претрпео је многе муке од злога цара Лава Јерменина, иконоборца, и упокојио се 820. год. Пред смрт своју св. Павле рекне братији: „Ево стиже час, који је душа моја увек желела и од кога се тело моје увек страшило."

4. **Св. муч. Јевстатије.** Овај мученик Христов беше војник у Анкири. Потргнут на суд он се не убоја никаквих мука но слободно хваљаше име Господа Христа. Војвода Корнилије нареди, те му провртеше стопала, провукоше конопац и вукоше човека Божјег до неке реке, па га бацише у реку. Силом Божјом спасен и од рана исцељен, он се јави војводи потпуно здрав. Када га војвода виде жива, толико се устраши, да извади мач и самог себе прободе. Јевстатије поживе још неко време и сконча у Господу 316. год.

Свет младога Павла високо прослави,
Зато млад царевић царственост остави И
царствени блесак, богатство и силу, И
варошке сплетке, и раскошност гнилу,
Побеже од света, побеже од свију, У
пустињу где се светитељи крију И
подвигом тешким душе спасавају,
Данонећном хвалом Бога прослављају,
На Атонској Гори Павле нађе место Да
од своје душе прави ново тесто, Да му
душа буде као у детета, И да центар
нађе и себе и света. Што желео Павле,
то и постигао, На трудноме путу Бог му
помогао, Избавио тело од пагубних
страсти, Избавио душу од демонске
власти: Све крстио крстом Христова
Распећа И тело и душу. Па ка' чиста
свећа Од љубави Божје красно запаљена,
Од анђела БОЖЛИХ к небу узнесена. Бог
младога Павла, што царство остави, У
Небеском царству високо прослави.

РАСУЂИВАЊЕ

О незлобивости пише св. Нил Синајски: „Потруди се, сине, да свагда будеш прост и незлобив. Немој да имаш једно у срцу а друго

на језику, јер је ово лукавство и лаж. Буди истинит а не лажан, јер је лаж од лукавог. Не враћај зло за зло; но ако ти неко учини зло, опрости му, да би и теби опростио Бог. Ако те мучи злопамћење, помоли се Богу од све душе за онога брата (злотвора), и побећи ће злопамћење од тебе."

Прича се, како се један младић решио био да служи једнога врло ћудљивог старца, само да би му Бог грехе опростио. У најмучнијој служби издржао 12 година, и представио се Богу. Неки велики духовник видео душу младићеву у Рају, где се моли Богу за онога злога старца: „Господе, као што си се смиловао на мене због њега, смилуј се и на њега по великој доброти Твојој због мене, слуге твога!" После 40 дана издахну онај ћудљиви старац, и опет онај духовник виде душу тога старца упокојену у Царству небесном. Каква прекрасна и чудесна незлобивост онога трпељивог младића — уистини чудесна!

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно паљење жртве на камену (Судиј. 6) и то:

1. како се ангел јави Гедеону, а Гедеон отрча па донесе хлеба и меса да угости ангела,
2. како ангел додирну врхом од штапа хлеб и месо, и подиже се огањ, и спали жртву.

БЕСЕДА

о неразумном питању неразумних

Где је обећање доласка његова? (II *Пет. 3, 4)*

Тако питају ругачи светиње Божје. Они који се ругају речима и делима Божјим, ругају се и обећањима Божјим. Ми верни кажемо: Господ ће доћи, а они се ругају и говоре: када ће доћи, кад већ није дошао? Ми кажемо: Господ је обећао доћи, а они се ругају и говоре: *гдје је обећање доласка његова!* Оци наши, веле, бише и помреше чекајући долазак Његов, а Он не дође. Зар ћемо Га, веле, још чекати? Да, браћо, ми Га чекамо, и чекаћемо Га. Он је обећао доћи, и доћи ће. И апостол свети потврђује обећање Господње; гле, он га је чуо из уста самога Господа, из уста из којих само истина излази. *Пред Господом је хиљада година као један дан.* Овим речима апостол затвара уста ругачима а нас учи стрпљењу. Скоро ће две хиљаде година откако је Син Божји дао обећање, да ће поново доћи у *сили и слави,* да спасе верне и казни неверне, а Он још не долази, говоре ругачи. О ругачи неразумни, зар су две хиљаде година за Бога тако дуги као и за вас? Зар не помишљате, да су за Њега две хиљаде година као два дана? Мора ли Он испунити сва Своја обећања у току два дана? Не жури се Њему, бесмртноме, као што се жури вама смртнима. Вама се жури, јер ћете ускоро умрети, а Он је бесмртан, и не боји се смрти. Наћи ће Он вас и у гробовима вашим, кад буде дошао. Пробудиће вас труба ангелска, и ви ћете устати колико да видите, да је Он истинит, па ћете онда бити низринути у

мрачно царство клеветника, јер сте клеветали Господа истине, и угонили Га у лаж. Господ не жели, браћо, да ми будемо љубопитљиви односно дана и часа, кад ће Он доћи; Он само жели, да ми верујемо, да ће Он доћи. Били ми живи или мртви кад Он дође, ми ћемо видети долазак Његов. Није ли то доста?

О Господе Боже, Спаситељу наш, научи нас стрпљењу и утврди нас у вери. Ти ћеш доћи, ми знамо. Теби слава и хвала вавек. Амин.

29. ЈУЛИ

1. **Св. муч. Калиник.** Родом из Киликије. Васпитан од малена у хришћанском благочешћу. Оставивши све, пошао да проповеда Јеванђеље. У Анкири буде ухваћен од некога незнабожачког кнеза Сакердона. Када му кнез грозно припрети мукама, ако се не поклони идолима, одговори му св. Калиник: „Мени је свака мука за Бога мога тако добродошла као гладноме хлеб." После страшних истјазања и побоја, обу га кнез у гвоздене опанке, са ексерима унутра, и нареди да га терају у град Гангрски, јер нити га смеде више мучити нити погубити у Анкири, пошто многи гледајући јуначко трпљење Божјега човека обратише се у веру Христову. Успут ожеднеше војници, и не би воде. Св. Калиник се помоли Богу, и изведе воду из једног камена. Кад стигоше у град Гангрски, бацише мучитељи св. Калиника у пећ зажарену. Светитељ се помоли Богу говорећи: „Благодарим ти, Оче небесни, што си ме учинио достојним овога часа, у који за име Твоје свето умирем." Потом уђе у огањ. Када се огањ угаси, нађоше тело његово мртво али цело и од огња неповређено. Чесно пострада и увенча се венцем вечне славе око 250. год.

2. **Св. муч. Серафима.** Девојка из Антиохије. Живела у дому неке Савине, сенаторке, коју приведе вери Христовој. Чувши за њу неки Вирил, мучитељ хришћана, нареди те је доведоше преда њ. Пошто Серафима оста непоколебљива у вери својој, нареди мучитељ, да се баци у тамницу, и посла неке младиће, да с њом преноће и да је оскврне. Серафима се Богу мољаше у тамници, кад младићи стигоше пред тамничка врата. Ту наједанпут забљешта пред њима ангел Божји с мачем у руци, и они падоше као мртви, потпуно несвесни и раслабљени. Сутрадан мучитељ замоли Серафиму, те молитвом поврати младиће к свести. Приписујући све ово мађијама, Вирил нареди, те ову свету девицу најпре жегоше свећама, а потом је бише штаповима. Но кад њу бијаху, одломи се један комад штапа, одскочи и удари Вирила у очи, од чега он ослепи. Најзад мачем одсекоше главу овој Христовој слушкињи, и она предаде дух свој Богу. Благочестива Савина чесно погребе њено тело, од кога поче тећи исцељење многима. Пострада св. Серафима у време цара Адријана (117 — 138).

3. **Св. муч. Теодотија.** Млада удовица са троје деце. У Солуну, заједно са св. Анастасијом (22. дец.), Теодотија се трудила на делу

Божјем, предана потпуно животу благочестивом. У време гоњења Диоклецијанова, на смрт осуђена, и заједно са својом децом бачена у пећ огњену. Душе њихове свете винуше се у небеску домовину.

4. Св. муч. Јевстатије Мцхетски. Персијанац, родом из једнога села, Арбукета. У својој 30. години дошао у Мцхет град, и ту видећи како хришћани живе и верују, прими крштење. Мучен за Христа и посечен у Тифлису 589. год. Мошти његове почивају у саборној цркви у Мцхету и дају исцељење верујућим.

Серафима, мила ангелима, Сва
невина и душом и телом,
Незлобива у свим помислима,
Много дана беше истјазана За
Господа Христа бесмртнога.
Кнез безбожни у храм је нагони
Да принесе жртве идолима.
Одговара света Серафима. —
Слушкиња сам Бога јединога,
Тело моје храм Духа Светога, У
девству сам тело очувала Да бих
Вогу на жртвупринела.
Храм телесни Господу на жртву, %
Мучи тело колико ти драго, Но
душу ми нећеш видет мртву,
Душа жива пре и после смрти
Огњем, мачем, не мо'ш /е *сатрти.*
Због душе је тело саграђено, И
душом је тело освештано. Од
Бога се душа у свет јавља, Да у
телу Господа прославља. Слава
Богу, Богу Тројичноме! Слава
Богу, Створитељу моме!

РАСУЂИВАЊЕ

Истинитим покајањем, сузама, молитвом и добрим делима може се и најпрљавија душа потпуно очистити и изменити. Зато буди пажљив, да не спомињеш злурадо грехе покајаног грешника, него принеси благодарност Богу и диви се, како се од таме направила светлост и од муља бистра вода. Мисирски цар Амасис беше од ниска рода, па кад поста царем, људи га мало поштоваху сећајући се његовог порекла. Да би доскочио људима и задобио њихово поштовање, он узе метални леген, у коме су се по обичају прале ноге посетиоцима двора, даде га прелити и од њега направити лик некога идола. Тада цар постави тог идола на улицу. Видећи људи идола, почеше му се клањати и одавати божанску част. А цар објави од чега је тај идол направљен. Разумеше људи, да је цар хтео тиме да покаже, да они не треба да мисле више о томе шта је он пре био, него шта је он сад. И почеше људи одавати цару царску пошту.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесни знак што Бог показа Гедеону (Судиј. 6) и **то:**

1. како једне ноћи само руно беше под росом, а сва остала земља суха; и како друге ноћи беше сва земља под росом а руно сухо,
2. како то означаваше најпре народ израиљски усред незнабожачког света (до доласка Христова), а потом незнабожачки свет под благодаћу, и безблагодатни Израиљ (по доласку Христову).

БЕСЕДА

о одлагању Дана Страшнога по милости Божјој

Не доцни Господ с обећањем, као што неки мисле да доцни, него нас трпи, јер неће да ко погине, него сви да дођу у покајање (II *Пет. 3, 9)*

Милост Божја, браћо, одлаже онај *дан који гори као пећ,* по речима пророчким (Мал. 4, 1). Нека се, дакле, застиде ругачи, који се ругају обећању Божјем и говоре: *гдје је обећање доласка Његова?* Није Бог заборавио обећање Своје него су грешници заборавили сами себе. А Бог по неизмерној милости Својој чека, да грешници дођу к себи, и покају се, и припреме се за дан онај, који се не понавља. Гле, дан онај није као многи дани, који се дају људима ради покајања и припреме за сусрет с Богом. Дан је онај један, и разликује се од свих осталих дана, јер он не долази за покајање него за суд. Као што је Суд Страшни један, и неповторив, тако је и дан онај један и неповторив.

Бог не жели да ко од људи погине. Он није створио људе за погибију него за спасење. Има ли баштована, који сејући поврће жели, да му се поврће сасуши и пропадне? А Бог је мудрији и сажаљивији од свих људи. Једну жељу Бог има, наиме: да се сви људи покају и од зла поврате. Како се радује виноградар, кад му се увели виноград поврати, и поново озелени и плод донесе! Колика ли је тек радост Бога и ангела Божјих, кад се душе људске, увеле од греха, поврате, и подмладе од суза покајања, и донесу плод покајања.

О Господе, милосрдни и човекољубиви, помози грешницима, да осете милост Твоју и сажаљивост Твоју према њима, — да осете и да се покају, — да се покају и поврате са опаких путова својих. Теби слава и хвала вавек. Амин.

30. ЈУЛИ

1. Св. апостоли Сила, Силуан, Крискент, Епенет и Андроник. Сви из Седамдесет апостола. Св. Сила би послат из Јерусалима у Антиохију с Павлом и Варнавом, да тамо реше спор међу вернима односно обрезања, наиме, да не треба обрезивати незнабошце, кад прелазе у хришћанство (Дела Ап. 15, 22). Потом је путовао Сила с Павлом по Азији и Македонији, и био постављен за епископа у Коринту, где је мирно скончао. Силуан је помагао обојици врховних апостола (1 Пет. 5, 12; II Кор, I, 19). Као епископ у Солуну много се потрудио, много настрадао, док није земаљски живот заменио небесним. Крискент би сатрудник ап. Павла (II Тим. 4, 10), потом епископ у Галатији, па мисионар у Галији, где мученички сконча за Христа у време Трајаново. Епенет свети, споменут од апостола Па-

вла (Рим, 16, 5), био је епископ у Картагени. Андроник (Рим. 16, 7) епископ Паноније, спомиње се посебно 17. маја.

2. **Свешт. муч. Валентин.** Био епископ у италијанском граду Интерамни. Исцелио од болести брата трибуна римског Фронтана. Кад се разболи син познатог философа Кратона, Херимон, то по саветовању Фронтоновом позва Кратон епископа Валентина у Рим. Херимон беше сав згрчен, тако да му глава беше савијена међу колена. Валентин се затвори у собу са болесником, и сву ноћ проведе у молитви. Сутрадан изведе Херимона потпуно здрава и предаде оцу. Тада се крсти Кратон са целим домом својим и са три ученика своја. Херимон остави дом очев и оде са Валентином. Утом се крсти и син епарха римског, Авундије. Разјарен због овога епарх ухвати Валентина, и после мучења посече мачем. Посечени беху тада и она три ученика Кратонова: Прокул, Евив и Аполоније. Њихова тела узе Авундије и чесно сахрани. Сви пострадаше 273. год. и посташе грађани Царства небеског.

3. **Свешт. муч. Полихроније, еп. вавилонски.** Када цар Декије освоји Вавилон, ухвати Полихронија и три презвитера, два ђакона и два покрштена кнеза: Евдона и Сениса. Полихроније не хте ништа одговарати пред царем него само ћуташе, док св. Парменије презвитер одговараше за све. Епископа и свештенике одведе цар у Персију, у град Кордову, и секирама посече их. А кнежеве, Евдона и Сениса, одведе собом у Рим, и тамо их најпре баци пред зверове, па после мачем погуби. Сви чесно пострадаше 251. год.

4. **Св. Јован војник.** Потајни хришћанин. Послат од цара Јулијана Одступника да убија хришћане, он их не убијаше него помагаше да се сакрију. Јулијан га баци у једну тамницу у Цариграду. Када погибе зли цар, Јован се предаде подвигу живећи у чистоти и светости. Упокојио се мирно у старости. По смрти јављао се некима, који су потребовали помоћ његову. Молитве њему помажу да се пронађу лопови.

5. **Преп. мајка Ангелина, деспотица српска.** Мошти њене леже у ман. Крушедолу (Види њено житије 12. децембра).

Незнабожни владар страшни цар Декије,
УЈарости викну: о Полихроније, Што богове
римске, старче, не поштујеш? Заповести
царске што нећеш да чујет? А светитељ
ћути, ништа не говори. Опет цар га пита, а
светац не зоори.
— Нем је овај човек! закључи Декије.
— Наш отац нем није, рече Пармежје,
Но неће да збори, држи уста чиста,
Држи уста чиста по наредби Христа:
Не бацајте свога бисера пред свиње,
Не дајите псима божанске светиње!
Светац чува бисер, држи га у себи,
Да не прља уста говорећи теби. —
Декије разјарен ко никад у веку
Нареди Пармену језик да одсеку.
Одсекоше Језик. Ио шта му то значи —
Говор свеца поста дивнији и јачи! То
Господ ратује за ревносне слуте. Чува
их од стида и људске поруге.

РАСУЂИВАЊЕ

Треба разликовати грешника од покајника. Ако си узео на се улогу да изобличиш грешника, чувај се добро, да не изобличиш и покајника. Како је покајан грешник мио Богу, сети се из приче о блудном сину. Нека и теби, дакле, буде мио онај ко је постао мио Богу. Догодило се у она времена, да један монах падне у грех, због чега буде изагнан из манастира. Тај монах оде св. Антонију, исповеди грех, покаје се, и остане код Антонија неко време. Тада га Антоније посла натраг у манастир, али тамо га не приме, него га поново изагнају. Опет дође покајник к Антонију. Опет га Антоније врати у манастир са оваквом поруком оцима манастира: лађа једна претрпела крушење и свој товар изгубила; с великом муком лађа та достигла у пристаниште, а ви хоћете да потопите и то што се спасло од потопљења! — Чувши ову мудру поруку оци с радошћу примише покајног брата у манастир.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесну победу Гедеонову над Мадијанима (Судиј. 7) и то:

1. како Гедеон сабра 32000 војника и пође на Мадијане,
2. како му Бог нареди да смањи тај број, да се не би Израиљци хвалили, да су они победили а не Бог,
3. како Гедеон одабра само 300 војника и победи Мадијане, који беху многобројни *као скакавци.*

БЕСЕДА

о доласку Страшнога Дана Господњег

> *Лли ће доћи дан Господњи као лупеж ноћу, у кош ће небеса с хуком проћи, а стихије ће се оо ватре распасти, а земља и дјела што су на њој изгорјеће* (II *Пет. 3, 10)*

Страшан је дан Господњи, о како је неисказано страшан! Страшан је како због неумитне правде тако и због своје изненадности. Сам је Господ заповедио: *стражите, јер не знате дана ни часа* (Мат. 25, 13), а апостол, који је својим ушима чуо те речи, само их повто-рава. Онај ко се боји лупежа, стражари сваке ноћи, да га лупеж не би изненадио. Онај ко се боји дана Господњега, стражари свакога дана и свакога часа, да га тај дан и час не би изненадно ухватио на греху. И сувише смо ми привикнути на правилно окретање точка времена и на правилно однизивање дана и ноћи, тако да не слутимо приближење хуке онога дана, који ће засенити све дане, и зауставити точак времена, и изломити ситне паоце његове. Као кад сунце наднесе лице своје огњено над милионе воштаних свећица, и затамни светлост њихову, и растопи восак њихов. Страшан, страшан, страшан

је дан Господњи! Кад тај дан наднесе своје огњено лице над свећице садашњих дана, ови ће се погасити и потамнети, небеса ће с хуком проћи, небеса, према којима се рачунају садашњи обични дани, а стихије ће се од ватре распасти; распашће се материјалне стихије: земља, вода, ваздух и огањ. И неће их бити. Биће све ново. И земаљска наша постојбина и сва села на њој изгореће. И неће их бити. Биће све ново. И наша сва дела изгореће: кад Бог не жали Своја дела, зар ће жалити наша? Неће Бог тражити дела него делатеље. Делатељи ће се сви јавити Њему на Суд, а дела њихова спалиће се. И све ће бити ново. Ко се осуди, осуди; ко се награди, награди — за сву вечност. Страшан је, браћо, ваистину страшан дан Господњи! Страшан због изненадности своје, и страшан због неумитне правде Божје.

О Господе праведни, учини нас трезвеним и будним! Нареди анђелима Твојим светим да нас држе у трезвености и будноћи, те да нас грех не опија и не успава. Теби слава и хвала вавек. Амин.

31. ЈУЛИ

1. Св. **Евдоким.** Рођен у Кападокији од благочестивих родитеља, Василија и Евдокије. У време цара Теофила (829 — 842) Евдоким беше млад официр у војсци. Но и као војник он улагаше сав труд, да живи по заповестима јеванђелским. Чуваше чистоту своју непорочно, и избегаваше да говори ма с којом женом осим мајке своје; беше милосрдан према беднима, брижљив у читању свештених књига, и још брижљивији у молитвама Богу. Избегаваше сујетне забаве и празнословље. „Усред метежа и сујете светске беше као крин усред трња и као злато усред огња." Због његових необичних добродетељи цар га постави за војводу кападокијског. На том високом положају Евдоким се стараше да буде праведан пред Богом, и праведан према људима. Но по Божјем Промислу сконча рано, у 33. години својој. Његове мошти показаше се целебне. Један сумашедши човек дотакну се гроба његова и оздрави; тако и једно узето дете устаде и би здраво. После 18 месеци његова мајка отвори сандук и нађе тело његово као живо, без икаква знања труљења. И диван мирис дизаше се од тела светитељева. Мошти му доцније беху пренете у Цариград, и сахрањене у новој цркви Св. Богородице, коју постројише родитељи овога праведнога Евдокима.

2. **Св. муч. Јулита.** Из Кесарије Кападокијске. Имађаше са својим суседом спор око имања. Овај оде суду и објави да је Јулита хришћанка, што је у то време значило исто што и бити ван законске заштите. Света Јулита радије се отказа свога имања него своје вере. Но злобни незнабошци не оставише је на миру ни после тога, него је мучише и најзад у огњу сагореше 303. год. И тако ова следбеница Христова жртвова и имање и тело своје ради вечног спасења душе.

3. **Св. Јосиф Ариматејски.** Благообразни Јосиф, богати човек, члан Синедриона јеврејског и потајни следбеник Христов (Мат. 27,

57; Јов. 19, 38). Он је скинуо тело Христово с крста, заједно с Никодимом, и положио га у своју гробницу. Због овога је био окован од Јевреја и бачен у тамницу. Но васкрсли Господ јави му се и увери га у Своје васкрсење. Потом Јевреји га пусте из тамнице и протерају из отаџбине. Он пође по свету да проповеда Јеванђеље Христово, и ту благовест донесе и у Енглеску, где се и упокоји у Господу.

4. **Св. Јован егзарх.** Знаменити свештеник и богослов бугарски из времена цара Симеона (892—927). Превео на словенски језик Шестоднев Василијев и Богословље Дамаскиново. Упокојио се мирно у Господу.

Јосиф муж богати и благообразни, О Христа распета он се не саблазни, Но кад сунце мркну и земља се стресе, Он к Пилату оде и всст му однесе Да је Господ умро, Господ живодавни — Ученик потајни тако поста јавни. Кад се јавни скрише, тајни поста јаван, Тако Јосиф мудри за дан поста славан. Па Христово 'тело с Никодимом сложи И у врту своме у гроб нов положи. Јеврејски шпијуни чуше, доставише, Јосифа праведног у оков ставише. У тамници тамној'Јосиф тамноваше Докле Господ његов у Аду светљаше. Преврташе Јосиф о Христу сећања, Спомињаше чудна Његова делања, Чудеса и речи и пророштва многа, пред Њим он стајаше у присуству Бога, А сад — тама свуда. споља и изнутра, Тамни дани, ноћи, вечери и јутра После сјајног блеска, од сунца сјајнијег, О, *очајног мрака, од Ада тамниЈег! Но гле изненадно у тамници свану; Васкрсли се јави робу оковану. О Јосифе храбри и благообразни, Ни о Васкрслога ти се не саблазни. О умрлу Христу ти Пилату јави Па и Васкрслога позна и прослави. Нек те слави чесно земља Британија, Ти јој први семе спасења посија.*

РАСУЂИВАЊЕ

Подвижници у пустињи труде се да одсеку вољу своју и живе по вољи Божјој. Погрешно мисле неки, да пустињак живи сасвим осамљено. Ниједан пустињак тако не мисли. Он живи у друштву Бога, и ангела Божјих и упокојених светитеља. Где је ум човеков, тамо је и живот човеков. А ум пустињака је у највећем, најчистијем и најмногобројнијем друштву, у каквоме човек један може бити. Једанпут авва Марко пребаци св. Арсенију пустињаку: „Из каква узрока ти бежиш од нашега друштва и од разговора с нама?" Арсеније одговори: „Зна Бог, да ја вас волим, али не могу бити заједно и с Богом и с људима. На небу хиљаде, и хиљаде хиљада, имају једну вољу, а код људи су воље многе и разне. Зато не могу да оставим Бога па да будем с људима."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам казну Божју која постиже Авимелеха и Сихемљане (Судиј. 9) и то:

1. како Авимелех помоћу Сихемљана уби седамдесеторицу браће своје,
2. како сам Авимелех по том поби Сихемљане, раскопа им град, и посија со по њему,
3. како Авимелех после многих победа погибе од једне жене, која с куле баци на главу његову комад жрвња,
4. како и Сихемљане и Авимелеха стиже клетва Јотама, сина Гедеонова.

БЕСЕДА

о последњем чекању

Зато, љубазни, чекајући ово старајте се да вас он нађе чисте и праве у *миру* (II *Пет. 3, 14)*

Шта је наше последње чекање, браћо? У ноћ чекамо дан, у дан чекамо ноћ, па опет дан, па опет ноћ. Но та чекања нису наше последње чекање. Шта је наше последње чекање, браћо? У радости стрепимо ишчекујући жалост, у жалости с надом ишчекујемо радост, па опет жалост, па опет радост. Но ни та чекања нису наше последње чекање. Наше последње чекање, браћо, јесте чекање Суда Божјега. Кад дође Суд Божји, страшни Дан *који гори као пећ,* онда се дочекује заслужено: дан за једне без смене са ноћи, и ноћ за друге без смене са даном; радост за једне без смене са жалошћу, и жалост за друге без смене за радошћу. То је, браћо, последње чекање људског рода, знао он то или не знао, мислио он о томе или не мислио.

Али ви, верни, треба да знате, и ви треба о томе да мислите. То знање нека буде врхунац свих ваших знања; и та мисао нека управи све друге мисли ваше. Знању и размишљању о томе приложите још и оно што је најглавније, приложите старање ваше, да будете чисти и прави (или још тачније преведено: нескверни и непорочни) и у миру. Старајте се да будете чисти умом и срцем, прави савешћу, и у миру с Богом. Само тако последње чекање неће вас престравити изненађењем, нити ће вас низвргнути у ноћ без дана, и у жалост без радости. Као што је све у животу Господа Исуса изненађење за људе, тако ће бити изненађење и Његов други долазак у сили и слави. Изненађење је било Његово рођење од Пречисте Деве, изненађење и Његово сиротовање, изненађење и Његово чудотворство, и свако дело, и свака реч, и понижење, и драговољна смрт, и васкрсење, и вазнесење, и црква, и распростирање вере Његове. Изненађење ће бити и Његов други долазак, изненађење страшније од свих изненађења.

О Господе, о Судијо праведни, како ћемо Те срести необучени у чистоту, и у непорочност и у мир? Помози нам, помози нам, да се колико-толико припремимо за страшни сусрет с тобом. Теби слава и хвала вавек. Амин.

1. АВГУСТ

1. **Седам Макавеја, Соломонија, матер њихова и Елеазар, свештеник.** Пострадаше сви за чистоту вере израиљске од цара Антиоха, званог од једних Епифанос (просветљени), а од других Епиманис (безумни). Због великих греха у Јерусалиму, а нарочито због отимања око власти архијерејске, и злочина, учињених приликом тог отимања, попусти Бог велику беду на свети град. Антиох хтеде поштопото да наметне Јеврејима идолопоклонство јелинско на место вере у једнога живога Бога, и чињаше све у томе правцу. Помагаху ту његову мисао и неки вероломни архијереји и друге старешине јерусалимске. Једном дође сам цар у Јерусалим и нареди, да сви Јевреји једу свињско месо, противно закону Мојсијеву. Јер једење свињског меса беше очигледан знак, да се неко одрекао вере израиљске. Старац Елеазар, свештеник и један од седамдесет преводилаца Старог Завета на грчки језик, не хте јести свињског меса. За то би мучен и у огњу спаљен. Враћајући се у Антиохију, цар узе собом седам синова, званих Макавеји, и мајку њихову Соломонију. Седам браће Макавеја зваху се: Авим, Антонин, Елеазар, Гурије, Евсевон, Алим и Маркел. На очи мајке опаки цар мучаше једног по једног сина, дерући свакоме кожу с лица и бацајући их потом у огањ. Они сви храбро претрпеше муке и смрт, но вере се своје не одрекоше. Најзад и мајка, када виде и свог последњег трогодишњег сина у огњу, и сама скочи у огањ и изгори, предавши душу Богу. Сви чесно пострадаше за веру у једног живога Бога око 180. год. пре Христа.

2. **Изношење Часнога Крста.** Овај празник установљен би договорно од Грка и Руса, у време цара грчког Мануила и књаза руског Андреја за спомен истовремене победе и то: Руса над Бугарима и Грка над Сараценима. У обе те војне ношени су с војскама крстови, из којих су засветлиле луче небеске. Зато се установи, да се 1. августа износи крст из цркве Свете Софије, најпре у средину цркве а потом и на улице, ради поклоњења народа и ради спомена чудотворне помоћи крста у бившим ратовима. Но ово није био обичан крст но прави Часни Крст, који се чувао у храму царског двора. Часни Крст је преношен из царског двора у Св. Софију 31. јула, а одатле после ношен по улицама ради освештања земље и ваздуха. Најзад 14. августа поново је враћен у храм царске палате.

3. **Св. девет мученика.** Њихова су имена: **Леонтије, Атије, Александар, Киндеј, Минситеј, Кириак, Минеон, Катун и Евклеј.** Први беше дрводеља, а остали земљорадници. Због дрзновеног исповедања вере Христове и због разрушења храма Артемидина, бише љуто истјазавани и обезглављени у време Диоклецијаново у Пергији Памфилијској, и посташе наследници Царства Христова.

Часном Крсту Христовоме
Сви се часно поклањамо,
Силом Крста Христовога
Од напасти избављамо.
Крст је јачи од демона И
од сваког земног цара,
Крст спасава од болести
И напасти од варвара.

Кнез Андреја силом крста
Спасе земље поробљене,
Силом крста цар Мануил
Славно разби Сарацене.
Од војски незнаоожних,
Од насилних освајача, Од
свих зала — показа се
Сила крста много јача.

РАСУЂИВАЊЕ

Немоћан се обично брани лицемерством а моћан насиљем. Но да човек не може свој живот одбранити пред Богом ни лицемерством ни насиљем, јасно нам показује пример светога старца Елеазара и цара Антиоха. Када насилни цар изведе Елеазара на суд и принуђаваше га да једе свињско месо, ако жели живот да сачува, Елеазар то непреклоно одби. Тада неки пријатељи Елеазарови дотурише му комад неког другог, не свињског меса, молећи га да једе пред царем и народом, те да тако сачува и живот и савест. И ту понуду старац одби говорећи пријатељима: „Не приличи мени староме лицемерити на саблазан многим младим." И погибе старац телом али спасе душу своју. Насилног цара Антиоха пак стиже казна Божја још у овом животу. Нападе га нека страшна болест изнутра, и тело његово кипташе црвима, и смрад од њега распростираше се на далеко. У очајању своме он се сети невино проливене крви хиљада и хиљада људских бића, која по његовој наредби бише непоштедно убијена, устраши се од Бога, и поче исповедати Бога јединога, кога пре гоњаше гонећи његове верне. Али милост се небеска на њему не пројави.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам казну Божју над Израиљем (Судиј. 10) и то:

1. како Израиљци чинише што је зло пред Господом поклањајући се идолима сирским и сидонским и моавским и другим,
2. како их Господ предаде у ропство Филистејима који их газише и сатираше 18 година,
3. како је страшан Господ према одступницима од вере праве.

БЕСЕДА

о пророчким виђењима

Виђење Исаије сина Амосова (Иса. 1, 1)

Ко има разума, може да позна Бога јединог и истиног. Ко је неразуман, нека слуша разумнога, и спашће се и један и други. Бог се да познати јасно од створене природе, још јасније од надахнутих Божјих људи, а најјасније од Господа Христа. Надахнути Божји људи пре Господа Христа били су пророци. Међу првима је био Исаија, син Амосов. Дух Божји њему је отворио вид, и он је видео оно што други људи нису видели. Зато он своју поруку народу своме назива

виђењем (или утваром). Како су пророци видели тајне небеске и тајне будућих догађаја, то се не да описати; то се само да доживети коме се од Бога дарује.

Истинита су виђења светих пророка, јер су се речи и небеске прилике из тих виђења доцније стварно потврдиле. Истините су и зато, што су она служила добру људи, и враћању од зла на добро. Истинита су још и због тога, што их пророци неустрашиво објављиваху без обзира на патње, које их од тога снађоше, чак и без обзира на љуту смрт, коју многи од њих претрпеше.

Шта прими Исаија од земље и од људи за своја виђења? Богатство ли, или част, или високо звање? Тестером га Јевреји престругаше! То је богатство, то част, то слава пророка — пострадати за истину Божју.

Послушајмо, дакле, пророке Божје, јер они су путови који воде граду цара великога, они су зраци великог сунца правде — Христа, који на далеком кругу обасјава људе светлошћу небеском, указујући им на Сунце.

О Господе Христе, који си кроз пророке Себе објављивао и Себи пут припремао за силазак у долину нашу, помози нам. Помози нам да познамо светлост Твоју и промисао Твој у светим пророцима Твојим. Теби слава и хвала вавек. Амин.

2. АВГУСТ

1. **Откриће и пренос моштију св. Стефана, архиђакона и првомученика.** Када злобни Јевреји камењем убише св. Стефана, оставише тело његово да га пси изеду. Но друкчије хтеде Промисао Божја. Тело мучениково лежаше на отвореном месту под градом ноћ и два дана, а друге ноћи дође Гамалил, учитељ Павлов и потајни ученик Христов, узе тело, однесе га у Кафаргамалу на своје имање, и ту га чесно погребе у једној пећини. У исту пећину сахрани Гамалил и свога пријатеља Никодима, који плачући над гробом Стефановим умре. Ту сахрани Гамалил и свога крштенога сина Авива. И према своме завештању и сам Гамалил ту беше сахрањен. Од тога времена прошли су векови, и нико од живих није знао, где је сахрањено тело св. Стефана. Но 415. год., за време јерусалимског патријарха Јована, јави се Гамалил три пута у сну свештенику кафаргамалском Лукијану, и потанко му оприча све о сахрани свих поменутих указујући тачно место њихових заборављених гробова. Узбуђен од тога сна Лукијан јави патријарху, и с благословом патријарховим оде с људима и откопа четири гроба. Гамалил му беше већ у сну рекао, које је чији гроб. Силни мирис благоухани испуни сву пећину од моштију светитељских. Тада мошти св. Стефана беху свечано пренете на Сион и ту чесно сахрањене, а мошти осталих изнесене на једно брдо више пећине, и ту у једној цркви положене. Многа исцељења болесника догодише се тога дана од моштију св. Стефана. Доцније те

мошти бише пренете у Цариград. Тако Господ увенча многом славом онога који први за Његово име крв своју проли.

2. **Свешт. муч. Стефан, папа римски,** и други с њим. Био папа у Риму од 253—257. год. Борио се против јеретика Новатијана. Исцеливши Лукилу, ћерку трибуна Немезија, крсти обоје. Пострада у време Валеријана са 12 својих клирика. Посечен за време литургисања.

3. **Св. блажени Василије јуродиви Московски.** Отац му се зваше Јаков а мати Ана. У 16. години својој предао се подвигу јуродства, и у том тешком подвигу издржао 72 године. Живео свега 88 година. Ишао бос, гологлав, и у драњама. Није имао никаква стална обиталишта. Исправљао је грешнике, укоревао велможе, прорицао истинито, имао виђење на даљину. Натрпевши се довољно од глади, од мраза, од увреда људских, Василије блажени предаде Богу своју свету душу. На погребу му био цар Иван с митрополитом. Сахрањен у храму московском Пресвете Богородице, назватом после по његовом имену.

Усред ноћи тамне Гамалил се јави, Лукијану тајну чудесну објави; Гамалил се јави, старац достојанствен, На светломе лицу осмејак тајанствен. Дуга седа брада,'и седе му власи, Хаљина му бела, црвен крст је краси. Па Гамалил стави четири кошнице У пећини једној крај чет'ри гробнице. Три бејаху златне, четврта сребрна, Свака беше цвећем красним испуњена. Прва беше пуна црвенога цвећа, Три остале оелог, из рајског пролећа. — Та златна кошница, Гамалило рече, Са црвеним цвећем. из ког мирис тече, Та пред гробом стоји Стефана светога, Што крв своју проли за Христа живога. А две друге златне са цвепем пребелим С Никодимом светим ја, Гамалил, делим Ту његово тело, а ту моје тело А четврта она — чисто сребро бело И са белим цвећем, ту Авив почива, Мој синак једини, кога гледам жива. Кошница му бела и цвеће му бело, Јер чисту имаше и душу и тело, Млад и крштен умре као цветак рани, Крај Стефана светог ја сина сахрани' Да помогне светац мом Авиву сину Ко што он поможе сваком хришћанину.

РАСУЂИВАЊЕ

Ми морамо бити стрпљиви и милостиви према грешнику, ако хоћемо да дуготрпљиви Бог буде милостив према нама. Велика милосрдност блаженог Александра, патријарха антиохијског, постала је била пословична. Неки његов писар украде му неколико златника и побегне у Тиваиду. Но у пустињи ухвате га разбојници и одведу собом. Узнавши о овоме, Александар пошље 8з златника разбојницима као откуп. Зато се говорило: „милост Александрова не може бити побеђена никаквим грехом." А св. Јован Милостиви пише: „Дуготр-

пљивост је Божја непокретна, и милост његова незлобива... Колико зликоваца, који иду да убију и украду, Он прикрива, да не буду ухваћени и на муке стављени. Морски разбојници плове по мору, и Он не наређује мору да их потопи. Колико се њих криво куну Светим Причешћем, и Он трпи, не плаћајући им овде злом. Хајдуци на друму пљачкају, и Он их не предаје зверовима да их растргну... Блудници с блудницама ходе, а Он трпи. Зашто све то? Јер чека покајање и обраћање. Заиста Бог не жели пропасти грешнику... Зато, браћо, застидимо се пред преблагим Господом Богом."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесну помоћ Божју покајаним Израиљцима (Судиј. 11) и то:

1. како покајници завапише Богу: чини с нама што ти је драго, само нас сад избави (Судиј. 10),
2. како дух Господњи сиђе на Јефтаја, и он разби Амонце и ослободи Израиљ,
3. како и данас покајање људи доводи до мира с Богом и низводи помоћ Божју у напасти.

БЕСЕДА

о жалби Божјој на народ неверни

Чујте небеса и слушај земљо, јер Господ говори: синове одгојих и подигох, а они се одвргоше мене (Иса. 1, 2)

Гнев, гнев Божји! У гневу одвраћа се Бог од народа избраног и жали се на Њ осталим створењима Његовим, жали се небесима и земљи. Чујте анђели моји свети и словесни, и чујте све твари земаљске бесловесне! Хтедох народ овај учинити светим и словесним, а он се унизи испод твари бесловесних нечистотом и неблагодарношћу. Назвах их синовима Својим и *узвисих их,* а они ми окретоше леђа и одоше за скверним идолима! Гнев, гнев Божји, гнев љубави, која и по хиљадити пут чини добро губавцу, но која и по хиљадити пут бива попљувана од губавца. Кад би све мртве стихије проговориле, могле би, са свима живим тварима, посведочити превелика чудеса, која једини и живи Бог учини у Мисиру и у пустињи за народ израиљски, само да би се овај народ одвратио од идолопоклонства и поверовао у јединога живога и свемогућега Бога. То би могла посведочити и вода и крв, и камен и дрво, и тама и огањ, и жабе и мухе, и птице и змије, и болест и смрт, и облак и дим, и ветар и мана, и бакар и гвожђе, заједно са фараоном и многобројним народима, чудесно побеђеним руком Божјом и уклоњеним с пута народу израиљском. Па ипак се тај народ одврже од Бога и оде за идолима!

То је страшно виђење Исаије, сина Амосова, пророка Божјег. О браћо моја, помислите, какво би виђење имао пророк Исаија за нас, кад би се данас појавио у нашем народу!

О Господе, једини живи, и једини свемоћни, прикуј ум и срце наше уз Тебе, Бога истинога, и сачувај нас, сачувај нас одступништва од Тебе. Теби слава и хвала вавек. Амин.

3. АВГУСТ

1. **Преп. Исакије, Далмат и Фауст,** Исакије се празнује још једанпут посебно (в. 30. мај). Свети Далмат беше најпре официр при цару Теодосију Великом, и цар га држаше у великој части. Но када се у њему пробуди дух, он презре све светско, напусти свој чин, узе свога јединца сина Фауста, и с њим оде у предграђе Цариграда, у обитељ св. Исакија, где се обојица постригоше у иноке. Беше Далмат сав предан богоугодном животу, чему се радоваше старац Исакије. И када се Исакије приближи часу смртном, он постави Далмата за игумана место себе. Доцније се та обитељ по Далмату назвала далматска. Далмат се предаваше посту понекад и до 40 дана. И постом победи невидљиву силу демонску. Учествовао на III Васељ. сабору, и борио се против јереси Несторијеве. Угодивши Богу представио се мирно у V столећу. Син његов Фауст подржаваше оца у свему, и после богоугодног живота сконча мирно у тој обитељи далматској.

2. **Преп. Козма шкопац.** Монах из лавре Фаранске. Врло учен у Светом Писму. Толико је ценио дела св. Атанасија Великог, да је говорио ученику своме: „Када чујеш какву реч из књига св. Атанасија, ако немаш хартије, на рубини је запиши." Под старост дође у Антиохију патријарху Григорију (1" 584), и ту сконча свој живот. Патријарх нареди, да се тело Козмино сахрани у манастиру Патријаршије. Један човек често долажаше на гроб Козмин, и чествујући светитеља мољаше се ту Богу. Упитан зашто то чини, он објави да је 12 година лежао узет, и да га је св. Козма исцелио.

3. **Преп. Антоније Римљанин.** Рођен у Риму 1086. год. од родитеља благочестивих и имућних. У то време одвоји се црква Римска од цркве Источне, и сви који осташе верни цркви Источној бише гоњени од клира Римског. Међу гоњенима беше и Антоније. Он раздаде све наслеђено имање, и замонаши се. На једној стени у мору, стојећи подвизаваше се 14 месеци. Стена се међутим одвоји од свог основа и неким чудним промислом доплови водом до Новгорода. У Новгороду прими га архијереј Никита љубазно и поможе му подићи цркву Св. Богородице, где после би манастир. Поживе Антоније дуго као игуман тога манастира, и пројавив велику благодатну силу кроз чудеса многа, сконча мирно 1146. год. и пресели се у дворе Господње.

4. **Св. Саломија мироносица.** Мати св. апостола Јакова и Јована, жена Заведејева, а кћи Јосифа, обручника Пресвете Богородице. Служила Господу за време Његовог земаљског живота и удостојила се бити међу првовесницима васкрсења Његовог.

Мртва стена и човек на стени,
Бурно море около се пени,
Антонијеу Бога удубљен Ум свој
Богу стално уздизаше И молитве
срцем узношаше. Крете стена,
Антоније ћути, Сав у Богу, он о злу
не слути, Страшљива су сва зла
пред јунаком А највише пред
правим монахом. Провиђење
човеком управља, А кроз свеце Бог
себе прославља.

Прослави се Бог кроз Антонија,
Антоније ко звезда засија У
великом граду Новгороду, Где се
чудо објави народу. Антоније
смерност неговаше, Ум свој Богу
стално уздизаше, Душа смерна
Богу жртва слатка, А молитва —
тамјан жртве праве, Антоније и
тамјан и жртва Свеца никад Бог
не виде мртва Ко ни Бога светац
видовити.

РАСУЂИВАЊЕ

Свете душе су са великом приљежношћу читале Свето Писмо, удубљујући се у сваку реч, и стављајући себе пред огледало Речи Божје као пред Страшни Суд. Толика је била њихова приљежност у томе, да су неки подвижници предузимали далека путовања, да би дошли до неког духовног мудраца, који би им једну реч или једну изреку из Св. Писма протумачио. Тамо где је било могуће, то се постизало помоћу писама. Отуда су и остале читаве збирке писама светитеља, као што су били: св. Василије, Григорије, Златоуст, Исидор Пелусиот, Нил Синајски и др. многи. Св. Козма замисли се једнога дана над речима Господа Исуса, када Он у Гетсиманији питаше ученике, да ли имају нож. И кад му ученици рекоше: *ево овдје два ножа,* Он им рече: *доста је,* (Лк. 22, 38). Па не могући сам себи објаснити те речи, реши се Козма да иде преко пустиње у удаљену лавру, звану Пирга, знаменитом авви Теофилу, да га пита. Са великом муком доспе он до своје мете. И Теофил му објасни: „Два ножа означавају чин двојаког богоугодног живота: делања и виђења, тј. труд и удубљење ума у богомислије и молитву. Ко има ово обоје, тај је савршен.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам неблагодарност Јевреја према Богу избавитељу и казну Божју (Судиј. 13) и то:

1. како синови Израиљеви опет чинише што је зло пред Господом,
2. како их предаде Господ у руке Филистејима за 40 год,
3. како се неблагодарност једног ослобођеног народа према Богу ослободитељу и данас кажњава ропством под туђином.

БЕСЕДА
о неблагодарности људској невиђеној и међу скотовима

Во познаје господара својега и магарац јасле господара својега, а Изрсшљ не познаје, народ мој не разумије (Ис. 1, 3)

Благодарношћу животиња најстрашније се изобличава неблагодарност људи. Кад во бесловесни зна ко му је господар, и кад магарац

зна чије су јасле, из којих се храни, како словесни човек да не зна за Бога, свога Творца и Храниоца? Израиљ значи Боговидац. И сваки словесни човек треба, по словесности својој, да буде Боговидац, да зна Бога, да осећа присуство Бога, да служи Богу, као некад кротки и дивни Јаков. Но кад словесни човек, чије је све достојанство у познању Бога, не познаје Бога, то јест кад Боговидац постане слеп за Бога, онда се во и магарац уздижу достојанством над таквим човеком. Јер во без изузетка познаје господара свога, и магарац без изузетка познаје хранитеља свога, док код људи постоје изузеци, тј. постоје људи, и то често вође људи, који не познају Господара свога ни Хранитеља свога. Безбоштво је болест једино људи, у васцелој створеној васиони. Јер је побожност услов нормалности и здравља само за човека, но не и за животиње. Отуда безбожност није болест животиња него људи, авај само људи, само оних који су одређени да буду Боговидци, и који кад изгубе побожност, постају сиромашнији и од вола и магарца!

То је виђење Исаије, сина Амосова, пророка Божјега.

О боже кроткога Јакова, Израиља, просвећеног Боговидца, помози нам да одржимо достојанство своје човечанско, достојанство боговидца, и да у сваком дану и часу познајемо и признајемо с благодарношћу Тебе као Господара свога и Хранитеља свога. Теби слава и хвала вавек. Амин.

4. АВГУСТ

1. **Св. Седам отрока** у **Ефесу.** Велико гоњење хришћана беше за време цара Декија. Сам цар дође у Ефес, и ту приреди хучно и бучно празновање у част мртвих идола али и грозан покољ хришћана. Седам младића, војника, уздржаше се од скверног жртвоприношења, и усрдно се мољаху Богу јединоме да спасе род хришћански. Они беху синови најугледнијих старешина ефеских, и њихова имена беху: Максимилијан Јамвлих, Мартинијан, Јован, Дионисије, Екзакустодијан и Антонин. Када и они беху оптужени код цара, они се склонише на једно брдо иза Ефеса, зв. Охлон, и ту се скрише у некој пећини. Кад то цар сазна, нареди, да се пећина зазида. Бог пак по далекосежном промислу Своме пусти на младиће један чудноват и дуготрајан сан. Царски дворјани, Теодор и Руфин, потајни хришћани, дадоше узидати и један ковчежић од бакра са оловним плочама, на којима беху исписана имена ових младића и њихова мученичка смрт у време цара Декија. Прошло је од тада преко 200 година. У време цара Теодосија Млађег (408—450) наста велики спор око васкрсења мртвих. Јер беху неки што посумњаше у васкрсење. И цар Теодосије беше у великој жалости због тога спора међу верним; и мољаше се Богу цар, да би Бог неким начином објавио истину људима. У то време буре у цркви, чобани неког Адолија, који поседоваше брдо Охлон, почеше правити торове за овце, и узимаху камен по камен од оне пећине. Тада се отроци пробудише од сна, млади и здрави какви су

и заспали. И то се чудо разгласи на све стране, те и сам Теодосије дође са великом свитом и с умиљењем разговараше с младићима. После недељу дана они поново заснуше сном мртвим, да чекају опште васкрсење. Цар хтеде да положи тела њихова у златне ковчеге, али му се они на сну јавише и рекоше му, да их остави на земљи како су били и полегали.

2. **Свешт. муч. Козма равноапостолни.** Родом од Етолије, из села Мегадендрон (Велико Дрво). Као младић отишао у Св. Гору, где у Филотејском манастиру буде пострижен за инока. Но гоњен свагдашњом жељом да проповеда Јеванђеље народу, он оде у Цариград, где испроси за то благослов од патријарха Серафима II. И обиђе све придунавске крајеве проповедајући Јеванђеље, но највише се задржа у Албанији, где и пострада од неког Курт-паше, кога Јевреји раздражише против Козме. Козма буде удављен од Турака, па онда бачен у реку 1779. год. Чудотворне мошти почивају му у селу Колкоидас у храму Св. Богородице недалеко од града Фиери. Пострадао за Господа свога у 65. год. живота.

Кад последњи зраци запад обагрише,
Седам се отрока Богу помолише. Да се
сутра опет здрави живи нађу, Пред
Декија цара на муке изађу, ГТа легоше
спати сном дугим, дубоким, Време
корачало кораком широким... Једно
јутро сунце с истока заруди И Седам се
од сна дубоког пробуди. Па Јамвлих,
најмлађи, Ефесу похита Да види, да
ЧУЈС, о свему распита... Да л' Декије
иште и њих на кланицу И да хлеба
купи за њих Седморицу. Но, гле, какво
чудо: није та капија! А и варош цела
сасвимје друкчија! Свуда красне цркве,
кубета, крстови, — Јамвлих себе пита:
да то нису снови? Нигде знаног лица,
нигде ни сродника, Нема ни гоњења,
нема мученика.
— Кажите ми, браћо, име овог града,
И каж'те ми име цара што сад влада?
Тако Јавлих пита. Гледају га људи.
И о њему свакоразличито суди.
— Град Је ово Ефес, сада и раније,
У Христу царује цар Теодосије. —
То антипат зачу, и владика седи,
Цео град се збуни, свак пећини греди.
И видеше чудо, прославише Бога,
И васкрсле слуге Христа Васкрслога.

РАСУЂИВАЊЕ

Иштите, и даће вам се, рече Господ (Мат. 7, 7). Као што родитељ деци својој даје све оно што деца ишту а што је на корист њихову, тако и Бог човекољубиви даје људима све оно што људи од Бога ишту а што им служи спасењу. Свети Козма као монах у Св. Гори просио је од Бога две ствари, наиме, да проповеда Јеванђеље народу и да пострада као мученик за веру. За једног светогорског

монаха, везаног обетом за манастир свој, обе ове жеље изгледају недостижне и неостварљиве. Но Богу је све могуће. Обе жеље Козмине Бог је савршено испунио. Неописана је била радост Козмина, када је добио благослов од патријарха да може изаћи из Св. Горе и ићи по народу на проповед Јеванђеља. И још један сличан радостан тренутак он је имао, а то је било онда када су му слуге турског паше саопштиле, да по наредби пашиној мора да умре. Пун радости светитељ преклони колена, заблагодари Богу што му испуни и ту жељу, и предаде тело смрти а душу живоме Богу.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесну објаву рођења Сампсонова (Судиј. 13) и то:

1. како се анђел Божји јави Манојy и жени његовој нероткињи, и објави, да ће жена родити сина, који ће избавити народ из ропства,
2. како Маноје за то принесе жртву Богу, а анђел у пламену жртве диже се на небо;
3. како и нероткиње могу родити кад Бог то хоће.

БЕСЕДА

о болести богоодступништва

Сва је глава болесна и све је срце изнемогло (Ис. 1, 5).

Бог је источник здравља, браћо, Бог Саваот. Изађите на висину Божју ви, којима се глава мути од излишних послова и још излишнијих брига, и надахните се здрављем, које од Бога, само од Бога долази. Глава болесна — то су вође и старешине народне, срце изнемогло — то је народ. Пророк представља цео један народ као једно тело, и показује како и са телом народним бива онако исто као и са телом човечјим, наиме: кад је један орган тела болестан, то је само тај орган болестан, али од болести тога једног органа осећа изнемоглост цело тело. Тако је било и у народу израиљском: глава је оболела, и од главобоље срце је изнемогло. Вође и старешине израиљске одустале су од закона Божјег и пошле за чулима својим као путовођама. Чулни разум свој, шарен прешарен од разноврсних светских утисака, узели су они за путоказ ка правом животу место закона Божјег. И запали су у безизлазни мрак идолопоклоничких заблуда. А од лудости главе срце је изнемогло. Срце се теже одваја од Бога него глава, народ се теже одваја од Бога него његове старешине, али кад глава дуго болује, онда и срце изнемогне и попусти. Од кривих вођа и народ најзад скрене с пута.

То је виђење Исаије, сина Амосова, пророка истинитог. Заиста, истинито виђење и за онда и за сада, и за народ израиљски и за садашње народе. Погледајте, браћо, у онај народ који најбоље познајете, и сами просудите, да ли је глава болесна и срце изнемогло. О Господе, истинити и праведни, просветли светлошћу Твојом главу

свакога народа и укрепи крепошћу Твојом срце свакога народа. Да се не порадују непријатељи наши и не кажу, да си нас оставио. Теби слава и хвала вавек. Амин.

5. *АВГУСТ*

1. **Св. муч, Евсигније.** Био војник при цару Максимијану, при цару Константину Великом и при његовим синовима. Присуствовао мучењу св. муч. Василиска (22. маја), видео мноштво ангела и самог Господа Исуса, како од ангела прима душу овог светог мученика. Војевао при цару Константину и видео крст, који се јавио Константину. Прослуживши у војсци пуних 60 година он се у време синова Константинових повуче из војне службе и настани у Антиохији, своме родном граду. Ту провођаше богоугодни живот у посту, молитви и добрим делима. У време Јулијана Одступника два заваћена човека на улици узеше њега за судију. Он досуди правду правоме, због чега се криви наљути, оде цару и оптужи Евсигнија као хришћанина. Цар позва Евсигнија на суд, но он изобличи цара страшно за одступништво од вере и укори га светлим примером великог Константина. Огорчени Јулијан нареди те му главу одсекоше. Пострада Евсигније у дубокој старости 362. год. и пресели се у Царство небеско.

2. **Свешт. муч. Фавије (Фавијан), папа римски.** Родом Римљанин. Најпре беше Фавијан сеоски свештеник, а по том, када при избору папе сиђе бео голуб на њега, изабран за папу. Кротак и незлобив. С великим приљежањем сабираше тела св. мученика, чесно их сахрањиваше, и на гробовима њиховим храмове подизаше. Исто тако подизаше молитвенице и параклисе по пештерама, где се мученици кријаху у време љутог гоњења. Крсти цара Филипа и сина му царевића Филипа, и, уз помоћ крштеног сенатора Понтија, сруши многе идоле и идолске храмове. Но кад се зацари опаки Декије, наста страшно гоњење хришћана, у коме пострада и св. Фавије, мачем обезглављен 250. год. Овај Фавије свети установи, да се миро освештава на Велики Четвртак.

3. **Св. муч. Понтије, сенатор.** Син сенатора Марка и жене му Јулије. Нероткиња Јулија заче тек после 22 године брачног живота и роди Понтија. Крштен од папе Понтијана са својим другом Валеријем (писцем житија његовог) он успе да приведе вери Христовој и свога оца Марка, и цара Филипа са сином, и многе друге угледне Римљане. Много штићаше и помагаше цркву као сенатор, и би велики пријатељ папе Фавија. Када наста гоњење Декијево, Понтије избеже из Рима и сакри се под Алпијским планинама. Но у време Валеријана и Галијена би ухваћен и истајазаван страшним мукама, при којима се пројавише многа чудеса Божја и многи обратише Христу. Ту се десише и многи Чивути који викаху судији: „Убиј, убиј одмах тога мађионичара!" На то св. Понтије уздиже руке к небу и рече: „Благодарим Ти, Боже мој, што и Чивути вичу против мене као и негда оци њихови против Христа: — „Распни га, рас-

пни!" Посечен мачем 257. год. и погребан од свог пријатеља Валерија-

4. **Св. Нона.** Мајка св. Григорија Богослова. Као хришћанка она је имала силну и чудотворну молитву. Тако молитвом својом к Богу обратила је мужа свога из незнабожачке глупости у веру хришћанску. Муж њен Григорије доцније би епископом у граду Назијанзу. Молитвом је св. Нона спасла од буре и свога сина Григорија Богослова. Представила се мирно као ђакониса 374. год.

Понтије шеташе с Валеријем другом,
Но срце му беше обузето тугом.
Сенатор му отац, мајка сенаторка,
Ал му душу мучи загонетка горка;*
Сва му мудрост светска бајком се чињаше —
О где је истина? истину искаше.
Замишљени тако корачаху оба
Крај хришћанског храма у вечерње доба;
У храм унђоше, видеше сијање,
Видеше сијање и чуше појање:
— Богови народа сребро су и злато
И очи имају — слепи су ко стена
И уста имају — али уста нема.
Нејаче од себе створише нејаки,
Зато ће и творци њихови бити таки
И сви они редом што им се клањају
И у мртве ствари безумно надају.
Два младића тужна, два идолска роба,
Чувши ове речи уздрхташе оба,
Па приђоше ближе Христовоме лику,
Поверише срца чесном свештенику,
Свештеник им каза, шта је всра права,
Шта идолска служба, тупа и крвава.
У цркву уђоше 'два племића млада,
Звани и штовани широм римског града,
У цркву уђоше тужни и жалосни,
Из цркве одоше светли и радосни.

РАСУЂИВАЊЕ

Овако почиње Валерије житије свога друга св. Понтија: „Ко може веровати, ако Бог не да? ко може на подвиг поћи, ако Господ не помогне? ко може венац (мучеништва) примити, ако Христос не дарује?" Све Бог може и све Бог хоће што је за људе спасоносно, само ако Му се људи моле. Молитвом св. Нона обрати у хришћанство свога мужа Григорија, и свога сина Григорија Богослова. Молитвом Моника поврати Августина од беспутна живота на пут добродетељи и вере. Молитвом св. Василије обрати ка Христу свога учитеља Евула. Молитвом цар Језекије продужи себи живот за 15 година. Молитвом св. Симеон Столпник одврати Персијанце и Ските, да са већ спремљеном војском не ударе на грчку земљу. Уосталом, пре ће се избројати звезде на небу него сва чудеса у свету сотворена молитвом.

цима Св

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесну снагу Сампсонову (Судиј. 14) и то:

1. како дух Господњи би на њему, те растрже лава рукама, и искида конопе којима би везан, и поби многе Филистеје,
2. како дух Господњи одступи од њега када повери тајну снаге своје жени незнабошки, те би убијен.

БЕСЕДА

о томе како Бог убеђује покајане грешнике

Лко гријеси ваши буду као скерлет, постаће бијели као снијег, ако буду црвени као црвац, постаће као вуна (Иса. 1, 18).

О безгранична милости Божја! У највећем гневу Своме на народ неверни и неблагодарни, на народ *огрезли* у *безакоњу, семе зликовачко, синове покварене,* на кнезове који су постали као *кнезови содомски* а на народ који је постао као *народ гоморски,* — у таквом гневу Господ ипак не напушта милост, него призива на покајање. Као кад после страшних громова удари блага киша. Такав је Господ — дуготрпељив и много милостив и *не до конца прогнваетс.* Само ако грешници престану зло чинити и науче се добро чинити и приђу Господу, са смиреношћу и покајањем, постаће *бијели као снијег.* Господ је моћан и вољан. Нико изван Њега не може грешну душу људску од греха очистити и чистотом убелити. Ма колико се платно прало у води, са пепелом и сапуном, ма колико се прало и препирало, оно не може добити белину, док се не простре под светлост сунца. Тако и душа наша не може се убелити, ма колико је чистили ми сами својим трудом и напором, уз припомоћ свих средстава законских, докле год је не изнесемо под ноге Божје, раширену и отворену, да је светлост Божја обасја и убели. Господ и одобрава и препоручује свој труд и напор наш; наиме, Он хоће, да ми душу своју сузама окупамо, покајањем стеснимо, грижом савести притиснемо, добрим делима оденемо, но на крају крајева Он нас призива, да приђе-мо к Њему: *тада дођите,* говори Господ, *па ћемо се судити. То јест.* Ја ћу погледати у вас и видећу, да ли има Мене у вама, и ви ћете погледати у Мене као у огледало, и видећете, какви сте.

О Господе, спори на гнев, смилуј се на нас пре последњег гнева у страшни Дан Онај. Теби слава и хвала вавек. Амин.

6. АВГУСТ

Преображење Господа Бога и Спаса нашег Исуса Христа. Треће године Своје проповеди на земљи Господ Исус чешће говораше ученицима Својим о блиском страдању Своме, но уједно и о слави Својој

после страдања на крсту. Да не би предстојеће страдање Његово сасвим раслабило ученике те да не би отпали од Њега, Он Премудри, хтеде им пре страдања показати делимично славу Своју божанску. Зато узевши собом Петра, Јакова и Јована изиђе с њима ноћу на гору Тавор, и ту се преобрази пред њима. *И засја се лице његово као сунце а хаљине његове посташе свијетле као снијег.* И појавише се покрај Њега Мојсеј и Илија, велики старозаветни пророци. И видеше ученици и удивише се. И рече Петар: *Господе, добро нам је овде бити; ако хоћеш да начинимо овде три сјенице* (колибе): *Теби једну, а Мојсију једну, а једну Илији.* Но док још Петар говораше, удаљише се Мојсеј и Илија, и сјајан облак окружи Господа и ученике, и дође глас из облака: *ово је син мој љубазни, који је по мојој вољк, њега послушајте.* Чувши овај глас, ученици падоше ничице на земљу као мртви и осташе тако лежећи у страху докле им Господ не приђе и не рече им; *устаните и не бојте се* (Мат. 17). Зашто Господ узе само тројицу ученика на Тавор а не све? Јер Јуда не беше достојан да види божанску славу Учитеља, кога ће он издати, а њега самог Господ не хте оставити под гором, да не би тиме издајник правдао своје издајство. Зашто се преобрази на гори а не у долини? Да би нас научио двема врлинама: трудољубљу и богомислију. Јер пењање на висину захтева труд, а висина представља висину мисли наших, тј. богомислије. Зашто се преобрази ноћу? Јер је ноћ подеснија за молитву и богомислије него дан, и јер ноћ закрива тамом сву земаљску красоту а открива красоту звезданог неба. Зашто се појавише Мојсеј и Илија? Да се разбије заблуда јеврејска, као да је Христос неки од пророка, Илија, Јеремија или неки други — зато се Он јавља као Цар над пророцима, и зато се Мојсеј и Илија јављају као слуге Његове. Дотле је Господ много пута показао ученицима божанску моћ Своју, а на Тавору им је показао божанску природу Своју. То виђење Божанства Његовог и слишање небеског сведочанства о Њему као Сину Божјем требало је да послужи ученицима у дане страдања Господњег на укрепљење непоколебљиве вере у Њега и Његову крајњу победу.

Тамо где Израиљ победи Сисару Изволи се тамо и Небесном Цару На молитве поћи и на ноћна бдења, Да покаже славу Свог Преображења, И утврди веру својих следбеника У пооеду трајну Њега — Победника. Ту светлост божанску Он из Себе пусти Иа обасја Тавор, мрак разагна густи; Светлост што /' у Себи дуго задржаво Од које је свету по мало раздаво Пустио је сада лучама обилним, Лучама радосним, лучама умилним. Мебу да открије блесак човечанства, Земљи и људима — истину Божанства. Нека небо види Посланика свога, Нека земља позна Спаситеља Бога.

РАСУЂИВАЊЕ

Зашто Господ не показа славу Своју божанску на Тавору пред свима ученицима него смао пред тројицом? Зато, прво, што је Он сам кроз уста Мојсејева дао закон: *на рјечима два или три свједока да остане ствар* (V Мојс. 19, 15)... Три сведока су, дакле, довољна. Даље, и за то још, што су та три сведока били одабрани. Њих тројица представљају 3 главне добродетељи: Петар — веру, јер је он први исказао веру своју у Христа као Сина Божјег, Јаков — наду, јер је с надом у обећање Христово први положио живот свој за Господа будући први убијен од Јевреја, Јован — љубав, јер је на прси Господње наслоњен био и под Крстом Господњим остао до краја. Бог се не назива Бог многих него Бог одабраних. *Ја сам Бог Аврама, Исака и Јакова.* Често је једног верног човека Бог ценио више него цео један народ. Тако је Он у више махова хтео уништити народ јеврејски, но због молитава праведнога Мојсеја оставио је народ тај у животу. И више је слушао Бог верног Илију пророка него целу царевину неверног Ахава. Због молитава једног човека често је Бог спасавао градове и народе. Тако грешни град Устјуг имаше бити срушен огњем и градом, да га не спасе молитвама својим један једини праведник у њему, св. Прокопије јуродиви (8. јула).

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Промисао Божји који награди врлину Руте и Воза (Рут.) и то:

1. како Рута оставши удова оста верна свекрви својој старој и трудом својим храњаше и њу и себе,
2. како богати Воз беше милостив и помагаше ове две сироте жене,
3. како Воз и Рута ступише у брак, из кога се роди Овид, отац Јесеја, оца Давидова.

БЕСЕДА

о узвишености цркве Божјс

Биће у потоња времена гора дома Господњега утврђена уврх Гора и узвишена изнад хумова, и стјецаће се к њој сви народи (Иса. 2, 2)

Ово пророчанство односи се на Цркву Христову. Колико је ово пророчанство могло изгледати тајанствено за Јевреје пре Христа, толико је оно нама данас сасвим јасно. Гора, или висина, дома Господњега заиста је утврђена уврх гора, тј. уврх висина небесних; јер Црква Христова, прво, не држи се земљом него небом, и јер, најзад, један део чланова цркве (и то сада већи део) налази се на небу док је други још на земљи.

Даље, Црква Христова узвишена је *изнад хумова,* тј. изнад свих земаљских и људских величина. И философија људска, и уметност, и све културе народа, и све вредности земаљске представљају само ниске хумове према недогледној висини Цркве Христове. Јер све те хумове цркви није било тешко створити, док ниједан од њих — нити сви они укупно, у течају многих хиљада година — није могао створити цркву.

Најзад, говори пророк, *стјецаће се к њој сви народи.* Коме су се, уистини, до сада стекли сви народи, ако не Цркви Христовој? Храм Јерусалимски био је неприступан незнабошцима под претњом смртне казне. Црква је пак од почетка призивала све народе на земљи, послушна заповести Господа: *идите, и научите све народе* (Мат. 28, 19).

То је виђење Исаије, сина Амосова, виђење из далеке даљине, виђење истинито и чудесно.

О Господе чудесни, ми Ти благодаримо непрекидно, што си нас удостојио, да будемо деца цркве Твоје свете и истините, и узвишене изнад свих светских висина. Теби слава и хвала вавек. Амин.

7. *АВГУСТ*

1. **Преп. муч. Дометије.** Рођен у Персији као незнабожац, у време цара Константина. Као младић упозна се са вером Христовом, остави незнабоштво и крсти се. Толико заволи веру истиниту, да напусти све светско, и замонаши се у једном манастиру код града Нисивије. Поживе у братству неко време, па се удаљи на безмолвије ка некоме архимандриту Нурвелу, за кога се вели, да 60 година није јео ништа варено. Старац Нурвел га зађакони, па када га хтеде принудити и у чин свештеника, Дометије одбеже у неку пустињску гору, и настани се у једној пештери. Достиже толико савршенство кроз пост, молитву, бдење и богомислије, да исцељиваше болеснике. Када дође у те пределе Јулијан Одступник, чу за Дометија, па посла људе, који га зазидаше у пећини жива са два његова ученика. Тако сконча овај Божји светитељ 363. год. и пресели се у Царство Божје.

2. **Преп. Ор. Отшелник тиваидски.** Превеликим подвигом достиже велико савршенство. Када себе добро утврди и просвети у самоћи, тада основа постепено неколико манастира, и би изврстан духовни вођ и наставник многих монаха. Руфин који га посети, овако га описује: „У својој одећи он је личио на ангела Божјег, деведесетолетни старац с дугом брадом као снег белом, веома пријатне спољашњости. Поглед његов светлио се нечим надчовечанским." Више пута видео ангеле Божје. Нарочито се трудио, да никад не изрекне неистину... Имао је велика искушења од демона, но трезвено и храбро све је савладао. Причешћивао се посведневно. Једном га опомену ученик, да је дошао Васкрс, и да треба празновати. Чувши то, он изађе напоље, диже руке к небу, и три дана проведе у молитви без одмора. Па објасни ученику: „То и јесте празновање Васкрса за мо-

наха, да ум свој узвиси и с Богом сједини." Упокоји се у дубокој старости око 390. год.

3. **Св. муч. Марин и Астерије.** Први беше војник а други сенатор римски. У време цара Галијена Марин свети служаше као војник у Кесарији Палестинској. Због вере Христове би посечен мачем. Његовом страдању присуствоваше Астерије сенатор, који беше хришћанин. Он скиде са себе своју доламу, обви њоме тело мученика, узе га не раме, однесе и чесно сахрани. Незнабошци видећи то, посекоше и њега мачем. Чесно пострадаше за Христа око 260. год.

4. **Преп. Пимен Многоболезнени.** Од малена болешљив, и од малена жељан монаштва. Донесен у Печерску лавру ради исцељења, он ту оста до смрти. Он се више мољаше Богу за болест него за здравље. Ноћу му се јаве анђели и постригу га за монаха. Том приликом му рекну, да ће до смрти боловати, и да ће пред саму смрт оздравити. Тако и би. Лежао је 20 година у постељи. Чинио чудеса за живота и био необично прозорљив. Пред смрт устаде с постеље потпуно здрав, и одмах припреми себи гроб, и упокоји се у Господу 1110. год.

5. **Свешт. муч. Наркис, патријарх јерусалимски.** Посечен у време Антонина 213. год. у 116. години свога живота.

Монасима дика, монасима слава,
Монасима глава, Ор, премудри авва, Са
великим трудом, са много уздаха,
Савршенству доспе правога монаха.
Молише га једном: поуку нам кажи!
— Истину говори, никада не слажи.
Знам човека што се никад није клео,
Никад слагб, никад другом зло желео.
Па заћута старац после одговора.
Тад Сисоје свети запитао Ора:
— Кажи мени, оче, неко поучење.
— Живи, Ор му рече, како видиш мене!
— Како да те *видим, реци ми јасније,*
Сваки човек тајну сам у себи крије!
Опет Ор му рече: ево ти говорим:
Од свих БОЖЈИХ твари себе сматрам горим.
Ученика Павла Ор учаше тако:
— Од свакога греха побећи ћеш лако,
Само побегнеш ли ти од злословија,
Јер из зла овога свако друго клија.
Злословније смрт је човечијој души,
Свако семе добра у срцу угуши.
Још једно ћу рећи, и нек доста буде,
Гони мисли таште, гони жеље луде, Од
материјалног удаљуј се стално, И
достип пеш, сине, нематеријално.

РАСУЂИВАЊЕ

Нити се брини за праведника нити завиди грешнику. Сети се увек, да је Господ Христос васкрсењем победио срамну смрт, а да су Ирод, Јуда, Нерон, Јулијан Одступник, Валеријан, Лав Јерменин и други христоборци срамном смрћу умртвили заувек своје привремене успехе и победе. Св. Наркиса, патријарха, завидљивци оклеветаше за

нарушење целомудрија. Невини Наркис удаљи се у пустињу и многе године проведе у безмолвију и стрпљивом чекању, да Бог учини Своје. Три патријарха измене се после њега, и тек онда се јаве људи који докажу јасно његову невиност. Тада га присиле сви, да се врати из пустиње на свој престо. Тако Бог оправдава праведника.

Крвави цар Валеријан са сатанском страшћу убијаше хришћаие по целом свету. Па како заврши? У рату са Персима би побеђен и заробљен од цара Сапора (Саворија). Сапор га не хте одмах погубити, него га употребљаваше за бињекташ, кад хоћаше коња узјахати. Сваки дан довођаху му слуге са коњем и Валеријана, и Сапор уживаше, да стане ногом на врат цару римском, те да лакше узјаше на коња. Злу жетву жање онај ко зло семе сеје.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам милост Божју према нероткињи Ани, матери Самуиловој (I Сам., 1) и то:

1. како Ана беше бездетна, и у тузи мољаше се Богу, да роди сина, обећавајући посветити га Богу,
2. како Бог услиша молитву Анину, и она роди сина, и назва га Самуил (испрошен од Бога),
3. како Ана однесе Самуила у храм и посвети Богу.

БЕСЕДА **о новом закону од Сиона**

Јер ће из Сиона изаћи закон, и ријеч Господња из Јерусалима (Иса. 2, 3)

О новом закону и о новој речи говори пророк. Стари закон дат је на Синају, нови ће доћи од Сиона. Стари закон је дат кроз Мојсеја, а нови ће донети сам Господ Христос. Онај је био намењен у почетку само Јевреји ма, овај ће бити намењен свима народима, васцелом роду људском. Иако су ове речи пророчке јасне, ипак их Јевреји нису могли разумети, нити их дан-данас разумеју. Затворен је смисао ових речи за њих због окамењености срца њихова. На кога они односе ове речи? Ни на кога. Како они тумаче ове речи? Никако. Они пролазе мимо њих као слепац мимо отворена врата. Да су могли разумети ове речи, зар би они поступили онако како су поступили и са пророком и са Пророкованим? Зар би Исаију тестером престругали, а Христа на крст распели?

Закон Мојсејев Јевреји су сматрали јединим и последњим законом Божјим. Зато они нису могли увидети смисао пророштва о новом закону из Сиона, тј. из дома Давидова (јер Давид прослави Сион). Но ако Јевреји нису знали, да кроз стари закон увиде нови, ми хришћани знамо да кроз нови закон увидимо стари. Они су имали само дрво без плодова, а ми имамо и дрво и плодове. Они су имали само слике без стварности, а ми имамо и стварност и слике. Они су држали само обећања — и то криво схваћена — а ми имамо и обећања и испуњења.

О Господе свебогати, који нас обогати законом Твојим духовним и речју Твојом животворном, Теби се јединoм поклањамо и Тебе молимо: дај нам мудрости и силе, да живимо по Твом закону и да одржимо реч Твоју свету. Да не осиромашимо пред Тобом, који си нас учинио богаташима. Теби слава и хвала вавек. Амин.

8. АВГУСТ

1. **Св. Емилијан Исповедник, еп. кизички.** Епископствоваше у Кизику за време опаког цара Лава Јерменина, иконоборца. Како се не хте покорити декретима царским о избацивању икона из цркве, то и он би, с другим православним епископима, послат у изгнанство. У изгнанству проживе 5 година трпећи многе муке и многа понижења Христа ради. Сконча 820. год. и пресели се међу грађане небеске.

2. **Св. Мирон Чудотворац еп. критски.** Беше најпре жењен и бављаше се земљорадњом. Од плодова земаљских са свога имања раздаваше Мирон радо и обилно бедним људима. Једном затече непознате лопове на свом гумну где краду жито. Не казујући се ко је, св. Мирон поможе лоповима, да напуне вреће, поможе им и да дигну на леђа и да умакну. Због превеликих добродетељи би рукоположен за презвитера а потом и за епископа. Беше чудотворац велики, и чињаше многа добра дела именом Господа Исуса. Упокоји се око 350. год. у старости својој од 100 година.

3. **Преп. Григорије Синаит.** Прозват Синаитом због тога што се замонашио на гори Синају. У време цара Андроника Палеолога, око 1330. год., дошао у Св. Гору, да обиђе манастире и сазна што о умној молитви и созерцању. Но ове две духовне делатности беху у то време безмало непознате међу Светогорцима. Једини који ово знађаше и до савршенства практиковаше, беше св. Максим Капсокаливит. Григорије распрострe своје учење о умној молитви по свима келијама и манастирима Св. Горе. Његов знаменит ученик беше Калист, патријарх цариградски, који и написа житије св. Григорија. Потом пређе Григорије у Македонију и у друге крајеве Балкана и основа обитељи, у којима се монаси вежбаху у молитви умом. Тако поможе он многима, да се удубе и спасу. Његови списи о умној молитви и подвижништву налазе се у „Добротољубију." Између осталога написао је и припеве Светој Тројици „Достоино јест", што се пева на Воскресној полуноћници. Спада међу најзнаменитије подвижнике и духовне учитеље на Балкану. Упокојио се мирно од многотрудног живота и преселио у Царство Христово.

4. **Св. новомуч. Триандафил и Спасо.** Триандафил беше родом из Загоре а Спасо из Радовишта, епархије Струмичке. Обојица Словени, обојица млади и прости људи. Но љубав Христова беше им дражa од света и живота. Живот дадоше но Христа не изневерише. За веру Христову пострадали од Турака, и то Триандафил у Цариграду 168*0. год., а Спасо у Солуну 1794. год.

5. **Св. муч. Гормиздас,** Беше велмож на двору персијског цара Издегерда. Пошто се не хте одрећи Христа, цар га ражалова одузевши му и чин и имање, и посла га да чува стоку. Надаше се цар, да ће Гормиздас убрзо зажалити за чином и имањем, и да ће се поклонити идолима. Али се цар превари. Гормиздас спокојно чуваше стоку и држаше своју веру. Зато га цар стави на љуте муке, којима успе само да измождн тело Христова мученика, али не и да промени дух његов. Најзад би Гормиздас свети убијен 418. год. одмах после страдања св. Авде епископа (в. 31. март). Пострада на земљи, и прослави се на небу.

Синаит премудри монахе учаше, И примером својим учење тврђаше: — Безстрастије то је земља обећана, Бестрасна је душа Духом обасјана. Без помисли сваких човек онда бива Кад му ум у срцу с молитвом почива. Помисли су грешне претече свих страсти, Које душу држе у демонској власти. Ми смо болесници, лекар лек нам справи, Да се исцелимо и будемо здрави. Исусово име у срцу говори, Оно ће ка' огањ страсти да сагори, Нек то силно име с небесним блистањем У твоме срцу креће са дихањем. Немаш ли у срцу Исуса Господа, Свм подвизи други остају ка' вода. Само Исус може унутра у мени Да мог бића воду у вино промени. Цео ум у срце ка' у гнездо стави, Па молитвом сталном Исуса прослави, Господе Исусе, помилуј ме *грешна! Нек молитва буде лагана, не спешна. Док се од молитве срце не распламти — Тад ум небо гледа, и земљу не памти.*

РАСУЂИВАЊЕ

Ево ставио сам пред вас живот и смрт, рекао је Мојсеј синовима Израиљевим, *зато изабери живот да будеш жив* (V Мојс. 30, 19). Има одсудних тренутака у животу људском, када је човеку заиста остављено да изабере живот или смрт. Јуду је у одсудном тренутку саблазнило сребро, и он је изабрао смрт, тј. грех сребролубља. Када Марина војника (в. 7 авг.) хтеде војеначалник произвести за официра, сотника, неки завидљивац оптужи га, да је хришћанин. Војеначалник му остави рок од три сата, да се размисли и изабере живот или смрт, тј. или да се одрече Христа или да умре. Марин чувши свога старешину, оде код месног епископа Теотекна и упита за савет. Епископ га уведе у цркву, стави га пред Јеванђеље па показујући руком најпре на Јеванђеље а потом на мач, што висаше Марину о бедрима, рече му: „Изабери, храбри мужу, једно од овога двога: или мач носити и цару земаљском привремено служити а по смрти вечно погинути, или постати војником Цара небеског, и живот свој положити за име Његово свето, написано у овој књизи, и царовати с

Њим у бесмртном животу." Марин се одмах одлучи, целива Јеванђеље и оде — кроз смрт у вечни живот.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно јављање Божје детету Самуилу (Сам. 3) и то:

1. како једне ноћи, када Самуило лежаше, викну га Господ по имену у три маха,
2. како му Господ исказа претњу дому Илијином, због покварености синова Илијиних, и претњу целом Израиљу,
3. како се Господ не хте јавити ни Илији првосвештенику ни синовима његовим но Самуилу, невином ортаку.

БЕСЕДА

о миротворству Христовом

То ће (народи) расковати мачеве своје на раонике, и копља своја на српове, неће дизати мана народ на народ, нити ће се више учити боју (Иса. 2, 4)

Како јасно види пророк Христа Миротворца! Он истиче једно по једно достојанство Спаситељево. Најпре га је истакао као Законодавца новог закона, и то закона за све напоре на земљи. Потом је истакао Његову узвишеност изнад свих висина, земаљских и историјских. Сада пак истиче Га као Миротворца, од чије ће се силе и љубави расковати мачеви у раонике а копља у српове. Да ли је се испунило ово велико пророчанство о миру? Јесте, упркос тога што још постоје ратови. Гле, ратови међу хришћанским народима нису исто што и ратови међу незнабошцима. Незнабошци су ратовали с поносом, хришћани ратују са стидом. Незнабожачке вере населиле су своје небо само ратницима, хришћанска вера обећава небо светитељима. Као што хришћани понављају, по слабости, и друге неке грехе незнабожачке, тако понављају и грех ратовања. Но Бог испитује срца и зна, с каквим настројењем незнабошци греше а с каквим хришћани. Одрицали су Христа ферисејци, одрекао Га се и Петар. Но фарисејци су Га одрицали са злобом непокајаном, а Петар Га се одрекао са стидом, и опет Га признао с покајањем.

Но шта да кажемо, браћо, о мачевима и копљима страсти, којима убијамо душе своје и душе својих ближњих? О кад би расковали те мачеве у раонике, да дубоко оремо душе и сејемо благородно семе мира Христова у себи! И кад би расковали та копља у српове, да жањемо коров у душама и спаљујемо! Тада би се мир Христов водворио у душама свију нас, као што се водворио у душама светитеља. Ко би онда и помислио на рат против суседа, и народа суседних!

О како је дивно виђење Исаије, сина Амосова, пророка Божјег!

О Господе, огњем речи Твоје раскуј оружја рата у нама у справе мира. Теби слава и хвала вавек. Амин.

9. АВГУСТ

1. **Св. апостол Матија.** Родом из Витлејема, од племена Јудина. Учио се код св. Симеона Богопримца у Јерусалиму. Када Господ изађе на проповед о царству Божјем, тада се и Матија придружи онима, који љубљаху Господа, јер Га и сам он свим срцем љубљаше, с насладом речи Његове слушаше и дела Његова гледаше. У почетку беше Матија прибројан у Седамдесет мањих ученика Христових, но по Васкрсењу Господа, пошто место Јуде издајника би упражњено, апостоли коцком изабраше овога Матију на место Јудино за једнога од Дванаест великих апостола (Дела Ап. 1, 23). Примивши Духа Светога о Педесетници Матија пође на проповед Јеванђеља, и проповедаше најпре у Јудеји, потом у Етиопији, где велике муке претрпе Христа ради. Држи се, да је проповедао и по Македонији, где га хтедоше ослепити, но он поста невидљив за своје мучитеље, и тако избеже опасност. Будући у тамници, Господ му се јави, и укрепи га, и ослободи. Најзад се поново врати на посао у Јудеју. Ту буде оптужен и на суд изведен пред првосвештеника Анана, пред којим он неустрашиво сведочаше о Христу. Анан, онај исти Анан који пре тога уби Апостола Јакова, осуди и Матију на смрт. Тада изведоше св. Матију и убише камењем, а потом секиром одсекоше му главу (ово беше римски начин убијања осуђених, а лицемери Јевреји применише тај начин над мртвим човеком, да би показали Римљанима, као да је убијени био и противник римски). Тако сконча овај велики апостол Христов и усели се у радост вечну Господа свога.

2. **Св. муч. Антоније.** Грађанин александријски. Изведен пред књаза незнабожачког он слободно изјави веру своју и би мучен, бијен и струган, но Христа се не хте одрећи. Најзад бачен у огањ, исред кога он говораше народу: браћо моја возљубљена, не робујте телу, него се брините више о души, која вам је од Бога дата, и сродна је Богу и божанским силама. И тако поучавајући народ и горећи у огњу, предаде душу своју свету Богу.

3. **Св. муч. Јулијан, Маркија и други с њима.** Пострадаше у одбрани икона од опакога цара Лава Исавријанина, 716. год., и венчаше се са славом неувелом.

Матија апостол о Христу зборaше И поед
Јеврејима јавно сведочаше: — Он /е тај
'Месија, о ком Писмо пише, Он је син
Божији што се спусти свише, Он је Слово
Божје, Богоипостасно, Пророци о Њему
говорише јасно: Ироковa Мојсеј: пророк
ће ко и ја међ вама од Бога СЈајем да засија.
А цар Давид рече: сва земна колена Биће
Њиме славна и благословена. Исаија смели
духом к небу лети И виде, и рече: дева ће
зачети И родиће сина. и име му дати.

Емануил ће се — Бог са нама — звати. Још му Јона беше образ погребења, Како погребења, тако васкрсења, Кад три дана лежа киту у утроби И Богом се опет живота сподоби. Пророштва се збила, и сени су прошле, Обепане речи у телу су дошле. Но залуд спавачу збори човек будан, Ко дан сав преспава, не верује у дан.

РАСУЂИВАЊЕ

Примити туђи грех на себе, то је једна врста мучеништва и знак превелике љубави према ближњем. Како је последица греха смрт (Јаков 1, 15), то примати туђи грех на себе, значи товарити на своју смрт још једну смрт. Но Бог награђује васкрсењем оне који из љубави примају туђу смрт на себе. Има много примера како су светитељи примали на себе грехе својих ближњих. Тако за св. Амона прича се ово: неки брат паде у грех, па дође Амону и рече му, да због учињеног греха мора да напусти манастир и иде у свет. Амон му рече да он прима на себе грех његов, и усаветова брата, да остане у манастиру. Брат остане у манастиру, а старац Амон стане приносити покајање и молитве Богу. После кратког времена, старац добије откровење од Бога, да је тај грех опроштен због љубави његове према брату.

Кад су св. Макарије, св. Симеон јуродиви, света Теодора и неки други били оптужени за блуд, они се нису бранили, него примивши на себе туђи грех, примили су и тешку казну за грех и трпељиво све подносили докле Бог није открио њихову невиност људима.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам казну Божју над народом израиљским због греха синова Илије судије и првосвештеника (1 Сам. 4) и то:

1. како синови првосвештеника грешише јавно и тајно у Силому поред ковчега завета,
2. како Бог даде победу Филистејима над Израиљем у бој, у коме погибоше многе хиљаде Израиљаца, заједно са синовима првосвештеника, и ковчег завета отет,
3. како због греха старешина народних Бог попушта муку на цео народ.

БЕСЕДА о ништавилу грешничком пред величанством Божјим

Уђи у стијену, и сакриј се у прах од страха Господњега и од славе величанства н^егова (Иса. 2, 10)

Ово је горки подсмех пророка народу своме, народу идолопоклоничком. Народ је био одбацио веру у једнога правога Бога и почео

се клањати идолима од камена и од земље. Шта ћеш чинити, народе зли, кад се покаже страх Господњи? Куд ћеш побећи, кад се јави слава величанства Његова? Бежи у камен, од кога си направио себи Бога! Бежи у прашину, од које си направио себи Бога! — о како је језовит подсмех пророка видовитог! Ко може ући у стену и сакрити се? Ко може побећи у прах, и заклонити се од Свевишњег?

Но оставимо, браћо, јеврејско идолопоклонство, за које су Јевреји довољно били кажњени, па се зачас обазримо на идолопоклонство међу нама хришћанима. Шта је нагомилано злато до идол! Шта су заграбљене њиве друго до идол од прашине! Шта је раскошно одело друго до идол, направљен од животињске коже и длаке! Где ће се сакрити идолопоклоници нашег поколења, кад се покаже страх Господњи и кад се јави слава величанства Његова? Бежи у злато, златопоклониче! Бежи у земљу, земљопоклониче! Сакриј се у животињске коже и затрпај се длаком од лисица и влакном од мртвог бубиња, идолопоклониче!

О горка иронијо! Све ће то огањ сагорети у Дан Господњи, у Страшни Дан онај. И човек ће стати лицем у лице са Јединим Величанственим и Непролазним. Сви ће идоли људски пропасти од огња пре људи, и Судија ће бесмртни упитати идолопоклонике: где су вам богови ваши?

Давно је живео на земљи Исаија, син Амосов, пророк Божји, али је његово виђење и дан-данас страшно, и корисно, и опет страшно.

Теби се ми јединоме клањамо, једини живи Господе. Све друго је пролазна прашина. Помози, Господе, помози, да се ум и срце наше не прилепе за пролазну прашину, него за Тебе, само за Тебе, једини Живи. Теби слава и хвала вавек. Амин.

10. АВГУСТ

1. **Св. муч. Лаврентије, архиђакон, и Сикст, папа, и други с њима.** Када погибе папа Стефан (в. 2. авг.), на његово место би постављен Сикст свети, који беше родом Атињанин, испрва филозоф а потом хришћанин. У то време епископи римски гинули су један за другим тако, да постати епископом у Риму значило је што и бити изведен на смрт. Цар Декије беше решен, да уништи хришћанство и папа Сикст убрзо би изведен на суд са два своја ђакона, Феликисимом и Агапитом. Када их поведоше у тамницу, рече Лаврентије папи: „Куда идеш, оче, без сина? куда, архијереју, без архиђакона твога?" Папа га утеши прорекавши му, да ће и он још веће муке за Христа поднети и ускоро за њим поћи. И заиста, чим посекоше Сикста и она два његова ђакона, Лаврентије би ухваћен. Претходно он беше привео у ред све своје и црквене ствари. Као ризничар и економ црквени он пренесе све црквене драгоцености у дом неке удове, Кириакије. Том приликом он исцели Кириакију од тешке главобоље додиром руку, а слепцу Крискентиону поврати вид. Бачен у

тамницу Лаврентије и тамо исцели од слепила неког дугогодишњег сужња Лукилија, и крсти га потом. Видећи то, крсти се и тамничар Иполит, који после пострада за Христа (в. 13 авг.). Како се Лаврентије не хте одрећи Христа, него, шта-више, саветоваше цара Декија, да се он одрекне лажних богова, то би бијен камењем по лицу, и по целом телу скорпионом, тј. синџиром са оштрим зупцима. Неки војник Роман, присутан мучењу, поверова у Христа, и би одмах посечен. Најзад метнуше Лаврентија нага на гвоздену лесу, и подложише огањ. Пекући се на огњу св. Лаврентије захваљиваше Богу и ругаше се цару због незнабоштва. Када предаде своју чисту и јуначку душу Богу, тело његово узе ноћу Иполит и однесе најпре у дом Кириакије, а после у једну пећину, где га чесно сахрани. Пострада св. Лаврентије са осталима 258. год.

2. **Св. Ирон.** Хришћански философ. Спомиње га св. Григорије Богослов у својим књигама. Мирно се упокојио и преселио ка Господу.

Лаврентија цар нечестив пита:
— Одакле си? каквога си чина?
Лаврентије цару одговара:
— Из Шпаније, васпитан у Риму,
И слуга сам бога јединога.
— Ти си чувар блага црквенога?
— Јесам, царе, те доброга блага.
— Дај нам благо. и живот сачувај!
— Благо цркве. царе, на небеси,
Верујем и ти у Господа Христа,
Па наследник бићеш тога блага.
— Лаврентије, одреци се Христа!
— Одреци се, царе, ти идола!
А цар плану и на слуге ману,
Лаврентија бише и ломише,
На решетку жарну положише.
— Овај огањ мени је прохлада,
А теби се спрема усред Ада!
— Лаврентије, одреци се Христа!
Зар ти није жао млад умрети?
— Христос за ме на крсту пострада,
За ме умре, ја за Њег умирем —
Једна страна тела сва сагори,
Лаврентије целатима збори:
— Печена је половина тела,
Окрените, ето вама јела,
Окрените, нек се друга пече!
То изрече, душа му утече
У сладосне дворове небесне.

РАСУЂИВАЊЕ

Како да победимо непријатељство непријатеља наших? Уступањем, кротошћу и молитвом. Уступањем у свему осим у вери и чистоти живота, кротошћу и молитвом свагда и свагда. Св. Амвросије пише: „То је оружје праведника, да уступајући побеђују, као што вешти стрелци имају обичај да бежећи устрељују јаче од себе." Неки брат би увређен од друга свога, но ипак желећи мира с њим пође к њему да се измири. Али друг му не хте ни врата отворити, но ружећи га изнутра отера га од дома свога. Пожали се брат једном духовнику, а овај му рече: „Идући другу твоме на мирење, ти си целим путем у мислима њега осуђивао а себе оправдавао. Саветујем ти, да иако је друг твој згрешио против тебе, ти утврди мисао о себи као да си ти згрешио против њега, и тако иди к њему, и у мислима њега оправдавај а себе осуђуј." Тако брат и поступи. И шта се догоди? Тек је брат стигао близу дома свога друга, а овај отвори врата широм, притрча и загрли увређеног брата, и измири се с њим.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам напаст која снађе Филистеје због узетог ковчега завета (Сам. 5—5) и то:

1. како ударише шуљеви на народ и мишеви на усеве пољске где год Филистеји постављаху ковчег завета,
2. како уплашени Филистеји сами вратише ковчег завета у земљу Израиљску,
3. како светиња Божја кажњава оне који је држе у земљи нечистој од идола, или у срцу нечистом од страсти.

БЕСЕДА

о раслабљености грешника

Народу мојему чине силу дјеца, и жене су им господари (Иса. 3, 12).

Прекрасно је и премудро све што је од Бога. Свака твар Божја иде послушно оним путем, који јој је Бог определио. И звезде се крећу, и животиње живе, и ваздушне струје управљају — све према реду од Бога установљеном. Само човек, најразумнији створ, пада често у безумље и остављајући пут Божји, измишља нове путове према помислима својим. Отуда се може догодити, да место стараца деца постану старешине, и место мужева жене да загосподаре. Но кад деца старешују, насиље влада; и кад жене господаре, обично неред царује. Када се то попусти од Бога — јер то не бива без греха народног и без попуштања Божјег — онда се народ налази под казном за грехе своје, исто онако као кад рат дође и непријатељ покори земљу, јер свако је насиље рат, и сваки је неред казна за грех.

Али као што насиље и неред могу завладати у једном народу, тако могу они завладати и у души једнога човека. Незреле и непобожне помисли представљају децу, а телесна чулна мудровања представљају жене. Када преовладају незреле и непобожне помисли, онда оне чине насиље над човеком и вуку га од зла ка злу као кад деца суде; и када телесна мудровања преовладају над духовном, мужественом мудрошћу, која је од Бога, онда оне загосподаре над човеком као зла жена. Под женама пророк подразумева не само женске, него и мушке са женским слабостима.

Да не би детињско безумље и женска ћудљивост завладали човеком, или народом, потребно је држати се строго закона Божјег прописаног од Бога за људе, као што се све створене твари држе закона Божјег прописаног од Бога за њих.

О Господе, Створитељу и Законодавче наш, просвети нас и укрепи нас. Просвети нас благодаћу Духа, да увек знамо закон Твој, и укрепи нас силом Духа, да увек држимо закон Твој. Теби слава и хвала вавек. Амин.

■ (в. Нм

11. АВГУСТ

1. Св. **муч. Евпл.** Ђакон у Катани Сицилијској. Цар Диоклецијан посла у Сицилију некога војводу Пентагура, да уништи хришћане, ако их тамо нађе. Пентагур не нађе ниједног хришћанина, јер оно мало што их беше, кријаху се од гонитеља и не објављиваху себе. Тада неко оптужи Евпла светога, како иде с неком књигом код тајних хришћана, и чита им ту књигу. Та књига беше свето Јеванђеље. Пошто га изведоше на суд за мало време, обесише му ону књигу о врат и одведоше у тамницу. После 7 дана тамновања и гладовања би предат на мучење. Када га бијаху гвозденим моткама, Евпл ругајући се рече судији мучитељу: „Безумниче, зар не видиш да су ове муке за мене као паучина због Божје помоћи? Ако можеш пронаћи друге, љуће, јер су ове као играчка." Најзад изведоше мученика Христова на губилиште. Тада св. Евпл отвори свето Јеванђеље и читаше из њега народу дуго. Многи се обратише у веру Христову, а св. Евпл би посечен 304. год. и пресели се у Царство небеско. Чудотворне му мошти леже у једном селу близу Неапоља званом У1со (1е11а ВаШша.

2. **Св. муч. Сузана, девица, и други с њом.** Ћерка римског презвитера Гавинија, а синовица папе Гаја. Гај и Гавиније беху од царскога рода, и сродници тадашњег цара Диоклецијана. Овај цар имаше неког усиновљеника Максимијана Галерија, кога хтеде оженити Сузаном. Но Сузана беше сва предана Христу Господу и не хте уопште чути за брак, а нарочито не за брак са некрштеним човеком. Оне, који је просише за царева сина, великаше Клаудија и Максима, Сузана обрати у веру хришћанску са целим домом њиховим. Разјарен због овога цар нареди, те џелати одведоше Клаудија и Максима, с њиховим породицама, у Остију, где их на огњу сагореше, и пепео њихов бацише у море. Сузана пак би мачем посечена у кући Гавинијевој. Царева жена, Сирена, потајна хришћанка, ноћу узе мученичко тело Сузанино и чесно га сахрани. А папа Гај учини ону кућу, где погибе Сузана, црквом и служаше службе у њој. Ускоро после страдања ове невесте Христове, пострада и њен отац Гавиније и стриц папа Гај. Сви чесно пострадаше за Господа и примише венац славе у 295. и 296. години.

3. **Св. Нифонт, патријарх цариградски.** Родом из Грчке. У младости постао инок и подвизавао се најпре ван Свете Горе а потом у Св. Гори, у разним манастирима, задржавши се најдуже у Ватопеду и Дионисијату. Љубљен беше од свих Светогораца, како због ретке мудрости, тако и због необичне кротости. Без своје воље постао епископом солунским. Но после две године оде послом у Цариград и тамо га изберу на упражњен престо патријаршијски. Прогнан султаном у Једрене, где је живео као изгнаник. Влашки кнез Радул измоли га од султана и постави за архиепископа влашког. Због преступа Радуловог Нифонт напусти Влашку и оде у Св. Гору, у обитељ Дионисијат, где се подвизаваше до 90. године своје, када се пресели у

царство Божје, 1460. год. Он је саставио *разрешну молитву,* која се чита на опелу.

4. **Преп. Василије и Теодор Печерски,** Оба скончали од насиља среброљубивог кнеза Истислава 1098. год. Житије св. Теодора нарочито је поучно за среброљубиве. Теодор беше врло богат, па раздаде сиротињи богатство своје и замонаши се. Потом се покаја и зажали за богатством,и би много кушан од злог духа среброљубља, од кога га ослободи св. Василије.

Рајска грана посађена И на земљи одгоЈена. Расла грана и пбрасла Са небом се срцем срасла. Црна земља не затми је Зло земаљско не сави је, Сузана је рајска грана, Божјим Духом обасјана, Невестица Христа Бога Презре сина царевога, Цар се срдњ цар јој прети, Да ће љуто да се свети. Ал' Сузана ни да чује, У њој Божји ум умује

Срце њено осветљено, За Христа је обручено. Сродници се удивише И Христом се сви крстише, Крстише се све сродници И посташе мученици. Цар крваву диже руку, На Сузану врже муку, Ал' ує *мука сва бесциљна, Кад је душа вером силна. Сузанина глава паде. А душа јој у Рај стаде, У Рај стаде пред свог Христа Сузанина душа чиста.*

РАСУЂИВАЊЕ

Ако човек пође путем правде, нека иде само путем правде обема ногама, и нека не гази једном ногом по путу правде а другом по путу неправде. Јер је рекао Бог кроз пророка за праведника, који учини неправду: *праведна цјела његова што је год чинио, неће се споменути; за безакоње своје које учини и за гријех свој којим згријеши — погинуће* (Језек. 18, 24). Влашки кнез Радул беше човек праведан и чињаше многа добра дела. Он изведе св. Нифонта из ропства у Једрену и доведе га за архиепископа у Букурешт. Но наједанпут учини страшно безакоње: поквареном кнезу молдавском Богдану даде своју сестру за жену, код још живе жене Богданове. И не хте Радул чути протесте Нифонтове. Нифонт му прорече зао крај, одлучи га јавно од цркве и удаљи се из Влашке. Ускоро у Влашкој наста суша и велика глад, и Радул паде у неизлечиву болест, и покрише ране цело тело његово, и од смрада нико му се не могаше приближити. И кад га сахранише гроб му се тресао три дана као негда гроб царице Евдоксије, гонитељке св. Јована Златоуста.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам самовољу народа јеврејског (I Сам. 8) и то:

1. како Јевреји тражаху од Самуила, да им постави цара,
2. како се Самуил противљаше томе у име Господа који објављиваше, да је Он једини цар,
3. како народ оста упоран одбацујући вољу Божју и савете Самуилове.

БЕСЕДА

о томе како с грехом долази ругоба

Мјесто мириса биће, смрад, и мјесто појаса распојасина, мјесто плетеница ћела — мјесто љепоте огорјелина (Иса. 3, 24)

Ово је реч о женама раскошним и беспутним, и кћерима сионским, које се погордише и *иду опружена врата и намигују очима, ситно корачају и звекећу ногама.* Шта то учини гордим жене јеврејске? Да ли врлина? Врлина никада не чини гордим, јер је врлина управо лек против гордости. Да ли сила народа и сталност државе? Не; напротив, пророк баш и прорече блиско ропство народа и пропаст државе. И као један од главних узрока ропства и пропасти наводи сујетну раскош, духовно ништавило и беспутство жена. Шта их, дакле, учини тако гордим и охолим? Накит и везови, низови и ланчићи, трепетљике и укоснице, подвезе и појаси, риси и прстенови, тобоци и огледала. Ето, то их учини гордим и охолим! Управо, све то је израз њихове безумне гордости, а прави узрок гордости јесте духовно ништавило. Од духовног ништавила долази гордост, а то спољашње шаренило, које жене вешају на своје тело, само је јасно објављивање безумне гордости. Шта ће бити од свега тога на крају? Смрад, и распојасина и ћела, и огорелина. То ће бити онда кад народ буде пао у ропство. Као што обично бива: прво се дух зароби телом, па онда тело спољашњим непријатељем.

Но то ће бити и онда када дође неизбежни завојевач наших тела — смрт. Неће помоћи мириси у гробу, у царству смрада. Нити ће требати појасеви за голу кичмену кост. Нити ће плетенице спасти од ћелавости лубање, ни сва лепота од црне огорелине. То је неизбежан удес и најлепших, и најздравијих, и најраскошнијих жена. Но то није највећа несрећа. Највећа несрећа, што ће душа тих жена, са смрадом, распасаношћу, ћелом и огорелином изаћи пред Бога и пред небесну војску прекрасних Божјих ангела и праведника. Јер смрад тела означава смрад душе од блудне похоти; распојасаност тела означава ненаситост душе за телесним уживањем; ћелавост тела — ћелавост душе од добрих дела и чистих мисли; огорелина тела — спаљеност савести и ума.

О како је страшно виђење Исаије, сина Амосова, страшно онда, страшно и данас: страшно, јер истинито је.

Господе свети пречисти, помози женама, које се крсте крстом Твојим, да се сете душа својих, и очисте душе своје пре Суда Твог праведног. Да душе њихове, заједно са телесима њиховим, не постану вечити смрад. Теби слава и хвала вавек. Амин.

12. АВГУСТ

1. **Св. муч. Аникита и Фотије.** Цар Диоклецијан посети једном град Никомидију са злим умишљајем, да ту потпуно истреби хришћане. Па када поче бездушно истзјазавати и мучити хришћане, појави се пред њим св. Аникита, један од градоначалника, и дерзновено исповеди пред царем своју веру у Христа Господа, Бога ваплоћеног у телу ради нашег спасења. Уз то још Аникита изобличи идоле као глуво и немо камење, којима клањати се недостојно је разумна човека. Разјарен цар нареди, те му језик одсекоше. Но Аникита силом Божјом и даље говораше. Тад пустише лава на њега, но лав се умиљаваше око њега. У том часу Херкулов храм паде. Фотије, сродник Аникитин, видећи удеса и трпљења Никитина, пољуби Никиту, објави себе за хришћанина и довикну цару: „О идолопоклониче, постиди се, богови су твоји ништавила!" Цар нареди, да га одмах мачем посеку. Но џелат, дигнувши руку на Фотија светог, сам себе удари мачем и умре. После дугих мука бацише их обојицу у тамницу, где тамноваху три године. Тада их изведоше, зажарише огромну пећ и бацише у огањ. Многи други хришћани, људи, жене и деца својевољно уђоше с њима у огањ. И из огња чу се молитва хришћана, којом благодараху Богу за смрт мученичку. Пострадаше сви око 305. год. Св. Никита и Фотије призивају се у молитвама при јелеосвећењу и водоосвећењу.

2. **Свешт. муч. Александар, еп. комански.** Као прост угљар живљаше у граду Команy близу Неокесарије. Када умре епископ ко мански, тада би позват св. Григорије Неокесаријски Чудотворац (в. 17. новембар), да председава сабору за избор новог епископа. У сабору беху и клирици и мирјани. И никако се не могаху бирачи сагласити на једну личност. При оцени кандидата сви се махом задржаваху на оцени њихове спољашњости, спољашњег достојанства и понашања. Св. Григорије тада рече, да не би требало толико гледати на спољашње одлике колико на дух и духовне способности. Тада неки насмешљивци подругљиво узвикнуше: онда да изберемо за епископа Александра ћумурџију! И наста општи смех. Св. Григорије упита, ко је тај Александар? Па мислећи, да његово име није у сабору поменуто без Божјег Промисла, нареди те га доведоше у сабор. Угљар као угљар, беше сав гарав и исцепан. Његова појава опет изазва смех у сабору. Тада га Григорије изазва на страну и закле га, да му рече истину о себи. И Александар му рече, да је он био грчки филозоф, да је уживао високу част и положај, но да је све одбацио, понизио се, направио се јурод Христа ради од онда откад је прочитао и разумео Св. Писмо. Григорије нареди те га опраше и обукоше у ново одело, па са њим уђе у сабор, и пред свима поче га испитивати из Св. Писма. Сви се удивише мудрости и речима благодати Александровим, и једва могаху познати у том мудрацу бившег ћутљивог угљара. Једногласно би изабран за епископа. Својом све-

тошћу, мудрошћу и добротом задоби љубав паствe своје. Сконча мученички за Христа у време Диоклецијана.

Људи смотре на рухо и лице. А Бог смотри на душу и срце. Угљар беше Александар славни, У Угљара гараво је тело А од гари коју вода пере, У грешника срце је гараво Коју пере само огањ вере Огањ вере и плач покајања. Лакше спрати кожу угљарову Него црно срце грешниково. Александар покривен смерношћу Ко сакривен пламен у пештери На смех беше свету лаковерну. Свет не виде, Григорије виде, Духом оштрим угљара провиде И у њему обре светитеља, Красан пламен у пештери тамној, Вељу мудрост под маском лудости, Чисто срце под калом гарежи, Царску душу у трулим дрињама. Не да Господ да се светлост скрије, У час згодан светлост објављује, А на корист и спасење људи. Све је дивно што Господ пресуди.

РАСУЂИВАЊЕ

Научи се поштовати и волети мале и просте људе. Таквих је највише на земљи; таквих је највише и у Царству Божјем. Код њих нема гордости, тј. основног безумља, од кога болују душе богатих и силних овога света. Они извршавају своју дужност у овоме свету често савршено, па ипак им изгледа смешно, кад их неко похваљује за то; док великаши траже похвалу за свако своје дело, често и несавршено извршено. Св. Александар био је знаменит филозоф, па је напустио све, сакрио се од високог друштва и похвала светских, умешао се у најмање и најпростије људе, као угљар међу угљаре. Место негдашњих похвала и почасти он је с радошћу подносио, да деца трче за њим, и смеју се његовој гаравости и поцепаности. Но није он једини волео живети с малим и простим. Многи цареви и кнежеви познавши сласт Христове вере, скидали су круне с главе, и бежали од сујете великашке међу просте људе. Није ли сам Цар царева, Господ наш Христос, појавио се међу пастирима и рибарима? Св. Зенон саветује: „Не бирај славно место за живљење, и не дружи се с човеком громка имена."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесни Промисао Божји при избору Саула за цара (I Сам. 9) и то:

1. како Саул пође да тражи изгубљене магарце,
2. како га срете Самуило, коме Бог објави, да Саула узме Израиљу за цара,
3. како Промисао Божји управља људима, и понекад им даје оно што они и не слуте.

БЕСЕДА
о страшној визији пророка Исаије

Видјех Господа гдје сједи на пријес-
Шолу високу и издигнуту (Иса. 6, 1)

Ево виђења над виђењима! Ево славе над славама, и величанства над величанствима! Велику је милост указао Бог свима људима, што им је дао да виде овај звездани свет, дело руку Његових. Још већу је милост указао Он онима, којима је дао да виде свет ангелски, непролазни и чудесни. Но највећу је милост указао Он једном маленом броју Својих изабраника, којима је дао да виде Њега, Господа Саваота, јединог нествореног и Створитеља оба света. Но како смртан човек може видети Бога бесмртнога? Није ли сам Бог рекао Мојсеју: *не може човјек мене видјети и остати жив* (II Мојс. 33, 20)! И Јеванђеље не вели ли: *Бога нико није видео никад* (Јов. 1, 18)! Заистину, нико од смртних не може видети *лице* Божје, тј. битност Божју. Али по Своме снисхођењу и безграничној доброти и моћи Бог се може показати људима унеколико, и то у неком образу, какав је људима приступачан. У неком нарочитом образу и виду јављао се Он Мојсеју, и Илији, и Данилу и Јовану Богослову — не у суштини Својој но у неком нарочитом образу и виду. Исаија Га виде на престолу високу и издигнуту, тј. као Судију, узвишеног над свима судијама и свима судовима земаљским. Шестокрилни *серафими стајаху около њега,* и викаху *један другоме говорећи-,* **свгатт*, свгатт*, СВГАТТ* Господ^ САВАОТТ*.** Није, дакле, Господ сам, него је Цар у царству своме несагледљивом, окружен најузвишенијим бићима, која је саздала сила Његова. Око Њега су први чинови јерархије небеске, главне војводе безбројних војски Његових бесмртних, први светњаци светлости Његове и неиздржљивог блеска Његовог.

То је чудесно виђење Исаије, сина Амосова, пророка Божјег.

Господе свети свети, свети, трисвети, помилуј и спаси нас нечисте и грешне. Теби слава и хвала вавек. Амин.

13. АВГУСТ

1. **Св. муч. Иполит.** Беше Иполит војеначалник и надзорник тамница у Риму; рођен и васпитан као незнабожац. Када св. Лаврентије архиђакон би бачен у тамницу, Иполиту беше наређено од цара, да нарочито бди над овим сужњем. Иполит својим очима виде, како Лаврентије поврати вид слепом Лукилију, и како исцели многе друге болеснике, па поверова у Христа. Када га Лаврентије крсти, Иполит имаше виђење небесно, и рече: „Видех невине душе у великој радости" (тј. на небесима). Тада узе он Лаврентија у свој дом, те му он крсти сву чељад, које беше, са старом дадиљом Конкордијом, 19 на броју. Када Лаврентије би убијен за Христа, Иполит ноћу узе тело

мучениково, зави у плаштаницу и чесно сахрани. Но то некако дође до ушију цара Декија, и трећи дан по смрти Лаврентијевој Иполит би ухваћен и изведен пред цара, па пошто се не хте одрећи вере истините, би бијен камењем по устима. Потом цар нареди да га раздену нага и шибају. Наг пред царем рече Иполит цару: „Ниси ме разденуо него си почео да ме одеваш!" Тада га протегоше по земљи и шибаху немилосрдно, а Иполит само викаше: „Хришћанин сам!" Чувши цар да су и Иполитови домаћи сви хришћани, нареди да се сви доведу. Стара Конкордија рече: „Ми више желимо с нашим господарем чесно умрети у вери Христовој него ли бешчасно с вама нечастивим живети." Она прва би убијена, а за њом и осталих 18, све на очи Иполитове. Најзад Иполита везаше за дивљег коња и вукоше тамо и овамо докле мученик душу своју не предаде Богу.

2. **Св. Тихон Задонски,** или **Воронежски.** Рођен у селу Короцка у Новгородској губернији 1724. год. у простом сељачком дому. У 34. години својој примио чин монашки и убрзо због својих подвига и велике духовне мудрости добијао све већу и већу службу, док најзад не би хиротонисан за епископа воронежског. Епископствовао је непуних 5 година, па се због слабог здравља повукао и настанио у ман. Задонском. Упокојио се мирно 1783. год. у Задонску, где његове чудотворне мошти и сада почивају. Велики подвижник руске цркве, ретки пастир, молитвеник и сачинитељ прекрасних духовних дела. По својој мудрости, светости и подвигу може се сравнити са великим Оцима Цркве православне древних времена. Због многих посведочених чудеса над његовим моштима, проглашен за светитеља најпре од народа, а по том и од званичне цркве 1861. године.

3. **Преп. царица Ирина,** у монаштву названа *Ксенија.* Жена цара Кало-Јована (1118 — 1143). Осим својих монашких подвига и многих добрих дела чувена је и због тога што је основала манастир Сведржитеља — Пантократора — у Цариграду, један од најславнијих и најлепших манастира у Цариграду. У том манастиру подвизавао се доцније св. Стеван Дечански.

4. **Преп. Серид.** Чувен као оснивач знамените обитељи близу Газе у Палестини. У овој обитељи подвизавали су се славни мужеви као: св. Варсонуфије, Јован, авва Доротеј, Доситеј и други. Св. Серид скончао земаљски живот у VI столећу, и преселио се у вечну радост Господа свога.

*Колиба сељачка свеца одгајила, Православна
црква духом запојила: Тихон архијереј ко
звезда сијаше И духовне тајне свету
казиваше: — Читај Свето Писмо, оно Бога
скрива, Оно Бога скрива, и Бога открива.
Књиге целог света не казују више О Богу, и
теби, но што Писмо пише. Глс, Бог се без
Бога не може познати Залуд ван Бога о
Богу питати. Кол'ко у ум стаје, Бог се
нама даје, Не може се море прелити у јаје.
Свето Писмо учи, како душу спасти Од
греха, и смрти, и вечне пропасти.*

Онај ко се топи, не пита о води,
Ни шта је? ни како? ни откле се своди?
Него само брине за своје спасење
Па плашљиво тражи безбедно камење.
И море живота бурно се таласа
Уман на том мору тражи себи спаса.
Шта је овај живот? из какве је грађе?
Је л' то важно знати кад нас самрт снађе?
Знање и имање на земљи остаје,
Тело и одело тробу се предаје.
Душа, само душа, још се спасти може,
Труди се и моли: помози ми Боже!

РАСУЂИВАЊЕ

„Благодарите Господу, али не заборавите и на Његове велможе, нишче и убоге; они много могу у Господа Бога." Ово су речи знаменитог руског подвижника из XIX века, оца Назарија, игумана валаамског. Ове речи рекао је он жени једног високог чиновника у Петрограду, који беше пао у немилост код цара због неке тешке оптужбе. Оптужени чиновник од муке се разболи и легне у постељу. Чувши да је о. Назарије допутовао у Петроград, жена тога чиновника пожури се те га нађе, исприча му беду која их беше снашла и замоли га да се он помоли Господу за њеног мужа. „Имате ли ситног бакарног и сребрног новца?" упита је о. Назарије. Жена му донесе и даде. И тако се о. Назарије удаљи. Истога вечера наврати се он опет и обрадује жену оваквом вешћу: „Слава Богу, сви блиски Цару обећали су молити за вас!" Жена је, наравно, мислила на цара Александра Павловића и његове дворјане, док је духовник мислио на просјаке по улицама, којима је био раздао онај ситни новац, и послао их да се помоле Богу за мужа ове жене. И заиста дође вест, да је цар наредио, да се ствар тог чиновника узме поново у претрес. А то је баш тај чиновник и желео. Када жена поче благодарити о. Назарију, он рече: „Благодарите Господу, али не заборавите и на његове велможе, нишче и убоге; они много могу у Господа Бога."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесну моћ прорицања (I Сам. 10) и то:

1. како Самуил прорече Саулу све шта ће му се догодити једнога дана,
2. како сиђе на Саула Дух Божји, те и он прорицаше.

БЕСЕДА

о главном пророчанству пророка Исаије

Гле, дјевојка ће зачети и родиће сина, и надјенуће му име Емануил (Иса. 7, 14)

Ово славно пророчанство о рођењу Господа од Деве изрекао је Боговидац Исаија у тренутку највећег очајања, у коме се налазио Је-

русалим. Безбројна војска Сирска и Јефремова беше опколила град около самих зидова градских. Цар Ахаз, без војске и оружја, и Јерусалимљани беху у самртном страху. *Срце Ахазово и срце народа његова устрепта као дрвеће у шуми од вјетра.* У том часу крајњег очајања царевог изађе Исаија пред цара и по наредби Божјој рече му: *не бој се, и срце твоје нека се не плаши.*

Па онда прореče Исаија, да непријатељи неће узети Јерусалим. И видећи да му цар не поверова, он му рече, да иште знак, чудо, било с неба или са земље. Али неверни цар не хте искати, но оста при својој сумњи. Тада пророк рече, да ће им Бог дати знак, ма га и не искали. Тај знак односи се на удаљена времена и тиче се спасења васцелог рода људског. Девојка ће зачети и родиће сина, и наденуће му име Емануил, што ће рећи: с нама Бог. Зашто пророк не даде одмах неки знак, да би цар поверовао? Зато што је оно пророчанство о спасењу Јерусалима у часу када је цар мислио да је све пропало, довољно било да се покаже и сила Божја и неверовање царево. А зашто пророк баш у том часу и таквој прилици исказује пророчанство о рођењу Спаситеља? Зато, што ће човечји род у време доласка Спаситеља бити у истом таквом очајању, притешњен и опкољен силама демонским као што је Јерусалим био у томе тренутку. Да ли је пророк споменуо изриком девојку а не жену? Наравно девојку је споменуо. Јер да је реч о жени, какво би то чудо било, и какав знак? Не рађају ли се сви људи од жене? Сва је тежина нагласка на речи девојка.

Тако свевидећи Бог зна да везује блиско са далеким, и да испуњеним једним пророштвом у садашњости потврђује друго пророштво у будућности. Емануил — с нама Бог — спасао је Јерусалим онда као невидљиви Бог. Емануил — с нама Бог — спашће род човечји у сличној опасности доцније као ваплоћени Бог, као Богочовек, рођени од Пречисте Деве и Духа Светога.

О Господе, који даде пророцима силу да виде истину где долази издалека, дај и нама силу да усвојимо ту истину која је већ дошла. Теби слава и хвала вавек. Амин.

14. АВГУСТ

1. **Св. пророк Михеј II.** Из племена Јудина, а из села Мориси, због чега се називао Морисићанин. Савременик пророка Исаије, Амоса и Осије, и царева јудејских Јоатама, Ахаза и Језекије. Изобличавао је пороке народа свога, изобличавао и лажне пророке, који пророковаху *за вино и за силовито пиће.* Предсказао је пропаст Самарије. Предсказао је и пропаст Јерусалима, која ће доћи зато што поглавари његови узимају мито, свештеници уче за плату, а пророци његови гатају за новце. *Зато ће се због вас Сион преорати као њива, и Јерусалим ће постати гомила.* Но од свих његових пророчанстава најважније је пророчанство о Месији, нарочито о месту рође-

ња Његова. Он је Витлејем именовао местом рођења Месије, *којему су исходи од почетка, до вјечних времена*. Не зна се тачно, да ли је и овај пророк био убијен од Јевреја или је умро мирном смрћу (в. Јерем, 26, 18—19). Но зна се, да је био сахрањен у своме селу, и да су му мошти пронађене, заједно са моштима пророка Авакума, у време цара Теодосија Великог, према неком тајанственом откровењу, које је имао елевтеропољски епископ Зевин.

2. **Свешт. муч. Маркел, еп. апамејски.** Рођен на Кипру од богатих и знаменитих родитеља. Био високообразован, ступао је у брак и имао деце. Када му жена умре, он се повуче у монашки живот у Сирију оставивши своју децу Провиђењу. Прочуо се беше због милосрдности, кротости и учености духовне, због чега га Апамејци изабраше за свог епископа. Као епископ ревносно се трудио на обраћању незнабожаца у веру хришћанску. Када изгори неки храм идолополонички, идолопоклоници ухвате Маркела и тобож као проузроковача тога пожара, сажежу на огњу около 389. год. Поучно је из живота св. Маркела нарочито још и то, што се код њега спомиње свештање воде и употреба освештане воде.

Михеј, Божји пророк, Духом Божјим гори, И
казну прориче и спасење збори: — Чујте
поглавари дома Јаковљева, Када огањ букне,
не спасе се плева. Ви добро мрзите, а зло,
зло волите, Ви Божији народ бездушно
глобите, Остависте закон и пророке старе,
Не слушате Бога, слушате гатаре! Ал' ће
доћи беда, мука и ридање, Залудно, и
позно, к небу вапијање, Самарија биће
гумно Асираца Јерусалим гумно бесних
Халдејаца. А ти Витлејеме, Ефрато малени,
Мада си најмањи, најмилиј' си мени, Из
тебе ћ' изаћи Вожд који нам треба,
Происход је његов из дубина неба, Из
љубави жарке Он ће доћи радо Својим
моћним жезлом пашће своје стадо. Власт
Његова стић'ће до свију крајева, Земља ће
му с небом милошту да пева И мир ће
царити, Он ће тај мир бити, Он ће род
човечји Собом прославити.

РАСУЂИВАЊЕ

Чувај се клетве родитељске, јер је страшна клетва родитељска. Цени и тражи благослов родитељски, јер ће те он пратити кроз цео живот. Премудри Сирах говори: *благослов очев утврђује дом деце, а клетва материна искорењује до основа* (Сир. 3, 9). Проклетство, којим прокле Ноје потомство Хамово, и до дан-данас прати несретне Хамовце. А синовима Јаковљевим онако је и било у животу, како их је отац благословио. Св. Сергије као младић мољаше своје родитеље за благослов да се замонаши. Но родитељи стари мољаху сина да почека и потруди се око њих до њихове смрти, па после нека се монаши. Сергије послуша родитеље своје, и би благословен до

смрти. Епископ Хермоген прича случај, како је један син злостављао жену своју. Када га мајка с плачем поче корети због тога, син се баци на мајку, изби је, и главу јој разби о дувар. Очајна мајка узвикну: „Господе, нека буде син мој проклет, и да нема ни мога ни Твога благослова!" Тога истог дана син почне дрхтати целим телом, и пуних 13 година проживи у тој дрхтавици не могући сам ни кашику к устима својим принети. После 13 година он се исповеди и причести, од чега му буде нешто лакше, и убрзо затим сконча.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесну помоћ Божју Саулу у рату с Амонцима (I Сам. 11) и то:

1. како силан Нас, вођ Амонаца, прећаше ископати десно око свима Израиљцима,
2. како народ израиљски плакаше пред Господом,
3. како Саул и Самуило с Божјом помоћи разбише Амонце, јер Дух Божји беше на Саулу и Самуилу.

БЕСЕДА

о прореченој светлости у тами

Народ који ходи у тами видјеће видјело велико, и онима који сједе у земљи смртне сјени засвијетлиће видјело (Иса. 9, 2)

Тамо где је најтамније, прориче пророк, тамо ће се појавити светлоносни Месија. Земља Завулонова и земља Нефталимова сматрале су се најтамнијим земљама. Тамо су незнабошци били измешани с Јеврејима; јарам спољашњег и унутрашњег ропства најтежи; тама незнабожачка и тама фарисејска покривале су људе сенком смрти. Светлост небеска засијала је прво у Витлејему — Христос Господ ту се родио. Ту Светлост сагледали су издалека источни звездари а изблиза пастири витлејемски. Но ту Светлост протерао је из Витлејема Ирод крвавим мачем. И Светлост се удаљила у Мисир. По том се Светлост засијала у пуном блеску у овој земљи таме и сенке смртне, у земљи Завулоновој и Нефталимовој. У тој земљи живљаху крај језера рибари, које Господ изабра за ученике Своје. У тој земљи је и Гора Блаженства, са које Господ објави прву велику проповед Своју о блаженима. Ту је и Кана Галилејска, где Господ учини прво Своје чудо. Ту поче Он дело спасења људског, моћном речју и моћним делима. Људи видеше велику Светлост и удивише се. Многи се и саблазнише о Господа, и многи Му се наругаше. Али Га ти тамни људи не убише. Беше једна тамнија тачка у земљи јеврејској, која диже руку на Творца и уби га. То је она иста тачка, одакле Ирод на 33 године пре тога подиже крвави мач свој, да у крви угаси велику Светлост. То је Јерусалим. Од свих тама јерусалимска тама беше најцрња. Можда баш зато најцрња, што именоваше себе светлошћу.

О Господе, Светлости наша велика, превелика, обасјај нас светлошћу Својом у овом кратком веку, и прими нас по смрти у Светлост Твоју славну и бесмртну. Теби слава и хвала вавек. Амин.

15. АВГУСТ

1. **Успеније Пресвете Богородице.** Господ који је на Синају заповедио петом заповешћу: *поштуј оца свога и матер своју,* показао је примером Својим, како треба поштовати родитељку своју. Висећи на крсту у мукама, Он се сети Матере Своје и показујући на апостола Јована рече јој: *жено, ето ти сина*\ Потом рече Јовану: *ето ти матере!* И тако збринувши Своју Мајку, Он издахну. Јован имаше дом на Сиону у Јерусалиму, у који се настани и Богородица и оста да живи до краја својих дана на земљи. Својим молитвама, благим саветима, кротошћу и трпељивошћу она много помагаше апостолима Сина свога. У главноме све време до смрти провела је она у Јерусалиму обилазећи често она места, која су је подсећала на велике догађаје и на велика дела Сина свога. Нарочито је често походила Голготу, Витлејем и гору Јелеонску. Од њених дужих путовања помиње се њена посета св. Игњатију Богоносцу у Антиохији, посета св. Лазару четвородневном, епископу кипарском, посета Св. Гори коју је она благословила, и бављење у Ефесу са св. Јованом за време великог гоњења хришћана у Јерусалиму. У својој старости она се чето молила Господу и Богу своме на Јелеонској гори, на месту Вазнесења Његова, да је што пре узме из овога света. Једном приликом јави јој се архангел Гаврил, и објави јој, да ће кроз три дана бити упокојена. И даде јој ангел Божји једну грану палмову, која ће се носити при њеном спроводу. С великом радошћу она се врати дому пожелевши у срцу, да још једанпут у овом животу види све апостоле Христове. Господ јој испуни ову жељу, и сви апостоли, ношени ангелима и облацима, наједанпут се сабраше у дом Јованов на Сиону. Са великом радошћу виде она свете апостоле, охрабри их, посаветова и утеши; потом мирно предаде дух свој Богу без икакве муке и болести телесне. Апостоли узеше ковчег с телом њеним, од кога излажаше ароматни мирис, и у пратњи мноштва хришћана пренеше у врт Гетсимански у гробницу св. Јоакима и Ане. Од злобних Јевреја заклањаше их облак по Промислу Божјем. Неки свештеник јеврејски, Атоније, дохвати рукама ковчег у намери да га претури, али у том часу ангел Божји одсече му обе руке. Тада он завапи апостолима за помоћ, и би исцељен пошто изјави своју веру у Господа Исуса Христа. Апостол Тома беше изостао, опет на Божјем Промислу, да би се тако опет открила једна нова и преславна тајна о Светој Богородици. Трећег дана стиже и он, и пожели да целива тело Свете Пречисте. Но када апостоли отворише гроб, нађоше само плаштаницу, а тела не беше у гробу. Тога вечера она се јави апостолима — мноштвом ангела окружена, и рече им: „Радујте се, ја ћу бити с вама на-

век." Не зна се тачно, колико стара беше Богородица у време успенија свога, али преовлађује мишљење, да је била прешла 60 година свога земног века.

Господ Вишњи тако рече
Из твог срца, Дево чиста,
Вода жива да потече, Те да
жедни пију Христа —
Источниче живоносни, Ми
смо тобом сви поносни! Те
да жедни Христа пију:
Горки Њиме да се сладе;
Слепи Њиме да се мију И
жалосни лече јаде —
Источниче живоносни, Ми
смо тобом сви поносни!

Из вечности пиће стиже,
Сух времена поток нали, И
опет се к небу диже;
Окрепи се свет сустали —
Источниче живоносни, Ми
смо тобом сви поносни!
Слава теби, о Пречиста,
Слава теби, Богомати! Ти
нам роди Живог Христа,
Живу воду благодати —
Источниче живоносни, Ми
смо тобом сви поносни!

РАСУЂИВАЊЕ

Много премног може се сваки верни поучити из живота Деве Богородице. Но да напоменемо овде само две ствари. Она је имала обичај да често ходи на Голготу, на гору Јелеонску, у врт Гетсимански, у Витлејем и на друга места знаменита због Сина њеног. На свима тим местима, а нарочито на Голготи, она се коленопреклоно Богу молила. Тиме је она дала први пример и подстрек вернима, да посећују света места из љубави према Ономе који их присуством Својим, страдањем и славом Својом учини светим и знаменитим. Друго, ми сазнајемо, како се она у молитви својој за што скорији исход из овог живота молила, да душа њена, при одлучењу од тела, не види књаза таме и његова страшилишта, и да скривена од области тамне не сретне се са сатанском силом. Видиш, како је страшно души проћи кроз митарства! Кад је се тако молила Она, која је родила Разоритеља Ада, и која и сама има устрашавајућу силу над демонима, шта је онда остало за нас? Из превелике смирености она се сва полагала на Бога и није хтела поуздавати се на дела своја. Још мање смели бисмо ми уздати се у дела своја, и још више требало би ми да се положимо у руке Божје вапијући за милост Његову, нарочито за милост при исходу душе из тела.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесну потврду, којом Самуило потврди речи своје пред народом (I Сам. 12) и то:

1. како Самуил рече народу, да је зло пред Господом то што тражаху себи цара поред Господа Цара,
2. како за потврду својих речи призва Бога да пусти громове и дажд,
3. како се спустише громови и дажд, и како се народ убоја Бога и Самуила.

БЕСЕДА

о најславнијем детету

Јер нам се роди дијете, син нам се даде, којему је власт на рамену његову, и име је н>егово: великог савета ангел, чудни савјетник, Бог силни, књаз мира, отац будуће? времена (Иса. 9, 6)

Који је смртни човек у свој историји људској, на кога би се могли применити сви ови називи, сва ова власт, сва ова слава? Никоји. Зато св. Златоуст и вели: „Ово је немогуће разумети у односу ма кога другог човека него само у односу Христа." Пророк овде јасно изражава две природе у Спаситељу света: човечанску и божанску. Роди се *дијете* — то означава чисто човечанску природу. *Син нам се даде* — то сједињује две природе у једној личности. Син Божји и Син Девин у личности ваплоћеног Господа. Остали називи пак означавају божанску природу Господа Исуса. Власт је Његова *на рамену* Његову, тј. власт је Његова. — Његова сопственост, и није позајмљена. *Велики савет* — није ли то Света Тројица? Ангел, или посланик и весник, тога тојичног савета јесте Син Божји, слово предвечно. *Чудни саветник* — јер је све чудо, све изненађење, све новост, што од Њега и кроз Њега дође роду људском. *Бог силни* — шта би Арије на ово рекао, и његове модерне присталице, који одричу божанство Господу Исусу? *Књаз мира* — јер од Њега је мир трајни, мимо Њега рат споља и изнутра. *Отац будућег времена* — као што је Он господар прошлости тако и будућности. Но Он је још Отац Цркве, творац новог света, Оснивач Царства Божјег.

Ово дивно и тачно виђење виде сам Исаија, син Амосов, на 700 година пре него се оно објави целој васиони.

О Господе Исусе, пророцима Ти си најславније предсказање, вернима најславније откровење. Откључај ум наш, да би у њ ушла чудесна слава величанства Твога; и откључај срце наше, да би се испунило животворном љубављу Твојом. Теби слава и хвала вавек. Амин.

16. АВГУСТ

1. **Нерукотворена икона Господа Исуса Христа.** У оно време када Господ наш проповедаше Јеванђеље и исцељиваше сваку болест и сваки недуг на људима, беше у граду Едеси, на обали Еуфрата реке, кнез неки Авгар, сав прокажен губом. Он чу за Христа, Исцелитеља од сваке муке и болести, па посла неког живописца Ананију у Палестину с писмом Христу, у коме Авгар мољаше Господа да дође у Едесу и да га исцели од губе. У случају да Господ не могадне доћи, нареди кнез Ананији да живопише лик Његов и донесе, верујући да

ће му тај лик повратити здравље. Господ одговори, да не може доћи, јер се приближаваше време Његовог страдања — узе убрус, убриса Своје лице, и на убрусу уписа се савршено пречисти лик Његов. Тај убрус предаде Господ Ананији с поруком, да ће се кнез од њега исцелити, али не сасвим, због чега ће Он њему доцније послати посланика, који ће збрисати и остатак болести његове. Примивши убрус, кнез Авгар га целива, и губа спаде са свега његова тела, но остаде мало од ње на лицу његовом. Доцније апостол Тадеј проповедајући Јеванђеље дође Авгару, исцели га потајно и крсти га. Тада кнез полупа идоле, који стајаху пред капијом града, и над капијом стави онај убрус с ликом Христовим, налепљен на дрво, уоквирен у златан рам и окићен бисером. Још написа кнез испод иконе на капији: „Христе Боже, нико се неће постидети, ко се у Тебе нада." Доцније, један од праунука Авгарових обнови идолопоклонство. И епископ тога града дође ноћу и зазида ону икону над капијом. Векови су од тада прошли. У време цара Јустинијана нападе персијски цар Хозрој на Едесу, и град беше у великој тескоби. Деси се тада да епископ едески Евлавије имаде виђење Пресвете Богородице, која му објави тајну о зазиданој и заборављеној икони. Икона би пронађена, и силом њеном војска персијска побеђена.

2. **Св. муч. Диомид.** Лекар из Тарса, од знаменита рода. Лечећи народ, учио га вери Христовој. Цар Диоклецијан нареди те му главу одсекоше у Никеји 298. год. Они који му одсекоше главу и донеше цару, ослепеше, а када главу вратише к телу и помолише се, оздравише.

3. **Преп. Јоаким Осоговски.** Подвизивао се у другој половини XI века у планини Осоговској на месту званом Сарандопор, у једној пећини. На томе месту доцније подигне цркву један други подвижник, Теодор са Овчег поља, коме се на сну јавио св. Јоаким. Многа чудеса кроз векове догађала су се од моштију преп. Јоакима, а и данас догађају.

4. **Св. муч. Стамат.** Сељак, родом од Волоса у Тесалији. Када неки нечовечни ага скупљаше од народа царске данке, и веома злостављаше народ, пође Стамат с неколико другова у Цариград, да се тамо жале везиру. Но својим оштрим оптужбама аге Стамат се замери великашима султановим, и ови га ухапсе. Најпре га хтедоше ласкањем потурчити обећавајући му богатство, славу и чест. На то мученик узвикну: „Моје богатство, слава и чест, то је Христос мој!" Тада га Турци мучише и најзад пред Светом Софијом посекоше 1680. год. Тако се овај војник Христов увенча венцем мученичким.

Боже благи, који тајне јављаш,
Дивне тајне, никад неслућене,
Ти објави некад крај језера Да
ће многи незнабожни људи Од
истока широм до запада За
трпезу сести са Аврамом И
неверни синови Јеврејсш
Изгнати се у најкрајњу таму А
због срца свог окорелога.

Тајну рече, и тајна се стече:
Јевреји Ти у лице гледаху, Иза
леђа смрт Ти готовљаху. А кнез
Авгар из далеких страна, Губав
телом, прокажен и душом Од
лажљиве вере незнабожне, Чу за
Тебе од уста до уста, Чу за
Твоје речи и чудеса Чу за Тебе
и верова у Те Слику виде Твог
пречистог лица

Са сузама слику Ти пољуби
Здрав постаде и телом и душом
Душа му се у Рај уселила
С Аврамом се вечно веселила.

РАСУЂИВАЊЕ

Православна црква надмашује све остале хришћанске групе богатством свога Предања. Протестанти желе да се држе само Светога Писма. Но ни Свето Писмо не може се протумачити без Предања. Сам апостол Павле заповеда: *браћо, стојте и држите уредбе којима се научисте ријечју или из посланице наше* (II Сол. 2, 15).

Предање о кнезу Авгару несумњиво је апостолско предање, мада га апостоли не помињу у својим списима. Апостол Тадеј уопште није ништа написао, те према протестантском мишљењу он ништа није ни говорио, нити вернима предао. По чему је он онда био апостол Христов? Предање о кнезу Авгару спомиње св. Јован Дамаскин у својој одбрани иконопоштовања. Како је дивно и дирљиво писмо Авгарево Христу. Пошто му је претходно написао, да је чуо о чудесној моћи Његовој да болне исцељује и пошто га је умолио да дође и њега исцели Авгар даље пише: „Чујем још и ово, да Јевреји тебе мрзе, и да Ти спремају неко зло. Ја имам град, невелик али красан и обилан сваког добра: дођи к мени, и живи са мном у моме граду, који нам је обојици довољан за сваку потребу." Тако је писао један незнабожачки кнез, док су кнезови јерусалимски спремали смрт Господу Човекољупцу.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесну Божју помоћ Јонатану сину Сауловом (I Сам. 13 — 14) и то:

1. како Филистејци усташе на Јевреје, и беше војска филистејска *као пијесак на бријегу морском,*
2. како Јонатан са својим момком нападе Филистејце, уздајући се у Бога, и како их збуни и победи,
3. како и ми треба да познамо истинитост речи Јонатанових. *Господу не смета избавити с множином или с малином.*

БЕСЕДА
о божанском изданку из корена Јесејева

Али ће изаћи шибљика из стабла Јесејева и
изданак из коријена његова изникнуће (Иса. 11, 1)

Код оваквих јасних пророчанстава о Христу Господу, зашто Јевреји не повероваше у Њега као Месију? Због безумне гордости своје, и због безумних злочина својих над светим и праведним људима. Ко је та шибљика из стабла Јесејева други до Господ Христос? Јесеј је био отац Давида цара, а из колена Давидова очекивао се Месија. Из колена Давидова Он се јавио, и из Витлејема града Да-

видова. Шибљика из стабла Јесејева означава телесно происхођење Господа од Деве Марије, потомкиње Јесејеве и Давидове, а изданак из корена његова — Јесејева — означава у Њему пројављену ону правду, која је од многих царева из дома Давидова била погажена. Погажена правда је као осушен пањ. Но из корена таквог пања понекад никне зелен изданак. Такав самоникли изданак биће и Господ Исус. По матери Он ће бити из колена Давидова, но по божанском Зачећу Своме Он ће бити од Духа Светога. У вечности идеја очовечења, стајала је под покривалом Божанства; у времену Божанство Његово пак стајало је под покривалом човечанства. Пилат је узалуд гледао у ту шибљику из стабла Јесејева и узвикнуо је: *гле, човека*\ као кад би неко видео жицу спроводницу електричне силе међу многим обичним жицама, и узвикнуо: гле, жице! Нити овај познаје електричну силу у жици, нити је онај познао Бога у човеку.

О Господе Исусе, Богочовече човекољубиви, учини нас Богољубивим, и спаси нас. Теби слава и хвала вавек. Амин.

17. АВГУСТ

1. **Св. муч. Мирон презвитер.** Беше свештеником у неком месту у Ахаји, од богата и угледна рода, по нарави благ и кротак, богољубив и човекољубив. У време цара Декија, а на сам дан Рождества Христова, јурнуше незнабошци у цркву, извукоше Мирона са службе и ставише на муке. При мучењу у огњу анђел му се јави и поткрепи га. Потом стадоше му сећи кожу на кајише, од главе до ногу. Мученик дохвати један такав кајиш своје коже, и њиме удари мучитеља — судију у лице. Судија Антипатр као ван себе узе мач и уби себе. Најзад одведоше Мирона у град Кизик, и тамо га мачем погубише 250. год.

2. Св. муч. Патрокле. Грађанин града Трикасина, садашњег Труа у Галији. Наследио беше велико имање од родитеља, и као прави хришћанин чињаше од тога милостињу беднима посведневно, а сам живљаше подвижнички, узимајући храну само једном дневно, и то по заласку сунца. Због светости живота Господ му даде моћ исцељења, те као чудотворни исцелитељ би свуда познат. Цар Аврелијан дошавши у Галију, нареди да му доведу Патрокла. Патрокле свети јави пред царем веру своју у Христа, и не утаји ништа. „Ако желиш, царе, нешто од мојих блага, даћу ти, јер те видим убога", рече св. Патрокле цару. На то њему цар: „Како ти називаш убогим мене, цара, који имам безбројна блага?" Рече Патрокле свети: „Имаш само земаљска, пролазна блага, али си убог, јер ни самога себе немаш, нити вере Христове у срцу." Би осуђен на смрт и предат војницима, да га воде у неко блато крај реке и ту посеку, а тело му оставе у блату. Но светац се мољаше Богу, да му не остане тело у томе блату и по Божјој сили он наједанпут поста невидљив за војнике и пренет на другу страну реке. После дугог тражења војници га нађу и посеку на

једном сувом месту. Два просјака, којима је Патрокле често давао милостињу, наиђу тим путем, познаду тело свога добротвора, и че-сно га сахране.

3. **Преп. Илија Калабријски.** Грк по пореклу, и настојатељ манас-
тира Меликука у Калабрији, у Јужној Италији. У време иконобор-
ства на Истоку многи источни монаси пребегну с иконама у Кала-
брију. Временом се у Калабрији веома распростре живот монашки.
Калабријски монаси одликовали су се и великом ученошћу и вели-
ком строгошћу живота. Једно време тако је много било правосла-
вних манастира и монаха у Калабрији, да су Калабрију сравњивали с
древним Мисиром. Православна Калабрија је доцније кроз векове
потпадала под власт архиепископа охридских. Преп. Илија упокојио
се у Солуну 903. год.

4. **Преп. Алимпије, иконописац печерски.** Изображавајући ликове
светитељске на дрвету, он је изображавао и добродетељи њихове у
души својој. Исцели човека од губе, виде ангела Божјег, и у старос-
ти сконча мирно у Господу 1114. год.

Патрокле се пред царем
исправи, Христа Бога оез страха
прослави; Цар га пита, а
Патрокле вели:
— Богат треба ништем да
удели,
Ја сам богат, а ти, царе, ништи,
Имам блага, само ти поишти.
— Зар ја ништи што царујем светом,
А ти богат с том вером проклетом?
— Ја сам богат, — Патрокле повтори —
Моје благо од века до века,
Моје благо на небу ме *чека.*
— Какво благо! у мојој си
руци!
Царузвикну: Предаћу те муци.
— Предај, царе, — Патрокле одврати —
Муке моЈе Бог ће да ми плати.
Мучи тело, тело је за муке, Дух
предајем Господу у руке.
Слободан је дух у хришћанина
Ка' у сваког Христовог војина;
Мене чека слава и победа Тебе,
царе, срамота и беда. Хитно
муке гомилај на мене Да ми,
царе, венац не увене.

РАСУЂИВАЊЕ

Не допушта Господ, да се посраме верне слуге Његове. Дешавало се често, да мученици Христови, поругани и исмејани на

судовима, учине изненадно неко чудо, које је наводило страх на неверне. Или су идоли падали, или су громови рушили храмове незнабожачке, или је изненадни пљусак гасио огањ, спремљен за њихово спаљење, или су мучитељи сами себе тукли камењем и штаповима, и др. Тако Ан-типатр, мучитељ св. Мирона, за време мучења овога Божјег човека избезуми се нагло и уби сам себе. Св. Алимпије живописац беше већ при крају живота, када доби поруџбину од једног човека, да изради икону Успенија Пресвете Богородице. Како се празник при-

поуке људима, тако је и страховао од Бога као човек ради поуке људима. Шта је лековитије за људе, прокажене грехом, од страха Божјега? Он је као здрав морао узети лекове од греха у Себе, да би нас болесне ободрио да узмемо те лекове. Не чини ли то исто родитељ с болесном децом, која се страше да узму преписани лек?

О Боже троједини и вечни, коме се сва небеска војинства клањају певајући чудесну песму: Свјат, Свјат, Свјат, Господ Саваот — прими и наше поклоњење, и спаси нас. Теби слава и хвала вавек. Амин.

18. АВГУСТ

1. **Преп. Јован Рилски.** Овај велики подвижник и светилник цркве православне родио се близу Софије у месту Скрину, у време цара Бориса. Родио се од бедних но честитих родитеља. По смрти родитеља он се замонаши и удаљи у једну дивљу гору, и ту у једној пећини почне се подвизавати. Претрпео је ту многе напасти од демона и од људи, од разбојника и од својих сродника. Потом се пресели у планину Рилску, и настани у једном шупљем дрвету. Хранио се само травом, и бобом, који ту у близини почне расти по Божјем Промислу. Многе године он није видео лица човечјег, док га, опет по Божјем Промислу, не открију чобани, који су трагали за својим изгубљеним овцама. Тако се светитељ прочује међу људима, и људи му почну долазити тражећи помоћ у болестима и мукама. Посећивао га је и сам цар бугарски Петар, и тражио од њега савета. Многи ревнитељи духовног живота настане се у близини Јовановој. Ту се убрзо построји храм и манастир. Св. Јован упокојио се мирно у Господу 18. августа 946. год. у 70. години свога живота. По смрти јавио се ученицима својим. Мошти његове пренесене су најпре у Софију, па у Мађарску, па у Трново, и најзад у манастир Рилски где и данас почивају. Рилски манастир је кроз векове био кула светиља и место силе чудотворне и утехе духовне за народ хришћански у Бугарској, нарочито у тешка времена робовања под Турцима.

2. **Св. муч. Флор и Лавр.** Браћа и по телу и по духу и по занимању. Беху обојица ревносни хришћани, а по занату каменоресци. Живљаху у Илирији. Неки кнез незнабожачки запосли их на зидању храма идолског. Догоди се при њиховом раду, да један одломак камена одскочи и удари у око сина жречевог, који радознало посматраше рад неимара. Видећи свог сина ћорава и крвава, жрец стаде викати на Флора и Лавра и хтеде их туђи. Тада му света браћа ре-

коше, ако буде веровао у Бога, у кога они верују, син ће његов оздравити. Жрец обећа. Флор и Лавр са сузама помолише се Богу Господу, живоме и јединоме, и

крсним знаком знаменоваше детиње
избијено око. И дете оздрави одмах, и око му постаде цело као што
је и било. Тада се крсти жрец Мемертин и син његов, и ускоро по
том оба пострадаше за Христа у огњу. А Флор и Лавр када довршише храм, ставише крст на њега, позваше све хришћане и осветише

ш

га именом Господа Исуса и свенећним пјенијем. Сазнав за ово, илирски намесник сажеже у огњу многе од тих хришћана, а Флора и Лавра живе баци у бунар, и бунар засу земљом. Доцније се мошти њихове објавише и бише пренете у Цариград. Пострадаше за Христа и Христом се прославише ова дивна браћа у II столећу.

3. **Свешт. муч. Емилијан епископ.** Родом из Јерменије. По својој жељи, тражећи мучеништва, оде у Италију да проповеда Христа, у време Диоклецијаново. У Тревији изабран за епископа. Због многих чудеса при његовом мучењу поверовало у Христа око 1000 незнабожаца. Посечен мачем заједно са својим духовником *Иларионом* и двојицом браће *Дионисијем и Ермипом.*

Два сина, два свеца, једна мајка роди,
Благо таквој мајци, што Богу угоди.
Флор и Лавр дивни камење резаху,
Уз то душе људске крстом исправљаху:
Што длето за камен, то је крст за душе,
Крстом одељани за крст погинуше.
Жрец идолски виде чудо невиђено:
Око избијено — око исцељено!
Чудо невиђено! То му беше доста
Па се крстом крсти, и мученик поста.
Флор и Лавр дивни храм идолски праве,
А у срцу своме Христа Бога славе.
Направише браћа нови храм пагански,
Но крст му ставише, и гле — храм хришћански!
Још га испунише славопојем Христа
И красотом свећа и тамјана чиста.
Човек на човека исто тако личи.
Но један је смеран, а други се кичи.
Гле, врло су слични по телу и духу,
Ал' различни врло по уму и духу.
У једном је Христос и чиста светиња,
У другом ђаволска тка и празнина.
Нека наша тела — Бог да нам дарива —
Храмовима буду Духа Бога жива
По молитви силној Божјих угодника:
Браће Флор и Лавра ,светих мученика.

РАСУЂИВАЊЕ

Није редак случај, нарочито у наше време, да родитељи постану виновници духовне смрти своје деце. Кадгод дете има стремљење ка духовном животу, подвигу, монаштву, а родитељ сузбије то стремљење, место да га потпомогне. Такав родитељ постаје убица свога детета. И таква деца — за казну родитељима — ударе често у супротну страну, и постају развратна.

Неки дечко Лука, синовац св. Јована Рилског, чувши за свога стрица и вучен жељом за духовним животом, дође своме стрицу у планину. Јован га прими с љубављу и почне га поучавати и у подвигу подржавати. Но отац Лукин поЈави се једнога дана пред пећином Јовановом и јаросно почне ружити светитеља, што му сина задржава у тој пустињи. Јованове речи и савети ту ништа нису помогли. Отац повуче силом сина кући. Но на путу уједе дете змија, и Лука умре. Свирепи отац увиде у томе казну Божју и раскаја се, но све је било

доцкан. Он се врати Јовану јадикујући и оптужујући самога себе. Но светитељ му само рече, да дете сахрани и да иде одакле је и дошао.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно Божје избрање Давида за цара (I Сам. 16) и то:

1. како Господ упути Самуила у дом Јесејев да помаже једног сина његовог за цара,
2. како Господ упути Самуила да помаже осмог и најмлађег сина Јесејева, Давида, пастира оваца,
3. како Самуил помаза Давида, и како дух Божји сиђе на Давида.

БЕСЕДА

о миру међу вуком и јагњетом

И вук ће боравити с јагњетом, и рис ће лежати с јаретом (Иса. 11, 6)

Тако пророк истинити предсказиваше истину. И још додаје: *теле и лав и јунац биће заједно, и мало дијете водиће их. И крава и медвједица заједно ће пасти... И лав ће јести сламу као во.* И дете ће завлачити руку у рупу змије отровнице, и змија му неће удити. Кад ће се догодити ово чудо, браћо? Оно се већ догодило, онда када се појавио Христос Чудотворац на земљи. Ово је стварност рајска, која се обновила међу људима доласком Спаситељевим на земљу. Загонетно но ипак јасно говори пророк; загонетно, јер не говори о зверовима него о људима; јасно, јер се предсказање његово испунило у цркви Христовој. Људи који су по нарави били као вукови, и рисови, и лавови, и медведи, и волови, и јагањци, и јарићи, и змије — сви стоје пред Дететом Витлејемским уједначени вером, укроћени благошћу, обасјани надом, омекшани љубављу.

Пророк још прориче и због чега ће се ово збити. *Јер ће земља бити пуна познања Господњега као море воде што је пуно.* Посматран телесно сваки је човек земља. Онај човек, који поверује у Христа и у истини пође за Христом, постаје пун познања Господњега као море воде што је пуно. Такви су били многи појединци. Таква су била и читава друштва подвижника у Мисиру, у Св. Гори, на Кипру, у Русији, у Јерменији и на другим странама. Но и то није све. Познање Господње раширило се данас по целој земљи. Свето Писмо распрострто је по свима народима. И мало има кутова земље, где се не чита Јеванђеље Христово, где се не зна за име Божје, и где се не приноси бескрвна жртва Господња. Једни одбацују Христа, други га прихватају, једни одступају од вере праве, други прихватају веру праву. И тако иде једна борба широм целог света у знаку Господа Исуса. Препуњене воде изливају се и преливају се у празне долине; празне долине се пуне и уједначују са високим водама. Није све онако сјајно у свету како ми хришћани желимо, али пророчанство пророка Исаије пресјајно се испунило и обистинило. О како је дивно виђење Исаије, сина Амосова, пророка истинитога!

О Господе Чудотворни, укроти зверску нарав оних људи и народа, који још нису укрећени силом љубави Твоје. Да сви будемо благородни од благородства Твога. Да сви будемо славни од славе Твоје. И живи, Господе, живи од живота Твога бесмртнога. Теби слава и хвала вавек. Амин.

19. АВГУСТ

1. Св. муч. Андреј Стратилат. Беше официр — трибун — у римској војсци у време цара Максимијана. По рођењу из Сирије, и са службом у Сирији. Када Персијанци угрозише војском Римској царевини, то Андреји би поверена војска у борби против непријатеља. Том приликом Андреј би произведен за војводу — стратилата. Потајни хришћанин, мада још некрштен, Андреј се поузда у Бога живога, и од мноштва војника одабра само најбоље и пође у бој. Пред битку он рече војницима својим, да ако буду сви призвали у помоћ јединог истинитог Бога, Христа Господа, непријатељи ће се њихови као прах распрштати испред њих. И заиста сви војници, одушевљени и Андрејом и његовом вером, призваше у помоћ Христа и учинише јуриш. Персијска војска би сатрвена потпуно. Када се победоносни Андреј врати у Антиохију, неки завидљивци га оптужише као хришћанина, и царски намесник позва га на суд. Андреј отворено изјави своју непоколебљиву веру у Христа. После љутих мука намесник баци Андреја у тамницу и писа цару у Рим. Знајући углед Андрејев у народу и у војсци, цар нареди намеснику да пусти Андреја у слободу, но да вреба другу прилику и други разлог (а не веру) те да га убије. Кроз Божје откровење Андреј сазнаде за ту наредбу цареву, па узевши собом своје верне војнике, 2593 на броју, оде с њима у Тарс Киликијски, и ту се сви крстише од Петра епископа. Гоњен и ту од царских власти, Андреј се с дружином својом повуче далеко у планину јерменску Таврос. Ту у једном кланцу, када они беху на молитви, стиже их војска римска и све до једнога посече. Нико се од њих није хтео ни бранити, но сви беху жељни мученичке смрти за Христа. На том месту, где се изли потоком крв мученичка, изби кључ лековите воде, која исцељиваше од сваке болести. Петар епископ дође потајно са својим људима, и чесно сахрани тела мученика на том истом месту. Пострадаше сви чесно, и увенчани венцима бесмртне славе преселише се у царство Христа Бога нашега.

2. **Преп. Теофан.** Рођен у Јањини, и као младић остави све и оде у Св. Гору, где се замонаши у обитељи Дохијарској. У посту, молитви, бдењу и лишењу себе од свега непотребнога, беше углед свима монасима. Због тога временом би изабран за игумана. Но доцније због неке несугласице с монасима он напусти Св. Гору и са својим сестрићем дође у Верију Македонску, где основа један манастир у част Пресвете Богородице. Када тај манастир процвета духовним животом, он остави свог сестрића да управља њиме, а он оде у На-

ус, где основа други манастир у част Светих Архангела. Скончао мирно у XV столећу. Његове чудотворне мошти и сада леже у Наусу, и пројављују велику силу Божју.

3. **Св. муч. Тимотеј, Агапије и Текла.** Пострадали за Христа у време опаког цара Диоклецијана. Тимотеј на огњу сажежен, а Агапије и Текла бачени пред зверове.

Природина песма сред Тавријских гора
Јечала без људска гласна одговора.
Док једнога дана гора се затресе,
Нека нова јека кроз њу се пронесе;
Па устави гора своју вечну Јеку
Те да чује нову, што не чу у веку.
Ту би конац храбре Андриј'не дружине,
Ту вукови клаху Јагањце невине;
Андреј Царство римско од Перса сачува,
А сад војска римска на Андреју грува,
С две хиљаде друга Андреј земљи клече,
Друговима својим благи савет рече:
— Сад је час пријатан, сад је дан спасења,
Са животом земним нашег разлучења.
На колена смерно пред Бога клекнимо,
И за многа добра топло захвалимо,
А највише, брапо, за смрт мученичку
Без гнева и вике на руку крвничку
Тако Андреј рече. па колена па'ше,
Две хиљаде људи молити се сташе:
Гонитеља лутих мачеви севаху
Хорови ангела над гором блистаху,
На небу се рајска отвараху врата
За Андреју светог, славног стратилата
И његову војску, што врагу одоли
И за свога Христа чесну крвцу проли.

РАСУЂИВАЊЕ

Кад нас невине снађе нека изненадна беда, не треба одмах да јадикујемо, него да гледамо у томе Промисао Божји, који кроз ту беду нешто ново и корисно за нас строји. Божественом Теофану, игуману дохијарском, једног дана дође изненадна вест, да су Турци ухватили сина његове сестре, потурчили га и одвели у Цариград. Теофан одмах оде у Цариград, и успе с помоћу Божјом, да нађе свога сестрића и да га тајно изведе из Цариграда и доведе у свој манастир у Св. Гору. Ту га он поново врати у веру хришћанску, а потом и замонаши. Но братија стану роптати на свог игумана и на његовог сестрића из страха од Турака, јер се бојаху, да Турци не дознаду, те да не дођу и не разоре манастир. Не знајући шта друго да ради, св. Теофан узе свога сестрића и удаљи се с њим тајно не само из Дохијара, него и из Свете Горе, и дође у Верију. Доцније делатност Теофанова у Верији и у Наусу показала је, колико је она беда била корисна за цркву. Оно што Теофан никад не би успео да учини у Св. Гори, учинио је на овим другим местима, у која је избегао од оне беде. Наиме: основао је два нова манастира, у којима се временом спасавало мноштво инока и налазило утеху себи безброј људи. Још уз то и мошти његове свете усред народа хришћанскога, поста-

ле су источник исцељења на утврђење вере у многих неверних и маловерних.

Тако Бог премудро устројава судбе људске кроз изненадне беде, које се људима тренутно чине да иду на њихову коначну пропаст.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесни Промисао Божји у животу Давидовом (I Сам. 16) и то:

1. како дух Божји удаљи се од Саула због греха Саулова,
2. како зли дух нападаше Саула, те он тражаше једног гуслара (харфисту), да га разоноди,
3. како слуге цареве нађоше баш Давида и доведоше цару, да га са харфом блажи.

БЕСЕДА

о сили Господњој и немоћи идолској

Гле, Господ сједећи на облаку лаку доћи ће у ***Мисир, и затрешће*** *се од њега идоли Мисирски (Иса. 19, 1)*

Бежећи од цара Ирода — Фараона јерусалимског, Господ је дошао у Мисир. Не рачуна се прави Израиљ по месту него по духу и делима. У време рођења Господа веће је зло царовало у Јерусалиму него некад у фараонском Мисиру, као што често бива да кад верни отпадну од вере, постају гори од неверних, који никад не познаше праву веру. И тако Мисир у оно време беше блаже и гостопримније место за Спаситеља света од Јерусалима. Сравни речи пророкове са речима, које ангел у сну рече праведном Јосифу: *устани, узми дете и матер његову, па бјежи у Мисир* (Мат. 2, 13), и одмах ћеш се уверити, да се Исаијине речи ни на кога другог не могу однети до на Христа Господа. Још више ћеш се утврдити у томе, кад чујеш и другог пророка који говори: *из Мисира дозвах сина својега* (Ос. 11, 1).

Шта означава *облак лак,* на коме ће Господ доћи у Мисир? Означава тело Господа у које ће Он обући Божанство Своје. Јер је тело човечје као згуснут облак, у коме душа станује. То је, дакле, пророчко виђење вапло̂ђеног Господа. Неки тумачи мисле, да *облак лак* означава и Пречисту Богоматер, која је дугим постом и молитвом и другим подвизима учинила тело своје лаким као облак. Нарочито је лак био тај облак — тело Богоридичино — због одсуства страсти, које обремењавају људска тела.

О Господе свемилостиви, који желиш спасења свима људима, и не гледаш, ко је Јеврејин ко ли Мисирац, спаси и помилуј и нас, јер се у Твоје име уздамо непрестано. Теби слава и хвала вавек. Амин.

20. АВГУСТ

1. Св. пророк Самуил. Петнаести и последњи судија израиљски. Живео на 1100 година пре Христа. Рођен од племена Левијина, од родитеља Елкана и Ане, у месту Рамату, или Ариматеји где се доцније родио и благообразни Јосиф. Нероткиња Ана исплакала је Самуила од Бога и посветила га Богу, када му се наврши 3 године. Живећи у Силому, код ковчега завета; Самуил имаше у 12. години истинито откровење од Бога о казни, која предстојаше дому првосвештеника Илије због неваљалства синова његових Офниа и Финеса. То откровење се ускоро и зби: Филистејци потукоше Израиљце, убише оба сина Илијина, и запленише ковчег завета. Када весник саопшти ову несрећу Илији, овај паде мртав на земљу и издахну у 98 години старости. А то се исто деси и са снахом његовом, женом Финесовом. Од тада па за 20 година беху Израиљци робови Филистејцима. После тога рока посла Бог Самуила народу да проповеда покајање, ако жели да се спасе од непријатеља својих. И народ се покаја, и одбаци туђе идоле, којима служаше, и признаде Самуила као пророка, свештеника и судију. Тада Самуил пође с војском на Филистејце и с помоћу Божјом смете их и поби, и ослободи земљу и народ. Потом до старости суђаше Самуил мирно народу своме. Видећи га остарела, народ му рече, да им постави цара на место себе. Узалуд Самуил одвраћаше народ од тога говорећи му, да је Бог једини цар њихов — народ оста при свом тражењу. Иако ово тражење беше немило Богу, Бог нареди Самуилу, да им помаже за цара Саула, сина Кисова из племена Венијаминова. Саул цароваше кратко време, и Бог га одбаци због дрскости и непослушности, па нареди Самуилу, те помаза Давида Јесејева за цара место Саула. Пред смрт своју Самуил сабра сав народ, и опрости се с њим. А када умре, плакаше за њим сав Израиљ, и сахранише га чесно у дому његову у Рами.

2. **Свешт. муч. Филип, еп. ираклијски,** са свештеником **Севером** и ђаконом **Хермесом.** Према свему изгледа да су били Словени. Служили Богу у Тракији, и тамо прво предани мукама за Христа. Када незнабошци јурнуше да запале цркву хришћанску, храбри Филип рече старешини њиховом: „Мислиш ли ти, да је Бог затворен у стене? Он живи у срцима." Храм буде разорен, све књиге спаљене, а свештеници ови одведени у Једрене, где после тамновања и мука буду бачени полусажежени у реку Марицу. Још 38 хришћана скончаше с њима мученички. Мисли се да су пострадали у време Диоклецијаново.

Самуил праведни, слуга живог Бога,
Судија вољени од народа свога, Он Бога
штоваше. Бога изнад свега, Воља Божја
беше заповест за њега, Он народну вољу
Божјом исправљаше И народне грехе
пред Богом кајаше. Свештеник, и
пророк, и судија прави, Тројако Господа
Самуил прослави.

Сваким својим словом, сваким својим делом,
Трудом, и молитвом, и жртвом и јелом,
Целим бићем својим он Богу послужи,
Владарима земним овај пример пружи:
Свом народу нико ползовати неће,
Ко се од закона Божијег окреће,
Ко себе и народ слуша, а не Бога,
У дно ће понора пасти безданога.
Ко што Саул паде, и други уз њега,
Сви саучесници греха народњега.
Само роб Божији владар може бити
И народу своме трајно користити
То Самуил учи и делом и речи,
Кроз векове многе то учење јечи.

РАСУЂИВАЊЕ

Покај се пре него што смрт затвори врата твога живота и отвори врата Суда. Покај се пре смрти, а пошто не знаш час смрти, то покај се данас и сад, и престани понављати грех свој. Овако се моли Богу св. Јефрем Сирин:

„Пре неголи се точак времена заустави у моме животу — помилуј ме.

Пре неголи дуне ветар смрти, и на телу моме појаве се болести, весници смрти — помилуј ме.

Пре неголи величанствено сунце на висини помркне за мене — помилуј ме; и нека сијне за мене светлост Твоја с више и растера страшну таму ума мојега.

Пре него се земља врати у земљу и постане трулеж, и пре пропасти свих црта красоте њене — помилуј.

Пре неголи греси моји предваре ме на Суду и посраме пред Судијом — помилуј, Господе испуњени благошћу.

Пре него воинства изађу, претходећи Сину Цареву, да саберу бедни род наш пред престо Судије — помилуј.

Пре неголи зазвучи глас трубе пред пришествијем Твојим, пошеди слуге Твоје и помилуј, Господе наш Исусе.

Пре ноеголи закључаш двер Твоју преда мном, Сине Божји, и пре него ја постанем храном неугасивог огња геенског — помилуј ме."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесну победу Давидову над Голијатом (I Сам. 17) и то:

1. како Голијат, страшан телом, оклопом Р1 оружјем, пркошаше свој војсци израиљској,
2. како Давид, с надом у Бога, пође с прућком и каменчићима, и уби Голијата,
3. како Давид победи јер вероваше да је то *рат Господњи,* рат верних против неверних.

БЕСЕДА

о обраћању Мисира ка Господу

И баће познат Господ Мисирцима, и познаће Мисирци Господа у то вријеме, и служиће му жртвама и дарима, и завјетоваће завјете Господу и извршиваће (Иса. 19, 21)

0 како је промењиво срце човечје! Но од свих промена његових једна је срамнија од најсрамнијих, а то је: када верни постане неверни. И од свих промена његових једна је славнија од најславнијих, а то је: када се неверни обрати и постане верни. Она прва промена десила се са Израиљцима, који убише Христа; ова друга десила се са Мисирцима, који повероваше у Христа. Некад је Мисир био главни гонилац верујућих у једнога живога Бога, јер некада су Мисирци имали многе мртве богове, идоле и ствари, којима су се клањали, басне и гатарије, којима су се заваравали. Али гле, шта пророк прориче! Какво дивно виђење! Мисирци ће познати Господа јединога и живога у то време, када Господ у телу јави се међу људима. Идоли ће бити разорени, храмови демонима и животињама оборени, олтар Богу живоме и јединоме утврђен, жртвеник уздигнут. Приносиће се жртва бескрвна, место крвне, словесна место бесловесне. Стотине хиљада инока узимаће на се завете сиромаштва, послушности и поста из љубави према Господу. Највећи подвижници јавиће се у том негда мрачном Мисиру; најхрабрији мученици за Христа Господа; најпросвећенији умови; најпрозорљивији чудотворци. О какво дивно виђење! И како је дивно остварење тога виђења! Св. Златоуст пише: „Ни сунце са множином својих звезда није толико сјајно колико пустиња Мисирска са својим иноцима." Све се остварило у истини што је провидео и прорекао Исаија, син Амосов, пророк видовити и истинити.

О Господе благосрдни, који си се смиловао Мисиру, негдашњем гонитељу верних Твојих, и просветио га светлошћу истине, просвети и нас, и укрепи нас благодаћу Духа Твога Светог и примером великих Мисираца хришћана. Теби слава и хвала вавек. Амин.

21. АВГУСТ

1. **Св. апостол Тадеј.** Један од Седамдесеторице, а не онај Тадеј, који беше један од Дванаесторице апостола. Св. Тадеј прво виде и чу Јована Крститеља, и прими крштење од њега, а потом виде Господа Исуса и следоваше Њему. Господ га уврсти у Седамдесет мањих апостола, које посла по два и два пред лицем Својим (Лк. 10, 1). После славног Свог васкрсења и вазнесења Господ посла Тадеја у Едесу, родно место Тадејево, а према Своме обећању кнезу Авгару, које овоме Господ даде онда када му посла убрус са ликом Својим.

Целивањем тога убруса Авгар би исцељен од губе, но не сасвим. Мало губе беше му остало још на лицу. Када се св. Тадеј јави Авгару, овај га прими са великом радошћу. Апостол Христов поучи га вери истинитој и потом крсти. Када крштени Авгар излажаше из воде спаде и остатак губе с њега, и би здрав потпунице. Прославивши Бога, кнез Авгар хоћаше да и његов народ позна Бога истинога и да Га прослави. И сазва кнез све грађане Едесе пред апостола светог Тадеја, да чују проповед о Христу. Чувши речи апостолске и видевши чудесно исцељеног кнеза свога, људи одбацише идоле и нечисто живљење, примише веру Христову, и крстише се. И тако се град Едеса просвети вером Христовом. Кнез Авгар изнесе много злата и понуди апостолу, но Тадеј му рече: „Кад своје остависмо, како туђе да примамо?" И проповедаше св. Тадеј Јеванђеље по Сирији и Финикији. Упокојио се у Господу у граду Вириту Финикијском.

2. **Св. муч. Васса, и деца њена: Теогније, Агапије и Пист.** Васса беше жена неког идолског жреца, но уз то потајна хришћанка. Своје синове васпита у духу хришћанском. Сам муж омрзе је због вере и предаде је судији на мучење заједно са синовима. После мука љутих синови њени бише мачем посечени (мисли се у Едеси, у Македонији). Васса беше сва радосна што виде своје синове како чесно свршише свој мученички подвиг за Христа, и сама још са већом вољом пође од муке на муку. Када је бацише у море, анђели се јавише и одведоше је до једног острва у Мраморном мору, где би мачем посечена, у време Максимијана. Тако света Васса двоструко се удостоји царства Христова, и као мученица и као мајка мученика.

3. **Преп. Аврамије Смоленски.** Рођен у граду Смоленску, а према молитвама родитеља својих. Ступи рано у монаштво и предаде се великом подвигу подражавајући древне оце пустињске. Доцније основао манастир Св. Крста код Смоленска. Претрпео многа искушења од демона и људи, са великим стрпљењем и благодарношћу Богу. Приликом велике суше низвео кишу молитвом својом. Проживевши 50 година у монашком чину, упокојио се мирно у Господу око 1220. год.

4. **Св. праоци Аврам, Исак и Јаков.** Спомињу се и у Недељу праотаца пред Божић као праведници и угодници Божји.

Свећа гори а тамјан мирише,
Аврамије дан и ноћ се моли,
Своје олижње као себе воли.
Сухо тело светог Аврамија Од
пошћења и од метанија, Срце
дрхти од Божјег имена —
Вечност пише по листу времена.
Грешници се не боје грешника,
Ал' се љуто боје праведника,
Грешни људи Аврамија руже,
Завидљивци Аврамија туже.

Ружен, тужен, Аврамије сноси,
Милост Божју за душмане проси.
Аврамије своје срце крије, Тајно
клечи, тајно сузе лије; Бог не
суди ко што суде људи, Суд
човечји жели да нахуди. А Бог
жели спасеније сваком,
Великашу и робу нејаком.
Светац наду сву на Бога стави —
Аврамија Бог вечно прослави.

РАСУЂИВАЊЕ

Великодушно опраштање клеветницима и молитва за њих одлика је светитеља хришћанских, који све клевете против себе не приписују људима него демонима, главним подстрекачима сваке клевете као и свакога греха уопште. Свети Аврамије Смоленски би оклеветан код кнеза и епископа од неких завидљивих попова, као варалица, мађионичар и лицемер. Клеветници тражаху, ништа мање, него да се он спали. И кнез и епископ повероваше клеветницима, и Аврамије би протеран из Смоленска и забрањено му чинодејство. За све време истраге и суђења Аврамије понављаше молитву св. Стефана првомученика: *Господе, не прими им ово за грех* (Дела 7, 60). Доцније се утврди, да су сви тужиоци Аврамијеви лагали и клеветали. Разјарени кнез хтеде љуто казнити клеветнике а владика одлучити их од цркве, но Аврамије свети паде на колена пред владиком и са сузама мољаше га, да им опрости. И не хте поћи у свој манастир нити почети поново чинодејствовати докле год његови клеветници не бише помиловани и пуштени.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Давида и Саула, човека с духом Божјим и човека без духа Божјега (I Сам. 18) и то:

1. како се Саул бојаше Давида због врлине његове, и како Давид у свему беше покоран Саулу,
2. како Саул притворно награђиваше Давида али га посла међу Филистејце да би погинуо,
3. како се увек одступник од Бога највише боји Божјег човека.

БЕСЕДА
о чудесном камену у Сиону

> *Ево, ја мећем у Сиону камен, за основ, камен изабран, многоцен, крајеуголан, честан, темељ поуздан; ко вјерује у њ неће се постидјети (Иса. 28, 16)*

Овај чудесни камен, браћо, јесте сам Господ наш Исус Христос. Јер да је пророк мислио на обичан камен, не би спомињао веру у њега, иначе би он прорицао идолопоклонство. И код пророка Данила говори се о камену, који се одвали од брда и разби великог идола и порасте као гора велика, и испуни сву земљу (Дан. 2, 34). Пророчанство о камену код Данила је за незнабошце, а код Исаије за Јевреје. Господ Исус Христос је тај камен, који је постављен, прво — у основ свуколиког Божјег стварања, јер Он је Слово Божје и словесност Божја; друго — у основ Старога Завета као припремног, и треће — у основ Новог Завета као завршног. *Камен крајеуголан,* то јест камен најјачи и најтврђи, који везује и спаја друго

камење и држи дуварове разних праваца у јединству и целини. Ако се посматра Господ Христос унутра у нама, Он је крајеуголни камен, који везује и спаја разне наше духовне способности у јединство и целину, тако да све дејствује у једном правцу, у правцу Бога и царства Божјег. Ако ли се посматра Христос Господ у историји људској, Он је крајеуголни камен, који везује и спаја Јеврејство и незнабоштво у један дом Божји, у цркву Божју. *Јер темеља другог нико не може поставити осим онога који је постављен, који је Исус Христос* (I Кор. 3, 11), говори апостол Новога Завета у сагласности са пророком Старога Завета. Ко год је досад веровао у тај Камен Спасења, није се постидео. Нити ће се икад ико постидети ко буде у њ веровао. Јер је тај камен *темељ поуздан* и, ваистину камен *изабран многоцјен и честан.*

О Господе Исусе, Камену спасења нашега, укрепи веру у нама, свету и спасоносну веру у Тебе, јединога Спаситеља нашег. Теби слава и хвала вавек. Амин.

22. АВГУСТ

1. **Св. муч. Агатоник, Зотик** и прочи с њима. Св. Агатоник беше грађанин никомидијски и хришћанин по вери. Са великим усрђем одвраћаше он Јелине од идолопоклонства и поучаваше их вери истинитој. По наређењу цара Максимијана намесник царски љуто гоњаше хришћане. При том гоњењу ухвати св. Зотика у неком месту Карпину, распе на крст његове ученике, а Зотика доведе у Никомидију, где ухвати и веза још и св. Агатоника, Принкипса, Теопрепија (Боголепа), Акиндина, Северијана, Зенона и друге многе. Чврсто везане све поведе у Византију, но успут помреше од рана и изнемоглости св. Зотик, Теопрепије и Акиндин. Близу Халкидона убише св. Северијана, а Агатоник са осталима би преведен у Тракију, у место Силимврију, где после мучења пред самим царем бише мачем посечени и пређоше у живот вечни и у радост Господа свога.

2. **Св. муч. Евлалија.** У време страшних гоњења на хришћане у Шпанији беше нека девица Евлалија, рођена од хришћанских родитеља, у месту званом Варкинон. Сва предана Христу као Женику своме, сва удубљена у Свето Писмо, она се вежбаше истрајно у драговољним подвизима тела и духа. Када мучитељ Дакијан немилосрдно убијаше хришћане по Шпанији, па дође и у Варкинон, Евлалија се искраде ноћу од својих родитеља, изађе пред мучитеља, и пред многим народом изобличи га за убијање невиних људи, ружећи уз то мртве идоле и исповедајући јавно веру своју у Христа Господа живога. Разјарени Дакијан нареди, да је обнаже и туку штаповима. Но девица света изјави, да не осећа болове у мукама за Христа свога. Тада је мучитељ крстообразно привеза за дрво и нареди, да јој тело свећама пале. Упита је мучитељ где је њен Христос да је сад спасе? А Евлалија одговори: „Овде је са мном, али ти не можеш да Га ви-

диш због нечистоте твоје." У великим мукама предаде Евлалија дух свој Богу. И када издахну, видеше људи голуба бела где излази из уста њених. У том паде изненадно снег и покри наго тело мученице као белом хаљином. Трећег дана дође св. Феликс и жалобно плакаше пред висећим телом Евлалије. И на мртвом лицу светитељке појави се осмејак. Родитељи њени дођоше и заједно са осталим хришћанима чесно сахранише тело свете девице. Пострада за Господа свога и пређе у вечну радост почетком IV столећа.

3. Св. муч. Антуса, и прочи с њом. Ћерка богатих но незнабожних родитеља из Селевкије у Сирији. Сазнав за Христа, Антуса свим срцем поверова у Њега, и тајно се упути епископу Атанасију, који је крсти. При њеном крштењу ангели се Божји јавише. Потом се упути Антуса у пустињу на подвиг, јер не смеде се ни враћати више родитељима својим. У пустињи се подвизаваше 23 године. У молитви Богу она предаде душу Богу клечећи на једном камену, и завешта да под њим буде сахрањена. Епископ Атанасије и двојица слугу Антусиних: Харисим и Неофит, бише по том посечени због вере у Христа, у време цара Валеријана, око 257. год. Чесно сви пострадаше и венцима се увенчаше.

Бела Божја голубица, И
Христова мученица,
Евлалија муке жели, Да
мукама дух убели. Шта је
тело? слабо грне, Кад из
њега душа пр не, Прах се
враћа праху своме, Душа
свету ангелскоме. Евлалија
Христа носи, Без уздаха
муке сноси, Муке сноси,
Бога моли, Арчитељу да
одоли. И одоли голубица,
И победи мученица. Тело
њено израњено, Белим
снегом покривено, Душа
— голуб из ње лети,
Створитељу свом узлети,
На мртвоме лицу њенбм,
Белим снегом покривеном,
Гле осмеха победнице, Гле
осмеха осветнице!
Осмехом се осветила И нов
живот објавила.
Молитвама Евлалије И нас
Бог да помилује!

РАСУЂИВАЊЕ

Кад се човек једном истински покаје, не треба више да мисли о гресима учињеним, да не би опет згрешио. Св. Антоније саветује: „Чувај се, да се ум твој не оскврни сећањем пређашњих грехова, и да се у теби не обнови осећање тих грехова." Опет, на другом месту вели: „Не утврђуј у души својој раније учињене грехове размишљањем о њима, да се они не понове у теби. Буди уверен, да су ти они опроштени од онога времена, када си предао себе Богу и покајању. И у то не сумњај." За св. Амона говорили су, да је он био достигао такво савршенство, да од многе благости није знао више да постоји зло. Кад су га питали, какав је то т^ксими и прискорвгши пхрп*, он одговори: „То је обуздање својих помисли и одсечење сопствених жеља ради испуњења воље Божје." Ко обуздава грешне помисли, тај не мисли ни о својим ни о туђим гресима, и но о чем трулежном, ни о чем земаљском. Ум је таквога човека непрестано на небу, где нема зла. Тако постепено и у њему нестаје зла, чак и у мислима.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесну Божју помоћ Давиду (I Сам. 19) и то:

1. како Давид удараше у харфу пред Саулом,
2. како зли дух нападе на Саула, и Саул се баци копљем да убије Давида,
3. како Саул не погоди Давида на најближем растојању.

БЕСЕДА

о пророчанству чудеса Христових

Тада ће се отворити очи слијепима, и уши глухима отвориће се. Тада ће хромац скакати као јелен, и језик нијемога пјеваће (Иса. 35, 5—6)

Ходите, браћо, да се надивимо сили Бога нашега живога, који отвори очи смртну човеку, да види у превеликој даљини времена оно што ће се збити. И још како да види: до у саме појединости, као да је сам тај пророк био апостол Христов, и ходио с Христом Господом, и гледао чудо за чудом, како Он слепима даје вид, и глухима слух, и хромима здравље ногу, и немима глас и говор. Када Јован Крститељ из тамнице посла ученике своје да питају Христа: *јеси ли тп онај што ће доћи?,* Господ Христос одговори им речима свога пророка Исаије: *идите и кажите Јовану што чујете и видите, слијепи прогледају и хроми ходе, губави се чисте и глухи чују, мртви устају* (Мат. 11). Погледајте, како је дивно стројио Господ спасење наше! Оно што је преко пророка Својих о Себи прорекао, оно је Он и испунио. Пророк је негда говорио Његове речи внушене Духом Светим, а сада Он говори речи Свога пророка. Негда се пророк позивао на Њега, а сад Он на пророка. Да покаже тиме, да и кад говори Своје речи и кад говори пророкове речи, увек говори само Своје. Да покаже, да је и онда Он говорио а не пророк, и сада Он говори, а не неко други. И да оправда пророка Свога, као верног слугу Свога, те да нико не може рећи: пророк је лажно говорио. И тако пророци служаху слави Христа Господа и Христос Господ прослави пророке Своје, истините слуге Своје.

О Господе Исусе, прослављени од слугу Својих и прославитељу слугу Својих, помози и нама, да речју, и делом и мислима послужимо величанственој слави имена Твојега. Теби слава и хвала вавек. Амин.

23. АВГУСТ

1. Св. муч. **Луп.** Овај свети муж беше слуга и св. Димитрија, војводе солунског. Када св. Димитрије би посечен од цара Максимијана, Луп умочи у крв мученикову скут своје хаљине и прстен свој. Том

хаљином и прстеном чињаше Луп многа чудеса у Солуну исцељујући људе од сваке муке и недуга. То сазнаде цар Максимијан, који се тада још бављаше у Солуну, па заповеди, да се Луп мучи и убије. Но војници који потргоше оружје на Лупа, окретоше исто један против другог и љуто се израњавише. Како Луп још не беше крштен, мада беше хришћанин, то се он мољаше Богу, да Бог некако устроји његово крштење пре смрти. Утом се изненадно проли вода из облака на светог мученика, и тако он прими крштење свише. После великих мука би посечен и пресели се у Царство небеско.

2. **Свешт. муч. Потин, еп. лионски.** Из Мале Азије послан св. Поликарпом у Галију на проповед. Постао први епископ лионски, и превео много незнабожаца у Хришћанство. За време гоњења хришћана 177. год. и Потин би изведен на суд; управо донет на рукама, јер беше стар 90 година. „Ко је Бог хришћански?" упита га проконсул. „Узнаћеш, ако се удостојиш тога", одговори му старац Потин. Незнабошци навалише на њега штаповима и камењем, и тукоше га без милости. Бачен у тамницу св. Потин сконча од убоја после 2 дана, и пресели се у Царство небеско.

3. **Свешт. муч. Иринеј, еп. лионски.** У младости био ученик св. Поликарпа, ученика апостолског, који га посла у Галију на проповед. После мученичке смрти св. Потина би Иринеј постављен за епископа. У својим многобројним списима Иринеј је час излагао веру православну, час је опет бранио од јеретика. Пострадао за Христа у време цара Севера 202. год. са многим хиљадама хришћана (19.000).

4. **Св. Виктор.** Пострадао у Марсељу у III столећу. После љутих мука, бачен у тамницу, где обрати стражаре у веру Христову. Распет на крсту скончао.

5. **Св. Албан.** Племић енглески. Скрио у своме дому хришћанског свештеника у време гоњења, и од овога поучен био вери Христовој. Тада он даде своје одело свештенику, а он се обуче као свештеник и предаде се мучитељима. Осуђен на смрт, он и свога џелата приволи вери Христовој.

Прекрасна је лоза са гранама родним, Са
родом мирисним, родом благородним;
Родитељ је диван у породу своме,
Синови су слава браку телесноме. Ал'
лепша од лозе и брака плоднога
Духовна су деца, од Духа Светога.
Поликарп преславни два имаше сина:
Светог Иринеја и светог Потина, То му
деца беху духом а не телом, Увенчани
славом вечном, неувелом. Поликарп их
Духом Божјим препороди, То му дражи
беху него да их роди. Обојицу диже,
мудрошћу опреми, На проповед оба у
Галију спреми. Две жртве угодне, два
јагњета чиста, На заклање даде за
Распетог Христа Два весника мудра
новога Сиона, Две владике храбре
крштеног Лиона,

Иринеј и Потин прославише Бога И духовног оца, Поликарпа, свога. Јуначки стајаше, мученички паше, И пред благог Христа увенчани сташе.

РАСУЂИВАЊЕ

Тајанствена сила крста, ма колико да је необјашњива, истинита је и беспорна. Још св. Златоуст говори о обичају свога времена, да се ставља знак крста „на царску дијадему, на украс војника, на чланове тела, и то: на главу, прса, и срце, а исто тако на жртвенике и на постеље. Ако је нужно," вели он, „изагнати демоне, ми употребљујемо крст, а исто тако он помаже за исцељење болести." Св. Бенедикт осенио је крсним знаком стакло, у коме је био отров, и стакло је прсло као од удара камена. Св. Јулијан прекрстио је поднету му чашу с отровом, и испио отров не осетивши никакве муке у телу своме. Св. мученица Василиса Никомидијска оградила је себе крсним знаком, стала посред пламена и остала неповређена. Св. муч. Авдони Сенис прекрстише се, када љуте зверове на њих пустише, и зверови посташе ненасртљиви и кротки као јагњци. Против великих искушења демонских крсно знамење било је најсилније оружје у древних подвижника, као што је и данас. Најгрознија страшилишта ђаволска расејавала су се у ништа као дим, само кад би се човек прекрстио. Тако је благоволео сам Господ Исус Христос, да негдашњем знаку злочина и срама, крсту, да после Свога Распећа на крсном дрвету свепобедну силу и моћ.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам брзо напредовање зла у души Сауловој откад одступи од Бога (I Сам. 22) и то:

1. како се баци копљем на Давида,
2. како се баци копљем на Јонатана, сина свога,
3. како уби 85 свештеника у један дан подозревајући их да су уз Давида,
4. како у свако време и код сваког један непокајан грех према Богу повлачи многе друге грехове.

БЕСЕДА

о Јовану Претечи, како га прорече Исаија

Глас вапијућег у пустињи: приправите пут Господњи, поравните у пустињи стазе Богу нашему (Иса. 40, 3)

Кад цар хоће да посети неко место, он пушта напред веснике своје. Необичном Цару приличи и необичан весник. Цару Христу весник у пустињи био је Мојсеј, у Јерусалиму пророци, у Назарету архангел, у Витлејему источни мудраци, на Јордану Јован. Никада ниједан цар у роду човечјем није имао такве веснике. Свети Јован

Крститељ био је тако исто необичан и особит као и други весници Христови. Он је био глас вапијући у двострукој пустињи: у Јорданској и у људској. Као што је Јорданска пустиња била бесплодна и суха, тако је и пустиња људског духа била бесплодна и суха. Јован није могао озеленити и оплодотворити људску пустињу, но он ју је крчио и орао, и тако приготовљавао земљу и уравњавао тле за великог Сејача, који долазећи, носи Собом и семе и дажд — семе науке да посеје и дажд благодати свише да озелени и оплодотвори. Покајањем је Јован приготовљавао пут а крштењем у води уравњавао стазе. И пут и стазе — то су душе људске. Покајањем су се душе људске приготовљавале да приме семе Христово, а крштењем у води — да то семе зарију дубоко у земљу срца свога. Охоли и ништи кад се наги погрузе у воду сви су уједначени, уравњати у ништавилу своме пред величанством преславнога Христа Спаситеља. *Све долине нека се повисе, и све горе и брегови нека се слегну.* Ов-де није реч о долинама и бреговима земаљским него о ништим љу-дима и охолим људима. Као што су мртваци у гробљу пред очима живога човека сви једнаки, тако су и сви грешници, ништи и охоли, робови и господари, једнаки пред Богом живим.

Такво чудесно виђење виде Исаија, син Амосов, пророк Бога живога, Бога јединог и истинитог.

О Господе, Царе небески, коме се воинства небеска клањају дан и ноћ, призри још једанпут на ништавило наше, и због понижења Твога и страдања Твога за нас — спаси нас. Теби слава и хвала вавек. Амин.

24. АВГУСТ

1. **Свешт. муч. Евтихије.** Један од мањих апостола, родом из Севастопоља. Ученик и подражатељ апостола Јована Богослова и Павла. Иако није убројан у 70 апостола, ипак се назива апостолом због тога што је био ученик великих апостола, и што је у служби јеванђелској показао праву апостолску ревност. Посвећен за епископа — мисионара св. Евтихије путовао је много, имајући ангела за сапутника. У тамници примао је хлеб небески од ангела. Када му је тело било стругано зумбом железном, текла је из њега крв са необично благоуханим миром. Бацан у огањ и пред зверове, и најзад посечен мачем у Севастопољу.

2. **Св. муч. Татион.** Пореклом из Мантинеје близу Клавдиопоља у Витинији. Страдао у време Диоклецијана. После великих мучења жив зарит у земљу, и тако предао Богу душу своју свету.

3. **Св. муч Сира.** Сродница св. Марије Голиндухе (в. 12. јула). Персијанка, из града Хирхаселевкоса, ћерка великог жреца огњепоклоничког. Васпитана у незнабоштву девица Сира сазнаде о Христу од неких убогих жена хришћанки, и њено младо срце распали се љубављу према Господу. При некој својој болести, а док још не беше крштена, потражи она праха из цркве од свештеника хришћанског,

но свештеник је као некрштену одби. Тада она са великом вером дотаче се одежде свештеникове и оздрави. То чудесно исцељење још је више утврди у вери Христовој. Но њен бездушни отац предаде је љутим истјазањима, при којима она примаше охрабрења и утехе од небеских виђења. Насилно удављена конопом и утопљена у воду 558. год. у време персијског цара Хозроја I, а у својој 18. години живота. И тако ова света девица сконча славно свој земаљски пут и пресели се у небеска ангелска насеља.

4. **Преп. Арсеније Комељски.** Родом из Москве, од рода великашког. Као младић примио монаштво у обитељи св. Сергија Радонежског. Као узорит монах би изабран за игумана, но он жуђаше за молитвеном самоћом, и удаљи се у Комељску шуму, где се до смрти подвизавао борећи се храбро са великим искушењима демонским. Упокојио се у Господу 1550. год.

5. **Св. Георгије Лимниот (Језерски).** Исповедник. Велики подвижник олимпијски. Пострадао у старости од 95 година у време иконоборства, 716. год*

Млада као роса но стара мудрошћу И богата вером, надом и кротошћу, Сира ПерсиЈанка, узорна Хришћанка, Богу се мољаше ноћу пре уранка: Молитвама Сира душу богапаше, Молитвама срце своје весељаше. У мраку и тузи очевог огњишта, У јаду и крви борбеног попришта, Молитвама срце весељаше Сира, Весела и пуна Христовога мира. Против Сире беше царство и жречество, А за Сиру Христос и чесно свештенство. У тамници тамној, на молитви будној, Сира се сијаше у светлрсти чудној. То је светлост рајска, грехом потамњена, Но Христовим Крстом верним повраћена. Ко крст на се узме, ту светлост добија, Од светлости душе и лице се сија: Засија се Сира као звезда иста, И кроз смрт похита у наручје Христа.

РАСУЂИВАЊЕ

Ако упитате многе људе, зашто не иду у цркву на молитву, обично ће вам одговорити: немам времена, морам да радим! Погледајте те људе, који само раде и не иду у цркву, уздајући се само у свој рад, и сравните их са онима који деле време на рад и на молитву, и брзо ћете се уверити, да су ови други и имућнији и, што је главно, задовољнији. Прича се за два суседа кројача, како су били неједнаки и по раду, и по молитви, и по имању и задовољству. Један од њих имао је велику породицу, а други је био самац. Онај први имао је обичај да свако јутро иде у цркву на молитву, а овај самац никад није ишао у цркву. Онај први не само да је мање радио, него је био и невештији мајстор од овог другог. И онај је имао свега задовољно, а овај је оскудевао. Упита овај онога, како то да он има свега, мада

ради мање од њега. А онај богомољац одговори, да он сваки дан иде у цркву, и успут налази изгубљено злато, па позове и свог суседа самца, да пође с њим на молитву, па ће делити нађено злато. И оба суседа почну редовно ићи у цркву, и убрзо се оба изједначише у обиљу и задовољству. Наравно, никакво злато нису они налазили на путу, али је благослов Божји умножавао обиље правим богомољцима. Онима који ишту *најпре царства Божија и правде Његове,* Бог додаје и умножава све остало, што им је нужно за телесни живот.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Провиђење Божје које чуваше Давида да не падне у руке Саулове (I Сам. 23) и то:

1. како Саул дође да опколи град Кеилу, у коме беше Давид, но Бог то откри Давиду те Давид пре побеже,
2. како Саул у Маони замало не ухвати Давида, али му дође глас, да су Филистејци ударили на земљу,
3. како Господ вазда бди над праведником, и како Он омета планове неправедника.

БЕСЕДА

о карактеру Христовом, како га прореče Исаија

Неће викати ни ружити: нити ће се нути Глас Његов по улицама; трске сШучене неће преломити и лана што се оими неће угасиШи, јав/ше суд по истини (Иса. 42, 2—3)

Ко имаше више права од Господа Сина Божјег да виче на земљи, у винограду Своме, на безаконике? Ко имаше више права да ружи грешнике, који наружише Бога и закон Божји? О кротости умилна, невиђена међу људима! О чиста водо планинска, која се с висине сливаш и ћутке переш нечистоћу насеља људских! Многи безбожници мисле, да би поверовали у Христа, кад би чули од Њега речи не благе него громовите. Но шта је боље, нека кажу безбожници, да ли речи громовите, са виком и хуком, које пролазе без дејства као дим теран ветром, или речи благе, које имају дејство грома? Може ли легион громова истерати легион ђавола из једног поседнутог човека? Та легион громова пукло је над Гадаром, но легион ђавола у лудом човеку нису то ни осетили. Ни на демоне Господ Исус не викаше, него им тихо рече, да изађу, и они послушно излажаху. Није ствар, браћо, у вици и у критици, него у сили.

Трске стучене неће преломити и лана што се дими неће угасити. Ово се односи на Стари Завет, чији дух су фарисеји били стукли сасвим и претрпали формалностима суботарским и који се само још димио, али није давао светлост људима, због отупелог разума и окамењеног срца људи. Неће Господ преломити стучену трску нити ће угасити сасвим притуљени огањ онога закона, кога је Он дао. Још се односи ово и на људе грешне. Људе, утучене грехом, неће Он до-

чекати, нити грешнике, у којима се светлост божанска претворила у дим, угасити, него ће трску исправити и огањ божански у људима распламсати. Јер због грешника је Он и дошао у свет. Јављаће суд лагано и кротко, али са силом, коју истина сама собом носи. Понашаће се благо и кротко, и са сажаљењем и милошћу, слично лекару — но далеко узвишеније и срдачније — него лекар кад уђе у кућу безумних.

О Господе кротки и тихи, испуни нас Твојом прекрасном кротошћу и тихошћу. Теби слава и хвала вавек. Амин.

25. АВГУСТ

1. **Св. апостол Вартоломеј.** Овога дана празнује се пренос моштију са. Вартоломеја, док је главни празник његов 11. јуна. Када овај велики апостол би распет на крст у Албанопољу Јерменском, хришћани скидоше тело његово и чесно сахранише у оловни ковчег. Па како се на гробу апостола догађаху многобројна чудеса, нарочито исцељења болних, због чега се увећаваше број хришћана, то незнабошци узеше ковчег с моштима Вартоломејевим и бацише у море. У исто време бацише још четири ковчега с моштима четири мученика: Папијана, Лукијана, Григорија и Акакија. Но по Божјем Промислу ковчези не потонуше, него водом ношени допливаше и то: Акакијев у град Аскалус, Григоријев у Калабрију, Лукијанов у Месину, Папијанов на другу страну у Сицилију, а Вартоломејев на Липарска острва. Неким тајанственим откровењем узнаде епископ липарски Агатон, о приближењу Липару моштију св. Апостола Вартоломеја. Агатон са клиром и народом изађе на обалу и дочека ковчег са великом радошћу. Том приликом десише се многа исцељења болних од моштију св. апостола. Мошти су те биле положене у цркви Св. Вартоломеја, и ту су лежале до времена Теофила иконоборца (око 839. год.), па како тада муслимани загрозише Липарима, то мошти апостолске беху пренете у град Беневент. Тако Господ прослави Свога апостола чудесима и за живота и после смрти.

2. **Св. апостол Тит.** Један од Седамдесеторице. Рођен на Криту и васпитан на философији и поезији грчкој. Поводом једнога сна он узе да чита пророка Исаију, и посумња у сву мудрост јелинску. Чувши за Христа Господа, он оде у Јерусалим са још неким Крићанима, и лично чу речи Спаситељеве и виде моћна дела Његова. Срце његово младићко све се прилепи Христу. Доцније би крштен од апостола Павла, коме као син оцу послужи у делу јеванђелском. Павле толико љубљаше Тита, да га називаше час *сином* (Тит. 1, 4) час *братом* (II Кор. 12, 18). Путоваше Тит много са великим апостолом народа, и би од овога постављен за епископа критског. При страдању Павловом у Риму био присутан и Тит, и чесно сахранио тело учитеља и оца свога духовнога. Потом се вратио на Крит, где је с великим успехом крштавао незнабошце и управљао мудро црквом Божјом до дубоке старости. Упокојио се у 94. години свога живота.

3. **Св. исповедници едески.** Страдали много по тамницама и у прогонству за веру православну у време цара Валента, који се држаше Аријеве јереси. Но под царем Теодосијем ослобођени.

4. **Св. Мина, патријарх цариградски.** Мудро управљао црквом од 536 — 552. год. Пре тога управљао домом св. Сампсона за бедне и невољне. При његовом хиротонисању за епископа учествовао и папа Агапит који тада дође у Цариград ради оповргнућа и низвргнућа јеретичког патријарха Антима.[1]

Само дух назрели баснама се блажи,
Басне не помажу, ко истину тражи.
Тит девственик беше на Криту нечисту.
Жудња за истином приведе га Христу:
Па гад згледа лице свемоћног Господа,
Све му басне бише као мутна вода:
Истина је Христос, крст пут ка истини,
Крст душу уздиже божанској висини,
Посвећен у тајне Божјег домостроја,
Тит трудове прими и муке без броја,
Трудове за себе и за учитеља,
За великог Павла, духом родитеља.
Када скверни Нерон Павла мачем сруби,
Тит веру и храброст због тог не изгуби.
Но сахрани оца, чесно и спокојно,
Па на крит се врати да се труди двојно.
Храм Дијанин паде, храм Зевсов ишчиле,
Од Титове чудне молитвене силе.
Мрак заблуде разгна, Христом Крит просвети
Павлов са-апостол Тит дивни и свети.

РАСУЂИВАЊЕ

Натчовечанска одважност, готовост поднети све муке и драговољно умирање за Христа наших хришћанских предака наводило је страх на мучитеље њихове. Цар Максимијан, љути и беспоштедни гонитељ хришћана нареди своме проконсулу у Антиохији, да пусти св. Андреју Стратилата из тамнице у слободу, из страха да се не побуни народ, који више поштоваше Андреју него цара. Цар Валент нареди своме епарху у Едеси, да побије све хришћане, који су против Арија. Епарх имаше више човечанског милосрђа него цар, па потајно ноћу јави хришћанима, да идућег дана не излазе из града у поље, где обично држаху богослужења (пошто Аријевци беху захватили све цркве у граду), да не би изгинули. Насупрот овој опомени хришћани изјутра сви изађоше весело у поље, радосни што ће пострадати за праву веру. Идући епарх из града с војницима, виде једну жену хришћанску са дететом на рукама како жури мимо војнике у поље. Рече јој епарх: „Ниси ли чула, да ће тамо епарх с војском доћи и побити све које нађе?" Одговори му жена: „Чула сам па баш због тога журим да са осталима умрем за Христа." Упита даље епарх: „А ово дете зашто носиш собом?" Одговори жена: „Хоћу да се и моје дете заједно са мном удостоји мучеништва." Чувши и видевши ово, епарх устрашен врати се и саопшти цару. И цар се устраши веома, и повуче своју наредбу о покољу.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам необичну великодушност Давидову (I Сам. 24) и то:

1. како Саул гонећи Давида уђе, по незнању, у пећину, у којој беше Давид са момцима,
2. како момци наваљиваху на Давида да убије Саула; но Давид то не учини,
3. како Давид викну Саулу: *Господ нека суди између мене и тебе*\

БЕСЕДА

о тамници отвореној и мраку осветљеном

Да речеш сужњима: изидите; онима који су у мраку: покажите се (Иса. 49, 9)

Ко је већи сужањ од онога што је гресима везан? Има ли већег мрака од мрака греха, смрти и ада? Ко може дрешити од греха? *Једини Бог,* то су признавали и сами књижевници и фарисеји (Мк. 2, 7). Христос одреши од греха многе, и учини слободним и здравим. Ако, дакле, једини Бог може дрешити од греха сужње греха, зашто Га Јевреји не признаше за Бога? Зато што и они беху везани грехом, па не могоше до краја логично расуђивати, нити се пак дадоше Господу да и њих одреши од уза греха. Погледајте, у какву глупост падају мудраци јеврејски: док на једној страни тврде, да једини Бог може дрешити људе од греха, дотле на другој страни оптужују Христа да Он дејствује помоћу ђавола! Ђаво је онај који везује! Како ће ђаво дрешити? Ђаво је онај који упропашћује човека, како ће он и спасавати? Тамо где су ђаволи, тамо је и тамница: грех, смрти и ад. Једини је Христос имаомоћ, моћ божанску, несравњиву да из те тамнице изводи и спасава душе људске. *Синко, опраштају ти се греси! Момче, устани! Лазаре, изиђи напоље!* Својом моћном речју Он је кидао везе грешника и изводио мртве на светлост живота. Својим силаском у ад Он је разорио престо сатанин и ослободио душе праведничке. Својим васкрсењем Он је открио потпуно и савршено Своју неодољиву власт над свим везама ђаволским, над свим сплеткама адским, и над *последњим непријатељем* — смрћу.

О Господе, Победниче демона, Ослободитељу од греха, Васкрситељу мртвих, Теби се клањамо и Тебе молимо; ослободи нас, васкрсни нас и благослови нас. Теби слава и хвала вавек. Амин.

26. АВГУСТ

1. **Св. муч. Адријан и Наталија.** Муж и жена, обоје од племенита и богата рода из Никомидије. Адријан беше начелник претора и незнабожац, а Наталија потајна хришћанка. Обоје млади, и живљаху у

браку свега 13 месеци до мучeништва. Када опаки цар Максимијан посети Никомидију, нареди да се хришћани хватају и на муке стављају. Близу града у једној пећини беху скривени 23 хришћанина. Неко их достави власти, и бише љуто шибани волујским жилама и штаповима, па онда бачени у тамницу. Потом их изведоше из тамнице и доведоше претору, да им имена попише. Адријан посматраше ове људе, измучене но трпељиве, мирне и кротке, па их закле, да му кажу, шта они очекују од свога Бога за толике муке претрпљене. Они му говораху о блаженству праведних у царству Божјем. Чувши то и опет посмотривши те људе Адријан се наједанпут окрете писару и рече му: „Запиши и моје име са овима светима, и ја сам хришћанин!" Када за то чу цар, упита Адријана: „Да ниси с ума сишао?", на што Адријан рече: „Нисам с ума сишао него сам к уму пришао." Чувши за ово Наталија, веома се обрадова, и када Адријан са осталим сећаше окован у тамници, она дође и служаше им свима; а када мужа њеног шибаху и мучаху разним мукама, она га храбраше да истраје до краја. После дугих мука и тамновања нареди цар, да се однесе у тамницу наковањ, и да им се чекићем пребију и ноге и руке. То би и извршено, и Адријан са 23 часна мужа издахну у претешким мукама. Мошти њихове пренесе Наталија у Цариград, и тамо их чесно сахрани. После неколико дана јави јој се св. Адријан сав у светлости и красоти и позва је да и она пође Богу, и она мирно предаде дух свој Богу.

2. **Преп. Титој.** Ученик св. Пахомија и велики међу подвижницима мисирским. Био игуман ман. у Тавени. Цео живот провео у потпуној чистоти. Једном га запитао неки брат: „Који пут води ка смирењу?" На то Титој одговори: „Пут ка смирењу јесте: уздржљивост, молитва и сматрање себе нижим од сваке твари." Достигао врло висок степен савршенства, и кад год је уздизао руке на молитви, дух његов је долазио у екстазу. Упокојио се у IV или у V веку. Уједно с њим помиње се и преп. *Ивистион.*

3. **Св. Зер—Јаков,** велики мисионар хришћанства у Абисинији.

4. **Чудо Пресвете Богородице у Москви** 1395. год.

Пут јс трнов, у Рају су руже,
Горке муке, али Христос сладак.
Шта се чује у тамници мрачној?
Чекић бије о наковањ тврди, Ал'
не кује гвожђе ни олово, Но
пребија ноге мученика, И
пребија руке мученика,
Мученика, Христових војника.
Једна рука бела, племенита, У
прах паде крвљу обагрена То Је
рука светог АдриЈана, Узе руку
света НаталиЈа Па са руком из
тамнице јури Руку миће, у свилу
завија, Руку љуби и сузама
роси,
Куд год ходи, руку собом носи,
Када спава под главу је ставља,
Тихо збори одсеченој руци: Руко
света Адријана мога, Ти си мени
много помагала, Јоште једном
помози ми, руко, Што скорије на
небо ме вини Где Адријан са
светима живи. Мало било дуго не
трајало Адријан се Наталији јави,
Од свих цара лепши и светлији,
Па небеским позива је гласом: —
Хајде к мени, буди вечно жива,
Цар те вечни у царство призива.

РАСУЂИВАЊЕ

Понекад се чује безбожна реч и међу хришћанима: ту ни Бог не може помоћи! Нема опасности, у којој Бог не може помоћи, нити има непријатеља, који би својом силом, без Божјег попуштања, могао победити. Не питај, како ће Бог разбити силну војску наших непријатеља — то је Богу лакше него теби удахнути и издахнути ваздух. Читај, како Бог једним привиђењем уплаши војску Сирску, те се војска разбеже, и Израиљ спасе (II Царев. 7, 6). Читај, како Јерусалим би спасен од силне војске вавилонске без икаква напора цара Језекије, изузев његовог плача пред Богом и молитве (II Царев. 19, 35). Но није Бог чинио таква чудеса само у древно време, него их чини у свако време кад му се верни моле. Тако 1395. год. татарски цар Тамерлан опколи Москву безбројном војском. Руси пренеше чудотворну икону Пресвете Богородице из града Владимира у Москву и сав народ са сузама се поче молити Светој Пречистој. Наједанпут војска татарска, без видљивог разлога, поче журно одступати и бежати. Шта се догодило? Тамерлан у сну имаде виђење: облаци светитеља ношаху се под небесима, у средини њиховој Света Богородица као царица, и још даље безбројна војска ангела. Богородица оштро прећаше Теамерлану и наређиваше, да одмах одступи од земље руске, а светитељи помахиваху на цара својим жезлима. Ужаснут овим сном Тамерлан, чим свану, нареди одступање и бекство.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам великодушност Давидову (I Сам. 26) и то:

1. како Давид ноћу уђе у логор Саулов, и док Саул спаваше узе му копље и чашу,
2. како војвода Давидов хтеде пробости Саула, но Давид му забрани,
3. како Давид остављаше освету Богу.

БЕСЕДА **о страдањима Христовим, како их Исаија предвиде**

Леђа моја дадох на бијење, и образе моје на шамарање; а лица мојега не заклоних од поруге запљувања (Иса. 50, 6)

Ово је пророчанство, браћо; а сад чујте тачно испуњење тога пророчанства: *тада* (Пилат) Исуса *шибавши предаде да се разапне;* (Мат. 27, 26), — није ли то што пророк прорече: *леђа моја дадох на бијење?* Чујте даље: *један од момака који стајаху ондје удари Исуса по образу* (Јов. 18, 22); и још: *покривши га бијаху га по образу и питаху говорећи: прореци ко те удари* (Лк. 22, 64); — није ли то што пророк прорече: *дадох образе моје на шамарање?* Чујте и даље: *и ругаху му се* (Мат. 27, 29) *и бијаху га по глави трском и*

пљуваху на њ (Лк. 15, 19); — није ли то што пророк прореče: *а лица мојега не заклоних од поруге и запљувања?* Посмотрите, браћо, како је јасно пророчанство, од речи до речи јасно. Посмотрите са ужасом, како видовити човек Божји провиди кроз зидове од неколико стотина година јасније него обично око што провиди дно бистре и плитке воде! То Бог силом Својом неодољивом отвори дух човека смртног, да види духом догађаје у даљини јасно као што телесним очима гледа догађаје у близини. Како ли тек сам Бог Свевидећи провиди кроз срж костију наших, кроз маглу мисли наших, кроз све тајне срца нашег? Он је присутан мислима нашим пре него се роде, и жељама нашим пре него се зачну. Он је једини необманути и необманљиви сведок свих догађаја, споља и изнутра, на висини и у дубини, на дужини и на ширини. И Он сведочи духу нашем нелажно оно што дух наш жели знати ради добре користи и спасења душе.

О Свевидећи и пречудни Сведоче свих тајни на небу и на земљи, Створитељу и Промислитељу наш благи, Ти једини видиш немоћ свакога од нас. Помози нам, и помози нам, да сазнамо оно што нам је потребно ради вечног спасења. Теби слава и хвала вавек. Амин.

27. АВГУСТ

1. **Преп. Пимен Велики.** Родом Мисирац и велики подвижник мисирски. Као дечак посећивао знамените духовнике, и од њих сабирао опитно знање као пчела мед са цвећа. Једном умоли Пимен старца Павла да га одведе св. Пајсију. Видевши га Пајсије рече Павлу: „Ово ће дете спасти многе, с њим је рука Божја." Временом Пимен се замонаши, и привуче к монаштву још двојицу браће своје. Једном дође мајка да види синове своје, но Пимен је не пусти унутра него је кроз врата упита: „Да ли више желиш да нас видиш овде или онамо у вечности?" Мајка се удаљи с радошћу говорећи: „Кад ћу вас сигурно видети тамо, то не желим да вас овде видим." У манастиру ове тројице браће, којим је уПрављао најстарији брат, авва Анубије, овакав је био типик: ноћу су 4 часа проводили у рукодељу, 4 часа у спавању и 4 часа у псалмопојању. Дању су од јутра до подне проводили наизменично у раду и молитви; од подне до вечерње у читању, а после подне готовили су себи вечеру, једини оброк у 24 сата, и то обично од неких зеља. О њиховом животу сам Пимен говори: „Ми смо јели то што нам се предлагало; нико никад није рекао: дај мени нешто друго, или: ја то нећу. На тај начин ми смо провели сав живот у безмолвију и миру." Подвизивао се у V веку, и упокојио се мирно у дубокој старости.

2. **Преп. Пимен Палестински.** Подвизавао се у Руви, пустињи палестинској у време цара Маврикија (582—602). У младићству био овчар. Једном пси његови нападну некога човека, и растргну га, а он из несташлука не одбрани човека. Због тога му би откровено, да ће и он на крају погинути од зверова. Тако се и зби. Би изједен од зверова и предаде душу своју Господу.

3. Св. Осија, еп. кордовски. Преко 60 година управљао црквом у Шпанији као епископ кордовски. Учествовао видно на Првом Васељ. сабору у Никеји, и председавао помесном сабору Сардикијском 347. год. Толико је ревновао за Православље, да је и пред смрт своју поново предао анатеми Аријеву јерес.

4. **Свешт. муч. Кукша и Пимен посник.** Обојица монаси Печерског манастира. Кукша с успехом проповедао Јеванђеље Вјатчанима и крштавао их. Једног дана нападну га незнабошци и посеку, са учеником његовим. У том часу Пимен посник стајаше на служби у Печерском манастиру, па провидевши духом смрт свога ученика и друга Кукше узвикну: „Брат наш Кукша данас је убијен за Јеванђеље." И рекавши ово и сам издахну 1113. год.

Преподобни Пимен, дубина мудрости, И
велика луча Христове светлости,
Откад свет сујете он за леђа баци,
Никог не укош, ником не пребаци.
Једном пред Пименом браћа се свађаху,
А Пимен ћуташе. Неки га кораху:
— Како свађу слушаш и све ти је равно ?
* *Одговори Пимен: ја сам умро давно.*
— Како да се спасем — неко га запита.
Да ми ум за вражјим наветом не скита?
— На кључалу воду мухе не падају
И од топле душе ђаволи бегају. —
Неко други рече: шта је сигурније:
Говор браћи својој или молчаниЈе?
— И једним и другим Господ прославља се,
Ради славе БожЈе — једно бирај за се.
— Како се од злобе може одбранити?
— Злоба се не даде злобом победити.
Старај се те злобном неко добро створи
То ће и његово срце да разгори.
Свој се дом не зида туђи дом рушећи,
Ту се трећи вајди, а ђаво /е трећи. Две
страсти опаке трују наше душе,
Слободе нам нема док нас оне гуше:
Наслада телесна и светска сујета,
Слободна је од њих само душа света.

РАСУЂИВАЊЕ

Као онај који се пуже уз стрмениту планину, па гребе и ногама и рукама да учини један корак напред не помишљајући да се обазире за се, такви су били у напорном пењању своме ка царству Божјем велики подвижници православни. Ваистину, за дивљење је њихов труд и њихова бестрасност. Св. Пимен не хте видети мајку своју, када му ова дође у посету. Кнез неки захте да види Пимена, но овај отказа. Тада кнез смисли помоћу лукавства да примора старца на виђење с њим; наиме: он ухапси сина сестре Пименове, и рече сестри Пименовој, да ће јој сина пустити, ако сам Пимен дође к њему на разговор. Сестра оде у пустињу, и лупајући у врата мољаше брата, да изађе и спасе јој сина. Но Пимен не изађе. Тада га сестра поче ружити и клети. Но Пимен не изађе. Чувши за ово, кнез рече да

се напише Пимену писмо и каже, да ако он, Пимен, бар писмено — кад није хтео усмено — умоли кнеза да пусти његовог сестрића, кнез ће то учинити. Пимен одговори: „Нареди, кнеже моћни, да се добро испита кривица младићева, па ако је кривица таква да он заслужује смрт, нека умре, те да би казном у времену избегао муке у вечности; ако ли кривица не повлачи смртну казну, а ти га по закону каштигуј, па онда отпусти." Прочитавши ово правично и беспристрасно расуђивање, кнез се врло задиви, и пусти младића, а поштовање своје према Пимену удвоји.

СОЗЕРЦАЊЕ

До созерцавам Саулово потпуно отпадање од Бога јединога (I Сам. 28—31) и то:

1. како се, уплашен од Филистеја, Саул обрати врачари незнабожачкој да му врача,
2. како врачара врачањем изазва некога духа, који се назва Самуилом, и који прорече Саулу погибију,
3. како Саул погибе са синовима својим од Филистеја.

БЕСЕДА

о дану Христовом како га Исаија прорече

Зато ће познати народ мој у онај дан да сам ја онај који говорим: ево ме (Иса. 52. 6)

Бог је наш, браћо, Бог истине. И на сунцу има пега тамних, а на Богу нашем нема ни пеге ни неистине. Свака реч, речена Богом кроз пророке, обистинила се. Кад се Слово Божје ваплотило у Исусу Христу Господу нашем, онда су се показала јасна као сунце сва пророчанства, која су се на Њега односила, а која су дотле за Јевреје била тамне загонетке. И **Слово плотт* внстт*,** вели се у Јеванђељу за превечно Слово Божје, за вечну Мудрост Божју, за Сина Божјег; но у томе отеловљеном Слову Божјем и свако слово пророчко показа се телесно. Док Господ Христос није дошао телесно у посету људима, књижевници и чтеци Светога Писма могли су мислити за многе речи пророчке, дуго и дуго неиспуњене, да су то речи само од пророка као људи а не од Бога. Но Бог није дао, да се о пророцима Његовим ниско мисли, за то је и рекао, да ће људи познати у онај дан *да сам ја онај који говортг.* Хтео је Бог, дакле, дати важности свакој речи пророчкој, и хтео је научити људе стрпљењу, да стрпљиво чекају *онај дан,* онај чудесни дан, када ће појава Господа на земљи и телу јасно викнути у сваке уши: *Ево ме!* Онај ко је познао Господа Исуса као Бога у телу, тај је познао у Њему истовремено Онога, који је говорио кроз пророке.

Ево ме — тако и данас говори Христос. Ја сам Онај који говори кроз сву створену васељену. Ја сам Онај који је говорио кроз пророке. Ја сам Онај који сам кроз телесна уста говорио речи вечног спасења. Ја сам Онај који сам говорио кроз апостоле, светитеље и учи-

теље. Ја сам Онај који говорим и који ћу говорити до краја времена кроз Цркву Моју свету. Ја сам Онај који говори и о коме се говори. Господе, теби слава и хвала вавек. Амин.

28. АВГУСТ

1. **Преп. Мојсеј Мурин.** Етиопљанин родом, и по занимању најпре разбојник и вођ разбојничке дружине, а потом покајник и велики подвижник. Као роб некога господара Мојсеј побегне и уврсти се у разбојнике. Због његове велике телесне снаге и безобзирности разбојници га изберу за свога старешину. Одједном наиђе на њега грижа савести и покајање за недела која беше починио; остави дружину, ступи у неки манастир и преда се потпуној послушности своме духовнику и реду манастирском. Много се користио поукама св. Макарија, Арсенија и Исидора. Доцније се повукао на безмолвије у једну келију, где се сав предао: труду телесном, молитви, бдењу и богомислију. Мучен демоном блуда он се исповеди духовнику Исидору, и од њега добиа савет, да пости што више и не једе до сита. Но кад и то не поможе, он по савету старца, поче ноћу бдити и молити се стојећи; потом уобичаји, да по сву ноћ доноси воду старцима са удаљеног бунара. После шестогодишњег страшног труда, најзад га св. Исидор чудотворно исцели од блудних помисли, маштања и снова, навођених на ња од демона. У старости би рукоположен за свештеника. Основа свој манастир и имаше 75 ученика, и поживе у овом животу 75 година. Провиде своју смрт, и једнога дана рече својим ученицима да беже, јер ће ударити варвари на манастир. Када ученици и њега зваху да бежи, он рече, да он треба да погине од насиља, јер је и сам некад насиља чинио по речи: *који се ножа маше, од ножа ће погинути* (Мат. 26, 52). Па оста са 6 сабрата; и варвари дођоше и исекоше их. Један од братије скривен у близини гледаше и виде 7 светлих венаца како се спустише на седморицу мученика.

2. **Преп. Сава Псковски и Крипецки.** Пореклом Србин. Подвизавао се најпре у Псковском ман. Св. Богородице, и био игуман у том манастиру. Но слављаху га, а он бежаше од славе човечје, и удаљи се на обалу језера Крипец, где основа нову обитељ у име св. Јована Богослова. Ипак и ту се не може скрити од славе и знаменитости. Посетио га и кнез Јарослав Псковски са женом. Сава не даде жени да уђе у манастир, него је благослови и помоли се Богу за њу ван манастира, и исцели је од неке болести. Упокоји се овај Божји светитељ 1495. год. Мошти његове бише и осташе чудотворне. Од његових пријемника у Крипецу помиње се игуман Доситеј.

3. **Сабор свих богоугодника Печерских.**

Благо оном ког Бог помилује!
Миловање Божје — радовање,
Радовање у обадва света.

Мојсеј Мурин ко син заблудели
Покаја се и Богу се врати,
Многим плачем многе грехе плати

Многим постом сам себе исуши, Црн у лицу, светао у души. многим бдењем он укроти страсти, Демонске се ослободи власти. Док му душа поста ко језеро На планини што у небо гледа. У ком небо лицем се огледа. Кад су једном питали Мојсеја Зар га греси других не жалосте? Грешни људи зар га се не тичу?

Свети Мојсеј плачно одговара: — Ко у кући мртваца имаде Тај не плаче над туђим мртвацем, Него плаче над СВОЛИМ мртвацем. Лав у јагње често се претвара, Такво чудо само Христос ствара. Мојсеј беше лавом у планини Па постаде агнец незлобиви. Нек његовим светим молитвама Бог даруј е спасење и нама.

РАСУЂИВАЊЕ

Прави хришћанин избегава похвалу људску; не само избегава, него има истински страх од ње. Св. Сава Псковски оставио је и игуманство, и манастир, и добру братију у манастиру, и побегао у један пуст предео, само да би избегао похвалу од људи. Јер похвала од људи окрада срце наше. Неки благочестив кнез чувши за подвиге св. Мојсеја Мурина, пође са својом свитом у пустињу да га види. Јавише Мојсеју, да кнез долази у његов манастир. Мојсеј истрча брзо и пође да бежи и да се скрије гдегод, но изненадно срете се са високим посетиоцима. „Где је келија Авве Мојсеја?" — упиташе га кнежеве слуге и не слутећи да је то сами Мојсеј. А Мојсеј отвори уста и рече: „Шта ће вам он? то је безуман старац, врло лажљив и сав нечист животом." Чувши ово, посетиоци се зачудише и мимопрођоше. Кад стигоше пред келију Мојсејеву, упиташе за старца, а монаси рекоше да није ту. Тада они испричаше, шта им је неки монах на путу рекао о Мојсеју. Монаси се ожалостише, па упиташе: „Какав изгледа тај старац који вам је говорио хулне речи на светога мужа?" А кад они рекоше, да беше врло црн у лицу, висок и у бедној хаљини, монаси ускликнуше у глас: „Па то је заиста Авва Мојсеј!" Овим случајем кнез се много духовно користи и врати се дома радостан.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам племенитост Давидову (II Сам. 1) и то:

1. како весник стише и јави Давиду о погибији Саула и Јонатана, мислећи добиће награду за то,
2. како се Давид горко ожалости и нарицаше за Саулом који њему ништа није желео до смрт.

БЕСЕДА

о изгледу Месије

^----------
- ^^

И видјесмо га и не имаше изгледа ни красоте (Иса. 53, 2)

Ово пророк говори за Христа Господа као човека. *Не имаше изгледа ни красоте!* Зар Он који је дао изглед свакој твари, и који је створио красне ангеле небеске и сву красоту васељене, да немаше изгледа и красоте? Не треба ово да вас смућује, браћо. Он се могао

јавити онакав какав је хтео. Но Он није хтео да се јави у ангелској красоти, као што се није хтео јавити у царској сили и у богаташкој раскоши. Ко иде у кућу жалости, не облачи се у најлепше одело; нити се лекар облачи у најбоље своје одело када одлази тешким болесницима. А Господ је дошао у кућу жалости и у болницу. Тело је одело душе. Он се обукао у једно просто одело, да утиче не оделом него силом духа. Ми не знамо тачно, каквог је изгледа Он био. По предању лице му је било црнпурасто а коса кестењаве боје. Кад је цар Авгар послао свога сликара Ананију, да наслика лице Господа, Ананије није могао ни црте повући по платну, јер је, вели се, лице Христово зрачило неком необичном светлошћу.

Уосталом, и да се Христос обукао у најлепше тело, какво је само Он себи могао саздати, шта би била та телесна лепота Његова према бесмртној лепоти Божанства Његовог? Највећа лепота земаљска једва је само сенка лепоте небеске. Пророк Данило био је млад и •леп човек, но кад је ангел Божји стао пред њега, тада, како он сам вели: *не оста снаге у мени, и лице ми се нагрди* (Дан. 10, 8). Шта је лице човека од земље према лику бесмртног ангела Божјег? Као тама према светлости. Свакако и пророк гледајући Христа Цара Бесмртнога у телу човечјем, и сравњујући лик Његов земаљски са ликом Његовим бесмртним, морао је узвикнути: *не имаше изгледа ни красоте.*

О Господе благи и преблаги, који се ради нас обуче у худу телесну одећу нашу, да нам послужиш и да нас не устрашиш, Теби слава и хвала, Теби слава и хвала. Теби слава и хвала вавек. Амин.

29. АВГУСТ

1. **Усековање главе св. Јована Крститеља.** Ирод Антипа, син старога Ирода, убице младенаца витлејемских у време рођења Господа Исуса, беше господар Галилеје у време проповеди Јована Крститеља. Беше тај Ирод жењен ћерком некога арабског кнеза Арете. Но Ирод, зли изданак од злога корена, отера своју закониту жену и незаконито узе себи за сожителницу Иродијаду, жену свога брата Филипа, који беше још у животу. Против овог безакоња уста Јован Крститељ и силно изобличи Ирода. Ирод га баци у тамницу. За време једнога пира у свом двору у Севастији Галилејској играше пред гостима Саломија, ћерка Иродијадина и Филипова. И пијани Ирод, занесен том игром, обећа играчици дати што год буде од њега искала, ма то било и половина царства. Наговорена од своје мајке Саломија заиска главу Јована Крститеља. Ирод нареди те Јована посекоше у тамници и донеше главу његову на тањиру. Ученици Јованови ноћу узеше тело свога учитеља и чесно сахранише, а Иродијада избоде иглом језик Јованов, па главу закопа на неко нечисто место. Шта је даље било с главом Јовановом може се читати под 24. фебруаром. Али убрзо постиже Божја казна ову групу злотвора. Кнез Арета, да опере част своје ћерке, удари с војском на Ирода и поту-

че га до ноге. Поражени Ирод би осуђен од кесара римског Калигуле на прогонство, најпре у Галију а потом у Шпанију. Као изгнаници Ирод и Иродијада живљаху у беди и понижењу, док се земља не отвори и не прогута их. А Саломија погибе злом смрћу на реци Сикорису (Сули). Смрт св. Јована догодила се пред Пасху, а празновање 29. августа установљено је због тога што је тога дана освећена црква, коју подигоше на гробу његовом у Севастији цар Константин и царица Јелена. У ту цркву положене су и мошти ученика Јованових: Јелисеја и Авдије.

2. **Преп. Теодора Солунска.** Као жена имућна и благочестива човека живљаше на острву Егини. Но када Арапи угрозише Егину, они се преселише у Солун. Ту даду своју ћерку јединицу у манастир, која у монаштву доби име Теописта. Ускоро се муж Теодорин упокоји, те се и Теодора замонаши. Била великом подвижницом. Често чула ангелско појање и говорила сестрама: „Не чујете ли, како дивно ангели поју у небеском светилишту?" Упокојила се у 75. години својој, 879. год. Из њеног тела потекло целебно миро, којим су се многи исцелили.

3. **Св. муч. Василија.** Пострадала за Христа у Срему.

4. **Св* муч. Анастасије.** Младић из Радовишта, епархије Струмичке. Учио занат у Солуну. Турци га присиљавали да се потурчи, што он одлучно одбије, због чега буде мучен и најзад обешен 29. авг. 1794. год.

О свети Јоване, дивни Крститељу,
Ти Претеча беше славном Спаситељу,
Ти чистотом твојом људске душе текну
И ко страшна труба са Јордана јекну
Будећ људе од сна и порока лена,
Кад секира беше близу до корена.
Ја се теои клањам, ја се теби молим:
Помози да свакој напасти одолим.
Ја се теби клањам, пророку најјачем,
И пред тобом клечим, и пред тобом плачем:
Дај ми од твог срца, лавовске јачине,
Дај ми од твог духа, ангелске белине.
Дај ми твоје моћи, да постигнем пробом
Богу бит покоран и владати собом,
Крстити се постом, чистити се бдсњем,
Сладити молитвом и небесним зрењем,
И без страха ходит мучеништву сваком
Са храброшћу твојом и са вером јаком.
О свети Јоване, Божји угодниче,
И за вишњу правду славни мучениче,
Ти кога се вОЈске нечастивих боје
Немој се оглушит о мољење моје,
Но укрепи мене молитвама ТВОЈИМ,
Да ко свећа право пред Господом стојим.

РАСУЂИВАЊЕ

Ако посматрате како људи умиру, видећете да смрт једнога човека обично личи на његов грех. Као што је писано: *који се ножа маше, од ножа ће погинути* (Мат. 26, 52). Сваки је грех нож, и оби-

чно људи бивају посечени оним грехом, који су најрадије чинили. Пример за то пружа нам и Саломија, скверна ћерка Иродијадина, која је искала и добила од Ирода главу Јована Крститеља на тањиру. Живећи у Шпанији, у граду Лериду, са изгнаним Иродом и Иродијадом, она пође једнога дана преко залеђене реке Сикориса. Лед се провали, и она паде у воду до грла. Санте леда стегоше је око грла, и она се копрцаше, играјући ногама по води, као што је некада играла у двору Иродовом. Но не може се ни дићи ни потонути, док јој оштар лед не одсече главу. Тело јој однесе вода, а главу њену донеше Иродијади на тањиру, као некад главу Јована Крститеља. Гле, како страшно смрт личи на грех учињени!

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам праведност Давидову (II Сам. 3) и то:

1. како се Авенир војвода, противник Давидов, предаде Давиду на веру,
2. како Јоав, војвода Давидов, уби Авенира,
3. како Давид прокле дом Јоавов, и плака много за Авениром.

БЕСЕДА

о исцељењу човечанства раном Христовом

Раном његовом ми се исцијелисмо (Иса. 53, 4)

Христовом раном ми се исцелисмо; тако пророк Божји прориче, и ми знамо сад, да је његово пророчанство истинито. Страдањем Христовим ми се спасосмо вечног страдања; крвљу Његовом пречистом ми се очистисмо губе греховне и оживесмо. Крв и тело наше постало је нечисто од греховних страсти; а дух наш, гнездо и извор нечистоће телесне, најпре се онечистио. Може ли се нечисто нечистим очистити? Може ли се прљаво платно опрати прљавом водом? Не може. Него само оно што је чисто може опрати оно што је нечисто. Да је род људски нечист, то и незнабошци осећају. Но они нечисто хоће да очисте нечистим, прво — призивајући нечисте духове и клањајући се њима, и друго — приносећи нечисте жртве, биле људске или животињске. Једна кап крви пречистога Христа више може очистити род човечји него све жртве идолопоклоничке од постања света. Зашто? Зато што је крв Христова чиста, а све друго је нечисто. Лекари узимају једну кап некога оштрога лека, разблажују га, и њиме пелцују многе људе, да их предохране од болести. И крв Христову у чаши ми разблажавамо водом, па је онда узимамо и пијемо, јер се каже, да кад прободоше тело Господа копљем, *изиђе крв и вода* (Јов. 19. 34). Таква је сила од једне капи крви Његове, да би свет од ње могао сагорети.То је крв безгрешна, једина безгрешна; крв пречиста, једина чиста у свету. О кад би људи знали, каква је сила апсолутне чистоте! Сви нечисти од греха пројурили би да се чисте Христом пречистим, и сви немоћни пројурили би да се причеш-

ћују крвљу и телом Христовим; и сви неверни поверовали би у Христа. Јер ту је троје, и све троје чисто и чисти: чист дух чиста крв, чисто тело. А само чисто може очистити нечисто; и оним што је здраво може се исцелити нездраво; и оним што је моћно може се подићи немоћно.

О Господе, свесилни Господе наш, очисти нас грешне раном Твојом крвавом, раном невином и пречистом. Теби слава и хвала вавек. Амин.

30. АВГУСТ

1. **Сабор св. српских просветитеља и учитеља.** Овога дана спомињу се не сви српски светитељи уопште него само неколико архиепископа и патријарха, и то св.Сава, први српски архиепископ, назван равноапостолним; Арсеније, наследник св. Саве, велики јерарх и чудотворац; Сава II, син првовенчаног краља Стефана, живео у Јерусалиму подуже време, назива се „сличан Мојсеју у кротости (Србљак)"; Никодим, подвизавао се у Св. Гори и био игуман хиландарски, потом архиепископ „све српске и поморске земље"; Јоаникије, најпре архиепископ а од 1346. год. патријарх, преминуо 1349. год.; Јефрем, подвижник, изабран преко своје воље за патријарха у време кнеза Лазара 1376. год. и крунисао Лазара, потом се отказао престола патријаршијског и повукао се у самоћу; Спиридон, наследник Јефремов, скончао 1388. год.; Макарије обновио многе старе задужбине, штампао црквене књиге у Скадру, Венецији, Београду и на другим местима, подигао чувену трпезарију при Пећком манастиру, и много урадио на унапређењу цркве уз припомоћ свога брата, великог везира Мехмеда Соколовића, упокојио се 1574, год.; Гаврил, по роду племић од Рајића, учествовао на Московском сабору при патријарху Никону, због чега буде од Турака истјазаван за велеиздају и обешен 1656. год. Уз ове још се помињу Јевстатије, Јаков, Данило, Сава III, Григорије, Јован, Максим и Никон. Многи од њих подвизавали су се у Св. Гори, но сви беху **„рдви влдзи и в^крии, доври же д^кллтелТе вимогрддл Господигл."**

2. Св. Александар, Јован и Павле патријарси цариградски. Александар учестовао на I Васељенском сабору у Никеји место престарелог патријарха Митрофана; потом наследио Митрофана. Кад се хтеше неки философи препирати с њим о вери, он рече једном од њих: „У име Господа мога Исуса Христа заповедам ти да умукнеш!" И онеме философ тога часа. Молитвом својом и Арију прекратио живот. Скончао у 98 год. живота, 340. год. Св. Јован Постник управљао црквом у време злога цара Анастасија, јеретика акефалита. Упокојио се 595. год. Св. Павле IV управљао црквом 5 година и 8 месеци, и одрекао се престола примивши тајно схимну, да би покајао свој грех што је најпре пристајао уз иконоборце. Био је претходник великог Тарасија, и упокојио се у време Ирине и Константина 784. год.

3. **Преп. Христофор.** Подвижник VI века у обитељи св. Теодосија. У визији видео, да кандила монаха трудбеника горе, а кандила лењиваца не горе.

4. **Св. Евлалије, еп. Кесарије кападокијске.** Један од претходника св. Василија. Свога сина лишио чина за ношење одела, неприличног духовноме завету.

Угодници Божји, српски светитељи, Учитељи мудри, и просветитељи, Кнежеви духовни, славни богатири, Христовога стада предобри пастири, Себе се одрекши Богу послужисте И народу своме светилници бисте; Богоносни људи, божанскога својства, Ви примасте светлост од Светога Тројства, Примасте је шчедро, расипасте свуда, И од вашег труда поникоше чуда. Сви ходећи право Савиним стопама Светињу узнесте по српским земљама, Веру утврдисте у Божије Слово, Ооукосте душе у одело ново, Украсисте земљу красним храмовима, О Божији људи равни ангелима! Ви ангели бисте народа српскога, Научисте Србе прослављати Бога, Клањати се живом Христу Спаситељу, И служисте верно светом Јеванђељу. Затои вас Господ на небу прослави И пред народ српски каосвеће стави Да живеђ на небу — на земљи светлите, Истини и правди народ свој водите. Док примеру вашем род се српски диви, Молитвама вашим — дотле ће да живи.*

РАСУЂИВАЊЕ

Са шумом и бешчашћем погибоше бучни јеретици. И сама њихова смрт показује гнев Божји на њих због лажи коју распростираху и досаде коју цркви Божјој причињаваху. Арије, пошто би осуђен у Никеји, дође једнога дана цару Константину и мољаше цара, да буде опет примљен у цркву. Цар га упита, да ли верује Никејском Символу Вере, а он, лукави, држаше у недрима хартију са исписаним својим јеретичким зловеријем, и ударајући се руком по прсима говораше цару: „Тако верујем." Цар помисли, да се Арије раскајао, и посла га патријарху Александру да га прими у цркву. Александар никако не хте примити Арија знајући да он лаже. Но цар одреди један дан недељни када се Арије имаше увести у велику цркву. Уочи тога дана патријарх свети мољаше Бога, да узме његову душу пре него што се богохулни јеретик уведе у цркву. Када освану одређена недеља патријарх беше на служби у цркви, а Арије се са царским људима и својим једномишљеницима упути у цркву. Када стигоше на трг Константинов, наједанпут га стиже нека мука и у духу и у телу, и он потражи место за телесну нужду. Ту на тргу беше такво једно место, и он се упути тамо. Његова пратња чекаше га дуго и поста нестрпљива од чекања. Када одоше неки да виде, шта је са Аријем,

нађоше овога у смрадноме месту мртва, са целом утробом просутом напољу, у нечистоћи и крви.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам победе Давидове над Филистејима (II Сам. 5) и то:

1. како Филистеји нападаше на земље Давидове, а Давид се помоли Богу, и пође и потуче Филистеје,
2. како Филистеји поново ударише, а Давид се опет помоли Богу, и разби Филистеје.

БЕСЕДА
о тајанственом роду Христовом

Род његов ко ће исказати? (Иса. 53, 8)

Као скривен извор велике реке, тако је за Јевреје био скривен род чудеснога Господа Исуса. Они су читали и знали, да ће се Месија родити у Витлејему; и Он се роди у Витлејему, али Га они не познаше. Они су знали, да ће Месија доћи из колена Давидова; и он се роди из колена Давидова, по матери Својој пресветој, али Га они не познаше и не признаше. Читали су, да ће се Он родити од девојке, да ће бежати у Мисир и да ће бити дозван из Мисира, да ће се пред њим јавити Претеча Његов, *вапијући у пустињи,* да ће као светлост велика засијати у тами и сенци смртној земље Завулонове и Нефталимове, и остало све што су пророци прорекли и написали као знамења доласка Његовог. Па ипак Га не познадоше и не признадоше, него Цара славе распеше као злочинца.

Да је Он обичан човек био, зар би се пророк питао о Његовом роду и пореклу? Чији род и чије порекло у историји народа израиљског није знано? А род Његов скривен је као род Мелхиседеков. Скривен је био за Јевреје, и скривен је увек за невернике, но за нас верне није више скривен. Ми знамо, да је Он *светлост од светлости, Бог истинити од Бога истинитога, рођен а не створен.* То је Он у вечности. Знамо, да се Он *ваплотио од Духа Светог и Марије Деве* и јавио свету као човек, као Богочовек. То је Он у времену. Род је Његов, дакле, и на небу и на земљи, и у вечности и у времену; чудан, тајанствен; славан и величанствен је род Његов. И кад све искажемо, што нам је о Њему откривено, ипак се можемо питати: *род Његов ко ће исказати?* Не зато што је незнан род Његов, него зато што је недохватљив, недомислив, натчулан, натприродан.

О Господе Исусе Христе, Боже наш, просвети нас божанским разумом Твојим и уздигни нас к Себи силом Твојом човекољубивом. Теби слава и хвала вавек. Амин.

31. АВГУСТ

1. **Празник појаса Св. Богородице.** По успенију своме Св. Богородица даде свој појас апостолу Томи. Тај појас доцније је пренет у Цариград и чуван у запечаћеном ковчегу у Богородичиној цркви Влахерни, задужбини царице Пулхерије. И никад се није отварао овај ковчег све до времена цара Лава Мудрога (886 — 912). Супруга Лавова, царица Зоа, душевно оболи, и према неком тајанственом виђењу пожели она, да се на њу метне појас Св. Богородице. Цар умоли патријарха, те се ковчег отвори, појас изнесе и стави на болесну царицу. Царица одмах оздрави. У спомен тога чуда установи се овај празник. Један део тога појаса находи се у Грузији у Зугдиду. Наиме: ћерка цара Романа исцели се помоћу тога појаса, па доцније, када је отац удаде за цара Абухаза Грузијског, она понесе један део тога појаса собом. По заповести руског цара Александра I саграђена је нарочита црква у Мингрелији у Зугдиду, где се чува тај део чудотворне одеће св. Богородице.

2. **Св. Генадије, патријарх цариградски.** За патријарха дошао после св. Анатолија. Савременик св. Маркијана (10. јан.) и св. Данила Столпника (11. децемб.). У његово време основан славни манастир Студитски, позван тако по сенатору римском Студију, који дође у Цариград и с благословом Генадијевим подиже цркву св. Јовану Претечи и при њој манастир. Био је врло кротак и уздржљив. Никога није хтео запопити, ко није знао цео Псалтир наизуст. Председавао помесном сабору у Цариграду, на коме је симонија у цркви анатемисана. Чинио чудеса, и у визији сазнао кончину своју. Управљао црквом 13 год. и преставио се Господу мирно 471. год.

3. **Свешт. муч. Кипријан.** Родио се од неверних родитеља, и сам васпитан у многобоштву. Постао знаменит у Картагени као учитељ философије и реторике. Био ожењен. Но када поста хришћанином, преста живети са женом, и предаде се данонoћном труду око проучавања Св. Писма и усавршавања свога карактера. Због његових необичних врлина би изабран на пресвитера а убрзо и за епископа. Колико беше милосрдан према хришћанима, толико тврд према јеретицима. Написао је доста поучних дела, руковођен Духом Светим. Нарочито силно писаше против идолопоклонства, јудаизма, и јереси Новацијанове. Красан му је и сладак напис о девству, као и о мучeништву, и милостињи, о трпљењу, о молитви Господњој итд. Пострада за време Валеријана и Галијена 258. год. Пред смрт помоли се Богу, благослови народ, и остави 25 златника да се да џелату, који га буде посекао. Недостижна величина и великодушност правог хришћанина!

4. **Св. Јован, митрополит кијевски.** Бугарин по роду. Дошао у Кијев 1080. год. и одмах стекао толико уважење, да ускоро буде подигнут на престо митрополитски. Управљао црквом 8 год. Писао папи Клименту посланицу, у којој га изобличавао због новачења, које је римска црква увела. Упокојио се мирно 1089. год.

Украс целој цркви, дика Картагени,
Пре и после смрти Кипријан свештени,
И речју и делом он учаше верне
Особно хвалећи чисте и девствене:
— Девственост је, рече, светиња полова,
Оно је слобода од страсних окова,
И извор чистоте, украс моралности,
Достојанство тела, и веза скромности,
Девство мир је дома, девство — круна слоге,
Девство је тишина, одсуство тревоге.
Кад се дух човечји од тела повуче,
И у царство своје унутра увуче,
И сагледа раскош унутрашњег света,
Тад више не пушта тело да му смета
Са страстима лудим, са жељама разним,
Са бригама лишним, са луксузом празним,
Луксуз нам не јавља украшену жену
Но нечисту душу и порочност њену.
О слободо златна од сујетних жеља,
Нецењено благо само светитеља!
Слобода је девство, девствоје тишина,
Обоје дајрови — Божијега Сина.
О БОЖИЈИ Сине, о благи Господе,
Подари нам славу девства и слободе.

РАСУЂИВАЊЕ

Хришћанин не верује у кисмет, у судбу, у коб. Ако Бог и опредељује главне линије живота нашег, Он их према нашој молитви и заслузи може и да промени. Тако Он је продужио цару Језекију 15 година живота (Иса. 38); и Дију преподобном (19. јули) такође продужио је 15 година живота. Василију Великом продужио је Бог живот, по молитви светитељевој, за један дан, док је крстио Јеврејина Јосифа, свога лекара. Но како по молитви Бог може продужити живот, тако може, по греху, и скратити. Цар Анастасије придржаваше се Севирове јереси, тзв. анакефалитске (безглавне) која распростираше глупост, да цркви не требају епископи и свештеници, него да је сваки себи епископ и свештеник, и да сваки има право на свој начин тумачити Св. Писмо и учити друге како он зна и верује. Узалуд св. Јован патријарх саветоваше цара, да се врати истини православној, цар не само не усвоји савете него кињаше патријарха на разне начине и смишљаше да га протера. Једне ноћи виде цар у сну неког страшног мужа на узвишеном престолу, који држаше књигу у руци. Тај муж отвори књигу, нађе име цара Анастасија и рече: „Ја сам хтео пустити да још дуго поживиш, али због кривоверства твог ево бришем 14 година од твога живота." И избриса нешто из књиге. Ужаснут цар скочи иза сна, и причаше сан свој присталицама својим. После неколико дана удари гром у двор царев и уби цара Анастасија.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам весеље Давидово у Господу (II Сам. 6) и то: 1. како Д ,вид пренесе ковчег завета из Вале Јудине у Јерусалим, и како од гзсеља играше пред ковчегом,

2. како се Михала, жена његова, подсмехну Давиду због играња пред ковчегом не стидећи се жена,

3. како Бог казни Михалу због тог неумесног подсмевања, те не имаде Михала порода до смрти.

БЕСЕДА

о сили и мисији Христовој, како Исаија прорече

Дух је Господњи на мени; зато ме помаза да јавим јеванђеље ништим; посла ме да исцелим скрушене срцем; да проповедам заробл^еним отпуштен^е и слепим прозрење; да огласим годину милости Господње и дан освете (Иса. 61, 1-2)

Ово велико програмно пророчанство прочита Господ Исус на самом почетку Свога спаситељског рада, у Назарету, пред Јеврејима, и прочитавши седе и рече: *данас се изврши ово писмо* (Лк. 4, 16 — 21). Једно од најтамнијих пророчанстава за књижевнике и свештенике јеврејске Он прочита, затвори књигу и рече: данас се изврши ово писмо. У то пророчанство нико од Јевреја није смео такнути, јер нико није знао, на кога се оно односи. Седам столећа минуло је било, откад је ово пророчанство изречено и написано, и нико није знао, на кога се оно односи. А када је дошао Онај, на кога се то пророчанство односи, Он га је прочитао и применио на Себе. Тако је велики Господ наш оправдао пророка Свога и представио Себе свету.

Дух је Господњи на мени. Зашто Он то говори кад је Он раван Духу као и Оцу? Ради сведочанства људима, како тумачи св. Златоуст. Не каже: благодат Духа него Дух, јер благодат је Духа на људима верним, а на Њему је сам Дух, као што се и показало на Јордану. Дух је сведок Сина, и ниједног тренутка Син није био без Духа. Господ Исус често спомиње Оца и Духа Светога, једно — из бескрајне љубави према Оцу и Духу, а љубав увек приписује своје другима, и друго — ради поуке гордим људима, да не истичу себе, него да одају част другима, равним себи.

Све остало што је речено у овом дивном пророчанству испунио је Господ чудесним деловањем Својим дословце. Он је дошао углавном да јави милост Божју људима, али у исто време и Страшни Суд онима, који ту милост буду презрели и одбацили.

То је виђење Исаије, сина Амосова, пророка Божјег, пророка истинитог.

Поклонимо се, браћо, Исаији, чија богодухновена уста прорекоше Спаситеља и спасење наше, и не престајмо клањати се чудесном Спаситељу нашем, Господу Исусу Христу.

Теби се клањамо, Господе и Спасе наш, и Теби благодаримо на премудром устројству спасења нашег. Теби слава и хвала вавек. Амин.

1. СЕПТЕМБАР

1. **Почетак црквене године** (или: начало индикта). Први Васељенски сабор определио је, да се година црквена почиње 1. септембра. Месец септембар је био код Јевреја почетком нове грађанске године (Исх. 23, 16), месец збирања плодова и приношења жртава благодарности Богу. У време овога празновања Господ Исус ушао је у синагогу у Назарету, отворио књигу пророка Исаије и прочитао речи: *Дух је Господњи на мени; зато ме помаза да јавим јеванђеље ништим; посла ме да исцелим скрушене срцем; да проповедам заробљеним отпуштење и слепим прозрење; да огласим годину милости Господње и дан освете* (Иса. 61, 1—2). Још је овај месец септембар знаменит у историји Хришћанства, што у њему цар Константин Велики одржа победу над Максенцијем, непријатељем вере Христове, а тој победи следоваше слобода хришћанске вероисповести у целој Римској царевини. Дуго времена је и грађанска година у хришћанском свету рачуната као и црквена од 1. септембра; па се она пренела на 1. јануар, а најпре у западној Европи, а потом и у Русији у време Петра Великог.

2. **Преп. Симеон Столпник.** Родом Сирјанин, од сељачких родитеља. У 18. години одбегао од родитеља и замонашио се. Предавао себе најтежим подвизима, понекад постећи по 40 дана. Потом се предаде нарочитом подвигу, дотле непознатом, наиме: да данонoћно стоји на стубу у непрестаној молитви. Његов стуб најпре би висок 6 лаката, после му подигоше један од 12, па од 22, па од 36, и најзад од 40 лаката висине. Његова мајка Марта два пута долажаше да га види, но он је не хте примити, него јој са стуба рече: „Не узнемиравај ме сад, мајко моја, ако се удостојим, видећемо се у оном свету." Претрпе св. Симеон безбројне напасти од демона, но он их све победи молитвом Богу. И сотвори светитељ чудеса велика и многобројна исцељујући речју и молитвом многе болеснике. Око његовог стуба стицаше се народ са свих страна, богати и убоги, цареви и робови. И он свима помагаше: некоме повраћајући здравље телесно, некоме пружајући утеху и поуку а некога изобличавајући због јеретичког веровања. Царицу Евдокију тако одврати од јереси Евтихијеве и поврати Православљу. Подвизиваше се у време цара Теодосија Млађег, Маркијана и Лава Великог. Овај први столпник у хришћанству и велики чудотворац Симеон свети поживе 103 године и упокоји се у Господу 1. септембра 459. год. Његове мошти пренесене у Антиохију у цркву његовог имена.

3. **Св. Исус Навин.** Вођ народа јеврејског после смрти Мојсејеве. Једини он и Халев ушли су у Земљу Обећану, од неколико стотина хиљада Јевреја који изађоше из Мисира. (Читај о његовој верности Богу, његовим делима и чудесима у Књизи Исуса Навина.) Поживе 110 година *V* сконча око 1440. год. пре Христова Рођења.

Симеон Столпник, први од столпника, Озарен старац сјајем бесмртника, За столп привезан, драговољна жртва, Небо га жива, земља гледа мртва. Пост и молитва и свеноћно бдење — Тим путем тешким тражаше спасење. Мајка му дође једнога уранка:
— Сиђи ми, сине, да те види мајка!
Рече му тако. А Симеон ћути.
Понавља мајка молбу много пути...
Најзад Симеон мајци одговара:
— Ја сам у служби Небескога Цара;
Живот је овај борба и припрема,
За пуст разговор ту времена нема,
Но иди, мајко, бирај стазу чисту,
Брини за душу, и живи по Христу; У оном свету, после ове војне, Ако нас Христос нађе за достојне, Тамо ћеш мајко, видет свога сина, И син се сладит лица материна.

РАСУЂИВАЊЕ

У овом свету ми треба да искористимо све што је потребно на изграђивање душе наше, јер кад нас смрт растави од овога света, ми ништа не носимо у други свет осим душе своје онакве какву смо је овде изградили. Св. Симеон Столпник као осамнаестогодишњи младић у бризи за спасење душе своје паде једног дана ничице на земљу и уздиже молитву Богу, да му Бог покаже пут ка спасењу. И тако дуго лежећи на молитви, имаде овакво виђење: као он копа ров за темељ нечега, па заморен од копања стаде да одахне. Утом дође му глас: „Копај дубље!" И он опет поче копати са још већим трудом и напором. Утом дође му глас: „Престани, довољно је; сада што желиш зидати — зидај; без труда ништа нећеш успети." Они који се мало труде и на чулној плићини зидају живот душе своје, зидају на песку грађевину, која се не може одржати у овом пролазном свету а још мање у оном непролазном.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам безакоње Давидово (II Сам. 11) и то:
1. како Давид изврши прељубу са Витсавејом, женом Уријевом, кадаУрије беше у рату,
2. како удеси Давид погибију Уријеву,
3. како се Бог разгневи на Давида.

БЕСЕДА
о Слову — Сину Божјем

У *почетку бјеше Слово (Јов. 1, 1)*

Слово, или Реч словесна, смислена, беше у почетку. Ово се односи на божанску природу Господа нашег Исуса Христа. *У почетку —*

да ли се тиме мисли, браћо, на неки почетак Слова Божјег? Или на неки времени датум рођења Сина Божјег од Бога Оца? Никако. Јер рођење Сина Божјег не може имати ни датума ни почетка, пошто је време услов само онога света пролазнога, и пошто оно не додирује вечнога Бога нити условљава собом ма шта у Богу. Може ли се одвојити сијање од сунца, а да сунце остане сунцем? Може ли се ум одвојити од човека, и да човек остане човеком? Може ли се одвојити сласт од меда, и да мед остане медом? Не може. Још мање се може замислити Бог одвојен од Слова Свога, од Речи словесне, од Смисла Свога, од Мудрости Своје — Отац вечни одвојен од Сина Свога савечнога.

Није, браћо, овде реч о почињању Сина Божјег од Бога Оца, него је овде реч о почетку почетка историје стварања света и спасења људског. Тај почетак је у Слову Божјем, у Сину Божјем. Он је почео и стварање света и спасење света. Ко год хоће да говори, било о стварању видљивог и невидљивог света, било о спасењу рода људског, тај мора почети са Почетком. А тај Почетак је Слово Божје, Мудрост Божја, Син Божји. Као кад би неко причао неки догађај са једном лађом на језеру, па почео овако: у почетку беше језеро, па се навезе на њ једна бела лађа... Нико од разумних људи неће схватити речи „у почетку беше језеро," као да је језеро постало истог тог дана кад се догодио догађај са лађом. Тако нико од разумних не треба да схвати речи Јеванђелиста *у почетку бјеше Слово* као да је на почетку догађаја стварања света произашло Слово Божје из Бога. Као што је језеро постојало хиљаде година пре догађаја с лађом на њему, тако је Слово Божје постојало читаву вечност пре почетка стварања.

О Сине Божји, савечни Оцу и Духу, просвети нас и спаси нас. Теби слава и хвала вавек. Амин.

2. СЕПТЕМБАР

1. **Св. муч. Мамант.** Родом из Пафлагоније, од хришћанских знаменитих родитеља, Теодота и Руфине. Родитељи његови беху бачени у тамницу за Христово име. У тамници најпре му умре отац; а мајка му, пошто роди њега, и сама сконча. Тако дакле оста новорођени младенац у тамници између мртвих тела својих родитеља. Но Бог Промислитељ посла ангела Свога некој племенитој удови Амији, којој се ангел на сну јави и рече, да иде у тамницу и узме дете к себи. Ама измоли од градоначелника дозволу, да сахрани умрле, а дете узе у своју кућу. Тек кад му се наврши 5 година, поче дете говорити, и прва му реч беше: мама! због чега и доби име Мамант. У школи Мамант показа необичну бистрину; а пошто беше код куће васпитан у хришћанском духу, то он не тајаше веру своју него је исповедаше пред својим врсницима исмевајући идоле. У време цара Аврелијана би жестоко гоњење хришћана. Незнабошци не штеђаху

ни децу хришћанску. Маманту беше 15 година, када би изведен пред цара. Рече му цар, да бар само устима се одрече Христа, на што му Мамант одговори: „Ни срцем ни устима нећу се одрећи Бога и Цара мога Исуса Христа." Цар нареди те га тукоше, свећама палише, и најзад вргоше у море. Но ангел Божји спасе га, и одведе на гору високу, близу Кесарије. Ту је он живео у самоћи и молитви. Од његове светости дивљи зверови су се питомили. Најзад и ту буде пронађен од гонитеља и поново на муке стављен. Победивши и силу огња и дивљих зверова, Мамант свети би прободен трозупцем од некога жреца идолскога. И тако предаде душу своју свету Богу, коме је веран остао у свима мукама. Од његових моштију догодише се многа исцељења болних.

2. **Св. Јован Постник, патријарх цариградски.** Празнује се и 30. августа. Прво беше златар, па по Божјем Промислу а због своје велике добродетељи, посвећен за свештеника. Као младић једном хођаше св. Јован са неким старим монахом, Јевсевијем, из Палестине. Наједанпут дође глас Јевсевију од некога невидљивога: „Авва, не ходи с десне стране великог Јована!" То глас Божји наговештаваше велику службу, на коју Јован ускоро имаше бити позван. После блаженог Евтихија Јован би изабран за патријарха цариградског. Никако се не хте примити, но би застрашен од неког небесног виђења, те се прими. До смрти своје беше велики испосник, молитвеник и чудотворац. Упокојио се 595. год. По смрти нађено код њега као једина му својина: једна дрвена кашика, једна ланена кошуља и једна стара одећа. Знаменити су му списи о *покајању и о исповедању.*

3. Св. Елеазар. Син Аронов и други по реду првосвештеник израиљски. Помоћник Мојсејев при пребројавању земље обећане на 12 колена. Верно чувао ковчег завета у Силому, и скончао мирно.

4. **Празновање чуда св. Богородице „Калужске."**

Мамант благочесни, у тамници рођен, Од
првога дана са Исусом срођен: Отац му и
мајка, Божји мученици, Родише јединца у
мрачној тамници. И сиротан Мамант својих
петнаест лета Осамљен бејаше у тамници
света, Једина утеха и светлост једина Сијаше
му с лица БожиЈега Сина; Задовољан тиме и
богат од тога Мамант прослављаше свога
Христа Бога, Прослављаше речју, прослављаше
делом, молитвеном душом и невиним телом.
Пријатељство Бога њему беше драже Од
лажљивог света што мучи и лаже,
Спријатељен с Богом и пречистим Христом Он
се спријатељи и с природом чистом, С
пустињом и шумом, с дивљим зверовима, Са
дивокозама, с љутим лавовима. И Господ
обдари пријатеља Свога Чудесним дарима од
Духа Светога, Те посрами Мамант своје
гонитеље И обрати Христу многе мучитеље.
Цар и царство беху противу дечака, Ал'
десница Божја држаше га јака,

Те отрпе муке, и прослави Спаса; Цар с царством пропаде без трага и гласа, А мамант и сада са Христом царује, С ангелима Божјим на небу ликује.

РАСУЂИВАЊЕ

Црква Православна из искуства зна безброј примера, где Бог Свемоћни пројављује моћ Своју кроз малене и мртве твари, нарочито кроз оне, које служе као знамења васплођења, живота и страдања Господа нашег Исуса Христа, као што су: крст, иконе Богородице и светитеља, освештена вода, јелеј, миро и др. Тако се догодило чудо од иконе св. Богоматере 1784. год. у дому бојара Хитрова, у близини града Калуге, у Русији. Две служавке бојареве претурајући једнога дана стареж на тавану дома, нађу једно савијено платно, на коме беше изображен диван лик женски. Светост и побожност изражаваше тај лик. Једна од тих служавки беше скромна и озбиљна, а друга сујетна и брбљива. Она прва посматрајући лик на платну назва га „игуманијом." А Евдокија — тако се зваше она друга, сујетна и брбљива — не признаваше то него се подругиваше својој смерној другарици. Па да би дала већу силу својим дрским речима, она пљуну на слику. У том тренутку Евдокија падне на земљу, сквржи се целим телом, ослепи и онеми, и почне бацати пену на уста.Те ноћи јави се Богородица родитељима несретне девојке, исприча им шта се догодило с њиховом ћерком, и рекне им још, да позову свештеника, те да се овај помоли пред нађеним ликом и покропи девојку светом водицом, па ће оздравити. Када ово би учињено, Евдокија оздрави, и од тог времена промени своју нарав и поста озбиљнија. Тако се сазна да је то чудотворни лик св. Богородице. Икона буде пренета у једну цркву у Калуги, где се и данас находи и чудодејствује.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам казну Божју над Давидом за прељубу и убиство (II Сам. 12) и то:

1. како Бог преко пророка Натана рече Давиду, да ће због узете туђе жене, његове жене бити узете за друге људе,
2. како ће му умрети син,
3. како се мач неће одмаћи од куће његове, што се све и зби.

БЕСЕДА о Слову Божјем —
Створитељу света

Оно бјеше у почетку у Бога. Све је њиме постало (Јов. 1, 2—4)

О чудесном Слову Божјем, браћо, говори Јеванђелист, о Речи словесној, смисленој, о Мудрости Божјој вечној, о Сину Божјем савечном. То чудесно Слово беше једнобитно са Оцем и Духом Све-

тим, а ипостасно различно и од Оца и од Духа, јер се рађаше од Оца нерођеног. Беше, и јесте, и биће. Када Оно беше у Бога? *У почетку,* вели Јеванђелист. Шта значи ова реч: *у почетку.* Значи исто што и прво, или најпре. Најпре, дакле, Слово Божје беше у Бога, увек једнобитно са Оцем и ипостасно као Син, али још не и васплођено. Потом се то Слово Божје васплотило, и у телу јавило роду људском. Док беше као неваплођено Слово у Бога, *све је њиме постало.* Небо и земља, и сав свет небески и сав свет земаљски — све је постало Њиме, тим Словом Божјим, док Оно беше неваплођено у Бога. Без Слова Божјег ништа није постало што је постало. Оно беше живот и светлост, и светлост светљаше у тами, *а тама га не обузе.* Пре свега смрт и грех представљају таму. Та тама не обузе

Сина Божјег. Но и сав створени свет је тама према Богу, али у тој тами светли Слово Божје, Мудрост Божја словесна, речита, величанствена. Свако би створење било тама, да из њега не сија тајанствена светлост Сина Божјег, којим је све постало што је постало.

Оно беше *у почетку* у Бога. А потом шта је било с Њим? И *слово постаде тијело.* Довде је историја стварања света, одавде историја спасења рода људског. Но поставши телом Слово Божје није се удаљило од Бога Оца и Духа Светога, јер је Тројица божанска неразделна, него се само заогрнуло телом и душом људском, да би се у хладу тела могло приближити људима — сунце над сунцима — и спасти људе.

О браћо моја, како је умилна и неисказано чудна тајна васплоћења Божјег. Ако ту тајну пригрлимо срцем, лакше ћемо јој се приближити умом.

О Господе Спаситељу благи, славо Оца и радости Духа Светога, помилуј нас и спаси. Теби слава и хвала вавек. Амин.

3. СЕПТЕМБАР

1. **Свешт. муч. Антим.** Рођен у Никомидији и од детињства васпитан као прави хришћанин. „Тело његово беше умртвљено, дух смирен, завист искорењена, гнев укроћен, леност прогнана;... имаше љубав к свима, мир са свима; благоразумност посред свију, ревност према слави Божјој, јавну свима." Није чудо што човек с таквим врлинама би постављен за епископа. Антим свети епископствоваше у Никомидији у време љутог гоњења хришћана под опаким царевима Диоклецијаном и Максимијаном. Нарочито у Никомидији проливаше се крв хришћанска потоцима. Једне године о Рождеству Христовом би сажежено у једном храму 20.000 мученика (в. 28. децем.). То се деси у време Антимова архијерејства. Но гоњење се тиме не оконча, него се продужи, и многи хришћани беху бачени у тамницу и чувани ту за муке и смрт. Св. Антим се удаљи у једно село, Оману, не да би утекао од смрти, него да би отуда могао храбрити паству своју у подвигу мученишта, да нико од страха не отпадне. Једно његово пи-

смо хришћанима у тамници би ухваћено и предато цару Максимијану. Цар посла 20 војника да нађу и доведу Антима. Седи и прозорљиви старац изађе у сусрет војницима, уведе их у дом и угости, па тек онда рече, да је он Антим, кога они траже. Удивљени војници добротом Антимовом предлагаху му да се сакрије, а они ће рећи цару, да га нису могли наћи. Али Антим одговори, да он не сме дозволити, да се лажју преступа заповест Божја и његов живот спасава, него пође са војницима. Успут сви војници повероваше Христа и бише крштени од Антима. Изведен пред цара Антим би дуго и љуто мучен, и најзад секиром посечен. Прослави Господа и упокоји се у Господу почетком IV столећа.

2. **Св. муч. Василиса.** Деветогодишња девојчица. Пострада у Никомидији не дуго после смрти св. Антима. Цело јој тело мучитељи покрише ранама, но она оста верна Христу. Бог је очува у огњу и пред зверовима неповређену, што видевши мучитељ њен, Александар, покаја се и прими веру Христову. Василиса изађе у поље, паде на колена, да се Богу моли и благодари за претрпљене муке, и у том предаде дух свој Богу, око 309. год.

3. **Св. Јоаникије архиепископ и први патријарх српски.** Родом од Призрена, и служио најпре као секретар при краљу Душану. Архи*епископом постао 1339. год.*7 а *1346. год. уздигнут у* звање патријарха. Ревностан архипастир и уређивач цркве српске, **Здкомовт* церковимехт* великое ургверждеш.** Упокојио се 3. септ. 1349. год. Мошти му у Пећи.

4. **Преп. Теоктист.** Сподник и саподвижник св. Јевтимију Великом. Теоктист је био игуман Јевтимијеве лавре, која се налази на 6 миља далеко од Јерусалима идући ка Јерихону. Он је био у свему ученик св. Јевтимија, и под духовним руководством овога управљао је манастиром до своје деведесете године. Угоди Богу животом својим и упокоји се половином V века а у време јерусалимског патријарха Анастасија.

Антим свети своје стадо храбри:
— Чеда моја, чеда возљубљена,
Носиоци Христовога ига, Сад је
време великог подвига; О
војници Христа Распетога И од
смрти славно Васкрслога, Сад
је време љутога гоњења, Сад /е
време борбе и трпљења. За
јунаке спремљена кочија, Сјај
венаца над вама се сија, Не
бојте се мрачних главосека,
Сила људска не траје до века,
Сила Божја ва век века стоји,
Благо оном ко се Бога боји!
Сузе ваше биће убрисане На
небеси, ангелским рукама; Ране
ваше биће залечене На небеси,
рајским мелемима; У живот ће
смрт се превратити, Понижене
венцем увенчати, Кратке муке а
вечита блага — Не бојте се,
чеда моја драга!

РАСУЂИВАЊЕ

Онај ко хоће да се спасава, мора неминовно бити послушан духовном началству. Без те послушности човек може, и поред најбоље жеље за спасењем, да оде у пропаст. Велики светитељи, који су прописали послушност као услов спасења, сами су испунили послушност

до савршенства. Када св. Симеон изабра свој подвиг на стубу, то као новина изненади све подвижнике. Па не знајући, да ли је овај начин подвига од Духа Божјег или од духа гордости, послаше пустињски оци и духовници људе да се увере о томе; па шаљући их рекоше им, да Симеону у њихово име заповеде, да сиђе са стуба. Ако ли он не хтедне да сиђе, значи, да је његово узвишење на стуб од духа гордости; ако ли заповест послуша и хтедне да сиђе, нека га онда оставе где је, јер готовошћу да послуша, показаће да је његов подвиг од Духа Светога. Када посланици дођоше и рекоше св. Симеону, да сабор светих отаца пустињских заповеда њему, да сиђе са стуба, Симеон се одмах поче спуштати низ лествицу. Видећи то, посланици обрадовани викнуше му: „Не силази, свети оче, но остани где си; сад видимо да је подвиг твој од Бога."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам казну Божју над Давидом за грехе (II Сам. 13) и то:

1. како Амнон, син Давидов, осрамоти кћер Давидову Тамару,
2. како Авесалом, син Давидов, због тога уби Амнона, брата га, свог
3. како Давид горко плакаше.

БЕСЕДА

о Слову Божјем јављеном у телу

И Слово постаде тијело (Јов. 1, 14)

Ево једнога новога почетка, браћо, благословенога и спасоноснога за нас. То је почетак спасења нашега. Адам беше у телу, када паде под власт греха и смрти. Сада се Створитељ Адамов јавља у телу, да избави и Адама и потомство Адамово од власти греха и смрти. Син Божји, Слово, Мудрост, Светлост и Живот — сиђе међу људе, у човечјем телу и са човечјом душом; ваплоти се не делећи се од Свог Божанства; сиђе не одвајајући се од Свога Оца. Задржавајући све оно што је од вечности и у вечности имао и био, Он само прими нешто ново, наиме човечју природу. Његова вечна својства ваплођењем нису се смањила, нити се Његов однос према Оцу и Духу променио. Гле, отац и на Јордану и на Тавору сведочи: *ово је Син мој возљубљени!* Не каже: ово је био Син мој, него, *ово је Син мој.* А Дух је Свети био с Њим при зачећу Његовом телесном, и у све дане до краја службе Његове на земљи. Божанска и човечанска природа у Њему беху уједињене, али не смешане. Како? О томе не питај ти, који не умеш да објасниш себи ни себе самога, и не знаш рећи: како су душа и тело у теби уједињени. Знај само, да је Бог дошао земљи у походе, и донео људима неисказано богате дарове, дарове царске, нетрулежне, непролазне, неоцењиве, незамењиве. Знај то и нека ти срце игра од радости. И труди се да опереш руке, да

очистиш сва чула, да омијеш душу, да убелиш срце, да управиш ум, те да прихватиш царске дарове. Јер нечистоме они се не дају.

О Господе Исусе Христе, помози нам очистити се и опрати крвљу Твојом и Духом Твојим, да бисмо се удостојили Твојих царских дарова. Теби слава и хвала вавек. Амин.

4. СЕПТЕМБАР

1. **Свешт. муч. Вавила.** Овај „велики и дивни човек, ако га је могуће назвати човеком," како се св. Златоуст о њему изражава, беше архијереј у Антиохији у време сквернога цара Нумеријана. Овај Нумеријан закључи мир са неким варварским царем, који беше много благороднији и мирољубивији од Нумеријана. У знак своје искрене жеље за трајним миром варварски цар даде свога малога синчића, да буде на двору Нумеријанову, и да се тамо васпита. Нумеријан једнога дана својом руком закла то невино дете и принесе га на жртву идолима. Још врућ од злочина и невине крви овај злочинац под круном пође у хришћански храм, да види шта се тамо ради. Вавила свети беше с народом на молитви, па чу да долази цар са свитом својом и хоће да уђе у цркву. Вавила прекиде богослужење, изађе пред цркву у рече цару, да он као идолопоклоник не може ући у свети храм, где се прославља једини истинити Бог. Беседећи о Вавили, Златоуст је рекао: „Кога би се другог у свету убојао онај који се с таквом влашћу односио према цару?... Он је тиме научио цареве да не распростиру своју власт даље него што им је од Бога дата мера; показао је и свештеним лицима како треба да се користе својом влашћу." Постиђен цар врати се, но смисли освету. Сутрадан дозва цар Вавилу и поче га корети и нудити, да принесе жртву идолима, што светитељ наравно, одби напоколебљиво. Тада га цар окова у вериге и баци у тамницу. Исто тако истјазаваше цар и три детета, *Урвана од 12, Прилидијана од 9, и Еполонија од 7 година.* Овој деци беше Вавила духовни отац и учитељ, и она се не одвајаху од њега из љубави према њему. Беху то синови неке честите хришћанке *Христодуле,* која и сама за Христа страдаше. Цар најпре нареди, те сваком детету ударише онолико батина колико коме година беше, а потом их баци у тамницу, и најзад посече мачем сву тројицу. Вавила окован присуствоваше посечењу деце и храбраше их, а потом и сам положи своју чесну главу под мач. Од хришћана беше сахрањен у веригама, како је и завештао пред смрт, у једну гробницу са три она дивна отрока. Њихове свете душе одлетеше у небеска насеља, а њихове чудотворне мошти осташе вернима на корист као свагдашње сведочанство њиховог јунаштва у вери. Пострадали око 250.год.

2. **Св. Пророк Мојсеј Боговидац.** Велики вођ и законодавац народа израиљског. Рођен у Египту око 1550. год. пре Христа. Живео је 40 година у Египту на двору фараоновом; 40 година живео је као пастир у созерцању Бога и света; а 40 година последњих водио је

народ кроз пустињу у Земљу Обећану, коју је видео али у њу није ушао, јер у једноме згреши Богу (IV Мојс. 20, 12). Упокојио се у 120 години живота свога. Као чудотворац био праобраз Христа, по речима св. Василија Великог. Јавио се из онога света на гори Тавору при преображењу Господа. А по сведоџби св. Јована Лествичника јављао се и монасима у манастиру Синајском.

3. **Св. муч. Маркел и Касиан.** Цар Максимијан Херкул нареди, да сви војници морају приносити жртве идолима. Маркел беше војник у то време, а Касиан нотар (писар). Тада Маркел као хришћанин рече: „Ако је војничко звање везано са приношењем жртава идолима, то ја не могу бити војник." И скиде појас војнички и оружје и баци од себе. Одмах би осуђен на смрт. Касиан требаше да напише смртну пресуду Маркелу, но он се одрече да пише. Заједно бише посечени, и душе им се преселише у Царство небеско.

На вратима светог храма
Пастир дивни храбро стаде,
Цар крвави хтеде ући, Ал' му
пастир то не даде.
— Ти за Бога правог не знаш,
Ти се клањаш идолима;
Шта ћеш, скверни незнабошче,
С правоверним хришћанима?
Цар насилни силу чини,
На Вавилу оков ставља,
Вавила се цару смеје
И Господа свог прославља.
А цар збори светитељу:
— Гле, оков ти лепо стоји,
Твоја мера, дрски старче, Баш
ка' за те мајстор скроји! Цар
то рече, па зађута, А Ђавила
цару на то — Кунем ти се,
ово гвожђе Драже ми је него
злато. Овај оков више ценим
Него твоју царску круну, О
више га ценим, царе, Но сву
твоју царевину. Јер за
Христа оков носим, Да
слободу њиме купим, Желео
бих да у вечност са оковом
овим ступим.

РАСУЂИВАЊЕ

Сила светитеља после смрти бива много већа него за живота. „Зато нам је Бог и оставио мошти светитеља", вели св. Златоуст у својој ненадмашној беседи о св. Вавили. Св. Вавила би сахрањен у граду Антиохији. Тада цар Галије, брат Јулијана Одступника, цароваше заједно са Констанцијем, сином Константиновим. Побуђен благочешћем Галије пренесе мошти св. Вавиле у предграђе Дафну, сазида малу цркву, и у њу положи мошти мученикове. У Дафни беше знаменити храм Аполонов, постројен на оном месту, где се, према басни незнабожачкој, једна девица претворила у дрво дафну, да би се спасла од „бога" Аполона, који ју је гонио из необуздане телесне страсти према њој. Ту је био идол Аполонов, који је тобож предсказивао сваком оно што ће му се догодити. Но од како мошти Вавилине беху сахрањене у близини храма, демон из идола зађута и преста да предсказује. Када цар Јулијан Одступник доцније пође у погибелни рат с Персијанцима, он сврати у тај храм, и упита идола о исходу рата, у који се он спремаше. Идол плашљиво одврати, да не може дати јасан одговор „због мртвих", сахрањених у близини његовој. То се односило, наравно, само на Вавилу, присуство чијег тела беше ућуткало демона. Јулијан нареди, те се мошти Вавилине

пренеше натраг у Антиохију. Но тек што пренеше мошти мученикове, удари огањ с неба и сагори храм Аполонов, и разори га заувек. Јулијан оде на Персијанце и грозно сконча свој богомрски живот.

Таква беше сила мученика Христова после смрти; он уђутка демона, сведе огањ с неба и разори храм идолски, а безбожног цара одступника казни бешчесном смрћу.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам казну Божју над Давидом за грехе (II Сам. 15) и то:

1. како Авесалом, син Давидов, диже буну против оца;
2. како Давид бежаше из Јерусалима испред сина, и иђаше бос, и плакаше.

БЕСЕДА

о претварању воде у вино

Почетак чудесима у Кани Галилејској (Јов. 2, 11)

Свемоћан је Бог наш, и моћи Његовој нема краја ни описа. Словом Својим Он је саздао све што је саздано. Словомт* Господиимк ибББсд хгтвердишАсга. Словом Својим Он је саздао тело човеку. Словом Божјим претвара се мртва земља у тела људска, у тела животињска, у тела биљна. Словом Божјим претвара се течна вода у пару, а пара у лед и снег. Тим истим Словом вода у лизи претвара се у вино, и вино веселитт* сердце чело^квкл. Какво је, дакле, чудо за Слово Божје ваплоћено, за Христа Господа нашег, што је у Кани претворио воду у вино? За нас људе, помрачене грехом, то је велико чудо; за нашу природу, грехом раслабљену, то је недостижно чудо. Но чинити чудеса, није ли то Творчево обично занимање? Када слуге напунише шест великих судова водом, Господ Христос рече им: *захватите сад и носите куму.* Он чак и не рече: нека вода постане вино, него то само помисли. А помисао Божја има исту силу као и реч Божја.

Зашто се каже да је ово *почетак чудесима,* кад је Господ, изгледа, и пре овога чуда чинио друга чудеса? Зато, браћо, што је претварање воде у вино основно чудо Христово, и суштина свих Његових чудеса. Разводнила се и расплакала се природа човечја; требало ју је претворити у вино. Угасила се била искра божанска у човеку, требало ју је распалити. Болест је као вода, здравље као вино; смрт је као вода, живот као вино; незнање је као вода, истина као вино. Отуда, кад год је Господ болесне чинио здравим, нечисте чистим, мртве живим, заблуделе просвећеним — Он је, у ствари, претварао воду у вино.

О Господе Боже наш, чудесни Претворитељу воде у вино, унеси пламен Твој божански на угашено огњиште наше. Претвори воду бића нашег у вино божанско. Да би били слични Теби, и као слични

могли седети у царству Твом бесмртном, са племеним ангелима Твојим. Теби слава и хвала вавек. Амин.

5. *СЕПТЕМБАР*

1. **Св. пророк Захарија.** Отац св. Јована Претече. Син Варахијин, од рода Авије, из племена Аронова. Беше началник свештеника из рода Авијева, које држаше осму чреду служења у храму Јерусалимском. Жена му беше Јелисавета кћи Совије, сестре св. Ане, матере св. Богородице. У време цара Ирода, детоубице, служаше Захарија једнога дана, према својој чреди, у храму Јерусалимском. И јави му се у олтару ангел Божји, од кога се Захарија устраши. А ангел му рече: *не бој се, Захарија* (Лк. 1). И објави ангел Захарији, да ће му жена Јелисавета родити сина, према молитвама њиховим. А беху обоје стари, и Захарија и Јелисавета. Када Захарија посумња у речи небесног весника, рече му *ангел: Ја сам Гаврил што стојим пред Богом.* И онеми Захарија од тога часа, и не проговори све док му се син не роди, и докле он не написа на дашчици: *Јован му је име.* Тада му се отворише уста и он величаше Бога. Доцније када се роди Господ Исус и када Ирод поче убијати децу витлејемску, посла Ирод људе да нађу и сина Захаријина и убију. Јер чу Ирод о свему што се догоди са Захаријом и како се роди Јован. Видећи војнике Јелисавета узе Јована у руке — беше му тада година и по — и побеже с њим од куће, и бежаше по каменитим и пустим местима. А када виде војнике, где је гоне, она повика гори: „Горо Божја, прими матер с дететом!" И отвори се стена и сакри у себи мајку и дете. Ирод разјарен што Јован не би посечен нареди те посекоше Захарију пред олтаром. Крв Захаријина просу се по мермеру и стврдну се као камен, и оста тако као сведочанство злочина Иродова. А тамо где се сакри Јелисавета са Јованом, отвори се пећина, и вода протече и палма родна израсте Божјом силом. И блажена Јелисавета упокоји се 40 дана по смрти Захаријиној. И оста младенац Јован у пустињи, храњен ангелом и чуван Божјим Промислом до онога дана када требаше да се јави на Јордану.

2. **Св. муч. Јувентин и Максимин.** Житије ова два света човека мало се зна, но њихово страдање за Христа познато је из једне беседе Златоустове у похвалу њихову. Они су били војници у време цара Јулијана Одступника. На једном војничком пиру они у разговору с другима осуде цара због гоњења хришћана. Неко то достави цару, и цар њих баци у тамницу. Неки цареви људи посете их с намером, да их одврате од вере праве, говорећи им како су се и многи њихови другови одрекли Христа. На то они витешки одговоре: „Зато баш ми морамо стајати храбро и принети себе на жртву због њиховог одступништва." У ноћној тами посечени мачем. Но мошти њихове буду нађене и пројаве се чудотворним.

3. Св. 70 **мученика.** На челу са Урваном, Теодором и Медимном беху ови изабрати од хришћана цариградских у време Валентовог

гоњења Православља, да као најчеститији и најугледнији грађани престонице иду у Никомидију и моле цара јеретика (аријевца), да бар поштеди животе православних хришћана. Цар се разјари, и рече им да се врате, а тајно нареди лађарима, да кад буду на мору, запале лађу, а они да се у чамцу спасу и врате. Тако зле слуге горег господара и учинише. Тела ове дичне Седамдесеторице бише сагорена и у море утопљена, но душе њихове испливаше у пристаниште вечног блаженства.

4. **Преп. Атанасије.** Подвизавао се у Вилни, и доцније био игуман манастира у Бресту. Због своје непоколебљивости у Православљу посечен од католика 5. септ. 1648. год. Мошти му чудодејствују у Бресту.

Што се море тако у поноћи сија?
Какав пламен страшан из воде избија?
То је језик злобе што огњем говори,
То голема лађа што на води гори.
Цар јеретик то се Православљу руга
Па огњем сажиже седамдесет друга.
То је пир Валента, цара лицезверног —
Јеретик је често љућ од неверног.
Седамдесет смрти!' Због какве кривице?
Што предсташе с молбом пред царево лице
И молише цара, да поштеди праве —
Зато им у огњу сагореше главе!
Гори суха лађа ка слама у стогу,
Пламен к небу иде као тужба Богу:
У пламену људи сви на коленима,
И молитве дижу Богу и светима.
— Прими нашу жртву, Боже Свевидећи,
Помози нам к царству небескоме прећи!
Мирисаху тела у пламену јаром
Као чисти тамјан пред светим олтаром.
То су чисте жртве светог Православља
Што се муком крепи и Бога прославља.
Седамдесет тела море хладом хлади,
Седамдесет душа у Јрају се слади,
И слава се њихна у цркви уздиже,
А Валента срамног Божја казна стиже.

РАСУЂИВАЊЕ

Узалуд се људи труде да нађу оно што Бог намерно крије од људи. Кад не би Бог допустио, никада људи не би пронашли злато и сребро под земљом, ни силу водене паре, ни блесак електричне светлости. Узалуд је Ирод побио многобројну децу у ВитлеЈему, само да би Једнога убио. Тај Један скрио се испред погледа и мача Иродова. Узалуд је Ирод и Јована тражио. Погледајте чуда: војници јуре старицу Јелисавету, која бежи са Јованом на рукама, и не могу да стигну! Разјарен Ирод дозва Захарију и викну му: „Дај ми сина твог Јована!" А старац свештеник кротко одговори цару: „Ја сада служим Господу Богу Израиљеву, те за сина мога не знам где се налази." Избезумљен од гнева нареди Ирод да убију Захарију место Јована. Слуге цареве дођоше у храм и рекоше Захарији: „Где си сакрио сина твога? дај нам га, јер цар наређује. Ако ли га не даш, сам ћеш

умрети." Одговори Захарија: „Ви ћете убити тело моје, а Господ ће примити душу моју." И би убијен Захарија, али се Ирод тиме не задовољи. Опаки цар немаше покоја ни дан ни ноћ, јер га мучаше слутња, да нико други до Јован не може бити онај новорођени цар, кога му источни звездари објавише. Но узалуд се трођаше Ирод да нађе онога кога Бог намерно сакри од њега.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам казну Божју над Давидом за грехе (II Сам. 17) и то:

1. како Авесалом ратоваше са оцем својим, и како изгибе мноштво народа у рату,
2. како Авесалом погибе,
3. како Давид горко плакаше.

БЕСЕДА

о неопходности другог, или духовног, рођења

Ако се ко наново не роди, не може видети царства Божјега (Јов. 3, 3)

Тако рече Господ Исус Никодиму, кнезу јеврејскоме, а Никодим с чођењем упита: *како може то бити?* то јест: како се може човек поново родити? Тако се и данас многи питају: како телесан човек може постати духован? како грешник може постати праведник? како благодат Божја може ући у човека и заменити умовање телесно и вољу телесну? како Дух Свети може озарити срце човеково? како се вода може претворити у вино? Ми знамо, да кад је Дух Божји сишао на апостоле, апостоли су постали другим људима, новим, поново рођеним. И знамо из хиљаде примера, како су људи телесних мисли и телесног живота постајали људима духовним, препорођеним. Ми знамо, дакле, да је то бивало и да и данас бива под дејством благодати Бога Духа Светога. Нимало нам није нужно питати: како то бива? Довољно је што знамо, да то бива, и да се трудимо, да се то збуде и с нама самима. Јер благодат Духа свакоме се даје, ко је тражи и ко се припремио, да је може примити. Нема тежег посла него објашњавати духовне ствари људима који само телесно мисле и суде. Св. Златоуст вели: „Душа предана страстима не може постићи ништа велико и благородно, јер страда од тешког слепила као очи помрачене течењем гноја." Обично људи најтелеснији распитују о највећим тајнама божанским. Не распитују они о томе, да би сазнали пут свога спасења, него да би збунили верне, и исмејали веру, и оправдали свој грешни и страсни живот. Немоћни да се дигну на први степен небесних лествица, они маштају о последњем степену. Када вас, браћо, такви питају о предубоким тајнама препорођаја душе и царства небеског, упутите их прво да испуне десет основних заповести Божјих. Ако то учине, онда ће им се отворити душа за схватања тајни божанских и то утолико уколико је то схватање нужно за њихово очишћење од греха и страсти и за вечно спасење.

О Господе Исусе Христе, преблаги и свемудри Учитељу наш, помози нам умом разумети и срцем усвојити онолико од мудрости Твоје, колико нам је потребно за спасење наше. Помози нам уздржати се од излишног љубопитства. Теби слава и хвала вавек. Амин.

6. СЕПТЕМБАР

1. **Спомен чудеса св. Архангела Михаила.** У Фригији беше једно место звано Хони (погружење) недалеко од Јерапоља; и у том месту извор воде чудотворне. Када апостол св. Јован Богослов са Филипом проповедаше Јеванђеље у Јерапољу, он погледа на оно место и прорече, да ће се на том месту отворити извор чудотворне воде, од које ће многи добити исцељење, и да ће то место посетити велики архистратиг Божји Михаил. Ускоро затим испуни се ово пророчанство, отвори се извор воде, који се прочу на све стране због своје чудесне силе. Неки незнабожац у Лаодикији имаше кћер нему, и због тога беше у великој жалости. Но у сну му се јави Архангел Михаил, и упути га да води кћер своју на тај извор, па ће оздравити. Отац одмах послуша, одведе кћер своју и затече на води тој много народа, који дође да тражи спасења себи од разних мука. То беху све хришћани. Тада тај човек упита, како треба искати исцељење, а хришћани му рекоше: „У име Оца и Сина и Светога Духа треба молити Архангела Михаила." Човек се онај тако и помоли, и кћер своју напоји оном водом, и девојка поче говорити. Тада се онај незнабожац крсти заједно са ћерком и целим домом својим, и сагради код извора онога цркву у име Архангела Михаила. Доцније се на том месту настани један дечак, по имену Архип, и подвизаваше се ту тврдим подвигом поста и молитве. Незнабошци му чињаху многе пакости, јер им не беше по вољи, што од хришћанске светиње толика сила исхођаше и народ многи к себи привлачаше. Па у злоби својој навратише оближњу реку, да потопи и цркву и извор. Но по молитви Архиповој јави се св. Архангел и отвори у стени крај цркве једну расулину, у коју се погрузи навраћена река. Тако се спасе оно место, и назва се Хони — погружење — јер се река погрузи у отворену провалију. Св. Архип подвизаваше се ту до 70. године своје и упокоји се мирно у Господу.

2. **Св. муч. Ромил и 11000 војника.** Када цар Тројан ратоваше на Истоку, нареди једном да се преброје хришћани у војсци његовој. И нађе се, да беше у царевој војсци 11000 хришћана. Тада нареди цар, да се сви отпусте из војске и пошаљу у Јерменију. Св. Ромил беше начелник дома царевог. Он изађе пред цара и укори га због тог поступка објављујући и себе као хришћанина. Цар нареди, те Ромилу одсекоше главу. А од оних изгнаних војника 10000 њих бише на крст распети, а остали уморени другим мукама.

3. **Св. Евдоксије.** Војвода у римској војсци. Пострадао за Христа у време Диоклецијана. Суђен и мучен од началника милетинског у

Јерменији. Са њим пострадаше и његови пријатељи: *Зинон и Макарије,* и још 1104 војника, које Евдоксије беше обратио у Хришћанство. По смрти јавио се својој жени. И жена његова, Василиса, одржа веру Христову до смрти, и упокоји се мирно.

4. **Преп. Давид.** Овај беше разбојнички вођа око Хермопоља у Мисиру и тек у старијим годинама дође к себи, покаја се и замонаши. Јавио му се архангел Гаврил и дао му силу чудотворну. Упокојио се мирно у VI столећу, пошто се многим и другим подвигом удостојио царства Божјега.

Архистратиг Божји
Михаил војвода,
Маченосни слуга
Свевишњег Господа,
Пред Господом стоји
С небеским силама,
А ангелима силним
И светим душама.
Највећи војвода
Највећега Цара, Где
дође, победи, И
чудеса ствара.

Сатана се њега Ко
пламена боји, Јер
војвода Божји За
истину стоји[За
истину стоји И
правду уздиже; Као
поглед хитар — Свуд
на време стиже.
Војвода светлости:
Он прогони скверне,
И крилима својим
Ограђује верне.

РАСУЂИВАЊЕ

Многе варварске обичаје Хришћанство је искоренило из друштва људског. Но неки од тих обичаја, похвални с гледишта незнабожачког а стидни с гледишта хришћанског, тињају још и данас као потајни гној из привидно залечене ране. Један од тих обичаја јесте отимање и тајно одвођење девојака. Св. Василије строго пише о томе неком свом свештенику поводом једног таквог случаја: „Употреби сва усиља да ту девојку где нађеш, одузмеш и повратиш родитељима, а одводитеља лиши општења у молитвама, и огласи одлученим такође и оне који су му у том помагали; према моме ранијем упутству — свакога од њих са целим домом његовим лиши три године општења у молитвама. А оно село, које је примило одведену (девојку), скривало је, и чак силом задржавало, одлучи такође од општења у молитвама, не изузимајући никога, да би се тако сви научили, да одводника, као змију или другог каквог звера и општег непријатеља, гоне од себе, а указују заштиту увређеним."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам пример Давидове самоуздржљивости (II Сам. 23) и то:

1. како у борби с Филистејима Давид ожедни и упита, ко би му донео воде из извора у Витлејему, кога Филистеји држаху,
2. како три јунака продреше кроз непријатеље и донесоше воде цару,
3. како Давид не хте пити него просу воду на земљу говорећи: *није ли то крв овијех људи, који не марећи за живот свој идоше?*

БЕСЕДА
о два рођења

Што је рођено од тијела, тијело је; а што је рођено до Духа, дух је (Јов. 3, 6)

Ове речи, браћо, нису речи ни пророка ни апостола него речи самога Господа, изречене пречистим устима Господњим. И као што је у свакој речи Господњој сила и спасење, тако је и у овим речима Његовим сила и спасење. Зато треба са страхом и пажњом да испитујемо речи ове и да их на наш живот примењујемо. Овим речима Господ хоће да истакне превасходство духа над телом. Као што се тело рађа од тела, тако дух треба да се роди од Духа. Рођење духа нашег од Духа Божјег, по благодати Божјој а не по битности, то и јесте ново рођење, о коме Господ говораше Никодиму, кнезу јеврејском. Никодим не разумеде ове речи Христове, као и данас што их не разумеју сви они, код којих је тело узело маха над духом. Људи, код којих је тело преовладало над духом, све мисле и суде по телу; док људи, код којих је преовладао дух над телом, све мисле и суде по духу. Они који све мисле и суде телесно, чине и свој дух телесним; док они који све мисле и суде духовно, чине и своје тело духовним. Као кад би неко мењао злато и све претварао у папирни новац — такви су они први, који и оно што је бесмртно у њима претварају у смртно; док су они други као неко ко би свој папирни новац мењао и претварао у злато; јер они не само не упропашћују оно што је бесмртно у њима, него и оно што је смртно претварају у бесмртно. Јевреји су тумачили закон и пророке телесно, зато нису разумели Господа Христа, него *Господа славе* распеше. Док они, који, озарени благодаћу Духа Божјег, разумеше Господа Христа, протумачише и закон и пророке духовно. И не само закон и пророке, него и сву створену природу, и сав живот свој на земљи. Ако је, браћо, наше тело по нужди рођено од тела, неприродно је да се и наш дух рађа од тела. Нека се дух наш роди од Духа Божјега и онда ћемо бити природни и по телу и по духу. То је она виша и безгрешна природа, коју је имао Адам у Рају пре греха. Није могуће и није нужно, да се наше тело поново роди од тела, али је и могуће, и неопходно, и никад није доцкан да се наш дух поново роди, да се роди од Духа Божјега.

О Господе Исусе Христе, Јединорођени Сине Божји, помози нам, да се пре скончања препородимо Духом Божјим, да дух наш у истини буде рођен од Духа. Теби слава и хвала вавек. Амин.

7. СЕПТЕМБАР

1. **Св. муч. Созонт.** Родом из Ликаоније св. Созонт беше пастир оваца и држаше се у свему закона Божјега, и поучаваше врснике и

другове своје вери благочестивој. Према неком виђењу он сазнаде, да му ваља мученички пострадати за Христа. У то време беше велико гоњење хришћана у оближњем граду Помпеопољу од стране некога Максимијана игемона Киликијског. А у граду беше идол неки златни, коме се незнабошци клањаху. Созонт остави своје овце, оде у град, уђе у храм незнабожачки, па одломи руку од златнога идола, раздроби је и раздаде сиромасима. Наста велика узбуна у граду због тога, и незнабошци почеше тражити кривца. Да не би неко други пострадао због његовог дела, Созонт се упути игемону и објави себе као хришћанина и учиниоца онога дела. Мучитељи га најпре тукоше, а потом обесише о дрво и стругаху гвозденим четкама, а када већ беше на издисају, ставише га на огањ, где Созонт свети предаде своју свету душу Богу. Пострадао око 304. год. Мошти његове чудодејствоваху, и над њима беше подигнут храм во имја св. Созонта.

2. **Св. апостоли Евод и Онисифор.** Беху ови апостоли од Седамдесеторице. Евода спомиње с великом похвалом св. Игњатије Богоносац у својој посланици Антиохијанима. Евод беше ученик апостола Петра и наследник његов у звању епископа антиохијског. Петар апостол, и наставник његов, постави га за епископа антиохијског. Написао је Евод дело о Св. Богородици, у коме је изложио, како је Св. Дева Марија уведена у храм, будући 3 године од рођења; како је у храму остала 11 година; како је, ушавши у 15. годину, предата била св. Јосифу на чување, и како је родила Господа у 15. години. Написао је и друго једно дело под насловом „Светило." Али оба ова дела упропашћена су у време гоњења хришћана. Убијен је за Христа у време бављења цара Веспазијана у Антиохији.

Св. Онисифора спомиње апостол Павле (II Тим. 1, 16—18) као свог искреног пријатеља и помоћника. Пострада за Христа у Колофону, где је и епископ био. Вели се, да је везан био за дивље коње и растргнут.

И тако ови верни војници Христови чесно послужише на земљи и преселише се у радост Господа својега.

3. **Св. муч. Евпсихије.** Син сенатора Дионисија. Жестоко мучен за Христа, бијен и струган, па полумртав бачен у тамницу. Јавио му се ангел Божји и исцелио га. Пуштен из тамнице он раздаде све своје имање, нешто сиромасима а нешто клеветницима својим. Поново ухваћен и струган док не предаде душу Богу. Из његових рана потекло млеко и вода место крви. Пострадао у време цара Адријана.

4. **Св. Јован, архиеп. новгородски.** Најпре свештеник а потом, од 1163. год., епископ у Новгороду. Сазидао 7 цркава за свога живота. Имао виђење Св. Богородице, и необичну силу над демонима, које је чак и на службу себи принуђавао. Чудесно сачувао Новгород од напада 72 кнеза. Страдао од искушења ђаволских, но силом крста и молитве све савладао. У старости повукао се у манастир, примио схимну и мирно се упокојио у Господу 7. септ. 1185. год.

Млади Созонт, јунак правоверни,
Право стоји пред лицем неверни',
ГТраво стоји, ничег се не боји;

СЕПТЕМБАР

Ум удубљен у Бога држаше,
Умом крепким у небу стајаше,
Мучитељ га стављаше на муку
што идолу златну сломи руку.
— Сломих му је, — Созонт одговара —
Те да видим, да л' ће да ме кара,
Ал' идолу обе руке мртве,
Залуду му приносите жртве,
Мртви идол не рече ни речи
Нит ме *силом у ломљењу спречи,*
Мртав ћути, јер не има духа,
Ни разума, ни вида, ни слуха.
Руку узех не да је украдем
Него бедним на хлеб да раздадем
Незнабошци, за ваше спасење
Ја разделих то мртво камење,
Не би ли вам душа олакшала,
Живог Христа за Бога признала.
Созонт клече, Богу се помоли,
За истину крвцу своју проли,
Созонт дивни, јунак ненадмашни,
Силе Божје извор преиздашни.

РАСУЂИВАЊЕ

Победа над гневом једна је од највећих победа Христовог војника. Ми се обично гневимо или на оне које желимо да повратимо од греха, или на клеветнике своје. Али заборављамо при том, да је гнев смртни грех, и да желећи друге да спасемо, себе губимо, по речима св. Макарија. Гнев против непријатеља обично је скопчан с другим једним опаким осећањем, наиме — осветољубљем. Св. Евпсихије толико је био победио страст гнева у себи, да је пред смрт од свог великог имања један део дао сиромасима а други део својим клеветницима, због којих је мучен и убијен. Он је сматрао своје клеветнике за своје добротворе. Св. Златоуст пише: „Обрежимо крила гневу, и зло се неће дићи високо. Гнев је," вели, „болест опака, која може погубити душе наше... Гнев је страшни огањ, што све прождире... Кад би разгневљен човек могао видети себе у тренутку гнева свога, то он не би више потребовао никаквих других савета (да се не гневи) — зато што ништа нема непријатније од лица раздраженог." Авва Амон је за себе исповедио: „Ја сам провео 14 година у скиту молећи Бога и дан и ноћ, да ми дарује победу над гневом."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Соломоново поштовање мајке своје (I Цар, 2) и **то:**

1. како мајка царева уђе к своме сину да га нешто моли,
2. како цар устаде, срете своју мајку и поклони се пред њом,
3. када седе цар на свој престо, он мајку своју стави с десне стране себи.

БЕСЕДА
о јелу духовном

Јело је моје да извршим вољу онога који ме је послао (Јов. 4, 34)

Ево љубави! Ево поуке! Ево смирења! Ево примера! Као што се у добром хлебу налази све што треба нашем телу, тако се у свакој речи Господа Христа налази све што је потребно души нашој. Божанско јединство природе Оца и Сина изражено је у љубави Оца према Сину и Сина према Оцу. Онај ко љуби, тај и слуша. Ако желиш сазнати, колика је љубав Твоја према Богу, измери твоју послушност према вољи Божјој, и одмах ћеш сазнати. Немање послушности поуздан је знак немања љубави. Онај који љуби, са слашћу извршује вољу љубљеног. Син Божји толико љуби Оца Свог, да сматра најслађим јелом извршење воље Очеве. Шта је воља Очева? Спасење људи. Господ Син Божји осећао је неутољиву глад за извршењем те воље Очеве. И кад је кога спасао, Он се осећао нахрањен најслађим јелом. Видите, како је узвишена духовност Христова! Ученици Његови беху донели Њему јела из вароши, и понудише Га да једе: *Рави, једи!* У том часу Он беше запослен Својим главним послом — спасавањем душа људских. Ту је жена Самарјанка, готова да усвоји науку спасења; ту на помолу и цео град Сихар, већ приближен Царству Божјем; ту је њива велика и жетва спасења готова. То је за Христа јело, слађе од свих телесних јела и посластица овога света. Тело је машина, у којој се вози цар човек. Када цар врши свој царски посао, када откупљује царевиће из ропства, машина мора да стоји по страни и не смета послу царевоме. Цар се сав устремио на то, да спасе своје љубљене царевиће; и то је његово јело, његово пиће, његова плата, његово једино задовољство и достојанство. О браћо моја, кад бисте ви знали, колико Христос Господ и данас гладује за нашим спасењем! Зар да му не дамо да једе јело које Он највише воли? Ко нам је већи гост, ближи сродник, искренији пријатељ од Њега? Па кад далеко мање госте, и удаљеније сроднике, и неискреније пријатеље гостимо оним јелом, за које знамо да га они воле, како да не угостимо Господа нашег јелом Њему једино угодним? Прихватимо наше сопствено спасење, које нам Он нуди. То је Њему најмилије јело. Од сваког другог јела Он окреће главу.

О Господе Исусе, ненасити Човекољупче, помилуј нас и спаси. Теби слава и хвала вавек. Амин.

8. СЕПТЕМБАР

1. **Рождество Пресвете Богородице.** Света Дева Марија роди се од старих родитеља својих, Јоакима и Ане. Отац јој беше из племена Давидова, а матер од рода Аронова. И тако она беше по оцу од

рода царска, а по мајци од рода архијерејска, и тиме већ предображаваше Онога, који ће се из ње родити, као Цара и Првосвештеника. Њени родитељи беху већ остарели, а немаху деце. И зато беху постидни пред људима и скрушени пред Богом. И у скрушености својој мољаху се Богу с плачем, да обрадује старост њихову дарованьем једнога чеда, као што је некад обрадовао старца Аврама и старицу Сару даровавши им сина Исака. И Бог свемогући и свевидећи обрадова их радошћу, која је превазилазила далеко сва њихова очекивања и све најлепше снове. Јер им дарова не само ћерку, но и Богомајку; озари их не само радошћу временом, него и вечном. Даде им Бог само једну ћерку, која им доцније роди само једног унука — али какву ћерку и каквог унука! Благодатна Марија, благословена међу женама, храм Духа Светога, олтар Бога Живога, трпеза хлеба небеснога, живот светиње Божје, дрво најслађега плода, слава рода људског, похвала рода женског, источник девства и чистоте — то беше Богом дарована ћерка Јоакима и Ане. Рођена у Назарету, а после 3 године одведена у храм Јерусалимски, одакле се вратила опет у Назарет, да ускоро чује благовест св. архангела Гаврила о рођењу Сина Божјег, Спаситеља света, из њенога пречистога и девичанскога тела.

2. **Празник св. Богородице Калишке.** У манастиру Св. Богородице близу села Калишта, западно од Струге, Св. Богоматер показивала је своју силу и милост кроз многобројна чудеса. Многи болесници били су исцељивани чудотворно, а разбојници који су умишљали пљачкати или скрнавити манастир, били су љуто кажњавани невидљивом силом. У храму се налази и чудотворна икона Св. Богородице, а у близини две целебне воде: св. Петра и св. Ананије. Недалеко од главног храма налази се параклис св. Атанасија у пештери.

3. **Празник иконе св. Богородице Почајевске.** У Волинској губернији налази се знаменити манастир Св. Богородице у Почајеву, где се Св. Богоматер јавила прво около 1340. год. једноме од двојице инока, који су се ту у једној пештери подвизавали. Од тада то место постаде непресушним извором многобројних чудеса.

О многожељена и дугочекана, Плачем од Господа Дево исплакана! Телесни храм биће ш Духа Пресветога, Мајком ћеш се звати Слова Превечнога. Пламеном купином назвали су тебе, Јер божански огањ примићеш у себе, Горећеш од огња, но сагорет нећеш, Носићеш плод златни, и свету донећеш. Носилац Оног, који небо носи, Коме цело небо похвалу узноси — С тобом ће се збити чудо од чудеса, Јер ћеш носит небо, шира од небеса! Скупља си нам, Дево, од драгог камења, Јер си људском роду источник спасења; За то нек те слави васиона цела, О пресвета Дево, о грлице бела! Цар небесни жели у свет овај доћи, О капијо крсна, кроз тебе ће проћи, Кад порастеш, Дево, родићеш нам Христа Из твога ће тела Сунце да заблиста.

РАСУЂИВАЊЕ

Свети Дионисије Ареопагит описује безмерну радост, и блистање споља и изнутра, и неописано неко благоухање, које он осети у присуству Св. Богородице, када ју посети у Јерусалиму. У своме одушевљењу он каже, да када не би познавао јединога истинога Бога, он би Њу, Свету Деву Марију, признао за Бога. Такав силан и необичан утисак чинила је на људе Света Дева још за време свога телесног живота на земљи. Несравњиво већу силу и славу пак задобила је она после своје телесне смрти, када је вољом Божјом узвишена над ангелским силама. Њена сила долази од њене непрестане молитве Богу за верне, за све оне, који се њој за помоћ обраћају. Св. Јован Новгородски, кад се с народом молио њој за помоћ против непријатељске војске, познао је, да се и она у том часу са сузама молила Господу за њих. И Новогород је био чудесно спасен. Како је била болећива према распетоме Сину своме, тако је света Пречиста болећива и према свима невољницима, који се њој за помоћ обраћају. Може се рећи, да је сва земља покривена чудесима њене милости. У Београду и данас живи један кафеџија Ц. Ј., родом из села Лабуништа, иза Струге, кога је мајка као слепа довела у манастир Калишки, где је после молитве свештеникове над њим пред иконом Св. Богородице, поново прогледао. Први инок у Почајеву видео је пламени стуб од земље до неба, и у том пламеном стубу видео је Св. Богородицу.Она је стајала на једном камену и на том месту где је она онда стајала, отворила се целебна вода, која и дан-данас помаже многим болесницима.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесни дар Божји Соломону (I Цар. 3) и то:

1. како се јави Господ Соломону у Гаваону и упита га шта хоће да му да,
2. како Соломон поиска *срце разумно,* да може судити народу и распознавати добро и зло,
3. како му Бог дарова и што је искао и што није искао.

БЕСЕДА

о једнодушности Сина и Оца

Син не може ништа нинити сам од себе него што види да отац нини (Јов. 5, 19)

Како треба разумети речи ове, браћо? Да ли онако како су неки јеретици разумевали, наиме, да је Син мањи од Оца и немоћнији од Оца? Не, никако. Уста која тако тумачише речи Господње, бешчешће говорише. Него ове речи треба разумети, како су их разумели и Оца наши свети, наиме: да је Син раван Оцу у свему, и да због њихова равенства хотења и љубави и мудрости Син не може ништа чи-

нити насупрот вољи Очевој, ни љубави Очевој, ни мудрости Очевој. Тако ни Отац не може чинити ништа насупрот Сина, нити Дух Свети насупрот Оца и Сина. Све што Отац хоће и воли и мисли, то и Син и Дух Свети хоће и воли и мисли. Хармонија несравњива, јединство неразделно, биће неисказано! Јасно је, дакле, да Син и не може и не хоће чинити ништа *сам од себе,* на Своју руку, без хармоније и јединства са силом Очевом и вољом Очевом. Да је ово тумачење тачно, сведочи сам Господ даљим Својим речима: *као што отац васкрсава мртве и оживљује, тако и син које хоће, оживљује.* Видите ли равенство воље и силе? Оно што хоће Отац, хоће и Син; оно што може Отац, може и Син. Да нико, дакле, не дели божанство, и не навлачи проклетство на себе. Бог се не може разделити, и онај, ко покуша делити Божанство, и једно лице умањивати а друго узвишавати, не може се спасти.

Пресвета Тројице, Боже наш, три по ипостаси а један по суштини, животе, светлости и љубави, призри на нас и помилуј нас. Теби слава и хвала вавек. Амин.

9. СЕПТЕМБАР

1. **Св. Јоаким и Ана.** Св. Јоаким беше син Варпафира, из колена Јудина, и потомак цара Давида. Ана беше ћерка свештеника Матана, из колена Левијева, као и првосвештеник Арон. Тај Матан имаше 3 кћери: Марију, Совију и Ану. Марија се удаде у Витлејем, и роди Саломију; Совија се удаде такође у Витлејем, и роди Јелисавету, мајку св. Јована Претече; а Ана се удаде у Назарет за Јоакима, и у старим данима својим роди Пресвету Богородицу Марију. Јоаким и Ана 50 година живљаху у браку и беху бесплодни. Живљаху богоугодно и тихо, и од свих прихода својих једну трећину само употребљаваху на себе, другу раздаваху сиромасима а трећу жртвоваху храму. А беху имућни добро. Једном када под старост одоше у Јерусалим да принесу жртву Богу, укори их првосвештеник Исахар говорећи Јоакиму; „Ниси достојан, да се из твојих руку прими дар, јер си бездетан." Тако и други, који имаху деце, гураху Јоакима позади себе као недостојна.

То веома ожалости ове две старе душе, те с великом тугом вратише се дому своме. Тада обоје припадоше на молитву Богу, да и на њима учини чудо као некад на Авраму и Сари, и подари им једно чедо за утеху у старости. Бог им посла ангела свога, који им објави рођење „кћери преблагословене, којим ће се благословити сви народи на земљи, и кроз коју ће доћи спасење свету." И одмах Ана заче и у 9 месецу роди Св. Деву Марију. Св. Јоаким поживе на земљи 80 а Ана 79 година, и представише се Господу.

2. **Спомен III Васељенског сабора.** Овај Сабор састаде се 431. год. у Ефесу за време цара Теодосија Млађег. На Сабору беше 200 св. отаца. Сабор овај осуди Несторија, патријарха цариградског, због јеретичког учења о Пресветој Деви Марији и рођењу Господа.

Наиме: Несторије не хте називати Св. Деву Богородицом него Христородицом. Св. Оци, осудивши Несторијево учење, утврдише, да се Св. Дева назива Богородицом. Осим тога, потврдише одлуке Првог и Другог Васељ. сабора, нарочито Символ Вере никео-цариградски, заповедивши да нико не сме од овога Символа нити шта одузимати, нити додавати.

3. **Св. муч. Севиријан.** Племић севастијски. У време мучења 40 мученика у Севастији (в. 9. март), он обилажаше ове мученике у тамници и храбраше их и служаше им. По њиховој славној смрти и он би ухваћен, бијен и мучен за Христа, и најзад обешен о дрво са једним тешким каменом о врату а другим о нози. Благодарећи Богу на свему, он предаде дух свој у време цара Ликинија 320. год.

4. **Св. Теофан, исповедник и постник.** После богоугодног живота и страдања за Христа мирно скончао 299. год.

5. **Св. Никита, угодник Божји.** Живео у Цариграду у XII веку. Својим животом толико угодио Богу, да су се пред њим црквена врата сама отварала, и кандила сама од себе палила. Тако је силна била молитва његова. По жељи некога ђакона Созонта а по молитви Никитиној, јавио се из онога света неки свештеник, с којим је Созонт био у завади и остао неизмирен. Јавио се најпре један ред свештеника у белим а потом други ред у црвеним одеждама. Созонт позна између њих свога супарника, и с њим се измири. То се догодило ноћу у цркви Влахерни.

Весели се, нероткињо,
Весели се, стара Ано! Ти
ћеш зачет и родити Чедо
чудно. изабрано. Као негда
стара Сара, Као мајка
Сампсонова, Као мајка
Самујлова, Као мајка
Јованова — Славнија ћеш
од свих бити, Јер ћеш
родит од бедара Дивну
деву, јединствену, Дивну
мајку Вишњег цара. Весели
се, Јоакиме, Оче мајке
невиђене, Коју Творац
жели славом Невиђеном да
одене.

Закон губи своју силу Кад Бог
хоће и где хоће, Ко ће с Богом
да се правда, Да се правда с
Богом — ко ће? Не по пуди но
по љуб'ви Бог законе мења
Своје, Пред љубављу сви
закони Стоје ко да не постоје.
Кад гладују људи — Господ
Суху њиву чини родном, Због
духовне глади света Нероткињу
чини плодном. На спасење људи
Господ Све најбоље устројава.
Зато цела црква светих Кличе
Њему: слава! слава!

РАСУЂИВАЊЕ

Милостињу не треба давати с гордошћу него са смирењем сматрајући онога коме се даје милостиња, бољим од себе. Не рече ли сам Господ: *мени учинисте* оно што учинисте малим и сиромашним (Мат. 25, 40). Теофан исповедник још као дечак имаше ум просвећен светлошћу Христовом. Једном хођаше он улицом, па виде дете неодевено како се мрзне напољу. Он брзо свуче са себе одело и одену то дете, и тако га утопли и поврати му живот. Он пак оде кући наг. Упиташе га зачуђени родитељи, где му је одело, на што Теофан одговори: „Оденух Христа." Зато му се додаде благодат

Христова, те беше доцније велики подвижник, страдалник за веру и чудотворац. Ако, дакле, дајемо милостињу ма у чије друго име, или у име своје, не можемо избећи гордости, која чим се појави у срцу, ништи сва учињена добра дела. И кад дајемо просјаку као просјаку а не као Христу, не можемо избећи ни гордости ни презрења. А шта вреди чинити човеку милостињу гордећи се собом и презирући човека? Врлина није врлина, ако се помеша с грехом, као што млеко није млеко, кад се помеша са гасом или сирћетом.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам мудрост Соломонову (I Цар. 3) и то:

1. како се две жене препираху о једно дете, свака говорећи да је њено,
2. како Соломон нареди да се дете расече на двоје, и по једна половина да свакој жени,
3. како права мајка врисну за дететом, и тако се позна, да је дете њено.

БЕСЕДА

о сведочанству Бога о Богу

Лко ја свједоним за себе, свједонанство моје није истинито (Јов. 5, 31)

Овако говораше Господ једном лажном и лажљивом роду. Ове речи рекао је Он старешинама јеврејским не као поуку него као изобличење. Они нису веровали једноме човеку, кад је говорио о себи, него су тражили два сведока. Немојте, браћо, ни помислити, да оно што Господ Исус о себи каже није истинито, него да Јевреји то нису сматрали за истинито. Отуда, по тумачењу наших светих Отаца, речи: *свједочанство моје није истинито* треба разумети тако, да то сведочанство није било истинито у очима Јевреја. А да је свака реч коју је Господ Исус о себи рекао истинита, то је Он исказао на другом месту рекавши: *ако ја свједочим сам за себе, истинито је свједочанство моје* (Јов. 8, 14). Овде Господ учи, тамо изобличава; овде Он потврђује како ствар јесте, тамо пак — како се ствар чинила Јевејима. Јевреји нису веровали Његовом сведочанству о Њему, него су тражили друга сведочанства. И Он им је навео три огромна сведочанства: прво, сведочанство Својих сопствеих дела; *дјела која ја радим свједоче за мене* (5, 36); друго, сведочанство Оца Свог небесног, који Га је посведочио као Свога Сина на Јордану и на Тавору: *и отац који ме посла сам свједочи за мене* (5, 37); најзад треће,сведочанство Св. Писма: *испитајте Писма,... и она свједоче за мене* (5, 39). Каква би још сведочанства требала човеку са иоле разума? Али у старешина јеврејских разум је био помрачен у толикој мери, да они нису могли видети ништа и разумети ништа. Када је Господ човекољубиви учинио све што је требало учинити да спасе и старешине јеврејске, и када су они одбили сва сведочанства о Њему, а тиме

одбили и своје спасење, онда им је Он рекао: *ако ја свједочим сам за себе, истинито је свједочанство моје.*

О браћо моја, не будимо камена срца као оне заслепљене старешине, и не одбијајмо једино спасење своје. Не тражимо никаквих других сведочанстава, него верујмо ономе што нам сам Господ Исус каже о Себи. Он је о Себи рекао, да је Он *Истина*. И ми се том Истином хранимо и спасавамо.

О Господе Исус, Истино жива, Истино вечна, не удаљи се од нас, но просвети нас и спаси нас. Теби слава и хвала вавек. Амин.

10. СЕПТЕМБАР

1. **Св. муч. Минодора, Митродора и Нимфодора.** Три рођене сестре, из неког места у Витинији азијској. Васпитане у духу хришћанском повукоше се из града у пустињу желећи да ум свој узвисе Богу и ослободе свега варљивог света, и да тако проживе век овај у чистоти и девичанству као праве невесте Христове. Предадоше се великом труду, посту и молитви, док их Бог не украси даром чудотворства. Када к њима почеше доводити болеснике ради исцељења, оне посташе знамените и преко своје воље. Чу за њих и неки кнез Фронтон и довуче их на суд. Видевши их кнез, зачуди се красоти лица њихова. Јер иако оне беху велике испоснице, и тело њихово сухо, лице им беше светло, озарено унутрашњим миром и благодаћу Божјом. Кнез им најпре ласкаше и обећаваше послати их цару, који ће их удати за своје велможе, но када се увери, да све његове ласке и обећања немаху никаква дејства на ове невесте Христа Господа, он нареди те прво мучише Минодору, а сестре њене баци у тамницу. После љутих мучења викне кнез Минодори, израњављеној и искрвављеној: „Принеси жртву боговима!" На то одговори св. мученица: „Зар не видиш: ништа друго и не чиним него сву себе приносим на жртву Богу мојему?" Када издахну у мукама св. Минодора, тада кнез изведе и остале две сестре и постави их крај мртвога тела Минодорина, па показујући им мртво тело сестре њихове, саветоваше их да се одрекну Христа. Но како оне осташе непоколебљиве, то и њих љутим мукама умори. Утом гром удари из неба и уби бездушнога Фронтона и слуге његове. Хришћани чесно сахранише тела светих Божјих мученица. Пострадаше између 305. и 311. год. у време Максимијана Галерија, и упокојише се у Царству Христовом.

2. **Св. Пулхерија царица.** Ћерка цара Аркадија. Заветовала се остати довека у девству, и у знак тога завета саградила у саборној цркви часну трапезу од злата и драгог камења. Сацарствовала своме брату Теодосију Млађем. Велика ревнитељка вере православне. Њеним настојавањем сазват Трећи Васељ. сабор у Ефесу, који осуди Несторијеву јерес. Саградила знамениту цркву Св. Богородице у Влахерни у Цариграду. По смрти Теодосијевој венчала се са Маркијаном, изабраним царем, но живела с њим као с братом. Пронашла

мошти 40 мученика севастијских. Упокојила се у Господу 10. септ. 453. год. у 55. години свога живота.

3. **Св. Аполос, Лукије и Климент.** Апостоли од Седамдесеторице. Аполос (Дела Ап. 18, 24—25) био епископ у Смирни пре св. Поликарпа. Св. Лукије (Рим. 16, 21) био епископ у Лаодикији. Св. Климент био епископ у Сардику.

4. Св. **три** жене. Једна племићка цариградска са своје две слушкиње. Презреше сујету света и повукоше се у усамљеност, где се у подвигу после 11 година упокојише у Господу.

Три девице, рођене сестрице, Три Христове славне мученице, Пред Фронтоном Христа прославише, Нестрашиве. кнеза застрашише, А кнез Фронтон, мудрошћу убоги, Он мишљаше, ка' и други многи, Да ће силом, огњем, вбшалима, Брзо кончит посб с хришћанима. Кнез мнишљаше: жене као жене, Своју веру брзо ће промене! Ал' се *кнеже љуто преварио, Од хришћанки жена посрамио. Христос не зна за жене ни муже.*

Он моћ даје оним што Му служе, Моћ чудесну вере и надања, Моћ страдања без горког јадања. Моћ је ова царства надживела, Трошила се хиљаде година, Трошила се, и остала цела, Све је пред њом слабо као глина. Минодора, и с њом Митродора, И најмлађа сестра Нимфодора Божјом моћи кнеза победише. Живот даше, Христа прославише, Живот даше, и живе осташе.

РАСУЂИВАЊЕ

Примери храбрости и трпљења, које показаше хришћанке мученице — хиљаде и хиљаде њих — обасјаше блештећом славом све странице историје цркве хришћанске. Но колико су за дивљење ови примери драговољних мученица, толико, и не мање, за дивљење су примери хришћанки подвижница, знаних и незнаних. Јер подвижништво ништа друго није до дуготрајно мучeништво. Павле, еп. моновасијски предао је потомству један поучан пример жена подвижница. Кад је он још био мирјанин и сабирач царских пореза, случи му се да одседне у једном манастиру. Видевши да гаврани падају на воћке, ломе гране са плодом и односе, зачуди се томе, и заједно са монасима крете за њима, да види, куда то они односе воће. Идући тако, зађоше у неку непроходну дубраву, у дну које спуштаху се гаврани, остављаху одломљене воћне гране и брзо се враћаху. Испитујући, они нађоше једну пештеру, и у њој три жене испоснице. Најстарија од њих исприча им своје житије: она беше племићка цариградска. Кад јој муж умре, хтеде је неки други великаш насилно узети за жену. Но она беше решена, да после смрти првога мужа остатак живота проведе у девству. Зато раздаде своје богатство сиротињи, узе две своје слушкиње, и с њима побеже у ово пусто место. Једанаест година проведоше оне ту у посту и молитви не видећи никога и невиђене од икога осим Бога. А Бог Промислитељ устроји, да им птице доносе воће за храну. Тада замолише игумана, да им донесе свето причешће, да се причесте. Када се причестише, три дана после тога све три ове свете жене упокојише се, и монаси их чесно сахранише.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам богатство и славу Соломонову (I Цар 4 — 10) и то:

1. како Соломон сазида величанствени храм Богу најпре, а потом грађаше градове и бродове,
2. како се околни владари дивљаху Соломону, како му Хирам послужи, а царица га Савска посети,
3. како Соломон у свој слави својој не би тако одевен као један љиљан пољски (Мат. 6, 29).

БЕСЕДА
о томе како грешни људи радије примају
злотвора него добротвора

Ја дорох у име оца својега, и не примате ме; ако оруги дође у име своје, њега ћете примити (Јов. 5, 43)

Ко је тај други, који ће доћи у име своје и кога ће грешни људи радије примити него Христа Господа? То је онај, који не носи крста и не иде уским путем; који није човекољубац но човекомрзац; који не војује против греха него за грех; који воли нечистоту и шири нечистоту; који је војник вечне смрти а не вечног живота; који ласка безбожницима и милује сваку страст и порок — то је антихрист. Он ће доћи у име своје а не у име Божје. И сви они, који не примише Христа, примиће њега. Биће им он мио, јер ће миловати све криве путове грешничке. Биће им он милији од Христа, јер ће поред тешког пута Христовог направити глатку стазу као од леда, по којој ће се људи лако клизати не мислећи о понору, у који их он води. Господ Христос дошао је у име вечног спасења људи, вечног живота, вечне истине и правде, а он ће доћи у име своје, тј. у име вечне пропасти, смрти, лажи, и неправде. И кад антихрист дође међу своје, своји ће га радо примити; сви они којима је Христос тежак, примиће радо антихриста, јер ће им се учинити лак, и јер ће им се његов пут учинити лак. Кад буде било доцкан, видеће безумници, да су се преварили, али спасења неће бити. Кад се буду склизали у вечну ноћ, у крило смрадне змије, тада ће бити доцкан — кајање се неће примати, и спасења више неће бити. Брзо ће се свршити безумни пир антихристов са грешницима на земљи, као један трен ока свршиће се; и дом нечистог весеља обратиће се у безизлазну тамницу гриже и чемера. Тада ће бити све доцкан.

О Господе човекољубиви, једини пријатељу људи, Тебе јединога ми познајемо и признајемо. Тебе, само Тебе примамо као Спаситеља и спасење наше. Теби слава и хвала вавек. Амин.

11. СЕПТЕМБАР

1. **Преп. Теодора.** Из Александрије, жена младога мужа. Наговорена неком врачаром она учини прељубу с другим неким човеком. И одмах је поче савест љуто гристи. Ошиша се и обуче у мушко одело, па ступи у мушки манастир Октодекат под мушким именом — Теодор. Њен труд, пост, бдење, понизност и плачно покајање задивили су сву братију. Оклеветана од неке блудне девице, као да је с њом затруднела, Теодора се није хтела правдати сматрајући ту клевету као казну Божју за свој грех. Изгнана из манастира она 7 година проведе пребијајући се по шуми и пустињи, и још уз то негујући дете оне блуднице. Победила сва вражја искушења: није се хтела поклонити сатани, није хтела примити јело из руку једног војника, није хтела слушати савете свога мужа да се врати к њему — јер све је то био само призрак ђаволски, и чим се Теодора прекрстила крстом, све је ишчезавало као дим. После 7 година прими је игуман у манастир, где проживе још 2 године, па се упокоји у Господу. Тек тада познаше монаси, да је то била жена; а игуману се јави ангел и објасни му све. Њен муж тада дође на сахрану, и оста до смрти у келији своје бивше жене. Св. Теодора имаше превелику благодат Божју; зверове укрћаваше, болести исцељиваше, воду у сухом бунару изведе. Тако Бог прослави истинску покајницу, која јуначким трпљењем 9 година кајаше само један свој грех. Упокојила се 490. год.

2. Св. Пафнутије Исповедник. Епископ таиски у Тиваиди Мисирској. За православну веру страдао много; једно му око јеретици беху избили и леву ногу скршили. На Првом Васељ. сабору учестовао оповржући с великом силом Аријеву јерес. Цар Константин веома га ценио и често га целивао у оно избодено око, избодено ради истине православне. Устао одсудно на Сабору против западних представника, који су предлагали, да се свештеницима мирским потпуно забрани брак. Био девствеником целога живота свога.

3. **Преп. Ефросин, кувар.** Прост човек али Божји човек. Служио као кувар у неком манастиру Аморејском у IX веку. Духовник тога манастира једне ноћи виде себе у Рају, и тамо угледа Ефросина. Ефросин му одбере три рајске јабуке и дарује. Када се духовник пробудио, виде три јабуке необично красне и мирисне код свог јастука. Он брзо нађе Ефросина и упита га: „Где си ноћас био, брате?" „Тамо где и ти, оче", одговори му блажени угодник Божји. Тада духовник објави цео случај монасима, и сви познаше светост и богоугодност Ефросинову. А Ефросин бојећи се слављења од људи, одмах побеже из манастира и сакри се у пустињу, где проживе остатак свога живота.

4. Св. муч. **Ија.** Оптужена од жречева идолских и пострадала за Господа у Персији у време Сапора II, 363. год. По предању сунце је помрачило при њеној смрти, и сав се ваздух испунио дивним благоухањем. Заувек прослављена Господом.

5. **Св. муч. Диодор, Дидим и Диомид.** Бијени Христа ради у Лаодикији, и предали душе своје Господу своме.

Теодора јадна, у грех заплетена,
Теодора славна, од греха проштена,
Један грех откупи стотином врлина
И милошћу вечном Божијега Сина.
Одгурну од себе ђаволска шаптања,
И кротко претрпе људска клеветања.
Удубљена умом у Господа свога
Ослободи мисли праха земаљскога.
Божјој се вољи покори до краја
Зато се сподоби Божијега Раја.

Света Теодоро, рајска жителнице,
Сад помози нама, Божја угоднице!
Да се и ми грешни греха избавимо.
У насеља раЈска с тобом уселимо.
Моћ се теби даде, пре и после смрти,
Све вражије сплетке да можеш сатрти;
Бог ти силу даде због љубави твоје,
Од силе се твоје и демони боје. Са
свима светима Христу се поклони И
напасти љуте од нас ти отклони.

РАСУЂИВАЊЕ

Не треба никоме спречавати пут савршене преданости и службе Богу. Многе свете жене, које су хтеле побећи од брака и посветити се Богу, биле су преследоване и у томе спречаване од својих мужева. Обично су на крају те жене побеђивале остајући непоколебљиве у својој намери, па су често својим примером будиле савест и код мужева својих, те и њих управљали на пут спасења. Св. Теодора морала се најобазривије скривати од свога мужа, због чега се преобукла у мушко одело и склонила у мушки манастир. Но било је и благоразумних мужева, који су својим женама одобравали намеру, да се удаље од света и посвете потпуно Богу. Цар Фредерик беше се верио са девицом Агнесом Чешком. Но ова никако се не саглашаваше да ступа у брак, због чега прекрши веридбу и одбеже у манастир. Тада благоразумни цар рече: „Да ме је она оставила ради другог неког смртног човека, ја бих се светио; али ја се не смем наћи увређен од тога што је она место мене изабрала Цара небескога."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам страшно богоодступништво Соломоново и казну Божју (I Цар. 11) и то:

1. како у старости Соломон, занет женама многим, одступи од Бога и поче служити идолима,
2. како се Бог разгневи и предаде царство слуги Соломоновом,
3. како Соломон одступи од Бога, мада му се Бог беше два пута јавио, и мада га беше обдарио и мудрошћу и славом великом,
4. како и најбољи човек може да падне, ако не бди над собом са страхом Божјим.

БЕСЕДА

о Христу као хлебу живота

Ја сам хлеб живота (Јов. 6, 35)

Ко може оживљавати, браћо, осим Онога који је и створио? Ко може у истини бити хлеб живота осим Створитеља нашег? Он је

створио, Он држи, Он храни, Он оживљава. Ако пшеница храни тело, Христос храни душу. Ако се хлебом земаљским наше тело одржава, Христом се наша душа храни и живи. Ако ли се душа наша храни неком другом храном а не Христом, она трули и умире а не живи. *Старајте се не за јело које пролази, него за јело које остаје за вјечни живот* (Јов. 6, 27). Тако рече Господ претходно. Прво испитује глад људи, па онда нуди хлеб; управо прво нуди глад, а потом хлеб. Јер људи су сметени у погледу глади. Они су гладни нечега, а не знају чега. Наситивши се храном земаљском, и преситивши се, они ипак осећају неку неутољиву глад. И мада виде, да им сва земља и сав хлеб на земљи не може утолити ту тајанствену глад, они хрле за јелом земаљским, они се отимају за земљу, и само за земљу. Међутим права глад људи јесте глад за небом, за животом вечним, за Богом. Ту глад Господ Исус најпре истиче, а потом поставља трпезу за њено утољење. Та трпеза — то је Он сам. *Ја сам хлеб живота, који мени долази неће огладњети.* Наситиће се, зарадоваће се, оживеће, познаће Бога и познаће себе. О браћо моја — васкрснуће из мртвих! Јер непрестана храна *јелом које пролази,* без хране бесмртне, духовне, постепено умртвљује душу, и чини је најзад потпуно мртвом. Од чега? Од глади. Тело је од земље, и оно се задовољава храном земљаном. А душа је из даха самога Источника живота, те тражи храну и пиће са тога свог јединог Источника.

О Господе Исусе, хлебе живота вечнога, живота истинског и непролазног, најслађи хлебе, нахрани нас Собом. Теби слава и хвала вавек. Амин.

12. СЕПТЕМБАР

1. **Свешт. муч. Автоном.** Удаљио се у време гоњења Диоклецијанова из Италије у Витинију Азијску, у место звано Сореос, и ту многе превео у Хришћанство, и саградио им цркву Св. Архангела Михаила. Обитавао у кући некога доброг хришћанина Корнелија, кога Автоном посвети најпре за презвитера а потом и за епископа. Недалеко од града Сореоса беше место Лимна, насељено само незнабошцима. Св. Автоном оде у то место и убрзо просвети многе Јеванђељем Христовим. То озлоби незнабошце, те они једнога дана јурнуше у цркву св. Архангела Михаила у Сореосу, и на служби Божјој убише Автонома у олтару, и убише многе друге хришћане у храму. У време цара Константина на гробу св. Автонома подиже храм неки царски велмож Севиријан. На 200 година после своје смрти јавио се св. Автоном једном војнику, по имену Јовану. Тај Јован откопа мошти светитељеве, и нађе их сасвим нетљене. И многи болесници добише здравље од моштију светитељевих. Тако Бог прослави онога који Њега прослављаше док живљаше у телу.

2. **Свешт. муч. Корнут, еп. иконијски.** Родом од Никомидије из села Салате. Беше већ сасвим стар када наста гоњење у време Де-

кија и Валеријана. Неки мучитељ хришћана Перенције дође у Никомидију, и поче трагати за хришћанима. Хришћани изађоше из града, и скрише се, а престарели епископ њихов не хте изаћи, но сам лично предста Перенију и објави себе хришћанином. Мучитељ га свега увеза и нареди те га вукоше по граду, докле многа крв из њега не истече и док под мачем не предаде свету душу своју Богу.

3. **Св. муч. Јулијан са 40 другова.** Пострадаше сви око 300. год. Најпре бише мучени, па онда посечени. Пред смрт своју мољаше се Богу св. Јулијан овако: „Онима који узму од праха мога, подај им, Господе, опроштај греха и утољење страсти; нека на њихова поља не нападају штетне птице, ни скакавци, ни гусенице, нити друга каква пагубна смртоносина; а дух мој прими с миром."

4. **Преп. Данил са Тасоса.** Подвижник и оснивач великог манастира. Савременик св. Јоаникија Великог. Био присутан када је Јоаникије посетио острво Тасос. Народ умоли прослављеног Јоаникија, да их ослободи змија. Светитељ се помоли Богу, и змије у огромном броју јурну у море и подаве се.

5. **Св. муч. Македоније, Татијан и Теодул.** Пострадали за Христа Господа у време Јулијана богоодступнога, а у месту Мероси Фригијској. За разорење кипа неког идола били љуто мучени, и на гвозденој леси печени све док душе своје Богу не предадоше. За време горења на огњу ови храбри мужеви довикиваху мучитељу ругајући се: „Нећеш ли пробати од нашега меса, да ли је добро печено?" И још су говорили, као и славни анрхиђакон Лаврентије: „Окрени нас на другу страну, јер ова једна је печена!" Гледајући и слушајући св. мученике на огњу, мучитељ је био више збуњен и устрашен неголи они.

Автоном преславни од мука не преза, Но због службе своје местом се не веза: Бежећи од гнева љутих мучитеља Он сејаше семе светог Јеванђеља, Криштаваше људе именом Христовим, Чудеса творећи са именом овим. Т1а кад дело сврши и Богу угоди, И кад час му куцну да у вечност ходи. Мучитељи љути у храм ускочише, У светом олтару свсца погубише. Кад бескрвну жртву света приношаше Бескрвна с крвавом — обе се смешаше! Свети Автономе, Божји службениче, Божијему слуги муке и приличе — Спаси нас од страха при виду мучења. И помоћник буди нашега спасења. Да се не страшимо за Крст све поднети, Да се поносимо за Христа умрети. Целебниче чудни од сваке болести, Сачувај нас лажне демонске прелести, Да ум удубимо у Свевишњег Бога, Да се сподобимо живота вечнога, У ком и ти сада као цар царујеш, С ангелима светим радосно ликујеш.

РАСУЂИВАЊЕ

Каква треба да је веза човека с Богом? Непрекидна и непрестана. „Прилепи се Богу као син оцу," саветује св. Антоније. А св. Алоније говорио је: „Ако човек не метне у срце своје да осим њега и Бога никога више нема у свету, не може обрести спокојства души својој." Један Бог довољан је, и предовољан, за све што човечје срце може пожелети. Блажена Теодора примила је без једне речи туђе дете, потурено јој од клеветника као њено. Она је то дете с љубављу одгајила и васпитала у страху Божјем. А пред смрт своју овако је она саветовала то дете: „ Шта је човеку потребно више од Бога и љубави Његове божанствене? Он је сокровише наше, Он богатство, Он јело и пиће, Он одело и кров, Он здравље и крепост, Он весеље и радост, Он надежда и уздање наше. Њега да задобијеш, потруди се, сине мој. Ако Бога јединога задобијеш, довољно ти је: више ћеш се радовати Њиме него да си васцели свет приобрео." Говорећи ово св. Теодора није говорила ни из књиге ни из туђе приче него на основу свог сопственог искуства. Седам година она је живела отерана и презрена од свих људи, и за то време она је сазнала опитом, да јој је Бог све, и да је један Бог довољан за све што човеку срце жели.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам поделу царства Соломонова (I Цар. 11–12) и то:

1. како се због греха Соломонова подели царство Израиљско,
2. како слуга царев Јеровоам поста цар на 10 племена, а син царев Ровоам на 2 племена,
3. како и данас бива да отац гресима навлачи беду на сина а старешина народа на народ.

БЕСЕДА

о томе како се дух мора хранити Христом да би живео

Који једе мене и он ће живети мене ради (Јов. 6, 57)

Тако говори Господ Христос, живот и источник живота. Дрво једе земљу и ваздух и светлост. Ако дрво не једе земљу и ваздух и светлост, да ли ће да расте и живи? Одојче на грудима мајке своје шта друго једе него мајку своју. Ако не једе мајку своју, да ли ће да расте и живи? Тако исто и дух наш нити ће расти ни живети, ако не једе Христа, живога и бесмртнога. Овде није реч о животу општем, којим природа живи, нити о животу закржљалом, којим незнабошци живе, него о животу посебном, божанском, вечном; о животу пуном и радосном. Тај живот даје се људима само Христом, и он долази само онима, који се хране Христом. Сваки је човек онолико велики каквом се храном храни; и сваки је човек онолико жив ка-

квом се храном храни. Није овде реч о телесној храни, јер се телесном храном не храни душа човекова него само тело човеково. Људи се разликују и по телесном расту и животу, али та је разлика сасвим незнатна. Разлика пак у духовном расту и животу међу људима је огромна; докле се једни људи растом духа свога једва уздижу над земљом, дотле се други узвишују до небеса. Разлика између Ирода и Јована Крститеља зар је мања од разлике између цара и ангела? Докле се онај први и телом и духом вуче по земљи и злочином брани столицу своју на земљи, дотле овај телом стоји на камену у пустињи а духом се уздиже на небеса међу ангеле.

О браћо моја, уздигнимо дух свој на небеса, где Христос Господ седи на престолу славе вечне, и хранимо и појимо дух свој и срце своје Њиме, чистим и свемоћним животом. Тако ћемо се само удостојити да будемо Његови санаследници у Царству небеском.

Исусе Господе, истинити Боже наш, храно наша слатка и Хранитељу наш човекољубиви, не одрини нас од груди Твојих божанских, јер смо слаби и нејаки. Храни нас Собом, о милостиви Хранитељу наш. Теби слава и хвала вавек. Амин.

13. СЕПТЕМБАР

1. **Освећење храма Христова Васкрсења.** Када св. царица Јелена нађе Крст Господњи у Јерусалиму, задржа се том приликом дуже у Св. Граду, и сагради цркву у Гетсиманији, у Витлејему, на Јелеонској гори, као и на другим местима, знаменитим по животу и раду Господа Исуса Христа. А на Голготи, где и нађе Крст часни, отпоче стројити огромну цркву под чијим се кровом налажаше и само лобно место, где се Господ распе, као и оно, где се погребе. Хтеде св. царица да сједини под једним кровом и место Његовог страдања и место Његове славе. Но Јелена се представи Господу пре него што тај величанствени храм би довршен. Када храм би довршен, баш те године Константин празноваше тридесетогодишњицу свога царовања. И тако и освећење храма и празновање царевог јубилеја би обављено једнога истога дана, 13. септембра 335. год. У то време заседаше у Тиру помесни сабор епископа. И ови епископи, као и многи други, стекоше се у Јерусалим на торжествено освећење храма Васкрсења Господњег. И установи се тада, да се тај дан, као дан победе и тријумфа цркве Христове, празнично спомиње сваке године.

2. **Свешт. муч. Корнилије, сотник.** Римљанин и официр римски у Кесарији Палестинској. Крштен од апостола Петра, сходно небеском откровењу (Дела Ап. 10, 1). Он беше први од незнабожаца, који ступише у цркву Божју. Дотле су неки мислили, да је црква Христова само за Јевреје, и за оне који приме обрезање јеврејско. Крстивши се, Корнилије остави све и пође за апостолом Петром. Овај га апостол доцније постави за епископа и посла у незнабожачки град Скипсеосис, где Корнилије свети претрпе много бешчешћа и мучења

Христа ради, но силом Божјом сруши храм Аполонов и крсти кнеза тога града Димитрија и 277 незнабожаца. Предузнав од Бога дан своје смрти, он призва све хришћане, посаветова их, помоли се Богу за њих, и мирно се представи Господу у старости чесној. Временом његов гроб буде заборављен и запуштен. Но светац се јави епископу троадском Силуану и објави му гроб свој, и нареди да ту подигне цркву. Епископ то изврши уз помоћ богатог грађанина Евгенија. Од моштију св. Корнилија десише се чудеса многа.

3. **Св. муч. Макровије и Гордијан.** Из Пафлагоније. Најпре били царски трапезници, но када се објавише хришћанима, цар их протера у Скитију, где буду бачени у огањ, у месту Новом Дунавцу 320. год.

4. Св. муч. **Кетевана.** Царица кехетинска. Пострадала као хришћанка од шаха Абаса I 1624. год. По наредби шаха стављен јој на главу усијан котао. Њен син Тејмураз, цар грузијски, положио њене мошти под престо храма Аливердског у Грузији.

5. **Преп. Јеротеј.** Родом са Пелопонеза из села Каламата. Подвизавао се у Иверском манастиру у Св. Гори. Одликовао се и великом светском ученошћу и строгим подвигом монашким. Старао се да испуни оно правило св. Арсенија: „Монаху је доста и један сат спавања у току 24 сата." Упокојио се на острву Јуру 1745. год. Мошти му чудотворне. Од моштију чува му се у Иверском манастиру глава. Од додира његових св. моштију у Цариграду једна слепа жена прогледала.

Корнилије чудни, по чувству побожан, А по
уму јавно беше незнабожан, Милостињом
многом умилости Бога. Бог му вишњи посла
ангела моћнога, Ангел га поздрави, апостол га
крсти, Тако се у свему у верне уврсти. Први
нсзнабожац што у цркву приста И са целим
домом исповеди Христа. Ал' само крштење,
то му не би доста, С апостолом Божјим он
апостол поста, да помогне другим, и да друге
спасе, Корнилије подвиг тешки узе на се.
Чудесима моћним он људе зачуди, Г1а он крсти
кнеза и стотине људи. Сласт Христа познавши
он дом свој остави, За слаткога Христа муком
се прослави. За труд и за муку у животу овом
Сад награду жање у царству Христовом.
Корнилије свети, сад помози нама Пред
судијом вечним твојим молитвама.

РАСУЂИВАЊЕ

Шта бива с гонитељима цркве Христове? Питајте Савла, гонитеља цркве, шта се с њим збило. *Тешко ти је противу бодила прађати се,* рекао је Господ Савлу (Дела Ап. 9, 5); и Савле се крстио и постао Павле. Шта је било с Иродом, првим гонитељем хришћана? Шта са Јулијаном Одступником? Злом смрћу умреше, и њихови напори против Христа разбише се у ништа као дим. И тако кроз сву

историју: једни гонитељи обраћају се у хришћане, а други зло гину; напори пак и једних и других против хришћанства разбијају се у ништа као дим. Цар Адријан, покоривши Јерусалим, хтеде се осветити не само Јеврејима него и хришћанима, јер не разликоваше хришћане од Јевреја. Јевреје расеја по целом свету, а на месту где беше храм Соломонов, подиже храм идолски. Уз то још прозва Јерусалим Елија, по своме имену, и забрани да се тај град и од кога назива Јерусалимом. На Голготи подиже храм скверној Венери, на гробу Господњем храм Зевсу, а у Витлејему храм Адону. Како су се жалосно морали осећати ондашњи хришћани гледајући своје светиње тако поругане! Но шта би на крају? Цар Адријан погибе злом смрћу, а храмови незнабожачки у време царице Јелене и цара Константина бише уклоњени а на њихово место подигнути дивни храмови хришћански, који и до данас постоје. *Тешко је против бодила прућати се.* О како је очајно безнадежно свако војевање против Христа.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам залудност људских напора насупрот воље Божје (И Цар. 12) и то:

1. како се десет племена отцепише и узеше слугу Соломонова за цара,
2. како Ровоам спреми војску, да ратује против Јеровоама,
3. како га Бог одврати од рата рекавши преко пророка; *ја сам наредио тако да буде.*

БЕСЕДА

о томе како свет мрзи на сведока греха свога

Не може свијет мрзити на вас, а на мене мрзи (Јов. 7, 7)

Зашто свет мрзи на Христа Господа? То је сам Господ одмах објаснио: *јер ја свједочим за њ да су дјела његова зла.* Никога људи толико не мрзе колико сведока свога греха. Отуда највећа недела у свету творе се ноћу, у тами. А зар Бог не види у ноћи, у тами? Бог види, ваистину, али не виде Бога злотвори. И ако неки од њих и верују нешто у Бога, они мисле, ипак, по недовољној просвећености, да је мрак завеса између људи и Бога. Господ Христос сам собом открио је јасно, да је Бог свевидећи, и да никакав мрак не спречава око Његово од виђења. Он је видео људе у даљини, као Натанаила под смоквом. Он је видео магарицу и магаре у другом селу. Његовом виду није сметала пространа даљина. Он је прозрео одрицање Петрово, издајство Јудино, Своју смрт и васкрсење, разорење Јерусалима, вечност цркве Своје, страдање следбеника Својих и догађаје на крају времена. Његовом виду није сметала времена даљина. Но шта да набрајамо? Шта има скривеније од срца људскога? Није ли срце скривено дебелом завесом тела? И нису ли помисли у срцу још скривеније и од срца? Па је Он ипак прозирао у таму срца људског

и читао помисли људске у срцу. *Што зло помишљате у срцима сво-јијем* (Мат. 9, 9)? Какво је чудо, браћо, да су се таквога сведока бојали сви они, који зло мисле или зло раде! Какво је чудо, да су га мрзели злотвори!

Не може свијет мрзети на вас. На кога? На све вас, који учествујете у злу света, и који због свог учешћа не смете да сведочите против света и оно што знате. Они који се боје људи, како ће сведочити против људи? Они који траже славу од људи, како смеју навлачити негодовање људи против себе?

О браћо моја, боље нам је, да нас свет мрзи а Христос љуби, него да нас сав свет воли и слави, а Христос одвраћа лице Своје од нас говорећи нам: *не познајем вас.* Ако нас свет мрзи, тешимо се речима Спаситељевим: *знајте да на мене омрзе прије вас* (Јов. 15, 18).

О Господе благословени, Источниче сваког благослова, укрепи срце наше, да се не страши кад свет мрзи. Само нас ти благослови и љуби, Спаситељу благи. Теби слава и хвала вавек. Амин.

14. СЕПТЕМБАР

1. **Крстовдан.** Овога дана празнују се два догађаја у вези са Часним Крстом Христовим: прво проналазак Часног Крста на Голготи, и друго повратак Часног Крста из Персије опет у Јерусалим. Обилазећи Свету Земљу св. царица Јелена намисли да потражи Часни Крст Христов. Неки старац Јевреј-ин, по имену Јуда, једини знаде место где се Крст нахођаше, па присиљен од царице изјави, да је Крст закопан под храмом Венериним, кога подиже на Голготи цар Адријан. Царица нареди, те порушише тај идолски храм, па копајући у дубину нађоше три крста. Док царица беше у недоумици, како да распозна Крст Христов, пролажаше мимо тога места пратња са мртвацем. Тада патријарх Макарије рече, да међу на мртваца редом један по један крст. Када метнуше први и други крст, мртвац лежаше непромењено. А када ставише на њ трећи крст, мртвац оживе. По томе познаше, да је то Часни и животворни Крст Христов. Метнуше га потом и на једну болесну жену, и жена оздрави. Тада патријарх уздиже Крст, да га сав народ види, а народ са сузама певаше: Господе помилуј! Царица Јелена направи ковчег од сребра и положи у њ Часни Крст. Доцније цар Хозрој освојивши Јерусалим, одведе многи народ у ропство и однесе Крст Господњи у Персију. У Персији Крст је лежао 14 година. Цар грчки Ираклије 628. год. победи Хозроја и са славом поврати Крст у Јерусалим. Ушавши у град, цар Ираклије ношаше Крст на својим леђима. Но наједанпут стаде цар и не могаше ни корака крочити. Патријарх Захарија виде ангела, који спречаваше цару да у раскошном царском оделу иде под Крстом и то по оном путу по коме је Господ, бос и понижен, ходио. То виђење објави патријарх цару. Тада се цар свуче, па у бе-

дној одећи и босоног узе Крст, изнесе га на Голготу, и положи у храм Васкрсења, на радост, и утеху целог хришћанског света.

2. **Св. Плакила, царица.** Супруга цара Теодосија Великог. Била истинита хришћанка и по уму и по делима. Нарочито се одликовала помагањем бедних и болесних људи. Када су јој неки говорили, да се то не слаже с царским достојанством, она је одговорила: „Царском звању приличи, да помаже новцем; моје пак личне трудове (око ништих) ја дајем Ономе који је благоизволео дати мени то звање." Упокојила се мирно око 400. год.

3. **Преп. муч. Макарије Солунски.** Ученик св. Нифонта, патријарха, у време када се овај бавио на подвигу безмолствовања у Ватопеду. Макарије жуђаше за мучеништвом за Христа Господа, и умоли св. Нифонта за благослов. Прозорљиви патријарх видећи да је то воља Божја, благослови му пут на мучеништво. Макарије оде у Солун и у једној гомили Турака поче да говори о Христу као једином истинитом Богу. Турци га истуку и баце у тамницу. Кад су га извели на суд, Макарије викне Турцима: „О кад бисте ви познали истину и крстили се у име Оца и Сина и Св. Духа!" Турци му одсеку главу 1527. год. У том часу св. Нифонт видео духом из Ватопеда и објавио монаху мученичку смрт Макаријеву говорећи: „Знај, чадо, да је сабрат твој Макарије скончао данас мученички, и да се узноси на небо торжествујући и радујући се Господом. Молитвама његовим да се и ми удостојимо блаженства."

4. **Преп. Марија Тарсијска.** Живела сасвим разврат но. Два монаха путујући кроз Тарс одседну у гостионици, где Марија провођаше блуд. Када приступи монасима, они је укореше и одгурнуше као нечисту. Она се наједанпут покаја, и заречe се тога часа — никад више не грешити. Монаси је узеше и одведоше у женски манастир, где се Марија до старости подвизаваше. Удостојила се чудотворства и за живота.

Спаси, Боже, људе своје,
Спаси, Господи, Крстом
часним Ти нам светли,
Крстом на води!
Крст је сила и знамење,
Крст је спасење,
Спаси, Боже, патријарха
И владика српских збор
Дај му снаге да послужи
Твом Крсту часном!
Крст је сила и знамење,
Крст је спасење.

Спаси, Боже и све оне
Што су на власти,
Крст пресвети нек их чува
Црне пропасти!
Крст је сила и знамење,
Крст је спасење.
Спаси, Боже, и сав народ
Што Ти се моли,
Нека Крстом свакој муци
Брзо одоли! Крст
је сила и знамење,
Крст је спасење.

РАСУЂИВАЊЕ

Као што се свећа од свеће пали, тако и добро дело од доброга дела. Неки патрицијe хтеде поклонити цркви један златан крст, па позва младог и искусног златара, даде му много злато на меру и поручи му, да изради крст какав он жељаше. Сиромашни кујунџија ви-

дећи колику жртву чини патриције ради душе своје, разгоре се срцем према Богу, па се реши, те и он додаде оној гомили злата патрицијевог својих десет златника. Када крст би готов, патриције измери крст, и нађе, да је тежи од онога злата што он даде младићу. И одмах стаде да кара младића као лопова, подозревајући га, да је утајио нешто од његовог злата, и на место утајеног злата метнуо неки други тежак метал. Када младић виде патриција јаросна, он му онда исповеди своје дело. „Приложих, рече, и ја од мога злата, као она удовица две лепте, да бих примио с тобом награду од Христа." Чувши ово патриције, разнежи се срцем и рече честитом младићу: „Од данас те узимам као свога сина и наследника целог мог имања."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам преступ Јеровоамов и казну Божју (I Цар. 12—13) и то:

1. како Јеровоам сали два телета златна и нареди народу да им се клања као боговима,

су олтар пред идолима,

3. како Јероваом пружи руку на пророка, но рука му се осуши, и тек по молитви пророка оздрави.

БЕСЕДА о истинитости сведочанства Христова

Лко ја свједочим сам за себе, истишто је свједонанство моје (Јов. 8, 14)

Светлост истинито сведочи кад сведочи о постојању сунца, и не лаже. Исто тако и Господ Исус истинито сведочи све што сведочи. Он је сишао међу људе као небески сведок, да посведочи постојање тројединог Бога, постојање света ангела и душа, љубав Божју према људима, Промисао Божји о људима, силу правде над неправдом, моћ истине над лажју, блажену бесмртност праведника и вечну муку грешника, васкрсење из мртвих, Суд Божји, и још много осталога, што су људи под велом греха само бледо наслућивали но нису знали нити тврдо веровали. А пре свега да посведочи, да је Он Син Бога живога, раван Оцу Своме по бићу, сили и љубави, и раван Духу Божјем Светоме. Јер Сведок је морао прво посведочити Себе, да би се Његовим сведочанствима односно *других тајни могло веровати. С* гледишта чисте и непроменљиве истине свако је сведочанство Христово истинито, но с гледишта помрачених Јевреја оно није било истинито. За Бога, и ангеле Божје, и праведнике, и за вечност, и за време, сведочанство је Његово истинито, за то Он и говори: *истинито је свједочанство моје.* Али за помрачене умове окорелих грешника то сведочанство није истинито, за то Он раније и рече Јеврејима: *ако ја свједочим за себе свједочанство моје није истинито* (5, 31). То јест, оно није истинито за вас Јевреје, у самој ствари оно је истинито само по себи.

О Господе преблагословени, Исусе Сине Бога живога и једини Спасе наш, избави нас од немоћи грешничкога ума и злобности грешничкога срца. Обасјај нас светлошћу речи Твојих, вечно истинитих. Теби слава и хвала вавек. Амин.

15. СЕПТЕМБАР

1. **Св. муч. Никита.** Родом од Гота; ученик епископа Теофила Готског, који је учествовао на Првом Васељ. сабору. Када кнез готски Атанарик поче мучити хришћане, тада св. Никита стаде пред кнеза и изобличи га због безбоштва и нечовечности. Мучен страшним мукама Никита све јаче исповедаше веру Христову и мољаше се Богу с благодарношћу. И имаше ум непрестано уздигнут и удубљен у Бога, а на прсима под оделом држаше икону Св. Богородице са превечним Младенцем Христом, стојећег и држећег крста у рукама Својим. Ову икону носио је св. Никита зато што му се Св. Богородица јавила и утешила га. Најзад мучитељ баци Христовог војника у огањ, у коме св. мученик издахну, али тело његово оста неповређено од огња. Друг његов Мариан пренесе његово тело из Готске земље (Влашка и Бесарабија) у Киликију у град Мопсуест, где сагради цркву Св. Никите и положи у њ чудотворне мошти мученикове. Пострадао и прославио се 372. године.

2. **Преп. Филотеј.** Из села Мирмикса, или Мравина, у Малој Азији. Мати му се звала истим именом, само обратно: Теофила. Беше презвитер и још за живота велики чудотворац. Једном приликом претворио воду у вино, другом приликом умножио хлеб. Упокојио се у Господу у X столећу. Мошти му се пројавиле мироточивим.

3. **Св. муч. Порфирије.** Родом из Мимоса. Најпре исмевао хришћане пред царем Јулијаном Одступником. Тако једном изигравајући хришћанску тајну крштења, он се на бини погрузи у воду изговарајући речи: во имја Оца и Сина и Свјатаго Духа! Када се дигне из воде, он узвикне: сад сам хришћанин! Сви су мислили, да се он као глумац шали, као и увек, но он је остао при своме, престао исмевати Хришћанство, и најзад пострадао за Христа. Обезглављен 361. год. и преселио се у Царство Христово.

4. **Св. муч. Теодот, Асклиад и Максим.** Знаменити по роду Трачани. Пострадали за Христа близу Филипопоља у селу Салтису (између 305 — 311. год.) и преселили се у Царство небеско.

5. **Св. Висарион, архиеп. лариски,** чудотворац. Основао манастир Спаситеља у Лариској епархији. Прослављен чудесима за живота и после смрти.

6. **Св. новомуч. Јован Критски.** Пострада за веру Христову од Турака у Ефесу 1811. год.

7. **Св. Јосиф, еп. алавердски.** Један од оних 12 отаца сиријских (7. маја) који беху упућени у пределе кавкаске да проповедају Јеванђеље. Св. Јосиф мирно се представио Господу 570. год. Чудотворне му мошти почивају у Алавердској саборној цркви.

Родољуб је прави ко у своме роду Олтар прави зида живоме Господу. Атанарик Годски насиљем владаше, Идолима мртвим жртве приношаше; А Никита свети, војник Христа Бога, Проповедник беше спасења вечнога; Овај светлост вечну у ноћ расипаше, Онај тмом идолском душе застираше. Никита се свети кнезу успротиви, И трпљењем храбрим народ свој задиви, Силом часног крста силу мрачну збуни, И страхом од Бога сав народ испуни. Крв његова беше румен нове зоре, А дух му се вину у небеске дворе; У страшном је огњу Никита горео Али ни до данас није изгорео. Истином Христовом Готи се крстише, И Никиту свога дивно прославише. О Никито свети, гласу Божје трубе, Мучениче храбри, прави родољуое, Из шатора земних ти си отишао, У дворове царске с анђелима стао. Помоли се за нас, јер Цар тебе слуша, Да с' и наша Богом помилује душа.

РАСУЂИВАЊЕ

Бог се не да поругати. Ругаче Бог или кажњава, да би их поправио, или их обраћа у онакве каквима се они ругају. Св. Порфирије најпре се прослави међу незнабошцима као ругач Хришћанства. Једанпут он исмеваше хришћанску тајну крштења пред царем Јулијаном Одступником и његовом свитом. Но догоди се нешто сасвим неочекивано. Када се Порфирије погрузи у воду и изрече речи, да се крштава у име Свете Тројице; наједанпут се у њему промени дух и он у истини постаде хришћанином. И место подсмевања вери хришћанској он поче изобличавати цара због његовог нечестија идолопоклоничког. Зато би мучен и посечен. Сличан случај догодио се са неким комедијантом *Генесом,* вероватно у време Диоклецијаново. Овај Генес представљао хришћанско богослужење пред незнабожачком гомилом народа и увесељавао све својим подсмевањима и досеткама. Но наједанпут он се промени и викне пред народом: „Ја верујем, и желим да се крстим." Гледаоци помисле најпре, да и те речи његове спадају у његове лакрдије; али он је почео понављати своју веру у Христа. Па кад је и пред судом и пред самим царем, упорно остао при својој вери у Христа, био је мучен и убијен. Тако и ругачи Христа постају мученици за Христа.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам казну Божју над једним непослушним пророком (I Цар. 13) и то:

1. како пророку том би заповеђено од Бога, да не једе и не пије ништа у идолопоклоничком Ветељу,

2. како пророк преслуша Бога, те једе и пи,
3. како га на повратку растрже лав.

БЕСЕДА

о двојном посведочењу Сина Божјег

Ја сам који свједочим сам за себе, и свједочи за мене отац који ме посла (Јов. 8, 18)

У закону је писано, да су потребна два сведока, да би се доказало нешто. Неверним Јеврејима Господ је најпре указао на три велика сведочанства о Себи: на Оца, на Своја дела и на Св. Писмо (5, 36—39). Потом, после још умножених чудеса Својих и после још опширније исказане науке Своје, Он им рече, да је само и једино Његово сведочанство о Њему истинито и довољно (8, 14). Најзад, опет им истиче два сведочанства, Своје и Очево — сходно законском пропису о потреби два сведока. Тако Господ заграђује уста неверних свим начинима, и не оставља им никакве одушке — осим злочина убиства, чему прибегавају сви они који се не дају никаквим разлозима ни доказима убедити у истину. У последњем случају, где Господ истиче Своје сведочанство о Себи и сведочанство Оца Свога, Он хоће да покаже и Своју ипостасну самосталност, и равенство са Оцем у битности. Он ставља, наиме, Своје сопствено сведочанство и засебно, и наравно са сведочанством Бога Оца. Да је овакво тумачење тачно, потврђују и следеће речи: *кад бисте знали мене, знали бисте и оца мојега.* Овде је изражено потпуно суштаствено јединство Оца и Сина, и не преостаје ни најмање сумње, да Господ мисли на битну једнакост Своју са Оцем Својим. О божанској природи је реч, а не о телесној. Ко год би замишљао Свету Тројицу као три телесна бића, лудо би се преварио. Телесно се јавио свету, ради спасења света, само Син Божји, а никако и Отац и Дух Свети. По божанској природи Својој пак Син је у телу остао раван Оцу и Духу Светом. Човечју природу пак Он је обукао на се и додао ју Својој божанској природи из љубави према људима, да би се могао јавити људима, и да би могао спасти људе.

О Тројице Света, једнобитна и неразделна, која си нас кроз ваплоћеног Бога Слова просветила и осветила, подржи нас до краја Својом светошћу, Својом крепошћу и Својом бесмртношћу, и спаси нас. Теби слава и хвала вавек. Амин.

16. СЕПТЕМБАР

1. **Св. вел. муч. Ефимија.** Родом из Халкидона. Отац јој беше Филофрон, сенатор, а мајка Теодорисија, обоје благочестиви хришћани. Ефимија беше красна девица и телом и душом. Када Приск антипат устроји празник са жртвоприношењем Арију у Халкидону, тада се 49 хришћана склонише од тог скверног жртвоприношења и скри-

ше се. Но беху пронађени и изведени пред Приска. Међу њима беше и света Ефимија. Када их охоли Приск упита, зашто се не покоравају заповести царској, они одговорише „И царској и твојој заповести треба се повиновати, ако није супротна небескоме Богу; ако ли је супротна Богу, не само не треба јој се повиновати, него јој се треба и противити." Тада их Приск удараше на разне муке, и то кроз 19 дана, из дана у дан. Двадесетога дана одвоји Ефимију од осталих и поче јој л^скати због лепоте њене, да би је придобио за идолопоклонство. Но како све ласке прођоше узалудно, нареди мучење девице. Мучише је прво на точку, но ангел Божји јави се и изломи точак. Потом је бацише у пећ огњену, но Божјом силом би сачувана. Видећи то два војника, Виктор и Состен, повероваше у Христа, због чега бише бачени зверовима; и тако славно скончаше земни живот свој. Потом Ефимија би бачена у ров, напуњен водом и сваким отровним гадом; но она прекрсти воду, кад уђе у ров, и оста неповређена. Најзад изведена пред дивље зверове, она се благодарношћу помоли Богу, и предаде дух свој. Родитељи њени чесно сахранише тело њено. Пострада 304. год. и пресели се у вечну радост. Спомиње се и 11. јула.

2. **Преп. Доротеј.** Пустињак мисирски, из IV столећа. Подвизавао се пуних 60 година у једној келији у Тиваиди. Одликовао се необичним трудољубљем и чудотворством. Дању зидао келије новим монасима, а ноћу плео асуре, никако не прекидајући молитве и псалмопјенија.

3. **Св. Кипријан митрополит кијевски.** Родом од Трнова, но васпитаник српски на Атону. [л] Бавио се нарочито превођењем и преписивањем књига. Покровитељ му је био Филотеј, патријарх цариградски, који кад га упозна у Св. Гори, узе га к себи, и потом посла за митрополита у Кијев. Велике скорби и беде претрпео је као митрополит, но све је поднео благодушно, и својим плодотворним радом много користио руској цркви. У звању митрополитском провео близу 30 година. Пред смрт написао једну опроштајницу, која му је прочитана на гробу. Упокојио се 16. септембра 1406. год. Чудотворне мошти почивају му у Успенској цркви у Москви.

4. Св. муч. Људмила. Баба св. Вацлава, краља чешког. Удата за кнеза чешког Боривоја. Много ревновала за веру Христову, и многе приобрела цркви из незнабоштва. Њена снаха мржаше је, те посла људе, који старицу Људмилу удавише. Вацлав сахрани тело Људмилино у цркви Св. Ђорђа у Прагу. Од моштију њених догодише се многа чудеса. Пострадала у Течину 927. год. Вацлав свети, велики ревнитељ вере православне, би убијен од брата свог Болеслава.

Ефимија свеблажена,
света девица,
На жртву се Богу даде,
Божја овчица;
Нити хукну нит јаукну,
нити зажали,
Но Богу се на мукама
топло захвали,

Ангели се у пламену
њојзи јавише, И
небеском росом хладном
жар угасише; О
таква је вера наша —
несавладљива! О
таква је љубав к Богу —
неутољива!

ЕЕфимијо, умна дево,
дево Христова,
За муке ти Христос Господ
царства дарова.
Приступ имаш Божјој Мајци
и Христу Богу,
Те молитве свете твоје
помоћи могу.
О моли се, Ефимијо,
за све грешнике,
Обрати их, светитељко, у
покајнике.

РАСУЂИВАЊЕ

Често нас изненадно сналазе беде, и ми се узалуд питамо зашто. Само црква Христова зна да објасни узрок свакој беди. Све беде разврстава црква углавном у две групе: једне, које сналазе грешника због старих непокајаних греха; друге, које нападају праведника и служе, по речима Златоустовим, „узроком задобијања венаца, као што је то случај са Лазаром и Јовом." Царица Евдокија тајно се саглашавала са Евтихијевом јереси слушајући у том савете подмуклог евнуха Хрисафија. Но снађе је беда изенадно. Једног дана муж њен, цар Теодосије, донесе царици јабуку, необичне величине. Царица посла јабуку болесноме сенатору Павлину; а овај, из љубави према цару, посла цару Теодосију ту исту јабуку. То даде цару повода, да подозрева у недозвољене односе своје жене са сенатором. Тада цар упита царицу, где јој је она јабука? Царица слага и рече: појела сам! То још више увери подозрење царево, и цар одагна Евдокију у Палестину. Временом се Евдокија излечила од јереси и, по савету великих духовника палестинских, вратила потпуно Православљу. Беда царичина није дошла због ма каквих недозвољених односа са Павлином — у томе је царица била потпуно невина — него због њеног јеретичког настројења. Други и другчији случај: цар Маркијан, као војвода, путујући близу Филипопоља, виде леш убијена човека на друму, и из чистог милосрђа сиђе с коња и поче леш сахрањивати. Утом неко наиђе и виде, и достави војводу суду као убицу. Маркијан имаше бити кажњен смрћу, да се ускоро Божјим откровењем не проказа прави убица. Ова беда спада у ону другу групу — „задобијања венаца." Војвода Маркијан ускоро потом би изабран за цара.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесне судбе Божје у погледу људи (I Цар 14) и то:

1. како се разболи и умре син Јеровоамов за казну оца богоодступника и за спасење своје,
2. како остала чељад Јеровоамова изгибоше и бише изедена од паса у граду или од птица у пољу.

БЕСЕДА
о властодршцу Господу

Власт имам положити (душу) и власт имам узети је опет (Јов. 10, 18)

Божанска моћ Господа нашег Исуса Христа показала се у потпуној власти Његовој над самим Собом. Кад би се моћ божанска мо-

гла одвојити од љубави божанске, онда би се могло рећи за Христа: Он је могао ваплотити се а могао је и не ваплотити се; исто тако: Он је могао умрети, а могао је и не умрети. Но Он се ваплотио по љубави Својој божанској према људима; и по тој истој неисказаној љубави Он је предао Себе на смрт, као *пастир добри* за стадо своје. Човек, који сам себе убије, нема власти над душом својом, и не убија себе по власти својој него по власти греха, или ђавола, или по власти каквих тешких околности. Исто тако човек, кога други убијају, нема власти над душом својом, нити може рећи за душу своју пред убицама: *власт имам положити* уе, јер он већ мора да је положи и не хотећи. Само је Господ Исус могао то рећи у присуству Јевреја, Својих убица: *власт имам положити је.* Имајући ту власт, Он је могао једним чудом, лаким за Себе, учинити, да Јевреји пре сви изгину, него што Њега на крст распну. Али Он је унапред гледао спасоносне плодове од Своје смрти, зато се драговољно предао, да буде убијен.

И власт имам узети је опет. Овим речима Он наговештава Своје васкрсење. По Својој божанској власти, дакле, Господ је и умро и васкрсао.

О Господе свемоћни и човекољубиви, како си дивно устројио спасење људско по моћи и љубави Својој божанској. Помози нам, о помози нам, само да усвојимо то спасење. Теби слава и хвала вавек. Амин.

17. СЕПТЕМБАР

1. **Св. муч. Вера, Нада, Љубав и мајка им Софија.** Живеле и страдале у Риму у време цара Адријана. Софија мудра, како јој и име каже (софија—мудрост), беше остала удовом, и као хришћанка беше добро утврдила и себе и кћери своје у вери Христовој. У вре-ме када се мучитељска рука Адријанова пружи и на добродетељни дом Софијин, Вера имаше 12, Нада 10, а Љубав 9 година. Изведене пред цара оне све четири, држећи се за руке „као венац исплетени," смерно али одлучно исповедише веру у Христа Господа и одбише да приносе жртве идолској богињи Артемиди. Пред страдање мајка са-ветима својим крепљаше кћери своје, да би истрајале до краја. „Ваш небесни љубитељ Исус Христос јесте здравље вечно, красота неиска-зана и живот бесмртни. И када тела ваша буду муком уморена, Он ће вас обући у нетрулежност и ране на вашим телима ће засијати на небу као звезде." Све једну по једну мучитељ мучаше љутим мукама, најпре Веру, па Наду, па Љубав. Тукоше их, секоше, бацаше у огањ и у врелу смолу, и најзад једну за другом мачем посекоше. Мртва тела својих кћери узе Софија, однесе ван града и тамо чесно сахра-ни. И оста на гробу њиховим три дана и три ноћи молећи се Богу, и у томе предаде дух свој Богу хитајући у рајска насеља, где је бла-жене душе њених славних кћери чекаху.

2. Св. муч. Агатоклија. Била слушкиња у некога Николе и жене му Павлине, који најпре беху хришћани, па оставивши Хришћанство, поново се поклонише идолима. Агатоклија света не хте следовати примеру своје господе, те зато би љуто мучена и од њих и од судија. Најзад је госпођа њена умртви сипајући јој огањ на врат. Но Бог прослави слушкињу Своју у царству Свом небеском.

3. Св. **156** мученика. Сви Мисирци. Страдали за Христа Господа 310. год., једни од мача, други од огња. Међу њима била су и два старца епископа: Пелеј и Нил, свештеник Зинон, и два славна мужа: Патермутије и Илија. С њима пострада и епископ Силуан, и знаменити слепи старац Јован, који је знао Св. Писмо наизуст, и наизуст га читао на скуповима хришћанским. Сви се увенчаше венцима мученичким и преселише у бесмртно Царство Христово.

4. **Св. муч. Теодотија.** Осам година подносила љуте муке за Христа од некога хегемона Симвликија, који најзад сиђе с ума. Посечена мачем око 230. год. у време цара Александра Севера.

Софија премудра Господа прослави,
Три прекрасне ћерке на жртву Му стави;
Па ћеркама збори: не бојте се, кпери,
Крепите се Христом, истрајте у вери,
Не бојте се муке ни љуте невоље,
Не жалите тела, — на небу је боље:
Боље ће вам тело Бог на небу дати;
Не жал'те лепоту — лепшом ћете сјати
У Божијем царству, мсђу ангелима,
Ко цареве кћери међу царевима;
Не жал'те живота, та шта живот вреди!
И стотина лета мери се са педи!
Бесконачан живот на небу вас чека,
Живот без свршетка, живот без почетка.
Не жал'те за друштвом земних пријатеља,
Та тамо је друштво дивних светитеља.
Нит жал'те за друштвом земаљских сродника.
На небу је друштво славних мученика. —
Тако света мајка учи кћери свете,
Док једна по Једна у небо одлете,
Три голуба бела, невина и чиста,
(Одлетеше хитно у наручје Христа.
А за њима мајка душом се уздиже,
Своје славне кћери у Рају сустиже.
Сад се за нас моле, мајка са кћерима,
И молитве њихне Бог милосни прима.

РАСУЂИВАЊЕ

Владалац богобојажљив и веран Богу права је благодат небеска за сав народ. Краљ Вацлав Чешки беше такав владалац. Његова ревност према светињи вере и строгост у животу напомиње нам древне подвижнике. Дан је посвећивао државним пословима а ноћ молитви. Са својим старим слугом Подивојем често је босоног по зими ходио на јутрењу у цркву. И често је сам месио и пекао просфоре, а обавезно онда када се сам хтео причестити. Његовом бригом подизани су многи храмови, у којима се посведневно служила служба Божја. Нарочито се бринуо о сиротим и бедним. Био је мирољубив, али

ипак велики и неустрашив јунак. Када суседни кнез Радислав нападне на Чешку земљу, Вацлав му посла писмо питајући га, шта га побуђује да ратује са њим. Горди Радислав одговори, да он тражи, да Вацлав уступи њему сву Чешку и свој престо. Тада Вацлав скупи велику војску и изађе пред свог непријатеља. Па видећи две силне војске, сажали му се да толики људи гину, те посла овакву поруку Радиславу: „Спор иде између мене и тебе; ти желиш да владаш Чешком а ја не уступам. Дозволи, да ту ствар решимо бојем међу нама двојицом. На што крвава битка двеју војски?" Кнез Радислав се сагласи на двобој; но би побеђен од Вацлава, и на коленима мољаше овога за опроштај.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам безакоња Јудеја и казну Божју (1 Цар, 14) и то:

1. како и народ и цар Ровоам чинише што је зло пред Господом,
2. како подигоше идоле по храмовима; и како беше у земљи много ацувана,
3. како цар мисирски удари на Јерусалим и опљачка све злато из храма.

БЕСЕДА

о јединству бића Оца и Сина

Ја и отац једно смо (Јов. 10, 30)

Што је више чудеса чинио Господ Исус и што се више приближавао смрти, све је отвореније говорио о Себи. Многобројна чудеса и дужина времена, довољна за размишљање, дејствовали су и на незлобне и злобне: незлобни су постали пријемчиви за откривење високих тајни Божјих, а злобни су злобом све више себе помрачавали и онеспособљавали за пријем тих тајни. Зато злобни *узеше камење да га убију.*

Ја и отац једно смо. Отац и Син једно су по суштини бића, но нису једно по ипостасима, јер иначе не би се звали са два имена — Отац и Син. Све особине бића Очевог има и Син, има и Дух Свети; али особине ипостаси Очеве припадају само Оцу, и особине ипостаси Сина припадају само Сину, и особине ипостаси Духа припадају само Духу. Но кад је реч о божанској суштини, Син може казати: Ја и Отац једно смо; и Отац може казати: Ја и Син једно смо; и Дух Свети може казати: Ја и Отац једно смо, и ја и Син једно смо.

Јединство Свога бића са Оцем изразио је Господ Исус и даљим речима: *отац је у мени и ја у њему.* Може ли се јасније говорити о божанству Сина? Може ли се људским језиком јаче изразити јединство триипостасног Бога? Догма о божанству Сина Божјега као и догма о јединству бића Божјега откривене су и положене самим Господом Исусом Христом. Нека нико, дакле, не поклања вере обманама неких неверника и јеретика, као да сам Господ Исус није објавио своје божанство, него да је та догма тобож доцније истакнута у

цркви. Да Христос није обајавио Своје божанство, зашто би Јевреји рекли Њему: *градиш се Бог!* И зашто би се дигли камењем на Њега? О Господе Исусе, Сине Божји, једнобитни са Оцем и Духом Све-тим, помилуј нас и спаси нас силом и добротом Божанства Твога, свесилнога и свеблагога. Теби слава и хвала вавек. Амин.

18. СЕПТЕМБАР

1. **Св. Евменије, еп. гортински,** на Криту. Од младости сведушно пошао за Христом, ослободивши се од два тешка бремена: од бремена богатства и од бремена тела. Првог бремена ослободио се раздавши све своје имање ништим и убогим, а другога великим постом. И тако прво себе исцели, па онда поче другима давати исцељење. Бестрастан и испуњен благодаћу Духа Светога Евменије засија светлошћу, која се не могаше сакрити. Па као што је писано *не може се град сакрити кад на врху горе стоји* (Мат. 5, 14), не може се ни Евменије свети сакрити од света. Видеше га људи и изабраше за епископа у Гортину. Као епископ он управљаше стадом Христовим као пастир добри. Беше отац сиротим, богатство ништим, утеха жалосним, исцелитељ болним, и предиван чудотворац. Молитвом је чинио чудеса многа: опаку змију умртвио, демоне изгонио, болеснике многе исцелио; и то не само у своме месту него и у Риму и у Тиваиди. У Тиваиди молитвом кишу испроси у Бога у време суше; и тамо најзад и сконча земни живот свој и пресели се у вечне обитељи Господа својега. Живео и деловао у VII столећу.

2. **Св. муч. Ариадна.** У граду Промиси у Фригији за време цара Адријана беше неки властелин Тертил, незнабожац. Ариадна девица беше му робиња, и хришћанка. На дан рођења свога сина Тертил уреди велико жртвоприношење идолима, на које благочестива Ариадна не пође него оста дома молећи се Богу истиноме. Господар њен разгневи се на њу због тога и поче је присиљивати да се одрекне Христа и поклони идолима. Но како се Ариадна отказа то учинити, он је намучи бијењем и другим љутим мукама, па је баци у тамницу. Онда је пусти из тамнице и најури од куће; но убрзо се раскаја, што је пусти, те посла слуге да је ухвате и врате. Ариадна се беше већ удаљила из града. Када виде гонитеље, она се помоли Богу при једној великој стени, и стена се раствори и сакри Ариадну. Слуге се од тога збунише, међу собом завадише и побише, те изгибоше један од другог.

3. **Св. муч. Бидзин, кнез грузински.** Пострадао за Христову веру од шаха Абаса II заједно са својим сродницима: Елисбаром и Шавлом 1661. год.

Ариадна, девица изрјадна,
Чесно служи господара свога,
Али Бога више но човека.

Робињица телом а не душом,
Она душу не хте заробити,
Идол'ма се не хте поклонити:

Клањаше се Богу Створитељу,
Клањаше се Христу Спаситељу,
Идол'ма се не хте поклонити.
Муке прими за Господа свога,
муке прими са радошћу вељом,
Са радошћу и олагодарношћу.
Бог милосни оком свевидећим
Виде муке свете Ариадне,
Па нареди мртвоме камену Да
сакрије деву намучену. Као
негда Теклу и Јована. Ариадно,
преблажена дево, ГТомози нам
твојим молитвама Пред
престолом Бога милоснога, А у
друштву свете Богомајке —
Помози нам твојим молитвама.

РАСУЂИВАЊЕ

Кад учинисте једноме од ове моје најмање браће, мени учинисте (Мат. 25, 40), рече Господ. Слично бива при давању милостиње као и при Причешћу. У Причешћу под видом хлеба и вина ми примамо у се самога живога Господа Христа; при давању милостиње дајући беднику, ми дајемо самоме живоме Господу Христу. Неки човек у Цариграду беше необично милостив. Идући улицама градским, он је тискао у руке сиромасима свој дар, и одмах ишао даље, да не чује благодарност и да не буде познат. Када га упита неки његов пријатељ, како поста тако милостив, он одговори: „Једном у цркви чух свештеника где учи, да ко даје сиромаху, тај даје самоме Христу у руке. Не поверовах у то онда, јер мишљах, како то може бити, кад је Христос на небесима? Но једном идући дому своме, видех ништега где стоји и проси, а над главом његовом сјаји се лик Христов. У том неко прође и даде просјаку хлеб; и ја видех како Господ пружи Своју руку, прими хлеб, и благослови даваоца. Од тада ја увек виђам тај лик над главама просјака, и зато са великим страхом чиним милостињу колико могу."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам правду цара Асе и награду Божју (I Цар. 15) и то:

1. како Аса чињаше што је право пред Господом и очисти земљу од идола,
2. како му Бог дарова победу над Етиопљанима и благослови њега и народ његов сваким добром.

БЕСЕДА

о Господу васкрслом и живом, који је васкресење и живот

Ја сам васкресенаје а живот (Јов. 11, 25)

Ове свете речи изрекао је Господ Исус Христос. Није их он само казао, него и делом доказао. Васкрснувши кћер Јаирову, и сина удовице Наинске, и пријатеља светог Лазара, Он је доказао, да је *Он васкресеније и живот,* и васкрситељ и животворац. Но васкрсењем самога себе из мртвих Он је то најбоље доказао. Јер бити жив и помоћи умрломе — о томе се бар да говорити; али бити мртав, и сахрањен, и лежати три дана у гробу, и помоћи себи, оживети себе — о томе се није дало ни говорити до Христова васкрсења. То је чудо

над чудесима, и доказ силе над сваком силом. То чудо извео је Господ наш. Ту силу показао је Господ наш. Истините су, дакле, речи Његове: *ја сам васкрсење и живот,* истините, и свете, и утешне за све нас, који гредемо неизбежној смрти телесној, и који се надамо живети после гроба и видети жива Господа нашег у слави.

Но није Господ наш само васкрситељ тела, Он је васкрситељ и душе. За живота Свога на земљи Он је васкрсао само неколико људских тела и безброј душа. Да тиме покаже, да је васкрсење душе много важније од васкрсења тела. Безмало све људске душе биле су мртве, кад је Он сишао у свет, и Он је безбројне васкрсао силом Својом и запојио животом Својим. И Јевреји и незнабошци били су душом мртви, и Он је оживео и једне и друге. Оставимо, браћо, и ми бригу о васкрсењу наших тела, и потрудимо се, док још имамо рока, око васкрсења душа наших. Јер ако душе наше не васкрсну и не оживе Христом још овде на земљи, не очекујмо никакву радост од васкрсења наших мртвих телеса у дан судњи, у *Дан Гнева.* Јер ће тада тела мртвих душа устати не у живот него у вечну муку.

О Господе Исусе, васкрсење наше и животе наш једини, помози нам силом Твојом и милошћу Твојом, да васкрснемо и оживимо Тобом, на спасење и живот вечни. Теби слава и хвала вавек. Амин.

19. СЕПТЕМБАР

1. **Св. муч. Трофим, Саватије и Доримедонт.** У време цара Прова, у III столећу, када над Антиохијом начелствоваше неки Атик, дођоше у Антиохију два хришћанина, Трофим и Саватије, обојица угледни и чесни грађани. Но догоди се баш у то време нечисто празновање и жртвоприношење Аполону у Дафни код Антиохије. Атик се нарочито стараше, да сви грађани узму учешћа у том празновању. Па како неки видеше Трофима и Саватија и јавише Атику, да ови странци не узимају учешћа у њиховом празновању, узе их Атик на суд, па кад се не одрекоше Христа, врже их на муке једног по једног. Пошто изби и намучи Трофима, посла га у Фригију, неком Дионисију, још љућем мучитељу хришћана, а он изведе из тамнице Саватија и поче му судити. Када мучитељ упита Саватија ко је и каквога је чина, он одговори: „Чин и достојанство моје, и домовина, и слава, и богатство јесте Христос Син Божји, вазда живи, чијим промислом васиона стоји и управља се." Зато га бише и трзаше и стругаше гвожђем, док му се кости под месом не указаше. У тим мукама и сконча. А Трофима мучитељ Дионисије удари на велике муке, и држаше га у тамници још за веће. Тада дође Трофиму у тамницу и служаше му сенатор неки Доримедонт, потајни хришћанин. Када ово дознаде мучитељ, стаде мучити обојицу подједнако, па их најзад баци пред зверове. Но зверови их не дирнуше. Доримедонт свети нарочито држаше медведицу вукући је за уши, да би га растргла, али се медведица при свем том умиљаваше. Мучитељ

нареди, напослетку, те посекоше мачем св. Трофима и Доримедонта. Душе ових св. мученика сад царују на небесима.

2. **Св. муч. Зосим пустињак.** Неки кнез киликијски Дометијан иђаше у лов у планину са слугама својим. У планини виде стара човека, окружена зверовима, кротким као јагањцима. Упитан ко је и шта је, старац одговори, да му је име Зосим, да је хришћанин, и да одавно живи са зверовима, који су бољи од мучитеља хришћана у граду. То увреди Дометијана, који и сам беше љути мучитељ хришћана, па окова Зосима и посла га пред собом у Назарет, где га нарочито хтеде мучити, да би тамо заплашио оне који верују у Христа. И када га свега израњави и искрвави ударцима, веза му камен о врат, па га уздиже на једно дрво. Па му се ругаше кнез: „Заповеди, да дође један звер, па да и ми сви верујемо!" Св. мученик се помоли Богу, и заиста појави се огроман лав, који приђе Зосиму и потури главу своју под камен, да олакша мученику. У великом страху одреши кнез Зосима, но овај убрзо затим предаде дух свој у руке Господа свога.

3. **Св. Теодор, кнез јарославски.** Праведан и милостив, пред смрт примио схимну и упокојио се 1298. год.

У пустињу суху, од људи далеко, Свети Зосим беше зарана утеко, Да се у самоћи разговара с Богом, И проводи живот и труду премногом, У молитви, посту, у ноћноме бдењу, И у спасоносном богоудубљењу. Ко ангел у бдењу, као див у вери, незлобност његову осетише звери. Мрзитељи људи заволеше свеца, Послушна му беху као оцу деца. А милостан светац милошћу их кроти, Звер се одазива добротом доброти, И доброту памти, и злом је не враћа, Добротвору своме захвалноћшу плаћа. Прогоњен од људи, зверовима мио, Међ зверове Зосим беше с' уселио, Но зверови — људи открише му село, Мукама му љутим уморише тело, Сад се Зосим свети на небу радује, Са свецима многим у Рају ликује. И моли се за нас да брод пребродимо И у Рају са њим да се веселимо.

РАСУЂИВАЊЕ

И мртви осећају и знају добра дела, која им се чине. У то хришћанин не треба да има никакве сумње. Добро дело као електрична струја шири се по целом небеском свету. Неки чиновник царски Магистријан би послат од цара некуда по важном послу. Путујући, Магистријан угледа човека ништа мртва, потпуно нага. Он се сажали, скиде своју кошуљу, обуче мртваца и чесно сахрани. После извесног времена догоди се несрећан случај са Магистри-јаном, наиме, он паде с коња и сломи ногу. И лежаше дуго болан у постељи. Једном се сабра к њему неколико лекара, да се посаветују о болести његовој. Лекари нађоше, да се нога мора одсећи. Те ноћи

Магистријан није могао спавати, него је само туговао и плакао. У поноћи јави му се наједном неки човек, и упита га: „Што плачеш?" Када му Магистријан објасни, онда непознати човек истрља руком болесну ногу, и нога постаде здрава. „Ради Бога, реци ми, ко си ти?" — упита Магистријан. На то непознати рече: „Погледај на мене и види, зар ова кошуља није твоја? Ја сам онај, кога си ти видео нага мртва, и кога си обукао у ову кошуљу. И ево за твоје добро дело посла ме Бог, да те исцелим. Благодари Богу!"

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам грех цара Асе и казну Божју (II Днев. 16) и то:

1. како Аса, уплашен од суседног цара, узе из храма Божјега злато, да њиме купи савезника у цару сирском,
2. како га цар сирски, узевши злато, изневери,
3. како Бог попусти тешку болест на Асу.

БЕСЕДА

о тузи Христовој

Сад је дута моја жалосна; и шта да кажем? Оче, сачувај ме од овога наса; али зато дођох на час овај (Јов. 12, 27)

У овај свет земаљски ништа реалније није ушло од Господа Исуса Христа, ништа реалније као Бог и ништа реалније као човек. Уистини, сав овај свет изван Исуса Христа изгледа призрак. Ни земља, ни вода, ни ваздух, ни светлост немају ни изблиза ту реалност коју има Он. Гле, све ће ово проћи, а Он ће остати. Ваистину, Он је камен темељац једног непролазног света, и само онај, или оно, што се припије чврсто уз тај камен, моћи ће суделовати у том непролазном свету, непролазној реалности. Бурни, али немоћни таласи времена срдито су ударали, и данас ударају, час о реалност Божанства Христова, час о реалност Човечанства Његовог. Јер колико је требало хришћанима труда, да отварају очи безбожницима, и доказују Божанство Христово, толико им је требало труда, да отварају очи јеретицима и доказују Његово Човечанство. Но Дух Свети свезнајући постарао се унапред, и преко јеванђелиста спремио оружје хришћанским борцима унапред. *Сад је душа моја жалосна.* Зар би Господ осећао жалост, да није био прави човек, подложан свима немоћима телесне природе изузев греха? И не само жалост но и страх: *Оче, сачувај ме од овога часа.* Ово говори немоћна природа човечја, која се грози смрти (јер о смрти је реч), али не грешна него безгрешна природа човечја, јер Господ одмах додаје: *али зато дођох на час овај.* Видите ли, колико је важна смрт Христова? Ми смо њоме искупљени, њоме спасени. Нека се нико, дакле, не заустављa једино на науци Христовој, него нека се пренесе на Голготу и посмотри са ужасом крваву жртву на Крсту, која је принета за грехове наше, за спасење наше из смрадне чељусти змије преисподње.

О Господе Исусе, пострадавши нас ради и нашега спасења ради, помилуј нас још једанпут и још једанпут. Теби слава и хвала вавек. Амин.

20. СЕПТЕМБАР

1. **Св. вел. муч. Евстатије Плакида.** Велики војсковођ римски у време цара Тита и Трајана. Иако незнабожац, Плакида (тако му беше име незнабожачко) беше човек праведан и милостив, сличан капетану Корнилију, кога крсти апостол Петар (Дела ап. 10). Ходећи једном у лов, он погна једног јелена. Божјим Промислом јави се крст светао међу роговима јелена, и дође глас Господњи Плакиди, који овога упућиваше, да иде свештенику хришћанском и крсти се. На крштењу он доби име Евстатије, његова жена — Теопистија (Боговерна), а њихови синови — Агапије и Теопист.

По крштењу Евстатије оде на оно исто место, где се преко јелена јавило откровење, и клекнувши заблагодари Богу што га је привео истини. У том му се опет јави глас Господњи и предрече му страдање за име Његово, и укрепи га. Тада Евстатије тајно напусти Рим са својом породицом с намером, да се повуче међу прост народ, и да у непознатој и скромној средини послужи Богу. Чим приспе у Египат, одмах навалише на њега искушења. Неки зли варварин оте му жену, а оба сина ухватише му зверови и однеше. Но убрзо тај варварин погибе, а децу му од зверова спасоше чобани. Евстатије се настани у неком селу египатском, Вадисис, и ту као најамник сеоски проживи 15 година. После тога нападоше варвари на Римско царство, и цар Трајан жаљаше, што му нема храброг војводе Плакиде, који је, где год је ратовао, победу односио. И посла цар два своја официра да по целом царству траже великог војводу. По Божјем Промислу ти официри, негда-шњи другови Евстатијеви, дођу у оно село Вадисис, нађу Евстатија и доведу га цару. Евстатије скупи војску и победи варваре. На путу натраг за Рим Евстатије пронађе и своју жену и оба сина. Када стиже у Рим, цар Трајан беше умро, и цар Адријан беше на престолу. Кад Адријан позва војводу Евстатија да принесу жртве боговима, Евстатије му рече, да је он хришћанин. Цар га баци на муке заједно са женом и синовима. Но како им зверови не нашкодише ништа, бацише их у усијаног металног вола. Трећег дана извадише њихова тела мртва, али од огња неповређена. Тако овај славни војвода даде и *кесару кесарево и Богу Божје,* и пресели се у вечно Царство Христа Бога нашега.

2. **Св. Михаил, кнез, и Теодор, бољарин.** Кнез черниговски Михаил оде у хорду татарску са својим бољарином Теодором по позиву Бати-а цара. Па како не хтеше, по обичају татарском, проћи кроз огањ и поклонити се идолима при уласку к цару, бише посечени 1244. год. Мошти њихо-ве, сведоци њихове мученичке смрти за Христа Господа, почивају у Архангелском храму у Москви.

3. Преп, муч. Иларион. Монах светогорски, драговољно пострадао за веру Христову од Турака у Цариграду 20. септ. 1804. г. Мошти његове чудотворне почивају у цркви Св. Преображења на острву Проту.

Евстатије, чудо од војвода,
Живот даде за живог Господа.
Власт и славу и почаст цареву,
Све одбаци као празну плеву,
Рад Исуса, цара бесмртнога,
Ради правог живота вечнога.
Глас Исусов кад се њему јави,
Испуни га пламеном љубави
Према Христу Богу преславноме,
ГТреславноме, човекољубноме.
Тај глас оста дубоко у души, Не
може га земља да угуши; И
крст сјајан што војвода виде,
Из душе му никад не изиде, Крст
му даде чудно бестрашије, Крст га
спасе од силе вражије, Са
супругом, верном као стеном, И са
децом јуначком и чедном,
Евстатије тело огњу даде, А дух
блажен Господу предаде.
Евстатије, славни мучениче,
Непобедни Исусов војниче, Цркву
Божју помози, утврди, Да је демон
злобом не нагрди, Нек се црква ко
звезда заблиста И прослави своје
Сунце — Христа.

РАСУЂИВАЊЕ

Самоубиство је смртни грех и пркос Духу Светоме, који живот даје. Самоубиство је утолико страшнији грех од убиства, што грех убиства човек може још и покајати, док за грех самоубиства нема покајања. Ево два случаја превелике невоље, у којима би малодушни извршили самоубиство, а у којима су се свети Божји људи показали јунаци. Св. Евстатије једнога дана нађе се у оваквом положају: на једној обали реке беше оставио једног сина, док је другога пренео на другу обалу и вратио се да и онога сина пренесе. Дошавши до средине реке, он погледа на једну обалу и виде, како лав ухвати једног његовог сина и однесе, погледа на другу обалу и виде како вук зграби другог његовог сина и однесе. Малодушан би се у таквом случају загњурио у воду и учинио крај своме животу. Евстатије испуњен тугом, не изврши самоубиство, него с надом у Бога проживе 15 година као најамник. И дочека овај стрпљиви човек да види опет своја два сина. Тако Бог награди веру његову и трпљење.

Свети Иларион као младић би приморан да се потурчи. Но савест га поче љуто мучити, и он не имаше нигде мира. Поврати се у веру хришћанску, покалуђери се, предаде тело своје великом посту и сваком тешком подвигу. Но мир душевни не поврати му се. Малодушан и маловеран би извршио самоубиство. Но, Иларион изабра несравњено бољи пут. Оде у Цариград са својим духовним оцем, Висарионом, и не само јавно исповеди веру Христову у султановом двору, него посаветова и Баш-агу, да иде у Русију и да се крсти. После поруга и мучења овај храбри младић би посечен. И Бог га прослави и на небу и на земљи. Његове свете мошти и до данашњега дана чудодејствују. А где је слава самоубица? Где мошти њихове?

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам правду цара Јосафата и награду Божју (II Днев. 17) и то:

1. како Јасафат ревноваше за истинитога Бога, и како истреби идоле по земљи својој,
2. како му Бог даде богатство и славу и мир, и победу над непријатељима.

БЕСЕДА о једном Путу, Истини и Животу

Ја сам пут и истина и живот, *нико неће доћи к оцу до кроза ме (Јов. 14, 6)*

Ове речи браћо, нису само речене, него и крвљу заливене, васкрсењем потврђене, Духом Светим у срца верних усађене, и црквом кроз векове и векове доказане и — доказане. Од свију блага на свету људи највише воле живот. И више воле људи живот него ли и истину, иако нема живота без истине. Врховно је благо, дакле, живот, а истина је темељ живота. Ко љуби живот, мора љубити и истину. Но где је пут ка истини? *Ја сам* луг, вели Господ. Он не вели: и ја сам пут, да не би неко помислио, као да има и неки други пут ка истини изван Господа Исуса. Но Он није само пут него и *истина* и живот, да нико не помисли као да има и нека друга истина и неки други живот изван Господа Исуса. Он се зато родио као човек, да људима пут покаже; зато се и распео, да крвљу Својом обележи пут. *Нико неће доћи к оцу до кроза ме.* Ово треба да разумеју они који се заваравају помишљу, да могу познати Бога и задобити Царство Божје и мимо Господа Исуса Христа. Ту лажну наду, ту очајну самообману, Господ им је сасвим пресекао горњим речима. И апостол, који је те речи чуо и записао у Јеванђељу, исказује их у посланици својој још и овако: *који се год одриче сина, ни оца нема* (Јов.[4] 2,23).

О Господе Исусе, благословени и изворе благослова, ваистину Ти си нам једини пут, једино видело, једина истина, једини живот и животодавац. Тебе признајемо пред људима и ангелима као једног Бога и Спаса нашега. Помилуј нас и спаси нас. Теби слава и хвала вавек. Амин.

21. СЕПТЕМБАР

1. **Св. апостол Кодрат.** Један од Седамдесеторице. Ученик великих апостола. Проповедао Јеванђеље у Атини, и био епископ најпре у Атини после св. Публија, а потом у граду Магнезији. Беше врло учен у светској мудрости и богат благодаћу Духа Светога. Његов

животописац каже о Њему: беше као звезда јутарња по среди облака (Сирах. 8, 6); облаци беху тамно јелинско незнабоштво, без светлости благочешћа; а св. апостол Кодрат кроз реч Божју засија им — Јелинима — као светлост велика, осветли таму, низложи скверне жртве, скруши идоле, и разори храмове демонске молитвом. Но тама увек мрзи светлост; тако и незнабошци омрзоше Кодрата светога, и најпре га тукоше камењем, као некад Јевреји св. Стефана, а потом га вргоше у тамницу, и не даваху му никако хлеба све док не испусти душу своју свету и не пресели се у Царство Христа Бога свога. Св. Кодрат написао је одбрану Хришћанства и предао је цару Адријану. Та одбрана толико је подејствовала на незнабожачког цара, да је овај наредио, да се хришћани не гоне без нарочитих кривица. Пострадао је св. Кодрат око 130. год. Погребен је у Магнезији, где је и пострадао.

2. **Свешт. муч. Ипатије, еп. ефески и Андреј презвитер.** Два друга из детињства, родом из Ликије. Када порастоше, обојица се сведушно предаше Богу на службу, и то Ипатије као строги монах и подвижник, а Андреј, као клирик у народу и проповедник слова Божјег. Због великих добродетељи, Ипатије би постављен за епископа у Ефесу, а Андреј за презвитера. Обојица пострадаше у време иконоборног цара Лава Исаврјанина. После грозних мука за свето Православље беху обезглављени 730. год. И обојица прођоше из овог пролазног живота у живот вечни.

3. **Св. Димитрије, еп. ростовски.** Празнује се 28. октобра, а 21. септембра спомиње се догађај открића његових чудотворних моштију 1752. год

4. **Сабор светитеља Кијево-печерских.** Благословено дело подвижништва, које отпоче трудољубиви и велики угодник Божји Антоније, разрасло се кроз векове као маслина многоплодовита. Многобројни светитељи, који у овим пећинама Антонијевим засијаше као звезде, празнују се сваки посебице у свој дан; под данашњим пак датумом спомињу се сви саборно и призивају вернима на помоћ.

Свети Кодрат. ко звезда јутарња, Просу светлост светог Јеванђеља, Просу луче по тминама густим, И благодат по срцима пустим. Људског ума Кодрат разби смутње, Људског срца он обасја слутње, Обасја их Христовом светлошћу. Свет просвети Христовом мудрошћу. К Вишњем Богу неверне подими, И за Христа љуте ране прими, Гонитељу Крста Адријану Кодрат писа чудесну Одбрану С речитошћу Јелинске вештине И с простотом хришћанске истине. Успе Кодрат цара убедити, Свету Цркву од зла заштитити. О Кодрате, христов учениче, Свете Цркве умни заштитниче, Божји слуго, и речју и делом, Сад си венчан славом неувелом;

Сви хришћани топло ти се *моле:*
Помози нам, свети апостоле!
Помози нам бедам' одолети, И за
Христа страдања поднети!

РАСУЂИВАЊЕ

Ако смо само с тврдом решеношћу почели да живимо по закону Божјем, не треба да се бојимо никаквих насиља неразумних људи, јер ономе ко је истински почео живети по закону Божјем, све што се дешава од људи, дешава се на његову корист и на славу Божју. Нарочито се не треба бојати принудног пресељења из места које смо заволели, у место које не маримо. Место празног страха и плиткоумог вајкања, боље испитујмо намере Божје с нама. Шта је Јосифу нашкодила злоба браће његове? Није ли његов безвољни одлазак у Мисир њега прославио, браћу спасао од глади, и створио услове за сва чудесна дела Божја кроз Мојсеја у Мисиру и у пустињи? Незнабошци и јеретици прогонили су често православне хришћане у варварске пределе. Шта су тиме постигли? Јесу ли уништили Православље? Не, него су га утврдили још јаче у душама прогоњених и распрострли међу варварске народе. Злобни јеретик Луције прогна из Мисира оба славна Макарија са неколицином пустињака тавенских на неко варварско острво, где сви жељи беху идолопоклоници. Но ови свети мужеви својим поукама и примером живота ускоро успеше да цело острво покрсте. То острво после се прозвало Острво покајања.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно Божје спасење Јерусалима због правде Јосафатове (II Днев. 20) и то:

1. како мноштво Моаваца и Амонаца пођоше на Јерусалим,
2. како се цар Јосафат помоли Богу, и објави му се кроз пророка: *ово није ваш рат него Божји,*
3. како се Моавци и Амонци међу собом искрвише и сви до једног изгибоше.

БЕСЕДА

о божанству Сина и битној једнакости с Оцем

Који видје мене, видје оца (Јов. 14, 9)

Господе покажи нам оца и биће нам доста, рече Филип. На ове речи одговори му Господ Исус: *толико сам вријеме с вама и нијеси ме познао, Филипе?* Који *видје мене, видје оца.* Тако одговори Господ своме ученику. Филип је желео да види Бога телесним очима. Три године гледао је он Христа, и није Га познао као Бога. Зашто? Зато што је у то време, пре силаска Духа Светога, Филип гледао телом у тело, тј. телесним очима гледао је и видео је Господа Христа као човека. Он још није видео Божанство у Сину Божјем

ваплоћеном, а тражи да види Бога Оца! *Који видје мене, видје Оца.* Тиме Господ неће да каже, да је Он Бог Отац; не, него да су Он и Отац једног бића. Уколико се Бог уопште могао показати људима, он се показао кроз Бога Сина, који се јавио људима као човек. Бог Отац није се ваплотио, само се Бог Син ваплотио. Како, дакле, да покаже Он Оца Свога телесним очима смртног човека? Зато се управо и ваплоти Син, да Собом објави људима и Себе, и Оца, и Духа Светога, јединосушно Божанство, тројично по ипостаси. *Који видје мене, видје оца.* Господ овде мисли на божанску природу своју. У томе је он потпуно једнак и једнобитан са Оцем. И да је Филип могао у то време видети божанску природу Христову, он не би ни ставио онај захтев: *покажи нам оца.* Наравно, он није ни могао видети божанску природу, која је духовна и невидљива, али је могао видети, и то јасно видети велика дела Христова као пројаву Његове божанске природе. И данас, браћо, неки људи говоре: покажите нам Бога, па ћемо веровати! Реците им: ево ми вам показујемо Господа Христа, верујте! Деветнаест векова сам с вама, људи, па зар Ме још нисте познали? Деветнаест векова, испуњених славом Његовом, чудесима, силом, благодаћу, милошћу, светитељима, мученицима! И још малоумни питају: где је Бог?

О Христе Господе, Боже наш, отвори очи духовне онима који још не виде — да виде величанство славе Твоје. Теби слава и хвала вавек. Амин.

22.СЕПТЕМБАР

1. **Свешт. муч. Фока, еп. синопски.** Од младости подвизавао се у свим хришћанским добродетељима. Као епископ у своме месту рођења, у граду Синопу, на обали Црнога мора, примером и речима божанским утврдио правоверне у вери, и обратио у веру праву многе идолопоклонике. Окамењени незнабошци беху испуњени гневом на Фоку светога. И Господ предочи Фоки мученичку кончину кроз једну визију. Наиме: виде Фока голуба светла како слети с неба носећи у кљуну своме красан венац, од цвећа, и како спусти на главу његову. И чу Фока глас од голуба: „Чаша твоја напуни се, и треба да је испијеш!" Из те визије сазнаде угодник Божји, да му треба ускоро за Христа пострадати. И не устраши се, него с благодарношћу Богу припремаше се за муке. Ускоро после тога неки кнез Африкан узе Фоку на истјазање, наложи на њега љуте муке; све му тело испребија и израњави, па после тамновања баци га у кључалу воду, у којој овај храбри Христов војник сконча земни живот и пресели се у радост Господа свога. Пострада у време цара Трајана.

2. **Св. пророк Јона.** Живео на преко 800 година пре Христа. У његовом животопису вели се, да је он био син оне удовице у Сарепти Сидонској, кога пророк Илија васкрсе из мртвих. Својим тридневним пребивањем у утроби кита св. Јона предображавао је

тридневно пребивање Христа у гробу, а спасењем из утробе кита — васкрсење Господа из мртвих. Остало све о овом дивном пророку треба прочитати у књизи пророка Јоне.

3.Св. **муч. Фока Баштован.** Земљак свештеномученика Фоке. У Синопу близу Црног мора имао Фока башту, коју је сам обрађивао. Плодовима своје баште он је гостио све мимопролазнике не пропуштајући да им и душу угости словом Божјим. Но чу за њега кнез, мучитељ хришћана, и посла војнике да га убију. Фока угости војнике тако срдачно, да се они устезаху да га убију. Но по његовој молби они извршише заповест и одсекоше му главу. На томе месту, а на његовим чудотворним моштима ускоро је подигнут храм његовог имена. Светог Фоку нарочито морнари поштују, и призивају у помоћ сви путници на мору. Пострада 320. год.

4. **Преп. Козма Зографски.** Пореклом од племићке фамилије бугарске. Кад су га родитељи хтели оженити, побегне у Свету Гору. Отшелник и чудотворац. Подвизавао се у пештери близу ман. Зографа. У више махова јавила му се Света Богородица. Највећи зографски подвижник и чудотворац. Страшна келија, у којој се Козма ћутке подвизавао и борио с демонима, постоји и данас северозападно од ман. Зографа. Видовито гледао духом и описивао догађаје у даљини времена и простора. Скончао у старости, 22. сеп. 1323. год. и после многотрудног живота преселио се у радост Господа свога.

5. **Св. Петар Милостиви.** Угодник Божји из VI века.

6. **Св. Јона, презвитер.** Отац св. Теофана, писца канона и св. Теодора Начертаног. Чудотворац. Скончао у ман. Св. Саве Освештаног у IX столећу.

Нинива, Нинива, сва од греха јечи,
Па Бог шаље Јону, да Ниниву лечи.
Неће Јона, неће, но од Бога бега!
О куда ћеш, Јона, утећ од Вишњега?
Спава Јона, спава, а бура се диже,
Бог лагано ходи, ал у време стиже.
У таласе бачен, прогутан од кита
— Од кога сам бежбУ Јона себе пита.
Бежб сам од ког се утећи не може!
Бог накара Јону, па опет избави
И Промислом Својим занавек прослави.
На Ниниву Јона не хте ли да вичеш?
Казном ћеш Бесмртног Христа да проричеш.
Речима ли не хте? Тада мораш делом
Да проричеш Христа — смрт и васкрс телом!
Дело Твоје, Јона, никад не увену,
И Христос те Господ људима спомену;
Кроз тебе се откри милост Бога жива,
Њоме ти сс спасе, и спасе Нинива.
Кроз тебе се откри сила покајања,
Сила покајања и Божјег праштања.
Ти зажали тикву, Бог зажали људе,
О покај нас, Боже, и спаси осуде!

РАСУЂИВАЊЕ

Кад човек јасно осети милост Божју према себи, тргне се као иза тупог и нечувственог сна, и застиди се своје дуговремене слепоће

према непрекидној милосрдности Божјој. У време цара Јустинијана главни царски скупљач пореза за Африку беше неки Петар, човек врло богат но врло тврд и немилостив. Једном се просјаци међу собом вајкаху, како ниједан од њих никад не доби милостињу од Петра. Тада се опклади један од просјака, да ће успети да испроси неку милостињу од Петра. И оде, и дотле неуклоно мољаше тврдицу за милостињу, док га овај у јарости не удари једним хлебом, пошто немаше ништа друго при руци. Радостан он узе хлеб и побеже. Одмах за тим разболе се Петар изненадно и тешко, и имаде овакву визију: виде себе истјазавана од демона у другом свету. На једну страну теразија демони трпаху грехе Петрове, тако да та страна сасвим претеже; док на другој страни стајаху ангели, жалосни што немају ниједног доброг дела у животу Петровом да ставе на другу, празну страну теразија. Један од ангела рече: ваистину, немамо шта да ставимо осим једног хлеба, којим је прекјуче ударио неког просјака. Тада ангели брзо ставише један хлеб на празну страну теразија, и тај хлеб претеже другу страну теразија са свим гресима Петровим. Кад се визија сврши, рече Петар сам себи: заиста, ово није привиђење, већ жива истина, јер видех све грехе своје од младости своје. Па кад ми толико поможе један хлеб, којим се бацих за просјаком, колико ли тек могу помоћи многа дела милостиње, учињене од срца и са кротошћу? И од тада Петар се обрати у најмилостивијег човека у своме граду. Све своје имање раздаде сиромасима; па кад сврши са имањем, он и самога себе раздаде бедним као милостињу у име Христово. Зато би прозван Петар Милостиви.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам гнев Божји на цара Јосафата (ПДнев. 18—20) и то:

1. како се Јосафат здружи са богоодступником царем Ахавом, и замало не погибе,
2. како се опет он здружи са царем Охозијом *који чињаше безакоња,* и како имаде велику штету,
3. како Бог не жели, да се верни везују с невернима.

БЕСЕДА
о Богу Духу Утешитељу

И ја ћу умолити оца, и даће вам другога утешитеља да буде с вама ва вијек (Јов. 14, 16)

Тамо где постоји љубав, браћо, не постоји заповест, него молба замењује заповест. Код оних који се не љубе молба има већу силу него заповест код оних који се не љубе. Света тројица представља врховно царство и величанство. Исаија именује Свету тројицу *велиш савјет* (Ис. 9, 6), а ваплоћеног Сина Божјег *великога савјета ангелом,* тј. послаником. Како се слаже савет са јединством Божјим? И ти си један, па ипак се саветујеш сам са собом. Твој ум пита твоју

вољу: можеш ли? и пита срце: хоћеш ли? А воља и срце: питају ум твој: умеш ли? Па и поред тога унутрашњег саветовања у теби самоме, ти си један, један човек, једна личност. наравно, ово је само бледа слика и сен Свете тројице и њеног савршеног савета. Јер је у Св. тројици потпуна равномерност и хармонија ипостаси. Оно што хоће отац, одмах хоће и Син и Дух Свети. *И даће вам другога утјешитеља.* Видите, како је Син Божји сигуран, да оно што Он буде умолио и посаветовао, биће одмах усвојено у Великом Савету божанском. И Отац ће се сагласити да пошаље, и Дух ће се сагласити да иде. Син Божји не каже: ја ћу умолити Оца да Вам да, и верујем, да ће Он дати; не, него: ја ћу умолити, *и даће вам.* Он зна унапред, да ће Отац дати оно што Он буде искао; Он то зна, ако се може тако рећи, из вечнога искуства Свога. Јер кроз сву вечност хармонија влада међу Оцем и Сином и Духом Светим. *Даће вам другога утјешитеља.* Овим речима открива се потпуно равенство Сина и духа Светога. Отац ће вам послати другога утјешитеља, равносилног са Мном, једнобитног са Мном, равночесног са Мном. Он ће моћи потпуно заменити Мене на свој начин, сходно Својој дивној ипостаси, која је једино различна од ипостаси Сина.

О браћо моја, видите ли, како цела Света тројица узима учешћа у нашем спасењу! Видите ли ви, чији смо ми! Видите ли, какво се достојанство нама смртнима и грешнима даје!

О пресвета и преславна Тројице, Боже наш, помилуј нас и спаси. Теби слава и хвала вавек. Амин.

23. СЕПТЕМБАР

1. **Зачеће св. Јована Крститеља.** Овога дана прославља се милост, чудо и мудрост Божја; милост према побожним и праведним родитељима св. Јована, старцу Захарији и старици Јелисавети, који су целог живота желели и од Бога просили једно дете; чудо зачећа Јованова у престарелој утроби Јелисаветиној; и мудрост у домостројитељству људскога спасења. Јер са Јованом имађаше Бог нарочито велике намере, наиме, да он буде пророк и Претеча Христу Господу, Спаситељу света. Преко својих ангела Бог је објавио рођење Исака од бездетне Саре, и Самсона од бездетаог Манoја и његове жене, и Јована Претече од бездетних Захарије и Јелисавете. Преко ангела својих Бог је објављивао рођење оних, с којима је имао нарочите намере. Како су се могла родити деца од старих родитеља? Ако је ко љубопитљив да то зна, нека не пита о томе ни људе, јер људи то не знају, ни природне законе, јер то је изнад природних закона, него нека обрати поглед свој на силу Свемогућега Бога, који је из ништа створио сав свет, и који за стварање првога човека, Адама, није потребовао никакве родитеље, ни старе ни младе. Место љубопитства одајмо хвалу Богу, који нам често јавља моћ и милост и мудрост Своју мимо природних закона, у које оковани ми бисмо, без нарочитих чудеса Божјих, пали у очајање и Богозаборав.

2. Св. муч. Ираида. Негде је називају Раис, или Раида. Девица из неког мисирског града Ватана, дакле, по свој вероватноћи Мисирка. Једном изађе Ираида да захвати воде из бунара близу мора, и угледа лађу напуњену везаним хришћанима: свештеницима, ђаконима, иноцима, женама и девојкама. Распитавши се, сазнаде да сав тај народ воде мучитељи незнабошци на муке и смрт због имена Христа Господа. У срцу младе Ираиде распламти се жеља, да и она пострада за Господа. Остави судове код бунара, уђе у лађу и исповеди, да је и она хришћанка. Одмах и њу везаше и са осталима одведоше у мисирски град Анти-нопољ. После разних мучења прво Ираиди одсекоше главу, а потом и осталима. Чесно пострада и прослави се почетком IV века.

3. **Св. новомуч. Никола Пантопол.** Као младић пострада за веру Христову од Турака у Цариграду 1672. год. Тамо му се отац беше преселио из Тесалије. Па како му отац држаше сваштарницу, то и он би прозван Сваштар, грчки: Пантопол. После многог принуђавања да се потурчи, и мучења што се не хте потурчити, био посечен, и преселио се у Царство Божје. Мошти му почивају у ман. Ксиропотаму у Св. Гори.

4. **Св. новомуч. Јован.** Родом из места Коница у Албанији. Рођен као муслиман од муслиманских родитеља. Но доцније видећи чудесну силу вере хришћанске на разним местима и у разним случајевима, он се крсти. За то буде тужен и изведен пред турски суд. Намучен за веру Христову од Турака у Етолији и посечен после мука 1814. год. Пред смрт узвикнуо: **„Полмдми лш ГОСПОДИ ВО цдрствГи твоемт*."**

Ираида, чедна дева,
пође на воду Не
врати се мајци више —
оде Господу.
Драговољно Ираида
муке потражи, Јер
јој Христос беше
од мајке дражи.
Пуна лађа мученика
тек да се крене,
Ираида хитро рече:
„Примте и мене!"
Христова сам раба и ја,
Христос ми је све,
И ја желим струна бити
Његове песме,
Песме муке и страдања
ради истине, О
примите Ираиду
нека погине.
Па погибе Ираида
за Бога свога,
И живота наследница
поста вечнога.
Молитвама сада својим
и нас спасава,
Ираиди светој хвала
а Богу слава!

РАСУЂИВАЊЕ

Ко сиромаху дели, Христу даје. То је смисао јеванђелске науке, која се у искуству светитеља потврдила. Петар Милостиви кад се покајао почео је делити милостињу сиромасима, где год му се указала прилика. Једном га срете неки бродоломник, који једва спасе своје наго тело при бродолому, срете га и запроси неку одећу. Петар свуче са себе своју скупоцену доламу и обуче нагога.. Но после кратког времена Петар виде своју доламу у дућану неког трговца, који је беше изложио на продају. Ожалости се Петар веома, што

онај бродоломник продаде његову доламу место да је сам употреби. „Нисам достојан" говораше сам себи Петар, „не прима Господ милостињу моју." Но на сну му се јави Господ у виду човека благообразна, сјајнијег од сунца, са крстом на глави својој, и са доламом Петровом на себи. „Зашто се жалостиш, Петре?" упита га Господ. „Како да се не жалостим, Господе мој, кад видим да оно што ја убогим дајем продаје се на пазару?" Тада га Господ упита: „Познајеш ли ову одећу на мени?" Петар одговори: „Познајем, Господе, то је моја одећа којом оденух нагога." Тада му Господ опет рече: „Не жалости се, дакле, ти си дао сиромаху, а ја сам је примио, и похваљујем дело Твоје."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам грехе цара Јорама и казну Божју (II Днев. 21) и то:

1. како Јорам поби браћу своју и обнови идолопоклонство по гајевима и брдима,
2. како му непријатељи опљачкаше и поробише земљу,
3. како он доби тешку болест у цревима, и умре и *нико не зажали за њим.*

БЕСЕДА о Богу Духу Светом, који од Оца исходи

А кад дође утјешителх кога ћу вам послата од оац, Дух истине, који оо оца исходи, он ће свједонити за мене (Јов. 15, 26)

Недокучне су дубине бића Божјега, браћо. Но Бог нити се сакрио од нас сасвим, нити нам је открио све. Колико немоћ наша може носити, толико нам је откривено; колико год нам је потребно за спасење, толико нам је откривено. О Духу Светом откривено нам је, да Он од Оца исходи и Сином се шаље. Нека нико не тражи више, да не би пао у заблуду. Чим од Оца исходи, значи да је једног бића са Оцем; чим се Сином шаље, да настави службу Сина, значи да је раван Сину. *Отац свједочи за мене,* рекао је Господ Исус најпре; а сад каже за Духа истине: *он ће свједочити за мене.* Оба су свједока једнака, зато се Господ позива час на једног, час на дугог. И Онај који је сведочио и онај који ће сведочити, једнаки су у битности, јер не би Господ оставио сведока за будућност мањег од сведока из прошлости. Овако ми говоримо по човечански и у односу к времену, у ствари — троје сведоче вечно на небу, по речима Јеванђелиста: *јер* /е *троје што свједочи на небу: Отац, Ријеч и Свети Дух; и ово је троје једно.*

Има људи, који тврде, да Дух Свети исходи од Оца и Сина. Ко им је то открио, и кад? Ми знамо, да Дух Свети од Оца исходи, јер нам је то открио Син Божји, Господ наш Исус Христос. Зато одбацујемо оне додатке нашој вери православној, који се не слажу са речима самога Господа. Но да се усвоје речи Господа пречистог потребна је

велика чистота срца. Зато се више трудимо да очистимо срце наше од страсти неголи да се љубопитно навозимо умом на бескрајне дубине бића Божјег са нечистим срцем, јер ко је год тако чинио, пао је у јерес и душу своју изгубио.

О Господе Боже, велики и мећни, хвала Ти што си нам се јавио кроз Спаситеља нашег Исуса Христа, те знамо да нисмо деца мрака него синови светлости. Теби слава и хвала вавек. Амин.

24. СЕПТЕМБАР

1. **Св. првомуч. Текла равноапостолна.** Рођена у Иконији од родитеља знаменитих али незнабожачких. Као осамнаестогодишња девојка била верена за некога младића у оно време, када апостол Павле дође са Варнавом у Иконију на проповед Јеванђеља. Слушајући Павла три дана и три ноћи Текла се обрати потпуно вери Христовој и завешта се живети у девству. Видевши је мајка, како и не гледа више на свога вереника нити помишља на брак, поче је најпре саветовати, а потом туђи и морити глађу. Најзад је предаде судији и захтеваше, опака мајка, да је огњем сажеже. Судија је баци на огањ, но Бог је спасе неповређену. Тада Текла пође за апостолом Павлом, и дође са њим у Антиохију. Привучен спољашњом красотом Теклином некакав старешина градски хтеде је узети к себи силом, но Текла се ишчупа из његових руку. Тај старешина оптужи је кнезу као хришћанку, која се гнуша брака. Кнез је осуди на смрт и баци пред зверове, но зверови се не такнуше тела девице. Удивљен овим упита је кнез: „Ко си ти, и каква је сила у теби, да ти ништа не може нашкодити?" Одговори му Текла: „Слушкиња сам Бога живога." Тада је кнез пусти на слободу, и она пође проповедати Јеванђеље, и успе да обрати многе у веру истиниту, међу којима и неку угледну и чесну удовицу Трифену. Потом се св. Текла, по благослову апостола Павла, удаљи у једно пусто место близу Селевкије. Ту се она дуго подвизаваше и исцељењем болесника чудотворном силом обраћаше многе у Хришћанство. Позавидеше јој лекари и врачари из Селевкије, те послаше неке младе људе, да је оскверне, надајући се да ће она кад изгуби девичанство изгубити и моћ своју чудотворну. Текла бежаше од оних дрских младића, и кад виде да ће је ухватити, она се помоли Богу за помоћ пред једном стеном, и стена се раступи и сакри ову св. девицу и невесту Христову. И би јој та сгена и скровиште и гроб. О овој чудесној хришћанској јунакињи и светитељки вели св. Златоуст: „Чини ми се да видим ову блажену деву како приноси Гоподу једном руком девство, а другом мучеништво."

2. **Св. Стефан, краљ српски првовенчани.** Крунисан за краља у својој задужбини у Жичи од свога брата и духовног оца св. Саве. Побожан хришћанин, мудар и мирољубив владалац, Стефан је са св. Савом уздигао Православље до великог торжества у народу своме. По његовој жељи св. Сава замонашио га пред смрт и дао му име Симон.

Упокојио се у Господу 24. септембра 1224. год. Његове чудотворне мошти почивају у Студеници. Св. Давид (најпре кнез Димитрије), син Вукана, брата Стефанова. саградио манастир на Лиму, где се и сам замонашио. — *Св. краљ Владислав,* син краља Стефана. Саградио манастир Милешево, где је пренео из Трнова мошти св. Саве. Одликовао се необичном милосрдношћу према бедним људима. На новцу његовог времена он се потписивао: „раб Христов Владислав."

Света Текла равноапостолна,
Од девица првомученица,
Тело беше духу покорила,
Дух и тело Христу свемогућем,
Зато и њој све покорно беше:
Огањ страшни, и зверови љути,
И демони, и људски недузи —
Све покорно вери и чистоти,
Све послушно светој невиности,
Невиности Христове невесте.
Није л' мајка благо превелико?
Шта је мајка — с Христом поређена?
И вереник од земље саздани
Прашина је пред славом Христовом.
И богатство и земна красота —
Сан пролазни и ветар крилати.
Једна стена само вечно стоји,
Времена се ни буре не боји,
То је женик Текле мучениче,
То је Христос, Цар над царевима.
Света Текло, Рајем обасјана.
Помоли се *Христу Спаситељу,*
И нас грешне од греха да спасе.

РАСУЂИВАЊЕ

Сваки је светитељ близу онога места где се у помоћ призива или где се празнује и прославља светиња његова. Они који су видовити, виде их; они који нису видовити, нека верују, и видеће их у своје време. Св. Козма Зографски још као млад монах беше видовит. Једном о Благовештењу беше он дошао са још неким монасима у ман. Ватопед на славу. Па и за време службе у цркви као и за време обеда у трпезарији виде Козма једну жену царске красоте и величанства, како самовласно све распоређује, упућује, а и сама услужује. И не само да је виде тренутно, него је гледаху дуго времена, како у цркви, тако и трпезарији. Овим виђењем беше Козма смућен и запрепашћен, јер му не беше нимало право што виде жену у манастиру Светотогорском. Када исприча својим самонасима из Зографа виђење своје, негодујући на приступ жена у Свету Гору, удивљени монаси му објаснише, да је то Царица Свете Горе, Пресвета Богородица. И смућено срце Козмино испуни се радошћу великом. — Толико је видовит био св. Козма, да је доцније, као старац отшелник, из своје пећине видео душу игумана хилендарског како узлазећи к небу мучи се да прође кроз митарства, истјазавана од демона. Посла Козма одмах некога да јави братији у Хилендар, да се моле Богу за душу игумана њиховог умрлог. То беше одмах после јутрење, тек

што монаси са игуманом беху изашли из цркве. Чувши поруку Козмину, монаси се подсмехнуше говорећи, да њихов игуман тек што је отишао у своју келију да се спрема за литургију. Но кад уђоше у келију, нађоше игумана свога мртва.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам грех цара Охозије и казну Божју (II Днев. 22) и то:

1. како Охозија чињаше што је зло пред Господом; и удружи се са грешним домом Ахавовим,
2. како би погубљен Охозија са многим сродницима својим.

БЕСЕДА

о Богу Духу Светом Прославитељу

Он (Дух) ће ме прославити, јер ће од мојега узети и јавити вам (Јов. 16, 14)

Дух Свети је равносилан Оцу и Сину, и све што може Отац, може и Син, може и Дух Свети. И све што зна Отац, зна и Син, зна и Дух Свети. Но по бескрајној љубави једног према другом и по бескрајној мудрости у погледу домостројства спасења људског они се наизменично јављају људима, с гледишта времена. Као што је Отац прославио Сина, тако и Син Оца, тако и Дух Свети Сина. *Он ће ме прославитњ* Зар Син Себе није прославио? Јесте, али не у онолико колико је могао, него само у онолико колико су људи у то време могли примити и поднети. А временом Дух Свети ће открити још већу славу Сина Божјега, када Он, Свеблаги, буде испунио верне благодатним даровима Својим. *Он ће ме прославити.* Ове речи говори Господ и за поуку нама, браћо, те да бисмо и ми, ако учинимо неко добро дело, оставили да нас други прослављa а не прослављали сами себе. *Јер ће од мојега узети и јавити вам.* Овим речима објављује Господ јединство Духа Божјег са Њим а не потчињеност Духа. Пре тога рекао је: *упутиће вас на сваку истину.* Па да ученици не би помислили, да Дух зна више истина неголи Син, и да је према томе Дух већи од Сина, Он објављује, да ће Дух *од мојега узети и јавити вам.* И Христос је могао упутити ученике на сваку истину, али ученици у то време још нису били оспособљени, да приме сваку истину. Зато ће их Дух Свети у своје време упутити на сваку истину. Но објављујући им сваку истину, Дух неће ништа објављивати, што Сину није познато, или што је, још мање, супротно знању и вољи Сина. Зато и вели Господ: *јер ће од мојега узети и јавити вам.*

О чудесно јединство Свете тројице, о тропламена сило, светлости и љубави из једнога истога огња! О Тројице света и пресвета, зажежи љубав божанску у срцима нашим. Теби слава и хвала вавек. Амин.

25. СЕПТЕМБАР

1. **Преп. Ефросинија.** Кћи богатог и знаменитог човека Пафнутија из Александрије. Од бездетних родитеља молитвом од Бога испрошена. Благочесни родитељи њени васпиташе кћер своју вером Христовом. Не хотећи да ступа у брак, млада Ефросинија, да би се сакрила од оца, свога, преобуче се у мушко одело и пријави се игману једног манастира као евнух цара Теодосија с именом Измарагд. Игуман га прими и предаде на руководство духовнику Агипиту. Својим постним и молитвеним подвигом Измарагд брзо превазиђе све монахе у том манастиру. Када наврши 38 година тешког подвига, посети Пафнутије тај манастир, и игуман га упути Измарагду на молитву и утеху. Измарагд познаде Пафнутија а Пафнутије не позна Измарагда. Када отац исповеди своју тугу за изгубљеном ћерком, рече му Измарагд, да не губи наду, јер ће још у овом животу видети кћер своју, и замоли га да опет к њему дође кроз три дана. Када Пафнутије опет дође, Измарагд лежаше на самртној постељи. Тада самртник рече Пафнутију: ја сам Ефросинија, кћер твоја; ти си отац мој! Отац дуго не могаше доћи к себи од ужасног изненађења. У том издахну блажена Ефросинија, и отац њен ридаше над њом. Пошто сахрани кћер своју, Пафнутије и сам ступи у тај манастир, и усели се у келију своје упокојене и светекћери. После 10 година подвига упокоји се у Господу и Пафнутије свети.

2. **Преп. Сергије Радонежски.** Велики подвижник и светилник руске цркве. Родио се 1313. год. у Ростову од побожних родитеља Кирила и Марије. По смрти родитеља Вартоломеј — тако му беше крштено име — замонаши се и основа обитељ св. Тројице у шумама Радонежским. Тихи и кротки слуга Божји знађаше само за труд и молитву. Због његове чистоте срца удостоји се дара чудотворства, те је и мртве васкрсавао именом Христовим. Више пута јавила му се Света Богородица. Кнежеви и владике долазили су к њему ради савета. Благословио кнеза Димитрија Донског и предсказао му победу у рату за ослобођење Русије од Татара. Прозирао у срца људска и у догађаје на даљини. Обитељ његова напунила се монасима још за живота његова, и кроз векове и векове служила је једним од најглавнијих центара духовног живота и чудеса Божјих. Св. Сергије упокојио се 1391. год. После смрти јављао се више пута разним лицима.

3. **Преп. Ефросинија Суздаљска.** Крштено јој име Теодула. Кћи Михаила Всеволодовића и вереница суздаљскога кнеза Мине. Никако није желела у брак, и молила се Богу да је до смрти сачува девојком. Кад су је као невесту повели у Суздаљ, наједанпут умре кнез Мина, њен вереник. Она се не врати родитељима него ступи у манастир, где се до смрти подвизавала. Од Бога обдарена чудотворством. Упокојила се 1250. године.

Пример кротости и молитвености
СергиЈе свети, од своје младости Возљуби
Бога и Божју красоту, Усади у се тихост
и доброту: Молитвом сталном испуни
пустињу, Претвори шуму у Божју
светињу, Светска сујета њега не узмути,
Никад ни на ког он се не наљути. Све
тихо, тихо, и кротко са сваким Само
некротко са врагом опаким. Са врагом
Божјим, с оцем сваке лажи, Што душе
људске да прогута тражи СергиЈе храори
љуту борбу веде Трудно и силно до
крајње победе. И умре старац, али
светац оста, Народу руском стуб огњени
поста; Благослов сваки он од Бога
проси И роду своме с небеса доноси.
СергиЈе свети, не престај светлити,
Вишњега Бога не престај молити За
добро цркве, за добро Русије, У славу
Христа, о свети Сергије!

РАСУЂИВАЊЕ

Светитељ не блиста спољашњошћу; Његово је све богатство унутра, у души. Неки сељак дође из далека у манастир, да види св. Сергија. Када упита монахе за игумана, они му рекоше, да је на раду у башти. Оде сељак у башту и виде тамо човека у одећи бедној и искрпљеној где копа као и сваки други тежак Сељак се врати у манастир незадовољан мислећи у себи, да му се монаси подсмевају, и поново рече, да би јаснији био, да он жели видети прослављеног светог оца Сергија. У том и Сергије дође у манастир, и угости сељака служећи му сам око трпезе. Прозираше светац у срце свога госта и знађаше, како он о њему има сасвим ниско мишљење. Па га ублажаваше обећавајући му, да ако мало почека, видеће Сергија. У том пристиже у манастир неки кнез са својим бојарима. И кнез и бојари дубоко се поклонише св. Сергију и потражише његов благослов. Тада монаси удаљише онога сељака из одаје, да би било места за нове госте. И сељак онај у чуду издалека гледаше и извириваше се да издалека види онога кога није хтео видети изблиза. И укореваше самога себе због свог незнања, и стиђаше се веома. Када кнез оде, сељак брзо приђе к светитељу, паде пред ноге његове и поче молити за опроштај. А велики светитељ га помилова и рече: „Не тугуј, сине, ти си једини истину помислио о мени сматрајући ме за ништа, док се други сви саблазнише сматрајући ме за нешто велико."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам правду и грех цара Јоаса, и награду и казну Божју (II Днев. 24) и то:

1. како Јоас најпре слушаше првосвештеника Јодаја и чињаше све што је право пред Господом,

2. како Бог благослови Јоаса дугом и мирном владавином,
3. како се Јоас промени, и уби праведнога сина Јодајева, и друга зла почини,
4. како малена сирска војска победи Јоаса и опљачка земљу, а Јоаса, тешко болесног, убише слуге у постељи.

БЕСЕДА

о заједничком богатству Оца и Сина

Све што има отац моје је (Јов. 16, 15)

Ово је једна од последњих речи Христа Господа пред само страдање. Најкрупнија реч — јер објављује свету Божанство Христа Спаситеља, а у вези са идућим речима: *за то рекох да ће од мојега, узети и јавити вам* — објављује и равенство Духа Светога са Оцем и Сином. То што ће Дух узети од мојега, не може бити ни другчије ни супротно ономе што је Очево, *јер све што има Отац моје је.* Зашто Господ не каже: узеће *моје* него *од мојега?* Зато што Дух неће све донети људима, него само нешто од свега, колико људи могу примити, и колико им је потребно. Један део Божјих дарова даје се вернима на земљи, а један део пак даће им се у Царству небеском. А овај небески део јесте оно што апостол видовити описује: *што око не видје, и ухо не чу, и у срцу човјеку не дође, а оно уготови Бог онима који га љубе.* И све то, и несрављено више, спада у има-ње Христово. Његово имање није само овај свет, него и онај и несра-вњено више и веће и драгоценије нешто од оба света. Његова је ве-чност, Његова — бесмртност, Његова — савршена моћ, Његова — савршена мудрост, Његова — савршена љубав, Његова — савршена доброта и милост и правда и истина — и шта још има доброга што ум наш може поумити и језик исказати? — Његово је свако савр-шенство, које превазилази све што људи могу и поумити. То све има Отац, то све има Син, то све има Дух Свети. *Све што има Отац моје је.* Овим речима неописани Богаташ, недостиживи Царев Син, објавио је ученицима Својим богатство Своје непрегледно и недоми-сливо у оној тамној ноћи, када је босоног имао изаћи пред стареши-не јеврејске, да буде шибан и пљуван.

О Господе Боже наш, Тројице Пресвета и Пребогата, помилуј нас грешне и спаси. Теби слава и хвала вавек. Амин.

26. СЕПТЕМБАР

1. **Св. Јован Богослов, апостол и јеванђелист.** Син рибара Заве-деја и Саломије, кћери Јосифа, обручника св. Богородице. Позван Господом Исусом Јован одмах остави свога оца и мреже рибарске, и пође са својим братом Јаковом за Христом. И од тада се више није

одвајао од Господа свога до краја. Са Петром и Јаковом присуствовао је васкрсењу кћери Јаирове и Преображењу Господа. На Тајној Вечери ставио је био главу на прси Исусове. Када су сви други били оставили распетога Господа, Јован је са св. Богомајком остао под Крстом. По наређењу Господа он је после био као син св. Деви Марији и брижно је служио и чувао до успенија њеног. По успенију св. Богородице отишао је Јован са учеником својим Прохором на проповед Јеванђеља у Малу Азију. Највише се бавио и радио у Ефесу. Својом надахнутом проповећу и чудотворством он обрати многе у Хришћанство и пољуља незнабоштво из темеља. Незнабошци, озлојеђени, везаше га и послаше у Рим цару Дометијану. Пред царем беше мучен и бијен; но како не нашкоди ни најљући отров, који му дадоше да испије, нити кључало масло, у које га вргоше, цар се уплаши, и сматрајући га бесмртним, посла га у изгнанство на острво Патмос. На том острву св. Јован преведе многе у Хришћанство речима и чудесима, и утврди добро цркву Божју. Ту написа Јеванђеље своје и Откровење. У време цара Нерве, који даде слободу свима сужњима, Јован се упути поново у Ефес, где проживе неко време утврђујући ту своје раније започето дело. Беше му преко 100 година када се представи Господу. Када му ученици после отворише гроб, не нађоше тела његовог, али сваке године 8. маја исходио је из његовог гроба неки ситан прах, мирисан и лековит. После дугог, многотрудног и многоплодног живота на земљи пресели се овај љубљени ученик Христов и стуб цркве у радост Господа свога, у мирну и бесмртну радост.

2. **Преп. Нил Калабријски.** Велики подвижник међу Грцима у Калабрији, оснивач неколиких манастира, чудотворац и бранитељ чистоте вере православне. Предузимао дуга путовања само да спасе некога човека какве тешке казне. Имао је, дакле, жарку љубав према својим ближњим. Упокојио се 1005. год. Оставио многе ученике, достојне себе, међу којима се нарочито истакао св. Вартоломеј (| 1044.), писац неколиких канона.

Свети Јован Јеванђелист, Син
рибара Зеведеја, Млад
бејаше кад га љубав Исусова
силно згреја. Највернији друг
Господњи С чистом душом
девојачком, С душом чистом
и љубавном, Видовитом и
јуначком. Он објави чудне
тајне, Са вечности печат
скиде, Удес света од почетка
Па до краја он провиде. Он
је љубав проповедб,
Љубављу је и ходио,
До престола Вишњег Бога
Љубављу се узвисио. Љубављу
је он порастб Ко планина
белоснежна — Син громова,
пророк страшни, Мада срца
кротка, нежна. О Јоване
чудовидни, О громовни
светитељу: Принеси нам
молбе мале Своме другу,
Спаситељу! Приведи нас
ближе к Њему, Силном Богу,
слатком Богу; Прси смо му
недостојни — Но бар близу,
близу — ногу!

РАСУЂИВАЊЕ

Онај ко обрати грешника с кривога пута његова спашће душу од смрти и покрити мноштво гријеха; тако пише апостол Јаков (5, 20).

Апостоли Христови нису само овако говорили, него су и делом ово потврђивали. За св. Јована апостола прича св. Климент Александријски, како у неком месту у Малој Азији беше крстио једног незнабожачког младића, и поверио га бризи месног епископа, а он отишао даље на проповед јеванђеља. У одсуству св. Јована онај се младић поквари и почне се опијати, и красти, а најзад ступи у неку разбојничку дружину, која је из шуме нападала људе и харала. После извесног времена врати се св. Јован у то место, и чу од епископа, шта се догодило са оним младићем. Тада св. Јован, не часећи часа, потражи коња и спроводника и одјури ка оној шуми, где се разбојничка дружина нахођаше. Тражећи по шуми, светитељ нађе хајдуке и изађе пред старешину хајдучког. А онај младић чим га угледа и позна, нададе се у бекство. Старац Јован појури за њим, те и поред старости своје сустиже га. Видећи да је сустигнут, младић паде пред ноге апостола, и од стида не смеде му у очи погледати. Јован га загрли и поче љубити, као пастир кад нађе изгубљену овцу. И поврати га Јован у град, и утврди поново у вери и добродетељном животу. И угодивши Богу, упокоји се младић тај у своје време.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам подељено срце цара Амасије према Богу, и казну Божју (II Днев. 25) и то:

1. како Амасија најпре чињаше што је право пред Господом, и Бог му дарова победу над Едомцима,
2. како донесе едомске идоле у Јерусалим (који ни Едомцима не помогоше) и клањаше им се,
3. како Бог пусти Израиљце да га победе, а против њега диже се буна и убише га.

БЕСЕДА

о молитви надахнутој Љубављу

Освети их истином твојом; ријен је твоја истина (Јов. 17, 17)

Када мајку на смрт поведу, она се више брине о деци, коју оставља иза себе, него о себи. Таква је веза љубави. Још је већу љубав имао Господ Христос према ученицима Својим него ли мајка према деци својој. Полазећи на смрт Господ се моли Оцу Свом небесном за ученике Своје. Не моли се Он зато што не би Он могао све за њих учинити него да покаже јединство бића и љубави са Оцем Својим. Но зашто сад приписује истину Оцу, кад је пре тога Духа назвао Духом *истине,* рекавши ученицима: *Дух истине упутиће вас на сваку истину?* Да покаже равенство Оца и Духа Светога. Није ли Господ најпре за Себе рекао: *Ја сам истина* (Јов. 14, 6)? Није ли потом Духа Светога утешитеља назвао Духом *истине?* А гле сада приписује истину Оцу: *освети их истином твојом*\ Ко би у томе видео ма какву противречност, тај не би схватио Бога као јединство и

тројичност, јединство по бићу а тројичност по ипостаси. Баш тиме што свакоме лицу божанске Тројице приписује истину као нешто битно и неразлучно, Господ објављује равенство Оца и Сина и Духа Светога. Јер ако би једно лице божанске Тројице имало мање истине, оно би било мање и по бићу од друга два лица. А с мањком истине скопчан је и мањак моћи и љубави и мудрости. Зато Господ и назива истином и Себе, и Оца, и Духа Светога, да би људи знали и веровали у Њихову потпуну битну једнакост. Нека се, дакле, нико из верних не саблажњава учењем јеретичким о битној неједнакости лица Свете тројице. Но свак нека се стара, да избрише срце своје од греха као што се огледало брише од прашине, и видеће онда истину велике догме равенства Оца, и Сина и Духа Светога.

О троједина Истино божанска, просвети нас Собом, и спаси нас. Теби слава и хвала вавек. Амин.

27. СЕПТЕМБАР

1. **Св. муч. Калистрат.** Родом из Картагене. Хришћанин од рођења, јер му и отац и ђед беху хришћани. Један од Калистратових предака, по имену *Неокор,* служио је као војник у Јерусалиму при Понтијском Пилату у време страдања Господа и Спаса нашег Исуса Христа. Видевши многа чудеса при смрти Христовој, Неокор поверова у Њега и би научен вери и крштен од апостола. Вративши се дому, Неокор донесе својима веру Христову као драгоцени бисер. Тако по времену и св. Калистрат би рођен, крштен и васпитан као хришћанин. Када беше у војсци, у његовом пуку не беше ни једнога више хришћанина осим њега. Неки од његових другова видеше Калистрата светог како ноћу устаје и Богу се моли, и пријавише га војводи Персентину као хришћанина. А Персентин беше љути мучитељ хришћана. Да би се уверио, да ли је Калистрат заиста хришћанин, војвода му нареди, да принесе жртву идолима, што Калистрат одмах отказа. Тада Калистрат би много бијен, па онда бачен у море. Но Божја сила спасе га, и он изађе здрав из мора. Видећи трпљење Калистратово и чудеса његова, 49 војника повероваше у Христа Господа. И они бише бијени и с Калистратом у тамницу бачени. У тамници св. Калистрат научи вери другове своје и укрепи их. И они показаше велико мужество у страдању, а Господ показа велику силу на њима. Опаки мучитељ посла војнике у тамницу ноћу, те убише св. Калистрата и 49 његових другова. Пострадаше за истину 304. год. На њиховим моштима доцније подигнута црква.

2. **Св. апостоли: Марко, Аристарх и Зинон.** Од Седамдесеторице. Св. Марко, звани другчије и Јован. У кући његове мајке Марије у Јерусалиму сабираху се св. апостоли на молитву (Дела Ап. 12, 12). Проповедао Јеванђеље са апостолима Павлом и Варнавом (12, 25). Потом био епископ у граду Вивлосу. Св. Аристарх, сапутник ап. Павла (Дела Ап. 16, 29), био епископом у Апамеји Сиријској. Св. Зи-

нон, или Зина назван од ап. Павла закоником (Тит. 3, 13), био епископом у Лиду Палестинском. Као звезде блистали у тами незнаштва и многе обратили вери Христовој. А сада блистају као звезде у царству Христа свог љубљеног,

3. **Св. новомуч. Акилина.** Из села Закливери у епархији Једренској; осамнаестогодишња девојка. Отац јој се потурчи, па приморавaше и ћерку да се потурчи. Но мајка је подржаваше у вери Христовој. После многих мучења, сва рањава и искрвављена, издахну на крилу своје мајке, и прими венац мучеништва 27. септ. 1764. год.

4. **Преп. Саватије Соловецки.** Спомиње се са св. Зосимом 17. априла. Упокојио се у Господу 27. септ. 1435. год.

Бога моли свети Калистрате,
Бога моли, Богу благодари
На мукама за веру Христову,
Мучитељ се Калистрату руга:
Сам верујеш у Христа распета!
Кад те пошљем из овога света,
Неће бити једног хришћанина
У овоме граду великоме.
Бога моли свети Калистрате,
Бога моли, судији говори:
— Ти ћеш скрушит моје грешно тело,
Мојом крвљу земљу обагрити,
На тој крви црква ће се дићи,
Твојим мачем циљ ћу мој достићи!
Како рече свети Калистрате,
Како рече, онако се стече:
Крв његова као јасна труба
Савест брзо у људи прооуди,
Град се крсти, црква се подиже,
И мученик своме циљу стиже.
Сад на небу у небеској војсци,
Војник Христов свети Калистрате
С друговима, међу ангелима,
Бога моли, да и нас избави
Да и кроз нас Господ се прослави!

РАСУЂИВАЊЕ

Све наше богатство и слава и чест јесте као један оброк, који се завршује смрћу. Од тога оброка нико не носи ни једну мрву у онај свет. Благо оном ко је схватио, да је душа једина имовина његова, која се ничим не прекраћује, па ни смрћу. Такав мисли само о три чињенице: о смрти, о души и о Богу Судији. „Постојано држи у памети предстојећи ти конац и суд, и сачуваћеш душу своју од греха", учи св. Евагрије. Све наше телесне бриге у овом животу јесу бриге о оброку, који се мора ускоро прекратити. „Свакодневно имајте смрт пред очима", говори св. Исаија отшелник, бринте непрестано о том, каквим ћете се начином разлучити од тела, каквим ћете начином моћи проћи кроз област власти таме, које ће вас срести на ваздуху, каквим ћете начином благополучно предстати Богу. Предготовите се за страшни дан одговарања на Суду Божјем, као да га већ гледате." Светом Саватију Соловецком дође једнога дана неки богат трговац Јо-

ван и донесе му многу милостињу. Саватије не прими ништа од свега, него рече дародавцу, да све то разда бедним људима. Ожалости се Јован, веома, а светитељ да би га утешио и све му учинио јасним, рече му: „Сине Јоване, остани овде и одмори се до сутра, па ћеш сутра видети благодат Божју." Јован послуша. Сутрадан уђе Јован у келију Саватијеву и виде старца мртва, и осети дивно благоухање у келији. Ко провиђа у конац свога живота, тај не мисли о благу земаљском.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам правду цара Озије и награду Божју (II Днев. 26) и **то:**

1. како цар чињаше што је право пред Господом,
2. како докле год тражаше Господа, даваше му срећу Бог.

БЕСЕДА

о последњој молитви Христовој за верне

Да сви једно буду као ти, оне, што си у мени и ја у теби (Јов. 17, 21)

Милост је Божја велика, браћо; њу кад осети праведник — плаче, а кад је осети грешник — стиди се. По милости Божјој ми се чистимо, светлимо, спасавамо, усиновљавамо, сједињавамо са самим Богом. Но ово сједињење с Богом нека нико не разуме тако као да ми постајемо једнога бића с Богом и равни Богу. Никад ми нећемо бити једнога бића с Богом нити равни Богу у ономе смислу, у коме су Отац, Син и Дух Божји једнога бића и равни у бићу. *Да сви једно буду,* говори Спаситељ Оцу Своме за ученике Своје, *као ти што си у мени и ја у теби* мислећи на јединство љубави а не на јединство јестетства. Из љубави проистиче узајамна послушност, узајамна помоћ, узајамна милост, кротост, смерност, доброта, добра воља, пожртвовање. И кад Господ вели: *будите савршени као што је савршен отац ваш небески* (Мат. 5, 48), Он не мисли, да људе изједначи с Богом него да им покаже врховни пример савршенства у сваком добру. Јер многи учитељи људски истицали су и истичу пример савршенства у нечем и неком другом а не у Богу; чак су често учили људе злу и истицали им зло и примере зла као савршенство. Зато Господ и учи људе, да узму Оца небеског као пример сваког савршенства, и да се труде и устреме ка томе савршенству истинитом а не неком другом. По благодати Божјој ми се усиновљавамо, и бивамо *сви једно у Христу Исусу* (Гал. 3, 28). Но не бивамо богови; не бивамо равни са ипостасима Свете тројице. Не заборавите, да је речено у Писму: и *небо је нечисто пред Њим* (Јов. 15, 15), тј. величанствене силе небеске, а камоли човек. Но по благодати Божјој, због страдања Господа Исуса, верни се узвишују у јединство с Богом по љубави и духу. Потрудимо се зато, да творимо вољу Божју, да бисмо се у истини узвисили на такву величанствену висину.

О Господе Исусе, Боже наш, Боже сваке милости и доброте, подржи нас до краја у милости Твојој, и не разгневи се на нас, но опрости нам. Теби слава и хвала вавек. Амин.

28. СЕПТЕМБАР

1. **Преп. Харитон, исповедник.** Угледан и благочестив грађанин града Иконије. Запојен духом своје земљакиње св. Текле, Харитон јавно исповедаше име Христово. Када поче љуто гоњење хришћана у време цара Аврелијана, Харитон одмах би изведен на суд пред хегемона. Рече му судија, да се поклони боговима (тј. идолима), на што му Харитон одговори: „Сви ваши богови су бесови, који су негде због гордости свргнути с неба у ад преисподњи." И објави Харитон јасно веру своју у јединога живога Бога, Творца свега, и Господа Исуса Спаситеља људи. Тада нареди хегемон, те бише и истјазаваше тело Харитоново у толикој мери, да му цело тело беш покривено ранама, и све беше као једна рана. После зле смрти Аврелијанове, која злотвора постиже у то време, Харитон би ослобођен мука и тамнице. Он се упути у Јерусалим. На путу га ухвате разбојници, од којих се Промислом Божјим ослободи. И не хте се више враћати у Иконију него се повуче у пустињу Фаранску, где основа једну обитељ и сабра монахе. Давши устав тој обитељи и хотећи избећи похвале од људи, он се удаљи у другу једну пустињу према Јерихону, где опет временом би основана друга обитељ, названа Харитонова. Најзад основа и трећу обитељ, Сукијску — грчки звану Стара Лавра. Скончао у дубокој старости и преселио се у славу Господа свога 28. септ. 350. год. Мошти његове почивају у првој његовој обитељи. Св. Харитону приписују састав чина пострижења монашког.

2. **Св. пророк Варух.** Ученик и верни пријатељ великога пророка Јеремије. Прорицао повратак Јудеја из ропства вавилонског, пропаст Вавилона и долазак Сина Божјег на земљу. Држи се, да је и он убијен био од Јевреја у Мисиру, као и пророк Јеремија, у VII столећу пре Христа.

3. **Св. муч. Марко пастир.** У време Диоклецијана неки Магн, хегемон антиохијски, пође у лов с војницима. Гонећи некаквог звера видеше војници, како звер прибеже Марку пастиру, који чуваше ту стадо своје. И стаде се звер умиљавати око Божјег човека Марка. Видећи то 30 *војника* и поучени од св. Марка, повероваше у Христа, и одмах бише посечени. Хегемон веза Марка, доведе у град, и позва три брата ковача: *Александра, Алфеја, и Зосима,* и поручи им, да направе мучитељске справе за мучење Марка. Но они сва тројица, разговоривши се са св. Марком, примише веру Христову, и отказаше поруџбину Хегемонову. Хегемон их осуди на смрт, и нареди, те им се нали у уста растопљено олово. А светоме Марку потом би одсечена глава, и положена у храм Артемидин, од чега се тај храм Божјом силом сруши.

4. Св, муч. Вацлав, краљ чешки. Унук Св. Лудмиле. И као краљ подвизавао се у вери слично великим подвижницима, и утврђивао веру православну у свом народу. Строго је пазио, да на судовима не пострада ко невин. По ревности према вери Христовој и по љубави према ближњим свети Вацлав је куповао незнабожачку децу, која су продавана као робље, и одмах их крштавао и као хришћане васпитавао. Превео Јованово Јеванђеље на чешки језик. Пренео мошти св. Вита и св. Лудмиле, бабе своје, у Праг. Брат његов Болеслав позвао га у госте и убио га у своме двору. Одмах потом Болеслав почео доводити Немце за свештенике и уводити службу на латинском језику. Вацлав свети пострада 935. год. Мошти му почивају у Прагу.

Од зле мајке добар плод се роди,
Свети Вацлав, што Богу угоди, Зла му
мајка само тело даде, Баба —
светлост и вере и наде; Славна баба,
побожна Лудмила, Вацлаву је душу
одгајила. Ко крин бели Вацлав
узрастао, У чистоту сав се обукао.
Краљ краљује, народ се радује, Народ
с краљем Бога почитује. Но враг људи
нит спава нит дрема, Грешне замке
свакојдуши спрема, Болеслава диже
на Вацлава — Што ће, брате, теби
моја глава? Вацлав рече, но брат га
посече! Ал' од Бога злотвор не утече.
Оде душа Вацлава светога Пред
вишњега Бога праведнога, ГГред
Онога кога вазда воли; Са Лудмилом
сад се Вацлав моли За свој народ, да
се вером крепи — Вацлав свети, ко
ангел прелепи!

РАСУЂИВАЊЕ

Руководећи домостројство овога света а нарочито цркве Своје свете, Бог често чини изненадне потезе и мења злу судбу Својих слугу на добро. У животу св. Харитона то се показало више пута. После љутих мука Харитон беше бачен у тамницу и обречен на сигурну смрт. Но изненадно погибе цар Аврелијан, и под новим царем хришћанским сужњи беху пуштени на слободу. Тако Харитон избеже смрт. Када пак путоваше за Јерусалим, ухватише га разбојници и одведоше у своју пећину; ту га оставише, а они одоше у пљачку, с тим да кад се врате уморе Харитона смрћу. У тој пећини беше неки суд с вином, у који се увуче змија отровна, напи се вина и избљува га, са једом, поново у суд. Када се вратише разбојници, они ожеднели од пута и жеге, напише се вина и један по један попадаше мртви. И тако и тога пута изненадним догађајем избави се св. Харитон од смрти. Наваљиваше Господ беде на слугу Свога, да би га бедама, као злато огњем, прекалио и очистио и за Себе више везао, а избављаше га од смрти зато што требаше Харитон да установљењем неколиких манастира и својим личним подвигом упути многе душе људске на пут спасења.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам промену цара Озије на зло (11 Днев. 26) и то:

1. како се погорди и поквари Озија када се с помоћу Божјом беше осилио,
2. како погази закон, па узе кадионицу и хтеде у храму да служи насупрот протестима свештеника.

БЕСЕДА

о последњој молитви Христовој за верне

Оне, хоћу ба и они које си ми дао буду са мном гдје сам ја (Јов. 17, 24)

Ево воздајанија трудбеницима Божјим! Ево славне награде следбеницима Христовим! Оно што Син Божји хоће, и Отац хоће, и Дух Свети хоће. А оно што Света Тројица хоће, оно бива. А шта хоће Господ Син Божји? Он хоће, да и ученици Његови буду са Њим заједно у Царству небеском; и не само Његових 12 ученика него и сви они, вели Господ, *који ме узвјерују њихове ријечи ради* (17, 20). У те се и ми рачунамо, браћо моја, који се крстисмо и веру апостолску примисмо и одржасмо; али само под условом, ако се сами тога великог блага не одрекнемо неделима својим, одступањем од вере, нечистотом греха, богохулним речима и помислима. *Оче, хоћу,* говори Господ даље, *да виде славу моју коју си ми дао.* Нека нико не закључи из ових речи, да је Син мањи од Оца. Јер пре тога сам Господ говори Оцу Своме. *Ја тебе прославих* (17, 20). Видите ли, какво је равенство Оца и Сина, и каква је бесконачна љубав Њихова међусобна. *Ја тебе прославих... и сад прослави ти мене, оче.* Но да слава Христова не почиње на земљи и у времену, показују речи Господа Христа — *славом коју имадох у тебе прије него свијет постаде.* То није, дакле, слава земаљска ни времена, нити слава светска и људска, него слава небеска, вечна, непролазна, неисказива. Како, наиме, хоће Син Божји да Га Отац прослави? На тај начин што ће ту небеску и вечну славу показати свима онима који Сина Његовог послушаше, за Њим пођоше и заповегги Његове испунише. У тој слави жели човекољубиви Господ да и ми узмемо учешћа — не само апостоли него сви ми који се именом Његовим именујемо. О милости, о човекољубља! Догма нашег бесмрћа и живота вечног и славе вечне није од људи, браћо, него од самога Господа и Спаса нашег. О да нас само телесне бриге, леност на молитви, и узајамна мржња не одвоје од ове славе Христове, од живота бесконачнога!

О Господе благи и милостиви, опрости нам грехе наше и даруј нам царство Твоје вечно. Теби слава и хвала вавек. Амин.

29. СЕПТЕМБАР

1. **Преп. Кириак Отшелник.** Рођен у Коринту од родитеља Јована и Евдокије. Отац му Јован беше презвитер, а месни епископ Петар сродник његов. У раној младости постави га епископ за чтеца саборне цркве. Читајући Св. Писмо млади Кириак дивљаше се Промислу Божјем, како прослави све истините слуге Бога живога, и како устроји спасење рода људског. У 18. години својој одведе га жеља за духовним животом у Јерусалим. У Јерусалиму ступи у манастир некога Божјег човека Евсторгија, који му даде почетна упутства у монашком животу. Потом оде св. Јевтимију, који га прозре као будућег великана духовног, обуче га у схимну и посла на Јордан св. Герасиму, где Кириак проведе 9 година. По смрти Герасимовој опет се врати у манастир св. Јевтимија, где оста на безмолвију 10 година. После тога мењаше место за местом бежећи од славе људске. Подвизаваше се и у обитељи св. Харитона, где најзад и сконча свој земни пут навршивши 109 година живота. Прослављени подвижник и чудотворац св. Кириак је био крупан и снажан телом, и такав остао до дубоке старости, и поред тешког поста и бдења. У пустињи се понекад годинама хранио само сировим зељем. Ревновао је много за веру православну изобличавајући јереси, нарочито јерес Оригенову. За себе је говорио, да га од како је монах сунце никад није видело да једе нити да се гневи на кога. По уставу св. Харитона монаси су јели само једанпут дневно, и то по заласку сунца. Беше Кириак светило велико, стуб Православља, дика монасима, моћни исцелитељ болних, и благи утешитељ тужних. Пожививши дуго на корист многих пресели се у вечну радост Господа свога 557. год.

2. **Св. муч. Дада и Говделај.** Дада — великаш персијски и сродник цара Сапора, а Говделај, син истога цара. Када св. Дада јавно исповеди веру своју у Христа, нареди цар Сапор, те га мучише љутим мукама. Но при тим мукама Дада сотвори именом Христовим чудеса велика, која тако силно утицаше на сина царева Говделаја, да и он поверова у Христа. Незнабожни цар не поштеди ни сина свога, него и њега удари на тешке муке. И Дада и Говделај прославише Бога истрајним трпљењем и многим чудесима, и у мукама предадоше Богу душе своје. Пострадаше у IV столећу. Са њима пострадаше — јер повероваше у Христа — и сестра Говделајева *Каздоја* и главни жрец *Гаргал.*

3. **Св. Теофан Милостиви.** Богат грађанин из Газе. Толико беше милостив, да раздајући своје имање ништим и сам обништа. Пред конац живота нападе га водена болест, и он у тој болести издахну. Но из његовог тела потече целебно миро, којим се болни исцељиваху.

4. **Св. Марија Палестинска.** Била најпре чтеца Псалтира при цркви Васкрсења у Јерусалиму. Па како беше красна лица, то су се многи гледајући је саблажњавали греховним помислима. Да не би била повод греха других људи, Марија се удаљи у пустињу Сукијску,

са једном котарицом боба и једном тестијом воде. Проживе св. Марија 18 година у пустињи, и силом Божјом нити јој неста боба ни воде. Застали је још живу а потом и сахранили ученици св. Кириака.

Марија се, краснолика,
красна родила,
Марија се, Христоверна,
Христу молила: —
Помози ми, мој Господе,
немоћној жени,
Покажи ми пут спасења,
убогој мени; Ја се
трудим да не грешим
с Твојом помоћи,
Ал' саблазан лицем бивам
туђој немоћи. —
Марија се живом Богу
с плачем поклони,
У пустињу, од очију
људи се склонњ
С Богом мара разговара,
то јој Је плата;
Светлија јој душа поста
од чиста злата.
Кад су лета прохујала,
тело увену,
Ангел сиђе, у Рај диже
небесну"жену.
Међ ангели сад ликуЈе
ко ангел сија, И
за нас се Богу моли,
света марија.

РАСУЂИВАЊЕ

Многи људи по незнању више се труде како ће ублажити муке у старости и предсмртној болести него ли како ће се избавити од мука адских у животу после старости и смрти. Беше тако неки нежењен човек, велики среброљубац, који из године у годину све са јачом страшћу сабираше себи непотребна богатства. Кад су га питали, нашто су труди толико и сабира благо, које је сувишно за његов живот, он одговори: „Сабирам за старост. Ово ће ме благо лечити и хранити у старости и болести." И заиста, слутња се његова обистини. У старости га спопаде тешка и дуготрајна болест. Он је раздавао уштеђена блага лекарима да га лече и слугама да га чувају и хране. Но благо се истроши а болест се продужи. Лекари и слуге га оставише, и он паде у очајање. И суседи му додаваху нешто хлеба до смрти, а по смрти сахрањен би о трошку општинском. На што је намениo био своје благо, на оно је и дао. Бог му је учинио по вољи, и послао му болест, о којој је он говорио, и за коју је велико благо припремао. Све благо његово ипак није могло да ублажи муке његове у овом свету, а чиме ли ће их он тек моћи ублажити у оном? Чиме — кад није понео собом ни вере, ни наде, ни милосрдних дела, ни молитава, ни покајања? Неко виде човека усопшег у великој рајској слави, и упита га, чиме се он удостоји те славе? Одговори човек: „Ја сам у земаљском животу био најамник једнога злотвора, који ми никад није најам плаћао; но ја сам све трпео, и служио до краја с надом у Бога." Виде и другог још у већој слави, и кад га упита одговори онај: „Ја сам био губав, и до краја приносих Богу благодарност за то." А онога, који гомилаше новац за болест у старости никад нико не виде у слави рајској у ономе свету.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам казну Божју којом би кажњен цар Озија (II Днев. 26) и то:

1. како се у свом високоумљу приближи Озија с кадионицом олтару Божјем,

2Г како му наједанпут изађе губа на челу.

БЕСЕДА

о познавању Оца и Сина

Оче праведни, свијет тебе не позна,
а ја те познах (Јов. 17, 25)

Раван равнога најбоље познаје. Нижи не познаје вишега, ни смртни бесмртнога. Старозаветни пророци и неки од мудраца старога века знали су Бога као Створитеља и Промислитеља, но нико Га није знао као Родитеља. Они који су Га знали у старини, знали су Га кроз стварање а не кроз рађање. Кроз стварање, познали су они нешто од правде и мудрости и силе Божје, но нису познали љубав Његову, јер се љубав познаје кроз рађање. Родитељ познаје тајну рођенога, и рођени познаје љубав родитеља. *Свијет тебе не позна,* јер свет гледаше Тебе као Господара а себе као роба; *а ја те познах,* јер ја те видим као родитеља и осећам неисказану љубав Твоју. Свет Тебе гледа кроз завесу дела Твојих, а ја Те гледам лицем у лице, у вечној красоти љубави Твоје. Тај пламен вечне родитељске и синовске љубави донео је Господ међу људе. Да би људи видели Бога у том пламену, у тој новој и дотле непознатој светлости. То ново богопознање кроз љубав предао је Господ апостолима Својим. И оно је дошло до нас. О да би се и у нама разгорео тај пламен божанске непролазне љубави! Да би тако познали Бога као Родитеља, а себе као децу Његову, усиновљену кроз жртву Сина Божјег Јединородног.

О тропламени Боже, Оче, Сине и Душе Свети, осветли и нас, помрачене грехом, вечним сјајем љубави Твоје. Теби слава и хвала вавек. Амин.

30. СЕПТЕМБАР

1. **Св. Григорије Просветитељ, еп. јерменски.** Рођен у знаменитој фамилији, која је била сродна царској кући персијској (цару Артабану) и јерменској (цару Курсару). Када ове две куће заратише међу собом, Григорије се удаљи у Кесарију Кападокијску, где прво позна веру Христову, крсти се и ожени се. Из тога брака имаше два сина, Ортана и Аростана, и обојицу посвети на службу цркви. По смрти своје жене врати се Григорије у Јерменију и стави се на службу цару Тиридату. И служаше Григорије верно цару своме, и цар вољаше Григорија. Но када цар сазнаде, да је Григорије хришћанин, наљути се веома, и поче га саветовати да се одрекне вере Христове и поклони идолима. Не успевши у томе ништа, Тиридат удари на Григорија тешке муке, и после многих мука баци га у једну дубоку јаму, испуњену сваким отровним гадом, да би га тако сасвим уморио. Но

Бог свевидећи сачува жива св. Григорија у тој јами пуних 14 година. Тиридат потом настави гоњење хришћана у царству своме, и удари на један женски манастир, где беше 37 сестара са игуманијом Гајанијом. Када их све грозним мукама умори, полуде Тиридат, и беше као дивљи вепар. Сестри царевој пак јави се у сну неки муж пресветао и рече јој, да полудели брат њен неће оздравити докле се Григорије не извади из јаме. Извађен из јаме св. Григорије исцели и крсти Тиридата. Потом Григорије, по жељи Тиридатовој, поста епископом Јерменије, и уз помоћ цареву, а најпре Божију, просвети сву Јерменију и околне стране вером Христовом. И сконча св. Григорије свој многотрудни живот у старости, око 335. год. На његово место би посвећен за епископа син му Аростан, који продужи дело свога оца, и телесног и духовног. Аростан беше један од 318 св. Отаца на I Васељенском сабору.

2. **Св. муч. Гајанија, Рипсимија и осталих 35 монахиња,** које погуби Тиридат због вере у Христа. Рипсимија света беше необичне лепоте, због чега је хтеде узети цар Диоклецијан за жену. Отуда и поче страдање свих 37 монахиња. Рипсимија се отказа да пође за цара зато што се беше посветила Христу као Женику своме. Тада је Тиридат савлађиваше да пође за њега, јер беше цар као опијен лепотом њеном. Но Рипсимија света опираше се свом силом цару безбожноме. „И онај који кнежеве Готске победи и Персијанце порази, не могаше савладати једну девицу Христову." Јаростан цар предаде је на љуте муке (језик јој одсекли, трбух расекли, и утробу просули), у којима Рипсимија предаде душу своју Богу. Потом и остале монахиње бише похватане и мачем посечене. Над моштима ових св. мученица подигнут је знаменити манастир Ечмиадзински, близу Еривана, главни духовни центар јерменски кроз многе векове.

3. **Св. Михаил, први митрополит кијевски.** На молбу великог кнеза Владимира послат од патријарха цариградског у Русију, да крштава незнабожни народ и цркву утврђује и уређује. Св. Михаил крсти народ у Кијеву, Новгороду, Ростову и по многим другим градовима и селима, уреди цркву, постави епископе и презвитере, положи темељ Михаиловском манастиру у Кијеву, посла мисионаре међу Бугаре и Татаре, те многе и од њих придоби за Христа. И то и много другога кориснога учини овај светитељ за циглих 4 године. Упокоји се мирно 992. год. Мошти му почивају у лаври Печерској.

Григорије, велико светило, Своме роду и своме народу, Одрече се славе и богатства Рад скудости Христа Распетога, Рад богатства на небу вечнога; Ум свој Богу на небо узнесе, Те све муке телесне поднесе, И све муке без муке отрпе, Снажан силом Божје благодати, Храњен хлебом од Бога послатим,

Брањен од зла Божијим Промислом. Од славе се спусти у низину, Из низине диже на висину, На висину славе непролазне. Григорије велики и свети Јерменију Исусом просвети, Дивљег вепра, лудог Тиридата, Крстом крсти, у јагње обрати. Славом слави земља Јерменија Чудотворца свога Григорија.

СЕПТЕМБАР

РАСУЂИВАЊЕ

Чудесне промене дешавају се у судби људи посведневно, и данас као и некада: понижени због правде Божје дижу се на велику висину, и хулитељи вере Божје обраћају се у служитеље те исте вере. Св. Григорија баци цар Тиридат у дубоку јаму. Четрнаест година провео је светитељ у тој јами, заборављен од васцелог света, али не од Бога заборављен. Ко је могао од људи и помислити, да се највеће светило народа јерменског налази у мраку једне јаме. И откуд је могао и помислити силни и насилни цар Тиридат, да ће му једног дана тај исти Григорије, кога је он на смрт осудио, спасти живот и помоћи му више него што му је цели свет могао помоћи? После 14 година Бог објављује Григорија живим. Григорије чудотворно исцељује полуделог цара. Цар Тиридат, необуздани гонитељ Христа, крштава се и постаје највећи ревнитељ вере Христове. Могло би се рећи, да су Божјом помоћи и Григорије и Тиридат извучени из мрачне јаме: Григорије телом а Тиридат душом. О бесконачне мудрости Божје у управљању судбама људским! Некад дивљи и страсни Тиридат толико се био умекшао покајањем и облагородио вером Христовом, да је по карактеру пре личио на св. Григорија него ли на себе самога пре крштења.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам правду цара Јотама и награду Божју (II Днев. 27) и то:

1. како Јотам чињаше што је право пред Господом и стараше се о Храму Господњем,
2. како му Бог поможе те беше срећан у рату и у миру: у рату победи а у миру обогати и осили народ свој.

БЕСЕДА

о царству не од овог света

Царство моје није од овога свијета
(Јов. 18, 36)

Онај ко има велико благо, има и мало. Нека нико, дакле, и не помисли, да Христос Господ нема царствене власти и над овим светом зато што Он рече Пилату: *царство моје није од овога света.* Онај ко поседује непролазно, влада и над пролазним. Господ спомиње Своје непролазно царство, независно од времена, независно од трулежи, неправде, обмане и смрти. Као кад би неко рекао: благо моје није у хартији него у злату. Но зар онај ко има злата, нема хартије? Зар не господари злато хартијом? Не каже, дакле, Господ Пилату, да Он није цар, него, напротив, Он хоће да каже, да је Он виши Цар од свих царева, и да је Његово царство веће и силније и постојаније од свих царстава земаљских. Он указује на Своје главно

царство, од кога зависе сва царства у времену и у простору. *Царство моје није од овога света* — ове речи не значе, да Он нема моћи над царством овога света него, баш напротив, оне потврђују Његову страшну моћ над овим светом. Не показују ли сва дела Његова на земљи Његову недостижну господарску моћ над овим светом? Пред којим се другим царем, реците ми, ветар утишао, море умирило? И зар сте заборавили речи Његове у Гетсиманији, да кад би Он само хтео, *дванаест легиона анђела* притрчали би Њему у помоћ (Мат. 26, 53). А један једини ангел има силу већу од васељене. Господар душа, господар је и тела. Господар вечности, господар је времена. Господар највећих добара, господар је и малих добара. Ништа се, браћо не може измаћи моћи свемоћнога Исуса Христа, Господа нашег, пострадалог за нас по Својој вољи и васкрслог из гроба по Својој сили.

О Господе Исусе Христе, Спаситељу свемоћни, помози нам да иштемо царства Твог небеског, и да вечно будемо с Тобом тамо где нема греха ни смрти, но живот и радост и мир. Теби слава и хвала вавек. Амин.

1. ОКТОБАР

1. **Покров Пресвете Богородице.** Од увек је црква прослављала Пресвету Богородицу као покровитељку и заштитницу рода хришћанскога, која својим ходатајственим молитвама умилостивљава Бога према нама грешнима. Безброј пута показала се очигледно помоћ Пресвете Богородице како појединцима тако и народима, како у миру тако и у рату, како у монашким пустињама тако и у многољудним градовима. Догађај који црква данас спомиње и празнује, доказује само то постојано покровитељство Пресвете Богородице над родом хришћанским. У време цара Лава Мудрога (или Философа) 1. октобра 911. год. било је свенощно бдење у Богородичној цркви Влахерне у Цариграду. Народа је била пуна црква. У позадини цркве стајао је св. Андреј Јуродиви са својим учеником Епифанијем. У четврти сат ноћи појави се Пресвета Богородица изнад народа са распростртим омофором на рукама, као да том одећом покриваше народ. Беше обучена у златокрасну порфиру и сва блисташе у неисказаном сјају, окружена апостолима, светитељима, мученицима и девицама. Св. Андреј видећи то јављање, показа руком Епифанију блаженом, и упита га: „Видиш ли, брате, Царицу и госпођу над свим, како се моли за сав свет?" Одговори Епифаније: „Видим, оче, и ужасавам се!" Због тога се установи ово празновање, да нас подсети како на тај догађај, тако и на стално покровитељство Пресвете Богородице, кад год ми то покровитељство, тај покров њен молитвено иштемо у невољама.

2. **Св. апостол Ананија.** Један од Седамдесеторице. Беше епископ у Дамаску. Према јављењу Божјем (Дела Ап. 9.) крстио Савла, до-

цнијег апостола Павла. Насупрот свима гоњењима храбро проповедао Јеванђеље, због чега буде камењем убијен у граду Елевтерополу. Његове свете мошти пренете су у Дамаск а доцније у Цариград.

3. **Преп. Роман Слаткопојац.** Родом из Емеса, града сиријског. Служио као црквењак најпре у Бејруту, а потом у Цариграду при саборној цркви у време патријарха Јевтимија (490—504. год.). Био неписмен и невешт појању, због чега су му се подсмевали неку учени клирици. Св. Роман се плачевно молио Пресветој Богородици, и она му се јави на сну, пружи му неки свитак хартије (звани кондак), и рече му да прогута. Сутрадан је освануо Божић, и Роман изађе на амвон и ангелским гласом испева „Дјева днес." Сви беху удивљени како садржају те песме тако и гласу појца. Примивши од Богородице дар песнички, Роман испева преко 1000 кондака. Као ђакон велике цркве упокојио се 510. год. у Цариграду, и преселио се међу ангелске хорове.

4. **Преп. Јован Кукузељ.** Словенин из Драча. Као младић био узет у музичку школу у Цариград, где постане омиљени појац на двору царском. Бојећи се људских ласки и похвала, одбегне у Св. Гору, и пријави се у Лаври као чобанин. Као чобанин и монах он се изванредно подвизавао. У два маха јавила му се Пресвета Богородица. Упокојио се у XII столећу.

5. **Преп. Григорије.** Монах Лавре светогорске из XIV столећа.

Свети Роман усред службе
Појави се на амвону
Па запева песму чудну
У ангелском слатком тону:
„Дјева данас рађа Њега
Који бјеше прежде свега:
Земља вертеп — худи свој дом —
Нуди Њему Неприступном,
А мудраци трагом звијезде
У посјету Њему језде.

Нас ради се Бог превјечни
Роди као отрок млијечни!"
Слушајући песму ову, Свак
осети наслађење И на лицу
свег народа Беше силно
удивљење. Слава нек је
Божјој Мајци Што
молитве сузне чује, Што
молитве богомољне
Премилосно испуњује.

РАСУЂИВАЊЕ

Пресвета Богородица често се јављала светим људима ради неке потребе, било да их ободри у подвигу, било да их исцели од болести, било пак да им открије неку тајну. Два донекле слична и дивна случаја догодила су се у Лаври светогорској, и то са св. Јованом Кукузељем и св. Григоријем монахом, само у разна времена. У време великог Акатиста уз Часни Пост, а по отпојању истога, Јован се беше заморио и спустио у столицу према икони Богородичиној. Како је сео, тако је и заснуо. У томе јави му се Света Пречиста сва у небеском сијању, и рече му: „Радуј се, Јоване! Пој и не престај појати, а ја те зато нећу оставити." При тим речима Она метну у руку Јованову један златник. Кад се Јован трже ода сна, златник беше у његовој руци. Поражавајућа чудеса после тога дешавала су се, како од иконе Богородичине, тако и од златника. Други случај десио се са монахом Григоријем. И он је, као и Кукузељ, био појац у цркви.

Патријарх Калист беше установио, да се на службама св. Василија пева „0 Тев^к рдд\(*етсга" место „Достоиио." Његов наследник патријарх Филотеј обустави то, и нареди да се због краткоће пева увек „Достоиио." Но једанпут уочи Богојављења, а у присуству Григорија, патријарха александријског, отпева Григорије „0 Тев-к рдд\(*-етсгд." После тога одмах му се јави Света Пречиста, као Кукузељу, метну му златник у руку и рече: „Много ти благодарим за твоје појање у част моју." Због тога и од тада установи се, да се на службама св. Василија увек пева „0 Тев^к рдд\(*бтсгд."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам неправде цара Ахаза и казне Божје (II Днев. 28) и то:

1. како Ахаз чињаше што је зло пред Господом целога века свога,
2. како подиже идоле по свима угловима у Јерусалиму и по целој земљи и клањаше им се,
3. како имаше многе ратове, и у свима би побеђен, земља му би опустошена, стотине хиљада изгибоше и толико одведоше у ропство.

БЕСЕДА

о мужу блаженом

Благо мужу који не иде на савјет нечестивих, и на пут грјешника не ста, и на сједиште губитеља не сједе (Пс. 2, 1)

Благо оном пре свега, браћо, ко није толико окорео од греха, да може чути и испунити савет Божји, који долази преко пророка. Нечестиви су они који све што мисле, мисле насупрот Богу и вољи Божјој; грешници су они који иду путем својих жеља и својих мисли, насупрот жељи Божјој и закону Божјем; губитељи су они који упропастивши себе злим делима, упропашћују и друге. И тако, прво долази зла помисао (зао савет), па зло дело, па зао пример — саблазан. Благо, дакле, мужу који, нити тражи савета од нечестивих људи, нити се саглашава са нечестивим мислима својим, него налази довољно савета за све што му треба за спасоње у закону Божјем. Благо мужу који ниједанпут *не ста на пут,* којим грешници ходе, или ако ста, покаја се и поврати се на пут живота, који је од Господа. Благо мужу који не седе на позорницу губитеља душа невиних, да својим саблажњивим примером саблажњава и губи душе невине. Јер је речено о саблазнитељу: *боље би му било да се објеси камен воденични о врату његову и да потоне у дубину морску* (Мат. 18, 6).

Браћо моја, благо свима вама, и мушкима и женскима, који се опрезно клоните од ова три зла: од нечестивих мисли и савета, од дела грешничких, и од саблажњавања других. Сва та три зла јесу као једна иста отровна змија, која од малене змије порасте у велику змију.

О Господе благи, Створитељу наш, помози нам силом Твојом и добротом Твојом, да се спасемо од змије ове љуте, коју Ти, Христе Господе, победи оружјем непобедивим Крста Твога часнога. Помози нам, да слушамо само Твој савет, да идемо само Твојим путем, и да светлимо само Твојим примером. Теби слава и хвала вавек. Амин.

2. ОКТОБАР

1. **Св. Андреј Јуродиви.** Словенин по пореклу. Као роб купљен неким богаташем Теогностом у Цариграду у време цара Лава Мудрога, сина цара Василија Македонца. Андреј беше красан младић телом и душом. Теогност заволи Андреју и даде.га да се учи писмености. Андреј се усрдно Богу мољаше, и с љубављу црквене службе похођаше. Послушавши неко небесно јављање, он се реши на подвиг јуродства Христа ради. И једном кад оде на бунар за воду, он исцепа на себи одело и ножем исече, па се направи луд. Ожалошћен тиме господар му Теогност спута га у ланце и одведе у цркву св. Анастасије Узорешителнице, да му се читају молитве. Но како се Андреј не поправи у очима господара свога, пусти га овај у слободу као умоболног. Андреј свети дању се прављаше луд а ноћу по сву ноћ се Богу мољаше. Живео је без крова и уточишта. Ноћевао је на пољу, ишао полунаг, у једној издртој хаљини, јео је мало хлеба кад би му добри људи уделили. Од онога што је примао, он је делио просјацима, и то кад би им дао, изругао би их, да му не би благодарили. Јер сву награду очекиваше Андреј свети само од Бога. Зато се и велика благодат Божја усели у њ, те је могао прозирати у тајне људске, виђати ангеле и демоне, одгонити демоне од људи, исправљати људе од греха. Имао је предивна виђења Раја и највиших небеских Сила; видео је Господа Христа на престолу славе; видео је, са својим учеником Епифанијем, Пресвету Богородицу у цркви Влахерни како одеждом својом покрива род хришћански (в. Покров Богородичин); чуо је на небесима речи неисказане, које није смео људима поновити. После нечувено тешких подвига упокојио се 911. год. и преселио у вечну славу Господа свога.

2. **Свешт. муч. Кипријан и Јустина девица.** Кипријан — досељен из Картагене у Антиохију, где живљаше и Јустина са својим родитељима, Едесијем и Клеодонијом. Едесије беше жрец идолски и цео дом његов незнабожачки. Но када Јустина ходећи по црквама хришћанским позна веру праву, она обрати и оца и мајку Христу Господу. И све троје примише крштење од Оптата епископа. Кипријан пак беше волх, имаше везе са дусима нечистим и гаташе. Неки развратан младић, Аглаид незнабожац, хтеде пошто-пото прелестити св. Јустину, јер се занесе лепотом њеном, па како га св. девица одсудно одби, он потражи помоћ код Кипријана. Кипријан навођаше зле духове, једне за другим, на Јустину, да би у њој распалио страст нечисту за Аглаидом, но не успе у томе ништа, јер св. Јустина крсним

знамењем и молитвом Богу одгоњаше од себе духове злобе. Тада Кипријан позна силу крста, и сам се крсти, и временом постаде презвитер и епископ. Озлобљени незнабошци оптужише њега и Јустину, и обоје беху предати суду у Дамаску, потом мучени и посечени у Никомидији крајем **III** столећа.

3. **Св. муч. Давид и Константин.** Кнежеви хришћански из Аргвента. На смрт осуђени за Христа у Имеретији од калифа Емил-ел-Муменима и потопљени у реци 730. год. Пред смрт се молили Богу, да Бог опрости грехе свима онима који буду њих призивали у молитви на помоћ. По свршеној молитви пуче гром и чу се глас с неба Да им је молитва услишена. Мошти им почивају у Грузији, у ман. Моцамети.

Јуродиви Андреј у ноћи стајаше, Под покровом звезда Богу се мољаше: О Свевишњи Боже, три по ипостаси, Успаване душе пробуди и спаси! О Исусе слатки, слађи од живота, Ризницо радости, и вечних красота, Очисти пастире, цареве просвети, Утеши невољне, и сав свет освети, Па и мене грешног, Андреју Јурода, Не издвој, Господе од светог народа! — О свети Андреје, пун Божје мудрости, Ти што свет учаше речима лудости, Језиком си света свету говорио И лудошћу мнимом Христа си славио. Људи те презреше као безумнога, Ипси те гонише са легала свога! На ђубришту светском ти си олтар био, Молитвама твојим сав свет си кадио, Но сав свет не беше достојан те, диве, Слава ти Андреје, свети Јуродиве!

РАСУЂИВАЊЕ

Виђење св. Андреје Јуродивог. Неки монах у Цариграду беше знаменит као подвижник и духовник, и свет му много хођаше на молитве. Но имаше тај монах тајни порок среброљубља. Новац сабираше, а ником не даваше. Срете га св. Андреј на улици, и виде му око врата обвијену страшну змију. Сажали се на њ св. Андреј, па му приступи и поче га саветовати: „Зашто си, брате, душу своју погубио? Зашто си се везао са демоном среброљубља? Зашто си му дао почивање на себи? Зашто сабираш злато, као да ће оно с тобом у гроб а не у руке других? Зашто давиш сам себе тврдичлуком; док други гладују и жеђују и умиру од зиме, ти се веселиш гледајући у множину злата? Зар је то пут покајања? Зар је то чин монашки? ...Видиш ли онога?" И у том часу отворише се очи монаху и виде демона црна, и ужасну се веома. А демон се скиде са монаха и побеже, гоњен силом Андрејевом. Утом ангел Божји пресветли приступи ономе монаху, јер се срце монахово измени на добро. И одмах оде монах и раздаде све своје сабрано злато ништим и убогим. И после тога угоди Богу у свему, и прослави се много више него пре.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам правду цара Језекије и награду Божју (II Днев. 30—31) и то:

1. како Језекија чињаше што је *добро и право и истинито пред Господом,*
2. како поврати светињу храму Господњем и истреби идоле и идолопоклонство у народу,
3. како га Бог помилова и *срећан бијаше* у свему.

БЕСЕДА

о вољи праведника у вољи Божјој

Но у закону Господњем воља је његова, и у закону његовом поучава се дан и ноћ (Пс. 1, 2)

Благо оном човеку, браћо, и по трипут благо њему, чија је воља потчињена вољи Божјој, чији ум ништа не умује насупрот савету Божјем, и чије срце ништа не жели насупрот жељи Божјој. Ум је крманош и воље и срца. Ако је ум управљен стално према Богу, онда ће он жудно поучавати се *дан и ноћ* у закону Божјем, и неће ићи *на савет нечестивих* него ће тражити истину и објашњење свему у закону Божјем. Ако је ум тако управљен к Богу, онда ће се и срце човеково и воља човекова брзо управити к Богу. Тада ће воља, као извршни орган унутрашњег човека, вршити само оно што је сагласно са вољом Божјом и што је прописано у закону Божјем. Тада човек неће стати *на пут грешника,* нити ће сести *на седиште губилишта,* тј. неће чинити грех нити ће друге људе на грех навлачити. У почетку овога псалма пророк Давид похваљује човека, који не чини три зла, а сада продужује мудрости да га похваљује, кад чини два добра. Три су зла: тражити мудрости у грешника, живети животом грешника и саблажњавати друге људе својим зћим примером. Два су добра, саобразити своју вољу потпуно закону Божјем, и упутити ум свој да се поучава дан и ноћ у закону Божјем. *

О браћо моја, како је плачевно плитак ум код свих оних, који не познају закон Божји! Дубина ума људскога мери се познавањем дубина закона Божјег. Ко год се поучава у тајнама закона Божјег, ум је његов дубок и широк и узвишен. А ум је крманош и срца и воље. О браћо моја, како је плитка и превртљива и развратна воља од свих оних, који вољу своју не потчињавају вољи Божјој! Ваистину, плачевно плитка, и превртљива и развратна. Шта је закон Божји, браћо? То је израз воље Божје. Где се налази тај израз? У Светом Писму и у предању светитеља цркве Божје. Благо оном ко познаје вољу Божју и ко је извршује.

О Господе Боже, велики и силни, милостиви и праведни, просвети ум наш законом Твојим светим, и угГрави вољу нашу вољом Твојом, вољом човекољубивом и спасоносном. Теби слава и хвала вавек. Амин.

3. ОКТОБАР

1. **Свешт. муч. Дионисије Ареопагит.** Убраја се у седамдесет мањих апостола, Овај дивни муж беше од знамените незнабожачке фамилије из Атине. Свршивши школу филозофије у Атини, оде у Мисир да још учи. У то време једнога дана издахну Господ Христос на крсту, и сунце помрча, и би тама и у Мисиру 3 сата. Тада Дионисије узвикну: „Или Бог Творац света страда, или овај свет скончава." Вративши се у Атину, ожени се женом Дамаром, и имаше с њом синове. Беше члан највишега суда код Грка, Ареопага, због чега му је и остало назвање Ареопагит. Када апостол Павле проповедаше Јеванђеље у Атини, крсти се Дионисије са целим домом својим. Од Павла би посвећен за епископа атинског, јер беше оставио и жену и децу и положај свој ради љубави Христове. Путоваше с Павлом довољно дуго и упозна и све остале апостоле Христове. Ходио је нарочито у Јерусалим, да види Пресвету Богородицу, и описао је тај сусрет с њом у једном делу свом. Био је и на погребу Свете Пречисте заједно са осталим апостолима. Када учитељ његов св. Павле мученички пострада, пожели и Дионисије такву смрт себи. И оде у Галију на проповед Јеванђеља међу варварима, заједно с Рустиком презвитером и Елевтеријем ђаконом. Претрпе много, али и успе много. Његовим трудом многи се незнабошци обратише у веру Христову. Дионисије сагради у Паризу малу црквицу, где служаше службу Божју Када му беше 90 година, би ухваћен и мучен за Христа, заједно са Рустиком и Елевтеријем, док их сву тројицу најзад мачем не посекоше. Одсечена глава св. Дионисија одскочила је на велику раздаљину и пала пред неку хришћанку Катулу, која ју заједно са телом чесно сахрани. Пострадао у време Дометијана 96. год. Написао знаменита дела: о именима Божјим, о небесној и црквеној јерархији, о тајанственом Богословљу, о Пресветој Богородици.

2. **Преп. Јован Хозевит.** Мисирац. Подвизавао се у Хозевитској обитељи у време цара Јустинијана. Кад год је служио литургију, виђао је светлост небеску у олтару. У близини његовој подвизавао се старац Ананија. Чудесно беше смирење ових светитеља. Неки човек доведе свога полуделог сина старцу Ананији, да га молитвом исцели. Ананија га посла св. Јовану, као већем од себе. Јован пак не може да не послуша старца, али викну: „У име Исуса Христа заповеда ти Ананија а не ја да изиђеш из овог младића!" И младић одмах оздрави.

3. **Преп. Дионисије Печерски.** Јеромонах и затворник. О Васкрсу 1463. год. њему се догодио овакав случај. Са крстом и кадионицом он је обилазио пештере да би окадио мошти и гробове усопших светитеља. Па преиспуњен васкршњом радошћу ушавши у пештеру, он викне: „Свети оци и братије: „Христос воскрсе!" У том тренутку разлеже се глас из гробова силан као гром: „Ваистину воскресе!"

4. **Св. Исихије Хоровит.** Најпре био небрижљив према спасењу душе своје. Но разболи се тешко, и умре, и поврати се од смрти, и

би здрав. То га потпуно промени. Он се затвори у Светој Гори у келију и ни с ким ни речи не проговори 12 година. Пред смрт отворише му монаси келију и умолише га, да им каже неку поуку. Он само рече: „Ко на смрт помишља, не може згрешити." Од њега су произашли тзв. „исихасти", који су ћутање, богомислије и умну молитву истицали као врховну делатност правих монаха. Они су имали нарочити скит исихаста, или безмолвника, у Св. Гори. Прича се и за св. Григорија Богослова, да је био безмолвник у време Часног Поста. Св. Исихије живео у VI веку.

Дионисије, светитељ красни, Богослов
чудни, списатељ јасни, У срцу ум
сабран Богу управи, Небеске тајне
виде, објави, Виде сву славу небеског
строја И Јерархију неба преброја:
Начала, Власти, Господства, Силе,
Престоле чудне, Серафе миле, И
Херувиме, и Архангеле, И златокриле
Божје Ангеле, И Мајку Божју виде са
страхом, И све што блиста над земним
прахом. Небесне силе, силе бескрајне,
Бесмртна сунца, звезде пресјајне. И све
што виде, не хте да крије, Но цркви
каза Дионисије, Цркву украси и
обогати, подвиге своје смрћу позлати,
Смрћу крвавом за свога Христа Зато
се сада на небу блиста; Ангелска војска
што Богом сија Братом назива
Дионисија.

РАСУЂИВАЊЕ

Виђење св. Андреја. Андреј свети ходећи по улицама цариградским, виде једнога дана велику и сјајну пратњу. Неки богаташ беше умро, и спровод му беше величанствен. Но када се боље загледа, виде Андреј око носила множину црнаца, како скачу око мртваца с весељем, једни смејући се као блуднице, други лајући као пси, трећи грокћући као свиње, четврти посипајући тело мртваца неком смрадном течношћу. И сви се ругаху појцима говорећи: „Певате над псом!" Удивљен Андреја размишљаше, каква ли су дела тога човека? И обазревши се виде красна младића, где стоји уза зид и плаче. „Тако ти Бога небеса и земље, реци ми, какав је узрок твоме плачу?" упита Андреј. Тада му младић рече, да је он био ангел хранитељ онога умрлог, но да је онај гресима својим тешко увредио Бога, одбацио од себе савете ангела свога, и потпуно се предао црним ђаволима. И рече ангел, да тај човек беше велики и непокајани грешник: лажљивац, човекомрзац, тврдица, кривоклетник и блудник. Триста душа људских оскврнуо је блудом. Залуд беше чествован од цара и уважаван од људи. Залуд и та велика пратња. Смрт га је сустигла непокајаног, и жетва му је дошла изненадно.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно избављење Јерусалима од Асираца (II Днев. 32) и то:

1. како Сенахерим са силном војском опколи зидове јерусалимске и ругаше се Богу Израељеву,
2. како се Језекија с пророком Исаијом усрдно мољаше Богу за избављење,
3. како анђел ноћу поби 185.000 Асираца; Сенахерим би убијен од синова својих и Јерусалим спасен.

БЕСЕДА

о страху и радости у Богу

Служите Господу са страхом, и радујте се њему с трепетом (Пс. 2, 11)

Царевима и судијама земаљским говори пророк Божји ове речи. Јер су они склони охолости и раскалашности због силе и богатства, које им се даде. О цареви и судије, грумења прашине под ногама Божјим, не заборавите, да сте ви само слуге Божје, најамници од данас до сутра! О чему мисли најамник у њиви копајући цео дан? О плати, коју ће увече примити. Чиме се поноси најамник? Не тежачењем, него платом. Чему се радује најамник? Труду и зноју или плати? Наравно плати. И ваша је служба на њиви овога живота тежачење најамничко, о цареви и судије. Зато служите Господару своме, који вас је најмио, са страхом, јер не знате, како ће Господар ваш на крају оценити труд ваш и какву ће вам плату дати. Служите се великом смиреношћу говорећи сами себи: *ми смо непотребне слуге* (Лк. 17, 10). Неизвесно је, да ли ћете примити награду или казну, када у гроб сиђете и пред Цара Судију изиђете. Отуда страх мора испуњавати све дане службе ваше.

Радујте се њему с трепетом. Радујте се радошћу чистом и светом, као што се и анђели радују Богу живоме и неприступноме. Чистотом и светошћу мирише рајска радост, а злурадост адску прати раскалашан смех. Зато је рајска радост трајна, док се адски смех смењује гневом и јауком.

Служите се страхом, јер је Господ праведан; радујте се трепетом, јер је Господ узвишен и свет. О Господе Боже наш, праведни и узвишени, страшни и свети, сав је наш живот на земљи служба Теби и радост о Теби. Ако не служимо Теби, служимо пропасти својој; и ако се не радујемо о Теби, радујемо се о црном злотвору своме. Клањамо Ти се и молимо Те, помози нам, да службу нашу управљамо страхом Твојим, и радост нашу чистимо трепетом од Тебе. Теби слава и хвала вавек. Амин.

4. ОКТОБАР

1. **Свешт. муч. Јеротеј.** Био друг св. Дионисију Ареопагиту, и нешто после Дионисија примио веру Христову од апостола Павла. Доцније га овај апостол постави за епископа атинског. У време успенија Пресвете Богородице и Јеротеј се јавио у Јерусалиму и учествовао у погребу. Својим божанственим појањем приведе многе к срдачном умиљењу и показа себе као мужа надахнута свише. Много се потруди на делу јеванђелском, многе незнабошце обрати к истини, добро управи стадо своје словесно, и најзад мученички сконча за Христа, који му даде двојак венац у царству Свом небеском: венац јерарха и венац мученика.

2. **Св. Стефан Штиљановић.** Деспот српски. Родом из Паштровића. Управљао српским народом у претешким приликама борећи се храбро против Турака и Латина. Праведник Божји и родољуб, овај дивни кнез може се успоредити са св. Александром Невским или са св. краљем Јованом Владимиром. Упокојио се почетком XVI века (по некима 1515. год.). На гробу његовом појављивала се ноћу светлост, према којој су и пронађене његове свете мошти, које су дуго почивале у фрушкогорском манастиру Шишатовцу, па су за време Другог светског рата пренете у Београд и положене у Саборну цркву поред тела кнеза Лазара. Његова жена Јелена видећи нетљене мошти Стефанове и чудеса од истих, замонаши се и предаде подвигу до смрти.

3. **Преп. Амон.** Мисирац родом, и по занимању виноградар. Његови сродници и преко његове воље оженише га, но он не хте са женом живети, него је од првога дана назва сестром и усаветова је, да заједно са њим чува девственост своју ради вишег блага на небесима. И тако би са женом 18 пуних година. После, по договору, жена основа женски манастир у дому њиховом, а Амон оде у Нитријску пустињу, где се преда подвигу отшелничком. Велике дарове прозорљивости и чудотворства прими од Бога због чистоте срца свога. Неки муж и жена доведоше му побеснела сина да би га излечио молитвом. А Амон не хте никако. Но после дугог наваљивања родитеља, рече Амон: „У вашим је рукама и болест и здравље детета вашег. Вратите оној удовици (и рече јој име) вола украђена, и оздравиће син ваш." Ужаснути родитељи оваквом прозорљивошћу светитеља признаше свој грех и обећаше чим дођу дому вратити украђеног вола. Тада се Амон свети помоли Богу, и оздрави дете. Амон је био присни друг св. Антонија Великог. Када Амон сконча у Нитрији око 350. год., виде св. Антоније из своје келије душу Амонову у висинама и рече братији: „Данас се представи авва Амон, ево видим душу његову свету како је анђели носе на небо."

4. **Преп. Павле Препрости.** До своје 60. године живео у свету као жењен човек. Затекавши своју жену у греху, он остави све, оде у пустињу св. Антонију, и прими монаштво од овога. Иако је био

прост и некњижеван, доспео је до таквог духовног савршенства, да је у свакоме човеку видео душу каква је, као што обични људи виде тело један другога. И чудотворац беше велики, и у неким случајевима превазиђе и св. Антонија. Скончао у дубокој старости, 340. год., и преселио се у радост ангелску.

Амона неко замоли једном: — Пут ми спасења покажи бедном. Рече му светац: целог твог века Ко сужањ буди што на суд чека. Ко што се сужањ судије боји И у тамници часове броји Будно ловећи споља гласове Кад ће му с' рећи: судија зове! Оброк и конак он и не гледа, Не зна кад стоји нити кад седа, Тек ослушкује и ослушкује Позив судиЈе кад ће да чује. И ми смо тако мој мили брате, То важи за ме, *то важи за те. Други га пита: пут тесни шта је? И пут прискорбни — и докле траје? Рече му Амон: пут тесни — то је Стешњење мисли, да с' не растроје, А пут прискорбни — жеља стешњење, Само у Христу тражи спасење. Премудри Амон, витез подвига, Стрпљив носилац Христова ига, Угоди Богу, ублажи људе — Господ му Рајем награди труде.*

РАСУЂИВАЊЕ

Виђење св. Андреје. Није само апостол Павле био узнесен у Рај и чуо *неизречене речи* (II Кор. 12, 4). После апостола Павла на преко 850 година то се догодило и са св. Андрејом. Једне зимске ноћи леже Андреја свети међу псе на буњиште, да би загрејао своје промрзло тело. У том јави му се ангел Божји и диже га у Рај (у телу или ван тела то ни сам Андреја није могао објаснити) и две недеље држа га у небесном свету водећи га до трећега неба. „Видех себе одевена у одело пресветло, као од муња изаткано, и венац од цвећа на глави мојој, и појасом царским опасан бејах, и радовах се веома због те красоте, и дивих се умом и срцем неисказаној лепоти Раја Божјег, и ходих по њему и веселих се." Потом описује Андреја како виде Христа Господа: „И када нека пламена рука повуче завесу, видех Господа мојега, као негда пророк Исаија, како седи на престолу високом и преузвишеном, и серафими стајаху унаоколо. Обучен беше у ризу црвену, лице Му пресветло, а очи Му прељубазно гледаху у мене. Видевши Га, падох ничице преда Њ клањајући се сјајноме и страшноме престолу славе Његове. Колика ме радост обузе при виђењу лица Његовог, немогуће је изрећи; и сада спомињући се тога виђења, испуњавам се радости неисказане... И чух премилосрднога Творца мога када Својим преслатким и пречистим устима рече три речи, које толико усладише срце моје и разгореше љу-

бав к Њему, да се сав као восак топих од топлоте духовне..." Када св. Андреја потом пожели видети и Пресвету Богородицу, би му речено, да тренутно она није на небу него се спустила у свет, да помаже бедне и теши невољне. —

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам неправду цара Манасије и казну Божју (II Днев. 33) и то:

1. како Манасија обнови идолопоклонство, *и гатање и врачање* и чињаше све што је зло пред Господом,
2. како попусти Бог те Халдејци ухватише Манасију у трњу, и везаше га, и одведоше у Вавилон.

БЕСЕДА

о корисном гневу

Гневите се и не гријешите (Пс. 4, 4)

Гневите се, браћо, на себе, и не грешите више. Гневите се на грехе своје, по мислима и делима, и не грешите више. Гневите се на сатану, оца лажи, и не чините више вољу његову. Гневите се и на грех у свету и на попирање Цркве Божје од људи безбожних, но чувајте се да грехом грех не лечите. Гневите се на пријатеље ваше кад греше, но гневите се с намером да их поправите а не да их већма озлобите. Гнев пријатеља на пријатеља, и родитеља на децу своју — шта говорим? и Бога на људе — није бура која чупа дрво из корена, него ветар који укрепљује дрво и обара с њега гниле плодове, да би здрави плодови били што бољи и лепши. Но нека гнев твој има меру, да би био лековит а не отрован. А да би имао меру, држи Бога пред собом и у гневу свом. Гнев не може имати јачу уставу и брану од Бога. Уосталом, сваки гнев, који није у име Бога и Божје правде, грех је. Не гневи се за беспослице, него се гневи за оно за што се и Бог гневи. Ако је твоја воља утврђена у закону Божјем, ти ћеш се увек умети гневити где треба и колико треба. Јер то се не може све ни речима исказати, ни неуком објаснити. О браћо моја, видите ли, како су у души нашој положене разне моћи, које човек може по слободној вољи употребити на живот или смрт! Гнев на самога себе никад се не може довољно препоручити. Гле, дивнога призора: што год се човек научи више гневити на себе, то се мање гневи на друге. Јер занет својим слабостима, он туђе или не гледа, или кад их види, благо их суди.

О Господе Боже, једини праведни, усади у нас сећање на Дан праведнога гнева Твога, да бисмо се сачували од греха душевног. Теби слава и хвала вавек. Амин.

5. *ОКТОБАР*

1. **Св.** муч. **Харитина.** Као сироче у детињству би посвојена од некога угледна човека и хришћанина Клаудија, који је васпита као своју рођену кћер. Харитина беше кротка, смерна, послушна и ћутљива. Учаше се закону Божјем дан и ноћ, и завешта се проживети век у девству као права невеста Христова. Но како Харитина и друге обраћаше вери Христовој, чу за њу намесник цара Диоклецијана, неки Дометијан, и посла војнике, те је узеше од њенога поочима и изведоше пред суд. Упита је судија: „Истина ли је, девојко, да си хришћанка, и да и друге обмањујеш приводећи их тој нечестивој вери?" Одговори Харитина храбро: „Истина је, да сам хришћанка, а лаж је, да друге обмањујем, него заблуделе изводим на пут истине приводећи их Христу мојему." Зли судија нареди, те јој косу ошишаше и жар на главу посуше. Но Божјом силом девица би сачувана. Бацише је у море, но Бог је избави из мора. Везаше је за точак и почеше окретати, али ангел Божји устави точак и Харитина оста неповређена. Тада пакосни судија посла неке развратне младиће, да је осквpне. Страхујући од бешчешћа, св. Харитина помоли се Богу, да јој прими душу пре него би они развратници оскврнили њено тело девојачко. И док се клечећи мољаше богу, изиђе душа из ње и пресели се у бесмртно Царство Христово.

2. **Свешт. муч. Дионисије, еп. александријски.** Рођен у Александрији од знаменитих незнабожачких родитеља и васпитан на грчкој филозофији, потом и код Оригена. Као младић прочита посланице апостола Павла, поверова у Христа и крсти се од Димитрија тадашњег епископа у Александрији. Постане епископ у истом том граду 247. год. и послужи Богу и народу Божјем као прави пастир, и то под врло мучним околностима. Споља црква беше гоњена од незнабожаца, а унутра раздирана од јеретика. При том још удари чума, која сатираше људе кроз неколико година. Три године проживе ван Александрије, склоњен верним, да не би пре времена погинуо. За те три године он је писао многе посланице и друге саставе пастви својој, поучавајући је и храбрећи у држању Православља. Међу његовим списима налазе се и неколики канони, које је црква прихватила. Исто тако и њихово писмо против Новацијана сматра се канонским писмом. Управљао црквом 17 година и упокојио се 265. год.

3. **Преп. Евдоким Ватопедски.** Када су 1847. год. у Ватопеду оправљали костурницу, нађу мајстори мошти некога човека у ставу клечећем и са иконом Пресвете Богородице на прсима и рукама. Необично диван мирис разлио се од тих моштију. Не знајући ни ко је био тај свети муж ни кад је живео, монаси му даду име Евдоким, и мошти његове пренесу у цркву, где и данас стоје. Од тих моштију догодила су се многа чудесна исцељења. На сребрном ковчежићу и сад стоје изрезане речи: „Овај ковчежић изради за чесну главу св. Евдокима монах Гаврил, кога је овај светитељ исцелио од тешке болести."

4. **Преп. Дамјан, Јеремија и Матеј.** Печерски прозорљивци и чудотворци. Сви из XI столећа.

Намучена Харитина,
крв је облила,
На коленах, Свевишњега
Бога молила: — О
Свевишњи, Свемилосни
Створитељу мој,
Међу Твоје мученике
и мене уброј! Ти на
крсту, слатки Христе,
за ме *пострада,*
И ја желим пострадати
за Тебе сада.
Буди близу, Спаситељу,
Твоје невесте,
Одбрани је, да је злице
не обешчесте!
Боље да ми огњем љутим
тело сагору,
Боље да га и потопе
у сињи мору
Него да ме поругају
делом срамотним
Пред небесним ангелима
светим правотним.
По молитви Харитини
Господ учини
И одмах јој душу узе
и у Рај прими.

РАСУЂИВАЊЕ

Кадгод људи улажу велики труд у тражењу истине, и кад ништа друго не претпостављају истини, Бог им Својим лаким начинима излази у сусрет. То нам показује и живот св. Дионисија Александријског. Још као младић и незнабожац Дионисије је читао сву грчку књижевност, да би дошао до истине. Па кад тим није био задовољан, он је почео читати све што би му до руку дошло. Једнога дана, по Божјем Промислу, срете га једна сиромашна жена и понуди му на продају неколике посланице апостола Павла, руком исписане у свескама. Дионисије радо купи, и прочита. То га толико освоји, да он опет нађе ону жену и упита је, да ли има још таквих списа да се добије. Жена га упути свештенику хришћанском, и овај му даде све посланице Павлове. Прочитавши све пажљиво, Дионисије поверова у Христа и крсти се без икаква оклевања.

Други случај. У месту Арсиноју распрострe се јерес хилиаста, који погрешно учаху, да ће Христос ускоро доћи и основати на земљи царство земаљско, које ће трајати хиљаду година. На челу те јереси беше неки Коракион. Потруди се св. Дионисије и оде у Арсиној, да разувери хилиасте и спречи ширење те јереси међу вернима. На великом скупу и хилиаста и православних Дионисије се препирао са Коракионом и осталим вођама хилиазма. Три пуна дана трајала је та препирка. Толику ревност показиваху древни хришћани у испитивању истине! И Бог благослови труд њихов и ревност њихову због молитава св. Дионисија. На крају препирке Коракион са свима хилиастима одбаци погрешно учење своје и прими православно учење св. Дионисија.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам покајање цара Манасије и опроштај Божји (II Днев. 33) и то:

1. како Манасија живећи као роб у туђини, увиде грех свој и покаја се, и помоли се Богу за опроштај,

2. како му Бог опрости и ослободи га ропства,
3. како потом Манасија до смрти чињаше што је право пред Господом, и мирно царова.

БЕСЕДА
о благу јављеном

Многи говоре: ко ће нам јавиши блага? (Пс 4, 7)

Колико је благо Бог, браћо моја! Каква реч може исказати то благо? Велико је благо Царство небеско, са ангелима пламеним, са светитељима дивним, са Рајем сладосним. Ко може описати то благо? Велико је благо живот бесмртни у близини Бога и ангела Божјих, у друштву светитеља и праведника. Велико је благо сусрет са својим сродницима и пријатељима у небеском свету, са родитељима својим, са децом својом, са најмиљенијим својим, који су нас одласком својим оставили у тузи и жалости. Ко ће нам јавити сва та блага? питали су се многи у време цара Давида, а питају се и данас. Ко ће нам јавити, па да верујемо и да се надамо?

Нама хришћанима та су блага јављена, и ми не очекујемо више, да нам их неко други јави осим Господа Христа, истинитог сведока свих тих блага, истинитог сведока и господара, браћо, свих тих блага. Та блага јављао је милосрдни Господ и пре свог доласка на земљу пророцима Својим избраним. Зато пророк Давид и говори Богу: *знаменова се на нас светлост лица твојега Господе.* То је одговор онима, који питају: ко ће нам јавити блага? Сам Бог јавио је та блага. Светлост лица Господњег знаменова се на вас, то јест уписа се, уреза се, у срца наша, и у тој светлости ми познајемо сва она блага, која само небо може дати. Има ли лека, браћо, онима који чуше за долазак Христов на земљу, па ипак питају: ко ће нам јавити блага? Ако Христос није јавио и објавио сва та блага Својим светлим рођењем, Својим светлим чудесима, Својим светлим васкрсењем, Својом светлом црквом, ваистину, земља црна неће јавити, јер не може; људи неће јавити, јер не знају. Има, има лека за свакога, чак и за најокорелијег неверника, има лека све до часа смртнога. Тај лек је у покајању од злобе своје, у очишћењу срца свога у испуњењу заповести Христових. Здрави могу видети светлост лица Господњега а не болесни душом, нечисти срцем и криви умом.

О Господе Боже наш, светлости ангелима и људима, помози нам да гресима не потамнимо светлост, коју си нам дао, и у којој видимо блага небеска. Не лиши нас, Многомилостиви, тих блага. Теби слава и хвала вавек. Амин.

6. ОКТОБАР

1. Св. апостол Тома. Један од дванаест великих апостола. Кроз његову сумњу у васкрсење Христа Господа добила се нова потврда

чудесног и спасоносног догађаја. Наиме: васкрсли Господ поново се јавио ученицима, да би уверио Тому. И рече Господ Томи: *пружи руку твоју и метни у ребра моја, и не буди невјеран него вјеран.* И Тома узвикну: *Господ мој и Бог мој* (Јов. 20)! После силаска Св. Духа, када апостоли метаху коцку, где ће ко ићи на проповед, паде коцка на Тому да иде у Индију. Он се мало ожалости, што мораде ићи у тако далеку страну, али му се Господ јави и охрабри га. У Индији св. Тома обрати многе, великаше и сиромахе, у веру Христову, и заснова тамо цркву, и постави свештенике и епископе. Између осталих обрати Тома у веру и две сестре, жене двојице кнежева индијских, *Тертијану и Мигдонију* Због вере обе ове сестре бише намучене од својих мужева, с којима не хтеше живети после крштења свога и отпуштене. Ослободивши се брака оне поживеше богоугодним животом до смрти. *Дионисије и Пелагија,* најпре верени међусобно, када чуше апостолску проповед, не саживеше се, него се посветише подвигу. Пелагија сконча живот као мученица за веру, а Дионисије беше постављен од апостола за епископа. Кнез Муздије, муж Тертијанин, коме Тома крсти и жену и сина, *Азана,* осуди апостола на смрт и посла 5 војника, који га прободоше са 5 копаља. И тако предаде душу своју у руке Христу своме свети апостол Тома. Пре смрти своје и он је, као и други апостоли, био чудесно пренет у Јерусалим на погреб Пресвете Богородице. Но стигавши доцкан, он зажали горко, те по његовој молби отворише гроб Свете Пречисте, али не нађоше тела у њему. Господ беше узео Матер Своју у насеља Своја небесна. И тако Тома свети тамо својим неверовањем утврди веру у васкрсење Господа, а овде својим одоцњењем откри нам чудесно прослављење Матере Божје.

2. **Преп. новомуч. Макарије.** Рођен у месту Кону у Витинији од родитеља хришћанских, Петра и Антусе, и крштен са именом Мануил. Дадоше га родитељи да учи кројачки занат. У томе отац му се потурчи и пресели у Брусу. Када Мануил једном дође послом у Брусу, нађе га отац и навали на њ силом да га потурчи. Узалуд се Мануил опираше: Турци га силом обрезаше. Тада Мануил одбеже у Св. Гору, и замонаши се у скиту св. Ане и прозва се Макаријем. И би монах исврстан 12 година, али никако немаде мира душевнога. Ко се *одрече мене пред људима, одрећи ћу се и ја њега пред оцем својим* (Мат. 10, 33) — те речи Христове непрестано су зујале у ушима Макаријевим. Стога се реши, и, с благословом свога старца, оде у Брусу и јавно исповеди пред Турцима веру у Христа називајући Мухамеда лажним пророком. После шибања кроз 130 дана, и других још тежих мука, би посечен мачем, у Бруси 6. окт. 1590. год. Један део његових чудотворних моштију чува се у скиту св. Ане на Атону.

Апостол Тома невером својом
Веру укрепи: Господ се јави
Тома га виде, радостан поста,
Радостан Тома Христа прослави.
Индија поста виноград Томин
Вешто га Тома крстом обдела:
Силним и малим објави Христа, —
Христову мудрост, Христова дела.
О мудра децо земље Индије,
Мудрост је ваша — змија у трави,
Ево вам мудрост с небеса сиђе,
Мудрост се Божја у телу јави.

Говори Тома и чуда чини,
Мноштво народа уз Тому приста
Чујући мудрост, видећ чудеса
Што Тома створи именом Христа.
Муке велике претрпе Тома Ал'
врата мрака идолског проби
И као Христос пет љутих рана
Ради истине на телу доби. Пет
љутих рана, по броју чула, И
то Је наук тајне мудрости: Ко
не обузда сва чула своја Неће
духовне кушат сладости.

РАСУЂИВАЊЕ

Здање од Бога имамо, кућу нерукотворену, вечну на небесима, говори видовити апостол Павле (II Кор. 5, 1). Сви наши трудови по Богу, на земљи имају ту сврху, да заслужимо по сили нашој ту нерукотворену вечну кућу на небу. Неки цар индијски Гундафор намисли зидати себи предиван двор, каквога нема на земљи. Када његов изасланик Аван тражаше мајстора вештога да сазида цару такав двор, срете по Промислу Божјем, апостола Тому, који му рече, да је он мајстор, и да нико цару не може саградити оно што жели осим њега. Прими, дакле, Тома много злата од цара на зидање тога двора. Но чим изађе од цара, он све злато раздаде сиромасима. После две године, посла цар слуге да питају Тому, да ли је двор готов. Јер двор требаше да се зида негде далеко од престонице. Одговори Тома: све је готово осим крова. И потражи још новаца од цара, и цар му даде. А Тома опет раздаде све сиромасима па хођаше по царевини својим послом, тј. проповедаше Јеванђеље. Сазнаде цар, да Тома није ни почео двор зидати, ухвати га и баци у тамницу. Те ноћи умре брат царев, и цар паде у велику жалост. Ангел узе душу умрлога и проведе је по Рају, и показа му један предиван двор, какав ни ум људски не може замислити. Пожели душа умрлога да уђе у тај двор, али му ангел рече, да не може, јер је то двор његовог брата што му сазида апостол Тома милостињом његовом. И врати ангел душу опет у тело. Када брат дође себи рече цару: „Закуни ми се да ћеш дати што ти иштем." И цар се закле. Тада брат рече: „Дај ми двор твој који имаш на небесима." Зачуди се цар, и посумња да може бити двор на небесима. Но када му брат све потанко описа, поверова цар, и одмах изведе Тому из тамнице, и кад чу из уста апостолових речи спасења и живота вечног, крсти се цар и брат*његрв. И потруди се цар новим милосрдним делима, те и он сазида за себе двор предиван на небесима.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам неправду цара Амона и казну Божју (II Днев. 33) и то:

1. како Амон, син Манасијин, одступи од Бога и чињаше што је зло пред Господом,
2. како царова само две године, и убише га слуге његове.

\.c*

БЕСЕДА
о царевом покајању

Утрудих се уздшиући; сваку ноћ квасим одар свој, сузама својим натапам постељу своју (Пс. 6, 6)

Дан се смењује ноћу, а ноћ даном. Нека се и наше дневно покајање смењује ноћним, и ноћно дневним. Дневно покајање показује се углавном добрим делима, а ноћно у молитви, уздисању и плачу. Тако се одужујемо данима и ноћима, тј. испуњујући их оним што највише пред Богом вреди, и што ће с нама поћи на Суд Божји. Погледај у цара Давида, и види пример истинског покајања. Није довољно исповедити пред свештеником грех свој и одмах сматрати га опроштеним. Гле, и Давид је пред пророком Натаном признао свој грех рекавши: *сагријеших Господу* (II Сам. 12, 13). Али велики цар није то сматрао довољним, него је непрестано уздисао у молитви пред Богом, и сваку ноћ сузама покајања омивао грех свој. Чак и лежање у постељи није му служило за одмор него за умор од плача покајничког, плача уздисајног. Немој рећи: Давид је убио и прељубио, имао се за шта толико и кајати. А зар ти мржњом не убијаш људе, и нечистим помислима и жељама не чиниш прељубу? Није овај живот за правдање себе, брате, него за обличење себе. Благо само оном кога Бог буде оправдао на Суду Страшном.

Покајање није ствар једнога сата или једнога дана. Оно треба да буде унутрашње занимање наше до краја живота. *Сваку ноћ квасим одар свој,* говори Давид. Тиме се не каже, да се дању не треба кајати, него да је излив душевног покајања удобнији ноћу него дању. У тишини ноћној и грехови наши и Суд Божји излазе нам јајсније пред очи... И не опомиње ли нас ноћ јасније на смрт од дана? И постеља наша на блиски гроб?

О Господе, праведни и дивни, ни покајати се не можемо истински без Твоје помоћи. Помози нам, Свеблаги, да можемо видети греховне ране наше, и осетити смрад од њих, и заридати сами над собом пре него ли сродници наши заридају над мртвом телесином нашом; пре, Господе, пре — него што ангели наши хранитељи не заридају над стрвином душе наше кад се вргне у огањ неугасиви. Помози и спаси, Господе Боже наш. Теби слава и хвала вавек. Амин.

7. ОКТОБАР

1. **Св. муч. Сергије и Вакх.** Ови свети и дивни мученици и јунаци вере Христове беху најпре први великаши на двору цара Максимијана. И сам их цар уважаваше много због храбрости, мудрости и верности. Али кад чу цар, да су ова два великаша његова хришћани, промени љубав своју према њима на гнев. И једном када беше вели-

ко жртвоприношење идолима, цар позва Сергија и Вакха, да заједно с њима жртве принесу, али они отворено отказаше цару послушност у томе. Ван себе од јарости цар нареди, те свукоше с њих војничко одело, и прстење, и одликовања, и обукоше их у женске хаљине; још им метнуше гвоздене обруче о врат, и тако их вођаху улицама града Рима на подсмех свима и свакоме. Потом их посла цар у Азију, своме намеснику Антиоху, на истјазање. А овај Антиох беше се и дигао до тога положаја помоћу Сергија и Вакха, који га у своје време препоручише цару. Када их Антиох поче саветовати, да се одрекну Христа и да себе спасу бешчешћа мука и смрти, одговорише ови светитељи: „И чест и бешчешће, и живот и смрт — све је једно ономе ко иште царства небескога." Антиох баци Сергија у тамницу, и нареди прво да се мучи Вакх. Слуге се мењаху једни за другим тукући Вакха светога, све док му цело тело не раздробише. Из раздробљеног и крвавог тела св. Вакха изађе душа његова света и на рукама ангелским оде Господу. Пострада св. Вакх у граду Варвалису. Тада Сергије свети би изведен, и обувен у гвоздене опанке, с начичканим ексерима, па тако отеран у град Росаф у Сирију, и тамо мачем посечен; и душа му оде у Рај, да тамо заједно са Вакхом, другом својим, приме венце славе бесмртне од Христа Цара и Господа свога. Пострадаше ови красни витези вере Христове око 303. г.

2. **Св. муч. Полихроније.** Родом из епархије Агатанидске, од сељачких родитеља. Као младић аргатоваше у винограду некога Цариграђанина. Но и као аргатин Полихроније се предаваше данонoћном подвигу поста и молитве. Видећи његов живот, ангелски по чистоти и уздржљивости, газда му се удиви и даде му много више новаца него што је зарадио. А св. Полихроније узе новац и сагради цркву. У време Никејског сабора Полихроније беше чтец; и том приликом показа толику ревност у заступању Православља пред аријанцима, да га посветише за свештеника. Доцније ови злобни јеретици из освете нападоше св. Полихронија у самој цркви и исекоше га на комаде. Тако пострада овај велики бранитељ истине и чистоте Православља, и прими венац славе од преславног Господа свога.

Царски људи, Сергије и Вакхо,
Слуге цара, ал' не земаљскога,
Но Исуса, цара бесмртнога,
Цар земаљски свецима се руга
Па им скиде појас са бедара,
Крепошћу их Господ опојаса;
цар им скиде тогу великашку
У лепшу их Спаситељ обуче У
нетљену одежду бесмрпа; Цар
им узе прстен са деснице А
Господ их лепше прстенова,
Душе њихне за себе обручи.
Цар их изгна из двора својега
Бог их прими у небесне дворе.
Земља мучи Христове витезе,
Земља мучи а небо их блажи,
Трулеж гони од себе чистоту,
Злоба гони од себе доброту,
Свети Вакхо и свети Сергије,
Све земаљско земљи повратише,
Душе свете Богу предадоше; Из
земаљског царства изгнаници
Муком својом злобу победише,
Смрћу за крст себе прославише,
Победници над мрачним силама
Пут к победи показују нама.

РАСУЂИВАЊЕ

Виђење св. Андреје. Једанпут сећаше Андреја свети са својим учеником Епифанијем и разговараше о спасењу душе. Утом прибли-

жи се демон Епифанију, и поче му правити некакве замке, да би му мисли одвео на другу страну, а Андреји се не смеде приближити. Тада навикну Андреја на њ гневно: „Одлази одавде, нечиста непријазни!" А ђаво се трже натраг и одговори злобно: „Ти си ми непријазан какве нема више у свему Цариграду!" Андреја га не хтеде одмах отерати, но пусти га да говори. И ђаво поче да прича: „Осећам да долази време, кад ће пропасти мој занат. У то време људи ће бити гори од мене као што ће и деца бити у лукавству гора од одраслих људи. И ја ћу онда почивати, и не ћу учити више људе ничему, пошто ће они сами од себе вршити у свему вољу моју." Упита га Андреј: „Којим се гресима највише радује род ваш?" Одговори ђаво: „Идолослужењу, клевети, злоби против ближњих, содомском греху, пијанству и сребролубљу — овоме се ми највише радујемо." Још упита Андреја: „А како подносите, кад се неко, ко вам је прво служио, одриче вас и ваших дела?" Одговори ђаво: „Ти то боље од мене знаш; тешко подносимо, но тешимо се тиме, да ћемо га опет к себи повратити, јер многи, који су се нас одрекли и Богу се обратили, опет су се к нама повратили." Када зли дух изрече то, и још много другога, дуну на њега свети Андреја и он ишчезе.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам правду цара Јосије и награду Божју (II Днев. 34) и то:

1. како цар Јосија истреби идоле и чињаше све што је право пред Господом,,
2. како се благослов Божји изли на њ и народ њихов за време дугог царовања његовог.

БЕСЕДА

о деци и њиховој похвали Господа

Из уста мале деце и која сисају учинио си себи хвалу насупрот непријатељима својим (Пс. 8, 2)

При свечаном уласку Господа Исуса у Јерусалим а потом и у самом храму викала су деца: *Осана сину Давидову! Благословен који иде у име Господње* (Мат. 21). Изгледа, да ништа није тако раздражило старешине јеврејске као ова похвала Исуса од стране мале деце. *Чујеш ли шта ови говоре?* упиташе Га они злобно. А Господ им кротко одговори: *да\ зар нијесте никад читалк. из уста мале дјеце и која сисају учинио си себи хвалу?* Јасно је, дакле, као бели дан, да се ове пророчке речи Давидове односе на то чудо, које се догодило при уласку Господа Христа у Јерусалим, тј. на ову чудесну похвалу Господа од стране мале деце. Јасно је то из самог догађаја, јер како је пророковано, тако се буквално догодило. А јасно је и из тога, што се сам Господ при том догађају позива на оно пророчанство цара Давида. Да је то једно велико чудо, надахнуто Духом Божјим и

произведено силом и вољом Божјом, у то не може бити сумње. Док кнежеви и књижевници и старци и свештеници нису могли да познаду Христа Господа, дотле су Га мала деца познала и објавила. Ваистину, ово је чудо, прво, јединствено у целом Старом и Новом Завету, а друго — чудо ако не веће није мање од чуда васкрсења мртвих. Уосталом, и при оном и при овом чуду дејствовала је иста сила Божја, исти Дух и исти Промисао Божји. А ту силу и величанство славе Божје пророк је хтео нарочито да истакне догађајем са малом децом, који догађај он ставља напоредо са дивљењем звезданој васиони, коју је та иста сила Божја саздала.

Осим тога треба у ту малу децу убројати и саме апостоле, и многе светитеље, испоснике, мученике за Христа и девице — хиљаде и хиљаде оних, који невино и простосрдачно признаше Христа Сином Божјим и Спаситељем својим, и пригрлише га љубављу срдачном, и страдања тешка за њега поднеше. Зашто баш из њихових уста учини Господ хвалу Себи, а не из уста самих великаша и философа и ритора? Због кротости узе оне, а због гордости одбаци ове. Гордељивци су највећи непријатељи Божји. Зато Христос чудесно отвори језик деци и простим рибарима и сељацима, да јављају истину насупрот непријатељима својим, тј. гордељивим а празним кнежевима и књижевницима јеврејским.

О Господе Свесилни, Боже Свемогући, отвори и нама језик да и ми с вером јаком и радошћу детињском јављамо славу Твоју бесконачну. Теби слава и хвала вавек. Амин.

8. ОКТОБАР

1. **Преп. Пелагија.** Покајана грешница. Рођена као незнабошка у Антиохији и обдарена од Бога великом телесном лепотом Пелагија је употребљавала своју лепоту на душевну пропаст и себе и других. Беше се кроз блуд врло обогатила. Идући једном поред цркве Св. муч. Јулијана, у којој проповедаше епископ Нон, она сврати у цркву и чу проповед о Страшном Суду и казни грешника. И та реч је толико потресе и измени, да се она наједанпут згади на саму себе, устраши Бога, покаја за све нечисте грехе своје, и припаде св. Нону с молбом, да је крсти. „Смилуј се мени, грешној, оче свети, крсти ме и научи ме покајању: ја сам море безакоња, амбис пропасти, мрежа и оруђе ђаволско." Тако ова покајница са сузама мољаше архијереја Христова. И он је крсти. На крштењу јој кумоваше блажена Романа, ђакониса те цркве, која је потом, као њена духовна мати, утврди добро у вери хришћанској. Но Пелагија не буде задовољна само крштењем. Осећајући притисак многобројних грехова својих и грижу савести, она се реши на велики подвиг. Своје огромно богатство, грехом сабрано, она остави сиромашним људима, и тајно оде у Јерусалим, где се под мушким именом, као монах Пелагије, затвори у једну келију на Јелеонској гори, и ту отпочне тешки подвиг поста, молитве и бдења. После три године посети је ђакон св. Нона Јаков и затече је још жи-

ву, али када је поново посети после неколико дана, нађе тело њено мртво, и чесно га сахрани. Упокоји се св. Пелагија око 461. год. Тако ова негдашња велика грешница покајањем и трудом умилостиви Бога, опрости се греха, и посвети. И њена очишћена и посвећена душа удостоји се Царства Божјег.

2. **Преп. Таиса.** Покајана грешница. По рођењу Мисирка. Као и св. Пелагија тако и Таиса провођаше младост своју у разузданом блуду. На зао пут живота беше Таиса упућена од своје бестидне матере. Но Бог милостиви, који не жели грешнику пропасти но спасења, нађе начина да Промислом Својим чудесним спасе грешну Таису. Један од ученика св. Антонија Великог, Пафнутије Сидонит, чу за Таису, за њен грешни живот, и за отров душевни, којим она троваше душу многих људи, па се реши, да је с Божјом помоћи спасе. Преобуче се, дакле, Пафнутије свети у светско одело, узе један златник, оде у град, нађе Таису и даде јој златник. Таиса мислећи да јој тај човек даде златник за нечисто дело, одведе Пафнутија у своју собу. Тада Пафнутије отвори своја благодатна уста и изобличи грехе Таисине и позва је на покајање. Душа и савест у Таиси пробудише се, и Таиса се обли сузама дубоког срдачног покајања. Раздавши све своје имање беднима она се упути у један девојачки манастир, према упутству св. Пафнутија, и ту оста око три године, затворена у једну келију, живећи само о хлебу и води. Пред смрт је посети св. Пафнутије и изведе је, преко њене воље, из келије. Она се ускоро разболи и после кратког боловања предаде своју очишћену и освећену душу Богу. Св. Павле Препрости, други ученик св. Антонија, у визији виде у Рају прекрасну обитељ, уготовану од Бога св. Таиси покајници. Упокоји се ова света душа 340. год.

3. **Св. муч. Пелагија.** Девица знаменита рода из Антиохије. У време цара Нумеријана началник антиохијски беше послао војнике, да доведу на суд Пелагију, као тада разглашену хришћанку. Војници опколе кућу и изазову свету девицу на врата. Она им се јави, и кад чу, да су дошли да је воде пред судију, прављаше се весела, па рече војницима, да је причекају само тренутак-два док се попне да се преобуче. Потом се успне на кров од куће, уздигне руке к небу, и дуго се мољаше Богу, да јој Бог прими душу и да не допусти да се оскврни њена девствена чистота. И Бог јој прими душу, а тело паде мртво пред војнике. „Смрт њена", пише св. Златоуст, „била је средством не природног пада него заповести Божје", па продужује: „и тако, ово девствено и од сваког злата чистије тело лежало је на земљи: ангели су га окружавали, архангели поштовали, сам Христос био је код њега."

Грешна беше Пелагија,
па се покаја И
познањем праве вере
душу обасја.
Свет је зове, свет је мами
она не слуша,
Пробуди се у њој савест,
засветли душа.

Кол'ко труда улагаше,
колико муке,
Око свога грешна тела —
труле јабуке
Толко труда, толко муке,
после уложи,
Докле своју јадну душу
вером обожи.

Засија се на небеса
сунце Божије
Ал' се боље душа засја
у Пелагије.

Покајање, покајање,
Бог нам остави,
Покајањем Пелагија
себе прослави.

РАСУЂИВАЊЕ

О кад бисмо бар онолико труда уложили око душе, колико труда улажемо око тела! О кад бисмо добили вољу, да се украшавамо врлинама пред Богом и ангелима Божјим пресветлима, колико се украшавамо сујетним и пролазним шаренилом спољашњим! Пелагија и Таиса у почетку знађаху само за тело док душе њихове беху као везани робови у тамници тела. Обе оне беху украшене само сујетом, одевене у сујету, окићене сујетом, окружене сујетом, ласкане сујетом. Но каква нагла промена! Какав божанствен преокрет у њиховом животу! Чуднији него кад се дивља јабука накалеми и почне доносити слатке плодове; или кад се мутна и смрдљива бара неким начином избистри и постане чистом и питком водом. Када епископ Нон са осталим епископима први пут виде грешницу Пелагију, у свем спољашњем сјају њеном, одевену у најскупље одело, урешену, украшену, окићену прстењем, ђерданима и трепетљикама, намирисану, окружену робовима — када је епископ Нон виде, заплака се и рече друговима својим „ваистину, ја се много научих од ове жене. Њу ће Господ поставити на Страшном Суду Свом и њоме нас укорети. Јер шта мислите: колико сати ова жена проведе у својој соби перући се, одевајући се, украшавајући се, огледајући се у огледалу, и то — зашто? Ради тога само, да би се показала пред људима што лепша. А ми који имамо Женика бесмртнога на небу — не трудимо се да украсимо окајане душе наше, не журимо се, да их оперемо сузама покајања, и да их оденемо у лепоту добродетељи, те да бисмо се што лепше показали пред очима Божјим!"

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам неправду цара Ахава и казну Божју кроз пророка Илију (I Цар. 16, 17) и то:

1. како се Ахав сав предаде идолопоклонству и чињаше све што је зло пред Господом,
2. како пророк Илија молитвом запечати небо, и не би кише три године.

БЕСЕДА

о томе како ће врагу нестати оружја на крају

Врагу оскудје оружје на крају, градове си разрушио, погибе спомен његов с хуком (Пс. 9, 7)

Враг рода људског, крвник људски и човекоубица од самога почетка, употребио је сва оружја и све сплетке против човека. Његово

је да дан и ноћ измишља нова оружја и нове сплетке, да би само кога упропастио, као гладан лав *ричући ходи и тражи кога да прождере* (I Пет. 5, 8), као отровна змија таји се и чека свој плен, као паук свуда распиње своје мреже, само — само да би коју човечју душу ухватио и у своје смрадно царство вргао. Незнабожачки народи су као његови градови. До Христова доласка он је у њима господарио мирно и потпуно. Идолослужење било је служење њему; врачарство и гатарство било је служење њему; разузданост и раскалашност живота међу људима он је штитио и унапређивао; приношење људи на жртву, огањ страсти, распре, ратови, злочини — све је то било уживање за њега. Но *на крају* њему неста оружја, градови се његови разрушише, спомен његов погибе с хуком. Тај *крај,* који спомиње пророк, јесте долазак Христа Господа у свет. Господ показа силу Своју над ђаволом победивши његова искушења на гори; показа власт Своју изгонећи ђаволе из људи и заповедајући им да иду овамо или онамо; показа непобедно господарство Своје над грехом и смрћу Својим страдањем и васкрсењем. И, што је можда најважније, сруши ад и распршта силу демонску. Он није хтео уништити демоне него их је распрштао и оружја им пребио, разбио их је и распрштао као Јевреје, и још страшније од Јевреја. Народе је ослободио од њихове власти; а што је главно — дао је људима власт над демонима, да их именом Његовим могу од себе одгонити. Видите, како је Господ спојио са Својом победом над демонима и Своју милост према људима. Он је толико онемоћао и пребио демоне, и збунио их, и распрштао, да их је предао под власт људи. И тако негдашњи робови, постали су господари, а негдашњи господари робови. Но не даде Господ власт над демонима свима људима него само онима који у Њега верују и Његовим заповестима следују. Даде им власт, даде им и оружје. Оружје је крст.

О Господе Боже наш, Спаситељу наш од власти ђаволске, помози нам да и ми учинимо оно најмање још што си оставио нама да учинимо. Теби слава и хвала вавек. Амин.

9. ОКТОБАР

1. **Св. апостол Јаков.** Син Алфејев и један од дванаест великих апостола. Рођени брат апостола и јеванђелиста Матеја. Сведок истинити речи и чудеса Господа и Спаса нашега Исуса Христа, сведок Његовог страдања, васкрсења и вазнесења. По силаску Светога Духа о Педесетници, апостолу Јакову паде у део да проповеда Јевнађеље Христово у Елевтеропољу и околним местима, потом и у Мисиру, где и пострада за свога Спаситеља. Са великом силом, и на речи и на делу, проносио је св. Јаков спасоносну благовест о вапло̑ћеном Богу Слову, рушећи идолопоклонство, изгонећи демоне из људи, лечећи сваки недуг и сваку болест именом Господа Исуса Христа. Његов труд и његова ревност крунисани су великим успехом. Многи не-

знабошци поверовали су у Христа Господа, цркве се основале и уредиле, свештеници и епископи поставили. Пострада у Мисиру у граду Острацину будући на крст распет од незнабожаца. И тако се пресели у царство небесно овај велики и дивни апостол Христов, да бесмртно царује са Царем славе.

2. **Преп. Андроник и супруга му Атанасија.** Грађани антиохијски из времена Теодосија Великог. Андроник беше по занату златар. И он и жена му беху веома благочестиви трудећи се непрестано да ходе путем Господњим. Од своје зараде једну трећину даваху сиротињи, другу цркви а трећом се они издржаваху. Пошто им се родише двоје деце, они се договорише, да живе убудуће као брат и сестра. Но по Божјем недокучивом Промислу обоје им деце умреше у један дан. И беху у великој тузи све док се св. муч. Јулијан не јави на гробљу Атанасији и не утеши је вешћу, да су њихова деца у Царству Божјем, и да им је боље него код родитеља на земљи. Потом обоје оставише све и одоше у Мисир и примише монашки чин, св. Андроник код старца Данила у скиту, а Атанасија у женском манастиру у Тавенисиоту. Угодивши Богу својим дугогодишњим подвизима, преселише се у вечно Царство Христово, и то најпре св. Атанасија, а после 8 дана и св. Андроник.

3. **Св. прав. Аврам и Лот.** Читај о њему у књизи Постања.

4. **Св. Димитрије, патријарх александријски.** Једанаести епископ александријски после св. Марка Јеванђелиста. Управљао мудро и дуго паством својом, и то од 189—231. год. У његово време на тражење Индијаца послат би у Индију на проповед Јеванђеља св. Пантен, управитељ знамените катихетичке школе у Александрији. Пантен нашао у Индији Јеванђеље, писано св. Матејем на јеврејском језику.

5. **Св. Стеван, деспот српски.** Син деспота Ђурђа и Јерине. Са својом сестром Маром живео неко време на двору султана Мурата II. Ослепљен у Једрену са својим братом Гргуром. Примио власт деспотску над Србијом 1458. год. Ускоро се морао склонити из своје земље у Албанију, где се оженио Ангелином, ћерком Скендербега. Слеп и несрећан но вазда предан Богу он се упокојио 1468. год. у Италији. Мошти му почивају у ман. Крушедолу, задужбини сина његовог св. Максима.

Од Господа послан, Господу послушан,
Свехвални се Јаков апостол потруди
Јеванђелско семе да посеје свуда, Да из
њега никну христоверни људи. И Сирију
прође у Египат стари Свуда мед неоесни
вредно разносећи, Мед лековит, чудан, са
Христових уста, Огладнеле људе тим
медом хранећи. Куда Јаков прође траг
остави свуда: Иуне чаше меда, препуне
и целе, Непресушне чаше животворног
меда — то су свете цркве богате и беле.
У њима се слави Творац бесконачни И
чудесна дела Божијега Сина, Христос
мед је онај, што се верним даје
Животворна мана од хлеба и вина.

Јаков пут заврши са црвеном тачком, Крвљу мученичком, што се с крста проли, И венац од Христа он на небу доби Ко' и други редом Божји апостоли.

РАСУЂИВАЊЕ

Како Бог кажњава и милује, показује нам се јасно из живота по-следњих деспота српских у време турског завојевања земљама срп-ским. Нису Турци самовласно и самовољно дошли на Балкан и по-дјармили народе хришћанске, Грке, Бугаре и Србе, него по допуште-њу Божјем, исто као што је Навуходоносор не по сили својој, него по допуштењу Божјем покорио Јерусалим и одвео Јевреје у ропство. Због греха кнежева и великаша народних пострадао је љуто народ српски, но још љуће су пострадали сами кнежеви и великаши. Де-спот Ђурађ умро је као изгнаник, синови његови: Гргур и Стеван ослепљени од Турака, кћи његова силом морала постати жена султа-нова, средњи син његов устане против мајке своје Јерине и брата Гргура, и силом заузме он пољуљани престо у Смедереву; но скоро-постижно умре. Слепи Стеван тек што је постао деспот морадне бе-жати у Албанију, а потом у Италију, где као изгнаник и бедник умре у туђини. Све је то казна Божја. А где је милост? Бог просла-ви вечном славом и овога Стевана, и жену његову Ангелину, и децу њихову Максима и Јована. После 8 година лежања у гробу тело Стеваново би откопано и нађено цело и испуњено благоуханим ми-рисом. И чудеса многа појавише се од тих светих моштију његових. Исто тако прославише се и посветише се благодаћу Божјом и жена његова и синови.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно свођења огња с неба пророком Илијом (I Цар. 18) и то:

1. како се св. Илија помоли Богу на Кармилској гори, у присуству Ахава цара и идолских жречева,
2. како огањ с неба паде и запали жртву коју Илија принесе Богу.

БЕСЕДА

о томе како само безумни одричу Бога

Рене безуман у срцу својем; нема Бога. Тру-ла су и мрска дјела њихова (Пс. 13, 1)

Ум је крманош целог бића људског. Он саветује, он наговара, он руководи. И душа и тело управљају се према уму. Ако је ум прав пред Богом, цео је човек прав. Ако ли је ум неправ пред Богом, цео је човек неправ. Ако неко само помисли: нема Бога, то се одмах појављује у његовим делима. Прво ниче зла помисао, а њој одмах следују зла дела. Видите ли, како надахнути пророк добро по-знаје природу човечју? Он истиче прво узрок, па онда наводи после-

дице. Од злих помисли неминовно произлазе зла дела. Зато, браћо, не верујте ономе ко говори: ја не верујем у Бога, али чиним добро. Пре свега, онај ко не верује у Бога не зна шта је добро, нити може разликовати добро од зла. Неверовањем у Бога човек одсеца себе од главнога Добра и извора свакога добра. Даље, посмотрите пажљиво, и видећете, да су дела свих безбожника трула и мрска: трула, јер су зла, ништавна и пролазна; мрска, јер су супротна вољи живога Бога. Безбожник не може ни разликовати добро од зла, јер се само у светлости закона Божјег може тачно одредити, шта је добро, шта зло. Но бива да и онај ко устима каже да верује у Бога, чини дела трулежна и мрска. То јест, устима признаје Бога, а делима одриче. Добро је исповедати Бога устима, али то ни из далека није довољно: треба Га још срцем признавати и делима веру своју потврђивати. А бива још, да човек и срцем верује и устима исповеда, па ипак греши. То бива или по слабости воље, или пак од ђаволских стрела. Нека се такав покаје, и то одмах, и опростиће му се. Покајање је, уосталом, спасоносно и за безбожника, тим пре за вернога. Докле је

човек на земљи, дотле још има рока за покајање. Но ко може бити сигуран, да рок његов неће још ове ноћи истећи. Отуда је одлагање покајања потпуно безумље.

О преблаги Господе Исусе Христе, Сине Божји, помози нам покајати се као што нам помажеш дисати. Теби слава и хвала вавек. Амин.

10. ОКТОБАР

1. **Св. муч. Евлампије и Евлампија.** Брат и сестра, из Никомидије. У време једног страшног гоњења хришћана од цара Максимијана неки верни из Никомидије беху се склонили из града и сакрили. Млади Евлампије би послат у град да донесе хлеба. Ушавши у град, виде младић царску наредбу о гоњењу и убијању хришћана, налепљену на зиду, насмеја се тој наредби, смаче је и поцепа. Због тога одмах би изведен пред судију. Када га судија поче саветовати, да се одрече Христа, поче и Евлампије саветовати судију, да се он одрече лажних идола и призна Христа као јединога живога Бога. Тада судија нареди те га тукоше дуго док га крв не обли и мучише другим љутим мукама. Чувши за мучење свога брата, девица Евлампија дотрча, да и она заједно са братом прими муке за Христа. И она би бијена док јој крв не удари на нос и на уста. Потом их бацише у врелу смолу, па у зажарену пећ, но они силом крсног знамења и имена Христова учинише огањ безопасним. Најзад св. Евлампију одсекоше главу, а св. Евлампија издахну пре посечења. Још бише погубљени 200 хришћана, који повероваше у Христа видећи силу и чудеса св. Евлампија и сестре његове. Сви се увенчаше венцима мученичким и прођоше у своју небесну бесмртну домовину.

2. **Св. мученици зографски.** Када цар Михаил Палеолог склопи с папом злогласну Лионску унију, да би од папе добио помоћ против

Бугара и Срба, тада светогорски монаси послаше цару протест против те уније и савет, да је одбаци и да се врати Православљу. Папа посла војску у помоћ Михаилу. И та латинска војска уђе у Св. Гору и почини таква варварства, каква Турци не починише никада за 500 година. Обесивши Прота и убивши многе монахе у Ватопеду, Иверу и по другим манастирима, Латини нападоше на Зограф. Блажени игуман Тома објави претходно братији, да ко жели да се спасе од Латина, нека се склони из манастира, а ко жели мученичку смрт, нека остане. И тако оста 26 људи, и то 22 монаха, са игуманом својим, и 4 световњака, који беху као радници манастирски. Сви се ови затворише у пирг (кулу) манастирску. Када Латини дођоше, поджегоше кулу, те у огњу нађоше мученичку смрт њих 26 Христових јунака. Докле кула гораше они певаху Псламе и Акатист Пресветој Богородици, и предадоше своје свете душе Богу 10. октобра 1283. год. Исте године у децембру бедно сконча и нечестиви цар Михаил, против кога, а у заштиту Православља, беше се дигао српски краљ Милутин.

3. **Преп. Теофил, исповедник.** Пореклом македонски Словенин негде од Струмице. Млад се замонашио, и засновао свој манастир. Много пострадао за иконе у време Лава Исаврјанина, и погинуо би том приликом, да не успе убедити кнеза Ипатика, судију свога, у основаност и потребу иконопоштовања. Кнез га пусти у слободу, и он се врати у свој манастир, где мирно сконча 716. год. и пресели се у радост Господа свога.

4. **Св. муч. Теотски.** Официр римски у Антиохији за време Максимијана. Када цар нуђаше да принесе жртву идолима, он одговори: „Ја верујем у Христа Бога, и Њему ћу принети на жртву себе — жртву живу." С каменом о врату потопљен у море после великих истјазања чесно пострада за Христа и венча се венцем мученичким.

5. **Преп. Васијан.** У време благоверног цара Маркијана дође овај светитељ из Анадолије у Цариград 450. год. Велик беше његов подвиг, велика и чудотворна сила, коју му Бог дарова. Имађаше око 300 ученика; међу овима и свету Матрону. Цар Маркијан сагради у његово име храм, који још и данас постоји.

Зографски јунаци, витези истине, Православној вери жртву принесоше, Г'Госрамише горде, безочне Латине У Царство се Божје душом уздигоше. У пламену кула, пламен к небу греди, У огњу монаси Богу хвалу дижу, Небо с ангелима у тај призор гледи, Под кулом крвници као црви гмижу. Ту игуман Тома. ко родитељ прави, Своју браћу храбри и псалме почиње. Смрти се не боји ко Господа слави, Погинути неће ко за Бога гине. Жртва се принесе, а жртвеник оста, Одлетеше душе, сагореше тела, Због те жртве Зограф још славнији поста. Остаде му слава вечита и цела. Свети Ђорђе витез витезе негује

И Божија Мајка — небесне грађат —
Витезима правде Црква се радуЈе, То су
њена деца, њене плодне гране.

РАСУЂИВАЊЕ

По Промислу Божјем највише чудеса и небеских јављања бива у време мучења слугу Божјих. У онај дан када су Латини пошли на манастир Зограф, неки старац монах имао је послушаније у винограду на пола сата далеко од манастира, и у своје одређено време читао је акатист пред иконом Божје Матере. Но када је он почео произносити реч „рдд\(*ис1А!" наједанпут од иконе дође му глас: „Радуј се и ти, старче! бежи одавде што пре, да те не задеси несрећа; или извести братију манастира, да се закључају, јер су богопротивни Латини напали на ову Гору, коју ја изабрах, и већ се находе близу." Устрашени старац падне ничице на земљу, и у страху узвикне: „Како ћу ја Тебе, Царице, моју заступницу оставити овде?" На то опет дође глас: „Не брини о мени, но иди журно!" Старац одмах оде у манастир. Но када стиже пред врата манастира, погледа и виде пред вратима ону исту своју икону Божје Матере. Икона чудесним начином беше стигла у манастир пре њега. Удивљени старац исприча игуману и братији све шта му се јави, и сви чувши то прославише Бога и Матер Божју.

Једном у време празновања 26 мученика у Зографу, 10. октобра 1873. год., беше велико ноћно бденије. Ноћ беше без месечине. У пола ноћи, док монаси појаху, и читаху житије св. мученика у храму, наједанпут се чу неки шум у храму, а над храмом појави се огњени стуб од земље до неба, тако светао, да се напољу све видело надалеко као у подне. Та чудесна појава трајала је око четврт сата, и после ишчезла.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно јављање Бога пророку Илији (I Цар. 19) и то:

1. како Илија заморен од неправде људске помоли се Богу да умре,
2. како га Бог утеши Својим јављањем на Хориву,
3. како беше јак ветар, па трус, па огањ, и најзад глас тих и танак — глас од Бога.

БЕСЕДА

о мукама Давидовим и пророчанству мука Христових

Опколише ме пси многи, чета злих веза ме,
прободоше руке моје и ноге моје (Пс. 21, 17)

Ово је тајанствени доживљај покајника Давида, и у исто време јасно пророчанство .Христових страдања. *И сви који хоће побожно да*

живе у Христу Исусу биће гоњени (II Тим. 3, 12), вели апостол Павле. Када је цар Давид грешио, ђаволи му се нису јављали нити га узнемиравали. Но када се почео кајати и живот свој управљати на пут Божји, тада су га ђаволи зли опколили, и почели га држати и мучити. Овде није реч о људима него демонима, који се или сами јављају покајнику или га муче преко људи. Не би Давид назвао људе Божје, круну створења Божјег, псима; него је псима назвао демоне, који се јављају људима праведним, било као пси, било као змије, било као црнци, било као лавови, било у ма ком другом облику. А да он овде под псима разуме зле духове, можемо се уверити из живота великих подвижника, којима су се демони, ради застрашивања, јављали у виду паса. И још се можемо у то уверити из речи Господа Спаситеља, које је са крста изрекао: *оче, опрости им, јер не знају шта чине* (Лк. 23, 34)! То значи, не чине своју вољу, него вољу нечију туђу, наиме демонску. *Пси многи и чета злих* сабраше се, да униште Христа Господа. Кад није могао ђаво — искушач да победи Господа на Гори Искушења својим лажним обећањима, тада је са свом силом својом навалио био, да га уништи кроз људе смрћу бешчесном на крсту. Погледајте, браћо, како је јасно пророчанство! *Прободоше ми руке и ноге моје.* Ни на кога у свој историји света те се речи нису могле однети осим на распетог Спаситеља. Но то пророчанство иде у све појединости: *разделише хаљине моје међу собом, и за доламу моју бацише коцку.* Све се збило како је пророковано — али све! Но ђаво се преварио у рачуну. Он је мислио да смрћу уништи јачега од смрти. Он је мислио да обешчасти Онога који једини даје част сваком створењу. Господ Христос је Својим славним васкрсењем победио и посрамио ђавола и сву чету његових паса, и дао нама људима силу и власт над њима. Сав свет незнабожачки није могао одагнати једнога демона; а ми смо у стању именом Христовим и крстом Његовим одагнати, као дим, легионе демона, јер су демони после Христа постали као пребијени и плашљиви пси. О Господе Победитељу и Спаситељу — Теби слава и хвала вавек. Амин.

11. ОКТОБАР

1. **Св. апостол Филип.** Родом из Кесарије Палестинске. Жењен био, и у браку родио 4 кћери, све четири обдарене од Бога даром прорицања, и све четири заветоване девице Христа ради. Када апостоли свети бираху ђаконе, тада и Филип би изабран, поред Стефана и осталих. И служаше Филип с великом приљежношћу убогим и удовицама. Када наста гоњење хришћана у Јерусалиму, апостол Филип склони се у Самарију, и тамо проповедаше Јеванђеље и сведочаше га чудесима многим изгоњењем демона, исцељењем болесних и др. Видећи чудеса св. апостола, крсти се и чувени Симон Волх. Крсти св. Филип и евнуха царице Кандакије. Потом ангел га Божји

тренутно и невидљиво пренео у Азот, где учаше и проповедаше, и многе ка Христу обраћаше. Би постављен за епископа у Тралији. Сконча мирно у дубокој старости и пресели се у радост Господа свога.

2. **Спомен Седмог Васељенског сабора.** Овај Сабор одржан је 787. год. у Никеји за време царовања благочестиве Ирине и сина јој Константина, и за време патријарха Тарасија. Сабор овај утврдио је коначно иконопоштовање образложивши то Светим Писмом, сведочанством Светих Отаца и достоверним примерима чудеса, пројављених од светих икона. Између других наведених примера чудеса навео је епископ кипарски Константин и овај пример: чобанин неки из града Констанце истерав једнога дана стадо на пашу, виде икону Пресвете Богородице, сву украшену цвећем од правоверних. „Нашто толику част одавати стени?" рече чобанин (свакако васпитан у иконоборству) па удари својим гвозденим штапом по икони и поквари десно око на лику Богоматере. Но тек што се кренуо од тога места, спотакне се и оним истим штапом избије себи десно око. Вративши се ђорав у град, он је плачући викао и говорио, да га је постигла казна од Богородице. — Овај Сабор решио је још, да се у антиминс непремено стављају свете мошти мученика. Учествовало је на сабору 367 отаца. За молитве њихове нека и нас Господ помилује и спасе.

3. **Преп. Теофан Начертани.** Исповедник и писац канона. Рођен у Арабији од богатих и побожних родитеља. Са својим братом Теодором (27 дец.) замонашио се у манастиру Св. Саве Освештаног. Као врло образоване монахе пошаље их патријарх јерусалимски Тома цару Лаву Јерменину, да образложе цару и одбране иконопоштовање. Цар опаки грдно намучи ову свету браћу, и баци их у тамницу. Доцнији цар иконоборац Теофил продужи их мучити; и да би их изложио подсмеху света, нареди да се на њиховом лицу нацртају неке подругљиве речи. По свршетку иконоборства св. Теофан буде пуштен у слободу и ускоро посвећен за епископа. Мирно скончао 847. год. Страдао за иконе 25 година. Написао 145 канона. Одселио се у вечну радост Господа свога.

4. **Св. Нектарије, патријарх цариградски.** Као световњак и високи царски чиновник једногласно изабран за патријарха после св. Григорија Богослова 381. год. Одликова се дубоким разумом, тактом и ревношћу за цркву. Упокојио се мирно 397. год.

5. **Св. муч. Зинаида и Филонида.** Сестре рођене, родом од Тарса. Називају их сродницама св. апостола Павла. Као девојке одрекле се света ради Христа, и повучене у неку пештеру подвизавале се. Знаћаху лекарску вештину, те помагаху многим болним. Нарочито Филонида због великог поста удостоји се дара чудотворства. Но неки неверни нападну их ноћу и побију камењем.

Теофан Саваит, подвижник изрјадни,
Цубоко богослов и песник преславни,
Страдалник за Христа, исповедник вере,
Украшење цркве, Отац православни,
Келију остави ради послушања,

Из тишине глухе опет у свет крочи Да опаког цара истином убеди И истину праву цару посведочи. Четврт ує *столећа и за срећу доста! То у муци прође светом Теофану На муци претешкој у тамници хладној, На лицу ношаше муку начертану. Но светитељ Божји, Духом надахнути, Све испуни време сладосним појањем Господа славећи и Господње свеце Са љубављу жарком, вером и надањем.*

РАСУЂИВАЊЕ

Као што се Божјим Промислом даје сила целебна, чудотворна, освештаној води или освештаном јелеју, тако се исто таква сила даје и иконама. Један диван пример чудотворне силе светих икона наводи св. Атанасије Велики. У граду Вириту, живео неки хришћанин под киријy у једној кући. Иселивши се из те куће, он заборави у њој једну икону Спаситељеву. После њега усели се у исту кућу неки Јеврејин. А у том граду беше много Јевреја, и то нарочито озлобљених против вере хришћанске. Када се икона, дакле, нађе, изнесоше је Јевреји у своју зборницу, и почеше да јој се ругају као што се се некад преци њихови ругали живоме Спаситељу. И учинише Јевреји са иконом исто оно што преци њихови учинише са Спаситељем, наиме: прободоше руке и ноге ексерима, натопише уста на икони сирћетом, и на све начине поругаше се лику Спаситељеву. Најзад неко од њих узе копље и удари лик божански под ребра. Но, чуда, из прободеног места потече крв с водом, као негда из живога тела распетога Господа. Страх и ужас Јевреја не може се описати. Тада потурише суд, да се у њ слива крв; и доведоше многе болеснике, слепе, глухе, хроме, бесне, који, чим их намазаше том крвљу — сви се исцелише. На ово чудо сабра се сав град, и сви прославише Христа Бога. А Јевреји у томе граду сви повероваше у Господа Христа, живог и животодавног.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам многобројне неправде народа израиљско.г и многобројне казне Божје и то:

1. како се кнежеви народни често одвраћаху од Бога и чињаху што је зло пред Богом,

3. како Бог кажњаваше народ да би га поправио,

3. како најзад, под злим царем Јоакимом, народ израиљски би одведен у ропство вавилонско.

БЕСЕДА
о гласу Господњем на водама

Глас је Господњи на водама (Пс. 28, 3)

На Јордану чуо се глас Господњи, када је св. Јован крстио Спаситеља. На мору Галилејском, када би бура и ветрови, чуо се глас Христов, и бура се утишала, и ветрови престали. Глас Господњи чуо се на свадби у Кани Галилејској, и вода се претворила у вино. На Црвеном мору би глас Господњи, и море се раступи и отвори пут народу Божјем. У пустињи би глас Господњи, и вода потече из сува камена. Шта значи то: *глас је ГОСПОДЊИ на водама!* Значи: стихија водена је дело Божје, и кроз њу Бог чини чудеса кад хоће и како хоће. Не мање су и остале стихије дело Божје — огањ, ваздух, и земља. И над њима је Бог господар; и кроз њих Бог чини чудеса кад хоће и како хоће. У огњеном виду јавио се Бог Дух Свети о Педесетници. У пећи вавилонској пламен изгуби своју силу по речи Господњој и не нашкоди блаженим отроцима. Огањ с неба паде и запали жртву Гедеонову (Суд. 6). Илија сведе огањ с неба. Купина гораше и не сагореваше (II Мојс. 3). Огањ с неба паде и запали жртву Богу (I Цар. 18). Огњени стуб хођаше пред Израиљцима. Све то по речи Господњој. Земља се отвори и прогута неправедног Кореја, Датана и Авирона (IV Мојс. 16.). Земља се отвори и сакри Јелисавету са младенцем Јованом од мача Иродова. Земља се затресе када Господ издахну на Крсту, и гробови се отворише. На ваздуху се вазнесе Господ на небо. На ваздуху свети апостоли бише пренети у Јерусалим са разних страна света. На ваздуху пренесе ангел пророка Авакума тренутно у Вавилон. И то све по гласу Господњем, по наредби Господњој. О кад би људи били тако послушни гласу Господњем као што су му послушне неразумне стихије природне! Но под водама разумеју се, ваистину, и људи, послушни гласу Господњем: апостоли и светитељи. Као вода разлише се они по свему свету с проповђу Христа Бога. Као вода напојише жедни свет са извора вечнога живота. И обнови се свет, и процвета. Као на обичним водама тако се и на њима јавише безбројна чудеса Божја — јер беху покорни вољи Божјој, послушни гласу Божјем, као вода, исто као вода.

О Господе Исусе Христе, помози нам бити послушним гласу Твоме. Помози нам застидети се од мртвих стихија, које Тебе боље слушају него ми. Теби слава и хвала вавек. Амин.

12. ОКТОБАР

1. Св. муч. Тарах, Пров и Андроник. Тарах беше родом из Клавдиопоља у Сирији; Пров из Сиде Памфилијске, а Андроник — син знаменитог грађанина ефеског. Мучени сва три заједно од антипата

Нумерија Максима у време цара Диоклецијана. Тараху беше 65 година у време мучења. Када га антипат три пута упита за име, он сва три пута одговори: хришћанин. Најпре их тукоше штаповима, па их крваве и рањаве бацише у тамницу. Потом их поново изведоше на истјазање. Када антипат саветоваше Прова да се одрече Христа обећавајући му почасти од цара и своје пријатељство, одговори Пров свети: „Нити цареве почасти хоћу; нити твоје пријатељство желим." А када прећаше св. Андронику још већим телесним мукама, одговори млади мученик Христов: „Тело моје пред тобом је, чини што хонеш." После дуготрајних мучења по разним местима ова три света мученика беху бачени у позоришту пред зверове. Пре њих беху неки други осуђеници у истом позоришту растргнути од зверова. Но зверови не хтеше шкодити светитељима, него се и медвед и лавица љута умиљаваху око њих. Видећи то, многи повероваше у Христа Бога и викаху на антипата. Бесан од љутине и љући од зверова, антипат нареди војницима, те ућоше и мачевима исекоше Христове војнике на комаде. Тела им осташе помешана са мртвим телима осталих осуђеника. Три хришћанина: Макарије, Феликс и Верије, који присуствоваху убиству св. мученика, дођоше те ноћи да узму тела њихова. Но како тела беху помешана, а ноћ беше врло тамна, они у недоумици како да распознају тела мученика, помолише се Богу, и на једанпут појавише се три свеће над телима светитељским. И тако они их узеше и чесно сахранише.

2. **Св. Мартин, еп. турски.** Рођен у Панонији, у једноме граду Штајерске 316. год. од родитеља незнабожаца. Отац му беше римски официр, и тако и млади Мартин и преко воље буде дат на службу војничку. Међутим он већ беше „оглашен" у цркви хришћанској, коју свим срцем љубљаше од раног детињства. Путујући једне зиме са друговима ка граду Амиену, он виде пред капијом града једног просјака где безмало наг дрхти од мраза. Сажали се Мартин, изоста од другова, скиде са себе свој војнички огртач и сабљом пресеча га на двоје: једну половину даде просјаку, а другом се он огрте, и оде. Те ноћи јави му се у сну Господ Христос, огрнут у ону половину огртача његовог, и рече ангелима Својим: „Мартин је тек оглашен, и ево обуче ме својом одећом!" Изишавши из војске, Мартин се одмах крсти, и крсти мајку своју. Потом се замонаши у епархији св. Иларија Поатијског, и провођаше живот пун истинског подвига. Беше изванредно смирен, те му због смирења даде Бог обилати дар чудотворства, тако да и мртве васкрсаваше, и зле духове изгоњаше. Насупрот његовој вољи би постављен за епископа у граду Туру. После обилатог рада у винограду Господњем, после мучне борбе и са незнабошцима и са јеретицима аријанцима, св. Мартин предаде душу своју свету у руке Господу своме 397. год.

3. **Преп. Козма Мајумски.** Родом из Јерусалима. Друг св. Јована Дамаскина, чији га родитељи узеше као сироче и васпиташе. Као монах помагао св. Дамаскину саставити Октоих. И сам је испевао много канона светитељима. Нарочитом красотом и дубином одликују му се канони на Лазареву Суботу, на Цвети, на Страсну Недељу. Био епископ у граду Мајуму, близу Газе Палестинске. Надживео св. Дамаскина и скончао у дубокој старости.

Свети Мартин, чедо Панонијe,
И велико светило Галије,
Презре части цара земаљскога,
Слуга поста Цара небескога.
Јаке воље ка' у неког дива
Беше Мартин срца милостива.
Пепелом се Мартин посипаше
На пепелу злсхудом спаваше
Из љубави према Богу своме,
За грехове људи распетоме. И
Мартин се сав разапе свету
Само да би достигао мету, Борбу
веде Мартин с демонима, Не
даде се њихним кушањима,
Борбу веде с људима обесним, С
Јересима мрачним и нечесним.
Витез беше мартин православни
И победник чудесни и славни.
Борба прошла, витез се одмара
С ангелима покрај Христа Цара,
Но молитве и сад Богу диже, И
у помоћ невољнима стиже.

РАСУЂИВАЊЕ

Чиме су се светитељи највише толико узвисили и прославили у очима неба и људи? Поглавито смирењем и службом. Св. Мартин још пре крштења, као фицир, имао је једнога слугу, кога је он више сматрао братом него слугом. Често је он служио свога слугу не стидећи се тога него, напротив, радујући се томе. Када га св. Иларије хтеде произвести за свештеника, он са сузама одби ту почаст, и умоли епископа, да му само дозволи да буде монах у неком забаченом месту. Једном путоваше св. Мартин из Француске за Панонију, да обиђе своје родитеље. Када је прелазио Алпе, ухвате га разбојници и хтедоше га убити. Када један разбојник замахну да га посече, Мартин се не уплаши и не трже и не замоли за поштеду, него беше потпуно миран, као да се ништа не догађаше. Зачуди се разбојник таквом понашању, опусти мач, и упита Мартина, ко је он? Мартин рече, да је он хришћанин, и да се зато није уплашио, што зна да Бог по великој милости увек је близу људи, а нарочито у часовима опасности. Сви се разбојници удивише реткој врлини овога Божјег човека, и онај, који беше замахнуо мач на Мартина, поверова у Христа, крсти се, и доцније замонаши.

Када се упразни столица епископа у Туру, сви хтедоше св. Мартина узети за епископа, али Мартин не хте о том ни чути. Но неки грађани Тура лукавством га изазваше из манастира и одведоше. Наиме: они дођоше пред капију манастира Мартиновог и јавише игуману, да неки болесник чека пред капијом и моли да изађе и благослови га. Када св. Мартин изађе, они га узеше и одведоше у Тур, и учинише епископом. Предвидевши своју скору смрт у старости, он то објави братији својој, и сви се врло расплакаше молећи га, да их не оставља. Светитељ, да би их утешио, помоли се Богу пред њима и рече: „Господе, ако ја још требам људима Твојим, ја се не отказујем труда. Нека буде Твоја света воља!"

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно дело апостола Петра и Јована (Дела ап. 3) и то:

1. како један просјак, хром од рођења, потражи милостињу од светих апостола,
2. како Петар рече, да сребра и злата они немају,

3. како га апостол узе за руку и рече: у име Исуса Христа устани и ходи! и како болесник оздрави.

БЕСЕДА
о вечерњем плачу и јутарњој радости

Венером се усељава план а јутром радост (Пс. 29, 6)

Бог кара, и Бог весели. Једна покајна помисао већ ублажава гнев Божји. Јер се Бог не гневи на људе као што се непријатељ гневи, него као отац на децу своју. Његов је гнев тренутан, Његова милост бесконачна. Ако вечером покара, јутром већ обрадује. Да би Га људи познали и у карању и у миловању. О браћо моја, кад би људи стално познавали и признавали Бога као добротвора, не би Га ни знали као каратеља и судију. Гле, и Бог се више радује, да Га ми познамо по милости него по гневу. Но има људи врло неблагородних и немислених, који се Бога никад не сећају, када Бог даје и милује, него Га се само онда сете, када их Он почне бити и карати, било болешћу, или смрћу у породици, или неуспехом и срамом међу људима, или огњем, или мачем, или земљотресом, или поплавом, или многобројним другим прутовима и прутићима, којима Он шиба непробуђене, опомиње неблагодарне, приводи разуму затупеле, и подсећа све и свакога, да је Он Творац и Господар и Дародавац и Судија.

Вечером се усељава плач а јутром радост. Још ове речи значе, да је ноћ за плач и молитву и покајање и богоразмишљање. Нарочито је ноћ за покајање, а правог покајања нема без плача. Ноћу човек несметано мисли о делима својим, о речима и мислима својим, и каје се за све што учини против закона Божјег. Ако човек ноћу покајнички плаче, дању ће се радовати, радоваће се као новорођени, као окупани, као олакшани од бремена греха. Ако ли пак ноћ проводи у греху и безумном весељу, осванућe му дан жалостан и плачеван.

О Господе Исусе, Спаситељу и Учитељу наш, карај нас, но опрости нам; шибај нас, но спаси нас. Теби слава и хвала вавек. Амин.

13. ОКТОБАР

1. **Св. муч. Карп и Папила.** Карп беше епископ тијатирски а Папила ђакон. Родом беху из Пергама, где најзад и пострадаше за веру Христову од опаког намесника Валерија, а у време царовања Декијева. Веза их Валерије за коње и отера у Сард, где их баци на љуте муке, но ангел Божји јави им се, исцели их од рана и укрепи. Слуга Карпов *Агатодор* следоваше с великом жалошћу своме господару, док и њега не узеше на мучење. Потом их Валерије понова веза за коње и из Сарда довуче у Пергам. Када Карпа светог везаше за

дрво и толико шибаше, да му све тело у ране претворише и крв његова потоком земљу напоји, насмеја се св. Карп усред тих страшних мука. Када га питаху, зашто се смеје, одговори св. мученик, да виде небеса отворена и Господа где седи на престолу, са херувимима и серафимима унаоколо. Приликом мучења Папиле, овај св. мученик молитвом исцели једног човека, слепог у једно око. И многи видевши вероваху у Христа Господа. Вргнути пред зверове мученици осташе неповређени. Када их бацише у пећ огњену, то виде *Агатоника,* сестра Папилина, па и она ускочи у огањ. Но огањ их не опали. Најзад их све мачем посекоше 251. год. И тако после добрих подвига примише венац славе у царству Христовом.

2. **Свешт. муч. Венијамин, ђакон.** Овај војник Христов беше Персијанац, и ревносном проповећу Јеванђеља обрати у веру Христову многе незнабожне Персијанце и Јелине. Пострада за време персијског цара Издегарда, сина Гороранова, око 412. год. Када би бачен у тамницу, неко од велможа царских заступи се за њега код цара. Цар га пусти но с тим, да ћути и више не говори људима о Христу. На то одговори Венијамин: „То никако не могу напустити. Јер великим мукама биће предан онај, ко скрива дати му талант." Па продужи ширити веру Христову. Цар нареди те му ударише трње под нокте, и мучаху га дотле док не предаде дух свој Богу.

3. **Св. великомуч. Злата Мегленска.** Рођена у селу Слатини у Мегленској области, од сиромашних сеоских родитеља, који имаху још три кћери. Св. Злата беше кротка и побожна девојка, мудра мудрошћу Христовом и златна не само по имену него и по срцу богобојажљивом. Када Злата једном изађе на воду, ухватише је неки бесрамници Турци и одвукоше у своју кућу. Када јој један од њих нуђаше да се потурчи и да му буде жена, неустрашиво одговори Злата: „Ја у Христа верујем, и Њега јединога знам као Женика свога; Њега се нећу одрећи никада, макар ме ви и на хиљаде мука метнули и на комаде секли." Тада јој дођоше родитељи њени са сестрама. И рекоше јој родитељи: „Кћери наша, смилуј се себи и нама, родитељима својим и сестрама, одреци се Христа привидно, да будеш срећна и ти и ми, а Христос је милостив, опростиће ти грех, учињен у нужди живота." И плакаху горко родитељи бедни и сестре и рођаци. Но витешка душа св. Злате не даде се победити ђаволским замкама. Она одговори родитељима својим: „Кад ме ви саветујете да се одрекнем Христа, истинитог Бога, нисте више родитељи моји ни сестре моје; имам оца Господа Исуса Христа, и мајку Богородицу, и браћу и сестре — светитеље и светитељке." Тада је Турци бацише у тамницу, где лежаше три месеца; и извођаху је сваки дан и шибаху док крв њена не затопи земљу. Најзад је обесише стрмоглав и подложише ватру, да би се од дима угушила. Но Господ беше са Златом и даваше јој силу у страдању. На послетку је обесише о дрво и исекоше сву на мале комаде. И тако ова мужествена девица предаде дух свој Богу и пресели се у рајска насеља 1796. год. Комаде њених моштију разнеше хришћани по својим домовима ради благослова.

Свету Злату, златно срце,
Турци мучили, Ради
Христа, живог Бога,
муком морили.
Не заплака златна Злата,
нит се колеба,
Но срцем се сва предаде
Господу неба.
Залуд сузе родитељске,
сузе сестринске,
Злата тражи сласт кроз муке,
сласти истинске,
Сласти које Христос спреми
мудрим девама,
Сласти које Женик даје
верним невама.
Разорише кавез тела
златне Златице,
Душа јој се ослободи
трошне тамнице,
И у рај се Злата диже
душе веселе,
Усели се међ цареве —
свете ангеле.
Некад бедна сељанчица
света Златица, У
рају се сада слави
као царица.

РАСУЂИВАЊЕ

Ништа бедније нема од човека, који у часу беде напусти наду у Бога и прибегне средствима спасавања супротним закону Божјем. Не само да такав човек не успева спасти и поправити свој спољашњи положај, него још и душу губи. Такав је случај био са царем Михаилом Палеологом. Да би спасао своје царство, угрожено од Бугара и Срба, он потражи помоћ од папе и пристане на унију. Шта је тиме постигао? Царство није спасао, а починио је безбројне злочине и убрзо жалосно скончао у ратном походу на кнеза епирског Јована Дуку. Православни народ толико је био киван на њега, да син његов Андроник не смеде га јавно сахранити него га ноћу закопа без опела и молитве. Од цркве православне одлучен, од римске непримљен, Михаил је скончао ван цркве Божје. Његова жена царица, по његовој смрти, обнародује овакав указ: „Царственост моја мрзи и сматра гнусним то дело (унију), које се недавно догодило у цркви и смутило је... Па како је света црква Божја определила, да не удостојава прописаних помена умрлог супруга мога, господара и цара, због поменутог дела и смутње, то и Царственост моја, претпостављајући свему страх Божји и покорност цркви светој, одобрава и прима то опредељење њено, и никад неће дрзнути да чини помен души господара и супруга мога."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесну казну којом Петар апостол казни Ананију (Дела Ап. 5) и то:

1. како Ананија, а потом и жена му Сапфира слагаше, и утајише нешто од новаца,
2. како их апостол Петар изобличи, и они једно за другим падоше и издахнуше.

ОКТОБАР

БЕСЕДА
о бремену греха и ослобођењу

Благо онима којима се опростише безакоња
и којима се греси поршше (Пс. 31, 1)

Од греха се рађа страх, и збуњеност, и немоћ, и раслабљеност и помраченост ума. Грехом човек изазива против себе људе, узбуњује своју сопствену савест, сабира око себе демоне и даје им оружје против себе. Грехом се човек одваја од Бога, удаљује од свог ангела хранитеља, ограђује од извора свакога добра. Учињен грех означава објаву рата Богу и свим добрим силама. То је смешније него да увео лист јесењи објави рат ветру. Но и то најсмешније догађа се, наиме: човек објављује рат Богу! Сама та објава значи унапред пораз и пропаст ако човек брзо не дође к себи, не покаје се и не прибегне Богу за помиловање.

Ужасан положај једнога грешника добро је осетио и на самом себи испитао велики цар Давид. Осетио је неисказан страх, и смутњу, и раслабљеност, и осамљеност, осетио је стреле људске и стреле демонске. Но увидевши свој страховити положај, Давид је признао свој грех, пао у пепео пред Богом, сузама покајања затопио земљу, речима бола, који као огањ пече, умолио Бога милостивога, да му опрости. И кад му је све опроштено, он је онда осетио блаженство неисказано. То блаженство опроштене душе он не може речима да искаже; само јавља и тврди и уверава на основу својих доживљаја оба стања, тј. и стања грешничког и стања опроштености од Бога: *благо онима којима се опростише безакоња и којима се греси покрише*\ Какво им је благо? Слобода, и храброст, и радост неизречена, и сила, и снага, и јасност мисли, и мир савести, и надање у Бога, и песма Богу, и љубав к ближњима, и смисао живота! Једном речју: светлост, радост, снага — то су та блага. То су блага, која опроштени од греха осећа овде на земљи; а каква су блага која га чекају на небу, то људско *око ни видје, и ухо не чу, и у срце човјеку не дође* (I Кор. 2, 9).

О Господе Боже наш, по милости Твојој бескрајној опрости нам безакоња и покри нам грехе! Теби слава и хвала вавек. Амин.

14. ОКТОБАР

1. **Преп. Петка** — Параскева. Ова славна светитељка беше српскога порекла, рођена у граду Епивату (Пиват, по турски Бојадос), између Силинаврије и Цариграда. Родитељи св. Петке беху имућни и побожни хришћани, и осим Петке имађаху и једнога сина, Јевтимија, који се за живота родитеља замонаши, и доцније поста знаменити епископ мадитски. По смрти родитеља девица Петка, вазда жељна живота подвижничког Христа ради, напусти дом родитељски и оде

најпре у Цариград, а потом у пустињу Јорданску, где се подвизавала до старости своје. Ко би могао исказати све трудове, и патње, и искушења демонска, која претрпе св. Петка у току многих година? Под старост јави јој се једном ангел Божји и рече јој: „Остави пустињу, и врати се у твоје отечество; потребно је да тамо предаш своје тело земљи, а душом да се преселиш Господу." Св. Петка послуша глас с неба, остави омиљену јој пустињу, и врати се у Епиват. Ту она, проживе још две године, опет у непрестаном посту и молитви, и онда предаде дух свој Богу и пресели се у рајска насеља. Упокојила се у XI столећу. Мошти њене чудотворне у току времена беху преношене: у Цариград, у Трново, па опет у Цариград, па у Београд. Сада се налазе у Румунији, у граду Јашу. У београдском граду налази се вода (агиазма) св. Петке, која чудотворно лечи све оне болеснике, који с вером у Бога и љубави према овој светитељки к њој притичу

2. **Св. муч. Назарије, Гервасије и Протасије.** Назарије рођен у Риму од оца Јеврејина и мајке хришћанке. Мајка му Перпетуа беше крштена самим апостолом Петром. Примивши веру материну, Назарије се својски предаде испуњењу свих прописа црквених. Неустрашиво проповедајући Јеванђеље, Назарије дође у Медиолан (Милан). Тамо нађе у тамници Гервасија и Протасија, и служаше им са великом љубављу. Сазнавши за то месни кнез нареди те избише Назарија и прогнаше из града. У визији некој јави му се мајка његова и рече му, да треба да иде у Галију (Француску) и тамо проповеда Јеванђеље. Тако Назарије и учини. После неколико година Назарије опет дође у Медиолан, сада са младићем Келсијем, учеником својим, кога он крсти у Галији. Ту затече браћу Гервасија и Протасија још у тамници, у коју и њега брзо баци кнез Анулин. И радоваху се Христови мученици због новог сусрета по Божјем Промислу. Цар Нерон нареди, да се Назарије убије; и кнез изведе из тамнице Назарија и Келсија, и одсече им главе. Ускоро потом бише посечени и св. Гервасије са Протасијем од некога војводе Астазија, који кроз Медиолан ијаше у рат против Мораваца. Па кад чу војвода, да ова два брата не приносе жртве идолима, убоја се да због тога не изгуби битку, па нареди те их одмах посекоше. Гервасије и Протасије беху близанци блажених родитеља и за веру такође мученика: Виталија и Валерије. Мошти св. Назарија пренесе св. Амвросије из неког врта ван града у цркву св. Апостола, а мошти св. Гервасија и Протасија беху му откривене у једној чудесној визији.

Чисто срце Господ жели,
Јеванђеље тако вели: Чиста
дева ти остаде, Чисто срце
Богу даде — О предивна
светитељко, Наш узоре,
света Петко! Ум пречисти
Господ тражи, Без маштања
и без лажи: Ти му даде ум
пречисти, Ко анђелски —
такав исти. О предивна
светитељко. Чуј нам молбе,
света Петко!

Душу чисту Господ иште
Ко небеско светилиште;
Такву душу ти одгаји,
Што на небу сад се сјаји,
О предивна'светитељко,
Помози нам света Петко!
Помози нам молитвама У
животним невољама; У
облачној земној тузи
Засветли нам слично дузи
О предивна чедна дево,
Света мајко Параскево!

РАСУЂИВАЊЕ

Примери како светитељи сами откривају људима своје скривене мошти, оправдавају поштовање моштију светитељских, а да и не говоримо о чудотворном дејству тих моштију, које их двоструко оправдава. Гроб св. Петке дуго и дуго нико није знао. Једном се деси да неки морнар умре и тело му би бачено у близину гроба светитељкиног. Када се тело претвори у леш и поче одавати неподносиви смрад из себе, неки монах, који се недалеко подвизаваше, зовну сељаке, те сахранише леш. И деси се, да га сахранише у сами гроб св. Петке. Те ноћи јави се св. Петка у сну једноме од тих сељака, што сахранише леш, Ђорђу по имену. Јави се као нека прекрасна и преукрашена царица, окружена многим и дивним војницима, па рече: „Ђорђе, одмах извади мошти моје и положи их на друго место, јер не могу више подносити смрада од онога леша." И рече му св. Петка, ко је и одакле је. Исте те ноћи имала је исто такво виђење и једна сељанка из тога места, Ефимија. Сутрадан сељаци оду, почну копати, и заиста нађу мошти св. Петке, необично мирисне и, као што се убрзо показало, чудотворне.

О моштима св. Гервасија и Протасија прича св. Амвросије, како су исте њему на сличан начин биле откривене. Једне ноћи јаве се будноме Амвросију два красна младића и један старац, за кога Амвросије мисли, да је апостол Павле. И док су младићи ћутали старац рече Амвросију о њима, да су то Христови мученици, да њихове мошти леже на оном истом месту на коме се Амвросије у то време Богу мољаше, и да ће све остало сазнати о њима из једне књижице, коју ће наћи у гробу. Сутрадан објави Амвросије своје виђење, почну копати и заиста нађу мошти двојице људи, о којима из нађене књижице сазнаше, да се они зваху Гервасије и Протасије. У присуству св. Амвросија неки слепац Севир дотаче се тих св. моштију и одмах прогледа.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесна исцељења од стране св. апостола (Дела Ап. 5) и то:

1. како се рукама апостолским учинише многи знаци и чудеса,
2. како се од саме сенке апостола Петра многи болесници исцељиваху.

БЕСЕДА о томе како
ангели војују за праведнике

Ангел Господњи устаће око онпх који се боје Њега (Господа), и избавиће их (Пс. 33. 8)

Ангел ће Господњи војевати за оне који се Бога боје. То се показало јасно много пута, што је записано, и безброј пута, што није

записано. Архангел Михаил ополчи се за Исуса Навина. Ангел војева за цара Језекију праведнога, и за једну ноћ уништи сву војску халдејску. Колико пута ангели посетише апостоле и мученике хришћанске у тамници, и укрепише их и развеселише! Праведнику је утеха то што зна да је Бог свевидећи, те види његову невољу; и што је Бог свемогућ, те може да га спасе од невоље; и што је Бог премилостив, те хоће да га спасе од невоље. Послаће Бог ангела свога светлога на помоћ праведнику; и праведник се неће борити против тиранина свога, него ће се ангел Божји борити место њега. А кад се ангел Божји ополчи, каква војска сме му насупрот стати? каква ли царевина с њим војевати? У ранијем псалму вели пророк Давид: *неће се спасти цар многом силом, нити ће се див спасти величином снаге своје, лаж је коњ у спасавању.* То све ништа не помаже, ако је неправда савезник свему томе. Кад се један ангел ополчи против свега тога, све ће то прснути као мехур од воде. Давид је и сам био цар, и сећао се добро, како је негда као чобанин из праћке убио Голијата, дива до зуба наоружана. Он је више пута осетио помоћ ангела Божјега. Зато он и може с таквом поузданошћу да теши притешњене праведнике речима утехе и снаге; *ангел Господњи устаће за вас,* о сви ви који се Господа бојите и Њему служите, *и избавиће* вас ангел Божји.

О браћо моја, не сумњајмо у ове речи, него испитујмо сваки дан пажљиво, како нас ангел Божји оставља с тугом, када грешимо, и како нам притиче у помоћ с радошћу и силом неисказаном, када се кајемо и од Бога милост просимо.

О Господе Боже, Створитељу наш, Царе безбројних ангела, опрости нас и спаси нас, и заштити нас ангелима Твојим светим. Теби слава и хвала вавек. Амин.

15. ОКТОБАР

1. **Преп. муч. Лукијан, презв. антиохијски.** Рођен од благородних родитеља у Самосату у Сирији. У младости приобрео врло широко образовање светско и духовно. Муж знаменит како по учености тако и по подвижничкој строгости живота. Раздав имање своје сиромашним, он се издржавао састављањем поучних дела, и од тога се као од неког рукодеља хранио. Врло је велику услугу учинио цркви тиме што је према јеврејском тексту исправио многа места у Светом Писму, која јеретици, сходно своме наопаком учењу, беху искварили. Због учености и духовности би рукоположен за презвитера у Антиохији. У време Максимијановог гоњења, када намучени беху св. Антим Никомидијски и св. Петар Александријски, би и св. Лукијан у списку оних, које цар жељаше погубити. Лукијан избеже из града и сакри се, али га проказа неки завидљиви јеретички свештеник Панкратије. У то време гоњење беше ужасно. Ни мала деца не беху поштећена. Два дечака, који не хтеше јести од идолских жртви, беху

бачени у врело купатило, где у мукама предадоше душе своје свете Богу. Нека ученица Лукијанова, по имену *Пелагија,* да би сачувала девствену чистоту своју од развратних насилника, баци се с крова куће на земљу и разби се. Лукијан би доведен у Никомидију пред цара. Успут саветима својим успе да обрати у веру Христову 40 војника. И сви мученички скончаше. После испитивања и бијења св. Лукијан би бачен у тамницу, где би мучен глађу. „Он је презрео глад", пише Златоусти Јован о св. Лукијану, „презримо и ми раскош и уништимо власт чрева да бисмо, када дође време које од нас захтева таквог мужества, будући унапред приготовљени помоћу мањих подвига, јавили се славним у време борбе." На Богојављење причести се у тамници, и сутрадан предаде дух свој Богу. Пострада 7. јануара 311. године.

2. **Преп. Јевтимије Нови.** Рођен у Анкари 824. год. од праведних родитеља, Епифанија и Ане. Служио војску, женио се, и имао једну ћерку, Анастасију. Подвизавао се оштро и дуго у Олимпијским манастирима а потом у Св. Гори. Неко време живео као столпник близу Солуна. Ту близу Солуна основао један мушки и један женски манастир. Упокојио се на острву Свештеном близу Св. Горе крајем IX века. Мошти му свете и чудотворне почивају у Солуну.

Лукијан премудри, подвижник и књижник,
Дерзновено иде по Христовом путу, Против
јеретика и идолског мрака Лукијан победни
веде борбу љуту. Тројицу Пресвету у темељ
'постави, Безначалног Оца са Духом и
Сином И речју и делом Лукијан прослави, То
и својом крвљуутврди невином. Бесни Рим се
сруши, јереси умреше, Погибоше дела
нечасна и срамна, Мученци Цркву до нсба
узнеше — Све надживе Црква, велика и
славна. То је царство светих, царство без
свршетка. Што Данил прорече а Христос
заснова — О жељено царство. од светског
почетка, С кубетима златним врх небеског
крова! И Лукијан свети, зидар царства тога,
Потруди се много и све даде за то. Сад
царује славно уз Исуса свога, Узнесен од Бога
у'ангелско јато.

РАСУТЉИВАЊЕ

Светитељи Божји много су полагали на то, да се причесте пред смрт. Чак и мученици и мученице, мада су живот свој жртвовали за Христа Господа и мученичком крвљу омивали све грехе своје, жудно су примали Свету Тајну, где год је то било могуће. Свети Лукијан беше у тамници са још неколико ученика својих и других хришћана. Када би уочи Богојављења, он пожели, да на тај велики празник хришћански причести се телом и крвљу Христовом, јер знађаше да му предстоји блиска смрт. Видећи жељу срдачну Свога страдалника Бог Свемогући устроји, те неки хришћани дотурише хлеб и вино у

тамницу. Када свану Богојављење, позва Лукијан све хришћане у тамницу, да стану унаокруг њега. „Окружите мене, и будите црква." Но немаше у тамници ни стола ни столице, ни камена ни дрвета, на коме би се свршила света литургија. „Где ћемо, свети оче, положити хлеб и вино?" упиташе Лукијана. А он леже усред њих, и нареди, да хлеб и вино положе на прси његове. „На прси моје положите нека буде живи престо живоме Богу!" И тако се сврши литургија, потпуно чино и молитвено на прсима мученика, и сви се причестише. Сутрадан посла цар војнике, да изведу Лукијана на истјазање. Када војници отворише тамничка врата, Лукијан свети три пут узвикну: „Хришћанин сам! хришћанин сам! хришћанин сам!" И у томе предаде дух свој Богу.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно ослобођење апостола из тамнице (Дела Ап. 5) и то:

1. како јеврејске старешине бацише апостола у тамницу,
2. како се ангел Божји ноћу јави, отвори тамницу, изведе апостоле, и нареди им да иду у цркву и проповедају Јеванђеље.

БЕСЕДА

о томе како чува Господ кости праведничке

Чува Господ све кости њихове, ниједна се од њих неће скруишти (Пс. 33, 21)

Нека се не боје праведници. Свевидећи Бог бди над њима. Или зар може Свевидећи нешто изгубити и заборавити? У дан васкрсења Он ће сабрати сав састав њихов телесни, и прослављено васкрснути га. Гонитељи су бацали тела мученика у море, или заривали их у дубоке јаме, или остављали у пољу да их птице поједу. И Господ је Промислом Својим тако управљао догађаје, да су те свете мошти ипак долазиле у руке верних; ове су полагане чесно у скупоцене ковчеге, над њима су зидани храмови, од њих је исходила сила чудотворна. Тако је Бог хтео, да би тиме показао вернима, прво, да Он чува кости праведних, и друго, да их је прославио у Царству небеском, о чему се и црква на земљи обавештава кроз чудесну силу прослављених телеса њихових. Чудотворне мошти су као претеча општем и славном васкрсењу праведника. Ако су кости неких праведника и сагорене или самлевене, зар то може бити препрека свемогућој сили Божјој, да их у дан васкрсења из развејаног пепела опет састави и оживи? *Длака с главе ваше неће попшути* (Лк. 21, 18), уверава Спаситељ. Хоћеш ли пак да под костима разумеш дела, онда знај, да су дела неправедника као дим, а дела праведника силна и трајна као тврде кости. Ниједно се праведно тело неће истањити и ишчезнути у току времена. Бог их зна, и Бог их чува, да их као драгоцени бисер објави пред збором ангела и људи у Дан Онај.

О Господе Свевидећи, Господару и чувару праведника, умножи праведна дела наша Духом Твојим Светим, без кога се ништа добро не може учинити. И спаси нас по милости Твојој а не по делима нашим. Теби слава и хвала вавек. Амин.

16. ОКТОБАР

1. **Св. муч. Лонгин.** Божанствени Матеј јеванђелист описујући страдање Господа Исуса Христа, вели: *а капетан и који с њим чуваху Исуса, видјевши да се земља тресе и шта би, поплашише се врло говорећи: заиста овај бијаше син Божји* (Мат. 27, 54). Тај капетан беше овај блажени Лонгин, који са још двојицом војника својих поверова у Сина Божјег Исуса. Он је био старешина војника, који присуствоваху распећу Господа на Голготи, он — старешина страже која је чувала гроб. Када старешине јеврејске сазнаше за васкрсење Христово, потплаћиваху војнике, да проносе лажну вест, као да Христос није васкрсао него да су Га ученици Његови украли. Покушаше Јевреји да потплате и Лонгина, али се он не даде потплатити. Тада Јевреји прибегоше своме уобичајеном начину, тј. решише да убију Лонгина. Сазнав за ово, Лонгин скиде свој војнички појас, крсти се од апостола, заједно са она два своја друга, и заједно са овима тајно напусти Јерусалим и пресели се у Кападокију. Тамо се предаде посту и молитви, и као живи сведок васкрсења Христова обрати својом сведоџбом многе незнабошце у веру истиниту. Потом се удаљио у село на имање свога оца. Но злоба јеврејска ни ту га не остави на миру. По клевети Јевреја посла Пилат војнике да посеку Лонгина. Лонгин свети провиде духом приближење својих џелата, па им изађе у сусрет и сврати их у дом свој не казујући им се ко је. Добро угошћени војници легоше спавати, а св. Лонгин стаде на молитву, и мољаше се целу ту ноћ припремајући себе за смрт. Изјутра оде и доведе и она два своја друга, обуче се у беле погребне хаљине, поучи своју чељад у кући и показа им место на једном брдашцу, где ће га сахранити. Тада се јави војницима и рече им, да је он Лонгин, кога они траже. Војници се збунише и застидеше, и не мишљаху посећи Лонгина, но овај навали на њих, да испуне заповест старешине свога. И бише посечени Лонгин и два друга његова. Главу Лонгинову однеше војници Пилату, Пилат је предаде Јевејима, а ови је зарише у ђубре ван града.

2. **Преп. Лонгин Трудољубиви.** Монах кијево —печерски из XVI столећа. Био је вратар у манастиру, и толико је имао чисто и облагодаћено срце, да је увек знао, с каквим мислима неко улази у манастир, и с каквим опет други излазе из манастира. Чудотворне мошти Лонгинове почивају у Теодосијевим пешчарама.

Свети Лонгин под крстом стајаше,
Када на Крсту Христос издисаше.
Виде Лонгин гнев благога неба,
Виде земљу где се усколеба,
Јарко сунце где изгуби луче, И
свет цели у мрак се обуче,
Гробови се много отворише,
мртви живим многи се јавише.
Лонгин храбри испуни се страхом,
И узвикну с покајним уздахом: —
Овај Човек Син Божији беше!
Грешни људи Невиног распеше!
Поред њега два друга војника
Поновише узвик свог сотника.
Беше Лонгин сведок васкрсења
Ко што беше сведок понижења,
Лични сведок, сведок истинити,
Не хте Лонгин истину сакрити,
Куд год оде свуд истину јави,
Христа Бога васкрслог прослави.
Христов војник до смрти остаде
И за Христа Лонгин главу даде.

РАСУЂИВАЊЕ

Прво јављање св. муч. Лонгина. Много времена беше протекло од мученичке смрти св. Лонгина, када се догоди, да једна удовица у Кападокији ослепе. Не могоше јој лекари помоћи ништа. Наједанпут јој дође помисао, да иде у Јерусалим и поклони се тамошњим светињама, дако јој што помогне. А имађаше јединца сина, дечка, који јој служаше као вођа. Тек што стиже у Јерусалим, разболи се син њен и умре. О колика неизмерна жалост слепе мајке! Изгубивши очи, она сад изгуби и јединца сина, чије су је очи досад водиле! Но у тој њеној муци и тузи јави јој се св. Лонгин, и утеши је обећањем, да ће јој и вид повратити и сина у небеској слави показати. Рече јој Лонгин све о себи, па је упути да иде ван зидина градских на сметлиште и ђубриште, да тамо откопа главу његову, па ће даље сама видети шта ће јој се догодити. Устаде жена, и тетурајући се некако изађе ван града, па довикне некога и умоли, да је одведе на највеће ђубриште и тамо је остави. Када би доведена на ђубриште, она се саже и поче рукама чепркати имајући јаку веру, да ће наћи оно што јој светитељ рече да тражи. Чепркајући тако она се дотаче до главе св. мученика, и у том тренутку очи јој се отворише, и она виде под рукама главу човечју. Испуњена благодарношћу Богу и радошћу великом она узе главу св. Лонгина, опра је, окади и стави у свој стан као највећу драгоценост овога света.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам храброст св. Стефана архиђакона у исповедању Христа (Дела Ап. 7) и то:

1. како св. Стефан поброја чудеса и милости Божје према народу израиљском кроз векове,
2. како изобличи богоборство и злочине старешина јеврејских,
3. како их назва издајницима и крвницима Христа.

БЕСЕДА **о горама и безднама Божјим**

Правда је твоја као горе Божије, судови твоји бездна велика (Пс. 35. 7)

Горе правде Божје просецају све даљине времена и простора, и уздижу се од земље до небеса, и из облака времена уздижу се у ведрину вечности. Нису ли светитељи носиоци правде Божје? Погледајте их како просецају време и простор! Рођени у времену они сада ликују у вечности; живећи у вечности, они се спуштају ка нама у времену и помажу нам, као јача браћа што помажу слабијој браћи. Живели су на земљи на простору ограниченом, а сада их слави сва васиона. На свих пет континената света уздижу се храмови у част апостола, мученика и осталих праведника Божјих. Такве су горе правде Божје: не можете их ограничити, не можете их обухватити, не можете их измерити никаквом мером овога света. Какве горе да се мере са горама Божјим? Какви људи да се мере са људима Божјим? Каква слава да се мери са славом оних, које Бог прослави? О браћо моја, радујмо се правди Божјој, и веселимо се горама високим правде Божје.

Судови твоји — бездна велика. То јест: судови Промисла Твога неиспитани су као бездна велика. Јова си бацио на ђубриште, да га прославиш; Саула си дигао на престо, да сам себе сурва у пропаст. Милујеш грешника, и дајеш му обиље и здравље, да би се покајао; бијеш праведника, да би га укрепио у вери и нади!

Црква је Твоја света највиша гора правде Твоје, матица гора многих. Црква Твоја света, Боже, испитује судове Твоје и путове Твоје, и мудрост је њена многа и слатка као кошница испуњена медом.

Господе, разагнај облаке злобе из срца нашег, да бисмо познали судове Твоје и видели путове Твоје. Теби слава и хвала вавек. Амин.

17. ОКТОБАР

1. Св. пророк Осија. Син Венријин из племена Исахарова. Живео и пророковао на преко 800 година пре Христова рођења. Речи његове богодухновене налазе се у књизи његовој, која садржи 14 глава. Укоравао је много Израиља и Јуду због идолопоклонства, прорицао казну Божју за грехе, пропаст Самарије и Израиља због богоодступништва, али и милост Божју колену Јудину. Прорицао укидање и престанак старозаветне жртве, и долазак Господа, и богатство дарова, које ће Он донети Собом на земљу. Живео до у дубоку старост, и мирно се утокојио.

2. **Св.** му **I. Козма и Дамјан, бесребреници.** Имају троји св. врачи, по имену козма и Дамјан. Једни се мирно упокојише 1. новембра,

други бише каменовани у Риму 1. јула, а ови трећи беху из Арабије, и о овима је реч под данашњим датумом. Беху лекари по занимању; но када примише веру Христову, исцељиваху болеснике именом Господа Исуса Христа. И беху се прочули на све стране због свог чудотворног лечења. Злобни незнабошци ухватише их и одведоше пред кнеза Лисија у град Егас. Па пошто се ова света браћа не хтеше ни по какву цену одрећи Христа, бише најпре бачени у море, а потом у огањ. Но Бог Свемогући спасе их и од потопа и од огња. Ангел Господњи јави им се и спасе их. Кнез незнабожачки приписиваше то некој њиховој враџбини. А они му одговорише: „Никакву враџбину ми, нити знамо, нити потребујемо, него имамо силу Христову, која спасава и нас и свакога ко призива пресвето име Христово." Тада их удараху камењем, но камење се одбијаше од њих; стрељаху их стрелама, но и стреле се одбијаху од њих. Најзад их мачем обезглавише. Са њима пострадаше и венац славе примише св. Леонтије, Антим и Евтропије. Пострадаше у време Диоклецијана и Максимијана. Чудеса многа јавише се и од њихових св. моштију, као и од њих живих.

3. **Преп.** муч. **Андреј.** Крићанин по роду, и свештеник хришћански. У време гоњења икона показао се велики поборник иконопоштовања. Да би изобличио опаког цара Копронима због иконоборства, оде св. Андреј у Цариград. Беше цар једнога дана у цркви Св. муч. Маманта. Андреј уђе у цркву, стаде пред цара, и јавно га пред свима укори. „Боље би ти било, царе, да гледаш војничке послове и да народом управљаш него да гониш Христа и слуге Његове." Због тога би св. Андреј много бијен и мучен и вучен по улицама. Неки јеретик удари га секиром и уби. Тако предаде Андреј своју свету душу Богу 767. године. Мошти његове даваху исцељење болним.

4. **Св. Лазар Четвородневни.** Главно му је празновање 17. марта и у Лазареву Суботу уз Часни Пост. Под данашњим датумом празнује се пренос његових моштију са острва Кипра у Цариград. Цар Лав Мудри сазида храм св. Лазару у Цариграду и пренесу му мошти у тај храм 890. год. Када после близу 1000 година откопаше гроб Лазарев у граду Китији на Кипру, нађоше мермерну плочу, на којој је стајало написано: „Лазар Четвородневни пријатељ Христов."

Видовити пророк Осија викаше
И народу грешном беду прорицаше:
— Господ, Господ збори, милост ми је мила
А немила жртва, прљава и гнила.
Преступисте закон кб и Адам стари,
Лажи се клањате, лаж вам господари.
Престаће вам жртве, примати их нећу,
Ја сам себи жртву готовим највећу.
Орасте безбожност, безакоље'жњесте,
И сијасте ветар — олују пожњесте.
А сад сијте правду — милост ћете жњети,
И бићете мени народ опет свети.
Мене се стидите, идоле волите,
Прељубу са грехом водите, водите!
Зато ћете бити по свету скитачи,
И сваки ће народ бити од вас јачи.
А ја ћу подићи Новог Израиља,

Једно ново царство — царство светитеља:
Биће као роса, ко љиљан цветаће,
Најлепшим мирисом свету мирисаће. Ја сам
Господ, Господ, што хоћу то могу, Блажен
— ко се клања Мени, живом Богу.

РАСУЂИВАЊЕ

Друго јављање св. муч. Лонгина. Када се св. Лонгин јави слепој удовици, којој беше умро синчић, обећа јој и вид јој повратити и сина јој показати у слави великој. Нашавши мошти св. мученика и додирнувши их рукама својим, удовица одмах прогледа. И тако једно се обећање испуни. Идуће ноћи јави се св. Лонгин удовици у великој светлости држећи за руку сина њеног, који беше одевен у сјајно одело. Па као отац милујући дете, рече удовици: „Погледај, жено, сина твога, због кога толико плачеш! Погледај га у каквој је части и слави, погледај и утеши се. Бог га уврсти у небесне чинове, који живе у Царству Његовом. Ја га сад узех од Спаситеља, и неће никад бити удаљен од мене. Узми главу моју и тело сина свога и сахрани у један ковчег, па више не тугуј за својим јединцем, и нека се не смућује срце твоје, јер њему је дата од Бога велика слава и радост и бесконачно весеље." Видевши и чувши све ово, испуни се жена великом радошћу и врати се дому своме говорећи сама себи: „Исках очи телесне, а нађох и очи душевне. Бејах жалосна због смрти сина свога, а сад га имам на небу где у слави стоји с пророцима и радује се са њима непрестано."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно виђење св. Стефана архиђакона и првомученика (Дела Ап. 7) и то:

1. како Стефан, пун Духа Светога, погледа и виде небо отворено,
2. како рече: *ево видим небеса отворена и сина човечјег где стоји с десне стране Вогу,*
3. како га Јевреји засуше камењем.

БЕСЕДА

о гнојним ранама греха

Усмрдјеше се и загнојшше се ране моје од безумља мојега (Пс. 37, 6)

О греховним ранама говори пророк, који је и сам најпре грешио и у самом себи осетио сав смрад греха. Колико се из овог признања види нечистота првашњих грехова, толико се исто види и потоња чистота покајника. Јер докле човек ходи гнојним путем греха, он не осећа загушљиви смрад греха, но када се удаљи с тога пута и крене чистом стазом праведничком, тек онда увиђа неисказану разлику између чистоте и нечистоте, између пута врлине и пута порока. Замислите осећање човека, који је ноћ провео у смрадној и загушљивој

крчми и који се изјутра обрео у ружичној башти. Тамо смрад и отров, и понижење душе и тела, и јарост и раздор, мучење себе и других; овде велико Божје сунце над главом, красно цвеће унаоколо, свеж ваздух и мирис, тишина и здравље. Још је већа разлика између пута греховног и пута Божјег. *Усмрдјеше се и загнојише се ране моје;* тако описује велики цар своју греховну прошлост. Ништа тако не смрди као грех, ништа се тако не гноји и не расрпростире као грех. Смрад телесних рана само донекле напомиње неподношљиви смрад грешне душе. Зато се од такве душе удаљује свака светиња. Чисти духови небески склањају се од ње, а нечисти духови адски траже њено друштво. Сваки је нови грех нова рана на души, сваки је грех гној, и сваки је грех смрад. Но од чега долазе греси? *Од безумља мојега,* објашњава пророк. Ум избачен са свога божанског колосека наводи човека на грех. Док се ум не очисти, не може се човек очистити. *А ми ум Христов имамо* (I Кор. 2, 16), говори апостол, тј. имамо ум повраћен поново у онај колосек, у коме је био ум Адамов пре греховног смрада. Отуда, браћо, сва православна наука о подвижништву усредсређује своју пажњу на једну главну тачку, на ум човеков, на очишћење и исправљење ума.

О Господе Исусе Христе, Чистото и вечни Изворе чистоте, помози нам одбацити безумље наше; помози нам умовати према уму Твојему. Теби слава и хвала вавек. Амин.

18. ОКТОБАР

1. **Св. Лука, апостол и јеванђелист.** Родом из Антиохије. У младости изучио беше добро грчку филозофију, медицину и живопис. У време делатности Господа Исуса на земљи св. Лука дође у Јерусалим, где види Спаситеља лицем у лице, чује Његову спасоносну науку и буде сведок чудесних дела Његових. Поверовавши у Господа, св. Лука би уврштен у Седамдесет апостола и послат на проповед. Заједно са Клеопом видео васкрслог Господа на путу за Емаус (Лк. 24). По силаску Духа Светога на апостоле Лука се вратио у Антиохију, и тамо је постао сатрудник апостола Павла, с којим је путовао и у Рим, обраћајући у веру Христову Јевреје и незнабошце. *Поздравља вас Лука љекар љубазш,* пише Колошанима апостол Павле (Кол. 4, 14). Не молбу хришћана написао Јеванђеље, око 60. године. По мученичкој смрти великог апостола Павла св. Лука је проповедао Јеванђеље по Италији, Далмацији, Македонији и другим странама. Живописао икону Пресвете Богородице — и то не једну него три, а тако исто и иконе св. апостола Петра и Павла. Отуда се св. Лука сматра оснивачем хришћанског иконописа. Под старост посетио је Ливију и Горњи Мисир. Из Мисира се вратио у Грчку, где је настављао с великом ревношћу проповедати и људе Христу обраћати, без обзира на своју дубоку старост. Написао св. Лука Јеванђеље и Дела Апостолска, и обоје посвети Теофилу, кнезу Агаје. Беше му 84 године, када га злобни идолопоклоници ударише на муке Христа

ради и обесише о једној маслини у граду Тиви (Теби) Беотијској. Мошти чудотворне овога дивног светитеља беху пренесене у Цариград у време цара Констанција, сина Константиновог.

2. **Св. Петар Цетињски, митрополит црногорски.** Рођен 1. априла 1749. године у селу Његушу. Ступио у чин монашки у својој 12. години. По смрти митрополита Саве 1782. године Петар постаде митрополитом и господарем Црне Горе. Сав свој живот, витешки и свети, посветио је овај славни муж своме народу. Унутра је радио свом снагом да измири завађена племена, а споља да одбрани земљу и народ од грабљивих нападача. Успео је и у једном и у другом послу. Прославио се нарочито победом над војском Наполеоновом у Боки и Далмацији. Према себи је био суров и према сваком другом праведан и снисходљив. Живео је у једној тескобној келији, као прост монах, иако је био кнез над једним народом. Упокојио се 18. октобра 1830. године. Његове чудотворне мошти почивају нетљене у манастиру Цетињском. Господ га прослави на небесима и на земљи, као верног и трпељивог слугу Свога.

3. **Св. Јулијан и Дидим Слепац.** Св. Јулијан, звани Пустињак, беше Персијанац и сељак без школовања, али због чистоте срца — сасуд благодати Духа Светога. Подвизавао се украј Еуфрата у Месопотамији. Имао дар видовитости. У сами час када погибе Јулијан Одступник, св. Јулијан то прозре духом и објави ученицима својим. Његов савременик, *св. Дидим слепац* у Александрији, такође провиде духом погибију Јулијанову; беше на молитви ноћу, када му дође глас с неба: „Данас је нестало цара Јулијана, извести о томе патријарха Атанасија." Св. Антоније Велики веома је уважавао овога чудесноога слепца Дидима, који је имао дух видовит, и сврађао је код њега, кад год је из пустиње долазио у Александрију, и заједно с њим Богу се молио. И св. Јулијан и св. Дидим, дивне слуге Божје, упокојили су се после 362. године.

Божествени Лука, и уман и учен,
Драговољно беше за Господа мучењ
Избећи могаше поруге и муке,
Но свет не би имо великога Луке.
Лука млади виде Божију Истину,
Предаде се срцем Божијему Сину,
Слуша Учитеља, гледа Чудотворца,
И у Њему позна свог бесмртног Творца,
Виде Васкрслога и говори с Њиме,
Чудсса сотвори у Његово име.
И Христос му поста јединствена радост,
Жртвова МуЛука ум, благо и младост.
Кад остари Лука, млад Христом бејаше,
Од Христа примаше и свету даваше.
Па кад свету даде што могаше дати,
Тад му свет, по Писму, немилошћу плати...
О маслини старој виси старац Лука
С осмејком на лицу, прекрштених рука,
Са неба се пружи рука самог Христа
И прихвати душу Свог Јеванђелиста.
Сад у Рају светлом, с други апостоли,
За цркву се свету свети Лука моли.

РАСУЂИВАЊЕ

Може ли грешник за десет дана искајати грехе своје? По неизмерном милосрђу Божјем може. У време цара Маврикија беше неки чувени разбојник у околини Цариграда. И у околини престонице и у самој престоници владаше страх и трепет од њега. Тада му сам цар Маврикије посла крст у знак вере, да му неће ништа учинити, ако се преда. Разбојник прими крст и предаде се. Дошавши у Цариград, он паде пред ноге цареве и мољаше за опроштај. Цар одржа реч, помилова га и пусти у слободу. Но одмах потом разболе се разбојник тешко, и предосети да му се приближује смрт. Он се поче горко кајати за све грехе своје, и плачевно молити се Богу, да му Бог опрости као што му беше и цар опростио. Многе сузе проли на молитви, тако да му марама којом сузе брисаше, беше сва наквашена сузама. И умре разбојник после 10 дана плача и молитве. Исте ноћи када он умре, виде лекар, који га лечаше, у сну визију чудесну: када разбојник на постељи испусти душу, скупише се око њега некакви црнци са многим хартијама, на којима беху исписани греси умрлога. Ту се јавише и два светла анђела. Међу њима поставише се теразије, и црнци весели метнуше све оне хартије, и њихова страна теразија претеже, јер друга страна беше празна. „Шта ћемо ми метнути?" — саветоваху се ангели. „Потражимо неко добро у животу његовом!" И обрете се у рукама једног ангела она марама наквашена покајничким сузама. Ангели је брзо метнуше на своју страну теразија, и њихова страна одједном претеже све оне хартије. Тада црнци побегоше жалосно урлајући а ангели узеше душу и однеше у Рај славећи човекољубље Божје.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудо с апостолом Филипом и ушкопљеником (Дела Ап. 8) и то:

1. како ангел упути Филипа из Самарије на пут у Газу,
2. како виде Филип ушкопљеника царичиног, објасни му једно пророчанство Исаијино, и крсти га,
3. како ангел узе Филипа, учини га невидљивим за ушкопљеника, и пренесе тренутно у град Азот.

БЕСЕДА
о гресима језика

Рекох: чуваћу се на путовима својим да не згријешим језиком својим (Пс. 38, 2)

Грех језика је најчешћи и најбржи грех. *Ко у ријечи не погрешује, онај је савршен,* вели апостол Јаков (Јак. 3, *2)*. Када покајник пође путовима Божјим, тј. када почне живети по заповестима Божјим, нека се труди прво да језиком не сагреши. Такво је правило

био поставио себи и покајани Давид. Нарочито се решио био, да ћу-ти пред противницима својим: *зауздаћу уста своја када грешник ста-не преда* ме. Ево прекрасног правила за оне који се од греха лече. Када га оптужују, он не одговара; када га клеветају, он ћути. Уисти-ни, шта помаже и говорити разјареном неправеднику, који Бога не-ма пред собом! Ако му о злу говориш, још више ћеш га раздражи-ти, ако ли о добру, учинићеш га ругачем светиње. Пред Пилатом Христос је ћутао. *Зар мени не одговараш?* рече му Пилат. Шта да ти одговорим када немаш уши да чујеш ни разум да разумеш! Гле, ћутање праведника пред неправедником још може најбоље да утиче на неправедника. Остављен да сам тумачи ћутање праведника, неправедник га може протумачити на корист душе своје, док ће сваки одговор, бео или црн, тумачити на зло и на осуду другога а на оправдање себе. Благо оном ко се научи језиком владати.

О Господе Исусе Христе, Боже наш, Ти који си нам показао примером, како и када треба говорити, показао си нам примером, како и када треба ћутати. Помози нам Духом Твојим Светим, да не згрешимо језиком. Теби слава и хвала вавек. Амин.

19. ОКТОБАР

1. **Св. пророк Јоил.** Други по реду из мањих пророка св. Јоил беше син Ватуилов, из колена Рувимова. Живео на 800 година пре Христа. Пророковао беду народа израиљског и ропство вавилонско за грехе које почини пред Господом. Позивао народ на пост и свештенике на покајне плачне молитве, да би се Бог умилостивио. *Наредите пост и вапијте ка Господу. Између тријема и олтара нека плачу свештеници.* Прорекао је Јоил и силазак Духа Светога на апостоле, и изливање благодати Духа Божјега на све хришћане. Прорекао и описао Страшни Суд Божји. Прорекао и славу Цркве Божје свете.

2. Св. **муч. Вар.** Беше римски официр у Мисиру, и притом потајни хришћанин. Када седам хришћанских учитеља беху бачени у тамницу, Вар их обилажаше у тамници, и снабдеваше их потребним, и служаше им усрдно. Он се дивљаше мученицима, и жаљаше што и он из бојазни не може да постане мученик за Христа. Охрабрише га они Божји људи, и Вар се реши и сам с њима на муке тгући. Један од тих Божјих људи издахну у тамници. Када нечастиви кнез изведе мученике преда се, виде их шест, и упита, где је седми. „Ја сам седми!" рече му Вар. Тада разјарени кнез прво намучи св. Вара. Нареди те га нага шибаху сувим штаповима; потом привезаше га за дрво, и ножевима одсецаху му комад по комад меса, докле св. Вар не предаде душу своју свету Богу. Тело његово би бачено на ђубриште. Жена нека *Клеопатра,* родом из Палестине и удова неког официра, деси се ту са својим сином *Јованом.* Она тајно узе св. мошти Варове са ђубришта и сахрани их у своме стану. Потом измоли у кнеза до-

зволу, да може пренети из Мисира у Палестину тело свога умрлог мужа. Као жени официрској кнез јој то одмах дозволи. Но блажена хришћанка Клеопатра не пренесе тело свога мужа него мошти св. муч. Вара. Донесе она, дакле, мошти мученикове у своје родно село Едру близу Тавора, и тамо их чесно сахрани. Потом и храм подиже св. Вару. И јављаше јој се св. Вар често из онога света светао као ангел Божји.

3. **Преп. Прохор Пчињски.** Савременик и друг св. Јована Рилског и Гаврила Лесновског. Према молитви његовој Бог му указао место, где ће се подвизавати. То место беше једна дубрава крај реке Пчиње. Ту се св. Прохор до старости и смрти подвизавао. Само једини Бог свевидећи зна све његове трудове и искушења, која је у току подвига претрпео. Но по његовим мироточивим моштима и безбројним чудесним исцељењима, која се ни до данас не прекраћују, може се судити и о величини подвига његовог и о величини благодати Божје, која му се дарова због великих трудова његових. Упокојио се св. Прохор и преселио у Царство небеско у XI столећу.

Свети отац Прохор од ране младости
Склони се од света и сујетљивости, У
посту и зноју трудно се напреза Докле
душу диже и с Богом је веза. Зверови
му шумски другови бејаху, Ангели га
светли самотног чуваху, Светитељи
Божји дивљаху се њему, Јер их свети
Прохор достиже у свему, А Господ му
даде благодат обилну, Власт над
демонима, велику и силну, Моћ над
болестима и разним мукама, Да тужним
помаже својим молитвама... Трудовима
Прохор неоеса присвоји, И небеског
царства он се удостоЈИ. Удостоји себе,
и другим помаже Да у царство дођу, који
царство траже. Он пролазно баци, и
вечно прихвати Драгоцено благо —
малом ценом плати. Чудотворац Прохор
у небеском Рају, У небеском сада сав се
блиста сјају, И помаже оне, који му се
моле. Који Христа Бога верују и воле.

РАСУЂИВАЊЕ

Јављање св. муч. Вара. Када побожна удовица Клеопатра подиже цркву светоме Вару, позва епископа и свештеника, те освешташе цркву. Беше се сабрало и велико мноштво хришћана на то празновање, јер сва околина поштоваше св. Вара као великог исцелитеља и чудотворца. После службе Божје оде побожна ктиторка к моштима св. Вара у цркву и помоли му се овако: „Молим ти се, страстотерпче Христов, испроси ми у Бога оно што је Њему угодно а мени и моме сину јединцу корисно/' А имаше Клеопатра сина Јована, младића приспелог за војску. Тек што изађе она из цркве са молитве, син њен, дотле здрав, разболи се. Обузе га нека ватра, и беше му све горе и горе, док око пола ноћи сконча. Жалосна и јаросна

мајка дође на гроб св. Вара и поче оштро говорити: „О угодниче Божји, зар ти мени тако помажеш?" Још многе горке тужбалице изрече, тако да изнеможе и паде у лаки сан. Наједанпут јави јој се св. Вар са сином њеним Јованом. Оба беху светли као сунце, у оделу бељем од снега, опасани златним појасевима, и на глави им прекрасни венци. И рече јој светитељ: „Ниси ли сама молила, да оно просим од Бога што је Њему угодно а теби и сину твоме корисно? Ја молих Бога, и Он, по неизреченој благости Својој узе сина твога у небеску војску. Ако желиш, ево узми га и дај га у војску цара земаљскога." Чувши то, млади Јован загрли св. Вара и рече му: „Не господару мој, не слушај матер моју, и не враћај ме у свет, пун неправде и безакоња, из кога си ме избавио." Тргнувши се иза сна, Клеопатра осети велику радост у срцу, и изађе весела из цркве. Седам година поживе при тој цркви; и св. Вар са Јованом чешће јој се јављаху.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно обраћање Савла у веру Христову (Дела ап. 9) и то:

1. како Савле пође у Дамаск да гони хришћане,
2. како га на друму обасја светлост с неба, и чу глас Христов: *Савле, Савле, зашто ме гониш?*

БЕСЕДА
о жеђи душе за Богом

Жедна је душа моја Бога крепкога, жавога; кад ћу доћи и јавити се лицу Божијему (Пс. 41, 2)

Кад се само варница љубави према Богу засија у срцу човековом, нека је човек не утуљује, но нека је пусти да се разгорева, и видеће чудо. Распламтеће се та варница у буктињу светлости невиђене. И светлост и топлота њена биће врло велике. У светлости љубави према Богу човек ће се осећати у овоме свету као у мраку; а од топлоте њене осећаће неутољиву жеђ духовну — жеђ за Богом, за приближењем к Богу, за виђењем Бога. Ту жеђ сравњује Богољубац Давид са жеђу јелена, који јури на изворе водене. *Жедна је душа моја Бога крепкога, живога.* Није ли све немоћ око нас? Не претвара ли се све око нас брзо у трулеж? Ми се хватамо за сенке; ми грлимо мртваце. Сутрашњи смрад ми данас плаћамо златом и сребром, понекад чашћу и савешћу, а понекад чак и животом — смрад сутрашњег дана! То није љубав него скотска похота. Велика душа тражи предмет достојан љубави, тражи предмет неподложен кршењу и трулењу и распадању и гнусоби пролазних телеса. Зато цар богољубац и наглашава: *крепкога и живога* Бога. Јер ко је уистини крепак и жив осим Бога? Бог је даровао крепост и живот и ангелима и светитељима Својим, но то је све Његово и од Њега. *Кад ћу доћи и ја-*

вити се лицу Божјему: Ево чежње неодољиве праве љубави према Богу. Нека се застиде сви они који говоре да верују у Бога и љубе Бога, док их и сама помисао на смрт, на одлазак из овог света, доводи до безумља.

О Господе Боже наш, свети, крепки и живи; изворе светости, изворе крепости, изворе живота — осветли нас и загреј љубављу према Теби. Теби слава и хвала вавек. Амин.

20. ОКТОБАР

1. **Св. вел. муч. Артемије.** Овај славни светитељ беше родом Мисирац и први војвода цара Константина Великог. Кад се цару Константину јави победни крст, окружен звездама, и Артемије виде тај крст, поверова у Христа Господа и крсти се. Доцније, у време цара Константина, посла га овај цар у Јеладу, да пренесе мошти св. Андреја из Патраса и св. Луке из Тиве у Цариград, што војвода Артемије с радошћу изврши. Потом би постављен Артемије за августалија и намесника царског у Мисиру, у коме звању он беше и за време Констанција, сина Константинова, и за извесно време цара Јулијана Одступника. Када овај богоодступни цар пође у рат на Персијанце, заустави се у Антиохији, и нареди да и Артемије са својом војском дође у Антиохију. Артемије дође. У то време удари цар на муке два хришћанска свештеника, Евгенија и Макарија. Видећи то св. Артемије узбуни се свим срцем, изађе пред цара и рече му: „Зашто, царе, тако нечовечно мучиш невине и Богу посвећене мужеве, и зашто их присиљаваш да се откажу од вере православне?" И још прорече Артемије цару: „Твоја је погибао близу." Разјарени цар посла она два чесна свештеника у изгнанство у Арабију, где ускоро скончаше, а војводи Артемију скиде чин војнички и нареди да га шибају и трзају. Свега рањена и искрвављена бацише Артемија у тамницу, где му се сам Господ Христос јави, исцели га и утеши. Потом цар нареди, те га простреше на један камен а другим тешким каменом притиснуше, тако да се тело св. Артемија све здроби и спљошти као даска. Најзад му главу одсекоше 362. године. А цар Јулијан оде на Персијанце и погибе срамно, као што му св. Артемије и прорече.

2. **Св. праведни Артемије.** Рођен 1532. године. Син руских сељачких родитеља, Козме и Аполинарије, из села Веркола, округа Двинског. Још од пете године разликовао се од друге деце необичном побожношћу и кротошћу. Када му беше 13 година, иђаше дечко са оцем својим кроз неку велику шуму. Од силне буре и непогоде умре Артемије у шуми, и жалосни отац његов не могући копати гроб, покри тело његово грањем и оде. После 28 година човек неки виде у тој шуми необичну светлост, приђе тој светлости и нађе нераспаднуто и нетљено тело Артемијево. Многи болесници бише исцељени од болести чим се коснуше тела св. Артемија. Његове св. мошти почивају у једном манастиру близу Пинеге у губернији Архангелској.

3. **Преп. Герасим Нови.** Из Трикале у Пелопонезу, од славне фамилије Нотарас. Рођен 1509. године. Подвизавао се на Атону, потом у Палестини, где је постио 40 дана. Потом се настанио на остру Кефалонији, где је основао и један женски манастир. Молитвом низводио кишу, исцељивао болеснике и прозирао у будућност. Упокојио се у Господу 15. августа 1579. године. Чудотворац за живота и по смрти.

4. **Преп. новомуч. Игњатије.** Из Ески-Загоре у Бугарској, из оне славне Загоре која је дала цркви Божјој много светих подвижника и мученика. Подвизавао се у Скиту св. Јована Претече на Антону. Драговољно предао се Турцима на мучење за Христа. Обешен у Цариграду 8. октобра 1814. године. Мошти му чудотворне. Глава му се чесно чува у ман. Св. Пантелејмона,

Војевода свети Артемије Веру своју пред царем'не крије,ц Него храбро своју веру јавља, Христа Бога пред царем прославља. Цар одступни Бога заборави, И на муке свог војводу стави. Светац Божји ум Богу посвети, Љуте муке мало и осети, Већа мука грешнику мучећи Но праведном муке подносећи! Цар вајводу славног обезглави, Господ слугу Својега прослави: У царство га неоесно узнесе, Власт му даде да изгони бесе, Сваку оолест и муку да лечи, Силом Божјом, безтруда и рсчи. Ко год Христа љуби и веруЈе, Помаже му свети Артемије.

РАСУЂИВАЊЕ

Дивно руководи милосрдни Бог оне који се предаду Његовој светој вољи и Његовом старању. Као што воскар од мека воска прави онакве свеће какве он жели, тако и Бог премудри прави од преданих слугу Својих светила бесмртна у царству небеском. Св. Игњатије новомученик беше сав предан Богу још као дечак, и жуђаше да буде монах и да буде мученик за веру. У време устанка Карађорђева прикупљаху Турци војску по Бугарској против Срба, па дођоше и у кућу Ђорђа, оца Игњатијева, да виде, има ли ко за војску. Видећи Ђорђа развијена и снажна човека хтедоше га узети у војску. Али им Ђорђе одлучно рече: „Не могу ја ићи против једноверних ми хришћана." Разјарени Турци одмах га на месту убише. Млади Игњатије сакри се у некој суседној кући, потом побеже у Румунију; но жеља за монаштвом одведе га у Св. Гору. Али он хтеде још нешто више од монаштва — хтеде мучeништва. Молећи се са сузама једне ноћи пред иконом Пресвете Богородице, да му Она устроји пут ка мучeништву, он чу неки шум пред собом, и виде како се из иконе оне одвоји светао венац и дође на главу његову. Ускоро потом он је мученички пострадао од Турака и примио венац вечне славе.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно јављање Господа апостолу Ананији и Савлу (Дела ап. 9) и то:

1. како се јави Господ Ананији и упути га ка Савлу у улицу Праву,

Л

2. како Савле у том истом часу виде у визији Ананију, где метну руке на њ да прогледа.

БЕСЕДА

о старим и новим причама о чудесима Божјим

Боже, ушима нашим услишасмо и оци наши приповједише нам дјело које си учинио у њихово вријеме, у старо вријеме (Пс. 41, 1)

Тако цар Давид говори од имена народа свога. И набраја цар неколика велика дела Божја, која Бог учини за народ израиљски. О свима тим делима Божјим и ми услишасмо, браћо, из Светога Писма — и о коликим још и кавим још, о којима Давид не знаде, јер се догодише после њега! Сврх онога што Давид беше чуо, не чусмо ли ми несравњиво чудеснија и већа дела Божјег Промисла и Божјег човекољубља! Син Божји ваплоти се од Пречисте Деве и поживе као човек међу људима, мудрост изли, чудеса учини, смрт умртви, ђавола посрами, силу даде следбеницима Својим. То не чу Давид, а ми чусмо, јер нам то јавише духовни Оци: апостоли и јеванђелисти, мученици и праведници, и сви редом светитељи од времена онога, времена старога, до дана данашњега. И не само јавише нам они, него нам сваки дан Дух Божји јавља кроз Цркву свету, кроз благодатне тајне, кроз чудеса безбројна и безбројна. Ево нам разлога за велику радост, али и за велики страх. Јер нам је дато много, па ће се много од нас и тражити. Дато нам је више богатства духовнога него свима који живеше пре Христа: више мудрости и знања, више славе Божје и силе, и више, много више примера Божје љубави према човеку и човечије љубави према Богу. Упитајте се, о богаташи над богаташима, шта сте за све ово ви дали и шта дајете Богу? Потрудите се, дакле, да се не постидите на Суду Божјем. Као сан измичу се и измаћи ће се ускоро сви дани ваши на земљи. И ускоро ће глас трубе ангелске сазвати све народе и све људе на Суд Божји Страшни. Потрудите се, да се не постидите. Јер нећете моћи изговорити: нисмо знали, или нисмо имали! Знате и имате више откровења него што су имали Давид и Соломон. И више ће се од нас тражити него од њих.

О Сине Божји, велики и чудни Господе Боже и Спасе наш, опомињи нас сваки дан и сваки час на крв Твоју Свету, проливену за нас. Да не заборавимо, Господе, и да се вечно не осудимо. Теби слава и хвала вавек. Амин.

21. ОКТОБАР

1. **Преп. Иларион Велики.** Као што ружа израсте на трњу, тако се овај велики светитељ роди од родитеља незнабожачких, у селу Тавати близу Газе Палестинске. Дадоше га родитељи на науке у

Александрију, где даровити младић брзо прими и светску ученост и духовну мудрост. Познавши Христа Господа и крстивши се, пожели свецело предати се Господу на службу. С том жељом у срцу посети Иларион св. Антонија у пустињи, и поста његов ученик. Потом се врати у своју постојбину и подвизаваше се близу Мајума, код Газе. Демони су га плашили разним страшилиштима, но он их је молитвом Богу и крсним знамењем вазда побеђивао и одгонио. Око њега се сабра мноштво љубитеља духовног живота, и св. Иларион поста за Палестину оно што је за Египат био св. Антоније. Божанствен учитељ, неослабни подвижник, диван чудотворац, Иларион је био уважаван не само од хришћана него и од незнабожаца. Но бојећи се похвале људске — и говорећи кроз плач: „Тешко мени, примих на земљи плату своју!" — он је бежао из места у место, само да би се укрио од људи и остао сам са својом душом и Богом. Тако се настањивао и извесно време живео у Мисиру, у Сицилији, у Далмацији и најзад на Кипру, где је и скончао свој многотрудни живот около 372. године у 80. години свога живота. Чудотворне мошти св. Илариона пренесе ученик његов Исихије у Палестину и положи у манастир њиме основани.

2. **Св. Иларион, еп. мегленски.** Рођен од родитеља знатних и побожних. Његова бездетна мајка дуго се молила Богу да јој да једно дете, и по молитви њеној јави јој се Пресвета Богородица и утеши је речима: „Не тугуј, родићеш сина, и он ће обратити многе к светлости истине." Кад је Илариону било 3 године, из његових уста чула се непрестано песма: „Свјат, свјат, свјат Господ Саваот!" Добро школован он се замонаши у 18. години, и основа манастир са типиком св. Пахомија. Рукоположи га за епископа мегленског Јевстатије, архиепископ трновски, 1134. године. Велику борбу водио је св. Иларион скоро целог живота против богумила и јерменских јеретика. Но својом ученошћу духовном и светошћу несравњивом посрамио их је све, и многе од њих привео Православљу. Упокојио се мирно и преселио у Царство Господа свога 1164. године.

3. **Преп. Филотеј.** Рођен у Хрисопољу у Македонији. Турци га отму од мајке му удове, и заједно са још једним му братом баце у тамницу. Из тамнице их чудесно спасе Пресвета Богородица и пренесе у један манастир у Неаполису Малоазијском. Његова мајка доцније нађе своје синове као монахе, па се и сама замонаши. Филотеј пређе у Св. Гору где се подвизавао најпре у ман. Дионисијату, а потом у пустињи. Чудесан подвижник и велики победитељ силе демонске. Упокојио се мирно у 84. години живота. Наредио да се не сахрањује него да му се тело баци у шуму птицама и зверовима. Доцније један рибар ноћу виде велику светлост у шуми и озебао пође да се огреје, мислећи да је ватра. Но светлост не беше од ватре него од чудотворних моштију св. Филотеја.

Иларион свети ко сјајна комета
Бежећи од људи прође пола света, Но
залуд се звезда од очију скрива,
Васцеломе свету светлост Јс открива.

Иларион славу хоћаше избећи, Ал' од славе
светац не може утећи; Где га Бог не јави,
јавише демони, Устрашени свецем, који
њих прогони. Иларион дивни где год се
насели Чудеса показа, и болне исцели,
ГТобедивши своје немоћи и страсти,
Победитељ света — демоне подвласти. У
пештери скривен, а свима објављен,
Клонећи се свију — од свију прослављен.
То Господ прославља своје 'прослављаче,
Венцима венчава победне тркаче. Када
трка прође живота земнога, Тад се деле
венци живота вечнога. Старац Иларион,
духом вазда млади, Сад лицсм у лице
Господом се слади. Но он и сад за нас
молитвом војује, Да милошћу и нас Господ
помилује.

РАСУЂИВАЊЕ

Свевидеће око Божје бди над свима људима и чудесним начином руководи верне ка спасењу. Оно што се верноме учини најпре као велики губитак, у току времена покаже се као велики добитак. Случај св. Филотеја и његовог брата, који за мајку њихову беху као изгубљени, сличан је случају св. Ксенофонта (26. јануар), и сличан је случају св. Јевстатија Плакиде, његове жене и његових синова. Када св. Филотеј са братом сећаше у турској тамници у Македонији, јави им се Пресвета Богородица у виду мајке њихове и рече им: „Устаните, децо моја драга, и пођите за мном!" И наједанпут се младићи обретоше у једном манастиру у граду Неапољу Малоазијском. Када младићи испричаше игуману, шта се с њима збило, појми игуман, да је то од Бога, прими младиће и замонаши их. Прошло је дуго времена од тог догађаја. Мајка њихова жалила их и прежалила. Најзад се решила да иде у неки женски манастир и посвети се Богу. И Промисао Божји доведе је у близину манастира у коме беху њени синови. Једном о слави овог манастира дође она са другим инокињама на славу. У цркви она виде своје синове, али их не позна. Утом ће један од браће зовнути другога по његовом светском имену. Мајку текну у срце то драго јој име, и она се пажљиво загледа у лица њихова. И познаде мајка њих, и они мајку. И радост им беше велика; и одадоше благодарност Богу срдачну. Верујући хришћанин и при највећем губитку не треба да очајава.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно исцељење слепога Савла Ананијом (Дела ап. 9) и то:

1. како Ананија метну руке на Савла спомињући име Господа Исуса,
2. како од Савлових очију отпаде као крљушт, и он прогледа, и крсти се, и поста Павле.

БЕСЕДА о богонадахнутом
срцу и језику

Отригнуће срце моје ријеч добру. Језик је мој трска књижника хитрописца (Пс. 44, 1)

Ево надахнућа Духом Божјим! Пророк хоће да говори о Христу Господу, и срце му набујало силом и мудрошћу. Зато он не каже: рећи ће или исказаће срце моје реч добру, него *отригнуће,* као да део свога сопственог срца износи напоље. Као млаз воде из препуног извора. Бујна вода тесни се у тескоби подземној, и кад стигне на отвор извора, избија у великим млазевима. Такво је срце пророка, кад хоће да говори о Христу. Таква је сила благодати, стешњене у срцу људском. Ако се не појави у моћним речима, или ако се не појави у чудотворним делима, она ће унутра у човеку светлети и чудеса чинити. А кад исходи у речима, језик пророков постаје као трска, као перо књижевника хитрописца. Јер се ту не мучи човек да састави мисао, нити се мучи да мисао обуче у одело, речи, него благодат сама навире на језик са готовим мислима и речима. Откуда таква сила у човеку? Од Бога Духа Светога. Зашто толика сила? Јер пророк хоће да говори Цару о самоме Цару. *Изрећи ћу ја дјела моја цару.* Дело и реч овде се истоветују, као што то чешће бива у Светом Писму. Где Дух говори, ту и делује; и где делује, ту и говори. Најсилније се говори кроз дела. Пророк узима од Христа Цара и даје Христу Цару. Он говори одушевљењем љубави према Спаситељу света, говори из срца наврелог одушевљењем љубави божанске. Из даљине времена он види ваплоћеног Сина Божјег, и срце му игра од радости. Као намучени путник у ноћи кад сагледа красну зору на истоку!

О Господе Боже Душе Свети, не ускрати и нама благодат Твоју свету и силну, да се можемо очистити од греха и удостојити Царства Христовог. Теби слава и хвала вавек. Амин.

22. ОКТОБАР

1. **Св. Аверкије равноапостолни.** У време цара Антонина беше св. Аверкије епископ у граду Јерапољу Фригијском. У томе граду беше огромна већина . незнабожаца, а св. Аверкије управљаше својим малобројним стадом тугујући у срцу због толиког мноштва незнабожаца, идолопоклоника, и молећи се приљежно Богу, да их Бог обрати светлости истине. У време једног шумног празновања идолског, распали се Аверкије ревношћу Божјом, па уђе у храм идолски, и полупа све идоле. Када га разјарени незнабошци хтедоше убити, у том тренутку припадоше Божјем човеку три бесна младића бацајући пену и урлајући, и Божји човек изгна из њих демоне, и младићи посташе здрави и мирни. Видевши то, незнабошци обратише свој гнев у ди-

вљење Христовоме чудотворцу, и одмах 500 њих примише крштење. Мало помало и цео град Јерапољ поверова у Христа и крсти се. Антипат области те Публије имаше мајку слепу. Аверкије јој молитвом поврати вид, те повероваше у Христа Публије и мајка његова и множина других људи. Под старост би св. Аверкије позват у Рим, где исцели полуделу цареву кћер. Неколико пута јављаше се Господ Христос Своме верном следбенику. Људи изблиза и издалека ходише к њему за чудотворну помоћ при неизлечивим мукама. Демони га се не само бојаху, него му и служаху по заповести његовој. По упутству самог Господа проповедао Јеванђеље и по Сирији и Месопотамији. У дубокој старости представио се Господу своме љубљеноме, у граду Јерапољу, крајем II столећа.

2. **Преп. Лот.** Велики подвижник мисирски. Савременик Арсенија Великог и Агатона. Подвизавао се у свом манастиру близу једног језера код града Арсинoја, и настављавао многу братију на пут спасења. Његов блиски друг и саветник био је *авва Јосиф*. Једном Лот рече Јосифу: „Авво, ја постим колико могу, држим молитву и безмолвије и размишљам, и још по сили чувам се од скверних помисли. Шта, дакле, још да чиним?" Тада старац устаде, диже руке к небу, и десет његових прстију засијаше као десет пламених свећа. Па одговори Лоту: „Ако желиш, то буди сав огњем!" Угодивши Богу и наставивши многе на пут спасења, упокоји се св. Лот мирно у V столећу.

3. **Спомен чудотворног избављења Москве од Литванаца** помоћу Пресвете Богородице. У време кнеза Василија Јовановића Литванци беху заузели Москву, и Руси стајаху у великом очајању. Тада се св. Сергије Радоњежски јави неком заробљеном епископу Арсенију и обећа му, да ће сутрашњег дана Москва бити очишћена од Литванаца силом и молитвом Свете Пречисте. И заиста, сутрадан Литванци побегну из града, а руска војска уђе у Москву. И сав народ са сузама радости прослави Бога и Пресвету Богородицу.

Аверкије свети, узор од кротости,
Прекрасан је узор хришћанске ревности:
Он идоле неме ревносно низложи, И свој
живот радо погибли изложи, Но Бог
чува слугу што за Њег ревнује,
Десницом" га СВОЈОМ ОД зла ограђује".
Демони и људи на свеца усташе, Ал' пред
силом крста стидно заћуташе. Што
светац пожели, Господ му удели, И у тузи
многој много обвесели: Као стуб
пламени Аверкије свети Људима сијаше,
и људе просвети. ГТосведочи Христа
народима многим, Царевима силним, и
људ'ма убогим; Чудесима многим Христа
посведочи. Као живу воду чудеса источи.
И напоји жедне животворним словом, И
нахрани гладне науком Христовом.
Аверкије свети, узор од кротости.
Представи се Богу у чесној старости: У
Рају се венча са вечном младошћу,

И окружи славом и рајском радошћу О чудесни свече. поревнуј још мало, Заштити на земљи стадо преостало, Од Христа му милост молитвом испроси, Да се тобом Црква до краја поноси.

РАСУЂИВАЊЕ

Колико је за дивљење строгост светих људи према себи, толико је исто за дивљење њихово милосрђе према другима. Несебичност за себе и брижност за друге. Св. Иларион Велики немајући чим да плати подвоз до Сицилије, понуди господару лађе своје јеванђеље, које он беше у младости својом руком написао. Када пак исцели некога кнеза од духа нечиста, хтеде му кнез подарити десет литри злата. Светитељ не прими злато, него показа кнезу јечмени хлеб и рече: „Они који се хране оваквим хлебом, гледају на злато као на блато!" А када га људи молише да им молитвом кишу испроси од Бога, или спасе их од потопа, или избави их од змије опаке, св. Иларион се томе одазивао и људима молитвом помагао. Тако је поступао и св. Аверкије. Видећи много народа у мукама и болестима, он клече на једном месту и помоли се Богу, да Бог ту отвори топлу лековиту воду, како би се сви невољни ту лечили и Бога прослављали. И Бог силом Својом отвори на том месту извор топле воде. А када излечи ћерку цареву од лудила, цар му понуди много злата и сребра и других дарова. А св. Аверкије рече цару: „Није потребно богатство ономе ко хлеб и воду сматра царским обедом." Но не тражећи за себе ништа, умоли Аверкије цара да учини две милости пастви његовој у Јерапољу, наиме: да сазида купатило над оном лековитом водом, и да сваке године даје довољну количину пшенице сиромашним грађанима јерапољским. И цар се сагласи, и учини светитељу по молби.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно исцељење Енеја у Лиду (Дела ап. 9) и то:
1. како Енеј лежаше узет осам година,
2. како га апостол Петар исцели именом Господа Исуса Христа,
3. како Енеј уста здрав.

БЕСЕДА

о красоти Христовој изнад сваке красоте

Красан си љепотом изнад синова човечјих (Пс. 44, 2)

Свето Писмо не придаје особиту цену телесној лепоти, као уопште ничему пролазном. Зато треба сваки читалац Светог Писма да буде довољно пажљив и мудар, те да зна похвалу телесној лепоти применити на дух и духовне вредности. Несумњиво да красота духовна даје неку чудну привлачност и најнестројнијем телу, као што

опет ругобна душа чини одвратним и најстројније тело. Пророк Давид отригнувши *ријеч добру* говори Цару своме, Христу Господу; *красан си љепотом изнад синова човечјих.* Господ је сам себи створио телесни огртач какав је Он хтео. Да је хтео да се јави у свету као телесно најлепши човек међу свима синовима људским, Он је то могао учинити. Но ми немамо ни спомена у Јеванђељу о томе, да је Он телом Својим привлачио људе к Себи и телесним стројем утицао на људе. Сам је Он рекао: *тијело не помаже ништа* (Јов. 6, 63). Јасно је, дакле, да Давид не говори о телесној лепоти Цара Христа него о духовној, божанској красоти Његовој. То се уосталом одмах види из даљих речи Псалмопевца: *излева се благодат из уста Твојих.* Ненадмашна красота Сина Божијег није, дакле, у крају и облику Његових уста него у бујици благодати, која Му се из уста излева. И *видјесмо га, и не имаше изгледа ни красоте,* говори пророк Исаија опет о Христу (Ис. 53, 2—3). Како се слаже, дакле, Исаија са Давпдом? Сасвим добро, Давид говори о Христовој унутрашњој красоти, а Исаија о Христовом спољашњем униженом положају. Не видесмо Га као цара или богаташа, хоће Исаија да каже, него Га видесмо као слугу и пађеника.

О Господе Исусе Христе, лепши си нам Ти од свих људи и анђела — слава бесмртној и непролазној красоти Твојој. Исправи, Господе благи, исправи ругобу душа наших, унакажених грехом, молимо Ти се. Теби слава и хвала вавек. Амин.

23. ОКТОБАР

1. **Св. апостол Јаков, брат Господњи.** Назива се братом Господњим зато што је био син праведног Јосифа, обручника Пресвете Богородице. Када праведни Јосиф беше при смрти, он раздели имање своје синовима својим, па хтеде оставити један део и Господу Исусу, сину Пресвете Деве Марије; али се сва браћа овоме успротивише не сматрајући Исуса братом својим. Јаков љубљаше веома Исуса, и изјави, да ће Га он узети на свој део. И зато се он назива братом Господњим. Јаков од почетка беше привржен Господу Исусу. Према предању он је и у Мисир ишао са Пресветом Девом и Јосифом онда када је Ирод тражио да убије новорођенога Цара. Чим је чуо науку Христову, св. Јаков почео је по њој живети. За њега се вели да целога живота није јео масти ни зејтина, него да је живео само о хлебу и води. И био је девственик до краја живота свога. Много је бдио ноћу и Богу се молио. Господ га убројао у својих 70 апостола. По васкрсењу Своме славноме Господ Исус њему се јавио нарочито, као што сведочи св. апостол Павле (I Кор. 15). Био епископ у Јерусалиму 30 година, и ревносно управљао црквом Божјом. По указању Господа саставио прву литургију, која је била сувише дуга за доцније хришћане, те су је морали скраћивати св. Василије и св. Јован Златоуст. Обратио многе Јевреје и Јелине у веру Христову. И сами неверни Јевреји дивили су се његовој праведности, и на-

зивали су га Јаковом Праведним. Но када дође за првосвештеника Анан, он са другим старешинама јеврејским умисли убити Јакова као проповедника Христова. Једном о празнику Пасхе, када се беше много народа сабрало у Јерусалиму, рекоше му старешине, да се попне на кров од храма и да говори против Христа. Св. Јаков се попе и поче говорити народу о Христу као Сину Божјем и истинитом Месији, о Његовом васкрсењу и Његовој вечној слави на небесима. Разјарени свештеници и старешине гурнуше га с крова те паде и много се повреди, но још би у животу. У том притрча неки човек те га удари по глави тако силно, да му мозак изађе из главе. И тако сконча мученичком смрћу овај преславни апостол Христов и пресели се у Царство Господа свога. Беше Јакову 63 године када пострада за Господа свога.

2. **Св. Игњатије, патријарх цариградски.** Син цара Михаила Рангаве. Дође за патријарха после св. Методија 846. године. Збачен с престола 858. године и послан у изгнанство. На његово место се запатријарши Фотије, први секретар царев. Но када дође на престо цар Василије Македонац, он опет поврати Игњатија на пратријаршество. И управља црквом св. Игњатије са великом ревношћу и мудрошћу. Сазида манастир Св. Архангела, у коме се и упокоји у Господу у 89. години живота на земљи.

3. **Св. муч. Јаков Боровицки.** О овоме светитељу зна се само онолико колико је он открио после своје смрти у визији људима из места Боровица. Његово тело допливало је једнога дана по реци Мети пред Боровиц 1540. године и ту се зауставило. Од моштију његових пројавила су се многа чудеса.

Јаков брат Господњи, праведник прекрасни,
Науку Христову животом објасни.
Када га мучише, он кротко 'клечеше,
За крвнике своје Богу се мољаше.
У најтежем месту, у најтеже време,
Стрпљиво ношаше епископско бреме.
Као пастир добри он цркву управи;
И речју и делом Господа прослави.
Он научи људе да Исуса воле,
И научи верне Богу да се моле.
Сујетни човече, шта ће вера сама?
Вера је без дела као празна слама.
Нека чује наук ко год има слуха:
Вера је без дела ко тело без духа.
Откуда ратови, огађсни свима?
Од нечистих страсти у вашим удима.
Све ратују људи, и мира немају,
Јер зло срцем желе, па крв пролевају.
Ко грешника једног од заблуде врати,
Вечним ће животом Господда му плати.
Праведног Јакова Јевреји убише'—
Та ссбе убише! Њсга прославише.
О Јакове дивни, свети апостоле.
Помози вернима, који ти се моле.

РАСУЂИВАЊЕ

Од Бога је благодат, а од нас труд. Нека нико, дакле, и не помисли, као да су се апостоли свети били ослонили једино на благодат богодану. и да им је лако било, и да су без труда вршили свој велики посао у свету. Не каже ли апостол Павле: *морим тијело своје и трудим да како сам другима проповиједајући избачен не будем* (I Кор. 9, 27)? И још на другом месту не вели ли, како је живот проводио *у страху, у труду и послу, у многом неспавању, у гладовању, и жеђи, у многом пошћењу, у зими и голотињи* (II Кор. 11, 26—27)? Св. апостол Јаков хранио се само хлебом, и то до несита; спавао је врло мало, и ноћи је проводио у молитви. Толико је клечао на молитви, да му је кожа на коленима отврдла као кожа на коленима камиле. Молио се овај брат Господњи са плачем и уздисањем не само за цркву, којом је управљао, него за сав свет. И кад је од злобних Јевреја био гурнут с крова храма, тако да се сав разбио, апостол свети није заборавио ни за тренут дужност према Богу и људима. Прибравши последње снаге, он се диже на колена, пружи своје руке к небу и помоли се Богу усрдно говорећи: „Опрости им, Господе, овај грех, јер не знају шта чине." Док се он тако мољаше, злобни људи удараху га камењем са свих страна. Видећи то, неко од синова Рихавових узвикну: „Престаните! шта чините? Праведник се за вас Богу моли, а ви га убијате?" Но тај узвик једне болећиве душе не може задржати привикнуте злочину крвнике, да не убију свеца Божјега.

Нису, дакле, апостоли полагали само на благодат, него су при великој благодати улагали скоро натчовечански труд, да се покажу достојни Божје благодати.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно васкрсење Тавите (Дела ап. 9) и то:

1. како Тавита беше умрла и лежаше мртва на одру,
2. како се апостол Петар помолио Богу за њу и рече јој: *Тавита устани!*
3. како Тавита оживе и устаде.

БЕСЕДА

о лепоти кћери цареве

Сва је лепота кћери цареве унутра (Пс. 44, 13)

Црква Божја је кћи Царева. Ма колико да је споља сиромашна, и неугледна за телесно око, и гоњена, и понижена, она је унутра испуњена царским сјајем и лепотом. Цар сачињава лепоту кћери цареве, Онај који је *красан љепотом изнад синова човечјих.* Црква Божја је као одећа Христова; Христос живи у њој. Никаква спољашња лепота не може се мерити са лепотом унутрашњом, тј. са лепотом Христовом.

Пресвета Богородица је кћи Царева. *Хаљинама је златним одевена и извезена.* То су врлине душе њене. А да се под одећом разумевају врлине, јасно је из приче о браку Царевога Сина. Човек који не беше обучен у *брачно рухо,* би изгнан од трпезе Цареве и кажњен (Мат. 22, 11). Истина вере у Бога то је била златна одећа Деве Пресвете, а девичанство, кротост, милосрдност, светост, молитвеност, преданост вољи Божјој, и све остале врлине, биле су као везови на тој златној одећи. Но сву красоту њену чини Христос Господ, скривени у њој и рођени из ње.

И душа сваког верног хришћанина јесте као кћи царева. Сва је лепота те душе у Христу и од Христа, који је унутра у души. Душа пак без Христа, Сунца правде, јесте у мраку, без лица и красоте, као што би васељена цела била без лица и красоте без сунца материјалног.

О Господе велики и благи, Боже наш истинити, и Промислитељу наш човекољубиви, помози нам обући се у одећу врлине, да се не нађемо наги на Суду Твом Страшном. Теби слава и хвала вавек. Амин.

24. ОКТОБАР

1. **Св. муч. Арета.** Овај свети мученик пострада за веру Христову са још преко 4000 хришћана, свештеника, инока и инокиња, грађана, жена и деце. Беше Арета градоуправитељ у граду Неграну у земљи Омиритској (јужна Арабија), и беше му 95 година када пострада. Омиритском земљом владаше тада неки Јеврејин Дунаан, опаки гонитељ хришћана. Решен да истреби потпуно хришћане из своје земље, он опколи хришћански град Негран, и најпре поручи грађанима, да ако се не одрекну Христа, он ће их све смрћу уморити. Грађани затворише капије, те Дунаан дуго и безуспешно нападаше на зидине градске. Тада се безакони кнез закле грађанима, да им ништа неће учинити, само нека му отворе капије градске, да уђе и узме данак, који му они дугују, па ће се потом одмах удаљити. Хришћани повероваше, и отворише капије. Тада кривоклети Јеврејин позва к себи старца Арету са свима клирицима и другим угледним грађанима, и све их посече мачем. И учини потом страховити покољ по граду. Чувши за ово, византијски цар Јустин врло се ожалости и написа писмо етиопском цару Елезвоју, да иде на Дунаана с војском и освети невину крв хришћанску. Елезвој послуша Јустина, удари с војском на кнеза омиритског, победи га, сву му војску погуби а њега мачем посече. За кнеза омиритског, по Божјем откровењу, би постављен неки побожни човек Аврамије, а за архиепископа омиритског, опет по Божјем откровењу, св. Григорије (в. 19. децембар). У Неграну хришћани обновише храм Св. Тројици, који Дунаан беше сагорео, и подигоше храм Св. муч. Арети и осталим мученицима негранским. Пострадаше и венац мученички од Господа примише 523. године.

2. Св. Елезвој, цар етиопски. Распаљен ревношћу за веру Христову овај благочестиви цар диже војску против кнеза Дунаана, опаког мучитеља хришћана у земљи Омиритској. Но у почетку рата немаше успеха, и многа његова војска пропаде у безводној пустињи. Тада он горко плакаше пред Богом, и обећа замонашити се, ако му Бог помогне победити крвника хришћанског. Победивши Дунаана, Елезвој се врати у Етиопију, и одмах напусти царски двор и ступи у манастир, у коме се строго подвизаваше као истинити монах пуних 15 година. Бог му дарова благодат чудотворства пре и после смрти. Упокојио се 555. год.

3. **„Свих жалосних радост."** Тако се назива једна чудотворна икона Пресвете Богородице. Празнује се нарочито поводом чудесног исцељења Ефимије, сестре патријарха Јоакима, 1688. године у Москви. Имала Ефимија тешку рану на боку, па како је лекари безуспешно лечише, она с плачем припадне молити се Пресветој Богородици. И чу глас: „Ефимија, иди у храм Преображења Сина мога; тамо је икона „Свих жалосних радост"; нека се помоли свештеник пред том иконом, и оздравићеш." Ефимија учини тако, и одмах поста потпуно здрава.

4. **Преп. Арета Печерски.** Представио се 1190. године*

О Пресвета Божја Мати,
жалосних радости, И
грешнима нама даруј
од твоје милости. На
престолу вечног царства
ти Сина имадеш,
И све наше муке видиш,
све их редом знадеш.
Ти си увек Христа Бога
за верне молила.
Премноги си бол и муку
скорбним утолила.
Но не престај, Света Дево,
до краја времена,
Молити се за спасење
нашега племена.
Славнијом те Бог учини
и од серафима, О
похитај, о помози
свима жалоснима!

РАСУЂИВАЊЕ

Кад свештено лице чини безакоње, много га тежа казна постиже, него кад такво исто безакоње чини обичан световњак, који је мање посвећен у тајне воље Божје. Св. Арета беше монах у Печерском манастиру, и беше среброљубив веома. У његовој келији стајаше нагомилано благо, од кога он никоме ниједне лепте не даваше. Но разболе се једном тешко претешко, и виде као на јави, како ђаволи отимају душу његову од ангела вичући „наш је, наш је!" и наводећи за доказ тога Аретово среброљубље и тврдичлук. Повративши се од болести, Арета поправи живот свој, и од тада рачунаше све земно благо у ништа. И човекољубиви Бог опрости му, и доцније даде му благодат велику.

Неки опет монах из манастира, у коме се представи блажени цар Елезвој, привиче често ићи у крчму, тамо опијати се, па чак и са женама бешчинства творити. Једнога дана кад се враћао из крчме, нападе на њ страшно велика змија, и гоњаше га узастопце. У великој муци, и тескоби повика монах: „Тако ти светога и праведнога

Елезвоја, одступи од мене!" И змија се наједанпут заустави. И чу монах као човечји глас од стране змије: „Ангел Божји нареди ми, да те поједем због нечистоте и скверне твоје, јер си се заветовао служити Господу у чистоти, а сад прљаш тело своје и гневиш Духа Светога." И закле се монах, да више никад грешити неће, врати се у манастир, и до смрти више не погреши. Тако Бог и покара и помилова молитвама св. цара Елезвоја.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесну посету ангела Божјега Корнилију капетану (Дела ап. 10) и то:

1. како по дану и на јави Корнилије виде ангела Божјега који га ослови именом,
2. како се Корнилије уплаши и одазва: *шта је, Господе?*
3. како га ангел научи да пошље у Јафу по апостола Петра, који ће му рећи речи спасења.

БЕСЕДА
о јавном доласку Бога

Бог ће јавно доћи и неће прећутати
(Пс. 49, 3)

Друкчије је звање војводе од звања судије. Војвода се пред непријатељем не објављује одмах, него оставља непријатељу, да суди о њему како хоће; јер војводи је главно да победи. Судија се пак одмах јавља онима којима има да суди. Друкчије је и звање учитеља од звања судије. Учитељу је главно да научи васпитанике своје; зато се он често спушта на ступањ васпитаника својих, и говори им као друг њихов. Судија пак од почетка па до краја мора бити јављен суђенима као судија, и ништа друго. Друкчије је и звање лекара од звања судије; и разлика се у та два звања тако да уочити као и у прва два случаја. Бог се, браћо, јавио свету у телу човечјем; јавио се као војвода, као учитељ, као лекар. Но није се још јавио као судија. У првом случају Он је прећутао да изрекне јавно Своје највише достојанство, него је оставио непријатељима, васпитаницима и болесницима да суде о Њему како знају. Ко је имао здраво суђење, тај је могао познати Га као Бога, скривеног у телу, и по речима, и по делима, и по човекољубљу, и по знацима небеским при Његовом рођењу, при распећу, при васкрсењу и вазнесењу. Коме је пак ум био помрачен каквом злобном страшћу, тај Га није могао познати нити за Бога признати. Али када буде Он дошао као Судија, тада Га нико више неће питати ни *јеси ли Ти? ни ко си Ти?* него ће сви у тренутку знати, да је то заиста Он. Ангели ће пред Њим трубити; на небесима ће блистати крст Његов, испред Њега ће се *огањ разгорети, и око Њега бура велика* видеће се. Тада ће и веран и неверан, и праведан и неправедан, прогледати и познати — Судију. Тада ће се радовати само они, који су Га препознали као Бога, у пећини, на

крсту. Они ће се, ваистину, радовати, јер ће у Судији познати Онога, с којим су војевали, од кога су се научили, и којим су се излечили.

О Спаситељу преславни, помилуј нас и исправи нас пре другог доласка Твога. Теби слава и хвала вавек. Амин.

25. ОКТОБАР

1. **Св. муч. Маркијан и Мартирије.** Ови светитељи Божји беху клирици при патријарху цариградском Павлу у време цара Констанција. По смрти великог цара Константина јерес Аријева, која дотле беше пригушена, опет оживе и поче узимати маха. Па и сам цар Констанције нагињаше тој јереси. На двору царевом беху два утицајна великаша, Јевсевије и Филип, обојица ватрени аријанци. Њиховим утицајем би патријарх Павле збачен с престола и протеран у Јерменију, где га аријанци удавише. Престо патријаршки заузе злочестиви Македоније. У то време, када Православље имаше да води две љуте борбе, против незнабожаца и против јеретика, Маркијан и Мартирије, заложише се свом снагом и одлучношћу за Православље. Маркијан беше чтец а Мартирије ипођакон при саборној цркви, и под патријархом Павлом беху патријархови нотари (писари). Аријанци покушаше најпре да их потплате, но када ови свети мужеви то одбише с презрењем, они их на смрт осудише. Када их изведоше на губилиште, они уздигоше руке и помолише се Богу благодарећи Му за мученичку кончину живота свога: „Господе, радујемо се што оваквом смрћу излазимо из овога живота. Удостој нас бити причасницима живота вечнога, Ти животе наш!" Тада потклонише главе своје под мач, и бише посечени 355. године. На њиховим чудотворним моштима доцније подигао је цркву у њихово име св. Јован Златоуст.

2. **Св. муч. Анастасије.** Био ваљар сукна и ревностан хришћанин. У време Диоклецијанова гоњења хришћана овај Божји човек сам се јави судији мучитељу у далматинском граду Солину и исповеди веру своју у Христа. Нечовечно намучен и убијен. Тело му вргнуто у море, но потом извађено и чесно сахрањено.

3. **Св. Тавита.** Тавита (што значи срна) беше ученица апостолска и живљаше у Јопи, садашњој Јафи. *Она бејаше пуна добријех дела и милостиње* (Дела Ап. 9, 36). Но занеможе изненадно и умре. У то време апостол Петар беше у граду Лиду. И послаше ожалошћени ученици по Петра молећи га да дође и утеши родбину. Дошавши, велики апостол Христов нареди свима да изађу из собе где лежаше мртвац, па клече на молитву. Када сврши молитву, викну пут мртвог тела: *Тавито, устани!* И Тавита отвори очи и устаде. Поводом овог дивног чуда многи повероваше у Христа Господа.

Не умре Тавита, да више не живи,
Но 'да чудо буде, да се свет задиви.
Крај мртвог одра Петар смерно клече,
И молитву топлу Господу изрече.
Молитву услиша апостола свога, Па
мртвоме телу живу душу врати, И
Петар неверне у веруоорати. О
дивнога чуда, у свет невиђена!
Именом Христовим смрт је побеђена.
Смрт је побеђена, и живот ликује,
Тавита се млада животу радује,
Радује се више но животу своме
Што послужи чудом свету неверноме.
Васкрснула телом! то неверни чуше,
И њихне из мртвих васкрснуше душе.
О велики Петре, Христов служитељу,
Помоли се за нас своме Спаситељу,
Васкрсни нам душу, у блато зариту,
Ти што силом Божјом васкрсе Тавиту.

РАСУЂИВАЊЕ

Између других тајанствених опажања из света духова светитељи су имали и опажање благоуханог мириса од добрих духова и смрад од духова нечистих. При свакој појави светлих и чистих духова разлевао се животворни и благоухани мирис; а при свакој појави мрачних и нечистих духова проносио се загушљиви и несносни смрад. Према смраду оваквом или онаквом светитељи су могли сазнати, којом је страшћу неки човек обузет. Тако св. Јевтимије велики познао је смрад блудне страсти не некоме монаху Емилијану у лаври св. Теоктиста. Идући једном на јутрењу Јевтимије прође поред келије Емилијанове и осети смрад блуднога демона. Емилијан није чинио никакав грех сем што је у том тренутку имао блудне помисли које су му тискане у срце од нечистог демона. И светитељ је већ осетио присуство таквога демона код тога монаха. Моћ овога опажања још се чуднија показала једанпут код. св. Илариона Великог. Некакав човек тврдица и среброљубац беше послао Илариону нешто од свог поврћа. Када изнеше то пред Илариона да једе, рече светитељ: „Носите то одатле, не могу трпети смрада што излази из тог зеља! Зар не осећате како смрди тврдичлуком?" Када се братија зачудише тим речима, рече им Иларион, да однесу то зеље пред волове, па ће видети, да га ни волови неће јести. Исихије, ученик Иларионов, однесе и положи зеље пред волове. Волови само оњушише, па одвратише главе ричући.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно откровење апостолу Петру (Дела ап. 10) и **то:**

1. како виде Петар небо отворено и чаршав пун свих животиња, зверења, бубиња и птица,
2. како чу глас: *устани, покољи и поједи!*
3. како му ово би опомена, да се не гнуша незнабожаца, него да и к њима проповеда Јеванђеље.

БЕСЕДА
о бежању од света и обитавању у пустињи

Ево удаљих се бјегајући и настаних се у пустињи (Пс. 54, 7)

Од кога, браћо, побеже пророк у пустињу? Од злих непријатеља, од страсти и од сујете. Зашто побеже у пустињу? Зато што је то начин победе над злим непријатељима, над страстима и сујетом светском. О пустињу се мало ко отима, зато је побегао у пустињу. Људи се отимају о градове, и земљу, о власт и богатство, а не о пустињу. И унутрашњи непријатељи човекови, страсти и разне сујетљивости, у градовима се непрестано поджижу новим огњем, док у пустињи вену и ишчезавају. *Страх од смрти нападе на мене,* вели пророк пре тога. И то је разлог, да бежи у пустињу. Треба душу своју припремити за онај свет, за сусрет с Богом. Ни цар се не може спасти од смрти, нити може избећи суда. Живећи у раскоши и весељу непрестаном, човек је, ваистину, као успаван напицима овога света. И усред раскоши и весеља помисао на смрт тргне га и пробуди га. Ах, умрети се мора! Овај свет се оставити мора! Пред Бога и пред ангеле изаћи се мора! Где ми је душа? Где су ми дела? Са чим ћу отићи из овог света, и са чим ћу ући у онај свет? Хиљаде и хиљаде оних, који су се пробудили таквим питањима од сна греховног, побегли су у пустињу, да дан и ноћ исправљају душу своју и чисте срце своје покајањем, молитвом, постом, бдењем, трудом и осталим опробаним средствима, којим човек убија страх од смрти и усиновљава се Богу.

О Господе Исусе Христе, Наставниче наш премудри и пребегли, који си се и сам понекад удаљавао од људи у самоћу, помози нам, да приберемо душу своју и спремимо се за царство Твоје пресветло. Теби слава и хвала вавек. Амин.

26. ОКТОБАР

1. Св. муч. Димитрије. Овај славни и чудотворни светитељ роди се у граду Солуну од родитеља благородних и благочестивих. Измољен од Бога од бездетних родитеља Димитрије беше јединац син њихов, због чега би с великом пажњом однегован и васпитан. Његов отац беше војвода солунски; па кад му отац умре, цар постави Димитрија за војводу на место оца. Поставивши га за војводу, христоборни цар Максимијан нарочито му препоручи да гони и истребљује хришћане у Солуну. Но Димитрије не само не послуша цара, него, напротив, јавно исповедаше и проповедаше Христа Господа у граду Солуну. Чувши то цар веома се огорчи на Димитрија, па када се једном враћаше из рата против Сармата, цар Максимијан сврати у Солун нарочито, да ствар испита. Призва, дакле, цар Димитрија војводу и испитиваше га о вери. Димитрије јавно пред царем призва да је

хришћанин, и уз то још изобличи царево идолопоклонство. Разјарени цар баци Димитрија у тамницу. Знајући шта га чека, Димитрије уручи све своје имање своме верноме послушнику Лупу, да разда сиротињи, и оде у тамницу весео, што му предстојаше страдање за Христа Господа. У тамници му се јави ангел Божји и рече му: „Мир ти, страдалче Христов, мужај се и крепи се!" После неколико дана посла цар војнике у тамницу да убију Димитрија. Војници нађоше светитеља Божјег на молитви, и избодоше га копљем. Тело његово узеше хришћани потајно и сахранише чесно. Из тела страдалца Христова потече целебно миро, којим се многи болесници излечише. Ускоро над моштима би подигнута мала црква. Неки велмож илирски Леонтије бејаше болестан од неизлечиве болести. Он притече моштима св. Димитрија с молитвом, и би потпуно исцељен. Из благодарности подиже Леонтије много већу цркву наместо старе. Светитељ му се јави у два маха. Када цар Јустинијан хтеде пренети мошти светитељеве из Солуна у Цариград, искочише пламене искре од гроба и чу се глас: „Станите, и не дирајте!" И тако мошти св. Димитрија осташе заувек у Солуну. Као заштитник Солуна св. Димитрије много се пута јављао и много пута спасао Солун од велике беде. Чудесима његовим броја нема. Св. Димитрија сматрају Руси покровитељем Сибира, који је освојен и Русији присвојен 26. октобра 1581. год.

2. **Преп. муч. Јоасаф.** Ученик св. Нифонта, патријарха цариградског. Подвизавао се у Св. Гори. Имаше толику љубав према Христу Господу, да му се сви подвизи учинише као недовољни, због чега жељаше да пострада из љубави према Господу своме. Зато оде у Цариград, где јавно пред Турцима исповеди веру у Свету Тројицу и Сина Божјег. Огорчени Турци одсекоше му главу 26. октобра 1536. године.

3. **Спомен великог земљотреса.** У време цара Лава Исаврјанина би страховит и дуготрајан земљотрес у Цариграду 740. године. Народ схвати то као казну Божју за грехе, и мољаше се Пресветој Богородици и св. Димитрију с великим покајањем, док се Бог не смилова и земљотрес не преста.

Солун дични слави светитеља свога
Димитрија светог. слугу вишњег Бога.
Димитрије војевода, Слуга Творца и
Господа. Свети Павле Солун сузама
рошаше, Димитрије својом крвљу
залеваше. Димитрије војевода, Слуга
Творца и Господа. Сузе апостола и
крв мученика Солуну су слава, спасење
и дика. Димитриј е *в ојев ода, Слуга*
Творца и Господа. Прославимо и ми
Христова војника, Мироточног свеца.
храброг мученика. Димитрије војевода,
Слуга Творца и Господа.

РАСУЂИВАЊЕ

Чудо св. Димитрија Солунског. Св. Димитрије био је за живота војевода солунски, и остао је то по смрти. Његово присуство у Солуну људи су осећали нарочито приликом великих беда. Он заштићава град, отклања невоље, одбија завојеваче, и помаже свакоме ко његово име призове. Ево једног дивног случаја његове необичне помоћи људима у беди. Једном нападоше варвари на Солун, и не могоше га узети. Гневни због тога они попленише сву околину, и одведоше у ропство две красне девојке, које дароваше своме кнезу. А девојке те знадоше добро рукама да везу. Када кнез виде неке њихове ручне радове, рече им: ,,Чујем да у вашој земљи има велики Бог Димитрије, и он велика чудеса твори, извезите на платну лик његов." Девојке му рекоше, да св. Димитрије није Бог него слуга Божји и помоћник хришћанима, и најпре се опираху да везу лик светитељев, но када им кнез припрети смрћу, ове заповеђено учинише, и посао до дана св. Димитрија завршише. Уочи дана празника, дакле, оне обе гледаху у свој вез и плакаху тугујући једно због тога што тај празник проведе у ропству, а друго због тога што везени лик свога омиљеног светитеља морају да даду нечестивом варварину. И мољаху се обе девице св. Димитрију, да им опрости. Тада се јави св. Димитрије, и узе обе девојке, као негда ангел пророка Авакума, пренесе их у Солун и постави у своју цркву. У цркви се служаше свенощно бденије. и народа беше врло много. И сазнавши за чудесно спасење ових хришћанских девојака, сви прославише Бога и Његовог великог слугу и војводу св. Димитрија.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно ослобођење Петра из тамнице (Дела ап. 12) и то:

1. како Петар спаваше у тамници окован у двоје вериге,
2. како се верни мољаху Богу за Петра,
3. како се ангел светли јави у тамници, ослободи Петра окова и изведе га ван.

БЕСЕДА
о срцу успремљеном за Бога

Готово срце моје, Боже, готово срце моје (Пс. 57, 7)

Благо оном, браћо, ко може овако рећи Господу своме! Благо оном, чије је срце потпуно готово, да следује вољи Божјој. У томе и јесте готовост срца човечјег, да радосно следује вољи Божјој, и да се не смућава никаквим својим помислима и жељама. Покајани цар Давид следовао је најпре својим грешним помислима и жељама, и био је као лађа на бурноме мору. Но кад је увидео, да ће га бура

потопити, обратио се Богу с великим покајањем и плачем, и предао је лађу свога живота потпуно у руке Божје. *Готово срце моје, Боже, готово срце моје!* узвикује он са великим миром душевним, јер зна, да је предао лађу своју у руке највештијем крманошу. Бесни ли још бура, наваљују ли ветрови и таласи, он се не боји, јер он је уверен, да његову лађу ништа не може разбити, и да ће мирно допловити у тихо пристаниште. Готово срце значи очишћено срце од гордости и смирено пред величанством силе и мудрости Божје. Готово срце значи срце испражњено од свих жеља и маштања светских, и испуњено једино стремљењем к Богу и љубављу према Богу. Готово срце значи срце излечено од свих беспокојстава, брига и страха, и утишано и охрабрено присуством благодати Божје.*Хвалићу те и пјевећу те у слави мојој.* Тако продужује Псалмопевац. И то показује, колико је, уистини, срце његово готово. Наиме, он се не поноси царском славом својом, него је приписује Богу. Он се понизио пред Богом до ништа, и сва му је сладост, да велича и прославља Бога. Његова лична слава даје му само повод за прослављање преславнога Бога свога.

О браћо моја, потрудимо се, да и наше срце буде што скорије готово пред Богом — готово да чује реч Божју, готово да следује вољи Божјој, готово да прославља Бога живога.

О Господе Боже, Створитељу наш бесмртни, помози нам приготовити срце наше, да буде сасуд благодати Твоје животворне. Теби слава и хвала вавек. Амин.

27. ОКТОБАР

1. **Св. муч. Нестор.** У време страдања св. Димитрија Мироточивог беше у Солуну неки младић Нестор, који се научи вери Христовој од самог св. Димитрија. У то време приреди христоборни цар Максимијан разне игре и увесељења за народ. А царев љубимац беше неки вандалин по имену Лије, голијатског раста и снаге. Као царев гладијатор Лије изазиваше на мегдан сваки дан људе, и убијаше их. И крволоштво Лијево увесељаваше крволочног цара идолскога. За Лијеве мегдане направи цар нарочито позориште, као једно гумно (тераса) на стубовима. Доле испод тога гумна беху пободена копља са оштрицама увис. Када би Лије некога у хрвању победио, он би га ринуо одозго са тога гумна на читаву шуму управљених копаља. Унаокруг стајаше незнабожачки народ са својим царем, и увесељаваху се, како се неко бедно људско биће увија у мукама на копљима, докле не издахне. Међу невиним жртвама Лијевим беху и многи хришћани. Јер када се некога дана нико не би добровољно пријавио на мегдан Лију, тада су по наредби царевој хришћани вучени силом, да се боре са Лијем. Гледајући то ужасно увесељавање незнабожачко, светом Нестору срце се параше од бола. И он се реши, да изађе сам на мегдан џиновскоме Лију. Но претходно оде у тамницу св. Димитрију и потражи од њега благослов за то. Св. Димитрије га

благослови, прекрсти га знамењем крста на челу и на прсима, и прорече му: „Лија ћеш победити, али ћеш за Христа пострадати." Млади Нестор, дакле, изађе Лију на мегдан. Беше присутан цар са мноштвом народа; и сви жаљаху младога Нестора, што ће погинути и одвраћаху га од борбе са Лијем. Но Нестор се прекрсти и рече: „Боже Димитријев, помози ми!" И с Божјом помоћи савлада Нестор Лија, обори га и рину на оштра копља, где тешки џин брзо нађе смрт. Тада сав народ викаше: „Велики је Бог Димитријев!" А цар се постиди пред народом, ожалости за својим љубимцем Лијем, веома разгневи на Нестора и на Димитрија. Па нареди опаки цар, те Нестора мачем посекоше, а Димитрија копљима избодоше. Тако сконча свој млади земаљски живот овај славни хришћански јунак Нестор, 306. године, и пресели се у Царство Господа свога.

2. **Преп. Нестор Летописац.** У 17. години својој ступио у манастир Кијево-печерски, још при игуманству св. Теодосија. Написао прву историју руског народа, у коју је уплео и историју руског подвижништва. Одликовао се необичном смиреношћу и кротошћу. У своме славном књижевном делу назива себе често: недостојним, грубим, незналицом, напуњеним сваким грехом. Но Бог, који познаје срца људска, прослави овога дивнога угодника свога. Када се Нестор упокоји 27. октобра 114. године, мошти његове сотворише мноштво чудеса.

3. **Св. Андреј кнез смоленски.** Из љубави према Христу напустио славу и част светску, скрио се у један манастир, и ту прерушен и непознат служио као црквењак 30 година. Упокојио се у Господу мирно 1390. године. Мошти му чудотворне обретене 1540. године.

Свети Нестор на зло негодова, И за веру Христову ревнова. Млад ученик светог Димитрија, Млад и нсјак против страшног Лија, Он знамење крста на се врже. Силног Лија на копља поврже: Сила свише беше њему дата, Ко Давиду против Гошјата. „Победићеш, ал' ћеш мучен бити, За свог Христа душу положити !" Димитрије тако му прорече. Како речс, тако сс и стече. Вес'о Нестор на муке хођаше, Дивног Христа дивно величаше, Слатком речју и слатким песмама, И за цркву топлим молитвама. Духом велик, годинама мали, Своју младост Нестор не пожали. Крв његова цркву утврдила, А Нестора вечно прославила.

РАСУЂИВАЊЕ

Чудо св. Димитрија Солунског. Да светитељи Божји живе обучени у велику славу и моћ на небесима, православни хришћанин зна то не по неком умовању своме него по истинској помоћи и по јављањима

светитеља. Понекад се они јављају, да их човек и види и чује, понекад да их само види или чује, а понекад невидљиво и нечујно упливишу на наше мисли, наше стање и деловање. Између многих чудеса св. Димитрија забележено је и ово. У цркви св. Димитрија у Солуну беше постављен на службу црквењака неки младић Онисифор. Његов главни посао беше да води рачуна о свећама и кандилима. Овај младић поче красти свеће и носити кући, па их поново продавати. Јави му се св. Димитрије и рече: „Брате Онисифоре, неугодно ми је дело твоје, јер крадеш свеће и тиме наносиш штету другима а највише себи; остави се тога и покај се!" Онисифор се уплаши и застиди, и за неко време преста красти свеће. Но доцније заборави се, па поново поче красти. Једно јутро донесе неки угледан човек велике свеће на гроб светитељев, упали их, помоли се и изађе. Онисифор приђе свећама и пружи руку с намером да их узме. Но у том часу дође глас као гром: „Зар ти опет то чиниш?" Као громом поражен Онисифор паде на земљу и онесвести се. Када људи дођоше, дигоше га, и он постепено дође к себи, и исприча све шта му се догодило. И сви се ужаснуше и прославише Бога.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно путовање Петрово с ангелом Божјим (Дела ап. 12) и то:

1. како ангел изведе Петра из тамнице и поведе га у град,
2. како невидљиво прођоше прву и другу стражу,
3. како им се закључана капија на граду сама отвори.

БЕСЕДА
о ревности за дом Божји

Ревност за дом твој изеде ме, и ружења онијех који тебе руже паоају на мене (Пс. 68, 9)

Небеса су дом Божји. Црква Божја је дом Божји. Тела верујућих људи дом су Божји. Тамо где је Бог, тамо је дом Божји; а где је дом Божји, тамо је светиња. Обесвећују људи светињу Божју, и царствени пророк се срди и гори од ревности. Све увреде на светињу Божју он прима на себе и оне падају на њ као огањ, који га све више распаљује ревношћу. Обесвећују људи небеса, кад не верују и одричу оно што је сам Бог људима открио ради спасења њихова. Кад се људи противе истини или кад изопачавају истину на начин јеретички, или кад својевољно суде по телесном разуму своме о Христу Господу, или кад сумњају у ангеле и светитеље и у Суд и у бесмртно Царство Христово и у вечну казну непокајаних грешника, у свима тим и сличним случајевима људи разбојнички нападају на дом Божји и обесвећују светињу дома Божјег. Тада се диже ревност у срцу праведничком против богоборства и богохулства. Исто тако људи нападају на дом светиње Божје када се недостојно односе према цркви Божјој, немарно према уредбама црквеним, лењиво према запо-

вестима црквеним, злобно према слугама црквеним. И тада се разгорева ревност за светињу дома Божјег у срцу праведном и побожном. Најзад, и понижавање тела људскога, предавање страстима, служење гресима, отмици, убиству, грубости, пијанству и другим опаким делима, све је то нападање на светињу дома Божјег, све је то богохулство и човекохулство. И опет се ревност ревнитеља светиње подиже и светли пред људима као небесни пламен. О браћо моја, угледајмо се на ревност Христову према светињи дома Божјег (Јов. 2, 17), и на ревност апостола и светих отаца цркве наше православне. Поревнујмо за спасење наше више него што ђаво ревнује данонећно за пропаст нашу.

О Господе Исусе Христе, узоре ревности према светињи, дај нам једну искру ревности Твоје да би ревнујући личили на Тебе и спасли се Тобом. Теби слава и хвала вавек. Амин.

28. ОКТОБАР

1. Св. муч. Параскева — **Петка.** Рођена у граду Иконији од родитеља богатих и христољубивих. По смрти својих родитеља поче девојка Параскева раздавати своје имање бедним и невољним, све у име Христа Господа. Кад наста гоњење у време Диоклецијана, Параскева би изведена на суд пред кнеза те земље. Кад је упита кнез за име, она рече, да се зове хришћанка. Кнез је укори, што не каже своје обично име. А Параскева му рече: „Требаше прво да ти кажем име вечнога живота па онда име временог живота." После шибања баци је кнез у тамницу, где јој се јави ангел Божји и исцеливши је од рана, утеши је. Молитвом поруши све идоле у храму незнабожачком. После дугих и љутих мука би мачем посечена, и пресели се у живот вечни.

2. **Св. Арсеније, архиепископ пећки.** Велики јерарх српске цркве и наследник св. Саве, Арсеније беше родом из Срема. Још у младости замонаши се и предаде искрено свесрдном подвигу ради спасења душе. Но чувши за дивну личност и делатност св. Саве, Арсеније оде к њему у Жичу, где га Сава љубазно прими и уврсти у братство Жичко. Видећи ретке врлине у Арсенију, Сава га ускоро постави за игумана Жичке обитељи. Када Мађари навалише на земље српске, посла Сава Арсенија на југ, да тражи за архиепископију неко место склонитије од Жиче. Арсеније изабра Пећ, и ту сагради манастир и цркву св. апостолима, која се доцније прозва црква Вазнесења Господња. Пред свој други полазак за Јерусалим Сава одреди Арсенија себи за наследника на архиепископском престолу. А када Сава при повратку умре у Трнову, Арсеније навали на краља Владислава, да пренесе тело Савино у српску земљу. Мудро управљао црквом 30 година, и упокојио се у Господу 28. октобра 1266. године. На олтарном зиду Пећког храма стоји написано: „Господи Еоже **идш вонми, поскти** и БЛАГОСЛОВИ ^рлмт* сеи... помбиитб же **и** л\еие гр-кшмлго Дрсентд." Сахрањен ту у Пећком храму.

3. Св. муч. Теренције. Из Сирије. Пострадао за веру Христову заједно са женом и седморо деце своје. После многих мука, при којима се јави сила Божја, сви посечени мачем.

4. **Св. Стефан Саваит.** Писац многих красних канона. Подвизавао се у обитељи св. Саве Освећеног. Доцније био епископом, и мирно се упокојио 807. године.

5. **Св. Атанасије, патријарх цариградски.** Противник уније с Римом, насупрот свом претходнику Јовану Векку (1275 — 1282). Од детињства аскет и молитвеник. Омиљен код народа он изазва негодовање код неких свештеника због своје моралне строгости. Повуче се у свој манастир на гори Гану где се подвизаваше још строже него пре. Јавио му се сам Господ Христос и благо га укорео, што је оставио стадо вуковима. Када прорече дан земљотреса у Цариграду, цар Андроник поново га врати на престо патријаршијски, мимо његове воље. Потом поново се тајно удаљио на подвиг. Упокојио се у својој 100. години живота. Чудотворац и прозорљивац.

6. Св. **Димитрије, еп.** ростовски. Велики јерарх, проповедник, писац и подвижник. Родио се близу Кијева 1651. године а упокојио на молитви 1709. Поред многих славних поучних дела својих нарочито се прочуо преводом и издањем **Житигд Свгдтм^т^."** Предвидео смрт своју на три дана и упокојио се на молитви. Велико светило цркве руске, и православне уопште. Имао небесна виђења у свом животу; послужио Господу ревносно и преселио се у Царство небеско.

Мудри архијереј свети Арсеније Своју моћ чудесну и данас не крије, Он притичеБогу с благим молитвама. И помаже верним Христовим слугама; Он приступ имаде код вишњега Бога, Јер се удостоји царства небескога. Када Плишман љути, владалац Бутара, Обитељ у Пећи хтеде да похара", Коначи му војска близу манастира. Ал те нош црне не имаде мира. Стуб огњени сјајан од неба се јави, Шишманова војска страхом се престрави, Па побеже војска трагом без оозира Од светиње Пећке где светац почива. Бог дарова венац силине и славе Наследнику дивном светитеља Саве. Он настави дело славног претходника Тс са светим Савом поста роду дика. Ми молимо сада светог Арсенија, Благодат његова на нам' да просија.

РАСУЂИВАЊЕ

Свети Димитрије Ростовски био је светитељ старога и правога кова отачкога. Он није само писао прекрасне поучне књиге него је и примером светлео пастви својој. Био је велики испосник и молитвеник. Толико је смирен да је чак и семинаристе у семинарији својој молио, да се моле Богу за њега. Кад год би сат откуцавао часове, он је устајао на молитву и читао „Богородице Дјево, радујсја!"

Када је бивао болестан — што му се често дешавало — он је молио семинаристе, да сваки од њих очита за њега по пет пута. „Оче наш" с мишљу на пет рана Господа Исуса Христа. Једном му се јави св. Варвара и рече му с осмејком: „Зашто се молиш по латински?" То јест, зашто се кратко моли Богу. Од тог укора, иако благог, он беше у очајању. Но она га охрабри рекавши му: „Не бој се!" Другом приликом јави му се св. Орест мученик (10. новембар), баш када је св. Димитрије писао његово житије, и рече му: „Ја сам претрпео веће муке за Христа него што си ти написао." Па му показа леви бок и рече: „То ми је прободено усијаним гвожђем." Онда му показа леву руку и рече: „Ту сам засечен." Најзад му показа ногу више колена и рече: „А ово ми је косом расечено." Када св. Димитрије размишљаше, који је то Орест, и да ли је то онај из Петочисленика (13, децембра), погоди му светитељ мисао и рече му: „Нисам ја онај из Петочисленика, него тај чије си ти житије сад написао."

СОЗЕРЦАЊЕ

то: Да созерцавам страшну казну Божју над Иродом (Дела ап. 12) и

га, 1. како се с гордошћу узвиси Ирод и народ га слављаше као

Бо-

2. како га уједанпут удари ангел Божји *јер не даде славе Богу,*
3. како изеден од црви издахну.

БЕСЕДА
о молитви Богу да спасе душу од прашине

СГшси ме од прашине, да не потоием
(Пс. 68, 14)

Прашином је, браћо, обучена душа наша, и кола од прашине дата су на службу души нашој. Да не потоне душа наша у прашину! Да се не зароби прашином! Да се жива искра не угаси у гробу од прашине! Пространо је веома поље од прашине земаљске, које нас привлачи к себи, али је још пространије неизмерно царство духовно, које душу нашу назива сродницом својом. По прашини телесној заиста сродни смо земљи, али по души сродни смо небу. Насељеници смо у привременим колибама, војници смо у пролазним шаторима. Господе, *спаси ме од прашине!* Тако се моли цар покајани, који се најпре подавао прашини, док није увидео, како прашина вуче у бездан пропасти. Прашина је тело људско са својим маштањима; прашина су и сви злобни људи, који ратују на праведника; прашина су и демони са својим страшилиштима. Од све те прашине нека нас Господ спасе. Једини Он то може. А ми се потрудимо, да прво и прво увидимо непријатеља у себи самима, непријатеља који привлачи и остале непријатеље. Највећа је беда грешнику отуда, што је он сам савезник непријатеља својих против самога себе, несвесно и невољно. А праведник је добро укрепио душу своју у Богу и Царству Божјем, и не

боји се; не боји се прво себе, па онда не боји се ни других непријатеља својих. Не боји се зато што он није ни савезник ни јатак непријатеља душе своје. Отуда му не могу ништа ни људи ни демони. Њему је Бог савезник, и анђели Божји заштитници — шта му може човек, шта демон, шта свака прашина?

О Господе Боже наш, трипостасни и једини, који си живу душу удахнуо у прашину тела нашег, спаси нас по милости Твојој, да не потонемо. Теби слава и хвала вавек. Амин.

29. ОКТОБАР

1. **Преп. муч. Анастасија Римљанка.** Рођена у Риму од благородних родитеља, и остала сироче од три године. Као сироче би узета у неки женски манастир близу Рима, где игуманијом беше нека Софија, монахиња на високом ступњу савршенства. После 17 година прочу се Анастасија свуда унаоколо, међу хришћанима као велика подвижница а међу незнабошцима као ретка лепотица. Незнабожачки градоначелник Проб чу за њу и посла војнике да је доведу. Добра игуманија Софија два сата саветоваше Анастасију, како да држи веру, како да одоли ласкавим обманама, и како да отрпи муке. Анастасија јој рече: „Готово је срце моје за Христа страдати, готова је душа моја за сладчајшега Исуса умрети." Изведена пред кнеза, Анастасија јавно изрече веру своју у Христа Господа. А када је кнез одвраћаше од вере, најпре обећањима па претњама, рече му св. мученица: „Готова сам за Господа мога умрети не једанпут но — о кад би то могуће било — сто пута!" Када су је били обнажили ради поруге, она је викала на слуге: „Бијте ме, и сеците, и трзајте, покрите ранама моје наго тело, и крвљу сакрите срам мој!" Беше бијена, трзана и сечена. У два маха осети велику жеђ и поиска воде. И напоји је неки хришћанин *Кирил,* због чега би од мученице Христове благословен, а од незнабожаца посечен. Одсечене јој беху груди и језик. Анђел Божји јављаше се и подржаваше је. Најзад би мачем посечена ван града. Блажена она Софија нађе тело њено и чесно сахрани. Увенча се Анастасија венцем мученичким при цару Декију.

2. **Преп. Аврамије Затвореник и синовица му Марија.** Присиљен од родитеља он се венча, но на сам дан венчања остави и невесту и родитеље и дом и све, и удаљи се у самоћу на велики подвиг. Подвизавао се 50 година. Само два пута изашао из своје келије за све то време. Први пут изашао по заповести дотичног епископа, да преведе у веру Христову неко село незнабожачко. Други пут изашао, да спасе своју заблуделу синовицу Марију. Упокојио се мирно 360. године у 70. години живота на земљи.

3. **Преп. муч. Тимотеј Есфигменски.** Из Кисани, села тракијскога. Био жењен и имао 2 кћери. Жену му зграбе Турци и потурче. Да би избавио жену из харема, и он се привидно потурчи. Избавивши жену, он је да у женски манастир, а он оде у Св. Гору, најпре

у Лавру а после у Есфигмен. Пожелео мучеништва за Христа, попут Агатангела Есфигменског, и посечен био у Једрену 29. октобра 1820. године. Тело му бачено у реку, а хаљина пренета старцем Херманом, духовником, у манастир Есфигмен.

Аврамије свети невесту остави
И на подвиг тешки свој живот управи.
Подвигом спасења себе спасаваше,
И друте к спасењу мудро настављаше.
Демонска се сила на свеца окоми,
Но он ју именом Христовим саломи.
У страшила разна демон се премета,
Тек човека Божјег да плаши и смета.
Не даде се човек Божји заплашити,
Нит од Бога свога ума одвојити,
Но ко свећа стаја и светљаше свету
Славећ једног ћога — Тројицу Пресвету.
Затворен, осамљен, и свету ненужан,
Ради Христа беше Аврамије сужан,
Педесет година — педесет година!
Суза, поста, борбе — све за Божјег Сина,
Г1едесет година — педесет година!
На тврдом темељу — на Христу постројен.
Слава Аврамију, Христовом војину,
Што на земљисмртној бесмртношћу сијну!

РАСУЂИВАЊЕ

Али ко претрпи до краја, спашће се (Мат. 10, 22), рекао је Го-спод. Вера је једина светлост трпљењу, јер трпљење само по себи представља неподносиви мрак. Вера је сјајна звезда у томе мраку; вера ублах<ава оштрину страдања; она подржава на својим крилима сву тежину трпљења. Св. Аврамије пружа нам прекрасан пример истрајности у трпљењу. Досаде, које му је причињавао ђаво разноврсним искушењима и застрашивањима, мало кога да не би покренуле, да остави једно место и пресели се на друго. Али Аврамије није се хтео пресељавати, да не би демон зли ликовао, него је истрајао на своме месту и победио је ђавола. Епископ тога предела пошље Аврамија, да иде у једно незнабожачко село и покуша да то село преведе у веру Христову. После дугог нећкања крете се Аврамије говорећи: „Воља Божја нека буде, идем због послушања." Прво сагради цркву у ономе селу. Потом полупа идоле пред лицем сељака. Тада га сељаци избише и на мртво испребијаше, па из свога села изагнаше. Но он се с плачем Богу мољаше за те људе, да им Господ отвори очи срца за познање истине Христове. И тако га незнабошци непрестано тукоше и ружише у току три године, а он се непрестано за њих Богу мољаше, и не прогневи се на њих „трпећи у вери као камен тврди." И тек после 3 године његов труд и сузе и праштање и вера бише награђени. Одједанпут се отвори сељацима оним савест, и они сви скупљени одоше к Аврамију и поклонише му се, и примише веру Христову од њега.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам страшну казну, којом Павле казни врачара (Дела ап. 13) и то:

1. како неки врачар Јеврејин држаше кнеза Срђа под својом тамном влашћу,
2. како Павле речју учини слепим тога врачара,
3. како кнез виде то чудо, поверова у Христа, и крсти се.

БЕСЕДА о слави
имена Божјега

Благословено име славе његове во вјек и во вјек вјека, и испуниће се славом његовом сва П, амин и амин (Пс. 71, 19)

Из срца пророчког, испуњеног благодаћу, точе се речи благодатне. О Цару и Сину Царевом говори пророк, о најнеобичнијем Цару какав се икад јавио на земљи. *Име ће његово бити благословено во вјеки,* рекао је пророк најпре; па као да је недовољно рекао, сада понавља и додаје *име славе његове.* Црква Христова слава је Христова. Благословена Црква Његова света — плод трудова Његових, венац понижења Његових, дело руку Његових, цвет из крви Његове! Благословено и само име Цркве Његове, свете и спасоносне! И испуниће се Црквом Његовом, то јест делом Његовим, славом Његовом, сва земља. Речима *во вјеки и во вјеки* пророк прориче бесмртност дела Христовог, тј. Цркве Његове. Она ће се у времену зидати а у вечности показати. Зидаће се до краја времена, и показаће се цела у вечности.

О браћо моја, потрудимо се, да се и ми душом узидамо у Цркву Христову, у то живо и бесмртно тело, чијем животу краја нема и чијој красоти имена нема. Потрудимо се, да не будемо одбачени као незгодно и непотребно камење, и отиснути у бездан вечног мрака.

О Господе Исусе Христе, Царе и Сине Царев, упиши и нас у књигу бесмртних и спомени нас у царству Твом небеском. Теби слава и хвала вавек. Амин.

30. ОКТОБАР

1. **Свешт. муч. Зиновије и сестра му Зиновија.** Из града Егеја у Киликији. Од родитеља наследише веру истиниту и велико материјално богатство. Ревнујући за веру с великом љубављу раздадоше сиромасима богатство своје. И зато што беху милостиве руке и њих рука Божја покриваше од свакога злоумишљаја људског или демонског. Милостиве руке Зиновијеве, које сиромаху дариваху, беху од Бога обдарене даром чудотворства, тако да Зиновије исцељиваше болеснике од сваке болести само додиром руку. И би Зиновије поста-

вљен за епископа егејског. У време гоњења судија Лисије ухвати га и рече му: „Предлажем ти двоје — живот и смрт; живот ако се поклониш боговима, смрт ако се не поклониш." Одговори Зиновије свети: „Живот без Христа није живот но смрт, а смрт Христа ради није смрт но живот." Када Зиновије би стављен на љуте муке, јави се судији сестра мученикова и рече: „Ту чашу страдања и ја хоћу да испијем, и венцем тим да се венчам." После мука у огњу и у кипећој смоли бише обоје мачем посечени око 285. год. И тако се овај брат и сестра преселише у царство бесмртно Христа Цара.

2. **Св. ап. Клеопа, Терције, Марко, Јуст и Артем.** Од Седамдесеторице Клеопи се јавио васкрсли Господ на путу за Емаус. Терције је написао посланицу Павлову Римљанима (Рим. 16, 22), и скончао мученички као епископ иконијски, после апостола Сосипатра (в. 10. новембра). Св. Марко (или Јован, в. Дела Ап. 12, 12), син благочестиве Марије, чији дом беше уточиште апостолима и првим хришћанима у прво време, и рођак Варнавин. Био епископ у самаријском граду Аполонијади. Јуст син Јосифа Обручника. Заједно са Матијом биран коцком на место Јуде издајника, но остане неизабран. Као епископ пострадао за Јеванђеље у Елевтеропољу. Св. Артем био епископ у Листри Ликаонској, и мирно скончао.

3. Св. **краљ Милутин.** Син Уроша I и краљице Јелене, и брат Драгутинов. Много ратовао бранећи веру своју и народ свој. Ратовао је против Михаила Палеолога зато што је овај био примио унију и присиљавао све народе балканске и монахе атонске да и они признаду папу. Ратовао против Шишмана, цара бугарског и Ногаја, цара татарског, да би земље своје одбранио. Сви ратови његови били су успешни, јер се непрестано Богу молио и у Бога уздао. Сазидао преко 40 цркава. Осим оних у својој земљи, као: Трескавац, Грачаница, Св. Ђорђе у Нагоричу, Св. Богородица у Скопљу, Бањска итд., он је зидао цркве и ван своје земље, у Солуну, Софији, Цариграду, Јерусалиму, у Св. Гори. . Упокојио се у Господу 19. октобра 1320. године. Тело његово показало се ускоро нетљеним и чудотворним. Као такво оно и данас почива у Софији у цркви Светога краља.

Светитељ Божији Милутин витешки Задатак
имашевелики и тешки, Да одбрани веру од
злих расколника, И народ од многих љутих
насилника. Бич Палеологу и бич Латинима
Милутин ликова над свим невернима. Највеће
му благо — православна вера. Ко
Јустинијану, круни од бнссра! И ко
Јустини/ан многе цркве диже, ■-. Славу
славном Христу по свету уздиже. Пословима
царским царски управљашс, Ал' од Бога
Христа ум не растављаше; Зато срца беше
чиста и незлобна. У вртлогу света — ума
преподобна. Бог штосрце гледа' и по срцу
суди Милутину краљу бесмртност 'досуди.
Бесмртност му душе и нетљеност тела, И гле,
Крал^а светог имамо свецела! О чудссни
краљу. без страха од људи. Пред Господом
живим заступник нам буди,

Греховне немани да се опростимо.
И Небеско царство с тобом наследимо.

РАСУЂИВАЊЕ

Велики син православне цркве краљ Милутин спасао је Балкан од унијаћења. У тренутку када је византијском цару ослабила савест, овај витешки и богоносни краљ словенски устао је одлучно и с Божјом помоћи спасао Православље не само у својој земљи него у свим земљама балканским. Ко изближе испита живот светога краља Милутина, разумеће зашто је Бог њему давао успех за успехом кроз цео живот и у свима пословима. Када је Милутин ступио на престо, одмах се заветовао Богу саградити онолико цркава колико година буде краљевао. Краљевао је 42 године и 42 цркве сазидао. При неким црквама, као у Солуну и Цариграду, зидао је и болнице за сиромашне људе, где би сиромаси добијали све бесплатно. Осим тога он је особито волео да своје огромно богатство расточава на сиротињу. Често се овај моћни и богати краљ ноћу преоблачио у одело бедника, и са двојицом-тројицом слугу својих ходио по народу, распитивао о недаћама људи, и обилато помагао бедне. Усред свога великог богатства он је живео сасвим скромно и патријархално, мада се није такав показивао пред странцима. На скроман живот он је навикао био још у кући оца свога, краља Уроша. Прича се, како је цар Михаил Палеолог послао своју ћерку Ану са једним изасланством на двор краља Уроша, нудећи ћерку своју Милутину, само да би тако придобио српског краља за унију с Римом. А краљ Урош видећи безумну раскош византијску на принцези и њеним пратиоцима рече: „Шта је то и на што то? Ми нисмо навикли на такав живот." И показа руком на једну српску принцезу с преслицом у руци: „Ево", рече, „у каквом оделу ми узимамо снахе своје!"

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно исцељење хроморођеног човека (Дела ап. 14) и то:

1. како у Листри беше човек, који се од рођења не дизаше на ноге,
2. како се он загледа у Павла и поверова у Јеванђеље,
3. како га Павле именом Господа Исуса Христа исцели те скочи и хођаше.

БЕСЕДА
о жељи за Богом — јединој жељи правсдника

Шта бих имао на небу? И на земљи шта бих захтео осим тебе? (Пс. 72, 25)

И на небу и на земљи једно је врховно благо за душу пробуђеног човека. То благо јесте Бог. Безброј блага има на небу, но Цар не-

беса је благо највеће. Безброј блага има на земљи, но Творац свих тих блага несравњив је. Зато се душа пробуђеног човека и пита: шта бих имао, или шта бих хтео и на небу и на земљи *осим Тебе?* Треба ли река ономе ко је доведен на извор да пије? И обзире ли се за чобанском вечером онај ко је сео за царску трпезу? Бог је довољан сам по себи, да утоли сву глад и жеђ човекову. Божја су небеса и Божја је земља. Господар свих блага највеће је благо; Творац свих сласти највећа је сласт; Носилац све мудрости највећа је мудрост; Извор све силе и милости највећа је сила и милост; Создатељ свеколике красоте на небу и на земљи највећа је красота. Никакво благо не може човеку на срце доћи ни на јави ни у сну, какво не би било у Богу, и то у највишем степену.

Зато, браћо моја, иштимо Бога, да бисмо добили све; тражимо Бога, да бисмо нашли све; богатимо се Богом, да бисмо били богати свим.

О Господе Боже наш, приближи нам се када Те душа наша иште. Теби слава и хвала вавек. Амин.

31. ОКТОБАР

1. **Св. апостоли: Стахије, Амплије, Урван, Наркис, Апелије и Аристовул.** Од Седамдесеторице. Св. Стахије би помоћник св. Андреју Првозваном. Св. Андреј га постави за епископа у Византији. Созда цркву у Аргиропољу, и управљаше паством својом верно и ревносно. После 16 година епископовања упокоји се мирно у Господу. Амплије и Урван такође сарађиваху св. Андреју, и од овога бише постављени за епископе, и то Амплије у Лиди, или Диоспољу Јудејском а Урван у Македонији. Обојица мученички скончаше за Христа Господа. Наркис би постављен од апостола Филипа за епископа у Атини. Апелије свети би епископ у Ираклији Тракијској. Аристовул, брат апостола Варнаве, проповедао веру Христову у Британији, и тамо мирно скончао.

2. Св. муч. Епимах. Родом из Мисира, у Мисиру се подвизавао, у Мисиру и мученички скончао земни живот. Подражавајући св. Јована Крститељу удаљи се још као младић у пустињу. Због велике љубави његове према Богу Дух Божји га настави на сваку истину, и без другог учитеља научи га, како се треба подвизавати. Но сазна Епимах, како неверници муче и убијају хришћане у Александрији Христа ради. Па сав распаљен ревношћу према вери оде у град и скруши идоле. Када га незнабошци почеше за то мучити, он узвикну: „Удрите ме, пљујте ме, ставите ми трнов венац на главу, дајте ми трску у руке, напојте ме жучју, на крст ме распните и копљем прободите — то претрпи Господ мој, то и ја хоћу да претрпим." У гомили народа, која посматраше мучење Епимаха светога, беше и нека жена са једним оком слепим. Она плакаше горко од жалости гледајући бездушно мучење угодника Божјег. И када мучитељи стру-

гаху тело св. мученика Христовог, прсну крв од њега, и једна кап крви паде на слепо око оне жене. Наједанпут жена прогледа, и постаде јој слепо око здраво као и друго. Тада жена узвикну: „Велики је Бог, кога верује овај страдалник!" Потом одсекоше главу св. Епимаху и душа му се пресели у вечиту радост около 250. године.

3. Св. муч. **Никола** Хиоски. Побожан младић и велики ревнитељ вере Христове. Рођен у селу Кириаху на острву Хиосу, где би од Турака мучен и посечен 1754. године, и где предаде Богу душу своју праведну.

4. **Преп. Спиридон и Никодин.** Монаси и просфорници у Печерском манастиру. Спиридон некњижан но знао цео Псалтир наизуст и чинио чудеса и за живота. Упокојио се 1148. год.

У Божијег свеца Епимаха У срцу му не имаше страха Нит од људи нити од ђавола А још мање од мртвих идола. Епимах се муцн радоваше. Свог судију подсмехом шибаше. Умом горе, телом на мукама, Епимах се окити ранама. Као Христос хтеде пострадати. Ко мученик пред Господа стати. Што желио, Бог му доделио.

Још га чудном силом обдарио: Да болести над људима цели, Благодећу људе да весели. Витез Христов са крсним знамсњем, Драги камен међ' драгим камењем, Као звезда Епимах се сјајн — Такве душе само Христос гаји. Епимаше. дивни мучениче, Правс всре славни заточниче, молитвама од зла нас одбрани, Цркву Божју до краја сохрани.

РАСУЂИВАЊЕ

Ако ко не узме крста својега и не пође за мном, није мене достојан, рече Господ (Мат. 10, 38). Св. преп. муч. Тимотеј Есфигменски (29. октобар) био је најпре жењен човек и имао је две кћери. Доцније када се као монах беше решио да пострада ради Христа, и већ приготовљен за пут на страдање, умоли он игумана за благослов, да може свратити у своје село Кисане, те да се види и опрости и са својим кћерима. Игуман му то не дозволи из бојазни, да га тај сусрет са кћерима не разнежи и не одврати од мучеништва за веру. Но село Тимотејево лежало је на путу за Пропонтиду, куда се Тимотеј беше упутио. Када би у своме селу, он срете једнога комшију свога, поразговара са њим и поздрави преко њега кћери своје. Узалуд га позиваше комшија, да сврати и види се са кћерима, и да се одмори. Тимотеј се опрости и журно измаче својим путем. Чуше кћери од комшије за оца свога, па појурише да га виде. И сад се показа један редак и величанствен призор. Кћери јуре да стигну и загрле оца свога, а отац бежи од својих кћери, да се не би огрешио о заповест игумана свога. Кћери брзо а он брже. Кћери журе у загрљај родитељу своме, а Тимотеј бежећи од њих жури у загрљај — смрти. Кћери се уморише и очајне вратише, а отац измаче. Пред смрт своју умоли Тимотеј духовника Германа, да сврати у његово село и извести кћери његове о кончини његовој мученичкој. Герман поруку изврши. Турци посеку Тимотеја, и тело му баце у реку, а Герман успе само да узме са мученика једну одећу, с којом дође у

Кисане, нађе кћери Тимотејеве, исприча им јуначку смрт оца њихова, и показа им одећу његову.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно руководство апостола Духом Светим (Дела ап. 16) и то:

1. како Павле са Силом хтеде из Мизије ићи у Витинију,
2. како им Дух то не даде,
3. како се Павлу у поноћној утвари јави човек из Македоније и позва га да пође у Македонију.

БЕСЕДА

о уверености правсдника да неће умрети

Нећу умријети, него ћу жив бити, и
кази-вати дјела Господња (Пс. 117, 17)

Ко може рећи: *нећу умријети?* Онај ко се држи живога Господа. Ко може поуздано тврдити: *него ћу жив бити?* Онај ко види живога Господа пред собом. Енох и Илија не умреше, него бише узети у живот бесмртни. Господ их узе по милости Својој а за доказ људима живота бесмртнога. Христос Господ умре и васкрсе по сили Својој а за доказ људима васкрсења из мртвих. Апостоли и светитељи помреше, но многи од њих јавише се из онога света по човекољубљу своме а за доказ људима живота вечнога. Тако и они који бише узети и они који умреше, живе са васкрслим Господом Христом у Царству бесмртноме. *Нећу умријети, него ћу жив бити* — говорио је цар Да-вид с великом поузданошћу, мада је живео на земљи пре васкрсења Господњега и објаве општега васкрсења праведника. Још с већом по-узданошћу треба сваки од нас хришћана да говори тако: *нећу умри-јети, него ћу жив бити,* јер васкрсли Господ темељ је вере наше, и јер очи наше видеше и уши наше чуше више, много више, него ли очи и уши цара Давида. После Крста Христовога ђаво је постао као дим; а после васкрсења Његовог смрт је постала као магла, кроз ко-ју се излази на сунчано поље бесмртности. Благо оном, браћо, ко се удостоји *жив бити и казивати дјела Господња!*

Господе живи, оживи нас и спаси нас. Теби слава и хвала вавек. Амин.

1. НОВЕМБАР

1. **Св. Козма и Дамјан.** Бесребреници и чудотворци. Браћа по телу и по духу, родом негде из Азије, од оца незнабошца и мајке хришћанке. По смрти оца, њихова мајка, Теодотија, посвети све вре-ме и труд, да синове своје васпита и подигне као истините хришћа-

не. И Бог јој поможе, те синови њени израстоше као две слатке вошке, и као два светилника света. Беху научени лекарској вештини, и бесплатно помагаху болесним, не толико лекаријама колико именом Господа Исуса Христа. И беху прозвати безмездним врачима, тј. бесплатним лекарима, јер бесплатно лечише и тако испунише Христову заповест: *бадава примисте, бадава дајте* (Мат. 10, 8). Толико беху опрезни у бесплатном лечењу људи, да се Козма истински нађути на брата свог Дамјана, што овај узе три јајца од неке жене Паладије, и нареди Козма, да после смрти његове не сахране га до брата му Дамјана. У ствари Дамјан свети не узе та три јајца као награду за то што он исцели болесну Паладију, него што га ова закле Пресветом Тројицом, да узме та три јајца. Ипак по смрти њиховој, у месту Фе-

реману, беху заједно сахрањени сходно откровењу Божјем. Беху ова браћа света чудотворци велики и за живота и после смрти. Некоме тежаку при спавању увуче се змија кроз уста у стомак, и имаше бедни човек у највећим мукама издахнути, да у последњем часу не призва у помоћ св. Козму и Дамјана. И тако прослави Господ заувек чудотворством оне који Њега прославише на земљи вером, чистотом и милошћу.

2. **Св. муч. Ерминигелд, царевић.** Син цара готског Лувигелда, који се држаше Аријеве јереси. Но Ерминигелд не одступи од Православља поред свих ласки и претњи свога суровог оца јеретика. Отац га баци у тамницу, и на Ускрс рано посла неког епископа јеретика, да га причести. Али угодник Божји не хте примити причешће из руку јеретика, о чему овај извести цара. Цар се наљути и нареди, те Ерминигелду џелати одсекоше часну главу, 586. године. Доцније се Лувингелд покаја, што уби сина, одрече се јереси и врати у Православље.

3. **Преп. муч. Јаков са ученицима Јаковом и Дионисијем.** Рођен у епархији Костурској од родитеља Мартина и Параскеве. Радећи с овцама, Јаков се обогати, и тиме изазове завист свога брата, који га оклевета код Турака као да је нашао неко благо у земљи. Јаков побегне у Цариград, где се опет врло разбогати. Једном би Јаков гост код неког турског бега. Турци јеђаху месо, а Јаков пошћаше. Тада рече онај бег: „Велика је ваша вера хришћанска!" И исприча, како је његова жена била умоболна, и како ју је он после свих лекара и лечења, одвео патријарху да јој чита молитву. Чим је патријарх отворио књигу да чита, сину нека небеска светлост по храму. По свршетку молитве жена његова оздрави. Чувши Јаков Турчина како хвали веру хришћанску, раздаде све своје имање и оде у Св. Гору, где се замонаши у манастиру Иверу. Повизавао се у Св. Гори, а пострадао за веру од Турака у Једрену 1. новембра 1520. године. Мошти његове чудотворне као и његових ученика почивају у манастиру Св. Анастасије у Галачисту близу Солуна.

Црква слави чудотворне Враче,
Сјајне звезде што Господом зраче,
Светог Козму и светог Дамјана,
Два хришћанска дивна великана,
Тодотију мајку уз синове, Што
отхрани оваке дивове.

Славна браћа закон испунише И
милошћу Христу угодише,
Угодише Христу милосноме
Највећему Врачу безмездноме.
Дар примише, лекари посташе,
Дар примише, ал' га не продаше.
Даре Божје бедним дариваху,
Именом их Христовим цељаху.

Време свеце тамом не покрива, Тако
било — тако и сад оива, Нити
покри чудотворне Враче, Они данас
ко и некад зраче, И помажу болним
и невољним Молитвама моћним,
добровољним, Пред Христовим
престолом небесним, Част и слава
Врачима чудесним!

РАСУЂИВАЊЕ

Св. Иларион Мегленски водио је велику бробу против богумила. Једанпут се прваци богумилски скупе пред Илариона и отпочну са њим препирку о вери. Богумили учаху, да је Бог створио духовни свет а ђаво материјални. На то им одговори Иларион, да у Св. Писму пише: *Бог је цар од све земље* (Пс. 46,7), и још: *Господња је земља и све што је на њој* (Пс. 23,1). Богумили тврђаху, да је Стари Завет од ђавола. На то им светитељ одговори: „Кад би Стари Завет заиста происходио од ђавола, зар би Христос рекао *испитајте писанија... и она свједоче за мене* (Јов. 5,39)? И зар би он признао за највише заповести оне о љубави према Богу и ближњему, које су некад биле дате Мојсеју?" Богумили још тврђаху, да је тело Христово донесено с неба. На то им рече св. Иларион, да када би тако било, онда тело Христово не би осећало ни глади, ни жеђи, ни умора, ни страдања, нити би подлежало смрти. Богумили тада изјавише негодовање своје према крсном знаку, који хришћани православни употребљавају. На то им одговори светитељ: „ А шта ћете чинити, када се јави на небу знамење Сина Човечјег, Крст Његов, и када се заплачу сва племена земна, која нису веровала Крсту?" И још им рече: „Како говорите, да је све зло од материје зле, а међутим нећете да се поклоните ономе Дрвету, којим је освећен сав материјални свет?"

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесну силу апостолске речи (Дела ап. 16),и то:

1. како Павле и Сила говораху скупљеним женама крај воде у Филиби,
2. како *Господ отвори срце* жене Лидије, те се крсти она и дом њен.

БЕСЕДА

о позиву свих хришћана да буду свети

Светима који су у Ефесу (Еф. 1, 1)

Светима назива апостол хришћане у Ефесу. Не назива он светим једног или двојицу од њих, или један део њих, него све. Није ли то дивно чудо Божје, да људи не у пустињи него у граду, и то у једном идолском и поквареном граду, буду свети? И да буду свети људи же-

њени, који децу рађају, који тргују и послују! Такви су, ваистину, били први хришћани. Њихова преданост и верност у вери, као и светост и чистота живота, потпуно је оправдала назвање светима. Ако су у последња времена свети постали изузетак, у она прва времена несвети били су изузетак. Свети су били правило. Уосталом, не треба се чудити што апостол назива све крштене душе у Ефесу светим још и због тога, што он има један још узвишенији назив за све хришћане, наиме *синови,* синови Божји. (Гал. 4, 6). Право да се тако називамо, дао нам је и сам Христос Господ, када нас је научио, да ословљавамо Бога: *Оче наш!*

О браћо моја, не говоримо ли ми Богу сваки дан: *свјати Боже?* Не називамо ли ангеле свети? Не називамо ли Мајку Божју светом? И пророке, и апостоле, и мученике, и праведнике: Не називамо ли небо светим, и Царство небеско светим? Ко се, дакле, може уселити у царство свето осим светих? Ако имамо наду на спасење, имамо наду и на светост.

О Боже Свети, који у светињи живиш и међу светима почиваш, и свете к Себи призиваш и милујеш, помози и нама, да се осветимо — у речима и у мислима и у делима. На славу Твоју и на спасење наше. Теби слава и хвала вавек. Амин.

2. НОВЕМБАР

1. **Св. муч. Акиндин, Пигасије, Анемподист, Афтоније, Елпидифор и други с њима.** Хришћани из Персије; пострадали у време цара Сапора (Саворија), 355. године. Прва тројица беху слуге на двору истога цара, но тајно служаху Христу Господу своме. Када бише оптужени и на суд пред цара изведени, упита их цар, од куда су. На то они одговорише: „Отечество наше и живот наш јесте Пресвета Тројица, јединосуштна и неразделна, Отац и Син и Дух Свети, један Бог." Цар их удари на велике муке, но они све јуначки отрпеше са псалмопјенијем и молитвом на устима. За време мучења и тамновања јављали им се анђели Божји више пута, а једном и сам Господ Христос као човек „са лицем светлим као сунце." Када један од мучитеља, Афтоније, виде чудо, како олово кипеће не нашкоди мученицима, поверова и Христа и узвикну: „Велики је Бог хришћански!" За то одмах би посечен. И многи други видеше и вероваше. Тада цар нареди, те зашише у кожане мехове Акиндина, Пигасија и Анемподиста, и вргоше их у море. Но јави се из онога света св. Афтоније са три светла анђела, изведе св. мученике на сухо и ослободи их. Елпидифор беше царев велмож. Када изјави да је хришћанин и изобличи цара за убијање невиних хришћана, цар га осуди на смрт. И би посечен Елпидифор и око 7000 других хришћана с њим. А она тројица првих мученика бише најзад бачени у пећ огњену, са 28 војника и са мајком царевом, пошто и ови вероваше у Христа — и тако у пламену предадоше душе своје праведне у руке Господа свога.

2. Преп. Маркијан Кирски. Из града Кира у Сирији. Одликовао се како благородством порекла, тако и красотом тела. Оставио све Христа ради, и повукао се у пустињу Халкидску на подвиг отшелнички. Савременик патријарха Флавијана Антиохијског и царева Констанција и Валента. У његовој келији ноћу светлила светлост божанска, према којој је читао Св. Писмо, и није имао никад потребу у другој светлости. Чудотворац велики за живота и по смрти. Пред смрт наредио своме ученику Јевсевију да сакрије тело његово и потајно га сахрани, због многих обожаватеља. Упокојио се у Господу 387. године.

3. **Свешт. муч. Викторин, еп. патавски.** Многи држе, да је био Словенац по пореклу. Блажени Јероним истиче га као мужа учена и благочестива. Знао је боље грчки него латински. Писао тумачења неколиких књига Старог и Новог Завета. Пострадао за веру Христову око 303. године.

Мученик Акиндин и с њим Пигасије, Храбри Анемподист, и с њим Афтоније, И велможа царски Елпидифор нежни' — Сви — жртвени јањци, јањци белоснежни. Казаше се слуге Пресвете Тројице И јавише Христа Сапору у лице. Мучеништво за њих беше као славље, Милији им Христос но младост и здравље, Милији им Христос но све дворске сласти, Милији им Христос но царске почасти. Све што свет им даде за Христа дадоше, Благородне жртве за Христа падоше, Падоше у сраму, усташе у сјају, Падоше на земљу, усташе у Рају. За цркву на земљи' крв своју просуше, У цркву на небу узидаше душе. Препуни љубави кроду хришћанскоме Сад се они моле Христу васкрсломе, Да сачува Цркву на земљи од беде, И да је доведе до крајње победе.

РАСУЂИВАЊЕ

Како ће се узвисити до љубави према непријатељима својим онај ко прекрши љубав према родитељима својим? Љубав према родитељима то је главна и основна школа љубави. Без те школе не иде се даље. Краљ српски Драгутин устаде с војском против оца свога, да би сео на престо очев. Но догоди му се потом да сломи ногу, и то пробуди у њему савест, која га грижом својом до смрти не остави на миру. Драгутин се повуче с престола и уступи власт своме млађем брату, Милутину, поче широко делити милостињу, зидати цркве, и чинити друга добра дела. Уз то се још и тврдо подвизаваше у тајности. Опасан беше трском по нагом телу, одевен у грубо вретишче, мољаше се по ноћи Богу у једном тајно ископаном гробу. И све то чињаше овај покајани краљ само да би му Бог опростио грех нељубави према родитељу његовом. И Бог му је опростио.

Многи св. мученици примали су радосно своје ђелате, који су их тражили, и гостили их у својој кући, док се они не би приготовили

за смрт. Гостити своје крвнике, није ли то израз велике љубави према непријатељима својим? Када цар Сапор мучаше љуто св. Акиндина, Пигасија и остале с њима, наједанпут се он разбеси и онеми, и не могаше говорити, и трзаше себе по лицу од јарости велике. Видећи свога мучитеља у таквом очајању св. Акиндин се заплака, помоли се Богу за цара и рече: „У име Исуса Христа Господа нашег, проговори!" И одреши се цару језик, и поче говорити. Ево примера и истинске љубави према непријатељу своме!

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесну силу апостолске речи (Дела Ап. 16) и то:

1. како једна робиња са нечистим духом врачарским викаше за Павлом и Силом,
2. како се Павле окрете и рече духу: *заповједам ти именом Исуса Христа, изиђи из ње!*[7]
3. како нечисти дух у тај час изађе из робиње.

БЕСЕДА

о вољи Божјој, да сви хришћани буду свети

Као што нас изабра кроз Њега прије постања свијета, да будемо свети и праведни пред њим у љубави (Еф. 1, 4)

Једина црква учи, и показује, да је најпре био план света, па је онда створен свет. Тај план је био у мудрости и вољи и сили Божјој. У томе смо плану и ми хришћани као Црква Божја. Бог нас, према томе плану, изабра *прије постања свијета* на светост и правду у љубави. Изабра нас Бог унапред и посини кроз *Њега* — кроз кога? Кроз Господа Исуса Христа. Јер све што смо ми Богу, све смо Му то кроз Исуса Христа. И мимо Исуса Христа човек нема никакве везе, никаква односа, никаква сродства с Богом. И наше избрање и посиновљење, дакле, било је кроз Господа нашег Исуса Христа. Изабра нас, Цркву Своју свету, *по угодности воље Своје,* као што некада изабра Израиља између свих народа на земљи. Нека нико не каже: ово избрање Божје уништава слободну вољу човекову, те нити хришћанин има заслуге што је хришћанин, нити је незнабожац за осуду што је незнабожац. Не — то је сасвим погрешно тумачење. Јер изабра Бог и Израиља некада, па неки у Израиљу пропадоше а неки се спасоше. Изабра Он и Цркву Своју свету, позивајући у Њу све народе и све људе. Но да ли ће се и који ће се од изабраних и призваних спасти, то не зависи само од Божјег избора но и од човечје воље и труда.

О Боже вечни, Створитељу наш, који си нас изабрао на спасење пре него си нас створио био, помилуј нас и спаси нас. Теби слава и хвала вавек. Амин.

3. НОВЕМБАР

1. **Свешт. муч. Акепсим, еп. наесонски** и други с њим. Осамдесетогодишњи старац Акепсим, испуњен сваком врлином хришћанском, сећаше једнога дана у дому своме са гостима својим. Утом дете неко испуњено благодаћу Духа Божјег притрча старом епископу, целива га у главу и рече: „Благо овој глави, јер ће за Христа примити мучење!" Ово пророчанство ускоро се обистини. Цар Саворије подиже љуто гоњење хришћана по свој Персији, те и св. Акепсим би ухваћен и изведен пред некога кнеза жречевског. Ухваћеном и везаном епископу приступи неко од његових домаћих и упита, шта заповеда у погледу дома. Светитељ му одговори: „То више није дом мој, ја бесповратно одлазим у дом вишњи." После великих истјазања буде бачен у тамницу, где сутрадан буду доведени и *Јосиф,* презвитер и старац од 70 година, и *Аитал* ђакон. После трогодишњег тамновања и многих мука Акепсиму одсекоше главу, а Јосифа и Аитала укопаше до бедара у земљу, и наредише бездушници хришћанима, да их ударају камењем. Тела Јосифова Промислом Божјим нестаде те ноћи, а над телом Аиталовим израсте дрво „марсина", које исцељиваше сваку болест и сваку муку на људима. И тако трајаше 5 година, па онда злобни и завидљиви незнабошци посекоше то дрво. Пострадаше ови Христови војници у IV веку, у Персији, а за време незнабожног цара Саворија.

2. **Св. великомуч. Георгије.** Овога дана празнује се пренос моштију св. Георгија из Никомидије у град Лиду Палестинску, где пострада у време цара Диоклецијана. Страдање овога дивног светитеља описано је под 23. априлом. Пред смрт своју умоли св. Георгије слугу свога, да му узме тело по смрти и пренесе у Палестину, одакле му и мајка родом беше, и где имаше велико имање, које раздаде сиромасима. Слуга тако и учини. У време цара Константина буде сазидан у Лиди красан храм Св. Георгија од стране побожних хришћана, па приликом освећења тога храма пренесу се у њ мошти светитељеве, и ту сахране. Безбројна чудеса догодила су се од чудотворних моштију св. Георгија, великомученика Христова.

3. **Преп. Илија Египатски.** Подвизавао се близу Антиноа, главног града Тиваиде. Проживео 70 година у суровим и неприступним стенама пустињским. Хранио се само хлебом и урмом, а у младости постио по читаве недеље. Исцељивао све муке и недуге на људима. Сав је дрхтао од старости. Упокојио се у 110. години живота и преселио у радост Господа својега. „Чувајте ум ваш од рђавих мишљења о ближњим знајући да њих убацују демони с циљем, да би удаљили ум од виђења својих грехова и од устремљења ка Богу."

Георгије мучениче,
Георгије победниче: Кроз
муке си победио, И кроз
смрт се прославио,
Све си држб јевтиније Од
истине, Георгије, Власт и
част си земну дао, Уз
живог си Христа стао.

Георгије мучениче, Георгије победниче: Трвен, ломљен, страшном муком Ти си држан БОЖЈОМ руком, Све ти муке беху лаке — Због Божије руке јаке. Сви се теби поклањамо, Твоје име прослављамо.

Георгије мучениче, Георгије победниче: О смилуј се сада нама. Заштити нас молитвама Пред престолом Христа Бога, Нашег Спаса свемоћнога: Да се муке не страшимо, Да трпљењем победимо!

РАСУЂИВАЊЕ

Између многобројних чудеса св. Георгија прича се једно овакво: на острву Митилени беше црква Св. Георгија великомученика и победоносца. Житељи целог тог острва стицаху се тој цркви о годишњем празнику свечевоме. Сазнавши за ово Сарацени са Крита, ударе једне године о празнику на то острво, те поплене и поробе, па се врате на Крит. Том приликом би заробљен и један красан младић, кога пирати дароваше кнезу своме на Криту. Кнез га прими и постави за свога трпезара. Родитељи младићеви беху у превеликој тузи за сином својим. Када прође година, и опет дође дан св. Георгија, тада тужни родитељи, сходно обичају староме, постављаху трпезу и гошћаху многе госте. Сетивши се сина свога, мајка бедна оде пред икону свечеву, паде по земљи и поче молити св. Георгија, да јој како зна избави сина из ропства. Па се врати мајка гостима за трпезом. Тада домаћин диже чашу и напи у славу св. Георгија. У том тренутку обрете се син њихов међу њима држећи у руци једно стакленце с вином. Када га сви питаху с изненађењем и страхом, откуда и како се обрете он ту младић одговори, да баш кад је хтео наслужити вино своме господару на Криту, појави се пред њим неки витез на коњу, узе га к себи на коња, и пренесе га тренутно овде, у дом родитеља. Сви се удивише и прославише Бога и дивнога светитеља Његова Георгија војводу и победоносца.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно избављење Павла и Силе из тамнице (Дела Ап. 16) и то:

1. како ови апостоли свети беху бачени у најдоњу тамницу и ноге им метнуте у кладе,
2. како у поноћи они беху на молитви хвалећи Бога,
3. како се земља затресе, окови окованим спадоше, и тамничка се врата отворише.

БЕСЕДА

о Христу као глави свих светих

Да се све овозглави (састави) у Христу што је на небеаша и на земљи! (Еф. 1, 10)

Грех обезумљује, грех обезглављује. Човек потонуо у грехе и пороке сличан је кокоши, којој је глава одсечена, те се умирући грче-

вито копрца и скаче тамо и амо. Цео назнабожни свет пре Христа Господа представља обезглављену масу, која у грчевима умире. Христос је саставио одсечену главу са тамном трупином, и оживео тело рода човечјег. Он је глава небеског воинства, и Он то никад није престајао бити. А као Творачко Слово Божје Он је био изнајпре глава и свега створеног видљивог света, нарочито рода човечјег. Но грехом као мачем одвојио је грешни Адам трупину од главе. Ваплотивши се на земљи Господ је измирио небо и земљу, спустивши небо к земљи и уздигнувши земљу к небу, и све ставивши под Свој ум, под Своју главу. Кроз Христа ми смо измирени са Светом Тројицом, и са ангелима Божјим, и друг с другом, и са створеном природом око себе. Нађена је изгубљена глава и све се хармонично устројило под њом. *Ми ум Христов имамо,* вели апостол. Што је глава на телесном човеку, то је ум на човеку духовном, унутарњем. Ако смо Христови, дакле, треба Христом као главом да мислимо и судимо — о свему само Њиме и кроз Њега да мислимо и судимо. А Њиме мислећи и судећи, ми ћемо се осетити као органи једнога тела са осталим људима и са ангелима, једнога тела, коме је глава Христос. Отуда се разгорева љубав наша по Богу и усиљава вера наша и осветљава нада наша. Само заспало тело не осећа везу са главом својом. Пробудимо се, браћо моја, пробудимо се за времена.

Господе Исусе Христе, Главо наша Свеумна, сједини нас са Собом. Теби слава и хвала вавек. Амин.

4. НОВЕМБАР

1. **Преп. Јоаникије Велики.** Ово велико светило духовно роди се у селу Марикати у области Витинској, од оца Миритрикија и мајке Анастасије. Као дечко беше чобанин оваца. Пасући овце, он се често повлачио у самоћу и по ваздан остајао на молитви оградивши стадо своје крсним знамењем, да се не би удаљавало и разилазило. Потом буде узет у војску, где показа чудо од храбрости, нарочито у ратовима против Бугара. После војничке службе Јоаникије се повуче на Олимп азијски, где се замонаши и сав предаде подвигу, од кога не одступаше до дубоке старости и своје смрти. Подвизавао се преко 50 година, и то на разним местима. Имао од Бога врло обилат дар чудотворства: лечио све болести и муке, изгонио демоне, укрћавао зверове, нарочито имао власт над змијама, прелазио је преко воде као по суху, бивао невидљив за људе када је то пожелео, прорицао будуће догађаје. Одликовао се превеликим смирењем и кротошћу. По спољашњем изгледу беше као див, крупан и силан. Узимао је жива учешћа у судби цркве Божје. У време иконоборства најпре се и он био преластио, но после тргао и постао ватрен поборник поштовања икона. Имао је велико пријатељство са Методијем, патријархом цариградским. Поживе Јоаникије 94. године и упокоји се мирно у Господу 846. године. Пре и после смрти велик чудотворац.

2. Свешт. муч. Никандр, еп. мирски и Ермеј, презвитер. Обојица рукоположени од апостола Тита. Одликоваху се великом ревношћу у вери и великим трудољубљем у придобивању незнабожаца за Христа Господа. Због тога беху оптужени некоме судији Ливанију, који их стави на љута истјазања. Беху бијени камењем и вучени по камењу; тамноваху и гладоваху, и друге многе муке претрпеше, које смртан човек ниједан не би могао претрпети без нарочите Божје помоћи. А њима се Господ јављаше на разне начине, и посла им ангела Свога, када беху бачени у пећ огњену, те им ангел расхлади огањ. Најзад беху од бездушних мучитеља живи у гробове сахрањени и земљом затрпани. Но узалуд људи убијају, кад Господ оживљује; и узалуд бешчесте, кога Господ прославља.

Послужи народ Јоанишје, Народ
и књаза са много жара Па се
повуче од свега. свега, Да
служи слави небесног Цара.
Велики војник Јоаникије За веру
свету, за правду чисту, С плачем
и трудом пола столећа Он се
мољаше, мољаше Христу.
Богаташ славни Јоаникије,
Богат пребогат силом небесном,
Борбу вођаше, псалме појући. Са
сваком силом мрачном, прелесном.
Чудесан светац Јоаникије, Чудеса
многа дивна сотвори, Именом Христа
и силом крста Демонске сплетке
моћно разори. О свече Божји
Јоаникије, Милост си нашб у Христа
Бога, Милост и за нас испроси
грешне. Благодат свету Духа
Светога.

РАСУЂИВАЊЕ

Милост је плод вере. Тамо где има праве вере, има и праве милости. Св. Јоаникије прохођоше једном поред неког женског манастира, у коме међу многим монахињама беху и нека мати и кћи. Навалише зли дуси с телесним искушењем на младу кћер, и распламтеше блудну похот у њој у толикој мери да она хтеде отићи из манастира, да се удаје. Узалуд је мајка саветоваше да остане. Не хте ћерка ни да чује. Када мајка виде св. Јоаникија, она га умоли, да и он саветује ћерку њену, да не иде из манастира и не излаже душу своју погибељи. Јоаникије призва девицу и рече јој: „Кћери, положи руку твоју на моје раме!" Девица тако учини. Тада се светитељ милосрдни помоли Богу у срцу, да Бог избави девицу искушења, и да њена телесна страст пређе на њега. Тако се и догоди. Девица се смири потпуно, и остаде у манастиру, а светитељ Божји оде својим путем. Но идући распали се у њему страсна похот и сва му крв закипи као у огњу. Он пожели пре умрети него ли дати страсти на вољу. Па угледав неку велику змијурину, притрча јој, да би био уједен од ње и умртвљен. Но змија га не хте ујести. Он је поче дражити, да би га ујела, но чим дохвати до ње, змија црче. У том часу и пламен похоте ишчезе из Јоаникија.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам јављање Господа Павлу у ноћној утвари (Дела ап. 18) и то:

1. како се Господ јави Павлу у Коринту у ноћној утвари,
2. како му рече, да се не боји но да проповеда јер, вели, *имам велики народ у овоме граду;*
3. како Павле послуша и оста ту годину и по.

БЕСЕДА

о наследницима царства кроз Христа Господа

Кроз којега и нашљедници постасмо
(Ефес. 1. 11)

Све од Господа Исуса Христа, све кроз Господа Исуса Христа, све Господу Исусу Христу. Мимо Њега ми немамо правилне везе ни нормалног општења ни с Богом, ни с људима, ни с другим створењима. Он је глава наша, Он је ум наш. Кроз Њега и *нашљедници постасмо.* Чега наследници? Царства Божјега. Зашто се хришћани често у Новом Завету називају наследницима? Наслеђе је скопчано увек са нечијом смрћу. Треба један да умре, да би га други наследио. Хришћани још у овом животу постају наследници, јер умире у њима стари човек, а на његово место долази као наследник нови човек. Онај ко надживљује, онај ко наслеђује. Када тело умре, душа га надживљује; душа, дакле, и наслеђује све оно што је човек у телу сабрао, било добра дела за спасење, било зла дела за осуду. Кроз Господа Исуса Христа нама се још отвори и оно наслеђе које сам Господ ужива, тј. бесмртно Царство Божје. То царство наследићемо онда када оставимо царство земно; када умремо за земљу, наследићемо небо; када раскинемо савез са сатаном, бићемо санаследници Христови. О браћо моја, помислите, какво нас богато наслеђе чека! Да га само не продамо онако јевтино као Исав своје старешинство!

О Господе Исусе Христе, Боже наш и Спаситељу наш. смилуј се на нас до краја и спаси нас. Теби слава и хвала вавек. Амин.

5. *НОВЕМБАР*

1. **Преп. муч. Галактион и Епистима.** Родом из града Едесе у Финикији, обоје од родитеља незнабожачких. Мати Галактионова беше нероткиња све док не би крштена. Потом приведе она и мужа свог к вери правој, и крсти и васпита у вери хришћанској сина свог Галактиона. Када Галактион приспе за женидбу, упокоји му се добра мајка Левкипија, а отац обручи за њ неку девицу Епистиму. Галактион не хте нипошто ступити у брак, те најпре усаветова Епистиму да се крсти а потом и да се замонаши истовремено са њим. Удаљише се обоје на гору Пуплион, Галактион у мушки а Епистима у женски манастир. И свако од њих двоје показа се у свом манастиру право светило. Први на труду, први на молитви, први у смирености и послушности, први у љубави. Из манастира не излажаху, нити једно друго видеше више осим пред смрт. Наста љуто гоњење, и њих двоје

беху изведени на суд. И када Галактиона немилосрдно шибаху, Епистима плакаше. Тада и њу шибаху. Потом одсекоше им руке, па ноге, па најзад и главе. Њихова тела узе Евтолије и часно сахрани. А тај Евтолије беше најпре роб Епистиминих родитеља, а после монах заједно са Галактионом. Он и написа житије ових дивних Христових мученика који пострадаше и венце на небу примише 253. године.

2. **Св. апостоли: Патров, Ерма, Лин, Гај и Филолог.** Беху из Седамдесет апостола. Патров био епископом у Неапољу; Ерма у Филипопољу (Рим.14, 16); Лин у Риму (II Тим. 4, 21), Гај у Ефесу (Рим. 16, 23), Филолог у Синопи (Рим. 15, 16). Сви с љубављу испунише закон Христов и преселише се у Царство Христово.

3. **Св. Јона, архиепископ новгородски.** Рођен у Новгороду и рано остао сироче. Нека богобојажљива удовица узме га и васпита. Видећи га као дечака Михаил, јуродиви Клопски, рече му пророчки: „Иванушка, учи приљежно, јер ћеш бити архиепископ у овоме великом Новгороду." И заиста доцније по смрти архиеп. Јевтимија би овај Јона изабран и посвећен на његово место. Беше Јона благочестив и милостив као ретко који смртан човек. Подизаше цркве и манастире и пастироваше као прави пастир добри. Би му понуђена столица митрополита московског. Но он одби изговарајући се старошћу. Упокоји се мирно 5. новембра 1570. године, и пресели се у радосне небеске обитељи. Сто година по његовој смрти би велики пожар у Новгороду. Усред пожара мошти овога светитеља не сагореше него, напротив, почеше после тога пројављивати целебну силу и испуштати дивно благоуханије.

Галактион и с њим Епистима
Оставише свет пролазног дима, Тела
своја страстима распеше, А духом
се у небо узнеше. Срца бију иХриста спомињу, Љубављу се за
Христом распињу; Ал' дођоше мучитељске чете, Галактион на
муке се крете, Епистима за њиме пројури: — Лакше, брате, речс му,
не жури!

Крштена сам ја од твоје руке, Па
ме узми са собом на муке! Иако
сам, брате, недостојна, За свог
Христа умрети сам вољна.
Галактион и с њим Епистима
Објавише Христа невсрнима, У
мукама љутим издахнуше, Христу
своме предадоше душе. Сад у Рају
живе с ангелима — Галактион и с
њим Епистима.

РАСУЂИВАЊЕ

Што је сенка према стварности, и још мање, то је телесна љубав према духовној љубави. Братство и сестринство по крви и телу није ништа кад се сравни са братством и сестринством по духу. Галактиона отац обручио са девицом Епистимом. Галактион крсти Епистиму, и после тога обоје се замонашише. Телесну љубав код њих заменила је духовна љубав, јака као смрт. Толика беше Галактионова љубав према Епистими, да он не жељаше никада да је види телесним очима. Јер за духовну љубав није потребно ни тело ни сусрет. Толика пак би љубав духовна Епистимина према Галактиону, да када Епистима чу, да Галактиона одведоше на мучење, и сама потрча за њим молећи га, да је не одбацује него као духовни отац и брат

да је прими на заједничко мучење. И када Галактиона светога бездушни мучитељи немилосрдно шибаху по нагоме телу, Епистима света плакаше. Када им пак одсецаху руке и ноге за Христа, обоје се радоваху и Бога прослављаху. Толика беше сила љубави њихове према Христу Господу, и толика њихова међусобна духовна љубав којом се љубљаху. Ваистину, телесна љубав је као шарен лептир који брзо пролази, а духовна је љубав трајна.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно дејство Духа Светога на крштенима (Дела ап. 19) и то:

1. како Павле дошав у Ефес виде људе крштене крштењем Јовановим на покајање,
2. како он метну руке на њих, и Дух Свети сиђе на њих,
3. како се испунише силе и говораху језике и прорицаху.

БЕСЕДА

о узвишењу човека кроз Христа васкрслог

Превише свих поглаварства и власти, и сила, и господарства, и свакога имена што се може именовати не само у времену садашњем него и у будућем. И све покори под ноге Његове (Еф' 1, 21)

Ево висине до које Бог узвиси биће човечје! Јер овде није реч о божанској природи Христовој него о човечанској, није реч о вечном Слову Божјем него о Човеку Исусу, кога Бог васкрсе из мртвих и уздиже не само над свим овим видљивим и смртним светом него и над невидљивим и бесмртним, превише свих ангелских чинова и небеских власти, превише свуколике јављене и нејављене чудесне јерархије небеске, превише сваког бића створенога, знаног и незнаног, и превише сваког имена у оба света, у материјалном и духовном. Видите ли, браћо, како преславни Творац наш испуни Своје обећање дато Адаму, изгнаном из Раја, и још јасније поновљено Авраму, и још много јасније поновљено кроз пророке и Давида! Видите ли, како Господ Саваот поче прослављати род људски прославивши човека Исуса, у коме беше ваплоћено божанство Бога Сина Божјега! Као првенца славе прво Њега прослави, па онда редом све оне који се у Његове убројаше и благодању Духа Светога за вечну славу назнаменоваше, и у Књигу живота уписаше. Не пева Црква узалуд Матери Божјој: „Чеснију од херувима и славнију од серафима." Тамо где се Васкрсли Господ узвиси, тамо се узвиси и Његова Пресвета Богоматер, као и апостоли Његови свети, по речи Његовој Оцу Светом небеском: *Оче хоћу да и они које си ми дао, буду са мном гдје сам ја* (Јов. 17, 24).

Таква је недогледна последица силаска Бога на земљу. Такав је неисказан плод страдања Његових.

О Господе Исусе Христе, Спаситељу наш раван само Оцу Свом и Духу Светом, помози нам до краја извући се из преисподње смрадних греха и безумља чулнога. Теби слава и хвала вавек. Амин.

6. НОВЕМБАР

1. **Св. Павле Исповедник, патријарх цариградски.** Када блажени Александар партијарх лежаше на самртној постељи, питаху га ожалошћени верни, кога оставља после себе за архипастира стаду словесном Христовом. Тада им болесни патријарх рече: „Ако желите имати пастира, који ће вас учити и који ће вам врлинама сијати, изаберите Павла; ако ли желите имати само личита човека и споља украшена, изаберите Македонија." Народ изабра Павла. Но то не би право јеретицима аријевцима, и не би право цару Констацију, који у то време беше у Антиохији. И ускоро Павле би низложен, и заједно са св. Атанасијем Великим избеже у Рим, где их обојицу папа Јулије и цар Констанс лепо примише и у њиховој православној вери подржаше. По писму цара Констанса и папе би Павле враћен на свој престо, али кад умре цар Констанс, аријевци дигоше главу, и протераше патријарха православног у Кукуз у Јерменији. У прогонству св. Павле служећи једанпут св. литургију, би нападнут од аријеваца и удављен омофором 351. године. У време цара Теодосија 381. године мошти његове пренесене у Цариград, а 1236. године у Венецију, где се и сад налазе. Његови љубљени клирици и секретари Маркијан и Мартирије пострадаше ускоро после свога патријарха (в. 25. октобар).

2. **Преп. Варлам Хутински, чудотворац.** Рођен и васпитан као хришћанин у великом Новгороду. По смрти својих родитеља замонаши се и предаде тешком подвигу. Основа манастир на обали реке Волхове, на месту где му се показа светлост небеска. За живота и по смрти велики чудотворац, прозирући у тајне људске, изгонећи духове нечисте, и лечећи све болести на људима. Слуга кнеза Василија Васиљевича беше тешко болестан, те умоли да га однесу на гроб св. Варлама. Још нареди, да ако би успут и скончао, да га мртва носе к светитељу. Тако се и догоди. Он умре на путу, и однеше га мртва у манастир, где оживе, и устаде, и поклони се гробу светитеља. Цар Иван Грозни нареди 1471. године, да откопају гроб светитеља. Тек што су почели откривати, дигне се пламен из гроба и букне уза дуварове цркве. Цар се толико уплаши, да побегне из храма, и у хитњи заборави свој штап, који се и до дан данас чува крај гроба светитељева. У спомен овога чуда празнује се св. Варлам поново у петак после Недеље Свих Светих.

3. **Спомен падања пепела из ваздуха.** Ово се догоди у Цариграду 472. године за време цара Лава Великог и патријарха Генадија.

Господ наш је милост и доброта сушта,
Но због греха људских, страдања попушта:
Поплаве, болести, потресе и суше,
Страхоте и муке на тела и душе.
Ко не види Оца када даре нуди,
Нек Судију види кад праведно суди.
У судије страшног много слугу има,
За људско спасење Он се служи свима,
Земља даје трње, змије и зверове,
А небо поплаве, муње и громове,
Зли ветрови болест, сунце, жар и таму,
Њива — или жито или празну сламу.
Колико дарова за верне спремљених
Толико бичева за злобне сплетених.
Адамова поља блага роса роси,
А Содом и Гомор мач пламени коси.
Изнад других твари Бог љуби човека,
Зато много прашта, зато дуго чека.
Но кад се и пожје стрпљење преврши,
Место росе тада огањ своје врши.

РАСУЂИВАЊЕ

Кад Бог може извести воду из камена ради утехе људима, може и огањ с неба пустити ради казне. Судба Содома и Гомора представља класичан пример казне Божје над окорелим грешницима. Да Бог може ову казну поновити и на другом месту, показао је Он и над Цариградом у време цара Лава Великог и патријарха Генадија 472. године. Те године 6. новембра у подне наједанпут се помрачи небо од густих и црних облака, од којих паде мрак и на земљу. Ти облаци овда-онда беху као огњем зажарени, па се опет помрачаваху. Ова појава трајаше над Цариградом читавих 40 дана. Устрашени народ прибеже покајању и молитви, и заједно са царем и патријархом иђаше у литији кроз улице из цркве у цркву и с плачем и вапајем мољаше се Богу. Последњег дана поче из облака падати врућ и црн пепео, и падаше као киша од вечера па до поноћи, и после преста. Сутрадан освану чист и ведар дан, али гарав пепео лежаше на земљи с педао висине. С трудом великим људи очистише домове своје и улице од тог гаравог пепела, али сви усеви на њивама пропадоше бесповратно. И свак ко је разума имао, разумео је и осетио је ту појаву као казну Божју, и то као ублажену казну Божју, због хитног народног покајања пред Господом Богом. А да није било тога хитног народног покајања за грехе своје велике и нагомилане, ко зна шта би се у те дане догодило са Цариградом. Но дошло је благовремено покајање грешничко и дошле су молитве Пресвете Богородице и многобројних светитеља и ученика цариградских, те је казна врло ублажена.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесну силу исцељења која исхођаше из апостола Павла (Дела ап. 19) и то:

1. како су људи носили његове чалме и убрусе и стављали на болеснике,

2. како су болесници сви оздрављали, и зли духови из лудих бежали,

3. како се обистинила реч Спаситеља, да ће онај ко у Њега верује, чинити и већа чудеса од Њега (Јов. 14, 12).

БЕСЕДА **о глави цркве и телу Христовом**

И Њега даде изнад свију за главу Цркви, која је тијело његово (Еф. 1, 22—23)

Обезглављено човечанство овозглави се Господом Исусом васкрслим из мртвих. Одвојено тело од главе поче се припијати уз главу своју, део по део, члан по члан. Нису сви људи тело него само верујући у Христа Господа; сви су позвани, али се само одазвани примају под Главу. Одазвани сачињавају тело, које се зове Црква, и којој је Господ глава. Па као што се васкрсли и прослављени Човек Исус уздиже од стране Свете Тројице изнад свих и свега на земљи и на небу, тако ће и Црква Његова, тело Његово бити уздигнуто до Главе своје, тј. изнад свих и свега. Цела Црква заједно с Главом својом стајаће с десне стране Свете Тројице, јер где је глава — ту је и тело. До такве висине, величине и славе, уздићи ће се искупљени и покајани грешници, негда непријатељи Божји, заблудели као блудни син и обезглављени као умртвљена телесина, а сада усиновљени кроз Христа и због Христа, и обучени у красоту божанскога живота и сјаја. Јер је велика ствар, браћо, васкрсење Сина Божјег на земљи, и Његово страдање на крсту, и смрт нас ради. Његова посета земљи донела је огромну промену у судби људи и у смислу свих твари. Он је све променио и све учинио новим. Зато, браћо, да не живимо и не владамо се као стари човек него као нови, да не живимо греху но правди, да се не владамо по телу него по духу. Да бисмо се тако удостојили оне висине, величине и славе, на коју смо Главом нашом призвани.

О Господе Исусе, Главо Света Цркве свете, удостој нас вечно бити члановима тела Твога пречистога. Теби слава и хвала вавек. Амин.

7. НОВЕМБАР

1. **Св. муч. Јерон с дружином.** Рођен у граду Тијани кападокијској од добре и благочестиве мајке Стратонике, која беше слепа. Беше Јерон врло ревностан хришћанин и са великом синовском љубављу служаше слепој мајци својој Стратоники. Из та два разлога не хтеде ићи у војску, него истуче и отера оне, који беху послати да га узму. Јер жао беше Јерону оставити своју беспомоћну слепу мајку, и јер тешко му беше и помислити, да ће као војник бити принуђен, да се клања и жртвоприноси идолима. Најзад би Јерон ухваћен и са још

неким хришћанима одведен пред кнеза у град Мелитину. Када беху на путу, једне ноћи јави се неко Јерону у белом оделу и рече му: „Ево, Јероне, јављам ти спасење: нећеш војевати за цара земаљскога, него ћеш за Цара небесног подвиг свршити и скоро к Њему прећи да примиш од Њега чест и славу." И од те вести испуни се срце Јероново радости неисказане. Кад стигоше у Мелитину, беху сви бачени у тамницу. Ту Јерон с великим жаром утврђиваше у вери све затворене, молећи их да нико не отпадне но сви да драговољно предаду телеса своја на муке и смрт за Христа. Пред кнезом сви једногласно изјавише веру у Христа Господа, само један рођак Јеронов, по имену Виктор, отпаде од вере. Јерону би одсечена рука, потом би шибан и различно мучен, док најзад не би, заједно са осталима, мачем посечен. Идући на губилиште њих 33 мученика певаху псалам: *Блажени непорочни на путу ходећи по закону Господњем:* Да споменех\ш и по имену ове часне мученике, чија су имена уписана у Књигу живота: Исихије, Никандр, Атанасије, Мамант, Варахије, Калиник, Теоген, Никон, Лонгин, Теодор, Валерије, Ксант, Теодул, Калимах, Евгеније, Теодох, Острихије, Епифаније, Максимијан, Дулкитије, Клавдијан, Теофил, Гигантије, Доротеј, Теодор, Кастрихије, Аникит, Темелије, Евтихије, Иларион, Лиодот и Амонит. Неки Хрисант откупи одсечену главу Јеронову и чесно је сахрани, а доцније над њом подиже цркву у име св. Јерона. А одсечена рука мученикова би однесена његовој слепој мајци. Пострада св. Јерон са дружином 298. године и пређе у славу Христову.

2. **Св. муч. Тесалоникија са Авктом и Таврионом.** Ова девица беше кћи некога жреца идолског Клеона, човека богата и охола. Због вере у Христа отац је истера из куће и из града. Два чесна грађанина, Авкт и Таврион, укореше Клеона због нечовечног понашања према кћери, због чега их Клеон оптужи као хришћане. И бише љуто мучени и за Христа посечени. Потом Тесалоникија би мучена и убијена. Пострадаше у македонском граду Амфипољу, према садашњој Кавали. И тако се ови мученици удостојише царства бесмртнога чесним страдањем својим.

3. **Преп. Лазар Галасијски.** Стуб од светлости јавио се над кућом, где се он родио. Из свог села Магнезије отишао у Јерусалим на поклоњење светињама, и тамо се замонашио у манастиру Св. Саве Освештаног. После 10 година настанио се на гори Галасијској, и подвизавао се на столпу као столпник: чудотворац за живота и по смрти. Велико уважење према њему имао цар Константин Мономах. У старости преселио се Лазар свети у вечност, крајем XI столећа.

Тамнице су необични двори, У
тамници свети Јерон зоори: —
Браћо моја, тридесет друтова,
Држите се Божијега слова,
Вожијега слова и закона; Гле,
'змија се подигла искона, Да вас
својим обаја поглсдом! Да јој у
ад следујете следом. Недајте
се, *браћо правоверна, О почујтс*
ви Јерона смерна! Све што
змија вама обепава.

Пролазно /е *ко зелена трава.*
Поднесите муке мужествено, Не
дајите всчно за времено, Данас,
сутра, па ће и смрт стићи. На
Суд 'Божји сваком ваља ићи.
Благо оном ко се *не постиди,*
Кад прсд собом свог Судију види,
А још више ко покаже Њему
Крв за Њсга своју проливену,
Ране своје за Његово име — Тад
ће всчно царовати с Њиме.

РАСУЂИВАЊЕ

Има у животу тренутака одлучних, од којих човеку зависи вечни живот или вечна смрт. Ми не знамо, кад је за нас тај одлучни тренутак дошао — можда је он већ данас приспео — због чега морамо *стражити непрестано.* Са св. Јероном беше ухапшен и неки његов рођак Виктор. Уочи дана мучења убоја се Виктор предстојећих мука, па оде надзорнику тамничком, и умоли га да избрише његово име из списка оптужених, и да га пусти, обећавши му за то дати земљу своју. Надзорник га избрише и пусти. Но враћајући се дому, Виктор изненада умре — умре природном смрћу истовремено кад и св. Јерон са дружином на мукама за Христа. И тако Виктор пропусти улудо одлучан тренутак, изгуби земљу своју, изгуби пријатеље своје, и изгуби оба живота, земаљски и небески. А Јерон у том одлучном тренутку доби све.

О тело Викторово нико се није грабио, док су се о тело Јероново многи грабили. Када хришћани потражише од кнеза главу Јеронову, кнез потражи за њу онолико злата колико је тешка. Хрисантије неки, богат и благочестив, плати толико злата за чесну главу мученикову. Антоније и Матронијан пак скрише од кнеза одсечену руку Јерона светога и однеше је Јероновој слепој мајци Стратоники. Узе мајка руку сина свога и горко ридаше: „О љубезни сине мој, ја те родих цела, а сад само један део тебе имам!"

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам опаку силу духа злог над оним који Њему служе (Дела ап. 19) и то:

1. како седам Јевреја покушаше да и они, слично Павлу, изгоне духове из људи за добит,
2. како им зли дух одговори: *Исуса познајем, и Павла знам, али ви ко сте?*
3. како човек са злим духом скочи на њих и хтеде их удавити.

БЕСЕДА **о тамним путовима човечанства прс и мимо Христа**

Негда ходисте по вијеку овога свијета, по кнмзу власти ваздушне, по духу који сад дејствује у синовима противљења (Еф. 2, *2)*

То је све један исти пут — пут у пропаст. *По вијеку овога свијета* значи по стремљењу греховном; *по књазу власти ваздушне* значи по вољи старешине оних демона, који у ваздуху обитавају: *по духу који сад дејствује у синовима противљења* значи да тако како сад живе богопротивници и богоборци, живљаху сви људи пре Христовог доласка, па и они којима апостол пише посланицу. Каква је то *власт ваздушна,* браћо? То је чин злих духова, који се налазе у не-

престаном колебању у ваздуху. Они чине ваздух тлетворним, и они заустављају душе умрлих које узлазе к небу. Они саблажњавају дух човеков на свако зло; они га драже на сваки грех; не приморавају јер на то немају силе — него само саблажњавају и драже. На незнабошце они су дејствовали јаче и непосредније него на народ израиљски. На незнабошце пали су били као рој мува на лешину, и на Израиљ дејствовали су из далека саблажњавајући и дражећи. Јер су стајали даље од Израиља због имена Божјег, које је ту чувано и изговарано. Христос Господ их је све разбио, и ишчупао им отровну жаоку тако да су они остали само као празна страшила, као бедне непостојане сенке, које ишчезавају намах при помену имена Христова или при знамењу крста Христова.

О Господе Исусе, војводо наш и ослободитељу наш, помози нам живети у слободи Твојој. Теби слава и хвала вавек. Амин.

8. НОВЕМБАР

1. Св. архистратиг Михаил и остале Силе небесне бестелесне. Ангели Божји били су празновани од људи још из дубоке старине. Но то празновање често се изметало у обожавање ангела (IV Цар. 23, 5). Јеретици су свашта баснословили о ангелима. Неки су од тих гледали у ангелима богове; други, иако их не сматраху боговима, називаху створитељима васцелог видљивог света. Лаодикијски помесни сабор који беше на 4 или 5 година пре I Васељенског сабора, својим 35. правилом одбаци поклоњење ангелима као боговима и установи правилно поштовање ангела. У време пак Силвестра, папе римског и Александра, патријарха александријског (IV век), би установљен овај празник Архистратига Михаила и прочих Сила небесних у месецу новембру. Зашто баш у новембру? Зато што новембар представља девети месец после месеца марта. У месецу марту сматра се да је било створење света. А девети месец после марта узет је због 9 чинова ангелских, који су најпре створени. Св. Дионисије Ареопагит, ученик апостола Павла, онога апостола, који се уздигао до у треће небо, описао је ових девет чинова у књизи „О небесној Јерархији." Ти чинови су следећи: шестокрили серафими, многоочити херувими и богоносни престоли, господства, силе и власти, начала, архангели и ангели. Војвода целе војске ангелске јесте архистратиг Михаил. Када је сатана, Луцифер, отпао од Бога, и повукао собом у пропаст један део ангела, тада је Михаил устао и узвикнуо пред неотпалим ангелима: воимблм^! стдиемт* довр*к, стАиемт* со стрл-^омт*! И све небесне војске верних ангела громовито су запојале: СВ1АТ, СВ1АТ, СВ1АТ Господ САВАОТТ* ИСПОЛНТ* иево и землт* слдвм тво1е1д! (Види о архангелу Михаилу Ис. Навина 5, 13 — 15; св. Јуде 9.) Међу ангелима влада савршено једномислије, једнодушност и љубав, а уз то још и потпуна послушност нижих чинова вишим чиновима, и свих укупно светој вољи Божјој. Сваки народ има свога ан-

гела хранитеља, а осим тога и сваки хришћанин има свога ангела хранитеља. Треба се увек сећати да ма шта ми чинили, јавно или тајно, чинимо у присуству свога ангела хранитеља. А на дан Страшнога Суда сабраће се све огромно мноштво ангела небесних светих око престола Христова, и пред свима њима објавиће се дела, речи и помисли свакога човека. Нека би нас Бог помиловао и спасао молитвама св. архистратига Михаила и прочих небесних сила бестелестних. Амин.

Небесни архистра тизи,
Што гледате нас у бризи,
Крилима нас закрилите,
Силом својом оградите.
Божјом силом оружани,
Божјом славом увенчани,
Ви пламени мач носите,
Зле демоне да косите.
Хитро, хитро као зраци,
Ви летите на облаци, На
облаци материје, Где се
бој за Бога бије.

Без умора и без санка Ви
лебдите без престанка
Над људима и тварима,
Над безбројним мировима.
За вама су војске силне,
Војске чедне и умилне,
Ангели су војска ваша И
по Творцу браћа наша.
Војсковође моћног неба,
Водите нас куда треба —
Ка престолу Свевишњега
Што нас створи из ничега.

РАСУЂИВАЊЕ

Да ангели Божји непрекидно опште са овим светом, о томе сведочи Св. Писмо јасно и непобитно. Које из Светога Писма, које из Св. Предања, црква православна дознала је имена седморице начелника ангелских сила, и то: Михаила, Гаврила, Рафаила, Урила, Салатила, Јегудила, Варахила (уз то неки спомињу и осмог — Јеремила). Михаил на јеврејском језику значи: ко је као Бог, или ко је раван Богу! Св. Михаил изображава се још од првих времена хришћанских као војвода, који у десној руци држи копље, којим попире Луцифера, сатану, а у левој палмову зелену гранчицу. На врх копља има платнену пантљику са црвеним крстом. Архангел Михаил сматра се нарочито чуварем вере православне и борцем против јереси верских. Св. Гаврил значи — муж Божји, или крепост Божја. Он је благовеститељ тајни Божјих, нарочито тајне боговаплоћења, и свих осталих тајни, које с оном стоје у вези. Изображава се: у десној руци држи фењер са запаљеном свећом унутра, а у левој огледало од зеленог камена јасписа. Огледало означава премудрост Божју, као тајну скривену. Св. Рафаил значи — исцељење Божје, или Бог исцелитељ (Тов. 3, 17; 12, 15). Изображава се: десном руком води Товију, који носи рибу ухваћену у Тигру, а у левој држи алабастар лекарски. Св. Урил — огањ или светлост Божја (III Језра 3, 1; 5, 20). Изображава се: десном руком држи мач против Персијанца, а у левој пламен огњени. Св. Салатил значи молитвеник Божји (III Јездра 5, 16). Изображава се са лицем и очима погнутим, а руке држећи на прсима као на молитви. Св. Јегудил — славитељ Бога. Изображава се: у десној руци држи венац златан, а у левој трострук бич. Св. Варахил — благослов Божји. Изображава се: носи V недрима руже беле. Јеремил — узвишење Божје (III Јездра 4, 3б). Поштује се као внушитељ и побудитељ узвишених помисли, које човека уздижу к Богу.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно оживљење Евтиха апостолом Павлом (Дела ап. 20) и то:

1. како Павле ноћу проповедаше у једној кући у Троади,
2. како момче Евтих задрема и паде с прозора трећега боја, и беше мртав,
3. како Павле сиђе, загрли га и поврати му живот.

БЕСЕДА

о томе како Христос оживе људе грехом умртвљене

И нас који бијасмо мртви од грехова оживље с Христом (Еф. 2, 5)

Бог прво Христа оживе, прво Њега као човека подиже из гроба. А Христос је глава наша. Да би васкрсао цео род верних, требало је прво да васкрсне глава. Када је васкрсла глава, тада је осигурано васкрсење и целога тела заједно са свима органима тела. Апостол Павле говори стога о нашем васкрсењу и прослављењу као о свршеној ствари. Бог и нас и њих *васкрсе и посади на небесима у Христу Исусу.* С Христом заједно, као човеком, Бог васкрсе и нас, који пре бејасмо мртви од грехова, умртвљени гресима. И не само да нас удостоји васкрсења заједно са Христом Господом него још и више: Он нас посади на равно са васкрслим Христом на висинама небесним, изнад целокупног света бестелесних духова. Није се, браћо, Бог јавио на земљи због неке обичне и малене ствари, него због једне сасвим необичне и велике превелике. Кад цар неки земаљски учини посету једном месту у својој држави, благодет његове посете дуго се осећа у том месту. Цар Господ посетио је земљу и род људски на земљи. И благодет те посете осећаће се до краја времена. Та посета за нас је значила живот место смрти, славу место срама, приближеност Богу место удаљености, благослов место проклетства. Једном речју: васкрсење из мртвих — вечно царовање са Христом на небесима.

О Господе, хвала Ти, о Господе, слава Ти. Теби слава и хвала вавек. Амин.

9. НОВЕМБАР

1. Св. муч. Онисифор и Порфирије. Ова два дивна мужа беху мучена за име Христово у време цара Диоклецијана. Беху бијени веома, а затим жежени на леси железној, па онда везани коњима за репове и вучени по камењу и трњу. Тако бише растргнути на комаде, и предаше душе своје свете Богу. Мошти им сахрањене у Пентаполу.

2. Преп. Јован Колов. Убраја се међу највеће подвижнике мисирске. Колов — означава Мали, јер беше малена раста. У скит дошао заједно са својим братом Данилом, и са превеликом ревношћу предавао се подвигу, тако да га је брат му Данило морао усмеравати. Био је ученик св. Памва а доцније учитељ св. Арсенију Великом. Његов саучесник у св. Памва био је и св. Пајсије Велики. Једном кад су се он и Пајсије разговарали, какав начин подвига да предузму, јави им се ангел Божји, и нареди Јовану да остане на свом месту и поучава друге а Пајсију да иде у пустињу и живи као отшелник. Да би пробао послушност Јованову, св. Памво му нареди, да залева једну суву мотку, забодену у земљу, све докле не озелени. Без размишљања и сумње залевао је Јован ово суво дрво три пуне године, из дана у дан, док заиста, по Божјој сили, озелени оно дрво и плод донесе. Тада Памво набра плодове с тога дрвета, однесе у цркву и раздели братији говорећи: „Приступите и окусите од плода послушности!" Јован Колов имао је мноштво ученика. Неке од његових мудрих изрека сачуване су. Упокојио се мирно и преселио у радост Господа свога.

3. **Преп. Матрона Цариградска.** Из Пергије Памфилијске. Брзо јој дотух<а брак са неким цариградским велможом Дометијаном, те одбегне, преруши се у мушко одело и под именом Вавиле ступи у манастир Св. Васијана у Цариграду. Но како је муж њен непрестано трагао за њом, то је она била принуђена да промени многа места, као Емесу, Синај, Јерусалим, Бејрут, и најзад опет дошла у Цариград. Замонашила се у 25. години и подвизавала се 75 година. Живела свега 100 година, и као игуманија једног манастира у Цариграду мирно скончала и преселила се у радост Господа свога 492. године.

4. **Преп. Јефтимије Дохијарски и ученик му Неофит.** Срби по происхођењу, и сродници високих аристократа византијских. Јефтимије, најпре друг св. Атанасија и економ његове лавре, а потом оснивач манастира Дохијара. Упокојио се мирно 990. год. Његов синовац Неофит наследио свога стрица као игуман Дохијара, умножио братство и саградио велику цркву. Упокојио се почетком XI столећа.

5. **Св. Симеон Метафраст.** Даровити Цариграђанин. Имао светско и духовно образовање. Постао царским логотетом и првим великашем на двору. Но живео чисто и непорочно као истински аскет. Одликовао се и великом храброшћу војничком и мудрошћу државничком. Због тога га је цар Лав Мудри веома ценио и једном га слао на Крит да преговара о миру с Арапима, који у то време беху заузели ово острво. Свршивши успешно ову своју мисију, он се врати у Цариград, и ускоро повуче од света и светских послова. Писао житија светитеља, и то саставио нових 122 животописа и исправио 539 животописа. Упокојио се око 960. године. Из тела његовог потекло благоухано и целебно миро.

6. **Преп. Теоктиса Пароска.** Рођена на острву Лесбосу она се замонашила у својој 17. години. Дивљи Сарацени ударе на то острво и заробе све што им дође под руку, па и Теоктису са сестром јој. Ка-

да Сарацени изведу робље на пазар на острву Паросу, Теоктиса побегне из гомиле и сакрије се. Сакрије се усред острва у неки запуштени храм, где се подвизавала 35 година. Упокојила се мирно 881. године.

Светитељ Симеон, метафраст прозвани, Он
посвети цркви талант богодати, Он
љубљаше свеце, Божије другове, И описа
дивно подвиге њихове, Подвиге у духу,
подвиге у телу, Подвиг мисаони и подвиг
на делу. Он друг веран беше другова
Божијих, Од свих људи у свет Богу
најмилијих. Он љубљаше оне које и Бог
љуби, Кроз 'то љубав своју ка Богу удуби.
Од љубави к Богу Симеон зааца, И ко
ћилим везен исписа житиЈа, Поколења нова
на све четир' стране Душе своје дивним
витештвом да хране, Гледећи примере
витештва светачког Следећи стопама
учења отачког. О диван је Бог наш посред
светитеља, О диван је Господ —
Створитељ ангела.

РАСУЂИВАЊЕ

После дугог растанка са својим другом Пајсијем посети овога Јован Колов и ступи с њим у разговор. Питаху један другог, какву је ко врлину за толико време обрео. Рече Пајсије: „Никад ме сунце не виде да једем." Рече пак Јован Колов: „А мене никад не виде да се гневим." Учећи братију у скиту, св. Јован употребљавао је ову причу о покајаној души човечјој: „У неком граду живела лепотица жена, но блудница, која имаше много љубавника. Кнез неки предложи тој жени, да ће је узети себи за жену, ако му се обећа, да ће живети чесно и верно у браку. Она се обећа. Кнез је узме у свој двор и венча се са њом. Сазнавши за ово, њени пређашњи љубавници реше се, да је некако врате к себи на стари пут. Но нису смели ићи на очи кнезу, него пођоше позади двора и почеше звиждати. Чу жена звиждање и познаде. Па брзо запуши уши своје и склони се у унутрашњу одају двора, и закључа врата за собом. Тако се избави нових искушења." Св. Јован објашњавао је ову причу овако: жена блудница — то је душа, њени љубавници — страсти, кнез — Христос, унутрашња одаја — небеска обитељ, љубавници што звижде и маме — демони. Ако душа буде непрестано окретала се од страсти својих и прибегавала Богу, то ће се и страсти и демони устрашити и побећи од ње.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам појаву ангела Павлу у ноћи на бури (Дела ап. 27) и то:

1. како се ноћу јави ангел Божји Павлу и рече му, да се не боји јер ће бити спасен и он и сви с њим,
2. како Павле саопшти то људима на лађи и много их охрабри.

БЕСЕДА **о спасавајућој благодати**

Благодаћу сте спасени (Еф. 2, 5—8)

Ко може појмити и признати, да смо ми благодаћу спасени? Да смо спасени не нашим заслугама и делима него благодаћу — Божјом, ко то може појмити и признати? То може појмити и признати само онај, ко је појмио и видео с једне стране бездну смрти и трулежи, у коју је човек грехом био низвргнут, и с друге стране висину части и славе, на коју је човек уздигнут у Царству небеском, у свету бесмртном, у дому Бога живога — само онај може то и појмити и признати. Неко дете путоваше по ноћи, и спотицаше се и падаше из рупе и рупу, из јаме у јаму, док најзад, не паде у једну предубоку јаму, из које ни на који начин само не могаше изаћи. И кад се дете предаде у руке својој судбини и мишљаше да му је ту крај, наједанпут неко стаде више јаме пусти дуг конопац детету и викну му, да се ухвати и држи чврсто за конопац. То беше неки царски син, који узе дете, опра га и одену га, и одведе га у свој двор, и постави га поред себе. Да ли се ово дете својом заслугом и својим делом спасе? Никад и никако. Његова је сва заслуга што се ухватило за дотурени му крај конопа, и што се држало за коноп. Чиме је, дакле, дете спасено? Милошћу сина царевога. У односу Бога према људима та милост се назива благодат. *Благодаћу сте спасени.* Ове речи понавља апостол Павле два пута у кратком размаку, да би верни знали и запамтили.

Знамо и ми, браћо, и памтимо, да смо благодаћу спасени кроз Господа Исуса Христа. Били смо у чељустима смрти, и дарован нам је живот у двору Бога нашега.

О Господе Исусе Христе, спаситељу наш, Тобом смо спасени. Теби слава и хвала вавек. Амин.

10. НОВЕМБАР

1. **Св. апостоли Олимп, Ераст, Кварт, Родион, Сосипатер и Терције.** Беху сви из Седамдесет апостола. Последња тројица спомињу се још и на другом месту, и то: Родион 8. априла, Сосипатер 28. априла а Терције 30. октобра. Св. Олимп и Родион беху следбеници апостола Петра; и када Петар пострада, пострадаше и они, јер по заповести Нероновој бише обезглављени. Ераст био најпре економ цркве Јерусалимске, а потом епископ у Панеади Палестинској. Кварт био епископ у Бејруту; много је страдао но многе је и привео вери Христовој. Сосипатер био епископ у Иконији; а Терције био другим епископом у истој тој Иконији. Духовно војеваху, победници бише, и венцима се славе увенчаше.

2. Св. муч. Орест. Из града Тијане у Кападокији. Св. Орест беше хришћанин од рођења и лекар по занимању. Би истјазаван сурово неким опаким кнезом Максимином у време царовања Диоклецијанова. Када га кнез најпре саветоваше, да се одрекне Христа и поклони идолима, одговори Орест: „Кад би ти познавао силу Распетога, ти би одбацио лаж идолску и поклонио би се Бсгу истиноме." За то би бијен много, па струган и трзан, па опаљиван врелим гвожђем, па најзад бачен у тамницу, да умре од глади. Седам дана проведе Орест млади без хлеба и воде. Осмог дана поново би изведен пред кнеза, који му поче страшно претити мукама. На то му Орест одговори: „Готов сам сваке муке претрпети имајући знамење Господа мога Исуса Христа изображено на срцу моме." Тада нареди кнез, те му ударише у ноге 20 клинаца гвоздених, па везаше за коња и најурише по трњу и камењу, докле мученик Божји не издахну. На том месту где беше тело Оресто бачено, јави се неки човек светао као сунце, па сабра све кости Орестове и пренесе их на једно брдо близу града Тијане, и ту чесно сахрани. Овај дивни светитељ Орест јавио се св. Димитрију Ростовском и показао му све своје ране на телу.

3. Св. **Нон,** еп. **илиопољски.** Беше се прочуо као велики подвижник у Тавенском манастиру у Мисиру, због чега би изабран за епископа 448. године на епархију Едеску. Доцније пређе на епархију Илиопољску. Овде он обрати 30000 Арапа у веру Христову. По смрти еп. Ива св. Нон поново се врати у Едесу, где остане до смрти, наиме до 471. године када се и упокоји. По његовим молитвама обраћена у веру Христову знаменита грешница Пелагија, која се после прославила светошћу живота свога (Види 8. октобар).

Млади Орест младост не пожали,
Пред судијом Христом се похвали,
Живим Богом, јединим и светим,
За род људски на Крсту Распетим.
Орест свети, шибан по плећима,
паруга се мртвим идолима;
Орест дивни на огњу спаљиван,
Росом Духа Божјег прохлађиван.
У ноге му чавле ударише, Све му
тело ранама покрише:

Духом силан Орест се мољаше,
Благодарност Богу одаваше,
Што га мука таквих удостоји,
Што га себи за сина посвоји. О
Оресте, Божји угодниче, И за
Христа храбри мучениче,
Помози нам до последњих дана,
Помози нам твојим молитвама,
И ми чесно живот да кончимо,
Раја с тобом да с' удостојимо.

РАСУЂИВАЊЕ

Пречудни путеви Божјег Промисла показали су се у једном изузетном и чудесном догађају у манастиру Дохијару у време блаженог Неофита, синовца св. Јефтимија. Када по смрти Јефитмијевој Неофит отпоче зидати нову и већу цркву св. Николају чудотворцу, нестаде му средстава, и он се поче молити Богу за помоћ. И Бог му поможе на један чудесан начин. Према Дохијарском манастиру лежи острво Лонгос или Сика. На том острву имаше Неофит један омањи метох, близу кога налазио се један кип човечји од камена. На том кипу стајало је написано: „Ко мене удари у главу, наћи ће много злата." Многи су ударали кип у главу, но нису ништа нашли. Пош-

ље Неофит неким послом манастирског послушника Василија. Овај Василије једног дана стајао пред статуом и чудио се тајанствености онога натписа. Уто сунце се роди, и статуа баци своју сенку према западу. Василије узе камен и удари у главу сенке, и ту поче копати, и нађе котао пун златних новаца. Одмах отрчи и јави игуману Неофиту. Игуман одреди тројицу чесних монаха, да иду с Василијем на манастирској лађици и донесу злато. Оду, дакле, ови монаси, натоваре злато на лађицу и пођу обратно. Но кад су били на мору, ђаво им утисне у главу мисао, да се дочепају тога злата сами за себе. И она тројица чудесних монаха, прелештени ђаволом, вежу Василија конопом, обесе му камен о врат и баце га у море. Кад је Василије пао на дно мора, наједанпут му се јаве архангели Михаил и Гаврил као два светла младића, узму га, пренесу у Дохијарску цркву и метну га у закључану цркву пред царске двери. Сутрадан када монаси уђоше у цркву, нађоше Василија везана где лежи пред олтаром. Игуман га испита и сазна чудесан догађај са њим. У том стигоше и она три монаха који, видевши Василија жива беху као громом поражени. Њих игуман достојно казни, и злато узе и доврши цркву, но не посвети је св. Николи него св. архангелима Михаилу и Гаврилу. Ето зашто се стара Јефтимијева црква у Дохијару назива црква св. Николе, а нова пак св. архангела Михаила и Гаврила.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно спасење Павлово од змије (Дела ап. 27) и **то:**

1. како Павле зграби грања и баци на огањ,
2. како отровна змија искочи из огња и ухвати му се за руку,
3. како он отресе змију и не би му ништа.

БЕСЕДА

о јединoм миру и измиритељу

Јер је он мир наш који обоје састави уједно (Еф. 2. 14)

Између Израиљаца и незнабожаца зјапио је бездан, који нико од смртних није могао испунити и поравнати. Господ Христос једини могао је то учинити, и Он је то учинио. Оно што је било удаљено, Он је приближио и спојио. Чиме? *Крвљу Својом.* Наиме, Својом жртвом Он је заменио све остале жртве. Тиме је Он искупио и Собом заменио сву природу, од које су људи узимали и Богу (односно боговима) на жртву приносили. Једна је жртва довољна и за Израиљце и за незнабошце — то је жртва Христова. Даље, крв животињска делила је Израиљце и незнабошце, и по месту где је приношена, и по божанству коме је приношена, и по врсти животиње која је ■приношена, и по начину како је приношена. Сада је крв Христова пречиста дошла наместо све оне крви, и ова крв Христова уједињава, збратимљава Израиљце и незнабошце. И једни и други постају

крвна браћа, као што смо и ми сви верни крвна браћа, због крви Христове, којом се искуписмо од клетве и којом се и сада хранимо. *Међу стење ограде:* која је делила и растављала, Он разори, и састави руке и срца Израиљаца и незнабожаца. Чиме? *Тијелом Својијем.* То јест: живом истином, ваплићеном истином у Себи. Сен законска замењивала је истину код Израиљаца а басне код незнабожаца. Обо-*Ц* то Он удаљи и показа живу истину у телу. И свет виде и обрадова се.

О Господе Исусе Христе, преблаги Искупитељу наш, уједини срца нас верних Твојих. Теби слава и хвала вавек. Амин.

11. НОВЕМБАР

1. **Св. вел. муч. Мина.** Мисирац по пореклу и војник по занимању св. Мина, као истинити хришћанин, не могаше гледати одвратно жртвоприношење идолима, те напусти и војску, и град, и људе, и све, па оде у пусту планину. Јер лакше беше св. Мини живети с дивљим зверовима неголи с људима незнабожним. Једног дана прозре св. Мина из даљине незнабожачко празновање у граду Катуанији, па се спусти у град, и пред свима објави своју веру у Христа Бога живог а изобличи идолопоклонство и незнабоштво као лаж и мрак. Кнез града тога, неки Пирос, упита Мину ко је и шта је. Одговори му светитељ: „Отаџбина ми је Мисир, име ми је Мина, био сам официр, но видећи идолопоклонство, одрекох се ваших почасти. Сад дођох да пред свима објавим Христа мога као Бога истинога, да би и Овај мене објавио као Слугу Свога у Царству небеском." Чувши ово, Пирос стави Мину светога на велике муке. Шибаху га, стругаху гвозденим четкама, опаљиваху свећама, и мучаху разним другим мукама, па га најзад мачем посекоше. Тело му бацише у огањ, да га не би хришћани узели, но хришћани ипак спасоше од огња неке делове. Те остатке они чесно сахранише, а доцније они бише пренети у Александрију и тамо сахрањени, и над њима црква саграђена. Пострада св. Мина око 304. године и пресели се у Царство Христово. Но би и оста велики чудотворац у обадва живота, и на земљи и на небу. Ко год је св. Мину славио и на невољи у помоћ га са вером призивао, томе је он помогао. Више пута јављао се као ратник на коњу, да помогне вернима или да казни неверне.

2. **Св. муч. Стефан Дечански, краљ српски.** Син краља Милутина и отац цара Душана. По наређењу необавештеног оца био ослепљен, а по наређењу лакомисленог сина био у старости удављен. При ослепљењу јавио му се св. Никола у храму на Овчем пољу, и показао му његове очи рекавши: „Стефане, не бој се, ево твојих очију на моме длану, у своје време ја ћу ти их вратити." Пет година провео у Цариграду као заточеник у манастиру Сведржитеља (Пантократора). Својом мудрошћу и подвигом, кротошћу и благочешћем, трпељивошћу и благодушношћу превасходио је Стефан не само све

монахе у манастиру него и сав Цариград. Када се наврши 5 година, јави му се опет св. Никола и рече му: „Дошао сам да испуним своје обећање." И осени слепог краља крсним знамењем, и краљ прогледа. Из благодарности Богу саградио храм Дечански, једно од ретко дивних дела византијске уметности и један од најзнаменитијих споменика негдашњег српског благочешћа. Св. краљ Стефан са св. Савом и св. кнезом Лазаром чини једну прекрасну тријаду од светости, благородства и самопожртвовања, које је народ српски дао. Као мученик проживео свој земни век, и као мученик скончао 1336. године примивши венац бесмртне славе од Сведржитеља, коме је верно послужио.

3. **Св. муч. Виктор и Стефанида.** Виктор беше Римљанин и војник по занимању. Мучен за Христа у време цара Антонина. За време његова мучења нека млада жена Стефанида изјави, да је и она хришћанка. Виктор би посечен а Стефанида растргнута будући везана једном ногом за врх једне палме а другом за врх друге палме.

4. **Св. муч. Викентије ђакон.** Из Сарагоске епархије у Шпанији. Страшно намучен за Христа Господа, и најзад испечен на гвозденој решетки. Предао дух свој Богу 304. године. Тело му почива у Риму у цркви његовог имена.

5. **Преп. Теодор Студит.** Знаменити игуман Студијског манастира, велики страдалник за иконе, мудри устројитељ манастирског живота, богодухновени учитељ Православља и чудесни подвижник. Упокојио се у Цариграду 826. године у 68. години старости своје.

6. **Св. Урошица, кнез српски.** Син краља Драгутина. И у браку очувао чистоту и целомудреност. Из гроба му миро потекло.

Мучен и прогоњен свети краљ Дечански
муке и гоњења поднесе хришћански, И
кад се чињаше од свију побеђен. Он
победник беше, силан, неповређен. Свог
оца победи дугом трпљивошћу, А
Кантакузена дубоком мудрошћу.
Симониду јетку победи ћутањем, А
Шишмана цара богопбуздањем. Од свог
Силног сина он силнији беше — Увек су
силнији они што не греше. Земаљска се
сила свршава без сјаја, А небеској сили
нигде нема краја. Стефан краљ
Дечански, кротак и умилан, Од небеске
силе он бејаше силан/ Од Христа му
беше н сила и слава, Од Христа му
живот, престо и држава. То увиде
Стефан, и то исповеди, Зато све
душмане на крају победи. Помоли се за
нас, о чудесни краље, Да нам Бог
спасење и милост пошаље.

РАСУЂИВАЊЕ

Ако је икад седео на престолу земаљскога царства цар светитељ, то је био свети краљ Стефан Дечански. Грци, који су Словене иначе сматрали варварима, дивили су се красоти душе св. Стефана као једном најређем чуду тога времена. Када цар Кантакузен посла к Ми-

лутину неким државним послом игумана манастира Пантократорова, између осталога упита краљ Милутин и о своме сину Стефану. „Питаш ме, краљу, о другом Јову", рече му игуман, „буди уверен, да његова убогост стоји више твоје краљевске величине." Цар грчки најпре је поступао са слепим Стефаном врло сурово: прво га затвори у једно одељење дворца, и забрани свакоме приступ к њему; а потом га преда у манастир Пантократор, с тим, да би тамо под тешким подвигом монашким ослабио и пропао. Но блаженог Стефана Бог је чувао, и он је подносио подвиге поста и молитве као најбољи монах. О мудрости његовој почело се говорити по целом Цариграду. И цар га је почео уважавати и чешће од њега савете тражити. Тако нпр. св. Стефан је допринео да се сруши чувена јерес Варламова, против које се борио св. Григорије Палама (в. Синаксар II недеље Часног поста). Варлам се у то време налазио у Цариграду, и вештом сплетком био је задобио за своје мишљење многе великаше у цркви и на двору. У недоумици цар призва Стефана и упита шта да ради са Варламом. Мудри Стефан му одговори речима Псалмиста: омрзох, Господе, оне који тебе мрзе! И још рече: „Опасне људе треба изгонити из друштва." Чувши ово, цар Кантакузен одмах протера Варлама с бешчешћем из престонице.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесну моћ исцељења у апостола Павла (Дела ап. 28) и то:

1. како Павле помоли се и метну руке на оца Поплијева, и исцели га од срдобоље,
2. како и многе друге у том месту тако исцели.

БЕСЕДА

о Творцу новог човека

Да оба сазида собом у једног новог човека творећи мир (Еф. 2, 15)

Дошавши на земљу, човекољубиви Господ дошао је свима људима а не само некима. Јевреји су очекивали Месију, Он је дошао као Месија. Незнабошци су очекивали Искупитеља, Он је дошао као Искупитељ. Он је дошао с подједнаком љубављу и Јевејима и незнабошцима. Трећега није никога ни било на земљи осим Јевреја и незнабожаца. Јевреји су једини у свету веровали у једнога Бога; незнабошци су се клањали идолима. Но и Јевреји су били помрачили веру своју безакоњима својим, те нису знали ништа. И тако по незнању били су се изједначили и Јевреји и незнабошци. А поготову и по греховном проклетству, које је од Адама бременило црну земљу. Као што стари Адам није припадао само Јевејима него и незнабошцима, јер су и једни и други произашли из њега, тако ни Нови Адам није припадао само једнима од њих него обојима, јер је спасао обоје. Господ Исус није се могао приволети ни царству Јевејском,

тј. царству празног законског формализма, нити пак царству Јелинском (односно незнабожачком уопште), тј. царству натуралистичких басни и демонских бајања и врачања. Но Он је узео оба болесника, и оба исцелио. Оба је исцелио и сазидао у новог човека. А то је Црква Божја. Тако је Господ упразнио и одбацио и Јеврејство и Јелинство, и саздао Цркву Своју свету.

О Господе Исусе, свеблаги и свемудри, све је добро и све је мудро изнад речи што си учинио. Теби слава и хвала вавек. Амин.

12. НОВЕМБАР

1. **Св. Јован Милостиви.** Патријарх александријски. Рођен на острву Кипру у кнежевској фамилији. Отац му беше кнез Епифаније. Васпитан од детињства као прави хришћанин. На наваљивање родитеља он се ожени и имаде деце. Но по Божјем Промислу преселише се из овог живота у онај и деца му и жена. Чувен због милосрђа и благочешћа Јован би изабран за патријарха александријског у време цара Ираклија. Десет година управљао црквом Александријском као истински пастир, чувајући је од незнабожаца и јеретика. Био је узор кротости, милосрђа и човекољубља. „Ако желиш благородства", говорио је он, „не тражи га у крви него у добродетељи, јер то је право благородство." Сви свети одликовали су се милосрђем, али св. Јован беше се сав предао овој дивној добродетељи. Литургишући једном, сети се патријарх речи Христове: *ако принесеш дар свој к олтару и онде се опоменеш да брат твој има нешто на те* (Мат. 5, 23—24), и сети се да један од клирика ту у цркви има злу вољу на њега; он брзо остави свете дарове, приђе томе клирику, паде му пред ноге и замоли га за опроштај. И тек када се измири с тим човеком, врати се ка жртвенику. Једном опет идући цркви Св. Кира и Јована, догоди се да га срете нека бедна удовица и поче му говорити о беди својој. Пратиоци патријархови осетише досаду од дуга жалбовања женина, па ће рећи владици, да пожури у цркву на службу, и после службе може чути ту жену. Одговори им св. Јован: „А како ће сад Бог мене послушати, ако ја њу не послушам?" И не хте се кренути с места док не чу удовичину жалбу до краја. Када Персијанци ударише на Мисир, патријарх Јован седе у лађу да се удаљи од напасти. Успут се разболи и стигавши на Кипар умре у своме месту рођења, 620. године, и пређе у царство бесмртно Господа свога. Мошти његове чудотворне пренете најпре у Цариград, потом у Буда Пешту и најзад у Пресбург.

2. **Св. пророк Ахија.** Из Силома. Пророковао на 1000 година пре Христа. Прорекао Јеровоаму слуги Соломоновом, да ће се зацарити над 10 колена Израиљевих **(I** Цар. 11, 29).

3. **Преп. Нил Синајски.** Био најпре префект у престоници, Цариграду. Као ожењен човек имао једног сина и једну ћерку. Виде.ћи порочан живот престонички он се договори са женом, да се удаље

НОВЕМБАР

тј. царству празног законског формализма, нити пак царству Јелинском (односно незнабожачком уопште), тј. царству натуралистичких басни и демонских бајања и врачања. Но Он је узео оба болесника, и оба исцелио. Оба је исцелио и сазидао у новог човека. А то је Црква Божја. Тако је Господ упразнио и одбацио и Јеврејство и Јелинство, и саздао Цркву Своју свету.

О Господе Исусе, свеблаги и свемудри, све је добро и све је мудро изнад речи што си учинио. Теби слава и хвала вавек. Амин.

12. НОВЕМБАР

1. **Св. Јован Милостиви.** Патријарх александријски. Рођен на острву Кипру у кнежевској фамилији. Отац му беше кнез Епифаније. Васпитан од детињства као прави хришћанин. На наваљивање родитеља он се ожени и имаде деце. Но по Божјем Промислу преселише се из овог живота у онај и деца му и жена. Чувен због милосрђа и благочешћа Јован би изабран за патријарха александријског у време цара Ираклија. Десет година управљао црквом Александријском као истински пастир, чувајући је од незнабожаца и јеретика. Био је узор кротости, милосрђа и човекољубља. „Ако желиш благородства", говорио је он, „не тражи га у крви него у добродетељи, јер то је право благородство." Сви свети одликовали су се милосрђем, али св. Јован беше се сав предао овој дивној добродетељи. Литургишући једном, сети се патријарх речи Христове: *ако принесеш дар свој к олтару и онде се опоменеш да брат твој има нешто на те* (Мат. 5, 23—24), и сети се да један од клирика ту у цркви има злу вољу на њега; он брзо остави свете дарове, приђе томе клирику, паде му пред ноге и замоли га за опроштај. И тек када се измири с тим човеком, врати се ка жртвенику. Једном опет идући цркви Св. Кира и Јована, догоди се да га срете нека бедна удовица и поче му говорити о беди својој. Пратиоци патријархови осетише досаду од дуга жалбовања женина, па ће рећи владици, да пожури у цркву на службу, и после службе може чути ту жену. Одговори им св. Јован: „А како ће сад Бог мене послушати, ако ја њу не послушам?" И не хте се кренути с места док не чу удовичину жалбу до краја. Када Персијанци ударише на Мисир, патријарх Јован седе у лађу да се удаљи од напасти. Успут се разболи и стигавши на Кипар умре у своме месту рођења, 620. године, и пређе у царство бесмртно Господа свога. Мошти његове чудотворне пренете најпре у Цариград, потом у Буда Пешту и најзад у Пресбург.

2. **Св. пророк Ахија.** Из Силома. Пророковао на 1000 година пре Христа. Прорекао Јеровоаму слуги Соломоновом, да ће се зацарити над 10 колена Израиљевих (**I** Цар. 11, 29).

3. **Преп. Нил Синајски.** Био најпре префект у престоници, Цариграду. Као ожењен човек имао једног сина и једну ћерку. Видећи порочан живот престонички он се договори са женом, да се удаље

из света. Тако и учине. Жена са ћерком оде у неки женски манастир у Мисир, а Нил са сином Теодулом на гору Синајску. Пуних 60 година подвизавао се св. Нил на Синају. Написао прекрасне књиге о духовном животу. Упокојио се мирно око 450. године у 80. години живота земаљског и преселио се у блажени живот небески. Његова је света реч: „Телесне страсти воде своје порекло од телесних потреба; и против њих је нужна уздржљивост; а страсти душевне рађају се од потреба душевних, и против њих је нужна молитва."

4. **Преп. Нил Мироточиви.** Родом из Мореје. Као јеромонах дошао са својим стрицем у Свету Гору. Подвизавао се као отшелник у пустом месту званом Свети Камени. Када се упокојио, из њега потекло миро у таквом обиљу, да се са врха горе сливало у море. То чудотворно миро привлачило је болесне људе са свих страна. Ученик св. Нила осети досаду од множине посетилаца, те се у молитви пожали на свога духвног оца, св. Нила. И мироточење наједном се пресече. Св. Нил се подвизавао у пуном смислу као древни светитељи. Упокојио се у 17. столећу.

Свети Нил Синајски монасима збори: —
Исусово име у срцу говори! Срце своје
вежбај у незлобивости, Тело у чистоти и
уздржљивости. Ако си увређен, претрпи
увреду, Тако ће увређач осетит позледу.
Плачи за грешником и кад напредује: Он у
сусрет правди вечитој путује. Ако трпиш
беде, оне теби служе. Те беде су трње, на
ком расту руже. Кад се Богу молиш,
пријатност не проси, Но проси што души
користи доноси. Смрти се не плаши, ал
чекај смрт тела; Пре стида од људи стиди с'
од ангела. Клони с' искушења и сам га не
тражи, Но кад само доре, јунак се покажи;
Ко се благим Христом често причешћује,
Христос ко у храму у њему станује, Са
људима мало и ретко говори А са Богом
често, и све чвршће збори. — Тако Нил
Синајски монахе учаше, И све речи своЈе
делом сведочаше.

РАСУЂИВАЊЕ

Многим светим људима и женама откривено је раније, кад ће умрети и променити животом. То је велики дар неба. Но не чекајући овај дар, ми недостојни треба сваки дан покајањем да се готовимо за исход. Од људи се може и побећи а од Бога никад. Када св. Јован Милостиви бежаше од Персијанаца из Мисира, јави му се на лађи неки светао муж са златним скиптром у руци и рече му: „Цар царева призива те к Себи." Јован разумеде ове речи и поче се приготовљавати за смрт, која ускоро и наступи. Св. краљу Стефану Дечанском јављао се чешће омиљени му светитељ Николај, па му се он јавио и пред смрт и рекао му: „Стефане, приготови се за СВОЈ ИС-

ход, скоро ћеш предстати Господу." По милосрђу ова два светитеља били су врло слични. Од неизмерног блага, којим је Јован располагао као патријарх при цркви Александријској он је на самрти имао само трећину једног динара, и то је наредио да се да сиромасима. А када Дечански беше у манастиру Пантократору у Цариграду, посла му тајом неки милостиви великаш српски знатну суму новца: „Благодарим добром господину за љубав", одговори Стефан доносиоцу, „но учиниће ми већу радост, ако новац, намењен мени, буде он раздавао сиромасима."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам храброст апостола Павла (Дела ап. 28) и то:

1. како он две године сећаше у оковима у Риму,
2. како слободно проповедаше Јеванђеље незнабошцима и Јеврејима не бојећи се никога,
3. како га од проповедања Христа не може одвратити ни оков ни тамница, ни сама смрт.

БЕСЕДА

о томе како туђинци посташе чељад у дому

Тако дакле више нијесте туђи и дошљаци него сажитељи светитеља и домаћи Богу (Еф. 2, 19)

Пре доласка Христа Господа изгледало је, да су само Јевреји блиски Богу а незнабошци даљни. У самој ствари и Јевреји и незнабошци подједнако су били удаљени од Бога и од истинског богопоштовања. Тада дође Он, Христос Спаситељ, и *благовести мир вама, даљнима и блискима,* и још кроз то приведе обоје, тј. и Јевреје и незнабошце, у *једноме духу ка Оцу.* У новој твари, или новом човеку, или цркви Божјој, један је дух; и свак ко ступа у цркву Божју, прима тога духа, тако да ма колико да се повећава број чланова цркве, увек остаје један дух Божји; и ма колико народа и племена и раса да ступе у цркву Божју, дух се не мења, но остаје вазда за вазда један и исти дух. Ето зашто ви незнабошци нисте *туђи и дошљаци у* цркви, но као и сви остали чланови цркве *сажитељи светитеља и домаћи Богу.* Јер црква је на светости заснована, и њен камен темељац јесте Светац над свецима, и према плану сви чланови њени треба да су свети. Светима се називају и сви они, који живљаху пре Христа но очекиваху Христа и надаху се у Њ, као и они који живљаху после Христа признавајући Христа као Господа Сина Божјег, као Спаситеља, Искупитеља, Васкрситеља и Судију. Грех дели и отуђује од Бога. Но кроз Христа Господа деоба и отуђеност ишчезе, и сви верни, били они пређашњи Јевреји или незнабошци, посташе домаћи Богу. Све због и кроз Господа Исуса Христа.

О браћо моја, Господ Христос нам је даровао нешто више и драгоценије од овог живота — даровао нам је мир и пријатељство с Богом. А ово је веће и драгоценије од живота у отуђености од Бога.

О Господе Исусе Христе, Миротворче и Миродавче, одржи нас до краја у миру с Богом. Теби слава и хвала вавек. Амин.

13. НОВЕМБАР

1. **Св. Јован Златоуст.** Патријарх цариградски. Рођен у Антиохији 354. године од оца Секунда војводе и матере Антусе. Учећи грчку филозофију Јован се згнуша на грчко незнабоштво и усвоји веру хришћанску као једину и свецелу истину. Би Јован крштен од Мелетија, патријарха антиохијског, а потом и његови родитељи примише крштење. По смрти родитеља замонаши се Јован и поче се строго подвизавати. Тада написа књигу „О свештенству", и тада му се јавише св. апостоли Јован и Петар проричући му велику службу, велику благодат али и велико страдање. Када је требало да буде посвећен за свештеника, јави се ангел Божји истовремено и патријарху Флавијану (после Мелетија) и самом Јовану. А када га патријарх рукополагаше, видеше сви бела светла голуба над главом Јовановом. Прослављен због мудрости, подвига и силе речи, би Јован изабран по жељи цара Аркадија, за пратријарха цариградског. Шест година управљаше црквом као патријарх са несравњивом ревношћу и мудрошћу. Посла мисионаре незнабожачким Келтима и Скитима; сузби симонију у цркви збацивши многе епископе — симонисте; рашири милосрдну делатност цркве; написа нарочити чин свете Литургије; постиди јеретике; изобличи царицу Евдоксију; растумачи Свето Писмо својим златним умом и језиком, иостави цркви многе драгоцене књиге својих беседа. Народ га прослави, завидљивци га омрзоше, царица га двапут посла у изгнанство. У изгнанству проведе 3 године, и сконча на Крстов дан 14. септембра 407. године у месту Команy у Јерменији. Пред смрт опет му се јавише св. апостоли Јован и Петар, као и св. муч. Василиск (22. маја), у чијој цркви прими последње причешће. „Слава Богу за све!" беху његове последње речи, и с тим речима душа се златоустог патријарха пренесе у Рај. Од моштију Златоустових глава му почива у Успенском храму у Москви, а тело у Ватикану у Риму.

2. **Св. муч. Антонин, Никифор, Герман и Манета.** Прва Јројица, видевши једанпут како незнабошци о неком свом празнику клањају идолима са виком и игром, изађоше неустрашиво пред гомилу и почеше проповедати јединог Бога у Тројици. Началник Кесарије Палестинске, у којој се ово и догоди, Фирмилијан, толико се раздражи овим поступком тројице хришћана, да нареди одмах да им одсеку главе. Манета беше девица хришћанка. Она следоваше за мученицима, када их вођаху на губилиште. И она би ухваћена и после љутих истјазања на огњу спаљена. Пострадаше сви 308. године и преселише се у радост вечну Бога вечнога.

3. **Преп. муч. Дамаскин.** Рођен у Галати у Цариграду, и најпре се звао Дијаманди. У младости живео неморално, тако да се и потур-

чио. Тад наста горко кајање код њега, и он оде у Св. Гору, где се као монах строго подвизаваше 12 година у Лаври св. Атанасија. Но жељан мучеништва, ради очишћења греха, он оде у Цариград и поче ићи по џамијама, крстити се и викати Турцима, како је њихова вера лажна, и како је Исус Христос Бог и Господ. Би посечен пред капијом Фанара 13. новембра 1681. године. Мошти му почивају на Халки у ман. Св. Тројице.

Црква слави светога Јована,
Златоуста Богом дарована,
Христовога великог војника,
што је цркви и понос и дика.
Дубокога и срца и ума, А на
речи харфа златоструна, Он
порони у дубине тајни, И
улови бисер звездосјајни; Он
се диже небу у висине, И
објасни божанске истине;
Историји сагледа дужину, Сву
ЈС даде Божијему Сину.

Он нам откри греховне ужасе, И
врлине што човека красе;
Показа нам најмилије тајне, И
све сласти Раја милобајне.
Јеванђелист, тумач Јеванђеља, И
носилац духовног весеља, Ко
апостол ревнова за Христа, Ни
уз какву неправду не приста: Ко
мучени он прими мучење —
Мучење је залог за спасење —
Христов слута показа се прави,
Зато црква Златоуста слави.

РАСУЂИВАЊЕ

Казна и награда! Ово обоје у Божјим рукама. Но као што је овај живот земаљски само сенка правога живота на небесима, тако је казна и награда овде на земљи само сенка праве казне и награде у вечности. Главни гонитељи светитеља Божјег Златоуста били су: Теофил, патријарх александријски и царица Евдоксија. По мученичкој смрти Златоустовој обоје њих постиже љута казна. Наиме: Теофил полуди, а царицу Евдоксију истера из двора цар Аркадије. Евдоксија се ускоро разболи од неизлечиве болести, и ране се отворише по телу њеном и црви закипеше из рана. Такав смрад од ње се распростираше, да не беше лако човеку ни улицом проћи испред њеног дома. Лекари употребише све најбоље мирисе и аромате и кадила, само да колико-толико сузбију смрад од скверне царице, али мало у том успеваху. Најзад умре царица у смраду и мукама. Али и по смрти Божја рука тежаше на њој. Ковчег с њеним телом тресао се дан и ноћ кроз читавих 34 године, све док цар Теодосије не пренесе мошти св. Златоуста у Цариград.

А шта се догоди са Златоустом после смрти? Награда — какву само Бог може дати. Аделтије, епископ арапски који прими Златоуста изгнаника у свој дом у Кукусу, по смрти Златоустог мољаше Бога, да му јави, где се налази душа Јованова. Једном тако на молитви би Аделтије као ван себе, и виде јуношу светла, који га вођаше по небесима и показиваше му редом јерархе, пастире и учитеље цркве називајући сваког по имену. Но Јована ту не виде. И поведе га ангел Божји ка изласку из Раја, а Аделтије беше жалостан. Када га ангел упита за узрок његове жалости, Аделтије одговори, да му је жао што не виде љубимога му учитеља Јована Златоуста. Одговори му ангел: „Тога не може видети човек док је у телу, јер он је код Божјег престола, заједно са херувимима и серафимима."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно створење света (Постања 1) и то:
1. како Бог у почетку створи небо и земљу,
2. како земља би без вида и устројства,
3. како се дух Божји дизаше над водом.

БЕСЕДА

о темељу и о камену крајеуголном

Назидани на темељу апостола и пророка,
гдје је камен од угла сам Исус Христос (Еф.2, 20)

Темељ апостола и пророка, то је, браћо, живот и рад апостола и пророка. То је Стари и Нови Завет. Ко спаја апостоле и пророке? Христос Господ. Без Њега нити би пророк разумео апостола, нити апостол пророка. Он је пак испуњење пророка и сведочанство апостола. Тако је Он угаони камен, који везује пророке и апостоле, и држи их уједно, као што угаони каменови држе уједно дуварове. И цео Стари и Нови Завет уједињује се у Њему, налазе смисао у Њему, окрећу се око Њега, надахњавају се Њиме, држе се Њиме — Господом Исусом Христом. Незнабошци и Јевреји где би се састали и где разумели ако не у Исусу Христу Господу? Нигде осим у Њему. У Њему и кроз Њега они се сједињују у једног Новог Човека, у једно бесмртно тело, у једну свету и саборну цркву. И тело и душа састају се у вишем, светом пријатељству, само кроз Господа Исуса. Веза душе и тела је била непријатељска све до Његовог доласка у телу; и то непријатељство ишло је на пагубу душе. Он је измирио и осветио обоје. Тако је Он постао камен угаони сваког бесмртног и богоугодног зидања, тицало се то појединог човека, или породице, или народа, или свуколиког рода човечјег, или садашњости, или прошлости, или будућности, или старозаветног, или новозаветног. Он је главна стена у сваком зидању, као што је Он глава у телу Цркве Божје.

О Господе Исусе Христе, стено спасења нашега, помилуј и спаси нас. Теби слава и хвала вавек. Амин.

14. НОВЕМБАР

1. Св. апостол Филип. Родом из Витсаиде крај језера Галилејског, као и Петар и Андреја. Од малена научен Св. Писму Филип се одмах одазва позиву Господа Исуса и пође за Њим (Јов. 1,43). По силаску Св. Духа Филип је ревносно проповедао Јеванђеље по многим странама Азије и по Грчкој. У Грчкој хтедоше га Јевреји убити, но Господ га спасе моћним чудесима својим. Тако архијереј јевреј-

ски, који се устреми на Филипа да га бије, наједанпут ослепи и сав поцрни. И би земљотрес велики и земља се раступи и прогута злобне гонитеље Филипове. И друга многа чудеса збише се, нарочито исцељења болних, због којих многи незнабошци повероваше у Христа. У граду фригијском Јерапољу св. Филип се нашао на заједничком послу јеванђелском са Јованом Богословом, својом сестром Маријамном и Вартоломејом апостолом. Ту би нека опасна змијурина, коју незнабошци храњаху брижљиво и клањаху јој се као Богу. Апостоли Божји молитвом као копљем умртвише ту змијурину. Тиме навукоше гнев помрачених људи. И озлобљени незнабошци ухватише Филипа и распеше га наопако на дрвету, потом распеше и Вартоломеја. У том се земља раступи и прогута судију и многе друге са њим. У великом страху потрчаше људи да скину распете апостоле. Но успеше само Вартоломеја да скину жива; Филип пак беше издахнуо. Вартоломеј постави крштенима за епископа Стахија, кога пре тога он и Филип беху исцелили од слепила и крстили. Беше Стахије 40 година слеп. Мошти св. Филипа пренете су доцније у Рим. Пострада овај дивни апостол 86. године у време цара Дометијана.

2. **Св. Григорије Палама, архиепископ солунски.** Отац Григоријев био знатан чиновник на двору цара Андроника II Палеолога. Даровити Григорије, свршивши светске науке, не хте поћи на дворску службу него се удаљи у Свету Гору и замонаши. Подвизавао се у Ватопеду и Лаври. Водио борбу са јеретиком Варламом и најзад га победио. Посвећен за митрополита солунског 1347. године. Прослављен и као подвижник, и као богослов, и као јерарх, и као чудотворац. Јављали му се наизменично: Пресвета Богородица, св. Јован Богослов, св. Димитрије, св. Антоније Велики, св. Златоуст, ангели Божји. Управљао црквом Солунском 13 година, од којих једну годину провео у ропству код Сарацена у Азији. Упокојио се мирно 1360. године и преселио у Царство Христово. Мошти му почивају у Солуну где се налази и красна црква његовог имена.

3. **Св. Јустинијан, цар византијски.** Пореклом Словенин, вероватно Србин из околине Скопља. Словенско му је име Управда. Наследио на престолу стрица свога Јустина. Свуколика величина овога цара везана је неразделно са његовим дубоким православним веровањем. Веровао је и живео је по вери. Уз Часни Пост није јео хлеб нити пио вино, но хранио се зељем и пио воду и то преко дана. Заратио против варвара дунавских само зато што су они шкопили заробљенике. То показује његов узвишен осећај човекољубља. Срећан и успешан и у ратовима и у радовима. Саградио је велики број прекрасних храмова, од којих и најлепши од најлепших — Св. Софија у Цариграду. Сабрао и издао римске законе. Сам он издавао је многе строге законе против неморала и распутства. Саставио црквену песму „Јединородни Сине и Слове Божји" која се почела појати на литургији од 536. године. Сазвао Пети Васељенски сабор 553. године. Скончао мирно 14. новембра 565. године у 80. години свога живота и преселио се у царство Цара небескога.

Јустинијан велики и славни,
Витез крста и цар православни,
Храм подиже Божије Мудрости
Да потраје до прага вечности,
Друго сунце — на земљи да сјаји,
Да се њиме греју нараштаји, И
клањају Вaплоћеном Слову, Да
познат? красоту Христову,
Царства Божјег безмерну висину,
Уз висину безмерну дубину, Уз
дубину безмерну ширину, Уз
ширину безмерну дужину.
као сунце усред летњег дана Засја
круна цар-Јустинијана, Засја круна
слуге Божијега, По мудрости
понајмудријега А по сили
понајсилнијега, Још по вери
понајвернијега. О велики
православни царе, Твоје цркве
никада не старе, Твоја вера још се
светом блиста, То је блесак
православног Христа, Свети царе,
Христу се помоли, Да та вера
времену одоли.

РАСУЂИВАЊЕ

Св. Григорије Палама много је научио кроз небеска откровења. Када је он провео три године на безмолвију у једној келији Св. Лавре, требало је да изађе међу људе и користи људима својим сабраним знањем и искуством. То му Бог стави до знања кроз једно ванредно виђење. Једнога дана као у полусну виде Григорије самога себе где држи у рукама суд препун млека, но толико препун, да се преливаше, али постепено млеко се претвори у вино, које се такође преливало преко ивица суда и квасило његове руке и хаљине. Тада му се јави светли младић и рече му: „Зашто не би дао и другима од тог дивног пића, које тако трећиш без пажње? Или ваљда не знаш, да је то дар Божје благодати?" На то Григорије одговори: „Али ако у данашње време нема никога ко осећа потребу у таквом пићу — коме дати? Тада му младић рече, да било не било жедних за такво пиће, он је обавезан исп не пренебрегавати даром Божјим. Млеко је протумачио Григорије као обичну поуку маси на-родној о моралном животу и владању, а вино као науку догматског карактера. Други пут Григорије се затворио био у једном манастиру и ту писао своја Начела Православља. Уочи дана св. Антонија Вели-ког позову га монаси на бденије, но он остане, при свом занимању у келији. Братија сва оду у цркву. Наједанпут му се јави св. Антоније и рече: „Добро је и савршено безмолвије, но понегда је неопходно и општење с братијом." Убеђен од овог откровења Григорије се одмах упути у цркву на радост свих монаха.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно стварање светлости (Пост. 1) и то:
1. како над безобличном земљом, беше свуда тама,
2. како рече Бог да буде светлост, и би светлост;
3. како разлучи Бог светлост од таме, и би дан и би ноћ.

БЕСЕДА
о Павлу сужњу

Ја Павле сужањ Исуса Христа за вас незнабошце (Еф. 3, 1)

То апостол Христов, браћо, назива себе сужњем Христовим. Како то да апостол буде сужањ? Није ли сужањ везан? Јесте; но и апостол је везан, везан љубављу Господа Исуса тако силно, да никакву другу везу на земљи не осећа као да је и нема. Везан је апостол и умом својим за Господа Исуса тако јако, да он ништа не може да мисли мимо Исуса Христа Господа. Везан је апостол и вољом својом за Господа Исуса тако чврсто, да управо и нема своје воље, него је своју вољу савршено потчинио вољи Господа Исуса. И тако он воли оно што "Христос воли, мисли оно што Христос мисли, делује оно што Христос хоће. Зар то није сужањство? О блаженог сужањства, што није на срам но на славу, и није на пропаст но на спасеније! И тако Христос је потпуни господар живота апостола, како споља тако и унутра. Јер и споља и унутра Он попушта на њ искушења; споља и унутра му открива чудеса свога промисла; споља и унутра Он га руководи ка савршеном добру ради његовог спасења и ради спасења многих других.

Предајмо се, браћо, и ми Господу Исусу Христу попут апостола Његових. И бићемо тад у најсигурнијим рукама и на најсигурнијем путу.

Господе, Исусе Христе, Господе велики и дивни, вежи нас уза Се, зароби нас Себи заувек — заувек у оба света. Теби слава и хвала вавек. Амин.

15. НОВЕМБАР

1. Св. муч. Гурије, Самон и Авив. Гурије и Самон беху угледни грађани едески. У време једног гоњења на хришћане они се склоните ван града и живљаху у посту и молитви храбрећи правоверне, који њима притицаху за савет. Но беху ухваћени и пред судију изведени. Судија им припрети смрћу, ако се не покоре наредби царској о поклоњењу идолима. Одговорише му свети мученици Христови: „Ако се покоримо наредби царској, пропашћемо, ма нас ти и не убио." После љутих мука беху бачени у тамницу, у којој осташе од 1. августа до 10. новембра трпећи глад, таму и тескобу. Тада поново бише изведени и мучени; па како осташе непоколебљиви у вери Христовој, бише на смрт осуђени и мачем посечени, 322. године при опаком цару Ликинију. Доцније и Авив, ђакон едески, прими муке за Христа Господа свога, и у пламену предаде дух свој Богу. Мајка његова извади из огња тело његово целосно и сахрани у гроб заједно са св. Гуријем и Самоном. Када преста гоњење, подигоше хришћани

храм у част три мученика, Гурија, Самона и Авива, и положише њихове чудотворне мошти у један ковчег. Од многобројних чудеса тих дивних светитеља Божјих једно је нарочито знаменито. Нека удовица у Едеси имаше ћерку девојку, којом се ожени један Гот војник из грчке војске. Па како се мајка бојаше да да своју ћерку у далеку земљу, то се Гот закле на гробу света три мученика, да никакво зло неће девојци учинити него да ће је узети за закониту жену, пошто је рече, нежењен. У ствари, он беше жењен. И када одведе девојку на своју постојбину, држаше је не као жену него као робињу, докле не умре његова законита жена. Тада он у договору са осталим сродницима својим закопа са мртвом женом и своју живу робињу. Робиња се с плачем мољаше св. мученицима, да је спасу. И они јој се јавише у гробу, узеше је и тренутно пренеше из Готске земље у Едесу, у своју цркву. Сутрадан, када цркву отворише, нађоше девицу крај гроба светитеља Божјих, и сазнаше о чудесном избављењу њеном.

2. **Св. муч. Елпидије, Маркел и Евстохије.** Пострадали за Христа у време Јулијана Одступника. Елпидије беше сенатор. Видећи муке и чудеса Елпидијева 6000 незнабожаца повероваше у Христа Господа.

3. **Празник иконе св. Богородице „Купјатицке."** Ова икона прво се јавила некој девојчици Ани, у селу Купјатичу у Минској губернији 1182. године. Чувајући стадо, виде Ана неку светлост у шуми. Када се она приближи тој светлости, угледа на дрвету осредњи крст са ликом Пресвете Богородице. Узме Ана тај крст и однесе дому, па се опет врати своме стаду. Но на велико чудо њено она опет виде на истом месту исти крст о дрвету. Она га узме, метне себи у недра и однесе кући. Када хтеде показати крст оцу своме, завуче руку у недра? но крста ту не бејаше. Она исприча оцу све; па са оцем оде, видеше крст у шуми и пренесу га кући. Сутрадан крста опет није било у кући. Они узбуне цело село, и сви сељаци оду те виде крст и поклоне му се. Убрзо људи ту сазидају цркву. Многобројна чудеса пројавила су се од тог чудесног крста са изображењем Богоматере. Та икона сада се налази у цркви Св. Софије у Кијеву.

О Пресвета Божја Мати
Богоневесто,
Христу Богу ти си била
телесни престо;
Носила си Цара славе
у телу своме,
Родила си Живодавца
свету мртвоме.
Крвл^у Својом. крвљу светом,
Он свет избави,
Тебе. Дево, н сам Ссбс.
славно прослави.

Но твоја се *права слава*
на небу блиста. Где
ти седиш с'десне стране
До Самог Христа.
Ал' се зраци твоје славе
к земљи спуштају.
И на путу путницима
У ноћ сијају. Слава
тебн, Божја Мати,
у свс векове, Први
храме, дивни храме,
славе Христове!

РАСУЂИВАЊЕ

Бог најчешће даје миротворцима победу у рату. Један је пример за то велики цар Јустинијан, а други св. краљ Стефан Дечански. По

смрти свога оца краља Милутина Стефан скине повез са очију својих, и би с радошћу проглашен за краља и од властеле и од народа. Но Константин, Симонидин син, и млађи брат Стефанов по оцу, диже војску против Стефана. Тада му Стефан написа овако: „Ти си чуо, шта се догодило са мном (тј. како сам прогледао) по Промислу Божјем, који строји све на добро. Помилован Богом ја сам наследио престо родитељски, да владам над људима са страхом Божјим и правдом, по примеру предака. Одустани од свог предузећа, дођи да се видимо један с другим; прими друго место у држави као други син, и не устај с туђинима против свога отечества; наша пространа земља довољна је и за мене и за тебе. Ја нисам Каин братоубица но друг братољубивом Јосифу. Речима овог последњег и ја теби говорим: ја сам Божји; ви сте умишљали мени зло, а Бог устроји добро." Тако је писао свети краљ. Но Константин не послуша. И би побеђен у рату од Стефана. Тако је побеђен био и Владислав, син Драгутинов, други претендент на престо српски! А најгоре је прошао Михаил Шишман, цар бугарски. Њему Стефан писаше: „Појми значење љубави хришћанске, умири гнев, допусти да буде љубав међу нама каква је била и међу родитељима нашим. Престани пролевати хришћанску крв. Окрени оружје на непријатеље имена Христова а не на хришћане. Опомени се, како ће се тешко одговарати за невину крв. Знај и то, да ко отима туђе, губи и своје." Михаил се наруга овом писму светога краља и би до ноге потучен на Велбужду. „Бог је са праведним а не са силним."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно стварање света (Пост. 1) и то:
1. како Бог рече да буде свод између вода,
2. како растави воду под сводом од воде над сводом,
3. како свод назва небо.

БЕСЕДА

о објави премудрости Божје силама небеским

Да се кроз цркву сад обзнани началима и властима на небесима многоразлинна премудрост Божија (Еф. 3, 10)

Јесу ли ангели, браћо, свезнајући? Нису; јер да су свезнајући, били би богови. Један је Бог, браћо, а ангели су прекрасне слуге Божје. Тајна Вапло́ћења није била позната ангелима пре него се збила. И све остале тајне, у вези са тајном Вапло́ћења, биле су непознате ангелима све док их нису видели објављене у Цркви. Црква је, дакле, ново откровење и за саме ангеле света. Црква је с једне стране нова пројава мудрости, силе и човекољубља Божјег, а с друге стране нова пројава богољубља и подвига човекова. Ни сами ангели нису раније знали, колико се Бог да снизити нити колико се човек да уздићи. То је у цркви показано, и кроз цркву ангелима обзнањено. О

томе апостол говори Ефесцима наведеним речима. *Началима и властима,* тј. ни врховима ангелским није унапред било све познато. *Многоразлична премудрост Божја,* тј. премудрост раније непројављена, и ангелима непозната, а сада у цркви показана у безбројним облицима и приликама и случајевима.

О браћо моја, два највећа дела Божја, досад пројављена, јесу стварање света и стварање цркве. И у једном и у другом делу човек је, браћо, главни предмет Божје љубави. Да будемо благодарни, сваким дахом својим благодарни преблагодарни Богу. О Боже благи, Боже милосрдни, Теби слава и хвала вавек. Амин.

16. НОВЕМБАР

1. **Св. апостол Матеј Јеванђелист.** Беше Матеј, син Алфејев, најпре цариник (тј. закупац и скупљач пореза, или митар), и као таквога виде га Господ у Капернауму и позва: *хајде за мном. И уставши отиде за њим* (Мат. 9, 9). Потом Матеј приреди дочек Господу у својој кући и ту даде повод, да Господ искаже неколике велике истине о своме доласку на земљу. По пријему Св. Духа Матеј свети проповедаше Јеванђеље у Партији, Мидији и Етиопији, земљи црначкој. У Етиопији постави за епископа некога Платона, следбеника свога, а он се повуче у молитвену самоћу у гору, где му се Господ јави. Крсти жену и сина кнеза те земље, због чега се кнез веома расрди, и посла једну стражу да доведе Матеја к њему на суд. Војници одоше и вратише се кнезу говорећи, да чуше глас Матејев али га никако не могоше очима видети. Тада кнез посла другу стражу. Када се и ова стража приближи апостолу, овога облиста светлост небеска, тако силно, да војници не могоше у њега гледати, но испуњени страхом бацише оружје и вратише се. Тада кнез сам пође. Приближивши се св. Матеју, засија од овога такав блесак, да кнез наједанпут ослепи. Но апостол свети беше милостива срца; он се помоли Богу, и кнез прогледа — нажалост, прогледа само телесним очима, али не и духовним. Он ухвати св. Матеја и стави га на љуте муке. Наиме, у два маха ложаше велики огањ на прсима његовим. Но сила Господња сачува га жива и неповређена. Тада се апостол помоли Богу и предаде дух свој Боку. Кнез нареди те и тело мучениково положише у оловни сандук и бацише у море. Светитељ се јави епископу Платону и рече му о своме телу и сандуку, где се налази. Епископ оде и изнесе сандук са телокЈ Матејевим. Видевши ово ново чудо кнез се крсти и прими име Матеја. Затим остави кнез сву сујету светску и прими чин презвитерски, и богугодно послужи цркви. Када умре Платон, јави се овоме Матеју апостол Матеј и усаветова га да се прими епископства. И тако он се прими епископства и би пастир добри многе године, док га Господ не позва у царство Своје бесмртно. Св. Матеј апостол написао је Јеванђеље на јеврејском језику, које је убрзо преведено на грчки, и на грчком до нас дошло,

док се оно на јеврејском изгубило. За овога Јеванђелиста каже се, да никада није јео месо, него се хранио поврћем и воћем.

2. **Преп. Сергије Малопинежски.** Руски парохијски свештеник. Као свештеник богоугодно живео и служио пуне 22 године у Вологодској губернији. Упокојио се мирно у Господу 16. новембра 1585. године у старости од 92 године.

АПОСТОЛУ своме. Матеју светоме,
Сам се Господ јави у земљи црначкој,
То утеха беше борцу мученоме,
И велика сила души му јуна чкој.
Још му Господ даде штап из руке своје,
Пред маленом црквом да га он посади
Докле озелени с цветом разне боје
И плод сладак роди. да се свако слади.
Из корена долс извор ће потећи,
Извор воде хладне, жедном ћс да прија,
А ко се умпје, хвалу ће изрећи,
Лице ће му *сјајем чудним да засија.*
Апостол учини како Господ рече,
И пониче дрво, украси се цветом,
И жива му вода из жила потече,
Испуни сс црква многобројним светом:
Ко болестан беше, исцел>ење прими,
А ко здрав бсјаше, постаде здравији,
Црнац црно лице прекрасним учини,
Дивљи народ поста — виноград Божији.
О чудесно дрво, да ли га је нама!
Имамо га, браћо, сви га ми имамо,
То је Христос Господ, Господ над војскама.
Он — Црво Живота — Њим се спасавамо.

РАСУЂИВАЊЕ

Да ли заповест Господња о непрестаној молитви (Лк. 18, 1) важи само за монахе или за све хришћане уопште? Кад би важила само за монахе, не би апостол Павле писао солунским хришћанима: *молите се без престанка* (I Сол. 5, 18). Апостол понавља, дакле, заповест Господњу од речи до речи, и издаје је свима хришћанима без разлике, да ли је неко монах или мирјанин. Св. Григорије Палама подвизавао се неко време, као млад јеромонах, у једном манастиру у Верији. Ту беше и неки знатан подвижник, старац Јов, кога сви уважаваху. Догоди се једанпут, да св. Григорије у присуству старца Јова наводећи речи апостолске тврђаше, да је непрестана молитва дужност свакога хришћанина а не само монаха. Старац Јов пак одговарајући на то рече, да је непрестана молитва дужност само монаха а не свакога хришћанина. Григорије као млађи уступи и не хте спорити, но ћутке се удаљи. Када се Јов врати у својој келију и стаде на молитву, јави му се ангел Божји у великој небесној слави и рече му: „Не сумњај, старче, у истинитост речи Григоријевих; он је право рекао; и ти тако умуј и другима предаји." Тако, дакле, и апостол и ангел потврдили су заповест, да се сви хришћани морају непрестано Богу молити. Ако не непрестано у храму, а оно непрестано на сваком месту и у свако време, и то унутра у срцу своме. Јер када се

Бог ни за тренутак не умара дајући нам добра, како да се ми уморимо благодарећи му за та добра? Кад Он непрестано мисли о нама, зашто ми да не мислимо непрестано о Њему!

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам стварање света и то:
1. како трећега дана Бог одели суву земљу од воде;
2. како нареди земљи да пусти из себе траву и родно дрвеће,
3. како то би по речи Божјој, и како би добро.

БЕСЕДА
о усељењеу Христа у срца верних

Да се Христос усели вјером у срца ваша, да б\'дете у љубави укоријењени и утемељени (Еф.'3, 17)

Са вером долази Христос у срце, а са Христом љубав. И тако се човек укорењује и утемељује у љубави. Прво, дакле, вера, па онда са вером и присуство Христово у срцу; па са присуством Христовим присуство љубави, а с љубављу сва блага неисказана. У неколико речи апостол нам указује целу степеницу ка савршенству. Почетак је вера а завршетак љубав. А вера и љубав везује се у живо и нераздељиво јединство присуством у срцу живога Господа Исуса Христа. Јачањем вере ми све више убијамо раздаљину између нас и Христа Господа. Што јача вера — то ближи Христос. Најзад се срце испуњава Христом, и не може да се одвоји од Христа као плућа од ваздуха. Тада човек са сузама радости општи са Христом у срцу своме молитвом: Господе Исусе, пбмилуј ме грешнога! И неосетно срце се испуњава светлом и топлом љубављу. Тако се љубав сједињава са вером и надом, и кад се сједине, губи се граница међу њима, те човек не може ни мишљу одредити, докле иде вера, а одакле почиње нада и љубав. Када се живи Христос усели у њега, тада он и не гледа више у себи ни веру, ни наду, ни љубав, нити њих именује, него само Христа види и Христа именује. Као воћар у јесен што гледа зрео род на дрвету, те не гозори више о цвету и о листу него о роду, о зреломе роду.

О Господе Исусе Хрпсте, врховна висино свих напора наших, последња станицо свих путовања наших, приближи нам се, и спаси нас. Теби слава и хвала вавек. Амин.

17. НОВЕМБАР

1. **Св. Григорије Чудотворац, еп. неокесаријски.** Ево човека Божјега и силнога чудотворца, прозваног другим Мојсејем. Рођен од родитеља незнабожних но знатних и богатих, Григорије најпре учи

философију јелинску и мисирску, но познавши њену штурост и недовољност, обрати се учитељима хришћанским, а нарочито Оригену у Александрији, код кога се учаше неколико година и од кога прими крштење. Чист душом и телом он хтеде себе целога посветити само Христу Богу, због чега се удаљи у пустињу, где у мучним подвизима проведе дуго времена. Слава о њему пронесе се свуда, и Федим, еп. амасијски, хтеде га посветити за епископа кесаријског. Прозорљиви Григорије опази намеру Федимову, па се кријаше по пустињи од изасланика његових, да га не би нашли. Најзад га Федим чудним начином посвети, и Григорије мораде се примити службе архипастирске. Јавила му се Пресвета Богородица са св. Јованом Богословом, и по наредби Богородице св. Јован му предао Символ Вере, познат под именом Григоријевим. Ко ће избројати сва чудеса овога другог Мојсеја? Заповедао је злим дусима, заповедао горама и водама, лечио све муке и болести, пред гонитељима бивао невидљив, прозирао у даљини не само догађаје него и мисли људске. Скончао земни живот 270. године у дубокој старости. Када је дошао за епископа у Кесарију, затеко је сав град незнабожачки, само са 17 хришћана, и када је одлазио из овог живота, оставио је сав град хришћански, само са 17 незнабожаца. Зато је примио венац славе од Господа свога у Царству небеском.

2. **Преп. Никон Радонежски.** Ученик и наследник у игуманству св. Сергија Радонежског. Када варвари нападоше на Русију, он се мољаше Богу да отклони беду од руског народа. Тада му се јави св. Сергије са Петром и Алексијем, упокојеним митрополитима московским, и рече му, да не тугује, јер та навала бива по попуштању Божјем за неко добро, но да ће она проћи, и ми се опет зацарити. Обновио манастир Св. Тројице и послужио многима примером подвижништва. Упокојио се 17. новембра 1426. године.

3. **Преп. Генадије Ватопедски.** Монах ватопедски на дохијарској (економској) дужности. При њему се чудесним начином напунило зејтином испражњено буре. То чудо приписано је Пресветој Богородици, којој је манастир и посвећен, а понаособ икони њеној, која је стајала онде.

Григорије свети, и свети и славни, Сјајна
звезда цркве, јунак православни, Стазом
врло уском Богу се уздиже, Кроз патње и
сузе он блаженству стиже. Самог себе
спасе, поможс многима, Примерним
животом, речју и чудима, Неверним
поможе да постану верни, А верним да
буду чисти правоверни. Отворено небо
за њега бејаше, И у тајне људи јасно
проницаше; Он науку тајну са небеса
прими, Срцем те науке Тројицу учини,
Тројицу божанску, јединствену бићем,
Христа — животворним и јелом и пићем.
Ко што роса чиста сунце у сс прима
Тако чиста срца стан су небесима.
Григорије свети, с Божијом помоћи,
Одоли идолској безмесечној ноћи,
Незнабожне крсти, крсти на хиљаде,

И у покој оде, крај свог Цара стаде,
Григорије свети у Бога измоли: Црква
православна врагу да одоли!

РАСУЂИВАЊЕ

Следећи примери из живота св. Григорија нека покажу како Бог чува и спасава праведника од напасти. Још док беше на филозофској школи у Александрији, св. Гргорије чуваше чистоту и своје душе и свога тела као што је чува и очува до краја свога живота. У томе он беше изузетак међу тадашњом распусном омладином. То изазва код његових другова и завист и мржњу. Да би понизили Григорија, они нађу и пошаљу једну блудну жену, да изведе њихову злобну замисао. Једном када Григорије стајаше на неком тргу са најпознатијим учитељима и филозофима, приђе та скверна жена и поче с виком тражити од Григорија, да јој плати што јој је тобож остао дужан за нечисту везу с њом. Чувши ово присутни људи, једни се саблазнише а други расрдише на бестидну жену и почеше је одгонити. Но она још јачим гласом поче викати и новац тражити. Григорије невини поцрвене као што би поцрвенело свако невино створење пред грубом клеветом, но не показа ни срџбе ни мржње, него рече једном другу до себе, да јој да онолико колико тражи, само да би се што пре уклонила. Друг послуша друга и предаде жени тражени новац. Но у том часу попусти Бог злог духа на жену, те она паде на земљу, поче се грчити и трзати, и зубима скрежетати, и пену на уста бацати. Видећи то сви се устрашише. А Григорије свети, незлобив као јагње, помоли се Богу за њу, и жена оздрави и устаде. И тако место понижења задоби Григорије још већу славу.

Други пример: када наста љуто гоњење хришћана, св. Григорије посаветова хришћанима да се скрију, а и он сам са ђаконом својим склони се на неко брдо. Но војници царски угледаше их и пођоше за њима. Када беху сасвим близу, помоли се Григорије Богу за помоћ, и Бог их наједанпут учини невидљивим за гонитеље њихове. Узалуд се војници окретаху у близини њиховој, не могоше их видети, те се најзад без њих вратише дому.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам створење света и то:

1. како четвртог дана створи Бог видела велика и мала,
2. како створи сунце да светли дању, и месец и звезде да светле ноћу.

БЕСЕДА

о ширини и дужини и дубини и висини

Да бисте могли разумјети са свима светима, што је ширина и дужина и дубина и висина (Еф. 3, 18)

Ево плода вере и љубави! Ево дарова царских, које доноси Цар Христос кад се усели у срце човеково. Разумевање тајни спасоносних; разумевање свега онога што је за живот човеков важно. Но то разумевање није лично ни изузетно, није самолично и оригинално, него се оно поклапа са разумевањем свих светих. Јер ко су свети, ако не богаташи у вери и љубави. Њима се дарова разумевање тајни Божјих због њихове вере у љубави. Пробај, дакле, твоје разумевање на њиховом разумевању, па ако видиш разлику, знај да си ти у неправу. Ако ли се твоје разумевање поклапа с њиховим, значи достигао си њихову меру вере и љубави, и значи — Христос се уселио у срце твоје.

Тада ћеш разумети шта је ширина љубави Божје, којом обухвати у план спасења и Јевреје и незнабошце; и што је дужина Промисла Божјег, којом од правремена спремаше план спасења, па редом кроз закон и пророке и чудеса многа; и шта је дубина смирења Христова, због кога се и у Ад спусти лично, да спасе душе праведника; и шта је висина славе Христове, коју као човек прими после свршетка Свога спасоносног дела на земљи. Као Крст Христов тако стоји ширина и дужина, и дубина и висина, све обухватајући, све објашњавајући, све призивајући, све милујући, све узвисујући.

О Господе Исусе, благи Господе наш, помилуј нас и спаси. Теби слава и хвала вавек. Амин.

18. НОВЕМБАР

1. Св. муч. Платон. Од града Анкире Галатијске; хришћанин по рођењу и васпитању. Још у младим годинама показивао велико савршенство у свима добродетељима. Платон не скриваше своју веру у Христа Господа, него јавно је проповедаше изобличавајући идолопоклонике због клањања мртвим тварима место живоме Творцу. Због тога би изведен на суд пред началника Агрипина, и би много истјазаван и мучен од овога. Када га началник поче саветовати, да избегне смрт и сачува живот поклоњењем идолима, одговори му Платон: „Две су смрти, једна времена а друга вечна, тако два су и живота, један маловремени а други бесконачни." Тада Агрипин удари на њ страшне муке. Између осталог, нареди, те му врелу гвоздену ђулад метаху на обнажено тело; потом од коже му кајише скрајаху. „Мучи ме још љуће'\ довикиваше мученик мучитељу, „да се види јасно твоја бешчовечност и моје трпљење." Када мучитељ напомену мученику

Платона филозофа као незнабожачког филозофа, рече му мученик: „Нити сам ја сличан Платону ни Платон мени, осим једино по имену. Ја учим и учим се мудрости, која је Христова, а он је учитељ оне мудрости, која је лудост пред Богом." Потом би Платон бачен у тамницу, где проведе 18 дана без хране и воде. Када се стражари задивише, да Платон може живети гладујући тако дуго, он им рече: „Ви се ситите месом а ја светим молитвама; вас весели вино а мене Христос, лоза истинита." Би најзад посечен мачем око 266. године и прими венац вечне славе.

2. **Св. муч. Роман и Варул.** Роман свети беше ђакон цркве Кесаријске. Једном он ревносно проповедаше Јеванђеље у Антиохији. Па када би неки идолски празник и началник антиохијски Асклипијад хтеде ући у храм незнабожачки да принесе жртву, Роман стаде преда њ и рече му: „Грешиш, началниче, када идеш идолима, нису идоли богови него је Христос једини истинити Бог." Разјарени началник стави Романа на муке, те св. Роман би бијен и струган без милости. У том часу виде св. Роман једно дете, по имену Варул, и рече Асклипијаду: „И ово мало дете разумније је од тебе маторога, јер оно зна Бога правога а ти не знаш." Началник поче испитивати Варула о вери, и Варул изрече своју веру у Христа Господа као јединог истинитог Бога насупрот лажним идолима. Тада Асклипијад нареди те малога Варула мачем посекоше а св. Романа у тамници удавише 303. године. И тако оба ова мученика наследише Царство Христово.

Виде Варул муке светога Романа, А
Роман Варула тужно уплакана; У
Варула душа детињски невина. У
Варула срце чистијс од крина. Па
началник злобни Варула упита:
— Хајде, дете, реци истину без мита!
Да л' је бољи Христос ил богови наши?*
— Бољи, бољи Христос од идола ваши'!
— Да сам знао. дете, не бих те ни питб!
Чим је Христос бољи? хајде реци и то.
— Христос је Створитељ света сгворенога,
Идоли су маште царства демонскога.
Началннк се збеси па отрока бије,
А отроку мило. па збори гласније:
— Остав'те се, *људи, демона проклети',*
Бог је један Хрнстос, Он људе просвети.
Крај Варула мајка — храбри свога сина:
— У^е достој се, *сине. мученичког чина.*
Као јагње Варул под мач главу сави,
И Христа. и себе. и мајку, прослави.

РАСУЂИВАЊЕ

Ако те ко удари по десном твом образу, обрни му и други (Мат. 5, 39), заповедио је Господ. То је најкраћи и најјаснији израз науке и смирености. Ничега се зли демони не страше толико код човека као смиреног испуњавања заповести Господњих. У Александрији беше неки богаташ и велмож, па имаше ћерку младу, у коју уђе зли дух, и ћерка сиђе с ума. Рече неко очајноме оцу, да ћерку његову

нико не може исцелити осим монаха отшелника, који живе у пустињи, и у Александрију долазе с времена на време ради продаје котарица, свога рукодеља; но и од њих нико неће хтети ући у кућу богаташа велможе, ако им каже због чега их зове. Него је најбоље да он купи у њих котарица, и позове их, да се помоле Богу за сву чељад у кући, дако тако Бог помогне и исцели полуделу девојку. Послуша отац, оде на пазар у одређени дан, и нађе једног ученика св. Макарија, где продаје котарице. Он брзо купи котарице, и позва монаха кући својој, да му плати. Када монах уђе у кућу, луда ћерка изненадно искочи пред монаха и снажно га удари руком по једном образу. Ћутке монах брзо окрете и други образ. У том зли дух завапи горко и побеже из девојке. И девојка постаде потпуно мирна и разумна. Када се монах врати у пустињу, исприча старцима, шта се случи. И они сви прославише Бога што дарова толику силу ономе ко испуњава заповести Његове.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно створење света и то:

1. како петога дана Бог створи животиње што живе у води, и птице небеске у ваздуху,
2. како их благослови Бог, да се рађају и множе.

БЕСЕДА

о љубави претежнијој од разума

Познати претежнију до разума љубав Христову (Еф. 3, 19)

Љубав која претеже разум, превазилази наше поимање, то је љубав Христова. Нико не може ни наслутити ни каквоћу ни величину те љубави док се Христос у њ не усели. Може ли ико наслутити укус меда, ако никад није устима својим окусио мед? Тек кад вером уђе Христос у срце човеку, човек осети неисказани укус љубави Христове, сладосни и опојни мирис њен, и недосежну свеобухватљивост њену. Као што човек имајући Христа у срцу, додирује ширину и дужину и дубину и висину познања мудрости божанске, тако исто имајући Христа у срцу човек додирује бескрајну пучину божанске љубави Христове. О браћо моја, како су речи бледе, кад треба говорити о љубави Христовој — никад и нигде нису блеђе и немоћније него ту. Ваистину, шта се може говорити пред таквим изненађујућим доказима љубави Његове: створи нас из љубави, ваплоти се из љубави, из љубави прими поругу и смрт, нас ради из љубави отвори нам небо и објави приготовљену нам славу бесмртну! Но и ово што смо набројали само је нешто од свега онога неисцрпног богатства, славе, красоте и животворне хране, што се назива љубав Христова. О кад бисмо се само удостојили вером да се Господ Исус усели у срца наша, да бисмо могли окусити љубав Његову неописану!

О Господе Исусе Христе, животе наш, мудрости наша и љубави наша, очисти нас и усели се у нас. Теби слава и хвала вавек. Амин.

19. НОВЕМБАР

1. **Св. Пророк Авдија.** Родом из села Витахарамска од предела сихемских. Живео на двору цара Ахава; али када цар одступи од правог богопоштовања и поклони се идолима, Авдије не последова примеру царевом, него продужи служити Богу јединоме истиноме. А када опака царица Језавеља због Илије диже хајку на све пророке Божје, Авдија сабра стотину њих, сакри их у две пештере и храњаше их до краја (I Цар, 18, 4). Савременик великог пророка Илије Авдија поштоваше Илију веома и слушаше га у свему као следбеник и ученик његов. Живео на 900 година пре Христа" и упокојио се мирно.

2. **Св. муч. Варлам.** Родом из Антиохије. Због вере у Христа Господа много истјазаван од нечестивог судије. Најзад помисли судија да му се наруга и да га силом околности примора да принесе жртву идолима, због чега уведе га у храм идолски, и стави /му огањ на длан и тамјан на огањ мислећи, да ће мученик морати због бола да баци огањ с тамјаном из руке пред идоле, и да их тако и нехотично окади. Но херојски војник Христов држаше огањ на длану своме и без помисли да га баци пред идоле, све док прсти не изгореше и отпадоше и док длан не прегоре. И тако са огњем падоше на земљу и прсти мученикови. „Десницу имаше јачу од огња", говори св. Василије Велики... „јер ако пламен руку и опали, ипак рука држаше огањ као пепео." А Златоуст пише: „Гледали су с висине ангели, посматрали архангели, сцена је била величанствена превазилазећи уистини природу човечју. Гле, ко не би пожелео видети човека, који се подвизавао а није осећао што је људима својствено, човека који је сам био и жртвеником, и жртвом, и жрецом?" Када му сагори рука, и тело цело старца Варлама сруши се на земљу мртво, а душа му оде у вечни покој Господа Спаситеља. Пострада овај преславни старац јунак 304. године.

3. **Преп. Варлаам и Јоасаф, царевић.** Подвижници Индијски. Јоасаф беше царевић, син цара Авенира. Божјим Промислом посети га старац Варлаам, научи га вери Христовој и крсти. Потом се старац удаљи у планину на подвиг а Јоасаф оста, да се бори са многим искушењима у свету и да их благодаћу Божјом побеђује. Најзад успе Јоасаф, да приведе ка Христу и свога оца. Пошто се крсти цар Авенир поживе 4 године у великом пакајању — јер и грехе велике беше починио гонећи хришћане — па онда оконча свој земни живот и пређе у бољи. Млади Јоасаф предаде царство своме другу Варахији, а он оде у пустињу да се подвизава Христа ради. Једина му жеља беше на земљи, да се још једном види са својим духовним оцем, старцем Варлаамом. И Бог милостиви испуни му ту жељу, те једнога дана Јоасаф стаде пред пећину Варлаамову и узвикну: „Благослови оче!" Старац Варлам подвизаваше се у пустињи 70 година, а свега поживе 100 година. Св. Јоасаф у 25. години остави царство и оде у

пустињу, где поживе 35 година. Обојица имађаху велику љубав ка Господу Исусу; преведоше многе у веру истиниту, и преселише се у вечну радост Господа свога.

4. **Св. муч. Илиодор.** Из града Магида у Памфилији. Мучен за веру Христову у време цара Аврелијана. При тешким мукама чуо глас с неба: „Не бој се, ја сам с тобом!" Бачен у усијаног бакарног вола, он се приљежно Богу мољаше. И Бог га спасе. Усијани во наједном се охлади, и Илиодор изађе жив. Судија му довикну, да он чини неке мађије. На то мученик рече: „Мађије су моје Христос!" Би посечен и оде ка Господу.

Болест, старост и смрт Јоасаф кад виде,
Овог се живота искрсно застиде.
— Гле, па и ја могу тако болан бити,
И менс ће старост тако погрбити.
А смрт можс доћи кад јој се не надам!
У страдању туђем и ја љуто страдам.
Има л' кога живог ко ћс тајну знати,
Ко би могб бољи живот показати?
Из планине густе тад се *Варлам спусти,*
Царевићу младом истину изусти.
И каза му старац о Богу једином,
О Оцу што с Духом царуЈе и Сином,
О створењу света, о прекрасном Рају,
О Адаму првом у рајскоме сјају.
О проклетом греху што нам смрт донесе.
О Христу што за нас тежак крст понссе,
О вечном животу бољем од овога.
О бескрајној слави Царства Христовога.
Кад Јоасаф зачу премудрог Варлама,
Дан му бели грану —'прође ноћна тама.

РАСУЂИВАЊЕ

Прича старца Варлама Јоасафу. Човек неки бежаше испред страшног једнорога. Бежећи тако паде у неки ров и ухвати се за једно дрво. И баш кад помисли, да је ван опасности, он погледа доле низ дрво и угледа два миша, једног белог а другог црног, који наизменично но непрекидно глодаху корен дрвета, да би га прегризли и оборили. Погледавши још дубље виде велику и страшну змију, која са разјапљеним устима чекаше да прогута човека, када дрво буде оборено. И још угледа до самих својих ногу четири мање отровнице змије. Погледавши навише уз дрво, виде човек на гранама мало меда, па заборави све опасности, које га окружаваху, пружи руке да дохвати то мало сласти с дрвета. *Тумачење:* једнорог представља смрт, која од Адама до данас гони свакога човека да умртви; ров испуњен свима опасностима јесте овај свет, дрво — пут нашег живота; бели и црни мишеви — дани и ноћи, што се наизменично ређају и живот наш скраћују; велика и страшна змија — Ад; четири змије отровнице — четири стихије, из којих је тело човечје састављено; мало меда на гранама дрвета — то је мало сласти, које овај живот пружа човеку. О кад се људи не би занели овом ништавном слашћу и заборавили страшне опасности, које их окружавају и вуку у вечну пропаст!

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно створење света и то:

1. како Бог створи у шести дан стоку и ситне животиње и зверове по врстама њиховим,
2. како виде Бог, да је добро.

БЕСЕДА
о прослављању Бога због Христа Господа

Ономе слава у цркви због Христа Исуса у све ипраштаје ва вњек вијека. Амин. (Еф. 3, 21)

Слава Богу! Слава Богу и Цркви! Слава Му због Христа Исуса! Слава Му у све нараштаје! Слава му ва вијек вијека! Никоме не приличи слава као Богу. Нити ико слави Бога као црква Божја. Христос је откровитељ Бога; отуда сва слава Богу мора ићи кроз Христа Господа. Црква ће трајати кроз све родове и нараштаје до краја времена; црква је најчистије тело Христово, испуњено силом, мудрошћу и чудотворством; отуда се слава Богу диже из цркве — из светиње Светоме, из чистоте Чистоме. Богу је најмилије славословије из цркве још и због тога што је у цркви много душа и много гласова, па ипак једнодушност и једногласност. Нека се нико, дакле, не издваја из општег слављења Бога; и нека нико и не помисли, да је његово слављење Бога, у одвојености и засебности, боље неголи слављење Бога у јединству и у целини свих верних. Није истина, да се један члан губи у множини, те се његов глас пред Богом не чује. Не ради ли рука своје дело најбоље кад је нераздвојно везана с телом? Тако и сваки члан тела? Исто је то и са сваким верним. Када се он моли у цркви и са црквом (ма и у пустињи био он се може молити са црквом и у цркви), не особећи себе од цркве, он се боље и чује и види пред Богом. Његова душа налази многократног одјека у душама осталих верних, те се он већма истиче и распознаје у својој молитви у вези са телом цркве неголи ван ове везе.

О Господе Исусе, само од Тебе, у Теби, и кроз Тебе ми можемо Бога славити. Теби слава и хвала вавек. Амин.

20. НОВЕМБАР

1. Преп. Григорије Декаполит. Рођен у Декапољу Исавријском од родитеља знаменитих и благочестивих,' Сергија и Марије. Када сврши школе, хтедоше га родитељи оженити, но он одбеже у пустињу и замонаши се. Живео је на разним местима, као у Византији, у Риму, на гори Олимпијској. Где год је био, свуда је удивљавао људе својим подвизима и чудесима. Дешавало се, да га је озаравала светлост небеска; да су му се ангели Божји јављали. Он је гледао кра-

соту ангелску и слушао умилно појање њихово. Поживео дуго и богоугодно, и скончао мирно у IX столећу у Цариграду, преселивши се душом у радост Господа свога.

2. Св. Прокл, патријарх цариградски. Ученик св. Јована Златоустог. Посвећен за епископа кизичког 426. године, а 435. изабран за патријарха цариградског. Управљао је црквом Божјом као мудри архијереј. За његово време догодила су се два знаменита догађаја. Прво, пренете су мошти св. Јована Златоуста из Комана у Цариград, по жељи цара и патријарха. А у то време цароваше цар Теодосије Млађи са сестром Пулхеријом. Друго, беше велики земљотрес у Цариграду и по околини. Многа од најлепших и највећих здања попадаше од страшнога труса. Тада патријарх с царем и мноштвом свештенства, великаша и народа, изађоше на ЛИТИЈУ. И када се на литији мољаху Богу, деси се, да неко дете чудесно би узето високо у ваздух тако да се најзад не могаше очима догледати. Потом се врати и спусти лагано на земљу. Упитано где је било дете одговори, да је било однесено на небо међу ангеЈге и да је чуло како анге ли поје: „Св1дтми Боже, свдтми кр1епк'ш, свмтми, везсмертнни, помидур идс! Чувши ту песму почеше је сви људи у литији певати, и земљотрес одмах престаде. Од тада се одомаћи у цркви та дивна песма. А дете оно ускоро се упокоји, и би сахрањено у цркви Св. Ирине. Св. Прокл послужи као архијереј 20 година и сконча мирно у Господу 446. године.

3. Св. муч. Јевстатије, Теспесије и Анатолије. Беху ово браћа рођена, из Никомидије, од родитеља незнабожачких, Филотеја и Јевсевије, који доцније приме веру истиниту од св. Антима, еп. никомидијског, заједно са синовима својим. Филотеј беше рукоположен за презвитера. ,Када се он упокоји са женом својом, наста страшно гоњење хришћана под злочестивим царем Максимијаном, и три сина Филотејева беху изведени на суд. Суђени, мучени, истјазавани на разне начине и најзад на смрт осуђени. Више пута јављаху им се ангели у тамници, те им даваху ману за храну и испуњаваху срца њихова млада снагом и храброшћу у трпљењу. Када их изведоше на губилиште, прођоше им два друга, Паладије и Акакије, и разговараху с њима. И док још беху у разговору, мученици свети предадоше Богу душе своје. Тада им војници одсекоше мртве главе и однеше, да би их показали судији. Пострадаше за Христа Господа око 313. године и преселише се у бесмртно Царство Христово.

4. Св. Исак, архиеп. јерменски. Родио се у Цариграду у време када отац његов беше посланик цара јерменског на двору византијском. Био десетим архиепископом јерменским, и у том звању управљао црквом педесет година. Своје пастирствовање ознаменовао, између других ствари, и преводом Св. Писма на јерменски језик, У једној визији казало му се да ће Јермени временом одступити од чисте вере православне. Овај знаменити јерарх упокојио се мирно 440. године и представио ка Господу.

5. Св. три девице. Персијанке. У време цара Сапора ове три девице бише гоњене као хришћанке, и најзад ножевима исечене. Из њиховог гроба израсту три смокве, које су лечиле од сваке муке и болести.

Учениче славни славног учитеља, О премудри Прокле, слуго Спаситеља, Ти укрепи веру, јереси истреби, Зато црква света славопоји теби, И велича црква великана свога, Кој' прослави себе прославивши Бога. Као вешт крманош ти црквом управи, И чудеса виде, и Бога прослави. - Видовита духа, благодатна ума, Ти послужи Духу као гласна струна. Научен од Духа ти научи цара, Да пренесе мошти Златног Иатријар'а, С народом и царем ти сагледа Јавно Чудеса од мошти јављена преславно. Сад се за нас моли у бесмртном Рају, Да верни до краја у вери истрају!

РАСУЂИВАЊЕ

Нико од смртних није протумачио посланице апостола Павла са већом љубављу и са већом дубином него св. Јован Златоуст. Да је сам св. Павле себе тумачио, не би боље протумачио. И гле, историја нам каже, да и јесте сам Павле себе тумачио кроз ум и перо Златоустово. Кад је св. Прокл био послушником код златоустог патријарха, његова служба беше да пријављује посетиоце. Неки велмож би оклеветан код цара Аркадија, и цар га истера из двора. Тај велмож дође да моли св. Златоуста за посредовање код цара у корист своју. Прокл га хтеде пријавити патријарху, но погледавши кроз отшкринута врата виде некога човека, где стоји наднет над патријархом и нешто му шапће у уши, док патријарх пише. И тако се то продужаваше до саме зоре. Прокл тада рече велможи, да дође друго вече, и сам оста у чуду, ко беше онај човек код патријарха и како могаше непријављен ући у одају патријархову. Друге ноћи опет се деси то исто. И Прокл беше још у већем чуду. Треће ноћи опет се деси то исто. И Прокл беше у највећем чуду. Па када га Златоуст упита, да ли није долазио тај и тај велмож, одговори Прокл, да је већ три ноћи чекао да уђе, но да га он није смео пријавити због неког страног човека, постаријег и ћелавог, који је три ноћи нешто шаптао патријарху на уши. Изненађени Златоуст рече, да се он не сећа, да је ико последње три ноћи улазио код њега. И када упита послушника свога, какав изгледаше страни човек, Прокл показа на икону св. апостола Павла, и рече, да беше исти такав. То беше, дакле, сам апостол Павле, који управљаше умом и пером највећега тумача свога.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно стварање света и то:

1. како се Бог Света Тројица саветоваше са самим Собом о стварању човека,
2. како створи Бог човека по образу Своме.

БЕСЕДА
о владању сходно звању

Да се владате достојно своме звању, у које сте позвани, са сваким смирењем, кротошћу и дуготр11љењем (Еф. 4, 1—2)

Да се не гордите, да се не гневите, да не малодушествујете; јер је све то недостојно звања хришћанскога. А то је звање тако високо и дивно, да се тешко човеку од гордости чувати; тешко се уздржати изнад малодушности при опасностима и губицима. Против три нездрава стања апостол истиче три здрава стања, и то: против гордости —смирење, против гневљивости — кротост, против малодушности — дуготрпљење. Ове три врлине, смирење, кротост и дуготрпљење не изражавају, рећи ће се. у пуној мери висоту хришћанскога звања. Но ништа у овоме свету не изражава потпуно висоту хришћанскога звања. Драгоценост и богатство тог звања не може ни да се види овде на земљи, то је као затворен сандук, који човек носи по овоме свету, а отвара и износи блага из њега у ономе свету. Висоту хришћанског звања могао би само онај да оцени ко би се могао уздићи до највиших небеса и видети Христа Господа у слави, са ангелима и светитељима. Ту је победнички скуп свих богоугодника са земље, који се удостојише високе, високе почасти.

Господе Исусе Христе Боже наш, Твоје име најдраже нам је име. Теби слава и хвала вавек. Амин.

21. НОВЕМБАР

Ваведење Пресвете Богородице. Када се Пресветој Деви Марији навршише три године од рођења, доведоше је родитељи њени свети, Јоаким и Ана, из Назарета у Јерусалим, да је предаду Богу на службу према ранијем обећању своме. Три дана пута има од Назарета до Јерусалима; но идући на богоугодно дело, тај пут не беше им тежак. Сабраше се и многи сродници Јоакимови и Анини, да узму учешћа у овој светковини, у којој узимаху учешћа невидљиво и анђели Божји. Напред иђаху девице са запаљеним свећама у рукама, па онда Пресвета Дева, вођена с једне стране оцем својим а с друге мајком. Беше Дева украшена царским благолепним одећама и украсима, како и приличи *кћери царевој,* невести Божјој. За њима последоваше множина сродника и пријатеља, сви са запаљеним свећама. Пред храмом беше 15 степена. Родитељи дигоше Деву на први степен, а она онда сама брзо узиђе до врха, где је срете првосвештеник Захарија, отац св. Јована Претече, и узевши је за руку, уведе је не само у храм него у **Свгатд Свгдтнх**^ У Светињу над Светињама. у коју нико никада не улажаше осим архијереја, и то једанпут годишње. Св. Теофилакт Охридски вели, да је Захарија „ван себе био и

Богом обузет" када је Деву уводио у најсветије место храма, иза друге завесе, иначе се не би могао овај поступак његов објаснити. Тада родитељи принесоше жртву Богу, према закону, примише благослов од свештеника, и вратише се дому, а Пресвета Дева оста при храму. И пребиваше она при храму пуних 9 година. Док јој беху родитељи живи, посећиваху је често, а нарочито блажена Ана. Када пак родитељи њени беху Богом одазвани из овога света, Пресвета Дева оста као сироче, и не жељаше никако до смрти удаљавати се из храма нити ступати у брак. Како то беше противно и закону и обичају у Израиљу, то она по навршетку 12 година би дата св. Јосифу, сроднику свому у Назарет, да под видом обручнице живи у девствености, те тако и да своју жељу испуни и привидно закон задовољи. Јер у то време не знаде се у Израиљу за девојке завештане на девство до краја живота. Пресвета Дева Марија беше прва таква доживотно завештана девојка, и њој после следоваху у цркви Христовој хиљаде и хиљаде девственица и девственика.

Родитељи Свсту Деву У
храм светп увођаху. И по
своме обећању Господу
је предаваху: Храм сс у
храм увођаше, Док
ангеш запојаше,
Запојаше у милини
Малој Дсви у белини.
Нашу Дсву дсве прате
Са химнама и свећама.

Захарија приводи је
Светињи над Светињама: У
светињу уводи јс Гдс се
страшна тајна крије Где јс
ћивот од завета. Где је
златна кадилница, Гдс /е
жезал и где мана, Где свих
тајни сакривница -Ту се
води Дева чиста. Тајни
ћивот живог Христа.

РАСУЂИВАЊЕ

Покори се вољи Божјој и не испитуј сувише судове Божје, јер можеш с ума сићи. Јер су судови Божји безбројни и недокучни. Неки монах у пустињи мислећи за себе да је достигао савршенство, мољаше се Богу још, да му Бог открије Своје различне судове у животу људском. И Бог му стави помисао у ум, да иде на далеко некоме старцу духовнику, и пита о томе. Када пак монах беше на путу, придружи му се ангел Божји у виду обична човека и рече му да и он хоће к ономе старцу. Путујући тако заједно падоше на конак код некога богољубива човека, који их добро угости давши им да једу из сребрног тањира. Када једоше, ангел узе тањир и баци га у море. Монаху то беше и чудно и криво, но ћуташе. Други дан падоше на конак опет код некога човека гостољупца, који их усрдно прими и својски почасти. При поласку изведе тај човек сина свога јединца, да га путници благослове. А ангел Божји узе дете за гушу и удави. Разљути се монах и упита ангела, ко је он и зашто таква недела чини. Одговори му ангел кротко: онај први човек у свему је Богу угодан, и ништа нема у дому његову што је неправдом стечено осим оног сребрног тањира. По Божјем суду ја бацих онај украђени тањир, да би човек онај био у свему прав пред Богом. И онај други муж је Богу угодан, и нема ништа у дому његову што бм навлачило

гнев Божји осим сина му, који би, ако би одрастао, био велики злотвор и сасуд демонски. Зато по Божјем суду удавих то дете, да му душу спасем за времена због доброте очеве, а и оца да сачувам од беде многе. Ето, то су и такви су тајанствени и недокучни судови Божји. А ти, старче, иди у своју келију и немој се трудити испитујући оно што је у власти јединога Бога.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно стварање све^га и то:
1. како створи Бог човека од праха земнога,
2. како му дуну у нос дух животни,
3. како поста човек душа жива.

БЕСЕДА
о вернима као једном телу и једном духу

Једно шијело, један дух (Еф. 4, 4)

Да се старају верни, да буду *једно тијело и један дух,* то препоручује свети апостол. Под једним телом разуме се једна вера, без цепања, без јереси, без самовоље: цела црква је једно тело, коме је глава Христос. Под једним духом разуме се љубав, љубав пламена свих верних према Христу, од кога произлази и узајамна љубав. Множина да буде као једнина; много људи као један човек. То је чудо хришћанске вере и хришћанске љубави. Нема те силе у свету, која може бити јачом споном међу људима. Ни иста крв, ни исти језик, ни исто огњиште, ни исти роджељи, нити ма какви материјални интереси — ништа од тога није ни издалека онаква силна спона као вера и љубав хришћанска. Том силном и неодољивом споном повезани су сви чланови цркве међу собом. И црква Божја стоји као један човек, у времену и у вечности — *Једно тијело, један дух.* Овоме чудесном јединству ништа тако не противречи као гордост појединих људи. Гордост криви веру, хладни љубав; гордост ствара јереси, цепа цркву, жртвује добро целине угодности личној. Гордост је у суштини одсуство и вере и љубави. Нека нас Бог, браћо, сачува од гордости, праисконог недуга рода људског. Да би била вазда *једно тијело и је~ дан дух* у Господу нашем Исусу Христу. Теби Господе Исусе, Теби Главо Цркве, Теби слава и хвала вавек. Амин.

22. НОВЕМБАР

1. **Св. муч. Кикилија** (Цицилија). Рођена у Риму од родитеља богатих и знатних. Имала је велику веру у Христа Господа и велику ревност за веру. Заветовавши Богу доживотно девство, Кикилија света ношаше оштру власјаницу испод драгоцених хаљина, које јој

родитељи дариваху. А када је родитељи присилише на брак, и то са неким незнабошцем, Валеријаном, она прве ноћи усаветова младожењу, да иде епископу Урбану и крсти се, па потом и сам да живи девственим животом. Примивши веру Христову, Валеријан обрати у њу и брата свога *Тивуртија.* Беху потом ускоро оба ова брата због вере осуђени на смрт. Но њихова верност ни пред саму смрт не ослаби. Вођени на губилиште, ова дивна браћа успеше да обрате у веру вођу страже, *Максима.* Сви тројица заједно пострадаше за Христа Господа. Св. Кикилија сахрани њихова тела заједно. Тада би и Кикилија изведена на суд, јер неуморно придобијаше незнабошце за веру Христову. Само једно вече придобила их је на 400 душа. Када је судија упита, откуда њој толика смелост, она одговори: „Од чисте савести и од вере несумњиве." После љутих мука би осуђена на посечење мачем. Џелат је три пута удари мачем по врату, но не може је убити; само је рани, и из ране истицаше крв, коју верни сабираху у мараме, сунђере и судове ради лечења. Три дана после тога мученица и девица Христова предаде дух свој Господу своме, с киме се вечно весели. Пострада св. Кикилија са осталима око 230. год. Њене мошти почивају у цркви њенога имена у Риму. У западној цркви св. Кикилија сматра се заштитницом црквеног појања и музике.

2. **Св. Калист, патријарх цариградски.** Назват Ксантопулос по келији Ксантопула на Атонској Гори где се он дуго подвизавао са другом својим Игњатијем. Са овим Игњатијем написао је св. Калист свој сопствени опит о безмолвном животу у 100 глава. Ово дело заузима врло видно место у подвижничкој књижевности. Калист је био под великим утицајем свога учитеља св. Григорија Синаита, чије је житије он написао. Као патријарх цариградски св. Калист је једном отишао у Србију, и на том путовању разболео се и умро (како му је пред пут и прорекао св. Максима Капсокаливит у Св. Гори).

3. **Св. муж Менигнос.** Родом од Хелеспонта. Бавио се бељењем платна, због чега је био прозват Бељом. У време цара Декија он поцепа царску наредбу о гоњењу хришћана. Зато би бачен у тамницу, где му се јави сам Господ и охрабри га говорећи: „Не бој се, ја сам с тобом." У том часу окови се његови растопише као восак, тамница се отвори сама од себе, и он изађе. Поново ухваћен, и осуђен. Нечовечно мучен: одсекоше му прсте од руку и од ногу, па га онда посекоше. Глава његова ноћу се светлила као свећа.

4. **Св. праведни Михаил војник.** Бугарин по рођењу. Са својом дружином борио се у грчкој војсци против Агарјана и Етиопљана. Показивао чуда од неустрашивости. Убио страшну змију и ослободио девојку. Ускоро потом преселио се у вечни живот овај праведни муж. Живео и умро у IX столећу. Сахрањен најпре негде у Тракији, а 1206. год. цар Кало-Јован пренесе му мошти у Трново.

5. ***Св.* ап. Филимон, Архип и Апфија** (види 19. феб.).

Цицилија вером силна,
*вером богата, * Од звезда*
јој вера лепша, скупља од
злата.

За Господа као за крст
себе прикова,
Младост, радост, брак и почаст,
Христу жртвова.

Ништ' не може демон љути
да јој украде;
Кад јој самб тело оста,
Христу га даде.
И свет сав би она дала
за љубав Христу.

И два света с телом својим
и душу чисту.
Такав пламен вера пали,
пламен љубави,
Цицилија тим пламеном
себе прослави.

РАСУТЉИВАЊЕ

Залуд сав труд око учења без труда око чистоте вере и живота. Небески свет се не открива ученоме него чистоме. Кад је света Кикилија била уведена прве ноћи у брачну одају са својим младожењом Валеријаном, она рекне младожењи: „Хоћу да ти кажем једну тајну: овде је ангел Божји, чувар моје девствености, кога ти не видиш; он стоји овде спреман да заштити мене, слушкињу своју, од насиља; ако ме се само дохватиш, он ће те убити". Чувши то Валеријан поче молити Кикилију, да му покаже ангела, да га и он види. Одговори му девица: „Ти си човек који не познајеш истинитога Бога, и не можеш видети ангела Божјег док се не очистиш од скверне свога неверовања". Када се Валеријан крсти, виде ангела у великој светлости и красоти неизреченој. Исто тако и Тивуртије, брат Валеријанов, када се крсти и промени живот свој од нечистоте на чистоту, виде свете ангеле и разговара с њима. Исто тако и Максим, сострадалник њихов, када она два брата беху посечени, закле се клетвом великом пред џелатима и народом унаоколо говорећи: „Видим ангеле Божје светле као сунце како узимају душе из тела мученика, као красне девице из брачног чертога, и како их са великом славом узводе на небеса". Но то што он виде, не видеше нити могоше видети неверни и нечисти.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно стварање света, и то:
1. како Бог насади рајски врт у Едену на истоку, и онде смести човека,
2. како Бог учини те у Рају никоше дрвета лепа за гледање и добра за јело,
3. како Бог изведе пред човека све животиње, и човек им надеде имена.

БЕСЕДА
о томе шта чини јединство верних

Један Господ, једна вјера, једио крштење,
један Бог и отац свију (Еф. 4, 5—6)

Ево разлога крупног, прекрупног, и јасног прејасног, због чега ми хришћани сви треба да држимо *јединсШво Духа у свези мира,* и да будемо *једно тијело и један дух.* Јер нам је један Господ Исус Христос, наш Создатељ, Искупитељ и Васкрситељ. И нема два права

Христа, да би било двојство међу нама. Једна иста крв проливена је с Крста за све нас, као што су једна иста уста молила за све нас у Гетсиманији. Једну веру имамо у Тројицу Божанску, неразделну и животворну, Оца и Сина *и* Духа Светога, једно суштаство, три ипостаси: у бца нерођеног, у Сина рођеног, и Духа од Оца исходног. Једно крштење имамо у име Оца и Сина и Духа Светога; крштење трикратним погружавањем у воду, за смрт греху и ђаволу а за васкрсење и живот Христу Господу. Један Бог и Отац свпју — то је Отац Господа Исуса Христа, Сина Божјег јединородног, који и нас кроз Христа и због Христа усиновљава и даје нам право говорити Му: *Оче наш.* Видите ли, браћо моја, какве нас везе везују! Јачим везама ни звезде нису везане међу собом, ни вода за земљу* ни огањ за ваздух. Видите ли, како крупни прекрупни разлози позивају нас на јединство! Све друго што би нас од леве стране наговарало на подвојеност, ситно је према овим разлозима као зрно песка према високим планинама. Не може ђаво разорити јединство наше, ако му ми не помогнемо. Не може нас ђаво никад покорити, ако му се сами не предамо.

О Господе Исусе, слатки и благи, како си нас чврсто везао за вечно добро! Одржи нас у тој вези. Теби слава и хвала вавек. Амин.

23. НОВЕМБАР

1. **Св. Амфилохије, еп. иконијски.** Земљак, друг и пријатељ св. Василија Великог и других великих светитеља из IV столећа. Амфилохије рано остави метеж светски и повуче се у једну пештеру, где као отшелник проживи у подвигу 40 година. Догоди се тада, те се упразни епископска столица у Иконији, и Амфилохије чудесним начином би избаран и посвећен за епископа иконијског. Диван пастир и велики бранитељ чисте вере православне. Учествовао на II Васељенском сабору 381. год. Ревносно се борио против Македонија злочестивог, и против аријанаца и Евномија. Лично молио цара Теодосија Великог да изагна аријанце из сваког града у држави. Цар му не испуни жељу. После неколико дана опет се јави Амфилохије цару. Када епископ би уведен у одају за примање, цар сећаше на престолу, а до њега с десне стране сећаше син му Аркадије, кога Теодосије беше узео себи за сацара. Ушавши, Амфилохије свети поклони се цару Теодосију, а на Аркадија, сина царевог, и не обазре се као да га ту и не бејаше. Разгневи се због тога цар Теодосије веома, и нареди да се Амфилохије одмах истера из двора. Тада рече светитељ цару: „Видиш ли, царе, како не подносиш бешчешће сина; тако и Бог Отац не трпи бешчешће Сина Свога, одвраћа се с ненавишћу од оних, који хуле Њега, и гневи се на све присталице оне проклете (Аријеве) јереси". Чувши ово, цар разумеде зашто Амфилохије не одаде почаст сину његовом, и удиви се мудрости и смелости његовој. Између многих других трудова св. Амфилохије написао је неколико књига"о вери. Упокојио се 395. год. у дубокој старости'и преселио се у живот бесмртни.

2. Св. Григорије, еп акрагантски. Рођен у Сицилији близу града Акраганта, где је доцније епископ био, од благоверних родитеља Харитона и Теодотије. Сав живот му је проткан дивним чудесима Божјим. Чудесним начином отишао у Јерусалим, чудесним начином изабран за епископа, чудесним начином спасао се од клевете. И сам је био велики чудотворац, јер је био велики угодник Божји, велики духовник и подвижник. Учествовао на V Васељ. сабору у Цариграду. После тешких искушења скончао мирно почетком VII века (или крајем VI).

3. **Св. Александар Невски.** Син кнеза Јарослава. Од малена срцем окренут к Богу. Победио Шведе на реци Неви, 15. јула 1240. год., због чега је и прозват Невским. Том приликом јаве се светитељи Борис и Гљеб једном војводи Александровом и обећаше своју помоћ великоме кнезу, сроднику своме. У Златној Орди татарској није се хтео поклонити идолима нити проћи кроз огањ. Због његове мудрости и телесне снаге и красоте уважавао га и кан татарски. Зидао је многе цркве и чинио безбројна дела милостиње. Упокојио се у својој 43. години, 14. новембра 1263, а 23. новембра празнује се пренос његових моштију у град Владимир.

4. **Св. Митрофан, еп. воронежски.** Славни руски јерарх, подвижник и родољуб. Друг и изобличитељ Петра Великог. Упокојио се 23. нов. 1703. год. Чудотворне му мошти откривене 1832. год.

Витез Христов свети Александар,
Кнез народу а слуга Господу,
Владар земље, а роб Свемоћнога,
То је цело житије Невскога.
Споља раскош, унутра плакање,
Споља борба, унутра тишина,
Споља варка, унутра истина,
Христос — мета' овом богатиру
И у рату и привидном миру. У
муци му — Христос радовање,
У страдању — Христос поуздање,
У победи — Христос победитељ, И
у смрти — Христос, васкрситељ.
Све му Христос — у обадва света!
Он му конак, Он животна мета.
Кнез побожни даде пример роду
Како треба служити Господу.
Свети кнеже, помози и нама,
Светлом силом, светим молитвама!

РАСУЂИВАЊЕ

Бог попушта беду на праведнике, да их што јаче прослави. Јер савладана беда најјаче објављује славу Божју и славу праведничку. Григорије свети Акрагантски беше у свему праведник и угодник Божји. Но Бог попусти беду на њ сличну беди, која некад постиже св. Атанасија и св. Макарија. Наиме, два свештеника, Савин и Крискент, којима Григорије много добра учини, не могоше никако подносити добродетељи Григоријеве. Јер таква је особина порочности, да никако не може да подноси добродетељ. Савин и Крискент, дакле, нађоше неку јавну жену блудницу и потплатшце је, да оклевета Григорија, да је он имао везе са њом. Једном када Григорије беше у цркви, жена се та увуче у његову спаваћу собу; а када он дође с народом из цркве, та жена се појави из његове собе. Тада она двојица свештеника почеше викати на Григорија као на блудника. Григорије беше присебан и готов на свако страдање. Затворише га у тамницу

и спроведоше у Рим. Папа поверова клеветницима, те две и по године држа Григорија у тамници без суда и осуде. Тада се сазва сабор, на коме се имаше пресудити ствар Григоријева. Но пре него људи пресудише, Бог пресуди. Она жена полуде, и као сумашедша би доведена пред сабор. Као безумна она не умеде ништа одговарати. Григорије чудотворац помоли се Богу за њу, и она оздрави, јер зли дух изиђе из ње. И она кроз плач посведочи, да је потплаћена, да оклевета Божјег човека, и да ју је одмах после те клевете зли дух поседнуо и држао у својој власти. А Савину и Крискенту, са осталим клеветницима — преко 100 њих на број — наједанпут лица поцрнеше као угарак. И бише клеветници кажњени прогонством. Григорије свети би враћен на своју епархију и са великим торжеством примљен од народа свога.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно стварање света и то:

1. како Бог даде првим људима све биље и све родно воће за храну,
2. како забрани јести од дрвета познања добра и зла и то под претњом смрти.

БЕСЕДА

о благодати и даровима

А свакоме се од нас даде благодат по мери дара Христова (Еф. 4, 7)

Ево начела различности међу хришћанима. Најпре је апостол набројао оно што нас чини једнаким — а то је: *један Господ, једна вјера, једно крштење, један Бог и отац свију* — сада пак истиче оно што нас, и ван наше воље, чини неједнаким. Наиме, неједнаким нас чини мера дара Христова, према којој се даје благодат Духа Светога. Христос је глава великога тела, које се зове Црква. Он строји то тело, и посебице сваки члан тога тела; Он је стројитељ, и Он једини познавалац плана грађевине. Он не дозвољава, да један члан у тој грађевини буде несразмерно велики или несразмерно мали. Он даје меру свему и свакоме. Тако Он одмерава овоме пет таланата, томе два, а ономе један. Да се нико не срди и да нико не завиди. Да се не срди, јер ако је мање примио мање ће и одговарати; да не завиди, јер оно што неко има више, није његово него Божје. Ако ли има много, много ће му се и тражити, све како је речено у божанској причи о талантима.

О браћо моја, нека свак од нас, буде свестан мере дана свога и одговорности своје. Поштујмо и свој дар и дар суседа нашег, јер су сви дарови од Бога и Божји.

Господе Исусе, дародатељу велики дарова различитих. Теби слава и хвала вавек. Амин.

24. НОВЕМБАР

1. **Св. вел. муч. Екатерина.** Ћерка цара Конште. По смрти оца живела с мајком својом у Александрији. А мајка јој беше потајна хришћанка, која преко свог духовног оца приведе и Екатерину вери Христовој. У једној визији св. Екатерина прими прстен од самог Господа Исуса, у знак обручења Њему. Тај прстен до данас стоји на руци њеној. Беше Екатерина врло даровита од Бога и врло добро школована у грчкој философији, медицини, реторици и логици, и при том беше и необичне лепоте телесне. Када злочестиви цар Максенције сам приношаше жртве идолима и наређиваше другима да и они то чине, св. Екатерина изађе смело пред цара и изобличи идолопоклоничку заблуду његову. Видећи је цар јачу од себе у мудрости и знању, позва 50 најмудријих људи, да се с њом препиру о вери и да је посраме. Но Екатерина њих надмудри и посрами. Разјарени цар нареди да се свих 50 мудраца сагоре у огњу. Ови мудраци, по молитви св. Екатерине, пред смрт сви исповедише име Христово и објавише себе хришћанима. Када мученица беше у тамници, приведе у веру праву војводу царског Порфирија са 200 војника и саму царицу (Августу-Василису). Сви пострадаше за Христа. При мучењу св. Екатерине јави јој се ангел Божји, заустави и изломи точак, на коме света девојка би мучена; а потом јави јој се и сам Господ Христос и утеши је. После многих мучења Екатерина би мачем посечена у својој 18 години, 24. новембра 310. године. Из њенога тела истече млеко место крви. Чудотворне мошти почивају јој на Синају.

2. **Св. вел. муч. Меркурије.** Када цар Декије ратоваше једном против варвара, беше у његовој војсци војвода над пуком јерменским званим Мартензес. Тај војвода зваше се Меркурије. У борби јави се Меркурију ангел Божји, даде му мач у руке и рече му, да ће он победити непријатеље. И заиста, Меркурије показа чуда од храбрости секући оним мачем непријатеље као траву. После те славне победе учини га цар Декије првим војводом у својој војсци. Но неки завидљивци оптужише цару Меркурија као хришћанина, што Меркурије пред царем не сакри него отворено признаде. И би Меркурије мучен дуго и тешко: ножевима сечен на каише, ватром опаљиван. Ангел Божји јави му се у тамници и исцели га. Најзад цар изрече осуду, да се војвода Меркурије посече мачем у Кападокији. Када га посекоше, тело му поста бело као снег, и из њега исхођаше прединван мирис од тамјана. Многи болесници исцелише се од његових чудотворних моштију. Пострада за веру овај прекрасни војник Христов између 251-259. год.

3. **Св. девица Мастридија.** Живела у Александрији и проводила свој усамљенички живот сав у молитви и ручном раду. Неки младић разгори се телесном похоти према њој и непрестано јој досађиваше. Не хотећи згрешити Богу а видећи да се не може лако отрести разузданог младића, св. Мастридија упита га једном, шта га то највише

привлачи к њој. Он одговори: очи твоје! Мастридија тада узе иглу којом је шила, па избоде себи очи. Тако спаси себи мир и младићу душу. Младић се љуто покаја и оде у монахе.

Катерина Мудра, земаљска царица,
Ради Христа Спаса поста мученица.
Максенције глупи живот јој понуди
— Само, вели, жена, жена мени буди! —
Катерина света, чиста као злато,
Максенцију цару одговара на то:
— Ја женика имам. Христа васкрслога,
И не желим љубав мужа трулежнога.
Ти ми тело иштеш, — трулеж трулеж тражи —
Док се дух бесмртни бесмртнећну блажи.
Телесна се кора мора да исуши.
Човек прави орине о бесмртној души.
Чини што ти драго, и на муке мећи,
На огњу ме *пеци. на точку окрећи.*
Ја се своје душе одрећи не могу,
Нм ван лриста друтом поклонити Богу.
Но запамти, царе, скоро ћеш умрети,"
Из твога ће леша црви узаврети.
Црви ће те славит, црви ћс те јести,
Клетва ће те пратнт. клства ће те срести.
Јер ратујеш с Христом. са јачим од смрти,
Под камен си стао. Он ће те сатрти.
Катерино света, Христова невесто,
Рад истине вечне презрела си престо,
Зато сад царујеш у царству без краја,
С ангелима певаш сред сладосног Раја.

РАСУЂИВАЊЕ

Прича старца Варлаама Јоасафу. У некоме граду имађаху грађани обичај, да узимају за цара човека странца, који не зна њихове законе и обичаје. Када би га зацарили, они би га обукли у сваку красоту, хранили га сваким обиљем и окружавали сваким блеском. Но чим би истекла једна година, они би свога цара расцарили, одузели би му све благо, свукли би га и сасвим нага протерали на једно удаљено острво, где не би имао ни хлеба ни крова ни другова, и где би у беди и понижењу скончавао свој живот. Тада би грађани онога града бирали другога цара, опет странца и опет само на годину дана; па трећег, па четвртог, па петог, и тако редом. Но догоди се тако једном те изабраше једног врло мудра и опрезна човека. Овај сазнаде од својих слугу, шта бива с царевима у том граду на крају године, па за време целе године он ревносно сабираше храну и благо и посведневно шиљаше на оно острво. Када истече година и када он би обнажен и бачен на оно острво, он се нађе усред огромне количине хране, и сребра и злата и драгог камења, и продужи ту живети још боље него што је живео као цар у ономе граду. *Толковање:* онај град представља овај свет, грађани представљају зле духове, цареви луди и мудри то су људи; луди људи мисле само на уживања у овом животу и сматрају их вечним, но на крају смрт прекида све и они, наги од сваких добрих дела, иду у ад; мудри пак чине многа добра дела, и као благо шаљу та добра дела пред собом у онај свет.

По смрти добри људи — мудри цареви — одлазе у онај свет, где их чека нагомилано богатство њихово, и где они царују у већем сјају и красоти него што су царовали на земљи,

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно стварање света и то:

1. како Бог изведе пред Адама све животиње, птице и зверове, да види како ће их Адам назвати,
2. како Адам надеде име сваком живинчету, и свакој птици и сваком зверу.

БЕСЕДА

о Ономе који сиђе и узиђе

Који сиђе то је онај који и узиђе превшие свих небеса да испуни све (Еф. 4, 10)

Господ Исус по човекољубљу Своме спустио се ниско, тако ниско, да се ниже није могло, а потом се дигао високо, тако високо, да се ваистину више није могло. Он се спустио *у најдоња места* земље, тј. у сами ад, одакле је ослободио и у Царство небеско увео праоце, пророке и праведнике. Свршивши Свој посао и на земљи и у аду, Он се узнео *превише свих небеса.* Узишао је исти онај који је и сишао, без икакве измене, изузев само шт%је сишао без тела а узишао са телом. Није, дакле, једно Син Божји а друго Син човечји, као што су говорили јеретици, него је Син Божји и Син Човечји једна иста личност, један исти Богочовек иИспаситељ наш Исус Христос. Као што је Он исти јуче, данас и сутра, тако је исти у низини и на висини, на земљи, у аду, и на небесима. Понизио се ниже свих људи, и узвисио се изнад свих ангелских сила. Да покаже Својим примером истинитост своје речи: *ко се узноси, понизиће се, а ко се понижава, узнеће се* (Мат. 23, 12). Ако се не будемо понижавали по добродетељи, понизиће нас грех. Добродетељ води понижењу добровољном и привременом, а грех — понижењу бесповратном и вечном.

О Господе Исусе, који све испуњаваш силом Својом, испуни нас духом смерности истинске. Теби слава и хвала вавек. Амин.

25. НОВЕМБАР

1. **Свешт. муч. Климент, еп. римски.** Рођен у Риму од царскога рода: савременик светих апостола. Мајка му и два брата пловећи по мору, буду занесени буром у разне стране; отац му оде да тражи жену и синове, па се и он изгуби. Тада Климент, будући 24 године стар, пође на исток да тражи своје родитеље и браћу. У Александрији упозна апостола Варнаву, потом се придружи апостолу Петру, коме већ следоваху његова два брата, Фаустин и Фаустинијан. Про-

мислом Божјим апостол Петар наиђе на мајку Климентову, као старицу просјакињу, а потом и на оца. И тако се опет састави цела породица, и сви као хришћани врате се у Рим. Климент се није одвајао од великог апостола, који га постави за епископа пре своје смрти. После мученичке смрти Петрове епископ у Риму беше Лин, потом Клит — обојица за кратко време — па онда Климент. Са пламеном ревношћу управљаше Климент црквом Божјом, и обраћаше у веру Христову из дана у дан велики број неверних. Још одреди он седам брзописаца, да пишу житија хришћана мученика, који у то време страдаху за свога Господа. Цар Трајан протера га у Херсон, где Климент нађе око 2000 изгнаних хришћана. Сви беху запослени на тешком послу тесања камена на једном безводном месту. Климента примише хришћани с великом радошћу, и он им беше живи извор утехе. Молитвом својом изведе воду из земље, и обрати у хришћанство толики број неверних мештана, да за једну годину подиже се на том месту 75 цркава. Да не би даље ширио веру Христову, Климент би осуђен на смрт и утопљен у море с каменом о врату, 101. год. Мошти његове чудотворне извађене су из мора тек у време св. Кирила и Методија.

2. **Свешт. муч. Петар, архиеп. александријски.** Ученик и следбеник св. Теоне, архиепископа александријског. Био неко време учитељем у знаменитој философској школи Оригеновој. На престо архиепископски ступио 299. год. а мученички скончао при гробу св. ап. Марка 311. год. Управљао је црквом у претешко време, када су над вернима чинили насиље — споља неверници а изнутра јеретици. У његово време пострадало је у Александрији 670 хришћана. Често су целе породице извођене на губилиште и губљене. У то време Ариј нечестиви смућивао је верне својим кривим учењем. Св. Петар га одлучи од цркве и прокуне у овоме свету и у ономе. У тамници сам се Господ јавио овоме великом и дивном светитељу.

3. **Преп. Пафнутије.** Никада није пио вина. Једном би ухваћен од разбојника, и харамбаша га присили да испије чашу вина. Видећи добродушност Пафнутијеву харамбаша се покаја и напусти своје разбојничко занимање.

Племенити Климент од племићка рода
Поста ревним слугом живога Господа.
Сву суЈету презре раскошнога Рима,
Уздиже се духом над варкама свима.
Духовно га сродство за Петра привеза,
Од телесног сродства са царем одвеза.
Као звезда јасно он у Риму сјаше,
Часним Крстом таму густу разгоњаше;
Апостолску цркву украси, утврди, И
немоћне силе демонске расрди. Подиже
се бура од демонских сила, Да би свеца
божјег смрћу уморила, Умори му тело;
душа у РаЈ оде, Оста свето тело на дну
морске воде. Струнуло би гвожђе за
осам векова, Ал' не струну тело витеза
Христова, Но чудеса многа преславна
пројави,

И уз Христа Бога Климента прослави.
О Клименте свети, помози и нама
Пред престолом Божјим твојим молитвама.

РАСУЂИВАЊЕ

За св. Петра Александријског прича се, да се никад није успео и сео у престо патријаршијски у цркви, него је стајао или седео пред степеницама престола. Кад су верни почели негодовати, што њихов архијереј не седи на своме месту, он одговори: „Кад год се приближим престолу видим неку небесну светлост и силу на њему, зато се не усуђујем да се успнем и седнем." Осим овог виђења св. Петар имао је и друго једно још чудесније. Када је он седео у тамници, нечестиви Арије јеретик лицемерно претвори се као да се каје за своју јерес и посла реч сужњу Петру, да се одриче своје јереси и молбу да га Петар прими поново у цркву. А ово Арије учини само зато што помишљаше, да ће Петар бити погубљен, те да се он дочепа престола патријаршијског, са кога би после ширио и утврђивао своју јерес. Пре него што даде ма какав одговор, Петар се мољаше Богу у тамници. За време молитве необична светлост обасја тамницу, и појави се Господ Исус као дванаестогодишњи дечак сијајући јасније од сунца, тако да се не могаше гледати у Њега. Беше Господ обучен у белу одећу (хитон), која беше спреда раздрана од врха до дна. И Господ рукама стезаше одећу на Себи, као да скрије наготу Своју. Видевши ово, св. Петар беше у великом страху и ужасу, па узвикну: „Ко Ти, Спасе, ризу раздра?" Одговори му Господ: „Арије безумни. Он ми је раздра, јер одели од Мене људе Моје, које задобих крвљу Мојом. Но пази се да га не примиш у општење с црквом, јер лукаве и враждебне мисли има на Мене и на људе Моје." Чувши ово, св. Петар одговори својим свештеницима Ахилу и Александру, да он не може примити молбу Аријеву, јер је лажна и лукава. И изрече светитељ проклетство на Арија у оба света. Још прорече, да ће после њега бити патријарх најпре Ахил а потом Александар. И би тако.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно стварање света и то:

1. како Бог пусти тврди сан на Адама, и узе му једно ребро,
2. како Господ створи од ребра Адамова жену Еву и приведе је Адаму,
3. како је ту основ и разлог тајанствене привлачности и јединства мужа и жене.

БЕСЕДА

о раздељењу служби и звања

И он је дао једне апостоле, а једне пророке, а једне благовеснике, а једне пастире и учитеље (Еф. 4, 11)

Као што у телу човечјем разни органи имају разне службе, но сви дејствују у хармонији на добро целога тела, тако је Господ установио и у цркви, која је тело Његово, разне органе са разним службама. На првом месту долазе апостоли, којима није дата само једна част но све части, нити једна служба но све службе, нити један дар но сви дарови благодатни. Апостоли су били једновремено и апостоли и пророци, и благовесници, пастири и учитељи. Звање апостолско више се не повторава. Великих апостола било је дванаест, и тринаести апостол Павле, а мањих апостола било је 70. Пророци су они који примише дар прорицања од Духа Светога. Овде се не мисли на пророке старозаветне него на новозаветне (Дела Ап. 11, 27; 21, 10; 13, 1). Пророци су били и бивају без обзира на сталеж и положај. Благовесници су прво јеванђелисти, који написаше јеванђеља; потом мисионари, који шире учење Христово међу невернима; најзад и тумачи Светога Писма, који писмено излажу истину хришћанску за све и свакога. Пастири и учитељи — то је једно и исто звање, јер тешко је замислити пастира а да није учитељ у исто време. Пастири су ограничени на извесно место и на известан број верних, које они руководе ка спасењу, и управљају црквом Божјом. Тако је све уредио Господ преко Својих апостола светих. Благо оном ко зна своју службу и дар од Духа примљен, и ко до краја послужи према назначењу. Као што Дух Свети сада раздаје дарове, тако ће Господ у своје време раздавати награде.

О Господе Душе Свети, Боже истинити, помози нам до краја да у смирености употребимо дарове Твоје на добро цркве Христове и на наше вечно спасење. Теби слава и хвала вавек. Амин.

26. НОВЕМБАР

1. Преп. Алимпије Столпник. Рођен у Адријанопољу, граду пафлагонијском и одмалена предан Богу на службу. Као ђакон служаше у цркви при епископу Теодору у томе граду. Но жељан усамљеничког живота, молитве и богомислија, Алимпије се удаљи на неко јелинско гробље ван града, од кога људи бежаху као од страшилишта због честих демонских привиђења. Ту он пободе крст, и сазида храм у част св. Ефимије, која му се беше јавила на сну. Покрај храма подиже столп висок, попе се на њ и проведе на њему у посту и молитви пуних 53 године. Ни подсмех људи ни злоба демона не могаху га одатле удаљити нити у намери његовој поколебати. Нарочи-

то од демона претрпе овај светитељ безбројне беде. Не само да га демони разним привиђењима устрашиваху него га и камењем удараху, и не даваху му мира ни дању ни ноћу кроз дуго време. Но Алимпије мужествени ограђиваше себе од демонске силе крсним знамењем и именом Исусовим. Најзад га побеђени демони оставише и побегоше а људи почеше поштовати и долазити му ради молитве, утехе, поуке и исцељења. Около његовог столпа подигоше се два манастира, с једне стране мушки а с друге женски. У женском манастиру живљаху и матер његова и сестра. Св. Алимпије руковођаше монахе и монахиње са свога столпа примером и речима и сијаше свима као сунце са небеса указујући пут ка спасењу. Толику благодат имаше овај угодник Божји, да га често обасјаваше небеска светлост, и над њим се уздизаше до небеса стуб од те светлости. Беше Алимпије диван и моћан чудотворац како за живота тако и по смрти. Преживевши 100 година упокоји се 640. год. у време цара Ираклија. Од његових св. моштију сачувана је глава у Котломушком манастиру у Св. Гори.

2. **Преп. Јаков Отшелник.** Из Сирије. Ученик св. Марона (14. фебр.) и савременик св. Симеона Столпника. Подвизавао се под отвореним небом; хранио се наквашеним сочивом. Чинио чудеса велика; чак и мртве васкрсавао именом Христовим. Цар Лав питао њега за мишљење о Халкидонском сабору. Упокојио се мирно 457. год.

3. **Преп. Стилијан.** Пафлагонац; земљак и савременик св. Алимпија. Имао превелику љубав према Господу Исусу, и због те љубави предавао се великим подвизима. Свега се одрекао, само да би имао неподељену љубав према Господу своме. Пред смрт ангели се јаве да му узму душу, и лице му засија као сунце. Чудотворац велики пре и после смрти. Помаже нарочито болесној деци и бездетним родитељима.

4. **Преп. Никон „Покајаније".** Родом из Јерменије. Побуђен речима Господњим: *свак ко остави оца или мајку, примиће стоструко и наследиће живот вјечни,* Никон остави заиста све ради Христа и оде у неки манастир, где се замонаши. Када се усаврши у свима добродетељима, он напусти манастир и пође да проповеда људима Јеванђеље. Непрестано је викао: Покајте се! због чега и би прозван „Покајаније". Као проповедник обиђе сву Анатолију и Пелопонез. Сотвори чудеса молитвом у име Христово и мирно пређе ка Господу свом љубљеном. Скончао у Спарти 998. год.

5. **Св. Инокентије Иркутски, чудотворац.** Скончао 1731. год. Чудотворне мошти откривене му 1804. год.

Одвезан од ствари, одвезан од света, Од житејских брига и од страсног гњета Сав предан молитви и богомислију — То донесе славу светом Алимпију. На столп висок, он себе уздиже, Тек даље од земље — Богу ближе, ближе! Сав предан молитви и богомислију — То донесе славу светом Алимпију. Нек громови грме, погодити неће, Громовима Господ управља и креће. Сав предан молитви и богомислију —

То донесе славу светом Алимпију... Молитвом просија као сунце јасно И име му оста кроз векове гласно. Мисао о Богу створи бесмртника, Алимпија дивног, Божјег угодника. На небу се сада столп велики сија, То је светла душа светог Алимпија. И сада молитви сав је предан за нас Алимпије, столпник — и јуче и данас. Од њега се и сад зли духови крију, А ми радујемо — светом Алимпију.

РАСУЂИВАЊЕ

Многи учени незнабошци су пришли цркви Христовој и крстили се само зато што црква Христова проповеда живот бесмртни као један доказани факт а не као неку слутњу разума људског. Свети Климент Римски изучио је био сву философију грчку и душа његова остала је незасићена и празна. Као младић од 24 године он је свом душом пожелео да дозна има ли још неког живота осим овога и бољег од овога. Философија му је давала само мишљења разних људи но никаквог стварног доказа. Он је туговао за својим изгубљеним родитељима и браћом, и непрестано се мучио питањем, да ли ће се он с њима видети у неком другом животу. Свевидећи Бог упути кораке његове тако, да се он срете с неким човеком, који му рече о хришћанима и о њиховој вери у загробни живот. То побуди младога Климента, да се одмах крене из Рима у Јудеју, да би тамо, у самој колевци хришћанске вере, дошао до поузданог сазнања односно загробног живота. Када је чуо проповед апостола Петра, сву засновану на Христу васкрсломе из мртвих, Климент презре сва нагађања философска, и срдачно усвоји веру Христову, крсти се и предаде сав на службу цркви Божјој. Тако онда, тако и данас: ко има јаку веру у Христа васкрслог, и јасно сазнање о загробном животу и суду, тај се лако решава на плаћање цене за улазак у тај живот, тј. на испуњење свих заповести Божјих.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесно стварање света и то:

1. како створи Господ Бог човека, и жену од човека,
2. како Адам и Ева беху наги, и не беше их срамота, јер не знаћаху још за грех.

БЕСЕДА

о циљу раздељења дарова, служби и звања

Да би се свети усавршили, на дјело службе, на сазидање тијела Христова (Еф. 4, 12)

Зато је Дух Свети разделио дарове, и учинио једне апостолима, друге пророцима, друге опет благовесницима, и пастирима и учите-

љима — *да би се свети,* тј. верни хришћани, *усавршили.* Као што су у једноме дому части и службе подељене, те је једна част и служба родитеља, друга част и служба одраслих синова и кћери, трећа част и служба неодрасле деце и слугу, но свеукупно служи на корист једно другоме, тако и у дому Божјем, у цркви светој: са сваком чашћу везана је и одговарајућа служба, а службе свих корисне су свима. Тако се поступно и мудро зида *тијело Христово,* црква Божја света. Сваки верни, помогнут од других, расте и развија се као члан тога тела у светости и чистоти, и у одговарајућој мери и сразмери према целом великом телу. А цело тело, од почетка до краја времена, нарочито пак од ваплоћења Бога Слова на земљи па до Суда Страшнога, јесте црква Божја света. Тело — достојно бесмртности, грађевина — достојна Бога. Око људско не може је сву прегледати, нити ум људски схватити. Грађевина од изабрана материјала, од цигала живих, од очију и срдаца. Без грубости и грдоба; без трулежи и нестројности. Све на свом месту, све прекрасно, у целини и у деловима. Ево, браћо, мете нашег путовања! Ево смисла нашег горења у пећи страдања! Ево живота нашег, бољег од свих планова наших и лепшег од свих жеља наших.

О Господе Исусе, човекољубиви Господе наш, не одбаци нас као лошу грађу, но углачај нас и узидај нас у тело Твоје бесмртно. Теби слава и хвала вавек. Амин.

27. НОВЕМБАР

1. **Св. муч. Јаков Персијанац.** Рођен у граду персијском Елапи, или Вилату, од хришћанских родитеља, у хришћанској вери васпитан и хришћанском женом ожењен. Цар персијски Издигерд заволи Јакова због његове даровитости и окретности, и учини га правим племићем на двору своме. Поласкан царем Јаков се прелести и принесе жртву идолима, којима се и цар клањаше. Чувши за ово, матер његова и жена, написаше му једно прекорно писмо, у коме га оплакаше као богоотпадника и душевног мртваца, молећи га ипак при крају писма, да би се покајао и Христу повратио. Ганут овим писмом Јаков се горко покаја и пред царем одважно исповеди веру своју у Христа Господа. Расрђен цар осуди га на смрт, но с тим, да му се одсеца све део по део тела, док не издахне. Џелати дословце испунише ову заповест свога нечестивог цара, и одсекоше Јакову најпре прсте на рукама, па прсте на ногама, па ноге па руке, па рамена, најзад и главу. При сваком сечењу мученик покајани одаваше благодарност Богу. Из његових рана исхођаше благоухани мирис као од кипариса. Тако овај дивни муж откаја грех свој и представи се душом Христу Богу своме у Царству небеском. Пострада око 400. године. Глава му се налази у Риму, а део моштију у Португалији, где се празнује 22. маја.

2. **Седамнаест индијских преп. мученика.** Монаси хришћански, пострадали од индијског цара Авенира. Разљућен на старца Варла-

ама, што му је крстио сина Јоасафа, цар Авенир посла потере за Варлаамом. Потере не ухватише Варлаама, али ухватише других 17 монаха, и доведоше их пред цара. Цар их осуди на смрт, те пошто им најпре избодоше очи, одсекоше језике, изломише ноге и руке, посекоше их мачем. Но крвљу ових витеза Христових још се више утврди вера Христова у царству Индијском.

3. **Преп. Роман чудотворац.** Подвизавао се у околини Антиохије. У својој ћелији никад није ложио огањ ни палио свећу. Скончао мирно. Чудотворац за живота и по смрти. Помаже неплодним женама, кад му се моле.

4. **Преп. Пинуфрије.** Савременик св. Касијана (29. феб.) и велики мисирски подвижник. Живео у IV столећу и подвизавао се на разним местима све бежећи од похвала људских. Имао много ученика, који су се трудили да подражавају узвишеном примеру свога учитеља.

5. **Преп. Натанаил.** Монах нитријски. Данонећно се молио Богу и просвећивао размишљањем о божанским стварима. Није излазио из своје келије ни преко прага пуних 38 година. Упокојио се у Господу у другој половини VI столећа.

Покајане душе Створитељ не губи,
Покајнике праве Он највећма љуби.
Јаков се одрече Христа живог Бога,
Рад безбожног цара, ласкатеља свога.
Укори га мајка, укори га жена:
„ Сва су земна блага пролазна ко пена."
Раскаја се Јаков, раскаја се љуто
И изрече јавно штоје дотле кут'о
— Хришћанин сам оио, хришћанин сам паки,
Идоли су ваши глупи и нејаки! —
То изрече Јаков кад пред цара стаде,
То изрече јавно, и при том остаде.
Сви дарови царски с њега се скидоше,
Мукама Јакова дивног обукоше,
Црвени се Јаков од рана и крви,
Навалили људи ко орли на стрви!
Раздробише тело јунака Христова,
Исекоше ситно светога Јакова.
Сад Јаков у Рају пред Богом се моли,
Да хришћанин сваки напасти одоли.

РАСУЂИВАЊЕ

Када св. Јакову одсече џелат палац десне руке, он рече: и лоза се овако обрезује, да на њој временом младица порасте. При одсечењу другог прста рече: прими, Господе, и другу грану од рукосада Твога. При одсечењу трећега прста рече: благосиљам Оца и Сина и Светога Духа. При одсечењу четвртога прста рече: Ти што примаш похвале од четири животиње, прими страдање четвртога прста. При одсечењу петога прста рече: да се испуни весеље моје као на браку пет мудрих девојака. При одсечењу шестога прста рече: хвала Теби Господе, Који си у шести час распростро на Крсту пречисте руке Твоје, што си ме удостојио принети Ти шести прст мој. При одсечењу седмога прста рече: слично Давиду који те прослављаше седам

пута на дан, тако Те и ја данас прослављам кроз седам прстију, одрезаних Тебе ради. При одсечењу осмога прста рече: Ти си се сам, Господе, обрезао у осми дан. При одсечењу деветога прста рече: у девети час Ти си предао дух Твој у руке Оцу Свом, Христе мој, и ја Теби приносим хвалу при страдању деветога прста. При одсечењу десетога прста рече: на десетострујној харфи певам Теби, Боже, и благодарим Ти, што си ме удостојио претрпети одрезање десет прстију мојих на двема рукама мојим за десет заповести написаних на двема таблицама.

О пречудне вере и љубави! О витешке душе у витеза Христа!

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесни Рај Божји и то:

1. како прекрасан беше Рај споља и изнутра,
2. како се све живо у Рају безусловно покораваше човеку, а човек Богу ,
3. како прекрасни беху први човек и жена у Рају, свесни присуства Божјег и власти Божје.

БЕСЕДА

о човеку савршеном

Докле достигнемо сви у јединство вјере и познање сина Божјега, у човјека савршена, у мјеру узраста пуноће Христове (Еф. 4, 13)

Јединство вере, браћо, и познање Сина Божјег, Господа Исуса Христа Спаситеља, сједињује два човека у једног човека, хиљаду људи у једног човека, и многе милионе људи у једног човека. Јединство вере у Христа Господа, и право православно познање Христа Господа, сједињује људе јаче него крв, јаче него језик, јаче него све спољашње околности и материјалне везе. Кад многе душе једно исто мисле, једно исто хоће и једно исто желе, онда су те многе душе као једна душа, једна велика и моћна душа. Телесне разлике при томе мало значе и мало се узимају у обзир. Тако једнолике душе зидају се у *човјека савршена, у мјери узраста пуноће Христове.* У савршеној целини савршени су и делови. Свака хришћанска душа јесте део *човјека савршена.* Христос је човек савршен, коме је црква тело тајанствено. Он испуњава Собом сваког верујућег у Њега према мери узраста свакога. Он је пуноћа над пуноћама, извор живи, који тече и пуни сваку достојну празнину. То јест, уколико се човек испразни од свега што није Христос, утолико Христос улази у њега и испуњава га. О браћо моја, потребна је дубина смирења поред јаке вере, да би се Жива Вода улила у нас. И у природи гледамо, да ниско земљиште вода лакше натапа. Што год је ниже смерно понижење наше пред Господом Исусом, то се драговољније Он спушта у нас, натапа нас Својом животворношћу и испуњава нас као сасуд Свој пуноћом својом бесмртном.

О Господе Исусе, пуноћо живота, мудрости, красоте и сласти, помози нам понизити се пред величанством Твојим Божанским, да бисмо се удостојили Твоје посете. Теби слава и хвала вавек. Амин.

28. НОВЕМБАР

1. **Преп. муч. Стефан Нови.** Као негда Ана, мајка Самуилова, тако и Ана, мајка Стефанова мољаше се Богу, да јој Бог да једнога сина. Молећи се тако једном у цркви Влахерни пред иконом Пресвете Богородице, ухвати је лак сан, у коме она виде Пресвету Деву, као сунце сјајно, и чу глас од ње: „Иди, жено, с миром, према молитви твојој имаш сина у утроби твојој." И заиста заче Ана и роди сина, овога светога Стефана. У 16. години прими Стефан чин иночки на гори Аксентијевој према Цариграду, од старца Јована, од кога се научи мудрости божанској и подвижништву. А када се старац Јован упокоји у Господу, Стефан оста на тој гори строго подвизавајући се и прилажући труд ка труду. Његова светост привуче му многе ученике. Када цар Константин Копроним прогоњаше иконе, још жешће од свога сквернога оца, Лава Исаврјанина, Стефан се показа као ревносни заштитник поштовања светих икона. Безумни цар примаше разне гнусне клевете против Стефана, а и сам удешаваше разне сплетке, само да би Стефана сломио и с пута уклонио. Стефан би прогнан на острво Проконис, потом доведен у Цариград, окован и бачен у тамницу, где га сретоше 342 монаха сужња, из разних страна доведених у тамницу, због иконопоштовања вргнутих. У тамници они свршаваху све црквено правило као у манастиру. Опаки цар осуди Стефана на смрт. Светитељ предвиде своју смрт на 40 дана и опрости се с братијом. Слуге цареве извукоше га из тамнице и бијући га и трзајући вукоше га по улицама цариградским призивајући све оне, који су уз цара, да ударају камењем „противника царева". Неко од јеретика удари дрветом светитеља по глави, и светитељ издахну. Као што св. Стефан првомученик пострада од Јевреја, тако и овај Стефан пострада од иконоборних јеретика. Пострада овај славни Христов војник 767. године у 53. год. свога земнога живота, и би увенчан славом неувелом.

2. **Св. новомуч. Христо.** Албански хришћанин, настањен у Цариграду, баштован по занимању. При продаји свога поврћа он се замери неком Турчину, који га оклевета пред судом, као да је обећао потурчити се па порекао. После истјазања окован и бачен у тамницу. У тамници неко му понуди да једе, што Христо одбије говорећи: „Боље да се гладан јавим пред Христом мојим." Потом извади завежљај новаца, што је имао под појасом и да једноме сужњу, с молбом, да му се за то одслужи неколико посмртних литургија. Посечен од Турака 1748. год. и прослављен заувек у Царству Христа Бога.

3. **Преп. Ана.** Благородна жена, по смрти свога мужа пострижена у монаштво од св. Стефана Новога. Цар Копроним наговарао је, да

каже, као да је она имала недозвољених телесних веза са св. Стефаном, да би тако могао Стефана унизити пред народом. Но ова света жена никако није хтела ући у ту цареву сплетку против светитеља, кога је она поштовала као свог духовног оца. Због тога би шибана, а потом у тамницу бачена, где предаде своју свету душу Богу.

4. **Св. благоверни цар Маврикије.** Погубљен са пет синова својих од цара Фоке 602. год.

Тезоименити првоме Стефану Стефан
Нови даде живот на мегдану. Горди цар
јеретик, сама сила груба, Спољашњим
оружјем оружан до зуба, Стефану оружје
— сила нетелесна, Оружје духовно,
истина небесна. Цар војнике има,
бранитеље лажи, А Стефан се Богом
невидљивим блажи. Миран као небо
Стефан муке чека, Смрт, и живот вечни
после овог века. А цар бесни тутњи, па у
гневу своме Смрт с мукама пише мужу
праведноме. Стефан се не смути, и бијен
и стезан, За небеса духом и молитвом
везан. Цар јачи од тела, тело свецу
скрши, Светац духом јачи, победом
заврши. О свети Стефане, духовни
витеже, Помози нам вражје избегнути
мреже, И иконе свете свето поштовати,
Твом примеру дивном вазда следовати.

РАСУЂИВАЊЕ

Читајући примере постојанства у вери и великодушности светитеља Божјих, и ми постајемо постојани у вери и великодушни. Када Копронимови људи нуђаху св. Стефана да се откаже иконопоштовања и тиме угоди цару иконоборцу, Стефан пружи руку, сави шаку и рече: „Кад бих имао у себи само једну шаку крви, и њу бих пролио за икону Христову".

У цара Маврикија било је шест синова, од којих шести и најмлађи беше још одојче. За тога најмлађег сина свог држаше цар у двору нарочиту дојкињу, која га храњаше. Цара Маврикија постиже тешка судба: Фока га збаци с престола и осуди на смрт заједно са свих шест сканова његових. На очи Маврикијеве синови његови беху један за другим убијани. Када дојкиња требаше да да шестога сина царева да буде погубљен, она се великодушно сажали над судбом несрећнога цара и његове деце, па се у тренутку реши да сачува бар тога једнога сина царевог у животу. Зато кад јој потражише с груди царевог сина, она потури свога синчића, те овај би посечен. Најзад би посечен и цар Маврикије. Најмлађи син цара Маврикија порасте сматрајући дојкињу за мајку своју. Када му пак дојкиња открі сву тајну, он се уозбиљи веома, па одлучно остави свет и повуче се на гору Синајску, где се замонаши и посвети Богу, да би тим делом својим осветио онога невиног младенца, који је место њега у смрт бачен.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесни Рај Божји и то:

1. како то беше царство невиности, чистоте и правде,
2. како ту не беше ни трага од болести и смрти, пошто не беше ни помисли о греху.

БЕСЕДА

о томе како верни треба да расту

Држећи се истине у љубави да у свему узрастемо у ономе који је глава, Христос (Еф. 4, 15)

Ето свега што се од нас, браћо, тражи на овоме земном путовању: да се држимо истине и да живимо у љубави. Истина је откривена Христом Господом, и пример љубави је дат у Христу Господу. Нити се може доћи до истине мимо Христа Господа, нити се пак може наћи пример праве љубави мимо Њега. Видећи овај једини прави пут к светлости и спасењу у сплету многих лажних путова, апостол Павле претходно опомиње: да *не будемо више мала деца, коју љуља и заноси сваки вјетар учења* (4, 14). Истину може открити само Бог, праву љубав може показати само Бог. Један човек може знати више него други човек, но истину може открити само Бог. Човеку долазе мисли као ветар, и призраци чине му се истином. Обманут својим мислима један човек обмањује другог човека; заваран призрацима један човек заварава другог човека. А истина је у Бога и од Бога. Христос је, браћо, сва наша истина и сва наша љубав. Кад мислимо Христа, ми мислимо истину; кад делујемо по Христу, ми делујемо добро; кад љубимо Христа, ми љубимо љубав. Христом ми живимо, Христом растемо, Христом се обесмрћавамо и прослављамо. Он је наша глава — не само главар једнога друштва него стварна глава једнога живога тела, кога смо ми чланови. Држећи се истине и љубави, ми се удостојавамо вечно пребивати у том телу Христовоме.

О Христе Господе, пречудна истино и премила љубави наша, дођи у нас и прими нас у Себе. Теби слава и хвала вавек. Амин.

29. НОВЕМБАР

1. **Св.** муч. **Парамон и других 370.** У Витинији Азијској неки кнез Аквилин ужасно гоњаше хришћане. Једном ухвати он 370 хришћана и поведе их собом везане на неко место, где беше храм идолског бога Посејдона. Ту их опаки кнез приморавaше, да се поклоне идолу и принесу жртву. Мада кнез прећаше смртном казном ономе, ко не послуша његову заповест, ниједан хришћанин не покори се заповести

његовој. У том часу пролажаше путем покрај храма неки честан муж, по имену Парамон. Он застаде код гомиле везаних људи и сазнаде о чему се ради, па сазнавши узвикну: „О колико невиних праведника хоће скверни кнез да закоље зато што се не клањају мртвим идолима његовим!" И продужи Парамон пут свој. Тада разјарени кнез посла слуге своје, да убију Парамона. Слуге стигоше Парамона, ухватише га, па му најпре језик прободоше трном, потом га обнажише, и тако му цело тело избодоше. Парамон свети с молитвом у срцу предаде душу своју Богу. Потом и оних 370 мученика, велики као синови Божји и невини као јагњци, бише мачем посечени, те прођоше у бесмртно Царство Христа Господа. Пострадаше 250. год.

2. **Преп. Акакије Синајски.** У својој славној књизи „Лествица" саопштава св. Јован Лествичник житије овога светитеља. Млади Акакије био је искушеник код некога злога старца у Синајском манастиру. Гневљиви старац посведневно је кореа и грдио Акакија, а често и тукао, и на све начине мучио и злостављао. Но Акакије се није жалио него је све то подносио стрпљиво, с уверењем да је то корисно за његово спасење. Кад год га је неко питао, како живи, он је одговарао: „Добро као пред Господом Богом!" После 9 година послушања и мучења умре Акакије. Старац га сахрани, па оде и пожали се другом неком светом старцу говорећи: „Акакије, ученик мој, умре". Тада обојица одоше на гроб умрлога, и онај свети старац викну: „Брате Акакије, јеси ли умро?" А послушни Акакије, и по смрти послушан, одговори: „Нисам умро, оче, немогуће је умрети послушноме". Тада се онај зли старац раскаја, и затвори се у једну келију близу гроба Акакијева, где у кајању и молитви проведе остатак живота.

3. **Св. муч. Дионисије, еп. коринтски.** Знаменит пастир и учитељ. Посечен за Христа 182. год.

4. **Св. Тиридат, цар јерменски.** Савременик Диоклецијанов. Најпре грозно гонио хришћане. Но стиже га казна Божја, и он полуди и постане подобан скоту, као негда Навуходоносор. Од лудила га исцели чудесно св. Григорије (в. 30. септембар). Од тада па до смрти Тиридат проведе у покајању и благочешћу. Скончао мирно у IV веку.

5. Св. муч. Аполоније. Сенатор римски. Оптужен за веру у Христа он исповеди своју веру пред целим Сенатом, због чега би посечен мачем у Риму 186. год.

Викну старац послушника:
— Акакнје, брате, где си?
Викну старац још једанпут:
— Акакије, мртав ли си?
— Нисам, оче, мртав, нисам,
Одговара монах смерно,
— Нема смрти за онога
Ко послушност врши верно. —
Зачуди се старац гневни,
Зачуди се, *заплака се,*
Заплака се, старац горко,
За зло своје покаја се.
Што се каје старац опак?
Ваистину има рашта —
Оде грешник у пустињу
Грехе своје да испашта.
Акакије, монах чудни,
Послушношћу душу спасе,
Душа му се сад"весели, А
име му прославља се.

РАСУЂИВАЊЕ

Казна Божја постиже грешнике одмах после греха, да би се грешници устрашили а праведници охрабрили, понекад пак много доцније, изненадно и неочекивано, да би грешници знали, да Бог ништа не заборавља. Датана и Авирона прогутала је земља одмах после греха њихова, а цар Валтазар виде руку која му исписа смртну пресуду онда када се он осећао најсрећнијим, на пиру, међу пријатељима и обожаваоцима.

Неки тешко болесни војник би донесен св. Стефану Новом, да га овај молитвом исцели. Стефан му рече, да се поклони икони Христовој и св. Богородице. Војник то учини и би одмах здрав. Ово се чудо рашчу на све стране. Чувши за њ, иконоборни цар Копроним дозва тога војника и испита. Па када војник исповеди и призна, да је добио исцељење од светих икона, цар га поче с јарошћу укоравати због иконопоштовања. Устрашен војник одрече се иконопоштовања пред царем и застиде се своје вере у иконе. Када војник тај изађе из двора и узјаха коња, разјари се коњ под њим, збаци га са себе, и ногама га дотле топташе докле не изверже душу своју. Ево казне одмах после греха.

Цар Тиридат, гонитељ хришћана, беше бацио св. Григорија у јаму и погубио 37 светих монахиња. И казна га никаква није снашла. Доцније када цар са својима оде у лов ради разоноћења и увесељења, наједанпут спопаде га лудило, и њега и његове пратиоце. Његовој по божној сестри откри се у сну узрок лудила његовог као и начин, како да се врати уму. Св. Григорије би извађен из јаме, и по његовој молитви цар Тиридат оздрави, покаја се и крсти се. Казна некад брзо следује греху као дану ноћ, а некад споро као година години. Но никад не изостаје, изузев случаја где покајање заузме место казне.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чудесни Рај Божји и то:

1. како Бог украси Рај дрвећем свакојаким, лепим за гледање и добрим за јело,
2. како Бог насади усред Раја дрво живота,
3. како Бог забрани Адаму да не једе једино од дрвета познавања добра и зла.

БЕСЕДА о стројном склопу цркве слично једном телу

Из њега је све тијело, састављено и склопљено како приличи сваком додиром дароваим, по дејству и мери свакога дела (Еф. 4, 16)

Реч је овде, браћо, о телу духовном, о цркви Божјој светој. Из Њега, то јест из Христа, цело је то тело *састављено и склопљено*

како приличи. Апостол премудри не налази никакво боље сравњење цркве него са телом човечјим. Што је глава на телу човечјем, то је Христос Господ на телу цркве. Из главе разилазе се нерви по свима деловима тела, и помоћу нерава сви делови тела опажају, осећају и крећу се, а у том опажању, осећању и кретању и јесте живот њихов. Могло би се рећи, да глава кроз мозак и нерве присуствује у сваком делу тела. Одсече ли се глава, сваки део тела тренутно бива умртвљен. И Христос присуствује у сваком делу цркве, тј. у свакоме верноме члану њеном. Кроз Њега сваки верни опажа царство духовно, осећа љубав и креће се правилно к Богу. Од Њега сваки члан добија силу, према дејству и мери, тј. према служби и дару. Ту силу Господ даје непосредно, додиром, **ошздшемт*,** само личним присуством Својим. Љубав је чудотворна спона, која спаја Христа са вернима, верне са Христом, и верне међу собом. Шта бива, браћо, с једним делом тела, када се искидају нерви, који га везују с главом? Постаје безделан, неосетљив, непокретан — мртав. То бива и са сваким чланом цркве, који изађе из састава цркве и тиме прекине везу своју с Главом цркве. Да нас Бог сачува, браћо, од те пропасти.

О Господе Исусе, изворе живота и љубави, не допусти никаквој мрачној сили, у нама или ван нас, да нас одвоји од Тебе и тела Твог, цркве Твоје свете, коју си Ти платио крвљу Твојом скупоценом. Теби слава и хвала вавек. Амин.

30. НОВЕМБАР

1. **Св. апостол Андреја Првозвани.** Син Јонин и брат Петров, родом из Витсаиде, и рибар по занимању. Најпре је био учеником св. Јована Крститеља, но када св. Јован указа прстом на Господа Исуса говорећи: *гле, јагње Божје*\ (Јов. 1, 36), тада св. Андреја, остави свога првога учитеља и пође за Исусом. Потом Андреја приведе свога брата Петра ка Господу. По силаску Св. Духа паде у део овоме првом апостолу Христовом, св. Андреји, да проповеда Јеванђеље у Византији и Тракији, потом у земљама дунавским, па у Русији и око Црног мора, и најзад у Епиру, Грчкој и Пелопонезу, где и пострада. У Византији постави првога епископа у лицу св. Стахија; у Кијеву пободе крст на висини и прорече сјајну хришћанску будућност народу руском; по Тракији, Епиру, Грчкој и Пелопонезу преведе мноштво народа у веру, и постави им епископе и свештенике. У граду Патрасу учини многа чудеса именом Христовим и задоби многе за Господа, међу којима беху брат и жена царског намесника Егеата. Егеат разјарен због тога стави Андреју светога на муке, а потом распе на крсту. Докле год беше жив на крсту, апостол Христов говораше корисне поуке хришћанима, који се беху сабрали око крста његова. Хтеде га народ скинути с крста, но он се опре томе. Најзад се апостол поче молити Богу, и при том нека необична светлост обасја га целог. То светлосно обасјање трајаше пола сата, и

када оно ишчезе, апостол предаде своју свету душу Богу. Тако сконча свој земни век првозвани апостол, који први од 12 великих апостола позна Господа и пође за Њим. Пострада св. Андреја за свога Господа 62. год. Мошти његове беху пренете у Цариград. Доцније глава му је пренета у Рим, а једна рука у Москву.

2. **Св. Фрументије, просветитељ Абисиније.** У време цара Константина Великог путоваше за Индију неки учен човек из Тира, по имену Меропије. Он беше узео собом два млада хришћанина брата Едесија и Фрументија. На томе путу разби им се лађа на бури крај обала Абисиније, и дивљи Абисинци побише све људе с лађе осим ова два брата, Едесија и Фрументија. У Абисинији они проживе неколико година и успеју да уђу у дворску службу код цара абисинског. Фрументије почне проповедати веру хришћанску, но доста опрезно, и увери се, да је земљиште за такву проповед подесно и плодно. Онда оба брата седну у лађу и крену и то: Едесије у Тир својим родитељима а Фрументије у Александрију св. Атанасију Великом, патријарху. Фрументије изложи патријарху положај у Абисинији и потражи пастире за новообраћене у веру. Св. Атанасије рукоположи Фрументија за епископа. Св. Фрументије се врати у Абисинију, где својом ревношћу и чудесима успе да за живота свога обрати сву Абисинију у веру хришћанску. Овај велики пастир стада Христовог и просветитељ Абисиније скончао је мирно 370. год. и преселио се у Царство Господа свога.

Свети Андреј Духом обасјани,
И апостол Христов првозвани,
Дан за даном Господа јављаше,
И народе крстом крштаваше.
Као вртар по својему саду, Он
хођаше по селу и граду, Дивље
дрвље вешто калемећи, Живом
водом калеме кропећи, Докле
стиже крају свога века, И
крст виде где на њега чека.
Вес о Андреј крсту беседио:
— Здраво, крсте, Бог те осветио,
Осветио Христос телом Својим,
Буди, крсте, одморištем мојим,
Узми мене из земне прашине,
Подигни ме *Богу у висине, Нек*
са тебе Христос ме узнесе Што
због мене на теби распе се.
Учениче светог крститеља,
Апостоле Христа Спаситеља, О
Андреја, звездо првозвана.
Помози нам твојим молитвама.

РАСУЂИВАЊЕ

„Апостолима је дато све", каже св. Златоуст. То јест: сви дарови, сва сила, сва пуноћа благодати која се уопште од Бога даје вернима. Ми видимо то и из живота великог апостола Андреје Првозваног, како је апостол и благовесник и пророк и пастир и учитељ (Еф. 4, 11). Као благовесник пронео је он благу вест јеванђелску на четири стране света; као пророк прорекао је крштење руског народа и величину Кијева као града и као хришћанског центра; као пастир створио је и уредио многе цркве; као учитељ неуморно је проучавао људе све до крста па и са крста, до последњег издисаја. Још је он био и мученик. И то је по дару Духа Светога, који није свакоме дат. И тако видимо у овом апостолу, као и у свима осталим, сву пуноћу благодати Духа Божјега.

А да благодати треба приписати свако велико дело, које један следбеник Христов учини, о томе нам сведочи св. Фрументије. Када се он врати из Александрије у Абисинију као рукоположени епископ, почне чинити чудеса превелика, и тако народ у великим масама обраћати у веру. Тада га упита задивљени цар: „Толико си година с нама пре живео, и никада те не видесмо да учини какво чудо. Откуда теби то сада?" На што Фрументије блажени одговори цару: „Није ово моје дело но дело благодати свештенства." И тада светитељ објасни цару, како је он ради Христа пренебрегао и родитеље, и брак, и сав свет, и како је рукоположењем од св. Атанасија примио благодат свештеника, благодат чудотворну.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам духовни пад Адама и Еве и то:

1. како змија изазва у Еви лакомство и гордост,
2. како полакомљена и погорђена жена преступи заповест Божју и једе од дрвета познања,
3. како Ева згреши не у сиромаштини и нужди него у обиљу свега.

БЕСЕДА

о незнању и окамењености незнабожаца

Незнабошци ходе у сујети ума својега, помрачени смислом, отуђени од живота Божјега за незнанзв које је у Ђ1ша за окамен>еност срца њихових (Еф. 4, 17—18)

Шта је сујета, браћо моја? Све, посматрано ван Бога, одсечено од Бога, употребљавано без страха Божјега. Шта је сујета ума, браћо моја? Живети и живот тумачити не по Божјем закону, него по својим тренутним помислима и жељама. Од чега, браћо, долази то зло људима? Прво од окамењености срца, а потом од незнања које је у њима. Шта значи, браћо, окамењеност срца? Значи срце испражњено од љубави Божје и страха Божјега, и напу&ено похотљивошћу и страхом од свега ради тела. Шта се рађа, браћо, од окамењености срца? Незнање, потпуно незнање божанских ствари, божанских путова и закона — потпуна затупелост за духовни живот и духовну мисао. Каква је крајња последица, браћо, окамењености срца и незнања божанских истина? Помрачење смисла и отуђење од живота Божјег. Помрачење смисла — наиме: ум човеков бива мрачан као и тело, светлост која је у човеку, постаје тама. О колика тама! Помрачен смислом јесте помрачен умом. Помрачен умом пак не зна смисао ничему или одриче смисао свачему. Такав је отуђен од живота Божјег, и суши се и гине као део тела, одсечен од тела. Такви су незнабошци, такви су безбожници, а такви су, најзад, и маловерни или лажни хришћани. Но и суво дрво кад се залије животворном водом Христовом, оживи и озелени. И осушени свет незнабожачки васкрсао је и оживео Христом Господом. Кудикамо пре покајани грешници хришћански.

Учинимо смотру над собом, браћо моја. Чинимо је сваки дан. Питајмо се сваки дан, да и ми нисмо због сујете постали помрачени и од Божјег живота отуђени. Скоро ће смрт, и крај, и суд. Осушено дрвеће биће бачено у огањ неугасиви.

О Господе Исусе, уме наш и животе наш, помози нам да умујемо тобом и живимо с Тобом. Теби слава и хвала вавек. Амин.

1. ДЕЦЕМБАР

1. **Св. пророк Наум.** Родом из племена Симеонова, из места Елкесема од оне стране Јордана. Живео на 700 година пре Христа. На 200 година после пророка Јоне прорекао пропаст Нинивији. Од проповеди Јонине Ниневићани беху се покајали, због чега их Бог поштеди и не погуби. Но временом они заборавише милост Божју и поново се покварише. Пророк Наум прориче им пропаст. Па како не би покајања, не би ни поштеде. Од земљотреса, поплаве и огња пропаде сав град, тако да му се више ни место не распознаваше. Св. Наум поживе 45 година и упокоји се у Господу оставив малу књигу својих истинитих пророчанстава.

2. **Св. Филарет Милостиви.** Из села Амније у Пафлагонији. У почетку би Филарет човек врло имућан, но делећи много милостињу сиромасима, обништа веома. Али он се не устраши сиромаштине, него с надом у Бога, који је рекао: *благо милостивима, јер ће бити помиловани,* продужи дела милосрђа не обзирући се на негодовања жене своје и деце. Док је једном орао, дође му човек и пожали се, да му је цркао во у јарму, те не може с једним волом да оре. Он испреже једног свог вола и даде му. Даде и последњег свог коња некоме, ко би позват да иде с коњем у рат. Даде и теле од последње краве, па кад опази да крава риче за раздвојеним телетом, а теле за кравом, довика човека, па му уз теле даде и краву. И оста престарели Филарет без хране у празној кући. Но он се Богу мољаше и у Бога уздаше. И Бог не остави праведника, да буде посрамљен у нади својој.

У то време цароваше Ирина са младим сином Константином. По тадашњем обичају посла царица људе, да траже по целом царству најбољу и најугледнију девојку, којом би оженила сина цара. Промислом Божјим ти људи падоше на конак у кућу Филаретову, видеше његову унуку Марију, ћерку његове ћерке Ипатије, прекрасну и кротку унуку Марију, и одведоше је у Цариград. Цару се допадне девојка и он се венча с њом, а Филарета и сву његову породицу пресели у престоницу и даде му велику част и богатство. Но Филарет се не погорди таквом изненадном срећом, него, благодаран Богу, продужи сада чинити добра дела још више него пре. И чињаше их тако до саме смрти. У 90. години својој призва децу своју, благослови их и поучи, да се држе Бога и закона Божјег, и прозорљивим духом, као негда праотац Јаков, прорече им свакоме, како ће овај век проживети. Потом леже у манастиру Родолфији и предаде душу сво-

ју Богу. Пред смрт му лице засија као сунце, а по смрти од њега изађе необичан благоухани мирис, и бише чудеса од моштију његових. Упокоји се овај праведник Божји 797. год. Његова супруга Тео зва као и сва његова деца и унучад поживеше богоугодно и скончаше у Господу.

Милостивог Бог милује,
Миловати не престаје,
Молитве му услишује,
Стоструке му даредаје.
Филарет се милостиви Сав
предаде Божјој руци,
Милосрђем свет задиви,
Веран Богу и у муци.
Филарет се не отима Око
части и првенства, Век је
овај куповина Вечног царства
и блаженства.

Господ рече реч чудесну: Ви
тргујте док се вратим! У
времену у подесну Многим
олагом да вам платим. Кад
Филарет осироте Због
премноге милостиње, Због
истине и доброте — Посети
га Бог с висине. Посети га,
помилова, Помилова и награди,
Као негда верног Јова,
Помилова и награди.

РАСУЂИВАЊЕ

Врлина је као жеђ. Кад човек почне да је пије, све више жедни, и све чешће тражи да је пије. Онај ко почне вежбати врлину милосрђа, не зна за меру у томе, нити признаје икакву меру. Св. Филарет у беди није био мање милостив него у богатству. Кад му је унука постала царица, он је поново постао богат човек, но не мање милостив. Једнога дана он рече жени и деци, да спреме најбољу гозбу какву могу, па вели „да умолимо Цара и Господа нашег, са свима великашима Његовим, да дође на пир". Сви помислише, да старац мисли да позове на вечеру свога зета цара, па се потрудише што боље могоше и припремише гозбу. Међутим Филарет прође по улицама и скупи све беднике, просјаке, слепе, прокажене, хроме, изнемогле, и доведе их на гозбу. Поставивши их за сто, нареди жени и синовима, да служе око стола. После свршене гозбе даде свакоме госту у руке по златник и отпусти их. Тада сви разумеше, да он под Царем разумеваше самога Господа Христа, а под Његовим великашима просјаке и невољнике. Још је он говорио, да не треба гледати у новац, који се даје просјаку, него треба промешати новац, па што рука сама из џепа извади, оно и дати. А рука ће извадити оно што Божји Промисао буде одредио.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам греховни пад Адама и Еве и то:

1. како Ева кад сагреши, не покаја се, него пожури да и мужа свога учини саучасником греха свога,
2. како Адам кад сагреши, не покаја се, него правдаше себе окривљујући жену пред Богом,
3. како и данас многи грешници траже саучеснике своме греху, и правдају себе окривљујући друге.

БЕСЕДА
о створењу света

У *почетку створи Бог небо и земљу*
(Постања 1, 1)

Ово је одговор Божји кроз уста пророка, браћо, одговор на једно питање свију нас: откуда овај свет? Бог чује то наше питање, изречено или неизречено, чује и даје одговор. Као што даје дажд сухој земљи, као што даје здравље болесноме, као што даје хлеб и одећу сваком телу, тако Он даје духу нашем одговор на питање, које му ствара глад и жеђ и наготу, све док се не нахрани и не напоји и не оздрави и не одене одговором истинитим. Откуда је, дакле, овај свет? То је питање. *У почетку створи Бог небо и земљу.* То је одговор. Свет овај није сам од себе, као што ништа у свету није само од себе; нити је свет овај од зле силе; нити је овај свет од многих твораца, добрих и злих; него је он од јединога благога Бога. Овај одговор изазива радост у срцу свакога човека и побуђује на добра дела. И по томе ми знамо, између осталога, да је то једини прави и истинити одговор. Сваки други одговор, супротан овоме, изазива код нас тугу и страх и побуђује на зла дела, по чему ми, између осталога, знамо да је сваки такав одговор лажан. Од Бога је свет, браћо, радујмо се и веселимо се! Божанског је порекла свет, па ће следствено бити и божанског свршетка. Од доброг је корена свет, па ће следствено и добар плод донети. Из светле одаје произишао је, па ће се опет светлошћу свршити. Кад знамо, да је почетак од добра, онда знамо, да је и циљ ка добру, и свршетак — добро. Гле, у овим речима о почетку већ се скрива пророчанство о свршетку. Какав почетак, такав и свршетак. Од Кога почетак, у Ономе и свршетак. Да држимо, дакле, ову истину спасоносну, да имамо светлу наду и да се крепимо љубављу према Ономе који нас из љубави створи.

О Господе Боже Створитељу и Сведржитељу, једини Боже, једини Творче, добри изворе доброте, Теби се клањамо и Теби се молимо, упути нас добром крају Духом Твојим светим, кроз Господа Исуса Христа. Теби слава и хвала вавек. Амин.

2. ДЕЦЕМБАР

1. **Св. пророк Авакум.** Син Асафатов, из племена Симеонова. Пророковао на 600 година пре Христа за време цара Манасије. Прорекао опустошење Јерусалима. Када Навуходоносор, цар вавилонски, удари на Јерусалим, Авакум се склони у земљу Исмаилћанску, одакле се после опет врати у Јудеју, где живљаше као земљорадник. Једнога дана ношаше он ручак радницима на њиви, кад му се наједанпут јави ангел Господњи и рече: *однеси ручак који имаш у Вавилон Данилу, у јаму лавовску. И рече Авакум: Господе, Вавило-*

на не видех, и јаму не знам где је (Дан. 14—33). Тада га ангел узе за косу и тренутно пренесе у Вавилон, у даљину огромну, на јаму лавовску, у коју Данил беше бачен од цара Кира за казну, јер се не поклони идолима. *Даниле, Даниле, прими ручак што ти га посла Бог,* викну Авакум. И Данил прими и једе. Потом ангел Божји опет узе Авакума и пренесе у Јудеју, на њиву његову. Још је Авакум пророковао о ослобођењу Јерусалима и времену Христовом. Упокојио се у дубокој старости и сахрањен у месту Кела. Мошти му откривене у време Теодосија Великог.

2. **Св. муч. Миропија.** Рођена у Ефесу од родитеља хришћанских. По смрти оца пресели се с мајком на острво Хиос, где и пострада за Христа. Страдање ове свете девице догоди се ускоро после страдања и смрти славнога мученика Исидора војника (14. маја). Када мучитељи посекоше Исидора, храбра Миропија тајно узе тело његово, окади га и чесно сахрани на једном нарочитом месту! Опаки кнез Нумеријан чу, да је тело мучениково украђено, и хтеде стражаре погубити. Сазнавши да ће невини људи пострадати због њеног дела, блажена Миропија пријави се сама власти и признаде, да је она тело мучениково узела и сахранила. По наредби кнежевој света девица Христова би љуто шибана по целоме телу, и најзад, сва рањава, бачена у тамницу. Но Господ не остави Своју мученицу без утехе. У поноћи обасја тамницу небеска светлост, и јави се много ангела, са св. Исидором у средини. „Мир ти, Миропијо", рече јој св. Исидор, „дође молитва твоја к Богу, и скоро ћеш бити с нама, и примипеш венац што ти је припремљен." Зарадова се св. страдалница, и у том часу предаде дух свој Богу. Од њенога тела изађе благоухани мирис, који испуни сву тамницу. Један од стражара видећи и осетивши све ово, поверова у Христа, крсти се, и ускоро и сам мученичку смрт прими. Пресели се св. Миропија у вечност 251. год.

3. **Св. Урош, цар српски.** Син цара Душана. Царовао у тешко време распада царства српског. Кротак, побожан и благ он није хтео силом потчињавати необуздане великаше, међу којима је најнеобузданији био Вукашин, који доброме цару главе дође. Мученички пострада добри Урош 2. децембра 1367. год. у 31. својој години. Од људи убијен он би од Бога прослављен. Његове чудотворне мошти почивале су у манастиру Јаску у Фрушкој гори, одакле су за време Другог светског рата (1942. г.) пренете у Београд и положене у Саборну цркву поред тела кнеза Лазара и деспота Стефана Штиљановипа. За време овога доброг цара сазидан је манастир Св. Наум на Охридском језеру; сазида га Урошев великаш Гргур.

4. **Преп. Атанасије, затворник печерски.** Овај свети човек после дугог подвига умре, и би од братије опран, обучен и припремљен за сахрану. Два дана лежаше он тако мртав, и наједанпут оживе. Када дођоше да га сахране, нађоше га где седи и плаче. Потом се затвори у келију, и 12 година још проживе, о хлебу и води једино, ни с ким не проговоривши речи. Упокоји се у Господу 1176. год.

4. Св. **Иса, еп. цикландски.** Један из 13 отаца сиријских (7. маја). Велики чудотворац. Реку из даљине навратио молитвом у близини града Циклана. Мошти му почивају у цркви његовог имена у Циклану у Сирији.

ДЕЦЕМБАР

Као ветар прође Душанова сила, Урошева оста занавек светиња. Нејак у насиљу, силан у врлини, Силан у врлини, правди и истини, Урош Христа Бога свом душом заљуби, Па задоои небо а земљу изгуби. Грех никакав душу њему не искриви Побеђен победи, умртвљен и — живи. Сви велможи српски. горди, плаховити, Не могоше живи оно учинити, Што сад мошти чине Уроша светога, Божјег угодника, Уроша Силнога. Не царују људи богати прашином, Но богати правдом и Божјом истином: Зацарени Урош и сада царује, И народу своме муке ублажујс; Молитве у Рају пред Христа узноси, Милост роду своме од Господа проси. О Уроше царе, свети племенити, Помози нам закон Божји испунити!

РАСУЂИВАЊЕ

„Ко је дошао из онога света да нам јави?" Тако се питају неверници. Треба им одговорити: покајте се за грехе ваше, ако хоћете да дознате; удостојте се, и видећете. Св. Авакум путовао је с ангелом. Св. Миропија видела је мноштво ангела, и међу овима св. Исидора мученика. Св. Атанасије Печерски два дана био је мртав за овај свет а жив само за онај. По повратку му душе у тело, скупише се око њега и питаху га: како оживе? шта виде? шта чу? Он ништа не хте говорити, будући сав у ужасу од онога што је видео у ономе свету, но само рече: „Спасавајте се!" Када много навалише на њ, да им каже што више од онога што виде по смрти, он одговори: „Ако вам и кажем, нећете веровати, нити ћете ме послушати". На поновно наваљивање он рече између осталога: „Кајте се свакога часа, и молите се Господу Исусу Христу и Његовој пречистој Матери."

И у наше дане бивају случајеви обамирања. И виђења и искази свију оних који обамиру и у живот се телесни поново повраћају, не противрече једни другима него се допуњују. Наиме: сваки умрли види један део онога света, који је преогроман, несравњено већи од овога света. Многи на смрти виде своје сроднике, давно умрле, и са њима разговарају. То је безмало обична појава. У селу Вевчанима 1926. год. био је на самрти Мелетије П. Разговарао је са својом децом, умрлом пре 20 година. Кад су му живи сродници рекли: „Ти бунцаш! ', он одговори: „Не бунцам, него разговарам с њима као и с вама, и видим њих као и вас."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам греховни пад Адама и Еве и то:

1. како Адам и Ева пре греха беху обучени у невиност, и не видеше себе нагим,
2. како после греха Адам и Ева видеше себе нагим и скрише се од Бога,
3. како је свака врлина одећа и сваки грех разголићење.

БЕСЕДА

о радосним откровењима у првој реченици

У *почетку створи БОГ небо и земљу*
(Постања 1, 1)

Како је збијена и пуна свака реч Божја! Као савијено платно, које се може носити под пазухом, и које се може распрострти по трави на дуго и на дуго. Како нам много и много драгоценог блага открива ова реч Божја: у *почетку створи Бог небо и земљу!* Он нам казује, пре свега, да је Бог једини вечит и нестворен. И ово прво откровење чини нам прву радост неисказану. У овом вртлогу промене и пролазности нас радује неисказано то, што је Творац наш изнад промене и пролазности. Она нам, даље, казује, да је једини и добри Бог Творац света, а чим је Творац, то је и Сведржитељ и Промислитељ. И ово друго откровење чини нам другу радост неисказану. Свет није произашао од безумља или од случаја, без смисла и намене, него је произашао од Бога Свемудрога, Свезнајућег, Свемилостивог, који њим и управља водећи га смисленоме циљу. Она нам, даље, казује, да је овај свет имао почетак, те ће следствено имати и свршетак. И ово треће откровење чини нам радост неисказану. Јер жалосно би било, да је овај свет вечит и да су сви циљеви, ближи и крајњи, само у њему, што би, ваистину, проузроковало вртлог у разуму мудраца и жалост у срцу праведника. Она нам, најзад, казује, да је Бог створио два света, небески и земаљски, или бестелесни и телесни. И ово четврто откровење чини нам четврту радост неисказану. Као што сад дижемо поглед у висину и радујемо се сунцу, месецу и звездама над главама нашим, тако ми уздижемо дух свој к духовноме свету, сличноме нама но чистијем и светлијем од нас — ка свету ангелскоме, и радујемо се, јер знамо, да има један свет бољи од нашега, у који ћемо се и ми уселити, и као заморени путници вратити се дому и одморити се. О како би тужно лутао поглед људи по земљи, само по земљи, кад не би било звезданога неба! И како би тужно лутао дух људи по свету материјалном, кад не би било света духовног, небеског!

Господе Свеблаги, слава Ти и хвала. Теби једином слава и хвала вавек. Амин.

3. ДЕЦЕМБАР

1. **Св. пророк Софоније.** Родом од горе Саварата, из племена Симеонова. Живео и пророковао у VII веку пре Христа за време благочестивог цара јудејског Јосије. Савременик пророка Јеремије. Имајући смерност велику и ум чист и Богу уздигнут, он се удостојио прозирања у будућност. Прорекао је дан гнева Божјега; казну над Газом, Аскалоном, Азотом, Акароном, Нинивијом, Јерусалимом,

Египтом. Јерусалим је он видео као *град одметнички, оскврњени, насилнички, у коме су кнезови лавови који ричу; судије су му вуци вечерњи; пророци — хвалише, варалице; свештеници сквpне светињу, изврђу закон* (гл. 3). Провидећи време доласка Месије, он одушевљено кличе: *пјевај кћери Сионска; кликуј, Израиљу; радуј се и весели се из свег срца, кћери Јерусалимска!* Упокојио се овај тајнови-дац у месту свога рођења, да чека опште васкрсење и награду од Бога.

2. **Св. Јован Ћутљиви (Молчалник).** Родом из Никопоља Јерменског, од оца Евкратија и матере Ефимије. У 18. години поста иноком и подвизаваше се тврдо и одлучно чистећи срце многим сузама, постом и молитвом. После 10 година би постављен за епископа колсонијског. Својим примером привуче к богоугодном животу свога брата Пергамија и стрица Теодора, људе знамените на дворовима цара Зинона и Јустинијана. Видећи злобу и смутњу овога света, коју он не могаше излечити, напусти епископски престо и прерушен у проста монаха дође у обитељ св. Саве код Јерусалима, где многе године оста непознат вршећи савесно и изврсно сваку службу, на коју га игуман одређиваше. Због тога предложи га св. Сава патријарху Илији, да га рукоположи за презвитера. Када патријарх хтеде рукоположити Јована, Јован му исповеди, да је он већ у епископском чину. Тада се затвори св. Јован у келију, и у ћутању и молитви проведе године и године. Потом у пустињи проведе 9 година хранећи се само дивљим зељем, па се опет поврати у манастир. Одвраћао је верне од Оригенове јереси и допринео много, да се та јерес сузбије и осуди. Прозирао јасно у духовни свет и исцељивао људе од болести. Победивши себе, он је лако побеђивао демоне. Велики у смерности, сили и мудрости божанској, овај слуга Христов упокоји се мирно 558. год. у 104. години живота свога.

3. **Свешт. муч. Теодор, архиеп. александријски.** После двогодишњег патријарховања би од незнабожаца мучен и поруган. Метнуше му трнов венац на главу, и најзад посекоше га за веру 606. год.

4. **Преп. Теодул.** Знаменити патрицијe на двору Теодосија Великог. По смрти своје жене остави сујету света, повуче се из Цариграда на један столп код Ефеса где се подвизаваше пуних 30 година.

5. **Преп. Сава Сторожевски.** Ученик св. Сергија Радонежског, и велики чудотворац. По смрти јављао се многима као жив, час поучавајући, час карајући а час и исцељујући. Прешао из овог живота у бољи 1406. год.

Ћутљиви Јован, Божји работник,
Пустињом ходи, самац самотник,
Док нско викну: варвари стижу,
Гле, путем како прашину дижу!
Близу су, близу, дижи се. дижи! —
Нека су близу, но Бог /е ближи!
Јован му рече, и никуд мићи, И кад
га беда хоћаше снаћи, Лав се
појави Богом послати, На враге
љуто стаде урлати; Побеже хорда,
Јован не креће, С пустињом суром
он се надмеће,
С њом се надмеће он у ћутању
И у сухоти и самовању.
— Ускрс нам иде. како га срести?
Шта ћемо, очс, на празник ЈССТИ?
Ученик пита, Јован му вели:
— Бог храну сваком створењу дели.
Кад празник Христов румени свану,
Ангел ко човек пред свеца бану,
Донесе хлеба, вина и меда.
Ученик чудо када сагледа
Над маловерством својим зајеца,
Прослави Бога и Божјег свеца.

РАСУЂИВАЊЕ

Бог слуша молитве праведника и испуњава их понекад одмах и дословно а понекад доцније, у згодно време, с обзиром на корист цркве. Другим речима: испуњујући молитве праведника, Бог има у виду или спасење једнога човека или добро целе цркве. Св. Јован Ћутљиви мољаше се Богу, да му открије, како се то душа на смрти раставља од тела. И још за време молитве дође ван себе и имаде овакву визију: пред црквом у Витлејему умре један добар човек, и анђели узеше душу његову из тела и са слатким појањем узнеше је на небо. Дошавши к себи од екстазе, Јован се одмах крете на пут из манастира Св. Саве Освештаног за Витлејем. И када дође у Витлејем, виде пред црквом мртво тело човеково онако исто како га виде у визији.

Када пак умре велики светитељ Сава Освештани, туговаше Јован много и ридаше. Јави му се Сава у визији и рече: „Не тугуј, оче Јоване, јер ако се и разлучих од тебе телом, ипак сам духом с тобом." Тада га замоли Јован: „Моли Господа, оче, да и мене узме с тобом." На то му Сава одговори: „То не може бити сада, јер има да дође на манастир велико искушење;па Бог хоће да будеш у телу на утеху и утврђење правоверних против јеретика." У први мах не знаде Јован о каквим јеретицима говораше му свети отац, но узнаде доцније, када јерес Оригенова поче потресати цркву Божју.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам греховни пад Адама и Еве и то:

1. како видевши се нагим, покрише наготу своју лишћем смоквиним,
2. како и сада сви непокајани грешници кад изгубе неку врлину, осете се наги и прикривају голотињу своју каквом лажју или призраком.

БЕСЕДА

о два света

У почетку створи Бог небо и земљу
(Постагш 1, 1)

Што Бог хоће, браћо, оно и открива људима, а оно што Он неће, остаје неоткривено. Боговидац Мојсеј ништа није могао рећи, ништа више о небу изузев само да је небо Бог створио у почетку; и рекавши то, он продужује исцрпно описивати стварање земље. Зашто он не говори тако исцрпно и о стварању неба? Зато што му Бог није хтео више открити. А Бог му није хтео више открити зато што људи његовог доба још нису били дорасли нити способни да разумеју натчулне, небеске предмете. Тек кад су векови многи прохујали и кад је дошао Нови Завет Бога с људима, Бог је открио много више о небеском свету верним и избраним угодницима Својим. Отворено

небо почели су тек хришћани виђати. Св. Јован Богослов сведочи: *видјех, и гле, врата отворена на небу* (Окт. 4, 1). И Стефан првомученик сведочаше: *ево видим небеса отворена* (Дела ап. 7, 56). Апостол Павле, који *би однесен до трећега неба, и чу неисказане ријечи* (II Кор. 12, 2), говори о ангелским хоровима, о престолима, господствима, поглаварствима, властима, и вели: *све се кроза њ и за њ сазда* (Колош. 1, 16). Његов ученик, св. Дионисије, описује небеску јерархију онако исцрпно као што Мојсеј описује земаљски свет при стварању. Тако је хтела безмерна мудрост Божја: оно што Бог није хтео открити Мојсеју, открио је апостолима и њиховим следбеницима. Оно што се не казује деци, казује се зрелим људима. Према узрасту духовноме и откровење тајни.

Ево красне поуке за све нас. Будимо вредни у искању истине, још вреднији у очишћењу срца свога, стрпљиви у чекању и непоколебљиви у вери, да ће нам Бог дати све у своје време онако и онолико како и колико нам је нужно за наше спасење.

О Господе премудри и човекољубиви, који без брзања и без одлагања учиш нас и водиш ка спасењу, Теби благом слава и хвала. Теби слава и хвала вавек. Амин.

4. ДЕЦЕМБАР

1. **Св. вел. муч. Варвара.** Отац све славне следбенице Христове, која се од раних лета уневести Христу, по имену Диоскор, беше знаменит положајем и богатством у граду Илиопољу Мисирском, а у вери незнабожац. Своју ћерку јединицу, мудру умом и красну ликом, затвори Диоскор у кулу високу, окружи је свим угодностима, даде јој слушкиње на службу, постави идоле за клањање, сазида јој купатило с два прозора. Посматрајући кроз прозор куле земљу доле и звездано небо горе, Варвари се отвори ум благодаћу Божјом, те познаде јединог истинитог Бога Творца, иако немаде никога од људи за учитеља у томе. А када се њен отац једном удаљи из града, она изиђе из куле и, по Божјем Промислу, срете се с неким хришћанкама, које јој јавише истину вере Христове. Срце се Варварино распламти љубављу према Христу Господу. Она нареди те се просече и трећи прозор на купатилу, да три прозора буду символом Свете Тројице; на једној стени у купатилу прстом нацрта крст и крст се удуби у камен као гвожђем урезан; из њене стопе на поду купатила прокључа извор воде, која доцније многима причини исцељење од болести. Узнав Диоскор веру своје ћерке изби је сурово, истера из куле и појури за њом да је убије. Стена се једна раступи и сакри Варвару од суровог оца. Када се поново јави, отац је одведе начелнику Мартијану, коме предаде ћерку на мучење. Невину Варвару разденуше и шибаху, док јој цело тело не би покривено крвљу и ранама. У тамници јави јој се сам Господ с ангелима и исцели је. Видевши то нека жена Јулијанија, и сама пожели мучeништва. И беху

обе страшно мучене и с поругом по граду вођене. Одсекоше им груди женске, и крв многа из њих истече. Најзад их изведоше на губилиште, где сам отац закла ћерку своју, а војници Јулијанију. Тога истог дана удари гром у кућу Диоскорову и уби и њега и Мартијана. Пострада св. Варвара 306. године. Мошти јој се чудотворне налазе у Кијеву. Прослављена у Царству Христовоме она се много пута јављала до дана данашњега, понекад сама, понекад у пратњи Пресвете Богородице.

2. **Св. Јован Дамаскин.** Најпре први министар калифа Абдалмелеха, а потом монах у манастиру Св. Саве Освештаног. Због ватреног заступања иконопоштовања у време иконоборног цара Лава Исаврјанина, оклеветан би Јован од овога цара код калифа, који му одсече десну руку. Он припаде на молитву пред иконом Пресвете Богородице, и рука му се састави и зарасте чудесно. Видећи то чудо, калиф се раскаја, но Јован не хте више остати код њега као великаш него се повуче у манастир, где беше од почетка узор монасима у смерности, послушности и свима прописаним подвизима монашким. Испевао посмртне песме, саставио Октоих, Ирмологију, Месецослов, Канон пасхални, и написао многа богословска дела, с надахнућем и дубином. Велики као монах, и као песник, и као богослов, и као војник истине Христове, Дамаскин се рачуна у велике Оце Цркве. Упокојио се мирно око 776. год. у 104. год. свога живота.

3. **Св. Генадије, архиеп. новгородски.** Знаменит писац, поборник истине и страдалник за истину Христову. Сабрао растурене књиге Светога Писма уједно и саставио кључ пасхални за 532 године унапред. Упокојио се у Господу 1505. год. Чудотворне му мошти у Чудовом манастиру у Москви.

О чудесна трубо вере православне, О монаше славни обитељи славне, Јоване песниче, вере поборниче, За иконе свете свети страдалниче, Прослављен си сада, прослављачу Бога, Бесмртан — трубачу живота вечнога. Ради живог Христа свет си оставио, Пониженьем себе већма прославио. Примио си на се испосничке узе, пебеске си тајне видео кроз сузе: Чудеса си стварб молитвом и вером, Разговор си имб са Богоматером. Ко је могб боље веру изложити? Ко ли слађом песмом Бога прославити? Нико кб ти, харфо вечите истине, Нико кб ти, славни оче Дамаскине. О уздигни и сад твоја уста чиста, И умоли за нас Живодавца Христа, Да Његова милост до смрти нас прати Да можемо Њега тобом прослављати.

РАСУЂИВАЊЕ

Послушност са смерношћу основ је духовног живота, основ спасења, основ и свуколиког устројства Цркве Божје. Велики Јован Да-

маскин, велики у свему доброме, оставио је као монах дубок траг у историји Цркве својим изванредним примером послушности и смерности. Његов старац, духовни отац, кушајући га једнога дана, уручи му исплетене котарице и нареди да их носи чак у Дамаск и тамо прода. Одреди старац котарицама врло високу цену мислећи да их Јован по ту цену неће моћи продати, него да ће их морати вратити. Јован је, дакле, требало прво, да иде на далек пут, друго, да иде као бедни монах у град, где је он некада био најмоћнији човек после цара, треће, да тражи за котарице цену смешно високу, и четврто, да ако котарице не прода, бадава учини огроман пут тамо и натраг. Тим начином хтео је старац да искуша и послушност и смерност и стрпљење свога славног ученика. Јован се поклони старцу ћутке, и без икакве примедбе узе котарице и крете на пут. Стигавши у Дамаск, он је стао на пијац и чекао купца. Када је заинтересованим пролазницима рекао цену своје робе, они су му се насмејали и наругали као безумноме. Цео дан је стајао и цео дан је био изложен подсмеху и порузи. Но Бог, који све види, не остави стрпљивога слугу Свога. Неки грађанин прође и загледа се у Јована. И мада Јован беше у бедној раси монашкој, и у лицу од поста исушен и ублеђен, познаде тај грађанин у њему негдашњега великаша и првог министра царског, код кога он беше у служби. Познаде и Јован њега, но и један и други ступише у погодбу као непознати. Иако Јован рече превелику цену котарицама, грађанин купи и плати без речи сећајући се добра, које му некад Дамаскин учини. Као победник врати се Јован свети у манастир ликујући и донесе радост старцу своме.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам греховни пад Адама и Еве и то:

1. како Адам и Ева згрешивши, сакрише се од Бога,
2. како чувши глас Божји, побегоше и сакрише се међу дрвећем,
3. како и сад сваки грех удаљава од Бога,
4. како грешник чујући глас Божји, кроз савест крије се под бесловесну природу.

БЕСЕДА

о томе како је све добро што је од Бога

И видје Бог да је добро (Постања 1, 4, 10, 12, 18, 21, 25)

Од доброга Творца, браћо, само су добра дела и могла произаћи. Нека затворе, дакле, уста сви они који говоре, да је од Бога произашло добро и зло. После свакога Свог дела Бог сам тврди, да је добро. Шест пута Он понавља, да је добро оно што је Он саздао; па најзад и седми пут, када је све у целини размотрио, изрекао је Своју оцену, да све што је сазидао беше *добро веома* (ст. 31). Укупно, да-

кле, седам пута понавља Он, да је све добро што је Његовом вољом светом постало. Није ли велико чудо, како су неки људи могли изаћи са безбожним тврђењем, као да је од Бога подједнако произашло и добро и зло? Бог као да је знао, да ће се на Њега бацати — или, боље рећи, кроз векове бацати — оваква клевета, па је унапред, за сва времена и сва поколења, дао одбрану своју, и то поновио је седам пута. Зло је од греха, а у Богу нема греха. Бог, дакле, не може чинити зло. Он се назива Свемогућим зато што је моћан учинити свако добро. Опаки и наопаки су тумачи Бога они, који тврде, да се Бог назива Свемогућим зато што може чинити и добро и зло. Бог је извор добра, ничим непомућен, и од Њега не може произаћи ништа што је добру супротно. А јасно је за сваког нормалног човека, да је зло супротно добру. Знајте, браћо, да о двојству у Богу, у вечном извору добра, говоре они, у којима се самим налази двојство од добра и зла. А сви они, који љубе добро, и иду путем добра, и теже ка добру, имају јасно откровење унутра у себи, да је Бог добро, и само добро.

О Боже наш, Створитељу наш, ти си Творац сваког добра, и сва су дела Твоја веома добра. Теби слава и хвала вавек. Амин.

5. *ДЕЦЕМБАР*

1. **Преп. Сава Освештани.** Незнатно село Муталаск у области Кападокијској постало је знаменито по овоме великом светилу цркве православне. Ту се Сава родио од оца Јована и мајке Софије. У 8. години напустио дом родитељски и замонашио се у оближњој обитељи, званој Флавијанова. После 10 година пређе у Палестинске манастире, и ту се најдуже задржи у обитељи св. Јевтимија Великог (20. јан.) и Теоктиста. Прозорљиви Јевтимије прорече за њега, да ће бити славан монах и наставник монасима, и да ће основати лавру већу од свих лаври тога времена. По смрти св. Јевтимија удаљи се Сава у пустињу, где у једној пештери, коју му ангел Божји исказа, проведе као отшелник 5 година. После тога, када он поста савршен монах, почеше се, по Промислу Божјем, скупљати око њега многи желатељи духовног живота. Убрзо их се скупи тако велики број, да је Сава морао зидати и цркву и келије многе. Дођоше му и неки Јермени, којима он одреди пештеру, где ће служити на јерменском језику. Када му отац умре, дође му његова остарела мајка Софија, коју он замонаши, и даде јој келију даље од свог манастира, где се она подвизаваше до краја свога живота. Многе напасти претрпе овај свети отац од блиских људи, од јеретика и од демона. Но он све побеђиваше, и то: блиске људе благошћу и попустљивошћу, јеретике непоколебљивим православним вероисповедањем а демоне крсним знаком и призивањем Бога у помоћ. Нарочито је велику борбу имао са демонима на гори Кастелу, где је основао други свој манастир. Основао је свега 7 манастира. Он и Теодосије Велики, његов сусед,

сматрани су највећим светилима и стубовима Православља на Истоку. Цареве и патријархе они су исправљали у вери, а свима и свакоме служили примером смерности светитељске и чудесне силе Божје. После трудног и многоплодног живота упокоји се св. Сава 532. год. у 94. години свога живота. Између многих других чудотворних и добрих дела нека буде споменуто само то, да је он први уредио чин богослужења по манастирима, познат под именом чина Јерусалимске цркве.

2. **Преп. мученици карејски.** Пострадали од паписта у време уније, коју створи с папом цар Михаил Палеолог (1260—1281. г.). Прот Свете Горе би обешен, а остали мачем посечени (Исцрпније о томе види под 10. окт.).

3. **Преп. Нектарије Битољски.** Родом из Битоља. Подвизао се најпре у манастиру Св. Врача код Битоља, заједно са својим замонашеним оцем Пахомијем, потом прешао на Карију, где продужи подвиг под руководством стараца Филотеја и Дионисија у келији Св. Архангела. После побеђене зависти људске, напасти демонске, и тешке болести, преселио се у Царство Христово 5. децембра 1500. г. Чудотворне мошти целе, нетљене и благоухане, почивају у истој тој келији.

4. **Преп. Карион и Захарија.** Отац и син, оба велики подвижници мисирски. Карион оставио живу жену с двоје деце и отишао у монахе. Млади Захарије као дете узет у манастир, и подвигом својим превазишао и свога оца и многе друге знамените подвижнике. Кад су Захарију питали: ко је прави монах, он одговори: „Онај ко себе стално принуђава к извршењу заповести Божјих."

Преподобни Сава, началник монаха,
Војвода духовни Христових јунака,
Прослави се постом, бдењем и кротошћу,
Молитвом и вером и благом милошћу.
Монахе учаше не бринут о хлебу, С
трудом и молитвом поверит се небу,
Првенства не искат нити каква чина,
Најређе кушати јеђеја и вина; Држати
се службе у прописно време, Служба нек
ує *радост а не тешко бреме, Све што*
свети Сава монасима каза Све примером
својим другима показа. Ко градинар
мудри градину огради, И младице многе
пажљиво посади, Младице су расле и
плод доносиле, Чете од монаха — Саву
прославиле. Петнаест стотина прошло је
година, Још Савина цвета духовна
градина; Хиљаде монаха, стотине хиљада,
Савина обитељ дала је до сада.
Светитељу Саво, славни отшелниче,
Помоли се за нас, Божји угодниче.

РАСУЂИВАЊЕ

Може човек бити велики као вештак, државник, војсковођ, но нико међу људима није већи од човека великог у вери, нади и љуба-

ви. Колико је велики у вери и нади у Бога био св. Сава Освештани, најбоље показује овај случај. Једнога дана јави Сави економ манастирски, да идуће суботе и недеље неће моћи ударити у клепало и по обичају сазивати братију на заједничку службу и трпезу зато што у манастиру нема ни трунке брашна, нити ма чега од јела и пића. Чак ни службе Божје бити не може из тога истог разлога. Одговори му светитељ без предомишљања: „Ја нећу изоставити божанску службу због недостатка брашна. Веран је Онај који нам је заповедио не бринути се о телесном, и моћан исхранити нас у време глади." И положи сву наду на Бога. У крајњем случају он беше готов да пошље нешто од црквених сасуда или риза у град и прода, само да се не би никако изоставила служба Божја и уобичајена братска трпеза. Но пре него што приспе субота, неки људи, покренути Промислом Божјим, дотераше у манастир 30 мазги натоварених пшеницом, вином и јелејем. „Шта сад велиш, брате", рече Сава економу, „да ли да не ударамо у клепало и не сазивамо оце?" Економ се застиде због свог маловерства и замоли игумана за опроштај.

Животописац Савин назива овога светитеља „суровим према демонима а благим према људима." Једном се побунише неки монаси против св. Саве, и због тога бише по наредби патријарха Илије истерани из манастира. Они саградише себи колибе у потоку Текутском, где трпљаху оскудицу у свему. Чувши за њих да гладују св. Сава натовари магаре брашном и однесе им сам лично. Видећи да немају цркве, он им и цркву сазида. Монаси га најпре примише с мржњом но после на љубав његову љубављу одговорише и за своје се раније недело према њему покајаше.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам греховни пад Адама и Еве и то:

1. како преблаги Бог викну грешнога Адама, *гдје си!*
2. како се Бог и у Рају показује пастир добри, који виче за изгубљеном овцом,
3. како и сада Бог довикује сваком грешнику: *гдје си!* (хотећи тим речима и да га укори и да га опомене).

БЕСЕДА
о одсуству зла у делима Божјим

И видје Бог да је добро (Постања 1.)

Прво откровење, браћо, о овоме свету, које нам саопштава Свето Писмо, јесте то, да је свет произашао од добра а не од зла, од Бога а не од неке силе супротне Богу, и не од некакве уображене праизворне мешавине добра и зла. Друго откровење, браћо, о овоме свету јесте то, да је све добро што је добри Бог створио. Добра је светлост, добар свод небески, добро копно, добро море, добра трава, биље и родно дрвеће, добра светила небеска: сунце, месец и звезде, добре животиње водне и птице небеске, добре све живе душе по

врстама њиховим, добра стока и ситне животиње и зверови земаљски; најзад добар и човек, господар над свим створењима под господством Божјим. *И видје Бог да је добро.* Оценитељ вредности овога света није и не може бити неко ко површно и делимично гледа овај свет него само Онај који види сва створења укупно и свако напосе, који зна њихов број, име, својства и суштину несравњено боље од свих људи на земљи. *Он видје да је све добро веома.* Па ипак је било људи, који су клеветали дело Божје говорећи, да је овај свет зло у суштини својој, да су зло појединачна створења и да је зло материја из које су бића земаљска уобличена. Зло је међутим у греху, а грех је од злог духа; зло је, дакле, у духу зла а не у материји. Дух отпали од Бога сејач је зла у свету. Отуда кукољ по Божјој пшеници. Дух зла труди се, да као своја оруђа зла употреби и дух човечји и материјалне ствари уопште. Он је тај, који и убацује помисао у разум људски, као да је сав створени свет зло, и као да је материја, из које су створења уобличена, основно зло. Он клевета Божја дела, да би заклонио своја, оптужује Бога, да не би он био оптужен. О браћо моја, чувајмо се коварства злога духа. Чувајмо се нарочито од злих помисли које он сеје по уму нашем.

О Господе Исусе Христе, истинити Просветитељу и Спаситељу наш, у Твоје руке предајемо ум наш и срца наша. Обасјај нас Ти Твојом истинитом светлошћу. Теби слава и хвала вавек. Амин.

6. ДЕЦЕМБАР

1. **Св. Николај Чудотворац, архиеп. мирликијски.** Овај славни светитељ, слављен и данас по целоме свету, би јединац син у својих знаменитих и богатих родитеља, Теофана и Ноне, житеља града Патаре, у Ликији. Као јединца сина, дарованог им од Бога, они опет посветише Богу, и тиме дадоше га Богу као уздарје. Духовном животу научи се св. Николај код свог стрица Николаја, еп. патарског, и замонаши се у манастиру Нови Сион, основаном тим истим стрицем његовим. По смрти родитеља Николај раздаде наслеђено имање сиромасима не задржавајући ништа за себе. Као свештеник у Патари беше се прочуо својим милосрђем, мада он брижљиво скриваше своја милосрдна дела испуњујући реч Господњу: *да не зна левица твоја што чини десница твоја* (Мат. 6, 3). Када се предаде самоћи и безмолвију, смишљајући да тако до смрти проживи, дође му глас свише: „Николаје, пођи на подвиг у народ, ако желиш бити од Мене увенчан." Одмах потом чудесним Промислом Божјим би изабран за архиепископа града Мира у Ликији. Милостив, мудар, неустрашив, св. Николај био је прави пастир добри стаду своме. У време гоњења хришћана под Диоклецијаном и Максимијаном бачен у тамницу, но и у тамници поучаваше људе закону Божјем. Присуствовао Првом Васељенском сабору у Никеји, и из велике ревности према истини ударио руком јеретика Арија. Због тога дела би уклоњен са Сабора и од архијерејске службе све док се неколицини првих архијереја на

Сабору не јави сам Господ Христос и Пресвета Богородица и не објавише Своје благоволење према Николају. Заштитник истине Божје овај дивни светитељ био је вазда и одважан заштитник правде међу људима. У два маха спасао је по три човека од незаслужене смртне казне. Милостив, истинит, правдољубив, он је ходио међу људима као ангел Божји. Још за живота његова људи су га сматрали светитељем и призивали га у помоћ у мукама и бедама; и он се јављао, у сну и на јави, онима који су га призивали, подједнако лако и брзо наблизу и надалеко, и помагао. Од његовог лица сијала је светлост као од лица Мојсијева, и он је самом својом појавом доносио утеху, тишину и добру вољу међу људе. У старости поболе мало и упокоји се у Господу, многотрудан и многоплодан, да се вечно весели у Царству небеском продужујући да чудесима на земљи помаже вернима и прославља Бога свога. Упокојио се 6. децембра 343. год.

2. **Св. Николај, еп. патарски.** Стриц великога светитеља Николаја, који овога и настави на духовни живот и рукоположи за свештеника.

3. **Св. муч. Никола Караман.** За веру Христову љуто истјазаван од Турака и обешен у Смирни 1657. год.

4. **Св. Теофил, еп антиохијски.** Као добро школован у филозофији јелинској он се, по прочитању Св. Писма, крсти и поста велики заштитник вере хришћанске. Његово дело „О вери" сачувано до данас. Управљао црквом Антиохијском 13 година, и упокојио се 181. год.

Светог оца Николаја
Четир' стране света славе
Ко витеза силне вере,
Вере Божје, вере праве.
Од колевке Богу предан,
Од колевке све до краја;
Па прослави и Бог њега —
Свога верног Николаја. За
живота славан беше, А по
смрти још славнији,
Моћан оеше и на земљи, А
са неба још моћнији.

Светла духа, чиста срца, Он
храм беше живог Бога;
Народи га зато славс Као
свеца чудеснога. Богат славом
Николаје, Он свечаре своје
воли, Пред престолом вечног
Бога За њихно се добро моли.
Благослови, Николаје,
Благослови људе твоје, Што
пред Богом и пред тобом На
молитви смсрно стоје.

РАСУЂИВАЊЕ

На иконама св. Николаја обично се сликају с једне стране Господ Спаситељ с Јеванђељем у рукама а с друге Пресвета Дева Богородица с архијерејским омофором на рукама. Ово има свој двострук историјски значај, и то у првом случају означава призивање Николаја к архијерејској служби, а у другом оправдање њега од казне због сукоба с Аријем. Св. Методије, патријарх цариградски, пише: „Једне ноћи виде свети Николај Спаситеља нашега у слави где стоји близу њега и пружа му Јеванђеље, украшено златом и бисером, а од друге стране виде Богородицу, која му стављаше на рамена архијерејски омофор. Мало после овога виђења представи се Јован, архиепископ мирски, и Николај би постављен за архиепископа тога града."

То је први случај. Други случај десио се у време Првог сабора у Никеји. Не могући разлозима зауставити безумност Арија у хуљењу Сина Божјег и Његове Пречисте Матере, св. Николај удари га руком по лицу. Свети Оци на Сабору негодујући због оваквог поступка одлучише Николаја од Сабора и одузеше му све знаке архијерејске. Те исте ноћи видеше неколицина Светих Отаца истоветну визију, наиме: како око св. Николаја стоје од једне стране Господ Спаситељ са Јеванђељем а од друге Пресвета Богородица с омофором пружајући светитељу одузете му знаке архијерејства. Видећи ово, Оци се ужаснуше, и повратише брзо Николају оно што му беху одузели, и почеше га поштовати као великог угодника Божјег и његов поступак према Арију тумачити не као дело безразложног гнева, него као израз велике ревности за истину Божју.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам греховни пад Адама и Еве и то:

1. како Бог прокле змију,
2. како наложи на Еву муку рађања а на Адама труд рада;
3. како прокле земљу у делима човековим;
4. како не прокле земљу као земљу него *у дјелима твојим* тј. човековим.

БЕСЕДА

о одсуству греха у делима Божјим

И видје Бог да је добро (Постања 1)

Све је чисто и безгрешно, браћо, што је створено и како је створено од пречистога и безгрешнога Бога. Свака твар Божја чиста је и безгрешна док год је окренута к Богу, док год није одвојена од Бога и док није постала враждебна Богу. Свака твар сама собом хвали и прославља Бога док је год чиста и безгрешна. Зато Псалмопевац и говори: *све што дише нека хвали Господа. Алилуја!* (Пс. 150, 6). Свака умна твар Божја осећа као природну и главну намену, да хвали Господа.

Па кад је тако браћо, људи се питају, па кад је тако, откуда зло у свету! Од греха, само од греха. Грех је ангела светлог претворио у ђавола. Ђаво је самог себе драговољно учинио сасудом греха, па је онда похитао да и друга створења Божја учини таквим сасудима. По слободном самоопредељењу уз ђавола су пристали у грех и други неки ангели, а потом и први људи, Ева и Адам. Отуда је произашла мешавина добра и зла у свету. Но оно што је од Бога у створењима, и данас је добро као и првих дана стварања. Отров је дошао од греха, јер грех и јесте отров, најљући отров што постоји. Грех је проузроковао проклетство, донео помрачење умова, изазвао вражду створења према Творцу њиховом, удаљио човека од Бога и човека од човека, и човека од природе, и природу од човека. О браћо моја, од Бога је све добро, а од греха све зло. Не постоји никакво зло ве-

зано с Богом, и не постоји никакво зло невезано с грехом. Многи су филозофи испитивали суштину зла, и по грубости ума свога тврдили су, да је зло у материји, да је материја зло. Међутим само ми хришћани знамо да је суштина зла грех, и да друге суштине зло нема сем греха. Отуда је јасно, да ако се желимо сачувати од зла, морамо се чувати од греха.

О Боже безгрешни, помози нам сачувати се од греха и греховног труљења. Теби слава и хвала вавек. Амин.

7. ДЕЦЕМБАР

1. **Св. Амвросије, еп. медиолански (милански).** Овај велики, свети отац цркве православне беше знаменита рода; отац му беше царски намесник Галије и Шпаније, но вером незнабожац, а мајка хришћанка. Док још беше у колевци, једном се спусти рој пчела на њега, изли мед на уста његова и одлете. И још као дете пружао је руку и говорио пророчки: „Целујте, јер ћу и ја бити епископ." По смрти оца свога цар га постави за свог намесника Лигуријске области, у којој Медиолан беше главни град. Када умре епископ тога града, би велика распра међу православним и јеретицима аријевцима око избора новог епископа. Амвросије по дужности уђе у цркву да одржава ред. Утом неко дете на грудима материним узвикну: „Амвросије — епископ!" Ово цео народ прими као глас Божји и, насупрот вољи Амвросијевој, изабраше једногласно њега за епископа. Амвросије се крсти и кроз недељу дана прође све претходне чинове и би рукоположен за епископа. Као епископ Амвросије утврди веру православну, потисне јеретике, украси цркве, распростре веру међу незнабошцима, написа многе поучне књиге и послужи примером правог хришћанина и хришћанског пастира. Он је саставио и познату благодарствену песму: *Тебе Бога хвалим.* Овај славни јерарх, због чије су мудрости и слаткоречивости посећивали га људи из далеких земаља, био је веома уздржљив, трудољубив и бодрствен. Спавао је мало, радио је и молио се Богу непрестано, постио је све дане изузев суботе и недеље. Зато му је Бог дао и да види многа чудеса Божја и да их сам учини. Открио је мошти св. муч. Протасија, Гервасија, Назарија и Келсија (в. 14. октобар). Кротак према малим људима он је био неустрашив пред великим. Изобличио је царицу Јустину као јеретикињу, Максима тиранина и убицу проклео, цару Теодосију забранио приступ у храм све док није покајао свој грех, с Евгенијем насилним и самозваним царем не хте се сусрести. Овом богоугодном мужу дарова Бог толику благодат, да је и мртве васкрсавао, демоне из људи изгонио, болеснике од сваке болести исцељивао, и у будућност прозирао. Скончао мирно на освитку Васкрса 397. год.

2. **Преп. Григорије Ћутљиви.** Пореклом Србин. Оснивач Светогорског манастира св. Николаја, познатог због њега под именом Григоријата. На четврт сата од манастира налази се његова келија,

где се у ћутању испаштао и молио. Овај Божји човек упокојио се мирно 1406. год. Године 1761. био је велики пожар у манастиру, којом приликом неки монаси узму његове мошти и пренесу у Србију.

3. **Преп. Нил Столбенски.** Земљорадник, родом из Новгорода. Удаљивши се у пустињу, он се хранио биљем и оврщцима. По гласу свише преселио се на острво Столобное. Једном ђоше разбојници у келију његову ради пљачке, и ослепеше наједанпут. Ископао себи гроб близу келије, и сваки дан плакао над њим. Упокојио се и преселио у Царство Христово 1554. год. Чудотворне мошти почивају му тамо где је и постио.

Амвросије позно обраћени,
Лмвросије брзо посвећени, Стуб
истине, светлост благочешћа,
Христов војник, гонитељ нечешћа,
Цркви Божјој божански послужи,
Црква свом се пастиру одужи,
Ирослави га песмом и љубављу
(И ангели при томе су слављу),
Прослави га као свога оца, Ко
пастира и ко чудотворца, И
мудраца, равна 'Соломону.
Који призна целу васиону,
Невидљиву као и видљиву, Да
одаде хвалу Богу живу. Тебе Бога
и ми прослављамо И сили се
Твојој поклањамо, Твојој сили и
Твојој милости, Вечној правди,
чудесној мудрости. Кроз Твог
свеца дивног Амвросија. О како си
Боже милостиван, О како си у
свецима диван!

РАСУТЉИВАЊЕ

Стоструко враћа Бог зајам, који се Њему позајми кроз сиромахе. Беше једном једна жена хришћанка у браку с мужем незнабошцем. Живљаху у љубави и сиротињи. Када с муком уштедеше 50 сребрника, рече муж жени, да би требало да даду тај новац коме на зајам под интерес, јер ће иначе, сребрник по сребрник, појести уштеђено и опет остати без ишта. Жена му одговори: „Ако хоћеш да дајеш у зајам, подај Богу хришћанском." „А где је Бог хришћански?" упита муж. Жена га одведе пред цркву и рече му, да разда сав новац просјацима пред црквом говорећи мужу: „Бог хришћански примиће то од њих, јер ови су сви Његови." Разделивши свих 50 сребрника сиромасима, вратише се дому. Но после извесног времена осташе они без хлеба у кући. Тада рече жена мужу, да иде к цркви и примиће новаца од Бога, коме је и дао. Оде муж и виде код цркве само просјаке, па у недоумици, ко ће то њему дати новаца, шеташе око цркве. Наједанпут погледа преда се и виде један сребрн новац. Он га узе, купи за њ једну рибу и однесе је кући. Пожали се муж жени, како никога не виде и како му нико ништа не даде, него случајно нађе само један сребрник. Одговори му жена: „Бог је невидљив и невидљивим начином све устројава." Када жена распори рибу, нађе у њој неки светао камен. Она га даде мужу, а муж однесе трговцу, да види може ли што за тај камен добити. Трговац му понуди 5 сребрника, а муж се насмеја мислећи да се трговац шали, кад тако велику цену нуди. Трговац пак помисли, да му се човек смеје због мале цене коју му понуди, па му понуди 10, па 15, па 30, па 50 сребрника. Позна онај човек, да је то неки драгоцен камен, па се поче затезати. Трговац све више и више дизаше цену док не достиже до

300 сребрника. Тада човек прими 300 сребрника и радостан пође кући. „Видиш ли, како је добар Бог хришћански?" рече му жена. Удивљен муж одмах се крсти, па заједно са својом женом прослављаше Бога.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам греховни пад Адама и Еве и то:
1. како Бог изгна Адама и Еву из Раја,
2. како постави херувима с пламеним мачем на врата Раја,
3. како Рај оста затворен за људе до доласка Христа Господа на земљу.

БЕСЕДА
о томе како беше веома добро све што Бог створи

Тада погледа Бог све што је створио и гле, добро бјеше веома (Постања 1, 31)

Када су, браћо, делови једне грађевине добри, онда је грађевина у целини веома добра. Добра је свака цигла напосе, и сваки камен, и малтер, и креч, и греде, и стубови, но човека доводи до усхићења поглед на целу грађевину. Често понека појединост у грађевини чини му се неразумљива и незгодна, но он то предаје забораву у тренутку када баци поглед на целину. И заиста има у овоме свету доста појединости, како у предметима, тако и у дешавањима, која су нама и неразумљива и неугодна. Тек кад нам се открије једна виша целина, ми поимамо и стишавамо се. Многа страдања и лишења у нашем животу ми сматрамо управо ругобним и несмисленим онда када нас она задесе. Но када прођу дани и године, у нашем сећању та страдања и лишења сјаје као драгоцено камење, које осветљава доцнији пут живота нашега. Зато, ако те нешто у Божјој природи вређа, гледај на целину; ако те у животу нешто огорчава, чекај стрпљиво нове дане и године, с вером и надом. И овај цео живот ако ти се учини мучним и жалосним, уздигни очи своје духовне у други свет, и бићеш миран и радостан. Јер и цео овај видљиви свет ипак није савршена целина — постоји и онај свет. Јер је речено: *створи Бог небо и земљу*. И сликар упућује гледаоца да издаље гледа слику, да би је видео у свој красоти њеној.

О Господе, о Уметниче бесмртни, како је све веома добро што си Ти створио! Теби слава и хвала вавек. Амин.

8. ДЕЦЕМБАР

1. **Преп. Патапије.** Рођен и васпитан у вери и страху Божјем у граду Тиви Мисирској од родитеља благоверних. Рано увиде и презре сујету овога света и удаљи се у пустињу Мисирску, где се преда-

де подвигу очишћења срца свога од свих светских жеља и помисли ради љубави Божје. Но када се добродетељ његова прочу међу људима, почеше му људи доходити и од њега утољења својим мукама искати. Бојећи се славе људске, која ум људски помрачава и од Бога одваја, Патапије побеже из те пустиње у Цариград. Јер мишљаше овај чудни светитељ, да ће се можда лакше скрити од људи међу људима у граду неголи у пустињи. Близу цркве Влахерне у Цариграду направи себи колибу, и ту, затворен и непознат, настави свој прекинути испоснички подвиг. Но светлост се не да скрити. Неки дечко, слеп од рођења, вођен Промислом Божјим, дсфе св. Патапију и замоли га за молитву Богу, да би прогледао и видео твар Божју, те још већма Бога прославио. Смиловао се Патапије на страдалника, помоли се Богу и дечко прогледа. То чудо откри богоугодника целој престоници, и људи поврвеше њему за лек, утеху или поуку. Једног знаменитог човека исцели Патапије од водене болести прекрстивши га крстом и помазавши га јелејем. Једнога младића ослободи од духа нечиста, који га љуто мучаше, ослободи га направивши знак крста руком по ваздуху. И изађе зли дух из створења Божјег као дим, с криком великим. Жену неку, која имаше рану на грудима, испуњену црвима, прекрсти и учини здравом. И многа друга чудеса пројави св. Патапије све молитвом, именом Христовим и крсним знамењем. У старости дубокој упокоји се и пређе у Царство небеско, у VII столећу.

2. **Св. апостоли Состен, Аполос, Тихик, Епафродит, Онисифор, Кифа и Кесар.** Сви они празнују се 4. јануара са осталим мањим апостолима. Посебно празнује се св. Аполос 10. септ., Онисифор 7. септ., Кифа и Кесар 30. марта. Св. Состен би епископ у Кесарији. Тихик — његов наследник на истом месту, Епафродит у Адријанији Памфилијској, Кифа у Иконији а Кесар у Корони Пелопонеској. Сви с пламеном љубављу проповедаху Јеванђеље Христово и за Његово свето име муке претрпеше и у царство вечне радости пређоше.

3. **Св. мученици у Африци.** Пострадали од јеретика аријеваца у време владе краља вандалскога Гунерика или Гензерика (477 — 484) за истину вере православне. Два свештеника сажежена, шездесетори-ци језици одрезани, три стотине мирјана посечени. Сви пострадаше, али смрћу својом лаж победише. Православље утврдише и нама га чиста и светла оставише. Господ их увенча венцем славе у царству Свом бесмртном.

Патапије, сличан морепловцу,
Што на бури упире погледе
Где ће видет светлост пристаништа
Из овога света сујетнога,
Узбурканог ветровима страсти,
Помраченог тминама сујете;
У небеса поглед упирате —
Патапије, сличан морепловцу.
Дух је око за виђење неба
И чудесног света небескога,
Дух истинит у срцу чистоме.
Патапије дух управи Богу,
Срце оми умилним сузама,
Па напрегнут светлост ишчекује,
Светлост неба, тихог пристаништа
Патапије, сличан морепловцу. Који
тражи, онај и налази, Који куца.
оном се отвара, Бог милосни љуби
светитеље, Царства Божјег жедне
искатеље. Патапијев поглед уловио,
И небеску светлост му открио,
Патапије виде — заплакао, Божју
светлост сузам' разгорео Док
доплови к тихом пристаништу.
Траг му оста дивним путоказом
Путницима на пучини света.

РАСУЂИВАЊЕ

Ко се потпуно Богу преда, тога Бог руководи на спасење његово и на корист многих других. Св. Николај, предан вољи Божјој, побеже од сујетне славе људске из свога града Патаре и дође у град Мир Ликијски, где нити он кога, нити њега ко познаваше. Без икаквих средстава — јер иако беше богат, од куће он беше оставио све — без познанства и без плана он хођаше као непознат по граду, очекујући да Бог управи стопе његове. У то време умре Јован, архиепископ тога града, и сабрани сабор за избор новога архиепископа не могаше се сложити ни на једној личности кандидованој. Најзад се чланови сабора решише, да посте и Богу се моле, да би Бог указао на некога ко је најдостојнији тога звања. И Бог послуша молитву слугу Својих и откри им најдостојнијега. Када председавајући епископ стајаше на молитви, јави му се неки човек у светлости и рече му, да иде рано пред цркву и сачека онога који први дође на молитву јутарњу, „тога поставите за архиепископа, име му је Николај." Видевши ово и чувши, епископ саопшти све друговима својим и сутрадан рано оде пред цркву и чекаше. У том наиђе св. Николај, који имаше обичај рано устајати на молитву. Видевши га, епископ упита га: „Како се зовеш, чедо?" Николај ћуташе. Епископ га поново упита, и он одговори: „Николај се зовем, владико, слуга твоје светости." Тада га епископ узе за руку и одведе у сабор и рече: „Примите, братије, свога пастира, кога вам помаза Дух Свети, и кога изабра не сабор људски него Промисао Божји."

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам прво братство људи на земљи и то:

1. како прва браћа на земљи беху Каин и Авељ,
2. како Авељ беше чедан и богобојажљив а Каин завидљив и самовољан,
3. како завидљиви Каин уби чеднога Авеља.

БЕСЕДА

о проклетству грешних дела

Проклета земља у делима твојим
(Постанм 3, 17)

После греха Евиног и Адамовог Бог је изрекао казну. Није изрекао казну одмах него после извесног времена очекујући покајање њихово. То показује разговор, у који Бог ступи с Адамом после греха. *Гдје си!* упита Бог Адама. И када Адам рече, да се скрио због голотиње своје, опет га упита Бог: *ко ти каза да си* го? Тада Адам место покајања поче оптуживати жену своју. После тога Бог је изрекао казну. На змију, која је послужила оруђем ђаволу, пало је неограничено проклетство. Жена је осуђена да у мукама децу рађа,

и да њена воља буде под влашћу мужа. То није проклетство него казна с надом. Човек је осуђен на труд око земље. Но шта значе речи: *проклета земља у делима твојим?* Да ли је Бог проклео земљу као и змију проклетством неограниченим? Никако. Земља је проклета само у грешним делима човековим. Због греха човековог земља производи трње, због греха неродица, због греха суше, поплаве, земљотреси, штетно бубиње, скакавци, гусенице и болештине. А да земља није проклета као земља, у целости својој, јасно је из тога, што земља производи и добре плодове; што је Бог од увек по молитви праведника благосиљао земаљске плодове, потребне за живот људски, и што су чак и анђели Божји, као гости Аврамови, кушали од земаљских производа (Постања 18, 1—8). Јер шта је земља крива, и шта су крива сва остала створења Божја на земљи, изузев змије, за грех Адамов? Ипак *сва твар уздише и тугује с нама све до сада* (Рим. 8, 22). Не уздише и не тугује због проклетства на себи него због грешних дела човекових, која су проклета. О браћо моја, застидимо се греха свога, због кога страда и невина твар Божја.

О Боже благи, опрости нам прошле грехе наше и сачувај нас од будућих. О Боже милостиви, смилуј се свакој невиној твари Твојој, која страда због нас и ублажи страдања њена. Теби слава и хвала вавек. Амин.

9. ДЕЦЕМБАР

1. **Зачеће св. Ане.** Праведни Јоаким и Ана беху бездетни за пуних 50 година свога брачног живота. Под старост јави им се архангел Гаврил, сваком од њих напосе, и рече им, да су молитве њихове услишане од Бога и да ће родити ћерку Марију. Тада Ана света зачe од мужа свога, и после 9 месеци роди ћерку, благословену од Бога и од свих колена људских, Пресвету Деву Марију Богородицу. (Види опширније 9. септ.).

2. **Св. Ана, матер пророка Самуила.** Жена Елканова, из Арматема или Ариматеје (I Сам. 1). Не рађаше деце, јер беше неплодна, због чега горко туговаше и плакаше. Но Бог милостиви смилова се на њу и разреши неплодство њено због непрестаних јој уздаха и молитава. И роди Ана сина, Самуила, посвети га Богу од самог детињства. То беше Самуил, велики всф народа израиљског и пророк, који помаза два цара, Саула и Давида. А света Ана испева песму благодарности Богу, песму чудесну по мудрости и красоти, која се и данданас употребљава на богослужењима у цркви (I Сам. 2, 1).

3. **Преп. Стефан Новосијатељ.** Овај угодник Божји роди се и васпита у Цариграду у дому родитеља својих, Захарије и Теофаније. Отац му беше свештеник Велике Цркве у време патријарха Методија. Носећи га зачетог у утроби својој, мајка му се хранила само хлебом и водом. Када се роди младенац, сијаше на прсима његовим крст од светлости. Због тога, а и због свог чистог и богоугодног живота, прозват је Новосијатељ. У 18. својој години затвори се Сте-

фан при цркви Св. Петра апостола, и ту се предаде подвигу поста и молитве. Јави му се једном св. Петар и рече му: „Мир ти, чедо, добро си отпочео, Господ да те укрепи!" Потом поживе много година при цркви Св. муч. Антипе. И овај му се светитељ јави и укрепи га речима: „Знај да те нећу оставити". Стефан налагаше на себе све већи и већи труд. Храну употребљаваше два пут недељно, и то само зеље непосољено. Подвизавао се овај свети муж Царства ради Христовог 55 година, и упокојио се у Господу 829. год. у 73 год. свога земног живота.

4. **Св. Софроније, арх. кипарски.** Рођен и васпитан на Кипру. Због велике духовне учености и многих врлина, нарочито милосрђа, би постављен за архиепископа после св. Дамјана. Послуживши верно цркви и угодивши Богу, скончао мирно у VI столећу.

О преславни Боже, чудесни и дивни,
Спрам свију створења благи, милостивни,
Ти горде обараш, смерне узвисујеш;
Ти што умртвљујеш, ти што оживљујеш,
Све Ти можеш, Творче, према плану Твоме,
Према плану Твоме, вечном, божанскоме.
Родна земља рађа с Твојим благословом,
Неродну печатиш Твојим светим словом.
Оној која рађа можеш одузети,
А неротки можеш добри плод принети.
Нероткињу Ану ти учини родном,
Оодари је ћерком светом, благородном,
Што на подсмех беше, Ти увенча славом,
Сан бесчедне жене Ти надмаши јавом.
Старица се моли, Ти молитву прими,
И печат неплодства Ти јој с тела сними,
Мртвено јој тело напоји животом,
Девицу јој даде чудесну красотом,
И ћерка се роди, пресвета девица,
И Ћерка, и Мајка, и Богородица!
Све ти можеш, Творче, према плану Твоме,
Према плану Твоме, вечном, божанскоме.

РАСУЂИВАЊЕ

Страх од Бога изгони из срца сваки страх од људи. Код свих великих јерарха цркве православне ми видимо чудесно удружену кротост и неустрашивост. Св. Николај ухватио је за мач џелатов и тргао, да не посече невине људе. Св. Златоуст изобличавао је недела царице Евдокије без обзира на све неугодности и опасности по живот, којима се због тога излагао. И слично томе многи и многи други. Цар Валентинијан Старији саслушавши строга изобличења Амвросијева, рекне овоме: „Знао сам твоју неустрашивост, зато и помогох, да будеш изабран за епископа; исправљај наше погрешке, како божански закон учи, и лечи неправде наше." Када Валентинијан Млађи, по напуту своје мајке Јустине, аријанке, нареди, да се Саборна црква у Милану уступи јеретицима, Амвросије се затвори у цркву са верним народом и три дана не хте из ње изаћи, а цару и царици поручи, да ако желе његову смрт, он је готов сваког часа да „овде у цркви или мачем или копљем прободен будем." Чувши ово, цар и

царица тргоше своју наредбу. Када се деси нека буна у Солуну, у којој, по наредби цара Теодосија Великог би посечено око 7000 људи, расрди се Амвросије на цара толико, да кад овај посети Милано и хтеде ући у цркву, светитељ му забрани да уђе. Рече цар Амвросију: „И Давид сагреши, и не лиши се Божјег милосрђа", на што му епископ одговори: „Ако си подражавао Давиду у греху, подражавај му и у кајању." Цар се застиде, врати се, и горко покаја за учињени грех.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам правду праведнога Ноја (Постања 6) и то:

1. како сви људи беху неваљали и злобни,
2. како Ноје једини усред свеопштег неваљалства оста праведан и живљаше по вољи Божјој.

БЕСЕДА

° Ноју

Ноје новек праведан, савршен у роду свом,
Богу угоди Ноје (Постања 6, 9)

Бити праведан међу праведницима дело је велико и похвално. Но кудикамо је веће и похвалније дело бити праведан међу неправедницима. А Ноје поживе међу људима, испуњеним неправде и злобе, пет стотина година поживе међу њима, и оста праведан пред Богом. *И обрете Ноје благодат пред Господом Богом.* Највиши судија, који гледа сва дела људска и процењује без пристрашћа и без погрешке, оценио је труд Нојев да се усред једног рода покварена и строптива одржи у правди Божјој, и наградио га благодаћу Својом. Несумњиво је, да је Ноје претрпео много мучења и горчине од злобних суседа својих. Несумњиво је, да он није могао имати пријатеља међу њима. Највеће је задовољство грешника, да свуче праведника у своју каљужу и да с њим подели свој грех. Но Ноје се није дао свући ни завести. Он је више волео да има Бога за пријатеља неголи неправедне људе. Њему је било драже ходити с Богом без људи, неголи с људима без Бога. Страх од Бога, Творца и Судије, сачувао га је од опште кварежи. И не само да је он био праведан, него *савршен у роду своме.* То јест, он се није дао нимало заразити општим злом него се држао правде Божје. Намамљивање на грех и подсмевања од стране грешника све су га више удаљавала од њих. И кад је дошао општи потоп на сав род људски, Бог није оставио вернога Ноја да пропадне с осталима, него га је спасао, и прославио учинивши га родоначалником новог рода људског. Сјајни пример Нојев, браћо, учи нас, да и од нас свак може угодити Богу усред самих грешника око себе, само ако хоће.

О Боже праведни и дуготрпљиви, подржи нас на путу правде Твоје. Теби слава и хвала вавек. Амин.

10. ДЕЦЕМБАР

1. **Св. муч. Мина. Ермоген и Евграф.** И Мина и Ермоген беху Атињани родом. Обојица живљаху у Цариграду будући у великој части и код цара и код народа. Мина беше познат због велике учености и красноречивости, и споља држаше се као незнабожац, у срцу пак беше убеђени хришћанин. Ермоген беше епарх цариградски* и држаше се незнабоштва споља и изнутра, премда беше милосрдан и чињаше многа добра дела. Када букну нека распра између хришћана и незнабожаца у Александрији, цар Максимин посла Мину, да утиша метеж и да хришћанство истреби из тога града. Мина оде и успостави мир, но објави себе хришћанином, и обрати многе незнабошце у веру праву речитошћу и чудесима многим. Чувши за ово, цар посла Ермогена, да Мину казни и хришћанство угуши. Ермоген изведе Мину на суд, одсече му стопала и језик, и избоде очи, па га онда баци у тамницу. У тамници Мини се јави сам Господ Исус, исцели и утеши Свога страдалца. Видевши Мину, чудесно исцељена, Ермоген се крсти и поче проповедати силну веру Христову. И би Ермоген постављен за епископа у Александрији. Тада разјарени Максимин сам оде у Александрију и стави Мину и Ермогена на велике муке, које они храбро издржаше, помагани благодаћу Божјом. Видећи храброст ових Христових војника и чудеса Божја на њима, јави се пред судилиштем Евграф, тајник и пријатељ св. Мине, и викну цару у лице; „И ја сам хришћанин!" Цар се збеси, трже мач и посече св. Евграфа. Потом нареди нечестиви цар, те целати мачем посекоше св. Мину и Ермогена. Њихове св. мошти, бачене у море, чудесним начином допловише у Цариград, где их епископ, коме се у сну о томе јави, свечано дочека и чесно сахрани.

2. **Преп. Ангелина и св, Јован деспот.** Ћерка кнеза албанскога Ђорђа Скендербега и жена Стефана, деспота српског, сина Ђурђевог. Трпела изгнанство са својим мужем и делила с њим сваку горчину живота како у Србији тако и у Албанији и Италији. Васпитала своје синове, Максима и Јована, у правом хришћанском духу. По смрти свога мужа замонашила се и предала сва молитви, делима милосрђа и зидању и оправљању светих храмова. Верна супруга, изврсна мајка и савршена хришћанка, она је уистини заслужила назив „Мајка Ангелина", како је народ и сада назива. Чудотворне мошти њене почивају са моштима њеног праведног мужа Стефана и посвећених синова, Максима и Јована, у манастиру Крушедолу (уколико нису од Турака уништене). Упокојила се почетком XVI века и прешла у царство бесмртно.

3. Св. муч. **Гемел.** Честан грађанин града Анкире. Када цар Јулијан Богоодступник дође у тај град, Гемел изађе преда њ и јавно га изобличи за богоодступништво. Зато би мучен и на крст распет 361. год. Када би у мукама на крсту, чу се глас с неба: „Блажен си ти, Гемеле!"

4. **Преп. Тома Дефуркин.** Велики испосник, победник демона и прозорљивац. Цар Лав Мудри написао му писмо, а он одговори и не отварајући писма царева. Упокојио се у Господу у дубокој старости у IX веку.

Угодница Божја, света Ангелина, Света и у браку, и ко монахиња, Стрпљива у муци, у добру милосна, У туђој жалости сведушно жалосна, Гледаше у Бога, свог Утешитеља, Блажаше се крстом Христа Спаситеља, Утеха свом мужу, пример својој деци, Деца свете мајке постадоше свеци. Ко призове име Мајке Ангелине, Брзо ће му мука свака да умине. У туробнб време кад се царство сруши, Када грехом многи нашкодише души, Када тама турска земљу охваташе, Ангелина душе српске спасаваше Указујућ к 'небу и духом и прстом, Тешепи их Христом, лечећи пх крстом. И сад она свакој болној души спеши, И са већом снлом и лечи и теши. Ко призове име Мајке Ангелине, Брзо ће му мука свака да умине.

РАСУЂИВАЊЕ

На безброј начина Господ Живи зна да милује и да кара, да избавља верне од напасти, да обраћа неверне у верне, и да кажњава непоправиме гонитеље вере. Када опаки Максимин погуби дивне мученике Христове, Мину, Ермогена и Евграфа, седе у лађу и крете из Александрије са својом свитом за Цариград. Но наједанпут ослепи очима, будући и раније слеп душом и умом, поче се жалити својима, како га неке невидљиве руке страшно шибају. Ускоро потом зло и сконча као што је зло и живео. У време св. Амвросија десио се и овакав случај: царица Јустина, јереткиња, беше наговорила некога Јевтимија, властелина из Милана, да некако ухвати омрзнутог јој епископа и одведе далеко негде у прогонство. Тај Јевтимије спреми кола и настани се у једној кући близу цркве, да би лакше могао Авросија увребати сама и у колима одвести. И баш онога дана када је он удесио и припремио све, да Амвросија ухвати, дође наредба царева, да се Јевтимије због неког недела одмах отера у прогонство. Тога дана војници дођоше, везаше зломишљеника и одведоше га у прогонство у оним истим колима, која он беше спремио за изгнање Амвросијево. Другом приликом уђе неки аријанац у храм, у коме служаше св. Амвросије, с намером, да из његових уста чује штогод за што би га могао оптужити. Погледавши, тај јеретик виде светитеља Божјег како поучава народ, и виде крај њега ангела светла, како му шапће речи у ухо. Устраши се од тога веома, застиде самога себе, одбаци јерес, и врати се у Православље.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам потоп света (Постања 7) и то:

1. како пре него вода потопи свет беше потоп неваљалства у свету,

2. како дуготрпељиви Бог пусти потоп због греха људских, и како вода потопи сву земљу.

БЕСЕДА
о Аврааму

Ја сам земља и пепео (Постпј-ш 18, 27)

Ово су речи, које праведни Аврам изрече за себе. Смешни су они људи, браћо, који се погорде због своје дружбе са земаљским кнежевима и великашима, те почну о себи високо мислити. Аврам се удостојио разговарати с Царем вечним и свемоћним, па ипак је остао непоколебљив у смерности својој називајући себе земљом и пепелом. Ко беше овај Аврам, да се удостоји толиког благоволења Божјег за живота, и похвале по смрти и од апостола (Гал. 3; Јевр. 11) и чак од самог Господа Христа (Лк. 16, 22; Јов. 8, 39)? Сељак, који је имао све врлине, живећи у свему по закону Божјем. Човек са тврдом вером у Бога, правдољубив, гостољубив, милосрдан, храбар, послушан, чист и смеран. Нарочито се пак прослави Аврам вером, силном вером. Сто година беше Авраму, када му Бог рече, да ће му жена, дотле бездетна, родити сина, и он поверова. И још док Сара не роди Исака, рече Бог Авраму: *учинићу семе твоје као песак на земљи* (Пост. 13, 16). И Аврам поверова и не посумња. А кад се роди Авраму јединац син, нареди му Бог, кушајући га, да тога јединца свог принесе на жртву, што Аврам би готов да учини, да га Бог не одврати у последњем часу. Толико беше овај дивни муж веран и послушан Богу. Зато га благослови Бог и учини славним на земљи и на небу.

Благо онима, браћо, који без размишљања верују Богу и испуњују свете заповести Његове. Благослов Божји пратиће их у обадва света.

О благословени Створитељу наш, благослови и нас грешне и уврсти нас у избране Твоје, који имају део са Аврамом у Царству Твом. Теби слава и хвала вавек. Амин.

11. ДЕЦЕМБАР

1. **Преп. Данило Столпник.** Рођен у селу Витари код града Самосата у Месопотамији од хришћанских родитеља, Илије и Марте. Измољен од Бога сузним молитвама мајке нероткиње, и као јединац син одмалена Богу на службу посвећен. У 12. години прими монашки чин, посети Симеона Столпника и од овога би благословен.

Жељан самоће Данило напусти манастир и повуче се у неки запустели идолски храм на обали Црног мора. Ту претрпи безбројне напасти од демона, но победи све стрпљењем, молитвом и знамењем крста. После тога попе се на столп, на коме оста до смрти своје трпећи подједнако и жегу и студен и нападе од људи и од демона. Око његовог столпа сабраше се ученици многи, и он их настављаше к животу вечном примером својим и речима. Овога Свог оданог слугу награди Бог још у овом животу благодаћу великом, те чињаше чудеса многа, корисна људима, и прорицаше будуће догађаје. Од свих страна стицаше се народ под столп његов тражећи од светитеља Божјег помоћ и савет. Цареви и патријарси долазили су к њему као и прости људи. Цар Лав Велики доводио је своје госте из других држава, кнежеве и великаше, и показивао им св. Данила на столпу говорећи им: „Ево чуда у моме царству!" Прорече Данило дан смрти своје, поучи ученике своје као отац синове своје и опрости се с њима. Пред смрт његову ученици видеше над столпом анђеле, пророке, апостоле и мученике. Пожививши 80 година упокоји се овај анђелски човек 489. год. и пређе у Царство Христово.

2. **Преп. Лука Столпник.** Живео у Цариграду у време цара Константина Порфирородног. Као војник учествовао у рату против Бугара, у коме виде погибију многих хиљада људи, и из кога рата он изађе жив и неповређен. Видећи у свом спасењу прст Божји, он презре сву сујету света, повуче се на један столп код Халкидона, на коме се подвизаваше пуних 45 година чистећи душу своју од сваке грешне жеље и помисли. Угодивши Богу, упокоји се између 970—980. год. и пресели се у бољи живот.

3. **Преп. Никон Сухи.** Као монах у пештерима Кијевским би заробљен од Татара. Три године проведе у ропству, окован, мучен и поруган. Када његови сродници донеше паре, да га откупе од његовог господара, он одби то говорећи: „Да је Господ хтео, да будем слободан, не би ме предао у руке ових безаконика". Једном он рече свом господару, да ће га Христос кроз три дана ослободити. Татарин мишљаше, да ће му роб да побегне, па му подсече жиле под коленима. Но трећега дана, заиста Никон би пренет тренутно невидљивом руком у Кијев. После извесног времена дође онај Татарин у Кијев и познаде у Никону бившег роба свога, покаја се и крсти. И бивши господар поста послушник и ученик бившег роба свога. Никон, назват Сухим због велике испоштености тела, би велики прозорљивац. Упокоји се мирно у Господу 11. дец. 1101. год.

4. **Св. муч. Миракс.** Мисирац. Заваран од муслиманског емира примио ислам. По том се покајао, ушао у џамију с крстом, објавио себе хришћанином, и позвао муслимане да оставе лаж и приме истину. Мучен и посечен око 640. год.

Кад свети Данило умирати шћаше,
Ученике своје овако учаше: — Чеда моја
драга, плоде труда мога, Прилепите срца
за живога Бога, Созерцајте духом
небескога Оца, Прослављајте хвалом
чудесноога Творца;

Смерност нек је прва од врлина ваши, Смерни су на небу Божји великаши. Будите послушни, то приличи смерном, То су два украса сваком правоверном. Гостоприм<:тво држе смерни и послушни, Гостопримни будте и великодушни. То су три врлине, и још три ћу рећи: Пост, одење, нмичета — стазе вечној срећи. У земаљској тами шест вам ево свећа, И седма је љубав, од свију највећа. Тако светац рече, и благослов даде. Свој)' свету душу Господу предаде. О Даниле 'свети, становниче неба, Испроси од Христа што нам грешним треба.

РАСУЂИВАЊЕ

Чува Господ све који га љубе (Пс. 144, 20). Житија светитеља потврђују то јасно као сунце. Неки завидљиви свештеници оптужише патријарху Анатолију св. Данила клеветајући на њ као да је он волх. У ствари, они завиђаху тада још сасвим младом подвижнику, који их надмаши у свима врлинама и својим животом привуче многи народ к себи. Патријарх позва Данила к себи, и испита га, прво како верује, па онда како живи. И када Данило исказа све, патријарх устаде с места, загрли га и похваливши — отпусти с миром. После неколико дана разболе се патријарх Анатолије, па призва Данила и замоли га да се помоли Богу за њ, да би оздравио. Данило се помоли Богу, и патријарх одмах оздрави. Па како патријарх хтеде Данила нечим наградити, замоли га млади светитељ да као награду опрости клеветницима његовим. На то патријарх рече: „Како да им не опростим, кад су они виновници толиког блага, наиме, и тебе да познам, и кроз тебе исцељење да добијем!" Ваистину, *чува Господ све који га љубе,* и зло, које им људи умишљају, окреће на њихово добро. У време када св. Никон Сухи робоваше у Татарина, разболи се Татарин на смрт; па видећи, да ће скоро умрети, нареди својим синовима, да по његовој смрти распну на крст роба Никона више његовог гроба. Но св. Никон прозре у будућност и виде да ће се овај његов сурови господар крстити, па се помоли Богу за његово оздрављење. И оздрави Татарин, мимо сваког очекивања. Тако спасе Никон молитвом и себе од телесне смрти и свога господара од душевне.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам завет, који учини Бог с праведним Нојем (Поегања 9) и то:

1. како Бог благослови Ноја и синове његове после потопа,
2. како завешта да неће више бити свеопштег потопа,
3. како стави дугу да буде знак тога завета.

БЕСЕДА
о Лоту

И рече им (Лош): никако, браћо, не чинише зла (Постпш 19, 7)

Лот, са женом и двема ћеркама живљаше у Содому. Праведник међу неправедницима. *Хоћеш ли погубити праведнога с нечестивим?* упита верни Аврам Бога. А Бог одговори верноме Авраму, да не само неће погубити праведнога, него ако би се нашло десет праведних у томе граду, поштедео би цео град због тих десет. Али у Содому се нашао беше само један праведник, Лот, и он — дошљак. Као што је пред потоп света био један праведник у свету, Ноје, тако је пред пропаст Содома био један праведник у Содому, ЈТот. Овај Лот беше сличан своме стрицу Авраму у свакој врлини, нарочито беше послушан Богу и гостољубив веома. А Содомљани га мржаху и као дошљака и, још више, као праведника. *Браћо, не чините зла,* учаше их Лот. Неваљалце називаше браћом, да би их укротио, и опомињаше их, да не чине зла, да би их спасао. Но његова братска реч изазиваше код њих још већу јарост. И удостоји се Лот да га анђели Божји посете и изведу из тог поквареног града, чији греси вапијаху к Богу. А неваљалци навалише на дом Лотов, да оскрвне светињу гостољубља. *Браћо, не чините зла,* мољаше их Лот. Но зар ће слушати човека нељуди који се не боје Бога? Зато анђели Божји казнише слепилом те сви *ослијепише од најмањег до највећег.* Тада анђели изведоше Лота из града неправедних, а на град пустише дажд од сумпора и огња. Тако пропаде зли град, и тако се спасе једини праведник из тог града *Боље један праведник него хиљаду грешника* (Сирах. 16, 3).

О праведни Боже, који никад не остављаш праведника, исправи неправде наше и спаси нас. Теби слава и хвала вавек. Амин.

12. ДЕЦЕМБАР

1. **Св. Спиридон Чудотворац, еп. тримифунтски.** Острво Кипар беше и место рођења и место службовања овога славнога светитеља. Рођен од простих родитеља, земљорадника, и он би и оста прост и смеран до смрти своје. Ожени се у младости, и имађаше деце. А кад му жена умре, он се сав предаде служби Богу. Због свог особитог благочешћа би изабран за епископа у граду Тримифунту. Но он и као епископ не промени прости начин живљења, трудећи се сам ли-чно око своје стоке и обрађујући земљу. На себе врло мало употре-бљаваше од плодова труда свога, већи пак део раздаваше бедним људима. Божјом силом показа чудеса велика: низведе дажд у сушно време, заустави ток реке, васкрсе неколике мртваце, исцели цара Констанса од тешке болести, виде и чу анђеле Божје, прозираше у

будуће догађаје и у тајне срца људског, обрати многе вери правој итд. Учествоваше на Првом Васељ. сабору у Никеји, и својим простим но јасним исповедањем вере као и чудесима моћним поврати многе јеретике у Православље. Беше тако просто одевен, да када једном на позив царев хтеде ући у царски двор, војник мислећи да је неки просјак, удари му шамар. Кротки и незлобни Спиридон окрете му и други образ. Прославивши Бога чудесима многим и користивши много, како појединцима, тако и целој Цркви Божјој, упокоји се у Господу 348. год. Његове чудотворне мошти сада на острву Крфу, и дан-данас прослављају Бога многим чудесима.

2. **Свешт. муч. Александар, еп. јерусалимски.** Био најпре епископом кападокијским. Но у време гоњења Северова 203. год. бачен у тамницу и прогнан. Потом примио престо јерусалимски. Основао чувену библиотеку Јерусалимску, којом се служио Јевсевије при писању своје Историје црквене. У време Декија би мучен на разне начине, и бачен пред зверове. Оставши жив и од зверова нетакнут, бачен у тамницу, у којој и сконча свој земаљски живот и пређе ка Господу 251. год.

3. **Св. муч. Разумник.** Грчко му је име Синетос или Синезије. Као млади чтец у Риму дерзновено проповедао истину Христову и изобличавао идолопоклонике. Због тога би мучен у време цара Аврелијана и посечен.

Кипарска звезда, и луча цркве,
Бранитељ вере, Спиридон свети, Ко
дете препрост, чедан ко дете,
Простотом својом он свету светли.
Истини што ће множина речи, Проста
је сасвим Божја истина: Творац је један
у Тројству светом, У Тројству Оца,
Духа и Сина. Син се спустио на грешну
земљу, Од Деве чисте тело примио, Да
спасе људе, Човекољубац, Чудеса
многа Он је творио Силом божанском
— свесилан беше — Нови је устав
људима дао, Устав љубави и устав
вере. Прослављен сада на небу седи И
свога труда плодове бере. Плодови
слатки Његовог труда Свети су људи и
свете жене. Ово је стена људског
спасења — Спасења нема ван ове
стене. О Спиридоне, о светилниче,
Моли се за нас, Христов војниче.

РАСУЂИВАЊЕ

Све нам неће ништа помоћи, ако не будемо снисходљиви према слабостима људским и праштали их. Јер како се можемо надати, да Бог нама опрости, ако ми не опраштамо? Једанпут св. Спиридон продаде неком трговцу сто коза по уговореној цени. И рече светитељ купцу да положи новац. Купац знајући да Спиридон сам никад

не броји новац, положи новац за 99 коза, а за ону једну утаји. Тада му Спиридон одброја сто коза. Но када трговац са слугама потера козе, једна се од њих врати вречећи. Он је погна, но она се опет врати. И тако се коза непрестано повраћаше натраг у обор не хотећи никако ићи са осталим козама. Тада му рече светитељ тихо на ухо: „Посмотри, синко, животиња ова не чини то узалуд. Да ниси задржао цену њену?" Трговац се застиде и признаде грех свој. И када исплати утајено, коза одмах пође за осталим козама.

Другом приликом уђоше лопови у тор оваца Спиридонових. Па када похваташе онолико брава, колико хтедоше, пођоше да изађу из тора. Али невидљива сила прикова их за земљу, те не могоше никуда маћи. Када свану, дође епископ своме тору па видећи лопове, покара их благо и поучи да се убудуће старају живети од свога труда а не од крађе. Онда узе једног овна и дарова им говорећи: „Примите ово те да ваша мука и свенећно бденије није узалуд". И отпусти их с миром.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам благослов Нојев над једном и проклетство над другом децом својом (Постања 9) и то:

1. како Хам објави голотињу оца свога а Сим и Јафет покрише

2. како Ноје изрече благослов над Симом и Јафетом, а проклетство над потомством Хамовим.

БЕСЕДА

о Мелхиседеку

Ти си свештеник ва веки по чину Мелхиседекову (Пс. 109, 4; Јевр. 7)

О колико има Господ скривених и верних слугу. Својих, који му служе дан и ноћ! О колико сјајних комета, мимо звезданог неба, људима познатог, које се изненадно јаве, заблеште и изгубе у васионском пространству оставивши причу о себи! Праведни Аврам са својим потомством је као познато нам звездано небо над главама нашим, а Мелхиседек као сјајна комета, која се изненадно јавила, пред којом се познато нам звездано небо поклонило, и која се у незнан скрила. Ко је овај Мелхиседек? *Цар салимсш, свештеник Бога вишњега*\ (Пост. 14, 18). Он изнесе Авраму хлеб и вино; он благослови Аврама; и њему Аврам даде десетак од свега свога. Па кад је Аврам онолико благословен од Бога, колико је благословенији онај који благослови Аврама? О неиследивих дубина Божјег Промисла! Човечја мисао простире се од данас до сутра, а Божја мисао прониче све до последњих времена. Мелхиседек, по речима св. апостола Павла, предображава самог Господа Исуса Христа (Јевр. 7). Јер док праотац Аврам беше дивни и богоугодни сељак, овај Мелхиседек беше цар и свештеник. И Господ наш је Цар и Свештеник. Мелхиседк

понуди Авраму хлеб и вино. Господ наш понуди свему роду људском тело и крв Своју. Аврам се поклони Мелхиседеку и даде му добровољни данак. Право потомство Аврамово, тј. хришћани поклањају се Господу Исусу и дају Му добровољну жртву, уздарје за дар, за дар тела и крви на Крсту. *Ко ће исказати род његов?* И Христов и Мелхиседеков? *Аврам отац ваш рад би био видети дан мој, и видје и зарадова се* (Јов. 8, 56). Господ тако рече Јеврејима. Како виде? Прозре духом. Откри му Бог. А виде и у праобразу Христовом, у овом славном и дивном Мелхиседеку, цару и свештенику и слуги Бога вишњега. О Господе Исусе, благослови и нас као што си благословио вер-не слуге Твоје, Мелхиседека и Аврама. Теби слава и хвала вавек. Амин.

13. ДЕЦЕМБАР

1. **Св. муч. Евстратије, Аксентије, Евгеније, Мардарије и Орест.** Ових пет храбрих мужева засијаше као пет сјајних звезда у црно време христоборних царева Диоклецијана и Максимијана. Евстратије свети беше римски војвода у граду Саталиону, Евгеније му беше друг у војсци, Орест беше такође угледан војник, Аксентије свештеник а Мардарије прост грађанин и земљак Евстратијев, будући обојица из града Аравракина. Царски намесници Лисије и Агрикола мучише најпре Аксентија као свештеника. Видећи невино страдање хришћана, Евстратије се сам пријави Лисију и изјави, да је хришћанин. За време мучења Евстратијева ступи Евгеније пред судију и узвикну: „Лисије, и ја сам хришћанин." А када Евстратија провођаху са осталим мученицима кроз град Аравракин, виде их Мардарије се крова своје куће, опрости се са женом и двоје нејаке деце, и појури за њима вичући мучитељима у лице: „И ја сам хришћанин као и господин мој Евстратије." А св. Оресту испаде крст из недара, када стрељаше нишан пред Лисијем, по чему га Лисије позна да је хришћанин, што и сам Орест отворено исповеди. Беше Орест млад и красан војник, и растом надвишаваше све остале војнике. Аксентије би посечен, Евгеније и Мардарије скончаше у мукама, Орест издахну на усијаном гвожђу, а Евстратије у пећи огњеној. Пред смрт причести св. Евстратија у тамници св. Власије (11. фебр.). Мошти њихове беху доцније пренете у Цариград и сахрањене у цркви њиховог имена — Светих Петочисленика. У тој цркви њих су виђали живе, а св. Орест јавио се и св. Димитрију Ростовском (в. 28. окт.). Од св. Евстратија остала је красна молитва која се чита на суботној полуноћници: **Величдл величлт.1 та, Господи!**

2. **Св. муч. Лукија (Луција), девица.** Са мајком посетила гроб св. Агатије у Катанији, где јој се јави св. Агатија. Њена крвоточна мајка исцели се тада чудотворно у цркви. Лукија раздаде све своје имање нишчим, што огорчи њенога вереника, који ју као хришћанку оптужи судији Пасхасију. Зли судија нареди, да је воде у блудилиште,

да је оскврне. Но силом Божјом она поста непокретна као за земљу закована, и мноштво људи не могоше је с места кренути. Тада неки разјарени незнабожац забоде јој мач у грло и она предаде душу своју Богу и пресели се у царство вечно. Пострада 304. год.

3. **Свешт. муч. Гаврил, патријарх српски.** У страшно време турске владавине над Србијом овај велики јерарх оде у Русију, где је учествовао на Сабору московском 1655. год. Вративши се, би оптужен као велеиздајник. Уз то још подигоше тужбу на њ неки зли Јевреји зато што беше превео неколико Јевреја у веру хришћанску. У својој тужби Јевреји наведоше, како он ради на покрштењу Турака, да би тиме јаче озлоједили турске власти. Изведен на суд он би осуђен да прими веру мухамеданску. Но како Гаврил не хте о томе ни чути, то би, после тамновања, на смрт осуђен и обешен у Бруси 1659. год. И тако оде своме љубљеном Христу, да од Њега прими двојни венац, и као јерарх и као мученик.

Петочисленици, Христови војницн, Бестрашни
јунаци, чесни мученици, Поруге н муке, огањ и
вешала, То све за вас бешс ко детиња шала. У
бешчешће римско ниједан не приста, Са радосним
срцем страдасте за Христа. Евстратије дивни,
војвода јуначни, Презре милост царску и свет
овај плачни, Сњим ко с огњем живим, што
лишће запали, Пођоше у муке другови остали.
Аксентије јереј, верни Христов слуга, За
Христа'претрпе безбројно поруга: Евгсније
војник и Орест чудесни Ругаху се смрти,
васкрсења свссни. Мардарије жену и децу остави,
Те и њих и себе за навек прослави. О јуначко
племе. децо благодати, Такве људе може само
Црква дати, Таква срца само Дух Божији ствара.
Он што бездне мрачне у пламен прствара!
Мученицн славни и насспомените, хулитвама
вашим Цркву укрепите.

РАСУЂИВАЊЕ ***Му/ Мо.***

Чинити милостињу од онога што човеку треба, то је права ми-лостиња. Не грешити онда кад је човек најизложенији грешењу, то има вредности пред Богом. Када св. Лукија виде своју болесну мајку чудесно исцељену, она јој предложи, да своје имање употреби на милостињу беднима. На то јој мајка одговори, да она не жели да се растаје од имања до смрти своје, али да пристаје да се њено имање по смрти њеној употреби на циљ, на какву Лукија хоће. „Прво покриј очи моје земљом", рече мајка, „па онда што ти је угодно чини са имањем." Рече јој Лукија: „Није много угодан Богу, који Њему даје оно што не може собом понети (у гроб) нити што сам не потребује, но ако хоћеш да учиниш богоугодно дело, подај Му оно што сама потребујеш. По смрти пак ти ништа не потребујеш, и тада нудиш њему оно што не можеш сама собом да понесеш. Него док

си жива и здрава, подај Христу што имаш; и све што си мени наменила, почни одмах давати Њему." Добра мајка мудре ћерке на ово се сагласи.

Када мучитељ Пасхасије принуђаваше ову свету девојку на телесни грех, не хте Лукија ни помишљу сагласити се на то. А када јој мучитељ запрети, да ће је његови људи насилно оскврнити, рекавши с подсмехом: „Кад будеш оскврњена, побећи ће од тебе Дух Свети." На то Лукија благодатна одговори: „Никад се тело не може оскврнути без пристанка (саизвољења) ума." И пође Лукија света у смрт, раздавши претходно све своје имање и не оскврнивши своје младо и чисто тело.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам испуњење речи Нојевих над потомством његовим (Постања 9) и то:

1. како се Јафетити (бела раса) раширише по целом свету,
2. како се они уселише у шаторе Симове, тј. у Цркву, у духовни шатор Христов, који се поче од Семита, Јевреја,
3. како племена хамитска осташе до данас у потчињеном положају.

БЕСЕДА
о Исаку

И јави му се Господ и рече: Ја сам Бог Аврама оца Твојега, не бој се, ја сам с Шобом и благословићу те (Постања 26, 24)

Од увек је, браћо, тесан пут, којим праведници ходе. Од увек су они стешњени или од оних који не верују у Бога или од оних који криво верују. Авељ је био стешњен својим братом Каином. Ноје и Лот једним скроз поквареним родом, а Аврам, Исак и Јаков незнабошцима. Но Бог не оставља праведника самог на тесном путу. То видимо и код Исака. *Ја сам Бог Аврама оца твојега, не бој се.* Ове многозначајне речи Исак је разумео. Тим речима Бог га је и храбрио и опомињао. Хоће рећи: због Аврама и тебе ћу благословити; и као што сам Аврама чувао усред незнабожаца, тако ћу и тебе; и још: буди ми веран као и Аврам отац твој. И следоваше Исак примеру оца свога и не одступаше од Бога целог живота свог. Беше ратар и сточар као и отац му; беше праведан и кротак, избегавајући свађу с људима и чинећи добро људима. *Виђесмо, да је Господ с тобом* (26, 28), морадоше му најзад признати мрзитељи и гонитељи његови. И удостоји се Исак, да се Бог назове Богом његовим; као што се називао Богом Аврамовим, тако се после називао и Богом Исаковим.

О Господе дивни у светим Својим, помени и наша имена уз имена праведника и светитеља Твојих у Царству Твоме. Теби слава и хвала вавек. Амин.

14. ДЕЦЕМБАР

1. **Св. муч. Тирс, Левкије и Калиник.** Св. Тирс и Левкије беху чесни грађани Кесарије Витинијске, први крштен а други оглашен хришћанин. Калиник пак беше жрец идолски. Када цар — Декијев наследник Кумврикије поче нештедице мучити и убијати хришћане, ступи пред њега неустрашиви Левкије па изобличавајући га, рече му: „Зашто си сам на своју душу заратио, о Кумврикије?" Разјарени судија нареди одмах да га бију и муче, и најзад мачем посеку. Левкије намучени ишаше на посечење весело као на свадбу. Видећи смрт храброга Левкија, Тирс блажени распали се ревношћу божанском, па попут Левкија и он ступи пред судију и изобличи га за злочине и за неверовање у јединог истинитог Бога. И он би бијен и у тамницу бачен. Невидљива рука Божја исцели га од рана, отвори му врата од тамнице и изведе га. Тирс одмах оде епископу кесаријском Филеју, да га овај крсти. По крштењу поново би ухваћен и мучен, но он трпљаше муке подносећи их као у сну а не на јави. Силом молитве његове попадаше многи идоли. Видевши ово, жрец идолски Калиник обрати се у веру Христову. И он и Тирс беху осуђени на смрт. Калиника мачем посекоше, а Тирса метнуше у дрвени сандук, да тестером преструју. Но сила Божја не допусти ово, те тестера не могаше дрво ни запарати. Тада Тирс свети уста из сандука, помоли се Богу благодарећи му на мукама и предаде мирно дух свој Господу своме. Крајем IV века кесар Флавије построји код Цариграда цркву св. Тирсу, и у њу положи мошти његове свете. Светитељ се јавио у визији царици Пулхерији и препоручио јој, да сахрани мошти 40 мученика до његових моштију.

2. **Св. муч. Филимон, Аполоније, Аријан и други.** У време Диоклецијана неки судија Аријан љуто мучаше хришћане у Мисиру. Па ухвати и Аполонија и припрети му мукама. Овај се уплаши од мука, па потплати неког познатог музиканта Филимона, незнабошца, да би он место њега, прерушен у његово одело, принео жртву идолима. Но када Филимон ступи пред идоле, наједанпут засија светлост хришћанске вере у срцу његовом и он се прекрсти. Потом изађе и поче викати: „Хришћанин сам! слуга Христа Бога живога!" Чувши ово судија, насмеја се, мислећи да се Филимон подсмева хришћанима. Потом Филимон би мучен грозним мукама. Дажд с неба паде на њега и крсти га. Најзад и Филимон и Аполоније бише посечени од Аријана судије. Но тада и Аријан поста хришћанин, пошто излечи своје слепо око чудесним начином на гробу Филимонову. Осуђен на смрт од цара Диоклецијана, и погубљен са 4 војника, који такође себе објавише хришћанима.

Познадосте веру, признадосте Христа,
Предадосте тело, да би душу спасли,
Зато вам се име на небеси блиста И у
цркви светли, огњи неугасли,

Молите се за нас, бесмртни јунаци, Да с' одбију од нас греховни облаци. Левкије блажени и Тирсе витешки Калиниче славни. дични Филимоне, И остали редом, бол поднесте тешки, Но сад сте грађани боље васионе, Молите се за нас, красни светилници, Мол'те се за цркву. Божји мученици. Познадосте љубав' небеску својину, Земља јој не 'знаде ни имена правог, Видесте је целу у Божијем Сину. У знаку распећа и чела крвавог. Сад сте близу Бога, и лице Му зрите, Молитвама вашим грехе нам покријте.

РАСУЂИВАЊЕ

Три су врсте похвалне ревности; ревност о очишћењу себе од греховних жеља и помисли, ревност према истини вере и ревност према правди Божјој међу људима. Све три ове ревности испуњавале су душу св. Николаја Чудотворца до савршенства. Ревност о очишћењу себе он је показивао кроз цео живот будно стражећи над својим срцем. Ревност према истини вере показао је он нарочито на Првом Васељенском сабору у Никеји, када је дошао у страшан сукоб с Аријем. Ревност према правди Божјој међу људима показао је он особито у два знаменита случаја, када је спасао по три невина човека од смртне казне. Једном у његовом одсуству из града Мира златољубиви војвода Евсгатије осуди три човека на посечење мачем, примивши мито за то од неких њихових непријатеља. Извештен о овоме св. Николај у највећој журби дојури у Мир. Осуђеници беху изведени на губилиште. Џелат беше већ дигао мач над невиним људима. У том тренутку Николај ухвати м.ач, истрже га из руку џелатових, и ослободи осуђенике. Потом укори војводу Евстатија, и приведе га стиду и покајању. Исто тако беху оклеветани код епарха цариградског Евлавија и код цара три царске војводе: Непотијан, Урс и Ерпилион. Цар потписа смртну пресуду. Уочи дана погубљења три војводе помолише се Богу говорећи: „Боже Николајев, избави нас невине од смрти!" Те ноћи јави се св. Николај на сну цару и епарху, изобличи их за ту неправду, и нареди, да одмах ослободе из тамнице три војводе. Сутрадан цар и епарх испричаше један другом истоветно ноћно виђење, и одмах ослободише војводе и од смрти и од тамнице.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам богопослушност Авраму и то:

1. како послуша Аврам Бога, када му нареди да изађе из земље своје, и од рода свога и из дома оца свога (Постања 12),
2. како послуша он Бога, када му нареди да принесе на жртву свога јединца сина.

БЕСЕДА
о Јакову

Видјех Бога лицем к лицу, и душа се моја спасе (Постања 32, 30)

Бог Аврамов и Исаков би и Бог Јаковљев, Бог верних, послушних, милостивих и кротких. Кротким боговидцем може се назвати Јаков. Јер уистини кротак беше, и виде Бога, и говори с Богом, и виде ангеле Божје, и лествице од земље до неба. Кротошћу својом победи Лавана, таста свога, и Исава, брата свога; кротошћу унесе мир међу жене своје, Лију и Рахилу; због кротости би мио и фараону. Кротост Јаковљева праобраз је Христове кротости. *Блажени кротки,* рекао је Господ, *јер ће наслиједити земљу* (Мат. 5,5). Ове речи обистиниле су се и на Јакову. Он је наследио земљу отаца својих; његово потомство ослободило се из Мисира, и наследило је Земљу обећану; а кроз Христа Господа, свога потомка по телу, наследио је он сву земљу. То је црква Божја, која се распрострла по свој земљи. *Видех Бога лицем к лицу.* Јаков виде Бога у виду човека, али не као правог човека. И то виђење само је предсказање истински вплоћеног Бога као човека. *И душа се моја спасе.* Спасе му се душа од страха и од сваке неправде. Па кад се Јаков спасе видећи само призрак Бога, кудикамо је лакше нама спасти се, који знамо Бога као истинског човека, као Богочовека.

О Господе кротки, сило и славо кротких, као што си спасао Јакова призраком Твојим, спаси и нас Твојим истинским телом и крвљу. Теби слава и хвала вавек. Амин.

15. ДЕЦЕМБАР

1. Свешт. муч. Елевтерије. Од добра дрвета и род добар. Овај дивни светитељ имађаше родитеље благородне и великоимените. Рођен би у Риму, где му отац би царски антипат. Мајка му Антија слушаше Јеванђеље од самог великог апостола Павла, и од овога апостола би крштена. Оставши рано удова, она даде сина свога јединца на учење и на службу епископу римском Аникити. Видећи Елевтерија Богом обдарена и просветљена благодаћу Божјом, епископ га рукоположи у 15. години за ђакона, у 18. за презвитера, а у 20. за епископа. Богодана мудрост надокнађаваше Елевтерију оно што му оскудеваше у годинама. И постављен би овај богоугодник за епископа Илирије са седиштем у Валони (Авлони) Албанској. Добро чуваше стадо своје добри пастир, и умножаваше га из дана у дан. Адријан, цар христогонитељ, посла неког војводу Феликса с војницима, да ухвати и доведе Елевтерија у Рим. Када јаросни Феликс стиже у Валону и уђе у цркву, виде и чу светог архијереја Божјег, наједанпут се промени срце његово, и он поста хришћанином. Елевтерије га крсти и пође

с њим у Рим, пође весело као да иђаше на пир а не на суд и муке. Цар наложи љута истјазања на благородног Елевтерија: шибање, печење на железном кревету, кување у смоли, горење у пећи огњеној. Но силом Божјом Елевтерије би изабављен од свих ових смртоносних истјазања. Видећи ово све Корив, епарх римски, изјави и сам, да је хришћанин. Корив би мучен, па посечен. Исто тако и Феликс блажени. Најзад одсекоше ђелати царски и чесну главу св. Елевтерија. Када мајка дође над мртво тело сина свога, Антија света, и она би посечена. Њихова тела пренета у Валону, где св. Елевтерије и до данас прославља име Христово многим чудесима. Пострада у време Адријана, 120. године.

2. **Св. Стефан, исповедник сурожски.** Родом од Кападокије. Васпитан у Цариграду код патријарха св. Германа. Удаљио се у самоћу и живео скривен од света. Ангел га објави св. Герману и заповеди му, да Стефана постави за епископа граду Сурожу (садашњи Судак на Криму). Патријарх тако и учини. Ревносни Стефан обрати многе у хришћанство. За иконе љуто страдао под царем Лавом Исаврјанином за иконе. Прорекао цару скору погибао. По злој смрти овога злог цара Стефан би враћен на своју епархију, где пасе стадо своје богоугодно и сконча мирно, крајем VIII века.

3. **Преп Павле** у Латри. Родом од Пергама; подвизавао се на гори званој Латра у Малој Азији. Прослављен подвизима и чудесима многим. У старости упокојио се мирно и преселио ка Господу 950. год.

4. **Преп. Пард Отшелник.** У младости био рабаџија, но због једног нехотичног греха напустио свет и повукао се у пустињу на подвиг. Живео у Палестини у VI веку.

Елевтерије светитељ Божји
Истину Божју не скри од људи,
Истином Божјом људе просветли,
Спасење сваком и свим понуди.
Нек се весели црква Божија, Нек
се радује сва Илирија, Гле, Бог јо/
посла дивнога мужа, Истинског
свеца — Елевтерија. Само му име
слободу значи, Слободу носи
Елевтерије, Слободу праву од
ропства греху —
Слободе праве без Христа није.
Нек се весели и град Валона,
Свечеве мошти у њојзи леже,
Чудесне мошти што болне лече,
Пламен од кога демони беже.
Блажена мајка што свеца роди,
Три пут блажена света Антија,
У рајском врту сада се *блажи И*
гледа сина свог Елевтерија.
Моли се за нас, Елевтерије, Бог
благи и нас да помилује.

РАСУЂИВАЊЕ

За нехотично убиство суд земаљски ослобађа убицу. Црква пак налаже епитимију на нехотичног убицу, епитимију много лакшу него на хотимичног убицу, но ипак без епитимије не оставља. Ако је свештеник нехотично убио, црква му доживотно забрањује свештенослужења. Хришћанин са осетљивом душом и изоштреном савешћу налаже на себе и тежу епитимију него што је црква одредила. Св. Пард као рабаџија дошао беше једном у Јерихон. Оставивши своје мазге пред гостионицом, он уђе у гостионицу. Утом дете неко падне под

мазгу, и мазга га ногама згази и умртви. Када Пард виде мртво и крваво дете, умртвљено његовом мазгом, толико се сокруши срцем, као да је сам он хотимично крив за смрт детињу. И наложи овај савесни човек на себе претешку епитимију: остави своје занимање, напусти свет, иако беше сасвим млад, и удаљи се у сурову пустињу на тешки подвиг телесног и духовног труда и покајања. С многим плачем приносио је он покајање Богу за убиство детета. Желео је платити живот детињи својим животом. И молио се Богу, да Бог то некако устроји. Задиркивао је лава, да би га лав растргао, но лав је бежао од њега. Легао је на уску стазу, којом је лав ходио, да би био од звери умртвљен, но лав је прескакао преко њега и није га хтео такнути. Видећи по томе, да је воља Божја, да он живи а не да погине, он се успокојио, но остао је до смрти своје скрушени покајник. Није ли то осетљива, човекољубива и богобојажљива душа? Није ли то префињена и изоштрена савест једног правог хришћанина?

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам силну веру Аврамову (Постања 15) и то:

1. како обећа Бог бездетном и престарелом Авраму пород многи,
2. како му Бог обрече потомство многобројно као звезде на небу,
3. како Аврам поверова Богу, насупрот свему, и како му Бог то прими у правди.

БЕСЕДА
о Јосифу

И оставив (Јосиф) *хаљину своју у руци њеној побјеже* ***и*** *изађе ван (Постања 39, 12)*

Два велика и тешка искушења претрпе и победи незлобиви и целомудрени Јосиф: искушење злобне зависти од стране рођене браће, и искушење блудне страсти од заводљиве жене Мисирке. Завист га продаде као роба, а блудна страст га невиног отера у тамницу. И у једном и у другом случају он врати злу добром: гладној браћи даде хране, и устрашеном фараону спасе и живот, и престо, и народ. Браћа га умислише убити, Бог га сачува; блудна жена умисли га уништити, Бог га сачува. Од роба и сужња Бог га увенча славом и влашћу неограниченом. И од онога, кога злобна браћа могаху једним ударцем убити, и кога моћна жена Петефријева могаше једним мигом смрвити, учини Бог господарем неограниченим над животом многих милиона људи и јединим хранитељем изгладнеле браће његове. Тако је чудесна милост Божја с праведницима. Тако зна Господ да сачува и прослави незлобиве и целомудрене. У величини судбе Јосифове ми видимо величину милости Божје. Једно око никад не спава, о браћо моја. Држимо се Бога, и не бојмо се никога. Будимо незлобиви и целомудрени и не бојмо се ни злобе, ни клевете, ни тамнице, ни поруге, ни беде. Напротив, радујмо се, кад нас све то снађе због незлобивости и целомудрености, радујмо се и с вером оче-

кујмо појаву Божјег чуда с нама. Очекујмо у свакој бури гром Божје правде и — тишину.

О Господе тајанствени, који притајено но будно пратиш праведника у ропству и у тамници, јављаш милост Своју у своје време, помози нам бити незлобивим и целомудреним. Теби слава и хвала вавек. Амин.

16. ДЕЦЕМБАР

1. **Св. пророк Агеј.** Рођен у Вавилону за време робовања Израиљева. Из племена Левијева. Пророковао на 470. год. пре Христа. Посетио Јерусалим као младић. Подстицао Зоровавеља и Исуса свештеника, да обнове храм Господњи у Јерусалиму проричући томе храму већу славу него бившем храму Соломонову. *Слава ће дома овога последњег бити већа него онога првога, вели Господ над војскама* (гл. 2, 9). Јер ће се у томе новом храму јавити Господ Спаситељ. Доживео да види један део храма сазидан од Зоровавеља. У старости умро и приложио се прецима својим.

2. **Св. Никола Хрисоверг, патријарх цариградски.** Управљао црквом од 980. до 995. год. Он је рукоположио за презвитера великог Симеона Новог Богослова онда када овај духовни великан би изабран за настојатеља манастира Св. муч. Маманта у Цариграду. За његово време десило се на Кареји чудесно јављење архангела Гаврила, који је том приликом научио монахе, да хвале Пресвету Богородицу песмом **Достоино естк** написавши ту песму на плочи у цркви једне келије. која се од тада назива келија „Достојно" (в. 13. јуни). Знаменит и велики јерарх; упокојио се мирно и прешао у Царство Божје.

3. **Св. Теофанија, царица.** Од знаменитих родитеља, Константина и Ане, који беху сродници неколиких царева. Беху њени родитељи дуго бездетни и мољаху се Пресветој Богородици, да би им се дао пород. И Бог им даде ову ћерку, Теофанију. Запојена духом хришћанским од самог детињства Теофанија надмашиваше све своје другарице у свим хришћанским врлинама. Када порасте, ступи у брак са Лавом, сином цара Василија Македонца. Са својим мужем претрпе велике беде. По некаквој клевети, као да Лав носи у чизми нож, да у згодној прилици убије свога оца, лаковерни Василије затвори у тамницу и сина и снаху. И тамноваху ове две невине душе три године. Једном, о празнику св. пророка Илије, беше цар сазвао све великаше своје у двор на гозбу. У једном тренутку изненадно папагај царев изговори ове речи: „Авај, авај, господине Лаве!" И повтори те речи више пута. То доведе сву господу царску до великог узбуђења, и сви замолише цара, да ослободи сина и снаху. Ражаљен цар тако и учини. По смрти оца свога зацари се тај Лав, названи Мудрим. Теофанија не рачунаше своје царско достојанство ни у што, но сва предана Богу бриђаше о спасењу душе, постећи и молећи се и деле-

ћи многу милостињу, и обнављајући многе манастире и храмове. Из њених уста не изиђе лажна реч, ни сувишна реч, а најмање клевета. Пред смрт своју призва све своје ближње, и с њима се опрости, па предаде душу своју Богу 892. год. Цар Лав хтеде подићи храм у њено име на гробу њеном, но како патријарх приговори томе, подиже он храм „Свим Светим", говорећи да ако се Теофанија посветила, нека се прославља са осталим светим заједно. Тада се установи празник Свих Светих у недељу по Св. Тројици.

С престола царског боље се види
Сујета света, хитра сујета, И'
царски престо нештедно бију
Таласи бурни овога света.
Теофанија јасно прегледа Пучину
луду света овога, Па срце своје,
срце немирно. Укотви тврдо уз
живог Бога. Цареви земни зар су
цареви? Стражари многи на
брзој смени!

Смрт стоји, броји, и смену врши
Цареви земни, пролазне сени!
Теофанија, ко мудре деве,
Светилник срца духом зажеже,
Освстли стазу светлошћу дивном,
Греховне јаме срећно избсже.
Блажена сада у царству вечном
Међу звездама ко звезда сија,
Тамо где нема муке ни смене.
Царује сада Теофанија.

РАСУЂИВАЊЕ

Велики су труд улагали светитељи, да сузбију у себи гордост и самочиност, и да се привикну на потпуну послушност и преданост, било својим претпостављеним, док су их имали, било самоме Богу. Манастир Св. Саве Освештаног одликовао се особитом дисциплином, редом и безропотном послушношћу. Када св. Јован Дамаскин ступи у тај манастир, нико од знаменитих духовника не усуди се, да тако прослављеног великаша и писца узме као свога послушника. Тада га игуман предаде једном простом но строгом старцу. Старац нареди Јовану, да ништа не сме чинити без његовог знања и одобрења. Догоди се међутим да умре један калуђер, који у том истом манастиру имаше рођеног брата. Овај брат беше у неисказаној тузи за умрлим братом својим. Ради утехе неутешном брату написа Јован посмртне стихире умрлом, познате песме на опелу, које црква и дан-данас држи. Саставивши их, Јован их поче певати. Када његов старац чу појање, разгневи се веома, и одгна Јована од себе. Чувши за ово Јованово изгнање, братија се нека усудише те одоше старцу и почеше га молити да опрости Јовану и прими га натраг. Но старац оста непоколебљив. Јован горко плакаше и ридаше, што преступи заповест свога старца. Још једном братија молише старца за Јована, да му одреди неку епитимију, па после да му опрости. Тада старац наложи овакву епитимију ученику своме: да све нужнике по свим келијама у целом манастиру рукама својим очисти и опере, ако жели опроштај. Ожалошћена братија саопштише ово Јовану мислећи да ће Јован пре напустити манастир, него што ће ово учинити. Но кад Јован чу поруку старца, обрадова се веома, и с радошћу изврши заповест старчеву. Видећи ово старац расплака се, загрли Јована, и кроз плач рече: „О каквог ја страдалца у Христу родих! О како је овај човек истинити син свете послушности!"

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам великодушност Аврамову и то:

1. како Аврам не хте да се свађа с Лотом због свађе њихових чобана него предложи деобу,
2. како при деоби он остави Лоту да бира, било на лево, било на десно,
3. како Аврам победивши цара содомског, одби понуђено благо и не хте узети ни конца ни каиша.

БЕСЕДА
о Мојсеју

Л Мојсеј (бјеше) човјек кротак врло мимо све људе на земљи (IV *Мојсеј 12, 3)*

Муж избрани, чудотворац велики, праобраз Господа Исуса Христа у чудотворству, победилац у Мисиру, победилац у пустињи, вођ народа — како да се не погорди! Но да се погордио, Мојсеј не би био све оно што је био. Горде се они, који мисле, да они своје дело делају у овоме свету а не Божје, и који мисле, да својом силом делају а не Божјом. А велики Мојсеј знао је да је он делатељ Божјег дела, и да је сила, којом је деловао, била сила Божја а не његова. Зато се није погордио ни страшним чудесима, које учини, ни великим победама, које задоби, ни мудрим законима, које даде народу. *Сила је моја и песма је моја Господ,* рече Мојсеј (II Мојс. 15). Од целога збора Израиљева у пустињи нико није осећао толику своју сопствену немоћ као овај највећи у том збору. У сваком послу, на сваком месту, и у сваком тренутку он је очекивао помоћ само од Бога. *Шта ћу чинити?* питао је он Бога с вапијањем, и непрестано ослушкивао одговор Божји и силу Божју. *Кротак — мимо све људе на земљи.* Јер сви други држали су нешто на себе, уздали се нешто у себе, а он — ништа. Он је био сав упијен у Бога, сав скрушен пред Богом. Је ли требало народ хранити и појити, он се обраћао Богу; или је требало с непријатељима борити се, он је дизао руке к небу; или је требало буну у народу утишавати, он је вапијао Богу. Кротки, прекротки Мојсеј! И Бог награди слугу Свог верног славом великом. И удосто ји га Бог да се јави на Тавору са Илијом поред Господа Спаситеља.

О Господе, Боже кротких, Пастиру добрих, учини и нас кротким, слично Мојсеју и апостолима. Теби слава и хвала вавек. Амин.

17. ДЕЦЕМБАР

1. **Св. пророк Данил и три отрока: Ананије, Азаријe и Мисаил.** Сва четворица беху од царског племена Јудина. Када Навуходоносор

(или Невукаднезар) разори и оплени Јерусалим, тада и Данил, као дечак, беше одведен у ропство заједно с јудејским царем Јоакимом и мноштвом других Израиљаца. Опис његова живота, страдања и пророчанства може се наћи исцрпно у књизи његовој. Сав предан Богу св. Данил од ране младости добио је од Бога дар велике видовитости. Његова слава међу Јудејима у Вавилону почела је онда када је он изобличио два похотљива и неправедна старца, судије јудејске, и спасао целомудрену Сосану (Сузану) од неправедне смрти. А његова слава међу Вавилонцима почела је од онога дана када је он погодио и протумачио сан цару Навуходоносору. За то га цар учини кнезом на свом двору. Кад цар направи златног идола у пољу Деиру, три отрока не хтеше се поклонити идолу, због чега бише бачени у пећ огњену. Но ангел се Божји јави у пећи прохлади огањ тако да отроци шетаху по пећи, неповређени од огња, и појаху: *Благословен јеси Господе отаца наших.* И виде цар то чудо и беше ужаснут. Па изведе цар отроке из пећи и обасу их великим почастима. У време цара Валтазара, када цар једном на пиру јећаше и пијаше са гостима својим из освећених судова, узетих из храма Јерусалимскога, невидљива рука написа на дувару три речи: *маш, текел, фарес.* Те речи нико не могаше протумачити осим Данила. Те ноћи цар Валтазар би убијен, Два пута Данил би бачен у јаму лавовску због вере у једнога живога Бога. И оба пута Господ га спасе и оста у животу. Виде Данил Бога на престолу са ангелским силама, виђао ангеле, проницао у будућност појединих људи, царства и васцелог рода људског, прорекао време доласка Спаситеља на земљу. Према св. Кирилу Александријском Данил и три отрока доживеше у Вавилону дубоку старост и бише мачем посечени због вере праве. Када Ананија посекоше, Азарије простре одећу своју и прихвати главу његову; по том Азаријину главу прихвати Мисаил, а Мисаилову Данил. Ангел Божји пренесе тела њихова у Јудеју на гору Гевалску и положи под камен. По предању, ова четири Божја угодника усташе у време смрти Господа Христа и јавише се многим па опет заснуше. Данил се рачуна међу четири велика пророка (Исаија, Јеремија, Језекил и Данил). Живео и пророковао на пола хиљаде година пре Христа.

2. **Преп. Данил (Донале).** Великаш и гувернер острва Ниверте, код Кадикса у Шпанији. Познавши сву сујету овога света, напусти и славу и богатство, па дође у Рим, где се замонаши. Потом оде у Цариград, где је разговарао с царевима, Константином и Романом Порфирородним, па се онда упути у Јерусалим. У Јерусалиму прими велику схиму од патријарха Христодула, који му даде име Стефан. Кињен од Сарацена, који га примораваху да обрије браду, он се удаљи у Мисир, где за име Исусово претрпе многе муке и смрт. Пресели се у Царство Христово крајем X века.

3. **Преп. новомученици: Пајсије и Авакум.** Пајсије беше игуман ман. Трнаве код Чачка, а Авакум његов сабрат и ђакон. Обојица као хришћани набијени од Турака на колац, у Београду на Калемегдану 17. децембра 1814. год. Носећи свој колац кроз улице београдске храбри Авакум је певао. Кад га је мајка с плачем молила, да се потурчи, да би сачувао свој.живот, одговори јој овај дивни Христов војник:

Мајко моја на мл'јеку ти хвала
Ал' не хвала на твоме савјету:
Срб је Христов, радује се смрти.
Ко се боји Бога истинога, Не
боји се људп ни демона. Верне
слуге Господ награђује И од
сваке злобе ограђује. ' Данил
свети међу лавовима
Неповређен оста од зверова:
Три отрока у пећи огњеној
Живи бише.' живи остануше,
Усред огња Бога прославише
Са ангелом, Божјим послаником.
Као Ноје у свету злобноме, Ко
Лот свети у Содому бесном, И ко
Јосиф у Мисиру гнилом, Тако
Данил посред Вавилона Оста
веран и оста праведан Са три своја
пријатеља млада: Ананијем и са
Азаријем И са младим верним
Мисаилом. Муке бише, муке и
минуше, Мучеин се славно
прославише Убесмртном Царству
Христовоме.

РАСУЂИВАЊЕ

Постом се задобија чистота телесна на првом месту, а кроз чистоту телесну и чистота духовна. Уздржљивост у храни, према речима сина благодати, св. Јефрема Сирина, значи „не желети и не искати многих јела, слатких и скупих; не јести ништа ван одређеног времена; не предавати се духу чревоугодија; не раздражавати глад у себи гледањем на добра јела; и не желети час једног час другог јела." Велика је заблуда, да уздржљивост у јелу и посна храна шкоде здрављу телесном. Позната је ствар, да су испосници најдуже живели и најмање боловали. Пример за то пружа нам и св. пророк Данил са три отрока у Вавилону. Када цар нареди евнуху своме, да ове младиће храни јелима са царске трпезе и да их поји добрим вином, рече Данил евнуху, да они не желе узимати царску храну и пиће, него само храну биљну. (Јер Данил не хтеде да једе јела, попрскана крвљу од идолских жртава.) А евнух се побоја, да младићи не ослабе од посне хране, и исказа своју бојазан Данилу. Тада му пророк предложи, да учини једну пробу и да се увери, да их посна храна неће ослабити; наиме, да остале младиће на царском двору хране јелима царске трпезе а њих четворицу да хране само семенима биљним у току десет дана, па онда нека учини сравњење. Евнух послуша Данила, и учини по његовом предлогу. После десет дана беху лица у четворице младића испосника светлија а тела њихова јача него ли у младића вавилонских, који јађаху и пијаху од царске трпезе.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам гостољубље и милосрђе Аврамово (Постања 18) и то:

1. како Аврам виде три човека (ангела) где иду, па им истрча у сусрет, сврати их к себи и угости их,
2. како он мољаше Бога да поштеди Содом због праведника, који могу бити у томе граду.

I

БЕСЕДА **о**
Исусу Навину

Не одступај (од заповијести) ни на десио ни на лијево... Не бој се и не страши се, јер је с тобом Господ БОГ твој куда год идеш (Ис. Нав. 1, 7, *9)*

Исус Навин је у свему до краја послушао Господа не одступајући ни десно ни лево од заповести Господњих. Великим ужасима и страхотама бивао је он окружен водећи народ кроз земљу непознату и кроз густе редове непријатеља, но он се није ни убојао ни устрашио. Он је сматрао себе оруђем Божјим, и ратове своје ратовима Божјим. Као што веран војник слуша заповести војводе свога, тако је он ослушкивао и слушао вољу Бога живога. Себи није приписивао никакво добро, никакву силу, никакву заслугу, но све Богу, и само Богу. У своју војску и у своје оружје и у своју мудрост није се поуздавао ни најмање, но у Бога, и само у Бога свесилнога и свемудрога. Видите, браћо, с каквим људима Бог ходи. О кад би хришћански владари и војводе видели ово и научили се од Исуса слуге Божјег, како се служи Богу! О кад би сви они једном разумели, да се најбоље служи народу, кад се служи Богу, и да се не може служити народу а да се не служи Богу! Господ Бог је испунио обећање Своје и био је са Исусом Навином до краја рада и живота његова. А да је Господ био с њим, то показују чудеса велика и страшна, која Господ показа кроз овога верног слугу Свога. Бог раздвоји Јордан, те народ без моста пређе по суху; Бог учини те падоше зидови јерусалимски на глас трубе; Бог отвори очи Исусу да види великог Архангела с мачем у руци; Бог предаде силне непријатеље у руке Израиљаца; Бог заустави сунце над Гаваоном и месец над долином Елонском. Ваистину, никад и нигде Бог не остави слугу Свог Исуса, јер и Исус не остави неиспуњену ниједну заповест Божју. Сведок живога Бога, и праобраз Светитеља света, када беше стар и временит, поучи народ свој, као што Њега Бог у почетку поучи: *не одступајте ни на десно ни на лијево него се држите Господа Бога својега* (гл. 23).

О Господе Исусе, Сине Божји, који си предивна чудеса показао кроз Исуса Навина, верног слугу Твога, укрепи нас и охрабри нас, да не одступимо од Тебе ни на десно ни на лево, ради славе Твоје и спасења нашег. Теби слава и хвала вавек. Амин.

18. ДЕЦЕМБАР

1. **Св. муч. Севастијан и други с њим.** Овај славни мученик Христов роди се у Италији и би васпитан у граду Милану. У младости још преда се служби војничкој, и као научен, изгледан и храбар омили цару Диоклецијану, који га постави за начелника своје двор-

ске гарде. У тајности исповедаше веру хришћанску и мољаше се Богу живоме. Као муж чесан, правичан и милостив беше Севастијан омиљен веома од војника својих. Где год могаше, он спасаваше хришћане од муке и смрти, а где то не могаше, он их храбраше, да неодступно гину за Христа Бога живога. Два брата *Марка и Маркелина,* који беху у тамници због Христа и већ на ивици да се одрекну Христа и поклоне идолима, Севастијан утврди у вери и охрабри за мучеништво. Када им говораше да се не боје смрти за Христа, лице његово просветли се и сви видеше лице његово светло као лице анђела Божјег. Своје речи потврди Севастијан у чудесима: исцели од немила Зоу, жену тамничара Никострата, нему шест година, и приведе крштењу и њу и сав дом Никостратов; исцели и два болесна сина Клавдија војводе, и приведе крштењу Клавдија и дом његов; исцели од једанаестогодишње подагре и ногобоље Транквилина, оца Маркова и Маркелинова, и приведе га крштењу, заједно са целим домом његовим; исцели од исте болести и епарха римског Хроматија, и приведе крштењу њега и сина његовог Тивуртија. Од њих прво пострада св. *Зоа,* коју ухватише на гробу апостола Петра где-се Богу мољаше. После мучења бацише је у реку Тибар. Тада *Тивуртија* ухватише, и судија постави пред њега жар говорећи му, да изабере живот или смрт, то јест или да баци тамјан и покади идолима или да сам стане бос на жар. Св. Тивуртије прекрсти се и стаде босоног на жар, и оста неповређен. Потом би посечен мачем; *Никострат* би убијен мотком; *Транквилијан* потопљен у воду; Марко и Маркелин мучени и копљима избодени. Тада Севастијан би изведен пред цара Диоклецијана. Цар га укори за издајство, но он рече: „Ја се свагда молим Христу моме за здравље твоје и за мир царства Римског". Цар нареди да га голог стрелама стрељају. Војници га дотле стрељаху, докле све тело мучениково не би покривено стрелама, те се више и не виђаше од стрела. И када сви мишљаху да је мртав, он се јави жив и потпуно здрав. Тада га незнабошци моткама убише. Пострада славно за Христа Господа свога и пресели се у Царство небеско 287. год. у време Диоклецијана цара, и Гаја, епископа римског.

2. **Св. Флор, еп. амински.** Живео у време цара Јустина II и Маврикија (565—602). Беше од племића и племић. Остави метеж и сујету света и повуче се у манастир на подвиг ради спасења душе. Потом изабран за епископа града Аминса у области Кападокијској. И као подвижник и као јерарх угодио Богу и преселио се мирно у Царство Божје.

3. **Св. Модест, патријарх јерусалимски.** Када му родитељи умреше, њему беше само 5 месеци. Но Божјим Промислом би васпитан у духу хришћанском. Када одрасте, би продан као роб неком незнабошцу у Мисир. Но он успе те обрати свога господара у веру Христову. Господар му дарова слободу. Он се повуче на гору Синајску, где се подвизавао до 59. год. своје. Тада би изабран за патријарха јерусалимског. Пасао стадо Христово као прави пастир и упокојио се мирно 633. год. у 97. год. свога живота.

Севастијан свети стрелама покривен, У кострет од стрела тело му одето, Под стрелама душа ничим нетакнута, К небесима срце молитвом узнето. Севастијан муке за Христа трпљаше, Шта су царства силна, шта оогатства многа, Према овој части, према овом блеску — под стрелама бити због живога Бога? Севастијан дивни то је и желео: За распетог Спаса и сам распет бити, Мукама и крвљу истину потврдит. Пред небом и земљом веру сведочити. Свевидећи Господ што све ствари гледа Све му капље крви измери, изброја, И у царству вечном награду му даде, Обасу га благом без мере, без броја. Мучениче славни, што за Христа страда, И страдањем својим што Цркву увепа, Помоли се Богу за Цркву на земљи, Да све бива лепша, да све бива већа.

РАСУЂИВАЊЕ

У овоме животу човеку се ставља на избор: или царство земаљско или царство небеско. Бог не чини никакав притисак на тај избор, но свак се одлучује слободно. Када браћа Марко и Маркелин беху осуђени на смрт, остави им пагански судија месец дана за размишљање, да или се одрекну Христа и његовог царства, или да буду погубљени. Тада дођоше у тамницу њихови сродници са једним саветом, а св. Севастијан са другим. Сродници плакаху и мољаху их, да учине судији по вољи и поштеде своју младост. Плачни отац показиваше им своју седу косу и болест своју; мајка их заклињаше храном својих груди, којом их је исхранила; деца њихова плакаху око њих. Сви они у суштини предлагаху им, да се одрекну царства небеског ради царства земаљског. А Севастијан свети саветоваше им супротно томе, говорећи: „О храбри војини Христови, зар због ласкања својих сродника хоћете да изгубите венац вечни ...Зар хоћете због женских суза да упустите победну заставу?... Овај живот је про лазан, и толико непостојан и неверан, да ни своје љубитеље никада не може очувати. Шта вреди живот овај, ма неко и сто година поживео? Када приспе последњи дан, не изгледају ли све прошле године и све земаљске насладе као да никад нису ни биле? Заиста неразумно је бојати се изгубити овај скоропролазни живот, када ће се примити онај вечни, у коме наслада, богатства и весеље тако почињу да се никада не сврше и остају бесконачни ва век века. Сетите се речи Господњих: *непријатељи су човеку његови домашњи* (Мат. 10, 36). Нису вам пријатељи ови, који вас од Бога растављају." Овим и многим другим речима преовлада св. Севастијан, и мученици свети заволеше више царство небесно него царство земаљско, и радосно пођоше у смрт за Христа.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам целомудреност Јосифову (Пост. 39) и то:

1. како похотљива жена Пентефријева повуче Јосифа на грех,
2. како је Јосиф одби из страха Божјега и из поштовања господара свога,
3. како га жена ухвати за хаљину, но он остави хаљину и побеже наг с душом својом светом.

БЕСЕДА

о Рути

Твој је народ мој народ, твој је Бо? мој БОГ... смрт ће ме само раставити од тебе (Рут. 1, 16-17)

Ове су речи дивне и кад их каже син оцу, и ћерка мајци и жена мужу. Но оне су трипут дивније, кад их снаха каже свекрви својој. А ове речи рекла је блажена Рута Ноемини, ожалошћеној свекрви својој. Када умреше два Ноеминина сина у земљи Моавској, где живљаху као дошљаци, старица мајка умисли вратити се у Витлејем, постојбину своју, и тамо кости своје оставити. Па саветоваше Ноемина, племенита у болу своме — саветоваше младим снахама својим, да остану у земљи својој и да се преудају. Орфа остаде а Рута рече: *смрт ће* ме *само раставити од тебе.* Ево прекрасног примера, како свекрва може нежно волети снахе своје, и опет како снаха може бити свим срцем одана свекрви својој. Но у Витлејему требаше неко да храни ове две душе. Ко ће их хранити? Бог и вредне руке Рутине. Да *идем у поље да пабирчим класје,* рече снаха свекрви. *Иди, кћери моја,* одговори Ноемина. У туђој њиви, за туђим жетеоцима, требало је пабирчити класје. То није само труд, него и стид. Но Рута прими на себе и труд и стид из љубави према старој свекрви својој. Виде Бог Свевидећи ове две слатке душе и зарадова се. Зарадова се Творац њихов и награди их и прослави, како само Он зна наградити и прославити оне, који се Њега боје. И удеси Бог Промислом Својим да Рута изађе на њиву богатога Воза, да сабира класје. А Воз виде Руту и запроси је у Ноемине. Из тога брака роди се Овид, отац Јесејев и ђед Давида цара. Беше се, дакле, Рута унизила до просјакиње а Бог је учини родоначалницом цара великог, од кога произађоше цареви многи, па најзад и сам Цар над царевима, Господ наш Исус Христос.

О Господе Свевидећи, Господе благи, како си диван у промишљању Твоме о праведним и милостивим. Управи и нас и смилуј се на нас. Теби слава и хвала вавек. Амин.

19. ДЕЦЕМБАР

1. Св. муч. Бонифатије. Мучеништво за Христа чини од грешника светитеља. То показује пример св. Бонифатија. Он беше најпре слуга у неке богате и развратне жене Аглаиде у Риму, и имаше с њом нечисте и незаконите везе. Обоје беху незнабошци. Једном Аглаида пожели да *има* у кући мошти мученичке као неку амајлију, која од зла брани. Па опреми свога слугу у Азију, да јој нађе и купи то што жељаше. Бонифатије узе собом неколико робова и доста блага па при растанку с Аглаидом рече овој: „Ако не могаднем наћи никаквог мученика, и ако теби, госпођо, донесу моје тело за Христа намучено, да ли ћеш га примити с чашћу?" Аглаида се насмеја и назва га пијаницом и грешником. Тако се растадоше. Дошавши у град Тарс Бонифатије виде многе хришћане на мукама: једнима одсечене ноге, другима руке, трећима очи избодене, четврте на вешалима итд. Бонифатију се промени срце, покаја се за грешни живот свој и заплака. И узвикну усред хришћанских мученика: „И ја сам хришћанин!" Судија га узе на истјазање, нареди те га грозно шибаху, потом налише му врело олово у уста, и — пошто га то не повреди — одсекоше му главу мачем. Робови узеше тело његово и пренеше у Рим. Ангел Божји јави се Аглаиди и рече: „Прими онога који негда беше слуга твој а сад је наш брат и саслужитељ; он је чувар душе твоје и заштитник живота твога". Аглаида ужаснута изађе у сусрет, прими тело Бонифатијево, сагради му цркву и положи у њу мошти мученикове. Потом се она покаја, раздаде све своје имање бедним, а она се повуче од света, и поживе још 15 година у горком покајању. Пострада св. Бонифатије 290. год.

2. **Св. Григорије (Григентије), еп. омиритски.** Беше најпре ђакон цркве Мадиоланске, и имаше многа виђења. Промислом Божјим доведен у Александрију, где га патријарх Протерије, према једном небеском откровењу, рукоположи за епископа земље Омиритске, у јужној Арабији, коју св. цар Елезвој (в. 24. окт.) тек беше ослободио од тиранина Дунаана Јеврејина. Пастир добри и чудотворац велики. Уредио цркву Омиритску, уз помоћ христољубивог цара Аврамија, подигао многе храмове и крстио мноштво Јевреја. Молитвом је чинио чудеса велика и страшна; молитвом је чак изазвао и појаву Христа Господа пред неверним Јеврејима, што одлучи на крштење Јевреја. Управљао црквом 30 година и мирно прешао у живот вечни 552. год.

3. **Св. Бонифатије Милостиви, еп. ферентиски.** Од детињства био необично милостив, тако да га мајка укоравала за то. Но он је помоћу молитве добијао од Господа стоструко. Скончао мирно у Италији у VI веку.

4. **Преп. Илија Муромец.** Монах кијевопечерски. Скончао 1188. год. Његове нетљене мошти чудотворне. На његовој десној руци и до сада стоје три прва прста састављена за молитву. Из тога се *ми-* ди, да је на молитви умро. И то је обличење оних, којл се не ^ с три прста.

Грешна душа у Бонифатија,
Грешна душа грехом притиснута,
покаја се и Христом засија И
уздахну по стотину пута. Муке
виде мученика свети\ муке виде,
ко восак растаја, Заплака се и
Прва смрди ко лешина мртва,
Друга с' пење своме Спаситељу,
Покајање — животу обнова, Би
обнова и Бонифатију, За спас
душе он тело жртвова, Купи
царство за врећу костију. Од

плачем освети, За све грехе
своје се покаја. Шта је живот?
Намењена жртва Ја л' ђаволу, ја
ли Создатељу
грешника па до покајника,
Покајника па до мученика, Није
даље него прст од прста, Није
даље но земља од крста.

РАСУЂИВАЊЕ

Да ли се вером могу брда покретати (Мат. 17, 20)? Несумњиво могу; и још више може: вером се може и сам Бог покренути на милосрђе према нама грешнима. У омиритском граду Афару већина становника беху Јевреји. Св. Григорије се трођаше да их преведе у хришћанство. Тада Јевреји предложише св. Григорију и цару Аврамију препирку о вери, с тим да ако они буду побеђени, да сви пређу у веру Христову. Неколико дана трајала је та препирка у присуству неколико хиљада људи, Јевреја и хришћана. Видећи Јевреји да ће бити побеђени неодољивим разлозима и доказима Григоријевим, потражише да им Григорије неким начином покаже Христа жива, тако да га они виде чувственим очима, па ће онда веровати. Имајући велико дерзновење пред Господом због чистоте срца свога, св. Григорије клече пут истока пред свима и поче се молити Богу. Када заврши молитву, потресе се земља и гром загрми, и на истоку отвори се небо. Од истока се крете један облак светао с пламеном огњеним и блиставим лучама, па се полако спушташе к земљи према оном месту, где беше збор људи. Посред облака стајаше човек неисказане красоте, с лицем необичног сјаја и у оделу као од муње извезеном. Он се креташе на облаку докле не дође над самог епископа Григорија. Сви га видеше у слави и красоти невиђеној, и од страха попадаше лицем на земљу. Григорије узвикну: едимт* свгатт*, едимт* Господт*, Гисусст* ^рТстост*, во слдв\[* Богд Отцл, лмии^. У томе дође глас из славе Господње к Јевејима: „Због молитве епископове исцељује вас Распети од отаца ваших". И светли облак се полако уклони као што је и дошао. Јевреји се потом крстише.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам смерност Мојсејеву пред Богом и то:

1. како Мојсеј увек истицаше само Бога а себе никад,
2. како он сву силу, све добро, сву помоћ очекиваше само од Бога и ни од кога више,
3. како се он у сваком послу скрушено обраћаше Богу за помоћ и вођство.

БЕСЕДА
о Самуилу

За дете ово молих се, и испуни ми Господ молитву шШо молкх у њега. Зато и ја дајем њега Господу докле је год жив на служен>е Господу (I Са.ч. 1, 27-28)

Од Бога испрошен и Богу посвећен био је Самуил, пророк и вођ народа израиљског. Блажена Ана, бездетна мајка његова, сузама и жртвама испросила га је од Бога. И њега јединца, највеће благо своје, предала је од самог детињства на служење Господу. Мудра мајка не сматра своју децу својом него Божјом. Божја су и кад их Бог даје, Божја су и кад их Бог узима, но највише су Божја, кад их мајка сама Богу посвећује. Божји дар враћа се Богу као уздарје. Јер ми ничега свог немамо, да бисмо Богу дали, него од онога што од Њега примамо. И живљаше мали Самуил при храму међу поквареним синовима архијереја Илије и не поквари се. И не хте се Господ јавити грешним старцима, него се јављаше овом чистом детету... Јер Самуил твораше вољу Божју и *не пусти да падне на земљу ниједна ријеч његова* (3, 19). И би Самуил судија народу израиљском од младости до старости, и не учини ништа криво ни Богу ни људима. И Бог му даде моћ, те пророковаше и чињаше чудеса; све непријатеље Божје и народне победи, и два цара помаза, Саула и Давида. А када остари, сазва народ и упита, да ли је кадгод коме учинио насиље, или од кога узео мито. А народ, једногласно одговори: *ниси нас увредио, нити си нам насиља учинио, нити си нас притеснио, нити си узео што из чије руке* (12, 4). Ето такав је човек био онај, који је од Бога дароват и Богу за уздарје дат, и који је растао с благословом Божјим и благословом материним. Нека се мајке користе примером Ане блажене; нека се судије и вође народне користе примером Самуила праведног.

О Господе свети и пресвети, благи и преблаги, отвори душу нашу да видимо светост и благост Твоју, те да би се покајали од злоба својих. Теби слава и хвала вавек. Амин.

20. ДЕЦЕМБАР

1. **Свешт. муч. Игњатије Богоносац.** Богоносцем назват је овај свети муж зато што је стално у срцу и на језику носио име Бога живога. А још, по предању, назват је он Богоносцем и зато што је био узет рукама Бога ваплоћеног Исуса Христа. У оне дане када Господ учаше ученике своје смерности, узе једно дете и ставивши га међу њих, рече им: *ко се понизи као дијете ово онај је највећи у царству небескоме* (Мат. 18, 4). То дете био је Игњатије. Доцније Игњатије беше учеником у св. Јована Богослова, заједно с Поликар-

пом, епископом смирнским. Као епископ у Антиохији он управљаше црквом Божјом као пастир добри, и први уведе антифонски начин појања у цркви, тј. појања за две певнице тако да кад појање на једној страни престане на другој почиње. Такав начин појања откри се св. Игњатију међу ангелима на небеси. Када цар Трајан пролажаше кроз Антиохију идући у рат против Персијанаца, дознаде за Игњатија, призва га к себи и поче саветовати, да принесе жртву идолима, па ће му он дати звање сенатора. Како узалудни осташе и савети и претње цареве, Игњатије свети би окован у гвожђе и у пратњи десет немилосрдних војника послат у Рим, да буде бачен пред зверове. Игњатије се радоваше страдању за Господа свога и само се мољаше Богу, да зверови буду гроб његовом телу, и да га нико не спречи у тој смрти. После дугог и тешког путовања из Азије преко Тракије, Македоније и Епира, Игњатије приспе у Рим, где би бачен пред лавове у циркусу. Лавови га растргоше и изедоше, оставивши само неколико већих костију и срце. Пострада овај славни љубитељ Господа Христа 106. год. у Риму за време христоборног цара Трајана. Јављао се више пута из онога света и чинио чудеса помажући све до данас свакоме ко га призива у помоћ.

2. **Св. Данило архиеп. српски.** Син богатих и богољубивих родитеља. У младости добро васпитан. Краљ Милутин га узео на свој двор, но он из велике љубави према Богу одбегне и замонаши се у Кончулском манастиру украј Ибра. Доцније био игуман Хилендара и претрпео много од пљачкашких латинских крстоносаца. Био епископ бањски, потом хумски и најзад архиепископ српски. Од почетка па до краја био строги подвижник. Имао нарочити дар суза. Измирио краља Драгутина и Милутина, потом Милутина и Стевана Дечанског. Борио се крепко против Латина као и против богумила. Под његовим надзором зидани манастири Бања и Дечани. Обновио и сазидао многе цркве. Написао Родослов српских краљева и светитеља. Неуморан у служби Богу до краја живота он се упокојио мирно у време цара Душана, ноћу између 19. и 20. децембра 1338. год. Велики јерарх, велики подвижник, велики трудољубац и велики родољуб.

Архијереј Христов, дивни и узорни, Архпјереј
благи а не богоборни, Не од богоборних што
Христа убише Но од богоносних што Христа
љубише — Игњатије свети, муже богоносни,
Тебе прослављамо, тобом смо поносни. Цар
Трајан ти нуди звања и почасти, Само кад би
хтео пред идоле пасти. Ти задиви цара, јер не
хте пристати, Ни за цело царство Господа
издати, На смрт радо пође, оче богоносни,
Зато те славимо, тобом смо поносни. Пред
зверове бачсн ти мирно чекаше, Рим забаве
хоће; с тобом се играше!
— Пшеница сам Божја! — ти прозбори туде —
— Зверови ме међу, хлеб добар да будеГ
А сад где је Трајан? Ти си рајски житељ,
Ангелима песма, нама си учитељ.
Игњатије свети, ти што Бога носи,
Хлеб живота за нас у Бог испроси!

РАСУЂИВАЊЕ

Као пламеном неугасивим били су мученици свети обузети љубављу Христовом. Та љубав олакшавала им је страдања и чинила смрт слатком. За св. Игњатија каже св. Златоуст: „Он је с таквом лакоћом скинуо са себе тело као што неко скида са себе одећу своју". Путујући за Рим на смрт, Игњатије се само једнога бојао, наиме, да га хришћани некако не задрже од мучеништва за Христа, било молитвама Богу, било пак неким спољашњим начином. Зато их је непрестано молио и писмено и усмено да то не чине. „Простите ми", говорио је он, „ја знам што ми је на корист. Сад тек почињем бити учеником Христовим, када не желим ништа од видљивог или невидљивог, једино да Христа достигнем. Нека дођу на мене сва ђаволска мучења: огањ, крст, зверови, сечење, раздирање, крушење костију, раздробљење целога тела — само да добијем Исуса Христа. Боље ми је умрети за Христа неголи царовати до крајева земље... Моја љубав је прикована за крст, и у мени нема огња љубави ни према каквој ствари светској." Када је био уведен у циркус, он се обрати речима народу: „Грађани римски, знајте да ја не бивам кажњен због каквог злочина, нити сам осуђен на смрт због безакоња неког, но ради Бога мога, чијом сам љубављу обузет и кога ненасито желим: Његова сам пшеница, и зуби зверињи ће ме самлети, да чист хлеб Његов будем". Када би изеден од зверова, Божјим Промислом остане му срце међу костима. И када неверни расекоше срце свечево, видеше унутра на срцу написано златним словима име: Исус Христос.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам храброст Исуса Навина и то:

1. како Исус Навин држаше све заповести Господње неодступно,
2. како с вером у Божју помоћ храбро ишаше у све борбе против непријатеља народа свога,
3. како свуда побеђиваше и све победе Богу приписиваше.

БЕСЕДА
о Давиду

Тада рече Давад Натану: сагријеших Господу...
сузе су ми хљеб, дан и ноћ (II *Сам. 12; Пс. 41)*

Сагреши цар Давид Богу, покаја се, и Бог му опрости. Велик беше грех царев, но још веће покајање. Винован беше Богу за два тешка греха, за прељубу и убиство, али кад га изобличи Натан, пророк Божји, он болно узвикну: *сагријеших Господу*\ Исповеди, дакле, свој грех и покаја се горко, прегорко. И скрушено се мољаше Богу, плачући, постећи, лежећи на земљи, и подносећи кротко страшне ударе, које Бог посла на њ и на дом његов и на народ његов због греха његова. У својим покајничким псалмима он говори: *ја сам црв*

а не човјек (пс. 22, 6). *Од уздисања мојега приону кост моја за месо моје* (101, 5). *Не спавам* (ст. 7). *Једем пепео као хлеб и пиће своје растварам сузама* (9). *Колена моја изнемогоше од поста.* Ево правог покајања, ево истинитог покајника! Нити је отврднуо у греху, нити је пао у очајање. Него надајући се у милост Божју, он се кајао непрестано. И Бог, који љуби покајнике, смиловао се на овог узоритог покајника. И опрости му Бог, и прослави га изнад свих царева Израиљевих, и даде му благодат превелику да спева најкрасније молитве покајничке, и да прореče долазак у свет Спаситеља света, и то од колена његовог.

Видите, браћо, како је дивна милост Божја према покајницима! Толико омиле Богу овај покајни Давид, да се Бог не устиде сам узети на себе тело из семена његовог. Благо онима, који не отврдну у греху, и онима који не падну у очајање због греха. Покајање спасава и од једног и од другог зла.

Господе милостиви, омекшај срце наше сузама покајничким. Теби слава и хвала вавек. Амин.

21. ДЕЦЕМБАР

1. **Св. муч. Јулијана и 630 мученика с њом.** Ова славна девица и мученица рођена би у Никомидији од родитеља незнабожних. Чувши од некога јеванђелску проповед, она се свим срцем обрати ка Христу и поче живети тачно по заповестима Господњим. Неки сенатор Елевсије беше њен обручник. Да би га одвратила од себе, Јулијана му рече, да неће за њега поћи, ако не буде постао епарх тога града. То му она предложи мислећи, да тај млади човек неће моћи никад достићи до тог високог звања. Но Елевсије се потруди, те ласкањем и митом доби за епарха никомидијског. А Јулијана му тада откри, да је она хришћанка, и да не може ступити с њим у брак, док он не прими њену веру говорећи: шта нам вреди бити телесно уједињени а духом раздељени? Огорчи се на то Елевсије и оптужи је оцу њеном. Јаросни отац изруга је и изби, па је онда предаде епарху на истјазање. Епарх нареди те је тукоше веома, па је онда сву рањаву и искрвављену баци у тамницу. Но Господ је исцели у тамници, и она се јави пред епарха потпуно здрава. Епарх је врже у зажарену пећ, но огањ је не опали. Видећи то чудо, многи повероваше у Христа Бога. Беше таквих обраћених 500 мушких и 130 женских. Све ове осуди епарх на смрт и нареди те их посекоше мачем. Душе њихове преселише се у Рај. Тада осуди зли судија Јулијану свету на посечење мачем. Радосна духом Јулијана изађе на губилиште, помоли се Богу на коленима и положи главу своју на пањ. Глава јој би одсечена, а душа оде у царство вечне Христове светлости, 304. год. Елевсија убрзо постиже казна Божја. Пловећи по мору разби му се лађа, и он паде у воду. Али не нађе смрт у води, него исплива на неко острво, где га пси растргоше и поједоше.

*■

2. Св. Петар Чудотворац, митроп. руски. Рођен у Волинској области, и у 12. години примио чин монашки. Био диван подвижник и иконописац. Основао манастир на реци Рати, и био игуман. И преко своје воље постављен за митрополита кијевског и посвећен у Цариграду од патријарха Атанасија. Као митрополит трпео доста од завидљиваца и јеретика. Управљао црквом 18 година као пастир добри и ревносни. За живота свога саградио себи гробницу у Успенском храму, где му до данас почивају свете и чудотворне мошти. Упокојио се 1326. год. и прешао у своју праву домовину.

3. **Св. муч. Темистокле.** Као чобанин чуваше Темистокле млади овце у неком пољу близу града Мира Ликијскога. У то време мучитељи хришћана гоњаху св. Диоскорида, па наиђоше на Темистокла у пољу и питаху, да ли виде гоњенога, и да ли зна, где се крије. Темистокле иако знаде, не хте проказати, него и себе објави хришћанином. Мучен и посечен у време Декија 251. год.

Славна мајка Петра свститеља,
Када беше Петром бременита,
Сан уснила и у сну видела,
Како држи јагње на рукама,
Бело јагње с витким роговима,
Сред рогова дрво му прекрасно,
Иа дрвету миришљиво цвеће, И
по цвећу плодови мирисни,
Свећама му гране искићене,
Светле свсће као сјајне звезде,
Па миришу небеским мирисом.
Сан се ШЧИН дивно остварио:
Јагње кротко Петра предобрази,
Рогови му — Петрово мужество,
Дрво красно — душа светитељска,
шарно цвеће — множина врлина.
А плодови — дела милосрђа,
Свеће сјајне — вера у молитве.
Што се мајци у слици објави, У
Петру се пбказа на јавњ

РАСУЂИВАЊЕ

Ко год се пење Царству Христовоме, мора наилазити на препоне. Те препоне су и многобројне и разнолике. Нарочито су опасна лукавства демонска. Зато сваки ревнитељ духовног живота мора бити особито опрезан, и не примати сваку светлу појаву из онога света као појаву божанску. Да се и враг може јавити као ангел светлости, то доказује и живот св. муч. Јулијане. Када ова света девица лежаше у тамници, јави јој се враг у светлости ангелској и поче је саветовати, да принесе жртву идолима, да је мучитељ не би више мучио. Устрашена Јулијана упита: „Ко си ти?" Враг одговори: „Ангел сам Божји! Много се Бог о теби брине, зато ме и посла с поруком, да се покориш епарху, те да ти тело не буде мукама сатрвено; благ је Господ и опростиће ти то због немоћи твога израњављеног тела." Ужасну се мученица од ових речи и збуни се, па припаде с плачем на молитву Богу, да јој јави, ко је то што је говорио с њом. Тада јој дође глас с неба: „Храбри се, Јулијано, Ја сам с тобом, дајем ти власт и силу над оним који ти дође, и од њега самог узнаћеш ко је он." И ђаво би везан и приморан да призна, да је он онај исти, који Еву у Рају превари, који наговори Каина да убије Авеља, и Ирода да побије младенце витлејемске, и Јевреје да убију камењем Стефана, и Нерона да распне Петра стрмоглав а Павла да посече итд. И тако ова света девица, опасана силом Божјом, не даде се прелестити

од злог духа, него га својом опрезношћу и топлом молитвом Богу победи.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам покајање Давидово и то:

1. како цар Давид не погреши докле би пастир и потчињени грађанин,
2. како згреши Богу као цар,
3. како одмах увиде свој грех, исповеди га и покаја се горко.

БЕСЕДА **о**
Илији пророку

Жив Господ сила, Бог Израиљев, пред којпм стојим, неће бити ових година росе ни дажда докле ја не речем (I Цар, 17, 1)

Страшно звуче ове речи за свако смртно уво, јер их човек изговори, човек *подобострасан нама* (Јак. 5, 17). Ви се питате, браћо, како може смртан човек затворити небо и зауставити дажд. Но упитајте се како може смртан човек отворити небо и низвести дажд на суху земљу. А ми знамо, да и сада по молитви људи Бог отвара небо и даје дажд. *Све што узиштете у молитви вјерујући, добићете,* рекао је, Спаситељ наш (Мат. 21, 22). Као што је Мојсеј по живој вери и молитви чинио страшна чудеса у Мисиру и у пустињи; као што је Исус Навин зауставио ток сунца, тако је и пророк Божји Илија затварао и отварао небо, и низводио огањ с небеса, и чинио друга чудеса моћна и страшна, све вером и молитвом. Бог даде силу Илији да чини таква чудеса, јер Илија ревноваше за славу Божју а не за славу своју. *Ревновах веома за Господа Бога над војскама* (I Цар. 19, 14). Ништа за себе није тражио овај човек Божји а све за Бога. Бог је њему био све: сва слава, сва сила, све благо. Зато га Бог венча славом неумрлом, силом страшном, и благом које не труне и мољци га не гризу. Зато и не допусти Бог, да Илија умре, него га узе на небо као и Еноха. Илија свети беше чисте душе као роса јутарња, целомудрена тела као дете, непорочна срца и ума као ангел Божји. Зато би и оста сасуд силе Божје. Зато чињаше чудеса онда и чини их данас.

О Господе Живи, Боже пророка Твога Илије, који си нас кроз крштење посинио благодаћу Твојом светом, зажежи и у нама веру и ревност пророка Твог светог. Теби слава и хвала вавек. Амин.

22. ДЕЦЕМБАР

1. Св. вел. муч. Анастасија Узорешителница и др. с њом. Ова славна јунакиња вере Христове роди се у Риму у дому сенаторском и бога-

том, од оца паганина и мајке хришћанке. Од ране младости прилепи се љубављу ка Господу Исусу, руковођена у науци Христовој неким благочестивим учитељем *Хрисогоном.* Приморана оцем Анастасија ступи у брак с неким незнабожачким властелином Публијем. Но изговарајући се на женску болест, она никако не хте с њим ступити у телесне везе. Због тога је муж горко мучаше затвором и глађу. А још веће муке удари на њу, када дознаде, да она тајно одлази у тамнице хришћанским мученицима, односи им понуде, служи им, пере им ране, дреши узе њихове. Но Божјим Промислом би ослобођена од опаког мужа. Послан би Публије царем у Персију, па путујући морем, утону. Тада св. Анастасија поче слободно служити мученим хришћанима и својим великим наследством тешити сиромахе делећи им милостињу. Једном цар Диоклецијан беше у граду Аквилеји, па нареди, да му доведу исповедника Христова Хрисогона. Овога праћаше на путу св. Анастасија. Хрисогону светом би одсечена глава по царевој заповести. Тада пострадаше и три сестре, *Агапија, Хионија и Ирина* (В. 16. април): прве две бачене у огањ, а трећа стрелом прострељена. Њихова тела узе св. Анастасија, зави у бело платно и многим ароматима обложив, чесно сахрани. Потом Анастасија оде у Македонију, где помагаше страдалницима Христовим. Ту би распозната као хришћанка, због чега би ухваћена и вођена на саслушања и истјазања код разних судија. Желећи умрети за Христа љубљеног, Анастасија непрестано вапијаше у срцу к Њему. Некакав началник жречева Улпијан хтеде се похотљиво коснути тела св. Анастасије, но ослепе наједном и издахну. Осуђена на смрт глађу св. Анастасија прележа у тамници 30 дана без хране, хранећи се једино сузама и молитвом. Потом стављена у лађу са још неколико хришћана да буде потопљена, но Бог је и од те смрти сачува. Најзад би над огњем привезана ногама и рукама за четири коца, те предаде Богу душу своју свету. Пострада и пресели се у Царство Христово 304. год.

2. **Св. муч. Теодотија с три детета.** Оставши младом удовом с три чеда своја Теодотија се сва предаде служби Богу и васпитању деце своје, у вери благочестивој. Код ње становаше св. Анастасија, када беше у Македонији, и заједно с њом обилажаше узнике Христове по тамницама. Изведена на суд Теодотија дерзновено исповеда Христа Господа. Тада би послана антипату витинијском Никитију. Кад се један бестидни незнабожац хтеде дотаћи тела њеног, угледа наједанпут ангела Божјег крај ње, и би ударен од ангела. На смрт осуђена и у зажарену пећ бачена заједно са троје деце своје св. Теодотија чесно скончa живот свој и пређе у Царство славе вечне.

Богу служи света дева
Анастасија,
Вером, надом и делима,
Богом се сија.
Мужа, славу и богатство
дева оставља, И
сужњима радо служи,
Бога прославља.
Узе дреши, ране мије,
мученицима;
Узе дреши, даре даје,
а не узима; Ни од
људи ни од земље
плату не тражи,
Христом Богом душу своју
и срце блажи.
Прође мука, оста слава
Анастасије. С
ангелима сад на небу
она ликује.

РАСУЂИВАЊЕ

Милостиви Бог често шаље утеху угодницима и угодницама Својим на земљи преко светитеља Својих из онога света. Пре свете Анастасије пострада за Христа света Теодотија. Потом Анастасија би вргнута у тесну и мрачну тамницу да у њој, по суду мучитеља, од глади сконча. За време од 30 дана тамновања њеног сваке јој се ноћи јављаше света Теодотија из онога света и крепљаше је у њеном страдању. Пошто је Анастасија довољно питала и довољно чула од Теодотије, упита она ову једне ноћи, како то она њој да дође после смрти. Теодотија јој одговори, да је душама мученичким дата од Бога та нарочита благодат, да по растанку с овим светом могу долазити коме хоће ради давања поуке и утехе. Када се наврши 30 дана изведе мучитељ Анастасију из тамнице и зачуди се видећи је живу. Па онда је осуди, са још неколико других, на потопљење у море. Војници метнуше хришћане у једну малу лађицу, а они се вожаху у другој. Па када се извезоше на дубину, они проврте ше ону лађицу, да би вода ушла и потопила осуђене. Тада се деси једна чудесна појава. Наиме: јави се света Теодотија на води и управи лађицу ка обали. И тако се сви на смрт осуђени спасоше с Анастасијом. Видевши ово чудо Божје, 120 незнабожаца одмах повероваше у Христа и крстише се.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам страдања Давидова због греха и то:

1. како наста беда у дому Давидову; један син уста против другог, и брат против сестре,
2. како Авесалом поведе рат против оца свога Давида,
3. како цео народ снађе беда због греха царевога.

БЕСЕДА

о Јову трпељивом

Господ даде, Господ узе; да је благословено име Господн>е (Јов. 1, 21)

Нека се не боји ничега праведник, браћо, све ће добро с њим бити. Цело Свето Писмо показује нам, да Бог не оставља праведника до краја. Пример Јова показује нам то јасно као сунце. Имаше Јов седам синова и три кћери, имаше богатство и поштовање међу људима, и пријатеље. И све то он изгуби за један дан. Он не заропта на Бога него паде *на земљу и поклони* се, и рече: *го сам изашао из утробе матере своје, го ћу се вратити онамо.* Тада изгуби Јов и здравље, последње што имаде, а цело му тело, од темена до пета, покрише ране и гној. И сећаше Јов на пепелу и уздизаше хвалу Богу. А жена га наговараше, да се одрекне Бога свога. Рече јој Јов праведни: *кад смо добро примали од Бога, зар зло да не примимо?*

Пријатељи га укореваху, да је грешан и горђаху се својом памећу и праведношћу пред њим, но Јов се смерно мољаше Богу, и трпељиво подношаше ране своје и несрећу своју. И данас бива као и онда, да кад нас снађе нека беда, суседи наши праве се паметнији и праведнији од нас. Но Бог Свемудри пусти све ове беде на Јова да куша не само Јова, слугу Свога, него и сроднике и пријатеље његове. Па кад се свак показа какав је, кад свак положи испит пред Богом, тада Бог свесилном десницом Својом поврати Јову и здравље и двојином онолико богатства колико му беше узео, и даде му опет седам синова и три кћери.

Ко има јаку веру, браћо, тај има и јасан вид духовни, да може видети прст Божји и у свом благовању и у свом страдању. Ко има јаку веру, има и велику трпељивост у страдању. Кад му Бог даје, он благодари, кад му Бог узима, он благосиља: *да је благословено име Господње.*

Господе Боже Јова многострадалнога и трпељивога, научи и нас благосиљати име Твоје у страдању нашем. Теби слава и хвала вавек. Амин.

23. ДЕЦЕМБАР

1. **Св. десет мученика на Криту.** Пострадаше за Христа Господа у време гоњења Декијева 250. год. Њихова су имена: *Теодул, Сатурнин, Евпор, Геласије, Евникијан, Зотик, Помпије, Авгатопус, Василид и Еварест.* Сви беху угледни и чесни грађани, најбољи међу најбољим. Када их изведоше на губилиште, они беху радосни веома, и препираху се, ко ће од њих први бити посечен, јер сваки жељаше први поћи ка Христу љубљеном. Потом се помолише: „Прости, Господе, слугама Твојим, и прими изливену крв нашу за нас, за сроднике наше и пријатеље и за све отечество, да се сви ослободе од таме незнања и Тебе познаду, истиниту светлост, о Царе вечни!" Посечени бише и у царство славе прођоше, да се радују вечно.

2. **Св. Нифонт Чудотворац.** Рођен у Пафлагонији, васпитан у Цариграду на двору неког војводе. Запавши у рђаво друштво, млади Нифонт се поквари и предаде многим гресима и пороцима. Због греха не могаше се ни Богу молити. Милошћу Св. Богородице враћен на пут правде, и замонашен. Имао безбројна виђења небеског света. Четири године водио тешку борбу с демоном, који му је непрестано шаптао: нема Бога! нема Бога! Но када му се јави сам Господ Исус као жив на икони, Нифонт задоби силу велику над злим дусима, и ослободи се тешких искушења. Толико је прозорљив био, да је виђао ангеле и демоне око људи исто као и људе, и познавао људске помисли. С ангелима је разговарао често, а с демонима се препирао. Сазидао цркву Пресветој Богородици у Цариграду, прикупио монахе и спасавао многе. Архиепископ александријски Александар по откривењу с неба посвети га за епископа града Констанције

на Кипру. Беше у то време св. Нифонт већ стар, и управљавши добро црквом Божјом неко недуго време, пресели се у вечно Царство Христово. Пред смрт га посети св. Атанасије Велики, архиђакон цркве александријске, и виде му по смрти лице просветљено као сунце.

3. **Преп. Наум Чудотворац Охридски.** Ученик св. Кирила и Методија и један од Петочисленика, који су најревносније сарађивали оним апостолима словенским. Св. Наум путовао је у Рим, где се прославио чудотворном моћи као и великом ученошћу. Беше зналац многих језика. При повратку из Рима они се настанише, помоћу цара Бориса Михаила, на обалама Охридског језера. Док је св. Климент деловао као епископ у Охриду, дотле је св. Наум основао на јужној обали језера манастир, који и дан-данас краси ту обалу, — као што име св. Наум краси историју словенског Хришћанства — и који је кроз векове и векове био извор чудотворне силе и уточиште болним и невољним. Око св. Наума сабрало се беше мноштво монаха одасвуд са Балкана. Св. Наум је био мудар учитељ, јединствен руковођ монаха, одлучан подвижник, чудотворан молитвеник и духовник. Неуморни трудбеник св. Наум се особито трудио на превођењу Светога Писма, и осталих црквених књига, са грчког језика на словенски. Чинио је чудеса и за живота и по смрти. Његове чудотворне мошти и дан-данас задивљују многобројним чудесима, нарочито исцељењима од тешких болести, понаособ лудила. Упокојио се у првој половини X века и преселио у радост Христа љубљенога.

Наум преподобни. апостол Словена,
Христовом светлошћу обасјан свецело,
Јхухом неколебљив као тврда стена, Духу
благодатном он покори тело. Постом и
молитвом и бдењем ноћним Он очисти
душу од опаких страсти, Уподоби себе
ангелима моћним, И Бог му дарова од
божанске власти: Покори му Господ све
силе природе И демоне злобе, и тамне
прелести, Он за Христа доби људе и
народе Речју и чудесним лечењем
болести. Умро и неумро, грађанин небеса,
Свети Наум и сад на свет овај гледа, И
телом и духом он твори чудеса, Народима
и сад Христа проповеда. О Науме свети,
поносе Балкана. Угодниче Божји, ангелима
друже, Велика ти сила од Бога је дана, О
помози свима. да Господу служе.

РАСУЂИВАЊЕ

Живећи још у телу, светитељи су имали велика откровења од Бога и визије небеских и паклених сила. Сва та њихова откровења и визије потврђују веру православну у свима учењима њеним. Светитељи су радост, радост велика вернима. Св. Нифонт видео је живу Богородицу, и живога Господа Христа у слави; виђао је исход душа

људских из тела, и анђеле хранитеље појединих људи! На јави се разговарао с анђелима и препирао с демонима. Црква учи, да искрено покајање грешника ма и у последњем часу, спасава душу покајника. Св. Нифонт је видео душу једног самоубице како је ђаволи вуку у Ад. Анђео хранитељ те душе ићаше и горко плакаше. А та душа беше некога слуге, који изврши самоубиство зато што му господар беше немилостив, а он не хте отрпети до краја, да би спасен био.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам Божју награду покајаном Давиду и то:

1. како Бог прослави покајаног Давида и даде му дар Духа Свог Светог, да састави чудесни Псалтир,
2. како Бог учини покајаног Давида родоначалником многих добрих царева и видовитих праведника,
3. како га учини Бог родоначалником по телу и самога Господа Исуса Христа.

БЕСЕДА

о Данилу пророку

Л камен који сруши идола поста гора велика и напуни сву земљу (Дан. 2, 35)

Страдање, браћо, раслабљава карактер човека, раскош пак раслабљава га још више. Данила, човека Божјег, не може раслабити ни страдање ни раскош. Он оста исти у оба случаја; и у оба случаја он би подједнако весник Бога живог и јединог и видовити откривач Тајни Божјих. Он живљаше у раскоши царској, потом у јами лавовској. У оба та случаја он оста непромењен: у раскоши царској он пошћаше, а у лавовској јами не би гладан. Свога верног слугу награди Бог Свевишњи великим, великим даром пророчанства. Главни предмет његових прорицања јесте Христос Господ. Христос ће доћи и срушити идолопоклонство по свој земљи. Он ће напунити Собом сву земљу као никад нико од свих људи, обучених у тело. Он је тај коме ће се дати *власт и слава и царство, да му служе сви народи и племена и језици.* Велики пророк Божји Данил прорекао је и време, тачно време, доласка у свет Господа Исуса.

Како се морамо ми хришћани стидети овога Данила! Ми гледамо сва обећања у Христу испуњена, па ипак смо лабави у вери и христољубљу. А Данилу не беше све откривено што нама крштеним, па ипак он не одступи од Бога ниједанпут. Господе Боже Данилов, укрепи нас, покај нас и помилуј. Теби слава и хвала вавек. Амин.

24. ДЕЦЕМБАР

1. Преп. муч. Евгенија и други с њом. Ћерка Филипа, епарха целог Мисира. Рођена у Риму. У то време беху хришћани изгнани из Александрије и живљаху ван града. Девица Евгенија посећиваше хришћане и свим срцем прими веру њихову. Одбеже од својих родитеља са два верна евнуха своја, крсти се од епископа Елије и преруШена у мушко одело ступи у мушки манастир, где прими монашки чин. Толико очисти срце своје подвигом својевољним, да прими од Бога благодат исцељења болних. Тако исцели и неку богату жену Мелантију. Но после ова жена хоћаше извући Евгенију на телесни грех, и не слутећи, да је Евгенија женско. Па како би одлучно одбијена од стране Евгеније, ова зла жена из освете оде епарху и оклевета Евгенију онако исто као некад жена Пентефријева целомудренОг Јосифа. Епарх нареди те све монахе оковаше и у тамницу вргоше заједно с Евгенијом. Но када би изведена на суд, св. Евгенија показа се своме оцу као његова ћерка. Обрадовани Филип тада крсти се са целим домом својим. И би Филип изабран за епископа александријског. Чувши за ово, римски цар посла неког опаког војводу Теренција који, дошавши у Александрију, тајно уби Филипа. Тада се св. Евгенија пресели у Рим са мајком и браћом својом. У Риму је неустрашиво и ревносно преводила незнабошце у веру праву, нарочито девојке. Тако преведе у веру и неку красну девицу Василију. Ускоро Василија би посечена за Христа, како јој Евгенија и предсказа. Тада бише посечени и оба она евнуха, Прот и Јакинт. Најзад дође мученичка кончина и св. Евгенији. Од њене близине паде храм Дијанин и разруши се. Мучитељи је бацише најпре у воду, потом у огањ, но Бог је спасе. Јави јој се сам Господ Исус у тамници и рече јој, да ће она пострадати на сам дан Његовог Рождества. Тако и би. Мачем је посекоше 25. децембра 262. год. у Риму. После смрти јави се Евгенија матери својој у великој слави, и утеши је.

2. **Преп. Никола војвода.** Неки мисле да је овај велики светитељ био балкански Словенин пореклом. У време цара Никифора Никола беше војвода и заповедаше над једним делом војске, која пође у рат на Бугаре. Успут Никола занађи у једној крчми, где имаде једно велико искушење и један чудан сан. Тај сан се потпуно обистини у рату, у коме Грци беху страшно потучени од Бугара 811. год. Никола се спасе; па из благодарности према Промислу Божјем он остави свој војнички чин и замонаши се. Дуго се подвизавао и подвигом толико усавршавао да је постао велики прозорљивац и угодник Божји. Скончао мирно у IX веку и преселио се у блажено Царство Христа Господа.

Евгенија славна дева
Бога познала,
На службу се своме Богу
цела предала.

Времен живот жртвовала
вечном и трајном,
Срце своје обручила
Христу бескрајном.

Трпљењем је победила
злобу вражију,
И благодат задобила
чудну, Божију.
С ангелима на небеси
Сад се радује,
Са свецима вечни празник
славно празнује.
Евгенијо, красна дево,
Бог те посвети,
Ти си сада и нас грешних
пред Богом сети.

РАСУЂИВАЊЕ

Победа над искушењем — победа је над смрћу. То доказује и један чудесан доживљај св. Николе војводе. Када овај војвода ишаше у војсци цара Никифора против Бугара, деси му се те заноћи у једној путној крчми. У крчмара беше ћерка девојка, која, занесена спољашњом красотом царског војводе, поче звати овога на грех. Никола је одби једном говорећи јој, да је то дело, на које га она зове, сатанско. Но бестидна девојка дође и други па и трећи пут у војводину собу и позиваше га на нечисто дело. Војвода је одби и други и трећи пут још одсудније саветујући је да чува девичанство своје, и не предаје ђаволу и тело своје и душу. Још јој на крају рече, да је он војник, и да иде у рат, па је и недостојно и опасно по војника прљати се таквим неделом, које ће Бога прогњевити а њега у сигурну смрт одвести. И тако овај богољубиви човек победи искушење. Сутрадан крете он с војском даље. Идуће ноћи виде он овакву визију: како он стоји на неком широком пољу, и види близу себе једнога силнога човека, како седи са претуреном десном ногом преко леве. Пред њима у пољу стајаху две војске једна према другој, грчка и бугарска. Онај силни човек рече му, да добро пази шта ће се сад збити. Никола гледаше и виде следеће: докле онај силни човек држаше десну ногу преко леве, дотле грчка војска побеђиваше бугарску војску, а када он промени став и претури леву ногу преко десне, тада навалише Бугари и страховито исекоше Грке. Онда онај силни човек приведе војводу ближе поклатој војсци грчкој. Цело поље беше покривено лешевима, и то све леш до леша. Само у средини тих лешева беше једно место празно, колико би једно тело људско могло заузети. Тада рече онај човек Николи: то место беше одређено за твоје тело, но како си ти прошле ноћи три пут победио ђаволско искушење, спасао си од смрти и тело своје и душу. То што виде Никола у ноћној визији, виде он тачно тако и на јави у време борбе. Грчка војска сва изгибе на бојном пољу, а Никола се врати дому жив, али не више у касарну него у — манастир.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам сабор (лик) праотаца, пророка и праведника на небесима и то:

1. како они пре Христа испунише закон Божји;
2. како они прорекоше Христа Господа, било речју, било сликом живота свога,
3. како сада ликују у Царству Христовом.

БЕСЕДА
о праведном Јосифу

Јосиф муж праведан... унини како му заповједи ангел Господњи (Матеја, 1, 19, 24)

Треба се бојати Бога више него људи, и треба слушати Бога више него људе. То је наук живота праведнога Јосифа, сродника и заштитника Свете Деве Марије. Он живљаше на прекрету између закона и благодати, и беше веран закону, док се не јави благодат; а кад се јави нова благодат Божја, он поста веран благодати. Послушан слову закона он хтеде отерати Свету Деву, када ова заче у пречистом телу своме Спаситеља света, но кад му ангел Божји јави, да је Марија зачела *од Духа светога,* он се трже од своје намере, и не отера је него *учини како му заповеди ангел Господњи.* Он не расуђиваше ништа од себе него слушаше вољу Божју. Зато га удостоји Господ славе велике и на земљи и на небу. Тихо и тајно он послужи Богу, а Бог га прослави јавно. И не само да се он удостоји царства Божјег, него и синови његови и кћери. Који би отац желео нешто више него да му син буде апостол Христов? А Јосиф имаше два сина апостола. Тако Бог прославља оне, који се Њега боје и Њега слушају.

О Господе велики, Боже праведнога Јосифа, помози и нама грешним правду твоју љубити и Тебе се јединога бојати, Теби слава и хвала вавек. Амин.

25. ДЕЦЕМБАР

Рождество Господа и Бога и Спаса нашега Исуса Христа. *А кад се наврши вријеме, посла Бог сина својега јединороднога* (Гал. 4, 4), да спасе род људски. И кад се испуни девет месеци од благовести, коју јави архангел Гаврил Пресветој Деви у Назарету, говорећи: *радуј се, благодатна... ево зачећеш и родићеш сина* — у то време изиђе заповест од кесара Августа, да се попише сав народ у Царевини римској. Сходно тој заповести требаше свако да иде у свој град и тамо се упише. Зато Јосиф Праведни дође с Пресветом Девом у Витлејем, град Давидов, јер обоје беху од царског колена Давидова. Па како се у тај мали град слеже много народа ради пописа, не могоше Јосиф и Марија наћи конака ни у једној кући, због чега се склоните у једну пећину овчарску, где пастири овце своје затвараху. У тој пећини, а у ноћи између суботе и недеље, 25. децембра роди Пресвета Дева Спаситеља света, Господа Исуса Христа. И родивши Га без бола, као што Га је и зачела без греха, од Духа Светога а не од човека, она Га сама пови у ланене пелене, поклони Му се као Богу и положи Га у јасле. Потом приђе и праведни Јосиф, и он Му се поклони као божанском плоду девичанске утробе. Тада дођоше и

пастири из поља, упућени од ангела Божјег, и поклонише Му се као Месији и Спаситељу. И чуше пастири мноштво ангела Божјих где поју: *слава на висини Богу и на земљи мир, међу људима добра воља* (Лк. 2, 14). У то време стигоше и три мудраца с Истока вођени чудесном звездом, са даровима својим: златом, ливаном и измирном, и поклонише Му се као Цару над царевима, и дариваше Га даровима својим (Мат. 2). Тако дође у свет Онај, чији долазак би проречен од пророка, роди се онако како би проречено: од Пречисте Деве, у граду Витлејему, од колена Давидова по телу, у време када више не беше у Јерусалиму цара од рода Јудина, него цароваше Ирод туђин. После многих Својих праобраза и наговештења, изасланика и весника, пророка и праведника, мудраца и царева, најзад се јави Он, Господар света и Цар над царевима, да изврши дело спасења људског, које не могаху извршити слуге Његове. Њему нека је вечна слава и хвала. Амин.

Из љубави жарке Ти се с неба спусти, Из вечне красоте у ругобу муке, Из вечне светлости у мрак злобни, густи, Дављеним у грсху пружи свете руке. Зачуди се небо, земља затресе се: Добро дошб, Христе! Људи, радујте се! Из љубави жарке, којом свет сотвори, Ко роб се понизи, да робље одрешиш, Да обновиш кућу што Адам разори, Да мрачне просветиш, грешне да разрешиш. Љубав не зна страха нити понижења. Добро дошб Христе, Владико спасења! Из љубави жарке, Царе свих красота, Ти остави блесак красних херувима, У пећину сиђе људскога живота С буктињом и миром очајним људима. Устраши се земља: како да V одржи? Дооро дошб, Христе, Тебе небо држи! Девица прекрасна давно Ти се нада, Земља Ти ју диже да се кроз њу спустиш С високог престола, из небеског града, Да донесеш здравље, грехе да отпустиш. О девице света, кадилнице златна, Слава ти и хвала, мати благодатна!

РАСУЂИВАЊЕ

Господу Исусу рођеном у Витлејему најпре се поклонише пастири и мудраци (звездари) с Истока, дакле, најпростији и најмудрији овога света. И дан-данас најискреније се клањају Господу Исусу, Богу и Спасу, најпростији и најмудрији овога света. Покварена простота и полуучена мудрост вазда су били непријатељи Христова Божанства и Његовог Јеванђеља. Но ко су били ови мудраци с Истока? Ово питање је нарочито проучавао св. Димитрије Ростовски. Он тврди, да су они били цареви неких мањих области или појединих градова у Персији, Арабији и Мисиру. У исто време били су они велики учењаци у звездарству (астрономији). Њима се јавила она чудесна звезда, која је наговештавала рођење Новога Цара. По св. Димитрију та

се звезда њима јавила на девет месеци пре рођења Господа Исуса, тј. у време зачећа Пресвете Богородице. То време од девет месеци они су провели у проучавању те звезде, у припремању за пут и у путовању. Стигли су у Витлејем ускоро по рођењу Спаситеља света. Један од њих звао се Мелхиор. Он је био стар, сед, са дугом белом косом и брадом. Он принесе Господу на дар злато. Други се звао Гаспар; лица црвена, млад и без браде. Он принесе Господу на дар ливан. Трећи се звао Валтазар, лицем црн и врло брадат. Он принесе Господу на дар измирну. Њихова тела по смрти пренета су у Цариград, из Цариграда у Милано, а из Милана у Келн. Могло би се још додати, да су ова тројица мудраца били представници три главне расе људске, које су произашле од Нојевих синова: Сима, Хама и Јафета. Персијанац је представљао Јафетите, Арабљанин Семите а Мисирац Хамите. Тако да се може рећи: кроз њих тројицу цео род људски поклонио се вапло̂ћеном Господу и Богу нашему.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам красоту душе Пресвете Богородице и то:

1. како душа њена беше светла и непорочна,
2. како душа њена беше испуњена тишином од вере и наде у Бога,
3. како душа њена беше испуњена благоуханим мирисом од молитава.

БЕСЕДА
о рођењу Господа Сина Божјег

Изиђох од оца и дођох на свијеш (Јов. 16, 28)

Син Божји јединородни, браћо, рођен у вечности од Оца без матере, роди се у времену од матере без оца. Оно прво рођење недокучна је тајна Свете Твојице у вечности, ово друго недокучна је тајна силе и човекољубља Божјег у времену. Највећа тајна у времену одговара највећој тајни у вечности. Не улазећи с маленом свећом нашега разума у ову највећу тајну, задовољимо се, браћо, сазнањем, да је наше спасење потекло не од човека и не од земље него од највиших висина божанскога невидљивога света. Толика је милост Божја и толико је достојанство човеково, да је сам Бог Син спустио се из вечности у време, с неба на земљу, с престола славе у пећину овчарску, само да људе спасе, од греха очисти, и у Рај поврати. *Изиђох од оца,* где имадох све, и *дођох на свијет,* који ми не може ништа дати. У пећини се роди Господ, да покаже, да је цео свет једна тамна пећина, коју само Он једини може осветлити. У Витлејему се роди Господ — а Витлејем значи дом хлеба — да покаже, да је Он једини хлеб живота, достојан правих људи.

О Господе Исусе, превечни Сине Бога Живога, и Сине Деве Марије, осветли нас и нахрани нас Тобом. Теби слава и хвала вавек. Амин.

26. ДЕЦЕМБАР

1. **Сабор Пресвете Богородице.** Други дан Божића Црква хришћанска одаје славу и хвалу Пресветој Богоматери, која роди Господа и Бога и Спаса нашега Исуса Христа. Сабором се њеним назива ово празновање зато, што се тога дана сабирају сви верни, да прославе њу, Матер Богоридицу, и што се торжествено, саборно, служи у част Њену. У Охриду је од старине био обичај, да се уочи другог дана Божића вечерња служи само у Св. Богородици званој Челница. Све свештенство са народом ту је саборно прослављало Пречисту Богоматер.

2. **Спомен бекства** у **Мисир.** Источни мудраци-звездари поклонивши се Господу у Витлејему, упутише се по наређењу ангела другим путем за домовину своју. И Ирод опаки цар умисли поклати сву децу у Витлејему. Виде Бог ту намеру Иродову, па посла ангела Свога Јосифу. Ангел се Божји јави Јосифу на сну и заповеди му, да узме Младенца и Матер Његову и бежи у Мисир. Јосиф тако и поступи. Узевши божанског Младенца и Матер Његову Пресвету, он се упути прво у Назарет (Лк. 2, 39), где уреди своје домаће ствари, и узе собом сина свог Јакова, па онда одоше у Мисир (Мат. 2, 14). И тако се испунише речи пророчке: *гле, Господ седећи на облаку лаку доћи ће у Мисир* (Иса, 19, 1). У старом Каиру и данас показују пећину, где је живела света породица, а у селу Матареа, близу Каира, указују на дрво, под којим се одмараху Пресвета Богородица с Господом Исусом, као и чудотворан извор воде под тим дрветом. Проживевши неколико година у Мисиру, света породица врати се по наређењу ангела Божјег опет у Палестину. И тако се испуни друго пророчанство: *из Мисира дозвах сина својега* (Ос. 11, 1). Ирод беше умро, а на његов крвави престо седе достојни му у злу син Архелај. Чувши Јосиф, да Архелај царује у Јерусалиму, упути се у Галилеју, у свој град Назарет, где се настани у дому своме. Галилејом тада владаше други син Иродов, Ирод млађи, који беше нешто блажи у злу од свог брата Архелаја.

3. **Преп. Еварест.** Читајући дела св. Јефрема Сирина од дипломате постао монах. Врло суров према себи: носио ланце на телу и јео суха хлеба једном недељно. Проживео 75 год. и преселио се ка Господу око 825. год.

4. **Св. Јевтимије Исповедник, еп. сардијски.** Присуствовао VII Васељ. сабору. Око 30 година провео у изгнанству због иконопоштовања. При цару Теофилу иконоборцу шибан воловским жилама, при чему мученички скончa 840. год. и прими венац славе на небу.

5. **Преп. Константин Синадски.** Као Јеврејин обрати се у хришћанство. При крштењу метну крст себи на главу, и оста му на глави чудотворан отисак крста до смрти. Скончао у Цариграду у VII веку. Славан због испосништва и чудеса многих. На седам година прорекао дан своје смрти.

Међа између ноћи и сунчана дана Зора је румена, румена и росна, Ти си зоро рујна, Дево богодана, Претходница дана, рујна и поносна; То поправи Еву и у Рај поврати, Твоју помоћ ни нам грешним не ускрати. Сух Израиљ прође кроз Црвено море, Из пустињске стене студен извор тече, Купина гораше, не може да згоре — ко што зора личи на румено вече Тако и ти, Дево, на праслике ове, О ти коју Црква Богомајком зове. Греху непозната, греху неодана, О пречиста Мати нашег Спаситеља, Због чистоте Твоје Богом си изабрана Да на земљу спустиш вечног Створитеља; Зато власт имадеш за нас се молити А ми радост Тебе пјети и славити!

РАСУЂИВАЊЕ

Прича о божанском Младенцу Христу. Када божанска породица бежаше испред мача Иродова за Мисир, искочише разбојници на друм с намером да штогод упљачкају. Праведни Јосиф вођаше једно магаре, на коме беше нешто ствари, и на коме Пресвета Богородица са Сином својим на грудима овда-онда јахаше. Разбојници ухватише магаре, да одведу. У томе приђе један од разбојника Богоматери да види, шта то она држи на грудима. Видевши Дете Христа, разбојник се задиви необичној красоти Његовој, па у дивљењу рече: „Кад би Бог узео на себе тело човечје, не би био лепши од овог детета!" И нареди тај разбојник осталим друговима својим, да ништа не узимају од ових путника. Испуњена благодарношћу према овако великодушном разбојнику Пресвета Дева рече му: „Знај, да ће те ово Дете наградити добром наградом зато што си га данас сачувао". После тридесет и три године тај исти разбојник за злочине своје висио је на крсту распет с десне стране Крста Христовога. Његово је име Диомаз, док је име онога разбојника с леве стране Гестас. Гледајући у Христа Господа невино распетог, Дисмаз се покаја за сва зла живота свога, па докле Гестас хуљаше на Господа, Дисмаз га брањаше говорећи: *он никаква зла није* учинио. Дисмаз је дакле, онај благоразумни разбојник, коме Господ рече: *данас ћеш бити са мном у Рају* (Лк. 23, 41—43). И тако Господ дарова Рај ономе, који Њега у детињству поштеди.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам чистоту Пресвете Богородице и то:

1. непорочну чистоту тела њеног, бестрасног и испоштеног,
2. непорочну чистоту срца њеног, у коме се не настани никад грешна жеља,
3. непорочну чистоту ума њеног, у коме се никад не настани грешна помисао.

БЕСЕДА
о Пресветој Деви Богородици

Л Марија рече: ево слушкиње Господње (Лк. 1, 38)

Ваистину, браћо, ево истинске слушкиње Господње! Је ли слушкиња она која је своју вољу заменила потпуно вољом господара свога, онда је Пресвета Дева прва међу свима слушкињама Господњим. Је ли слушкиња она која с напрегнутом и свецелом пажњом гледа господара свога, онда је Пресвета Дева опет прва међу слушкињама Господњим. Или је слушкиња она која кротко и ћутљиво подноси све увреде и тегобе очекујући само награду од господара свога, онда је опет и опет Пресвета Дева прва и најпревасходнија од свих слушкиња Господњих. Њој није стало било до тога да угоди свету, него Богу; нити јој је стало било да се оправда пред светом, него само пред Богом. Сама послушност, сама пажљивост, сама кротост. Пресвета Дева је с правом могла рећи ангелу Божјем: *ево слушкиње Господње!* Највеће савршенство и највећа част, коју може жена достићи на земљи, јесте да буде слушкиња Господња. То савршенство и ту част Ева је у Рају без труда изгубила, а то савршенство и ту част Дева Марија је с трудом ван Раја задобила.

Молитвама Пресвете Деве Богородице, Господе Исусе, помилуј нас. Теби слава и хвала вавек. Амин.

27. ДЕЦЕМБАР

1. **Св. првомученик Стефан, архиђакон.** Сродник апостола Павла, и Јевреј од оних Јевреја, који живљаху по областима јелинским. Беше Стефан први од седам ђакона, које апостоли свети рукоположише и поставише на службу око помагања сиротних у Јерусалиму. Зато се и прозва архиђаконом. Силом вере своје Стефан чињаше чудеса велика међу људима. Злобни Јевреји препираху се с њим, но биваху увек побеђивани његовом мудрошћу и силом Духа, који кроз њега дејствоваше. Тада посрамљени Јевреји, навикнути на потворе и клевете, узбунише и народ и старешине народне против невиног Стефана, клеветајући га као да је хулио на Бога и на Мојсеја. Брзо нађоше лажне сведоке који то потврдише. Тада Стефан стаде пред народ, и сви видеше лице његово *као лице ангела,* то јест лице му беше озарено благодатном светлошћу као негда Мојсеју, кад је с Богом говорио. И отвори Стефан уста своја и изрећа многа доброчинства и чудеса Божја, која Бог учини у прошлости народу израиљском као и многе злочине и противљење Богу од стране тога народа. Нарочито их изобличи за убиство Христа Господа назвавши их *издајницима и крвницима.* И док они шкргутаху зубима, Стефан погледа и виде небо отворено и славу Божју. И то што виде, он обја-

ви Јеврејима: *ево видим небеса отворена и сина човечјега гдје стоји с десне стране Бога* (Дела ап. 7). Тада га пакосници изведоше ван града и убише камењем. Међу мучитељима његовим беше и његов сродник Савле, доцније апостол Павле. У то време стајаше у даљини на неком камену Пресвета Богородица са св. Јованом Богословом и гледаше мучеништво овога првог мученика за истину Сина њеног и Бога, молећи се Богу за Стефана. То се десило на годину дана после силаска Духа Светога на апостоле. Тело св. Стефана тајно узе и сахрани на своме имању Гамалил, кнез јеврејски и потајни хришћанин. Тако славно сконча овај првенац међу мученицима хришћанским и пресели се у Царство Христа Бога.

2. **Преп. муч. Теодор и Теофан Начертани.** Рођена браћа, родом из Палестине, врло образовани у светској мудрости и у мудрости духовној. Монаси у обитељи Св. Саве Освештаног, потом и презвитери. Страдаше љуто за иконе у време три цара: Лава Јерменина, Михаила Валвоса и Теофила. Безумни Теофил својим рукама их туче, и нареди, те им се гвожђем нацрташе по лицу подсмешљиви стихови, због чега су и прозвати Начертани. Бачени у тамницу у граду Апамији Витинијској. Теодор ту сконча од мука и рана. Теофан ослобођен у време Теодора и Михаила, и постављен од патријарха Методија за митрополита никејског. Св. Теодор сконча 833. год. Ова дивна браћа пострадаше за Христа, и примише дивну награду од Христа у бесмртном царству светлости.

На Стефана Духом обасјана
Навалише Јевреји крвници. Крвав
Стефан на колена клече И повика
к небу иза гласа: — О Господе,
што с Крста опрости Грех највећи
што земљу потресе, Грех највећи
што га небо виде, што опрости
Својим крвницима, Сад и мојим
опрости, Преблаги!

Шта је овај злочин спрам онога!
И ја шта сам спрам Господа мога!
То изрече, дух Богу предаде.
Гневни старци, грдне плашљивице,
Кад убише, тад се разбегоше. Тад
ангели с неба се *слетеше Око*
тела првомученика, У хору му
пењу отпојаше, Рајску душу у Рај
узнесоше.

РАСУЂИВАЊЕ

Прича о божанском Младенцу Христу. Оба велика пророка, Исаија и Јеремија, прорекли су, да ће Господ доћи у Мисир, и да ће се од присуства Његова потрести храмови идолски и идоли разорити. Исаија је писао: гле Господ ће доћи у Мисир и затршће се идоли Мисирски од лица Његова (Иса. 19, 1; Јер. 43, 12). Када божански бегунци стигоше у град Ермопољ (Каиро), и тамо се приближише неком храму идолском, наједанпут сви идоли у том храму падоше и разбише се. О томе пише и св. Паладије (у Лавсаику): „Видесмо", вели, „тамо храм идолски, у коме од приласка Спаситељева падоше сви истукани (идоли) на земљу." У некоме месту, званом Сирен, беше 365 идола. Када пресвета Дева ступи у тај храм с божанским Младенцем на рукама, сви ти идоли попадаше и разбише се. Исто тако попадаше идоли свуда по целом Мисиру. Св. пророк Јеремија бавећи се у старости својој у Мисиру, прорекао је жречевима мисир-

ским, да ће сви идоли попадати и сви рукотворени ликови сокрушити се у оно време, када у Мисир дође Дева Мајка с Младенцем, рођеним у јаслима. Ово пророчанство запамтили су жречеви добро, и сходно њему изображавали су на храмовима својим Деву како почива на постељи, и до ње у јаслима Младенца њеног, у пелене повијеног. И клањали су се томе изображењу. Цар Птоломеј питао је жречеве, шта означава то изображење, а они су му одговарали, да је то испуњење те тајне. И та је тајна ваистину се и испунила и не само Мисиру него и васцелом свету објавила.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавм мудрост Пресвете Деве Марије и то:

1. како она мудро разговараше с ангелом Божјим (Лк. 1, 28—38),
2. како она размишљаше о свему што се зби о рођењу Господа Исуса и о свему што се рече о Њему, и све то слагаше у срцу своме,
3. како она у Кани мудро рече слугама, да чине све оно што им Он рече.

БЕСЕДА

о Пресветој Деви Богородици

Велина душа моја Господа (Лк. 1, 46)

Ми имамо, браћо, свега неколико речи записаних у Јеванђељу, што их је изрекла Пресвета Богородица. Све те њене речи односе се на величање Бога. Она је била ћутљива према људима, али је душа њена непрестано разговарала с Богом. Сваког дана и часа она је налазила нови разлог и провод да велича Бога. Кад би се могла знати и записати сва њена величања Бога кроз цели јој живот, о колико би то великих књига изнело! Но и по оном једном величању, које је она исказала пред својом рођаком Јелисаветом, мајком великог пророка и Претече Јована, може сваки хришћанин ценити, какав је мирисни и богоугодни цвет била душа њена пресвета. То је само један дивни псалам душе Богородичине, који је дошао до нас кроз Јеванђеље. Но такви псалми били су многобројни и многобројни у току живота Преблагословене. И пре него што је чула Јеванђеље из уста Сина свога, она је знала јеванђелски Богу говорити и Бога славити. То јој је знање долазило од Духа Светог Божјег, чија се благодат непрестано улевала у њу као бистра вода у чисти сасуд. Величала је Бога псалмима душе своје кроз цели живот свој, зато и њу Бог возвеличи изнад херувима и серафима. И нас, малене и грешне, возвеличаће исти Господ који је и њу возвеличао, у царству Своме, ако се и ми потрудимо, да ово кратко време живота нашег испунимо величањем Бога делима, речима, мислима и молитвама.

О Пресвета, Пречиста и Преблагословена Богородице, закрили нас молитвама Твојим. Теби и Сину Твом и Господу нашем слава и хвала вавек. Амин.

28. ДЕЦЕМБАР

1. **Св. двадесет хиљада мученика никомидијских.** У време опаког цара Максимијана Херкула цветаше вера хришћанска у Никомидији и увећаваше се из дана у дан. Једном цар бавећи се у томе граду, сазнаде о множини хришћана и напредовању цркве хришћанске, па се огорчи веома и смишљаше план, како да их све погуби. У том се приближи празник Рождества Христова, и цар сазнавши да се сви хришћани о том празнику скупљају у цркву, нареди, да се тога дана црква опколи војском и запали. Када се сви хришћани сабраше у цркву, после пола ноћи, и почеше торжествено празновање, војници окружише цркву, да не пусте никога ван, и царев изасланик уђе у цркву и објави хришћанима цареву заповест, да одмах или принесу жртву идолима или сви да буду сажежени. Тада архиђакон, јуначки војник Христов, распали се ревношћу божанском, па поче храбрити народ подсећавајући верне на три отрока у пећи вавилонској. „Погледајте, браћо", рече, „на жртвеник у олтару Господњем и разумите, да се на њему сада за нас жртвовао Господ и Бог наш истинити; па зар ми да не положимо за њега душе наше на месту овом светом!" Народ се одушеви да умре за Христа, и сви који беху оглашени, крстише се и миропомазаше. Војници тада зажегоше цркву са свих страна, и хришћани, двадесет хиљада њих на броју, сагореше у пламену певајући славу Божју. За пет дана потом гораше црква, и дим неки дизаше се из ње с опојним и дивним мирисом, и нека чудна златозарна светлост показиваше се на том месту. Тако славно скончаше многобројни људи и жене, девојке и деца, и примише венац вечне славе у Царству Христовом. Пострадаше и прославише се 302. год.

2. **Преп. Симон Мироточиви.** Оснивач светогорског манастира Симоно-Петра. Прослављен подвизима, виђењима и чудесима. Упокојио се мирно и прешао ка Христу 1257. год.

3. **Св. муч. Домна.** Девица и жреца скверних идола на двору цара Максимијана. Прочитавши однекуд Дела Апостолска, она поверова у Христа и крсти се, заједно са евнухом Индисом, од епископа Кирила у Никомидији. Св. Кирил упути је у женски манастир, где беше игуманија блажена Агатија. Но када цар поче трагати за њом, Агатија је обуче у мушко одело и посла у мушки манастир. У то време би сажежено од цара Максимијана 20.000 хришћана у цркви. Одмах потом по царевој наредби св. *Индис, Горгоније и Петар* са камењем о врату беху бачени у море: војвода *Зинон,* који јавно изобличи цара због идолопоклонства, посечен; *св. Теофил,* ђакон епископа Антима, убијен камењем и стрелама, игуманија *Агатија,* монахиња *Теофила* и великаши *Доротеј, Мардоније, Мигдоније и Јевтимије,* сви погубљени због Христа. Једне ноћи хођаше Домна обалом морском и виде рибаре где бацају мрежу у море. А она у то време нарочито туговаше за св. Индисом. Позвата од рибара да помогне, она им поможе, и

Божјим Промислом извукоше у мрежу и три људска тела. Домна познаде у њима св. Индиса, Горгонија и Петра, узе тела њихова и чесно их сахрани. Када цар дознаде, да неки младић чува и кади гробове хришћанских мученика, нареди да се посече. И би св. Домна ухваћена и посечена, а у небеском царству са осталим мученицима венцем славе увенчана.

Мученици свети, муке су вам прошле, Сузе убрисане, ране залечене, Ал' Још муке иду, још све нису дошле На Божију цркву и на верне њене. Свети мученици, молимо се вама: Стражите над црквом вашим молитвама! Мученици свети, дивни победници, Све вражије војске на вас се дигоше, Ви без страха бисте, велики војници, Противници ваши у бездан падоше. Ви Тројицу Свету сада јасно зрите У светлости Њеној ви се веселите. Мученици свети, хвала вам за ране, Иза ваше сузе и за крвцу чисту, Што постаде цркви тврђава одоране. Молите се за нас Спаситељу Христу, Да нас удостоји браћом вас назвати, О витези чесни, децо благодати!

РАСУЂИВАЊЕ

Прича о божанском Младенцу Христу. Када се Пресвета Дева с божанским Младенцем својим и с Јосифом праведним приближише граду Ермопољу, угледаше једно дрво пред капијом града. Далеки путници беху заморени од пута и прођоше томе дрвету, да мало почину, мада дрво беше врло високо и немаше удобна хлада. То дрво називаху Мисирци „Персеа" и клањаху му се као Богу, јер вероваху, да се неко божанство крије у том дрвету. У ствари, у том дрвету становаше неки зли дух. Па како се божанска породица приближи дрвету томе, затресе се дрво веома, и зли дух устрашен од приближења Младенца Христа — побеже. Тада се дрво сави врхом својим к земљи и поклони се Создатељу своме као неки словесни створ. Тако савијено дрво даваше велику сенку у којој починуше заморени путници. Од тога дана то дрво доби од Христа Господа чудотворну целебну моћ, да исцељује сваку болест на људима. Потом одоше свештени путници у село Матареу. Близу села угледаше једно дрво смоково, и док Јосиф оде у село неким послом, Пресвета Дева склони се с Господом под то дрво. И о чуда, дрво се приклони к земљи круном својом, да направи сенку путницима, а доњим делом раступи се тако, да Мајка с Дететом могаше ући у њ и починути. И што је још најчудније: близу те смокве отвори се наједном живи извор воде. Ту у близини Јосиф нађе неку колибу, где се сместише. И ту живљаху, и воду са оног чудесног извора пијаху. То је једини извор живе воде, који се налази у Мисиру. (Јер сва друга вода у Мисиру долази од реке Нила, који се грана у безбројне канале). И тако слично изазива слично. Господ Исус, бесмртни и небесни извор живе воде, изазвао је присуством Својим извор живе воде из земље.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам лж (сабор) светих мученика Христових и то:

1. како они муке претрпеше а Христа се не одрекоше,
2. како из љубави према Христу Господу на муке и смрт одоше као на пир,
3. како сад ликују у Царству Христовом и нас својим молитвама помажу.

БЕСЕДА
о Пресветој Деви Богородици

Рече мати његова слугама: што год вам рече —учините (Јов. 2, 5)

Ево радости свима вернима: она која је најближа Христу Спаситељу на небу, као што је била и на земљи, брине се о вернима, јавља им се, помаже их и саветује их: *што год вам рече,* Он Син и Бог мој, *учините.* Тако је она посаветовала слуге на свадби у Кани, и слуге су је послушале и виделе чудо. Из оно мало речи Пресвете Деве Богоневесте што је записано у Јеванђељу, ово је једна драгоцена поука, управо једина њена јеванђелска поука, коју је она дала људима за време свог живота на земљи. *Што год вам рече — учините*\ Као да је хтела рећи: Он зна све, Он може све, Он вас љуби све, зато не обзирите се ни тамо ни амо него Њега чујте и Њега послушајте. Она је схватила дужност у овоме свету, да за Њега живи и да к Њему као извору живота друге упућује. Ту дужност она је драговољно продужила да врши и са небеса. Кроз сву историју цркве она је учила верне, да чине оно што је Он рекао. И дан-данас она се тајанствено спушта из славе своје небеске међу верне да их посаветује, да чине оно што је Он заповедио. То је њено Јеванђеље — Јеванђеље Пресвете Деве Богородице. Оно се састоји не из четири Јеванђеља него из четири речи: *Што год вам рече — учините.* О браћо моја, послушајмо је! Послушајмо је као мајку, и више него мајку своју, јер она нам жели највеће добро — царовање у вечном царству Сина њеног.

О Пресвета Дево, помози нам испунити речи Његове. Теби и Њему слава и хвала вавек. Амин.

29. ДЕЦЕМБАР

1. **Св. четрнаест хиљада младенаца витлејемских.** Како се мудра-ци источни не вратише из Витлејема у Јерусалим, да јаве Ироду о новорођеном Цару, него по заповести ангела другим путем одоше у домовину своју, разјари се Ирод као звер љути и нареди, да се побију сва деца од две године и испод две године у Витлејему и по свој

околини витлејемској. Та страшна заповест царева би извршена дословце. Војници његови једну децу мачем посекоше, другу о камен разбише, трећу ногама згњечише, четврту рукама удавише. И диже се плач и јаук матера до небеса: *плач и ридање и вопљ многи, Рахила плаче за децом својом,* као што је и пророковано (Јерем. 31, 15; Мат. 2, 18). Овај злочин над многом невином децом изврши се годину дана по рођењу Христовом 29. децембра. За то време Ирод трагаше, не би ли пронашао божанског Младенца. Искаше од Захарије сина му Јована, наравно да би га убио, пошто мишљаше да је Јован тај нови Цар. Па како Захарија не даде Јована, то по наредби Иродовој сам Захарија би убијен у храму. Био би убијен и св. Симеон Богопримац, да се ускоро по Сретењу не представи Богу. Побивши децу витлејемску, Ирод се тада окоми на старешине јеврејске, који му толковаху, где се има Месија родити. Тако уби Иркана првосвештеника и 70 стараца из Синедриона. Тако зло скончаше они који се саглашаваху с Иродом, да новога Цара Младенца треба убити. Потом уби свога брата и сестру и жену и три своја сина. Најзад постиже и њега казна Божја: поче се сав трести, ноге му отекоше, доњи део тела му се загноји, и из гноја црви потекоше, нос му се затвори, и смрад неподносиви распростираше се из њега. Пред сам издисај сети се, па да се они не би обрадовали смрти његовој, нареди да их све побију. Тако изврже своју нечовечну душу овај грозни владар и предаде је ђаволу у вечиту својину.

2. **Преп. Маркел. Из Апамије Сиријске.** Игуман обитељи „Неусипајушчих" у Цариграду. Прозорљивац, исцелитељ и чудотворац велики. С ангелима разговарао, демоне лако побеђивао и одгонио. По смрти јавио се сабрату светоме Лукијану и рекао му, да је умолио Бога, да и њега ускоро узме у Царство небеско. Овај свети и славни муж упокојио се 486. год.

3. **Преп. Марко Гробар и Теофил Плачљиви.** Кијевопечерски монаси. Св. Марко имаше толику благодат, да мртвима заповедаше и они га слушаху. „Почекај, брате, до сутра јер ти гроб још није готов," поручи Марко да се каже једном умрлом монаху, који беше већ и окупан и опојан. И монах отвори очи и би жив до другог дана. Теофил плакао непрестано за грехе своје. Сузе своје пролевао је над једним судом. Пред смрт јави му се ангел и показа му један већи суд, испуњен сузама. То беху сузе Теофилове, које падоше на земљу или бише утрте руком или се на лицу осушише. Тако се на небу знају и чувају све сузе наше, као и све муке, трудови и уздаси ради спасења, Упокојише се ове свете слуге Божје у XI веку и прођоше у Царство Христово.

Глас у Рами чу се и много ридање И очајних мајки Богу вапијање. Поклани младенци у крви лежаху А над њима мајке тужно туговаху. Град Давидов јеца с околином целом, И небо се згрози над људским неделом; И небо и земља згрози се и стресе, Кад се крик невиних ваздухом пронесе.

Намењени удар Божијему Сину Свом
тежином паде на децу невину; На
Христове мале, немоћне вршњаке,
Насртоше слуге цареве опаке. Тамо где
ангели Божији појаху И пастири Христу
смерно се клањаху, Тамо сад потече
бујица од крви. Зашто? Да би Ирод вазда
био први! Тек што Лркар вечни на земљи
се јави Земља своје ране и грехе објави,
Да се види људство колико ує *кужно, И*
лекарство с неба колико је нужно:
Претечама малим Својега мучења
Христос Рај дарова вечнога весеља.

РАСУЂИВАЊЕ

Прича о Пречистој Деви Марији. Она заче Господа Исуса у петак, као што у петак би и страдање Његово, а роди Га у дан недељни. У дан недељни *рече Бог да буде свјетлост* (Пост. 1, 3); у дан недељни паде мана с неба; у тај дан се Господ Спаситељ роди, и у тај дан би крштен на Јордану. У Витлејему живљаше у то време старица Саломија, нека сродница Јосифу и Марији. Она није могла примити своје рођаке на конак код себе, али их је посећивала у пећини овчарској. Када Пресвета Дева непорочно роди Господа Спаситеља, дође јој Саломија у посету и зачуди се, како је тако млада девица могла родити без бабиње помоћи, па још Младенца повити, и поред свега на ногама бити. Када се Саломији објасни, да је то рођење од Бога а не од човека, да је нетљено и безболно, и да је Дева Мати остала дева по рођењу као што је била и пре рођења, не хте Саломија веровати. Него пружи Саломија руку к телу Пречисте Деве, да по бабичјем обичају испита, да ли је то заиста тако. Но за њено неверовање и дрскост постиже је казна: рука јој се ухвати и осуши. Устраши се баба веома од чуда и ожалости због осушене руке. Но када се потом руком дохвати божанског Младенца, оздрави јој рука и би као што је и била. Тако Саломија поверова у девичанство Пречисте Деве Марије и у божанство Христово.

Када пак после 40 дана, по обичају, дође Пречиста Дева с Младенцем у храм Јерусалимски, стави је првосвештеник Захарија на место, одређено за девојке. Фарисеји и свештеници се узбунише због тога, и хтедоше је одвести на место, одређено за жене, но Захарија видовити то не допусти тврдећи, да је она девојка иако је родила. Због овога јеврејске старешине омрзоше на Захарију и искаху од Ирода, да се он убије. Одмах по изласку из храма Богородица с Јосифом удаљи се из Јерусалима у Назарет па у Мисир.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам сабор (лик) светих јерарха и учитеља цркве и то: 1. како они ревносно проповедаху Јеванђеље и пастирствоваху над стадом Христовим,

2. како веру благочестиву утврђиваху и јереси попираху,
3. како сад ликују у Царству Христовом и нама својим молитвама помажу.

БЕСЕДА
о Пресветој Деви Богородици

Л теби ће самој мач проћи кроз душу (Лк. 2, 35)

Ко би се и приближно могао сравнити с Господом у стрпљивом подношењу страдања на земљи тако као Пресвета Богомати Његова? Старац Симеон, украшен сединама као бели лабуд, пророчки је провидео њене болове у будућности, и сравнио је те болове са продирањем мача кроз душу. Један мач прошао је кроз душу њену, када је праведни Јосиф посумњао у њу за време бременитости, други кад је морала бежати у Мисир испред мача Иродова, трећи и четврти и десети и многи и многи када је посматрала ненавист и сплетке старешина јеврејских против Сина њеног, из дана у дан за све време Његове проповеди и чудесног деловања међу људима. Но најоштрији мач прошао је кроз душу њену када је стајала под Крстом Сина и Господа свога. Тај мач је провидео и њој прорекао свети старац Симеон. Величанствено је и узбудљиво њено ћутање, којим је као завесом покривала све болове своје, све ране срца свога. У сумраку свих тих многобројних болова, наслаганих у срцу њеном пречистом, светлило је неугасиво кандило вере и наде у Бога и преданост Богу. Ненадмашна у племенитости слушкиња Господња! Она је видела себе јасно у Божјем плану људског спасења; она је читала у пророцима о себи; она је разговарала с ангелима — весницима Божјим. Зато све што је долазило на њу, радост или мука, она је знала да од Бога долази, те нити је клицала у радости нити роптала у муци. Него је ћутала и све слагала у срцу своме.

О Пресвета Дево Богородице, помози и нама да слично Теби будемо покорни вољи Божјој. Сину Твоме и Господу кроз Тебе слава и хвала вавек. Амин.

30. ДЕЦЕМБАР

1. **Св. муч. Анисија.** Рођена у Солуну од родитеља угледних и богатих, и васпитана у вери Христовој. Оста рано сироче, и сва се предаде богомислију и молитви у дому своме. Одушевљена љубављу Христовом често говораше: „О лажни животе младих, јер или саблажњаваш или се саблажњаваш. Боља је старост, но, ах, туга ме обузима због дужине времена, која ме дели од небесних". Потом продаде све своје имање и раздаде нишчим, а сама живљаше од труда руку својих. Дражаше строги пост, спаваше врло мало и непрестано сузе пролеваше на молитви. Када би је сан савлађивао, она го-

вораше себи: „Опасно је спавати када непријатељ мој бди". У то време издаде опаки цар Максимијан проглас, да свак може убити хришћанина где види и сретне, без суда и осуде. Једном изађе ова света девојка на улицу, да иде у цркву. Тог дана беше незнабожачки празник сунца. Неки војник виде је красну у лицу, па јој приђе с нечистом жељом и упита је за име. Она се прекрсти крстом и рече му: „Слушкиња сам Христова, и идем у цркву". Када јој дрски војник приђе ближе и поче јој безумно говорити, она га одгурну и пљуну му у лице. Војник је удари мачем испод ребара и прободе. Пострада ова света девица 298. год. и би од хришћана чесно погребена, а од Бога у Царству небеском венцем славе увенчана. Над њеним гробом би подигнута црква.

2. **Преп. Теодора Цариградска.** Монахиња и послушница св. Василија Новог (в. 26. марта). По смрти јавила се св. Григорију, ученику Василијевом, и описала му свих 20 митарстава, кроз које је душа њена прошла, док није помоћу молитава св. Василија ушла у вечни покој. Представила се 30. дец. 940. год.

3. **Св. апостол Тимон,** један од седам ђакона (Дела ап. 6, 5) и од Седамдесет апостола. Постављен за епископа батрског у Арабији, он проповедаше Јеванђеље и претрпе многе муке од незнабожаца. Би бачен у огањ, но оста неповређен. Најзад сконча распет на крсту и пресели се у Царство Христово.

4. **Преп. Теодора Кесаријска.** После многих подвига у манастиру Св. Ане мирно се упокојила 755. год.

5. **Преп. муч. Гедеон.** Пореклом Грк од врло бедних родитеља. У младости насилно потурчен. Раскајан одбегне у Св. Гору, где у ман. Каракалу прими чин монашки. Жељан мучeништва за Христа, он узе благослов од свог духовника и оде у оно место где се и потурчио беше, и јавно пред Турцима исповеди веру Христову и наружи Мухамеда као лажног пророка. Турци му обријаше главу, метнуше наопако на магарца и водише кроз град. Но он се радоваше тој порузи ради Христа. После му одсекоше секиром све прсте на рукама и ногама, као негда св. Јакову Персијанцу (27. нов.), и најзад га бацише у нужник где предаде душу своју свету Богу, 1818. год. у месту Турнову у Тракији. Чудотворне мошти почивају му у цркви Светих Апостола у селу Турнову, а један део моштију налази се у манастиру Каракалу.

Бога моли света Анисија Све клечећи и сузе ли/ући: — О Исусе, Боже и Господе, Источниче живота бесмртног, Сокровиште нетрулежних блага, Помози ми, Боже, помози ми, Да до смрти останем девојком, Ко девојка да се упокојим И Твојега царства удостојим; Дај ми, Спасе, Твоје благодати, Да за Тебе могу пострадати, Да за Тебе ја жртвујем себе, Желим бити жртвом своме Богу, О помози, што желим да могу! Бог услиши деву Анисију, И даде јој Своје благодати, Да за Њега може пострадати. Сад у Рају света Анисија Као звезда међ звездама сија, Као ангел међ ангели блиста Молећ за нас бесмртнога Христа.

РАСУЂИВАЊЕ

Ево још два примера, како Бог милостиви помаже у невољи оне, који се с вером у Њега надају. Блажена Теодора Кесаријска беше рођена у великашкој кући и дата у манастир Св. Ане на васпитање. Теодора се не само васпитаваше него и подвизаваше спремајући се да прими чин монашки. Цар Лав Исавријанин силом је извуче из манастира и обручи за једнога свога војводу. Теодора се противљаше браку свом душом, али беше немоћна као јагње у вучјим шапама. Она туговаше у срцу непрестано се Богу мољаше, да је Бог не остави. И на сами дан венчања, када гости пироваху, изненадно дође вест цару, да су Скити напали његову царевину. Цар нареди томе свом војводи, да одмах с војском иде против Скита. Војвода оде, и више се не врати, јер погибе у рату. Тако се св. Теодора ослободи помоћу Божјом, и као чиста девојка опет врати у свој манастир, где се замонаши и као монахиња прослави необичним подвигом својим.

Други пример. У манастиру „Неусипајушчих" беше једне гладне године велика оскудица. Св. Маркел игуман дочека једнога дана неке сиромахе и угости их, па им још хтеде дати и новаца на пут. Упита Маркел економа манастирског, колико има свега новаца. Економ одговори: десет сребреника. Игуман нареди, да свих десет да тим сиромасима. Економ не даде свих десет него девет, а један задржа за потребе манастирске. И беше економ врло забринут за манастир, јер беше крајња оскудица. У томе изненадно посети манастир неки богати човек и донесе игуману 90 таланата злата. Тада видовити Маркел дозва економа и рече му: „Ево, Бог је хтео преко овог благочестивог човека да нам пошље 100 таланата, но како си ти преслушао мене и задржао један сребреник, због тога нас свеопшти Промислитељ лиши десет таланата.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам сабор (лик) подвижника, девственика и девственица и то;

1. како се они из љубави према Христу одрекоше свега и предадоше драговољном трпљењу,
2. како победише себе, свет и ђавола, истрајном трпељивошћу,
3. како сад ликују у Царству Христовом и нас својим молитвама помажу.

БЕСЕДА

о царству светитеља

Лли ће светитељи Вишнега преузети иррство и држаће ш на вијек и до вијека (Данил 7, 18)

Понижени и потлачени у царствима земаљским, светитељи, вечно ће царовати у Царству небеском. Последњи на земљи, они ће се као

први веселити на небу. Гладни и жедни и боси и голи у царствима пролазним, они ће бити као царски синови, насићени и обучени у царске одеће у царству непролазном. Туђини у царствима трулежним, они ће бити господари у царству свом, у царству нетрулежном. То је последње царство, и управо једино, које се може назвати царством. Друго је све пролазност, привремена школа, обмана и сујета. За вечно царство светитеља регрутују се на земљи грађани из свих царстава земаљских и из свих времена. То су синови и кћери Христа Спаситеља, деца Бога живога. Они од њих, који су се преселили из овог живота у онај, и сада царују, но још није показан сав блесак и сва величина њихова царовања, То ће се показати по другом доласку Христа, Судије живих и мртвих. Тада ће се показати сав блесак и сва величина царства светитеља. То је царство вечно Христа Бога нашега. Томе царству неће бити ни смене ни краја *на вијек и до вијека.*

О Господе Исусе, Стројитељу царства светитеља, смилуј се и на нас грешне и припреми нас за вечито царство светитеља Твојих. Теби слава и хвала вавек. Амин.

31. ДЕЦЕМБАР

1. **Преп. Меланија Римљанка.** Рођена у Риму од родитеља благочестивих и врло богатих. Присиљена од родитеља ступила у брак с неким знаменитим младићем Апинијаном. Родивши друго дете она се тешко разболи, и рече мужу своме, да ће оздравити само тако, ако се он закуне пред Богом, да ће убудуће с њом живети као брат са сестром. Муж се закле, и Меланија од духовне радости и телесно оздрави. Пошто би Богу угодно, да им узме обоје деце, то се они реше, да распродаду сва своја имања и расточе на убоге, на цркве и манастире. Путовали су по многим земљама и градовима свуда чинећи добра дела од свог богатства. Посетили су знамените духовнике у горњем и доњем Мисиру, и од њих се много научили и надахнули. За све то време Меланија се подвизавала у строгом посту, срдачној молитви и читању Св. Писма. Имала је обичај, да сваке године три пут прочита цело Св. Писмо, Стари и Нови Завет. Са својим мужем живела је као са својим братом и саподвижником. Дошавши у Александрију, приме благослов од св. Кирила патријарха. Потом оду у Јерусалим, и настане се на Гори Јелеонској. Ту се Меланија затвори и сва предаде богомислију, посту и молитви. И проживе тако 14 година. Потом изађе да послужи другима ка спасењу. Основа мушки и женски манастир. На позив свога рођака, сенатора Волусијана, незнабошца, оде у Цариград, и обрати овога у веру Христову (што не могаше учинити ни сам блажени Августин). Потом се опет врати на Гору Јелеонску, где се и представи Богу 439. год. у 57. години свога живота.

2. **Св. праведни Јосиф, цар Давид и Јаков брат Господњи.** Празнују се у недељу по Рождеству Христовом. О цару Давиду, сину Јесејеву,

може се сазнати све из књига Царства. О Јакову светом в. 23. октобра. Јосифа праведнога назива Јеванђеље *мужем праведним* (Мат. 1, 19). Зато му се и даде од Бога Пресвета Дева у заштиту и додели му се велика част у домостројству људскога спасења. Мада Јосиф беше од царскога рода Давидова, ипак он беше скроман дрводеља у Назарету. У 80. години својој узео Пресвету Деву из храма Јерусалимског у свој дом, а у 110. упокојио се.

3. **Преп. муч. Зотик Сиропитатељ** (хранитељ убогих). Знаменит по роду и по чину. Преселио се у Цариград, одбацио све светско од себе, и примио свештени чин. Основао дом за убоге, и у њему смештао кужне и служио им. Лични познаник цара Константина Великог. За узето злато од цара и утрошено на кужне узе га Констанције, син Константинов, веза га за дивљу мазгу, која би гоњена дотле докле св. Зотик од рана не издахну. Пострада у IV веку,

4. **Блажени Теофилакт, архиеп. охридски.** Рођен на острву Еврипу а васпитан у Цариграду код најзнаменитијих учитеља тога времена. Као клирик Велике Цркве изабран за епископа и послат, мимо своје воље, у Охрид, где је провео око 25 година (од прилике од 1082—1108). Хоматијан Охридски назива га „најмудријим архиепископом". Човек огромне учености, светске и богословске, утанчаног византијског укуса, меланхоличан и осетљив, Теофилакт се осећао међу Словенима у Охриду као изгнаник међу варварима. Написао Тумачења сва четири јеванђеља и других књига Новог Завета. То је најбоље дело те врсте после св. Златоуста, које се и дан-данас чита са великом коришћу. Од осталих његових дела позната су још: Писма, и Живот св. Климента Охридског. У старости св. Теофилакт се повукао из Охрида у Солун где је, како се мисли, и скончао свој земаљски живот и преселио се у блажену вечност.

Меланија богаташка
злата имала,
Ради Христа и спасења
ништим раздала.
Злато вреди ко са њиме
мудро тргује, И
небеско царство њиме
хитро купује.
Меланија богомољка
оста убога,
Ништа у свет не имаде
сем живог Бога. И без
злата — с Богом живим
богата поста;
Меланија говорила:
сам Бог је доста!
Меланија целитељка
муке цељаше, До
последњег издисаја
Бога хваљаше.

РАСУЂИВАЊЕ

Како су свети људи и свете жене умели мудро руковати богатством! Како су они земаљским благом вешто куповали вечна блага небеска! О како су они мало, мало ценили блага земаљска сама по себи! Као прашину и дим! Када св. Меланија похађаше свете оце пустињаке у Мисиру с намером, да им учини неку новчану помоћ, запрепасти се видећи њихово крајње презирање имања и богатства. Тако посети она некога пустињака Ефестиона, и не виде у његовој колиби ништа осим асуре, суда за воду, мало суха хлеба и једне сла-

нице. Знајући унапред, да старац неће хтети примити злата од ње, она уграби прилику и завуче у со у сланици неколико златника. Но када она беше на обратном путу чу, старца где трчи за њом и иза свег гласа виче да стане. Она стаде. Старац држаше на длану златнике и пружаше их Меланији говорећи: „Мени је ово непотребно, узми себи своје!" Меланија му рече: „Ако је теби непотребно, подај другоме." „У овоме месту", одговори он, „нико тога ни за што не потребује." Када Меланија не хте примити злато, старац замахну руком и баци златнике у реку, па се врати у своју келију.

У време куге у Цариграду нареди цар, да се сваки кужан одмах баца у море. Св. Зотик откупљиваше кужне и ношаше их у свој дом, и тамо их неговаше. Кад му неста новаца, он оде цару и затражи новаца, да купи за цара драгоценог бисера. Цар му даде, а он с тим новцем и даље куповаше кужне људе и неговаше их. Једнога дана упита цар Зотика за обећани бисер, а Зотик га одведе и показа му кужне људе у свом дому и рече: „Ово су, царе, живи бисери, које стекох трудом и новцем за спасење твоје." Разјарени цар осуди Зотика на смрт. Но Зотик пређе у вечни живот, а цар оста да испашта и каје свој грех.

СОЗЕРЦАЊЕ

Да созерцавам сабор (лик) покајника и покајница и то:

1. како они без знања или са знањем грешише против закона Христа,
2. како се покајаше, живот свој исправише, и закон Христов испунише,
3. како сад ликују у Царству Христовом, и нама својим молитвама помажу.

БЕСЕДА

о победи Јагњетовој

Ови ће се побити с јагњетом, и јагње ће их побиједити (Откров, 17, 11—14)

Радујмо се, браћо, и веселимо се победи Јагњетовој над свима зверовима. Лавове и тигрове и вуке и лисице и хијене и змије победиће јагње! Ко је то чуо и видео? Наше уши су то чуле, и наше очи су виделе. Јагње је Христос Господ, а зверови су сви противници Његови, видљиви и невидљиви. И у наше време Јагње односи победе, и убудуће, све до последњег дана, Јагње ће побеђивати. Победило је и побеђује и победиће све цареве и господаре земаљске са зверињом њуди, и њихове војске и најамнике, и прослављаче, и следбенике њихове. Такву силу има кротко Јагње Божје. О браћо моја убога, не бојте се, не устрашите се, не посумњајте: највећи Победитељ вођ је ваш, помоћник ваш, пријатељ ваш. Он се именује Јагњетом, да би нас научио, да будемо као јагањци: тихи, кротки, незло-

бни, трпељиви, готови на победоносну жртву и предани вољи Пастира свога. Кад је Бог с јагњетом, јаче је јагње од вука, силније од лава, умешније од змије и лисице. Но правда се не може познати нити победа коначна видети, док се оба света не узму у рачун. О браћо моја, кад оба света узмемо у рачун, ми познајемо правду вечну и победу бесмртну. Јагње побеђује, и само — Јагње.

О Исусе Господе, Царе над царевима, Победитељу у свима сукобима и борбама, Јагње Божје, кротко и милосрдно, учини и нас победоносним јагањцима. Теби слава и хвала вавек. Амин.

Крај и Богу слава.

Молишвама свих свеших Твојих, Господе Исусе Христе, Боже наш, помилуј нас. АМИН.

А З Б У Ч Н И К

светитељских имена и празника
У Житијама светих

Авакум, ђакон муч. 17. дсц.
Авакум, пророк 2. дсц.

Августин, сп. ипонски 15. јуна

Авда свсшт. муч. 31. марта
Авдија, пророк 19. нов.
Авсркијс Равноапосг. 22. окт.
Аврамијс и Марија 29. окт.
АврамиЈс Смолснски 21. авг.
Аврам и Лот 9 .окт.
Аврам Исак и Јаков 21. авг.
Автоном, свсшт. муч. 12. септ. Агапија, Хионија и Ирина 16. априла
Агапијс муч. и др. 15. марта
Агапи|с прсп. 1. марта
Агапит папа римски 17. априла
Агапит Псчсрски прсп. 1. Јуна
Агатансл преп. муч. 19. априла
Агатија муч 5. фебруара
Агатоклија, муч. 17. сспт.

Агатоник, Зосим и др. 22. авг.
Агатон, преп. 2. марта
Агатопод и Тсодул муч. 5. априла
Агсј пророк 16. дсц.
Агнија муч. 21. јануара Агрипина муч. 21. јуна Адријан и Евула, муч. 3. фебруара

АдриЈан и Наталија 26. августа
Акакијс сп. мслитин. 17. априла

АкакиЈе муч. 7. маја Акакијс Папучар, прсп. 1. маја Акакијс, прсп. 12. априла

АкакиЈС Синајски 29. нов.
Аквилина муч. 13. јуна
Акепсим, сп. нассонски 3. нов.
Акила, апостол 14. јула
Акилина, новомуч. //. сспт.

Акиндим и други 2. нов.
Аксентијс прсп. 14. фсбр.
Албан, муч. 23. авг.
Алсксандар сп. алек. 29. маја

Алсксандар сп. јсрусал. 12. дсц.
Алсксандар сп. коман. 12. авг.
Алсксандар и Ант. муч. 10 јуна
Алсксандар, Јов. и Пав. 30. авг.
Алсксандар, муч. 15. марта

Алсксандар, муч. 13. маЈа
Алсксандар Нсвски 23. иов.
Алсксандар, преп. 3. јуна
Алсксандар Сол. н. муч. 26. маја

Алсксије, мит. моск. 12. фсбруара
АЛСКСИЈС, човск Божји 17. марта

Ананија, апостол 1. окт.

АнаниЈс, Азар, и Мис. 17. дсц.
Анастасија Патр. прсп. 10. марта

Анастасија Римљанка 29. окт.
Анастасија Узорсшит. 22. дсц.
Анастасијс, муч. 25. окт.
Анастасијс, новомуч. 29. августа
Анастасијс прсп.муч. 22. јауара
АнастасиЈС Синаит, патр. 20. априла
АнастасиЈС Синајски, пр. 20. априла
Анатолијс, патр. цариг. 3. јула Англина — „Мајка Анг." $0. јула и 10. дсц.
Андрсј ап. Првозвани 30. нов.
АндрсЈ архисп. коитски 4. јула
АндрсЈ јуродиви *1*. окт.
Андрсј кнсз смолсн. 27. окт.
Андрсј преп. муч. 17. окт.
Андреј Стратилат 19 августа

Андрсј хиоски муч. 29. маја
Андроник апостол 17. маја
Андроник и Атанасија 9. окт.
Аниан, еп. алсксандријски 25. априла
Аникита и Фотијс, муч. 12. августа
Анин, чудотворац 18. марта
Анисија, муч. 30. дец.

Антиох, прсп. 24. дсц.
Антипа, сп. 11. априла
Антонијс Вслики 17. јан.

Антонијс, Јован и Евстатијс 14. апр.

АНТОНИЈС, муч. 9. августа.

АНТОНИЈС, патр. 12. фсбр.
АНТОНИЈС Псч. 10. јула
АНТОНИЈС Римљанин, прсп. 3. авг.
Антонина, муч. 1. марта
Антонин, муч. 13. нов.

Антим, свсшт. муч. 3. септ.
Антуса, муч. 22. авгу.
Антуса, прсп. 27. јула
Анувијс, прсп. 5. Јуна
Аполин, св.муч. 23. јула

Алолонијс, муч. 29. нов.
АПОЛОНИЈС, прсп. 31. марта
Антиох, преп. 24. ссптсмбар
Антонин, муч. и др. 13. нов.
Аполонијс, муч. 29. нов.

Аполос, Лукијан и Климснт 10. сспт.
Аргира, новом. 30. априла
Ардалион Глумац, муч. 14. апр.
Арста, муч. 24. окт.

Арста Псчсрски 24. окт.
Ариадна, муч. 18. сспт. Аристрах, Пуд и

Алимпијс Иконописац 17. авг.

Алимпијс Столпник 26. нов.

АлЉсј апосгол 26. маја АлфсЈ,
Филадслф, Кирил 10. маја
Амвросијс, еп. мсдиол 7. дсц.
Амон Мисирац 4. окт.

Амон, прсп. 2, 10. јануара
Аморсјски муч. 6. марта
Амос пророк 15. јуна
Амфијан и ЕДССИЈС 2. априла
Амфилохијс Иконијски 23. нов.
Ана и Јован 13. јуна
Ана, матср Самуилова 9. дсц.
Ана, мати св. Богородицс 25. јула

Ана, прсп. 28. нов.

Трофим 15. априла Аристовул, ДимтрИЈан
и Атанас. 20. јуна

Арсснијс архисп. пСћки 28. окт.
Арсснијс Вслики 8. маја
Арсснијс сп. крф. 19. |ан.
АрссниЈС Комсљски 24. авг.

АрссниЈс Трудољ 8. маја
Артсмијс Всл. муч. 20. окт.
АртсмиЈс правсдни 20. окт.
Артсмон, сп. Сслсв. 24. марта
Артсмон свсшт.муч. 13. апр.
Архслаја, Тскла и Сузана 6. јуна
Апфија 19. фсбр.
Арчил, цар 21. сђсбр.

Аскалон, муч. 20. маја

I

Астијс, свсшт.муч. 4. јуна

Атанасијс Атонски 5. Јула
Атанасијс Брестовски з. септ.
АтанасИЈС Вслики 18. јануара и 2. маја
АтанасиЈС Затворник 2. дсц.
Атанасијс Мст. прсп. 20 апр.
АтанасиЈС муч. 7. јан.
Атанасијс, патр. цар. 28. окт.
АтанасиЈа, прсп. 12. априла
Атиногсн, сп. 16. јула
Антиногсн, муч. 16. јула

Африкански мученици 8. дсц.
Ахија Пророк 12. нов.
Ахил, сп. 15. маја
Ахмсд, новомуч. 24. дсц.

Бснсдикт, прсп. 14. марта

Бидзан, кнез грузин 18. сспт.
Благовсст 25. март
Богојавл>ењс 6. јан.
Бојан, кнсз Буг. 28. марта
Боижђатијс и Аглаида 19. дсц.
Бонисратијс Милостиви 19. дсц.
Борис и Гљеб 2. маја

Вавсдсњс 21. нов.
Вавила свсшт.муч. 24. јануара
Вавила свсшт. муч. 4. септ.
Вадим прсп. муч. 9. апр.
Валснтин свсшт. муч. 30 јула

Вар муч. 19. окт.
Варвар, муч. 6. маја
Варвар, разб. 6. маја
Варвара, всл. муч. 4. дсц.
Варлам и Јоасаф 19. нов.

Варлам, муч. 19. нов.
Варлам Хутински 6. нов.
Варсонуфијс и Јован 6. фсбр.
Варсонусријс, прсп. 29. фсбп.
ВартоломеЈ, ап. 11. јуна и /5. авг.
Варух, пророк 28. сспт.

Васа, муч. 21. авг.
Васијан, сп. 10. јуна
Васијан и Јона 12. јуна
Васијан, преп. 10. окт.
Василија, муч. 29. авг.
Василије Всл. 1. и 30. јан.
ВасилиЈС, сп. 26. апр.
ВасилиЈС, сп. 22. марта Василијс Исповедник 28. фсбр.
Василијс Исповсдник 12. апр.
Василијс и Тсодор Псч. 11. авг.
Василије Моск. 2. авг.
ВасилиЈС Нови, прсп. 26. марта
ВасилиЈС Острошки 29. априла

Василиса, дсвица муч. 3. сспт.

Василиса и Анастасија 15. априла
Василиск, муч. 22. маја Вацлав, краљ чсшки 28. сспт.

Всниајмин, ђакон 13. окт.
Всра, Нада, Љубав и Софија 17. сспт.
Всроника, св. 12. јула
Виксптијс, ђакон 11 нов.

Гаврил, арх. 26. марта и 13. јула
Гаврил Лссновски 15. јан.
Гаврил, патр. српски 13. дсц.
Гајанија, муч. 30. сспт.
Галактион и Епистима 5. нов.
Гсдсон, прсп. муч. 30 дсц.
Гсмсл, муч. 10. дсц.
Гснадијс, арх. новг. 4. дсц.
ГснадиЈе Ватопедски 16. нов.

ГснадиЈС, новг. 4. дсц.
ГснадиЈС, шгп). цар. 31. авг.
Гсмсл, муч 10. дсц.
Гсновсва 3. јан.
Георгијс, всл. муч. 3. нов.
Гсоргијс Ивсрски 30. јуна
ГсоргиЈс Исповсдник, 7. апр.

Гсоргијс Лимниот 24. авг.
Гсоргијс Нови Јањанин 17. јан.
ГсоргиЈс Синаит 11. марта
Гсргијс Хозсвит 8. јан.
Гсрасим Нови, прсп. 20. окт.
Гсрасим, прсп. 4. марта

Гсрман, патр. цариг. 12. маја
Гликсрија, муч. 13. јула

Голиндуха, муч. 12. |ула
Гордијс, муч. 3. јан.
Гормиздас, муч. 8. авг.
Григоријс Акрагантски 23. нов.

ГригориЈС, бог. 25 и 30. јан.
ГригориЈС Двојсслов 12. марта
Григоријс Дскаполит 20. нов.
Григоријс, сп. јсрмснски 30. сспт
Григоријс, сп. ниски 10. јан..
Григоријс, сп. омирит. 19. дсц.

ГригориЈС, сп. охридски 8. јан.
Григоријс Лаврски 1. окт.
ГригориЈС Палама 14. нов.
Григоријс, пат. ант. 20 апр.
Григоријс Син. 7. апр. и 8. авг.
ГригориЈс Ћутљиви /. дсц.

ГригориЈС, чуд. нсоксс 17. нов.
Гуријс, Самон и Авив 15. нов.

Давид Гарсцијски 27. маја
Давид и Константин 2. окт.
Давид, разбојник, прсп. 6. сспт.
Давид Солуњанин 26. јуна
Давид, цар груз. 26. јан. Давид, цар, Псалмист 31. дсц.
Дада и Говдслај 29. сспт.
Давид Габровски 16. јан.
Дамаскин, прсп. муч. 13. нов.
Дамјан, Јсрсмија и Матсј 5. окт.
ДамЈан, преп. /3. фсб. Данило, архисп. српски 20. дсц.

Данил Псрсјаславски 7. апр.
Данил, прсп. 17. дсц.

Данил, пророк 17. дсц.
Данил Скитски 7. јуна
Данил Столпник 11. дсц.
Данил Тасоски 12. сспт.
Дванасст муч. 16. фсбр.

Виктор, Зотик
Викторин, сп. п
Виктор и Стсфа
Виктор, муч. 23
Вмсарион, архи
Висарион, прсп.
Виталијс, прсп.
Витлсјсмски му
Вит, муч. 15. ју
српски 22. маја

Владимир, кнсз

Владислав, крал
Власије, свсшт.
Вукол, сп. 6. фс

J

4

Дионисије прсп. 25. јуна

Дометије муч. 7. авг.
Домна, муч. 28. дсц.
Доминика 8. јан.
Донат, сп. 30 апр.
Доротеј, сп. тирски 5. јуна
Доротеј Мисирски, прсп. 16. септ
Доротеја, муч. 6. феб.
ДОСИТЕЈ, прсп. 19. фсб.
Дросида свста 22. марта
Други вас. сабор 22. маја
Дула, преп. муч. 15 јуна

Ђорђе, всл. муч. 23. апр. и 3. нов.
Ђорђе Кратовац, муч. 11. фсбр.

Еварест, прсп. 26. дсц.
Евгеније, прсп. муч. 24. дсц.
ЕВГЕНИЈСКИ муч. 22. фсб.
Евдокија, прсп. муч. 1. марта
Евдоксије, муч. 6. септ.
Евдоким Ватопедски 5. окт.
Евдоким св. 31. јула
Евлалије сп. 30 авг.

Евлалије муч. 22. авг.
Евлампије и Евлампија 10. окт.
Евменије, еп. Гортински 18. септ.
Евнух царице Кандак 4. јан.
Евод, апостол 7. септ.
Евпл, муч. 11. авг.
Евпраксија, прсп. 25. јул
Евпсихије, муч. 7. сеп. и 9. апр.
Евсевије, муч. 24. апр.
ЕВСЕВИЈЕ прсп. 15. фсб.

Евсигније муч. 5. авг.
Евстатије, арх. ант. 21. фсб.
ЕвстатиЈе Плакида 21. септ.
Евстохије, Гај, и прочи 23. јун
Евстратије, Аксентије, Евгеније, Мардарије и Орест 13 дсц.
Евстратије Псч. 28. март
ЕвстратиЈЕ, прсп. 9. јан.
Евхимон 14. март
Евталија, муч. 2. март
ЕВТИХИЈЕ, патр. цар. 6. април
ЕВТИХИЈЕ, свешт. муч. 24. авг.
Евтропије, Клеоник и Василиск 3. март
Екатерина, всл. муч. 24. нов.
Елазар, првоствешт. 2. септ.
Елевтерије, свешт. муч. 15. дсц.
ЕЛЕЗВОЈ, цар. 24 .окт.
Елије прсп. 14. јул
Еликонида муч. 28. мај

Елпидије и др. мучен. 14. нов.
Емилијан Доростолски 18. јун
Емилијан Кизички 8. авг.
Емилијан Тревијски 18. авг.
Емилијан прсп. 7. март
Емилија св. 8. мај
Енен, Нирен и Пен 20. јан.
Епиктет и Астион. 7. јул
Епифаније кип. 12. маЈ
Еразмо ох. 2. јун
Еразмо псч. 24. фсб.

Ермије муч. 31. мај

Ерминигелд муч. 1. нов.
Ермил и Стратоник 13. јан.
Ермолај, свешт. муч. 26. јул
Есепер, Зоа и прочи 2. маЈ
Ес |)имиЈа, в. м. 11. јула и 16. септ.

Закарије, патр. јер. 21. фсб.

Захарије, прсп. 24. март
ЗахариЈа, пророк, отац Претечин 5. септ.
Зачеле св. Анс 9. дсц.
Зер Јаков, 26. авг.
Зинаида, муч. 11. окт.
Зиновије и Зиновија 30. окт.
Злата, муч. 13. окт.
Зоа и Фотинија 13. фсб.
Зографски мученици 10. окт.
Зосим, сп. 4. јун
Зосим муч. 19. јун

Зосим, преп. 4. апр.

Зосим, пустињак муч. 19. септ.

Зосим фин. 9. јун.
Зотик, преп. муч. 31. дсц.

Ија, муч. 11 септ. Игњатије
Богоносац 20. дсц.
ИгњатиЈЕ сп. Ростовски 28. мај
Игњатије, новомуч. 20. окт.
ИгњатиЈЕ, патр. цариградски 23. окт.
Игор кнез 5. Јун
Иларије сп. 14. јан.

Илларион Велики 21. окт.
Илларион, сп. мегленски 21. окт.
Илларион Нови 6. јун
Илларион Нови, прсп. 28. март
Илларион, прсп. муч. 20. септ.
Илија Калавријски 17. авг.
Илија Мисирски прсп. 3. нов.
Илија Муромец 19. дсц
Илија патр. 20 јул.
ИлиЈа пророк 20. јул.

Илиодор, муч. 19. нов.
Индијски, мученици 27. нов.
Инокентије Иркутск 26. нов.
Ипатије, еп. сфески 21. септ.
Иполит, римски 30. јан
Иполит муч 13. авг.
Ираида муч. 23. септ.
Ираклије муч. 18. мај
Ирина всл.муч. 5. маЈ
Ирина царица 13. авг.
Иринеј, сп. 23. авг.
ИринеЈ сп. ер. 26. март
Иродион аиостол 7. ап.
Ирон фил. 10. авг.
Иса, сп. циклански 2. дсц.
Исак Сирин 28. јан.
Исак Сирин др. прсп. 12. април
Исаија отш. 3. јун

ИсаиЈа пр. 9. мај
Исакије исп. 13. мај
Исакше псч. 14. феб.
Исак Јерменски 20. нов.
Исидора јуродива 10. мај
Исидор муч. 14. мај
Исидор Пелусиот 4. фсб.
Исидор Рост. 14. маја
ИСИХИЈЕ јер. 28. марта
Исихије посник 5. марта
Исихше Хоривит 3. окт.
Исус Навин 1. септ.

Јакинт, муч 3. јула
Јаков Алфеј св, апостол 9. окт.
Јаков Боровицки 23. окт.
Јаков, брат Господњи 23. окт.
Јаков, сп. Нис. 13. јан.

Ес зросин прсп. 11. септ.
Ес)росинија 23. мај
Е( )росини|а, прсп. 25. сспт.
Е( )росини|а Суздаљска 25. сспт.

Закхсј ап. 20. апр.

Јаков, сп. 21 марта
Јаков Завсдсјсв 30 апр.
Јаков, исп. 24. маота
Јаков Отшслник 26 нов.
Јаков Персијанац 27. нов.

Јаков посник 4. марта

Јаков, прсп. муч. с учсн. 1. нов.

III ----------

Јанићије Дсвимки 26. апр.
Јануарије свешт.муч. 21 апр.
Јасон, Сосипатар и Ксркира 28. апр.
Јсвссвије сп. Самосат 22. Јуна
Јсвстатије арх. срп. 4. јан.
ЈсвстатиЈе војник 28. јула
ЈсвстатиЈС мум. и други 20. нов.
ЈсвстатиЈС Мцхстски 29. јула
Јсвтимије вел. 20. јан.
ЈСВТИМИЈС, сп. сардијски 26. дец.
Јсвтимије и Нсосрит 9 нов.
ЈСВТИМИЈС Нови, прсп. 15. окт.
ЈСВТИМИЈС прсп. 22. марта
Јсзскиљ, пророк 21. јула
Јслсна кнсгиња 11. јула
Јслисавста прсп. 24. априла
Јслиссј пророк 14. јуна
Јсрсмија пророк 1. маја
Јсрма апостол 31. маја
Јсрон, муч. 7. нов.
ЈсротсЈ Пслопон. прсп. 13. сспт.
ЈсротсЈ, свсшт. муч. 4. окт.
Јссјзрсм патр. ант. 8. јуна
Јсфрсм патр. српски 15. јуна
Јсфрсм Псчсрски 28. јан.
Јсфрсм Сирин 28. јан.
Јоаким и Ана 9. сспт.
Јоаким Остроговски 16. авг.
Јоана мироносица 27. јуиа
Јоаникије Велики 4. нов.
ЈоаникиЈС патр. српски 3. сспт.
Јоасаћ, прсп. муч. 26. окт.
Јоасаф, царсвић 19. нов.
Јован Албанац, новомуч. 23. сспт.
Јован арх. новгород. 7. сспт.
Јован Встхопешчерник 19. апр.
Јован Војник 30. Јула
Јован Вологодски 19. маја
Јован Готски 19. маја
Јован Дамаскин 4. дсц.
Јован Дскаполит 18. апр.
Јован сгз. 31.јула
Јован Злат. 27. и 30. јан. и 13. нов.
Јован исп. 27. апр.
Јован Јањин 18. апр.
Јован, јеванђ. 8. маја и 26. сспт.
Јован, Јсвтимије и прочи 13. маја
Јован Калфа 26. фебр.
Јован Касиан 29. фсбр.
Јован Колов 9. нов.
Јован Критски, н. муч. 15. сспт.
25 маја, 24. јуна, 29. авг. и 23. сспт.
Јован Кукузсљ 1. окт.
Јован Крушчник 15. јан.
Јован Лсствичник 30. марта
Јован Милостиви 12. нов.
Јован, митр. свхаитски 14. јуна
Јован митр. кај. 31. авг.
Јован Нови Сочавски 2. јуна
Јован отшелник 19. јуна
Јрван, пос. патр. цариградски 2. сспт.
Јован преп. 20. марта
Јован прозорљиви 27. марта
Јован Психаит 26. маја
Јован пуст. 29. марта
Јован Рилски 18. авг.
Јован схолас. 21. фсбр.
Јован Ћутљиви 3. дсц.
Јован Устјужки 29. маја
Јован Хозсвит 3. окт.
Јов Блажени 6. марта
Јов многострадални 6. маја
Јоил пророк 21. дсц.
Јона архисп. новгород. 5 .нов.
Јона митроп. 31. марта
Јона, презвитср 22. сспт.
Јона пророк 22. сспт.

Јордан новомуч. 2. фсб. Јосисђ
Ариматсјски 31. јула Јосио еп.
алавердски 15. сспт. Јосис) новомуч.
4. фсб. Јосис) Пссмописац 4. апр.
Јосио Правсдни 31. дсц. Јувсналије,
патр. јср. 2. јула Јувсптин и
Максимин 5. сспт. Јуда ап. 19. јуна
Јулија дсвица 16. јула

Јулија и Јулијан прсп. 2. јуна
ЈулиЈана са 630 муч. 21. јуна Јулијан
и Дидим 18. окт. Јулијан Дал. 28.
јула Јулијан и Василиса 8. јан.
Јулијан сп. ксном. 13. јула Јулијан
Еуфратски 18. окт. Јулијан,
Маркијан и пр. 9. авг. Јули_јан, муч.
са 40 друг. 12. септ. Јулијан
Подагрик 27. фсб. Јулијана дсв. о.
јула ЈулиЈан Тарсанин 19. окт.
Јулита муч. 31. јула Јустинијан, цар
14. нов. Јустин муч. 1. јуна Јустин
фил. 1. Јуна.

Калија св. 12. фсб.
Калиник муч. 29. јула
Калиопије муч. 7. апр.
Калист муч. 22. нов.
Калист, патр. цар. 20. јуна
Калистрат, муч. 27. сспт.
Калишка Божја Матср 2. и 8. сспт.
Карсјски, прсп. муч. 5. дсц.
Карион и Захарије 5. дец
Карп ап. 26. маја
Карп и Папила 13. окт.
Касиан Јован 29. фсб.
Калсстин папа 8. апр.
Кссаријс св. 9. марта
Кстсвана муч. 13 септ.
Кизички муч. 29. апр.
Кијсво псч. свст. сабор 21. сспт.
Кикилија, муч. 22. нов.
Кипријан сп. кар. 31. авг.
Кипријан и Јустина 2. окт.
КиприЈан, митр. кијсв. 16. септ.
КиприЈан Нови 5. Јула
Кириакија 7. јуна
Кириак Отшслник 29. септ.
Кир и Јован 31. јан.
Кирик и Јулита 15. јула
Кирил, арх. алск. 9. јуна
Кирил, арх. јерусал. 18. марта
Кирил БЈСЛозсрски 9. јуна
Кирил сп. Гортински 9. јула
Кирил, сп. катански 21. марта
Кирил и Мстодије 11 маја
Клсопа, Тсрције и др. 30. окт.
Климснт ох. 27. јула
Климснт сп. анкирски 23. јануара
Климснт, сп. римски 25. нов.
Кодрат, апостол 21. сспт.
Кодрат Коринтски 10. марта
Кодрат Никомидијски 10. марта
Козма Зографски прсп. 22. сспт.
Козма и.ДамЈан 1. Јула, 17. октобра и 1. нов.
Козма Мајумски 12. окт
Козма равноап. 4. авг.
Козма Шкопац 3. авг.
Конкордије муч. 4. јуна
Конон Баштован 5. марта
Конон и Конон 6. марта
Конон Исавријски 5. марта
Константин, сп. синад. 26. дсц

Константин митроп. кај. 5. јуна
Константин нов.мум. 2. јуна

Константин цар и Јслена 21. маја
Корнилијс Псрсјаслав 22. јула
КорнилиЈс Сотник 13. сспт.
Корнут свешт. муч. 12. септ.

Крисксит 13. априла
Критских 10 муч. 23. дсц.
Крстовдан 14. сспт.
Кссниј прсп. 24. јан.
Кссифонт и Марија 26. јан.
Купјат. Божја Мат. ик. 14. нов.

Кукша и Пимсн 27. авг.

Лав, еп. Катански 20. фсб.
Лав папа, римски 18. фсб.
Лаврсптијс апхиђ. 10. авг.
ЛаврсптиЈС Псчерски 29. јан.

Лазар Галасијски 7. нов.
Лазар кнез, муч. 15. јуна

Лазар Нови муч. 23. апр. Лазар
Чствороднсвни 17. окт.

Лампад прсп. 5. јула
Лсвкијс, сп. 20. Јуна ЛСВКИЈС, Тирс
и Калн. м. 13. окт.

Лсонид муч. и др. 16. апр.
Леонид муч. 22. апр. Лсонид
Устнсдумски 17. јула

Леонила 16. јан.
Лсонтијс 18. јуна
Леонтијс Никоп. муч. 10. јула
ЛСОНТИЈС Прозорљиви 18. јуна
Лидска Божја. матср 26. јуна
Лонгин, муч. 16. окт.
Лонгин, прсп. 16. окт.
Лот, правсдни 9. окт.
Лот, прсп. 22. окт.
Луарсаб кнсз муч. 21. јуна
Лука и Никола 24. апр.
Лука Јсванђслист 18. окт.
Лука Јсладски 7. фсбр.
Лука Столпник 11. дсц.
Лукијан Антиохиј. муч. 15, окт.
ЛукиЈа муч. 6. јула
Лукијан свсшт. муч. 3. јуна
Лукилијан, муч. и др. 3. јуна
Луп. муч. 23. августа
Луција, муч. 13. окт.

Људмила, муч. 16. септ.
Маврикијс са 70 војн. 22 фсбр.
МаврикиЈС, цар 28. нов.
Макавеј 1. авг.
Макаријс Алсксандар 19. јан.
Макаријс Вслики 19. јан.
МакарИЈС, прсп. муч. 6. окт.

Марија прсп. 12. фсб.
МариЈа Тарсијска 14. сспт.

Марина муч. 17. јула
Марин и Астсријс 7. авг.
Марин и Марта 6. јула
Марин муч. 17. марта

Марксла муч. 22. Јула
Марксл сп. Апамсјски 14. авг.
Марксл и Касијан 4. сспт.
Маркелин папа 7. јуна
Маркел папа 7. јуна

Марксл Сирин, прсп. 29. дсц.
Маркијан и Мартиријс 25. окт.
МаркиЈан Кирски 2. нов.

МаркиЈан 10. јан.
Марко, Аристарх и Зинон 27. сспт.
Марко арх. сфсски 19. јан.

Марко, гробар и Тсофил 29. дсц.
Марко сп. арстусијски 29. марта
Марко јсван. 25. априла

Марко, пастир 28. септ.

Марко подвижник 5. марта
Марко Трачсвски 5. априла
Марта Дивногорска 4. Јула

Марта и Марија 4. јуна
Марта, Марија и Ликарион 6. фсбр.
Мартин, сп. турски 12. окт.

Мартин и Ираклијс 5. маја
Мартинијан прсп. 13. фсб.
Мартин папа 14. априла
Марут св. 16. фсб.
Мастридија, дсвица 24. нов.
Мастридија прсп. 7. фсбр.
МатсЈ јсванђслист 16. нов.
Матија апостол 9. авг.
Матрона муч. 27. марта
Матрона, царигр. прсп. 9. нов.
Мсланија, прсп. 31. дсц.
МСЛСТИЈС, арх, ант. 12. фсбр.
МСЛСТИЈС Стратилат 24. маја
Мслитон, еп. сард. 1. апр.
Мслхисздск цар 22. маја
Мсмнон чудотв. 29 апр.
Мснигнос, муч. 22. нов.
Мсркурије, всл. муч. 24. нов.
Мстодије сп. патарски 20. јуна
МСТОДИЈС патр. цар. 14. јуна
Милутин, краљ српски 30. окт.
Мина, всл. муч. 11. нов.

Мина, Ермогсн и Евграф 10. дсц.
Минодора, Митродора и Нимфодора 10. сспт.
Миракс, муч. 11. дсц.
Мирон Критски 8. авг.
Мирон прсзвитср 17. авг.
Миропија, муч. 2. дсц.
Митрофан Воронсжски 23. нов.
Митросран патр. цар. 4. јуна

Максдонијс прсп. 24. јан.
Макаријс Солонски 14. сспт.

Максдонијс, Татијан и Тсодул 12. сспт.

Макрина прсп. О. јула
Макрина св. 30. маЈа
Макровијс и ГордиЈан 13. сспт. Максим Грк 21. јан. Максим, Дада и Квинтилијан 28. апр.

Максим Капсокалива, 13. Јан.
Максим Исповсдник 21. јан.
Максим дсспот и арх. 18. јан.

Малахијс пропок 3. јан.
Малх прсп. /6. марта

Мамант, муч. 2. сспт.
Мануил, Савсл и Исм 17. јуна
Мар прсп. 25. јан.
Марија Египћанка 1. априла
Марија Магдалина 22. јула
Маријамна св. 17. фсб. Марија Палсстинска 29. сспт.

Михаил, арх. о. сспт. и 18. нов.

Михаил Борис цар 2. маја
Михаил, ВОЈНИК 2/. нов.

Михаил сп. синадски 23. маја
Михаил и Тсодор 20. сспт.
Михаил Јуродиви 11. јан.
Миахил Малени 12. јула

Михаил, митр. кијсвски 30. сспт.
Михаил прсп. муч. 23. маја
Михсј 1 пророк 5. јан.

МИХСЈ пророк 14. авг.
Млскопитатслница икона 12. јан.

Модсст, патр. царигр. 18. дсц.
Мојссј Боговидац 4. сспт.
МОЈССЈ Мурин 28. авг.
МОЈССЈ Угрин 26. јула
Моки|с свсшт. муч. 11. маја
Муза дсвица 16. маја

Назарије, Гсрвасије и Протасијс 14. окт.

V ----------

Нан Солунски, муч. 29. маја

Наркис патр. јср. 7. авг.
Натанаил, прсп. 27. нов.
Наум Охридски, 23. дсц. и 2().јуна
Наум, пророк 1. дсц.
Нсдсља всл.муч. 7. јула
Нсктаријс Битољ. прсп. 5. дсц.

НектариЈС, патр. цариградски 11. окт.
Нсктаријс прсп. новомуч. 11. јула
Нсофит муч. 21. јан. Нсрукотв. икона Г.И. Христа 16. авг.
Нсстор Лстописац 27. окт.
Нсстор, муч. 27. окт.
Нестор св. муч. 28. фсбр.
Никандар муч. 15. марта
Никандар, свешт. муч. 4. нов.
Никита Готски муч." 15. сспт.
Никита сп. рсмссиј. 24. јуна
Никита Исповсдник 3. априла
Никота ново.муч. 4. априла
Никита Псчсрски 31. јануара
Никита Столпник 24. маш
Никита Угодиик Божји 9. сспт.
Никита халкид. исп. 28. маја

Никифор муч. 9. фсбруара
Никифор патр. цар. 13. марта

Никифор, патр. цар. исп. 2. јуна
Никифор прсп. 4. маја
Никодим архисп. псћ. 11. маја
Никодим Елб, нов.муч. 11. јула
Никола, војвода 24. дсц.
Никола, сп. патарски 6. дец.
Никола Критски исп. 4. фсбр.
Никола Караман, муч. 6. дец.
Никола Мистик 16. маја
Никола новомуч. 16. маја
Никола Пантоп. нов. муч. 23. сспт.
Никола Хиоски, муч. 31. окт.

Никола Хрисовсрг 16. дсц.
Николај Мирл. о. дсц. и 9. маја

Николај Новогор. јур. 27. јула
НиколаЈ Псовски јур. 28. фсб.
Никомид. муч. (1003) 7. фсбр.
Никомид 20.000 муч. 28. дсц.

Никон Печсрски прсп. 23. марта
Никон ПокаЈанијс 26. нов.
Никон Радонсжски 17. нов.
Никон свсшт. муч. 23. марта
Никон Сухи 11. дсц.
Нил Калабријски, прсп. 26. сспт.
Нил Мироточиви 12. нов.
Нил Синајски 12. нов.
Нил Сорски 7. апр. Нил Столбснски 7. дсц.

Нина груз. св. 14. јан
Нифонт сп. новгород. 8. апр
Нифонт патр. цар. 11. авг.
Нисронт прсп. 14. јуна
Нона св. 5. авг.
Нон, еп. илиопољски 10. нов.

Обрсзањс Господа 1. јан.
Одигитрија икона 26. јуна

Павле ап. 29. јуна
Павлс и Јулијана 4. марта
Павлс Ксиропотамски 28. јула
Павлс Латријски 15. дец.
Павлс лскар 28. јуна
Павлс нсвољник 3. апр.

Павлс, патр. цариград. 6. нов.
Павлс Прспроста 4. окт.
Павлс Тивсјски 15. јан.
Павлин сп. нолски /3. јан.
Пад Цариграда 29. маја
Пајсијс Вслики 19. јуна
ПаЈСИЈС и Исаија 18. јула
ПаЈсијс Срп., прсп. муч. 17. дец.
Павладијс прсп. 28. јан.
Памво прсп. 18. јула
Панкратијс сп. тавром 9. јула
ПанкратиЈс муч. *XI.* маја
Пансофијс муч. 15. јан.
Пантслсјмон всл.муч. 27. јула
Панхаријс 19. марта

Папијс сп. јсрапољски 22. фсб.

Парамон, муч. 29. нов.
Параск. Пстка пр. муч. 26. јула и 28. окт.

Пард, отшслник 15. дсц.
Партенијс сп. Лампсак. 7. фсб.
Партснијс пат. цар. 24. марта
Пасикрат и Валснтин 24. апр.
Пасипрат и др. муч. 25. маја
Патапијс, прсп. 8. дсц.
Патсрмутијс и Коприје 9. јула
Патрицијс сп. бруски 19. маја
Патров и др. апостоли 5. нов.
Патроклс муч. 17. авг.
Пас знутијс Боровски 1. маја
Пас жутије Исповедник 11. сспт.
)нутиЈс Ксфалас 25. фсб.
Пас
Пас жутиј, муч. 25. сспт.
)нутијс преп. 25. нов.
Пас
Пас)нути|с преп. 27. марта

Пахомијс Вслики 15. маја

ПахомиЈС прсп. муч. 21. маја

Псвсип, Елсвсип и Малсвсип 16. јан.
Пелагија, дсвица муч. 8. окт.
Пслагија муч. и др. 25. марта
Пслагија, покајница 8. окт
ПелагиЈа Тарсанка 4. маја
Псрпстуа муч. и др. 1. фсбр.
Пстар Авссаламит 12. јан.
Пстар ап. 29. јуна
Пстар ап. "веригс" 16. јан.
Пстар Атонски 12. јуна

Пстар Галатијан 1. фсб.
Петар Дамаскин 9. фсб.
Пстар, Дионисијс и др. 18. маја
Пстар, сп. алсксандар 25. нов.
Пстар Коришки 5. јуна
Пстар Милостиви 22. сспт.
Пстар, митр. руски 21. дсц.
Пстар патрициЈС 1. јула

Пстар цар бугарски 30. јан.
Пстар царсвић 30 јуна Пстар Цстињски 18. окт.

Олимп и др. апостоли 10. нов.

Олимпијада ђакониса 25. јула
Онисим апостол 15. фсбр.
Онисифор, апостол 7. сспт.
Онисифор и Порфиријс 9. нов.
Онуфрије Вслики 12. јуна
ОнуфриЈС прсп. муч. 4. јан.

Орснтијс и др. муч. 24. јуна
Орсст, муч. 10. нов

Ор прсп. 7. августа
Осија сп. кордовски 27. авг.
Осија, пророк 17. окт.
Оци грузиЈски 7. маја Оци
Синајски и Раитски 14. јан.

Пстка — Парасксва прсп. 14. окт.
15000 псрсијских муч. 16. јула
Пс* . бог. Сабор 28. авг.
Пиамука св. 3. марта
Пимсн Вслики 27. авг.

Пимсн Многоболсзни 7. авг.
Пимен Палсстински 27. авг.

Пинуфријс, прсп. 27. нов.
ПИОНИЈС муч. 11. марта
Пиор прсп. 17. јуна
Плакида, царица 14. сспт.
Платон, муч. 18. нов.
Пајас св. Бог. 31. авг.

Покров Св. Богородицс 1. окт.
Полисвкт муч. 9. јан.
Полисвкт патр. цариг. 5. фсб.
Поликар Псчсрски 24. јула
Поликарп свсшт. мум. 23. фсбр.
Полихронијс сп. вав. 30. јула
ПолихрониЈС, мум. 7. окт.
ПонтИС муч. 5. авг.
Порхиријс сп. газки 26. фсб.
Порфиријс муч. 15. септ.
Потин сп. лионски 23. авг.
Потит муч. 1. јула
Почајсвска Бож. Матср 8. сспт.
Први вас. сабор 29. маја
Прсображсњс о. авг.
Прокcс и Мартинијан 10. апр.
Прокл и Иларијс 12. јула
Прокл, патр. царигр. 20. нов.
Прокопијс всл.муч 8. јула
Прокопије Декаполит 27. фсб.
Прокопије јуродиви 8. јула
ПрокопиЈе Чсх 1. априла
ПротсрИЈе свсшт.муч 28. фсб.
Прохор Лободник 10. феб.
Прохор,Никон,Тимон,Пармсн ап. 28. јула
Прохор Пчињски 19. окт.
Публијс прсп. 25. јан.
ПублиЈС свсшт.муч. 13. марта
Пулхсрија, царица 10. сспт.

Разумник, муч. 12. дсц. Риза
Г.И.Христа 10. јула Риза Св.
Богор. 2. јула Рипсимија, муч.
30. сспт. Рождство Св. Богород.
8. сспт. Рождство Христово 25.
дсц. Роман и Варул, муч. 18.
нов. Роман и др. муч. 29. јан.
Роман Слаткопојац 1. окт.
Роман прсп. муч. 16. феб.
Роман Чудотворац 27. нов.
Ромил, муч. 6. сспт. Ромил прсп.
16. јан.

Сабор св. ап. 30. јуна Сабор Св.
Богородицс 26. дсц. Сава арх.срп. 14.
јан. и 27. апр. Сава II арх. срп. 8. фсб.
Сава Готски 15. апр. Сава Освсштани 5.
дсц. Сава Псковски 28. авг. Сава
Сторожсвски 3. дсц. Сава Стратилат 24.
апр. Саваитски прсп. муч. 16. маја
Саватијс и Зосим Соловсцки 17. апр.
СаватиЈс Соловецки 27. септ. Савин муч.
16. марта Садок муч. 20. фсб. Саломија
мироносица 3. авг. Сампсон
Страноприм. 27. јуна Самуил пророк *20.*
авг. Сара Мисирска преп. 13. јула Свстс
три женс 10. сспт. „Свих жалосн.
радост" 24. окт. Ссвастија, муч. 24. окт.
СсвастиЈан, муч. 18. дсц. Ссвир
прсзвитср 27. јуна Ссвиријан, муч. 9.
сспт. Ссдамдссст ап. 4. јан. Ссдамдссст
муч. 5. сспт. Ссдам отрока у Ефссу 4.
авг. Ссдми Вассљ. сабор 11. окт.
Сснуфијс преп. 28. јуна Ссрапион прсп.
21. марта Ссрапион Синдонит 14. маја
Ссрасћима муч. 29. јула Ссрасрим
саровски *2.* јан.

Ссргијс и Вакх 7. окт.
Ссргијс Малопинсжски 16. нов.
Ссргијс Радонсжски 25. сспт.
Ссрид Прсп. 13. авг.
Сила, Силуан и др. ап. 30. јула
Силвсстар сп. римски 2. јан.
Силуан сп. газки 4. маја
Силуан прсп. 15. маја
Симсон ап. 27. априла
Симсон Богопримац 3. фсб.
Симсон Боси 19. апр.
Симсон Встхи 26. јан.
Симсон Дивногорац 24. маја
Симсон сп. Псрсијски 17. априла
Симсон и Јован 21. јула
Симсон Мстафраст 9. нов.
Симсон Мироточиви 13. фсб.
Симсон нови богослов 12. марта
Симсон Столпник 1. сспт.
Симсон Зилот ап. 10. маја
Симон, прсп. 28. дец.
Синклитикија прсп. 5. јан.
Сира муч. 24. авг.
Сисојс Вслики 6. јула
Созонт, муч. 7. сспт.
Солохон 17. маја
Состсн и др. апостоли 8. дсц.
Сосћонијс, пророк 3. дсц.
Се^фронијс, арх. кипар. 9. дсц.
СосрронИЈС патр. Јср. 11. марта
Спиридон и Никодим 31. окт.
Спиридон Чудотворац 12. дсц.
Срстсњс Господње 2. фсб.
Српских. свст. сабор. 30 авг.
Стамат муч. 16. авг.
Стахијс и др. апостоли 31. окт.
Стсван Високи 19. јула
СтсЉан, дсспот српски 9. окт.
Стсс >ан сп. владим. 27. апр.
Стсоан сп. псрмски 26. апр.
Стсоан, краљ дсчански 11. нов.
Стсоан Нови 28. нов.
Стсоан, краљ првовснч. 24. сспт.
Стсс >ан Новосијатељ 9. дсц.
Стсоан папа римски 2. авг.
Стс(>ан патр. цар. 1.7. маја
Стсоан Пипсрски 20. маја
Стсоан, првомуч. 2. авг. и 27. дсц.
Стсоан прсп. 27. феб.
Стсоан Саваит 13. јула
Стсоан Саваит 28. окт.
Стсоан Сурожски 15. дец.
Стс( )ан штиљановић 4. окт.
Стилијан, прсп. 26. нов.
Стодвадссст муч. у Псрс. 6. апр.
Стопсдесстшсст муч. 17. сспт.
Стопсдесстгри муч. у Трак. 27. јула
Студијс блажни 20 јуна
Сузана муч. 11. авг.

Тавита, св. 25. окт. Тадсј ап. 21.
авг. Тајса блаж. 10. маја Таиса,
покајница 8. окт. Таксиот
оживљсни 28. марта Талалсј муч.
20. маја ТалалсЈ прсп. 27. фсб.
ТаласиЈс и Лиманијс 22. фсбр.
Тарасијс патр. Цариг. 25. феб.
Тарах, Пров и Андроник 12. окт.
Татијана муч. 12. јан. Татион муч.
24. авг. Тскла, првомуч. 24. сспт.
Темистоклс, муч. 21. дсц. Тсогност
митр. кијсв. 14. марта Тсодора
алскс. прсп. 12. јануара Тсодора и
Дидим муч. 27. маја

Тсодора Кссариј. прсп. 30. дсц.
Теодора покаЈНИца 11. сспт. Тсодора
Солунска 29. авг. Тсодора Царигр.
прсп. 30. дсц Тсодора царица 11.
фсб.. Тсодор архисп. алскс. 3. дсц.
Тсодор сп. сдски 9. јула Тсодор и
Јован 12. јула Теодор н Тсофан
Начсртани 27. дсц. Тсодорит
свсшт.муч. 8. марта Теодор јуродиви
19. јануар Тсодор, кнез Јарос. 19.
сспт. Тсодор муч. 21. апр. Тсодор
Освсш. 16. маја Тсодор пустињак 5.
јуна Теодор Сиксот 22. априла
Тсодор Страт 8. фсб и 8. јуна
Тсодор Студит 11. нов. Теодор
Тирон 17. феб. Тсодор Трихина 20.
апр. Тсодосија прсп. муч. 29. маја
Тсодосија Тирска 29. маја ТеодосиЈс
Бугарски прсп. 17. фсб. ТСОДОСИЈС
Вслики прсп. 11. јан. ТСОДОСИЈС
Вслики цар 17. јан. ТСОДОСИЈС
Псчсрски 3. маја Тсодот Анкирски 7.
јуна Тсодота св. 2. јан. Тсодот,
Асклиад и Максим 15. сспт.
Тсодотија муч. 29. јула ТсодотиЈа,
муч. 17. септ. Теодотија с дсцом 22.
дсц. Теодот сп. кириниски 2. марта
Тсодот муч. 18. маја Тсодула муч. 5.
феб. Тсодул, прсп. 3. дсц. Тсоктиса
Пароска 9. нов. Тсоктист, преп. 3.
сспт Тсопсмт и Тсона 5. јан.
Тсотекн, муч. 10. окт. Теофанија,
царица 16. дсц. Тсос >ан исп. 12.
марта Тсооан Јањински прсп. 19.
авг. Тсооан Милостиви 29. сспт.
Тсооан Начсртани 11. окт. Тсооан
Постник 9. сспт. Тсооилакт сп.
никомид. 8. марта Тсооилакт
Охридски 31. дсц. Тсооилеј, сп.
антиохијски 6. дсц. Тсооил,
исповсдник 10. окт. Тсопил нови 30.
јан. Тсо( )ил Мироточиви 8. јула
Тсрапонт сп. кипарски 25. маја
Тсрапонт сп. сардијски 27. маја
Тсрснцијс Муч. 10. апр. ТсрснцијС,
муч. 28. окт. Тссалоникија и др. муч.
7. нов. Тибал муч. 28. апр. Тигријс и
Евтропијс 16. јуна Тимон, апостол
30. дсц. Тимотеј ап. 22. јан. ТИМОТСЈ
сп. бруски 10. јуна ТИМОТСЈ
Есфигмснски 29. окт. ТИМОТСЈ и др.
муч. 19. авг. ТИМОТСЈ и Мавра 3.
маја ТИМОТСЈ мисирски 12. јуна
ТИМОТСЈ прсп. 21. фсб. Тиридат, цар
29. нов. Тит ап. 25. авг. Титој прсп.
26.
Тит Псчсрски 27. јан и 27. фсб.
Тит чудотворац 2. апр. Тихон
сп. аматунтски 16. јуна Тихон
задонски 13. авг.

Тихфинска Б. Матср 26. јуна Тирс,
Лсвкијс и Калиник 14. дсц. Тома,
апостол 6. окт. Тома Дсфуркин 10.
дсц. Томаида муч. 13. априла Тома
јуродиви 24. апр. Тома Малсин 7.
јула Тома патр, цар, 21. марта
Трећи Вассљсн. сабор 9. сспт
Трандафил и Спасо 8. авг.. Три
дсвицс 20. нов. Трифсна муч. 31.
јан. Трифилијс кип. 13. јуна Трифун
муч. 1. фсбр. ТрифуН патр. цар. 19.
апр. Троадијс муч. 2. марта Трофим
и др. муч. 19. сспт.
им и Тал 16. марта
им и Тсофил 23. јула

Улпијан муч. 3. апр. Урошица,
кнсз српски 11. нов. Урош, цар
српски 2. дсц. Успснијс св.
Богор. 15. авг.

Фавијс, сп. римски 5. авг. Фануријс
муч. 27. авг. Фауста муч. 6. фсб.
Фсвронија прсп. муч. 25. јуна
Фслицита муч. и син 25. Јан.
Фсрвута муч. 4. апр. Филарст
Милостиви 1 дсц. Филимон, ап. и
др. 22 нов. Филимон и др. муч. 14
дсц. Филип, апостол 11 окт. Филип,
апостол 14. нов. Филип сп.
Ираклијски 20. авг. Филип митр.
моск. 9. јан Филон сп. кипарски 24.
јан. Филором исп. 9. марта Философ
муч. 31. маја Филотсј Максдонац
21. окт. ФИЛОТСЈ, прсп. 15. сспт
Флавијан патр. цар. 18. фсб. Флор,
сп. амински 18. дсц. Флор и Лавр
18. авг. Фока Баштован 22. сспт.
Фока, св. муч. 22. јула и 22. сспт.
Фотијс митр. моск. 2. јула ФОТИЈС
патр. цар. 6. фсб. Фотина муч. 20.
марта ФронтасиЈс 4. јуна
Фрументије Абисинијс. 30. нов.

Харалампијс свсшт. муч. 10. фсб.
Харитон, исповсдник 28. сспт.
Харитина, муч. 5. окт. Хсрсонски
свсшт.муч. 7. марта Хрисант и
Дарија муч. 19. марта Христина
муч. 24. јула Христина Псрсијанка
муч. 13. марта Христифор муч. 9.
маја Христо, муч. 28. нов.
Христофор и др. муч. 19. апр.
Христофор прсп. 30. авг.

Часни крст 24. јула Чстврти вас.
саб. 16. јула Четристо муч. 2. марта
Чстрдссст муч. у Севас. 9. марта

Шести вас. саб. 23. јан. и 16. јула
Шсстхиљада муч. у Грузији 10. апр.